CIRKEV VÍŤAZNÁ

ŽIVOTY SVÄTÝCH A SVÄTÍC BOŽÍCH

II. DIEL (Apríl - Jún)

František Ekert

CIRKEV VÍŤAZNÁ

ŽIVOTY SVÄTÝCH A SVÄTÍC BOŽÍCH

II. DIEL (Apríl - Jún)

Preklad knihy: **CÍRKEV VÍTĚZNÁ. ŽIVOTY SVATÝCH A SVĚTIC BOŽÍCH. Pořadem roku občanského sepsal FRANTIŠEK EKERT, farář u Matky Boží Sněžné v Praze, majetník čestného kříže papežského *„Pro Ecelesia et Pontifice.“***

Podíl údů Dědictví Svatojanského čís. 79 za rok 1892.
Vyšlo v Dědictví sv. Jana Nepomuckého v Prahe v roku **1892**.

Poznámka. Tento preklad je doplnený aj o životopisy všetkých svätcov a svätíc uvedených v knihe: **LEGENDA ČILI ČÍTANIE O SVÄTÝCH A VYVOLENÝCH BOŽÍCH. Dľa prastarých a najnovších, cirkevnými vrchnosťami odobrených prameňov spracovali: ANDREJ TRUCHLÝ, VINCENT HAVLÍČEK A MARTIN KOLLÁR.**

Vyšlo v Spolku sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave v roku **1907**.

Pre vnútornú potrebu

www.tridentskaomsa.weebly.com

OBSAH

APRÍL 9
1. APRÍL 9
Sv. Hugo, biskup (11. stor.) 9
2. APRÍL 13
Sv. František z Paoly, zakladateľ rehole (15. stor.) 13
3. APRÍL 20
Sv. Richard, biskup (12. stor.) 20
4. APRÍL 24
Sv. Izidor Sevillský, biskup a učiteľ Cirkvi (6. stor.) 24
5. APRÍL 28
Sv. Vincent Ferrerský (14. stor.) 28
6. APRÍL 34
I. Sv. Celestín I., pápež (5. stor.) 34
II. Sv. Viliam, opát (12. stor.) 35
7. APRÍL 38
Sv. Herman Jozef (12. stor.) 38
8. APRÍL 42
I. Sv. Albert, jeruzalemský patriarcha (12. stor.) 42
II. Sv. Mária Egyptská, kajúcnička (4. stor.) 44
9. APRÍL 46
I. Sv. Kasilda, panna (11. stor.) 46
II. Sv. Mária Kleofášova (1. stor.) 48
10. APRÍL 49
I. Sv. Mechtilda, panna (13. stor.) 49
II. Sv. Terenc a jeho spoločníci, mučeníci (3. stor.) 51
11. APRÍL 53
Sv. Lev Veľký, pápež a cirkevný učiteľ (5. stor.) 53
12. APRÍL 60
I. Sv. Július I., pápež (4. stor.) 60
II. Sv. Zenón, biskup (4. stor.) 62
13. APRÍL 64
I. Sv. Hermenegild, mučeník (6. stor.) 64
II. Sv. Justín, mučeník (2. stor.) 67
14. APRÍL 70
Sv. Lidwina, panna (14. stor.) 70

15. APRÍL ... 75
Bl. Peter Gonzalez, dominikán (12. stor.) ... 75
16. APRÍL ... 79
I. Sv. Engracia, panna a mučeníčka (3. stor.) ... 79
II. Sv. Benedikt Jozef Labre (18. stor.) ... 80
III. Sv. Joachim, vyznávač (13. stor.) ... 84
17. APRÍL ... 86
Bl. Peter Kanízius zo Spoločnosti Ježišovej (16. stor.) ... 86
18. APRÍL ... 94
I. Sv. Apolonius, mučeník (2. stor.) ... 94
II. Sv. Rudolf a sv. Verner, mučeníci (13. stor.) ... 95
19. APRÍL ... 96
Sv. Lev IX., pápež (11. stor.) ... 96
20. APRÍL ... 101
Sv. Anežka z Montepulciana, panna (13. stor.) ... 101
21. APRÍL ... 104
Sv. Anzelm, arcibiskup a učiteľ Cirkvi (11. stor.) ... 104
22. APRÍL ... 110
Sv. Epipod a sv. Alexander, mučeníci (2. stor.) ... 110
23. APRÍL ... 113
Sv. Vojtech, biskup, mučeník a patrón českého národa (10. stor.) ... 113
24. APRÍL ... 127
Sv. Juraj, mučeník (3. stor.) ... 127
25. APRÍL ... 130
Sv. Marek, evanjelista Pána (1. stor.) ... 130
26. APRÍL ... 134
Sv. Fidelis zo Sigmaringenu, mučeník (16. stor.) ... 134
27. APRÍL ... 138
I. Sv. Zita, panna (13. stor.) ... 138
II. Sv. Sáva, arcibiskup a patrón Srbov (12. stor.) ... 141
28. APRÍL ... 144
I. Sv. Teodora, panna a mučeníčka (4. stor.) ... 144
II. Sv. Pavol z Kríža, zakladateľ rehole (17. stor.) ... 146
29. APRÍL ... 148
I. Sv. Robert, opát, zakladateľ rádu (11. stor.) ... 148
II. Sv. Peter z Verony, mučeník (13. stor.) ... 150
30. APRÍL ... 153

Sv. Katarína Sienská, panna (14. stor.) 153
MÁJ 165
1. MÁJ 165
Sv. Filip a svätý Jakub mladší, apoštoli Pána (1. stor.) 165
2. MÁJ 169
I. Sv. Zikmund, kráľ a mučeník, patrón český (6. stor.) 169
II. Sv. Peregrín, Servit (13. stor.) 172
3. MÁJ 174
I. Sviatok Nájdenia Svätého Kríža (4. stor.) 174
II. Sv. Teodózij, kyjevský opát (11. stor.) 177
4. MÁJ 179
I. Sv. Florián, mučeník (4. stor.) 179
II. Sv. Gotthard, biskup (10. stor.) 181
5. MÁJ 184
Sv. Pius V., pápež (16. stor.) 184
6. MÁJ 190
I. Bl. Ján Krstiteľ de La Salle, zakladateľ rehole Školských bratov (17. stor.) 190
II. Sv. Ján Damascénsky, učiteľ Cirkvi (7. stor.) 199
7. MÁJ 202
Sv. Stanislav, biskup a mučeník (11. stor.) 202
8. MÁJ 207
Sv. Atanáz Veľký, alexandrijský arcibiskup (4. stor.) 207
9. MÁJ 215
Sv. Gregor Naziánsky, biskup a učiteľ Cirkvi (4. stor.) 215
10. MÁJ 222
I. Sv. Izidor Madridský, roľník (11. stor.) 222
II. Sv. Anton, florentský arcibiskup (14. stor.) 225
11. MÁJ 228
Sv. Mamert, arcibiskup z Vienne (5. stor.) 228
12. MÁJ 230
I. Sv. Pankrác, mučeník (3. stor.) 230
II. Sv. bratia Nereus a Achilleus, mučeníci (1. stor.) 233
13. MÁJ 235
I. Sv. Servác, biskup (4. stor.) 235
II. Sv. Ján Mlčanlivý, biskup a pustovník (5. stor.) 237
14. MÁJ 240
Sv. Bonifác, mučeník (4. stor.) 240

15. MÁJ 243
I. Sv. Pachomius, prvý zostavovateľ pravidiel mníšskeho života (3. stor.) 243
II. Sv. Dympna, panna a mučeníčka (7. stor.) 248
16. MÁJ 250
Sv. Ján Nepomucký, mučeník a hlavný český patrón (14. stor.) 250
17. MÁJ 266
I. Sv. Paschal Baylon, brat františkán (16. stor.) 266
II. Sv. Andronik, biskup (1. stor.) 270
18. MÁJ 271
I. Sv. Venanc, mučeník (3. stor.) 271
II. Sv. Felix z Cantalicia, brat kapucín (16. stor.) 272
19. MÁJ 277
I. Sv. Peter Celestín, pápež a pustovník (13. stor.) 277
II. Sv. Ivo, patrón právnikov (13. stor.) 281
20. MÁJ 284
Sv. Bernardín zo Sieny, františkánsky kňaz (14. stor.) 284
21. MÁJ 289
Sv. Monika, vdova (4. stor.) 289
22. MÁJ 294
I. Sv. Júlia z Kartága, panna a mučeníčka (5. stor.) 294
II. Sv. Ján Vladimír, dalmátsky kráľ, mučeník (10. stor.) 297
23. MÁJ 300
I. Sv. Dezider, biskup a mučeník (6. stor.) 300
II. Sv. Ján Krstiteľ de Rossi, kňaz (17. stor.) 302
24. MÁJ 304
I. Sv. Rogacian a Donacian, mučeníci (3. stor.) 304
II. Sv. Augustín z Canterbury, apoštol Anglicka (6. stor.) 306
25. MÁJ 309
I. Sv. Gregor VII., pápež (11. stor.) 309
II. Sv. Urban, pápež a mučeník (3. stor.) 317
26. MÁJ 321
Sv. Filip Neri, zakladateľ rehole oratoriánov (16. stor.) 321
27. MÁJ 330
Sv. Magdaléna de Pazzi, karmelitánka (16. stor.) 330
28. MÁJ 334
I. Sv. German, biskup (5. stor.) 334
II. Sv. Viliam, vojvoda a mních (8. stor.) 337

29. MÁJ 339
Sv. Cyril z Cézarey, mučeník (3. stor.) 339
30. MÁJ 341
Sv. Ferdinand, španielsky kráľ (12. stor.) 341
31. MÁJ 346
I. Sv. Angela Merici, zakladateľka rádu (15. stor.) 346
II. Sv. Petronela, panna (1. stor.) 349
JÚN 351
1. JÚN 351
Sv. Pamfil a jeho spoločníci, mučeníci (4. stor.) 351
2. JÚN 355
I. Sv. Blandína a lyonskí spolumučeníci (2. stor.) 355
II. Sv. Erasmus, biskup a mučeník (3. stor.) 359
III. Sv. Fotinus, biskup a mučeník a spoločníci (2. stor.) 360
3. JÚN 364
Sv. Klotilda, kráľovná (5. stor.) 364
4. JÚN 369
I. Sv. Kvirín, biskup a mučeník (3. stor.) 369
II. Sv. František Caracciolo, zakladateľ rádu (16. stor.) 372
5. JÚN 374
Sv. Bonifác, apoštol Nemcov, arcibiskup a mučeník (7. stor.) 374
6. JÚN 381
Sv. Norbert, zakladateľ rádu, arcibiskup, patrón Česka (11. stor.) 381
7. JÚN 392
I. Sv. Filip, prvý diakon (1. stor.) 392
II. Sv. Juliata, mučeníčka (3. stor.) 395
III. Sv. Pavol, biskup a mučeník (4. stor.) 396
8. JÚN 399
Sv. Medard, biskup (5. stor.) 399
9. JÚN 403
Sv. Primus a sv. Felicián, bratia mučeníci (3. stor.) 403
10. JÚN 407
Sv. Margaréta, kráľovná Škótska (11. stor.) 407
11. JÚN 412
I. Sv. Barnabáš, apoštol Pána (1. stor.) 412
II. Sv. Félix a sv. Fortunát, bratia mučeníci (3. stor.) 415
12. JÚN 417

Sv. Ján z Fakunda, augustiniánsky kňaz (15. stor.) 417
13. JÚN 420
Sv. Anton z Paduánsky (12. stor.) 420
14. JÚN 426
Sv. Bazil Veľký, arcibiskup Cézarey, učiteľ Cirkvi (4. stor.) 426
15. jún 432
I. Sv. Vít, mučeník, český patrón a jeho spolumučeníci sv. Modest a sv. Krescencia (3. stor.) 432
II. Sv. František Regis, kňaz Spoločnosti Ježišovej (16. stor.) 434
16. JÚN 437
I. Sv. Benno, biskup a vierozvestca polabských Slovanov (11. stor.) 437
II. Sv. Lutgarda, panna cisterciánskej rehole (12. stor.) 442
17. JÚN 445
Sv. Marcian a Nikander, mučeníci (3. stor.) 445
18. JÚN 448
Sv. Leontios a jeho spolumučeníci (1. stor.) 448
19. JÚN 451
I. Sv. Juliána Falconieri, zakladateľka rádu (13. stor.) 451
II. Sv. Gervázius a sv. Protázius, bratia mučeníci (2. stor.) 454
20. JÚN 456
Sv. Silver, pápež a mučeník (6. stor.) 456
21. JÚN 460
Sv. Alojz Gonzaga (16. stor.) 460
22. JÚN 467
Sv. Paulín, biskup z Noly (4. stor.) 467
23. JÚN 471
I. Sv. Eberhard, salzburský arcibiskup (11. stor.) 471
II. Sv. Ediltruda, opátka (7. stor.) 473
24. JÚN 475
Sv. Ján Krstiteľ, predchodca Pána (1. stor.) 475
25. JÚN 483
I. Sv. Ivan, pustovník (9. stor.) 483
II. Sv. Febronia, panna a mučeníčka (3. stor.) 485
26. JÚN 487
I. Sv. Ján a Pavol, bratia a mučeníci (4. stor.) 487
II. Sv. Vigil, tridentský biskup a mučeník (4. stor.) 488
27. JÚN 490
Sv. Ladislav, uhorský a chorvátsky kráľ (11. stor.) 490

28. JÚN 494
I. Sv. Irenej, lyonský biskup a mučeník (2. stor.) 494
II. Sv. Lev II., pápež (7. stor.) 498
29. JÚN 500
Sv. Peter, apoštol Pána (1. stor.) 500
30. JÚN 510
Sv. Pavol, apoštol Pána (1. stor.) 510
REGISTER (Január – December) 524

APRÍL

1. APRÍL

Sv. Hugo, biskup (11. stor.)

V 11. storočí sa katolícka Cirkev v mnohých krajinách dostala do ponižujúceho područia pyšných veľmožov, ktorí s jej majetkom a úradmi zaobchádzali ako s tovarom. Toto svätokupectvo spôsobilo v Cirkvi veľké neporiadky a medzi ľuďmi zavládla žalostná skazenosť mravov. Chamtiví páni rozdávali bohaté cirkevné benefíciá svojim obľúbencom a príbuzným, ktorí však nemali žiadne povolanie k duchovnému stavu. Žili svetským spôsobom života a pohoršovali ľudí, ktorí sa tak stávali vo viere vlažnými a hrubšími.

Proti týmto neporiadkom bojoval s apoštolskou horlivosťou najmä slávny pápež sv. Gregor VII. (1073–1085). Vo Francúzsku bol jeho významným pomocníkom pri náprave skazených mravov duchovenstva i ľudu sv. Hugo, biskup z Grenoblu. Hugo pochádzal zo zámožného šľachtického rodu, ktorý vládol na Novom hrade (Château-neuf) v biskupstve Valence. Narodil sa v roku 1053 a dostalo sa mu starostlivej výchovy od rodičov. Keď dospel, bol poslaný do cudziny na štúdiá a obohatil sa rozsiahlymi vedomosťami.

Povahou bol jemnocitný, hanblivý a ostýchavý, čo mu prirodzene poskytovalo ochranu pred akýmkoľvek pokušením. Okrem toho sa starostlivo cvičil v pokore, trpezlivosti a striedmosti, vďaka čomu si uchoval čisté a nevinné srdce. Po skončení štúdií získal Hugo kanonické benefícium pri biskupskom chráme vo Valence, hoci ešte nemal vyššie svätenia. Tam žil medzi zosvetštenými kanonikmi ako mních prísnej rehole – vyhýbal sa svetu, zotrvával v modlitbách, zbožnom rozjímaní a starostlivo študoval Sväté písmo.

V tom čase sa pápež Gregor VII. pustil do obnovy upadnutej disciplíny v duchovenstve. Do Valence prišiel pápežský vyslanec Hugo de Die, ktorý spoznal nábožného a pokorného kanonika Huga, obľúbil si ho a urobil z neho svojho radcu. Mladého Huga využíval ako výnimočný nástroj a pomocníka pri plnení pápežových príkazov.

V roku 1080 zvolal pápežský vyslanec cirkevný snem do Avignonu, na ktorom sa zúčastnil aj mladý kanonik Hugo. Sotva sa snem začal, do Avignonu prišli aj vyslanci osirelej grenobelskej diecézy a prosili, aby im bol pridelený biskup. Pápežský legát a zhromaždení biskupi im navrhli kanonika Huga, čo oni s radosťou prijali.

Hugo sa však zdráhal prijať biskupský úrad, dobre si uvedomujúc jeho ťažkosti, veľkú zodpovednosť a mnohé nebezpečenstvá, ktoré na horlivých biskupov číhali v tak morálne upadnutej dobe. Prosil, aby na jeho plecia neukladali také ťažké jarmo, pričom poukazoval na svoju neskúsenosť, nedostatočnosť a mladosť. Argumentoval tiež tým, že ešte nie je ani kňazom, a obával sa, že by veriacim nepriniesol osoh a sám by prišiel o spásu.

Biskupi však nebrali ohľad na Hugove námietky a obavy. Utešovali ho, aby dôveroval Bohu, ktorý je mocný vo svojej slabosti. Naliehali a presviedčali ho tak vytrvalo, až sa Hugo napokon podvolil. Prijal kňazské svätenie a potom sa spolu s pápežským vyslancom vybral do Ríma, aby prijal biskupské svätenie.

Keď Hugo dorazil do Ríma, upadol do ťažkomyseľnosti a strachu. Jeho úzkostlivé svedomie sa chvelo pod ťarchou biskupského úradu, ktorý mal prijať. Jeho myseľ oslabla a stala sa zadumanou, pričom na neho doliehali ťažké pokušenia. Viackrát bol už na pokraji pochybností o Božej prozreteľnosti.

Pápež Gregor VII., ktorý bol od svojho vyslanca podrobne informovaný o Hugovi, veľmi túžil, aby tento vynikajúci muž bol v Cirkvi postavený na čestné miesto a pracoval slovom i príkladom pre spásu veriacich. Preto ho povzbudzoval a nabádal, aby sa zbavil všetkej úzkostlivosti a nebál sa prijať biskupský úrad.

Keď sa Hugo sťažoval, že býva pokúšaný k nedôvere voči Bohu a namietal, že nie je hodný takejto dôstojnosti, pápež ho utešil a dodal, že diabol zrejme predvída, akú veľkú škodu spôsobí jeho činnosť peklu, a preto sa snaží odstrašiť ho od biskupského úradu. Tieto pápežove slová nakoniec prekonali Hugov odpor. Bol samotným pápežom vysvätený za biskupa vo veku iba dvadsaťsedem rokov.

Keď sa Hugo vrátil z Ríma do svojej vlasti, našiel grenobelskú diecézu vo veľmi zúboženom stave. V duchovenstve i medzi ľudom vládol obrovský rozvrat. Diakoni, ba dokonca aj mnohí kňazi, žili v neplatných manželských zväzkoch, oddávali sa hlučným hodom, poľovačkám a iným svetským zábavám. Kupčili s posvätnými úkonmi a predmetmi a zanedbávali svoje povinnosti. Svetskí páni si privlastnili cirkevné majetky a rozdávali benefíciá podľa svojvôle. Medzi ľudom sa šírila náboženská nevedomosť, úžera, podvodníctvo, násilie a nemravnosť.

Biskupské statky boli čiastočne odcudzené, čiastočne zadlžené a dané do zálohy, takže biskupovi nezostávali prostriedky na živobytie. Niet divu, že Hugo pri pohľade na tento stav horko zaplakal. Hugo si dobre uvedomoval, že jeho sily nepostačujú na odstránenie všetkých neporiadkov v jeho diecéze. Preto sa obrátil k Bohu, prosiac o dar sily a rady, a pripravoval sa na náročnú prácu pôstom a inými kajúcimi skutkami. Potom sa s odvahou pustil do diela. Neúnavne kázal Božie slovo a povzbudzoval duchovných, aby veriacich dôsledne vyučovali náboženským pravdám. Naprával

rozvrátenú cirkevnú disciplínu, zasadzoval sa za právo a spravodlivosť, potieral smrteľné hriechy, napomínal neposlušných a trestal zatvrdilých.

Popritom dbal o svoju vlastnú spásu, podroboval sa prísnej kajúcnosti a ovládal svoje zmysly. Jeho životopisec uvádza, že nemožno opísať, čo všetko tento svätý biskup vykonal – aké starosti znášal, koľko pôstov a modlitieb obetoval, ako mnoho prebdených nocí, spevu a sĺz vynaložil, aby si naklonil Božiu milosť pre svojich zverencov a priviedol ich na pravú cestu.

Po dva roky Hugo takto pracoval až do vyčerpania a dosiahol požehnané výsledky. Grenobelská diecéza nadobúdala novú, lepšiu podobu – mnohé neporiadky boli odstránené, disciplína v duchovenstve sa zlepšila a zbožnosť medzi ľudom utešene rozkvitala. Napriek tomu sa Hugo považoval za neschopného uskutočniť všetko, o čo sa usiloval. Zatúžil po pokoji a uchýlil sa do benediktínskeho kláštora Chaise-Dieu v clermontskom biskupstve, kde chcel ako jednoduchý mních v ústraní slúžiť Bohu a pracovať na svojej spáse.

Avšak pápež Gregor VII. mu prikázal, aby sa bezodkladne vrátil do Grenoblu a ujal sa svojho biskupského úradu. Hugo uposlúchol a po návrate do diecézy s obnovenou horlivosťou pokračoval vo zveľaďovaní Pánovej vinice, ktorá mu bola zverená.

V roku 1084 zavítal do Grenoblu sv. Bruno, niekdajší kanonik z Kolína nad Rýnom, so šiestimi spoločníkmi. Títo muži si obľúbili pustovnícky spôsob života a hľadali vhodné miesto na usadenie. Hugo mal krátko predtým sen, v ktorom videl sedem jasných hviezd vychádzať nad divokou pustatinou Chartreuse v nehostinných horách neďaleko Grenoblu. Tento sen bol pre neho znamením, aby sa ujal prichádzajúcich pustovníkov a priviedol ich na spomínanú pustatinu. Bol presvedčený, že Boh si týchto mužov vyvolil na založenie nového, slávneho pustovníckeho rádu. Preto im daroval krajinu Chartreuse, kde sv. Bruno s jeho pomocou postavil chrám a založil pustovnícku osadu, ktorá sa stala kolískou preslávenéhо kartuziánskeho rádu.

Hugo sám vstúpil do tohto prísneho rádu, bol jeho ochrancom a šíriteľom, utiekal sa, kedykoľvek mal možnosť, do kartuziánskeho kláštora a podroboval sa v ňom prísnej rehoľnej disciplíne; ba, najradšej by sa bol navždy usadil v milovanej Kartúze, keby ho k biskupskému úradu neviazali povinnosti. Neraz zotrvával v kláštore pri modlitbách a iných rehoľných cvičeniach, až ho sv. Bruno napomenul, aby nezabúdal na svoje stádo a vrátil sa do Grenoblu. Inak Hugo veľmi svedomito dodržiaval prísne pravidlá kartuziánskej rehole aj mimo kláštora, postil sa, vyhýbal svetu a podroboval svoje telo prísnej disciplíne. Bdel nad sebou a úzkostlivo si strážil zmysly, aby sa vyhol čo i len najmenšiemu pokušeniu na hriech.

V rozhovoroch s ľuďmi si počínal obozretne a hovoril čo najmenej, najmä so ženami, na ktoré sa nikdy ani nepozrel. Neprijímal žiadne ohovárania, žaloby ani klebety, hovoriac, že každý človek má pamätať na svoje vlastné hriechy a nemá poškvrňovať svoj jazyk ohováraním a osočovaním. Keď vykonával úrad spovedníka, svätý biskup láskavo a pokorne prijímal kajúcnikov, plakal s plačúcimi a svojimi prosbami i vzdychmi vyzýval zatvrdilých na ľútosť. Svoje príjmy rozdával chudobným, pričom

sám žil skromne a mal len tie najnevyhnutnejšie potreby. V časoch neúrody, keď v jeho diecéze nastal hlad, predal všetky svoje klenoty, napokon aj biskupský prsteň ozdobený drahými kameňmi, a za získané peniaze nakúpil potravu pre chudobných. Nakoniec mu zostal jediný jazdecký kôň, a aj toho by bol predal v prospech chudobných, odhodlaný putovať po svojej diecéze peši, keby mu to sv. Bruno nezamedzil. Pre túto nevyčerpateľnú dobročinnosť ho ľudia všeobecne nazývali otcom chudobných. Bohatí mešťania a šľachtici povzbudení jeho príkladom, sa ujímali núdznych a posielali svätému biskupovi hojné dary na rozdelenie chudobným.

Svätý Hugo, biskup, si neustálym bdením, prísnymi pôstmi a namáhavou prácou na Pánovej vinici oslabil zdravie a trpel krutými bolesťami hlavy a žalúdka. Okrem týchto telesných bolestí ho sužovala trýznivá úzkostlivosť, ktorá ho neraz robila malomyseľným a skľúčeným, takže často v samote ronil horké slzy. Jemný a citlivý povahou, plakal v radostiach i v žiaľoch; plakal, keď ďakoval Bohu za dosiahnuté dobrodenia, i keď si pripomínal svoju nedostatočnosť. Plakal vždy, keď kázal, spovedal alebo rozjímal, takže podľa slov žalmistu boli jeho slzy jeho chlebom vo dne i v noci. Kde však išlo o česť a slávu Božiu a o neodňateľné práva svätej Cirkvi, stával sa jemnocitný a ostýchavý Hugo neohrozeným a rázne konajúcim. Zvlášť odvážne kázal na cirkevnom sneme vo Vienne proti pyšnému cisárovi Henrichovi IV., ktorý si osoboval právo zasahovať do práv Apoštolského stolca.

Neúnavnou činnosťou a príkladnými cnosťami vykorenil Hugo vo svojej diecéze mnohé neporiadky, zaviedol cirkevnú disciplínu a povzbudil náboženský život ľudu, no predsa sa obával zodpovednosti pred Bohom, že sa mu nepodarilo uskutočniť všetko, čo pokladal za svoju povinnosť. Pretože bol presvedčený, že svojou povahou a sklonom je viac vhodný za rehoľníka než za biskupa, poprosil pápeža Honoria II., aby bol zbavený biskupského úradu a zvyšok života mohol stráviť v Kartúze. Jeho žiadosť však nebola splnená.

Neskôr sa Hugo osobne odobral do Ríma k pápežovi Inocentovi II., aby obnovil svoju žiadosť, pričom ako dôvod uvádzal svoje chatrné zdravie a vysoký vek. Pápež ani tentoraz nesúhlasil, napomenul svätého biskupa, aby sa miernil v práci a v umŕtvovaní tela, a dodal, že Hugo, hoci je starcom zoslabnutým vekom, svojím pôsobením prospieva Cirkvi omnoho viac na biskupskom stolci, než by mohol ako rehoľník v kláštore.

Hugo sa teda opäť vrátil do Grenoblu, no jeho telesné sily boli medzičasom tak oslabené, že musel zaľahnúť. Počas bolestivej choroby sa neustále nahlas modlil a rozjímal o večnosti, a keď ho napomínali, aby v modlitbe prestal a uľavil si tak, odpovedal, že modlitba ho nikdy neunavuje, ale vždy posilňuje a povznáša. Ani v najväčších bolestiach sa nesťažoval a často prosil duchovných, ktorí mu slúžili, o odpustenie, že im je na ťarchu. Dňa 1. apríla 1132 zomrel v Pánovi po 52 rokoch spravovania grenoblskej diecézy a dožití sa 80 rokov pozemského života. Jeho život na príkaz pápeža Inocenta II. spísal kartuziánsky prior Guido. Jeho telo bolo pochované v katedrálnom chráme v Grenobli a pápež Inocent II. ho už roku 1134 vyhlásil za svätého.

Poučenie:

Najsmutnejšie obdobia zažívala katolícka Cirkev, kedykoľvek sa jej nehodní synovia snažili dostať ju do svojho područia, zneužívali ju a vnucovali jej za pastierov ľudu svetsky zmýšľajúcich ľudí, ktorí boli pre veriacich zdrojom veľkého pohoršenia.

V takom čase žil sv. Hugo. A predsa Božia Cirkev prekonala aj tieto smutné časy a zostala neporušená, aj keď mnohí jej služobníci boli vyprchanou soľou a zhasnutými sviecami. To len dokazuje, že katolícka Cirkev má Božský pôvod a že Kristus Pán podľa svojho prisľúbenia zostáva s ňou po všetky časy. Boh totiž v každom období vzbudzoval katolíckej Cirkvi apoštolských mužov, ktorí s jeho milosťou dokázali svätým životom, múdrosťou a horlivosťou o spásu ľudských duší napraviť to, čo iní pokazili. Svätá Cirkev je mocný a nezničiteľný strom, ktorý zostáva svieži a plodný, aj keď niektorá jeho vetva usychá. Len vetvy hynú; kmeň však pevne stojí a neprestajne prináša hojné ovocie. Preto vzdelaný katolík nenachádza pohoršenie, keď číta o rôznych neporiadkoch, ktoré sa niekedy v Cirkvi objavili. Kristus Pán posvätil Cirkev, zasnúbil si ju a učinil ju slávnou, bez škvrny a vrásky, aby bola svätá a nepoškvrnená. (Ef 5, 27) Ani nehodní synovia a služobníci Cirkvi ju nemôžu zatieniť ani poškvrniť.

Dňa 1. apríla sa tiež slávi pamiatka sv. Teodory (Bohdalky), panny a mučeníčky, sv. Valerika, opáta, sv. Venanciána, biskupa a mučeníka a ďalších svätcov.

2. APRÍL

Sv. František z Paoly, zakladateľ rehole (15. stor.)

V bývalom Neapolskom kráľovstve, v Kalábrii, leží neďaleko mora mestečko Paola (Paula). Tam sa v roku 1437 narodil slávny svätec František, podľa svojho rodiska nazývaný Paulánsky (de Paula). Tento muž, obdarený Bohom milosťou zázrakov a proroctiev, ozdobil katolícku Cirkev svojím svätým životom a získal veľké množstvo duší pre Krista Pána. Jeho otec Jakub Martorella, potomok šľachtického rodu Allesiovcov, a matka Viana, hoci chudobní, boli nábožní ľudia. Po dlhé roky nemali deti, no na príhovor sv. Františka Serafínskeho, ktorého vrúcne vzývali, im Boh daroval syna. Z vďačnosti mu pri krste dali meno tohto obľúbeného svätca, netušiac, že ich syn bude raz podľa vzoru svojho patróna žiariť v Cirkvi hrdinskými cnosťami pokory a sebazaprenia.

Krátko po narodení František ochorel tak vážne, že hrozilo, že oslepne. V tejto núdzi rodičia sľúbili Bohu, že ak ich syn vyzdravie, pošlú ho na rok do františkánskeho kláštora, aby tam slúžil. František ozdravel, vyrastal pod vedením výnimočných rodičov v Božej bázni a už od útleho veku prejavoval sklon k modlitbe a samote. Keď mal trinásť rokov, jeho otec ho podľa sľubu priviedol do františkánskeho kláštora v susednom mestečku San Marco, aby tam slúžil rehoľníkom a učil sa od nich kresťanskej dokonalosti. František, hoci nebol viazaný rehoľnými sľubmi, veľmi prísne dodržiaval kláštorné pravidlá, až sa tomu zbožní rehoľníci čudovali. Dokonca

žil prísnejšie, než predpisovala regula: nikdy nejedol mäsité pokrmy, nepil víno a nenosil spodné odevy.

Po roku si ho rodičia z kláštora vzali a vykonali s ním púť do Ríma, do rodiska sv. Františka Serafínskeho v Assisi, do Spoleta a Monte Cassina, a potom sa s ním vrátili do Paoly. Čoskoro nato sa František, sotva pätnásťročný, rozhodol definitívne rozlúčiť so svetom. Našiel si neďaleko svojho rodiska opustené miesto a zriadil si tam pustovňu. Keď ho však časté návštevy zvedavých ľudí rušili, po čase sa presťahoval na skalnatý morský breh, kde si náročnou prácou vytesal úzku jaskyňu. V nej potom šesť rokov žil ako pustovník.

V samote sa modlil a rozjímal, chodil bosý, spával na holej skale, bičoval sa a živil sa bylinami nazbieranými v lese. Čoskoro sa k nemu pridali dvaja pustovníci, ktorí sa chceli riadiť jeho príkladom. František ich prijal a obliekol rovnakým spôsobom, ako nosil sám. Ľud z okolia pomáhal tejto malej skupine postaviť tri chatrče a kaplnku, v ktorej kňaz zo susednej osady slúžil svätú omšu.

Časom sa Františkova pustovnícka družina rozrástla natoľko, že vznikla potreba postaviť chrám a kláštor. Po získaní povolenia od biskupa z Cosenzy sa František pustil do stavby. Pustovníci sami kopali základy a zvážali stavebný materiál, pričom zbožný ľud im ochotne pomáhal. Spočiatku František plánoval postaviť len skromnú svätyňu, no zjavil sa mu svätý František Serafínsky, ktorý ho povzbudil, aby dôveroval Bohu a postavil rozsiahly a dôstojný chrám. František ho poslúchol. Stavba napredovala vďaka podpore obyvateľstva veľmi rýchlo, takže nový, nádherný chrám bol čoskoro vysvätený biskupom z Cosenzy.

Do hotového kláštora František uviedol svojich pustovníkov a stal sa im vzorom prísneho reholného života. Základom jeho pravidiel bola láska k Bohu, pokora a kajúcnosť. Rovnako ako predtým v pustovni, aj v kláštore žil František nadmieru prísne. Chodil stále bosý, spával málo, buď na zemi alebo na doske, krotil svoje telo bičovaním, nosil pod hrubým odevom žinenku a prísne sa postil. Jedol len raz denne večer – kúsok chleba, trochu zeleniny a vody.

Ako sám dodržiaval prísnu disciplínu, tak žiadal, aby aj jeho duchovní bratia viedli kajúci život. Obzvlášť zotrvávali na prísnych pôstoch – nielenže nikdy nejedli mäso, ale vyhýbali sa aj vajciam, mlieku, maslu či syru. Tento život sebaodriekania mal

uzmieriť Boha za mnohé urážky, ktorých sa mu vtedy dostávalo od ľahkomyseľníkov a svetákov, ktorí nerešpektovali cirkevné pôstne zákony.

Hoci František ustavične krotil svoje telo a podroboval ho prísnej disciplíne, zostával zdravý, svieži a silný. K ľuďom sa vždy správal láskavo a prívetivo. Nikdy o nikom nepovedal prísne slovo, a keď počul o chybách blížnych, snažil sa ich ospravedlniť a pokarhať ich láskavými napomenutiami.

Kamkoľvek cestoval, najmä v Kalábrii a na Sicílii, kde pribúdali kláštory jeho rehole, všade zanechával stopy svojej dojímavej lásky. Potešoval zarmútených, učil nevedomých, radil pochybujúcim a privádzal hriešnikov na cestu pokánia. Srdcom i mysľou bol tak upriamený na Boha, že takmer nemal zmysel pre tento svet. Jeho duša žila v tele, akoby ani nepatrilo tejto zemi.

Boh ho obdaroval darmi zázrakov a schopnosťou nazerať na tajomstvá prítomnosti aj budúcnosti. Životopisci zaznamenávajú mnohé overené udalosti, ktoré dokazujú, že oheň mu neškodil, sneh, ľad, tŕnie a ostré kamene neublížili jeho bosým nohám. Z Božej moci zázračne uzdravoval chorých a kriesil mŕtvych. Niet divu, že tento svätec bol všade vítaný zbožným ľudom ako posol z neba. Zástupy mu vychádzali v ústrety, aby ho uctili, on však seba považoval za najmenšieho a najposlednejšieho zo všetkých ľudí.

Čím viac sa jeho duch povznášal k Bohu, tým lepšie si uvedomoval, akým biednym a nehodným tvorom je človek, a tým pokornejšie zmýšľal o sebe. Preto dal svojim reholníkom meno *„Najmenší“* (na rozdiel od *„Menších bratov“* sv. Františka Serafínskeho) a prikázal, aby predstavení jeho kláštorov nosili titul *„Napravovatelia“* (Correctores). Tento názov vystihoval hlavný cieľ *„Najmenších bratov“* – aby svojím kajúcim životom neustále naprávali seba i svojich blížnych.

Hoci sa František zriekol sveta, zachoval si nežnú lásku k svojim zbožným rodičom. Pripravil svoju matku na smrť, dôstojne ju pochoval v kláštornom chráme v Paole a svojho staručkého otca presvedčil, aby sa stal členom Tretieho rádu. Keď jeho otec zomrel v Pánovi, vďačný syn uložil jeho telo vedľa matky.

Kláštory Františkovej rehole sa čoskoro rozšírili po celom Taliansku. Keď svätec staval kláštor v Corigliane, prišla zo zvedavosti na stavbu žena, ktorá bola tajnou hriešnicou a mala na svedomí množstvo usmrtených detí. Od šestnástich rokov nebola na spovedi. Len čo ju František zbadal, okamžite spoznal jej vnútorný stav a súkromne ju pokarhal, varujúc ju pred Božími trestami, ak sa nepolepší. Spočiatku zapierala a pretvarovala sa, no potom sa rozplakala, sľúbila polepšenie, prijala sviatosti a žila až do smrti v kajúcnosti.

Povesť o Františkovi, jeho prísnej reholi, divotvornej moci a prorockom duchu sa dostala až k pápežovi Pavlovi II. Ten poslal svojho komorníka k arcibiskupovi z Cosenzy s príkazom, aby sa Františkove zázraky úradne vyšetrili.

Keď komorník uvidel Františka zbožne prítomného na svätej omši, bol jeho zjavom natoľko dojatý, že pokľakol a chcel mu pobozkať ruku. Svätý muž to však nedovolil, hovoriac, že sa patrí, aby on sám pobozkal ruky komorníkovi, ktoré už tridsať rokov

slúžia obetu svätej omše. Komorník bol tým veľmi prekvapený, lebo s Františkom dovtedy nikdy nehovoril ani sa s ním nestretol. Počas súkromnej rozpravy so svätcom sa však presvedčil o jeho prorockom dare i divotvornej moci.

Keď prišla reč na reholu a prísnu disciplínu, ktorú František svojim bratom ukladal, komorník namietal, že pri ľudskej slabosti nie je možné rehoľníkom prikazovať trvalý pôst. Svätý muž vzal do ruky žeravý uhlík z panvice a plný dôvery v Boha odpovedal: *„Nič nie je nemožné a ťažké pre toho, kto miluje Boha.“* Tento komorník, janovský šľachtic menom Hieronymus z Adorny, sa neskôr vzdal všetkých svojich hodností a stal sa členom Františkovej rehole, Paulínom.

Pápež Pavol II., keď sa dozvedel od komorníka o Františkových cnostiach a zázrakoch, naklonil sa k uznaniu novej rehole a chcel ju cirkevne potvrdiť. V roku 1460 však náhle zomrel. Krátko nato arcibiskup z Coreta potvrdil Františkovu reholu pod názvom Rehoľa kajúcich pustovníkov, udelil jej práva žobravých rádov a podriadil ju priamo pápežovi. Pápež Sixtus IV. následne v roku 1464 tento rád schválil a ustanovil Františka za jeho doživotného predstaveného. V tom čase však rád ešte nemal písané pravidlá, ktoré dostal až neskôr.

Pokorný František dokázal byť aj odvážny, keď to bolo potrebné. Obyvatelia mesta Castellammare pri Neapolskom zálive požiadali Františka, aby im založil kláštor. Svätý muž poslal do Castellammare dvoch rehoľníkov, ktorí začali pri farskom kostole Panny Márie stavať kláštor z darov dobrodincov. Avšak nepriatelia poštvali proti Františkovi neapolského kráľa Ferdinanda, tvrdiac, že neďaleko hlavného mesta stavia kláštor bez kráľovského povolenia, čím uráža panovníkovu moc. Kráľ okamžite rozkázal Františka vyhnať zo svojej krajiny, zničiť jeho kláštory a rozohnať rehoľníkov.

František sa snažil obhajovať, no nič nevybavil. Kráľ, ktorý bol neustále podnecovaný proti nemu, poslal na Františka kapitána so šesťdesiatimi vojakmi, aby ho zajali a priviedli do Neapola. Keď sa vojsko blížilo, bratia radili Františkovi, aby ušiel. On však odpovedal: *„Ak to Boh bude chcieť, zajmú ma, inak mi nebudú môcť uškodiť,“* a odišiel do chrámu. Sotva vojaci uvideli Františka, jeho zjav ich natoľko dojal, že pred ním pokľakli. Samotný kapitán prosil o odpustenie a odporučil sa do jeho modlitieb.

František im odpustil, nasýtil ich a poslal kráľovi odkaz, že mu hrozí nebezpečenstvo od Turkov, varoval ho a vyzval k pokániu. Kapitán neskôr všetko vyrozprával kráľovi a hájil Františka. Kráľ, zaskočený odkazom svätca, zmenil názor. Udelil povolenie, aby Paulíni mohli pôsobiť kdekoľvek v jeho krajine, a stal sa ich priaznivcom. Čoskoro nato bol v samotnom Neapole postavený kláštor rehole Najmenších bratov.

František sa kráľovi za túto priazeň odvďačil múdrymi radami. Predpovedal, že Turci zaútočia na Neapolské kráľovstvo, a nabádal ho, aby si získal mocných spojencov, aby mohol nepriateľom čeliť.

V tom čase bol francúzsky kráľ Ľudovít XI. zasiahnutý mŕtvicou. Keď sa trochu zotavil, zmocnil sa ho veľký strach zo smrti a ťažkomyseľnosť. Jeho zdravie sa nezlepšilo ani za pomoci najlepších lekárov. V tejto úzkosti sa kráľ obrátil na

náboženstvo – dal konať verejné modlitby, procesie a do svojej spálne zhromaždil množstvo relikvií. Jeho stav sa však nezlepšoval.

V tejto tiesni sa kráľ dozvedel od istého neapolského kupca o divotvornom Františkovi z Paoly. Poslal poslov k neapolskému kráľovi a ponúkol Františkovi veľké sumy peňazí na rozšírenie jeho rehole vo Francúzsku, ak ho navštívi a vyprosí mu zdravie modlitbami. František však odmietol podniknúť dlhú cestu ku kráľovi, ktorý od neho očakával zázraky z pozemských dôvodov. Ani neapolský kráľ ho nedokázal presvedčiť.

Nakoniec sa Ľudovít XI. obrátil na pápeža Sixta IV., ktorý Františkovi prikázal, aby k chorému kráľovi šiel. Svätý muž bol okamžite ochotný podriadiť sa pápežovmu rozkazu, požiadal však o povolenie, aby pred cestou mohol ešte navštíviť svoje nové kláštory. Pápež mu túto žiadosť splnil, no žiadal, aby František najskôr prišiel do Ríma a prijal dôležité tajné poslanie pre francúzskeho kráľa. Po prehliadke svojich kláštorov sa František odobral do Neapola, kde ho privítali s poctami patriacimi pápežským vyslancom. Bol nútený bývať v kráľovskom paláci, no odmietal pohodlnú posteľ a spával na zemi. Taktiež neprijal pozvanie ku kráľovskému stolu, hovoriac, že vo svojom skromnom rúchu nemôže stolovať vo vznešenej spoločnosti. Kráľ Ferdinand mal takto príležitosť dôkladne preskúmať Františkovu pokoru, lásku k chudobe a jeho pozoruhodné odriekanie.

Z Neapola odplával František na osobitnej lodi v sprievode mnohých hodnostárov do Ríma, kde bol slávnostne privítaný. Navštívili ho všetci kardináli a pápež ho prijal na troch audienciách. Pri každej z nich ho posadil vedľa seba, pobozkal ho a dlho s ním hovoril. Obdivoval jeho hlbokú múdrosť, pokoru a svätú prostotu. Pápež chcel Františka vysvätiť za kňaza, no pokorný svätec sa považoval za nehodného tejto dôstojnosti a vyprosil si iba povolenie, aby mohol požehnávať sviece, obrazy, kríže a ružence.

Po ceste z Ríma do Francúzska František na mnohých miestach preukázal svoju divotvornú moc. Keď jeho loď dorazila k francúzskemu pobrežiu, zavítal najprv do mesta Borna, kde zúrila morová epidémia. Znakom svätého kríža uzdravil mnohých chorých a na jeho príhovor mor v meste a okolí ustal. Na poďakovanie Bohu tu neskôr postavili chrám svätého Františka z Paoly s kláštorom Paulánok, a každoročne sa tu konala oslava na jeho počesť.

Francúzsky kráľ Ľudovít XI. bol nadšený, že František k nemu prichádza. Prikázal, aby bol všade prijatý s poctami, aké sa vzdávajú kardinálom. Napriek týmto poctám zostal František pokorný, cestoval radšej peši, denne sa zúčastňoval na svätej omši, modlil sa so svojimi dvoma reholnými bratmi a spieval žalmy. Kráľ sa vtedy zdržiaval na svojom zámku Plessis-les-Tours neďaleko Toursu. Vyslal korunného princa Karola, aby Františka privítal už v Amboise, a sám, keď sa trochu zotavil, vyšiel spolu s duchovenstvom a hodnostármi asi míľu naproti svätcovi.

Keď kráľ uvidel Františka, trikrát pred ním pokľakol, objal ho, požiadal o požehnanie a prosil ho, aby mu vyprosil u Boha zdravie a dlhší život. František, ktorý vedel, že kráľ túži po živote iba z pozemských dôvodov, mu odpovedal, že život každého

človeka má svoje hranice. Nabádal ho, aby sa odovzdal do Božej vôle a pripravil sa na smrť. Kráľ, hoci bol týmito slovami zaskočený, ubytoval Františka na svojom zámku a preukazoval mu veľkú úctu.

František často hovoril s kráľom, odvracal ho od márnosti sveta, nabádal ho, aby napravil krivdy, ktoré spôsobil, odškodnil poškodených, obrátil svoje srdce k Bohu, ľutoval svoje hriechy a pripravil sa na smrť. Kráľ najprv iba plakal, no čoskoro sa úplne odovzdal Františkovi, úprimne činil pokánie, stal sa členom Tretieho rádu Paulánov, postil sa, trestal sa bičom, rozdával almužny a zriadil mnoho oltárov v rôznych kostoloch. Zmieril sa aj s korunným princom Karolom a odovzdal mu správu krajiny. Poďakoval sa Františkovi, odporučil mu svoje deti i Francúzsko a zomrel 31. augusta 1483 v jeho náručí kresťanskou smrťou.

Syn a nástupca Ľudovíta XI., Karol VIII., si Františka veľmi vážil. Hovoril s ním vždy s odhalenou hlavou, bozkával mu ruku a vyhľadával jeho rady pri dôležitých štátnych otázkach. Založil pre jeho rehoľníkov dva kláštory. Karol, ktorý predtým žil rozháraným životom, sa pod vplyvom svätého Františka úplne zmenil a začal žiť príkladným kresťanským životom.

Kláštory Františkovej rehole sa čoskoro rozšírili po celom Francúzsku a neskôr aj v Španielsku. Keď aragónsky kráľ Ferdinand, manžel Izabely Kastílskej, obliehal pevnosť Malaga, ktorú držali Mauri, a nedarilo sa mu ju dobyť, chcel sa už stiahnuť. Vtedy mu František, osvecovaný Bohom, poslal dvoch svojich rehoľníkov s odkazom, aby neodchádzal, lebo určite zvíťazí. Ferdinand poslúchol a skutočne zvíťazil – Maurov, ktorí Malagu ovládali 700 rokov, donútili kapitulovať 18. augusta 1487. Ferdinand, pripisujúc svoje víťazstvo Františkovým modlitbám, založil v Malage kláštor Paulánov.

Rehoľa sv. Františka z Pauly postupne rozkvitla v Španielsku natoľko, že tam vzniklo sedem rehoľných provincií. Na žiadosť cisára Maximiliána I. poslal František svojich rehoľníkov do nového kláštora v Thalheime pri meste Völkabrück. Čoskoro vznikli kláštory Paulánov aj v Čechách, konkrétne v Kugelweide pri Krumlove a pri Novej Bystřici. Keď sv. František zomrel, jeho rehoľa bola už rozšírená v piatich krajinách a neskôr mala až 459 kláštorov. Svätý František z Pauly bol svojím životom živou regulou pre svojich bratov a až v roku 1493 dal spísať svoje pravidlá pre mníchov, mníšky a svetských ľudí.

Táto regula bola neskôr niekoľkokrát upravená, pretože pápeži Sixtus IV. a Alexander VI. váhali dovoliť, aby trvalý pôst, ktorý František predpisoval bratom, bol záväzne zahrnutý do pravidiel rehole. Až pápež Július II. v roku 1506 schválil upravenú regulu, podľa ktorej Pauláni, okrem obvyklých troch rehoľných sľubov, skladajú aj sľub trvalého pôstu. Július zmiernil jej prísnosť tým, že povolil konzumáciu rýb, čo František sám nikdy neakceptoval. On sám až do smrti nejedol nič iné okrem chleba, vody a zeleniny.

Až do pápeža Alexandra VI. sa rehoľníci nazývali *„Kajúcimi pustovníkmi brata Františka z Pauly“,* no odvtedy niesli názov *„Rehoľa Najmenších bratov Františka Paulánskeho“* (Pauláni), ktorý im zostal dodnes. Tretí rád sv. Františka z Pauly mal

veľmi požehnaný vplyv. Riadil sa ním sv. František Saleský, blahoslavená Johanna z Valois, a jeho členom bol aj kráľ Ľudovít XI.

Chudobný a pokorný František, ktorého heslom bolo slovo *„Charitas“* (svätá láska), mal úžasný vplyv na prostý ľud i na najmocnejších panovníkov svojej doby. Obrátil Ľudovíta XI. ku kresťanskému životu, polepšil jeho syna Karola VIII., zmieril dvory francúzsky a španielsky, ktoré boli vo vzájomnom nepriateľstve, a prispel k uzavretiu manželstva Karola VIII. s Annou, dcérou bretónskeho vojvodu Františka II. Týmto sobášom bolo Bretónsko pripojené k Francúzsku, čím sa skončili dlhoročné spory medzi Francúzskom a Bretónskom.

František tiež podnietil Johanu, dcéru Ľudovíta XI., aby sa zriekla sveta a založila panenskú reholu *„Zvestovania Panny Márie“.* Johana bola v roku 1742 vyhlásená za blahoslavenú.

Svätý František, ktorý chodil v hrubom rúchu, bosý, spával na zemi, jedol len jednoduché jedlá, odmietol prijatie kňazského vysvätenia a ako generál rozšírenej rehole často sám pomáhal kňazom pri slávení svätej omše, mal obrovský vplyv na panovnícke rodiny.

Predvídajúc svoju smrť, uzavrel sa František do svojej izby, kde tri mesiace nikoho neprijímal a výlučne sa venoval modlitbe a príprave na večnosť. Na Kvetnú nedeľu v roku 1507 ho zasiahla zimnica. Zvolal bratov, oznámil im hodinu svojej smrti a rozlúčil sa s nimi na Zelený štvrtok. Vyznal sa zo svojich hriechov, s povrazom okolo krku prijal Telo Pána a naposledy umyl nohy dvanástim reholníkom. Na Veľký piatok, 2. apríla, prijal posledné pomazanie, dal sa položiť na podlahu do tvaru kríža a keď v chráme spievali slová z pašií: *„Dokonané je,“* zopakoval tieto slová a odovzdal svoju dušu.

Jeho telo bolo pochované v kláštornom chráme v Plessis de Tours. Boh ho oslávil po smrti mnohými zázrakmi, a tak ho už o dvanásť rokov pápež Lev X. vyhlásil za svätého (1519). Jeho telo odpočívalo v hrobe až do roku 1562, keď protestantskí hugenoti vydrancovali a vypálili kláštorný chrám v Plessis. Rozbili jeho hrob a hodili telo sv. Františka na horiacu hranicu, avšak katolíci zachránili niektoré jeho pozostatky.

Svätý František z Pauly sa zobrazuje v reholnom rúchu s kapucňou na hlave, bosý, s bradou a berlou, na ktorej konci sa v svätožiare skvie jeho heslo *„Charitas.“*

Úcta k sv. Františkovi z Pauly sa rozšírila po celom katolíckom svete a významne rozkvitla aj u nás. Český kráľ, cisár Ferdinand III., a jeho manželka Mária, dcéra španielskeho kráľa Filipa, nemajúc deti, vzývali tohto svätca a následne sa im narodil syn Ferdinand IV. Z vďačnosti nosil tento syn celý rok reholné rúcho Paulánov. Podobne aj cisári a králi Leopold I., Jozef I. a Karol VI. počas svojho mladosti celý rok nosili odev sv. Františka z Pauly. Rakúska panovnícka dynastia mala k tomuto svätcovi takú veľkú dôveru.

Aj v našich krajoch bol sv. František z Pauly horlivo vzývaný a na jeho príhovor sa udialo mnoho mimoriadnych uzdravení. V roku 1646 dal kardinál a pražský

arcibiskup Arnošt Harrach preskúmať štyri mimoriadne prípady náhleho uzdravenia ťažko chorých ľudí, ktoré sa udiali na príhovor sv. Františka, a tieto uzdravenia vyhlásil za zjavné zázraky.

Postupom času vznikli u nás reholné domy *„Najmenších bratov sv. Františka z Pauly“* (Paulánov): v Kugelweite pri Českých Krumlov (1495), v Kláštore pri Novej Bystřici (1501), v Těnoviciach (1524), pri sv. Salvátorovi na Starom Meste Pražskom (1625), v Brtnici pri Jihlave (1624), vo Vranove na Morave (1633), v Tachove (1639) a v Novej Pace (po roku 1653). Kláštor v Kugelweite bol zničený už v 16. storočí protestantmi, ktorí tamojších mníchov povraždili; kláštor v Těnoviciach zanikol v roku 1599. Všetky ostatné Paulánske kláštory v našich krajoch boli zrušené koncom 18. storočia.

Aj v iných krajinách boli reholné domy týchto chudobných a pokorných duchovných synov sv. Františka z Pauly zničené mocnými synmi pyšného a márnotratného sveta. Dnes existujú kláštory tejto rehole už len v Ríme a v Paule. Duch nevery, svetskej lakomosti a pýchy síce zničil budovy, v ktorých Pauláni po stáročia žili a pôsobili ku cti a sláve Božej a k obdivu sveta, no nikdy nemohol a nebude môcť zrušiť ani zatieniť hrdinské cnosti a veľké zásluhy ich zakladateľa, sv. Františka z Pauly.

---

2. apríla sa slávi aj pamiatka sv. Márie Egyptskej, kajúcnice; sv. Apiana, mučeníka; sv. Nikecia, biskupa; sv. Teodozie, panny a mučeníčky; sv. Eby, opátky a mučeníčky a ďalších.

3. APRÍL

Sv. Richard, biskup (12. stor.)

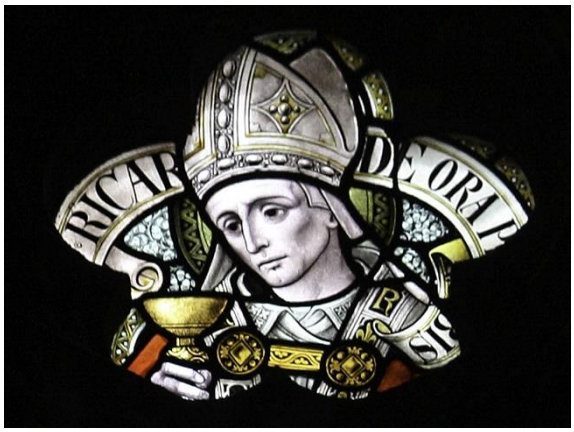

Sv. Richard, ktorý sa preslávil svojím pôsobením na Pánovej vinici a krásnymi cnosťami, pochádzal zo zemianskej rodiny. Narodil sa v roku 1197 vo Wychu pri meste Worcester v Anglicku. Už od detstva preukazoval zbožného a vážneho ducha, vyhýbal sa rozmarným hrám a zábavám mladíkov a najradšej zostával doma, kde sa venoval modlitbe a čítaniu poučných spisov.

Keď mu zomreli rodičia, zdedený, zadĺžený a zanedbaný majetok pripadol jeho staršiemu bratovi. Richard, vidiac, že zanedbané hospodárstvo bratovi neprináša živobytie, mu obetavo pomáhal. Tvrdou prácou, opatrnosťou a šetrnosťou sa snažil zveľadiť otcovský majetok. Starší brat, ktorý bol istý čas v zajatí a fyzicky aj psychicky sa podlomil, bol rád, že Richard dobre hospodári, a úradnou zmluvou mu majetok postúpil. Čoskoro však toto rozhodnutie oľutoval.

Podľa priania príbuzných sa mal Richard oženiť s urodzenou a bohatou nevestou. Brat však naňho začal žiarliť. Richard, aby predchádzal sporom, priniesol zmluvu, roztrhal ju, vrátil bratovi majetok a neveste, s ktorou sa nikdy nestretol, poslal odkaz, že sa jej zriekne. Povedal bratovi, aby si ju vzal on, ak s tým ona a jej príbuzní budú súhlasiť. Tým sa Richard zbavil všetkých starostí o pozemské majetky a odstránil dôvody bratovej žiarlivosti.

Nemajúc žiadne majetky, ale dôverujúc v Božiu pomoc, Richard odišiel na štúdium do Oxfordu. Tam sa svojou usilovnosťou rýchlo vzdelal vo vedách, ktoré sa na univerzite prednášali.

Túžba po vyššom vzdelaní priviedla Richarda do Paríža, kde pokračoval v štúdiách. Tam sa zoznámil s dvoma snaživými a zbožnými druhmi, s ktorými spoločne býval. Všetci traja mladíci boli takí chudobní, že mali iba jeden plášť, ktorý si striedavo požičiavali, živili sa len chlebom a vodou, okrem prípadov, keď ich nejaký dobrodinec pozval k stolu, kde dostali lepšie jedlo. Napriek tomu Richard po celý život spomínal na svoje štúdiá v Paríži a hovorieval, že nikdy nebol šťastnejší ako vtedy.

Časom si zabezpečil obživu súkromným vyučovaním, takže mohol žiť skromne a dokonca podporovať aj chudobných. Po úspešnom ukončení filozofických štúdií v Paríži odišiel túžobne do Bologne v Taliansku, aby tam na slávnych školách študoval cirkevné právo. V Bologni študoval sedem rokov a dosiahol taký úspech, že mu zverili zastupovanie chorého profesora, za ktorého prednášal. V tejto funkcii si získal všeobecnú chválu a priazeň poslucháčov, ktorí dychtivo počúvali jeho učené prednášky.

V Bologni sa mu rysovala sľubná budúcnosť. Chorý profesor, ktorý si ho obľúbil, mu dokonca ponúkol za manželku svoju jedinú dcéru spolu s veľkým venom. Richard však odmietol túto ponuku, poďakoval za priazeň a odišiel z Bologne, aby sa vrátil do Oxfordu. Čoskoro sa tam stal kancelárom na univerzite.

V Oxforde sa Richard rozhodol, že sa bude pripravovať na duchovný stav. Usporiadal si život podľa prísnych cirkevných zásad, svoj voľný čas venoval chudobným študentom, ktorých hmotne podporoval, prijímal ich vo svojom dome a vlastným príkladom ich posilňoval v bázni Božej. Bol pravým otcom študujúcej mládeže a jeho meno bolo všade vyslovované s úctou a láskou. Preto si ho obľúbil canterburský arcibiskup sv. Edmund, ktorý ho pozval a ponúkol mu dôležitý cirkevný úrad. Richard sa spočiatku zdráhal, ale napokon svätého arcibiskupa poslúchol, presťahoval sa k nemu a prijal dôstojnosť arcibiskupského kancelára. Tento úrad vykonával svedomito a obozretne, čím si získal obdiv celej arcidiecézy. Okrem svojej učenosti vynikal tichosťou, pokorou, dobrotivosťou a nábožnosťou. Svojmu arcibiskupovi bol celou dušou oddaný, a keď bol tento svätec nespravodlivo prenasledovaný kráľom Henrichom III. a musel utiecť do Francúzska, verný kancelár ho nasledoval do vyhnanstva, kde mu slúžil až do jeho smrti v roku 1241.

Po smrti sv. Edmunda sa Richard presťahoval do mesta Orléans, aby študoval teológiu. Prijal kňazské svätenie, vrátil sa do vlasti a stal sa duchovným pastierom v jednej vidieckej farnosti. Na Pánovej vinici pracoval s veľkým požehnaním a jediné,

čo si želal, bolo, aby mohol pôsobiť medzi svojimi farníkmi až do smrti. Tí k nemu priľnuli s úprimnou láskou ako k otcovi.

Božia Prozreteľnosť však rozhodla inak. Nový arcibiskup, nástupca sv. Edmunda, povolal Richarda späť do úradu kancelára. V tom čase zomrel biskup hlavného mesta grófstva Sussex, Chichesteru. Kráľ Henrich II., ovládaný svojimi dvoranmi, chcel za biskupa vymenovať jedného zo svojich obľúbencov, nehodného a neschopného človeka. Miestni biskupi však tento návrh jednomyseľne odmietli a za biskupa Chichesteru zvolili kancelára Richarda.

Rozhnevaný kráľ začal Richarda prenasledovať a prikázal zabaviť všetky jeho biskupské majetky. Richard odišiel do Ríma, kde predložil pápežovi Inocentovi III. sťažnosť na násilného kráľa. Pápež ho následne osobne vysvätil za biskupa. Po návrate do vlasti Richard začal vykonávať biskupský úrad v najväčšej chudobe, pretože kráľ mu aj napriek napomenutiam od pápeža naďalej zadržiaval príjmy z biskupských majetkov. Richard musel preto bývať v cudzom dome a spoliehať sa na milosrdenstvo dobrodincov, aby mohol vôbec prežiť. Až po dvoch rokoch bol kráľ hrozbami pápeža donútený vrátiť ulúpené majetky. Biskup Richard, napriek svojej chudobe, duchovne podporoval ľudí. Navštevoval chudobných a chorých, aby ich utešoval, nábožensky vzdelával, učil trpezlivosti a povzbudzoval ich k dôvere v Boha.

Keď mu boli vrátené biskupské majetky, Richard ich využíval predovšetkým na pomoc núdznym. Sám žil jednoducho, mal skromný nábytok, uspokojil sa s biednou stravou. Výnosy z majetkov rozdával chudobným a chorým, zakladal a štedro podporoval chudobinec i inštitúciu na vzdelávanie a výchovu študujúcej mládeže. Jeho dobročinnosť nepoznala hraníc. Keď sa jeho správca raz sťažoval, že biskupské majetky nestačia na podporu takého množstva chudobných a že Richard svojou neobmedzenou štedrosťou privádza sám seba do núdze, biskup nariadil, aby sa predalo jeho stolné náčinie a získané peniaze boli rozdané.

Keď jeho majetok postihol ničivý požiar a služobníci nariekali, Richard im povedal, že toto nešťastie ho pravdepodobne postihlo preto, lebo nebol k chudobným taký štedrý, ako sa patrilo. Ako verný pastier svojho ľudu dbal na to, aby v jeho diecéze rozkvitala svätá viera, mravnosť a nábožnosť. Horlivo hlásal Božie slovo, navštevoval svoje farnosti a snažil sa láskavosťou a dobrotou naprávať chyby. Hoci bol mierny a dobrotivý, odvážne a neochvejne vystupoval proti zatvrdilcom a narušiteľom cirkevnej disciplíny. Richard dôrazne trval na tom, aby sa Božie a cirkevné prikázania v jeho diecéze dodržiavali, a netoleroval žiadne pohoršenia. Keď sa jeden kanonik zo šľachtického rodu vážne previnil a spôsobil veľké pohoršenie, biskup ho zosadil z úradu. Ani príhovory arcibiskupa či kráľa neprinútili Richarda, aby mu odpustil trest a vrátil ho do úradu. Richard odpovedal, že *„kým bude mať dušu v tele, ani celý svet ho neprinúti, aby dovolil zosadenému kňazovi vykonávať akýkoľvek úrad v diecéze, pokým nenapraví pohoršenie a úprimne sa nepolepší.“*

Ako muž prísnej spravodlivosti nedával Richard svojim príbuzným žiadne výhody. Nepovoľoval im zastávať úrady vo svojej diecéze, hovoriac, že Kristus Pán neustanovil za svojho zástupcu na zemi svojho príbuzného apoštola Jakuba, ale

Petra, ktorý nebol jeho pokrvným príbuzným. Vo svojom dome netoleroval ľudí klebetných, nemravných ani povrchných. Svojim duchovným bol vzorom horlivého plnenia povinností a denne sa s nimi modlil cirkevné hodinky. V Pánovom chráme bol vždy na svojom mieste ako prvý. Ak sa niekto na ranné hodinky oneskoril, nevytýkal mu to.

Keď pápež Inocent IV. vyzval kresťanské národy na oslobodenie svätých miest v Palestíne z moci neveriacich, horlivý biskup Richard sa pre to veľmi usilovne angažoval. Cestoval nielen po svojej diecéze, ale aj po susedných, kde nadšene kázal a vyzýval k obetavosti, aby bola svätá zem vytrhnutá z moci pohanov.

Na svojich cestách zavítal aj do mesta Dover, kde vysvätil novopostavený chrám. Tu však ochorel. Napriek tomu ale neprestal spovedať, kázať, birmovať a svätiť kňazov, až kým ho choroba neprinútila uľahnúť. Po prevoze do nemocnice prijal sväté sviatosti, velebil Krista Pána a keď mu dochádzali sily, požiadal, aby mu predriekali modlitbu k Panne Márii. Zomrel 3. apríla 1253.

Poučenie:

V živote sv. Richarda nás osobitne dojme jeho nezištnosť, ktorá ho naučila pohŕdať pozemskými majetkami. Aby zmieril závistlivého brata, ochotne sa vzdal otcovského majetku, ktorý svojou namáhavou prácou zveľadil. Aký krásny príklad ustupovania, mierumilovnosti a nezištnosti, zvlášť pre všetkých príbuzných! Žiaľ, pozemské majetky sú dodnes príčinou závisti a smrteľného nepriateľstva medzi príbuznými. Koľko hádok, žalôb, ohovárania a osočovania vzniká kvôli dedičstvu po rodičoch! Koľko pohoršujúcich výtržností, ba dokonca krivých prísah či vrážd sa pácha medzi pokrvnými priateľmi kvôli majetku!

Chamtivosť, lakomstvo a závisť zaslepujú bratov a sestry natoľko, že zabúdajú na svoju pokrvnú spriaznenosť a niekedy sa o nepatrný podiel z dedičstva hádajú horšie než pohania. A čo povedať o tom, že neraz aj deti odmietajú poskytovať svojim zostarnutým rodičom to, čo potrebujú pre obživu? Aké ohavnosti počúvame aj medzi kresťanmi o nehodných potomkoch, ktorí z lakomstva či nenávisti odopierajú rodičom sústo chleba a vyháňajú ich z domu! Také smrteľné hriechy páchajú ľudia kvôli pominuteľným veciam. Skúsenosť dokazuje, že dedičstvo, o ktoré sa príbuzní tvrdo hádali a kvôli ktorému sa rozkmotrili, nebýva požehnané.

„Nezhromažďujte si poklady na zemi, kde ich moľ a hrdza ničia a kde sa zlodeji dobýjajú a kradnú. V nebi si zhromažďujte poklady; tam ich neničí ani moľ ani hrdza a tam sa zlodeji nedobýjajú a nekradnú. “ (Matúš 6, 19–20). *„Človek, ktorý dychtí po bohatstve a závidí iným, nevie, že ho čaká núdza.“* (Prís 28, 22). Je bláznivé a nedôstojné kresťana, hádať sa so svojimi príbuznými a páchať ťažké hriechy pre hrsť prachu, dym a popol, a pritom nedbať na Boha ani na svoju večnú spásu. „*Každé telo je ako tráva a všetka jeho sláva ako kvet poľný: Tráva uschla, kvet opadol, lebo naň zavial duch Hospodinov.“* (Iz 40, 6–7).

---

3. apríl je aj pamätným dňom svätých sestier Ireny, Agáty a Chiony, mučeníc zo Solúnu; sv. Ulpiána, mučeníka; sv. Pankráca, biskupa; sv. Nikétasa, opáta a ďalších.

4. APRÍL

Sv. Izidor Sevillský, biskup a učiteľ Cirkvi (6. stor.)

Božia prozreteľnosť používa obdivuhodné prostriedky na uskutočňovanie svojich plánov. V 6. storočí povolala biskupa sv. Leandra v Španielsku na obrátenie ariánskych Vizigótov. Po smrti tohto apoštolského pastiera za jeho nástupcu v biskupskom úrade ustanovila jeho brata, svätého Izidora. Dejiny Cirkvi sotva poznajú iný príklad, kedy by sa na biskupskom stolci vystriedali dvaja bratia, obaja svätci, piliere Božej Cirkvi, svetlá učenosti a obroditelia svojho ľudu, ktorých pamiatka ostane naveky požehnaná.

Izidor sa narodil okolo roku 560 v Cartagene. Okrem najstaršieho brata Leandra mal ešte brata sv. Fulgencia, ktorý sa preslávil ako biskup rodného mesta Cartagena, a sestru sv. Florenciu, ktorá si zvolila reholný život. Po smrti rodičov mladého Izidora vychovával brat Leander, sevilský biskup. Izidor mal výnimočné nadanie, no bol nestály a vrtkavý, takže Leander musel na neho často prísne naliehať a zavrieť ho do svojej knižnice, aby ho prinútil k štúdiu a navykol ho na samotu.

Raz Izidor z obavy pred trestom ušiel a túlal sa okolím mesta, až kým si unavený neodpočinul na poli pri studni obloženej kameňmi. Všimol si hlboké zárezy drevenej hriadeli a jamky na kamennom obložení studne. Po chvíli prišla žena čerpať vodu. Izidor sa jej spýtal, ako tieto zárezy a jamky vznikli. Žena odpovedala, že zárezy vznikli povrazom navíjaným na hriadeľ a jamky vyhĺbila voda. Nestály mladík dlho premýšľal o tejto veci, vážne uvažoval o svojej doterajšej nestálosti a lenivosti a nakoniec si povedal: *„Čo všetko dokáže vytrvalosť! Aj tvrdý kameň narušia kvapky vody, ktoré naň neustále padajú, a drevo sa vyreže každodenným navíjaním povrazu. Prečo by som ja, s Božou pomocou, nemohol dosiahnuť veľkú učenosť, ak budem neustále a vytrvalo pracovať!“* Táto myšlienka ho tak prenikla, že sa pevne rozhodol zanechať svoju doterajšiu ľahkovážnosť a podľa bratových rád sa začal usilovne učiť. Naučil sa dôkladne latinský, grécky a hebrejský jazyk, pozorne čítal diela slávnych antických autorov, obohatil svojho ducha vzácnymi vedomosťami a osvojil si výnimočnú výrečnosť, ktorú dodnes obdivujeme v jeho spisoch. Popri štúdiách Izidor zdokonaľoval aj svoje srdce kresťanskými cnosťami, takže napredoval nielen

v učenosti, ale aj vo svätosti života, v čom mu bol krásnym príkladom jeho brat Leander.

Po skončení štúdií bol Izidor vysvätený za kňaza. Medzitým nastali v katolíckej Cirkvi v Španielsku ťažké časy, keď arianský kráľ Vizigótov Leovigild začal kruto prenasledovať duchovenstvo, niekoľkých biskupov uväznil a biskupa Leandra vyhnal zo svojej ríše. V tomto období sa mladý kňaz Izidor postavil na čelo verných katolíkov v Španielsku, dohliadal na nich, posilňoval ich vo viere, usiloval sa priviesť bludárov späť do lona pravej Kristovej Cirkvi a nehľadiac na žiadne nebezpečenstvo, neohrozene bojoval proti arianským bludom. Táto horlivosť napĺňala biskupa Leandra vo vyhnanstve veľkou radosťou. Z Konštantínopolu napísal bratovi, aby v obrane katolíckej Cirkvi neochaboval a bol pripravený nasadiť za ňu všetko. Požehnaná činnosť kňaza Izidora priniesla znamenité výsledky. Boh nakoniec obmäkčil srdce kráľa Leovigilda, ktorý začal činiť pokánie, napravil krivdy spáchané proti Cirkvi, prepustil uväznených kňazov a povolal biskupa Leandra z vyhnanstva.

Mladý kňaz Izidor sa po bratovom návrate utiahol do kláštora a prijal rehoľné rúcho. Hoci sa už osvedčil ako statočný bojovník za Božiu pravdu, predsa si nedôveroval a veril, že je potrebné, aby v ústraní kláštora premáhal v sebe sebalásku a telesnosť a sebazapieraním sa utvrdil v pokore. Izidor však v kláštore nezostal dlho. Biskup sv. Leander zomrel 27. februára 596 a katolícky kráľ Rekkared spolu s duchovenstvom a ľudom zvolili za jeho nástupcu na biskupskom stolci v Seville jeho rodného brata Izidora. To vyvolalo veľkú radosť v celej krajine, pretože Izidor bol všade známy a oslavovaný ako muž hlbokej učenosti, zanietenej výrecnosti a horlivosti pre katolícku vieru. Pápež Gregor Veľký, dôverný priateľ zosnulého Leandra, prijal správu o zvolení Izidora za biskupa s radosťou a poslal mu odznaky arcibiskupskej dôstojnosti.

Biskup Izidor kráčal verne v šľapajach svojho brata. Posilňoval ľud v katolíckej viere, ničil arianske bludy, zveľaďoval disciplínu v duchovenstve a usiloval sa priviesť vojnami zničenú kresťanskú vzdelanosť v krajine k rozkvetu. Za tým účelom horlivo kázal Božie slovo, písal a rozosielal listy a spisy na obranu viery, zakladal školy a ústavy na výchovu mládeže a zveľaďoval rehoľný život.

Znamenitá škola v Seville, ktorú založil, vychovala mnoho významných mužov, najmä svätého Ildefonsa, arcibiskupa toledského. Izidor sám vyučoval mladých duchovných posvätným vedám a viedol ich k bohabojnému životu. Mimoriadnu pozornosť venoval kláštorom. V tom čase prišlo do Španielska mnoho mníchov vyhnaných z Afriky. Izidor ich prijal do kláštorov vo svojej diecéze a založil pre nich nové rehoľné domy, ktoré sa stali semenišťami kresťanskej vzdelanosti v Španielsku. Neďaleko Sevilly stál kláštor Honori. Izidor mu dal nové pravidlá, ktorými mníchov zaviazal okrem modlitieb a sebazapierania aj k manuálnej práci, štúdiu a výchove mládeže. Rehoľníci mali denne tri hodiny čítať náboženské a učené knihy, a šesť hodín venovať buď vyučovaniu mládeže, alebo manuálnej práci, aby si zabezpečili obživu a mohli podporovať chudobných. Tento kláštor sa stal vzorom, podľa ktorého sa riadili aj iné rehoľné komunity v Španielsku.

Svätý biskup starostlivo dohliadal, aby cirkevné zákony boli duchovenstvom aj veriacimi prísne dodržiavané a aby v jeho diecéze vládol pravý cirkevný duch. O rímskom pápežovi, ako o Kristovom zástupcovi na zemi a viditeľnej hlave svätej Cirkvi, hovoril s najväčšou úctou a veriacim pripomínal, aby si svojich kňazov vážili ako rozdávateľov Božej milosti a pastierov svojich duší. Izidor aj ako biskup žil spôsobom podobným mníchom. Bol pokorný, prísny voči sebe samému, odopieral si akékoľvek pohodlie a denne rozjímal o Spasiteľovej trpkej smrti. Láskavosťou, dobročinnosťou a trpezlivosťou si získaval srdcia dobrých ľudí a prekonával aj tých zatvrdených. O chudobných, chorých a biednych sa staral otcovsky a vykupoval zajatcov. Preto nebolo prekvapením, že sa svätému biskupovi s Božou pomocou podarilo priviesť veľké množstvo ariánskych Vizigótov späť k pravej viere a zmieriť ich s katolíckou Cirkvou.

Jeho pôsobenie presiahlo hranice sevillskej diecézy. Kde sám nemohol prísť, tam sa dostali jeho listy a spisy, ktoré obhajovali katolícku vieru. Jeho meno bolo známe a oslavované nielen v celom Španielsku, ale aj v zahraničí. Raz, počas veľkého sucha, zavítal na francúzske pohraničie. Zoširoka zďaleka k nemu prichádzali zástupy ľudí a prosili ho, aby svojimi modlitbami vyprosil u Boha dážď. Svätec vstúpil do chrámu a predniesol dojímavú kázeň, v ktorej vyzýval k pokániu a varoval ľudí pred zvodcami, ktorí ako draví vlci prichádzajú v rúchu baránkov a sladkými slovami sa ich snažia odvrátiť od pravej viery a otráviť bludmi. Potom sa s ľuďmi vrúcne modlil za dážď. Jeho modlitby boli čoskoro vypočuté.

Na podporu cirkevného života a upevnenie disciplíny v duchovenstve zvolal Izidor významné cirkevné synody, najmä v roku 619 v Seville a v roku 636 v Tolede. Na týchto synodách sa okrem iného uznieslo, že duchovenstvo má horlivo hlásať katolícku vieru, dohliadať na čistotu mravov medzi ľuďmi a zabezpečiť, aby kláštory neboli poškodzované v správe svojho majetku.

Ako spisovateľ sa Izidor vyznačoval učenosťou a nábožnosťou. Počas mladosti nadobudol rozsiahle vedomosti a starostlivo zhromaždil výsledky učeného bádania predchádzajúcich vekov. Napísal množstvo kníh, ktoré po celý stredovek požívali veľkú úctu. Okrem teologických a filozofických spisov písal aj o astronómii, všeobecných dejinách, histórii vizigótskych kráľov a zostavil encyklopedický slovník všeobecných vedomostí. Pre tieto zásluhy bol Izidor zaradený medzi významných učiteľov Cirkvi.

Jeho priateľ a súčasník, biskup zo Zaragozy, napísal o ňom, že Boh ho povolal ako oporu Španielska po mnohých súženiach, aby obnovil dedičstvo starých vekov a zabránil, aby Španieli upadli do surovosti. Ôsmy toledský cirkevný snem v roku 653 nazval Izidora najnovšou ozdobou Cirkvi a najvýznamnejším učiteľom svojho storočia, o ktorom sa patrí hovoriť len s úctou.

Keď Izidor zostarol, pripravoval sa na kresťanskú smrť. Keď zistil, že sa blíži jeho koniec, zvolal všetkých svojich dlžníkov a odpustil im dlhy. Zvyšok svojho majetku rozdal chudobným. Potom sa dal odniesť do katedrály, kde sa zhromaždili duchovní a veriaci. Tam sa svätý pastier rozlúčil so svojím stádom. Dvaja biskupi ho obliekli do

kajúcneho rúcha a posypali jeho hlavu popolom. On potom pozdvihol zoslabnuté ruky k nebu, modlil sa za odpustenie hriechov, vykonal svätú spoveď a prijal Telo Pánovo. Nakoniec povzbudil plačúcich duchovných a veriacich, aby sa pevne držali katolíckej viery, žili v láske a starali sa o svoju spásu. Odporučil sa do ich modlitieb, požehnal ich a bol odnesený do svojho príbytku, kde po štyroch dňoch, 4. apríla 636, zomrel.

Jeho telo bolo pochované vedľa svätého Leandra v Seville. V roku 1063 tieto relikvie vykúpil od moslimského panovníka, ktorý vtedy vládol v Seville, kastílsky kráľ Ferdinand I. a previezol ich do mesta León, kde na počesť svätého Izidora postavil nádherný chrám. Tam Boh oslávil tohto svätca zázrakmi a jeho telo sa tam dodnes uchováva vo veľkej úcte.

Poučenie:

Sv. Izidor bol už od mladosti poučený prírodou, aby si navykol pracovitosti. Častým opakovaním určitého činu človek získava obratnosť a zručnosť v jeho vykonávaní. Zločinec si navykne na zločin tým, že ho často pácha; rozmarný a telesný človek si navykne na neprávosť jej opakovaním. Podobne si kresťan navyká na sväté cnosti, keď sa v nich neustále cvičí. Spočiatku môže byť konanie cnosti ťažké, postupne však ťažkosti miznú a to, čo sa zdalo byť bremenom, sa stáva potešením. Nemali by sme preto dovoliť, aby sa zlo stalo naším zvykom, proti ktorému je ťažké bojovať, a osobitne treba viesť mládež k tomu, aby si od mladosti navykala len na to, čo je mravné a Bohu milé. *„Chlapec sa pridŕža svojej cesty; aj keď zostarne, neodkloní sa od nej.“* (Prís 22, 6) *„Či aj Etiópčan zamení kožu a leopard svoje pásy? Ako budete môcť konať dobro vy, privyknutí na podlosť?“* (Jer 13, 23)

Svätý Izidor dôrazne trval na tom, aby sa cirkevné zákony a obrady starostlivo zachovávali a považoval ich zanedbávanie za neklamnú známku bludu. Kto odmieta posvätné obrady a akékoľvek iné ustanovenia katolíckej Cirkvi, pohŕda samotnou Cirkvou, ktorá ich zavádza. O takom človeku Spasiteľ hovorí, že sa rovná pohanovi a verejnému hriešnikovi. To by si mali uvedomiť tí ľahkovážni a falošní katolíci, ktorí z nevedomosti a bláznivej pýchy verejne zosmiešňujú ustanovenia svätej Cirkvi po vzore neveriacich. Ich hriech je ťažší, ich zodpovednosť väčšia a ich trest prísnejší než trest tých, ktorí nemali možnosť katolícku Cirkev dokonale spoznať. Svätý Bernard napísal, že zvrhlý, bezbožný katolík škodí viac ako zatvrdený heretik. Sväté Písmo hovorí: *„Ústa blázna sú jeho záhubou a jeho pery pádom jeho duše.“* (Prís 18, 7)

---

4. apríl je tiež dňom pamiatky svätého Zosima, pustovníka, svätých Agathopa a Theodula, mučeníkov, svätého Platóna, mnícha a ďalších.

5. APRÍL

Sv. Vincent Ferrerský (14. stor.)

Katolícke národy boli v 14. a začiatkom 15. storočia zmietané veľkými nepokojmi. Od roku 1309 do roku 1378 sídlili pápeži v meste Avignon na juhu Francúzska, kde bola ich sloboda značne obmedzovaná zištnými francúzskymi kráľmi, čo spôsobilo veľké škody celej katolíckej Cirkvi. Neskôr prišli ešte horšie časy. Na želanie a prosby najlepších katolíkov, najmä svätej Kataríny Sienskej, sa pápež Gregor XI. nakoniec v roku 1377 vrátil z Avignonu do svojho sídla pri hrobe apoštola svätého Petra v Ríme. Keď však tento pápež v roku 1378 zomrel a jeho nástupcom sa stal Urban VI., pod tlakom Francúzska bol zvolený vzdoropápež, ktorý si zvolil meno Klement VII. a opäť sa usídlil v Avignone. Týmto neblahým činom bol celý katolícky svet rozdelený a rozhnevaný.

Počas tohto smutného rozkolu sa pápežstvo stalo hračkou v rukách svetských panovníkov, klesla disciplína duchovenstva a ľud upadal, až kým kostnický snem v roku 1417 opäť neobnovil jednotu Cirkvi, keď bol za pápeža zvolený Martin V., ktorému sa podrobili všetky katolícke národy. Pre katolícku Cirkev bolo veľkým šťastím, že v týchto nepokojných časoch Boh povolal množstvo apoštolských mužov, ktorí svojím svätým životom, horlivosťou o spásu duší a neúnavným bojom proti rôznym neporiadkom zabránili, aby ľud úplne neupadol do nevery a neprávosti. V temných nociach náboženských nepokojov a rozvrátených mravov sa títo Bohom poslaní muži objavovali ako blesk na oblohe a ich mocné slová, volajúce národy k jednote, pokániu a svätému životu, hromovo zneli po kresťanských krajinách a dojímajúco zasahovali ľudské srdcia.

Takýmto Božím mužom a mocným prorokom kresťanských národov v divokých časoch bol aj slávny svätec Vincent Ferrerský. Vincent Ferrerský sa narodil v roku 1357 v starobylom meste Valencia v Španielsku. Jeho urodzení a zámožní rodičia, otec Viliam Ferrer a matka Konstancia Miguel, ho od útleho veku viedli k nábožnosti, mravnosti a dobročinnosti. Už ako dieťa si Vincent ukladal rôzne kajúce skutky, najmä pôst, a horlivo si ctil Krista Pána a Božiu Matku. Obľúbil si tichý život v rodinnom dome, z ktorého vychádzal iba do svätyne a do školy. Učil sa usilovne, a keďže mal výnimočné schopnosti, rýchlo napredoval vo vedomostiach. Už v mladosti prejavoval náklonnosť k duchovnému rečníctvu; nadšene počúval kázania významných kazateľov a opakoval ich obsah svojim spolužiakom.

Keď Vincent dospel, jeho múdry otec mu dal na výber: či zasvätí svoj život Bohu, či pôjde študovať do Paríža alebo Ríma, alebo vstúpi do manželstva. Mladý, ale duševne vyspelý Vincent vyhlásil, že pohŕda svetom a chce vstúpiť do rádu svätého Dominika. Bohabojní rodičia jeho rozhodnutie s radosťou schválili, požehnali ho, a otec ho bez meškania uviedol do dominikánskeho kláštora vo Valencii. Sedemnásťročný Vincent prijal rúcho svätého Dominika a odhodlane sa usiloval napredovať v kresťanskej dokonalosti podľa pravidiel rehole: v čistote, poslušnosti, pokore, láske k chudobe, sebaodriekaní a nábožnosti.

Popri tom Vincent usilovne študoval posvätné vedy a dôkladne sa oboznámil so Svätým písmom i spismi svätých Otcov. Keď bol vysvätený za kňaza, predstavení rádu ho povolali do učiteľského úradu na najvyšších školách. Najprv vyučoval slobodné umenia v Barcelone, neskôr na vysokých školách v Leride, kde ho v roku 1384 pápežský vyslanec Peter de Luna povýšil na doktora teológie. Po návrate do Valencie prednášal Sväté písmo a zároveň ako kňaz dominikánskeho rádu, ktorého hlavnou úlohou je hlásanie Božieho slova, sa s veľkou horlivosťou venoval kázaniu. Získal si takú obdivuhodnú slávu, že sa stal jedným z najvýznamnejších kazateľov v dejinách Cirkvi.

Ako učiteľ Vincent zvlášť odporúčal svojim žiakom vrúcnu a vytrvalú modlitbu. Hovoril im: *„Ak chcete napredovať vo vedách, žiadajte o radu viac Boha než knihy. Samotné štúdium unavuje ducha i srdce; preto čerpajte novú silu a svetlo z rán Spasiteľa. Učenosť je darom Boha, Otca svetla, a nie len ovocím úsilia a rozumu. Preto začínajte i končite svoje štúdium modlitbou a počas učenia často pozdvihujte svoje srdce k Bohu.“* Žiakov napomínal, aby krotili svoj jazyk, a hovorieval: *„Šetriť slovami by sme mali tak, ako šetríme peniazmi. Skôr než otvoríme mešec, premýšľame, či a koľko minúť. Takisto by sme mali zvážiť, či a koľko slov máme vyriecť, skôr než otvoríme ústa.“*

Vincent dosiahol vysoký stupeň svätosti tvrdou prácou a vytrvalým bojom. Ani on nebol ušetrený rôznych pokušení, ktorými sa diabol snažil odvrátiť ho od jeho cesty a zmariť jeho úmysly. Diabol v ňom vzbudzoval pochybnosti o tom, či vydrží v prísnom reholnom živote, alebo ho pokúšal myšlienkou, že je bláznivé vzdať sa radostí sveta už v mladosti. S Božou pomocou Vincent všetky tieto pokušenia prekonal a zvíťazil aj nad prefíkaným zvádzaním, ktorým mal byť opakovane chytený do osídiel hriechu.

Raz ho istá mladá šľachtičná začala zahŕňať hriešnou láskou. Aby ho zviedla, predstierala ťažkú chorobu a poslala poňho, aby jej vyslúžil sviatosti. Keď dôverčivý Vincent prišiel, odvážila sa ho nemravne zvádzať. Svätý Vincent sa zhrozil, prísne ju pokarhal a rýchlo od nej utiekol. Táto drzá žena sa mu však pomstila podobne ako Putifarova žena Jozefovi Egyptskému – rozšírila hanebnú lož, že ho vraj sama musela odmietnuť. Vincent znášal túto tŕňovú korunu ticho, odporúčajúc sa vôle Božej. A Boh sa ho rýchlo ujal, pretože zvodkyňa, ktorá bola strašne trápená výčitkami nečistého svedomia, verejne odvolala svoje obvinenie a priznala Vincentovu nevinu. Inokedy sa na horlivého Vincenta nahnevali niektorí svetáci, pretože na kazateľnici kritizoval ich nemravný život. Dokonca sa odvážili podplatiť istú zvodnicu, aby sa

tajne dostala do jeho príbytku. Statočný Vincent však tieto podlé úmysly prekazil. Zvodkyni pohrozil a tak ju dojal, že mu prezradila mená tých, ktorí ju najali. Zároveň sa zľakla svojho hriešneho života a nastúpila cestu úprimného pokánia.

Kedykoľvek Vincent musel znášať podobné príkoria, prijímal ich trpezlivo, odpúšťal svojim nepriateľom, modlil sa za ich obrátenie a prejavoval im dobro. Aby sa posilnil proti všetkým pokušeniam a zvodom, krotil svoje telo pôstom, tvrdým lôžkom a bičovaním. Vrúcnymi modlitbami sa utiekal k Bohu a Panne Márii.

V roku 1390 si pápežský vyslanec Peter de Luna vyžiadal od predstavených rádu, aby s ním Vincent odišiel do Francúzska na dvor kráľa Karola VI. Vincent sa na túto cestu vydal len z poslušnosti. Keď prišiel do Paríža, začal požehnane hlásať Božie slovo, no čoskoro si znechutil skazený život plný pýchy a zmyselnosti, ktorý panoval na kráľovskom dvore. Preto bol rád, keď sa po čase mohol vrátiť do svojho kláštora vo Valencii a opäť sa venovať svojmu učiteľskému a kazateľskému poslaniu.

Po smrti avignonského protipápeža Klementa VII. bol v roku 1394 jeho nástupcom zvolený Vincentov podporovateľ Peter de Luna, ktorý prijal meno Benedikt XIII. Ten sa snažil pripútať k sebe významných mužov svojej doby z Francúzska i Španielska, a tak si získal aj Vincenta. Menoval ho svojim spovedníkom a správcom svojho paláca, čím sa Vincent dostal do Avignonu. Tam ho veľmi zasiahla situácia cirkevného rozkolu a jeho šľachetné srdce túžilo po jednote Cirkvi. Preto naliehavo žiadal Benedikta XIII., aby sa vzdal hodnosti, ktorú neprávom zastával. Bola totiž nádej, že ak Benedikt XIII. odstúpi, tak aj riadny pápež v Ríme Bonifác IX. sa vzdá svojho úradu, čím by sa roztržka v Cirkvi skončila. Katolícke národy by sa potom mohli podriadiť novozvolenému pápežovi.

Benedikt XIII. však Vincenta nepočúvol a ignoroval jeho prosby a výstrahy. Táto situácia Vincenta veľmi bolela, a preto požiadal o uvoľnenie zo svojho úradu v Avignone. Benedikt XIII. márne ponúkal Vincentovi významné cirkevné benefíciá a dokonca hodnosť kardinála, aby ho udržal pri sebe. Vincent, ktorý sám nedokázal ukončiť rozkol v Cirkvi, zatúžil po svojom obľúbenom kazateľskom povolaní, ku ktorému bol povolaný samotným Božím hlasom. Počas vážnej choroby sa mu totiž zjavili svätí Dominik a František Serafínsky a oznámili mu, že ho Boh volá, aby kázal kresťanským národom proti všeobecnej mravnej skaze.

Po štyroch rokoch pobytu v Avignone si Vincent vyžiadal uvoľnenie a bol vymenovaný za apoštolského misionára s plnou mocou, aby mohol kdekoľvek v kresťanskom svete kázať Božie slovo a rozhrešovať kajúcnikov. Apoštolskú službu začal vo svojej vlasti, Španielsku, kde svojimi kázaniami obrátil na kresťanskú vieru 25.000 Židov a 8.000 moslimov a nespočetné množstvo hriešnikov priviedol na cestu pokánia. Potom cestoval po južnom Francúzsku, Lombardsku, Piemonte a Savoji, navštívil biskupstvo Lausanne vo Švajčiarsku a na pozvanie kráľa Henricha IV. kázal v mestách Anglicka, Škótska a Írska. Napokon sa vrátil do Francúzska, ktoré sa stalo jeho hlavnou pôsobiskom.

Počas 21 rokov svojho pôsobenia až do smrti neúnavne kázal Božie slovo. Vincent bol kazateľom z Božej milosti. Najčastejšie kázal o utrpení Pána a o posledných

veciach človeka, najmä o poslednom súde. Jeho kázania boli také pôsobivé, že keď opisoval hrôzy súdneho dňa a tresty zatratencov, často sa celé zástupy poslucháčov rozplakali, až musel na chvíľu prestať hovoriť.

Jeho reči neboli umelo naučené, ale vyvierali ako vodopád z nadšeného srdca. Raz bol Vincent požiadaný, aby kázal na dvore mocného kniežaťa. Starostlivo sa pripravil a predniesol krásne myšlienky uhladeným štýlom a vyberanými slovami. Jeho kázeň však vyznela naprázdno a nepáčila sa. Keď sa ho potom pýtali, prečo jeho vynikajúca reč nezabrala, odpovedal: *„Dnes kázal brat Vincent, inokedy hovorí skrze mňa Kristus.“* Odvtedy už nikdy nepoužíval strojené obraty ani uhladené slová a kázal jednoducho a prirodzene.

Keď poslucháčov dojal opisom posledného súdu a osudom ich duší, jemným hlasom hovoril o Božom milosrdenstve. Prosil ich a zaprisahával, aby sa odvrátili od svojich zlých ciest nie zajtra či pozajtra, ale ešte dnes, bez odkladu.

Svojou kazateľskou činnosťou dosiahol Vincent neslýchané úspechy. Najzarytejší zločinci boli otrasení jeho slovami a priznávali svoje hriechy; ľudia zapletení do kalu nemravností sa obrátili k cnostnému životu; bezcitné zvodkyne sa dali na pokánie; úžerníci, podvodníci, zlodeji a lupiči vracali ukradnuté majetky; vášniví hráči hádzali do ohňa kocky a herné pomôcky; márnivým ženám sa zhnusili nádherné šaty a šperky; zarytí nepriatelia sa zmierovali. Slovom, tisíce a tisíce hriešnikov bolo jeho kázaniami obrátených. Podobne ako kedysi na Turíce v Jeruzaleme, národy žasli a divili sa tajomnej sile, ktorá sa prejavovala vo Vincentovi, na ktorom spočíval Boží Duch. Jeho výrazná, nadpozemsky dojímavá tvár a zvláštny hlas – raz vážny a hromový, inokedy jemný a sladký – dojali každého. Vincent kázal vždy buď latinsky, alebo španielskym nárečím svojho domova, a predsa mu rozumeli veriaci vo Francúzsku, Taliansku, Švajčiarsku, Anglicku, Škótsku a Írsku, akoby hovoril ich rodným jazykom. Tento misionár, plný Božieho nadšenia, ohlasoval kresťanské pravdy s takým zápalom a nadľudskou mocou, že ho ľudia počúvali, akoby počuli anjela.

Kamkoľvek prišiel, všade ho vítali zástupy s radosťou volajúc: *„Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom!“* Kniežatá, biskupi a šľachtici mu prichádzali v ústrety v sprievodoch s prápormi a krížmi, za spevu ľudu a hlaholu zvonov. On však, oslavovaný ako posol nebies, jazdil na oslovi, oblečený v prostom rehoľnom rúchu, s pokorne sklopenými očami. Kamkoľvek zavítal, ľudia opúšťali prácu, nechávali svoje domy prázdne a ponáhľali sa na miesto, kde kázal – či už to bol chrám, trhovisko alebo široké pole. Chorí a starci kráčali k nemu s barlami alebo sa nechali nosiť. Okolo jeho kazateľského miesta sa niekedy zhromaždilo až 80 000 poslucháčov. Keď putoval z miesta na miesto a z krajiny do krajiny, sprevádzali ho tisíce ľudí, ktorí sa modlili a spievali zbožné piesne.

Medzi sprievodmi boli aj davy kajúcnikov a povestných bičovateľov, ktorých Vincent na radu slávneho kancelára Parížskej univerzity Gersona nakoniec od tejto praxe odhovoril. Vincent mal vo svojom sprievode niekoľko horlivých kňazov na dôstojné vykonávanie bohoslužieb – tí vysluhovali svätosti, spovedali a starali sa o duchovné

potreby ľudí. Sprevádzal ho aj zbor spevákov, ktorí so sebou vozili malé organové píšťaly, aby sa aj na poliach a v lesoch mohla Božia služba oslavovať spevom. Okrem toho ho sprevádzali zbožní muži, ktorí udržiavali poriadok a starali sa o výživu chudobných. Verejní pisári a notári dokumentovali zmierenia a dohody, ktoré Vincent sprostredkoval medzi znepriatelenými stranami.

Vďaka svojim kázaniam dosiahol Vincent aj to, že na mnohých miestach boli postavené chrámy, kaplnky, kláštory, útulky pre chudobných, nemocnice a ubytovne pre pútnikov. Dokonca sa budovali hrádze proti povodniam, mosty, cesty a chodníky v nepriechodných horských oblastiach. Kardináli, biskupi a panovníci ho žiadali o radu aj v občianskych veciach. Jeho vplyv v štátnych záležitostiach bol taký veľký, že stavovské zhromaždenie Aragónska ho zvolilo za člena rozhodcovského zboru, ktorý mal rozhodnúť o nárokoch troch uchádzačov o uvoľnený trón.

Keď sa na Kostnickom koncile rokovalo o ukončení cirkevného rozkolu a z troch pápežov sa Gregor XII. dobrovoľne vzdal úradu, Ján XXIII. bol zosadený, ale Benedikt XIII., hoci mal už 83 rokov, odmietal abdikovať, svätec Vincent presvedčil aragónskeho kráľa Ferdinanda, aby 9. januára 1416 vypovedal poslušnosť Benediktovi. Po tomto kroku ho nasledovali aj ďalší panovníci. Tým bol samozvanec zosadený a posledná prekážka na ceste k ukončeniu neblahého rozkolu bola odstránená.

Keď bola v roku 1417 na Kostnickom koncile obnovená jednota Cirkvi zvolením pápeža Martina V., svätec Vincent zaplesal svätou radosťou. Dosiahlo sa to, po čom dlho túžil a o čo sa aj sám usiloval. Nový pápež ho bezodkladne potvrdil v úrade apoštolského misionára. Hoci bol oslavovaný a vychvaľovaný ľudom a ctený mocnými kniežatami, Vincent žil chudobne a skromne. Spával len niekoľko hodín denne, a to na tvrdom lôžku, vstával skoro k modlitbe, rozjímaniu a čítaniu Svätého písma. Každé ráno slúžil svätú omšu a po nej denne, podľa potreby, kázal dvakrát či trikrát. Po kázni prijímal ľudí, ktorí sa k nemu dychtivo hrnuli, aby im poskytol radu a útechu vo všetkých možných potrebách. Následne sa venoval chorým, ktorých k nemu prinášali, požehnával ich krížom a modlil sa nad nimi týmito slovami: *„Na chorých budú vkladať ruky a tí ozdravejú.* (Mk 16, 18) *Ježiš, syn Márie, Spasiteľ sveta a Pán, ktorý ťa priviedol ku katolíckej viere, nech ťa v nej zachová a učiní ťa blaženým a nech ťa ráči od tejto choroby vyslobodiť.“*

Potom si dal skromný pôstny obed z jedného jedla a zvyšok dňa trávil v spovednici alebo sa venoval mládeži, učil ju a viedol k svätým cnostiam. Každý deň sa bičoval, a hoci bol telesne slabý, na kazateľnici si aj v starobe uchoval silu a zápal mladíka. Vincent bol pravým apoštolom a zázrakom svojej doby. Len všemohúci Boh pozná rozsah dobra, ktoré tento svätec na svete vykonal. Jeho požehnaná činnosť bola podporovaná aj zázrakmi – modlitbou uzdravoval chorých, kriesil mŕtvych a oslobodzoval posadnutých od zlého ducha.

Krátko po zvolení Martina V. za pápeža sa Vincent v roku 1417 vydal do Bretónska v južnom Francúzsku, aby tam ako novopotvrdený apoštolský misionár hlásal Božie slovo. Bol prijatý s nadšením a za pomoci piatich reholných bratov dominikánov dva

roky vykonával svoj apoštolský úrad v Bretónsku s veľkým požehnaním. Z prehnaného úsilia však ochorel. Napriek tomu si nedoprial odpočinok a na kazateľnicu chodil o barlách. Keď zoslabol ešte viac, nechal sa na kazateľnicu vynášať a kázal s mladíckym nadšením. Jeho sprievodcovia ho prosili, aby sa vrátil do Španielska, no svätec odmietol odísť, odhodlaný zomrieť vo Francúzsku, kde Boh požehnal jeho prácu najväčšími výsledkami.

Keď predvídal svoju smrť, nábožne prijal sväté sviatosti, nechal si prednášať Umučenie Pána a sedem kajúcich žalmov. Keď jeho rehoľní bratia spievali litánie ku všetkým svätým, zdvihol oči a ruky k nebesiam a odovzdal svoju dušu do rúk Božského Spasiteľa 5. apríla 1419 vo Vannes v Bretónsku. Jeho telo, pochované v hlavnom chráme tohto mesta, Boh oslávil zázrakmi a dodnes ho tam zbožní katolíci uctievajú.

Pápež Kalixt III. vyhlásil apoštolského kazateľa za svätého už v roku 1455. Na Karlovom moste v Prahe stojí nádherná socha sv. Vincenta Ferrerského (vedľa sochy sv. Prokopa). Svätý je na nej zobrazený so žehnajúcou pravicou ako zázračný divotvorca, ktorý kriesi mŕtveho. Pred ním kľačí kajúcnik, po jeho ľavej strane je muž, ktorý bol jeho modlitbou oslobodený od zlého ducha. Na podstavci je vyobrazené vzkriesenie tiel na konci sveta spolu s podobizňami Žida a saracénskeho moslima. Nápis na podstavci uvádza, že tento pomník nechal zhotoviť gróf Roméd Ján Thun v roku 1712 na počesť sv. Vincenta a sv. Prokopa. Pod sochou sv. Vincenta sa nachádza nápis: *„Vzkriesil 40 ľudí, obrátil 100.000 hriešnikov, priviedol 8000 Saracénov ku katolíckej viere a 2500 Židov ku Kristovi.“*

Poučenie:

Hlavnou cnosťou sv. Vincenta Ferrerského bola pokora. Svojimi veľkými darmi ducha a neúnavnou horlivosťou si vyslúžil úctu a slávu. Kázal na kráľovskom dvore, bol pápežským spovedníkom a mohol dosiahnuť aj hodnosť kardinála, no vždy zostal chudobným a skromným. Cirkev v jeho dobe potrebovala nápravu vo vedení i v ľude. Vincent najskôr pokorou a sebazapieraním napravil sám seba a dosiahnuc vysoký stupeň svätosti, začal svojimi kázaniami naprávať kresťanské národy. Oživoval v nich ochabujúcu vieru a povzbudzoval ich k pokániu a polepšeniu života.

Takíto pokorní muži, horlivo túžiaci po blahu Cirkvi a spáse ľudských duší, sa stali skutočnými reformátormi katolíckej Cirkvi, o ktorých cirkevné dejiny rozprávajú s úctou. Aký rozdiel medzi pokorným svätcom Vincentom a tými falošnými reformátormi, ktorí zaslepení pýchou chceli naprávať Cirkev tým, že podnecovali ľud a rozoštvávali jeho vášne! Vincent budoval, no falošní reformátori nevedeli iné, len rúcať, štvať kresťanské národy proti cirkevným predstaveným, vrhať medzi nich pochodeň svárov, olúpiť ich o vieru a roznietiť zhubné vojny, ktoré privádzali rozkvitnuté krajiny na mizinu.

V zlých a zmätkom poznačených časoch prospievali kresťanským národom odjakživa pokorní muži, zatiaľ čo pyšní ich vrhali do záhuby. Kto chce naprávať iných, musí začať nápravou seba samého. A keďže základom života, ktorý sa páči Bohu, je kresťanská pokora, taký reformátor sa musí predovšetkým vycvičiť a upevniť v

pokore a sebaovládaní. *„Kde bude pýcha, tam bude i poníženie, ale kde je pokora, tam je aj múdrosť.“* (Prís 11, 2) *„Čím si väčší, tým viac sa ponižuj vo všetkom a nájdeš milosť pred Bohom.“* (Sir 3, 20)

---

5. apríl je tiež pamiatkou sv. Teodory, vdovy a rehoľníčky, sv. Alberta, biskupa Monte Corvinského, sv. Pompeja, mučeníka, sv. Zenona, mučeníka a ďalších.

6. APRÍL

I. Sv. Celestín I., pápež (5. stor.)

Z ctihodných nástupcov sv. Petra apoštola na pápežskom stolci získal veľké zásluhy o katolícku Cirkev svätec Celestín. Bol pôvodom Riman a na pápežský stolec zasadol roku 422 po smrti pápeža Bonifáca I. Ako viditeľná hlava Kristovej Cirkvi bdelo strážil jej jednotu, bránil pravú vieru proti bludárom, múdro rozhodoval v sporoch medzi biskupmi jednotlivých krajín, statočne obhajoval práva Apoštolskej stolice a dbal na dôsledné zachovávanie cirkevnej disciplíny.

V jeho dobe bol kresťanský svet na Východe aj na Západe zmietaný náboženskými bludmi – na Západe heretickým učením pelagiánov, na Východe bludárstvom nestoriánov. Pelagiánske kacírstvo, ktoré popieralo dedičný hriech a potrebu nadprirodzenej Božej milosti, sa šírilo najmä v južnom Francúzsku a Anglicku.

Anglickí pravoverní katolíci preto hľadali pomoc v Galii, odkiaľ k nim prišli svätí biskupi Germanus a Lupus, aby ich upevnili vo viere a bojovali proti bludárom. Pápež Celestín schválil ich vyslanie do Anglicka a do Škótska (Írska) poslal sv. Palladia ako ich prvého biskupa.

Najvýznamnejším obhajcom cirkevného učenia o Božej milosti proti pelagiánom bol vtedy sv. Augustín, biskup z Hippo. Po jeho smrti roku 430 niektorí mnísi a kňazi v južnej Galii, ovplyvnení pelagiánskymi bludmi, brojili proti jeho učeniu. Celestín zaslal biskupom do Galie list, v ktorom ich žiadal, aby sa držali učenia sv. Augustína ako najlepšieho učiteľa Cirkvi a nedopustili, aby nevedomí ľudia vyvolávali spory a hádky.

Na Východe bludár Nestórius hlásal, že v Kristovi sú dve osoby – Božská a ľudská, a že Panna Mária nemá byť nazývaná Bohorodičkou, ale len Rodičkou Krista. Pápež Celestín preto roku 430 v Ríme zvolal cirkevný snem, na ktorom bolo Nestóriovo učenie preskúmané a zavrhnuté. Alexandrijskému biskupovi sv. Cyrilovi nariadil, aby vystúpil proti Nestóriovi a vylúčil ho z Cirkvi, ak svoje bludy neodvolá.

Pre Nestóriovu zatvrdilosť bol roku 431 zvolaný všeobecný cirkevný snem v Efeze, na ktorom sa zúčastnili aj Celestínovi zástupcovia. Nestórius bol odsúdený a slávnostne bolo potvrdené katolícke učenie, že v Kristovi sú dve prirodzenosti – Božská a ľudská – spojené v jednej Božskej osobe a že Panna Mária je právom nazývaná Bohorodičkou. Celestín schválil uznesenia snemu a nariadil ich rozšírenie.

Pápež Celestín bdelo strážil Cirkev ako horlivý ochranca pravej viery a verný pastier veriacich až do svojej smrti roku 432.

Poučenie:

Každý z nás nemôže urobiť pre dobro Cirkvi a spásu ľudí toľko, čo vykonal sv. Celestín. Boh však hľadí viac na dobrý úmysel než na skutky. Do chrámovej pokladnice v Jeruzaleme dávali bohatí Židia štedré dary, no keď chudobná vdova vložila dva halieriky, Spasiteľ o nej povedal, že urobila viac ako oni. (Lk 21, 1–3)

Nemajme teda obavy ani smútok, ak nám nie je umožnené konať pre Boha a pre časné i večné blaho svojich blížnych veľké veci. Stačí, ak s Božou milosťou robíme toľko dobrého, koľko dokážeme v rámci svojich schopností a možností. Nemôžeme byť všetci mučeníkmi ani šíriteľmi viery medzi pohanmi, avšak aj najjednoduchší kresťan si môže získať veľké zásluhy pre večný život prostredníctvom pokory, trpezlivosti a nábožnosti. Stačí, ak má úmysel konať z lásky k Bohu a blížnym všetko, čo je v jeho možnostiach, a ak sa modlí, aby Boh prostredníctvom iných vykonal to, čo on sám pre svoju nedostatočnosť vykonať nemôže.

II. Sv. Viliam, opát (12. stor.)

Nie všetky kvety v záhrade sú rovnako krásne, farebné, voňavé alebo veľké; každá má však niečo jedinečné, čím vyniká. Podobne je to aj so svätými v Božej Cirkvi. Hoci sú všetci sluhami a priateľmi Božími, každý z nich vyniká jedinečnou cnosťou. Niektorí sú výnimoční poslušnosťou, iní pokorou, milosrdenstvom, vierou, čistotou, nevinnosťou alebo kajúcnosťou. Svätý Viliam vynikal predovšetkým trpezlivosťou, ktorú si zamiloval a v ktorej sa celý život zdokonaľoval.

Narodil sa v roku 1105 v Paríži do nábožnej rodiny, ktorá dbala o jeho dobrú výchovu a vzdelanie. Po vysvätení za subdiakona sa stal kanonikom pri chráme svätej Genovéfy. V tom čase však miestni kanonici viedli neviazaný život. Viliam, vystavený zlému príkladu, s Božou pomocou statočne odolával pokušeniam a dôsledne si plnil svoje povinnosti. Jeho cnostný život však namiesto uznania vzbudzoval závisť a odpor spolubratov. Tí ho nenávideli, zosmiešňovali a usilovali sa mu všemožne znepríjemniť život. Dokonca sa pokúsili poškodiť jeho dobré meno, aby nemohol byť vysvätený za kňaza. Viliam však všetky útrapy mlčky znášal. Pohľad na trpiaceho Krista na kríži mu dával silu a odvahu vytrvať v cnosti. Napokon jeho nepriatelia našli spôsob, ako sa ho zbaviť – zvolili ho za prepošta neďalekého ústavu, čím ho odstránili zo svojho prostredia.

Medzitým prišiel do Paríža pápež Eugen III., ktorý sa presvedčil o hrozivom stave kapituly svätej Genovéfy. Rozhodol sa kapitulu obnoviť a povolal tam nábožných kanonikov. Tí pozvali Viliama, aby sa k nim pridal. Viliam sa však zdráhal opustiť svoje prepošstvo s jeho bohatstvom. Tento vnútorný boj medzi láskou k Ježišovi a pokušením sveta bol pre Viliama veľkou skúškou.

Opát kláštora, Eudo, pochopil Viliamov zápas a priviedol ho ku krížu. So slovami: *„Nezasluhuje si Boh, ktorý sa pre nás tak ponížil a stal sa chudobným, aby si opustil všetko a nasledoval ho?“* Viliam pochopil a kajúcne prosil o prijatie medzi nových bratov. V novej komunite žil verný svojmu vzoru, Ježišovi Kristovi. Jeho príkladná zbožnosť a obetavosť mu vyslúžili úctu bratov, ktorí ho zvolili za zástupcu priora.

Jednej noci, keď sa Viliam modlil, zjavil sa mu Pán Ježiš a povedal: *„Viliam, v službe Božej musíš ísť do cudzej krajiny. Tam ťa čaká nedostatok, zármutok a prenasledovanie. Avšak nestrácaj odvahu; ja budem pri tebe až do konca a vo vysokom veku ťa vezmem do radosti večnej.“*

Svätý Viliam sa odovzdal do Božej vôle a očakával, kam ho Pán povolá. Onedlho nato prišiel k jeho opátovi vyslanec biskupa Absolona z Dánska s prosbou, aby opát prepustil Viliama a troch jeho bratov. Biskup ich chcel poveriť obnovením upadnutej disciplíny v jednom z kláštorov svojho biskupstva. *„Staň sa vôľa Božia,“* zvolal Viliam, keď sa o tejto prosbe dozvedel, a ihneď sa s bratmi vydal na cestu. V Dánsku ich s veľkou úctou prijali kráľ Valdemar a biskup Absolon, ktorí preniesli na Viliama opátstvo kláštora na ostrove Sjælland.

Sotva Viliam začal obnovovať starú disciplínu a zavádzať poriadok, stretli ho mnohé utrpenia a prenasledovania. Kláštor bol chudobný, podnebie studené, kňazi nevľúdni a tvrdohlaví. Traja spolubratia, ktorí s ním prišli, ho opustili. Dvaja kňazi z kláštora utiekli a ostatní si zaumienili, že Viliama buď predajú ako otroka, alebo ho usmrtia. K tomu všetkému sa pridali aj veľké vnútorné pokušenia a nedostatok útechy. Napriek tomu svätý Viliam trpel trpezlivo, s láskou a miernosťou premáhal prekážky. Modlil sa, konal pokánie a napokon mu Pán Boh dopomohol k víťazstvu. Nepoddajní kňazi sa nakoniec polepšili, prestali ho nenávidieť, ba začali si ho ctiť a prísne zachovávali svätú reholu.

Krátko nato sa medzi ľudom rozšírila správa o svätom živote v tomto kláštore. Zo všetkých strán prichádzali noví členovia, a tak Viliam založil druhý kláštor. To mu prinieslo veľkú útechu, za ktorú vrúcne ďakoval Pánu Bohu. Svätý Viliam neúnavne hlásal slovo Božie a zo všetkých síl sa snažil vštepovať ľuďom lásku k čistote. Chudobní a chorí boli jeho miláčikmi. Osobne vyhľadával hriešnikov, ako pastier hľadá stratené ovečky. Viedol pritom veľmi prísny život. Jeho odev bol chatrný, na nahom tele nosil drsný kajúci háv, spal na slame a jedával veľmi málo. Takmer neustále sa postil. Pán Boh ho za jeho obetu obdaril darom zázrakov. Chorí, ktorí jedli z jeho pokrmov alebo pili vodu zo studne, ktorú nechal vyčistiť, sa uzdravili.

Keď mal 90 rokov, zjavil sa mu vo videní ctihodný starec a povedal: *„Žiť budeš ešte sedem rokov.“* Pred uplynutím tejto doby Viliam ochorel. Jeho telo bolo celé pokryté ranami a jeho vzhľad budil súcit. Ani v najväčších bolestiach však nestratil trpezlivosť. S krížikom v ruke neustále rozjímal o utrpení Spasiteľa, bozkával jeho sväté rany a nachádzal v tom útechu.

Počas pôstu jeho bolesti ustúpili. Na Zelený štvrtok opustil svoje tvrdé lôžko, slúžil svätú omšu, rozdával sväté prijímanie a umýval nohy chudobným. Na Veľkonočnú

nedeľu prijal sviatosti, obliekol si kajúce rúcho, ľahol si na popol a 6. apríla 1203 vo veku 98 rokov odovzdal svoju dušu Pánovi.

Na jeho hrobe sa začali diať mnohé zázraky, a tak ho o 20 rokov neskôr pápež Honorius III. zaradil medzi svätých.

Poučenie:

Život svätého Viliama nás môže poučiť o pravej trpezlivosti. Prvým krokom k trpezlivosti je znášať s odovzdaním sa do Božej vôle všetko, čo nás postretne. Nezáleží na tom, či utrpenie pochádza od Boha, z ľudskej zlosti, z našej vlastnej neskromnosti alebo z nespravodlivosti sveta. Svätý Jób je nám v tomto príkladom, keď trpezlivo znášal všetky útrapy a hovoril: *„Pán Boh dal, Pán Boh vzal, nech je meno jeho pochválené.“*

Buďme tichí, spokojní a vyhýbajme sa reptaniu, či už proti Bohu, alebo blížnym. Naša trpezlivosť je silnou zbraňou, ktorá zahanbuje našich nepriateľov.

Svätý Ján Chryzostom uvádza deväť stupňov svätej trpezlivosti: 1. Nevytvárať si sami príčiny ku krivde. 2. Nesplácať zlé zlým. 3. Nerozhorčovať sa nad utrpenou krivdou, ale zachovať pokoj. 4. Byť ochotný krivdu znášať. 5. Pripraviť sa na väčšiu krivdu, než akú sme už zakúsili. 6. Nepociťovať nenávisť voči tomu, kto nám krivdu spôsobil. 7. Milovať toho, kto nám ublížil. 8. Činiť dobro svojmu urážateľovi. 9. Modliť sa k Bohu za svojho urážateľa.

Druhým krokom k trpezlivosti je túžiť po utrpení a vyhľadávať príležitosti, ako ho znášať pre Boha. Nemôžeme si nahovárať, že existuje iná cesta do neba ako cez kríž. Svätý Ján Zlatoustý opisuje trpezlivosť ako podivuhodný dar, ktorý privádza dušu do pokojného prístavu a oslobodzuje ju od búrkových vetrov života.

Tretím a najvyšším krokom trpezlivosti je trpieť s radosťou. Apoštoli sa radovali, keď boli prenasledovaní pre Krista. Bohu je najpríjemnejšie, keď kresťan nachádza radosť vo svojom utrpení. Ako píše Tertulián: *„Trpezlivosť ochraňuje vieru, spravuje pokoj, podporuje lásku, učí pokore, krotí telo, ovláda jazyk, korunuje mučeníctvo, zdobí ženy cnosťou, chváli mladíkov a odporúča starcov.“*

Trpezlivosť je jedinečnou cnosťou, ktorá nám otvára cestu k večnému životu. (De Patientia cap. 15.)

---

6. apríla si pripomíname aj pamiatku svätého Sixta I., pápeža a mučeníka, svätého Marcelína, mučeníka, svätého Celza, biskupa a svätého Prudencia, biskupa.

7. APRÍL

Sv. Herman Jozef (12. stor.)

Medzi vyvolenými Božími služobníkmi, ktorí boli obdarení výnimočnými milosťami a už tu na zemi mali dôverné vzťahy s Cirkvou víťaznou, najmä s Pannou Máriou, je jedným z najznámejších sv. Herman Jozef. Narodil sa v Kolíne nad Rýnom počas vlády cisára Fridricha Barbarosu v rodine chudobných, ale bohabojných rodičov. Hoci trpel chudobou, už od detstva si zvykal na skromnosť, pokoru a tichosť. Ako sedemročný začal chodiť do školy, kde vynikal v učení, mravnosti a nábožnosti.

Po vyučovaní sa ponáhľal do chrámu, kde trávil hodiny pred sochou Panny Márie držiacej Ježiška. Jeho detské srdce bolo zaplavené horúcou láskou k Panne Márii. Modlil sa, rozjímal a rozprával sa s Pannou Máriou a Ježiškom, akoby stáli živí pred ním. Delil sa s nimi o svoje radosti i starosti a ponúkal im malé dary, ktoré dostal od matky, ako chlieb či ovocie. Pannu Máriu nazýval svojou matkou a ružou, a už v detstve od nej prijal mnohé milosti.

Keďže sa Herman rozhodol zasvätiť svoj život Bohu a Panne Márii, vo veku dvanástich rokov vstúpil do premonštrátskeho kláštora v Steinfelde v Kolínskej arcidiecéze. Premonštrátsky rád považuje úctu k Panne Márii, podľa príkladu a príkazu svojho zakladateľa svätého Norberta, za jednu zo svojich hlavných úloh. Svätý Norbert zveril svoj rád pod ochranu Matky Božej, aby ho chránila pred skazou a zlobou sveta a aby získal za príhovorkyňu tú, ktorú Boh nikdy neodmieta. Najväčším a najoddanejším ctiteľom a miláčikom Matky Božej v tomto ráde bol práve Herman. Láska k Panne Márii, ktorá ho tešila už od jeho útleho detstva, sa v reholi rozhorela posvätným plameňom a naplnila jeho srdce tak, že počas celého života až do smrti udržiaval nadprirodzený, dôverný vzťah s Pannou Máriou a jej Božským Synom.

Keď prijal biely rehoľný habit, bol Herman poslaný na štúdiá do jedného kláštora vo Frízsku, kde sa usilovne učil a stal sa vzorom nábožnosti, čistoty, tichosti, poslušnosti a pokory. Rehoľníci v ňom viac videli anjela než človeka. Najradšej počúval prednášky, kde sa často spomínali mená Ježiš a Mária, zatiaľ čo s nevôľou prijímal úlohy čítať diela pohanských rečníkov, filozofov a básnikov. Zdalo sa mu, že z týchto diel vyžaruje chlad a zatuchlina. Keď čítal Sväté písmo a spisy cirkevných otcov, jeho

duch prenikal do hlbín tajomstiev viery a pociťoval sladkú radosť. Naopak, svetské vedomosti mu boli ľahostajné a nepríjemné; túžil poznať len Krista ukrižovaného.

Po skončení štúdií sa Herman vrátil do kláštora v Steinfelde, kde zložil slávnostné rehoľné sľuby a bol vysvätený za kňaza. Následne mu bola pridelená úloha posluhovať bratom pri stole. Túto jednoduchú službu vykonával pokorne a ochotne, pričom sa sám väčšinou uspokojil len s chlebom a vodou. Bolelo ho však, že nemohol tráviť na modlitbách a rozjímaní toľko času ako predtým. V tomto zármutku ho utešila a povzbudila Panna Mária. Zjavila sa mu a napomenula ho, aby trpezlivo plnil svoje povinnosti, pretože keď s láskou slúži bratom, slúži tým aj Kristovi Pánovi a prináša Bohu najmilšiu obetu.

Po čase bol Herman poverený úlohou kláštorného zákristiána, čím získal starostlivosť o chrám, posvätné nádoby a liturgické rúcha. Táto služba mu priniesla veľkú radosť, pretože sa mohol viac venovať modlitbám a rozjímaniu. Po splnení svojich povinností často kľačal pred oltárom, kde strávil celé hodiny vo svätom rozjímaní, niekedy dokonca aj celú noc. Bol tak zaujatý duchovnou radosťou, že si ani nevšímal telesné potreby. Rehoľní bratia s úžasom sledovali, ako prebdel celé noci v modlitbách bez známok únavy. Napriek napomínaniam predstavených, aby sa viac šetril a doprial si odpočinok, nebol schopný odolať šťastiu a radosti, ktoré nachádzal vo svojich pobožnostiach.

Herman si osvojil napomenutie svätého Norberta, aby rehoľníci celý svoj život žili v pokání. Kajúcnosť bola jeho posvätným mottom. Umŕtvoval svoje telo, aby oslobodil ducha spod jarma telesnosti. Jeho lôžkom bolo drsné drevo a vankúšom kameň. Čím viac sa zbavoval telesných závislostí, tým väčších milostí sa mu dostávalo od Boha prostredníctvom Panny Márie. Ako horlivý ctiteľ Matky Božej vždy, keď vyslovil jej meno pri súkromných pobožnostiach, padol v pokore na zem. Pre jeho veľkú úctu k Matke Božej a anjelskú čistotu ho rehoľní bratia nazývali Jozefom. Spočiatku ho to trápilo, pretože jeho pokora a skromnosť sa bránili tomu, aby niesol meno svätého pestúna Pána a snúbenca nepoškvrnenej Matky Božej. Vo videní ho však Panna Mária upokojila. Zjavila sa mu v chráme spolu s anjelom, ktorý mu oznámil, že Najsvätejšia Panna sa mu zasnubuje, podobne ako bola zasnúbená svätému Jozefovi, a preto má ochotne prijať toto meno. Herman však postupne ochabol vo svojej horlivosti, pretože bol nútený dňom i nocou strážiť kláštor a chrám pred lúpežnými bandami, ktoré v tom čase prepadávali a drancovali svätyne a rehoľné domy.

Avšak Panna Mária, keď sa mu zjavila, pokarhala ho za ochabnutie v zbožnosti, napomenula ho, aby nezanedbával svoje obvyklé modlitby a rozjímania, a upokojila ho sľubom, že sa sama bude starať o kláštor. Častými zjaveniami, ktoré sa mu dostávali od Panny Márie, bol Herman povznesený nad bežný život a zdalo sa, akoby už ani nežil na zemi. Pre veľké námahy, bdenie a pôsty zoslabol a vážne ochorel. To ho veľmi sužovalo a vyčítal si, že si chorobu spôsobil sám a že je neužitočným členom kláštornej komunity. Svoj kríž však niesol trpezlivo, no ľutoval, že nemôže slúžiť bratom tak, ako si prial. Aj tentokrát ho Panna Mária potešila a vyprosila mu opäť zdravie.

Herman, ako o ňom píše jeho životopisec, bol ako medzi dvoma mlynskými kameňmi, drvený slasťami i utrpeniami, aby sa stal pšeničným a čistým chlebom bez kvasu a pliev, hodným pre stôl Všemohúceho Hospodára. Bol vzorom čistoty a okrem najčistejšej Panny a Matky Božej Márie miloval aj tých, ktorí po dokončení pozemského boja v nevinnosti vystúpili do nebeských výšin. Stal sa horlivým ctiteľom svätej Uršule a jej panenských družiek a slávnych mučeníc Kristových, na ktorých príhovor dostal od Boha mnohé milosti. Na ich počesť zložil nádherný chválospev, ku ktorému dostal vnuknutie od jednej z týchto mučeníc, ktorá sa mu zjavila. Hoci nebol znalcom hudby, zložil melódiu k tomuto chválospevu podľa spevu svätých panien, ktorý počul vo vytržení. V tom čase boli opäť nájdené niektoré relikvie týchto panien. Dlhými prosbami presvedčil Herman predstavenú kláštora svätej Uršule v Kolíne, aby mu darovala nájdenú lebku jednej z mučeníc, konkrétne lebku svätej Gertrúdy.

Herman žil v nadprirodzenom svetle; jeho duch sa pohyboval v nebeských sférach a najväčšie potešenie nachádzal v Bohu, aj keď jeho slabé telo trpelo chorobami a bolesťami. Raz, keď rozjímal pod nočnou oblohou za tichého, hviezdami posiateho večera, vo vytržení uzrel vesmír a celé Božie stvorenie v jeho kráse a velebnosti.

Z jeho zjavení bolo zvlášť podivuhodné to, keď mu bola oznámená mučenícka smrť svätého Engelberta, arcibiskupa kolínskeho.

Herman dosahoval vzácne milosti aj počas svätej omše. Takmer každý deň, keď slúžil najsvätejšiu obetu Nového zákona, upadal do vytrženia mysle a neraz v tomto stave zotrval celé hodiny. Jeho pokora bola dojímavá. O sebe hovoril ako o najmenšom a najnehodnejšom; nosil skromné a zaplátané mníšske rúcho, hovoriac, že si lepšie nezaslúži, a bol dokonale poddaný svojim predstaveným. Veľkú radosť mu spôsobovalo, keď mohol niekomu pomôcť. Naučil sa hodinárstvu, aby mohol ľuďom vyrábať nové hodiny a opravovať poškodené stroje. Jeho život mal tajomné kúzlo, ktoré dojímalo každého, kto ho poznal. S učenými ľuďmi hovoril múdro a uvážlivo, s deťmi jednoducho, a všetkým chcel byť všetkým. Premáhajúc aj najmenší tieň hriechu, zostal panicom až do smrti.

V pokročilom veku sa Herman pustil do výkladu starozákonnej knihy Pieseň Šalamúnova. K tejto práci ho povzbudila samotná Panna Mária, ktorá sa mu zjavila a túto úlohu mu uložila. Keď bratia počuli, že sa Herman pustil do takto náročnej úlohy, pripisovali to jeho prehnanej horlivosti. No jednoduchý a podľa nich málo učený Herman písal o Božích tajomstvách lepšie než najslávnejší učenci a spisovatelia. Počas tejto práce bol často unesený sladkou blaženosťou a vo vytržení zabúdal aj na jedlo či iné telesné potreby.

Čím viac sa blížila jeho smrť, tým vyššie sa dvíhal jeho duch a získaval jasnejší pohľad do nebeských vecí. Krátko pred smrťou predpovedal, kde bude pochovaný, a predpovedal aj budúce osudy kláštora Steinfeld. Posledné roky svojho života sa neustále pripravoval na smrť. Počas štyridsaťdenného pôstu, hoci už bol slabý, sa živil iba chlebom a ovocím. Tretí pôstny týždeň prišiel do Steinfeldu posol z kláštora cisterciánok v Hovene, aby tam Herman prišiel vykonávať posvätné obrady počas

pôstu a blížiacich sa veľkonočných sviatkov. Hoci bratia proti tomu namietali a nechceli, aby slabý a chorý Herman odišiel z kláštora, on ich presvedčil a v pozvaní vnímal Božiu vôľu. Vydal sa teda na cestu do Hovenu. Keď tam prišiel, vošiel do kláštornej krížovej chodby a ukázal palicou na jedno miesto, hovoriac mníškam, že ho tam čoskoro pochovajú. Na Kvetnú nedeľu ešte vykonával bohoslužby, no v utorok bol nútený si ľahnúť a často upadal do vytrženia mysle. Zomrel v Pánovi na Zelený štvrtok po Veľkej noci.

Stalo sa to pravdepodobne 7. apríla 1233. Jeho telo bolo najprv pochované v kláštore v Hovene na mieste, ktoré on sám označil. Po siedmich týždňoch však kolínsky arcibiskup na prosbu bratov rozhodol, že bude prenesené do Steinfeldu. Toto prenesenie sa uskutočnilo s veľkou slávou za účasti obrovského zástupu veriacich, ktorí niesli horiace sviece a kríže. Boh oslávil Hermana mnohými zázrakmi na jeho hrobe, ku ktorému sa ľudia z blízka i z diaľky začali rýchlo pútnicky schádzať. Úcta k nemu sa rýchlo rozšírila v Porýní aj v ďalších krajoch. Jeho relikvie boli čiastočne darované mnohým chrámom a ich hlavná časť sa dodnes s úctou uchováva v kostole v Steinfelde. Premonštrátsky rád si tohto svätca obzvlášť ctí, právom ho považuje za jedného z najvýznamnejších mužov svojho rádu.

Svätý Herman býva zobrazovaný, ako s horlivosťou kľačí pred Pannou Máriou s Ježiškom, ktorá mu podáva prsteň a tak si ho zasnubuje. Tak je zobrazený na súsoší od Ondreja Guitainera v opátskom chráme na Strahove, na obraze od P. Molitora v kapitulskej sieni toho istého kláštora a na oltárnom obraze od maliara Jána Hermana v novom farskom kostole na Andělkách pri Prahe. Staroslávna kanónia Steinfeld, kolíska českých premonštrátskych kláštorov na Strahove a v Želive, kde sv. Herman kedysi slúžil Bohu a Matke Božej, bola už dávno násilne odcudzená svojmu posvätnému účelu a znesvätená. V bývalom kláštore je dnes polepšovňa pre mladistvých delikventov.

Poučenie:

V časoch živej viery a nábožnosti, keď bola Panna Mária horlivo uctievaná, nebolo potrebné zriaďovať polepšovne pre skazenú mládež. Vtedy mládež vyrastala pod ochranou Panny Márie v bázni Božej a v čistých mravoch. Deti po škole často utekali do chrámu, ako to robieval sv. Herman, a tam sa kochali nábožnými modlitbami pred obrazom Matky Božej. Keď dospievali, zostali pod jej ochranou cnostnými a vernými synmi katolíckej Cirkvi. Ako žalostne sa to všetko zmenilo v našich časoch! Čo osožia školy, akokoľvek draho postavené, všetky učebné prostriedky a najdômyselnejšie vzdelávacie systémy, ak sa zároveň neusiluje o to, aby bola mládež predovšetkým zakorenená vo svätej viere a vedená k mravnosti, ktorá pramení z viery, a k pravej nábožnosti! Bez hlbokej viery a nežnej, detskej nábožnosti niet čistoty mravov, niet vôbec pravej cnosti v mládeži a akákoľvek výchova je vratká a chybná. Bez živej viery a nábožnosti vyrastajú len skazení ľudia, pre ktorých je potrebné stavať polepšovne a väznice. Aby v tejto veci nastal želaný obrat, treba, aby bola mládež opäť vyučovaná a vychovávaná na základe svätej viery, ako to bolo v dobe, keď žil sv. Herman.

Dňa 7. apríla si zároveň pripomíname pamiatku svätého Hegesipa, cirkevného historika, svätej Teodózie, panny a mučeníčky, svätého Kristiana, vyznávača, blahoslavenej Uršule, panny, svätého Afrata, pustovníka a ďalších.

8. APRÍL

I. Sv. Albert, jeruzalemský patriarcha (12. stor.)

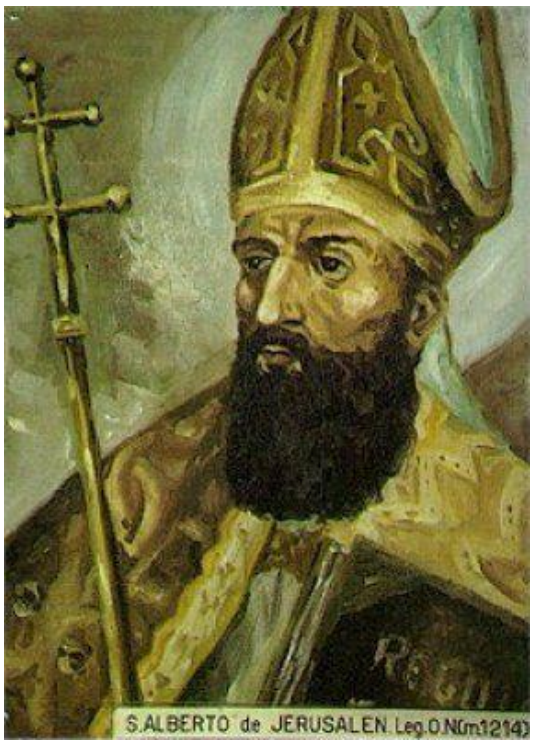

Kresťania na Východe znášali nevýslovné utrpenie, keď divokí mohamedáni zaplavili Svätú zem a uchvátili všetky miesta posvätené pozemským životom Spasiteľa Ježiša Krista. Počas dlhých vojen o Palestínu boli jeruzalemskí patriarchovia nútení prebývať ďaleko od svojho sídla na rôznych bezpečných miestach. Obzvlášť často sa uchyľovali do prímorskej pevnosti Akko (Ptolemaida) v Sýrii, kde pod ochranou rytierov johanitov a templárov dlhý čas našli útočisko a odkiaľ spravovali kresťanské osady. Z patriarchov sídliacich v Akku sa zvlášť preslávil svätý Albert. Narodil sa roku 1150 na hrade Gualteri v biskupstve Parma v severnom Taliansku. Urodzení rodičia ho vychovali v bázni Božej a už v mladom veku vstúpil do kláštora augustiniánskych regulárnych kanonikov v Mortare. Vďaka výnimočným darom ducha, príkladnej zbožnosti a dobrote si rýchlo získal dôveru reholných bratov a krátko po zložení sľubov ho zvolili za priora kanónie.

Po niekoľkých rokoch bol povolaný za biskupa do mesta Vercelli. Pokorný Albert sa zľakol dôstojnosti, ktorá mu bola ponúkaná, a zdráhal sa ju prijať. Až na príkaz pápeža Lucia III. sa rozlúčil so svojím kláštorom a nastúpil na biskupský stolec vo Vercelli. Dvadsať rokov s veľkým úspechom spravoval svoje stádo ako vrchný pastier. Sám bol k sebe prísny a zachovával prísnu disciplínu, no voči svojim poddaným prejavoval dobrotu a miernosť. Svoje biskupské príjmy vynakladal na pomoc chudobným a biednym, ako aj na výstavbu a zveľaďovanie chrámov Pána.

Bol neúnavný v hlásaní Božieho slova a v obrane práv svojej diecézy. Každý deň začínal dlhou modlitbou, ktorú nikdy neskracoval, nech mal akokoľvek dôležité povinnosti. Zvykol hovoriť, že akákoľvek denná práca sa mu darí tým lepšie, čím horlivejšie a zbožnejšie prosí Boha o pomoc. Ako znalec práva a spravodlivý a múdry muž bol často žiadaný o radu v sporných záležitostiach. Mestá Parma a Piacenza, ktoré boli dlhé roky vo vzájomnej nenávisti, ho požiadali, aby im ako zmierovací sudca pomohol dosiahnuť mier. Rovnako bol vybraný za sprostredkovateľa aj v spore medzi pápežom Klementom III. a cisárom Fridrichom Barbarosom.

Povesť o múdrom a horlivom Albertovi sa dostala až do Sýrie. Tamojší kresťania, ktorí trpeli kruté prenasledovanie od Saracénov a neustále vojny, potrebovali

statočného a horlivého duchovného pastiera a vodcu. Obrátili svoj pohľad na slávneho biskupa z Vercelli. Pápež Inocent III. s radosťou roku 1204 potvrdil voľbu Alberta za nástupcu zosnulého jeruzalemského patriarchu Monaka. Albert sa však preľakol tejto ťažkej úlohy a prosil, aby mohol na svojom mieste s Božou pomocou zotrvať až do smrti. Pápež mu však poslal list, v ktorom napísal: *„Kristus Pán, ktorý v oných (východných) krajinách podstúpil toľko práce a utrpenia na vykúpenie ľudstva, si zasluhuje, aby sa jeho verný sluha z lásky k nemu neštítil žiadnej práce, prenasledovania ani smrti. Keď si ťa vyvolil za biskupa jeruzalemskej Cirkvi, ktorú posvätil svojou krvou, prečo by si nevstúpil do jeho dedičstva? Nedopusť, aby si sa vyhýbal namáhavej práci pre toho, ktorý pre teba znášal nevýslovné bolesti.“*

Tieto slová Alberta presvedčili. Požehnal naposledy svoje milované stádo, odišiel do Ríma, kde ho pápež prijal s veľkými poctami, a následne sa v Janove nalodil na loď, ktorá ho prepravila do Akka. Keď nastúpil úrad jeruzalemského patriarchu, snažil sa najprv spoznať krajinu zverenú jeho pastierskej starostlivosti. Cestoval po Sýrii a Palestíne, kde na všetkých miestach osobne videl smutný stav kresťanov pod nadvládou surových pohanov Saracénov.

V tomto utrpení sa Albert utiekal k Bohu, prosiac o dar múdrosti, aby vedel, ako pomôcť biednym kresťanom, a o dar odvahy a sily, aby sa nezľakol žiadnych protivenstiev a bol pripravený ochotne podstúpiť aj mučenícku smrť. Boh ho podivuhodne osvecoval a požehnával jeho apoštolskú prácu. Podarilo sa mu obrátiť veľké množstvo odpadlíkov, posilniť vieru slabých kresťanov, napraviť mravy veriacich a upevniť ich zbožnosť. Tento krásny výsledok dosiahol horlivým hlásaním Božieho slova, ale aj príkladným životom.

Na apoštolských cestách nadšene kázal a dôrazne vyzýval veriacich k svätému životu a opravdivému pokániu. Varoval ich, aby pokánie neodkladali až na hodinu smrti. Ako predtým, aj na Východe žil skromne, bol skutočným otcom svojich zverencov a kedykoľvek potrebovali radu alebo pomoc, bol im k dispozícii. Svätým životom si získal úctu a dôveru aj medzi mohamedánskymi Saracénmi a vymohol na nich mnohé výhody pre utláčaných kresťanov.

Na žiadosť pustovníka Brokarda, ktorý spolu s niekoľkými druhmi slúžil Bohu a Panne Márii na hore Karmel v blízkosti jaskyne proroka Eliáša, Albert v roku 1209 zostavil reholné pravidlá pre týchto pustovníkov a dal im meno Bratia Matky Božej z hory Karmel. Sám často putoval na horu Karmel a trávil tam čas v modlitbách, pôste a rozjímaní.

Pre svoju horlivosť svätý patriarcha znášal mnohé protivenstvá nielen od mohamedánov, ale aj od nehodných kresťanov. Často sa vystavoval aj nebezpečenstvu života. Istý nemravný kresťan pohoršoval svojimi nerestami a zločinmi celé okolie. Albert ho otcovsky napomínal a vyzýval k pokániu, no tento hriešnik nepočúvol a zostal zatvrdilý. Keď bol preto patriarcom vylúčený z Cirkvi, rozhneval sa a rozhodol sa pomstiť. Na sviatok Povýšenia svätého Kríža, keď sa patriarcha uberal v slávnostnom sprievode na bohoslužby do chrámu, tento podliak sa pretlačil zástupom a zákerným spôsobom ho prebodol dýkou. Svätý muž padol na

zem a po chvíli vydýchol naposledy. Stalo sa tak roku 1214. Verní katolíci oplakávali svojho milovaného pastiera a začali si ho uctievať ako svätca. Boh oslávil jeho hrob mnohými zázrakmi.

Poučenie:

Dodnes mnohí ľudia, zaslepení pýchou a ponorení do hriechu, nevedia zniesť úprimné napomenutie, aby sa polepšili. Hnevajú sa na toho, kto ich v najlepšom úmysle upozorní na ich chyby a snaží sa ich vyslobodiť z priepasti mravnej skazy a večného zatratenia. Prorok Izaiáš sa sťažuje na zatvrdilých a pyšných synov tohto sveta, ktorým je milšia lož než pravda. Títo sa zdráhajú počuť Boží zákon a žiadajú, aby im boli hovorené len príjemné veci. (Iz 30, 10) Podobne aj dnes nenávidia synovia tohto sveta katolícku Cirkev, lebo táto nemlčí k ich nevere a neprávostiam, ale hovorí im pravdu do očí, aby ich napravila. Katolícka Cirkev nemôže a nesmie mlčať, keď sa porušujú Božie zákony, podkopáva svätá viera a Boh je urážaný strašnými hriechmi. Podľa príkladu Jána Krstiteľa pripomína mocným ich povinnosti, napomína k pokániu a varuje neposlušných pred trestami, nehľadiac na ich hnev a pomstu.

Cirkev sa nikdy nemôže zmieriť s nevierou, herézami a neprávosťou. Radšej podstúpi mučeníctvo, než by sa spreneverila povinnosti, ktorú jej uložil Kristus Pán, byť strážkyňou Božej pravdy a vodkyňou ľudstva po ceste vedúcej do neba. Aj keby sa celé vrstvy ľudí a celé národy otrávené neverou a pýchou proti nej vzbúrili a od nej odpadli, ba aj keby jej zostala verná len malá skupinka ľudí, nikdy neprestane hlásať Kristovu pravdu a bojovať proti lži, lebo vie, že iba Božia pravda nakoniec zvíťazí. Nebo a zem sa pominú, ale slová Pánove sa nepominú. (Mt 24, 35)

II. Sv. Mária Egyptská, kajúcnička (4. stor.)

Život svätej Márie Egyptskej je vzácnym svedectvom nevýslovného Božieho milosrdenstva a dôkazom zázračnej moci, ktorú má Božia milosť na slabé ľudské srdce. Mária sa narodila okolo roku 344 na neznámom mieste v Egypte. Bola obdarená veľkými duchovnými darmi a oslnivou telesnou krásou, no čoskoro stratila zmysel pre tichý domáci život a posvätnú panenskú cudnosť. Už v dvanástich rokoch opustila rodičovskú lásku a utiekla do rušného mesta Alexandria, kde sa vrhla do života plného rozkoší. Celých sedemnásť rokov strávila v hanebnom živote.

Ako rozmarná a vášnivá zvodkyňa slúžila nešľachetnosti nie pre zárobok, pretože živobytie si zabezpečovala manuálnou prácou, ale výhradne preto, aby uspokojila svoje hriešne telesné vášne. Na jeseň roku 374 sa v Alexandrii zhromaždili veľké zástupy veriacich z Egypta a Líbye, ktorí sa odtiaľ plavili do Jeruzalema na slávnosť Povýšenia svätého Kríža. Hriešnica Mária sa rozhodla, že sa k nim pridá. Jej úmysel však nebol čistý – poháňala ju túžba po zmene jednotvárneho života a nádej, že na ceste aj v Jeruzaleme bude pokračovať vo svojom hanebnom živote. Počas cesty na lodi aj v Jeruzaleme bez hanby páchala hriechy, na ktoré bola zvyknutá.

Neprišla do svätého mesta hľadať Krista Pána, ale On hľadal ju a našiel ju. Milosrdný Boh sa sklonil k nej a svojou milosťou ju náhle vytrhol z priepasti hriechu a odvrátil

od večného zatratenia, ku ktorému smerovala. Keď prišiel slávnostný deň Povýšenia svätého Kríža, Mária sa pridala k pútnikom idúcim na bohoslužby do Chrámu Božieho hrobu. Len čo však vstúpila na prah tejto svätyne, zdalo sa jej, že ju akási neviditeľná sila odtiahla späť. Prekonajúc preľaknutie, znova sa pokúsila vstúpiť do chrámu spolu s davom, ale opäť bola zastavená tajomnou mocou.

Tu sa v jej duši zrodili vážne myšlienky, ktoré však rýchlo zapudila. Skúsila tretíkrát prekročiť prah svätyne, no jej snaha bola opäť márna. Akoby neviditeľná sila ju opäť odtiahla späť, až klesla vyčerpaná do kúta na nádvorí pred chrámom. Zachvela sa hrôzou, keď v jej svedomí zaznel hlas, že pre množstvo svojich hriechov je od Boha zavrhnutá a nie je hodná vidieť posvätné drevo kríža, na ktorom zomrel Spasiteľ. Rozplakala sa a prvýkrát v živote trpko oľutovala svoje neprávosti. Keď zbadala obraz Panny Márie, začala sa búchať do pŕs a zúfalo volať: *„Matka Božia, nie som hodná pozerať sa na teba nečistými očami. Počula som však, že si Matkou milosrdenstva a útočiskom hriešnikov, a že tvoj Božský Syn sa stal človekom a narodil sa z teba, aby volal hriešnikov k pokániu. Zmiluj sa nado mnou a vypros mi, nehodnej, milosť, aby som mohla vstúpiť do chrámu a uzrieť svätý kríž, na ktorom tvoj Syn prelial svoju krv aj za mňa. Ak sa mi dostane tej milosti, sľubujem, že po celý svoj život budem oplakávať svoje hriechy a odídem, kamkoľvek mi prikážeš.“*

Po modlitbe vykročila neistým krokom ku chrámu. Tentokrát vošla bez prekážok, vrhla sa pred svätým krížom na zem a s plačom sa modlila: *„Vykupiteľ sveta, oplakávam pred tebou svoje hriechy a prosím, aby som pre teba mohla zomrieť, keď som pre teba nežila.“* Potom sa vrátila k obrazu Panny Márie a v horúcej ľútosti predĺžila svoju modlitbu. Vtedy začula hlas: *„Choď za Jordán a nájdeš pokoj!“* Poprosila Matku Božiu, aby bola jej ochrankyňou, vstala, kúpila si tri chleby a vydala sa na cestu.

Večer prišla k Jordánu, vstúpila do chrámu sv. Jána Krstiteľa, kde sa vrúcne modlila, a strávila noc oplakávaním svojich hriechov. Na druhý deň vykonala kajúcu svätú spoveď, prijala najsvätejšiu sviatosť oltárnu a posilnená Božou milosťou sa preplavila na druhý breh rieky. Kráčala dlho púšťou, až našla skalnú jaskyňu, kde odpočívala. V tejto púšti, ďaleko od ľudských obydlí, potom žila štyridsaťsedem rokov, živila sa iba skromnými koreňmi a bylinami rastúcimi v piesku. Počas tejto dlhej doby nevidela nijakého človeka. Bola úplne neznáma svetu a odumrela mu.

Jedinou jej činnosťou bola modlitba, trpká ľútosť nad predošlým životom a umŕtvovanie tela. Sedemnásť rokov musela zápasiť s obrovskými pokušeniami, aby premohla telesnosť, vymazala z mysle spomienky na minulosť a zvíťazila nad nástrahami, ktoré ju prenasledovali aj v samote. Počas týchto pokušení zväčšovala svoje kajúce skutky, predlžovala modlitby a utiekala sa k Matke Božej, ktorá jej slzy a modlitby prinášala k Božiemu trónu a vždy jej podávala pomocnú ruku.

Na začiatku pôstneho obdobia roku 420 sa starý opát z jedného kláštora v Palestíne, kňaz Zosimus, vybral na púšť za Jordánom, aby tam v samote slúžil Bohu modlitbou a rozjímaním. Jedného dňa, keď prenikol hlboko do púšte, zbadal postavu s dlhými splývajúcimi vlasmi. Keď sa priblížil, postava zvolala: *„Otče, hoď mi svoj plášť, aby*

som mohla s tebou hovoriť a prijať od teba požehnanie.“ Zosimus jej prehodil plášť, a keď sa zahalila, pristúpila k nemu. So slzami mu vyrozprávala celý svoj život a prosila ho, aby jej na Zelený štvrtok priniesol najsvätejšiu sviatosť, aby ju ešte raz pred smrťou mohla prijať.

Na Zelený štvrtok prišiel Zosimus k Jordánu, kde ho už čakala kajúcnica Mária. Po spovedi a prijatí Eucharistie volala s radosťou: *„Teraz, Pane, prepusti svoju služobnicu v pokoji, lebo moje oči uzreli tvoju spásu.“* Na druhý rok, keď sa Zosimus opäť vydal na púšť, našiel Máriu mŕtvu. Jej očistená duša opustila telo a odišla k Bohu. Zosimus ju so slzami pochoval na púšti. Jej smrť sa udiala okolo roku 421.

Poučenie:

Katolícka Cirkev si každoročne pripomína pamiatku svätej Márie Egyptskej 8. apríla. Keď čítame jej životopis, obdivujeme víťaznú Božiu milosť, ktorá zachránila túto veľkú hriešnicu a priviedla ju do neba. Aký náhly obrat v jej živote spôsobil milosrdný Boh, ktorý nechce smrť hriešnika, ale aby sa obrátil a žil! S akou hrdinskou kajúcnosťou Mária vytrvala po svojom obrátení a s akou obdivuhodnou odvahou a vytrvalosťou premáhala všetky pokušenia! Nestačilo jej iba očistiť sa zo svojich hriechov úprimnou a úplnou spoveďou; náhle pretrhla všetky putá, ktoré ju viazali k svetu, a až do smrti sa prísne kála na púšti.

Nech je nám táto svätá kajúcnica príkladom, aby sme sa neuspokojili len s pokáním, ktoré nám vo svätej spovedi uložil spovedník, ale aby sme si sami dobrovoľne ukladali skutky pokánia za svoje hriechy, aj keď nám ich milosrdný Boh už odpustil. A keď na nás doliehajú pokušenia, ktoré nás lákajú späť do predchádzajúcich hriechov, utiekajme sa podľa príkladu tejto svätice k Matke Božej, aby sme pod jej mocnou ochranou zvíťazili a vytrvali. Ako povedal svätý Bernard*: „Ak sa proti tebe vzbúria búrky pokušení, mysli na Máriu a vzývaj ju.“*

---

8. apríla si pripomíname aj pamiatku sv. Perpetua, biskupa z Tours, sv. Hedesia, mučeníka, sv. Redemta, biskupa, a iných svätých.

9. APRÍL

I. Sv. Kasilda, panna (11. stor.)

V jedenástom storočí vládli nad veľkou časťou Španielska mohamedánski Mauri. Jedným z najkrutejších nepriateľov kresťanov bol v tom čase kráľ Kano, ktorý sídlil v meste Toledo. Počas mnohých vojen, ktoré viedol, zajal množstvo kresťanov a nechal ich vrhnúť v okovách do žalárov. Tam títo nešťastníci zomierali od hladu alebo ich vraždili bezcitní Mohamedáni.

Krutý Kano mal dcéru Kasildu, ktorá bola vychovaná v mohamedánskych poverách, no mala súcitné a milosrdné srdce. Kedykoľvek videla utrpenie kresťanských zajatcov a počula ich žalostný nárek, bola hlboko dojatá a plakala. Keďže vedela, že

by ich situáciu ešte zhoršila, keby sa za nich u otca prihovárala, snažila sa im tajne pomáhať a utešovať ich, ako len vedela. Nosila im do väzenia jedlo, rozdávala im, čo dostala od otca, a milými slovami sa snažila zmierniť ich utrpenie.

Za túto láskavosť sa jej od Boha dostalo veľkej odmeny. Kasilda bola osvietená Božou milosťou, obrátila sa na vieru prenasledovaných kresťanov a nechala sa zajatcami vo väzení vyučovať v kresťanskej náuke. Napokon sa rozhodla prijať krst, nehľadiac na nebezpečenstvo, ktoré jej hrozilo. Medzitým vážne ochorela, tak že ani lekári si nevedeli rady. Chorá princezná prosila otca, aby ju nechal odviezť k jazierku sv. Vincenta neďaleko Tarragony, ktorého vody mali liečivé účinky. Kráľ sa zdráhal, pretože jazierko patrilo kresťanom, no keď sa jej stav zhoršil, nakoniec súhlasil. Napísal katolíckemu kráľovi Ferdinandovi, aby dovolil jeho dcére užívať liečivú vodu, a vyslal ju so sprievodom na cestu.

Kráľ Ferdinand ju prijal s poctami hodnými vznešených hosťov a počas celého jej pobytu jej preukazoval láskavosť a pozornosť. S Božou pomocou sa Kasilda úplne uzdravila a prijala svätý krst. Tak sa uzdravila nielen telesne, ale aj duchovne. Keď prišiel čas návratu, rozhodla sa, že sa už do Toleda k otcovi nevráti. Obávala sa, že by na otcovo naliehanie mohla byť donútená uzavrieť manželstvo s neveriacim Mohamedánom a tým stratiť svoju kresťanskú vieru. Poslala svoj sprievod späť do Toleda, zriekla sa svojho dedičstva a zostala na mieste, kde našla zdravie. Tu si dala zriadiť skromné obydlie a vedľa neho svätyňu, kde osamote prežívala život v panenstve, ďakujúc Bohu, že jej svojou milosťou umožnil spoznať Ježiša Krista a uviedol ju do Cirkvi, v ktorej mohla pracovať na svojej spáse. Bola nevýslovne šťastná, že jej bolo dané zriecť sa sveta a slúžiť Bohu. Zomrela svätou smrťou neznámeho roku, pravdepodobne v polovici 11. storočia. Dodnes je pamiatka svätej Kasildy v Španielsku požehnaná, najmä v meste Burgos, kde stojí kostol zasvätený jej menu a kde sa teší úcte zbožného ľudu.

Poučenie:

Kasildu priviedli ku Kristovi Pánovi milosrdné skutky, ktoré preukazovala biednym, a ukázali jej cestu k spáse. Z toho môžeme pochopiť, aké užitočné sú skutky konané z lásky k blížnym. Často na nich závisí večná spása človeka, hoci sa môžu zdať malé a nevýznamné; podobne ako horčičné zrnko vyrastie v mohutný strom, aj malá almužna či iný skutok milosrdenstva môže priniesť obrovskú Božiu milosť, ktorá sa stáva zdrojom a základom spásy. *„Blahoslavený, kto pamätá na biedneho; v deň zlý ho Hospodin vyslobodí.“* (Žalm 40, 2)

Pokrstená Kasilda sa bála vrátiť na otcov dvor, kde mohla žiť v nadbytku, pohodlí a rozkoši, no kde jej hrozilo nebezpečenstvo straty viery. Pre zachovanie viery a odvrátenie sa od blízkych príležitostí k hriechu máme byť pripravení všetko opustiť a vzdať sa všetkého, čo nám je na svete milé a drahé, len aby sme si zachránili svoju nesmrteľnú dušu. *„Čo osoží človeku, keby získal celý svet, a svojej duši by uškodil?“* (Mt 16, 26). *„Či môže človek skryť oheň do lona, aby jeho šaty nezhoreli? Alebo môže chodiť po tlejúcom uhlí, aby si nepopálil nohy?“* (Prís 6, 27-28).

II. Sv. Mária Kleofášova (1. stor.)

V evanjeliách sa na viacerých miestach spomínajú takzvaní *„bratia Pánovi.“* Podľa spôsobu vyjadrovania židovského ľudu sa bratmi nazývali najmä blízki pokrvní príbuzní a vo všeobecnosti aj priatelia. Tak Abrahám nazval syna svojho brata Hárana, totiž Lóta, bratom. (Gn 11, 27). Podobne sa v evanjeliách bratmi Pánovými nazývajú učeníci Jakub Mladší, Jozef, Júda Tadeáš a Šimon. Otcom týchto Kristových učeníkov bol Alfeus či Kleofáš (hebrejsky Kolfai), ich matkou bola Mária, nazývaná podľa manžela Kleofášova (Jn 19, 25) alebo podľa svojich synov *„matkou Jakuba a Jozefa“* (Mt 27, 56; Mk 15, 41), a stručnejšie *„Máriou Jakubovou.“* (Mk 16, 1). V evanjeliu sv. Jána (19, 25) sa Mária Kleofášova nazýva sestrou Panny Márie, Matky Božej.

Mária Kleofášova spolu s manželom a synmi čoskoro uverila v Božské poslanie Krista Pána a s inými svätými ženami ho nasledovala po Galilei, slúžila mu a počúvala jeho slová. Jej viera v Ježiša Krista, Syna Božieho a Spasiteľa sveta, ani jej zbožná láska k nemu nezakolísali ani vtedy, keď slabí učeníci zo strachu utiekli, Judáš ho zradil a Peter zaprel. S plačom nasledovala Božského Spasiteľa na krížovej ceste na Kalváriu a spočiatku spolu s Máriou Magdalénou a Salome z diaľky sledovala, ako bol ukrižovaný. Potom sa so svojimi spoločníčkami priblížila až ku krížu, kde vedľa Matky Božej Márie stál aj verný učeník a Kristov miláčik Ján Evanjelista. (Jn 19, 25).

Márii Kleofášovej sa dostalo milosti byť prítomná pri zmiernej smrti Ježiša Krista, ktorou bolo vykúpené ľudstvo. Počula jeho posledných sedem slov a bola očitým svedkom zázrakov, ktoré sa udiali hneď po jeho smrti. Keď Jozef z Arimatei sňal mŕtve telo Krista z kríža, zabalil ho do bieleho rúcha a uložil do nového hrobu v záhrade pod Kalváriou, Mária Kleofášova sa vrátila s ostatnými svätými ženami pred západom slnka do mesta. Pripravila všetko potrebné na to, aby mohla mŕtve telo Pána pomazať drahými masťami. Nasledujúci deň, ktorý bol sobotou a sviatkom, nemohla túto prácu vykonať; počkala teda do nasledujúceho dňa a odpočívala podľa prikázania. (Lk 23, 56).

A keď prešla sobota, Mária Jakubova, Mária Magdaléna a Salome nakúpili voňavé veci a skoro ráno, prvý deň po sobote, prišli k hrobu, keď už vyšlo slnko. Cestou si medzi sebou vraveli: *„Kto nám odvalí kameň od vchodu do hrobu?“* Keď sa však pozreli, videli, že kameň bol odvalený, hoci bol veľmi veľký. Vstúpili do hrobu a uvideli mladíka, ako sedí na pravej strane, oblečeného do bieleho rúcha, a boli preľaknuté. On im povedal: *„Nebojte sa! Hľadáte Ježiša Nazaretského, ukrižovaného? Vstal z mŕtvych, nie je tu. Hľa, miesto, kde ho položili. Ale choďte, povedzte jeho*

učeníkom a Petrovi, že vás predchádza do Galiley. Tam ho uvidíte, ako vám povedal.“ (Mk 16, 1-7).

Toľko vieme o Márii Kleofášovej zo svätých evanjelií. Mária Kleofášova bola svedkyňou Pánovej smrti a jednou z troch svätých žien, ktorým sa ako prvým dostalo radostného posolstva, že ukrižovaný Spasiteľ slávne zvíťazil nad smrťou, hrobom i diablom a vstal z mŕtvych. Po bolestnom smútku na Veľký piatok zaplesala svätou radosťou na Veľkonočnú nedeľu. Za svoju pevnú vieru v Krista Ježiša a za vytrvalú lásku k nemu bola už tu na zemi veľkoryso odmenená.

Poučenie:

Nasledujme túto sväticu v jej neochvejnej viere v Božského Spasiteľa a v jej nezdolnej láske k nemu! Hoci odpadlíci a ľudia nemravní môžu čoraz bezočivejšie vyvyšovať svoju neveru ako údajnú osvietenosť a pohŕdať úprimne veriacimi kresťanmi, nazývajúc ich spiatočníkmi či inak, zostávajme verní viere našich nábožných predkov. Vyznávajme Ježiša Krista, vteleného Božieho Syna, nášho Pána a Spasiteľa, mimo ktorého niet žiadnej spásy. On je svetlom, cestou, pravdou a našou jedinou nádejou v hodine smrti.

Zvrhlí synovia tohto sveta, verní nasledovníci farizejov a židovských zákonníkov, ktorí vydali Krista Pána na smrť, by ho najradšej znova ukrižovali, vložili do hrobu a položili na neho kameň zabudnutia, aby už nikto na svete v neho neveril ani ho nemiloval. Nebojme sa však márnych pokusov týchto stratených ľudí! Ježiš Kristus, ukrižovaný, vlastnou mocou vstal z hrobu a už nikdy neumrie. Kraľuje ako Bohočlovek po pravici svojho Otca v nebeskej sláve, pôsobí vo svojej katolíckej Cirkvi a žije v miliónoch sŕdc najšľachetnejších ľudí. Títo ľudia, hoci žijú v zlom svete, neochvejne v neho veria, v neho dúfajú, snažia sa ho nasledovať a milujú ho láskou, aká nemá na tejto zemi obdobu. Viera v neho a láska k nemu pomôžu aj nám raz dosiahnuť slávne vzkriesenie z mŕtvych.

---

9. apríla sa spomína tiež na svätého Dionýza (Diviša), biskupa Korintského, svätého Prochora, diakona, svätého Akácia, biskupa Amidského v Mezopotámii.

10. APRÍL

I. Sv. Mechtilda, panna (13. stor.)

Krásnym príkladom je pokánie človeka, ktorý osvietený Božou milosťou opúšťa svoju bludnú cestu a nasleduje hlas dobrého Pastiera, hľadajúceho jeho dušu. Ešte vznešenejší je však život kresťana, ktorý od mladosti kráčal cestou cnosti a nikdy nezaprel svoju vieru ani lásku ku Kristovi. Hoci je pokánie veľkým skutkom, pohľad na neporušenú nevinnosť je ešte vzácnejší. Takýto nádherný obraz nám dnes ponúka život svätej panny Mechtildy.

Mechtilda, sestra svätej Gertrúdy z Eislebenu, pochádzala zo starého rodu grófov z Hackebornu. Už ako sedemročnú ju rodičia poslali na výchovu do kláštora

benediktínok v Rodersdorfe v bývalom kniežatstve Halberstadt. Mechtilda si kláštor tak obľúbila, že sa rozhodla nikdy sa nevrátiť do sveta. Našla v tichom a zbožnom kláštornom živote pokoj a bola šťastná. Jej matka pôvodne zamýšľala vydať ju za vznešeného a bohatého muža, ale vzdala sa tohto plánu, keď Mechtilda neustále prosila a plakala, aby jej dovolila zostať v kláštore, kde našla svätý pokoj. Mladá Mechtilda sa s dušou upretou k nebu vyhýbala vášňam, hriechom a trampotám bežného života. Úplne sa zriekla sveta a zasvätila svoj život Bohu.

Po čase sa presídlila spolu s rehoľníčkami do kláštora v Helpede pri Eislebene, kde zložila slávnostné rehoľné sľuby podľa pravidla sv. Benedikta. Svojou milou povahou, dobrotivosťou, ochotou, detinskou prostotou a pokorou si získala srdcia všetkých svojich družiek. Osobitnú starostlivosť venovala chorým sestrám; neúnavne im slúžila, utešovala ich, modlila sa za ne a plakala s nimi, pričom sa snažila všetkými možnými spôsobmi zmierniť ich utrpenie. Domáce práce, i tie najjednoduchšie, vykonávala horlivo a bez reptania, pričom si vždy zachovávala veselú myseľ. Vo voľných chvíľach čítala Písmo sväté a rozjímala nad ním. Písmo sväté jej bolo hlbokou studnicou a pokladnicou, z ktorej čerpala múdrosť a pomocou ktorej prijímala jednu milosť za druhou. Často čítala sestrám úryvky z Písma svätého s takým nadšením a pôvabom, že ich všetky uchvátila.

Najväčšiu rozkoš však nachádzala v zbožných modlitbách, pri ktorých vylievala svoje myšlienky, pocity a túžby, a dôverne sa rozprávala s Bohom, až ju to často dojímalo k slzám. Osobitnú nábožnú úctu mala k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu. Do jeho tajomstiev sa tak ponárala, že jej srdce sa rozpúšťalo láskou k nemu. Jej duša zabúdala na svet a stúpala do nebeských výšin, tak blízko k Srdcu Pána, že počúvala Boží hlas a stala sa účastnou nadprirodzených videní a zjavení. V týchto vytrženiach mysle nazerala do nepochopiteľných Božích zámerov zameraných na spásu všetkých ľudí. Zbožná rehoľníčka si zo skromnosti dlho ponechávala tieto zjavenia v prísnej tajnosti a až v pokročilom veku ich zverila svojmu spovedníkovi a niekoľkým rehoľným sestrám, ku ktorým mala najväčšiu dôveru. Obsahom týchto videní a zjavení bolo odriekanie sa sveta a jeho pôžitkov, úplné odovzdanie sa do Božej vôle a svätá láska k Bohu.

Tak ako všetci Boží miláčikovia, aj Mechtilda musela podstúpiť ťažké skúšky a utrpenia. Trpela silnými bolesťami hlavy a inými chorobami, pričom všetky tieto útrapy ochotne a pokojne prijímala z Božích rúk. Keď sa sestry zo súcitu nad jej bolesťami rozplakali, utešovala ich slovami, aby všetko zverili Bohu, pretože on jej určite dá dostatok síl na pokojné znášanie toho, čo jej bolo uložené. Keď sa priblížila jej posledná chvíľa, s úsmevom zašepkala modlitbu: *„Dobrý, milý Ježišu, konečne*

prichádzaš. Ó, ako ti ďakujem," a pokojne usnula v Pánovi. Deň a rok jej smrti nie sú známe; jej smrť sa kladie medzi roky 1270 a 1280.

Videnia a zjavenia sv. Mechtildy sa zachovali v latinskom preklade. Spolu s výňatkami zo zjavení jej známej sestry sv. Gertrúdy boli neskôr vydané tlačou a najmä v Nemecku v 17. a 18. storočí patrili medzi obľúbené čítanie zbožného ľudu. V českom jazyku vydal modlitby vyňaté z týchto zjavení P. J. Pelikovský, kňaz rádu sv. Františka, pod názvom: „*Modlitby dvoch svätých sestier Gertrúdy a Mechtildy,"* v Prahe.

Poučenie:

Mechtilda, panna zo vznešeného rodu, strávila celý svoj život v ústraní, vzdialená svetu, neznáma a zabudnutá, slúžiac Bohu a nachádzajúc potešenie v ňom. Táto pokorná svätica, preslávená bohatstvom svojho vnútorného života a vyznamenaná od Boha vzácnymi milosťami, si zo skromnosti dlho ponechávala svoje zjavenia v tajnosti. Tak aj dnes žijú mnohé jednoduché duše zbožne a sväto v ústraní, chudobe, núdzi a utrpení, pohŕdajúc všetkými lákadlami a pôžitkami sveta, nachádzajúc šťastie a sladký pokoj v Bohu. Svet ich nepozná a pohŕda nimi, ale vševediace oko Pánovo s radosťou hľadí na ne a anjel strážny zbiera ich tajné vzdychy, modlitby a skutky, ktorými premáhajú svet, telo i diabla, a zapisuje ich do knihy života.

Pred Bohom platia celkom iné zásady ako zásady tohto sveta. Svet si všíma len tých, ktorí hlučne vystupujú na obdiv vo svojom živote, a klaňajú sa len telesnej kráse, uhladeným spôsobom, bohatstvu a vtipu. U Boha sú však tieto márne veci ako para a dym, a iba neporušená cnosť a úprimné pokánie majú pred jeho tvárou cenu. Títo pokorní, svetom opovrhovaní, Bohu verne slúžiaci ľudia budú sláviť veľké víťazstvo v deň posledného súdu, takže pyšní bezbožníci, vidiac ich, budú sa trápiť strašnou hrôzou a zvolajú: *„To sú tí, čo nám boli kedysi na posmech a príslovím potupy. My, nerozumní, považovali sme ich život za bezcenný; hľa, ako sú počítaní medzi Božími synmi a ich údel je medzi svätými."* (Múd 5, 1-5).

II. Sv. Terenc a jeho spoločníci, mučeníci (3. stor.)

Len čo rímsky cisár Decius nastúpil na trón (249–251), spustila sa na Kristovu Cirkev opäť strašná búrka. Tento panovník obnovil staré kruté zákony proti kresťanom, ktoré počas vlády miernych cisárov takmer upadli do zabudnutia. Rozkázal všetkým vládcom jednotlivých krajín Rímskej ríše, aby všemožnými spôsobmi nútili kresťanov odpadnúť od svojej viery a obetovať modlám. Cirkev v tom čase oplakávala mnohých svojich synov a dcéry, ktorým chýbala odvaha, a zo strachu zapreli Pána Ježiša Krista. Avšak zároveň sa pýšila mnohými hrdinami, ktorí ochotne podstupovali muky a smrť pre svojho Spasiteľa.

Na základe Deciovho nariadenia sa celá ríša stala krvavým bojiskom a bola strašne spustošená. Obzvlášť boli kresťania mučení a zabíjaní v prokonzulárnej Afrike. Vládca Fortunacián zhromaždil všetkých Kristových vyznávačov, ktorých sa mu podarilo chytiť, a prikázal im, aby ihneď obetovali bohom. Inak mali byť podrobení mučeniu a popravení. Aby im nahnal strach, dal pripraviť mučiace nástroje. Niektorí

sa zľakli a podvolili sa, ale štyridsať z nich si vládca nedokázal podrobiť. Títo verní vyznávači sa rozhodli vytrvať vo viere a vzájomne sa povzbudzovali slovami: *„Bratia, dajme si pozor, aby sme nezapreli nášho Pána Ježiša Krista, aby on nezaprel nás. Pamätajme, čo povedal: Nebojte sa tých, ktorí zabíjajú telo, ale dušu zabiť nemôžu; radšej sa bojte toho, ktorý môže dušu i telo zatratiť do pekelného ohňa.“*

Keď Fortunacián počul ich rozhovor, pokúsil sa ich presvedčiť: *„Vidím, že ste dospelí a rozumní muži. Čudujem sa, že ste tak zblúdili a nazývate svojím Bohom a Pánom toho, ktorý bol Židmi ukrižovaný ako zločinec.“* Na to za všetkých odpovedal Terenc: *„Keby si poznal Ukrižovaného, pohrdol by si modlami a klaňal by si sa mu spolu s nami, lebo on je milosrdný Boží Syn, bohatý a dobrotivý, a podstúpil smrť na kríži pre naše vykúpenie.“* Vládca, urazený jeho slovami, zvolal: *„Obetujte, inak vás dám upáliť!“* Terenc odpovedal bez váhania: *„Nezastrašíš nás! Nie sme tak slabí, aby sme zo strachu pred mučením zapreli Darcu života!“* Vládca prikázal, aby ich vyzliekli zo šiat a priviedli do pohanského chrámu, kde mali obetovať Herkulovi, aby uznali jeho moc a slávu. Terenc mu však povedal: *„Vaši domnelí bohovia nie sú nič iné ako drevo, kameň a kov; nevidia, nehovoria, nepočujú ani nechodia, a nemôžu pomôcť ani sebe, ani iným, ani sa nikomu pomstiť.“*

Keď vládca počul tieto rozhodné slová, prikázal, aby Terenca a jeho spoločníkov Afrikána, Maxima a Pompeja uvrhli do žalára. Potom sa pokúsil presvedčiť ďalších, ako Zenona, Alexandra, Theodora a ostatných, aby obetovali Herkulovi. Keď nesúhlasili, nechal ich kruto zbiť, ich rany polievať octom, posypávať soľou a vypaľovať ich rozžeravenými fakľami. Uprostred týchto trápení svätí mučeníci hlasno vzývali Boha a modlili sa: *„Pane, Bože náš, ktorý si troch mládencov uchránil od ohnivej pece a Daniela z tlamy levovej; ktorý si Krista Ježiša vzkriesil z mŕtvych, vypočuj našu modlitbu a vysloboď nás z tejto našej biedy!“*

Vládca nariadil, aby ich telá natiahli na škripec, trhali ich ostrými železnými klincami a napokon ich sťali mečom. Po ich hrdinskej smrti boli zo žalára privedení Terenc, Afrikán, Maxim a Pompej a opäť im prikázali obetovať modlám. Avšak aj oni zostali pevní vo viere a povedali vládcovi: *„Sme kresťania a našou nádejou je Kristus Pán. Diablom a tvojim bohom sa nebudeme klaňať a tvojich múk sa nebojíme. Zaobchádzaj s nami, ako sa ti páči.“* Vladár ich hneď potom dal spútať ťažkými reťazami a uvrhnúť do ohavného väzenia na podlahu posiatu ostrými črepinami a klincami. Tam mali mučeníci v bolestiach a hlade zahynúť. Žiadnemu človeku nebolo dovolené im poskytnúť úľavu alebo pomoc, no navštívil ich anjel Pánov, ktorý im rozviazal putá, nasýtil ich a potešil.

Keď sa o tom dozvedel vládca, znovu ich predviedol pred súd a naliehal na nich, aby poslúchli. Vtedy mu Terenc povedal: *„Boli by sme blázni, keby sme sa zriekli živého Boha a s tebou sa klaňali diablom.“* Vládca, náramne rozhnevaný, vymyslel na statočných Pánových učeníkov nové muky; dal ich znovu trhať železnými pazúrmi, zviazať, uvrhnúť do žalára a k nim vpustiť jedovaté hady a škorpióny. Jedovaté plazy im však neublížili a počúvali ich nábožné spevy a modlitby. Tak zostali mučeníci tri dni a tri noci bez úrazu v žalári, až ich štvrtý deň vládca odsúdil na smrť mečom.

Všetci podstúpili smrť za spevu a modlitieb. Ich umučené telá kresťania s úctou pochovali neďaleko mesta Kartágo.

Poučenie:

Božia prozreteľnosť dopúšťala na svätých Kristových mučeníkov hrozné protivenstvá. Tak aj dnes mnohí spravodliví a zbožní kresťania z Božieho dopustenia zakúšajú rozličné utrpenia a súženia. Boh, ktorý je nesmierne múdry a láskavý, má pritom najlepší úmysel. Z vlastnej skúsenosti vieme, že človek, ktorý žije v nadbytku, neohrozenom zdraví a šťastí, ľahko podlieha vlažnosti vo viere a nábožnosti, ba dokonca neviere a telesnosti; keď však na neho dolieha súženie, býva prebudený zo svojej ľahostajnosti a vlažnosti a opäť sa vracia k Bohu a ku svojim kresťanským povinnostiam. Tak sú pozemské protivenstvá mocným prostriedkom, ktorý Božia prozreteľnosť používa na záchranu našej duše od hriechu a večnej záhuby.

Mnohý kresťan, ktorý zostarol v nedostatku, chorobe a iných strastiach, by bol upadol hlboko do neprávostí, keby bol stále požíval pozemské šťastie. Len utrpenie ho učinilo pokorným, udržovalo v ňom dôveru v Boha a neustále ho odvracalo od hriechu. Nikdy teda nereptajme proti Bohu, že na nás dopúšťa rozličné súženia; radšej mu ďakujme, že si na nás krížom spomína, aby sme bdeli nad sebou a zaistili si spásu. *„Keď bola moja duša vnútri vo mne sužovaná, spomenul som si na Hospodina.“* (Jon 2, 8.) *„Preto sa radujete, hoci sa teraz, ak treba, trochu aj rmútite pre rozličné skúšky, aby vám vaša vyskúšaná viera, omnoho vzácnejšia ako pominuteľné zlato, ktoré sa tiež skúša ohňom, bola na chválu, slávu a česť vtedy, keď sa zjaví Ježiš Kristus.“* (1 Pt 1, 6-7).

---

10. apríla je aj spomienka na sv. Makária, biskupa, sv. Bédu mladšieho, mnícha a ďalších.

11. APRÍL

Sv. Lev Veľký, pápež a cirkevný učiteľ (5. stor.)

Katolícka Cirkev si dnes pripomína jedného z najslávnejších pápežov, o ktorom zvlášť platia slová Svätého písma, že bol *„veľký kňaz, ktorý za svojho života opravil dom Boží, staral sa o svoj ľud a vyslobodil ho zo záhuby.“* (Sir 50, 1.4) Vďačné potomstvo právom nazvalo tohto otca kresťanstva, pápeža Leva I., Veľkým.

O období jeho narodenia nemáme žiadne správy; vieme iba toľko, že bol urodzený Riman, syn Kvintiliána. Spisy, ktoré nám Lev zanechal, svedčia o jeho vzácnych duševných daroch, dôkladnej znalosti písomníctva starých Grékov a Rimanov i teologických vied. Lev sa skoro stal kňazom a svojou múdrosťou, zbožnosťou a horlivosťou si získal vážnosť, takže už za pápeža Zosima (417–418) bol arcidiakonom Rímskej Cirkvi a mal významný podiel na správe cirkevných záležitostí.

Keď za pápeža Celestína I. (423–432) prišiel v roku 431 do Ríma sv. Prosper žiadať o pomoc proti heretikom pelagiánom v južnej Galii, ktorí najmä v meste Marseille bez hanby šírili svoje zhubné náuky, pápež zveril túto úlohu arcidiakonovi Levovi, aby vec preskúmal a rozhodol o nej.

Podobne bojoval Lev za pápeža Sixta III. (432–440) proti uvedeným bludárom a zabránil, aby z bludov usvedčený a preto zosadený biskup Eklanský Julián, hoci naoko činil pokánie, nebol opäť dosadený do svojho úradu. Západná Rímska ríša bola v tom čase vo veľmi smutnom stave. Vládla jej slabá žena, cisárovná Placidia, so svojím neplnoletým synom Valentiniánom III. Celá moc a váha ríše spočívala na vojvodcovi Aetiovi, ktorý sa zdržiaval v Galii, aby zachránil posledné zvyšky tejto krajiny pred surovými dobyvateľmi.

Medzitým vznikol medzi Aetiom a mocným senátorom Albinom prudký spor, z ktorého hrozilo nebezpečenstvo celej ríši, už aj tak oslabenej. Aby sa toto nebezpečenstvo zažehnalo, pápež Sixtus III. na žiadosť cisárovnej Placidie poslal do Galie rozvážneho arcidiakona Leva, aby oboch súperov zmieril. Sotva Lev úspešne vykonal svoju úlohu v Galii, zomrel v roku 440 v Ríme pápež Sixtus III. a rímske duchovenstvo jednomyseľne zvolilo za jeho nástupcu na stolci sv. Petra práve arcidiakona Leva.

Celý kresťanský svet jasal nad touto voľbou a ďakoval za ňu Bohu, pretože v tej dobe Cirkev obzvlášť potrebovala pápeža múdreho, horlivého a statočného. O zvolenom bolo všeobecne známe, že je mužom svätého života, vzácneho učenia, výrečnosti a odvahy. Správu o svojom zvolení dostal Lev na ceste, keď sa vracal z Galie, od poslov, ktorí mu išli v ústrety, aby ho priviedli do Ríma. Pokorný Lev sa zľakol vznešenej dôstojnosti, ktorá mu bola Božím riadením ponúknutá. Vedel veľmi dobre, aká veľká zodpovednosť je spojená s touto dôstojnosťou v čase, keď Cirkev zvonku čelila útokom pohanov a zvnútra bludárov.

Keď však poslovia neprestávali prosiť a veriaci ľud mu všade prejavoval hlbokú úctu, nakoniec sa podrobil, prijal voľbu a za nesmierneho jasotu veriacich vstúpil do Ríma, kde bol 29. septembra 440 vysvätený za biskupa a dosadený na pápežský trón. Vo svojom prvom príhovore v Ríme k zhromaždeným biskupom, kňazom a veriacim Lev prejavil svoju pokoru i dôveru v Boha. V tomto príhovore vyslovil nádherné slová: *„Počul som, Pane, Tvoj volajúci hlas a zmocnila sa ma hrôza; videl som bremeno, ktoré si na mňa vložil, a úzkosť prenikla moje kosti. Aký je len pomer tohto bremena k mojej slabosti, aký je pomer medzi dôstojnosťou a mojou ničotou? Čo môže byť strašnejšie než vznešená hodnosť bez zásluh a než svätý úrad, keď som plný*

hriechov? Ty, Pane, ktorý si na mňa vložil toto bremeno, pomôž mi ho niesť! Buď mojím vodcom a oporou a daj mi potrebnú silu, keď si ma povolal k práci a toto jarmo položil na moje ramená!“

A Boh vyslyšal túto pokornú modlitbu svojho služobníka a dal mu múdrosť, statočnosť a silu, takže Lev sa stal jedným z najslávnejších nástupcov sv. Petra, akých kedy katolícka Cirkev mala. V tom čase bol kresťanský svet rozrušený početnými bludármi, ktorí svojimi výmyslami narúšali pravú vieru a boli pre katolícku Cirkev veľmi nebezpeční. Na Východe nestoriáni, ktorí boli nedávno odsúdení na Efezskom koncile, opäť vystúpili na svetlo, a z ich bludov vzniklo nové kacírstvo eutychianov. Na Západe spôsobili veľa zla pelagiáni a nechvalne známa sekta manichejcov opäť začala svoje intrigy.

Pápež Lev uchopil veslo Kristovej lodi pevnou a skúsenou rukou a už na začiatku svojho pontifikátu vykonal rozhodné a rázne kroky. Keď ariánski Vandali v roku 439 zaplavili prokonzulárnu Afriku a dobyli hlavné mesto Kartágo, množstvo manichejcov ušlo z Afriky do Talianska, najmä do Ríma. Manichejci boli ohavnou sektou, ktorá nielenže podkopávala kresťanskú vieru, ale aj základy ľudskej spoločnosti ako takej. Miešali pohanské bájky s kresťanskými pravdami do nechutnej zmesi, mátali jednoduchý ľud a zvádzali ho k nemravnosti.

Keď boli proti týmto zvodcom vydané prísne zákony, klamali úrady tým, že sa vydávali za pravoverných kresťanov, zúčastňovali sa bohoslužieb a dokonca pristupovali k Pánovmu stolu. Navonok žili zdržanlivo a prísne; zavrhovali manželstvo a predstierali čistotu, boli skromní, pokorní a správali sa láskavo i úslužne, takže naivný ľud ich ľahko prijímal. Pápež Lev však svojím bystrým pohľadom čoskoro odhalil týchto klamárov a rázne proti nim vystúpil. Vyzval veriacich, aby každého manichejca oznámili a uviedol isté znaky, podľa ktorých bolo možné bludárov rozpoznať – že sa postia v nedeľu na potupu Pánovho zmŕtvychvstania, v pondelok na počesť mesiaca a prijímajú Eucharistiu len pod spôsobom chleba, keďže vínom opovrhovali, hovoriac, že je vraj diablovou žlčou.

Lev následne dosiahol cisárske nariadenie, na základe ktorého bolo množstvo týchto bludárov zatknuté, a zvolal veľké zhromaždenie biskupov, kňazov, štátnych úradníkov a rímskych mešťanov. Na toto zhromaždenie boli predvedení vodcovia manichejcov, vrátane ich falošného biskupa. Tu boli títo bludári usvedčení tak, že sa verejne priznali k svojim bezbožným náukám a k ohavným skutkom, ktoré tajne páchali vo svojich zhromaždeniach. Mnohí z nich sa následne zriekli svojich bludov, podrobili sa pokániu a boli prijatí späť do Cirkvi, zatiaľ čo zatvrdilí jedinci boli vyhnaní z Ríma.

Aby však títo bludári nemohli konať svoje nekalé skutky ani na iných miestach, pápež Lev rozoslal obežník všetkým biskupom, v ktorom ich vyzýval k ostražitosti a opatrnosti. Cisár Valentinián III. odňal manichejcom všetky občianske práva a nariadil ich prenasledovanie všade, kde sa nachádzali. Vďaka pápežovmu obežníku bola manichejská sekta odhalená aj v Španielsku v kruhu tzv. prisciliánov, proti ktorým sa v tejto krajine konali tri cirkevné synody.

Sotva sa pápežovi Levovi podarilo potlačiť manichejcov, na Východe vznikla nová sekta. Archimandrita Eutyches v Konštantínopole, horlivý odporca bludného učenia Nestoria o dvoch osobách v Kristovi, upadol do opačného bludu, keď učil, že v Ježišovi Kristovi je iba jedna, a to božská prirodzenosť. Proti tomuto bludnému učeniu bol v roku 451 zvolaný všeobecný cirkevný koncil v Chalcedóne. Pápež Lev, ktorý sa nemohol osobne zúčastniť, poslal zhromaždeným biskupom výnimočný list o viere, v ktorom jasne a presvedčivo vysvetlil a obhájil katolícku pravdu, že v Ježišovi Kristovi sú dve prirodzenosti – božská a ľudská. Spasiteľ je teda nielen pravý Boh, ale aj pravý človek. Keď bol tento list na koncile prečítaný, zhromaždení otcovia jednomyseľne a nadšene zvolali: *„To je viera Otcov; to je viera apoštolov; takto všetci veríme; skrze Leva prehovoril Peter!“*

Proti žiarlivým patriarchom v Konštantínopole Lev statočne obhajoval prvenstvo a práva Apoštolského stolca v Ríme. Keď si pyšný arcibiskup Konštantínopolu Anatolius neoprávnene osoboval zvláštne privilégiá v Cirkvi a utláčal biskupov vo východných krajinách, Lev ho vážne napomenul, aby sa vzdal svojej hriešnej pýchy a uspokojil sa s tým, čo mu právom patrí.

S horlivou starostlivosťou o zachovanie pravej viery a jednoty v Cirkvi Lev kázal v Ríme pri všetkých veľkých sviatkoch i pri výročiach svojho zvolenia. Jeho kázne boli také silné a dojímavé, že všetci obdivovali jeho múdrosť a horlivú výrečnosť. Svojimi kázňami prebúdzal v ľuďoch živú katolícku vieru a lásku k Bohu i k blížnym, a zároveň bojoval proti bludom a hriechom.

Ako najlepšie prostriedky na prekonanie zlých vášní a pokušení odporúčal vytrvalú modlitbu, pôst a konanie skutkov milosrdenstva. Sám dával veriacim príklad života podľa Kristových zásad – žil čisto a so sebazapieraním, vynikal hlbokou pokorou vo svojej vznešenej dôstojnosti, pracoval neúnavne, modlil sa bezprestania a konal skutky telesného i duchovného milosrdenstva všetkým, ktorí potrebovali pomoc.

Aby všade rozkvitala pravá viera, bázeň Božia a prísna cirkevná disciplína, svätý pápež často posielal biskupom listy a apeloval na svetských vládcov a veľmožov, aby hájili práva katolíckej Cirkvi a bránili ju pred nepriateľmi. Za svojich radcov a pomocníkov si vo vedení cirkevných záležitostí vyberal najmúdrejších a najctnostnejších duchovných a dbal, aby duchovenstvo žilo sväto podľa svojho posvätného stavu a aby nikto nehodný nebol pripustený k sväteniu. Hovoril, že bezúhonný život predstavených je životom podriadených.

K tejto opatrnosti ho vyzval apoštol svätý Peter. Jedného dňa, keď sa Lev počas štyridsaťdenného pôstu modlil na hrobe sv. Petra za odpustenie svojich hriechov, zjavil sa mu apoštol a povedal: *„Prikročil som za teba k modlitbe; tvoje hriechy sú ti odpustené, ale maj sa na pozore, na koho kladieš ruky, lebo z toho raz budeš skladať účty!“*

Zatiaľ čo pápež Lev pracoval na vytrhávaní rôznych bludov a zveľaďovaní náboženského života kresťanského ľudu, katolíckej Cirkvi hrozilo nové nebezpečenstvo. Svetoborný chán alebo kráľ divokých pohanov Hunov, Attila, nazývaný Božím bičom, prinútil východorímskeho cisára platiť mu poplatok,

podmanil si všetky krajiny od Volgy až po Durínsko a v roku 450 vyrazil so svojím obrovským vojskom z Uhorska, aby zničil zvyšok Európy.

Ako ničivá víchrica sa divokí Huni hnali strednou Európou na západ, zničili množstvo miest a vtrhli do Galie. Tam zviedli s rímskym vojvodcom Aetiom krvavú, avšak nerozhodnú bitku a začiatkom roku 452 sa obrátili na Taliansko. Attila rýchlo zaplavil svojimi 70.000 divokými bojovníkmi úrodné nížiny severného Talianska, vypálil cisárske sídlo Miláno, mestá Padovu, Cremonu, Vicenzu, Veronu, Bresciu, Bergamo a Akvileju a napokon zamieril na Rím, aby toto mesto zničil. Attilovo meno napĺňalo kresťanské národy hrôzou a zúfalstvom. Slabý cisár Valentinián III. nemal žiadnu armádu na obranu proti Hunom a uzavrel sa v pevnosti mesta Ravenna. Rimania sa chveli a umierali od strachu, nevediac, čo robiť ani kde hľadať pomoc.

V tomto všeobecnom zúfalstve vystúpil pápež Lev, odhodlaný ako dobrý pastier brániť svoje stádo a položiť zaň život. Najprv napomenul Rimanov, aby odložili všetok strach, úprimne sa obrátili k pokániu, horlivo sa modlili a dôverovali v Božiu pomoc. Potom sa vydal s dvoma mestskými radcami na nebezpečnú cestu k Attilovi, pevne dúfajúc, že ho Boh neopustí a že svätí patróni Ríma, Peter a Pavol, budú jeho mocnou ochranou. Hrozný chán mal v tom čase svoj tábor na mieste, kde sa rieka Mincio vlieva do Pádu. Sedel práve vo svojom otvorenom stane na tróne, keď k nemu odvážne predstúpil pápež Lev, odetý vo veľkňazskom ornáte, so svojimi dvoma sprievodcami. Zo vzhľadu zástupcu Krista vyžarovala posvätná vážnosť, neodolateľná dôstojnosť a neoblomná statočnosť.

Veľkňaz, nebojac sa krvilačného dobyvateľa, prehovoril k nemu týmito slovami: *„Podmanil si si celý okruh zeme. Víťaz nad mnohými národmi, chceš si podmaniť aj Rimanov, ktorí doteraz vládli svetu. Nuž, prosím ťa, premôž teraz aj sám seba, aby tí, ktorí pocítili tvoj bič, mohli spoznať aj tvoju dobrotu. Nazývaš sa Božím bičom, daj však pozor, aby ti Všemohúci tento bič nevzal a neobrátil ho proti tebe!“*

Neohrozená postava statočného pápeža, jeho dôstojná tvár, posvätné nadšenie vyžarujúce z jeho očí a mocná výrečnosť zapôsobili na Attilu neodolateľne. Užasnutý chán si s úctou vypočul slová bezbranného svätca a odpovedal mu mierne: *„Nech si ktokoľvek, človek alebo anjel, Rím aj Taliansko ti budú vďačné za svoju záchranu. Dokázal si málo slovami to, čo nedokázali cisári so všetkými svojimi vojskami. Ďakuj Bohu, ktorého si služobníkom, lebo jeho aj teba uznávam za víťaza!“*

A dobyvateľ okamžite zastavil ďalšie nepriateľské akcie a rozkázal svojej armáde vrátiť sa do Uhorska. Keď sa ho neskôr spýtali, prečo sa voči pápežovi zachoval tak nezvyčajne mierne a ústupčivo, odpovedal: *„Za jeho chrbtom som videl starca odetého do kňazského rúcha, ktorý držal v pravici meč a hrozil mi ním.“*

Rimania privítali svojho záchrancu s jasotom a vďačnosťou za to, že ich uchránil od istej záhuby a priniesol Taliansku mier. Pápež Lev však všetko pripisoval Bohu a príhovoru apoštolských kniežat Petra a Pavla, pričom napomínal ľudí k vďačnosti voči Bohu, pokániu a cnostnému životu, aby Boha viac nehnevali a neprivolali si nové tresty.

Západná Rímska ríša chradla pod vládou slabých cisárov, ustavične napádaná divokými a dobyvačnými národmi, a blížila sa k svojmu zániku. Dňa 17. marca 455 bol cisár Valentinián III. zákerne zavraždený. Jeho vrah Maximus uchvátil trón a zmocnil sa aj jeho vdovy Eudoxie. Tá, aby sa mu pomstila, povolala z Afriky do Talianska Geisericha, kráľa ariánskych Vandalov. Vandali priplávali s mocným loďstvom k ústiu rieky Tiber, spustošili okolie Ríma a pripravovali sa na útok na samotné mesto.

Rimania, už dávno zbavení svojej niekdajšej statočnosti, sa ani neodvážili pomýšľať na obranu. Bohatí a vznešení občania zbabelo utiekli a zvyšok obyvateľstva zostal bez pomoci. Jediný pápež Lev nestratil odvahu a vydal sa do nepriateľského tábora, aby žiadal o mier. Tentoraz sa mu síce nepodarilo odhovoriť divokého Geisericha od plienenia mesta, predsa ho však presvedčil, aby rozkázal svojim bojovníkom, aby v Ríme nikoho nezabíjali, nezapaľovali ani neničili budovy. Na pápežovu prosbu sa Vandali zaviazali, že sa nedotknú troch hlavných rímskych chrámov, najmä baziliky sv. Petra, zvyšok mesta však rabovali.

Vandali hrozne vyčíňali v bezbrannom meste a po štrnástich dňoch sa vrátili do Afriky s obrovskými pokladmi a množstvom zajatcov. Pápež Lev sa potom staral o to, aby spustošené chrámy boli obnovené a opäť ozdobené. Vybudoval v meste nové verejné budovy, vykupoval zajatcov, živil zbedačený ľud v Ríme a usiloval sa všeobecne zmierniť rany, ktoré toto mesto utrpelo od nepriateľov. Vojenské ťaženia Hunov a Vandalov výrazne poškodili mravy obyvateľstva v západných kresťanských krajinách. Z tohto dôvodu sa Lev na sklonku svojho života zameral predovšetkým na obnovu duchovného života a upevnenie cirkevnej disciplíny v katolíckych národoch. Za týmto účelom zvolal osobitný cirkevný snem do Ríma.

Eutychovo bludárstvo, ktoré bolo odsúdené na Chalcedonskom koncile v roku 451, časom opäť ožilo a spôsobilo mnoho zla. V roku 457 sa Eutychovci vzbúrili v Egypte. Mních Timotej Aerulus, zosadený pre svoje bludy, získal mnoho prívržencov, zmocnil sa hlavného chrámu v Alexandrii, nechal sa vysvätiť za biskupa a vyvolal vzburu, pri ktorej bol kruto zavraždený alexandrijský patriarcha Proterios. Odpadlík Aerulus potom pôsobil ako samozvaný patriarcha a trúfal si vyhlásiť kliatbu proti všetkým, ktorí poslúchali uznesenia Chalcedonského koncilu. Zosadzoval verných katolíckych biskupov a na ich miesta dosadzoval svojich prívržencov.

Proti tomuto uzurpátorovi rázne vystúpil pápež Lev. Napísal cisárovi list, v ktorom ho požiadal, aby chránil autoritu Chalcedonského koncilu, postaral sa o zvolenie riadneho patriarchu v Alexandrii a potrestal opovážlivého votrelca Aerula. Levovi sa v roku 460 podarilo presvedčiť východorímskeho cisára, aby Aerula poslal do vyhnanstva a zabezpečil dosadenie pravoverného patriarchu v Alexandrii. Tým boli v Egypte potlačené náboženské nepokoje a krajina získala opäť pokoj, hlavne zásluhou pápeža Leva. Pápež následne poslal všetkým egyptským biskupom okružný list, v ktorom ich povzbudzoval k jednote, svornosti a vzájomnej láske.

Takto bol pápež Lev mocným štítom katolíckej viery proti heretikom, bol bdelým strážcom na cirkevnom Sione, záchrancom Ríma a Talianska pred divokými

výbojnými národmi, obhajcom práv Apoštolského stolca a jasným vzorom svätého života, ktorého svetlo žiarilo po celom kresťanskom svete. Po 21 rokoch obozretného riadenia Kristovej lodičky v búrkach a nebezpečných víroch si zaslúžil čestný titul Veľký. Zomrel v Pánovi 10. novembra 461 a bol pochovaný na čestnom mieste v predsieni baziliky sv. Petra, kde do tej doby pochovávali len pápežov, ktorí zomreli mučeníckou smrťou.

Po svätom pápežovi Levovi sa zachovalo 96 duchovných rečí, ktoré predniesol v Ríme, a 143 listov, ktoré poslal na rôzne miesta. Tieto reči a listy vynikajú jasnými myšlienkami, rečníckym vzletom a mužnou silou. Pápež Benedikt XIV. zaradil tohto slávneho svätca medzi popredných cirkevných učiteľov. Jeho pamiatka sa slávi 11. apríla, pretože toho dňa v roku 688 boli jeho telesné pozostatky prenesené do krížovej lode starého chrámu sv. Petra. V 17. storočí boli relikvie sv. Leva Veľkého prenesené do novej baziliky sv. Petra, kde sú uctievané dodnes.

Poučenie:

Veľký pápež Lev si získal nesmrteľné zásluhy o Taliansko tým, že zabránil, aby ho divokí Huni a Vandali úplne nezničili aj so všetkými jeho pamiatkami a spomienkami na starú civilizáciu. Predovšetkým Rím je povďačný jemu a pápežom vôbec. Deväťkrát bolo toto svetové mesto vyplienené a zničené divokými národmi, a zakaždým bolo pápežmi znovu vybudované. Bez pápežov by Rím zanikol, podobne ako iné bývalé centrá vedy, umenia a občianskeho života, ktoré dnes nahradili biedne dediny, močiare či pastviny.

Pápeži boli vždy bdelými strážcami a obhajcami nielen svätej viery a kresťanskej morálky, na ktorých stojí ľudská spoločnosť, ale aj pravej vzdelanosti, slobody, umenia a všetkých ušľachtilých snáh národov. Ktorá svetová ríša sa môže pýšiť vládcami s takými zásluhami o ľudstvo, ako sa pýši katolícka Cirkev svojimi naozaj veľkými pápežmi? Koľko mocných trónov a slávnych kráľovských rodov už zaniklo, zatiaľ čo pápežstvo pretrvalo všetky búrky, ktoré po devätnásť storočí zúrili na svete!

V rozdelenom a hriechom zasiahnutom ľudstve je Apoštolský stolec spájajúcim článkom a stredom, okolo ktorého sa podľa Božej vôle majú zjednotiť všetky národy. To, čo sv. Augustín napísal o katolíckej Cirkvi, platí aj o pápežovi: *„Len ty spájaš občanov jednotlivých miest a zjednocuješ rôzne národy a celé ľudstvo v jednotný celok na pamiatku jednoty, ktorou Boh spojil prarodičov v raji.“*

Barbar Attila, premožený dôstojným zjavom Leva Veľkého, povedal, že Taliansko a Rím mu budú vďačné za svoju záchranu. Je naozaj hanbou našej doby, že tento surový dobyvateľ prejavil viac uznania a šľachetnosti než tí, ktorí v našich časoch odobrali bezbrannému pápežovi Rím, mesto, ktorého každý kameň svedčí o tom, že bez pápežov by ani neexistovalo. Rím patrí pápežovi už len preto, že jedine pápeži ho uchránili pred zánikom. A keďže pápež nemôže byť poddaným žiadnej svetskej moci, aby od nej nebol závislý a mohol nezávisle riadiť svetovú katolícku Cirkev, verní katolíci sa nikdy neprestanú domáhať toho, aby sa Rím, dedičstvo sv. Petra, opäť dostal do rúk pápežov, ktorým patrí právom Božím i ľudským.

Dňa 11. apríla sa tiež slávi pamiatka sv. Antipu, biskupa a mučeníka, sv. Domnia, biskupa a mučeníka v Dalmácii, sv. Izáka, opáta spoletského, blahoslaveného Rainera, pustovníka a iných svätcov.

12. APRÍL

I. Sv. Július I., pápež (4. stor.)

Po tristoročnom krutom prenasledovaní, počas ktorého milióny Kristových učeníkov podstúpili mučenícku smrť pre svoju vieru, sa Cirkev svätá dočkala za vlády cisára Konštantína Veľkého pokoja a slobody. Čoskoro nato sa však na ňu vrhli nepriatelia nebezpečnejší ako krvilační pohanskí prenasledovatelia – heretici, najmä ariáni, ktorí popierali základný článok kresťanskej viery o Božstve Spasiteľa Ježiša Krista. Najslávnejším obrancom pravej viery a odporcom týchto bludárov bol alexandrijský patriarcha sv. Atanáz. Tento svätec znášal pre vieru od ariánov nevýslovné utrpenie, pričom veľkou oporou mu bol pápež sv. Július.

Július, syn Rustika, nastúpil na apoštolský stolec sv. Petra v Ríme roku 336, keď bol Atanáz vo vyhnanstve v meste Trier, kam ho predchádzajúci rok poslali intrigy ariánov. Krátko pred svojou smrťou sa však cisár Konštantín presvedčil o nespravodlivosti voči Atanázovi a povolal ho späť do Alexandrie. Po cisárovej smrti splnili tento rozkaz jeho synovia, a tak sa Atanáz vrátil do svojho úradu pri hlavnom chráme v Alexandrii.

Nepriateľom Atanáza, vedeným biskupom Euzébiom z Cézarey, to však nestačilo. Snažili sa ho znova vypudiť z Alexandrie. Aby ospravedlnili tento čin, poslali cisárom i pápežovi Júliovi žalobné listy plné ohovárania a výmyslov voči Atanázovi. Atanáz, aby sa obhájil, vyslal do Ríma niekoľko kňazov. Vodca ariánskych vyslancov, obávajúc sa, že intrigy eusebiánov vyjdú najavo, opustil Rím a zanechal v meste iba dvoch diakonov, svojich sprievodcov.

Pápež Július si povolal Atanáza i ariánskych vyslancov a začal vyšetrovanie. Bludári boli usvedčení z klamstva a zosmiešnení. Aby získali čas, požiadali o zvolanie cirkevného koncilu, kde by mohli svoje žaloby dokázať. Július ich žiadosti vyhovel a do Ríma pozval aj Atanáza, aby sa obhájil. Atanáz pozvanie prijal a prišiel po Veľkej noci roku 340 do Ríma spolu s niekoľkými pravovernými biskupmi a kňazmi z Egypta a Sýrie, ktorí trpeli pod útlakom bludárov.

Pápež pozval na koncil aj všetkých ariánskych biskupov, ktorí podali žaloby proti Atanázovi. Tí sa však do Ríma nedostavili, keďže sa báli, že ich nekalé skutky vyjdú najavo. Zvolali tajnú schôdzu v Antiochii, kde Atanáza znovu odsúdili. Pápež Július preto zahájil koncil v Ríme roku 341 bez nich. Atanáz sa na koncile úspešne očistil a Július, ktorý preskúmal všetky žaloby, ich vyhlásil za nepravdivé. Pápež vydal Atanázovi a ďalším katolíckym biskupom, ktorí trpeli pod útlakom bludárov, dôkaz o ich pravovernosti.

Neskôr prišli do Ríma poslovia eusebiánov s listom plným útokov a hrozieb, že sa odtrhnú od pápežskej stolice, ak Atanáz nebude odsúdený. Katolícki biskupi, rozhorčení drzými požiadavkami bludárov, vyzvali pápeža, aby ich ráznou odpoveďou odmietol. Július napísal eusebiánom výnimočný list, kde odsúdil ich pýchu a zatvrdilosť, vytkol im násilné zosadzovanie verných katolíckych biskupov a dosadzovanie heretických nasledovníkov. Zároveň ich otcovsky napomenul, aby sa vzdali svojich bludov.

Keďže spory pokračovali, požiadal pápež Július západorímskeho cisára Konštantína, aby presvedčil svojho brata, cisára Konštancia, o potrebe zvolania všeobecného cirkevného koncilu. Obaja cisári pápeža poslúchli, a tak bol roku 343 zvolaný cirkevný snem v meste Sardika v Trácii, na ktorý sa dostavilo 94 pravoverných biskupov a 76 ariánskych eusebiánov. Pápež Július sa nemohol osobne zúčastniť, a preto ho na sneme zastupovali jeho vyslanci. Keď však prefíkaní bludári zistili, že sú na sneme v menšine, tajne opustili Sardiku a odišli do Filippopolu. Tam konali svoje tajné schôdze a opovážili sa odsúdiť Atanáza, všetkých katolíckych biskupov a dokonca samotného pápeža Júlia, pričom na nich vyhlásili kliatbu.

Medzitým sa otcovia zhromaždení v Sardike jednomyseľne uzniesli na pravovernosti Atanáza a ostatných biskupov osočovaných a prenasledovaných ariánmi. Predstavených eusebiánov vyobcovali z Cirkvi. Na naliehavú žiadosť pápeža Júlia boli nespravodlivo vypudení katolícki biskupi opäť uvedení do svojich úradov rozkazom východorímskeho cisára Konštancia. Atanáz sa po šiestich rokoch vrátil do Alexandrie, kde ho verní katolíci s radosťou privítali.

Pápež Július sa radoval z tohto víťazstva odvážneho obrancu pravej viery a poslal veriacim v Alexandrii dojímavý list s blahoželaním a napomenutím, aby svojho vynikajúceho biskupa milovali a pevne sa ho držali. Pápež Július, ktorý bol neustále zaneprázdnený obranou katolíckej pravdy proti heretickým ariánom a obhajobou významného svätca Atanáza, sa horlivo staral o rozvoj náboženského života, najmä v Ríme. Tu vybudoval niekoľko nových chrámov a obnovil staršie svätyne. Založil tri nové kresťanské pohrebiská v meste i za jeho hranicami a nariadil, aby všetky cirkevné udalosti zaznamenávali osobitní notári.

Július zomrel 12. apríla 352. V 11. storočí boli jeho pozostatky prenesené do chrámu Matky Božej za riekou Tiberou v Ríme. Po tomto svätom pápežovi sa zachovali dva významné listy.

Poučenie:

Zo života sv. Júlia je zrejmé, že už v najstarších časoch boli pápeži zástupcami cirkevnej jednoty, ochrancami pravej viery, útočiskom nevinných prenasledovaných a uznanými najvyššími správcami a vodcami celej Kristovej Cirkvi. V náboženských zmätkoch a sporoch si pápeži vždy za pomoci Ducha Svätého zachovali pravú vieru.

Biskupi zo všetkých krajín, nielen zo západných, ale aj z východných, sa obracali na pápeža, keď bolo potrebné rozhodnúť vo veciach viery alebo žiadať pomoc v prenasledovaní. Dokonca aj bludári sa dovolávali pápeža, čím uznávali jeho

postavenie ako hlavy Kristovej Cirkvi. Pápeži predsedali cirkevným snemom buď osobne, alebo prostredníctvom svojich vyslancov a potvrdzovali ich uznesenia.

Námietky rozkolníkov a protestantov proti prvenstvu Apoštolskej stolice v celom kresťanstve sú teda nepravdivé. Najstaršie dejiny usvedčujú týchto odštiepencov z klamstva. Už od čias apoštolov, mučeníkov a starých kacírstiev bol pápež všeobecne uznávaný ako zástupca Krista na zemi, najvyšší Pastier veriacich a viditeľná hlava jednej, svätej, katolíckej, apoštolskej Cirkvi.

Sv. Augustín napísal: *„Rímsky rozsudok je rozhodnutím celej Cirkvi, nemožno ho ďalej skúmať a musí byť v pokoji prijatý a vykonaný. Kto je odsúdený Rímom, je odsúdený celým svetom. Rím prehovoril, spor je teda ukončený.“* Sv. Hieronym povedal: *„Kristus ustanovil jedného z dvanástich apoštolov hlavou, aby nebolo možné rozdelenie. Preto zotrvávam pri Petrovom Stolci, lebo viem, že na tejto skale je založená Cirkev. Kto nie je s Cirkvou a Baránkom Božím, už k nej nepatrí.“*

II. Sv. Zenón, biskup (4. stor.)

V starobylom talianskom meste Verona je od nepamäti uctievaný sv. Zenón ako hlavný patrón veronského biskupstva. Už jeho súčasník, sv. Ambróz, milánsky biskup, ho nazval v jednom zo svojich listov biskupom svätej pamäti.

Zenón sa narodil v prvej polovici 4. storočia niekde v Afrike, stal sa kňazom a čoskoro si obľúbil pustovnícky život. Na púšti sa tvrdou disciplínou pripravoval na svoj budúci úrad kazateľa Božieho slova. Keď dosiahol sväté cnosti, putoval do Palestíny, kde navštívil všetky posvätné miesta. Neskôr odišiel do Sýrie a Grécka, kde na mnohých miestach s veľkým úspechom šíril Božie slovo. Po rokoch prišiel do severného Talianska, kde hlásal kresťanskú vieru na pevnine i ostrovoch, kde neskôr vznikli Benátky.

V tom čase tu žili nevzdelaní a chudobní rybári, väčšinou ešte pohania. Svätý Zenón sa ujal týchto opustených chudákov, upevnil v nich svätú vieru a bázeň voči Bohu. Neskôr prišiel do neďalekej Verony, kde pôsobil tak horlivo, že okolo roku 360 bol zvolený za biskupa. Kresťanská obec vo Verone bola vtedy ešte malá a slabá. V meste i okolí žilo mnoho pohanov a do malého stáda verných kresťanov prenikali draví ariáni.

Tu začala svätému biskupovi veľká a náročná práca v Pánovej vinici. Svätý Zenón sa horlivo staral o pohanov i kresťanov. Pohanom hlásal pravdy Krista a usiloval sa vyviesť ich z temnoty modlárstva do svetla Božieho zjavenia, zatiaľ čo kresťanom pomáhal brániť poklad pravej viery pred bludármi. A Boh jeho apoštolské úsilie požehnal. Svojím neúnavným kázaním Božieho slova a svätým životom priviedol Zenón mnohých modloslužobníkov v meste i okolí ku Kristovi. Zblúdilých kresťanov priviedol späť na pravú cestu a spôsobil, že veriaci pod jeho starostlivosťou duchovne rástli v svätých cnostiach. Každoročne počas veľkonočných sviatkov krstil veľké množstvo pohanov, ktorých obrátil, a malá kresťanská obec vo Verone a okolí

sa časom rozrástla natoľko, že dovtedajšia kresťanská svätyňa už nestačila. Nastala potreba vybudovať vo Verone nový, priestranný chrám Pánov.

Zenón bol prvým biskupom na Západe, ktorý zakladal nábožné spoločenstvá panien. Učil ich žiť v kláštornej odlúčenosti, zriekať sa sveta a zachovávať chudobu, čistotu a dokonalú poslušnosť. Na jeho príhovor urobil Boh mnoho zázrakov, ktorými presvedčil pohanov o pravdivosti kresťanskej viery.

Svätý Zenón zakončil svoj záslužný život okolo roku 380. Dôkazom jeho požehnanej činnosti sú zachované reči a spisy na rôzne témy zo Starého i Nového zákona, ako aj o kresťanských cnostiach a nepravostiach. Tieto spisy vyšli tlačou v troch knihách v roku 1508.

Mesto Verona sa pýši nádherným starobylým chrámom sv. Zenóna z roku 810, kde sa uchovávajú jeho pozostatky. Časť týchto svätých pozostatkov je od roku 1370 uložená aj v katedrále sv. Víta.

Poučenie:

Zenón bol prvým, kto na Západe zakladal kláštorné spoločenstvá. V katolíckej Cirkvi vznikol a rozvinul sa reholný život na základe troch evanjeliových rád – cností, ktoré Kristus Pán v evanjeliu neukladá každému ako nevyhnutné pre spásu, ale ktoré ponúka tým, ktorí túžia po vyššom stupni mravnej dokonalosti. Sú to cnosti dobrovoľnej chudoby, neustálej čistoty a dokonalej poslušnosti. Tieto vznešené cnosti dokonalým spôsobom zosobňoval vtelený Boží Syn, Ježiš Kristus. Už od najstarších čias ich mnohí verní nasledovníci s radosťou prijímali. Tieto cnosti sú pre rehoľníkov záväzné a posvätnými sľubmi sa zaväzujú k ich dodržiavaniu. Žiaľ, synovia tohto sveta, najmä v dnešných zmätkoch, nenávidia katolícke rehole, očierňujú ich a kdekoľvek majú moc, snažia sa ich potláčať. Rehole im totiž pripomínajú ich lakomstvo, telesnosť a pýchu. Rehole sú oporou Cirkvi a ohniskami náboženského života, čo pohanom a neveriacim spôsobuje nepokoj.

Krásne sa o význame reholí vyjadril pápež Pius IX. v liste adresovanom predstaveným reholí dňa 17. júna 1817: *„Nikomu iste neušlo, že reholné spoločenstvá od svojho počiatku vydali nespočetné množstvo mužov, ktorí boli obdarení veľkými vedomosťami, hlbokou učenosťou a žiarili všetkými cnosťami. Ožiarení svetlom svätosti, často boli povýšení do najvyšších cirkevných hodností. Horeli plamennou láskou k Bohu a blížnym, stávali sa divadlom pre svet, anjelov i ľudí. Nehľadali iné potešenie než to, aby všetky svoje snahy, horlivosť a silu obracali na to, aby dňom i nocou rozjímali o Božích veciach; aby na svojom tele nosili rany nášho Pána Ježiša Krista; aby šírili katolícku vieru od Východu na Západ, statočne za ňu bojovali a s radosťou znášali za ňu utrpenia, bolesti, ba dokonca muky a smrť; aby surové a divoké národy vyviedli z temnôt bludov, zo zvrhlosti mravov a bahna neprávosti na svetlo pravdy svätého evanjelia a priviedli ich ku kresťanským cnostiam a mravnosti; aby formovali srdcia mladej generácie k nábožnosti a cnosti, vzdelávali ju v užitočných vedomostiach a privádzali zblúdených na pravú cestu. Nie je naozaj skutku hrdinskej lásky, ktorý by za cenu vlastného života nevykonali, aby otrokom, chorým, umierajúcim, všetkým nešťastníkom, chudobným a zarmúteným*

poskytli kresťanskú láskavosť a starostlivosť; aby zmiernili ich bolesti, utierali ich slzy a pomáhali im vo všetkých ťažkostiach s najväčšou obetavosťou.“

Podľa historikov bol Zenón v najstarších časoch považovaný za vyznávača, ktorý zomrel prirodzenou smrťou. Neskôr však bol považovaný za mučeníka, ktorý vraj počas prenasledovania Cirkvi za cisára Galliena (260–268) ako biskup vo Verone prelial svoju krv za vieru. Z toho možno dôvodne usúdiť, že vo Verone žili v rôznych obdobiach dvaja svätí biskupi rovnakého mena. Zenón mučeník zomrel v druhej polovici tretieho storočia a Zenón vyznávač sa stal biskupom vo Verone až sto rokov po jeho mučeníckej smrti (Baronius).

Dňa 12. apríla sa tiež pripomína pamiatka sv. Visie, panny a mučeníčky, sv. Tetrika, biskupa a mučeníka, sv. Lazára, diakona a mučeníka z Terstu a ďalších.

13. APRÍL

I. Sv. Hermenegild, mučeník (6. stor.)

Ariánsky kráľ Vizigótov v Španielsku, Leovigild, ktorý mal sídlo v Tolede, mal s prvou manželkou dvoch synov, Hermenegilda a Rekkareda. Aby zachoval vládu svojmu rodu a zabezpečil obom synom následníctvo na tróne, dal ich v roku 572 vyhlásiť za spoluvládcov a zasnúbil Hermenegilda s franskou princeznou Ingundou.

Keď Ingunda, horlivá katolíčka, cestovala do Španielska, zastavila sa v meste Adge, kde ju miestny biskup privítal a zaželal jej šťastie a Božie požehnanie. Varoval ju, že na kráľovskom dvore v Tolede, oddanom ariánskym bludom, bude potrebovať mimoriadnu Božiu milosť. Povzbudil ju, aby si napriek všetkým pokušeniam a nebezpečenstvám verne zachovala vieru v Božského Spasiteľa a vyznávala ju slovami i skutkami aj medzi heretikmi.

Sobáš ariánskeho kráľoviča Hermenegilda s katolíckou princeznou Ingundou sa konal v Tolede s veľkou pompou a slávou. Ingunda žila s Hermenegildom šťastne, avšak jej nevlastná matka, kráľovná Gosvintha, zarytá ariánka, ju nenávidela pre jej vieru a chcela ju za každú cenu priviesť k odpadlíctvu. Najskôr sa ju lichôtkami a pochlebovaním pokúšala presvedčiť, no keď to nepomohlo, začala prejavovať svoju nenávisť rôznymi spôsobmi. Ingunda tieto útrapy znášala ticho a trpezlivo, často sa modliac k Bohu o dar odvahy a vytrvalosti. To ešte viac rozzúrilo zlú svokru, ktorá jej šťastie neustále znepríjemňovala. Raz dokonca podľahla takej zúrivosti, že na Ingundu zaútočila a začala po nej šliapať.

Hermenegild, mierneho a dobrotivého srdca, niesol toto zaobchádzanie s milovanou manželkou veľmi ťažko. Stálosť a vytrvalosť zbožnej Ingundy v katolíckej viere ho hlboko dojala, a ctil si ju ako svätičku a mučeníčku. Aby ju oslobodil od ďalšieho týrania, nakoniec opustil kráľovský dvor v Tolede a presťahoval sa s ňou do Sevilly vo svojom údelnom kniežatstve v Andalúzii.

Božia prozreteľnosť viedla Hermenegilda do Sevilly, kde vtedy pôsobil vynikajúci obhajca katolíckej pravdy proti ariánskym bludom, svätý biskup Leander. Jemu sa čoskoro podarilo dokončiť to, čo sa nábožná princezná už predtým snažila dosiahnuť – priviesť Hermenegilda od ariánskych bludov ku katolíckej pravde. V roku 578 Hermenegild verejne zavrhol ariánske bludy, slávnostne vyznal vieru v Ježiša Krista, Božieho Syna, a podľa vtedajších zvyklostí bol biskupom Leandrom pomazaný svätým krizmom a dostal meno Ján.

Katolícki veriaci z toho mali nevýslovnú radosť, avšak kráľ Leovigild, podnecovaný Gosvinthou, vzplanul hnevom a začal prenasledovať veriacich. Konfiškoval všetok majetok katolíckej Cirkvi, nariadil zatýkanie biskupov a kňazov a ich uväznenie, a svätého Leandra poslal do vyhnanstva. Hnev kráľa sa najviac obracal proti Hermenegildovi a Ingunde, ktorým prikázal, aby sa zriekli svojej viery, a hrozil im smrťou, ak neposlúchnu. Aby nahnal katolíkom strach, zhromažďoval proti nim vojsko. Vtedy sa katolíci zjednotili okolo Hermenegilda na obranu svojej viery. Keď Leovigild videl, že katolíci sa pripravujú na obranu, predstieral zmierenie a poslal Hermenegildovi milý list. Ten však otcovi odpovedal, že vo všetkých dovolených veciach mu bude synovsky poslušný, ale čo sa týka viery, radšej sa vzdá kráľovskej koruny, ba aj života, než aby sa stal jej zradcom a odpadlíkom.

Na to kráľ vytiahol proti nemu s veľkým vojskom. Hermenegild zhromaždil okolo seba verných katolíkov, opevnil Sevillu a Cordobu a pripravil sa na obranu. Keď bola Sevilla prinútená vzdať sa, Hermenegild utiekol do Cordoby, dúfajúc v pomoc od východorímskeho cisára. Gréci skutočne istý čas podporovali Hermenegilda, ale keď ich Leovigild podplatil, v rozhodujúcej chvíli ho opustili. Hermenegild bol nútený s niekoľkými vernými utiecť do pevnosti Osseta. Keď však aj toto miesto bolo dobyté, hľadal útočisko v Pánovom chráme, dúfajúc, že otec bude rešpektovať posvätnosť tohto miesta.

Tam za ním prišiel jeho brat Rekkared a v mene otca mu slávnostne prisľúbil, že mu bude odpustené a nestane sa mu žiadna krivda, ak sa otcovi pokorí. Hermenegild súhlasil, a keď sa k nemu kráľ priblížil, padol pred ním na kolená a prosil o milosť. Leovigild mu odpustil a vzal ho do vojenského tábora. Tam ho však náhle zachvátil hnev, takže sa spreneveril svojmu sľubu a nariadil, aby bol princ zbavený kráľovských odznakov a potupne odvlečený do vyhnanstva vo Valencii. Hermenegild odtiaľ utiekol a zamýšľal odobrať sa do Galie k príbuzným svojej manželky, no na úteku bol zajatý a najprv odvedený do Tarragony, potom do Valencie a nakoniec do Sevilly, kde ho spútali okovami na krku i rukách a uväznili. Utrpenie a hrôzy väzenia mali Hermenegilda prinútiť k odpadlíctvu. Odvážny princ však pevne stál vo svojej katolíckej viere, ktorú si cenil nad všetky pozemské statky, a horlivo sa modlil za dar vytrvalosti a sily. V temnote žalára úplne pohŕdol svetským kráľovstvom a zatúžil po kráľovstve nebeskom. Keď sa blížili veľkonočné sviatky, prišiel k nemu ariánsky biskup a v mene kráľa mu ponúkol milosť, slobodu a korunu, ak prijme z jeho rúk oltárnu sviatosť svätokrádežne posvätenú. Hermenegild však bludára rázne odmietol. Povedal, že radšej položí život, než aby sa dopustil niečoho, z čoho by sa

mohlo zdať, že jeho viera je nepevná, a dodal: „*Stratu pozemského kráľovstva možno ľahko zniesť, ak máme nádej na kráľovstvo večné.*“

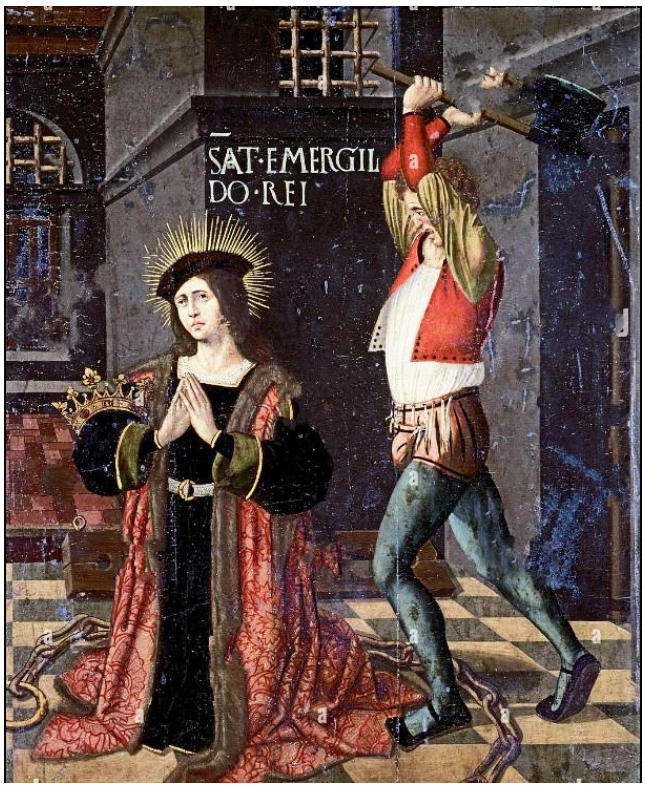

Keď tieto slová počul kráľ, odsúdil svojho syna na smrť. V noci na Veľký piatok, 13. apríla, prišli do žalára kati a sťali Hermenegilda mečom. Boh však čoskoro oslávil svojho verného mučeníka; počas nočných hodín náhle ožiarilo žalár, v ktorom ležalo jeho mŕtve telo, a bolo počuť spev žalmov. Sv. Gregor Veľký, Hermenegildov súčasník, ktorý opísal jeho život, výslovne uvádza, že bol zavraždený pre svoju katolícku vieru, a že podobne ako starovekí mučeníci za Ježiša Krista obetoval svoju manželku, deti, krv i život.

Krv umučeného Hermenegilda sa stala plodným semenom katolíckej viery medzi Vizigótmi v Španielsku. Leovigild čoskoro ľutoval svoj krvavý čin, prepustil uväznených katolíckych biskupov, vrátil Cirkvi odňaté majetky, povolal z vyhnanstva sv. Leandra a na smrteľnej posteli odporučil svojho syna Rekkareda do jeho starostlivosti, aby svätý biskup bol preňho tým, čím bol pre Hermenegilda. Rekkared po nastúpení na kráľovský trón opustil bludy a priviedol svoj národ do lona katolíckej Cirkvi, čím ariánstvo v Španielsku navždy zaniklo. Sv. Gregor Veľký pripisuje tento rýchly obrat slávnemu mučeníctvu a orodovaniu sv. Hermenegilda, keď hovorí: *„Keby Hermenegild nebol prelial svoju krv za pravdu, jeho národ by neprišiel k poznaniu pravdy, podľa slov Pána, že pšeničné zrno, ak nepadne do zeme a neumrie, zostane samo; ak však umrie, prinesie mnoho úžitku.* (Jn 12, 24-25). *Vieme, že to platí o našom Vykupiteľovi ako hlave, prečo by sme to teda nevideli aj na jeho údoch? Jeden zomrel z národa Vizigótskeho, aby mnohí našli život. Jedno zrno padlo do zeme a prinieslo bohatú žatvu duší.“*

Telo sv. Hermenegilda bolo pochované v Seville, ale keď toto mesto dobyli moslimskí Mauri, veriaci preniesli hlavu svätého mučeníka do Zaragozy, odkiaľ ju neskôr španielsky kráľ Filip II. dal preniesť do svojho paláca v Escoriale.

Poučenie:

Španielsky národ uctieva sv. Hermenegilda ako jedného zo svojich hlavných patrónov. Ingunda s pomocou svätého biskupa Leandra priviedla svojho manžela Hermenegilda k pravej viere a upevnila ho v nej natoľko, že za ňu ochotne podstúpil mučenícku smrť. Tak sa naplnili slová: *„Neveriaci muž je posvätený veriacou ženou.“* (1 Kor 7, 14.) Najkrajším poslaním zbožnej kresťanskej ženy je byť pre svojho manžela strážnym anjelom, pomáhať mu odvrátiť sa od neviery, udržať ho na ceste cnosti a tak prispieť k jeho spáse.

Sv. Hermenegild, hoci bol pokúšaný, aby odpadlíctvom od viery zachránil svoju kráľovskú korunu i život, vyhlásil, že stratu pozemského kráľovstva dokáže ľahko zniesť, pretože má nádej na lepšie kráľovstvo vo večnosti. Nezapredávajme svoju vznešenú kresťanskú dôstojnosť a svoju spásu za biednu cenu pominuteľných statkov a nízkych telesných rozkoší! Radšej obetujme veci pozemské, než aby sme stratili vieru a Božiu milosť. „*Svet sa pomíňa aj so svojou žiadosťou, ale kto plní Božiu vôľu, ostáva naveky.*“ (1 Jn 2, 17.)

II. Sv. Justín, mučeník (2. stor.)

Kristus Pán predpovedal svojim učeníkom, že ľudia im budú zlorečiť, ubližovať a klamstvom hovoriť všetko zlé o nich pre neho. (Mt 5, 11). Tieto slová sa naplnili hneď, ako Cirkev začala verejne pôsobiť. Pohania začali šíriť najnezmyselnejšie ohovárania o kresťanoch. Modloslužobní kňazi ich vykresľovali ako bezbožníkov a zločincov, ktorých treba ohňom a mečom vykynožiť, pretože údajne dráždia bohov k pomste a usilujú sa prevrátiť celú ľudskú spoločnosť.

Tvrdili, že sa v tajných nočných zhromaždeniach spolčujú a spriadajú plány proti štátu, páchajú hanebné neprávosti a jedia zavraždené nemluvňatá. Nevedomý pohanský ľud, neustále štvaný proti kresťanom, pripisoval im všetky nehody a nešťastia, ktoré postihli jednotlivcov alebo celé krajiny – neúrodu, hlad, mor, požiare, búrky, víchrice, zemetrasenia a nešťastné vojny. Verilo sa, že kresťania sú za to vinní, pretože nectili bohov a hnevali ich. Boli považovaní za bláznivých rojkov, zaprisahaných nepriateľov ľudstva, spojencov zlých duchov, nebezpečných čarodejníkov a pôvodcov všetkého zla na svete.

Hanebné osočovania a nezmyselné ohovárania, šírené pohanskými kňazmi, znášali veriaci ticho a trpezlivo, tešiac sa, že môžu trpieť pre milovaného Spasiteľa. Medzi kresťanmi však boli aj učené a odvážne osobnosti, ktoré sa zastávali prenasledovaných spolubratov a písali spisy na ich obranu. V týchto spisoch vyvracali zlomyseľné obvinenia. Jedným z najvýznamnejších apologétov či obhajcov kresťanskej viery v staroveku bol sv. Justín, nazývaný filozof.

Narodil sa v meste Flavia Neapolis v Samárii, starobylom meste Sichem, ktoré sa spomína už za čias patriarchov. Táto obec bola zničená počas židovskej vojny, no neskôr ju dal cisár Flavius Vespasianus znova vybudovať a osídliť gréckymi a rímskymi osadníkmi. Justín pochádzal z pohanskej gréckej rodiny. Narodil sa približne v roku 100 po Kristovi a keď dospel, vydal sa na cestu vzdelania.

Najprv ho rodičia poslali do Malej Ázie, pravdepodobne do Efezu, kde študoval stoickú filozofiu. Stoici tvrdili, že iba cnosť je najvyšším, absolútne dokonalým dobrom, a učili pohŕdať svetom, no zároveň viedli k pýche a prázdnemu panteizmu. Táto filozofia však Justína neuspokojila, a preto čoskoro hľadal ďalej. Spoznal prívrženca učenia mudrca Aristotela a chcel počúvať jeho prednášky, no keď v ňom čoskoro spoznal chamtivca, ktorému išlo viac o peniaze než o pravdu, opustil ho a pridal sa k pythagorejcom. Grécky filozof Pythagoras, ktorý stanovil číselnú sústavu ako vzor všetkých vecí, učil, že svet je harmonickým celkom a že Boh je len všetko usporadúvajúca a prenikajúca prírodná sila. Justínovi sa tento systém zapáčil, no čoskoro mu povedali, že bez znalostí hudby, astronómie a geometrie nie je schopný preniknúť do hĺbok Pythagorovej filozofie. Odmietnutý Justín sa potom obrátil na školu vynikajúceho prívrženca Platónovej filozofie. Platón, jeden z najvýznamnejších mudrcov staroveku, učil, že existuje jeden Boh, čisto duchovná bytosť, najvyššie múdra, všemohúca a spravodlivá, ktorej sa máme podobať. Veril v odmenu a trest po smrti a pokorne uznal, že človek môže Boha bezpečne poznať až vtedy, keď ho sám Boh poučí.

Justín, lačný po pravde, si zo všetkých filozofických systémov najviac obľúbil túto náuku a prenikol svojím duchom do jej tajomstiev. Aby mohol rýchlejšie napredovať v múdrosti a nebol nikým rušený, vyhýbal sa ľuďom a vyhľadával samotu. Jedného dňa, keď kráčal po morskom pobreží a rozjímal o Bohu a večnosti, zbadal ctihodného starca. Keď sa ho starec opýtal, čo ho priviedlo do tejto nehostinnej krajiny, Justín odpovedal, že sa utiahol na púšť, aby podľa náuky filozofa Platóna rozjímal o najdôležitejších veciach a dokonale spoznal najvyššiu bytosť.

Starec sa pousmial a povedal mu, že všetci filozofi dohromady nevedia nič určité, a že všetko, čo učia o Bohu, svete, človeku, nesmrteľnosti a osude ľudskej duše po smrti, je buď neisté, alebo bludné a bláznivé. Justín sa zľakol. Celý systém učenosti, ktorý si zostavil z pohanských filozofických náuk, sa mu razom zrútil a jeho dušu zachvátila trýznivá neistota. Dojatý Justín chytil starca za ruku a zvolal: *„Ak filozofi nič nevedia, kde teda nájdem učiteľa, ktorý uspokojí moju túžbu po pravde, osvieti môjho ducha a upokojí moje srdce?“* Starec mu láskavo odpovedal: *„Počúvaj ma, mladík! Dávno pred gréckymi filozofmi žili na svete mužovia Bohu milí a spravodliví, ktorí predpovedali budúce udalosti, ktoré sa medzičasom naplnili. Boli to proroci obdarení Duchom Svätým. Len oni poznali pravdu a ohlasovali ju ľuďom. Ich spisy jasne poučujú o pôvode a cieli všetkých bytostí a o iných veciach, na ktorých poznaní filozofom veľmi záležalo. Na potvrdenie pravdy nepotrebovali žiadne vykonštruované dôkazy, pretože zázraky každého presviedčali, aby im uveril. Títo mužovia hlásali najmä vieru v jediného pravého Boha, Stvoriteľa všetkého, a v jeho Syna, Ježiša Krista. Modli sa teda vrúcne k Bohu, aby ti otvoril brány svetla, lebo tieto veci nemôže pochopiť každý, ale iba ten, komu Boh dá svoju milosť.“* Po týchto slovách starec odišiel a už sa nevrátil.

Justín bol hlboko dojatý. V jeho duši sa zrodila túžba spoznať posvätné knihy, o ktorých hovoril neznámy starec. Začal usilovne čítať Sväté písmo, radil sa s učenými apoštolskými mužmi a inými kresťanmi, pozoroval ich a presvedčil sa, aký čistý a

svätý je ich život, ako sa navzájom milujú, trpia pre svoju vieru a ochotne za ňu podstupujú mučenícku smrť. Takto dôkladne spoznal kresťanské učenie a s Božou milosťou v ňom našiel pravú múdrosť, po ktorej dlho márne túžil.

Úplne sa odvrátil od pohanstva, niekedy medzi rokmi 133 – 137 prijal krst a stal sa kresťanským filozofom. Aj ako kresťan Justín nosil šaty po vzore filozofov, aby si ľahšie získal prístup ku Grékom a Rimanom. Podnikal dlhé cesty po Malej Ázii a Grécku čiastočne preto, aby sa ešte dôkladnejšie vzdelal, a čiastočne preto, aby učených pohanov vedeckými rozhovormi priviedol ku Kristovi.

Po roku 139 prišiel do Efezu, kde viedol učenú diskusiu so Židom Tryfónom. Táto vedecká diskusia patrí medzi najvýznamnejšie písomné pamiatky kresťanského staroveku. Rozhovor trval dva dni. Justín v ňom dokazuje, že Starý zákon predobrazoval a naznačoval Ježiša Krista – jeho osobu, skutky aj učenie – a že Kristovým príchodom boli zrušené všetky obradné predpisy Starého zákona, najmä obriezka. Taktiež ukazuje, že Ježiš Kristus je pravý Mesiáš a pravý Boh, pretože všetky mesiášske proroctvá Starého zákona sa v ňom naplnili, a že kto neverí v Krista, neverí ani prorokom, ktorí o ňom predpovedali.

Neskôr Justín prišiel do Ríma, kde sa trvalo usadil. Tu založil filozofickú školu a učil v nej kresťanskú pravdu. Čoskoro sa stal v Ríme váženým mužom. Viedol verejné diskusie s pohanskými filozofmi a učenými Židmi, aby ich presvedčil o pravdivosti kresťanského náboženstva. Bojoval proti útokom pohanov, Židov i heretikov, bránil svojich spolubratov vo viere a využíval každú vhodnú príležitosť na šírenie svätej viery.

Justín sa najviac preslávil svojimi dvoma obranami (apológiami), ktoré napísal na obranu kresťanov proti ohováraniam pohanskými kňazmi a adresoval ich rímskym cisárom. Prvú obranu predložil cisárovi Antonovi Piovi. Tento panovník bol osobne dobrotivý, avšak aj za jeho vlády boli kresťania osočovaní, prenasledovaní a súdení náhlymi súdmi. Justínova *Obrana* bola zameraná na to, aby cisár zastavil tieto náhle súdne procesy proti kresťanom, vyvrátil nezmyselné obvinenia z údajných tajných zločinov a bezbožnosti a dokázal, že kresťania vedú bohumilý a čistý život a sú poslušní občianskym zákonom. Kresťania ctia Trojjediného Boha, a preto nie sú bezbožníkmi, a je nespravodlivé ich prenasledovať len pre ich meno. Pohanstvo, plné bludov a ohavných neprávostí, je službou zlým duchom. Práve oni podnecujú prenasledovanie kresťanov. Kresťanská bohoslužba sa koná sväto a nič nedovolené sa pri nej nedeje. Táto obrana mala významný úspech. Cisár zakázal prenasledovať kresťanov pre ich vieru a nariadil prepustiť uväznených veriacich na slobodu.

Za vlády nasledujúceho cisára Marka Aurélia (161 – 180) však prenasledovanie kresťanov opäť vzplanulo. Keď rímsky prefekt Urbik bez zákonitého dôvodu dal zavraždiť troch nevinných kresťanov, Justín napísal a predložil cisárovi svoju druhú *Obranu*. V tomto spise opäť dokazuje, že kresťania sú pre pravdu a cnosť neprávom osočovaní a prenasledovaní. Na zvedavú otázku pohanov, prečo sa kresťania sami neusmrtia, aby sa rýchlejšie dostali k svojmu Bohu, a prečo ich Boh neochráni pred prenasledovateľmi, Justín odpovedá, že kresťania sú trpezliví, vytrvávajú v dobre a

túžia po nehynúcich hodnotách. V tomto spise Justín vyjadril aj predtuchu, že bude sám prenasledovaný pre svoju vieru. Píše: *„Ani ja nečakám nič iné, len že budem buď jedným z tých, o ktorých som hovoril, alebo Krescenzom, milovníkom výsmechu a chvastania, zradený a uvrhnutý do klady.“* Táto predtucha sa čoskoro naplnila. Spomínaný Krescenz, pohanský filozof neviazaných mravov, ktorý bol Justínom viackrát v učených diskusiách prekonaný a zahanbený, sa mu pomstil a udal ho spolu s ďalšími piatimi mužmi a jednou ženou za to, že sú kresťania. Dosiahol, že boli zajatí a postavení pred súd.

Justín pred sudcom Rustikom odvážne vyznal svoju vieru v Ježiša Krista, a podobne učinili aj ostatní obžalovaní. Všetci potvrdili, že sú ochotní zomrieť mučeníckou smrťou. Svätí mučeníci boli následne zbičovaní a popravení mečom, čo sa stalo približne v roku 160.

Poučenie:

Svätý filozof Justín si vážil múdrosť starých filozofov, no dokazoval, že kresťanstvo nekonečne prevyšuje všetky najdômyselnejšie filozofické systémy. Jeho zachované spisy, najmä obe *Obrany* a *Rozhovor s Tryfónom*, preložil do češtiny a doplnil výkladom Dr. František Sušil. Tieto spisy sú vzácnym dôkazom toho, že učenie katolíckej Cirkvi je dodnes také isté, aké bolo hlásané v poapoštolskej dobe, v prvej polovici druhého storočia po Kristovi. Proti bludom takzvaných reformátorov zo 16. storočia, ktorí popierali katolícku náuku o najsvätejšej sviatosti oltárnej, svedčí svätý Justín, keď hovorí, že kresťania jeho doby verili v premenenie chleba a vína na telo a krv Pánovu v tejto sviatosti. Píše: *„Neprijímame tento pokrm ani tento nápoj ako obyčajné, ale ako Božie Slovo. Ježiš Kristus, náš Spasiteľ, sa vtelením stal telom a krvou pre našu spásu; a tak sme poučení, že pokrm posvätený modlitbou Slova, ktoré od neho pochádza, po premene, ktorou sú živené naše telo a krv, je Telo a Krv vteleného Božieho Syna.“* (Obrana I., kapitola 66.)

---

13. apríla sa tiež koná spomienka na sv. Ursa, biskupa ravenského; sv. Badema, mučeníka v Perzii; blahoslavenú Idu, matku slávneho vodcu križiackej výpravy a jeruzalemského kráľa Gottfrieda z Bouillonu a ďalších.

14. APRÍL

Sv. Lidwina, panna (14. stor.)

Stáva sa, že mnohí kresťania sú celý svoj život podrobení nespočítateľným utrpeniam a bolestiam. Tieto trápenia nie sú vždy Božím trestom za hriechy, ale bývajú niekedy ochranným liekom, ktorým nekonečne prezieravý Boh usiluje vyliečiť ľudské srdce z nezriadenej lásky k tomuto svetu a vštepiť mu lásku k nebeským veciam. Práve z utrpenia vyrastajú tie najspanilejšie ruže Božej milosti. Blažený je kresťan, ktorý si užíva vôňu týchto rajských ruží a z nich si splieta vence večného života, tak ako to robila svätá trpiteľka Lidwina.

Lidwina sa narodila 18. marca 1380 chudobným rodičom v meste Schiedam v Rotterdamskej oblasti v Holandsku. Jej otec Peter, mestský nočný strážnik, a matka Petronila, poctiví a zbožní ľudia, mali okrem nej ešte osem synov, ktorých vychovávali v bázni Božej. Už od detstva prejavovala Lidwina nežnú lásku a úctu k Panne Márii, Matke Božej. Kedykoľvek ju rodičia poslali odniesť bratom do školy desiatu alebo z iného dôvodu opustiť dom, nikdy nezabudla cestou späť vstúpiť do chrámu, kde sa pred obrazom Panny Márie zbožne modlievala Zdravas Mária a vylievala svoje túžby. Zbožné dievča rástlo v krásnu pannu s bystrým rozumom a prívetivou povahou. Jej mravy boli také ušľachtilé, že si ju všetci, ktorí ju poznali, veľmi vážili, nehľadiac na jej chudobu.

Neskôr sa Petrovi, Lidwininmu otcovi, ozvalo niekoľko bohatých synov mestských mešťanov s ponukou, že zabezpečia náklady na lepšiu výchovu a vzdelanie krásnej a nadanej Lidwiny, dúfajúc, že sa neskôr budú môcť uchádzať o jej ruku. Lidwina, ktorá už duchovne dozrela, sa však rozhodla zasvätiť svoj život Bohu sľubom ustavičnej panenskej čistoty. Keď ju otec žiadal, aby si vybrala manžela z vážených a bohatých nápadníkov a tým si zabezpečila šťastie, prosila ho, aby ju nenútil do manželstva. Aby sa zbavila dotieravých nápadníkov, modlila sa, aby jej Boh odňal telesnú krásu a urobil ju neatraktívnou, aby mohla výhradne slúžiť len jemu.

Lidwina chcela celý život slúžiť Bohu s čistým srdcom a nedopúšťala, aby telesná láska našla prístup do jej srdca. V Holandsku bolo už vtedy korčuľovanie na ľade obľúbenou zábavou. Raz, keď pätnásťročná Lidwina sledovala svoje kamarátky, ako sa korčuľujú, jedna z nich ju nešťastnou náhodou podrazila. Lidwina spadla na ľad a vážne sa zranila. Zábava na ľade bola náhle prerušená a nešťastná Lidwina bola odnesená domov. Ukázalo sa, že si pádom na ľad zlomila rebro a utrpela ďalšie vážne zranenia. Od tej chvíle ochorela, chradla a trpela veľké bolesti celých 38 rokov až do svojej smrti. Takto sa naplnila jej modlitba, aby ju Boh zbavil telesnej krásy a mohla slúžiť len jemu.

Prvé tri roky svojej choroby sa Lidwina mohla vláčiť po zemi aspoň o barlách alebo po rukách a nohách. Počas veľkonočného obdobia ju nosievali do chrámu, aby prijímala svätú sviatosť. Po troch rokoch lekár vyhlásil, že sa už nikdy neuzdraví. Žiadne lieky neprinášali úľavu. Nemocná nemohla spať a často nebola schopná prijímať ani jedlo či nápoje. V jej tele sa vytvoril vnútorný vred a úbohá trpiteľka znášala hrozné bolesti.

Okrem telesných bolestí trpela aj veľkým zármutkom duše. Jej priateľky ju opustili a zabudli na ňu. V kvete mladého veku Lidwina chradla a slabla tak, že bolo žalostné pozerať sa na ňu. Jej choroba sa zhoršovala, bolesti pribúdali. Úbohá panna sa často krútila na lôžku ako červ v

prachu. Po mnoho rokov ležala iba na chrbte, neschopná pohnúť ktoroukoľvek časťou tela. Trpela na celkové vodnatenie, oslepla na jedno oko, druhé oko zoslablo tak, že nezniesol denné svetlo. Pravá ruka jej odumrela a mäso na nej opadlo až na kosť, pravé rameno hnisalo. Na čele sa jej vytvorila trhlina, z ktorej vytekala krv a hnis. Jej vnútorné orgány hnisali a na dvoch miestach tela sa vytvorili vredy, v ktorých sa usadili červy. Lidwina znášala aj prudké bolesti hlavy a zubov a často ju zachvacovala zimnica. Tieto hrozné muky znášala Lidwina bez úľavy až do svojej smrti. Počas celých 38 rokov choroby mohla prijať iba kúsky chleba, pečené jablká, niekoľko kvapiek teplého mlieka a trochu vína zmiešaného s vodou. Počas prvých štyroch rokov svojej choroby bola citlivá a netrpezlivá, často žalostne plakala, vzdychala a sťažovala si. Občas jej svitla iskra nádeje na úľavu, ale tá rýchlo zhasla a opäť upadala do smútku a beznádeje, mrzuto odmietajúc akúkoľvek útechu.

V tomto smutnom stave poslal Boh trpiteľke horlivého spovedníka, kňaza Jána Pota. Tento sa ujal nešťastnej Lidwiny a láskavo ju napomínal, aby prestala s plačom a reptaním a radšej sa úplne odovzdala do Božej vôle. Opisoval jej, čo všetko znášal Spasiteľ z lásky k nám, a povzbudzoval ju, aby vrúcne rozjímala o tajomstvách Kristovho utrpenia a smrti, pričom ju uisťoval, že takto nájde úľavu a potechu.

Nemocná Lidwina sa pokúsila podľa spovedníkovej rady modliť a postupne si pripomínať jedno tajomstvo za druhým z Kristovho bolestného utrpenia. Avšak horký kalich telesných bolestí a duchovného zármutku jej nebol odňatý, takže zakrátko vo svojej zbožnosti ochabla. Kňaz ju však opakovane povzbudzoval a žiadal, aby vytrvala v modlitbe a rozjímaní, pretože to bol pre ňu jediný prostriedok, ako zmierniť jej kruté bolesti. Hovoril jej o tisícoch svätých a svätíc, ktorí z lásky ku Kristovi radostne znášali nevýslovné muky i smrť, a uisťoval ju, že zázračná moc svätého Kríža stále nie je vyčerpaná – z Kristových rán môže určite prúdiť liečivá milosť aj do jej utrpenia. Napokon ju nabádal, aby myslela na obrovskú odmenu, ktorú jej Boh po pozemskom utrpení pripravuje, a povzbudzoval ju, aby často prijímala najsvätejšiu Sviatosť na vyprosenie daru trpezlivosti. Tiež jej radil, aby sa v bolestiach utiekala k Bohu krátkymi strelnými modlitbami a nábožnými povzdychmi.

Lidwina ho poslúchla a čoskoro si uvedomila, že jej duša sa výrazne mení. Prestala byť malomyseľná, vzdala sa všetkých túžob po zdraví a nádeje na ľudskú pomoc. Už viac nereptala, ale pokojne znášala svoju chorobu. Úplne sa odovzdala do Božej vôle, a čím viac jej bolesti rástli, tým viac sa v nej rozmáhala Božia milosť a láska. Zostávala pokojná aj v záchvatoch zimnice. Rozjímajúc o Kristovom utrpení ďakovala Bohu za všetko a prosila, aby jej bolesti ešte rozmnožil. Každý, kto videl jej trpezlivosť, bol hlboko dojatý. Lidwina si aj v zohavenom tele a počas najkrutejších bolestí zachovala bystrý rozum, dobrú pamäť a zdravý úsudok. Návštevníkom, ktorí k nej prichádzali, dávala užitočné odpovede a rady. Do jej chudobnej izby nosili milosrdní ľudia almužny a starý otec pre ňu chodieval zbierať dary. Lidwina však to, čo dostala, rozdávala vdovám, sirotám, chorým a iným núdznym, ktorí za týmto účelom k nej prichádzali. Niekoľko strieborných mincí, ktoré zdedila po matke, dala rozmeniť a

rozdať. Keď si všimla, že čím viac darov dostáva, tým viac môže pomáhať núdznym, radovala sa a obdivovala Božiu dobrotu.

Po smrti svojho otca sa Lidwina neprestajne modlila za neho i za matku. Vďaka Božej milosti sa stala svedectvom pre svet a jej život bol na obdiv a poučenie celému mestu i kraju. Ľudia k nej prichádzali zďaleka, buď zo zvedavosti, alebo aby sa niečo naučili. Trpiteľka ich napomínala k bázni Božej a dávala im spásonosné rady. Raz ju navštívil ľahkomyseľný človek, ktorý bez ostychu rozprával o svojich zločinoch a vychvaľoval sa hanebnosťami, ktorých sa dopustil. Lidwina ho pokarhala a napomenula, aby strávil celú nasledujúcu noc ležiac na jednej strane. Muž sa jej vysmial a odišiel. Keď však v noci dlho ležal na jednej strane a nemohol zaspať, ležanie mu pripadalo neznesiteľné. Spolu s tým ho napadla myšlienka: *„Keď je pre mňa také ťažké ležať na jednej strane na mäkkej posteli, ako vydržím celú večnosť v pekelnom ohni?“* Táto myšlienka ho natoľko zasiahla, že na druhý deň vyhľadal spovedníka, úprimne oľutoval svoje hriechy a začal robiť pokánie.

Aj iných hriešnikov priviedla Lidwina na cestu pokánia, obetujúc za nich svoje bolesti a modliac sa za to, aby im Boh dal milosť úprimnej ľútosti. Nezabúdala ani na duše v očistci a mnohé z nich svojimi modlitbami vyslobodila. Napriek hroznému utrpeniu nebola Lidwina ušetrená od príkorí zlých ľudí. Najviac ju trápila zlomyseľná švagriná a niektorí zlí ľudia ju neustále ohovárali, vysmievali sa jej bolestiam a tvrdili, že je pomätená, keď počuli, že niekedy zažíva vytrženia mysle.

Keď v roku 1428 burgundský vojvoda Filip vtrhol vojensky do Holandska, niektorí členovia jeho sprievodu, vedení zvedavosťou, navštívili chorú Lidwinu. V prítomnosti farára Jána Angelika sa však opovážili vysmievať z jej zbožnosti, ba dokonca ju zranili na troch miestach do krvi. Márne ju farár bránil – surovci ho zbili, vyhnali a zrazili na zem aj dievča, ktoré Lidwine pomáhalo. Keď sa nahnevaní mešťania rozhodli obžalovať túto násilnícku čeliadku u vojvodu, Lidwina im to nedovolila. Títo násilníci však čoskoro dostali zaslúžený trest – všetci zomreli náhlou smrťou ešte v tej istej zime.

Lidwina počas svojho utrpenia prijímala mnohé vzácne milosti. Pri modlitbe a svätom rozjímaní často upadala do vytrženia mysle a dostávala od Boha rôzne zjavenia, ktoré jej prinášali veľkú radosť a útechu, až tak, že sotva cítila najprudšie telesné bolesti. Dokázala nahliadať do budúcnosti a predpovedala budúce udalosti. Mala zjavenia svojho Anjela strážneho, ktorý jej ukazoval nebeské radosti, očistcové tresty aj pekelné muky, a povzbudzoval ju v trpezlivosti.

Inokedy sa jej zjavil Kristus Pán s Pannou Máriou a mnohými svätými. Raz jej Spasiteľ ukázal nádherný, ale ešte neúplný veniec, hovoriac: *„Dcéra moja, tento veniec musí byť dokončený!“* Lidwina pochopila, že musí ešte nejaký čas trpieť, aby dosiahla večnú slávu, a prosila, aby jej Boh ešte zvýšil bolesti. Jej hrdinská trpezlivosť bola niekedy podrobená ťažkým skúškam, keď bola náhle zbavená všetkej vnútornej útechy, akoby ju Boh opustil. Vtedy vzdychala spolu s ukrižovaným Kristom: *„Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“* Napriek tomu nestrácala odvahu a posilňovala sa prijímaním najsvätejšej Sviatosti.

Boh ponechal Lidwinu dlho v bolestiach, aby na nej ukázal, aká mocná je jeho milosť v slabých ľuďoch. V posledných rokoch svojho života trpela aj na obličkové kamene, čo ju niekedy privádzalo do bezvedomia. Po 38 rokoch nevýslovných bolestí a súženia sa konečne priblížila jej vytúžená hodina vyslobodenia. Na Veľkonočnú nedeľu roku 1433 počas vytrženia počula anjelský chválospev: *„Aleluja! Sláva, česť a dobrorečenie tomu, ktorý sedí na tróne, aj Baránkovi,“* a dostala prísľub, že čoskoro spojí svoj hlas s piesňou nebešťanov. Prijala naposledy sväté sviatosti a prosila prítomných o odpustenie za všetky ťažkosti, ktoré im mohla spôsobiť. Na Veľkonočný utorok, 14. apríla, požiadala svojho spovedníka, aby k nej toho dňa nikto nevstupoval, okrem dievčaťa z rodiny, ktoré jej pomáhalo. Pripravila sa na smrť modlitbou a rozjímaním o utrpení Pána. Ešte v ten deň o štvrtej popoludní dokonala svoj boj, vo veku 53 rokov, z ktorých 38 prežila v bolestnej chorobe. Tak dlhý čas mala účasť na utrpení Božského Spasiteľa a počas slávnosti jeho zmŕtvychvstania sa stala účastnou jeho slávy.

Priatelia obliekli telo hrdinskej trpiteľky do rehoľného rúcha a opásali ho kajúcim pásom, ktorý nosievala za života. Keď po troch dňoch prišiel čas pohrebu, všetci prítomní s úžasom zistili, že jej tvár je nádherne zmenená a krásna; rany a hrozné vredy na tele zmizli, končatiny boli ohybné, akoby nikdy neboli zmrzačené dlhou chorobou, a zostali len jazvy zahojených rán. Ľud oslavoval Boha a všetci jednohlasne vyhlasovali Lidwinu za veľkú Božiu svätičku.

Jej telo pochovali na mestskom cintoríne a Boh čoskoro oslávil jej pamiatku mnohými zázrakmi. Mnohí chorí náhle našli uzdravenie na jej hrobe alebo sa uzdravili dotykom odevu, ktorý za života nosila. O rok nad jej hrobom postavili kaplnku s oltárom na jej počesť. Neskôr jej v hlavnom chráme v Schiedame postavili mramorový pomník a jej ostatky preniesli do dvoch chrámov v hlavnom meste Bruseli.

Poučenie:

Lidwina znášala plných 38 rokov telesné bolesti bez akejkoľvek nádeje na úľavu. Každý deň, hodina i okamih jej prinášali nové utrpenia. No jej utrpenie malo koniec, zatiaľ čo večnosť je bez konca a tresty zatratencov v pekle nikdy neskončia.

Keby si človek pri úmysle spáchať smrteľný hriech uvedomil, že hneď po tomto hriechu upadne do ťažkej choroby, ktorá ho bude trápiť 38 rokov, sotva by sa k takému hriechu odvážil. Prečo teda ľudia hrešia, hoci vedia, že za hriechy ich nečaká iba 38 rokov utrpenia, ale večné muky? Mnohí možno dúfajú, že sa večnému trestu vyhnú, pretože raz plánujú činiť pokánie. Avšak mnohí zavrhnutí v pekle mali rovnakú klamlivú nádej, ktorá ich zmiatla; nedostali už viac čas na to, aby sa na zemi s Božou milosťou kajali. Aká je to teda ľahkomyseľnosť a opovážlivosť, keď sa človek čo i len jedným smrteľným hriechom vydáva do nebezpečenstva, že na seba uvalí večné muky!

Sv. Lidwina si zmierňovala telesné bolesti rozjímaním o prehorkom utrpení Pána i o trápeniach Kristových mučeníkov. Kedykoľvek nás v súžení a bolesti pokúša netrpezlivosť, pomyslime si: *„Môj Ježiš trpel z lásky ku mne viac, než trpím ja, a svätí*

mučeníci znášali a vytrpeli ticho a radostne omnoho väčšie bolesti a trápenia, než aké sú mne súdené.“ „S trpezlivosťou bežme do boja, ktorý je nám uložený, hľadiac na pôvodcu a zavŕšiteľa viery, Ježiša, ktorý namiesto radosti, ktorá bola pred ním, zniesol kríž, nevšímajúc si hanby, a posadil sa po pravici Božieho trónu.“ (Hebr 12, 1–2)

---

14. apríla si pripomíname aj sv. mučeníkov Tiburcia, Valeriána a Maxima; sv. Frontona, opáta; sv. Prokopa, biskupa a mučeníka; sv. Domninu, pannu a mučeníčku a ďalších.

15. APRÍL

Bl. Peter Gonzalez, dominikán (12. stor.)

Nenápadné udalosti, niekedy z Božieho rozhodnutia, majú veľké dôsledky v živote človeka, ako to ukázal život blahoslaveného Petra Gonzaleza. Narodil sa v roku 1190 v starobylom meste Astorga v kráľovstve León v Španielsku, do bohatej a váženej rodiny. O jeho výchovu a vzdelanie sa staral jeho strýko, biskup v Astorge. Peter mal výborné nadanie a dobre sa učil, no necítil povolanie ku kňazstvu, kam ho jeho strýko smeroval. Napokon však ustúpil jeho naliehaniu a prijal kňazské svätenie.

Vďaka priazni svojho strýka sa stal rýchlo kanonikom a čoskoro kapitulným dekanom pri biskupskom chráme v rodnom meste. Napriek tomu, že vstúpil do duchovného stavu bez povolania, nebol zlý ani nemravný, ale zmýšľal svetsky a robil len to, čo mu prikazovali povinnosti. Veľa času trávil v spoločnosti, na hostinách, poľovačkách a hrách, pričom sa nestaral o to, aby rástol v kresťanskej dokonalosti. Bol márnivý a ješitný, a keď v mladom veku dosiahol výnosnú cirkevnú hodnosť, usporadúval rozsiahle prípravy na svoje uvedenie do úradu kapitulného dekana.

Táto povrchnosť však mala náhly koniec. Cestou na slávnostné uvedenie do úradu išiel mladý Peter na nádherne ozdobenom koni. Sebavedome sa obzeral po zástupoch ľudí, ktorí sa mu na uliciach klaňali a vzdávali poctu. Zrazu sa však kôň vzopäl, zakopol a zhodil pyšného jazdca na zem. Dav sa mu hlučne vysmial. Táto príhoda bola pre Petra zlomová. Slúžil svetu, a práve keď ho svet oslavoval, pochopil, aký je svet márnivý a nevďačný. Rozhnevaný a zahanbený si uvedomil, že je nanajvýš bláznivé slúžiť svetu. Božia milosť sa ho dotkla a pevne si zaumienil stať sa lepším človekom.

So slzami ľutoval svoju povrchnosť, márnivosť a ľahkomyseľnosť. Aby sa nikto nemohol pokúsiť zvrátiť jeho rozhodnutie, opustil Astorgu a odišiel do mesta Palencia. Tam žil v samote, na modlitbách a v zbožnom rozjímaní. Postil sa, bojoval proti pýche a cvičil sa v pokore. Náhly odchod mladého dekana z Astorgy vyvolal veľkú pozornosť. Ľudia o ňom vtipkovali, že odišiel z urazenej márnivosti. Jeho priatelia tvrdili, že ide len o chvíľkový vrtoch alebo pokrytectvo.

Po čase bol Peter svojimi známymi vyzvaný, aby zanechal samotársky život v cudzine, vrátil sa späť do Astorgy, ujal sa svojho úradu a žil s nimi tak ako predtým. Medzitým však Peter prekonal svoje doterajšie chyby, upevnil sa v svätých cnostiach a úplne sa zmenil. Zo strachu, že by po návrate do Astorgy mohol znova upadnúť do svojich predchádzajúcich chýb, sa rozhodol definitívne zanechať svetský život. Odmietol prosby a lichôtky svojich bývalých druhov a priateľov, vzdal sa dekanstva a vstúpil v Palencii do rádu sv. Dominika. Tento rád, nedávno založený, už vtedy preslávili jeho členovia svojou svätosťou, učenosťou a apoštolskou činnosťou.

V ráde Peter napredoval v kresťanskej dokonalosti a stal sa príkladným rehoľníkom. Modlitbami, zbožnými rozjímaniami, pôstmi a sebazapieraním sa učil úplne pohŕdať bohatstvom, hodnosťami a telesnými pôžitkami. Upevňoval sa v pokore a poslušnosti a usilovne sa vzdelával v posvätných vedách, čítal Sväté písmo i spisy svätých Otcov. Zároveň úpenlivo prosil Boha, aby ho osvecoval a posilňoval, aby mohol nasledovať horlivosť, nábožnosť, pokoru a kajúcnosť veľkého svätca Dominika a aby sa stal schopným pracovať na spáse ľudských duší podľa jeho príkladu ako kazateľ a spovedník.

Po dokonalom výcviku v posvätných vedách začal Peter kázať ľudu Božie slovo. Bol kazateľom z Božej milosti a stal sa ozdobou dominikánskeho rádu, ktorý bol najmä rádom kazateľským. Jeho duša horela posvätnou láskou k Bohu a horlivosťou za spásu ľudí. Vo svojich kázňach vyzýval najmä k pokániu a tak pôsobivo, presvedčivo a výrečne opisoval blaženosť kajúcnika, že ľudia dychtivo počúvali jeho slová. Aj zatvrdilí hriešnici, ktorí mu nedokázali vzdorovať, sa dali do plaču, padali k jeho nohám, úprimne vyznávali svoje hriechy a robili pokánie.

Takto horlivý kazateľ obrátil mnohých hriešnikov v kráľovstvách Kastília a León, zvlášť v biskupstve Palencia. Jeho meno sa preslávilo po celom Španielsku. Preto ho Ferdinand III., kráľ Kastílie a Leónu, povolal na svoj dvor. Keď sa osobne presvedčil o jeho apoštolskej horlivosti a neodolateľnej výrečnosti, ustanovil ho za svojho dvorného kazateľa a dôverného radcu. Ferdinand, ktorý často viedol vojny s moslimskými Maurmi, ktorí vtedy ešte vládli v časti Španielska, si Petra brával so sebou na vojenské výpravy a riadil sa jeho múdrymi radami.

Peter, ktorý si získal plnú dôveru kráľa, sa usiloval vykoreniť rozličné nešváry na kráľovskom dvore a napraviť rozvrátenú disciplínu vo vojsku. Sám bol príkladom svätého a zbožného života. Na kráľovskom dvore prísne dodržiaval pravidlá svojej rehole, vo voľných chvíľach zotrvával na modlitbách, svätých rozjímaniach a iných nábožných cvičeniach. Svojím slovom a príkladom dosiahol, že mnohé neporiadky na dvore ustali, vo vojsku prestali nemravnosti a všade zavládla bázeň Božia.

Horlivý Peter však bol svetským dvoranom na kráľovskom dvore veľmi nepohodlný. Často im prekážal, a preto si zaumienili zbaviť sa ho za každú cenu. Vymysleli si ohavný, priam diabolský plán. Zvrhlí dvorania najali nemravnú ženu, aby Petra zviedla k hriechu, dúfajúc, že ak uspeje, umlčí horlivého mravokárcu. Podplatená zvodkyňa vstúpila do Petrovho príbytku pod zámienkou, že s ním chce hovoriť o dôležitých veciach. Kľakla pred ním a naoko kajúcne začala vyznávať svoje hriechy, akoby sa chcela úprimne obrátiť. Zatiaľ čo jej zvrhlí spoločníci stáli za dverami a naslúchali, zvodkyňa zmenila tón a začala Petra zvádzať sladkými a lákavými slovami. Jej úmysel však zlyhal. Peter sa rýchlo uchýlil do vedľajšej miestnosti, kde na rozpálené uhlíky rozprestrel svoj rehoľný plášť, ľahol si naň a zavolal trúfalú ženu dnu. Keď videla, že oheň mu neublížil, preľakla sa, utiekla a neskôr sa úprimne kajala. Táto udalosť šokovala aj ľahkomyseľných dvoranov, ktorí sa snažili Petra zdiskreditovať, a mnohí z nich sa polepšili.

Vo vojnách s Maurmi pomáhal Peter kráľovi svojimi modlitbami, radami a nadšenými kázaniami, ktorými udržiaval vojakov v kresťanskej disciplíne a povzbudzoval ich k odvahe. Dňa 29. júna 1236 bolo slávne mesto Córdoba odňaté Maurom kráľom Ferdinandom. V tomto čase kňaz Peter svojou horlivosťou a autoritou zabránil mnohým zločinom. Kresťanskí vojaci, opojení víťazstvom, boli jeho zásahom zadržaní pred surovosťou voči porazeným Maurom, množstvo panien v dobytom meste bolo ochránené pred násilím a tisícom Maurov bol zachránený život. Mohamedánske modlitebne v meste Peter upravil a zasvätil na kresťanské chrámy. Najnádhernejšia mešita, postavená Maurom, sa stala katolíckym biskupským chrámom, ktorým táto výnimočná stavba zostáva dodnes.

Keď kráľ Ferdinand III. nakoniec zvíťazil nad moslimskými Maurmi, Peter usúdil, že jeho úloha na kráľovskom dvore a pri vojsku je ukončená. Márne ho kráľ prosil, aby zostal; Peter cítil, že jeho pôsobenie je potrebnejšie inde, a opustil kráľovský dvor, aby sa znovu venoval hlásaniu Božieho slova na vidieku. Putoval z miesta na miesto, chodil neprístupnými cestami i do drsných horských oblastí, vyhľadával najmä nevzdelaných a surových ľudí a neúnavne im kázal pravdy kresťanskej viery. V tejto náročnej práci sa posilňoval a oživoval si odvahu a vytrvalosť zbožnými modlitbami. Jeho apoštolská činnosť priniesla obzvlášť v biskupstvách Compostela a Tuy výnimočné ovocie. Nevedomí ľudia boli poučení o svätej viere, zatvrdilí hriešnici sa kajali a mravy ľudu sa zlepšovali.

K požehnaným výsledkom jeho pôsobenia prispievali najmä zázraky, ktoré Boh prostredníctvom Petra vykonával. Najväčšiu pozornosť venoval úplne chudobným a opusteným, najmä lodníkom, ktorí boli vo viere nevedomí a v mravoch skazení. Tento zbožný kňaz prichádzal k nim na pobrežia aj na lode v prístavoch, snažil sa získať ich dôveru, učil ich, napomínal a preukazoval im aj telesné skutky milosrdenstva.

Keď Peter predvídal blížiacu sa smrť, vydal sa na cestu do Compostely, aby mohol posledné dni života stráviť v kláštore medzi svojimi rehoľnými bratmi. Počas cesty však vážne ochorel a bol prevezený späť do mesta Tuy. Tam sa rozlúčil s priateľmi a úpenlivo ich prosil, aby sa po jeho smrti zbožne modlili za jeho dušu. Povedal, že

odkedy sa zriekol sveta, nie je si vedomý žiadneho zla, ani ho svedomie neobviňuje, no napriek tomu potrebuje modlitby veriacich, pretože sa obáva, že jeho duša ešte nie je úplne čistá. Jeho priateľ, biskup z Tuy, ho naposledy posilnil svätými sviatosťami a stál mu verne po boku až do poslednej chvíle. Horlivý kazateľ ukončil svoj požehnaný život svätou smrťou 15. apríla 1246.

Telo zosnulého bolo pochované v biskupskom chráme v Tuy, kde ho Boh oslávil mnohými zázrakmi. V roku 1254 pápež Inocent IV. vyhlásil Petra Gonzaleza za blahoslaveného, ktorého španielski a portugalskí námorníci dodnes dôverne vzývajú počas búrok na mori.

Poučenie:

Zomierajúci blahoslavený Peter Gonzalez odporúčal svoju dušu do modlitieb veriacich. Katolícka Cirkev nás napomína, aby sme dušiam zosnulých veriacich pomáhali modlitbami, almužnami a inými dobrými skutkami, najmä však najsvätejšou obetou svätej omše a privlastňovaním si cirkevných odpustkov. Tým môžeme zmierniť a skrátiť ich utrpenie v očistci.

Učenie, že veriaci na zemi môžu pomáhať svojim zosnulým bratom a sestrám v Kristovi, je nesmierne potešiteľné. Dáva nám vedomie, že sme spojení a máme sväté spoločenstvo so svojimi zosnulými priateľmi a blízkymi. Modlitbami a inými dobrými skutkami im môžeme pomôcť dosiahnuť nebeskú blaženosť. Zároveň máme sladkú útechu v kresťanskej nádeji, že aj za nás, keď zomrieme, sa budú veriaci na zemi modliť a pomáhať nám svojimi modlitbami.

Keď ťažko skúšaná zbožná škótska kráľovná Mária Stuartovna bola vedená na popravisko a protestantský kazateľ jej dohováral, aby sa v poslednej chvíli svojho života vzdala katolíckej Cirkvi, odpovedala mu rozhodne: *„Nikdy neopustím túto Cirkev, s ktorou veriaci zostávajú v svätom spoločenstve aj po smrti a v ktorej sa modlitbami a svätou obetou pamätá na verných zosnulých. Sväté a spasiteľné je myslenie modliť sa za mŕtvych, aby boli oslobodení od hriechov.“* (2 Mach 12, 40.)

Dňa 15. apríla sa pripomína aj sv. Benedikt mladší (Benedikt, Benezet, Beníšek) v Avignone; svätice Basilisa a Anastázia, rímske mučeníčky a svätí mučeníci Eutychet, Marón a Viktorín, rímski mučeníci.

16. APRÍL

I. Sv. Engracia, panna a mučeníčka (3. stor.)

Koncom tretieho storočia, za vlády hrozného prenasledovateľa Cirkvi Kristovej, cisára Diokleciána, sa v Lusitánii (Portugalsko) narodila z kresťanských a vážených rodičov svätica Engracia. Vychovaná v bázni Božej, rozhodla sa už v mladosti zasvätiť v panenstve celý svoj život Kristovi Pánovi. Len čo dospela, otec jej vybral vzácneho ženícha, ktorý bol veliteľom rímskeho vojska v južnej Galii na hraniciach so Španielskom.

Mladá Engracia sa neodvážila otvorene vzdorovať otcovej vôli, ale vo svojom rozhodnutí zostať pannou sa ešte viac utvrdila. S dôverou v Boha sa modlila, aby jej dal silu a umožnil jej zostať vernou svojmu sľubu. Na otcovo želanie sa v sprievode niekoľkých urodzených príbuzných vydala na cestu do Galie, aby uzavrela manželstvo so svojím ženíchom. Počas cesty sa však neprestajne modlila o Božiu pomoc. Boh jej modlitby vypočul, zjavil jej, že si zachová panenstvo až do smrti, a navyše bude ozdobená mučeníckou korunou. Keďže vedela, že pre Ježiša Krista podstúpi muky a smrť v meste Caesaraugusta (dnešná Zaragoza), s radosťou očakávala deň a hodinu, keď tam dorazí.

Po príchode do mesta ju na začiatku ovládol strach, že v nastávajúcich trápeniach neobstojí a jej viera ochabne. Keď sa však modlila za odvahu a vytrvalosť, všetok strach z nej opadol a bola pripravená podstúpiť aj tú najstrašnejšiu smrť pre Krista. V tom čase vykonával v Španielsku cisárove kruté rozkazy proti kresťanom správca Dacián, ktorý nechal nespočetné množstvo veriacich mučiť a zabíjať. Práve zavítal do Zaragozy, kde pátral po kresťanoch. Kto odmietol obetovať pohanským modlám, bol vystavený mukám a smrti. Sotva Engracia dorazila do mesta, radili jej, aby odtiaľ čo najskôr odišla a vyhla sa tak veľkému nebezpečenstvu. Zbožná panna však pocítila silnú túžbu vyznať svoju vieru pred pohanským správcom a s radosťou za ňu trpieť. Bez váhania sa vydala za Daciánom, neohrozene mu vyčítala jeho krutosť voči kresťanom a poukázala na nezmyselnosť a zaslepenosť jeho konania, keď sa klania mŕtvym modlám. Napokon ho vyzvala, aby sa obrátil k pravému Bohu, ak nechce byť večne zatratený.

Správca bol zaskočený odvahou kresťanskej panny a spýtal sa jej, kto je, odkiaľ pochádza a akým právom si trúfa ho takto napomínať. Engracia odpovedala: *„Som kresťanka z Lusitánie a cestujem do Galie.“* Nahnevaný Dacián jej nedovolil povedať viac a nariadil, aby ju surovo zbili. Svätá panna však neprestala vyznávať svoju vieru a oslavovať Krista, a preto rozkázal, aby ju priviazali ku koňovi a vláčili po meste. Engracia sa z toho radovala, ďakujúc Spasiteľovi, že ju uznal za hodnú trpieť pre Jeho meno. Následne ju priviazali ku stĺpu, kde jej telo trhali železnými hrebeňmi a bičovali. Nakoniec ju uvrhli do temného žalára, kde mala zomrieť. Jej telesné bolesti boli veľké, ale jej túžba byť naveky spojená s Kristom bola ešte väčšia. Táto túžba sa čoskoro naplnila. Keď správca zistil, že svätá mučeníčka ešte žije a neprestáva ani v najväčších mukách oslavovať Krista, vydal rozkaz, aby jej do čela vrazili dlhý klinec a prerazili jej hlavu. Tak zomrela v roku 393. Engracia bola ozdobená korunou

panenstva i korunou mučeníctva. Povzbudení jej príkladom vyznali vieru aj jej sprievodcovia a za ňu podstúpili mučenícku smrť.

Poučenie:

Nebojme sa preto prekážok, ktoré sa nám stavajú do cesty, keď sa snažíme premáhať svet, telo a diabla a napredovať vo svätých kresťanských cnostiach. Boh, ktorý v nás vzbudil túžbu, dá nám svojou milosťou aj silu túto túžbu naplniť podľa svojej dobrej vôle (Fil 2, 13). *„A Boh všetkej milosti, ktorý vás v Kristovi Ježišovi, povolal do svojej večnej slávy; on sám vás po krátkom utrpení zdokonalí, posilní, utvrdí a upevní.“* (1 Pt 5, 10)

II. Sv. Benedikt Jozef Labre (18. stor.)

Obdiv a úžas v nás vzbudzujú pustovníci z prvých storočí kresťanstva svojim sebaodriekaním a pohŕdaním všetkými svetskými pôžitkami. Avšak aj v neskorších dobách sa v katolíckej Cirkvi objavovali svätci, ktorí, obdarení zvláštnou Božou milosťou, kráčali v šľapajach Šimona Stĺpnika a ďalších starovekých pustovníkov, a tak sa stali zázrakom i príkladom pre svet. Takýmto obdivuhodným svätcom bol v minulom storočí Benedikt Jozef Labre.

Narodil sa 26. marca 1748 v dedinke Amettes na juhu Francúzska. Bol najstarším z pätnástich detí nábožnej rodiny, vynikal výnimočnými schopnosťami a dostal od rodičov náboženskú výchovu. Po skončení miestnej školy navštevoval školy v Nédome, kde usilovne čítal náboženské knihy, bol poslušný, pracovitý, skromný a nábožný. Už v mladosti prejavoval sklony k životu plnému odriekania a kajúcnosti. Často si odopieral jedlo a nápoje a na spánok si pod hlavu kládol namiesto vankúša tvrdé polená. Kedykoľvek mohol, chodil do chrámu, kde svojou nábožnosťou povzbudzoval všetkých prítomných. Ochotne miništroval pri oltári a celé hodiny kľačal pred Najsvätejšou sviatosťou oltárnou. Rodičia by ho radi dali študovať, aby sa stal kňazom, ale pre chudobu a početnú rodinu si to nemohli dovoliť. Vtedy sa ho ujal jeho strýko, farár v Erine, ktorý ho pripravil na prvé sväté prijímanie i birmovku a učil ho potrebným vedomostiam. Benedikt, najmä po prvom svätom prijímaní, rástol vo svätých cnostiach a žil prísne odriekavým životom.

Až do šestnásteho roku mu strýko nedovolil prísne sa postiť, no Benedikt jedával len najjednoduchšie a nevyhnutné jedlá. Nikdy sa nezúčastňoval na hrách a zábavách svojich vrstovníkov, radšej sa venoval modlitbe a čítaniu náboženských kníh. Čoskoro pocítil silnú náklonnosť k chudobným žobrákom, ktorých navštevoval a obdarúval almužnou. Najväčšiu radosť mal, keď sa mohol zúčastniť na pobožnostiach ustavičného klaňania Najsvätejšej sviatosti, ktoré už vtedy bolo vo

Francúzsku populárne. Benedikt nachádzal potešenie v čítaní Svätého písma, životopisov svätých a náboženských kníh, pričom čoraz viac odmietal svetské spisy. Strýko mu to vyčítal a upozorňoval ho, že ak zanedbáva svetské vedomosti, nikdy nedosiahne kňazský stav. Z tohto dôvodu ho nútil venovať sa klasickým autorom. Benedikt si však nedokázal obľúbiť svetské texty. Keď získal od strýka povolenie, prísne sa postil, odovzdával svoje obedy chudobným a napokon sa rozhodol vstúpiť do prísneho rádu trapistov. Rodičia a strýko mu to však nedovolili. Zostal teda ešte nejaký čas u strýka, a keď v roku 1766 vypukol v Erine mor, s horlivosťou slúžil chorým spolu so strýkom až do jeho smrti. Potom sa vrátil k rodičom a márne sa snažil získať ich povolenie stať sa trapistom.

Neskôr ho rodičia poslali k inému strýkovi, farárovi v Contevillle. Tu súťažil so strýkom v nábožnosti a sebaodriekaní. V roku 1767 sa v Contevillle konala misia. Misionári uznali Benediktov úmysel vstúpiť do rádu trapistov, ale ani tentoraz rodičia nesúhlasili. Strýko mu preto poradil, aby sa prihlásil do kartuzianskeho rádu. Benedikt poslúchol a v apríli 1767 s rodičovským povolením odišiel do kláštora kartuzianov v biskupstve Saint-Omer. Pre chudobu kláštora ho však neprijali, a tak sa obrátil na iný kláštor rovnakého rádu v Neuville. Po dlhej skúške ho 6. októbra 1767 prijali, no čoskoro zistil, že kartuzianska rehoľa je pre neho príliš mierna, a jeho túžba po prísnejšej disciplíne trapistov neustávala.

Vrátil sa teda k rodičom a neustálymi prosbami si napokon vyžiadal ich súhlas, aby mohol uskutočniť svoju dávnu túžbu. S veľkou dychtivosťou sa potom za zimného nečasu vydal na šesťdesiatmíľovú cestu do známeho kláštora La Trappe, kam dorazil v novembri 1767. Zdalo sa mu, že konečne dosiahne to, po čom dlho túžil – že bude môcť slúžiť Bohu v prísnej reholi a viesť život plný sebaodriekania.

O to väčšia bola jeho bolesť, keď sa dozvedel, že je na prijatie príliš mladý a musí ešte štyri roky čakať. Zronený na duchu a vyčerpaný na tele sa v roztrhanom odeve vydal na dlhú cestu domov. Neskôr sa pokúsil žiadosťou adresovanou kláštoru Sept-Forts získať povolenie na prijatie, ale ani tam ho pre jeho mladosť neprijali. Zostal teda doma, kde pomáhal rodičom pri hospodárstve.

Po dvoch rokoch vstúpil opäť do kartuzianskeho kláštora, kde sa stal vzorom sebaodriekania a nábožnosti. Avšak prior ho čoskoro prepustil so slovami, že je povolaný k ešte prísnejšiemu spôsobu života. Benedikt sa opäť pokúsil vstúpiť do kláštora La Trappe, ale aj tentoraz bol odmietnutý. Potom odišiel do kláštora Sept-Forts, kde sa mu nakoniec podarilo dosiahnuť prijatie, čo mu spôsobilo nesmiernu radosť. Konečne vstúpil do najprísnejšieho rádu, avšak už v apríli 1770 ochorel na prudkú zimnicu. Keď sa trochu zotavil, bol 2. júla z kláštora prepustený, napriek tomu, že ho rehoľníci považovali za svätého. Po mnohých neúspešných pokusoch stať sa mníchom prísneho rádu pochopil Labre, že Božou vôľou je, aby pracoval na svojej spáse iným spôsobom. Uspokojil sa s tým a rozhodol sa žiť v najväčšej pokore, chudobe a sebaodriekaní podľa príkladu svätého žobráka Alexia.

V roku 1770 sa definitívne rozlúčil s rodičmi a vydal sa ako žobrák na púť do Ríma. Mal roztrhaný odev, prepásaný povrazom, na ktorom visela drevená miska. Na

prsiach nosil kríž, na krku veľký ruženec a brašnu, v ktorej mal všetok svoj majetok: breviár, Nový zákon a modlitebnú knihu. Na ceste sa modlil, rozjímal, spával na holej zemi v lesoch a v stajniach a navštevoval pútnické miesta, kde často zostával dlhší čas. Navštívil Loreto, Assisi a nakoniec dorazil do Ríma. Jeho nábožnosť bola dojemná: celé dni nehybne kľačal vo svätyniach, ponorený do modlitby a rozjímania. Najväčšiu radosť mal, keď mohol slúžiť kňazovi pri svätej omši. Z Talianska putoval do Švajčiarska, Nemecka a Francúzska, odkiaľ každý rok putoval do Loreta.

Na mnohých miestach dostal od dobrodincov nový odev, ten však rozdal chudobným a sám ďalej nosil roztrhané žobrácke šaty. Vyžobrané almužny rozdeľoval medzi žobrákov a jedol len raz denne. Počas pôstu sa trikrát týždenne úplne zriekal jedla. Kdekoľvek mal príležitosť, ochotne pomáhal chorým a chudobným, vrátane tých, ktorí trpeli morom. Donášal im vyžobrané jedlo, utešoval ich a modlil sa s nimi.

V roku 1774 sa vrátil do Ríma, kde si našiel vlhký kút pod schodmi jedného domu, kde prespával, a skoro ráno sa vydával na púť po svätyniach. Často prespával pred bránami chrámov. Svojím chatrným oblečením a neudržiavanou červenou bradou bol známy po celom Ríme, pričom často zažíval posmešky a týranie od zlej mládeže. Všetky tieto krivdy znášal pokojne. Keď ho raz bili palicou a ťahali za vlasy a bradu, odmietol ich zažalovať, hovoriac, že má radosť, keď môže znášať mnoho urážok a posmechov.

Mal zvláštnu úctu k Panne Márii. Raz povedal, že aj keď sa Božím dovolením nestal reholníkom, verí, že pomocou Panny Márie porazí diabla. Preto bol rád, že mohol každoročne putovať do Loreta.

Benedikt sa snažil umŕtvovať všetky zmyslové túžby: v lete znášal neznesiteľné horúčavy, v zime chodil v deravej obuvi. Napriek tomu musel často zápasiť s pokušeniami, najmä v oblasti čistoty. Len čo v sebe pocítil nejaké nezriadené pohnútky, utiekal sa k modlitbe a rozjímal o Božích prikázaniach a o utrpení Pána. V neskorších rokoch sa tak upevnil vo svätých cnostiach, že mu stačil jediný pohľad na kríž, aby odolal všetkým pokušeniam. Boh ho za jeho hrdinské cnosti odmenil a vyznamenal veľkými milosťami. Svätý muž už nepoznal žiadne pokušenia a tešil sa vnútornému pokoju a skutočnej spokojnosti.

Počas svojich zbožných modlitieb, ktoré vykonával v najskrytejších kútoch chrámov, často upadal do vytrženia mysle. Pri modlitbe breviára alebo čítaní nábožných kníh ich niekedy odložil a tak vrúcne rozjímal o práve prečítanom, že ani neprejavoval známky života. Aj vo svojom žobráckom odeve vzbudzoval úctu a obdiv všetkých, ktorí ho videli.

Svojmu spovedníkovi bol úplne poslušný; bez jeho súhlasu nič nekonal, najmä sa nevydával na žiadnu púť. Za hriešnikov sa modlieval celé noci a konal pokánie za nich. Niet divu, že zbožní ľudia tohto svätého žobráka všeobecne nazývali anjelom v ľudskom tele. Keď ho raz niekto zo súcitu oslovil: *„Úbožiak!“* odpovedal: *„Úbožiak je ten, kto je na veky zavrhnutý od Boha v pekle.“*

Chudobný Benedikt nachádzal na svojich cestách vždy dostatok milosrdných dobrodincov, ktorí mu poskytli prístrešie. V Lorete ho hostili zbožní manželia Soriori, ktorí po jeho modlitbách dosiahli od Boha požehnanie. Hoci boli zadlžení, ich obchod začal výborne prosperovať, a oni sami otvorene uznali, že ich prostredníctvom tohto svätého žobráka navštívila Božia prozreteľnosť.

V roku 1782 sa Benedikt počas krutej zimy a snehovej víchrice vydal na svoju poslednú púť do Loreta. Po spovedi vo štvrtok večer prišiel k svojim hostiteľom. Keď ho nútili k jedlu, povedal, že tento večer nie je na to, aby jedol, pretože Kristus Pán toho dňa veľa trpel za nás. Pri lúčení so svojím spovedníkom a hostiteľmi v Lorete na otázku, či príde o rok, odpovedal, že už nepríde a že sa s nimi stretne až v nebi.

Po návrate do Ríma čoraz viac slabol. Trpiac chladom a premoknutý dažďom, kľačal vo svätyniach a podobal sa viac mŕtvemu než živému človeku. Trápil ho kašeľ, ale ani napriek tomu si nedoprial žiadnu úľavu vo svojom prísnom živote. Dňa 17. marca 1783 sa chorý dovliekol do chrámu Matky Božej de Monti, kde počas spevov pašií odpadol. Bol prenesený do domu istého mäsiara, kde prijal posledné sviatosti. Na svoje želanie ležal na holej zemi a za modlitieb niekoľkých prítomných karmelitánskych kňazov vydýchol práve vo chvíli, keď zaznelo večerné zvonenie a začala sa modlitba Anjel Pána.

Bezduché telo svätého žobráka bolo pochované za obrovskej účasti ľudí všetkých stavov v jeho obľúbenom chráme Matky Božej de Monti. Všetci prítomní ho jednohlasne vyhlásili za svätca. Pri jeho hrobe bol taký nával ľudí, že na udržanie poriadku a zabránenie nešťastiam bolo potrebné nasadiť vojenský oddiel.

Boh ho oslávil zázrakmi. Na jeho príhovor bolo mnoho ťažko chorých náhle uzdravených a mnohým hriešnikom bola vďaka nemu vyprosená milosť úprimného pokánia.

Na žiadosť mnohých biskupov, kapitul a kláštorov bol jeho život na príkaz Apoštolskej stolice podrobený vyšetrovaniu, počas ktorého boli okrem iného dokázané tri zázraky, ktoré Boh vykonal na jeho príhovor. Preto ho pápež Pius IX. v roku 1860 vyhlásil za blahoslaveného. Keďže úcta k nemu stále rástla a Boh ho oslavoval novými zázrakmi, pápež Lev XIII. ho 8. decembra 1881 slávnostne vyhlásil za svätého. Jeho pamiatka sa slávi 10. apríla.

Poučenie:

V dnešnej dobe ľudstvo trpí vášňou po pôžitkoch a zmyslových rozkošiach, hynie v honbe za bohatstvom. V širokých vrstvách materiálne utláčaného ľudu sa množí nespokojnosť a závisť voči bohatým, čo ohrozuje celú ľudskú spoločnosť rozkladom a násilnými prevratmi. A práve v tejto situácii vyhlásila katolícka Cirkev za svätca žobráka, ktorý zomrel len pred storočím.

Nejde o to, aby sme tento neobyčajný spôsob života svätca nasledovali vo všetkých detailoch, ale v čase, keď svet zmieta túžba po telesných pôžitkoch, márnomyseľnosť a pýcha, je tento príklad apoštolskej chudoby, spokojnosti s málom, pokory, trpezlivosti a sebazapierania veľmi prospešný. Ako vysoko v morálnom ohľade stojí

tento svätý žobrák nad našimi svetákmi, pôžitkármi a márnivcami, ktorí zanedbávajú svoju spásu a bažia len po majetkoch a zmyslových rozkošiach, pričom telesne aj duševne hynú!

Aký krásny príklad dáva tento chudobný svätec všetkým, ktorí žijú v chudobe! Aká vznešená je naša svätá katolícka Cirkev, v ktorej aj najopovrhovanejší chudák môže dosiahnuť cti a byť oslavovaný vedľa významných svätcov a velikánov ako vzor kresťanských cností! V Cirkvi Božej panuje v tomto smere úplná rovnosť. Veľkňaz aj chudobný mních či pustovník; mocný panovník aj žobrák; slávny učenec aj jednoduchý chudák; vznešená pani aj chudobná služobnica sa v Božom kráľovstve rovnako skvejú slávou, ak žili na zemi sväto podľa svojich okolností a povolania s Božou milosťou.

III. Sv. Joachim, vyznávač (13. stor.)

V roku 1258 v talianskom meste Siena sa do rodiny majetných a bohabojných rodičov narodil Joachim. Už v detstve prejavoval výnimočnú úctu k Panne Márii. Len čo sa naučil modlitbu Zdravas Mária, opakoval si ju pri každej príležitosti. Nikdy neprešiel popri obraze Blahoslavenej Panny Márie bez toho, aby sa nepomodlil aspoň jeden Zdravas. Ako dieťa dodržiaval pôst každú stredu a piatok a často hovoril o cnostiach a vznešenosti Matky Božej. O chlieb sa delil s chudobnými a neraz daroval núdznym i vlastné šaty. Keď ho za túto štedrosť napomenul otec, Joachim mu odpovedal, že veď otec sám ho učil: *„Čo dáme chudobným, dávame samému Spasiteľovi, a lepšieho dlžníka, než je Kristus, niet.“*

S pribúdajúcim vekom rástla aj jeho náboženská horlivosť. Ako pätnásťročného si ho pre jeho prísne pôsty a sebazapieranie vážilo celé mesto. Najzbožnejší obyvatelia ho prosili o modlitby, zvlášť počas štyridsaťdňového pôstu, keď trávil celé noci v modlitbách. Jedného dňa, keď jeho otec z obavy o Joachimovo zdravie vstúpil po polnoci do izby, našiel ho kľačať pred krížom. Joachimova tvár žiarila nadšením, oči horeli a jeho hlas oslavoval Boha i Pannu Máriu. Celá izba bola naplnená nadprirodzeným svetlom. Otec i ostatní členovia rodiny, zhromaždení v tichosti, boli udivení touto scénou.

V stave nadprirodzeného vytrženia sa Joachimovi zjavila Panna Mária, jasnejšia než Slnko, a prikázala mu vstúpiť do rádu Servítov, ktorého poslaním bolo šíriť úctu k nej. Joachim hneď na druhý deň ráno vyhľadal generála rádu Filipa Benitiho a prosil o prijatie. Napriek odporu rodiny ho generál prijal a obliekol do rehoľného rúcha. Joachim sa čoskoro stal jedným z najhorlivejších členov rádu. Svojou pokorou a službou si získal u bratov veľkú úctu a lásku. V kláštore vykonával najnižšie práce a, napriek telesnej slabosti, prosil, aby ho neobchádzali ani pri fyzicky náročných úlohách. Jedného dňa, keď rehoľníci budovali záhradu, dovolil generál Joachimovi počas obedňajšej prestávky kopať a prenášať zem. Za pol hodiny Joachim vykonal toľko práce, čo by dvadsať bratov nedokázalo za dvadsať dní.

Po vysvätení za kňaza sa Joachim stal kazateľom a spovedníkom v Siene. K jeho duchovnému poradenstvu a požehnaniu sa obracali bohatí i chudobní, mladí i starí. Joachimova svätosť bola všeobecne známa a ľudia ho vyhľadávali vo všelijakých potrebách. Avšak úcta, ktorú mu prejavovali, bola pre jeho pokoru zložitá. Joachim cítil, že si takú poctu nezaslúži, a preto požiadal predstavených o preloženie do vzdialeného mesta, kde by sa mohol pokojne venovať modlitbám a duchovným cvičeniam. Jeho žiadosť bola schválená, a tak sa mal presťahovať do mesta Arezzo.

Keď sa však obyvatelia Sieny dozvedeli o jeho odchode, spojili sa šľachtici, obyčajný ľud i duchovenstvo a naliehavo žiadali, aby Joachim zostal. Ako vo víťazosláve ho sprevádzali späť do kláštora, kde ďalej pokračoval vo svojom požehnanom pôsobení. Taká veľká česť a láska, ktorou ho ľudia zahŕňali, napĺňala svätého Joachima strachom. Celé dni a noci trávil na kolenách, prosiac Pána Boha o skromnosť, sebazaprenie a nejaké také navštívenie, ktoré by jeho cnosť upevnilo.

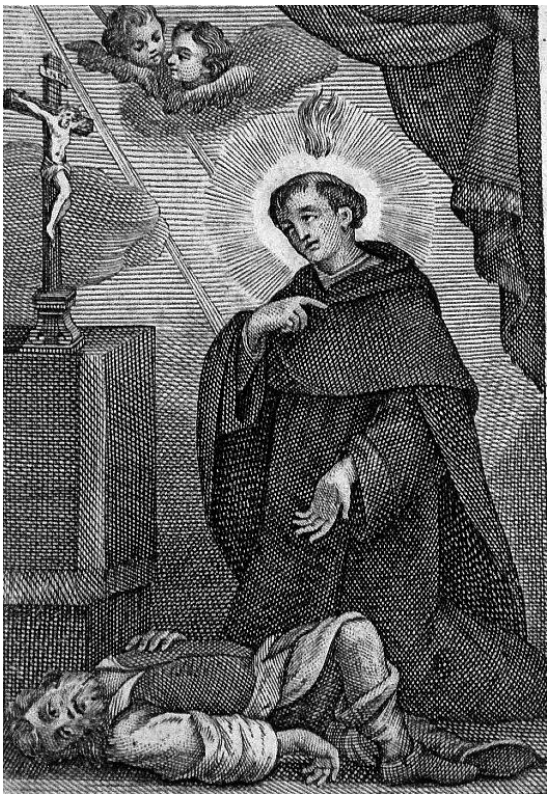

Jedného dňa, keď bol privolaný k chorému trpiacemu padúcnicou, Joachim vrúcne prosil Pannu Máriu, aby vyprosila u svojho všemohúceho Syna uzdravenie pre chorého, a aby táto choroba bola prenesená na neho samého. Na druhý deň chorý skutočne ozdravel, avšak svätého Joachima postihla táto strašná nemoc, ktorú niesol až do smrti.

Raz, keď posluhoval kňazovi pri oltári na sviatok Nanebovzatia Panny Márie, choroba ho náhle prepadla. Svieca, ktorú držal v ruke, však zostala visieť vo vzduchu, akoby ju podopierala neviditeľná sila, až kým Joachim opäť nenadobudol vedomie a nechytil ju.

Boh si ho vyvolil za nástroj viery, aby jeho život slúžil na povzbudenie a duchovné vzdelanie veriacich. Na Zelený štvrtok roku 1305 Joachimovi vo sne oznámil, že jeho posledná hodina sa blíži. Joachim pokorne prosil, aby mohol zomrieť na Veľký piatok, v hodinu, keď zomrel Spasiteľ. Jeho prosba bola vypočutá. Po odspievaní pašií Joachim odovzdal dušu Pánovi.

Poučenie:

Aj my, podobne ako svätý Joachim, môžeme získať nebeské kráľovstvo, ak budeme milovať Boha a svojich blížnych a zhromažďovať poklady dobrými skutkami. Jedine tieto poklady sú večné: nehynú, neumenšujú sa, nemôžu byť ukradnuté ani zničené. Sú to statky, ktoré uspokojujú ducha aj srdce. Duch ich rozpoznáva ako pravé a neoceniteľné, kým srdce nachádza v nich pokoj a spokojnosť, ktorá presahuje každú túžbu a napĺňa všetky šľachetné želania.

Tieto poklady obsahujú bohatstvo kresťanských cností. Cnosti sú zdrojom každej výnimočnosti a pravým bohatstvom kresťana. Ak nám bude chýbať svetské postavenie, krása či rozum, kresťanské cnosti nás stonásobne prevýšia, pretože jedine ony sú skutočne dostatočné. Cnosti a skutky vyplývajúce z nich sú pokladmi, ktoré nezničia zlodeji ani mole. Sú prameňom blaženosti v tomto živote a ešte viac vo večnosti. Ich hodnota je nevyčísliteľná a vedie dušu k pravému šťastiu a večnej radosti.

V tento deň si pripomíname aj svätého Kalixta a jeho spolumučeníkov; svätého Fruktuóza, biskupa a iných.

17. APRÍL

Bl. Peter Kanízius zo Spoločnosti Ježišovej (16. stor.)

V tom istom roku 1521, keď zakladateľ Spoločnosti Ježišovej, svätý Ignác z Loyoly, bol počas obliehania mesta Pampeluny zranený na oboch nohách a počas choroby sa rozhodol, že navždy zanechá tento svet a zasvätí svoj život šíreniu Božej cti a slávy ako vojak Kristov, sa 8. mája narodil v Nimwegen, vtedajšom vojvodstve Geldernsko, Peter Kanízius. Neskôr si získal nehynúce zásluhy o rozšírenie Spoločnosti Ježišovej v strednej Európe.

V čase, keď odpadlý mních Martin Luther, nešťastný pôvodca náboženských bludov a búrok, pozdvihol v Nemecku zástavu vzbury proti katolíckej Cirkvi, Božia prozreteľnosť poslala na svet Petra Kanízia. Kráčajúc v šľapajach svätého Ignáca z Loyoly, svojou činnosťou v Nemecku a susedných krajinách postavil mocnú hrádzu proti prudkému prúdu bludárskeho protestantizmu.

Rodina Kaníziovcov pochádzala z Holandska. Petrov zámožný a vážený otec, Jakub de Hondt (po latinsky Canisius), bol doktorom práv a zastával funkciu starostu mesta Nimwegen. Jeho matka Egídia, rodená Hovignanová, zomrela skoro, a otec sa znovu oženil s Vendelínou Vanderberkovou. Sestra jeho druhej manželky, nábožná panna, učila Petra základom náboženstva a vštepovala mu bázeň Božiu a lásku k nebeským veciam už od útleho detstva. Malý Peter sa už ako dieťa modlil, aby ho Boh ochránil pred hriechom a svetáctvom.

Keď mal pätnásť rokov, poslal ho otec študovať do Kolína nad Rýnom, kde býval v dome kanonika so svojím pestúnom, nábožným kňazom Mikulášom Ešom. Tento kňaz viedol Petra po ceste svätých cností. Keď pestún v roku 1538 odišiel z Kolína,

Peter už bol vo viere a bohabojnosti zrelým mužom. Chudobným spolužiakom štedro dával peniaze od otca. V čase karnevalu, keď jeho priatelia prepadali pôžitkom, odopieral si všetko, aby uzmieril Boží hnev.

V roku 1540 získal titul doktora filozofie. V tom istom roku prišli do Nemecka traja prví členovia Spoločnosti Ježišovej. Jedným z nich bol kňaz Peter Faber, ktorý pôsobil najskôr v Borny, neskôr v Špýre a od roku 1542 v Mohuči. Súčasne prišli na štúdiá do Kolína dvaja španielski kňazi, ktorí vstúpili do Spoločnosti Ježišovej. Tí Petra oboznámili so svätým Ignácom a jeho učením, ako aj s Faberovým pôsobením. Na Veľkú noc roku 1543 navštívil Peter Fabera v Mohuči a vykonal u neho duchovné cvičenia podľa Ignácovho návodu. Táto skúsenosť ho tak hlboko ovplyvnila, že sa stal novicom Spoločnosti Ježišovej.

Po návrate do Kolína pokračoval v štúdiu teológie a učil mládež náboženstvo. Medzitým prišiel Faber do Kolína, aby získal pre reholu ďalších novicov. Podarilo sa mu zhromaždiť okolo seba desať mladých mužov, ktorí sa rozhodli nasledovať svätého Ignáca. Koncom roku 1543 sa Kanízius vrátil do Nimwegenu, aby sa rozlúčil s umierajúcim otcom. Jeho otec, šťastný zo synových úspechov, zomrel s pokojom v srdci. Peter rozdal časť svojho dedičstva chudobným, získal pre Spoločnosť Ježišovu jedného mladého muža a vrátil sa k Faberovi. Tu žila malá komunita v prenajatom dome financovanom zo zvyšku Petrova dedičstva.

V roku 1545 bol Peter vysvätený za diakona a začal na univerzite prednášať Nový zákon. V tom čase vyvolával v Kolíne pohoršenie arcibiskup Hermann z Wiedu, ktorý podporoval protestantské bludy a volal ich kazateľov do svojej diecézy. Kanízius proti týmto bludárom horlivo kázal, čím si získal všeobecnú vážnosť. Nakoniec ho kolínska arcibiskupská kapitula a katolícke stavy poverili, aby predložil cisárovi Karolovi V. sťažnosť na arcibiskupa na ríšskom sneme vo Wormse. Arcibiskup Hermann bol v roku 1546 zosadený a exkomunikovaný, čím zostalo kolínske kurfirststvo zachované katolíckej Cirkvi.

V tom istom roku bol Kanízius vysvätený za kňaza a vydal tlačou diela svätého Cyrila Alexandrijského a svätého Leva Veľkého. Počas svojho pôsobenia vo Wormse sa zoznámil s augsburským biskupom, kardinálom Ottom Truchsessom, veľkým podporovateľom Spoločnosti Ježišovej. Aj napriek mladému veku si Kanízius získal kardinálovu dôveru vďaka svojej učenosti a horlivosti. Kardinál ho poveril úlohou teológa a vyslal ho spolu s ďalším jezuitom na Tridentský koncil.

Kanízius prišiel v máji 1547 do Bologne, kam bol Tridentský koncil dočasne presunutý kvôli moru, ktorý vypukol v Tridente. Koncom toho istého roka odišiel za svätým Ignácom do Ríma. Svätý Ignác totiž neprijímal do svojho Tovarišstva nikoho, kým sa sám osobne nepresvedčil o jeho schopnostiach. Členovia Spoločnosti Ježišovej mali byť mužmi, ktorí odumreli svetu a zbavili sa všetkých svetských túžob, aby mohli nasledovať cestu Ježiša Krista. Preto svätý Ignác podroboval kandidátov dôkladnej skúške, duchovným cvičeniam, a skúšal ich pokoru, horlivosť a milosrdenstvo.

Kanízius tieto skúšky výborne zvládol, a tak bol v roku 1548 spolu s ďalšími jedenástimi členmi vyslaný do nového jezuitského kolégia v Messine. Tam vyučoval mládež rétoriku, prednášal vzdelancom o náboženstve v latinčine a kázal ľudu vo sviatočné dni po taliansky. Po roku sa vrátil do Ríma, kde 7. septembra 1549 zložil do rúk svätého Ignáca slávnostné rehoľné sľuby a stal sa trvalým členom Tovarišstva Ježišovho.

Protestantská reformácia spôsobila v Nemecku a okolitých krajinách obrovskú pohromu. Rozsiahle oblasti sa odtrhli od katolíckej Cirkvi. V katolíckych krajinách chýbali schopní kňazi a učitelia, pretože len máloktorý mladík sa odvážil vstúpiť do kňazského stavu, kde ho čakalo mnoho protivenstiev. Na univerzitách vládol nedostatok disciplíny, herézy sa šírili v kazateľniciach, úradoch a školách. Časť duchovenstva ochabla, iná bola nevzdelaná a preto náchylná k náboženským novotám. Väčšina nemeckých šľachticov podporovala protestantizmus a odporovala cisárovi Karolovi V., dokonca mu odmietali pomáhať proti Turkom, ak nevyhovel ich požiadavkám. Situácia si vyžadovala okamžitú reakciu, aby sa zabránilo úplnému úpadku katolíckej viery v ríši. Svätý Ignác, zarmútený stavom v Nemecku, poslal tam štyroch svojich prvých spoločníkov vrátane kňaza Fabera. Tí však, ako cudzinci neovládajúci jazyk, nemohli účinne pôsobiť medzi ľudom. Pravým apoštolom Nemecka, Rakúska a Čiech sa stal až Peter Kanízius počas náboženských nepokojov 16. storočia.

V bavorskom Ingolstadte boli vysoké školy v úpadku a mali už len jedného učiteľa teológie. Vojvoda Viliam IV. požiadal svätého Ignáca o niekoľko kňazov, ktorí by pomohli oživiť univerzitu a posilniť katolícku vieru. Ignác poslal troch jezuitov, medzi nimi aj Kanízia. Cestou do Ingolstadtu bol Kanízius 4. októbra 1549 v Bologni povýšený na doktora teológie. V novembri dorazil do Ingolstadtu a od tej chvíle neúnavne pracoval ďalších tridsať rokov na šírení viery v Nemecku a susedných krajinách.

V Ingolstadte prednášal Kanízius na univerzite dogmatiku a ako rektor a zástupca kancelára významne pozdvihol úroveň škôl. Povzbudzoval mládež k štúdiu teológie, staral sa o ich mravy, učil ich modliť sa, častejšie pristupovať k sviatostiam a pevne obhajovať katolícku vieru. Okrem toho kázal počas sviatkov a pôstu v latinčine pre vzdelancov a v miestnom jazyku pre ľud. Vo voľnom čase vykonával skutky milosrdenstva voči chudobným, chorým a väzňom.

Kaníziusovým veľkým dielom v Ingolstadte boli ním obnovené vysoké školy a založené významné kolégium Spoločnosti Ježišovej. Cisár a kráľ Ferdinand I. chcel založiť podobné kolégium vo Viedni, preto požiadal pápeža Pavla III. a svätého Ignáca o jeho zriadenie a vyslanie Kanízia do Viedne. Jeho prosba bola vyslyšaná, a Kanízius prišiel do Viedne 5. marca 1551. Náboženské pomery, ktoré tu našiel, boli veľmi žalostné. Mravy ľudu boli otrávené protestantskými novotami, duchovenstvo bolo oslabené a mnohé farnosti nemali kňazov, pretože za posledných dvadsať rokov nebol vo Viedni vysvätený ani jeden kňaz.

Kanízius vo Viedni pracoval podobne ako predtým v Ingolstadte – v oblasti školstva aj duchovnej správy s cieľom pozdvihnúť poklesnutý náboženský život. Prednášal teológiu, stal sa rektorom univerzity i novozaloženej jezuitského kolégia a usilovne sa venoval kázaniu. Ako dvorný kazateľ hlásal Božie slovo v dvornom chráme sv. Štefana a na iných miestach v meste. Navštevoval aj okolie, kde v opustených mestských a dedinských svätyniach zhromažďoval mládež na kresťanské cvičenia, vykonával duchovné obnovy, udeľoval sviatosti a navštevoval chorých. Vidiecky ľud sa za ním húfne schádzal, dychtivo ho počúval a oslavoval ho ako posla z neba.

Vo Viedni Kanízius z kazateľnice nebojácne pranieroval hriechy skazených mešťanov, vyzýval ich k pokániu, bojoval proti neviere, herézam a náboženskej vlažnosti. Povzbudzoval k radostnému vyznávaniu katolíckej viery slovom i životom. Cisár Ferdinand I. sa s ním radil o dôležitých náboženských otázkach, poveril ho reformou viedenskej univerzity a chcel ho mať za viedenského biskupa. Kanízius to však odmietol, ale na príkaz pápeža Júlia III. a sv. Ignáca dočasne prevzal správu viedenskej diecézy, ktorú vykonával od roku 1554 počas štyroch rokov.

Na žiadosť cisára napísal Kanízius ako odpoveď na Lutherov heretický katechizmus, ktorý bol v rakúskych krajinách veľmi rozšírený, svoje dva významné katechizmy – veľký a malý. Tieto diela sa na katolíckych školách používali ako učebnice až do najnovších čias. Neúnavne pracujúc pre vieru a kresťanské mravy, Kanízius musel čeliť mnohým urážkam a prenasledovaniu od protestantov i od zvádzaných pseudokatolíkov. Posmievali sa mu, nenávideli ho a nazývali ho psom narážajúc na jeho meno. Dokonca ho chceli zabiť, a preto ho na príkaz cisára musela pri ceste do chrámu sprevádzať vojenská stráž.

Aby vyprosil milosť obrátenia pre svojich nepriateľov, Kanízius predlžoval svoje modlitby do noci, postil sa a bičoval. Okrem toho si vyžiadal u sv. Ignáca, aby každý kňaz Tovarišstva Ježišovho raz mesačne slúžil omšu za obrátenie severných národov. S Božou milosťou dosiahol vo Viedni veľké dielo. Založil tu kolégium Spoločnosti Ježišovej, zreformoval univerzitu, uviedol poriadok do cirkevnej správy, zabezpečil mnohé opustené farnosti kňazmi, obrátil mnoho bludárov a priviedol zatvrdilých hriešnikov na cestu pokánia. Vystaval silnú hrádzu proti ďalšiemu šíreniu protestantizmu v Rakúsku.

Po tomto významnom úspechu bol Kanízius poslaný do Prahy, kde ho zvlášť potrebovali. Čechy, v ktorých kedysi vynikala katolícka Cirkev, vedy, umenie, blahobyt a najmä živá viera a nábožnosť, sa už vyše storočie zmietali v náboženských bludoch a zmätkoch. V krajine sv. Václava sa šíril nemecký protestantizmus, arcibiskupský stolec bol prázdny, väčšina kláštorov zanikla a tie, ktoré zostali, len živorili. Malá skupina verných českých katolíkov sa neodvažovala verejne vystupovať proti násilníckym priaznivcom nemeckých a švajčiarskych reformátorov. Zdalo sa, že dedičstvo sv. Cyrila a Metoda bude v českom národe úplne udusené herézou.

Slávna Karlova univerzita v Prahe, ktorá kedysi žiarila po celej Európe, odpadla od katolíckej Cirkvi a živorila v protestantizme. Za týchto smutných okolností požiadala

v roku 1552 metropolitná kapitula sv. Víta, ktorá vždy zostala verná katolíckej viere, cisára Ferdinanda I., aby do Prahy poslal jezuitov, ktorí by tu založili katolícke školy. Panovník túto žiadosť prijal s radosťou a už v roku 1552 zabezpečil, aby bolo do Ríma poslaných dvanásť nadaných českých mladíkov, ktorí sa tam mali u jezuitov pripravovať a vzdelávať na kňazstvo. Medzitým cisár rokoval s pápežom a sv. Ignácom, aby bolo do Prahy vyslaných dvanásť členov Spoločnosti Ježišovej, ktorí by na miestnych školách učili ešte predtým, ako českí mladíci dokončia svoje štúdiá v Ríme. Za týmto účelom prišiel Kanízius v máji 1555 do Prahy. Ako hosť v špitáli Krížovníkov s červenou hviezdou hľadal vhodné miesto pre kolégium a školy Tovarišstva Ježišovho a vyžiadal si na tento účel v tom čase spustnutý dominikánsky kláštor pri kostole sv. Klementa na Starom Meste neďaleko mosta. Kláštor bol na náklady kráľovskej komory ihneď opravený a rozšírený.

V decembri 1555 odišiel Kanízius do Ingolstadtu, aby sa vrátil vo februári 1556 do Prahy. Už 21. apríla toho roku privítal v novom kolégiu sv. Klementa jedenásť členov Spoločnosti Ježišovej, ktorí boli do Prahy vyslaní. Pred ich odchodom z Ríma ich prijal pápež Pavol IV. a povedal im: *„Posielam vás ako baránkov medzi vlkov, aby ste šli a priniesli úžitok. Časy sú zlé a nebezpečné. Budete znášať mnohé prenasledovanie od heretikov a schizmatikov kvôli katolíckej viere, ale buďte odvážni; Kristus zvíťazil a bude s vami.“* Požehnal ich apoštolským požehnaním a vyslal ich do Čiech, aby pracovali na zanedbanej sv. Václavskej vinici Pánovej.

Po dlhej ceste z Ríma boli jezuiti v Prahe prijatí katolíkmi s dôverou a radosťou, no protestanti ich nenávideli. Najmä proti Kaníziovi sa v Prahe dvíhal protestantský hnev, nazývali ho psom. On však pokojne odpovedal, že len vlci nenávidia psa, nie ovce. Počas jednej omše v kostole sv. Klementa na neho hodili veľký kameň cez okno. Jezuiti boli na uliciach verejne urážaní, hádzali po nich blato a kamene a vyhrážali sa im, že ich zhodia z mosta do Vltavy. Kráľ preto nariadil, aby ich chránila stráž, a rozhlásil, že každého, kto by im ublížil, čaká prísny trest. Jezuiti však všetko znášali mlčky a čoskoro si získali úctu všetkých rozumných ľudí.

Dňa 7. júla 1556 začali jezuiti v kostole sv. Klementa vyučovať najprv na nižších školách a čoskoro otvorili aj vyššie školy. Založili novú katolícku Ferdinandskú univerzitu, ktorá čoskoro predbehla upadajúcu Karlovu univerzitu. Spočiatku mali málo žiakov, ale ich počet postupne rástol a školy prekvitali. Z týchto škôl vychádzali mladíci pevní vo vedomostiach aj v katolíckom živote. V kolégiu sv. Klementa založili jezuiti internát pre šľachtických a majetnejších mladíkov a čoskoro aj podobný ústav pre chudobných študentov – seminár sv. Václava. Tieto inštitúcie sa stali kolískou odvážnych katolíckych mužov, ktorí sa už viac nebáli heretikov a vedeli svoju vieru neohrozene vyznávať, statočne ju brániť a za ňu radostne trpieť.

Okrem škôl sa Kanízius so svojimi spoločníkmi v Prahe horlivo venoval aj kázaniu. Už od začiatku jezuiti kázali nielen v kostole sv. Klementa, ale aj v katedrále sv. Víta, spočiatku latinsky. Čoskoro však do Prahy prišli prví českí jezuiti, ktorí dokončili svoje štúdiá v Ríme, medzi nimi Václav Šturm, Alexander Vojt a Baltazár Hostounský. Odvtedy malo kolégium sv. Klementa dostatok vynikajúcich českých kazateľov, ktorí hlásali Božie slovo nielen v Prahe, ale aj na vidieku.

Kolégium sv. Klementa v Prahe sa stalo centrom nového katolíckeho života v krajinách Českej koruny a matkou mnohých ďalších rehoľných domov Tovarišstva Ježišovho v našej vlasti. Z tohto kolégia vychádzali do českých krajov horliví misionári. Ich pôsobením sa katolíci v Prahe aj v celých Čechách upevňovali v obrane svojej viery a šíreniu náboženského sektárstva sa takto zabránilo.

Po založení a upevnení dôležitého kolégia Spoločnosti Ježišovej v Prahe bol Kanízius povolaný do Poľska, aby aj tam pôsobil na prospech katolíckej viery proti prívalu nemeckého protestantizmu. Na príkaz pápeža Pavla IV. sprevádzal Kanízius v roku 1558 apoštolského vyslanca k poľskému kráľovi blahoslavenému Žigmundovi Augustovi a pričinil sa o to, aby kráľ nedovolil šírenie bludov a aby protestanti neuchvacovali cirkevný majetok. Kanízius tu povzbudzoval katolíkov k horlivosti, prebúdzal v kráľovi lásku k Cirkvi a tak si obľúbil poľský ľud, že si želal zostať v Poľsku a tam aj zomrieť. Medzitým ho však cisár Ferdinand povolal do Augsburgu, aby využil jeho rady a pomoc na ríšskom sneme, ktorý bol zvolaný do tohto mesta na 3. marca 1559.

Augsburský biskup, kardinál Truchsess, dlhoročný podporovateľ Kanízia, si želal, aby tento výnimočný kňaz zostal natrvalo v jeho biskupskom meste, kde sa protestantizmus čoraz viac rozmáhal. Na jeho prosbu generál Tovarišstva Ježišovho Jakub Lainez súhlasil, aby Kanízius zostal v Augsburgu a vykonával úrad kazateľa hlavného chrámu. Kanízius tam čelil náročnej práci. V meste pôsobilo dvanásť protestantských kazateľov, ktorí burcovali ľud proti katolíckej viere, a málopočetní katolíci zanedbávali svoje náboženské povinnosti. Heretici sa proti Kaníziovi divoko postavili, ohovárali ho a snažili sa ho zastrašiť. Odvážny kňaz si však z toho nerobil nič a neohrozene kázal proti bludom, vyučoval deti náboženstvo, poskytoval duchovné cvičenia kňazom a staral sa o mládež, chudobných a chorých.

Spočiatku mal len malú skupinku poslucháčov, no Boh požehnával jeho apoštolskú prácu. Počet poslucháčov rástol, mnohí odpadlíci sa vrátili do lona katolíckej Cirkvi a dievčatá z významných meštianskych rodín vstupovali do rehoľného života. Keď Kanízius prišiel do Augsburgu v roku 1559, len asi desatina obyvateľov bola katolícka. Do roku 1560, keď odtiaľ odchádzal, už polovica mešťanov bola katolíkov. Tak veľa vykonal Kanízius za sedem rokov pre spásu ľudských duší v Augsburgu.

Až do roku 1563 spravoval ako provinciál všetky rehoľné domy Spoločnosti Ježišovej v nemeckých a rakúskych krajinách, ktoré boli založené jeho neúnavnou starostlivosťou. Keď bola v roku 1563 zriadená samostatná rakúska provincia, zostal naďalej provinciálnym predstaveným všetkých kolégií Spoločnosti Ježišovej v nemeckých krajinách až do roku 1569. Ako provinciál cestoval z Augsburgu do rehoľných domov vo Viedni, Prahe a Ingolstadte a mal významný podiel na zakladaní nových kolégií v Mníchove, v Dillingene a na ďalších miestach.

Kanízius si získal veľkú úctu a cisár, katolícke kniežatá a biskupi ho poverovali dôležitými misiami. V roku 1562 bol opäť vyslaný cisárom a pápežskými vyslancami na Tridentský koncil, kde zostal päť týždňov. Po návrate do Augsburgu kázal v rôznych švábskych a bavorských mestách. V roku 1565 odišiel do Ríma na voľbu

nového generála Tovarišstva Ježišovho. Novozvolený generál, sv. František Borgiáš, ho poveril úlohou získať nemecké kniežatá na schválenie uznesení Tridentského koncilu.

V roku 1566 sa Kanízius rozlúčil s Augsburgom a kázal vo Wiesentsteine, roku 1567 vo Viroburgu a Dillingene, kde sa zúčastnil zhromaždenia duchovenstva zvolaného kardinálom Truchsessom na slávnostné vyhlásenie uznesení Tridentského koncilu. V tom istom roku navštívil Kanízia v Dillingene poľský svätec Stanislav Kostka, ktorý ušiel zlému bratovi a pestúnovi vo Viedni a prišiel s prosbou, aby bol prijatý do Tovarišstva Ježišovho. Kanízius ho poslal do Ríma k sv. Františkovi Borgiášovi.

V roku 1568 pôsobil Kanízius v Ellwangene a cestoval do Ríma, kde s ním pápež konzultoval rozvoj katolíckej viery v Nemecku. Po návrate zostal istý čas v Innsbrucku, kde zostavil pravidlá pre nábožnú ženskú družinu, ktorá mala neskôr svoj dom v Halli. Medzi zakladateľkami tejto družiny boli dcéry cisára Ferdinanda I., Magdaléna a Margaréta.

V pôstnom období roku 1569 opäť kázal v Augsburgu a začal písať obranný spis proti nepravdám tzv. Devínskych letopiscov, ktorí vydávali bludy nemeckých pseudoreformátorov za učenie prvej Kristovej Cirkvi. Kanízius vydal v rokoch 1571 a 1577 výnimočnú obhajobu katolíckej pravdy v dvoch zväzkoch. Popri písaní neustále kázal, vyučoval mládež, spovedal, zmieroval rozhádané strany a obrátil mnohých heretikov.

Od roku 1571 do roku 1578 bol Kanízius kazateľom v Innsbrucku. V roku 1573 bol však povolaný do Ríma k pápežovi Gregorovi XIII., ktorému poradil, aby na rozkvet viery v Nemecku najskôr obnovil Nemecké kolégium v Ríme, ktoré sa vtedy ocitlo v úpadku, a aby v Nemecku zriadil viac vzdelávacích inštitúcií pre výchovu kňazského dorastu. Pápež tieto rady poslúchol a postaral sa, aby sa realizovali. V rokoch 1578 a 1579 kázal Kanízius počas pôstu v bavorskom Landshute, a v roku 1580 bol poslaný do švajčiarskeho mesta Fribourg, kde pôsobil plných sedemnásť rokov až do svojej smrti. Tam založil prosperujúce kolégium Spoločnosti Ježišovej, učil obyvateľstvo o katolíckych pravdách, ktoré švajčiarski reformátori Zwingli a Kalvín zavrhovali, založil požehnané Mariánske bratstvo a povzbudil obyvateľov, aby sa vzdali ostýchavosti a náboženskej ľahostajnosti a stali sa horlivými katolíkmi.

V priebehu svojho apoštolského pôsobenia Kanízius neustával usilovať o spásu ľudských duší. Písal apologetické náboženské spisy, kázal, spovedal, viedol mladších kňazov k duchovnej dokonalosti, venoval sa deťom s láskou a učil ich modlitbu svätého ruženca. Povzbudzoval kňazov i ľud k zbožnému rozjímaniu o utrpení Pána a k uctievaniu Panny Márie. Denne sa modlil ruženec za duše v očistci a bol taký pokorný, že sa nebál pomáhať s upratovaním kláštora a čistením kuchynského riadu. Nielen katolíci ho považovali za svätca, ale aj mnohí protestanti prichádzali za ním z veľkých vzdialeností, rozprávali sa s ním o náboženstve, presvedčovali sa o pravde katolíckej viery a vracali sa do lona Cirkvi.

V auguste 1597 Kanízius vážne ochorel, počas choroby sa postil a bičoval podľa svojho zvyku, trpezlivo znášal utrpenie a po prijatí sviatostí zomrel v Pánovi 21.

decembra toho istého roku. Pochovali ho vo Fribourgu, kde sa jeho ostatky dodnes uchovávajú v úcte.

Boh oslávil tohto veľkého bojovníka za katolícku pravdu zázrakmi, a pápež Pius IX. ho 20. novembra 1864 vyhlásil za blahoslaveného. Jeho pamiatka sa u nás oslavuje 17. apríla.

Počenie:

Pri pohľade na život blahoslaveného Petra Kanízia obdivujeme jeho všestrannú a neúnavnú činnosť v prospech pravej viery a spásy duší. Vždy bol tam, kde bolo treba vykonať ťažkú a dôležitú prácu na cirkevnom poli. Bol radcom katolíckych kniežat na ríšskych snemoch, obhajoval cirkevné učenie proti bludárom, zakladal školy a kolégia Spoločnosti Ježišovej, ktoré sa stali pevnosťami na obranu katolíckej viery a ohniskami kresťanskej vzdelanosti. Ako dôverník biskupov a panovníkov podnikal časté a ďaleké cesty, sedemkrát putoval do Ríma, neúnavne kázal, spovedal, obracal bludárov a písal apologetické spisy.

Tento horlivý kňaz si získal veľkú úctu v celej katolíckej Cirkvi a bol nazývaný pilierom severnej Cirkvi a druhým Františkom Xaverským. Blahoslavený Peter Kanízius bol apoštolom aj pre našu vlasť, keď sem uviedol Spoločnosť Ježišovu. Táto spoločnosť zohrala zásadnú úlohu v tom, že náš národ neupadol do nemeckého protestantizmu a zachoval si svätú vieru, ktorú našim predkom priniesli apoštoli Slovanov, Cyril a Metod, a ktorú po stáročia ochraňovali a odovzdávali naši svätí patróni a predkovia. Zásluhy Spoločnosti Ježišovej o katolícku vieru v našom národe sú neoceniteľné.

Založenie sv. Klementínskeho kolégia v Prahe bolo míľnikom v duchovných a náboženských dejinách Čiech. Od počiatku rozmachu protestantských siekt a náboženského zmätku sa situácia zhoršovala, až väčšina Čechov podľahla bludom Luthera a Kalvína. Keď bolo najhoršie, prišli do Prahy jezuiti – muži vzdelaní a nadšení pre katolícku vieru, ktorí ju vedeli obhajovať a boli pripravení za ňu aj zomrieť. Títo jezuiti rýchlo zhromaždili malé skupinky vystrašených českých katolíkov do odvážneho a pevného zástupu, až nakoniec obhájili pravú katolícku Cirkev. Viera svätá opäť zvíťazila nad bludmi.

Len falšovatelia dejín a nevedomci hovoria o jezuitoch ako o utláčateľoch českej národnosti. Pravdou je, že jezuiti bojovali proti akémukoľvek náboženskému sektárstvu, a to je aj z národného hľadiska ich veľkou zásluhou. Sme presvedčení, že náš ľud by sa už dávno odnárodnil, keby sa nebol vrátil do lona materskej Cirkvi a úplne neupadol do víru nemeckého protestantizmu. Preto máme dôvod chváliť Božiu prozreteľnosť, ktorá poslala našim predkom do Prahy blahoslaveného Petra Kanízia.

Dňa 17. apríla si taktiež pripomíname pamiatku sv. Aniceta, pápeža a mučeníka; sv. Rudolfa, chlapca-mučeníka; sv. Mappalika, mučeníka; sv. Štefana, prvého opáta cisterciánskeho rádu a ďalších svätcov.

18. APRÍL

I. Sv. Apolonius, mučeník (2. stor.)

Po smrti krutého prenasledovateľa Kristovej Cirkvi, cisára Marka Aurélia, nastúpil na trón v Ríme jeho syn, cisár Kommodus (180–193). Kommodus, hoci známy ako panovník nechvalného mena, mal za manželku kresťanku, a preto priamo neprenasledoval veriacich, ale im poskytoval určitú slobodu. Za jeho vlády Cirkev zažívala relatívny pokoj a rozkvet. Mnohí bohatí a vážení Rimania sa odvracali od pohanských bohov a prijímali sviatosť krstu. Aj na samotnom cisárskom dvore bolo mnoho kresťanských hodnostárov a služobníkov, ktorí verejne vyznávali svoju vieru. Hoci cisár Kommodus nebol nepriateľom Cirkvi, zostávali v platnosti kruté zákony proti kresťanom, ktoré vydal jeho predchodca Marcus Aurelius. Tieto zákony boli uplatňované voči tým, ktorých niekto verejne obvinil z kresťanskej viery. Preto aj za vlády Kommoda Cirkev mala svojich mučeníkov, z ktorých obzvlášť vynikol svätý Apolonius.

Apolonius, vznešený Riman a člen senátu, bol známy svojou múdrosťou, výrečnosťou a rozvahou. Na kresťanskú vieru ho obrátil pápež svätý Eleutér. Po prijatí krstu sa stal príkladným členom Božej Cirkvi, pestoval sväté cnosti a svojím slovom i príkladným životom priviedol mnohých pohanov ku Kristovi. Odvážne bránil svojich spolubratov kresťanov proti útokom a osočovaniu pohanov. Jedného dňa ho jeho otrok Severus, človek podlý a nenávistný voči kresťanskej viere, obvinil pred mestským prefektom Perenniom, že je kresťanom. Prefekt dal Severusa za jeho podlosť popraviť, avšak podľa platného zákona nemohol obvinený kresťan získať slobodu, ak by sa verejne nezriekol svojej viery. Prefekt preto Apoloniovi radil, aby sa vzdal Krista, a tak si zachránil česť i život. Apolonius to však odmietol, a preto mu nariadili obhajovať svoju vieru pred senátom, ktorého bol váženým členom. Táto príležitosť bola pre odhodlaného kresťana vítaná. Apolonius pripravil znamenitú obhajovaciu reč, ktorú predniesol pred zhromaždenými senátormi. Vo svojej reči jasne poukázal na márnosť pohanskej modloslužby, presvedčivo obhajoval pravdu Kristovho učenia a vyvrátil všetky nepravdivé obvinenia pohanov voči kresťanom. Jeho slová boli také silné, že nikto z prítomných mu nedokázal oponovať.

Po skončení reči prefekt vyhlásil, že Apolonius nemôže byť prepustený na slobodu, ak sa nezriekne kresťanstva a neobetuje pohanským bohom. Apolonius mu však odpovedal: *„Je mi čudné, že hoci si vypočul moju obhajobu, stále ma nabádaš, aby som sa vzdal svojej kresťanskej viery. Vedz však, že mojím najväčším želaním je preliať za túto vieru svoju krv a potvrdiť ju nielen slovami, ale aj skutkami!“* Po týchto slovách znova prehovoril k prefektovi i všetkým senátorom o viere a vyzýval ich, aby sa vzdali modlárstva a prijali pravdu kresťanstva. Jeho slová hlboko zasiahli prítomných, ktorí obdivovali jeho odvahu a priamočiarosť. Napriek tomu však zostali verní pohanským zákonom. Keď prefekt nad Apoloniom vyniesol rozsudok smrti, všetci prítomní pohanskí senátori s ním súhlasili.

Apolonius bol umučený za svoju vieru a Cirkev si jeho pamiatku uctieva ako príklad neohrozenej viery a obetavej lásky k Bohu.

Statečný Apolonius prijal rozsudok smrti s radosťou a vyznávajúc vieru v Ježiša Krista, bol 18. apríla 189 sťatý mečom. Bol to prvý rímsky senátor, ktorý sa stal slávnym mučeníkom pre Krista. Keď sa Apolonius, osvietený Božou milosťou, odvrátil od pohanstva a svätým krstom vstúpil do Kristovej Cirkvi, usiloval sa dôkladne zachovávať všetky prikázania kresťanského náboženstva, pestoval sväté cnosti a upevnil sa v nich natoľko, že ochotne a s radosťou podstúpil mučenícku smrť za túto vieru.

Poučenie:

Pre večnú spásu nám nestačí len to, že sme sa pri krste stali členmi Kristovej Cirkvi. Spasiteľ hovorí: *„Ak chceš vojsť do života, zachovávaj prikázania.“* (Mt 19, 17.) V pekle je bezpochyby nespočetne veľa kresťanov, ktorí boli zatratení nie preto, že boli pokrstení, ale preto, že nežili podľa kresťanských zásad, nezachovávali Božie prikázania a neusilovali sa o pestovanie svätých cností. *„Čo osoží, bratia moji, ak niekto hovorí, že má vieru, ale nemá skutky? Môže ho táto viera spasiť? Lebo ako je telo bez ducha mŕtve, tak je aj viera bez skutkov mŕtva.“* (Jak 2, 14. 26.)

II. Sv. Rudolf a sv. Verner, mučeníci (13. stor.)

Za vlády cisára Rudolfa I. sa v roku 1257 v švajčiarskom meste Bern spikli niekoľkí zločinní Židia, ktorí sa rozhodli zavraždiť kresťanské dieťa, aby jeho krv použili na poverčivé rituály. Jeden zo zločincov vylákal kresťanského chlapčeka menom Rudolf do svojho domu, bez toho, aby si to niekto všimol. Ostatní sa k nemu pridali, odniesli chlapca do pivnice a tam ho na rôznych častiach tela mučili, až ho nakoniec dobodali na smrť. Aj keď svoj čin starostlivo tajili, nevinná krv umučeného Rudolfa volala po pomste a vražda vyšla najavo. Duchovní i občania, presvedčení, že chlapec bol zabitý pre svoju kresťanskú vieru, ho slávnostne pochovali v hlavnom chráme v Berne ako mučeníka. Keď bol jeho hrob oslávený zázrakmi, začali ho uctievať ako svätca. Jeho vrahovia boli usvedčení a zomreli na popravisku. Pamiatka svätého Rudolfa sa slávi 17. apríla.

Podobný osud postihol v roku 1287 aj kresťanského chlapca Vernera na brehu Rýna. Narodil sa v dedine Veramata neďaleko mesta Bacharach v trevírskom kniežatstve. Pochádzal z veľmi chudobnej, ale zbožnej rodiny. Po predčasnej smrti otca sa dostal do starostlivosti nevlastného otca, surového človeka, ktorý ho kruto týral. Mladý Verner preto opustil domov a našiel si živobytie v dedinke na ľavom brehu Rýna blízko Koblenzu. Tam sa živil poctivou ťažkou prácou ako nádenník, pričom zostal cnostný a nábožný. Nikdy nezanedbával bohoslužby, dychtivo počúval Božie slovo a často prijímal Eucharistiu. Keď mal štrnásť rokov, najali ho počas pôstneho obdobia v roku 1287 niekoľkí Židia, aby v pivnici zarovnal zem. Verner to ochotne robil. Na Zelený štvrtok sa zbožne vyspovedal, prijal Eucharistiu a opäť sa pustil do práce. Vtedy ho Židia, ktorí ho najali, prepadli, umlčali, vyzliekli a zavesili dolu hlavou, aby z neho získali posvätnú hostiu. Keď sa im to nepodarilo, začali ho kruto mučiť. Najskôr ho zbičovali a potom mu nožom preťali žily, aby vykrvácal.

Medzitým sa o tomto zločine dozvedela kresťanská slúžka, ktorá všetko oznámila mestskému sudcovi. Ten prišiel prípad vyšetriť, no bol podplatený vrahmi, a tak sa vzdialil a vec ďalej neriešil. V noci zločinci spustili telo umučeného Vernera cez mestské hradby a odviezli ho člnom po rieke, až ho ukryli blízko mesta Bacharach v jaskyni zarastenej krovím. Nasledujúcu noc však strážnici z neďalekého hradu telo objavili, odniesli ho do mesta a po vyšetrovaní, ktoré dokázalo, že chlapec Verner bol usmrtený pre svoju kresťanskú vieru, bolo jeho zohavené telo s veľkou slávou pochované v chráme sv. Kuniberta dňa 18. apríla 1287.

Na jeho hrobe bolo zaznamenaných množstvo zázrakov: slepí, chromí, chorí a iní postihnutí ľudia sa tam zázračne uzdravovali. Meno tohto mučeníka sa stalo známe po celom Porýní. Svätý Verner dodnes požíva zvláštnu úctu ako patrón v biskupstve Trevír.

Poučenie:

Spravodlivý Boh často dopúšťa, aby ľudské neprávosti, akokoľvek tajne spáchané a starostlivo ukryté, vyšli na svetlo – buď preto, aby zločinci dostali už na tomto svete zaslúžený trest, alebo aby sa ľudia odvrátili od hriechu. Aj keď niektoré hriechy na svete ostanú skryté, príde deň, keď moria a hlbiny vydajú svoje zavraždené obete a všetky skutky každého človeka, dobré aj zlé, budú odhalené pred celým svetom. *„Všetci sa totiž musíme ukázať pred Kristovým súdnym stolcom, aby každý prijal to, čo si zaslúžil za svoje skutky, či už dobré alebo zlé.“* (2 Kor 5, 10.)

---

18. apríla sa slávi aj pamiatka svätého Galdina, arcibiskupa Milána a ďalších mučeníkov v Messine.

19. APRÍL

Sv. Lev IX., pápež (11. stor.)

Kedykoľvek bola katolícka Cirkev zmietaná nebezpečnými vlnobitiami, kedykoľvek trpela nedisciplínou, bludmi, rozkolmi alebo násilnými prenasledovaniami, Boh jej vzbudil slávnych pápežov, ktorí s apoštolskou horlivosťou naprávali mravy národov, bdeli nad čistotou a neporušenosťou svätej viery, bránili práva a slobody Cirkvi proti násilníkom a stali sa jej záchrancami.

Takým významným ochrancom a obrancom katolíckej Cirkvi počas nepokojného obdobia 11. storočia bol pápež Lev IX., krstným menom Bruno. Narodil sa 21. júna 1002 do urodzeného rodu: jeho otec, mocný gróf Hugo z Dagsburgu a Egisheimu v

Alsasku, bol príbuzný cisára Konráda II. a habsburského rodu.

V piatich rokoch bol Bruno poslaný na dvor biskupa v Toule, kde bol spolu s inými šľachtickými synmi vzdelávaný výbornými učiteľmi. Jeho nadaný duch vynikal vo vedomostiach, bázni pred Bohom a v čistých mravoch. Keď dospel, stal sa kanonikom v biskupskom chráme v Toule. Ako kanonik žil vzorne, venoval sa modlitbe, nábožnému rozjímaniu, čítaniu poučných kníh a skutkom kresťanského milosrdenstva.

Po vysvätení na diakona ho rodičia poslali na dvor cisára Konráda II., ktorý ho láskavo prijal, poveril ho významným štátnym úradom a zahŕňal ho svojou priazňou. Napriek bujarému a rozmarnému životu na dvore Bruno zostal zbožný, striedmy, nepoškvrnený a pokorný, pričom požíval všeobecnú úctu a dôveru.

V roku 1020 ho duchovenstvo a obyvatelia mesta Toul jednomyseľne zvolili za biskupa. Cisár mu však odporúčal, aby voľbu neprijal, pretože chudobné biskupstvo v Toule považoval za príliš skromný údel pre svojho urodzeného príbuzného. Bruno však práve preto prijal tento nevýnosný úrad, dúfajúc, že keď nebude pokúšaný lakomstvom a ctižiadostivosťou, bude sa môcť horlivejšie a dokonalejšie venovať svojim duchovným povinnostiam a napredovať na ceste k spáse.

Po vysvätení arcibiskupom z Trevíru sa zameral na nápravu škôd, ktoré jeho biskupstvo utrpelo počas vojenských vpádov zo susedných burgundských, francúzskych a nemeckých oblastí. Potom sa pevnou rukou pustil do vykoreňovania rôznych nerestí a napravovania upadnutej disciplíny medzi duchovenstvom aj v kláštoroch, pričom zveleboval službu Bohu, najmä dôstojnou chrámovou hudbou, ktorej bol vynikajúcim znalcom a podporovateľom. V celom svojom konaní prejavoval miernosť a trpezlivosť, no ak išlo o česť a slávu Božiu alebo o spásu ľudských duší, bol rozhodný a prísny. Sám nikdy neprestával zapierať seba samého a napredovať v svätých cnostiach. Takto spravoval biskupstvo v Toule po dvadsaťdva rokov ako dobrý pastier jemu zvereného ľudu.

Po smrti pápeža Damasa II. v roku 1048 vyslali Rimania posolstvo k cisárovi Henrichovi III., aby sprostredkoval voľbu dôstojného pápeža. Cisár zvolal ríšsky snem do Wormsu, kde bol jednomyseľne za pápeža navrhnutý prítomný toulský biskup Bruno. Bruno sa zľakol takej vysokej hodnosti a rozhodne ju odmietal prijať. Keď však zhromaždení biskupi, opáti a kniežatá naňho naliehali, vyžiadal si na rozmyslenie tri dni a obrátil sa k Bohu, prosiac o dar rady, čo má urobiť. Počas týchto troch dní nejedol, nepil ani nespal a neprestajne sa modlil a rozjímal. S hrôzou a úzkosťou uvažoval o rôznych neporiadkoch, ktoré vtedy vládli v duchovenstve aj medzi ľuďmi mnohých krajín, ako aj o násilí, ktorým veľmoži utláčali Cirkev. Skúmajúc svoje sily, zistil, že nie je schopný uniesť obrovské bremeno spojené s pápežskou hodnosťou. S plačom prišiel na snem, kde verejne priznal všetky hriechy a slabosti svojho doterajšieho života, aby presvedčil zhromaždených pánov a duchovných, aby zvolili niekoho iného. No cisár, biskupi a kniežatá jednomyseľne zvolali: *„Boh si žiada práve teba, aby jeho Cirkev nezahynula.“* Až potom Bruno prijal voľbu s podmienkou, že ju schváli duchovenstvo a rímsky ľud.

Po návrate do Toulu tam slávil Vianoce a potom sa s malým sprievodom vydal na cestu do Ríma. Cestoval v pútnickom rúchu, cestou sa modlil a všade, kam prišiel, ho ľud nadšene vítal a oslavoval pre jeho apoštolskú pokoru. Rimania mu vyšli naproti v sprievode, spievajúc nábožné piesne. Bruno vo februári 1049 vstúpil do Ríma bosý uprostred jasajúceho ľudu a zvolal duchovenstvo aj veriacich. Povedal im: *„Cisár a kniežatá ríše ma určili za pápeža, no prichádzam, aby som počul vašu vôľu. Urobte so mnou, čo uznáte za vhodné. Ak moja voľba nebude jednomyseľne schválená, rád sa vrátim do svojej vlasti.“* Podľa vtedajších cirkevných zákonov bol duchovenstvom a rímskym ľudom jednomyseľne za pápeža zvolený. Prijal meno Lev IX. a dňa 12. februára 1049 bol slávnostne uvedený do úradu.

Lev IX. uchopil pevne kormidlo Kristovej lodičky. Keďže poznal všetky choroby, ktoré vtedy sužovali kresťanstvo, stanovil si za cieľ s Božou pomocou tieto problémy vyriešiť. Po Veľkej noci zvolal do Ríma synodu najzbožnejších a najmúdrejších biskupov z Talianska a Francúzska, aby sa poradili, ako zlepšiť žalostné pomery katolíckej Cirkvi spôsobené častými vojnami a slabosťou apoštolskej stolice. Na tejto cirkevnej synode boli obnovené nariadenia predchádzajúcich synod proti svätokupectvu, staré zákony o celibáte kňazov, nariadené spoločné bývanie duchovenstva v mestách a zakázané sobáše medzi príbuznými. Synoda zároveň zosadila všetkých biskupov a iných cirkevných hodnostárov, ktorí získali svoje úrady svätokupectvom, a ich úkony vyhlásila za neplatné. Táto náhla prísnosť vyvolala poplach a úžas, preto pápež neskôr zmiernil vydané zákony a vinníkom uložil iba 40-dňové pokánie.

Po ukončení synody v Ríme Lev IX. podnikol náročnú cestu po Lombardsku, Nemecku a Francúzsku, kde na krajinských cirkevných snemoch osobne zasahoval proti všetkým neporiadkom, rozhodne potláčal nedisciplínu, riešil cirkevné spory, trestal zatvrdilcov, prijímal kajúcnikov a povzbudzoval duchovných k dôslednému zachovávaniu cirkevných predpisov.

Po návšteve Lombardska sa odobral k cisárovi do Saska, odtiaľ cestoval s ním do Kolína nad Rýnom, potom do Cách a nakoniec do Francúzska. Státisíce katolíkov zo všetkých krajov Francúzska aj Anglicka sa schádzali, aby vzdali poctu pápežovi a dostali jeho požehnanie. V Remeši Lev IX. vysvätil chrám sv. Remigia a zvolal významný cirkevný snem, na ktorom bolo zakročené proti svätokupectvu, proti neoprávnenému uchvacovaniu cirkevných majetkov nekňazmi, proti neplatným manželstvám a rozvodom šľachticov, proti nevhodným zamestnaniam duchovných a proti nespoľahlivým reholníkom, ktorí nedodržiavali svoje sľuby. Pápež dôsledne trval na dodržiavaní cirkevných zákonov a exkomunikoval niekoľkých šľachticov, ktorí svojimi manželstvami porušili manželské právo.

Z Remeša sa Lev IX. odobral do Moers, kde predsedal cirkevnému snemu nemeckých biskupov. Aj tam bolo zakročené proti svätokupectvu a duchovným, ktorí žili v neplatných manželstvách. Odtiaľ navštívil svoju vlasť Alsasko a cez Augsburg sa vrátil do Talianska, kde vo Verone slávil Vianoce. Neskôr zavítal do Benátok, kde ho privítali a hostili s veľkou slávou ako prvého pápeža, ktorý toto mesto osobne navštívil. V Benátkach sa Lev IX. snažil vyriešiť dlhoročné spory medzi mestom a

Akvileou a prostredníctvom Benátčanov nadviazať priateľstvo s cisárskym dvorom v Konštantínopole.

Na jar roku 1050 bol Lev IX. opäť v Ríme a pokračoval vo svojom úsilí o blaho Cirkvi. Zavádzal disciplínu a poriadok, otcovsky trestal a slovom aj príkladom povzbudzoval ku kresťanskému životu. Mnohí cirkevní hodnostári zosadení pre svätokupectvo prišli do Ríma prosiť o odpustenie, sľubujúc nápravu. Pápež, presvedčiac sa o ich úprimnej ľútosti, im odpustil a uložil len mierne pokánie. Keď mu jeho poradcovia vyčítali túto zhovievavosť, odpovedal: *„Bratia, nemá snáď hriešnik odpúšťať hriešnikom, keď odpúšťal Ten, ktorý bol bez hriechu a najsvätejší? Kde je v evanjeliách napísané, že Spasiteľ ukladal kajúcnikom tresty? Nehovoril snáď: Odíď v pokoji a viac nehreš?“*

Po Veľkej noci roku 1050 zvolal Lev IX. cirkevný snem do Ríma, na ktorom bolo opäť odsúdené svätokupectvo, zakročené proti ženatým duchovným a zamietnuté bludárstvo Berengara z Tours. Tento muž, žiadostivý po novotách, začal hlásať rôzne bludy, najmä popieral, že vo Sviatosti oltárnej je po premenení skutočné Telo a Krv Ježiša Krista, tvrdiac, že je to iba obraz a symbol. Tento blud bol na sneme preskúmaný a odsúdený, a Berengar bol vyzvaný, aby sa dostavil na ďalší cirkevný snem do Vercelli. Nedostavil sa však a bol znova odsúdený. Jeho kacírstvo nemalo v tom čase širší vplyv a vymrelo s ním a jeho nasledovníkmi.

Potom Lev IX. zvolal cirkevný snem v Salerne na juhu Talianska a navštívil divokých Normanov, ktorí si v týchto končinách podmaňovali kraj za krajom a kruto trápili obyvateľstvo. Pápež na týchto bojovníkov silno zapôsobil, pokarhal ich násilnícke skutky a na ich území zvolal cirkevný snem v Melfi. Následne sa druhýkrát odobral do Nemecka, navštívil mnohé chrámy a kláštory, slávil Hromnice roku 1051 s cisárom v Augsburgu a vrátil sa do Ríma. V roku 1052 podnikol tretiu cestu do Nemecka a zavítal do cisárskeho tábora pri Prešporku v Uhorsku, kde sa snažil sprostredkovať mier medzi cisárom a uhorským kráľom. Kráľ však nepočúval pápežove výzvy a svojou vzdorovitou tvrdohlavosťou voči cisárovi prišiel o panstvo v Uhorsku. Odtiaľ sa pápež odobral s cisárom do Regensburgu, kde slávnostne vyzdvihol telá biskupov Volfganga a Eberharda, čím ich vyhlásil za svätých. Potom navštívil Bamberk a Mohuč a Vianoce slávil vo Wormse. Cestou vysvätil mnoho nových chrámov a postúpil cisárovi svoje léno k bamberskému biskupstvu a fuldskému opátstvu, za čo získal Benevento s okolím v južnom Taliansku.

Medzitým prichádzali stále žalostnejšie správy o pustošení Normanov na juhu Talianska. Tí nielenže plienili Apúliu, ale aj Benevento. Pápež márne žiadal cisára o vojenskú pomoc proti nim, preto sám zhromaždil vojsko, v ktorom bolo mnoho švábskych a lotrinských rytierov. Toto vojsko však 18. júna 1053 utrpelo krvavú porážku od Normanov pri Civitelli. Víťazi sa po bitke ponáhľali do mesta Civitella, kde pápež medzitým prebýval, aby ho zajali. Lev IX. však nariadil, aby im bola otvorená brána mesta, a odišiel k nim v pápežskom rúchu do ich tábora. Drsní bojovníci boli tak dojatí pohľadom na neho, že padli na kolená, úctivo si vypočuli jeho karhavé slová a prijali mierne pokánie, ktoré im uložil. Následne pápež navštívil bojisko a v blízkej svätyni slúžil svätú omšu za padlých vojakov. Na tom bojisku

Normani postavili pamätný chrám zasvätený Pánovi. Pápež sa s nimi zmieril a udelil im do léna územia, ktoré dobyli.

Víťazstvo pri Civitelle sa v tom čase zdalo byť nešťastím pre Cirkev, avšak neskôr sa Normani stali najvernejšími a najmocnejšími ochrancami Apoštolskej stolice proti násilníckemu nepriateľovi, cisárovi Henrichovi IV. Z bojiska sa pápež odobral do Beneventa, kde zostal pod ochranou Normanov. Tí sa však k nemu správali šetrne a s úctou. V Benevente pápež žil v prísnej kajúcnosti, nosil žinené rúcho, odpočíval na holej zemi, modlil sa celé noci a štedro rozdával almužny, až rozdal všetko, čo mal. Napriek fyzickému oslabeniu neustále myslel na potreby celej katolíckej Cirkvi. Jeho telesné sily boli vyčerpané náročnými cestami a starosťami o záujmy svätej Cirkvi. V marci roku 1054 sa nechal doniesť do Ríma. Tam prijal v chráme sv. Petra sviatosti, naposledy požehnal ľud a dal sa odviezť k svojmu hrobu, ktorý si už predtým pripravil. Povedal: *„Hľa, bratia, aká biedna a nestála je všetka ľudská sláva. Zo všetkého, čo som mal, mi zostane len tento kameň.“* Požehnal hrob a pokračoval: *„Prijmi teraz moje telesné schránky, aby som v deň večnej odplaty povstal z teba pred trón Boha, svojho Stvoriteľa.“* Zástup prítomných po týchto slovách začal hlasito plakať.

Pápež strávil nasledujúcu noc v modlitbách a na druhý deň ráno sa nechal odniesť k hrobu sv. Petra, kde sa dlho modlil. Zomrel v Pánovi 19. apríla 1054 o tretej hodine popoludní. V tejto hodine sa sám od seba rozozvučal veľký zvon hlavného chrámu kresťanstva, baziliky sv. Petra, ohlasujúc Rímu, že jeden z najslávnejších pápežov bol povolaný na večnosť. Telo zosnulého bolo s veľkou slávou pochované vedľa hrobu sv. Gregora Veľkého v bazilike sv. Petra. Smútok nad jeho smrťou bol všeobecný; ľud ho okamžite začal uctievať ako veľkého svätca a putoval k jeho hrobu, ktorý Boh oslávil mnohými zázrakmi.

Počenie:

Svätý Lev IX., hoci bol pápežom len päť rokov, vykonal počas tohto krátkeho obdobia veľké veci pre prospech katolíckej Cirkvi. Vykynožil mnohé nešváry, ktoré v kresťanstve bujneli, pozdvihol cirkevnú disciplínu a pripravil pôdu pre svojho slávneho nástupcu, svätého Gregora VII., ktorý s Božou pomocou neskôr dokončil veľké dielo obnovy katolíckej Cirkvi. Práve Lev IX. vydláždil Gregorovi cestu k pápežskému trónu.

Veľkú bolesť spôsobil Levovi IX. neblahý cirkevný rozkol, ktorý za jeho panovania opäť povstal v Konštantínopole. Už v deviatom storočí sa totiž prefíkaný patriarcha Fotius pokúsil odtrhnúť východných biskupov od jednoty s Apoštolskou stolicou v Ríme. Jeho rozkladné úsilie bolo síce vtedy potlačené, avšak po dvoch storočiach, za Leva IX., sa v jeho šľapajach vydal ctižiadostivý patriarcha Konštantínopolu Michal Cerulár (1043–1059). Keď pápež vyjednával s byzantským cisárom, žiadajúc jeho pomoc proti plieniacim Normanom v južnom Taliansku, Cerulár sa začal obávať, že ak by sa pápež a cisár zjednotili, jeho moc v Konštantínopole by mohla utrpieť. Preto začal nekresťansky vystupovať proti Apoštolskej stolici. Prikázal násilne zatvoriť všetky chrámy a kláštory latinského obradu v Konštantínopole, surovo z nich vyhnal

všetkých latinských kňazov a mníchov. Hoci bol človek nevedomý v teológii, trúfol si obviňovať latinskú západnú Cirkev z domnelých bludov, ako napríklad, že pri svätej omši používa nekvasený chlieb, že zachováva pôst v soboty počas štyridsaťdňového pôstu, že počas pôstu nespieva Aleluja, a že povoľuje konzumáciu mäsa a krvi zvierat uhynutých udusením. Tak hlboko pokleslo teologické vzdelanie na Východe, domove najväčších svätých Otcov Cirkvi, že popredný arcibiskup východných krajín, patriarcha hlavného cisárskeho mesta, sa odvážil takéto veci vydávať za náboženské bludy, a že našiel dostatok prívržencov, ktorí sa kvôli tomu spolu s ním odtrhli od Ríma a katolíckej Cirkvi. Lev IX. odpovedal Cerulárіovi listom, v ktorom ho napomenul k pokoju a vysvetlil, že Rímska Cirkev nemôže upadnúť do bludu, pretože potláča všetky bludy a jediná má prvenstvo, ktoré zdedila po svätom Petrovi. Cirkev v Konštantínopole je dcérou Rímskej Cirkvi, a preto dcére neprislúcha poučovať svoju matku, tým skôr, že Cirkev v Konštantínopole nezískala svoje výsady a slávu zo založenia niektorým apoštolom, ale z materinskej lásky Rímskej Cirkvi.

Žiaľ, ušľachtilé snahy pápeža Leva IX. potlačiť nešťastný rozkol, ktorý Cerulários na Východe znovu podnietil, nepriniesli očakávaný výsledok. Mravne schátralý grécky Konštantínopol rúhavo roztrhol rúcho Kristovo, odtrhol sa od Apoštolskej stolice a zavliekol do tohto rozkolu všetky krajiny, ktoré podliehali moci a vplyvu východorímskych cisárov. My, katolícki Slovania, obzvlášť ľutujeme, že do siete konštantínopolského rozkolu boli vtiahnuté aj všetky východné a južné slovanské národy, najmä Rusi, Bulhari a Srbi. Tí sa časom tak nechali ovplyvniť učením gréckeho rozkolníctva, že tento rozkol, prijatý z Konštantínopola, považujú za neporušené učenie Kristovo a nevedome ho prezentujú ako odkaz veľkých katolíckych svätcov, slovanských apoštolov Cyrila a Metoda! Túto strašnú zaslepenosť môže uzdraviť iba Boh. Nám neostáva nič iné, len sa horlivo modliť, aby nebeský Pastier zhromaždil všetky svoje ovce do jedného ovčinca, aby na svete už nebolo blúdiacich oviec, ale aby sa všetky zhromaždili v jedinom ovčinci, ktorým je naša svätá, katolícka a apoštolská Cirkev.

Dňa 19. apríla sa zároveň pripomína pamiatka svätého Timona, mučeníka a jedného zo siedmich diakonov ustanovených apoštolmi; svätého Krescensa; svätého Pafnucia, mučeníka; svätého Juraja, biskupa Antiochie v Pisídii; svätého Ursmara, biskupa a ďalších.

20. APRÍL

Sv. Anežka z Montepulciana, panna (13. stor.)

Neďaleko Trasimenského jazera, juhovýchodne od mesta Siena v Toskánsku, leží mesto Montepulciano. Tam sa v roku 1274 narodila svätica Anežka, nazývaná podľa svojho rodiska Montepulcianska, v rodine bohatých, vážených a bohabojných rodičov. Už v detstve prejavovala neobyčajnú nábožnosť. Sotva sa naučila hovoriť, jej dušu naplnila veľká viera. Anežka bola skromná a tichá, s radosťou počúvala, keď jej rodičia rozprávali o Pánovi Ježišovi a Panne Márii, a nachádzala sladkú rozkoš v

modlitbe. Kedykoľvek sa pozrela na vyobrazenie Krista alebo Bohorodičky, cítila radosť. Pri hrách so svojimi rovesníčkami často odchádzala, kľakla si do ústrania, modlila sa Otče náš a Zdravas Mária, a na otázky, čo robí, odpovedala, že sa učí svoju úlohu.

Ešte nemala ani šesť rokov, keď v jej srdci vzplanula túžba po reholnom živote. A čím viac rástla, tým vrúcnejšie si želala opustiť svet a zasvätiť sa Pánovi Ježišovi reholnými sľubmi. Jej bohabojní rodičia jej nebránili, a keď dosiahla deväť rokov, priviedli ju do panenského kláštora rádu sv. Dominika, kde ju zverili skúsenej a zbožnej reholníčke Margaréte. Anežka si čoskoro získala kláštorné sestry svojou pokorou, miernosťou, poslušnosťou, nábožnosťou a nevinnosťou. Ochotne vykonávala všetky pridelené práce, zapierala sa, rada sa modlila a už ako mladé dievča bola vzorom dokonalosti pre ostatné reholníčky.

Raz zavítala do kláštora opátka, ktorá mala na príkaz biskupa vykonať vizitáciu. Keď spoznala mladú Anežku, vyslovila prorocké slová: *„Dúfam, že sestra Anežka bude pre reholný stav takou cťou, akou bola jej patrónka sv. Anežka Rímska svojím mučeníctvom na slávu Cirkvi.“*

Sotva dosiahla pätnásť rokov, sestry ju ustanovili za hospodárku – úrad, ktorý sa zvyčajne zveroval dospelým a rozvážnym reholníčkam. Anežka mala na starosti kláštornú komoru a kuchyňu, zabezpečovala všetko potrebné pre kláštor a vykonávala tieto bežné práce s radosťou a vážnosťou, pretože vedela, že pred Bohom nie je žiadna práca nedôstojná. Takto žila celý rok, bez zanedbania modlitby a svätého rozjímania.

Keď reholníčky novozaloženého kláštora v Procene, mestečku v orvietskom grófstve, požiadali, aby im bola poslaná niektorá skúsená reholníčka z Montepulcianského kláštora ako duchovná matka, sestry navrhli Margarétu, Anežkinu vychovávateľku. Tá však odmietla, no nakoniec súhlasila pod podmienkou, že jej za pomocníčku pošlú milovanú odchovankyňu Anežku. Táto podmienka sa zdala reholníčkam veľmi krutou a len s bolesťou prepustili Anežku, ktorú považovali za najvzácnejšiu ozdobu svojej družiny. Obe sestry sa potom presunuli do Procena, kde za krátky čas zorganizovali nový kláštor tak znamenite, že sa mu dostalo mena a výsad samostatného opátstva. Za predstavenú tohto kláštora si sestry zvolili mladú, sotva šestnásťročnú Anežku, a jej družka Margaréta sa stala prevorkou. Pápež Mikuláš odpustil Anežke prekážku jej neplnoletosti a schválil jej voľbu.

Ako predstavená kláštora dávala Anežka svojim sestrám najkrajšie poučenia vlastným životom, lebo bola presvedčená, že sa nepatrí, aby v tak mladom veku učila a napomínala staršie sestry slovami. Hovorila, že povinnosťou predstaveného je dávať svojim podriadeným príklad dokonalosti. Preto išla sestrám príkladom v pokore, sebazapieraní a kajúcnosti. Od svojho pätnásteho roku sa neustále postila len o chlebe a vode, spávala na holej zemi, pričom kameň používala ako vankúš, a vzdávala sa akéhokoľvek pohodlia. Aby v sebe umŕtvila zmyselnosť, často sa bičovala, až tým trpelo jej zdravie, takže jej spovedník na radu lekára túto praktiku zakázal. Modlitbu milovala natoľko, že čas vyhradený kláštornými pravidlami na

modlitbu sa jej zdal príliš krátky. Kedykoľvek musela pre nevyhnutné povinnosti modlitbu prerušiť, bola veľmi skľúčená a nešťastná. Jej duša sa počas modlitieb vznášala k Bohu a zabúdala na všetky pozemské veci.

Nábožná panna nikdy nebola na modlitbách rozptýlená a s Bohom rozprávala vždy sústredene a nesmierne dojímavo. Raz sa v nedeľu ponorila do modlitby a svätého rozjímania tak vrúcne, že od piatej hodiny rannej až do neskorého večera nehybne kľačala, akoby ani na zemi nežila. Až potom sa spamätala a s hrôzou si uvedomila, že v ten deň zameškala sväté prijímanie. Boh ju však potešil tým, že jej poslal anjela, ktorý jej podal Najsvätejšiu sviatosť a premenil jej smútok na radosť. Kedykoľvek Anežka prijímala Telo Pána, rozplývala sa v duchovnej rozkoši a opakovala slová apoštola Tomáša: *„Pán môj a Boh môj!“*

Povesť o veľkých cnostiach rehoľníčky Anežky sa rozšírila široko-ďaleko a podnietila mnohé panny, aby vstúpili do kláštora v Procene a pod jej vedením sa učili dokonalosti. Pokorná Anežka nerada počúvala, keď ju ľudia všade chválili a obdivovali. Najviac ju trápili naliehavé žiadosti jej príbuzných, ktorí za každú cenu chceli, aby sa presťahovala do svojho rodiska, aby ju mali pri sebe a mohli tak mať účasť na požehnaní, ktoré ona rozširovala svojimi modlitbami a cnosťami. Dlho odolávala tejto žiadosti, no keď ju priatelia prosili, aby aspoň raz navštívila Montepulciano, aby to nevyzeralo, že zo svojho rodiska odišla navždy kvôli nevraživosti voči príbuzným, nakoniec povolila a v roku 1307 sa s povolením predstavených vydala na návštevu do rodiska. Cestou bola všade hlasito vítaná a oslavovaná, čo jej skromnej duši spôsobovalo zármutok a ľútosť. Pred bránou jej rodného mesta stál na kopci rozsiahly dom obývaný skazenými ženami. Anežka, anjelsky čistá, nemohla zniesť pohľad na toto hniezdo neprávostí a vyslovila želanie, aby bol tento dom premenený na útulok kajúcnosti a cnosti. Jej príbuzní splnili toto želanie, aby ju natrvalo pripútali k jej rodisku. Vymohli si od vrchnosti rozkaz na zrušenie tohto domu, kúpili ho spolu s okolím a upravili ho na panenský kláštor. Anežka to považovala za Boží pokyn, aby zostala natrvalo v Montepulciane. Usadila sa v tomto dome, pristavila k nemu kaplnku a zhromaždila okolo seba skupinu panien, ktorým bola predstavenou. Po získaní povolenia na odchod z kláštora v Procene a schválenia nového rehoľného domu vzdelávala duchovne sestry aj celé obyvateľstvo svojho rodiska svätým životom. Boh ju oslavoval už za života zázrakmi, ktoré na jej príhovor vykonal, a obdaril ju vzácnymi milosťami. Jeden človek, zatvrdilý v hriechoch, nebol už tridsať rokov na svätej spovedi. Anežka, poznajúc ho, sa za neho modlila a vyprosila mu dar kajúcnosti. Zavolala si ho k sebe a tak mocne na neho zapôsobila, že sa rozplakal, vykonal svätú spoveď a činil úprimné pokánie. Jedna rehoľníčka oslepla a jej rodičia ju chceli vziať z kláštora k sebe, no ona prosila Anežku o modlitbu. Keď sa Anežka za slepú pomodlila, táto náhle znovu nadobudla zrak.

Anežka počas modlitieb niekedy upadala do vytrženia mysle, v ktorom sa jej zjavovala Panna Mária s Ježiškom i anjeli, ktorí jej prinášali nevýslovnú útechu a radosť. Nový kláštor v Montepulciane pod Anežkiným vedením sa natoľko preslávil, že bol všeobecne nazývaný školou svätých cností a rehoľnej dokonalosti. Anežka už

dlhší čas trpela telesnou chorobou a znášala veľké bolesti, najmä odkedy prišla do svojho rodiska. Na naliehavé prosby príbuzných a sestier sa rozhodla na radu lekárov vyhľadať úľavu v neďalekých kúpeľoch, no zdravie sa jej nezlepšilo, a po návrate do kláštora uľahla. Predvídajúc svoju smrť, prijala posledné sviatosti, rozlúčila sa s plačúcimi družkami a povedala im: *„Deti moje, milujte sa navzájom, lebo láska je znakom Božích detí!“* Jej svätá duša odišla do neba 20. apríla 1314. Ulicami mesta sa hneď rozšírila správa, že v kláštore zomrela svätica. K jej hrobu prichádzali zástupy ľudí hľadajúcich mocnú a osvedčenú pomoc jej príhovoru vo svojich potrebách. Boh oslávil Anežku aj po smrti zázrakmi. Jej telo bolo v roku 1435 prenesené do dominikánskeho chrámu v Orviete. Pápež Benedikt XIII. ju v roku 1720 vyhlásil za svätú. Svätá Anežka z Montepulciana sa vzýva o príhovor pri vyprosovaní daru kajúcnosti hriešnikom.

Poučenie:

Svätica Anežka nachádzala najväčšiu radosť v modlitbe. Kresťan, ktorý nemiluje modlitbu, zanedbáva ju alebo ju koná len povrchne, je ochudobnený o tú krásnu útechu, ktorá plynie zo zbožnosti, a nemôže od Boha očakávať potrebnú pomoc v duševných i telesných potrebách. Svätý Augustín hovorí: *„Kto sa modlí, nech si počína tak, ako človek, ktorý predkladá významnému pánovi prosebný list, vzťahuje k nemu ruky a buď pred ním pokľakne, alebo sa vrhá na zem.“* Svätý Ján Zlatoústy napísal: *„Keď hovoríš s významným pánom alebo dobrým priateľom, robíš to s najväčšou pozornosťou. Prečo teda, keď hovoríš s Bohom a prosíš ho o odpustenie hriechov, bývaš neraz lenivý a hoci kľačíš, myšlienkami blúdiš po trhovisku a domoch?“* Usilujme sa preto milovať modlitbu a konať ju vždy sústredene, pozorne a s úctou, aby sme mohli dúfať, že nás Boh vypočuje.

Dňa 20. apríla sa tiež pripomínajú svätý Marcellinus, biskup vo Francúzsku; svätý Lupicin, opát; svätá Heliena, panna v Lauriane v južnom Taliansku a ďalší.

21. APRÍL

Sv. Anzelm, arcibiskup a učiteľ Cirkvi (11. stor.)

V 11. storočí nastalo v katolíckej Cirkvi vznešené úsilie učených a zbožných mužov o systematické a vedecké spracovanie, usporiadanie a vysvetlenie právd zjaveného Kristovho náboženstva. Tento nábožensko-filozofický smer sa všeobecne nazýva scholastikou. Zakladateľom a otcom scholastiky bol slávny učenec a spisovateľ svätý Anzelm, arcibiskup z Canterbury. Anzelm sa narodil v roku 1033 v meste Aosta v Piemontsku v úctyhodnej a zámožnej rodine. Matka Ermenberga ho vychovávala slovom aj vlastným príkladom. Anzelm ju miloval synovskou láskou, no k svojmu prísnemu a drsnému otcovi Gundulfovi necítil náklonnosť. Preto bolo pre neho veľkým nešťastím, keď mu dobrotivá a nábožná matka skoro zomrela. Anzelm, nemajúc nikoho, kto by ho na ceste cnosti udržiaval, ochabol vo svojej nábožnosti a oddal sa škodlivým vášňam.

Drsný otec ho namiesto získavania láskavosťou a vedenia k dobru odpudzoval výčitkami a hnevom. Tak sa Anzelmovi stal pobyt v otcovskom dome neznesiteľným. Keď mal šestnásť rokov, odišiel z domova a cez hory sa dostal do Francúzska, kde sa tri roky bezcieľne potuloval. Vo svojom srdci cítil bolestivú prázdnotu, ktorú sa snažil zaplniť prchavými zábavami a rozkošami. Avšak vytúžený pokoj nenachádzal a stával sa čoraz viac skľúčeným a nešťastným.

V tom čase bol v benediktínskom opátstve v Becku v Normandii preslávеným učencom reholník Lanfrank, ku ktorému sa z celého sveta hrnuli žiaci túžiaci po vzdelaní, aby počúvali jeho prednášky. Anzelm, neschopný nájsť pokoj v rozkošiach, zatúžil po štúdiu a odišiel do Becku, kde ho Lanfrank ochotne prijal medzi svojich žiakov. Obdarovaný výnimočnými schopnosťami chcel spočiatku nasýtiť len svoju túžbu po vedomostiach, a tak sa usilovne učil. Avšak spolu s láskou k štúdiu sa mu čoskoro vrátila aj láska k cnostnému životu a k zbožnosti, ktorú mu kedysi vštepovala matka. Anzelm sa zmenil a keď mu otec zomrel, neváhal sa navždy zriecť márneho sveta. Po zrelej úvahe v roku 1060 prijal v kláštore v Becku reholné rúcho sv. Benedikta. Ako mních Anzelm vynikal zbožnosťou, sebaodriekaním a horlivým štúdiom, ktoré mu čoskoro prinieslo veľkú slávu. Po troch rokoch bol Lanfrank povolaný za opáta kláštora sv. Štefana v Caene a neskôr sa stal arcibiskupom v Canterbury v Anglicku. Mladý Anzelm sa stal Lanfrankovým nástupcom na slávnej škole i v úrade priora v Becku. Niektorí starší reholníci na neho zo začiatku žiarlili, že sa v tak mladom veku vypracoval na vysoké miesto. Anzelm si ich však čoskoro získal svojou pokorou, trpezlivosťou, miernosťou a dobrotou. Títo neprajníci odložili svoju nevraživosť a začali ho úprimne milovať.

Anzelm bol dokonalý reholník, usilovný učiteľ a výnimočný učenec. Prísne dodržiaval pravidlá rehole a odriekal si, najmä prostredníctvom prísnych pôstov. Počas dňa vyučoval na škole a v noci, kedy si doprial len málo spánku, bádal, písal učené knihy, rozjímal a horlivo sa modlil. Prejavoval nežnú úctu k Ukrižovanému Spasiteľovi a často plakal, keď počul o ľuďoch urážajúcich Boha svojimi hriechmi a znevažujúcich jeho preliatu krv. Hriechu sa tak veľmi obával a nenávidel ho, že by radšej znášal pekelné muky, než by smrteľne zhrešil.

Horúcu nábožnosť a úctu prechovával aj k Panne Márii a bol jedným z hlavných obhajcov učenia o jej nepoškvrnenom počatí. K svojim duchovným bratom sa správal s dojímavou láskavosťou, pričom sa otcovsky staral najmä o chorých reholníkov. Ako Lanfrankov nástupca sa Anzelm usiloval pokračovať v jeho šľapajach a čoskoro svojho učiteľa predstihol. Škola beckského opátstva sa pod jeho vedením preslávila natoľko, že z celého Francúzska, Nemecka, Holandska a Anglicka prichádzali nadaní mladíci a muži, aby si tam rozšírili vedomosti.

Anzelm vynikal ako hviezda učenosti a beckské opátstvo sa stalo významným centrom vzdelanosti v západnej Európe. Ako učenec sa podľa príkladu sv. Augustína snažil pravdy kresťanského náboženstva doložiť rozumovými dôkazmi, preniknúť do ich hĺbky a usporiadať ich vedeckým spôsobom. Anzelm bol prvým z kresťanských učencov stredoveku, ktorý spojil teológiu s učením starovekých gréckych filozofov, čím položil základy scholastickej filozofie. Jeho zásadou bolo

najprv pevne veriť tomu, čo nám Boh zjavil a čomu Cirkev učí, a až potom na tomto základe dospieť k poznaniu. Jeho heslo znelo: *„Verím, aby som porozumel.“* Na základe tejto zásady vedecky skúmal najvznešenejšie tajomstvá kresťanskej viery, najmä učenie o Bohu a Najsvätejšej Trojici, o vtelení Božieho Syna, o stvorení, zachovávaní a vykúpení sveta, o slobodnej vôli a o predurčení človeka. O týchto náukách prednášal svojim žiakom a písal učené spisy.

Touto spisovateľskou činnosťou dosiahol Anzelm uznanie po celom kresťanskom svete. Nielenže sa k nemu hrnuli zástupy žiakov, ale aj pápeži, králi, kniežatá a iní veľmoži sa na neho obracali v rôznych potrebách. Žiadali o jeho priateľstvo, radu, poučenie a útechu, pričom ho odporúčali do svojich modlitieb. Anzelm bol neustále zamestnaný: študoval, učil, písal knihy, odpovedal na otázky písomne a popritom riadil svoj kláštor. Jeho spisy kolovali v nespočetných odpisoch po celej Európe.

Hoci sa Anzelm ponáral do hlbín vedy, dokázal každému poskytnúť rozumné rady pre život a zo všedných udalostí vyvodzoval poučné a praktické poznatky. Keď sa istý opát sťažoval na neposlušnosť svojich žiakov, ktorých nevedel usmerniť prísnosťou, Anzelm mu odpovedal: *„Samotný chlieb je zdravou a prospešnou potravou, no ak ho dáš dieťaťu bez mlieka, uškodíš mu. Rovnako je potrebné mladé duše vychovávať a viesť k Bohu nielen prísnosťou, ale aj láskavosťou a trpezlivosťou. Bez lásky v mládeži narastá nedôvera a nenávisť voči všetkému dobrému. Zlatník, ktorý chce zo zlata vytvoriť nádhernú nádobu, zlato ohýba, vyťahuje a leští. Takto má vychovávateľ postupovať pri výchove mládeže, pričom jeho hlavnou zásadou má byť láska.“*

Inokedy, keď Anzelm uvidel chlapca, ktorý mal na niti uviazaného vtáka, ktorého občas púšťal a potom ho opäť priťahoval, poznamenal: *„Takto sa diabol zahráva s dušami, ktoré polapil do svojich osídiel. Ľudia navyknutí na hriech niekedy ľutujú svoje zlé návyky a sľubujú, že sa ich v budúcnosti vzdajú. Ako ten vták priviazaný na niti chcú voľne lietať, ale len čo sa z hriechov trochu povzniesli, diabol ich nitkou hriešnych náruživostí stiahne späť do nepravosti. Takíto ľudia nedosiahnu slobodu, pokiaľ s Božou milosťou neprerušia niť zlých návykov, ktorou ich diabol k sebe priťahuje.“*

Raz, keď Anzelm jazdil na koni, k nemu pribehol vyplašený zajac, ktorého prenasledovali poľovníci. Keď sa poľovníci smiali a radovali, že zajaca lapili, Anzelm im vážne povedal: *„Smejete sa tomuto zajacovi, že je obkľúčený svojimi nepriateľmi a hľadá ochranu. Podobne sa deje mnohým ľudským dušiam, keď opúšťajú svoje telo. Vtedy ich obklopujú zlí duchovia, ktorí ich po celý život prenasledovali hriechmi a usilovali sa ich polapiť. Táto duša plná úzkosti hľadá ochranu, ale ak ju nenachádza, diabli sa jej vysmievajú.“*

V roku 1078 zomrel zakladateľ a prvý opát kláštora v Becku, Herluin, a jednohlasne bol za jeho nástupcu zvolený Anzelm. Z pokory sa niekoľko dní zdráhal túto dôstojnosť prijať, no nakoniec podľahol naliehavým prosbám bratov. Správu vonkajších záležitostí kláštora zveril najskúsenejším mníchom a sám si ponechal vnútorné vedenie opátstva. Naďalej sa venoval štúdiu, vyučovaniu a morálnemu zdokonaľovaniu svojich podriadených.

Opátstvo v Becku vlastnilo významné statky aj v Anglicku, a tak Anzelm musel do tejto krajiny viackrát vycestovať. Počas jednej z týchto ciest ho spoznal anglický kráľ Viliam I. Dobyvateľ, ktorý ho poctil a rešpektoval jeho rady. Tento panovník bol síce drsným bojovníkom, no katolíckej Cirkvi neškodil. Po jeho smrti nastúpil na trón Viliam II. Ryšavý, za ktorého nastali pre Cirkev v Anglicku veľmi ťažké časy. Ryšavý bol surový násilník, ktorý chcel katolícku Cirkev zotročiť a podriadiť svojej vôli. Predával cirkevné benefíciá tým, ktorí ponúkli najviac peňazí, biskupstvá a opátstva nechával neobsadené a ich príjmy si privlastňoval. Využíval ich na financovanie svojich častých vojenských výprav. Zakazoval biskupom kontakt s pápežom a ignoroval jeho nariadenia. Za týchto okolností v Anglicku upadla cirkevná disciplína. Na biskupské stolce sa dostávali nehodní kandidáti a mnohé diecézy zostali bez pastierov.

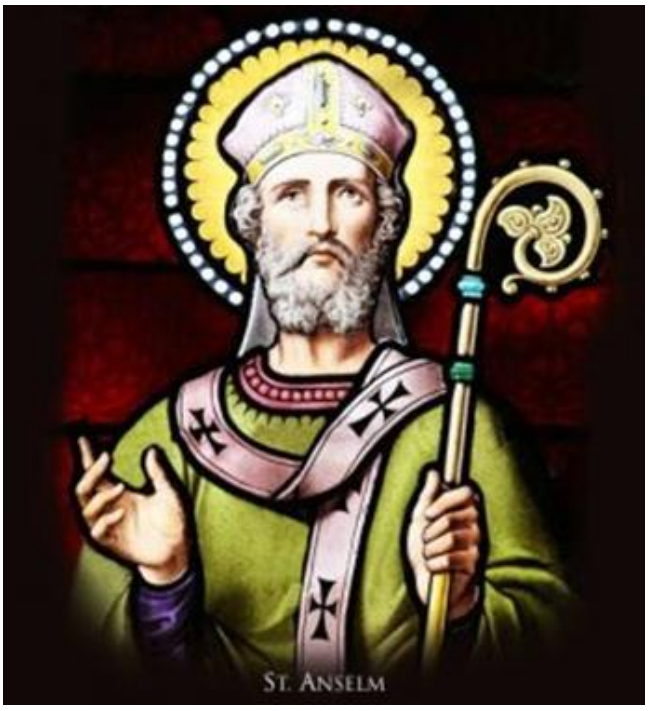

Podobne bol už štyri roky neobsadený aj významný arcibiskupský stolec v Canterbury, ktorého príjmy si privlastňoval kráľ. Práve v tomto období prišiel Anzelm opäť do Anglicka, kde kráľ vážne ochorel. Anglickí veľmoži využili túto príležitosť, aby kráľa presvedčili, nech prestane utláčať Cirkev a obsadí prázdne biskupstvá a opátstva. Kráľ, obávajúc sa smrti, sľúbil, že tak urobí. Slávnostne prijal Anzelma na svojom dvore, dôverne sa s ním porozprával a prisľúbil, že ak sa uzdraví, napraví všetky škody, ktoré Cirkvi spôsobil. S povolením kráľa sa pristúpilo k voľbe primasa, arcibiskupa Canterbury, a za neho bol zvolený opát Anzelm. Kráľ túto voľbu ochotne schválil, ale Anzelm sa jej zhrozil. Uvedomoval si totiž, že pod nestálou a vrtkavou vládou Viliama II. bude najvyšší cirkevný úrad v jeho ríši obrovským bremenom. Zaprisahal biskupov, aby toto bremeno nekládli na jeho slabé plecia. Poukazoval na svoju telesnú slabosť a zdôrazňoval, že štyridsať rokov sa venoval iba štúdiu a vyučovaniu, a nemá teda žiadne skúsenosti so svetskými záležitosťami. Vyhlasoval, že by nedokázal spravovať taký dôležitý úrad. Biskupi však jeho námietky nebrali do úvahy. Uviedli ho do hlavného chrámu v Canterbury a vysvätili za arcibiskupa. Počas týchto posvätných obradov Anzelm horko plakal, predvídajúc veľké utrpenia, ktoré ho čakajú. Jeho obavy sa čoskoro naplnili. Kráľ Viliam II., ktorý sa uzdravil zo svojej choroby, začal ľutovať sľuby, ktoré dal v strachu pred smrťou, a Cirkev začal opäť utláčať. Uchvacoval cirkevné príjmy pre svoju pokladnicu, predával cirkevné benefíciá nehodným ľuďom a ukladal samotnému primasovi neznesiteľné dane. Dokonca mu odmietal vydať niektoré majetky patriace arcibiskupstvu.

Najviac však Anzelma trápilo, že niektorí biskupi sa zo strachu pred kráľom neodvážili odporovať jeho násiliu. Usilujúc sa o kráľovu priazeň, nepriamo

schvaľovali jeho lakomé konanie. V týchto ťažkých časoch musel horlivý primas znášať neustále protivenstvá a bolestný zármutok. Napriek tomu sa snažil ako dobrý pastier, aby veriaci ľud, ktorý mu bol zverený, rástol vo svätých cnostiach. Snažil sa tiež vykoreniť rôzne neporiadky, najmä svätokupectvo, zo svojej arcidiecézy. Hoci v obrane Cirkvi proti kráľovi bol vytrvalý a dôsledný, vždy postupoval rozvážne a mierne. Keď však kráľ zostal voči všetkým jeho prosbám neústupný, vyhnal jeho príbuzných z krajiny a zamýšľal ho dokonca zosadiť z arcibiskupského úradu, vtedy sa Anzelm rozhodol odísť do Ríma za pápežom po radu. Kráľ mu pohrozil, že ak odíde do Ríma, už sa nebude môcť do Anglicka vrátiť. Anzelm si teda uvedomoval, že cesta k pápežovi bude zároveň cestou do dobrovoľného vyhnanstva. Zvolal svoje duchovenstvo, rozlúčil sa s nimi a napomenul ich, aby zostali verní Bohu aj v nadchádzajúcich búrkach a protivenstvách. Povedal: *„Kto pohŕda svetskými vecami a očakáva budúce kráľovstvo v nebesiach, toho neodradí žiadne utrpenie od služby Bohu a žiadna pozemská rozkoš nezadusí jeho lásku k Bohu.“*

Ako arcibiskup si Anzelm svojou neohrozenosťou v obrane cirkevnej slobody proti násiliu lakomého a arogantného kráľa Viliama II. získal ešte väčšiu slávu a úctu v celom kresťanskom svete. Nedbajúc na kráľove hrozby sa v roku 1097 vydal v pútnickom odeve na cestu do Ríma. Počas cesty cez Francúzsko bol ako učenec, nezdolný bojovník za pravdu a právo, a mučeník posvätený prenasledovaním, všade vítaný a uctievaný.

Pápež Urban II. ho v Ríme prijal s veľkými poctami a prisľúbil, že pohne anglického kráľa, aby prestal s nekresťanským utláčaním katolíckej Cirkvi. V tom čase však Anzelm v Ríme ochorel z veľkých horúčav, a preto sa uchýlil na vidiek. Tam v tichosti zotrvával v prísnej kajúcnosti, dokončil svoj slávny spis *„Prečo sa Boh stal človekom“* a zatúžil po kláštornom živote, aby sa mohol opäť výlučne venovať svojim obľúbeným štúdiám a pracovať na vlastnej spáse. Požiadal pápeža, aby ho zbavil arcibiskupského úradu, no pápež jeho žiadosti nevyhovel, dúfajúc, že dokáže obmäkčiť anglického kráľa.

Kým pápež vyjednával s kráľom, využíval Anzelma ako múdreho radcu a sprostredkovateľa v rôznych cirkevných záležitostiach. V roku 1098 ho povolal na cirkevný snem v Bari na juhu Talianska. Na sneme sa riešili rôzne otázky, vrátane cirkevného rozkolu s Grékmi. Učený Anzelm tam obhajoval katolícke učenie o pochádzaní Ducha Svätého od Otca i Syna. Na tomto sneme sa pápež sťažoval na zatvrdnutosť anglického kráľa, ktorý si privlastňuje cirkevné majetky, obmedzuje slobodu duchovenstva a neúctivo zaobchádza s primasom. Keď zhromaždení biskupi zamýšľali kráľa vylúčiť z Cirkvi, Anzelm padol k nohám pápeža a prosil o odloženie tohto rozsudku. Predvídal totiž, že by nahnevaný kráľ prenasledoval Cirkev ešte horšie. Synoda tejto žiadosti vyhovela a dočasne odložila odsúdenie násilníckeho kráľa. Na tomto sneme boli tiež obnovené staré cirkevné zákony, ktoré zakazovali takzvanú investitúru – teda potvrdzovanie cirkevných hodnostárov svetskými panovníkmi.

Z Bari sa Anzelm v roku 1099 odobral na cirkevnú synodu do Ríma. Keď sa však rokovania pápeža s anglickým kráľom predlžovali, v tom istom roku odišiel do Lyonu,

kde bol hosťom arcibiskupa Huga, svojho dôverného priateľa. Na jeseň roku 1100 ho zastihla správa, že kráľ Viliam II. bol na love usmrtený šípom francúzskeho dôstojníka. Dobrotivý Anzelm ho oplakal, nespomínajúc si na krivdy, ktoré od neho znášal, a povedal, že by bol ochotný obetovať svoj život, keby tým mohol zachrániť kráľa pred náhlou a nekajúcou smrťou.

Nový anglický kráľ Henrich I., otrasený osudom svojho predchodcu, okamžite vrátil Cirkvi zhabané majetky, zrušil kruté dane uvalené na duchovenstvo, povolal Anzelma z vyhnanstva a privítal ho s najväčšou úctou. Celá Anglická krajina sa radovala a ďakovala Bohu za návrat slávneho primasa ku svojmu stádu. Tri roky potom Anzelm pokojne vykonával svoj pastiersky úrad, kým ho nepostihlo nové súženie. Kráľ Henrich I. naďalej udeľoval biskupom a opátom svojej ríše léna symbolizované odovzdaním prsteňa a berly, čo boli znaky ich právomoci, napriek tomu, že to cirkevné zákony zakazovali. Primas sa tomuto rozhodne postavil na odpor, ale kráľ sa odmietol vzdať svojho domnelého práva a žiadal od Anzelma, aby buď svoje majetky prijal od kráľa v léno a vysvätil biskupov, ktorých kráľ ustanovil, alebo opustil krajinu. Aby predišiel novým nepokojom, Anzelm sa v roku 1103 druhýkrát odobral do Ríma za pápežom Paschalom II. Kráľ tiež poslal k pápežovi vyslancov. Pápež, samozrejme, rozhodol v súlade s cirkevnými zákonmi a podporil Anzelmove konanie. Tým kráľa nahneval a ten zakázal Anzelmovi návrat do Anglicka.

Ťažko skúšaný arcibiskup strávil nasledujúce dva roky vo vyhnanstve v Lyone u priateľa Huga. Horlivo sa tam modlil a konal kajúce skutky za obrátenie zatvrdnutého kráľa a za blaho svojho opusteného stáda. Medzitým Anglicko trpelo a túžilo po návrate svojho arcibiskupa. Dokonca aj samotná kráľova sestra sa snažila o zmierenie medzi panovníkom a primasom. Napokon kráľ povolil a v roku 1106 sa v Normandii stretol s Anzelmom, vzdal sa svojho domnelého práva na investitúru a sľúbil, že sa uspokojí s prísahou vernosti, ktorú mu biskupi a opáti budú skladať pred prevzatím svojich úradov. Ctihodný primas Anzelm sa tak z druhého vyhnanstva vrátil do Anglicka k nesmiernej radosti verného duchovenstva a ľudu. Boh mu po toľkých trápeniach doprial pokojný záver jeho života. Kráľovná Matilda ho uctievala ako svätca a samotný kráľ si ho vážil natoľko, že ho ustanovil za dočasného správcu krajiny počas svojej neprítomnosti.

Anzelm s mladíckou horlivosťou pracoval pre duchovné a hmotné blaho svojich veriacich a neprestal sa venovať svojim obľúbeným štúdiám. Na sklonku života, keď už nevládal slúžiť omšu, dal sa nosiť do chrámu, aby sa mohol zúčastniť na bohoslužbách. Na Zelenú stredu roku 1109 prijal v hlavnom chráme Najsvätejšiu sviatosť a počas čítania Umučenia Pána podľa svätého Lukáša si prítomní duchovní všimli, že staručký arcibiskup zomiera. Položili ho na lôžko pokryté žineným rúchom posypaným popolom, a tam tento svätec zomrel v Pánovi vo veku 76 rokov.

V roku 1720 pápež Klement XI. vyhlásil svätého Anzelma za jedného z významných učiteľov Cirkvi. Jeho učené diela sú dodnes vzácnou ozdobou cirkevnej literatúry. Chrám svätého Víta v Prahe získal v roku 1372 časť ostatkov tohto svätca.

Poučenie:

Kráľ Viliam Ryšavý v chorobe a zo strachu pred smrťou sľuboval, že napraví všetky pohoršenia a nastúpi cestu úprimného pokánia. Sotva však ozdravel, na svoje sľuby zabudol, vrátil sa k svojim starým hriechom a zomrel v nich náhle a nekajúcne. Tak aj dnes býva pokánie mnohých ľudí na smrteľnej posteli neúprimné a preto márne. Je smutné, že mnohí ľahkovážni ľudia sľubujú polepšenie až vtedy, keď sa majú rozlúčiť s týmto svetom. Ešte smutnejšie však je, že takíto ľudia na smrteľnej posteli len zriedka skutočne ľutujú svoje hriechy a obracajú sa k Bohu celým srdcom. Ich predsavzatia sú prázdne, pretože prestávajú hrešiť iba preto, že viac hrešiť nemôžu; ich srdce zostáva nepohnuté a ich spoveď, vynútená iba strachom pred smrťou, býva nedostatočná. Ľudia, ktorí dlhé roky slúžili hriechom a zvykli si na ne, nemôžu bez zvláštnej Božej milosti naraz roztrhnúť okovy, ktorými je ich duša spútaná.

Z toho môžeme pochopiť, aké nebezpečné je odkladať pokánie až na smrteľnú hodinu. Falošná nádej ľahkovážnych ľudí, že na pokánie majú dosť času a že sa obrátia a polepšia neskôr, je najnebezpečnejšou pascou, v ktorej ich duša môže navždy zahynúť. *„Nehovor si: Pánovo zľutovanie je veľké, zmiluje sa nad množstvom mojich hriechov. Lebo zľutovanie i hnev chytro vychádzajú od neho a sleduje hriešnikov jeho hnev. Neodkladaj so svojím obrátením sa k Pánovi, ani to neodsunuj zo dňa na deň. Lebo jeho hnev príde nečakane a rozmetá ťa, až príde jeho pomsta.“* (Sirach 5, 6–9)

V pamätný deň 21. apríla sa spomína sv. Arator a jeho spolumučeníci v Alexandrii; sv. Anastáz sinajský, patriarcha Antiochijský; sv. Šimon, biskup v Seleukii a mučeník.

22. APRÍL

Sv. Epipod a sv. Alexander, mučeníci (2. stor.)

Za čias cisára Marka Aurélia (161-180) boli kresťania vo francúzskom Lyone krvavo prenasledovaní. Prvým z nich, kto podstúpil mučenícku smrť, bol sv. Pothinus, prvý biskup tohto mesta. Cisársky miestodržiteľ so svojím vojskom prehľadával mesto a dával kresťanov mučiť a zabíjať. Aby po nich nezostala ani stopa, rozkázal spáliť ich telá a popol vysypať do rieky. Krvilačný vládca si neoddýchol, kým sa nemohol pochváliť, že v Lyone nezostal ani jeden kresťan. Napokon sa však dozvedel, že neďaleko mesta sa skrývajú dvaja mladí kresťanskí šľachtici – Alexander, pôvodom Grék, a Epipod, rodák z Lyonu. Títo dvaja sa spoznali počas štúdií, uzavreli nerozlučné priateľstvo a navzájom sa povzbudzovali k neochvejnej viere a bohabojnému životu. Milujúc úprimne Krista, posväcovali sa čistotou, striedmosťou, dobročinnosťou a nábožnosťou.

Keď v Lyone začalo prenasledovanie veriacich, odišli z mesta do blízkej dediny, kde sa v dome zbožnej vdovy Lucie venovali modlitbám. Na rozkaz vládcu sa vojaci vybrali do ich útočiska, aby ich zajali. Mladíci sa pokúsili o útek, ale boli chytení a

spútaní. Počas zajatia Epipod stratil topánky, ktoré vdova Lucia našla a uchovávala ako vzácnu pamiatku. Po trojdňovom väznení boli obaja mladíci, so zviazanými rukami za chrbtom, predvedení pred súd, kde sa zhromaždil dav pohanov. Na otázku vládcu obaja smelo vyznali, že sú kresťanmi. Rozhnevaný vládca im vyčítal ich vzdorovanie nesmrteľným bohom a urážku cisára. Obaja mladíci však boli pevne presvedčení o svojej viere a boli pripravení podstúpiť aj mučenícku smrť za ňu. Vládca si to všimol a nariadil, aby staršieho Alexandra odviedli, dúfajúc, že sa mu podarí zlomiť aspoň mladšieho Epipoda. Obrátil sa naňho podlízavými slovami: *„Si pekný mladík a nejednal by si múdro, keby si sa svojou tvrdohlavosťou uvrhol do záhuby. Pozri na nás; uctievame bohov radovánkami, hostinami, spevom, hrami a rozkošami lásky, ale vy sa klaniate ukrižovanému človeku, ktorý si teší pôstom a zakazuje rozkoše. Nuž, užívaj si svet s nami!“* Epipod bez váhania odpovedal pokušiteľovi: *„Hovoril si o tom, že náš Pán Ježiš Kristus bol ukrižovaný; nevieš však, že vstal z mŕtvych a že ako Boh a človek pripravuje svojim služobníkom cestu k nesmrteľnosti a uvádza ich do nebeského kráľovstva. Týmto vznešeným tajomstvám nerozumieš a nevieš, že človek sa skladá z tela a nesmrteľnej duše. U nás vládne duša a telo ju poslúcha. Tie ohavnosti, ktorými vy uctievate svojich bohov, lahodia telu, ale ničia dušu. My kresťania bojujeme proti telu a prekonávame hriešne rozkoše, aby sme zachránili svoju dušu. Vám je však brucho bohom, a preto nedbáte o dušu, mysliac si, že po prehýrenom živote zahynie. My vieme, že iba naše telo môže byť usmrtené, ale keď budeme vami umučení, naša duša vstúpi do večného života.“* Týmto rozhodným prejavom vládcu natoľko rozzúril, že rozkázal Epipoda biť do tváre. Krvácajúci mladík sa týmto utrpením stal ešte odvážnejším a zvolal: *„Vyznávam, že Ježiš Kristus je s Otcom i Duchom Svätým Boh. Som pripravený dať za Neho svoj život, lebo On je môj Stvoriteľ a Vykupiteľ.“* Potom vládca nariadil natiahnuť jeho telo na škripec a hrozne ho mučiť. Pohanom sa však zdalo toto mučenie príliš zdĺhavé, a tak kričali, aby bol mučeník vydaný im na ukameňovanie. Vládca sa však obával výtržností rozvášneného davu a vyriekol rozsudok, aby bol Epipod vyvedený zo súdnej siene a sťatý mečom. Tak dosiahol mladý Epipod korunu mučeníctva.

O dva dni vládca predvolal zo žalára Alexandra a povedal mu: *„Tvoj priateľ zahynul a ty si jediný, kto tu z kresťanov zostal. Ešte stále sa môžeš zachrániť; premysli si všetko, zmúdrej a obetuj nesmrteľným bohom.“* Kresťanský mladík odpovedal: *„Ďakujem Bohu za víťazstvo, ktoré dosiahli mučeníci. Ich príklad ma povzbudzuje a dodáva mi odvahy. Mýliš sa, ak si myslíš, že kresťania tebou povraždení zahynuli. Ich duše sú teraz v nebi. Kresťanské náboženstvo nemožno vyhladiť, pretože jeho zakladateľ, Ježiš Kristus, pravý Boh, ho chráni a upevnil ho tak, že čím viac mučeníkov zaň zomiera, tým viac sa ono šíri. Keď ma môj milovaný brat predišiel do večnej radosti, usilujem sa o to, aby som svoju vieru tým odvážnejšie vyznával. Som kresťan a zostanem ním na oslavu Božiu až do poslednej chvíle svojho života. Znič moje telo, ako chceš; smrti sa nebojím, lebo viem, že Boh, ktorý mi dal moju dušu, ju zachráni a vezme k sebe.“* Po tejto reči vládca, zahanbený a rozčúlený, rozkázal, aby bol mučeník natiahnutý na škripec a bičovaný. Svätý však zostal pevný, neprestával Boha velebiť a k Nemu volať o pomoc. Keď sa ho znova spýtali, či zostane vo viere,

odpovedal: *„Všemohúci a večný Boh ma bude posilňovať, aby som sa neklaňal diablom ani vašim modlám, ale aby som vo svojom predsavzatí vytrval až do konca.“* Potom ho vládca odsúdil na smrť ukrižovaním. Kati mu natiahli ruky a nohy na kríž a priviazali ho povrazmi. Mučeník, hrozne doráňaný a roztrhaný, vypustil svoju dušu chváliac Krista práve vo chvíli, keď ho kati s krížom zdvihli.

Kresťania tajne v noci pochovali telá oboch mučeníkov v jaskyni blízkeho lesa a ich hroby boli oslávené Božími zázrakmi. Najmä na príhovor týchto svätcov bolo uzdravených mnoho chorých počas moru v Lyone. Úctu k týmto mučeníkom šírila medzi ľudom najmä zbožná vdova Lucia, ktorá im kedysi poskytla úkryt pred pohanmi.

Poučenie:

Svätí mučeníci Epipod a Alexander čelili útokom proti svojej viere a zvodom pohanskej rozkoše s odhodlaním, že duša človeka je nesmrteľná, a preto je nutné dbať o jej spásu. Naše duše sú dychom večného Boha, ktorý ich stvoril, aby žili naveky. Kresťan, ktorý si neustále pamätá túto pravdu, nikdy nepredá svoju nesmrteľnú dušu za biednu cenu úbohých telesných rozkoší. Viera v nesmrteľnosť duše nás vedie k tomu, aby sme v sebe aj v blížnych ctili a milovali Boží obraz, ľudí vykúpených Kristom a dedičov nebeského kráľovstva. Veriaci, cnostný kresťan zomiera s útechou, že jeho duša prežije smrteľné telo a že smrť bude preňho len prechodom do lepšej vlasti v nebesiach. Preto očakáva posledné chvíle svojho pozemského života bez strachu a odhodlane, potešujúc svojich blízkych nádejou na opätovné stretnutie v dome nebeského Otca.

Čo povedať o neveriacich, ktorí popierajú nesmrteľnosť ľudskej duše a opovažujú sa ľuďom nahovárať, že ich duša zahynie spolu s telom? Nie je takéto rozprávanie vrcholne bezbožné a hrubé? Nevrhá človeka do zúfalstva? Istý novodobý spisovateľ, hoci nebol kresťanom, napísal: *„Keby bola naša duša smrteľná, nemali by sme na tomto svete iný účel, ako si ako dobytok hľadať potravu a zomrieť. Celá spoločnosť slobodných a mysliacich ľudských bytostí by nebola ničím viac než stádom nerozumného dobytka. Človek, tento úžasný tvor, by bez nádeje na nesmrteľnosť bol najbiednejším zo všetkých zvierat na zemi; a to najbiednejším preto, že by bol ku svojmu nešťastiu nútený neustále premýšľať o svojom osude, báť sa smrti a napokon upadnúť do zúfalstva.“*

„Sme synmi svätých a očakávame onen život, ktorý Boh dá tým, čo vo svojej viere nikdy nezakolísali.“ (Tob 2, 18.) *„Veď vieme, že keď sa tento stánok - náš pozemský dom rozpadne, máme od Boha príbytok nie rukou zhotovený, ale večný dom v nebi.“* (2 Kor 5, 1.)

---

22. apríla je aj pamätný deň svätého Kaja († 296), pápeža a mučeníka a svätého Sotera († 177), pápeža a mučeníka.

23. APRÍL

Sv. Vojtech, biskup, mučeník a patrón českého národa (10. stor.)

Svetlo svätej Kristovej viery prišlo do Čiech z východu, z Moravy, zásluhou slovanských apoštolov, svätých Cyrila a Metoda. Keď sa v rozkvete Veľkomoravskej ríše šírilo kresťanstvo z Velehradu na východ, juh a sever, ani susedné Čechy nemohli zostať ponorené v temnotách pohanstva. Viera v Krista si u nás získala priazeň a zvíťazila nad pohanstvom takmer bez boja, ľahko a rýchlo, keď knieža Bořivoj so svojimi tridsiatimi šľachtickými sprievodcami prijal na Velehrade krst z rúk svätého Metoda. Bohužiaľ, čoskoro sa uvoľnilo blahodarné spojenie, ktoré spájalo Čechy s Veľkomoravskou ríšou. Po smrti veľkého svätca Metoda († 885) sa medzi jeho stádo dostal zradca Viching, ktorý spôsobil vyhnanie velehradského arcibiskupa svätého Gorazda a ďalších Metodových učeníkov, slovanských kňazov. Po smrti veľkomoravského kráľa Svätopluka v roku 894 začala ríša upadať v dôsledku nesvornosti jeho synov, a čiastočne vinou Čechov.

V roku 895 sa synovia Bořivoja I., knieža Spytihněv a jeho brat Vratislav, odobrali na ríšsky snem do Rezna (Regensburg), kde sa dobrovoľne podriadili nemeckému kráľovi Arnulfovi a žiadali ochranu ríše. Týmto činom sa Čechy odtrhli od Moravy. Odvtedy do Čiech prichádzali aj nemeckí kňazi latinského obradu z Rezna a pôsobili spolu so slovanskými kňazmi. Keďže arcibiskupský stolec na Velehrade zostal po smrti svätého Metoda prázdny, Čechy boli od roku 895 zaradené pod biskupstvo v Rezne. České kniežatá, hoci sa odtrhli od Moravy a podriadili Nemeckej ríši, nemali v úmysle zriecť sa cirkevnej príslušnosti k Velehradu ani zničiť slovanský obrad zavedený svätým Metodom. Udalosti však viedli k opaku. Za vlády veľkomoravského kráľa Mojmíra II. bolo síce v roku 899 obnovené Velehradské arcibiskupstvo, avšak Česi z toho nemali úžitok, pretože žili v nepriateľstve s Moravou. Medzitým Veľkomoravská ríša slabla, až v roku 900 definitívne zanikla, pričom spolu s ňou zaniklo aj Velehradské arcibiskupstvo. Na mieste zaniknutej Veľkomoravskej ríše založil Přemyslovec knieža Boleslav I. mocnú Českú ríšu, ktorá potom zahŕňala okrem Čiech aj celú Moravu, Sliezsko a Belochorvátov, čiže súčasnú Halič s niektorými oblasťami dnešného ruského Poľska.

Boleslav I. horlivo dbal o rozvoj svätej viery vo svojej ríši. Keďže väčšinou vládol nad územiami, ktoré kedysi patrili Veľkomoravskej ríši a Velehradskému arcibiskupstvu, zaumienil si, aby v jeho ríši, v Prahe, bolo zriadené samostatné biskupstvo so slovanským obradom, aby tak pražskí biskupi kráčali v šľapajach sv. Metoda. V

Čechách bolo totiž stále dosť slovanských kňazov a slovanský obrad u nás nezanikol, ani keď naša vlasť patrila pod Rím a keď Velehrad zanikol. Z tohto dôvodu poslal Boleslav I. svoju dcéru Mladu do Ríma, aby odovzdala pápežovi svoju žiadosť o zriadenie pražského biskupstva. Pápež Ján XIII. prijal správu o Boleslavovom zámere s radosťou, no nemohol vyhovieť žiadosti, aby nové biskupstvo v Čechách bolo slovanské, pretože musel zohľadniť vplyv svojho mocného spojenca, cisára Ota I., hoci bol inak Čechom naklonený.

Medzitým však v roku 967 zomrel Boleslav I. a nedožil sa splnenia svojej žiadosti. Jeho syn a nástupca, knieža Boleslav II., vyslal do Ríma posolstvo, ktoré povzbudilo kniežaciu dcéru Mladu, aby znovu predniesla žiadosť českého národa pápežovi Jánovi XIII. Ten potom Mlade vydal zakladaciu listinu pražského biskupstva, v ktorej sa stanovilo, že nové biskupstvo bude zriadené iba pod podmienkou, že v ňom bude platiť rímsko-latinský obrad a nie slovanský. Po dôkladných rokovaniach, za horlivej účasti rímskeho biskupa sv. Wolfganga, bola v roku 973 cisárom Otom I. potvrdená listina na vyznačenie hraníc pražskej diecézy.

Prvým pražským biskupom sa stal Dietmar, pôvodom Sas, učený mních benediktínskeho rádu z kláštora v Magdeburgu, ktorý dobre ovládal slovanský jazyk, naučil sa ho už vo svojej vlasti. Bol dobrým pastierom českého ľudu a mužom výnimočnej výrečnosti. Osem rokov prechádzal rozsiahlou diecézou, hlásajúc Božie slovo, udeľujúc svätý krst pohanom a posväcujúc kňazov i Pánove chrámy. Napriek tomu sa tomuto výnimočnému biskupovi nepodarilo úplne vyplieniť všetky pohanské bludy a zlozvyky, ktoré v ľude ešte stále pretrvávali. Keď 2. januára 982 zomieral, trpko nariekal nad tým, že mlčal k hriechom svojich zverencov, a obával sa Božieho súdu. Táto skľúčenosť zbožného, umierajúceho biskupa hlboko dojala všetkých, ktorí kľačali pri jeho smrteľnom lôžku a modlili sa, zvlášť mladého Slavníkovca Vojtecha, ktorý bol čoskoro nato, z Božej vôle, sám povolaný prevziať ťažké bremeno biskupského úradu po Dietmarovi.

Vojtech pochádzal z mocného českého rodu Slavníkovcov, ktorého panstvo zahŕňalo takmer dve pätiny českých zemí, s pohraničným hradom Kladskom na severe pri Poľsku, Netolicami a Doudlebmi na juhu na obranu proti Bavorom a Rakúšanom, Litomyšľou a Chýnovom na východe a horným tokom rieky Vltavy na západe, ktorý bol chránený hradom na vrchu Osek pri Zbraslavi. Vojtechov otec Slavník zdedil toto obrovské bohatstvo a verne slúžiac českým panovníkom, vládol z Libice prostredníctvom volených vladykov vo svojich krajoch a okresoch. Hrad Libice na pravom brehu rieky Cidliny, neďaleko jej ústia do Labe, bol veľmi rozsiahly a pevný. V jeho ohrade stáli dve svätyne – drevený chrám Panny Márie a kamenný chrám sv. Juraja. Slavníkovci boli spríbuznení so saským cisárskym rodom v Nemecku a v Čechách zaujímali po Přemyslovcoch popredné miesto medzi zemskou šľachtou.

Otec Vojtecha, Slavník, nevynikal iba bohatstvom, urodzenosťou a veľkou mocou, ale aj bohabojnosťou, dobročinnosťou, spravodlivosťou a poctivosťou. Jeho manželka Střezislava, dcéra významného slovanského rodu, bola zbožná a šľachetná pani. Rada počúvala slová kresťanského učenia, žila svätо a vzorne vychovávala svojich synov. Manželia mali šesť synov: najstaršieho Soběbora, Spytimira, Pobraslava,

Pořeja, Čáslava a najmladšieho Radima, okrem Vojtecha. Vojtech sa narodil na Libici medzi rokmi 950 a 953. Zo všetkých bratov vynikal telesnou krásou a silou, a preto ho otec určil na svetský stav. Keď však Vojtech v mladom veku ochorel a bol blízko smrti, rodičia ho odniesli do svätyne, položili na oltár Matky Božej a vrúcne prosili o jej príhovor, aby ich syn vyzdravel. Ich modlitba bola vyslyšaná – Vojtech sa uzdravil, a otec z vďačnosti prisľúbil, že syna zasvätí duchovnému stavu. Vďaka nábožným rodičom a vynikajúcemu vychovávateľovi Radlovi rástol Vojtech na Libici v kresťanských cnostiach. Radla, oddaný rodu Slavníkov, sa v mladosti vzdelával na zahraničných školách, naučil Vojtecha základy písma a neskôr mu bol nerozlučným druhom a skúseným radcom.

Niekoľko rokov po roku 960 zavítal na Libicu vzácny hosť – bývalý mních benediktínskeho kláštora sv. Maximína v Trevíri, biskup sv. Adalbert. Tento biskup vykonal cestu na Rus, kde zamýšľal šíriť kresťanskú vieru. Jeho sprievod však na Rusi zavraždili pohania a biskup sám sotva unikol smrti. Po návrate bol na Libici pohostinne prijatý a nejaký čas tam zostal. Jeho rozprávanie o pohanských národoch na východe a o prežitých útrapách hlboko zapôsobilo na mladého Vojtecha. Slavník si svätého biskupa veľmi obľúbil a uzavrel s ním trvalé priateľstvo.

Na otcovskom hrade sa Vojtech učil žalmy Starého zákona, iné knihy Svätého písma a hymny sv. Gregora Veľkého. Keď dospel, rodičia rozhodli, že ho vyšlú na vyššie školy. Keďže vtedy nebolo v Prahe ani biskupa, ani vyšších škôl, Vojtech bol poslaný do Magdeburgu (Děvin) na Labe. V roku 968 tam bolo založené arcibiskupstvo a jeho prvým arcibiskupom sa stal zmienený priateľ Slavníkov sv. Adalbert, ktorý pri hlavnom chráme otvoril známu školu, kde mladíkov pripravovali na duchovnú dráhu.

V roku 972 prišiel mladý Vojtech s vychovávateľom Radlom do Magdeburgu, aby pokračoval vo vzdelávaní. Arcibiskup Adalbert ochotne prijal syna Slavníkov, obľúbil si ho a otcovsky nad ním bdel. Pri birmovke mu dal svoje meno Adalbert, pod ktorým bol tento svätý Slavník známy medzi neslovanskými národmi. Magdeburská škola sa pod vedením učeného Otricha, prezývaného *„saský Cicero“,* tešila veľkej sláve. Študenti z významných rodov tam získavali dokonalé vzdelanie. Vojtech vynikal vedomosťami aj príkladnými mravmi. Hovoril tromi jazykmi, bol usilovný v modlitbách, vyhýbal sa nevhodným spoločenstvám, miloval samotu a štedro rozdával almužny z peňazí, ktoré mu rodičia posielali. Už ako mladík prejavoval známky budúcej svätosti. Medzi jeho spolužiakmi bol aj sv. Bruno, neskorší arcibiskup a druhý apoštol Prusov.

Počas pobytu v Magdeburgu bol Vojtech v roku 973 svedkom pohrebu cisára Ota I. a zoznámil sa s mladým cisárom Otom II. Na arcibiskupskom dvore sa často rokovalo o duchovných potrebách národov, ktoré odmietali kresťanskú vieru, a o zásluhách kňazov, ktorí sa odhodlali kázať evanjelium medzi pohanmi. Tieto rozhovory Vojtecha inšpirovali, aby zostal v Magdeburgu a podľa príkladu sv. Adalberta sa neskôr venoval kázaniu medzi pohanmi.

Dňa 17. marca 981 zomrel na Libici Vojtechov otec Slavník. O krátky čas neskôr, 21. mája, zomrel aj arcibiskup sv. Adalbert. Jeho nástupcom mal byť podľa jednomyseľného rozhodnutia učenec Otrich, no cisár Otto II. túto voľbu ignoroval a vymenoval za arcibiskupa v Magdeburgu biskupa Giselera z Meziborka, ktorý mal skôr svetské zmýšľanie. To Vojtecha sklamalo, a tak sa po deviatich rokoch pobytu v Magdeburgu vrátil do vlasti. Tam sa po rokoch stretol so svojou matkou Střezislavou, ktorá žila až do roku 987.

Milým zamestnaním bolo Vojtechovi navštevovať chorých a väzňov a prijímať na svojom dvore siroty, vdovy a cudzincov, ktorých prosby ochotne vypočul. Raz v noci ho pri modlitbe vyrušilo búchanie na bránu biskupského domu. Akýsi žobrák prosil o almužnu. Vojtech, nenašiel iný dar, bez váhania sňal drahocennú posteľnú prikrývku a dal ju žobrákovi. Keď sluhovia neskôr hľadali chýbajúcu prikrývku a podozrievali zlodeja, biskup im povedal: *„To neurobil nepriateľ, ale vzal si to niekto, kto to potreboval.“*

Na vzdelanie a výchovu duchovenstva kládol Vojtech veľký dôraz. Vo voľnom čase osobne vyučoval mladých duchovných a dbal, aby kňazi, ktorí pracujú na Pánovej vinici, boli dobrými a príkladnými pastiermi svojho ľudu. Sám k sebe bol prísny, odopieral si všetky pôžitky a pohodlie, no ku každému sa správal láskavo a priateľsky. Vo všetkom jeho konaní sa prejavovala pokora a ušľachtilá, milá vľúdnosť, spojená s apoštolskou horlivosťou pre Božiu česť a slávu i spásu ľudských duší. Bol skutočným nasledovníkom Krista a jeho apoštolov a už za svojho života bol považovaný za svätca.

Založením pražského biskupstva ožili nádeje na obnovenie veľkomoravskej metropoly a na udržanie slovanského obradu zavedeného sv. Metodom. Slovanský obrad však v Čechách a na Morave nezanikol náhle. Prvý pražský biskup Dětmar i mohučský arcibiskup Vigilus, keď spoznali pravú katolícku vieru Cyrilo-metodských slovanských duchovných, z opatrnosti tolerovali ich zvyklosti, pokiaľ to bolo možné. Vojtech, ktorý bol po otcovi i matke Slovan a verný syn českého národa, sa snažil slovanské zvyklosti podporovať, ako to len šlo. Za jeho pôsobenia sa vedľa latinského obradu na mnohých miestach v Čechách udržal aj slovanský obrad, ktorý pretrval ešte za piatich jeho nástupcov na pražskom biskupskom stolci. O priaznivom vzťahu sv. Vojtecha k slovanským obradom a kňazom svedčí aj starobylá tradícia, ktorá ho pokladá za autora českých kostolných piesní. Rozšíril najmä cirkevnú pieseň *„Gospodi pomiluj ny“,* ktorá je pamiatkou na slovanských vierozvestcov, o verše obsahujúce prosbu za mier v krajine, rozvrátenej vnútornými spormi. Túto pieseň sa usiloval zaviesť medzi českým ľudom. Preto je táto pieseň známa ako pieseň sv. Vojtecha.

Apoštolská činnosť a vznešené cnosti biskupa Vojtecha neprinášali v Čechách ovocie, aké očakával. Svätca zarmucovali trpké slová jeho predchodcu Dietmara na smrteľnej posteli. Český ľud, podriadený Vojtechovej berle, bol tvrdohlavý. Niektorí Česi si, napriek cirkevným zákazom, brali za manželky príbuzné osoby a žili v pohanskom mnohoženstve. Iní predávali kresťanských zajatcov Židom a pohanom. Mnohí nerešpektovali pôstne dni, a medzi duchovnými sa našli aj takí, ktorí sa

verejne ženili. Keď ich biskup za to karhal, nenávideli ho a sťažovali sa na neho svetským veľmožom, ktorí ich chránili.

Časom sa narušil priateľský vzťah medzi Vojtechom a kniežaťom Boleslavom II., ktorý sa zaplietol do dobrodružných vojen so susedmi. Vojnové časy neboli priaznivé pre pastiersku činnosť biskupa. V roku 989 sa Boleslav II. spojil s pohanskými Luticami proti poľskému kniežaťu Měčislavovi. Toto spojenectvo s Luticami, ktorí si do bojov nosili modly, niesol Vojtech veľmi ťažko, keďže bolo namierené proti kresťanským Poliakom. Svätý Vojtech videl, že knieža kazí jeho najlepšie úmysly, ľud nedbá na Božie zákony a pácha ťažké hriechy. Preto sa rozhodol opustiť krajinu, než by sa musel pozerať na záhubu svojho ľudu. Najviac ho trápilo, že sa mu nepodarilo odstrániť mnohoženstvo, neporiadne manželstvá duchovných a predaj kresťanských otrokov, ktorých Židia kupovali v takom počte, že na ich vykúpenie nemal dostatok prostriedkov. Vojtech mal raz sen, v ktorom videl Krista a počul jeho nárek, že je opäť predávaný Židom. Tento sen vyložil prepošt Velich slovami: *„Ak sú kresťania predávaní Židom, predáva sa sám Kristus, ktorého sme telom a údmi.“*

Za takýchto žalostných okolností sa Vojtech napokon rozhodol, že sa vyberie k pápežovi, prednesie mu svoje trápenia a ak to bude jeho vôľa, zloží biskupskú hodnosť. Arcibiskup mohučský Viligis, ktorý dôkladne poznal ťažkosti, s ktorými sa Vojtech v Čechách stretával, súhlasil s jeho žiadosťou. Bol presvedčený, že Česi si čoskoro zaželajú návrat svojho vynikajúceho pastiera a že Vojtech sa čoskoro vráti k svojmu kajúcemu stádu. V tom čase zavítal na návštevu do Prahy brat kniežaťa Boleslava II., benediktínsky mních zo svätojimramského kláštora v Rezne, Strachkvas Krištan. Vojtech s ním hovoril, sťažoval sa na neposlušnosť českého ľudu a aroganciu veľmožov, a zveril mu svoj úmysel odísť za pápežom po radu. Napokon mu povedal: *„Ty si brat kniežaťa tejto krajiny, a preto by ťa náš neposlušný ľud počúval viac ako mňa. Si bohabojný, vzdelaný a vhodný na to, aby si prijal biskupskú dôstojnosť. S pomocou svojho brata budeš môcť potlačiť pyšných, karhať nedbalých, trestať neposlušných a napomínať neveriacich. Nuž, staň sa biskupom namiesto mňa.“* Krištan však túto dôstojnosť odmietol, jednak z pokory, jednak aby si Vojtecha uchoval pre vlastnú krajinu. Vojtech napokon uskutočnil svoj plán. Požiadal meisenského biskupa Volkolda, aby dočasne zastúpil jeho úrad hlavného pastiera pre veriacich pražského biskupstva, a v roku 989 sa spolu s milovaným bratom Radimom, bývalým pestúnom Radlom, pražským prepoštom Velichom a niekoľkými sluhami vydal na cestu do Talianska. Pápež Ján XV. prijal svätého biskupa v Ríme láskavo, vypočul si jeho sťažnosti a povedal mu: *„Syn môj, ak ťa nechcú poslúchať, odvráť sa od toho, čo ti škodí. Venuj sa tichému rozjímaniu medzi tými, ktorí vedú pokojný život.“*

Vojtech si následne zaumienil, že podnikne púť do Jeruzalema, aby na miestach posvätených utrpením Pána načerpal silu na ďalšiu prácu a nové boje, ktoré ho čakali. Prepustil svojich sluhov domov a ponechal si pri sebe iba Radima, Radla a Velicha. Keď o jeho púti počula cisárovná Teofana, matka cisára Ota III., ktorá sa v tom čase zdržiavala v Ríme, zavolala si svätca, prosila ho, aby sa modlil za dušu jej zosnulého manžela cisára Ota II., a dala mu na cestu toľko peňazí, že ich Radim sotva

uniesol. Vojtech však tieto peniaze hneď rozdal chudobným a s tromi spoločníkmi sa pešo vydal do južného Talianska. Na ceste sa zastavili v benediktínskom kláštore na Monte Cassine. Tam mu opát poradil, aby ďalej nešiel, a presviedčal ho, že urobí lepšie, ak sa rozhodne žiť podľa pravidla sv. Benedikta na jednom mieste pokojne a zbožne, než aby putoval po svete. Vojtech poslúchol túto radu a rozhodol sa zostať na Monte Cassine a prijať rehoľný odev. Chcel byť len obyčajným mníchom, no ostatní mnísi mu neprestávali prejavovať úctu ako biskupovi a žiadali ho, aby im vysväcoval kňazov a rehoľné chrámy. Preto odtiaľ čoskoro odišiel a pokračoval s priateľmi na západ k pobrežiu, aby sa vydal na more. Na ceste sa zastavil vo Valliluce, v kláštore sv. Michala, kde prebývali grécki mnísi baziliáni. Kláštor bol na území benediktínskeho arciopátstva Monte Cassino. V tom čase bol jeho predstaveným ctihodný starec sv. Nilus. Pokoj tohto kláštora a rozhovor s igumenom Nilom natoľko dojali Vojtecha, že na kolenách s plačom prosil, aby ho prijali do svojho spoločenstva. Svätý Nilus, hoci v ňom rozpoznal svätca, povedal, že ho nemôže prijať, pretože bol biskupom latinského obradu a nemohol bez pápežského súhlasu vstúpiť do baziliánskeho kláštora gréckeho obradu. Navyše upozornil, že kláštor je pod ochranou opátstva Monte Cassino, odkiaľ Vojtech práve prišiel, a jeho prijatie by mohlo vyvolať nevôľu voči Montecassinským. Nilus mu však poradil, aby sa vrátil do Ríma a vstúpil do benediktínskeho kláštora sv. Bonifáca a Alexia na Aventínskom vrchu, kde bol opátom Nilov priateľ Lev. Nilus dal Vojtechovi odporúčací list, v ktorom vyslovil želanie, aby bol prijatý do kláštora sv. Bonifáca, a ak by to nebolo možné, aby ho s pápežským povolením prijali grécki mnísi baziliáni v kláštore sv. Sávu na tom istom vrchu Aventín. Keď Velich a Radlo videli, čo sa deje, rozlúčili sa so svojím pánom a vydali sa na cestu do Čiech. Radim však zostal so svojim bratom a obaja vstúpili do spomenutého kláštora sv. Bonifáca v Ríme. Na Zelený štvrtok roku 990 prijali obaja benediktínske rehoľné rúcho. Radim vtedy prijal kláštorné meno Gaudencius. Ako novici strávili rok v rehoľnej disciplíne a 4. apríla 991 zložili slávnostné sľuby podľa pravidiel sv. Benedikta. Pre Vojtecha bol kláštor pozemským nebom. Zabudol na svoju biskupskú dôstojnosť a ochotne vykonával všetky úlohy, ktoré mu rehoľa ukladala. Horlivo sa modlil, rozjímal a pracoval ako najposlednejší brat, ktorý nebol kňazom. Svojou pokorou, poslušnosťou a odriekaním dával príklad všetkým mníchom. Prežíval skutočné šťastie a spokojnosť, že v samote môže nerušene slúžiť Bohu podľa túžby svojho zbožného srdca a pracovať na vlastnom spasení.

Jeho svätosť sa rozšírila po celom Ríme, keď modlitbou a vkladaním rúk vyliečil dcéru budúceho rímskeho prefekta Jána Glosa z bolestivej zimnice. Medzi kláštornými bratmi k nemu obzvlášť priľnul zbožný a učený Kanaparius, ktorý neskôr napísal Vojtechov životopis. Po smrti opáta Leva v roku 1002 bol Kanaparius zvolený za jeho nástupcu.

Medzitým sa Čechom začalo cnieť za svojím svätým pastierom. Mnohí ľutovali, že si ho neváżili a nepočúvali jeho otcovské napomínania. Čoraz častejšie bolo počuť hlasy volajúce po jeho návrate k opustenému stádu. Aj knieža Boleslav uznal, že svätému biskupovi ublížil, a túžil po jeho návrate. Zriekol sa Luticov, v roku 992 uzavrel mier s Poliakmi aj s cisárom a vyslal posolstvo k mohučskému arcibiskupovi Viligisovi,

aby vyjednal s Vojtechom jeho návrat. Viligis pochválil túžbu kniežaťa aj českého ľudu po Vojtechovi a ich sľub, že sa zriekajú neprávostí, proti ktorým Vojtech horlivo bojoval. Vydal list, v ktorom Vojtecha povzbudzoval, aby si spomenul na duchovné puto so svojím ľudom a neváhal sa k nemu vrátiť, keďže mnohí ľutujú svoje pády, sľubujú nápravu a bez Božieho pastiera nemôžu prospievať.

České posolstvo, vyslané do Ríma k Vojtechovi, priniesol Radlo a mních Strachkvas Krištan. Svätý Vojtech ich prijal a ich žiadosť predniesol svojmu opátovi. Kláštor sv. Bonifáca však váhal uvoľniť Vojtecha a odkázal českých poslov na pápeža Jána XV. Ten zvolal zhromaždenie biskupov, kde sa rokovalo o Vojtechovi. Za prítomnosti pápeža sa Strachkvas Krištan horlivo prihováral, aby bola žiadosť kniežaťa a českého národa vypočutá. Pápež sa po porade s biskupmi rozhodol: *„Hoci dobrý otec nezískal dobrých synov, vráťme im toho, koho po práve žiadajú. Ak budú Česi poslušní Vojtechovi, nech si ho ponechajú v pokoji a prinášajú stonásobné ovocie pod jeho vedením; ak by však nechceli zanechať zlých návykov, nech tento náš milý brat od nich bez prieťahov odíde.“*

Po troch rokoch v Taliansku sa Vojtech v roku 992 nerád rozlúčil s milými bratmi z kláštora sv. Bonifáca a vydal sa na cestu do vlasti. Sprevádzalo ho českí poslovia a dvanásť benediktínskych mníchov z rôznych rímskych kláštorov, ktorí sa rozhodli odísť do Čiech. Po príchode do vlasti sa svätec zastavil na Zelenej hore v Plzeňsku, kde vztiahol ruky k modlitbe a požehnal rodnej krajine, ktorú od jeho odchodu sužovalo sucho a neúroda. Jeho modlitba bola vypočutá a nebo zoslalo hojný dážď, ktorý oživil zem. Mníchov z Ríma zanechal Vojtech zatiaľ v Kostelci v Plzeňsku, kde im jeho zásluhou postavili chrám Panny Márie. Keď sa svätý biskup blížil so svojím sprievodom k Prahe, vyšli mu naproti duchovní a zástupy ľudí. Privítali ho s veľkou radosťou a sľúbili mu poslušnosť. Knieža Boleslav II. hneď v roku 992, v súlade s rozhodnutím zemského snemu, vydal osobitné ustanovenie, ktorým dal biskupovi právo anulovať manželstvá blízkych príbuzných uzavreté proti cirkevným zákonom, stavať chrámy tam, kde to bolo potrebné, a vyberať desiatky bez odporu šľachty. Tento priaznivý vývoj zákonov bol prvým ovocím statočnosti a rozhodnosti svätého biskupa. V Čechách nastal blahodarný obrat, všetky nezhody boli urovnané a zdalo sa, že Vojtechovi začínajú v jeho vlasti lepšie časy.

Keď Vojtech opustil kláštor na Aventínskom vrchu, zostal verný benediktínskemu rádu a snažil sa, aby sa rehoľa zakorenila aj v Čechách na prospech ľudu. S podporou kniežaťa Boleslava II. kúpil na západnej strane Pražského hradu rozsiahly les Šárku a založil tam v Břevnove dočasný drevený kláštor a chrám zasvätený sv. Benediktovi, Bonifácovi a Alexiovi. Do tohto kláštora uviedol mníchov, ktorých priviedol z Ríma, a ich počet sa čoskoro zvýšil o českých novicov. Kláštor bol vysvätený Vojtechom v roku 993 a jeho prvým opátom sa stal bývalý Vojtechov vychovávateľ Radla, ktorý ako mních prijal meno Anastáz. Knieža Boleslav II. kláštor hojne obdaroval majetkami a poplatkami, a sám Vojtech mu venoval niekoľko dedín a usadlostí zo svojho rodinného majetku.

Břevnovské opátstvo sa preslávilo ako kolíska mnohých ďalších benediktínskych kláštorov v Čechách, na Morave, v Poľsku a v Uhorsku. Uvedením benediktínskych

mníchov do Čiech položil Vojtech pevné základy kresťanstva v krajine. Benediktíni boli pre Vojtecha skúsení spolupracovníci na Božej vinici, horliví hlásatelia viery a vzor duchovenstva. Knieža Boleslav získal v mníchoch aj výborných hospodárov, ktorí učili ľud, ako klčovať lesy, stavať hospodárske budovy a zriaďovať cesty a mosty. Břevnovskí mnísi rýchlo premenili okolie svojho kláštora, kde predtým rástli pralesy, na obrobené polia.

Vojtech rád trávil čas v Břevnove, kedykoľvek mohol. Osobne sa zapájal do ručných prác s mníchmi a zúčastňoval sa na ich modlitbách a rozjímaniach. Břevnovskí mnísi sa okrem hospodárenia venovali aj svätým vedám, opisovaniu kníh, výchove mládeže a remeslám, ako bolo maľovanie, rezbárstvo, sochárstvo a staviteľstvo. Kláštor slúžil tiež ako útočisko pre chudobných, opustených a chorých. Založením Břevnovského opátstva Vojtech priniesol svojej krajine veľký úžitok.

Okrem starostlivosti o Břevnov sa Vojtech venoval aj kapitule pri katedrále sv. Víta. Za prepošta tam ustanovil vzdelaného a zbožného kňaza Velicha, ktorý neskôr vstúpil do benediktínskeho kláštora na Monte Cassine. Počas pokojnejších rokov svojej pastoračnej činnosti navštívil vzdialenejšie oblasti svojej rozsiahlej diecézy, vrátane Moravy, Slovenska a Poľska. Morava bola v tom čase trvalo pripojená k pražskému biskupstvu. V Uhorsku, kde po zániku Velehradského arcibiskupstva pôsobili istý čas nemeckí kňazi z Pasova, sa po ich vyhnaní Uhri pripojili k sv. Vojtechovi. Pred cestou do Uhorska vyslal Vojtech posolstvo k uhorskému kniežaťu Gejzovi, manželovi sestry poľského kniežaťa Mieška I., so žiadosťou o povolenie hlásať Uhorsku Kristovo evanjelium. Gejza, už kresťan, sa potešil, vyšiel Vojtechovi so sprievodom v ústrety a privítal ho na svojom sídelnom hrade v Ostrihome s veľkou slávou. Tam zhromaždil svoj ešte pohanský maďarský ľud, Vojtech im kázal, pokrstil mnohých Maďarov a posvätil mnoho chrámov v krajine. Gejzov syn, mladý Vajk (Vác), prijal od Vojtecha birmovanie a meno Štefan. Neskôr sa Štefan oženil s dcérou bavorského vojvodu Henricha II., príbuznou sv. Vojtecha, a stal sa prvým uhorským kráľom. Ako duchovný syn sv. Vojtecha upevnil kresťanské poriadky v Uhorsku, stal sa vzorným katolíckym kráľom a získal úctu ako prvý svätý patrón Uhorska.

Počas pobytu v Uhorsku navštívil Vojtech aj Slovensko, najmä Nitru. Potom sa vydal k Bielym Chorvátom a v Krakove a jeho okolí kázal evanjelium v češtine, ktorému Poliaci dobre rozumeli. Na jeho počesť bol v Krakove čoskoro postavený chrám. Po návrate z apoštolských ciest sa Vojtech v Čechách stretol s nepriaznivou situáciou. Hoci ľud svätého biskupa miloval, šľachta mu opäť spôsobovala ťažkosti. Knieža Boleslav II., starnúci a slabý, sa dostal pod vplyv pyšných vladykov z mocného a bohatého rodu Vršovcov, ktorí zo závisti znepriatelili knieža s Vojtechom a zámerne mu prekážali v jeho práci na posilnení Cirkvi. Boli to najmä kniežací radcovia z mocného a bohatého rodu Vršovcov, ktorí zo závisti zanevreli na Vojtecha a odvádzali od neho panovníka. Kniežací syn Boleslav Ryšavý sa slepo pridal k Vršovcom, a keď mu chorľavý otec zveril správu ríše, naviedli ho, aby sa s nimi spojil proti Slavníkovcom. Príčinou nepriateľstva bola veľká moc Slavníkovcov, ktorú posilňovala Vojtechova hodnosť. Zradní a nečestní Vršovci, túžiaci túto moc zničiť, sa

uchýlili k zákerným praktikám, podnecovali vladykov proti Vojtechovi a navádzali neposlušných kňazov, aby sa vzopreli jeho autorite, čím mu jeho úrad znepríjemnili a znechutili. V dôsledku toho viera a morálka ľudu upadali, pretože zlé príklady šľachty nasledovali aj mnohí z prostého ľudu, ktorí začali biskupa neposlúchať.

Medzitým sa na Pražskom hrade odohral hrozný a krvavý incident, vyprovokovaný Vršovcami. Manželka jedného z nich bola obvinená z cudzoložstva. Jej manželova rodina trvala na tom, aby bola podľa staročeského práva potrestaná smrťou rukou urazeného muža. Táto žena však ušla a chcela využiť právo cirkevného útočiska. Obrátila sa o ochranu na sv. Vojtecha, ktorý ju nechal odviesť do panenského kláštora sv. Juraja, aby tam počkala na jeho rozhodnutie o pokání, ktoré má podstúpiť. Keď sa o tom dozvedeli Vršovci, v noci sa s ozbrojeným sprievodom vrhli k biskupskému domu na Pražskom hrade. Hlučne vykrikovali, hanili Vojtecha a s hrozbami žiadali vydanie ženy. Svätý biskup bol práve v katedrále sv. Víta na modlitbách. Počujúc krik, vyšiel von a karhal výtržníkov, ale Vršovci sa mu posmievali a drzo požadovali, aby im ženu vydal. Keď im svätec ponúkol namiesto nej sám seba na smrť, ich vodca Kochan mu posmešne odpovedal: *„Márne dúfaš, že mučeníctvom dosiahneš slávnu smrť. Tvoja vôľa sa nenaplní, ale máme niečo, čo ťa viac zabolí. Máme tvojich bratov a na nich a ich rodinách si to vynahradíme.“* Medzitým niekto vyzradil úkryt utekajúcej ženy, a ozbrojený dav sa vrhol ku kláštoru sv. Juraja. Vrátnik zo strachu otvoril bránu. Žena ušla do chrámu a chytila sa oltára, ale útočníci ju odtrhli od oltára, vyvliekli zo svätyne a napokon ju dal najatý sluha sťať mečom, keď to jej manžel odmietol urobiť. Vojtech s bolesťou a hrôzou sledoval krvavý čin, ktorého sa Vršovci dopustili pred očami svojho biskupa na posvätnom mieste, ignorujúc právo útočiska, ktoré kostoly a kláštory poskytovali. Nemal inú možnosť, než Kochana a jeho pomocníkov exkomunikovať z Cirkvi. Vršovci potom rozpútali otvorené nepriateľstvo proti Slavníkovcom. Za týchto okolností sa Vojtech rozhodol po druhýkrát opustiť svoju vlasť. Márne ho opát břevnovského kláštora Anastázus prehováral, aby neodchádzal, a dokonca mu odmietol sprievod na ceste. Svätec, tušiac svoju blížiacu sa smrť, otcovsky napomenul kňazov i ľud a v roku 994 sa spolu s bratom Radimom (Gaudenciom) vydal na cestu do Ríma.

Cestou sa Vojtech zastavil v Ravenne, kde povedal tamojšiemu biskupovi: *„Ľahké je nosiť berlu, ale ťažké bude zložiť odpočet, keď príde prísny sudca živých i mŕtvych.“* Do Ríma dorazil začiatkom roku 995 a bol vo svojom kláštore srdečne privítaný a ustanovený za priora. Počas jeho neprítomnosti v Prahe ho v biskupskom úrade zastupoval míšeňský biskup Gilles. Vojtech žil v kláštore na Aventinskom vrchu opäť šťastne, pracoval na vlastnej spáse a stal sa vzorom nábožnosti, pokory a odriekania pre svojich bratov. Tentoraz s ním prebýval jeho bývalý spoločník zo štúdií v Magdeburgu, Bruno, ktorý neskôr opísal jeho život.

Mnísi z kláštora sv. Bonifáca udržiavali zbožné priateľstvo s gréckymi baziliánmi zo susedného kláštora sv. Sábu a vážili si Vojtecha ako svätca, o ktorom sa hovorilo, že má dar zázrakov. Medzitým v jeho srdci horela túžba zomrieť mučenníckou smrťou. Knieža Boleslav II. niesol ťažko odchod svojho biskupa z krajiny a požiadal

mohučského arcibiskupa Viligiusa, aby Vojtecha povolal späť. Viligius sa práve chystal do Talianska, aby sprevádzal mladého kráľa Otta III. na korunováciu do Ríma.

Na jar roku 996 zomrel pápež Ján XV. a jeho nástupca Gregor V. korunoval Otta III. za cisára. Viligius naliehal na Vojtecha, aby sa vrátil do Prahy. Svätca táto žiadosť zarmútila a jeho rehoľní bratia sa bránili jeho odchodu. Napokon pápež Vojtechovi uložil, aby sa vrátil k svojmu stádu. Svätý biskup sa podriadil pápežovmu príkazu, no vyžiadal si túto výsadu: *„Ak Česi poslúchnu môj hlas, chcem s nimi žiť i zomrieť; ak neposlúchnu, pôjdem k cudzím, surovým národom, ktoré ešte žijú v temnote pohanstva, a budem im hlásať svätú vieru.“* Pápež s tým súhlasil a ustanovil Vojtecha za arcibiskupa tých národov, ktoré by obrátil na kresťanstvo.

Medzitým sa Vojtech dozvedel, že nepriateľstvo Vršovcov proti jeho bratom v Čechách dosiahlo hrozivých rozmerov. Už v roku 995 opustil najstarší Vojtechov brat Soběbor vlasť a spolu s kniežacom Boleslavom Ryšavým viedol české vojsko na pomoc cisárovi proti Bodrcom. Počas tejto výpravy sa Soběbor spriatelil s poľským kniežaťom Boleslavom Chrabrým a cisárovi sa sťažoval na intrigy Vršovcov, ktoré utláčali jeho rod a spriadali úklady. Soběbor zostal na dvore Boleslava Chrabrého v Hnezdne. Vojtech, keď to počul, sa zhrozil, pretože sa obával, že počas Soběborovej neprítomnosti Vršovci ublížia jeho bratom v Libici. Cisár Otto III. ho však v Ríme uisťoval, že jeho štyrom bratom v Libici sa nič zlé nestane, pretože majú prísahou potvrdený sľub bezpečnosti. Cisár sa snažil pripútať Vojtecha k sebe, preukazoval mu úprimné priateľstvo a pozýval ho na svoj dvor v Nemecku.

Vojtech sa druhýkrát rozlúčil so svojím kláštorom v Ríme a vydal sa v sprievode lutíšskeho biskupa Notkera za cisárom do Porýnia. Odtiaľ putoval do najznámejších kláštorov vo Francúzsku, kde navštívil hrob sv. Dionýza (St. Denis), chrám sv. Martina v Tours, ostatky sv. Benedikta v kláštore vo Fleury a kláštor sv. Maura na rieke Loira. Tieto púte vykonal svätec pešo, posilňujúc sa na nastávajúce boje. Potom sa vrátil k cisárovi Ottovi III. do Mohuča. Tu sa s ním dôverne rozprával, a keďže ho chcel podnietiť k láske k Bohu a k pokore, poučoval ho o nestálosti pozemských vecí a o povinnostiach vysoko postavených osôb. Cisár sa potešil týmto výkladom a ochotne a vďačne prijímal všetko, čo mu svätec kládol na srdce. Vojtech sa stal najmilším priateľom a najdôvernejším radcom cisára, no napriek tomu nespyšnel a zostal pokorný. V cisárskom paláci, kde prebýval, tajne vykonával práce domáceho sluhu – v noci často potajomky vychádzal, čistil šaty i obuv spiacich osôb a opäť ich ukladal na miesto. Cisár daroval svätému biskupovi na pamiatku nádherné bohoslužobné rúcha, v ktorých Vojtech pred ním pri nejednej slávnosti slúžil svätú omšu. Koncom septembra roku 996 sa Vojtech rozlúčil s cisárom a vydal sa do vlasti.

Skôr však, než dosiahol české hranice, zastihla ho desivá správa z domova. Kým Soběbor zotrvával na dvore Boleslava Chrabrého v Hnezdne, Vršovci popudzovali knieža Boleslava II. proti Slavníkovcom, tvrdili, že vraj kujú sprisahanie s Poliakmi proti nemu. Boleslav II. uveril falošným obvineniam a dovolil Vršovcom zmocniť sa Libických statkov, čím zrušil prímerie. Skôr než sa Soběbor stihol vrátiť domov, jeho bratia boli zbavení svojich statkov a obliehaní vojskom na Libici, kde sa práve zdržiaval aj břevnovský opát Anastáz. Obliehaní Slavníkovci sa na hradbách statočne

bránili proti presile. Večer na sviatok sv. Václava roku 996 sa Vršovci chystali na nový útok. Keď to videli Vojtechovi bratia, prosili o prímerie na nadchádzajúci sviatok, aby ho mohli pokojne osláviť. Vršovci však ich žiadosť zamietli rúhavým výkrikom: *„Váš je sv. Václav, náš zase Boleslav!“* Obrana bola márna; nepriatelia prenikli do hradu. Slavníkovci sa na radu opáta Anastáza uchýlili do chrámu, kde ich manželky a deti volali k Bohu o pomoc. Avšak ich prosby na posvätnom mieste nezabrali. Vršovci ich vylákali falošnými sľubmi zo svätyne a potom ich ukrutne povraždili. Na prahu hradného chrámu v Libici tak zahynuli štyria Vojtechovi bratia – Spytimír, Pobraslav, Pořej a Čáslav – a neboli ušetrené ani ich ženy a deti. Život si zachránili iba prítomní kňazi, predovšetkým opát Anastáz.

Správa o týchto hrozných vraždách zastihla Vojtecha práve, keď bol na ceste a blízko svojej vlasti. Dotkla sa ho nesmierne bolestne. Čoho sa ešte mohol nadiať v Čechách, kde knieža dovolil tak kruté zaobchádzanie s jeho príbuznými? Rozhodol sa teda najskôr ísť do Poľska, aby vyhľadal brata Soběbora, poradil sa s ním a až potom uvažoval o návrate do vlasti. Knieža Boleslav Chrabrý, syn českej kňažnej Doubravky, výnimočný hrdina, prijal zarmúteného svätca v Hnezdne veľmi láskavo. Poslal posolstvo na kniežací dvor do Prahy, aby sa spýtal, či si Česi stále želajú Vojtecha ako biskupa. Odpoveď bola uštipačná: Česi vraj Vojtecha nechcú, pretože keby sa vrátil, potrestal by vrahov svojich bratov. *„Sme hriešnici a ľud je tvrdohlavý, ty si však svätec, a takému mužovi nesvedčí prebývať s nešľachetníkmi,“* odkázali Vojtechovi z Čiech. Keď svätec túto odpoveď počul, zaplesal so žalmistom: *„Pretrhol si, Hospodine, moje putá; obetujem ti obeť chvály,“* a zaradoval sa, že sa konečne bude môcť venovať misijnému úradu medzi pohanmi, po ktorom dávno túžil. Zatiaľ zostal ešte nejaký čas v Hnezdne. Boleslav Chrabrý sa snažil Vojtecha i jeho brata Radima Gaudencia pripútať k Poliakom, aby prostredníctvom nich upevnil vo svojej krajine kresťanský poriadok. Vojtech v Poľsku pôsobil veľmi blahodarne. Horlivo hlásal Božie slovo v Hnezdne, vyučoval a krstil mnohých obrátených pohanov, staral sa o zveľadenie bohoslužieb, najmä spevom. Podľa tradície sám zložil vznešenú poľskú mariánsku pieseň *„Boga rodzica dziewica“,* ktorá patrí medzi najkrajšie diela poľskej literatúry. Preto si Poliaci ctia sv. Vojtecha ako svojho apoštola a patróna.

Dlho sa rozhodoval, či má najskôr odísť ku slovanským Lutícom alebo k pohanským Prusom z litovského kmeňa, aby im hlásal evanjelium. Napokon sa v marci roku 997 odhodlal vydať do Pruska na apoštolskú cestu spolu so svojím verným bratom Radimom a mníchom Benediktom. Boleslav Chrabrý zabezpečil, aby ho za ochrany tridsiatich ozbrojencov dopravili po lodi do Gdanska. Tam Vojtech kázal pohanom a mnohých z nich pokrstil. Odtiaľ sa svätec so sprievodcami plavil ďalej na sever a pristál na brehu Frízskej zátoky. Tam sa z opatrnosti rozlúčil so svojím vojenským sprievodom a poslal ich späť, pretože medzi Prusmi a Poliakmi panovalo nepriateľstvo. Len čo však Prusi uvideli kresťanských misionárov, prepadla ich nedôvera, obchádzali ich nahnevane a reptali proti nim. Potom k Vojtechovi, ktorý sa práve modlil kňazské modlitby, pristúpil jeden z pohanov a udrel ho veslom do chrbta tak silno, že svätcovi vyrazil z rúk modlitebnú knihu a zvalil ho na zem. Pohania útočili aj na Radima a Benedikta, ktorých bili päsťami. Nato misionári prešli na druhý breh rieky, kde zostali až do 17. apríla. Večer toho dňa prišli do rozľahlej

osady. Tam ich obkľúčil zástup ľudí a starosta mesta sa ich opýtal na dôvod ich cesty. Vojtech odpovedal: *„Som Slovan menom Vojtech, stavom mních, posvätením kedysi biskup, teraz však z povinnosti váš kazateľ. Účelom mojej cesty i cesty týchto mojich druhov je vaša spása, aby ste opustili modly, spoznali pravého Boha, Stvoriteľa svojho, uverili v neho a dosiahli večný život.“* Niektorí prítomní dobre rozumeli slovanskej reči a podnecovali ľudí proti rečníkovi. Nato sa dav rozbúril, búchal palicami o zem, škrípal zubami, zdvíhal obušky proti prichádzajúcim a vyhrážal sa im smrťou, ak hneď neodídu. Misionárov naložili na loď a odviezli ich na severozápad Sambie, kde leží mesto Pilava. Tam Vojtech premýšľal, či by nebolo lepšie, ak by sa s Božím súhlasom radšej vybral ku slovanským Lutícom, ktorí obývali dnešné Brandenbursko a Meklenbursko. Po piatich dňoch misionári vošli do neďalekého hája, netušiac, že tento les, nazývaný Romovské pole, je pre pohanských Prusov posvätným miestom, na ktoré okrem pohanských kňazov nesmel vstúpiť žiaden človek, a už vôbec nie kresťan, pod hrozbou trestu smrti. Tam si Vojtech sadol na trávnik a povedal svojim spoločníkom: *„Prenocujme tu a ak Boh dá, zajtra po chválach mučeníka sv. Juraja a po svätej omši vstúpime do neďalekého mesta.“* Keď sa Radim sťažoval, že nemajú čo jesť, svätec ho utešil, vstal, išiel do lesa a nazbieral huby a sladké byliny, ktorými si všetci utíšili hlad. Na druhý deň ráno začali nový deň modlitbou. Keď vychádzalo slnko, Radim slúžil svätú omšu a Vojtech s Benediktom prijali z jeho rúk Telo Pánovo. Potom si Vojtech, oblečený v biskupskom rúchu okrem vrchného omšového odevu, vystúpil na návršie blízkeho mesta. Ľudia sa hneď zbehli, začali kričať a kameňovať svätca, až si mysleli, že je mŕtvy. Zakrvavený Vojtech vstal a odchádzal naspäť, modliac sa hodinky za zosnulých. Potom si misionári sadli a zaspali.

Medzitým hlavný pohanský kňaz Sikko zhromaždil šiestich ozbrojených mužov a hnal sa za misionármi, pretože prešli cez Romovské pole. Rachot zbraní prebudil vierozvestcov. Vojtech hneď spoznal, že prišla jeho túžobne očakávaná chvíľa mučeníckej smrti, a utešoval svojich spoločníkov slovami: *„Nermúťte sa, lebo trpíme pre meno Pánovo. Niet nič vznešenejšieho a hrdinskejšieho ako obetovať život pre najsladšieho Ježiša!“* Pohania sa naňho vrhli, zviazali ho a viedli na neďalekú vyvýšeninu. Svätec sa slabým hlasom spýtal Sikka: *„Čo chceš?“* V tom okamihu sa na neho Sikko vyrútil a zasadil mu napriahnutou sekerou smrteľnú ranu. Šesť Sikkových spoločníkov potom dokonalo krvavý čin kopijami. Vojtech, krvácajúc zo siedmich hlbokých rán, ešte chvíľu nehybne stál, s rukami a očami pozdvihnutými v modlitbe k nebu. Nakoniec svätec rozprestrel ruky, vzýval Božie milosrdenstvo pre svojich vrahov, padol v podobe kríža a naposledy vydýchol dňa 23. apríla 997. Pohania mu potom odťali hlavu, nastokli ju na kôl a zvyšok jeho tela hodili do blízkej rieky. Radim a Benedikt zatiaľ utiekli do blízkeho lesa. Pohania s nimi vyjednávali o výkupné a nakoniec ich prepustili.

Istý pocestný, keď sa dozvedel, čo sa stalo, po troch dňoch sňal hlavu sv. Vojtecha z kolu a odniesol ju do Hnezdna k Boleslavovi Chrabrému, ktorý ju od neho vykúpil. Medzitým prišli do Hnezdna aj Radim a Benedikt, a Boleslav ich vyslal so sprievodom na miesto, kde bol svätý biskup umučený, aby od Prusov vykúpili za zlato zvyšok jeho tela. Sväté telo bolo medzičasom šesť dní vo vode, a siedmeho dňa vyplávalo na breh,

kde ho našli. Boleslav ho dočasne pochoval v kláštore v Třemošne, a neskôr, okolo roku 1000, ho dal s veľkou slávou preniesť do chrámu Panny Márie v Hnezdne. Sv. Vojtech, známy už za života vo všetkých krajinách a národoch, kde pôsobil, získal svojou mučeníckou smrťou ešte väčšiu slávu a jednohlasným presvedčením ľudu bol vyhlásený za svätého. Boh ho po smrti oslávil zázrakmi, najmä pri jeho hrobe. Jeho priateľ a ctiteľ za života, cisár Oto III., vykonal v roku 1000 púť k jeho hrobu do Hnezdna v sprievode dvoch kardinálov. Pred mestskou bránou zosadol z koňa, kráčal bosý do chrámu Panny Márie a s mnohými slzami sa modlil pri hrobe slávneho Božieho mučeníka.

Na žiadosť toho istého cisára napísal Ján Kanaparius, opát kláštora sv. Benedikta v Ríme, podrobný životopis sv. Vojtecha, ktorý neskôr rozšíril sv. Bruno. Z úcty k sv. Vojtechovi si veľkú vážnosť všade užívali aj tí, ktorí mu boli za života najmilší, konkrétne Radim a Radla. Na žiadosť Boleslava Chrabrého, prvého poľského kráľa, bolo v Hnezdne zriadené arcibiskupstvo, pod ktoré boli podriadené biskupstvá Kolobřežské, Krakovské a Vratislavské. Prvým hnezdenským arcibiskupom sa stal najmladší brat sv. Vojtecha, Radim Gaudencius († 1006). Bývalý pestún sv. Vojtecha Radla Anastasius sa stal neskôr arcibiskupom v Uhorsku.

Úcta k sv. Vojtechovi sa rýchlo šírila po celom katolíckom svete. Cisár Oto III. založil už v roku 1000 na jeho počesť dva chrámy – v Cáchach a v Ríme. Sv. Štefan, prvý apoštolský kráľ Uhorska, postavil v Ostrihome katedrálny chrám na počesť tohto svätého mučeníka. Svojím správaním voči slávnemu rodákovi a biskupovi Vojtechovi si Česi spôsobili veľkú nevôľu a nepriazeň všetkých národov, kde svätec pôsobil, a táto nevôľa urýchlila za panovania nehodného Boleslava III. Ryšavého pád mocnej českej ríše.

Telo sv. Vojtecha spočívalo vedľa ostatkov jeho brata sv. Gaudencia a piatich svätých bratov mučeníkov Benedikta, Mateja, Izáka, Jána a Kristína v hnezdenskom chráme Panny Márie až do roku 1039. V tom roku české kniežа Břetislav I. dobyl Hnezdno a rozhodol sa preniesť tieto sväté telesné pozostatky do Prahy. Prítomný pražský biskup Šebíř uložil Čechom trojdňový pôst, vzývanie sv. Vojtecha a prisľúbenie, že sa budú chrániť od nerestí a pohanských zlozvykov, ktoré kedysi svätému biskupovi v Čechách znepríjemňovali život. Potom boli sväté telá vyzdvihnuté a spolu s veľkou vojnovou korisťou prevezené do Prahy, kde boli 25. augusta 1083 slávnostne uložené v katedrálnom chráme sv. Víta. V roku 1396 arcibiskup Volfram zo Škvorca preniesol tieto sväté ostatky do novej budovy katedrálneho chrámu. Po požiari v roku 1541 bola nad hrobom sv. Vojtecha postavená kaplnka, ktorú v roku 1637 nahradila nová kaplnka. Táto však bola zbúraná až v roku 1880. V tejto kaplnke boli 16. marca toho istého roku nájdené ostatky sv. Vojtecha v starobylej schránke a slávnostne prenesené do katedrály, kde sú zatiaľ uložené v oltárnom stole kaplnky sv. Jána Nepomuckého.

Ako vzácne pamiatky po sv. Vojtechovi uchováva pokladnica chrámu sv. Víta omšové rúcho zo zlatej látky, obradný hrebeň zo slonoviny, biskupskú korunu, krížik, prsteň a rukavice, ktoré svätec používal za života. V břevnovskom opátstve sa zachoval pamätný list, ktorý sv. Vojtech vlastnoručne napísal pri vstupe do rádu sv. Benedikta

a v ktorom sa zaviazal zachovávať regule rehole. Miesto mučeníctva sv. Vojtecha sa nachádza západne od mesta Kráľovec, neďaleko krajského mesta Fischhausen pri dedinke Tenkitten. Niekoľko sto krokov od Baltského mora stojí na miernej piesočnej vyvýšenine od roku 1831 krásny kovový kríž, ktorý postavila poľská grófka Wielopolská s nápisom: *„Tu pre svetlo kresťanstva v roku 997 zomrel mučeníckou smrťou biskup sv. Vojtech.“* Na tomto mieste kedysi stávala kaplnka postavená nemeckými rytiermi, ktorá bola pútnickou svätyňou, až kým ju víchrica v roku 1669 nezničila a pobrežný piesok nezavial jej ruiny. Na tomto niekdajšom poli venovanom pohanským obradom Prusov, ďaleko od svojej nevďačnej vlasti, prelial náš milý a slávny rodák Vojtech pre Ježiša Krista svoju krv a dosiahol korunu mučenícku.

Poučenie:

Sv. Vojtech, najväčšia ozdoba pražského biskupského stolca, jeden z najvznešenejších synov českého národa, pýcha a ozdoba našej vlasti, bol skutočným nasledovníkom Ježiša Krista. V jeho živote žiarili najkrajšie kresťanské cnosti: vrúcna láska k Bohu, nábožnosť, dojímavá pokora, sebazaprenie, pohŕdanie svetom a neúnavná horlivosť za spásu ľudských duší, ktorá sa nezľakla nijakých obetí, ani mučeníckej smrti. Svätec úprimne miloval svoj národ a usilovne pracoval pre jeho dobro, hoci jeho najšľachetnejšie úmysly sa v Čechách stretávali iba s odporom a vzdorom krajanov a v zaslepenom ľude neprinášali očakávané ovocie.

Napĺňa nás trpká ľútosť, že naši predkovia si neváżili veľkého apoštolského svätca Vojtecha, svojho krajana, ktorého v Rímskej ríši, v Uhorsku i Poľsku počúvali a zahŕňali poctami. Vojtech, oslavovaný mnohými národmi, nenašiel vo svojej vlasti miesto a zomrel v ďalekej cudzine, medzi polodivými pohanmi, mučeníckou smrťou ako chudobný misionár. Koľkokrát sa už v našej histórii zopakoval tento strašný nevďak! Koľkokrát Česi prenasledovali svojich prorokov ako zatvrdliví Židia a odvracali sa od svojich najväčších dobrodincov! Ako často aj dnes sú mnohí z nášho národa nevďační voči najväčšej dobrodinke – svätej katolíckej Cirkvi, ktorú u nás založili sv. Cyril a Metod a ktorú svätí patróni oslávili svojou krvou! Pri uvažovaní o tejto večnej nevďačnosti môžeme iba s plačúcim Jeremiášom zvolať: *„Naši otcovia zhrešili, a niet ich; a my nesieme ich neprávosti.“* (Nár 5, 7).

Ako sv. Vojtech počas života napomínal našich predkov, tak i nám, ich potomkom, dodnes hovorí prostredníctvom svätej Cirkvi slová večného života a varuje pred krivými cestami vedúcimi do záhuby. Napravme to, čím sa zaslepení praotcovia previnili, kráčajme v šľapajach sv. Vojtecha, buďme nasledovníkmi svojich slávnych svätcov a ochotne počúvajme svoju duchovnú matku, svätú katolícku Cirkev, ktorá sa snaží nám zabezpečiť večnú spásu.

Dňa 23. apríla si tiež pripomíname sv. Gerarda (Heralta), biskupa Toulského; sv. Marola, biskupa Milánskeho, ktorého niektoré ostatky sú uchovávané v pražskej katedrále a iných svätcov.

24. APRÍL

Sv. Juraj, mučeník (3. stor.)

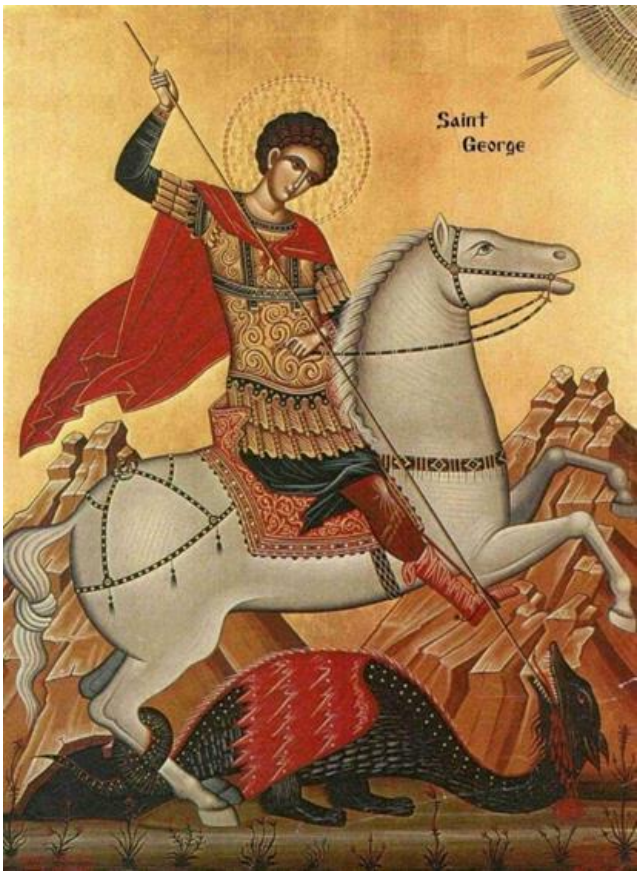

V dejinách sveta niet vznešenejších a dojímavejších obrazov ako sú svätí Kristovi mučeníci. Aké hrdinské postavy, akí skutočne veľkí ľudia! Neozbrojení čelili boju proti mocným nepriateľom Božej Cirkvi, za ktorú ochotne preliali svoju krv. Statočným znášaním najväčších múk dokazovali svoju nezlomnú a živú vieru v Ježiša Krista, dávali príklad veriacim a získali si nehynúce zásluhy na rýchlom rozkvete svätej Cirkvi. Svojou krvou zavlažili vyprahnutú pôdu starého, nemravného pohanského sveta, takže táto pôda čoskoro rozkvitla semenom Kristovho náboženstva, zatiaľ čo burina pohanskej modloslužby vyhynula.

Medzi najznámejších a najviac uctievaných Kristových mučeníkov patrí sv. Juraj. Jeho vlasťou bola Kapadócia v Malej Ázii. Juraj (po grécky Georgios) pochádzal zo vznešeného kresťanského rodu. Jeho zbožný otec zomrel mučeníckou smrťou a matka sa potom presťahovala so synom do svojej rodnej Palestíny, kde mala po rodičoch majetok. Juraj, ohnivej povahy, sa po dosiahnutí dospelosti venoval vojenskej službe. Aj ako vojak zostal cnostným, bohabojným vyznávačom a obhajcom Kristovej viery. Pre svoje výnimočné schopnosti a vlastnosti sa už v mladom veku stal plukovníkom vo vojsku cisára Diokleciána (284–305).

Tento panovník sa na začiatku svojej vlády správal ku kresťanom mierne a láskavo, ale po víťazstve nad nepriateľmi spyšnel, nazval sa pánom sveta, vyžadoval božskú úctu a nariadil násilné vyhubenie kresťanov v celej Rímskej ríši. Žaláre sa začali napĺňať Kristovými učeníkmi, katani ich mučili a popravovali. Po celej ríši tiekla prúdom krv svätých mučeníkov. Plukovník Juraj, vidiac toto násilie, odišiel k cisárovi, ktorý sídlil v Nikomédii, a vážne mu povedal: *„Cisár, prečo prenasleduješ kresťanov mečom a ohňom, keď ti v ničom neškodia? Tvojim bohom sa síce neklaňajú a neobetujú, lebo tvoji bohovia sú iba mŕtve modly, ale modlia sa za teba a celú ríšu k živému Bohu a sú ti verní a poslušní poddaní.“* Dioklecián, keď zistil, že Juraj je kresťan, označil jeho slová za vlastizradu a prikázal ho uväzniť. Po niekoľkých dňoch ho dal predviesť a pokúšal sa ho sľubmi aj hrozbami prinútiť, aby sa zriekol Krista a obetoval modlám. Avšak odvážny plukovník pohŕdol sľubmi a nezľakol sa hrozieb. Ako pravý kresťanský hrdina hájil pred cisárom svoju vieru, hoci vedel, čo ho za to čaká. Bol znovu uväznený, kde mu katani zavesili na krk ťažký kameň a jeho telo rezali ostrými nástrojmi. Počas týchto múk bol mučeník posilňovaný zvláštnou

Božou milosťou a svojou trpezlivosťou a statočnosťou vo viere obrátil mnoho prítomných pohanov ku Kristovi. Napokon bol urobený posledný pokus zviesť Juraja k modlárstvu. Katani ho priviedli do pohanského chrámu, kde ho nútili obetovať modlám. Keď aj tu zostal neoblomný, bol odsúdený na smrť. Na popravisku sa mučeník modlil za obrátenie pohanov a statočne sklonil hlavu pod katov meč. Stalo sa tak 24. apríla roku 308.

Úcta k sv. Jurajovi sa veľmi rýchlo rozšírila, najprv na Východe. V gréckej Cirkvi je tento svätec nazývaný *„veľkým mučeníkom a víťazom“* a jeho sviatok sa slávi ako posvätný deň. Najstarší chrám na jeho počesť dal postaviť cisár Konštantín I. v Palestíne pri Diospole, a niekoľko chrámov bolo s jeho menom vystavaných aj v Konštantínopole. Úžina spájajúca Egejské more s Marmarským morom bola pomenovaná na jeho počesť ako *„rameno sv. Juraja.“*

Úcta k sv. Jurajovi sa čoskoro rozšírila aj do západných krajín Európy. Vo Francúzsku už začiatkom 6. storočia sv. Klotilda stavala na jeho počesť chrámy a oltáre. V ranom stredoveku bol sv. Juraj uctievaný ako jasný vzor bojovníka za vieru a kresťanskú cnosť proti neviere a hriechom. Počas križiackych výprav si rytieri kládli sv. Juraja za vzor nadšenej a hrdinskej obetavosti za svätú vieru. Sv. Juraj sa stal vznešeným vzorom cností, ktoré mali zdobiť kresťanského bojovníka, a tak sa stal hlavným patrónom rytierov. V bitkách bol vzývaný a jeho obraz zdobil vojenské zástavy. Panoši boli v jeho mene pasovaní mečom na rytierov.

Jednotliví rytieri si často dávali obraz sv. Juraja na svoje panciere a štíty, aby tak ukázali, že chcú nasledovať tohto kresťanského hrdinu v obrane viery a ušľachtilých cnostiach. Pod ochranou sv. Juraja križiaci dosiahli víťazstvo nad Saracénmi a oslobodili Jeruzalem. Anglický kráľ Richard I., zvaný Levie srdce, tiež porazil na príhovor sv. Juraja Saracénov, čo prispelo k rozšíreniu úcty k tomuto svätcovi aj v Anglicku. Na sneme v roku 1222 bol sv. Juraj vyhlásený za patróna anglických vojakov a jeho sviatok ustanovený ako zasvätený deň.

Anglický kráľ Eduard III. si v roku 1330 zvolil sv. Juraja za ochrancu slávneho Podväzkového rádu, ktorý založil. Janovská republika uctievala sv. Juraja ako svojho patróna, a mimoriadnej úcte sa teší sv. Juraj aj v Ruskej ríši, kde je považovaný za jej patróna. Jeho obraz zdobí stredný štít ruského orla. Na počesť sv. Juraja boli zakladané rôzne rády a rytierske spolky.

Úcta k sv. Jurajovi sa u nás rozvinula už na začiatku kresťanskej éry vďaka svätým Cyrilovi a Metodovi. Zbožný otec sv. Václava, kniežа Vratislav I., postavil na Pražskom hrade vedľa staršieho kostola Panny Márie, založeného Bořivojom I., nový chrám zasvätený sv. Jurajovi. Pri tomto chráme blahoslavená Mlada zriadila prvý panenský kláštor v Čechách, čím sa sv. Juraj stal ochrancom českej zeme. Starobylá kaplnka na vrchu Říp je taktiež pamiatkou na úctu našich predkov k tomuto svätému mučeníkovi. Postavená bola v roku 1126 kniežaťom Soběslavom I. na pamiatku víťazstva pri Chlumci nad nemeckým kráľom Lotharom.

Poučenie:

Katolícka Cirkev uctieva sv. Juraja ako svojho ochrancu proti nájazdom neveriacich. Tento svätec je zaradený medzi štrnástich svätých pomocníkov. Zobrazuje sa ako mladý pekný rytier v plnej zbroji na ušľachtilom koni, ako kopijou prebodáva divého draka, ktorý sa pod ním zvíja v zúrivosti. Tento výjav je zachytený na výnimočnom kovovom pomníku na nádvorí Pražského hradu pri katedrále sv. Víta. Socha bola vytvorená v roku 1373 na náklady Karla IV. bratmi Martinom a Jurajom z Klussenbachu. Tento tradičný spôsob zobrazovania sv. Juraja sa vykladá rôzne. Podľa jedného výkladu drak predstavuje starého hada, ktorý v raji zviedol našich prarodičov k hriechu a od počiatku usiluje o ich večnú záhubu. Sv. Juraj sa v tomto výklade javí ako kresťanský hrdina, silný vo viere, ktorý odolal pokušeniam diabla (1 Pt 5, 9) a premohol ho. Na základe slov apoštola Pavla sa sv. Juraj *„obliekol do Božej zbroje“*, aby mohol vzdorovať úkladom diabla. Pravdou si opásal bedrá, obliekol pancier spravodlivosti, držal štít viery a mal prilbu spásy. Mečom ducha, ktorým je Božie slovo, bojoval proti pokušeniam diabla.

Iný výklad hovorí, že drak prebodnutý sv. Jurajom symbolizuje staré pohanstvo, ktoré sa zúrivo snažilo zničiť Cirkev, Kristovu nevestu. Pohanstvo svojím jedovatým dychom, ohováraním a prenasledovaním, ako aj zúrivými očami špehovania a ostrými zubami mučenia, dorážalo na Kristových učeníkov. Sv. Juraj a ďalší Kristovi mučeníci premohli túto beštiu, nenechali sa odtrhnúť od viery ani sľubmi, ani hrozbami, ani mučením.

Niektorí priamo považujú draka za symbol cisára Diokleciána, ktorý bol pôvodcom posledného krvavého prenasledovania kresťanov v Rímskej ríši. Cirkev Kristova však premohla aj tohto krutovládcu a prežila ho.

Ľudová predstavivosť, nechápajúc hlbší význam zobrazenia sv. Juraja bojujúceho s drakom, vytvorila povesť s týmto obsahom: *„Neďaleko Bejrútu v Sýrii na skalnatom výbežku do mora žil strašný drak. Aby od neho mali pokoj, ľudia mu dávali denne jednu ovcu a jedno dieťa. Keď už nezostali žiadne ovce, mala byť drakovi obetovaná kráľovská dcéra. Vtedy pribehol na bielom koni mladý hrdina, plukovník sv. Juraj. Po divokom boji prebodol draka a vyslobodil princeznú.“* Zdá sa, že podnetom pre túto medzi ľudom všeobecne rozšírenú povesť bola aj ženská postava, ktorá sa na mnohých vyobrazeniach sv. Juraja zobrazuje ako osoba prosiaca o pomoc, zatiaľ čo svätec zabíja draka. Niektorí sa domnievajú, že touto ženou bola cisárovná Alexandra, ktorú podľa povesti sv. Juraj zachránil pred odpadlíctvom, na ktoré ju pohania nahovárali, a spolu s ním podstúpila mučenícku smrť. Obraz sv. Juraja, brániaceho krehkú dievčinu proti drakovi, bol v stredoveku považovaný aj za symbol jednej z hlavných cností a povinností stredovekého rytierstva – brániť katolícku Cirkev pred jej nepriateľmi, najmä Saracénmi, a chrániť nevinnosť a česť pred akýmkoľvek ohrozením.

---

24. apríla sa pripomína aj pamiatka sv. Egberta, anglosaského kňaza a mnícha; sv. Melita, biskupa Londýnskeho; sv. Sábu, mučeníka; sv. Alexandra, mučeníka Lyonského a ďalších.

25. APRÍL

Sv. Marek, evanjelista Pána (1. stor.)

Podobne ako v raji vytekala rieka, ktorá zavlažovala raj a delila sa na štyri hlavné ramená (Gn 2, 10), v duchovnom raji, Cirkvi Kristovej, prúdi evanjelium štyrmi smermi do všetkých kútov sveta, zavlažujúc ho vodou pravdy a života. Druhé zo štyroch evanjelií napísal z vnuknutia Ducha Svätého sv. Marek.

Sv. Marek pochádzal zo židovskej rodiny v Jeruzaleme. Spočiatku bol známy ako Ján, neskôr prijal meno Marek, ktoré bolo obvyklé a obľúbené medzi Rimanmi. Preto je v Skutkoch apoštolov niekedy nazývaný Jánom (Sk 13, 5. 13), inokedy Markom (Sk 15, 39) alebo Jánom, ktorý sa volal Marek. (Sk 12, 12. 15, 37). Bol bratrancom Pánovho učeníka Barnabáša. (Kol 4, 10). Marekova matka Mária mala v Jeruzaleme dom, kde sa stretávali Kristovi učeníci na spoločné modlitby. Do tohto domu sa uchýlil apoštol Peter po svojom zázračnom oslobodení z väzenia anjelom. (Sk 12, 12). Na vieru Marka obrátil apoštol Peter, ktorý ho nazýva svojím synom. (1 Pt 5, 13).

Keď sa Pavol po svojom obrátení vydal z Antiochie na svoju prvú apoštolskú cestu, vzal so sebou aj Marka (Sk 12, 25). Marek mu bol pomocníkom pri ohlasovaní Kristovej pravdy. Evanjelisti prešli Seleuciu, plavili sa na Cyprus, odtiaľ do Pamfýlie a navštívili Pergu, odkiaľ sa unavený Marek vrátil do Jeruzalema. (Sk 13, 13).

V roku 51 sa Marek zúčastnil apoštolského snemu v Jeruzaleme. Neskôr sa Barnabáš, chystajúc sa s Pavlom na cestu do miest, kde spolu predtým kázali Božie slovo, rozhodol vziať Marka. Pavol s tým však nesúhlasil, a tak sa Barnabáš s Pavlom rozišiel, vzal Marka a odišiel s ním na Cyprus (Sk 15, 36–39).

Okolo roku 62 bol Marek Pavlovým pomocníkom v Ríme. Pavol o ňom píše v liste Kolosanom: *„Pozdravuje vás Marek, bratranec Barnabášov, o ktorom ste už dostali pokyny; ak príde k vám, prijmite ho“* (Kol 4, 10). Rovnako spomína Marka v liste Filemonovi: *„Pozdravuje ťa Marek, môj pomocník“* (Flm 24).

V roku 64 bol Marek spoločníkom apoštola Petra v Ríme pri ohlasovaní Božieho slova. Peter ho spomína vo svojom liste určenom židokresťanom: *„Pozdravuje vás Cirkev v Babylone a Marek, môj syn.“* (1. Petr 5, 13). Babylon tu označuje pohanský a morálne skazený Rím.

Okolo roku 67 bol Marek opäť na apoštolských cestách na Východe. Pavol ho spomína v liste Timotejovi: *„Mareka vezmi a priveď so sebou, lebo mi je užitočný k službe.“* (2 Tim 4, 11).

Tieto stručné zmienky o Markovi sú zaznamenané v Písme svätom. Rozsiahlejšie poznatky o ňom nám zanechali najstarší cirkevní spisovatelia. Marek, duchovný syn sv. Petra, bol pevne pripútaný k tomuto apoštolovi a pozorne počúval jeho kázania. Peter, naplnený ohnivou láskou k svojmu Božskému Majstrovi a horlivou túžbou, aby všetci ľudia uverili v Neho a dosiahli večný život, kázal o Jeho živote a učení, o Jeho láske a zázrakoch, o Jeho smrti a zmŕtvychvstaní, pričom jeho úsilie prinášalo požehnané ovocie. Avšak apoštolská povinnosť ho často nútila odchádzať z Ríma, aby rozsievač Božieho slova pokračoval v práci aj na iných miestach.

V tejto situácii rímski veriaci požiadali verného Petrovho pomocníka Marka, aby podľa Petrových kázní spísal život Pána Ježiša Krista, aby ho mohli neustále čítať, rozjímať o ňom a zdokonaľovať sa. Marek tejto prosbe vyhovel a stručne zaznamenal všetko, čo o Ježišovi Kristovi od Petra počul – či už na verejných kázaniach, alebo v súkromných rozhovoroch. Tak vzniklo druhé evanjelium, podľa sv. Marka.

Sv. Hieronym na základe výrokov najstarších cirkevných spisovateľov – Papiáša, Ireneja, Klementa Alexandrijského a Euzébia – hovorí: *„Marek, učeník a tlmočník Petrov, na základe toho, čo od Petra počul, na žiadosť bratov v Ríme napísal krátke evanjelium. Keď sa o tom dozvedel Peter, schválil ho, potvrdil a nariadil cirkvám, aby ho čítali.“* Podľa Ireneja bolo toto evanjelium napísané Markom po roku 67, keď už bolo známe evanjelium sv. Matúša.

Z obsahu Markovho evanjelia jasne vyplýva, že ho napísal podľa Petrových kázní a pod jeho dohľadom. V Markovom evanjeliu sa totiž takmer vôbec nespomínajú udalosti, ktoré by slúžili na oslavu Petra – napríklad ako sa s horlivou láskou vrhol do mora, aby rýchlo prišiel k vzkriesenému Ježišovi (Jn 21, 7), ako mu Pán zveril svoje stádo, aby ho pásol (Jn 21, 15–17), alebo ako ho blahoslaví za jeho vieru a hovorí mu: *„Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev...“* (Mt 16, 16–19). Pokorný Peter sa vo svojich kázňach týmito udalosťami nechválil, ale otvorene priznával, že svojho Majstra trikrát zaprel. Toto zapretie Petra je v Markovom evanjeliu opísané veľmi podrobne (Mk 14, 66–72).

Podľa správ sv. Epifania a sv. Hieronyma bol Marek už okolo roku 50 vyslaný Petrom z Ríma do Egypta, aby tam hlásal Krista. Vylodil sa v Kyréne a prešiel celou Líbyou, kde ohlasoval evanjelium v mestách aj dedinách. Krstil veľké množstvo ľudí a ustanovoval učeníkov, ktorí sa starali o nových veriacich. Egypt, známy svojimi pohanskými poverami, kde sa dokonca aj zvieratá uctievali ako bohovia, sa pôsobením sv. Marka stal úrodnou pôdou pre evanjelium. Táto krajina sa stala kolískou slávnych svätcov a centrom najkrajších kresťanských cností. Keď Marek prešiel celou krajinou a upevnil Cirkev, dorazil do Alexandrie, hlavného obchodného mesta vtedajšieho sveta. Tu kázal kresťanskú vieru s takým úspechom, že v krátkom čase založil živú komunitu veriacich a stal sa ich prvým biskupom. Jeden z prvých

obrátených v Alexandrii, Anián, bol po troch rokoch ustanovený za Markovho nástupcu na biskupskom stolci.

Rast kresťanskej obce však vyvolal závisť a nenávisť nepriateľov. Pohanskí Egypťania a Gréci sa spojili so zatvrdnutými Židmi, aby útočili na veriacich a najmä na Marka. Preto Marek opustil Alexandriu a navštevoval kresťanské obce v Líbyi, kde upevňoval vieru a ustanovoval biskupov a kňazov. Príležitostne sa tajne vracal do Alexandrie, aby riešil cirkevné záležitosti. Jedného dňa, práve keď Marek v Alexandrii slúžil svätú omšu, ho napadol zúrivý dav. Hodili mu povraz okolo krku, vliekli ho ulicami mesta až k brehu mora a polomŕtveho uvrhli do väzenia. Svätý Marek sa však nesťažoval a jeho ústa neprestávali chváliť Boha. V žalári sa mu zjavil Spasiteľ, potešil ho a posilnil na ďalšie utrpenie. Na druhý deň ho pohania opäť chytili a ťahali po uliciach a hrboľatých cestách pri meste, až napokon vydýchol svoju dušu v roku 68. Vrahovia hodili jeho umučené telo do ohňa, avšak oheň bol uhasený dažďom. Kresťania pozbierali jeho sväté ostatky a s úctou ich uložili do skalného hrobu neďaleko mesta, kde sa zhromažďovali na bohoslužby. Nad týmto hrobom bol už v roku 310 postavený chrám Pánov.

Ako vzácna relikvia po sv. Markovi bol v Alexandrii po stáročia uchovávaný jeho plášť, do ktorého sa pri slávnostnom uvedení obliekali biskupi tohto mesta. Jeho hrob sa stal známym pútnickým miestom. Neskôr boli jeho ostatky prenesené do Alexandrie. V 9. storočí získali benátski obchodníci v Alexandrii ostatky sv. Marka a previezli ich do svojho mesta. Od tej doby sa sv. Marek stal patrónom Benátskej republiky a jeho symbol – okrídlený lev s knihou – sa stal známym po celom svete ako znak Benátok, ovládajúcich moria.

Už od prvých čias kresťanstva boli štyria evanjelisti označovaní symbolmi podľa videnia proroka Ezechiela (Ez 1, 10): človekom, levom, volom a orlom. Symbolom sv. Marka je lev, pretože jeho evanjelium začína rozprávaním o Pánovom predchodcovi Jánovi Krstiteľovi, ktorý kázal na púšti pokánie a takto pripravoval ľudí na príchod Mesiáša. Lev, ako kráľ púšte, sa tak stal symbolom sv. Marka, ktorého evanjelium začína zmienkou o púšti. Ostatky sv. Marka dodnes spočívajú vo veľkolepom chráme zasvätenom jeho menu v Benátkach. Táto impozantná a nádherná svätyňa nemá vo svete obdobu. Časť týchto ostatkov získal cisár a kráľ Karol IV. v roku 1354 a daroval ich chrámu sv. Víta v Prahe.

Poučenie:

Sväté evanjeliá, napísané z vnuknutia Ducha Svätého apoštolmi a Pánovými učeníkmi Matúšom, Markom, Lukášom a Jánom, opisujú pozemský život, skutky, učenie, utrpenie a oslávenie vteleného Syna Božieho, Spasiteľa Ježiša Krista. Sú to najvzácnejšie knihy, aké kedy na svete vznikli, z ktorých vyžaruje nebeské svetlo zjavených právd Kristových, osvetľujúcich ľudstvo už devätnásť storočí. Keď nábožne čítame tieto drahocenné spisy, počúvame slová Pána Ježiša Krista, vidíme jeho skutky a sprevádzame ho od jasieľ v Betleheme, kde ležal ako dieťa, až na Olivovú horu, kde vo svojom oslávenom tele vystúpil na nebesia. Starí kresťania si sväté evanjeliá nesmierne vážili a starostlivo ich ukrývali pred pohanmi, často radšej

obetovali svoj majetok alebo život, než by vydali tieto posvätné knihy neveriacim a tým ich znesvätili.

Katolícka Cirkev si sväté evanjeliá nesmierne váži a prejavuje im posvätnú úctu. Kňaz pri slávení nekrvavej obety Nového zákona bozkáva misál, v ktorom je obsiahnuté evanjelium, a pri slávnostnej svätej omši sa evanjelium číta alebo spieva medzi horiaci sviecami a misál sa okiadza kadidlom. Pri čítaní alebo speve evanjelia počas svätej omše veriaci stoja na znak úcty k Božiemu slovu.

Na sväté evanjelium sa skladá aj slávnostná prísaha. Katolícka Cirkev odporúča veriacim, aby nábožne čítali evanjeliá a iné knihy Svätého písma, avšak nie v skomolených vydaniach, aké ponúkajú nekatolíci, ale v presných prekladoch opatrených primeraným výkladom a cirkevným schválením. Naši predkovia si sväté evanjeliá starostlivo čítali a nábožne o nich rozjímali. Aj v tých najchudobnejších chalúpkach ľudu bývala kniha svätých evanjelií a prostí ľudia si neustálym čítaním tejto posvätnej knihy osvojili jej obsah tak, že ho poznali často doslovne.

Ako žalostne sa to v mnohých prípadoch zmenilo v našej dobe! V koľkých našich rodinách už o svätých evanjeliách ani nechyrovať! Kníh, časopisov a ľahkovážnych spisov, ba celkom zbytočných a ničomných, je tam dostatok, ale najvzácnejšia kniha, obsahujúca život Ježiša Krista, tam nemá miesto. Nepripomínajú mnohí potomkovia našich starých nábožných katolíckych predkov toho blázna, ktorý predal kráľovstvo za stádo husí? Kiež by sa táto náboženská ľahostajnosť a lenivosť, podľa slov svätého evanjelia, vykorenila z nášho národa, presadila do mora a tam celkom zmizla a zahynula! (Lk 17, 6)

Na sviatok svätého Marka sa už od čias svätého Gregora Veľkého koná prosebný sprievod s litániami ku všetkým svätým a s príslušnými modlitbami, podobne ako na krížové dni pred sviatkom Nanebovstúpenia Pána, na poďakovanie Bohu za udelené dobrodenia, na uzmierenie Boha za spáchané urážky a na vyprosenie potrebných duchovných i telesných darov a statkov.

Dňa 25. apríla sa taktiež pripomína svätý Anian, biskup alexandrijský, nástupca svätého Marka; svätý Štefan, biskup a mučeník antiochijský; svätý Ermin, biskup; svätý Evodius; svätý Hermogenes a ich sestra svätá Kalista, mučeníci syrakúzski, a ďalší.

26. APRÍL

Sv. Fidelis zo Sigmaringenu, mučeník (16. stor.)

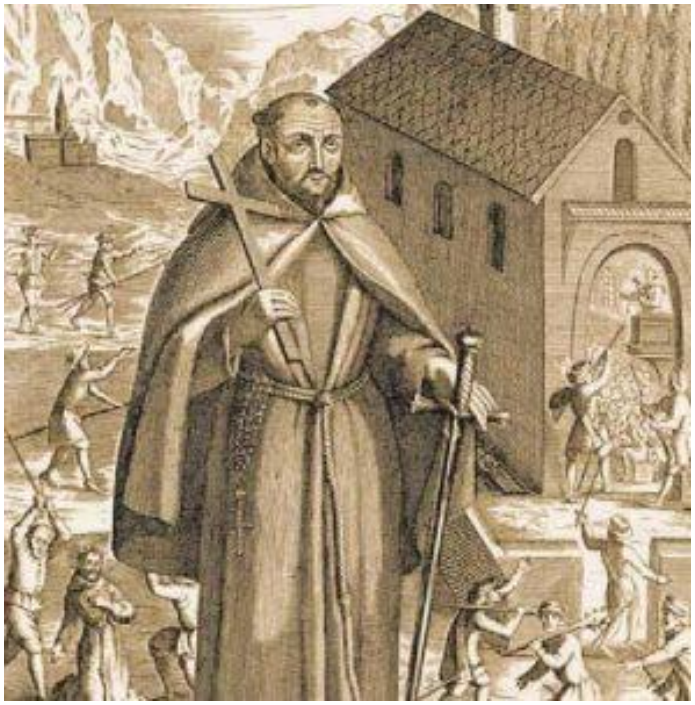

V Sigmaringene, hlavnom meste rovnomenného kniežatstva na Dunaji, sa v roku 1577 narodil synček miestneho starostu a sudcu Jána Roya, ktorému na krste dali meno Marek. Ján Roy, vážený a rozvážny muž, a jeho manželka Genovéva vychovávali svoje deti v bázni Božej. Po smrti otca sa o ďalšiu výchovu sirôt starala nábožná vdova s poručníkom Gerhabom.

Marek prejavil už v ranom veku neobyčajné schopnosti a vnímavého ducha, preto bol poslaný na vyššie školy do Freiburgu v Brisgau. Tam prevyšoval svojich spolužiakov vo vedomostiach a zároveň rástol vo svätých cnostiach, ku ktorým bol doma vedený. Usilovný študent bol nábožný, skromný a mravne čistý. Vyhýbal sa zábavám svojich druhov, nikdy nepil víno, sebazapieral sa a chodil v kajúcom odeve.

Po ukončení filozofických štúdií sa po vrúcnej modlitbe a dôkladnom uvažovaní rozhodol pre povolanie právnika, v presvedčení, že ako právnik môže veľmi prospieť ľuďom. Aj na vysokých školách zostal nábožný a cnostný, a po vynikajúcom ukončení štúdií sa v roku 1603 vrátil do svojho rodiska. V tom čase sa vo Freiburgu dohodlo niekoľko šľachtických mladíkov, že podniknú dlhšiu poznávaciu cestu po rôznych európskych krajinách. Hľadali vzdelaného, rozvážneho a mravne čistého sprievodcu na túto cestu. Na tento účel im bol odporučený právnik Marek Roy, ktorý ich ponuku ochotne prijal, aby, ako napísal vo svojom závete pred zložením rehoľných sľubov, *„nadobudol väčšie skúsenosti vo svete, naučil sa cudzie jazyky a zdokonalil si svoje štúdiá.“*

Táto družina sa vydala na cestu v roku 1604 a počas šiestich rokov precestovala Francúzsko, Španielsko, Taliansko a Nemecko. Marek Roy bol pre svojich druhov výnimočným sprievodcom; dával im príklad nábožnosti, čistoty a túžby po poznaní. V každom meste, kam zavítali, ich viedol do chrámov, do nemocníc a väzníc, kde konali skutky milosrdenstva. Navštevoval s nimi prednášky slávnych učiteľov a učené diskusie na vysokých školách. Ukazoval im posvätné budovy, vedecké zbierky, knižnice i galérie a usiloval sa obohatiť nielen seba, ale aj svojich spoločníkov.

Po šiestich rokoch sa Marek Roy vrátil do vlasti a pripravoval sa na prísne skúšky z právnych vied. Keďže vo Freiburgu zúril mor, v roku 1611 bol vo Willingene povýšený na doktora práv. Neskôr sa usadil ako advokát v Ensisheime. Marek Roy si zvolil právnickú dráhu zo šľachetného úmyslu – aby poctivo obhajoval pravdu a

právo a pomáhal chudobným a utláčaným. To, čo svojim bystrým rozumom považoval za správne, verne obhajoval na súde a trval na tom, aby boli spory rýchlo a zákonne vyriešené. Osobitne sa zastával vdov, sirôt a chudobných, opustených či bezprávne prenasledovaných ľudí, čím si získal čestný titul obhajca chudobných. Avšak poctivý a nezištný advokát Roy si s bolesťou uvedomil, že mnohí právni zástupcovia a sudcovia neslúžia spravodlivosti, ale lakomstvu. Vášne ľudí rozpaľovali, aby vytvárali zbytočné spory a žaloby. Jasné právne otázky zámerne zamotávali a preťahovali, aby sa obohatili a uviedli ľudí do biedy. Roy, plný spravodlivého hnevu voči tomuto útlaku chudobných, statočne čelil nepoctivým sudcom a lakomým advokátom a maril ich intrigy. To mu však prinieslo nepriateľov, ktorí ho tajne aj otvorene prenasledovali. Postupne sa Royovi znechutilo povolanie, v ktorom musel neustále bojovať proti nečestnosti a chamtivosti. Uvedomil si, že jeho šľachetné snahy prichádzajú nazmar, že v práci plnej nepokoja a márnych zápasov zbytočne plytvá svojimi silami a že jeho srdce sa stále viac napĺňa horkosťou. Rýchlo sa rozhodol vzdať sa svojho úradu a vstúpil do kapucínskeho kláštora v Altdorfe vo švajčiarskom kantóne Uri. V kláštore plnil rehoľné povinnosti s takou horlivosťou, že mu spolubratia radili, aby sa miernil. Na to odpovedal: *„Vy ste vstúpili do rehole v mladosti, ale ja som za svojich mladých rokov slúžil márnemu svetu. Nezadržiavajte ma teda, aby som mohol dohnať to, čo som zanedbal.“*

Po roku bol vysvätený za kňaza, svoju prvú omšu slávil vo Freiburgu a prijal kláštorné meno Fidelis (Verný). Pri tej príležitosti prehovoril k nemu kvardián a citoval slová Písma: *„Buď verný až do smrti a dám ti veniec života.“* (Zjv 2, 10) Po skončení noviciátu usporiadal svoj majetok, z ktorého založil nadáciu pre chudobných študentov zo svojej vlasti, a zložil slávne rehoľné sľuby podľa pravidiel svätého Františka Serafínskeho. Tak sa z bývalého advokáta Marka Roya stal chudobný kapucín.

Po ukončení teologických štúdií v Kostnici a Frauenfelde bol povolaný najprv za spovedníka a kazateľa do kláštora v Altdorfe. V roku 1619 bol zvolený za kvardiána v Rheinfelde v švajčiarskom kantóne Aargau a v roku 1621 sa stal kvardiánom kapucínskeho kláštora vo Feldkirchu v Predarlsku.

Bol prísny k sebe a mierny voči svojim podriadeným bratom, o ktorých duchovné aj časné blaho sa otcovsky staral. Svojou evanjeliovou jednoduchosťou, nábožnosťou, vážnosťou a horlivosťou si získal priazeň a lásku ľudu aj vznešených stavov. Chudobní a opustení ľudia uňho hľadali pomoc a útechu; utláčaní a nespravodlivo prenasledovaní ho prosili, aby sa ich zastal; rodiny žijúce v sporoch k nemu prinášali svoje roztržky, aby ich urovnal a zmieril; a tí, čo potrebovali dobrú radu, sa na neho dôverne obracali. Fidelis vedel každému vyhovieť.

V tom čase bola vo Feldkirchu posádka cisárskej armády, ktorej výtržnosti nesmierne sužovali mesto i celý kraj. Ľudia sa so slzami sťažovali na krvavé spory, surové násilie a nemravné výstrelky neviazanej žoldnierskej čeliadky, ktorú nedokázali napraviť ani ukrutné tresty či popravy vinníkov. V tejto žalostnej dobe Fidelis potešoval sužovaný ľud, napomínal a karhal vojakov, ošetroval chorých z ich

radov, navštevoval väzňov, zaopatroval umierajúcich a sprevádzal odsúdených na popravu. Jeho láska a horlivosť vzbudzovala obdiv aj u nekatolíckych vojakov.

Okrem toho sa Fidelis nebál vystupovať pred súdom ako obhajca nespravodlivo prenasledovaných chudobných, pričom nedbal na posmešky, ktorými ho častovali za to, že v kapucínskom rúchu vykonáva úrad advokáta. Raz vo Feldkirchu stretol dôstojníka na koni. Zastavil sa a povedal mu: *„Priateľu, ustavične preklínate a zlorečíte, a ešte ani raz ste sa nepokúsili polepšiť. Dnes vás Boh ústami mojimi napomína naposledy. Nuž, polepšite sa bez meškania a vyvarujte sa ohavných kliatieb a zlorečenia, inak vás čoskoro postihne Boží trest.“* Dôstojník sa mu vysmial, avšak o niekoľko dní neskôr sa zúčastnil na súboji, bol prebodnutý a zomrel bez pokánia.

V jednej časti dnešného švajčiarskeho kantónu Grisons (Graubünden), ktorý vtedy patril Rakúsku, vypukli náboženské nepokoje medzi katolíkmi a kalvínmi, podnecované politickými spormi, ktoré prerástli až do krvavých výtržností. Churský biskup Ján Flugi sa snažil brániť ďalšiemu rozširovaniu protestantského sektárstva, avšak trikrát bol nútený utiecť, aby unikol smrti, ktorou mu hrozili zúriví kalvíni. Protestanti násilne obsadzovali katolícke chrámy, vnucovali katolíckym obciam svojich kazateľov, a v roku 1618 sťali starého katolíka Jána Prevosta, umučili kňaza Mikuláša Rusku a neprestávali vyháňať a vraždiť horlivých katolíckych kňazov. Počas týchto nepokojov bol provinciál kapucínskeho rádu vyzvaný churským biskupom a Rakúskom, aby do vzbúrených krajov vyslal niekoľko osvietených a nebojácnych kňazov svojej rehole, ktorí by pomohli upokojiť pomýlený ľud. Na tento nebezpečný úrad bolo vybraných osem horlivých kapucínov, z ktorých Fidelis sa stal vodcom.

Misionári začali svoju apoštolskú prácu s veľkým nadšením. Za dažďa i snehových víchric putovali nepriechodnými horami v Grisonsku, znášajúc nespočetné ťažkosti a protivenstvá všetkého druhu. Fidelis kázal ľudu pokoj v duchu Kristovho evanjelia, výrečne horlil proti náboženským bludom, pričom nezatracoval blúdiacich, ale ich ľutoval ako úbožiakov, ktorým bol odcudzený poklad pravej viery. Svojou láskavosťou si získal najmä mládež, ktorá ešte nebola v bludoch utvrdená, preukazoval všetkým ľuďom bez rozdielu skutky milosrdenstva a za krátky čas obrátil mnoho kalvínov. Boh žehnal jeho snahe, takže oklamaný ľud sa upokojoval. To však rozzúrilo zaslepených kalvínov, ktorí sa rozhodli, že ho zavraždia.

Veľkonočné sviatky roku 1622 strávil Fidelis v kláštore vo Feldkirchu. Vediac o úkladoch, ktoré mu kalvíni chystali, pripravil sa na smrť. Vykonal si poslednú svätú spoveď, na kázni napomenul ľud k vytrvalosti v katolíckej viere, dal svojim rehoľným bratom potrebné pokyny, poďakoval mestskej rade za dobrodenia preukázané kláštoru a znovu sa vybral na misie do Sevisu. Úrady mu ponúkli vojenskú stráž na ochranu, ktorú však odmietol. Cestou sa ho brat Ján, kapucín, opýtal: *„Čo by sme urobili, keby nás prepadol zástup zbojníkov?“* Fidelis pokojne odvetil: *„Čo iné, než to, čo urobili mučeníci Boží: radi by sme podstúpili smrť pre Boha.“*

Na štvrtú nedeľu po Veľkej noci, 24. apríla, Fidelis kázal v Sevise na slová: *„Jeden Boh, jedna viera, jeden krst.“* V preplnenom chráme bolo aj mnoho kalvínov. Medzitým sa bez vedomia kazateľa postavila cisárska vojenská stráž pred bránu kostola, aby zabránila možným nepokojom protestantov. Po chvíli sa dovalila tlupa kalvínov s mušketami, sudlicami, kopijami, oštepmi a mečmi a pobila stráž pred kostolom.

Jeden kalvínsky fanatik zakričal v chráme na kazateľa: *„Drž sa, opovážlivec!“* a vystrelil na neho, ale guľka ho minula. Aby nedošlo ku krvavej zrážke vo svätyni, Fidelis zostúpil z kazateľnice, pomodlil sa pred oltárom, vyšiel sakristiou von a pokojne sa vybral cestou do neďalekej dediny Grüsch. Len čo však urobil pár krokov, dohnal ho zástup dvadsiatich ozbrojených kalvínov. Zúrivci ho preklínali, škaredo mu nadávali, zrazili ho na zem a hrozili mu smrťou, ak okamžite neodstúpi od katolíckej viery.

Fidelis si zachoval pokoj a mierne im povedal: *„Milí bratia, veď som k vám neprišiel preto, aby som prijal falošnú vieru, ale aby som vám kázal pravú vieru!“* Keď videl, že ho čaká mučenícka smrť, pokľakol a zvolal: *„Ježišu! Mária! Zmilujte sa nado mnou!“*V tom okamihu mu jeden zbojník rozťal hlavu, iní mu telo prebodli kopijami a ďalší ho dobili okovanými palicami a sudlicami. Keď mučeník vypustil dušu, zúriví kalvíni neušetrili ani jeho strašne rozmlátenú a zohavenú mŕtvolu – kopali do nej, šliapali po nej a poskakovali okolo ako divosi.

V tom istom čase povstalci v dedine Grüsch zavraždili Fidelovho spolubrata kňaza Jána a niekoľkých rakúskych vojakov. Po šiestich mesiacoch, 18. októbra 1622, bolo telo mučeníka Fidela počas prímeria vyzdvihnuté z neposvätenej zeme a slávnostne pochované v kapucínskom kláštore vo Feldkirchu. Jeho hlava a ľavá noha boli uložené v katedrále v Chure. Po mnohých zázrakoch, ktoré Boh vykonal na príhovor tohto mučeníka, ho pápež Benedikt XIV. v roku 1746 vyhlásil za svätého.

Pamiatka na neho sa slávi 24. apríla, v deň jeho mučenníckej smrti za katolícku vieru. Svätý Fidelis, verný svojmu menu a napomenutiu, ktoré dostal pri vstupe do rehole, zostal Bohu a katolíckej viere verný až do mučenníckej smrti.

Poučenie:

Každý kresťan skladá pri svätom krste sľub vernosti Bohu a katolíckej Cirkvi a tento sľub slávnostne spečaťuje pri svätom birmovaní. Žiaľ, mnohí kresťania na tento posvätný sľub zabúdajú a ľahkomyseľne ho porušujú!

Vojak, ktorý opustí svoju zástavu a spreneverí sa svojej prísahe, je považovaný za zradcu a podlieha trestu smrti. Človek, ktorý nedodrží svoje slovo a porušuje sľuby, je v občianskom živote považovaný za nečestného a zaslúži si opovrhnutie. Či sa nepodobá takémuto zradnému vojakovi a vierolomnému porušiteľovi sľubov kresťan, ktorý si neváži svoju vieru, v ktorej bol pokrstený, a túto vieru dokonca zapiera a zavrhuje? Veď aj kresťan, ktorý nežije podľa svätej viery, porušuje sľub, ktorým sa pri svätom krste zaviazal, že sa zriekne diabla, jeho skutkov a pýchy.

Prosme preto Boha o odpustenie, že sme sa mu často spreneverili, a snažme sa s jeho milosťou dôsledne zachovávať, čo sme pri krste svätom sľúbili, aby sa aj na každom z nás naplnilo Pánovo slovo: *„Buď verný až do smrti a dám ti veniec života.“* (Zjv 2,10).

---

26. apríla si pripomíname pamiatku svätých Kleta († 96) a Marcelína († 304), pápežov a mučeníkov; svätého Bazila, biskupa Amazijského a mučeníka; svätého Klarencia, biskupa Viedenského, z ktorého tela sa roku 1357 niektoré relikvie dostali do chrámu sv. Víta v Prahe a ďalších.

27. APRÍL

I. Sv. Zita, panna (13. stor.)

Svätá Cirkev nám dnes kladie za príklad kresťanskej dokonalosti chudobnú slúžku. Podobne ako vzácna perla vytiahnutá z morských hlbín zdobí drahocenný šperk, tak svätá Zita, kedysi svetu neznáma, teraz žiari v zbore svätých panien, ktoré v Cirkvi oslávených sprevádzajú Baránka Božieho, Ježiša Krista, a spievajú mu chválospevy.

Zita sa narodila z chudobných, bohabojných rodičov v roku 1212 v dedine Montesegradi neďaleko mesta Lucca v Taliansku. Už vo svojich dvanástich rokoch bola daná do služby v dome bohatého a urodzeného pána Fatinelliho v Lucce. Hoci vyrastala v chudobe, priniesla si do mesta vzácny poklad živej viery, nežnej nábožnosti a neporušenej čistoty srdca, ktorý si starostlivo strážila. Každé ráno vstávala skoro, aby mala čas na modlitby a na účasť na svätej omši, ktorú denne navštevovala v blízkom chráme sv. Frigidiana, zatiaľ čo jej panstvo ešte spalo. Potom sa venovala svojej práci, ktorú si spríjemňovala krátkymi strelnými modlitbami a zbožnými povzdychmi, aby mala Boha stále na mysli. Po celých 48 rokov svojej služby nikdy nezaháľala, pretože vedela, že zaháľanie je matkou všetkých nerestí.

Svoju prácu vykonávala vždy svedomito, nie pre mzdu, ale z lásky k Bohu, a preto bola pri svojej práci vždy dobrej a veselej mysle. Pracujúc rukami, pozdvihovala srdce k Bohu a celý jej život bol tak neustálou modlitbou. V nedele a sviatky venovala všetok svoj voľný čas Bohu. Zúčastňovala sa ranných i popoludňajších bohoslužieb a zvyšok dňa trávila doma v modlitbách a čítaní nábožných kníh. Okrem toho zvyčajne v sobotu putovala s dovolením svojho panstva do pútnického chrámu sv. Anjela Strážcu, ktorý sa nachádzal neďaleko mesta na vrchu, ako aj na iné pútnické miesta.

Jej nábožnosť bola dojemná; pri modlitbe zabúdala na celý svet a často slzila od duchovnej radosti.

Voči svojim pánom sa správala s najväčšou úctou, bola im verná, snažila sa odvrátiť akúkoľvek škodu od ich majetku a dôsledne plnila ich príkazy. Nadovšetko milovala anjelskú čistotu a úzkostlivo si strážila nevinné srdce. Vyhýbala sa stretnutiam a nebezpečným zábavám mladých ľudí, a prísne si strážila svoje zmysly, aby nimi do jej duše neprenikol hriech. Neslušných rečí sa bála viac než smrti. Kedykoľvek sa niekto odvážil hovoriť v jej prítomnosti dvojzmyselne alebo necudne, vzplanula posvätným hnevom a buď sa na takého človeka pozrela tak prísne a vážne, že ten okamžite zmĺkol, alebo mu prísne a rozhodne pohrozila Božím trestom. Aby náhodou nikomu neposkytla ani len neúmyselne najmenšie pohoršenie, bola veľmi opatrná a ani za horúceho počasia neodkladala šatku z krku.

Raz sa istý trúfalý mladík pokúsil Zitu pobozkať. Statočná panna mu však v momente uštedrila zaucho a odmietla ho tak rozhodne, že sa zahanbil a už nikdy viac si nedovolil ju obťažovať. Aby si Zita chránila svoje zmysly a už v zárodku potlačila všetky nezriadené pohnútky, neustále nosila žinený kajúcny pás, spávala na holej zemi, často prebdejúc celé noci v modlitbách, a postila sa, aj keď vykonávala ťažkú prácu, uspokojac sa iba s chlebom a vodou. Víno, ktoré je v Taliansku bežným nápojom, pila len zriedka a veľmi striedmo. Jedlo, ktoré dostávala od svojich pánov, s ich dovolením rozdávala chudobným. Okrem toho sa prihovárala u svojho panstva za núdznych a väčšinu svojej mzdy venovala žobrákom, chorým a chudobným starcom a starenám. Použité a odložené šatstvo starostlivo zbierala, čistila, opravovala a rozdávala chudobným. Jedného dňa, keď sa za studenej zimy na Vianoce chystala na rannú omšu, jej pán videl, že má iba tenké a nedostatočné oblečenie. Vnútil jej svoj kožuch. Zita ho z poslušnosti prijala, ale keď v chráme uvidela žobráka chatrne odetého a trasúceho sa od zimy, bez zaváhania mu kožuch podala, aby sa doň zabalil, a povedala mu, aby ho po bohoslužbách vrátil. Potom sa na svojom obvyklom mieste pohrúžila do modlitby. Po omši sa pozerala po žobrákovi, ale keď ho nenašla, vrátila sa domov, vyľakaná a so slzami rozprávala, čo sa stalo. Pán sa rozhneval a prudko jej vyčítal, čo urobila. Avšak na poludnie, keď si rodina sadla k stolu, prišiel žobrák s radostnou tvárou a priniesol kožuch späť, ďakujúc za pomoc. Keď sa ho domáci chceli na niečo spýtať, náhle zmizol. Od tej chvíle si pán Zitu vážil a vo všetkom jej dôveroval.

V prvých rokoch služby Zita znášala mnohé protivenstvá kvôli svojej zbožnosti, čistote a láske k samote. Nevzdelaní a suroví ľudia sa jej posmievali, šírili o nej rôzne klebety a ohovárania. Aj ostatní sluhovia sa cnostnej panne vysmievali, osočovali ju a často na ňu nepravdivo žalovali, obviňujúc ju z rôznych priestupkov. Z tohto dôvodu jej páni, ktorí ju ešte nepoznali, pokladali Zitu za pokryteckú osobu a opovrhovali ňou. Zita však bola v kresťanských zásadách taká pevná, že znášala ohovárania, krivé obvinenia a posmech s obdivuhodnou trpezlivosťou a miernosťou. Nikdy sa nesťažovala ani nežalovala; modlila sa a pracovala pokojne, akoby o ničom nevedela, a k svojim nepriateľom sa správala láskavo. Túto tichosť a trpezlivosť si osvojila od Krista Pána, ktorého príklad nasledovala, modliac sa za svojich protivníkov a

odpúšťajúc im z celého srdca. Niekedy ich z pokory prosila o odpustenie za viny, ktoré nikdy nespáchala. Touto hrdinskou pokorou a trpezlivosťou nakoniec odzbrojila aj najzarytejších nepriateľov, ktorí boli donútení svojim svedomím, aby ju odprosili. Zita ich nabádala, aby sa odvrátili od svojich nepravostí, povzbudzovala ich k horlivej modlitbe, počúvaniu Božieho slova, častému prijímaniu sviatostí a svedomitosti v plnení povinností.

Postupom času si páni uvedomili, že v Zite majú sväticu, a veľmi si ju vážili. Pokorná panna však smútila, keď ju niekto chválil. Považovala sa za neužitočnú služobnicu Božiu, hovorila o sebe skromne, vykonávala najťažšie a najpodradnejšie práce a chodila často na spoveď. Práve táto pokora jej získala neobmedzenú dôveru jej pánov, ktorí ju už viac nepovažovali za obyčajnú slúžku, ale za dobrodinku a najlepšiu priateľku svojej rodiny, pričom jej zverili neobmedzenú správu svojho domu. Šľachtic Fatinelli si Zitu vážil natoľko, že kedykoľvek sa rozčúlil, jej jediný pohľad alebo slovo ho dokázali upokojiť a zbaviť hnevu.

Takto Zita slúžila nepretržite 48 rokov v jednej rodine. Keď táto verná služobnica dosiahla šesťdesiat rokov, jej dobrosrdeční a vďační páni ju prosili, aby prestala vykonávať ťažké práce a podľa svojej vôle a záľuby sa venovala výlučne Božej službe a modlitbám. Zita ochotne prijala toto dovolenie, trávila viac času v chráme na modlitbách, ale po návrate domov napriek tomu stále pracovala, hovoriac, že si nepraje, aby ju smrť zastihla v nečinnosti. Napokon Zitu postihla zimnica, ktorá jej naznačila blížiacu sa smrť. S príkladnou nábožnosťou prijala posledné sviatosti a obklopená vďačnou rodinou, ktorej tak dlho slúžila, pokojne zomrela v Pánovi 27. apríla 1272.

Zvesť o jej smrti sa rýchlo rozšírila po meste, pričom deti kričali po uliciach: *„Svätá Zita zomrela!“* Na všeobecnú žiadosť mešťanov bolo jej telo vystavené v chráme sv. Frigidiana, kde zosnulá tak často trávila čas, a ľudia sa zhromažďovali, aby ju uctili a vzali si na pamiatku kúsok jej rúcha. Jej nehybné telo bolo až po niekoľkých dňoch pochované za veľkej účasti obyvateľstva v tom istom chráme. Sláva pokornej a svätej Zity sa čoskoro rozšírila aj do iných krajov, keď Boh na jej hrobe oslávil jej svätosť zázrakmi.

V roku 1580 bolo jej telo exhumované, nájdené neporušené a uložené do novej honosnej schránky. Pápež Lev X. povolil jej verejné uctievanie a v roku 1696 ju pápež Innocent XII. zaradil do zoznamu svätých.

Poučenie:

Svätá Zita, ktorá bola svetu neznámou slúžkou, dosiahla vo svojej jednoduchosti svätosť. To ukazuje, že aj kresťan žijúci vo svetskom povolaní môže s Božou milosťou a vlastným úsilím dosiahnuť vysoký stupeň mravnej dokonalosti a zabezpečiť si spásu. Na dosiahnutie toho je predovšetkým potrebné, aby bol každý spokojný so stavom, do ktorého ho Božia Prozreteľnosť povolala. Nie všetci ľudia na tomto svete môžu byť urodzenými šľachticmi, mocnými pánmi, boháčmi či váženými a oslavovanými členmi spoločnosti. Je potrebné, aby popri nich existovali aj ľudia, ktorí vykonávajú podradné práce. Tento rozdiel v stavoch existoval na svete

odjakživa a potrvá navždy, pretože to Boh chce. Iba duševne chorí ľudia alebo tí, ktorí podľahli mámeniu bláznivých ideí, sa snažia násilím prevrátiť celú ľudskú spoločnosť naruby a odstrániť všetky rozdiely medzi stavmi, blúzniac, že tým vytvoria na svete raj. Podľa Božej vôle sú síce na svete rôzne stavy, ale v Kristovej Cirkvi sú všetci ľudia pred Bohom rovní a rovnocenní. Každý kresťan môže v akomkoľvek povolaní žiť sväto a dosiahnuť spásu, ak sa o to úprimne snaží.

Mnohí jednoduchí kresťania si myslia, že ľudia, ktorí tvrdo pracujú a sú zaneprázdnení starosťami o každodenný chlieb, nemôžu dokonale slúžiť Bohu, pretože nemajú na to čas. Život svätej Zity však dokazuje, že tento názor je mylný. Aj ľudia, ktorí sú odkázaní na ťažkú prácu, si môžu nájsť čas na Boha, ak chcú. Veď mnohí z robotníckeho stavu majú dosť času na nočné potulky a zábavy, ktoré ničia telo i dušu. Svätá Zita vstávala zavčasu, aby získala čas na modlitbu a Božiu službu, a napriek tomu jej každý deň zostávalo dosť času na prácu.

Svätá Zita dáva krásny príklad všetkým služobníkom, aby sa riadili napomenutím sv. Pavla: *„Otroci, poslúchajte pozemských pánov s bázňou a chvením z úprimného srdca ako Krista. Neslúžte iba naoko, ako tí, čo sa chcú páčiť ľuďom, ale ako Kristovi služobníci, ktorí z tej duše plnia Božiu vôľu. A slúžte ochotne, ako Pánovi, a nie ako ľuďom. Veď viete, že každý, aj otrok aj slobodný, dostane od Pána odmenu, ak urobí niečo dobré.“* (Ef 6, 5–8).

II. Sv. Sáva, arcibiskup a patrón Srbov (12. stor.)

Najväčším a najuctievanejším svätcom a patrónom slovanských Srbov je svätý Sáva. Narodil sa v roku 1169 ako tretí syn veľkého župana svätého Štefana Nemanju. Pôvodne sa volal Rastko a mal dvoch starších bratov, Štefana a Vukana.

Rastko, ktorý bol výborne vychovávaný svojimi bohabojnými rodičmi, prejavoval už od mladosti sklon k tichému životu. Bol pokorný a rád čítal duchovné a poučné knihy. Keď mal sedemnásť rokov, prišlo na kniežací dvor roku 1186 niekoľko mníchov zo Svätej hory Athos v Macedónii, medzi ktorými bol aj jeden Srb. Po rozhovoroch s nimi Rastko zatúžil po reholnom živote a rýchlo sa rozhodol, že utečie na Athos. Vedel, že od otca nedostane povolenie vstúpiť do kláštora, a tak si vyžiadal povolenie ísť na poľovačku. Namiesto toho však tajne odišiel na Svätú horu Athos, kde ho prijali do kláštora svätého Panteleona, obývaného ruskými mníchmi. Tu prijal reholné meno Sáva (Sabbas).

Útek Rastka spôsobil na kniežacom dvore veľký zármutok. Otec dal utečeného syna prenasledovať. Keď však prenasledovatelia dorazili k hradbám kláštora sv. Panteleona, Sáva si dal ostrihať vlasy, objavil sa pred nimi v mníšskom rúchu a zhodil im svoje kniežacie rúcho aj vlasy spolu s listom pre otca. V liste ho prosil o odpustenie a úctivo žiadal o požehnanie. Štefan Nemanja najprv nariekal a hneval sa, časom sa však upokojil. Napokon, po tridsaťsedem rokoch vlády nad srbským kráľovstvom, abdikoval v prospech svojich dvoch synov Štefana a Vukana. Podľa príkladu a na radu syna Rastka – teraz už mnícha Sáva – vstúpil do kláštora v Studenici, ktorý sám založil.

Po čase Sáva prestúpil z kláštora sv. Panteleona do kláštora Vatoped na Athose, kde zažil veľkú radosť, keď sa k nemu pripojil jeho otec, bývalý kráľ Štefan, teraz už mních Simeon, a zostal s ním v tom istom kláštore. V tom čase ležal starobylý kláštor Chilandar na hore Athos v ruinách. Sáva ho s pomocou bratov a s príspevkom od otca znovu vybudoval, postavil pri ňom chrám Panny Márie a štedro ho obdaroval.

V tom období bol Sáva vysvätený na kňaza arcibiskupom zo Solúna. Bratia naňho naliehali, aby sa stal archimandritom (opátom) novovybudovaného kláštora Chilandar, no pokorný Sáva odmietal túto hodnosť prijať, tvrdil, že zo sveta utiekol, aby sa vyhol všetkým úradom a sláve. Napokon však súhlasil a presťahoval sa s otcom do kláštora Chilandar. Ako predstavený kláštora žil jednoducho a prísne ako každý iný mních. Spával na holej zemi, bičoval sa, jedol len skromné bylinkové jedlá a venoval sa modlitbám a rozjímaniu.

Dňa 13. februára 1207 sa rozlúčil so svojím staručkým umierajúcim otcom a pochoval jeho telo dočasne v kláštore Chilandar. V roku 1208 ho potom preniesol do kláštora Studenica v Srbsku. V roku 1217 cestoval Sáva kvôli záležitostiam svojho kláštora do Konštantínopolu k cisárovi Theodorovi Laskarovi, ktorého dcéra bola zasnúbená s Radislavom, synom jeho staršieho brata Štefana. V Konštantínopole bol Sáva slávnostne prijatý cisárom aj patriarchom Germanom. V tom čase sa rokovalo o zriadení samostatného arcibiskupstva v Srbskom kráľovstve, pričom arcibiskupom mal byť Sáva. Ten sa tejto funkcie najprv zľakol a odmietal ju, keďže si už v mladosti obľúbil tichý a sebazapieravý život v kláštore. Kniežací bratia a jeho nasledovníci ho však neprestajne prosili, aby sa vrátil do vlasti a stal sa vrchným pastierom a vodcom národa na ceste spásy. Napokon súhlasil a po tridsiatich piatich rokoch sa v roku 1221 vrátil do vlasti ako arcibiskup.

Medzitým zomrel jeho brat Vukan a druhý brat Štefan sa stal vládcom celého Srbska. Do toho času malo Srbsko iba málo biskupov. Sáva s pomocou brata Štefana posilňoval katolícku vieru v Srbsku, potieral kacírstvo a zvýšil počet biskupských sídel na dvanásť, a to v Dukle, Stone, Dabre, Budimli, Raši, Studenici, Prizrene, Gračanici, Toplici, Braničeve, Belehrade a Moravici. Všetkým biskupom kládol na srdce, aby ľudu kázali pravú náuku Kristovu, zdedenú od apoštolov a cirkevných otcov, neohrozene ju hájili proti bludárom a zostali verní katolíckej Cirkvi a pápežovi.

Po zavedení cirkevnej správy v Srbsku poslal Sáva svojho učeníka, biskupa Metoda, do Ríma k pápežovi Honoriovi III. s mnohými darmi, aby prosil o požehnanie pre

Srbsko a posvätenú kráľovskú korunu, ktorou by mohol korunovať svojho brata Štefana. Pápež potvrdil Štefana za kráľa všetkých srbských krajín a poslal mu drahocennú korunu, ktorú sám posvätil. Sáva potom v roku 1222 slávnostne korunoval svojho brata za kráľa a vložil mu na hlavu korunu darovanú a posvätenú pápežom. Od tej doby sa Štefan označoval ako *„Prvovenčaný kráľ a samovládca celého Srbska a Pomoria, kráľ Dioklecie, Travúnie, Dalmácie a Zahumlí.“* Týmto spôsobom bolo srbské slovanské kráľovstvo potvrdené a posvätené Apoštolským stolcom a počas vlády kráľa Štefana Prvovenčaného a jeho brata, arcibiskupa Sáva, dosiahlo taký rozkvet, že sa toto obdobie stalo príslovečným. Kedykoľvek sa neskôr Srbom darilo dobre, hovorili, že prežívajú šťastné časy ako za Štefana Nemanjoviča. Arcibiskup Sáva bol dobrým pastierom svojho ľudu. Obdarený osobitou múdrosťou a priateľskosťou si získal srdcia všetkých svojich podriadených, ktorí ho milovali a ochotne ho poslúchali. Každý, dokonca aj ten najchudobnejší človek, mal k nemu prístup, a nikto od neho neodchádzal bez rady, útechy alebo pomoci. Sáva horlivo vykonával návštevy po rozľahlých oblastiach ríše, nebojac sa náročných ciest v drsných horách ani nebezpečenstva od polodivokých susedných kmeňov. Na svojich cestách hlásal Božie slovo, nabádal ľudí k svätému životu a vypočúval ich prosby a želania.

Po smrti svojho brata, kráľa Štefana Prvovenčaného, korunoval Sáva jeho najstaršieho syna Radoslava za kráľa v Prištine. Potom sa vydal do Dalmácie, kde nastúpil na loď a podnikol púť do Jeruzalema, podľa dávnej túžby svojho srdca. Keď sa vrátil do vlasti, našiel ju vo veľmi smutných pomeroch. Mladý kráľ Radoslav si svojou krutosťou a neschopnosťou vyslúžil všeobecnú nespokojnosť národa. Sáva, aby zabránil povstaniu ľudu, súhlasil s verejnou požiadavkou, zosadil Radoslava a uzavrel ho do kláštora. V roku 1231 korunoval na jeho miesto jeho syna Vladislava za kráľa Srbska. Následne sa opäť vydal na apoštolskú cestu po svojej arcidiecéze a s pomocou kráľa Vladislava postavil kláštor v Mileševe. V roku 1235 Sáva zvolal cirkevný snem biskupov ríše, na ktorom oznámil, že sa druhýkrát vydáva na púť do Jeruzalema. Za svojho nástupcu vo funkcii arcibiskupa určil svojho žiaka Arsenia. Počas svojej druhej púte do Palestíny bol Sáva v Jeruzaleme s veľkou úctou prijatý patriarchom Athanasiom. Na spiatočnej ceste svätý arcibiskup vážne ochorel v Trnove v Bulharsku a v roku 1237 zomrel v Pánovi, získajúc si pre svoj národ neoceniteľné zásluhy. Jeho telo nechal kráľ Vladislav preniesť do kláštora v Mileševe, kde ho v chráme Nanebovstúpenia Pána arcibiskup Arsenios za plaču ľudu slávnostne pochoval. Srbi začali zosnulého arcibiskupa Sávu okamžite uctievať ako svätca a k jeho hrobu po stáročia putovali zástupy veriacich.

Poučenie:

Svätý Sáva, podobne ako celý rod Nemanjovcov, bol horlivý katolík gréckoslovanského obradu a pevne stál pri Apoštolskom stolci v Ríme. Žiaľ, Srbsko, povýšené na kráľovstvo pápežskou milosťou, bolo neskôr odtrhnuté od jednoty katolíckej Cirkvi a vtiahnuté do gréckeho rozkolu. Nešťastní Srbi, žijúci v rozkole, boli následne porazení Turkami, ktorí zničili ich ríšu a podmanili si ju. Telo svätého Sávu odpočívalo po 358 rokov v kláštore Mileševo, kde ho preslávili mnohé zázraky.

Dňa 27. apríla 1595 Turci dobyli Mileševo, surovo vyhrabali ostatky svätého Sávu z hrobu a spálili ich na hranici. Porazení Srbi sledovali tento strašný čin s nárekom a žalostným plačom. Nešťastníci! Najprv sa spreneverili odkazu svojho svätého apoštolského arcibiskupa Sávu a jeho jednote s Rímom, a potom sa stali otrokmi tureckých pánov, ktorí im zničili posvätný hrob, ku ktorému neskôr po stáročia putovali. Božím dopustením prišli rozkolníci Srbi o ostatky svojho katolíckeho svätca Sávu, ktorého však dodnes uctievajú ako najväčšieho dobrodinca a patróna. Nech svätý Sáva vyprosí svojim krajanom Božiu milosť, ktorá by ich opäť priviedla do lona katolíckej Cirkvi!

Dňa 27. apríla sa tiež koná spomienka na sv. Anastasia II., pápeža († 402); sv. Antima, biskupa Nikomédie a mučeníka († 303); sv. Tertuliána, biskupa Bologne; sv. Teofila (Bohumila), biskupa Brixenu a ďalších.

28. APRÍL

I. Sv. Teodora, panna a mučeníčka (4. stor.)

Pohanskí Rimania si vymýšľali priam diabolsky hanebné spôsoby, aby zviedli veriacich k odpadlíctvu od Krista Pána. Najmä kresťanské panny nútili, aby si vybrali: buď obetujú modlám, alebo ich násilne odvedú medzi neviestky do domov hanby. Kristus Pán však bdel nad svojimi vernými nevestami a nedopustil, aby bola ich čistota pošliapaná. Takto v roku 304 zachránil v Ríme svätú pannu Anežku a toho istého roku v Alexandrii sväticu Teodoru.

Teodora (Bohdarka), dcéra významných rodičov v Alexandrii, bola už od útleho detstva oddaná Kristovi Pánovi s nežnou láskou a zasvätila sa mu sľubom panenstva. Keď za krutovládneho cisára Diokleciána vypuklo prenasledovanie kresťanov, žila v ústraní na modlitbách. Ani tak však neunikla pohanským prenasledovateľom, bola zajatá spolu s ďalšími kresťanmi a uväznená. Keď prišiel rad na ňu, sudca Prokul ju predvolal na výsluch. Na jeho otázku Teodora odpovedala, že je kresťanka, panna a slobodná. *„Kristus ma oslobodil, ale aj vo svete som slobodná, lebo pochádzam z urodzených rodičov.“* Keď si mestský úradník overil jej pôvod, sudca povedal: *„Prečo si sa teda nevydala? Prečo žiješ sama bez manžela?“* Teodora odpovedala: *„Pre Krista, ktorý mi sľúbil večný život, a jemu som zasvätila celú svoju lásku.“* Sudca odvetil: *„Cisári nariadili, aby panny buď obetovali bohom, alebo boli odvedené do domov hanby. Rozmýšľaj teda, z akého stavu pochádzaš, a nedopusť, aby si bola zneuctená.“* Teodora zbledla od ľaku, no rýchlo nabrala odvahu a smelo odvetila: *„Všemohúci Boh pozná moje srdce, a ak by mi bolo spôsobené násilie, nebudem za to vinná. Verím však, že Boh ma ochráni.“* Sudca pokračoval: *„Si urodzená, a preto ťa chcem ušetriť hanby. Poslúchni a obetuj bohom.“* Teodora odvetila: *„Dúfam, že Kristus ma zachráni a vyslobodí svoju holubicu z pazúrov supov.“* Sudca povedal: *„Blúzniš, že ukrižovaný človek, v ktorého veríš, ťa uchráni pred zneuctením, keď ťa zavedú do domu hanby.“* Teodora odpovedala: *„Verím v Krista a dúfam, že ak vytrvám*

vo viere, zachová ma čistou.“ Sudca sa rozčúlil, rozkázal Teodoru udrieť po tvári ako otrokyňu, no keď svätá panna naďalej vyznávala Ježiša Krista a odmietala klaňať sa diablom, dal jej tri dni na rozmyslenie. Zatiaľ ju držali v slušnom väzení, kde sa jej nikto nesmel dotknúť, pretože pochádzala z urodzenej rodiny. Sudca dúfal, že si svoje rozhodnutie rozmyslí a podvolí sa. Teodora však po troch dňoch znova na súde vyhlásila, že zasvätila svoju čistotu Kristovi a pevne dúfa v jeho pomoc a ochranu. Keď sudca nepochodil, nariadil, aby bola násilne odvedená do domu hanby. Svätá panna sa cestou modlila: *„Otče nášho Pána Ježiša Krista, ty, ktorý si zachránil troch mládencov v ohnivej peci a vyviedol Petra z väzenia bez úhony, príď mi na pomoc, zachovaj ma pred pohanením a vyveď ma z domu hriechu, aby ľudia videli, že som tvoja služobnica!“* A Boh vypočul volanie svojej vernej služobnice. Keď bola Teodora zavretá do domu hanby, po chvíli do jej komôrky vstúpil mladík vo vojenskej uniforme. Bol to Didymus, nábožný a horlivý vyznávač Krista, ktorý sa snažil pomáhať veriacim, ako len vedel, a bol pripravený obetovať za nich aj svoj život. Teodora sa ho najskôr zľakla a v strachu pobehovala po izbe. No vojak ju upokojil slovami: *„Šľachetná panna a vzácna sestra, neboj sa! Zdám sa byť vlkom, ale som baránok. Nehľaď na môj odev; prišiel som, aby som ťa odtiaľto vyslobodil. Rýchlo sa obleč do môjho vojenského šatu; vezmi moju prilbu, pancier a meč, zahaľ sa mojím plášťom a vyjdi z tohto strašného miesta hriechu a hanby!“* Teodora pochopila, že jej Boh poslal v podobe vojaka anjela, aby ju zachránil. Obliekla si vojenský odev a zanechala svojmu záchrancovi svoj vrchný plášť. Poďakovala Didymovi a preoblečená za vojaka vyšla z domu s hlavou sklonenou, velebiac Boha.

Didymus sa zahalil do ženského vrchného šatu a zostal na mieste utečenej Teodory, radujúc sa v Pánovi a pokojne očakávajúc, čo sa stane. Vtedy k nemu vošiel bezočivý pohan, ktorý však ostal šokovaný, keď pred sebou uvidel udatného muža v ženskom odeve. Rýchlo odišiel a vyhlásil v meste, že hoci počul o tom, ako Kristus premenil vodu na víno, teraz na vlastné oči videl, že ten istý Kristus premenil dievča na muža. A dodal, že sa bojí, aby jeho samotného Kristus nepremenil na ženu.

Táto udalosť sa rozšírila po celom meste a dostala sa až k cisárskemu námestníkovi. Ten okamžite pojal podozrenie a dal záhadného muža z domu hanby predviesť na výsluch. Keď sa námestník opýtal Didyma, čo ho pohlo k tomu činu, ku ktorému sa bez rozpakov priznal, Didymus odpovedal: *„Boh ma k tomu priviedol.“* Na ďalšiu otázku, kde sa nachádza Teodora, odpovedal: *„Neviem, kde je teraz, ale viem, že je služobnicou Božou a zostala nepoškvrnenou, pretože vyznala Krista.“* Didymus tiež vyznal, že je kresťan, a s radosťou uviedol, že Boh si ho vyvolil ako nástroj na záchranu nevinného kresťanského dievčaťa. Na záver vyjadril svoju ochotu podstúpiť muky a smrť za Ježiša Krista. Námestník potom odsúdil Didyma na smrť – aby bol sťatý mečom a jeho telo bolo hodené do ohňa. Mučeník pri rozsudku zvolal: *„Buď pochválený, Otče nášho Pána Ježiša Krista, že ma zdobíš dvojitou korunou – panenstvom a mučeníctvom!“* Po vykonaní rozsudku na Didymovi bola neskôr vypátraná aj Teodora. Bola sťatá a takisto získala, rovnako ako Didymus, korunu panenstva i mučeníctva.

Poučenie:

Svätý Didymus nasadil svoj život, aby ochránil svätú pannu Teodoru pred zneuctením. Aký nádherný skutok hrdinskej lásky k blížnemu! Každá ľudská duša je nesmrteľná a bola vykúpená drahocennou krvou Ježiša Krista. Preto má kresťan veľkú zásluhu pred Bohom, keď vyslobodí a zachráni čo i len jednu dušu z nebezpečenstva.

Keď vidíme, že blížnemu hrozí nebezpečenstvo, ktoré sa týka spásy jeho duše, neváhajme a rýchlo mu pomôžme, aby sme toto nebezpečenstvo odvrátili. Ak sa ocitneme v nebezpečenstve hriechu bez vlastnej viny, utekajme, ak je to možné, a ak to možné nie je, volajme s dôverou k Bohu o pomoc, ako to urobila svätá Teodora, a statočne bojujme proti pokušeniu! Beda však tomu, kto sám dobrovoľne vyhľadáva nebezpečenstvo a príležitosti k hriechu a v nich zotrváva. Svätý Cyprián píše: *„Kto sa sám zapletá do osídiel diabla, tomu sa nepodarí uniknúť,“* a Sväté písmo hovorí, že ten, kto miluje nebezpečenstvo, v ňom zahynie.

II. Sv. Pavol z Kríža, zakladateľ rehole (17. stor.)

Neďaleko mesta Alessandria v Piemontsku, v Ovade, sa v roku 1694 narodil Pavol František Statieli, syn vznešených rodičov zo starobylého šľachtického rodu. Už ako dieťa spadol do rieky, ale zázračne ho zachránila ochrana Panny Márie pred utopením. Pavol vyrastal pod starostlivým vedením zbožných rodičov, a keď dospel, jeho srdce horelo vrúcnou láskou k ukrižovanému Spasiteľovi. Často rozjímal o jeho utrpení a cvičil sa v kajúcich skutkoch – v bdení, pôste a bičovaní. Obzvlášť si ctil Krista v piatok, kedy pil víno zmiešané so žlčou.

Keď sa dopočul, že v Benátkach zhromažďujú vojsko na obranu proti Turkom, rozhodol sa pridať. No počas modlitby mu Boh dal najavo, aby sa radšej venoval ochrane Cirkvi a spáse duší. Vrátil preto vojenskú výstroj, odmietol výhodný sobáš so šľachtičnou i dedičstvo po bohatom strýkovi. Namiesto toho prijal z rúk alessandrijského biskupa drsné kajúcne rúcho a nazval sa *„Pavlom z Kríža.“* Hoci ešte nebol kňazom, biskup mu povolil kázať Božie slovo, keďže spoznal jeho duchovnú múdrosť a svätosť života. Pavol sa usadil v pustovni pri dedinskom chráme a začal obyvateľom okolitých osád rozprávať o tajomstve Kristovho umučenia. Horlivo poukazoval na zlobu hriechov a vyzýval ich k pokániu. V tom čase v ňom dozrela myšlienka založiť rehoľu na šírenie úcty k svätému krížu a Kristovmu utrpeniu. V roku 1725 putoval do Ríma, kde pápež Benedikt XIII. schválil jeho zámer a prisľúbil mu podporu. Pavol sa pustil do štúdia teológie a v roku 1737 bol vysvätený na kňaza pápežom Klementom XII.

Aby sa náležite pripravil na apoštolskú službu, utiahol sa na pustý vrch, kde sa oddal modlitbe a rozjímaniu. Na Boží podnet určil bratom novej rehole čierny habit označený znakmi Kristovho umučenia. Usadil sa v meste Orbitello v Toskánsku, kde sa k nemu pridalo desať druhov. V roku 1741 pápež Benedikt XIV. oficiálne potvrdil jeho reholu pod menom Passionistov – uctievateľov Kristovho umučenia. Členovia tejto rehole skladali okrem obvyklých sľubov chudoby, čistoty a poslušnosti aj štvrtý sľub, že budú šíriť úctu k umučeniu Krista medzi ľuďmi.

Rehoľa rýchlo rástla pod Božím požehnaním a prilákala mnohých výnimočných mužov, ktorí spolu s Pavlom horlivo pracovali na spáse duší. Pápež Klement XIV., krátko po nástupe na Petrov stolec, potvrdil reholu v roku 1769 a uviedol Passionistov do Ríma. Dostali chrám svätých mučeníkov Jána a Pavla s kláštorom na vrchu Coeliov, kde sa natrvalo usídlil generál rehole.

Pavol z Kríža vykonával svoje misionárske poslanie s posvätným zápalom. Tak hlboko sa ponáral do tajomstva Kristovho utrpenia, že pri slúžení svätej omše slzil a jeho prejavy mali nadpozemskú hĺbku. Keď kázal o Kristovom utrpení, poslucháči boli dojatí k slzám, a aj najtvrdšie srdcia sa lámali k pokániu a náprave života. Tento horlivý misionár priviedol nespočetné zástupy ľudí na cestu pokánia.

Boh obdaril Pavla vzácnymi milosťami, najmä darom proroctva, mocou nad zlými duchmi a schopnosťou uzdravovať chorých. Napriek týmto darom zostal Pavol pokorný a považoval sa za neužitočného služobníka Božieho. Keď upevnil svoju reholu, začal sa pripravovať na smrť. S veľkou nábožnosťou prijal sväté sviatosti, dal svojim rehoľným bratom posledné napomenutie a zomrel v Ríme svätou smrťou dňa 28. apríla 1775.

Svätý otec Pius IX. nariadil preskúmanie života a zázrakov Pavla z Kríža, vyhlásil ho za blahoslaveného a neskôr, 1. mája 1867, za svätého.

Poučenie:

Passionisti si podľa príkladu svojho svätého zakladateľa získali vzácne zásluhy o katolícku Cirkev a veriacich. Svojím kázaním slovom aj príkladom života vyzývali ľudí na pokánie, učili ich rozjímať o Kristovom utrpení a tým im ukazovali cestu spásy. Svojou misionárskou činnosťou v Bulharsku, Rumunsku, Belgicku, Anglicku a Austrálii dodnes prinášajú požehnané ovocie pre šírenie Božieho kráľovstva na zemi a pre získanie duší pre nebo.

Dňa 28. apríla sa tiež slávi pamiatka sv. Vitalisa, jeho manželky sv. Valérie a ich spoločníkov mučeníkov z Ravenny. Niektoré z ich relikvií priniesol v roku 1355 cisár Karol IV. z Talianska a daroval ich katedrále sv. Víta. V tento deň si Cirkev pripomína aj sv. Prudencia, biskupa z Taragony v Španielsku; sv. Pamfila, biskupa a ďalších svätcov.

29. APRÍL

I. Sv. Robert, opát, zakladateľ rádu (11. stor.)

Starobylý rád sv. Benedikta počas storočí nadobudol v mnohých krajinách veľké majetky a získal si významné postavenie, svetskú moc a slávu. Práve tým však postupne upadala pôvodná prísna disciplína. Občas sa však objavovali horlivci, ktorí sa snažili prinútiť mníchov k dodržiavaniu pôvodných pravidiel slávneho zákonodarcu reholníkov na Západe, sv. Benedikta. Z týchto snáh časom vznikli rôzne odvetvia benediktínskeho rádu a nové, samostatné rehoľné spoločenstvá. Najslávnejšou vetvou, ktorá vyrástla na starom benediktínskom rehoľnom kmeni, bol cisterciánsky rád, ktorý založil sv. Robert.

Robert, syn nábožných rodičov zo šľachtického rodu, sa narodil roku 1017 v Champagne vo Francúzsku. Už od útleho veku vynikal výnimočnými schopnosťami, usilovnosťou a túžbou po poznaní, a rástol v nábožnosti a nevinnosti srdca. Jeho rodičia mu zabezpečili starostlivú výchovu a dôkladné vzdelanie. V pätnástich rokoch vstúpil s radosťou a súhlasom rodičov do benediktínskeho kláštora v Montier-la-Celle neďaleko mesta Troyes, kde zasvätil svoj život Bohu a Panne Márii. Čoskoro dosiahol takú mieru reholnej dokonalosti, že ho bratia, aj napriek jeho mladosti, zvolili za priora. Po krátkom čase ho mnísi z kláštora v Tonnerre povolali za svojho opáta. Robert však zistil, že disciplína v tomto kláštore je v žalostnom stave, a vynaložil veľké úsilie na jej nápravu a zveľadenie. Keď si uvedomil, že jeho snaha neprináša výsledky, vzdal sa opátskej hodnosti a vrátil sa ako prostý mních do svojho pôvodného kláštora v Montier-la-Celle. Tam dúfal, že bude môcť nerušene slúžiť Bohu a pracovať na vlastnej spáse.

Netrvalo však dlho, a Robert bol povolaný za priora do kláštora Saint-Aigulf. V tom čase sa v pustatine Colans blízko kláštora v Tonnerre usadila skupina mníchov, ktorí si obľúbili pustovnícky spôsob života. Títo pustovníci žili v najväčšej chudobe a odriekaní, prísne sa postili a vykonávali namáhavé ručné práce. Na ich prosbu im pápež Alexander II. prikázal, aby im bol Robert učiteľom a vodcom na ceste pokánia.

Robert čoskoro zistil, že krajina medzi Chablisom a Tonnerre, kde pustovníci prebývali, nie je zdravá, a odviedol ich na iné miesto, do rozsiahleho lesa pri Molesme v diecéze Langres. V tejto lesnatej oblasti si pustovníci postavili chatrče a svätyňu zasvätenú Panne Márii. Žili v najprísnejšej reholnej disciplíne spokojne a svorne. Po celodennej námahe na poliach a v lese sa uspokojili s jednoduchou rastlinnou stravou. Často nemali ani kúsok chleba a živili sa koreňmi nazbieranými v lese.

Ich láska k chudobe a spokojnosť s málom bola dojímavá. Raz, keď práve zasadali k skromnému obedu, navštívil ich biskup z Troyes. Mali radosť z jeho prítomnosti, ale keď pre vzácneho hosťa nemali nič vhodné na pohostenie, rozplakali sa od žiaľu. Inokedy, keď opäť trpeli nedostatkom, poslali niekoľkých bratov do Troyes. Keď biskup videl týchto hladom zmorených a v otrhaných rúchach oblečených pustovníkov, dal im nové šaty a na cestu naložil voz plný chleba a látky pre ostatných bratov. Odvtedy už nikdy netrpeli nedostatkom a ich počet sa zvyšoval.

Pokým títo mnísi hľadali Božie kráľovstvo a nestarali sa o pozemské veci, napredovali vo svätých cnostiach. Časom sa však k nim pridali aj mnohí zámožní muži, ktorí im darovali svoje majetky, a ľud ich štedro podporoval, takže toto spoločenstvo zbohatlo. S rastúcim majetkom sa však mnísi čoraz viac ochudobňovali na duchovných hodnotách; ich pôvodná horlivosť slabla, prísna rehoľná disciplína upadala a v spoločenstve sa začala šíriť pôžitkárstvo. Robert s ľútosťou pozoroval tento smutný úpadok a snažil sa naprávať mníchov prosbami, napomenutiami a trestami, avšak márne. Preto ich opustil a odišiel do iného kláštora, kde vládla prísna rehoľná disciplína. Tu bol Robert ochotne prijatý a zvolený za opáta. Zakrátko mnísi z Molesme oľutovali, že svojou neposlušnosťou vypudili nábožného opáta. Keď videli, že ich spoločenstvo rýchlo upadá a hynie, prosili Roberta, aby sa k nim vrátil a znovu prijal opátsku berlu, pričom sľubovali poslušnosť. Robert ich prosbu vyslyšal, vrátil sa ku kajúcim bratom a opäť ich viedol k prísnemu zachovávaniu rehoľných pravidiel sv. Benedikta. Tentokrát ho mnohí bratia poslúchli a podporovali jeho šľachetné snahy. Niektorí z nich sa rozhodli žiť v najprísnejšom odriekaní na pustatine. Títo horlivci sa usadili v divokej oblasti Burgundska, päť hodín cesty južne od mesta Dijon v biskupstve Chalon-sur-Marne. Táto nehostinná, lesnatá, horská pustatina, ktorou pretekal prudký potok, sa po latinsky nazývala Cistercium, francúzsky Citeaux. V tomto odľahlom zákutí sa usadila skupinka molesmeských mníchov, ktorí tu žili v modlitbách, zbožných rozjímaniach a ťažkej manuálnej práci, pričom sa postili a vyhýbali sa akémukoľvek styku so svetom.

Keď Robert počul, že títo pustovníci vedú svätý život, roku 1098 sa s dovolením pápežského legáta k nim pripojil. S ním prišlo aj dvadsaťjeden mníchov z kláštora v Molesme. Tak sa čoskoro rozmnožila komunita cisterciánskych pustovníkov. Títo muži si na pustatine postavili drevené chatrče a žili v najväčšej chudobe. Zakrátko však prišla pomoc. Burgundský vojvoda a gróf z Beaune im v Citeaux postavili kláštor, darovali im pozemky a poskytol im prostriedky na obživu.

Biskup zo Chalons povýšil tento kláštor na opátstvo a potvrdil Roberta za jeho prvého predstaveného. Tak sa Robert stal zakladateľom opátstva Citeaux, ktoré sa neskôr stalo kolískou slávneho a rozšíreného cisterciánskeho rádu.

V novom kláštore na pustatine Cistercium sa rehoľné pravidlá sv. Benedikta veľmi prísne dodržiavali. Mnísi zachovávali chudobu, odriekali si, boli vytrvalí v modlitbách a rozjímaniach a svojou tvrdou prácou zveľaďovali nehostinné okolie kláštora. Robertovi však nebolo dlho dopriate žiť v pokoji a svätej spokojnosti v Citeaux. Dostal príkaz, aby sa opäť vrátil do kláštora v Molesme, ktorý potreboval jeho múdre vedenie. Nerád sa rozlúčil s cisterciánskymi bratmi a znovu prijal opátsku berlu v Molesme. Tentoraz sa mu konečne podarilo zaviesť prísnu rehoľnú disciplínu. Nakoniec vo veku požehnaných 83 rokov zomrel svätou smrťou v tomto kláštore 27. apríla 1100. Pamiatka sv. Roberta sa slávi 29. apríla.

Po Robertovom odchode si cisterciánski mnísi za opáta zvolili brata Albericha, po ktorom sa vedenia ujal Štefan Harding, pôvodom z Anglicka. Medzitým horliví mnísi umierali a noví neprichádzali. Mnísi v drsnej krajine Citeaux často trpeli veľkou biedou, pričom museli znášať tvrdú rehoľnú disciplínu a namáhavú prácu. Kláštor

postupne upadal, až bol takmer na pokraji zániku. Opát Štefan svoju komunitu zveril Božej prozreteľnosti, ktorá ho nesklamala. Keď sa zdalo, že Citeaux sa opäť stane pustatinou, roku 1113 sa do hynúceho kláštora prihlásil mladý nadšenec, šľachtic Bernard. S ním prišlo tridsať urodzených mužov a po ich príklade do kláštora v Citeaux vstupovali ďalší mladí muži túžiaci po spáse. Cisterciánska komunita rýchlo rozkvitala a zakladala nové kláštory. Hlavou tejto sv. Robertom založenej komunity bol opát Štefan, ktorý sa stal jej zákonodarcom. Na základe pôvodnej prísnej reguly sv. Benedikta spísal pravidlá tohto rádu, ktoré nazval Charta lásky (Charta Caritatis). Najväčšou ozdobou nového cisterciánskeho rádu bol učenec a svätec Bernard, ktorý je považovaný za jeho druhého zakladateľa. Podľa Bernarda bývali cisterciáni často nazývaní aj Bernardíni. Čoskoro sa ustanovila aj ženská vetva cisterciánskeho rádu. Prvé ženské opátstvo tohto rádu vzniklo roku 1120 v Tart, v diecéze Langres. Preklad:

Za päťdesiat rokov od svojho založenia mal rád už 500 opátstiev, a v čase svojho najväčšieho rozkvetu zahŕňal asi 2000 kláštorov mužských a 6000 kláštorov panenských. Slávny cisterciánsky rád sa čoskoro dostal aj do našej vlasti. Prvý český kláštor tejto rehole vznikol roku 1143 v Sedlci pri Kutnej Hore, kam boli vyslaní mnísi z opátstva v Waldsassene v Hornom Falcku. Ďalej vznikli cisterciánske mužské kláštory v Nepomuku (1145), v Plasoch (1146), vo Vizoviciach (1161), v Mnichovom Hradišti (1177), na Velehrade (1198), v Oseku (1203), v Oslavanoch (1225), v Žďári (1251), v Skalici pri Kouřimi (1257), vo Vyššom Brode (1259), v Zlatej Korune (1263) a na Zbraslavi (1297). Panenské cisterciánske kláštory boli na Morave v Doubravníku (1211), v Tušíne (1233) a v Brne (1325), a v Čechách v Pohľade pri Nemeckom Brode (1277) a v Sezemiciach (1300). Z týchto starobylých opátstiev sa do dnešného dňa zachovali kláštory v Oseku a Vyššom Brode. Ostatné boli buď za husitských nepokojov navždy zničené, alebo na konci minulého storočia zrušené.

II. Sv. Peter z Verony, mučeník (13. stor.)

Počas vojen cisára Fridricha Barbarossu (1152–1190) s Milánom sa z južného Francúzska rozšírili do mnohých krajín severného Talianska nebezpečné herézy albigéncov a valdéncov, ktoré žalostne narúšali vieru aj mravy kresťanského ľudu. Títo známi bludári sa čoskoro objavili aj vo Verone. V roku 1205 sa v tomto meste narodil z rodičov, ktorí patrili k sektárom, Peter, nazývaný podľa svojho rodiska Veronský. Otec ho poslal do katolíckej školy, pretože v meste neboli sektárske školy.

Peter sa usilovne učil a čoskoro celým srdcom priľnul ku katolíckej viere, hoci jeho rodičia boli oddaní bludom. Keď mal sedem rokov, cestou zo školy stretol svojho strýka, nakazeného kacírstvom, ktorý sa ho spýtal, čo sa naučil. Chlapec začal recitovať Apoštolské vyznanie viery. Len čo však vyslovil prvý článok: *„Verím v Boha Otca všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme,“* strýko ho prerušil a snažil sa mu vnútiť svoj blud, že vraj svet nie je stvorený Bohom, ale diablom. Mladý Peter sa však nedal pomýliť, dokončil celé vyznanie viery a povedal strýkovi, že nikdy nebude veriť inak. Strýko potom utekal za otcom a vyčítal mu, že Petra posiela do školy, kde sa určite utvrdí v katolíckom učení, a keď vyrastie, bude bojovať proti náboženstvu svojich rodičov. Otec však tieto obavy považoval za zbytočné a Petra posielal naďalej do katolíckej školy. Neskôr ho poslal na univerzitu do Bologne.

Na vysokej škole si Peter uprostred skazených spolužiakov uchoval nepoškvrnené srdce. Zostal nábožný a mravný, aj keď sa jeho spoločníci oddávali hriechu a často mu dávali pohoršujúci príklad. Modlitbou a čítaním katolíckych kníh sa dokonale upevnil vo viere. Aby sa usiloval o vyššiu dokonalosť kresťanského života, vstúpil do dominikánskeho rádu práve roku 1221, keď jeho svätý zakladateľ Dominik zomrel.

Sotva šestnásťročný Peter sa v kláštore s veľkou starostlivosťou snažil dodržiavať všetky prísne rehoľné pravidlá. Dokonca sa odriekal dobrovoľne až tak, že aj starší horliví rehoľníci nad jeho askézou žasli. Príliš sa postil a dlho bdel pri modlitbách a rozjímaniach, až z nadmernej horlivosti ochorel. Po uzdravení sa naučil uplatňovať rozumnú mieru v odriekaní, aby nestratil telesnú silu potrebnú na plnenie dôležitých povinností, ktoré ho čakali.

Milosťou Božou a vlastnou snahou sa po celý život vyhýbal akémukoľvek ťažkému hriechu a vynikal neporušenou panenskou čistotou. Po ukončení teologických štúdií bol vysvätený za kňaza a pripravoval sa na kazateľský úrad. Čítal a rozjímal nad Svätým písmom a spismi cirkevných Otcov, podrobne spoznal bludy albigéncov a valdéncov a dôkladne sa vyzbrojil vedomosťami, aby s Božou pomocou mohol bojovať proti bludárom.

Dojímavá bola jeho pokora a trpezlivosť. Raz bol predvolaný k predstavenému, aby sa zodpovedal z obvinenia, podľa ktorého sa mal dopustiť ťažkého priestupku. Hoci bol nevinný, pokorne odpovedal: *„Som veľký hriešnik a podrobím sa akémukoľvek trestu.“* Predstavený sa domnieval, že Peter týmito slovami priznáva domnelý priestupok, a preto ho poslal do iného kláštora, kde mu bolo uložené veľmi prísne pokánie. Peter všetko znášal mlčky a trpezlivo, až po troch mesiacoch v chráme pred Ukrižovaným povedal s ľútosťou: *„Najsladší Ježišu, Ty vieš, že som sa ničím neprevinil a že som nevinný. Prečo teda dopúšťaš, aby ma nespravodlivo odsudzovali?“* Vtedy počul hlas: *„A čo zlého som ja, Peter, urobil, že ma pribili na kríž? Nebuď teda malomyseľný a uč sa odo mňa niesť trpezlivo svoj kríž!“*

Odvtedy Peter nemal vrúcnejšie prianie, než aby z lásky ku Kristovi mohol veľa trpieť a tak sa Mu podobať. Medzitým sa jeho nevina ukázala a bratia si ho odvtedy veľmi vážili. Keďže sa narodil rodičom bludárom, Peter si neustále uvedomoval, že len vďaka osobitnej Božej milosti bol zachránený z osídel heretikov. Preto považoval za

hlavnú úlohu svojho života bojovať na svojich kázaniach proti bludom a privádzať ľudí zvedených na scestie späť na správnu cestu.

Keď nastúpil do kazateľského úradu, čoskoro sa preslávil ako vynikajúci duchovný rečník. Kamkoľvek prišiel, bol slávnostne vítaný a na jeho kázania prichádzalo toľko poslucháčov, že ich nápor nezvládali ani tie najväčšie chrámy. Ľudia sa k nemu tlačili, úctivo mu bozkávali ruky i rúcho a prosili ho o požehnanie. Svojou apoštolskou činnosťou obrátil v Lombardsku, Toskánsku a v okolí mesta Ancona množstvo bludárov a hriešnikov. Vo Florencii kázal s takým úspechom, že mešťania vyhnali všetkých verejných kacírov z obce.

Cez jeho ruky Boh vykonal mnohé zázraky, najmä na chorých, ktorí sa jeho modlitbami náhle uzdravovali. Pre svoju učenosť, horlivosť a svätosť bol Peter pápežom Gregorom X. ustanovený za inkvizítora bludov proti učeniu katolíckej Cirkvi v Lombardsku, Florencii a v Como, a v tejto funkcii ho potvrdil aj pápež Innocent IV. Túto náročnú a nebezpečnú misiu vykonával Peter opatrne a horlivo. Často viedol diskusie a spory s albigénskymi heretikmi a mnohých z nich obrátil.

V tom čase bolo Miláno hlavným centrom heretikov, preto si Peter dal záležať na tom, aby práve v tomto meste svojou výrečnosťou upevňoval ľud v katolíckej viere a potieral bludy kacírstva. Pracoval neúnavne na kazateľnici, bez oddychu, a dosiahol významné výsledky. Tým si však znepriatelil zarytých heretikov, ktorí sa rozhodli, že ho za každú cenu zavraždia. Peter o týchto úkladoch vedel, ale nebál sa ich. Raz na kázni povedal: *„Viem, že heretici vypísali na moju hlavu veľkú sumu peňazí a najali na mňa vrahov. Nech teda vedia, že mi nemôžu viac prospieť, než keď mi dajú príležitosť obetovať svoj život za Kristovu vieru!“*

Po štrnástich dňoch sa vybral do Como, kde strávil veľkonočné sviatky. Medzitým sa v Miláne pripravovali najatí vrahovia, aby horlivého kazateľa odstránili. V sobotu pred Nedeľou Božieho milosrdenstva, keď sa Peter s rehoľným bratom Dominikom vracal z Como do Milána, čakali na nich v lese dvaja vrahovia. Jeden z nich, keď zbadal rehoľníkov prichádzať, zaútočil na Petra a zasadil mu sekerou ranu do hlavy. Mučeník padol na zem, po chvíli sa vzpriamil, pokľakol a začal recitovať Apoštolské vyznanie viery, odporúčajúc svoju dušu Bohu. Keď dokončil modlitbu: *„Do Tvojich rúk, Pane, porúčam svojho ducha,“* zákerne ho prebodli dýkou a zomrel.

To sa stalo 6. apríla 1252. Aj brat Dominik bol smrteľne zranený a skonal po niekoľkých dňoch. Telo mučeníka Petra bolo slávnostne prenesené do Milána a pochované v chráme sv. Eustorgia. Jeho hrob Boh oslávil zázrakmi, vďaka ktorým bolo množstvo heretikov obrátených, a pápež Innocent IV. ho už roku 1253 vyhlásil za svätého. Aj najatý vrah, ktorý svätca zavraždil, sa zriekol bludov, vstúpil do dominikánskeho kláštora v meste Forli a do konca života žil ako rehoľný brat v najprísnejšej kajúcnosti.

Časť relikvií svätého Petra Veronského získal a roku 1355 daroval chrámu sv. Víta v Prahe Karol IV.

Poučenie:

Keď svätý mučeník Peter musel nevinný znášať krivdu, potešil ho Kristus Pán slovami: *„Peter, čo zlého som ja vykonal, že ma pribili na kríž?“* Kedykoľvek sme nútení nevinní znášať protivenstvá, pohliadnime na kríž a uvažujme: Hľa, Ježiš Kristus, vtelený Syn Boží, v ktorom nebolo ani tej najmenšej viny či poškvrny, sa podrobil potupe a utrpeniu a z lásky k nám podstúpil smrť na kríži. Keď On, najsvätejší a najnevinnejší, toľko vytrpel pre naše hriechy, prečo by sme my, jeho nehodní služobníci, nemali ochotne znášať aj nejakú krivdu?

„Kristus trpel za vás a zanechal vám príklad, aby ste kráčali v jeho šľapajach. On sa nedopustil hriechu, ani lesť nebola v jeho ústach. Keď mu zlorečili on nezlorečil, keď trpel, nevyhrážal sa, to postúpil tomu, ktorý súdi spravodlivo.“ (1 Pt 2, 21–23)

Dňa 29. apríla si tiež pripomíname svätého Huga, opáta Cluny († 1109); svätého Paulína, biskupa Brixie; svätého Tychika, biskupa a učeníka svätého apoštola Pavla a ďalších.

30. APRÍL

Sv. Katarína Sienská, panna (14. stor.)

Duch Svätý, ktorý zostúpil na apoštolov počas Turíc, zostáva vo svojej Cirkvi až do konca vekov. V Kristovej Cirkvi sa v každej dobe objavovali osobnosti obdarené podivuhodnými milosťami, na obdiv svetu a na poučenie i spásu kresťanského ľudu. Takouto slávnou dcérou a žiarivou pýchou katolíckej Cirkvi bola v 14. storočí svätica Katarína Sienská, ktorej celý život patrí k najvzácnejším historickým javom vôbec.

Katarína sa narodila roku 1347 v talianskom meste Siena. Jej otec, farbiar Jakub Benincasa, vážený občan, vychovával svoje deti po kresťansky a netoleroval vo svojom dome nič neslušné. Matka Lapa, rodená Piaganti, cnostná a rozvážna žena, mala z mnohých detí obzvlášť rada Katarínu, ktorá už v detstve prejavovala znamenité vlohy, nežnú nábožnosť a záľubu v tichom živote.

Dievča čoskoro zatúžilo nasledovať veľkých Božích svätcov, najmä egyptských pustovníkov a sv. Dominika. Hoci prekvitala krásou a panenskou ľúbeznosťou ako ruža, vyhýbala sa svetu, podrobovala svoje telo umŕtvovaniu a rozhodla sa, že bude slúžiť Kristovi v trvalom panenstve. Keďže ešte plne nechápala veľkosť tejto cnosti, obrátila sa v detinskej jednoduchosti modlitbou k Panne Márii a prosila ju o radu a poučenie. Následne zložila sľub večného panenstva.

Odvtedy sa neprestajne cvičila v modlitbe a často dojímavo hovorila svojim mladým spoločníčkam o Bohu a jeho svätých, až sa neraz rozplakali. Keď Katarína dospievala, rodičia uvažovali, ako by ju dobre vydali. Matka jej radila, aby sa pekne obliekala a ukazovala sa ľuďom. Avšak Katarína sa aj naďalej obliekala jednoducho a vyhýbala sa svetu. Preto ju matka zverila svojej vydanej dcére Bonaventure, ktorá ju presviedčala prívetivými slovami, aby sa pekne obliekala a chodila s ňou do spoločnosti. Po krátkom čase však Bonaventura náhle zomrela pri pôrode. Táto smrť Katarínu hlboko zasiahla. Po uvedomení si márnosti sveta sa od neho úplne odvrátila a zdvojnásobila svoje modlitby a pôsty. Vtedy nastal nový boj s matkou a bratmi, ktorí ju nútili, aby sa vydala. Pôvabná Katarína statočne odporovala a nakoniec si ostrihala svoje krásne a bohaté vlasy, aby sa svetu nezapáčila. To šokovalo matku, bratia ju hrubo karhali, a za trest jej vzali izbietku, kde doteraz bývala sama a zotrvávala v modlitbách. Nedopustili, aby bola sama, a nútili ju vykonávať domáce práce ako slúžka. Katarína sa však nezľakla, pracovala usilovne a s veselou mysľou. Medzitým sa rozhodla prijať reholný habit sv. Dominika, a keď o tom povedala rodičom a bratom, po mnohých prosbách jej napokon dovolili, aby robila, čo je jej po vôli. Od tej doby Katarína až do svojej smrti nikdy nejedla mäso; víno zriedené s vodou pila len mierne do svojich pätnástich rokov, a po dvadsiatom roku veku zväčša nekonzumovala varenú stravu, živila sa len zeleninou, ovocím a vodou. Aby v sebe udusila každé nezriadené pohnútky už v zárodku, spávala na doske, opásala sa tesnou reťazou a trikrát denne sa bičovala.

Starostlivá matka, vidiac dcéru chradnúť, ju prehovárala a snažila sa priviesť ju k inému spôsobu života, ale márne. Katarína nemohla odolať silnej túžbe po prísnom a sebazapierajúcom spôsobe života, v ktorom nachádzala sladkú útechu a nevýslovnú radosť. Nakoniec matka urobila ešte jeden pokus, aby Katarínu priviedla na iné myšlienky. Zobrala ju do neďalekých kúpeľov, aby prospela jej zdraviu a uviedla ju do spoločnosti významných ľudí. Tento pokus však zlyhal. Katarína aj v hlučnej spoločnosti ostala verná svojmu úmyslu a zvíťazila nielen nad sebou, ale aj nad matkou, ktorá jej potom už viac nebránila prijať reholný habit.

Prekonaná neustálymi prosbami a plačom milovanej dcéry, išla Lapa sama prosiť, aby bola Katarína prijatá do spoločenstva kajúcich sestier Tretieho rádu sv. Dominika. Tieto sestry nežili v kláštoroch, ale vo svete, a zväčša prijímali len nábožné vdovy, nie však mladé dievčatá. Preto mladú Katarínu nemohli prijať. Krátko nato však Katarína ochorela na kiahne. Keď nad ňou Lapa nariekala, dcéra ju ubezpečila, že sa určite uzdraví, akonáhle oblečie reholný habit. Matka išla opäť prosiť za dcéru, a sestry tentoraz sľúbili, že Katarínu, hoci je ešte mladá, prijmú, ak nie je pôvabná. Keďže bola Katarína vtedy kiahňami zohyzdená, reholnice jej odkázali, že ju prijmú, akonáhle sa uzdraví.

Sv. Dominik okrem svojho slávneho kazateľského rádu a jeho panenského odvetvia založil aj spoločenstvo *„Bratov vojska Ježiša Krista,“* z ktorého neskôr vzniklo spoločenstvo kajúcich bratov a sestier Tretieho rádu sv. Dominika. Členovia tohto spoločenstva nosili reholný habit, no neskladali slávne tri reholné sľuby a žili nábožným životom vo svete. Katarína bola prijatá do tohto reholného spoločenstva

a obliekla si habit sv. Dominika v Siene v roku 1362, práve vo svojich pätnástich rokoch.

Zdalo sa, že odumrela svetu, a predsa sa stala nielen ozdobou rádu sv. Dominika, ale aj najslávnejšou ženou svojej doby, ktorá Božím riadením mocne zasiahla do verejného diania v časoch, keď Cirkev a občianska spoločnosť čelili mnohým výzvam.

Po prijatí rehoľného habitu prísne a svedomito dodržiavala všetky pravidlá sv. Dominika. Starostlivo chránila svoju panenskú čistotu, bola poslušná rehoľným predpisom a žila v apoštolskej pokore a chudobe. Hoci mala vo svojom otcovskom dome všetkého nadbytok, štedro rozdávala almužnu, vyhýbala sa zbytočnému kontaktu s ľuďmi a najradšej sa zdržovala osamote vo svojej izbietke, kde predlžovala modlitby a zbožné rozjímania hlboko do noci. V odlúčenosti od sveta, modlitbou, čítaním hodnotných kníh a rozjímaním o pravdách svätej viery si nahromadila bohatstvo múdrosti a vzácne poznanie Božích vecí. Jej duša sa ponárala do nevyspytateľných tajomstiev Božích a jej oko, zostrené stálym rozjímaním o nadprirodzených veciach, jasne vnímalo aj potreby doby, spoznávalo núdzu svätej Cirkvi a nachádzalo spôsoby, ako jej pomôcť. Katarína počas svojich modlitieb a rozjímaní často zažívala videnia a nadprirodzené zjavenia. Spočiatku sa ich bála a neverila im. Keď sa však zjavenia opakovali, prijala ich. Ani v rehoľnom rúchu však nebola uchránená pred prudkými duševnými bojmi. Aby v týchto zápasoch neupadla, prosila Boha o dar odvahy a sily.

Pokušiteľ na ňu útočil nečistými myšlienkami a ohavnými predstavami. Potom ju pokúšal myšlienkami, že koná nerozumne, keď umŕtvuje svoje telo, a že by žila múdrejšie, keby sa vydala ako iné dievčatá. Katarína tieto pokušenia víťazne prekonávala modlitbou a pôstom. Pokušiteľ jej však nedoprial pokoja a znova vyvolával v jej srdci hriešne myšlienky a predstavy, pričom na ňu útočil úzkosťou a tiesňou. Počas týchto pokušení utekala Katarína zo svojej izby do chrámu Pánovho, kde celé hodiny kľačala a vrúcne sa modlila.

Keď všetky tieto útoky statočne odrazila a premohla pokušiteľa, zjavil sa jej Spasiteľ a povedal jej, že dosiahla veľké víťazstvo nad zlým duchom, a že jej nebude nikdy ťažké trpieť z lásky k nemu, ak bude uvažovať, čo on vytrpel z lásky k nej. Svätá panna bola týmto zjavením nevýslovne potešená a rozohnene zvolala: *„Kde si bol, Božský Spasiteľ, keď pokušiteľ na mňa útočil a srdce moje zmietal toľkými ohavnosťami?“* A Pán jej odpovedal: *„Uprostred tvojho srdca, Katarína!“*

Katarína milovala samotu, kde sa mohla voľne a nerušene ponárať do zbožných rozjímaní a byť v spoločenstve s Bohom. Avšak podľa Božej vôle nemala zostať ukrytá. Kristus Pán jej oznámil, že bude povolaná k verejnému poslaniu na prospech Cirkvi a pre časné i večné dobro ľudí, a napomenul ju, aby sa pripravila na túto verejnú činnosť vo svete. Svätica poslúchla a od tej chvíle častejšie vychádzala zo svojho obydlia, aby pomáhala núdznym.

Aby dávala ľuďom dobrý príklad, cvičila sa v pokore a milosrdnej láske k blížnym. Vykonávala všetky domáce práce ako slúžka, s povolením rodičov štedro rozdávala

almužny, navštevovala chudobné rodiny a prinášala im jedlo i odev, ktoré sama pripravila. Podobne sa starala aj o chudobných chorých. Navštevovala osoby trpiace odpornými a nákazlivými chorobami, neštítila sa ich, slúžila im a ošetrovala ich, akoby slúžila samému Kristovi Pánovi. Ani hrubá nevďačnosť, s ktorou sa niekedy stretla, ju neodradila od tejto samaritánskej služby.

Raz sa ujala osoby postihnutej kiahňami. Matka Lapa sa toho zľakla a varovala dcéru, aby sa sama nenakazila. Kataríne sa skutočne čoskoro vyhodili na rukách vyrážky, ale ona tomu nevenovala pozornosť a naďalej sa starala o chorú osobu, pripravila ju na kajúcu smrť, umyla jej telo, obliekla ho do čistého rúcha a pochovala. Hneď nato zmizli vyrážky aj z jej rúk.

Sestra Tretieho rádu sv. Dominika, Palmerina, pocítila voči Kataríne nenávisť. Ohovárala ju a ohavne ju očierňovala. Jedného dňa však ťažko ochorela. Keď sa to Katarína dozvedela, navštívila svoju protivníčku a začala sa o ňu starostlivo starať. Zatvrdnutá žena však ani vo vážnej chorobe neodložila svoju závisť a nenávisť voči Kataríne, vyhnala ju z domu a zakázala jej, aby sa doň vrátila. Keď sa jej choroba zhoršila natoľko, že už nemohla prijať Telo Pánovo, celé mesto hovorilo s nevôľou o tejto zlej osobe. Katarína, neschopná preukázať jej telesné milosrdenstvo, horlivo sa za ňu modlila a vyprosila jej milosť úprimnej ľútosti a kajúcnosti. Po nejakom čase, keď Katarína opäť navštívila chorú, tá zvolala svojich susedov, verejne vyznala svoje hriechy, odvolala svoje ohovárania, kajúcne prosila Katarínu o odpustenie, prijala pokorne Telo Pánovo a zomrela v jej náručí.

Po nejakom čase ťažko ochorela stará vdova Andrea zo Sieny, ktorá bola tiež reholnou sestrou. Jej choroba bola tak odpudivá, že sa o ňu nikto nechcel starať, až sa jej ujala Katarína, ktorá sa nezľakla jej vredov a ochotne ju ošetrovala. Spočiatku chorá velebila svoju ošetrovateľku, ale postupne ju začala ohovárať a hanebne osočovať. Katarína o tom vedela, no aj napriek tomu jej pokojne ďalej slúžila. Keď sa však Andrea odvážila očierniť anjelsky čistú sväticu zo skutkov nečistoty a tieto ohovárania sa už šírili mestom, Katarína sa utiahla k modlitbe. Tam sa jej zjavil Spasiteľ a ukázal jej dve koruny – jednu zlatú a druhú tŕňovú – aby si jednu z nich zvolila. Úprimná panna si vybrala tŕňovú korunu, čím vyjadrila, že chce podľa príkladu Pána ochotne a trpezlivo znášať akékoľvek protivenstvá.

Vrátila sa a ďalej slúžila nevďačnici, ktorá ju napokon úpenlivo prosila o odpustenie a odvolala svoje lživé reči. Tým, že takto slúžila ľuďom, Katarína sa stále viac rozvíjala v duchovnom živote a dosahovala mimoriadnu dokonalosť. Zatiaľ čo sa jej duša povznášala a zdokonaľovala, jej útle telo často chorľavelo. Niekoľko dní nebola schopná prijímať potravu bez veľkých ťažkostí a žila len zo Sviatosti oltárnej. Za to musela znášať mnoho útrap od svojich príbuzných. Priatelia, ktorí nerozumeli jej vnútornému životu, ju obviňovali z prehnanosti a výstrednosti, hovoriac, že chce zatieniť všetkých svätých a svätice Božie. Niektorí ju dokonca považovali za pokryteckú osobu, ktorá sa na verejnosti prísne postí, ale v skrytosti dobre jedáva a žije si pohodlne.

Život svätice Kataríny, pre obyčajných ľudí nepochopiteľný, bol vo všetkom výnimočný. Kristus Pán sa jej často zjavoval a jej srdce horelo ohňom svätej lásky k nemu. Jej duchovné spojenie s Bohom a dôverný vzťah s ním boli také vrúcne, že sa zdalo, akoby žila len duchom, zatiaľ čo telo bolo mŕtve. Od chvíle, keď prijala rúcho sv. Dominika, bol jej život plný nepretržitých videní a zjavení, no zároveň popretkávaný utrpeniami, protivenstvami a telesnými bolesťami. Čím vyššie sa jej omilostená duša povznášala, tým viac chradlo jej slabé telo. Táto útla panna bola povolaná, aby v rozbúrených časoch pracovala verejne na prospech katolíckej Cirkvi a na ukončení krvavých sporov, ktoré zachvátili celé krajiny. Neučenej a jednoduchej rehoľníčke bolo Bohom určené poučovať aj tých, ktorí stáli na výslní Cirkvi, a viesť ich k skutkom, z ktorých pramenila spása pre ľudstvo.

V Siene sa už oddávna stretávali šľachta a meštianstvo v krvavých bojoch. V roku 1369, keď mesto navštívil cisár Karol IV., ľud sa vzbúril proti šľachte a cisár bol nútený so svojím vojskom odísť. V iných talianskych mestách boli tiež časté občianske vojny, celá krajina sa stala miestom lúpežníckych tlúp a medzi ľuďmi zavládla hrozná svojvôľa. V týchto smutných časoch vystúpila Katarína Sienská, aby svojej rozbúrenej vlasti priniesla pokoj. Svojimi neobyčajnými darmi ducha, hrdinskými cnosťami a svätosťou si získala veľkú úctu nielen v Siene, ale v celom Taliansku. Najprv obrátila svoj zreteľ na svoj rodný kraj. Za najlepší liek považovala úprimný návrat ku kresťanskému životu. Preto sa snažila presvedčiť významných mužov Sienskeho štátu k prísnej spravodlivosti a mierumilovnosti. Popri tom bola anjelom útechy pre nešťastných a prenasledovaných. Istý šľachtic, odsúdený na smrť za sprisahanie, sa vo väzení rúhal Bohu a odmietal sa s ním zmieriť. Mnoho kňazov sa ho márne pokúšalo priviesť k pokániu. Katarína však zatvrdeného muža navštívila, dojala ho svojimi slovami a plačom k ľútosti a sprevádzala ho až na popravisko.

Niekoľkokrát zabránila krvavým pouličným bojom v Siene, zmierovala nepriateľské strany vo svojom meste a získala si takú povesť, že ju volali aj do iných toskánskych miest, aby urovnávala spory medzi občanmi. Ako holubica pokoja putovala z mesta do mesta, aby všade zastavovala nepriateľstvo a zmierovala znepriatelené strany. Katarína prišla aj do Montepulciana, aby sprostredkovala mier medzi členmi významnej rodiny tohto mesta. Osobitne bojovala proti strašnej krvnej pomste, ktorá vtedy v Taliansku zúrila a prechádzala z otcov na synov. Tento hrozný zlozvyk nebolo možné vykoreniť žiadnou ľudskou mocou, avšak Katarína ho dokázala potláčať. Tisíce ľudí z okolia Sieny, dokonca aj z hôr, prichádzali ku Kataríne, aby si ju uctili, predniesli jej svoje záležitosti a učili sa od nej kresťanskému životu. Svätica im vždy kládla na srdce, aby sa úprimne kajali zo svojich hriechov.

V roku 1370 vážne ochorel zhýralý boháč Ondrej Naddino, ktorý sa zdráhal zmieriť s Bohom. Keď sa o tom Katarína dozvedela, horlivo sa za neho modlila a vyprosila mu dar pokánia. Inokedy boli dolapení a na smrť odsúdení dvaja zločinci, ktorí sa aj cestou na popravisko rúhali Bohu. Keď ich Katarína zbadala z okna svojej izby, začala sa vrúcne modliť za ich spásu. A len čo boli odsúdenci dovezení k mestskej bráne, náhle prejavili túžbu po spovedníkovi, prijali sväté sviatosti a zomreli v pokání.

V roku 1374 zúrila v Siene opäť občianska vojna, po ktorej v meste vypukol mor, ktorý sa neskôr rozšíril aj do iných talianskych miest. Tisíce ľudí zomierali v meste bez akejkoľvek pomoci, a mnoho mešťanov ušlo do hôr. V tomto hroznom čase bola Katarína pre celé mesto anjelom útechy. Navštevovala chorých, slúžila im, potešovala ich a pripravovala ich na kajúcu smrť. Modlitbami vyprosila od Boha mnohým zázračné uzdravenia.

Na mnohé prosby bola povolaná aj do Pisy, kde poskytovala milosrdnú pomoc chorým a modlitbami uzdravila mnohých z nich. Podobne si počínala aj v Montepulciane. Jej meno bolo známe a velebené po celom Taliansku. V roku 1375 sa vzbúrili takmer všetky talianske mestá proti pápežovi. Katarína predpovedala, že aj mnohí kňazi povstanú proti Apoštolskej stolici, a že nastane rozkol kresťanstva, ktorý spôsobí Cirkvi veľkú škodu a poníženie, akoby ju hubil kacírsky jed. Rím bol vtedy bez pápeža. Takmer sedemdesiat rokov už uplynulo od čias, keď bolo sídlo pápežov prenesené do Avignonu na juhu Francúzska. Medzitým Rím pustol; námestie sv. Petra sa stalo pastviskom a Lateránska bazilika bola spolovice v ruinách. Za neprítomnosti pápežov sa v Ríme i v pápežských krajinách rozmohla strašná svojvôľa; pýcha a lakomstvo šľachty ťažili ľud, znepriatelené strany stáli proti sebe a krajinu plienili lúpežnícke bandy. Napokon sa pápež Urban V. odhodlal, aj napriek odporu francúzskeho kráľa Karola V., vrátiť sa z Avignonu do Ríma. V roku 1367 slávnostne vstúpil do večného mesta. Celý kresťanský svet jasal a aj Karol IV. prišiel do Ríma, aby pápežovi zablahoželal. Ale už čoskoro bol pápež Urban V. donútený neustálymi nepokojmi v Taliansku vrátiť sa do Avignonu, kde o dva mesiace zomrel. Jeho nástupcom bol v roku 1370 v Avignone zvolený pápež Gregor XI., ktorému bola Katarína Božím riadením poslaná na pomoc a podporu v ťažkých časoch. Keďže jej povesť bola známa po celom Taliansku, svätica sa odvážila poskytnúť pápežovi múdre rady a cenné poučenia. V liste mu pripomenula, aby podľa príkladu sv. Gregora Veľkého bol obozretný pri výbere kardinálov a nedával prednosť svojim príbuzným pred inými, zaslúžilejšími mužmi.

V tom čase sa celé kresťanstvo triaslo pred hrozbou Turkov. Sultán Amurad sa pripravoval na vojenské ťaženie na západ. Pápež Gregor XI. preto zamýšľal zorganizovať nové križiacke ťaženie proti moslimom a získať späť svätú zem. Katarína Sienská nadšene podporovala tento pápežov úmysel a písala listy francúzskemu kráľovi Karolovi V., neapolskej kráľovnej Johane a ďalším kniežatám, aby sa pridali na stranu pápeža.

Svätica neváhala vyjednávať ani s povestným vodcom neporaziteľnej lúpežníckej bandy, ktorá sa túlala Talianskom, Jánom Hawkwoodom, aby ho získala na výpravu proti Turkom a zároveň oslobodila svoju vlasť od jeho rabovania. Tento krutý lupič bol jej listom natoľko dojatý, že sa prísahou zaviazal, že so svojimi mužmi pôjde do boja proti Turkom.

Katarína sa potom presunula do Pisy a nadchla celé Toskánsko pre myšlienku križiackej výpravy, takže tisíce mužov sa už pripravovali na boj, ba dokonca mnohé ženy sa rozhodli ísť so zbraňou proti Turkom. Medzitým však k tejto výprave nedošlo, pretože v Taliansku opäť vypukla občianska vojna a jedno mesto za druhým

povstávalo proti pápežovi. Katarína sa všade snažila tieto nepokoje utíšiť. Na tento účel prišla do mesta Lucca, kde ju obyvatelia hlučne privítali a vzdali jej pocty. Ona ich však ohnivým prejavom nabádala k mieru a vernosti voči pápežskej stolici. Neskôr sa presunula do Pisy, odkiaľ písala listy mnohým mestám, aby v nich utíšila nepokoje. Pobyt svätice Kataríny v Pise bol bohatý na podivuhodné prejavy Božej milosti v jej duši.

Medzitým, čo sa zaoberala vecami týkajúcimi sa pápeža, kniežat a nepokojných talianskych miest, rástol v jej duši nadprirodzený život, a dostalo sa jej jednej z najvzácnejších milostí. Jedného dňa, keď kľačala v svätyni, upadla do vytrženia. Náhle spadla na zem, akoby ju zasiahol šíp. V tomto stave sa na jej tele objavili sväté rany Krista. Keď sa prebrala, cítila veľké bolesti a zostala vo svojej izbe ako bez života, takže ľudia si mysleli, že zomrela. Na sviatok Obrátenia sv. Pavla opäť upadla do vytrženia, ktoré trvalo tri dni, a počas neho sa jej dostalo ďalších vzácnych zjavení a videní. Keď sa Katarína vrátila z Pisy do Sieny, vo Florencii vypukli nové nepokoje. Márne sa mierumilovný pápež Gregor XI. snažil urovnať rozbroje medzi mešťanmi; vzbura sa šírila a čoskoro zachvátila osemnásť talianskych miest. Katarína sa pokúsila najskôr sprostredkovať mier medzi pápežom a svojim rodným mestom. Napísala Gregorovi XI., aby odpustil Sienčanom, a jej slová v srdci mierumilovného pápeža našli odozvu.

V neskorších rokoch pápeža nabádala k ústupnosti a podobné listy písala aj kardinálom a ďalším pápežským radcom. Zo všetkých jej listov zaznieval hlas: *„Mier, svätý Otče, mier!“* Svätica sa nebála v týchto listoch obhajovať pápežových nepriateľov, ak si to zaslúžili, a prísne karhať rozličné prehrešky vysokých cirkevných hodnostárov, ktorým pripisovala hlavnú vinu za nevôľu talianskych miest voči pápežovi.

Gregor XI. si Katarínu veľmi vážil, počúval jej rady a premýšľal o zmierení. Poslal do Florencie svojho vyslanca s ponukou odpustenia za miernych podmienok. Tieto podmienky však neboli prijaté, zástava vzbury sa vztýčila aj v Bologni a pápežov vyslanec len s ťažkosťami vyviazol živý. Márne Katarína dvíhala svoj karhajúci hlas proti buričom. Medzitým sa pápež snažil urovnať spor s odbojníkmi na cirkevnom súde. Na tento účel pozval Florenťanov, aby svoju vec predniesli a obhajovali ústne na súde. Florentský vyslanec, ktorý prišiel do Avignonu, tvrdil, že mešťania nepovstali proti pápežovi, ale proti jeho správcom, ktorí svojou lakomosťou a ukrutnosťou priviedli ľud na pokraj záhuby a dohnali ho k zúfalstvu. Aj Katarína v tejto veci napísala pápežovi, vyjadrujúc želanie, aby vinníci boli privedení na cestu pokánia. Avšak pápežský dvor uvalil na spurnú Florenciu kliatbu. Nastala vojna medzi Florenciou a pápežom. Pápežovi sa darilo na všetkých frontoch a vo Florencii zavládol hrozný zmätok. V tejto núdzi si florentskí mešťania zavolali slávnu Katarínu Sienskú do svojho mesta, aby im pomohla. Katarína prišla do Florencie v máji roku 1376, kde ju slávnostne prijali, a prijala na seba úlohu, aká ešte nikdy predtým nebola zverená žene. Najprv sa pokúsila zmieriť dva hlavné šľachtické rody, ktoré medzi sebou nepriateľsky súperili, a zaviesť do správy štátov poriadok a disciplínu. Keď si osvojila všetky pomery v meste, začala obozretne rokovať so všetkými

stranami a zároveň poslala svojho spovedníka do Avignonu k pápežovi. V liste mu napísala, aby nehľadal vojsko na vojnu, ale radšej svojich poblúdených veriacich priviedol späť láskavosťou. Nakoniec sa svätica rozhodla, že osobne pôjde do Avignonu, aby s pápežom vyjednala mier. Mešťania z Florencie jej slávnostne sľúbili, že ju vo všetkom budú počúvať, a že všetko, čo urobí pre ich dobro, budú rešpektovať. Na konci mája 1376 sa Katarína ako splnomocnenkyňa Florentského štátu vydala na cestu do Avignonu.

Útla svätica sa tak podujala na úlohu, aká býva zvyčajne zverená len neohrozeným a odvážnym mužom. Pápež Gregor XI. ju prijal veľmi láskavo, poskytol jej ubytovanie vo svojom paláci a vypočul jej posolstvo pred celým zhromaždením svojich radcov. Sedel na tróne v ornáte, obklopený kardinálmi, a Katarínu, jednoduchú sestru Tretieho rádu sv. Dominika, prijal slávnostne, ako prijímal kniežatá prichádzajúce do Avignonu v politických záležitostiach. Keď svätica predniesla svoje posolstvo, pápež jej povedal: *„Buď si istá, obdivuhodná panna, že si želám mier. Česť a úspech svätej Cirkvi nech sú zverené do tvojich rúk!“*

O tomto prijatí Katarína okamžite napísala list do Florencie, v ktorom vyzývala na pokoj a žiadala, aby mesto bezodkladne vyslalo posolstvo do Avignonu, aby mohli byť podmienky mieru dohodnuté. Avšak vyslanci neprichádzali. Svätica posielala jeden list za druhým, no márne. Správcovia štátu jednali nečestne. Navonok hlásali mier, no potajomky sa snažili pápeža oklamať a pripraviť ho o jeho svetskú moc. Nakoniec vyslanci prišli, ale nie preto, aby rokovali o mieri, ale aby pápežovi nadiktovali podmienky mieru. Preto ich odmietli bez akéhokoľvek výsledku.

Medzitým sa Katarína ešte raz obrátila na pápeža, padla pred ním na kolená a s plačom ho prosila, aby nebol prísnym sudcom neverníkov, ale aby zostal ich zhovievavým otcom. Príchod reholníčky Kataríny do Avignonu vyvolal v meste pochopiteľné prekvapenie. Pápež ju prijal láskavo; bývala v jeho paláci, kde sa jej dostávalo nevídanej úcty; odvážne kritizovala nezriadený život niektorých vysokých cirkevných hodnostárov a dôrazne napomínala pápeža, aby sa vrátil do Ríma. Nebolo preto divu, že mnohí ľudia žasli. Zdalo sa im nepochopiteľné, ako môže táto útla panna v reholnom odeve požívať takú vážnosť, a považovali za nevhodné a bláznivé, že jednoduchá reholníčka sa zapodieva komplikovanými a náročnými politickými a cirkevnými záležitosťami.

Niektorí ju podozrievali, iní skúmali jej život, ale rýchlo zistili, že ide o výnimočnú svätiku. Niektoré vznešené ženy z Avignonu ju z nenávisti a závisti napádali a dokonca sa ju pokúsili zviesť, no márne. Katarína často rozprávala s pápežom a snažila sa ho presvedčiť, aby zorganizoval križiacku výpravu proti Turkom. Francúzskemu kráľovi Karolovi V. napísala list, v ktorom ho vyzývala, aby upustil od nepriateľstva voči anglickému kráľovi Eduardovi a pridal sa ku kniežatám pripravujúcim sa na výpravu proti Turkom. Najväčšmi jej však záležalo na tom, aby presvedčila pápeža k návratu do Ríma. V tejto snahe jej pomáhala sv. Brigita, ktorá poslala pápežovi do Avignonu tri listy po sebe, v ktorých mu hrozila Božím trestom a náhlou smrťou, ak neposlúchne a nevráti sa do Ríma.

Gregor XI. bol týmito listami smrteľne vystrašený a už sa pripravoval na cestu, no opäť zaváhal. Vtedy pred neho znovu predstúpila Katarína a naliehavo ho prosila, aby nečakal, kým sa búrky v Taliansku upokoja, ale radšej sám šiel tieto búrky urovnať a ukončiť. Proti Kataríne však vystúpili francúzski kardináli, s ktorými musela podstupovať ostré hádky, a aj kráľ Karol V. sa všemožne snažil udržať pápeža v Avignone. Katarína čelila tisícerým prekážkam, no neustávala vo svojom úsilí. Svojou výrečnosťou i modlitbami prekonávala každý odpor a plamennými slovami a slzami naliehala na pápeža, aby opustil svoje *„babylonské zajatie“* v Avignone a vrátil sa do Ríma. Napokon Gregor XI. poslúchol. Dňa 13. septembra 1376 opustil Avignon a vydal sa na cestu do Talianska. Katarína sa toho istého dňa vydala z Avignonu do vlasti inou cestou a dorazila do Janova, kde na pápeža čakala a úspešne zmarila všetky pokusy, ktoré mali za cieľ vrátiť ho späť do Avignonu. V Janove ju prijali s najväčšou slávou. Po stretnutí s pápežom v Janove sa Katarína vrátila do vlasti. Dňa 17. januára 1377 Gregor XI. triumfálne vstúpil do Ríma za ohromného jasotu ľudu. Katarína pritom prítomná nebola.

Po úspešnom zavŕšení svojho veľkého poslania sa stiahla do svojej tichej izby v Siene, kde zotrvávala v modlitbách a svätých rozjímaniach. Premýšľala o tom, ako by mohla dosiahnuť mier medzi Florenciou a pápežom a ako by sa mohla zrealizovať reforma cirkevného života, ktorá bola už dlhé roky sľubovaná. Medzitým Florencia a ďalšie mestá pokračovali vo vojne proti pápežovi. Gregor XI. márne ponúkal povstalcom odpustenie a mier. Pápež sa obrátil na Katarínu Sienskú, aby sama odišla do Florencie, dúfajúc, že svojou prítomnosťou dosiahne viac než najskúsenejší štátnici svojím umením. Katarína poslúchla a napísala list Florenťanom, aby ich pripravila na svoj príchod. Keď však dorazila do Florencie, našla tam strašný zmätok a čelila obrovským prekážkam. Odvážna svätica začala plamennými rečami napomínať obyvateľov a vyjednávať s vodcami strán v štáte. Tentoraz však jej úsilie neprinieslo ovocie. Moc v meste získala radikálna strana, ktorá zúrivo útočila na zástancov mieru a dokonca hrozila aj samotnej Kataríne. Najatý vrah na čele ozbrojenej skupiny ju vyhľadal, aby ju zavraždil. Len čo však Katarínu uvidel, bol jej zjavom omráčený, a tak jej neublížil a rýchlo odišiel so svojimi mužmi.

Počas týchto nepokojov zomrel 27. marca 1378 v Ríme pápež Gregor XI. a jeho nástupcom sa stal Urban VI., muž prísnych mravov, ktorý sa ihneď pustil do ráznych opatrení proti rozmarnému životu niektorých cirkevných hodnostárov a vyzýval ich k jednoduchosti apoštolského života. Kataríne Sienskej sa nakoniec podarilo presvedčiť spurných Florenťanov, aby úprimne rokovali s pápežom. Po dlhých nepokojoch uzavreli mier a podrobili sa mu. Katarína, ktorá bola hlavnou autorkou tohto zmierenia, z toho mala nevýslovnú radosť a vrátila sa do Sieny, kde napísala svoje slávne *Rozhovory*, v ktorých zachytila všetky zjavenia, ktoré jej Pán Ježiš Kristus poskytol. Toto dielo obsahujúce 140 kapitol je neoceniteľným zdrojom vzácnych duchovných právd.

Prísnosť pápeža Urbana VI. pobúrila francúzskych aj iných kardinálov, ktorí sa chystali jeho voľbu vyhlásiť za neplatnú. Katarína si hneď uvedomila veľké nebezpečenstvo, ktoré Cirkvi hrozilo, a naliehavo písala pápežovi, aby prejavil

zhovievavosť, zabránil blížiacemu sa rozkolu a rýchlo vymenoval nových verných kardinálov, ktorí by prelomili prevahu nespokojných francúzskych kardinálov. Urban VI. však neuposlúchol prezieravé rady svätice. V roku 1378 sa odbojní kardináli zišli a napriek všetkým výstrahám a napomínaniam Karola IV. zvolili vzdoropápeža Klementa VII., muža nehodného tohto úradu. Tento krok bol začiatkom dvojpápežstva a smutného rozkolu, ktorý po 39 rokov bolestne trhal a ničil katolícku Cirkev. Svätá Katarína Sienská bola týmto rozkolom nesmierne zarmútená. Keď sa dozvedela o voľbe vzdoropápeža Klementa VII., napísala jeho voliteľom list, v ktorom im vyčítala ich ľahkomyseľnosť a nestálosť. S posvätným hnevom im oznámila, že túto voľbu vykonali diabli v ľudskej podobe, ktorí nezvolili Kristovho námestníka, ale antikrista.

Kým vzdoropápež Klement VII. v Avignone zhromažďoval vojsko, Katarína radila pravému pápežovi v Ríme, aby svoje právo nehájil mečom, ale láskou, a dobrotou priviedol poblúdených späť do Kristovho stáda. Urban VI. povolal Katarínu do Ríma, aby využil jej rady. Svätica, sprevádzaná zástupom svojich verných, sa okamžite vydala k pápežovi, ktorý ju, poznajúc ju už z Avignonu, s veľkou radosťou privítal. V Ríme dostala Katarína obydlie neďaleko dominikánskeho kláštora v budove prispôsobenej na spôsob kláštora, kde spoločne prebývala so sestrami svojho rádu. Tak ako Katarína kedysi v Avignone naplnila nerozhodného pápeža Gregora XI. odvahou a odhodlaním, Urban VI. dúfal, že sa jej podarí povzbudiť k dôvere v Boha a k obetavosti pre záujmy Cirkvi jeho verných kardinálov, ktorých si zvolil po tom, čo ho starí kardináli opustili.

Rovnako ako kedysi v Avignone bola Katarína aj v Ríme slávnostne prijatá pápežom a vypočutá pred celým zhromaždením kardinálov. Tam vystupovala ako prorokyňa poslaná Bohom a naliehavo prosila pápeža, aby riadil Cirkev múdro a láskyplne a nebál sa žiadnych protivenstiev. Jej plamenné slová mali na zhromaždených obrovský účinok. Urban VI. mocne dojatý zvolal: *„Hanba nám, že táto slabá žena stojí pevne, zatiaľ čo my sa trasieme, a silou svojej ohnivej reči nás postavila na nohy!“* A dodal si odvahy. Katarína mu zostala aj naďalej múdrou radkyňou a oporou.

V tejto dobe plnej rozkolov Katarína začala povolávať svätých reholníkov a pustovníkov, aby opustili svoje kláštory a pustovne a prišli do Ríma pomáhať pápežovi liečiť tie strašné rany, ktorými Cirkev trpela. V Ríme žila v tom čase aj svätá Katarína Švédska, dcéra svätej Brigity. Katarína Sienská sa s ňou zoznámila a obe svätice často diskutovali o duchovných otázkach, vzájomne sa povzbudzovali, tešili a spoločne sa modlili. Medzitým rozkol v Cirkvi napáchal obrovské škody a medzi národmi zúrila krvavá vojna. Katarína Sienská neprestávala usilovať sa o ukončenie rozkolu. Písala listy najmä neapolskej kráľovnej Johane, aby sa pridala k rímskemu pápežovi a odvrátila sa od avignonského vzdoropápeža. Svätica tiež apelovala na francúzskeho kráľa Karola V. a iných panovníkov, pričom v listoch opisovala nešťastie spôsobené rozkolom a zaprisahávala ich, aby ho ukončili.

Francúzske vojsko vzdoropápeža Klementa VII. zaútočilo na Rím, no bolo úplne porazené. Vzdoropápež potom utiekol ku kráľovnej Johane do Neapola. Mestská rada Ríma, verná Urbanovi VI., získala v meste kontrolu, a vzdoropápež bol nútený utiecť

späť do Avignonu. Urban VI. sa ešte pokúsil získať francúzskeho kráľa Karola V. Tým poveril Kataríninho spovedníka, dominikána Raymunda. Katarína ho pripravila na toto poslanie, posilnila jeho presvedčenie o tom, že legitímnym pápežom je Urban VI., a dodala mu odvahu a zápal pre záujmy svätej Cirkvi. Predvídajúc, že sa so svojim spovedníkom už na tomto svete nestretne, ho odprevadila k lodi na morskom pobreží a rozlúčila sa s ním. Sama ešte raz napísala list Karolovi V., v ktorom obhajovala Urbana VI.

Napriek tomu sa Parížska univerzita, ktorú kráľ poveril rozhodnutím, postavila na stranu vzdoropápeža Klementa VII. Z toho vznikli Urbanovi VI. nové problémy. Ľud podnietený vzdoropápežom sa proti nemu búril a plánoval naňho úklady. Dokonca sa objavili zločinci, ktorí chceli pápeža otráviť. Raz vtrhli zbojníci do Urbanovho paláca, aby ho zavraždili, no boli jeho zjavom zastrašení a ušli. V týchto zmätkoch Katarína mohla len plakať a modliť sa za Cirkev i za pápeža. Medzitým neapolská kráľovná Johana potlačila svojich vzbúrených poddaných a navonok sa pridala k Urbanovi VI., no tajne plánovala útok na neho so svojím vojskom. Katarína márne usilovala o jej obrátenie. Počas vojny bola táto prostopašná a nemorálna kráľovná porazená a zavraždená.

Katarína Sienská, nedokážuc ukončiť rozkol v Cirkvi, sa snažila aspoň zachrániť svoju vlasť. Skutočne sa jej podarilo zabezpečiť, že Siena a Florencia zostali verné rímskemu pápežovi.

Od začiatku rozkolu bol Katarínin život ustavičným mučeníctvom. Nevýslovný smútok jej spôsoboval veľké fyzické utrpenie. Od začiatku roku 1380 rýchlo chradla, no aj napriek tomu naďalej pracovala a vykonávala svoje obvyklé duchovné cvičenia. Napriek telesnej bolesti napísala Katarína svoje posledné listy – 30. januára pápežovi Urbanovi VI. a 15. februára svojmu spovedníkovi Raymundovi. Tieto listy boli jej testamentom a poslednými lúčmi omilosteného a vznešeného ducha na tomto svete. V liste kňazovi Raymundovi opísala svoje zápasy so zlými duchmi a nebeské útechy, ktoré jej boli v týchto pokušeniach a súženiach poskytnuté. Hoci bola veľmi oslabená, denne chodievala do Baziliky svätého Petra.

Napokon 26. februára upadla na lôžko, zvolala svoje duchovné sestry a bratov, aby sa s nimi rozlúčila a dala im posledné napomenutia a rady. Dňa 29. apríla prijala poslednýkrát sväté sviatosti, získala plnomocné odpustky, vyznala sa pred prítomnými zo všetkých hriechov svojho života a požehnanie jej udelila plačúca matka Lapa. Nakoniec nadšene zvolala: *„Konečne ma voláš, Bože môj! S radosťou sa ponáhľam k tebe. Do tvojich rúk, Pane, porúčam svojho ducha“* a zomrela v Pánovi vo veku iba 33 rokov.

Telo svätice bolo slávnostne pochované v dominikánskom chráme Panny Márie nad Minervou v Ríme, kde sa dodnes uchováva väčšina jej ostatkov. Jej hlava bola prenesená do dominikánskeho chrámu v Siene, ľavé rameno uložené v dominikánskom kostole sv. Sixta v Ríme a ľavá holeň odpočívajú v dominikánskom chráme sv. Jána a Pavla v Benátkach.

Veriaci hneď po jej smrti ctili Katarínu Sienskú ako veľkú sväticu. Boh ju oslávil mnohými zázrakmi a pápež Pius II., pôvodom zo Sieny, ju vyhlásil za svätú. Pápež Urban VIII. určil jej sviatok na 30. apríla a v roku 1855 ju Pius IX. vyhlásil za druhú patrónku mesta Ríma.

Pozostalé spisy sv. Kataríny Sienskej, obsahujúce šesť rozpráv a 364 listov, sú vzácnymi pamiatkami jej vznešeného a Bohom omilosteného ducha. Úcta k tejto veľkej svätici sa rýchlo rozšírila po všetkých katolíckych krajinách, a to vďaka úsiliu dominikánskeho rádu i krajanovi pápežovi Piovi II., ktorý ju vyhlásil za svätú.

Dlhý čas sa nesprávne považovalo, že sv. Katarína Sienská bola sestrou Pia II. Ten mal totiž sestru Katarínu, vydatú za Bartolomea Pizcha. Tá si ponechala rodné meno a písala sa ako Katarína Piccolomini, čo viedlo k omylu.

Najslávnejší umelci oslavovali Katarínu Sienskú výjavmi z jej života. Renomovaný siensky maliar Sodoma namaľoval veľkolepý obraz, ktorý zobrazuje videnie sv. Kataríny a nachádza sa v jednej z kaplniek sienskej katedrály. Tento obraz je dodnes vzácnou pamiatkou sienskej maliarskej školy. V roku 1848 namaľoval krásny obraz svätice aj slovenský umelec Viliam Kandler v Ríme. Tento obraz, posvätený pápežom Piom IX. v roku 1852, bol darovaný chrámu Nanebovzatia Panny Márie v Henrichovom Hradci. Na obraze je Katarína zobrazená v dominikánskom rúchu s tŕňovou korunou, ako prijíma jedno zo svojich posledných zjavení. Kľačí pred obrazom Panny Márie a v extáze hľadí nahor, kde Spasiteľ, obklopený anjelmi, rozprestiera k nej ruky, aby ju prijal a odmenil korunou slávy namiesto koruny utrpenia. V pozadí je viditeľná sienska katedrála.

Poučenie:

Sv. Katarína Sienská sa usilovala ako anjel pokoja zmierňovať vášne svojich súčasníkov, zveľaďovať katolícku Cirkev a liečiť jej bolestivé rany spôsobené ľudskou zlobou. Nebála sa dávať múdre rady a výstrahy ani samotným pápežom a neúprosne karhala hriechy cirkevných hodnostárov. Katarína bola, podobne ako jej súčasníčka svätá Brigita a neskôr svätý Vincent Ferrerský, skutočnou reformátorkou cirkevného života, vyvolenou samotným Bohom. Všetko, čo táto svätica podnikla v období najhlbšieho úpadku pápežstva, pramenilo z jej čistej lásky ku katolíckej Cirkvi a Apoštolskému stolcu, ako aj z vrúcnej túžby po náprave mravov duchovenstva a ľudu. Kiežby po jej stopách pokračovali aj muži z nášho národa, ktorí krátko po jej smrti, počas žalostného cirkevného rozkolu, namiesto toho, aby pomáhali liečiť rany, ktorými vtedy trpela Cirkev i ľudstvo, svojím búrlivým a nerozvážnym konaním tieto rany ešte viac prehlbovali!

---

30. apríla sa taktiež pripomína svätý Eutropius, biskup a mučeník; svätá Žofia, panna a mučeníčka; blahoslavená Hildegarda, kráľovná; svätý Peregrín (Pelhřim), reholník z rádu servitov († 1345) a ďalší.

MÁJ

1. MÁJ

Sv. Filip a svätý Jakub mladší, apoštoli Pána (1. stor.)

Prvý májový deň, keď omladená príroda kvitne a vydáva príjemnú vôňu, Cirkev stavia pred tvár Pána a kresťanstva dve spanilé olivy (Zjv 11, 4), plodné kmene z rajskej záhrady Božieho kráľovstva, ktoré ustavične kvitnú a prinášajú sladké ovocie — Kristových apoštolov, Filipa a Jakuba.

Filip pochádzal z Betsaidy na západnom brehu Genezaretského jazera. Bol ženatý, no starosti o manželku a deti mu nebránili venovať sa vznešenejším veciam a starostiam o nehynúce hodnoty. Už od mladosti usilovne čítal a rozjímal nad knihami Svätého písma Starého zákona. Učil sa z nich túžiť po prisľúbenom Mesiášovi a spolu so všetkými spravodlivými synmi židovského národa ho dychtivo očakával.

Keď Ježiš Kristus začal verejne pôsobiť, najprv za svojho učeníka povolal Ondreja. Ondrej potom priviedol k Ježišovi svojho brata Šimona, ktorý neskôr niesol meno Peter. Na druhý deň, keď sa Ježiš vydal do Galiley, stretol Filipa a povedal mu: *„Poď za mnou!“* Filip, osvietený Božou milosťou, ihneď uveril, že Ježiš je prisľúbený Spasiteľ. Opustil všetko a pridal sa k nemu ako jeho učeník. Filip potom bežal za svojím priateľom Natanaelom (Bartolomejom) a s radosťou mu oznámil: *„Toho, o ktorom písal Mojžiš v Zákone a proroci, sme našli– Ježiša, syna Jozefovho z Nazareta.“* Natanael, ktorý z Písma vedel, že Mesiáš má pochádzať z Betlehema, pochybovačne odvetil: *„Môže byť z Nazareta niečo dobré?“* Filip však s vrúcnou horlivosťou odpovedal: *„Poď a uvidíš!“* Natanael sa rozhodol ísť a rýchlo sa presvedčil, že Kristus je skutočne prisľúbený Mesiáš. Stal sa jeho horlivým učeníkom. (Jn 1, 35–51). Odvtedy Filip verne sprevádzal Ježiša.

Raz, keď sa Spasiteľ odobral na vrch za Galilejské jazero a posadil sa tam so svojimi učeníkmi, šiel za ním veľký zástup, pretože videli zázraky, ktoré konal na chorých. Blízko bola Veľká noc. Ježiš pozdvihol oči a keď videl, že k nemu prichádza veľký zástup, povedal Filipovi: *„Odkiaľ nakúpime chleba, aby sa títo najedli?“* To však povedal, aby ho vyskúšal, lebo sám vedel, čo urobí. Filip, nechápajúc zámer tejto otázky, odpovedal úprimne: *„Za dvesto denárov chleba by nestačilo, aby každý z nich dostal aspoň trochu.“* Pán položil Filipovi otázku, aby ho presvedčil o nedostatočnosti ľudskej pomoci a ukázal mu, že keď je núdza najväčšia, on svojou

všemohúcnosťou môže rýchlo zasiahnuť. Filip priznal, že nevie nájsť riešenie, a Pán rozmnožil päť jačmenných chlebov a dve ryby, ktoré mal pri sebe jeden chlapec v zástupe, tak, že nimi nasýtil približne päťtisíc mužov, nepočítajúc ženy a deti. Potom ešte pozbierali dvanásť košov zvyškov, ktoré zostali na tráve po tých, čo jedli (Jn 6, 1–13).

Keď Ježiš vošiel na Kvetnú nedeľu slávnostne do Jeruzalema, niektorí pohania, ktorí sa obrátili na pravú vieru a prišli sa počas sviatkov do chrámu modliť, pristúpili k Filipovi a poprosili ho: *„Pane, chceme vidieť Ježiša.“* Filip o tom povedal Ondrejovi a obaja to oznámili Pánovi. Spasiteľ im odpovedal: *„Prišla hodina, aby bol oslávený Syn človeka.“* Vysvetľoval im ďalej, že ako Mesiáša ho uznajú nielen Židia, ale aj pohania: *„A ja, keď budem povýšený od zeme, všetkých pritiahnem k sebe.“* (Jn 12, 20–32).

Počas Poslednej večere Kristus potešoval svojich učeníkov slovami, že v dome jeho Otca je mnoho príbytkov a že keď odíde, pripraví im miesto a opäť sa vráti, aby ich vzal k sebe. Potom im vysvetľoval, že nikto nepríde k Otcovi, iba skrze neho. Tu mu Filip povedal: *„Pane, ukáž nám Otca a to nám postačí.“ Ježiš mu odpovedal: „Tak dlho som s vami, a nepoznal si ma, Filip? Kto vidí mňa, vidí Otca. Neveríš, že ja som v Otcovi a Otec je vo mne?“* (Jn 14, 1–10). Slabí učeníci vtedy ešte nechápali, že ich Božský Majster je jednej podstaty s nebeským Otcom. Ich rozum bol nadprirodzene osvietený až zoslaním Ducha Svätého, vďaka čomu dokonale porozumeli všetkým pravdám, ktoré im Pán hovoril.

Po zoslaní Ducha Svätého sa apoštoli rozišli do všetkých kútov sveta hlásať Kristovu vieru. Filip sa odobral do Frýgie v Malej Ázii. Tam kázal evanjelium s veľkým úspechom a svoje slová potvrdzoval zázrakmi. Najmä v meste Hierapolis obrátil na vieru a pokrstil mnoho pohanov. Nakoniec, ako 87-ročného starca, ho kvôli jeho viere v Ježiša Krista za vlády cisára Domiciána ukrižovali a ukameňovali pohanskí kňazi a ľud. Jeho telo bolo pochované v Hierapolise a vedľa neho boli pochované aj dve jeho dcéry, panny. Výročná spomienka na svätého Filipa sa koná spoločne so sviatkom svätého Jakuba Mladšieho 1. mája, pretože toho dňa boli v šiestom storočí ostatky oboch apoštolov uložené pápežom Pelagiom v chráme Dvanástich apoštolov v Ríme.

V Kristovom apoštolskom zbore boli dvaja Jakubovia. Jakub, zvaný Starší, brat evanjelistu Jána, bol synom Zebedea. Druhý Jakub, nazývaný *„mladší“,* bol synom Kleofáša (Alfea) a jeho matkou bola Mária, nazývaná Kleofášova, ktorá je v evanjeliu svätého Jána označená ako sestra Kristovej Matky, Panny Márie. (Jn 19, 25). Nábožní manželia Kleofášovi mali okrem Jakuba ešte troch synov: Júdu Tadeáša, Šimona (Simeona) a Jozefa. Títo štyria bratia, ktorí boli blízkymi pokrvnými príbuznými Ježiša Krista, sa v evanjeliách podľa židovského zvyku nazývajú *„Pánovými bratmi.“* Rodina Kleofášova skoro uverila v Krista Pána ako prisľúbeného Mesiáša, a dvaja jej synovia, Jakub a Júda, boli prijatí do skupiny dvanástich apoštolov.

Vzkriesený Spasiteľ sa osobitne zjavil Jakubovi mladšiemu (1 Kor 15, 7), ktorý bol neskôr spolu s ostatnými apoštolmi svedkom jeho nanebovstúpenia na Olivovej hore. (Sk 1, 12). Jakubovi mladšiemu dal Peter osobitne oznámiť svoje zázračné vyslobodenie z väzenia, do ktorého ho uvrhol Herodes. (Sk 12, 17).

Keď sa apoštoli rozišli do rôznych končín sveta, Jakub mladší zostal v Jeruzaleme a stal sa prvým biskupom kresťanského spoločenstva v tomto meste i všetkých kresťanov Palestíny. Do tohto úradu ho ustanovili ostatní apoštoli, pretože bol blízkym príbuzným Pána a mužom výnimočnej zbožnosti. Jeruzalemská Cirkev bola kolískou viery a matkou všetkých ostatných cirkví, a preto mal jej biskup veľkú autoritu.

Medzi židokresťanmi zastával jeruzalemský biskup Jakub mladší po Petrovi významné miesto. Preto mal na prvom apoštolskom sneme, ktorý sa konal v Jeruzaleme v roku 52, rozhodujúce slovo. Tento snem riešil spory medzi židokresťanmi a pohanokresťanmi o tom, či sú obradné predpisy Mojžišovho zákona, najmä obriezka, záväzné pre všetkých kresťanov. Po mnohých diskusiách vystúpil Peter a vysvetľoval, že bol vyvolený Bohom, aby do Cirkvi prijal prvých pohanov, ktorí dostali Ducha Svätého. Petrovu reč podporili Barnabáš a Pavol, ktorí hovorili o zázrakoch, ktoré Boh vykonal skrze nich medzi pohanmi. Proti nim však stáli niektorí židokresťania, ktorí tvrdili, že pohania vstupujúci do Cirkvi sú povinní podrobiť sa obriezke a dodržiavať Mojžišove predpisy. V tejto situácii prehovoril jeruzalemský biskup Jakub, sám horlivý dodržiavateľ Mojžišových zákonov: *„Bratia, počujte ma. Myslím si, že by sme nemali znepokojovať tých, ktorí sa z pohanov obracajú k Bohu, ale im napíšme, aby sa zdržali poškvrnenia modlami, smilstva, mäsa udusených zvierat a krvi.“* Tento návrh apoštoli prijali, čím sa rozhodlo, že kresťania pochádzajúci z pohanstva nemajú byť viazaní Mojžišovými obradnými predpismi okrem uvedených obmedzení. Uznesenie snemu znelo: *„Svätý Duch a my sme usúdili, že na vás nebudeme klásť žiadne iné bremeno okrem týchto nevyhnutných vecí: aby ste sa zdržali vecí obetovaných modlám, krvi, mäsa udusených zvierat a smilstva.“* (Sk 15, 6–29).

Jakub mladší nikdy neopustil Jeruzalem a pôsobil tam až do svojej smrti. Bol svojou tvárou a postavou veľmi podobný Kristovi, a preto si sv. Ignác Antiochijský želal ísť do Jeruzalema, aby ho videl a získal tak živý obraz o Spasiteľovi. O jeho sláve svedčia aj slová sv. Pavla, ktorý nazýva Jakuba, Petra a Jána *„stĺpmi Cirkvi.“* (Gal 2, 9). Apoštol Júda Tadeáš sa vo svojom liste pýši dvoma milosťami: že je služobníkom Ježiša Krista a bratom Jakuba. (Júd 1).

Jakub mladší žil od mladosti ako *„nazirejský“* (askéta) v ustavičnom pokání. Po celý život zachovával panenskú čistotu, nepil víno a nejedol mäso okrem veľkonočného baránka. Chodil bosý, nosil iba ľanové rúcho, hlavu si nikdy neholil, nechodil do kúpeľa a telo si nikdy nenatieral olejom. Hoci nepochádzal z kňazského pokolenia Léviho, mal výnimočné povolenie vstupovať do svätyne Jeruzalemského chrámu, kde kňazi vykonávali svoje obrady. Neustále sa v chráme modlil na kolenách, ktoré mal z neustáleho kľačania mozoľnaté a tvrdé ako ťavia koža. Preto ho volali aj *„Spravodlivý“* a židokresťania si ho ctili natoľko, že sa k nemu hrnuli, aby sa dotkli jeho rúcha. Vďaka jeho pôsobeniu sa kresťanstvo v Jeruzaleme a celej Palestíne šírilo a upevňovalo. Ako prvý jeruzalemský biskup a hlava všetkých židokresťanov napísal Jakub Mladší pozoruhodný okružný list adresovaný *„dvanástim pokoleniam, ktoré sú rozptýlené“* (Jak 1, 1), teda všetkým veriacim zo židovstva, ktorí žili medzi pohanmi.

V tomto liste apoštol napomína svojich krajanov predovšetkým k živej viere, trpezlivosti, pokore, spravodlivosti a dobročinnosti.

V roku 62 zomrel rímsky miestodržiteľ v Judei Festus. Skôr ako do Jeruzalema dorazil jeho nástupca Albín, využil toto medziobdobie židovský veľkňaz Anan, syn známeho Annáša a fanatický stúpenec saducejskej sekty, aby zničil horlivého biskupa Jakuba. Neveriaci Židia už dávno nenávideli Jakuba za to, že priviedol veľké množstvo svojich krajanov ku Kristovi, a obávali sa, že jeho pôsobením celý židovský národ uverí v Ježiša Krista ako prisľúbeného Mesiáša. Jakub bol spolu s ďalšími kresťanmi predvolaný pred veľradu a obvinený z narúšania pokoja a zvádzania ľudu. Sudcovia ho vyzvali, aby verejne vyhlásil, že Ježiš Kristus nie je pravým Mesiášom, aby odvolal všetko, čo o ňom učil, a tak odvrátil ľud od viery v neho. Mal to urobiť pred zhromaždeným ľudom, ktorý sa počas veľkonočných sviatkov vo veľkom počte zišiel v Jeruzaleme. Jakub vystúpil na chrámový múr a farizeji i zákonníci na neho volali: *„Ó spravodlivý, ktorému máme všetci veriť, pretože všetok ľud blúdi a nasleduje ukrižovaného Ježiša, povedz nám, kde sú dvere k Ježišovi ukrižovanému!“* Jakub, stojac na múre, odpovedal mocným hlasom: *„Prečo sa ma pýtate na Ježiša? On sedí po pravici veľkej moci Božej a raz príde v oblakoch nebeských!“* Tieto odvážne slová mali veľký účinok. Mnohí z prítomných ľudí uverili v Krista a nadšene volali: *„Hosanna, Synu Dávidov!“* Zatvrdení nepriatelia, keď to videli, rýchlo vystúpili na chrámový múr a zúrivo Jakuba zhodili dolu. Potom ho začali kameňovať. Apoštol však okamžite nezomrel, ale pokľakol a modlil sa: *„Pane Bože, prosím ťa, odpusť im, lebo nevedia, čo činia.“* Jeden z prítomných kňazov zvolal: *„Prestaňte! Čo to robíte? Veď spravodlivý sa za vás modlí k Bohu!“* Vtedy istý valchár uchopil sochor, ktorým sa stláča tkanina vo vode, a zasiahol ním Jakuba do hlavy tak prudko, že ho zabil.

Táto ohavná vražda vzbudila medzi ľuďmi všeobecnú nevôľu. Niektorí miernejší Židia obžalovali Anana z krutosti u kráľa Herodesa Agrippu a miestodržiteľa Albína, čím spôsobili, že Anan bol zosadený z úradu veľkňaza. Mnohí Židia považovali strašnú skazu, ktorá neskôr postihla Jeruzalem a celý židovský národ, za Boží trest za vraždu spravodlivého jeruzalemského biskupa Jakuba.

Telo umučeného apoštola bolo pochované na mieste, kde zomrel, blízko Jeruzalemského chrámu. Na jeho pamiatku tam bol postavený stĺp. Na miesto Jakuba Mladšieho bol do zboru apoštolov prijatý Barnabáš a jeho nástupcom v biskupskom úrade v Jeruzaleme sa stal jeho brat Simeon. Ostatky sv. Jakuba uložil 1. mája pápež Pelagius v Ríme v chráme apoštolov spolu s ostatkami apoštola Filipa.

Poučenie:

Je podivuhodné, akú moc má Božia milosť. Kristus Pán oslovil Filipa stručne: *„Poď za mnou!“* a získal ho okamžite. Takto pôsobí Boh na srdcia mnohých kresťanov rýchlo a nečakane. Neraz stačí jediný pokyn či hlas, aby sa človek rozhodol a vydal sa na cestu spásy. Aj v našom živote prichádzajú chvíle, keď Boh posiela do našej duše nebeský lúč viery, zahrieva naše srdce ohňom svojej lásky a tajomnou silou svojej milosti nás povzbudzuje ku konaniu dobrých skutkov. Keď počujeme hlas Pána: *„Poď za mnou!“*, poslúchajme ho bez odkladu. Posilňujme sa nábožným

čítaním a rozjímaním Božieho slova, prijímaním sviatostí, modlitbou a bojom proti hriechu, aby tento hlas nezostal v našej duši nevypočutý.

List sv. apoštola Jakuba je pre nás dôležitý, pretože učí katolíckym pravdám, ktoré bludári 16. storočia, takzvaní reformátori, nemúdro zavrhli. Títo bludári si trúfali hlásať, že človek môže byť ospravedlnený iba verou a že dobré skutky nie sú potrebné na spásu. Proti tomuto kacírstvu sa katolícka Cirkev odvoláva na list sv. Jakuba, najmä na jeho slová: *„A slovo aj uskutočňujte, nebuďte len poslucháčmi, ktorí klamú sami seba. Čo osoží, keď niekto hovorí, že má vieru, ale nemá skutky? Môže ho taká viera spasiť? Lebo ako telo bez ducha je mŕtve, tak je mŕtva aj viera bez skutkov.“* (Jak 1, 22; 2, 14., 26.)

Bludári zavrhli tiež sviatosť pomazania chorých, o ktorej sv. Jakub výslovne hovorí: *„Je niekto z vás chorý? Nech si zavolá starších Cirkvi; a nech sa nad ním modlia a mažú ho olejom v Pánovom mene. Modlitba s vierou uzdraví chorého a Pán mu uľaví; a ak sa dopustil hriechov, odpustia sa mu.“* (Jak 5, 14-15.) O spovedi, ktorú lživí reformátori takisto zavrhli, ten istý apoštol hovorí: *„Vyznávajte si teda navzájom hriechy.“* (Jak 5, 16.) Už z toho je zrejmé, že katolícka Cirkev dodnes hlása tie isté Kristove pravdy, ktoré prvým kresťanom zvestovali Pánovi apoštoli.

---

1. mája sa tiež slávi pamiatka sv. Jeremiáša, proroka Starého zákona; sv. Amatora, biskupa z Auxerre; sv. Andeola, mučeníka; a sv. Walburgy, panny z Anglicka, ktorej časť lebky získala svätovítska katedrála v Prahe.

2. MÁJ

I. Sv. Zikmund, kráľ a mučeník, patrón český (6. stor.)

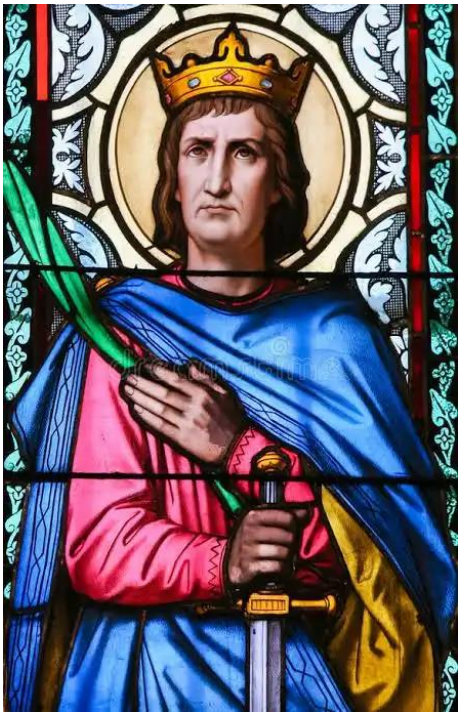

Burgunďania, pohanský národ germánskeho pôvodu, založili na začiatku 5. storočia medzi riekami Rhôna a Saôna rozsiahlu ríšu s hlavným mestom Lyon. Po útokoch Hunov a strate dôvery vo svojich falošných bohov prijali katolícku vieru a porazili Hunov, hoci boli početne slabší. Čoskoro ich však vizigótski susedia zviedli k ariánskym bludom. Burgundský kráľ Gundobad, hoci bol arián, sa k katolíkom správal láskavo a ctil si ich biskupov. Na svojom dvore mal dokonca niekoľkých katolíkov a rád čítal Sväté písmo. Katolícki biskupi, najmä sv. Avitus, biskup z Vienne, sa snažili získať ho pre pravú vieru a požiadali ho, aby zvolal zhromaždenie katolíckeho a ariánskeho duchovenstva na verejnú diskusiu o viere. Kráľ súhlasil a sám sa zúčastnil tohto zhromaždenia, ktoré sa konalo v roku 500 v Lyone. Na ňom sv. Avitus predstavil

katolícke učenie o Kristovi Pánovi a obhájil ho tak znamenite, že prítomní bludári nedokázali oponovať. Kráľ bol natoľko dojatý, že objal Avita aj biskupa Štefana z Lyonu a odporučil sa do ich modlitieb. Mnohí bludári sa potom obrátili na pravú vieru a kráľ sa úzko spriatelil so sv. Avitom. Napokon túžil stať sa katolíkom, ale sv. Avitus žiadal, aby verejne opustil ariánske bludy a dal tým dobrý príklad svojmu ľudu. Gundobad sa však obával pomsty ariánov a váhal so zjavnou konverziou. Jeho najstarší syn Zikmund bol ešte za života otca v roku 510 vyhlásený za budúceho kráľa a oženil sa s Amalbergou, dcérou ostrogótskeho kráľa Teodoricha. Amalberga mu porodila syna Sigerika. Zikmund spoznal katolícku pravdu, verejne sa zriekol ariánstva a spolu so svojou rodinou sa vrátil do lona pravej Kristovej Cirkvi. Následne sa vydal do Ríma, kde ho pápež Symachus († 514) slávnostne prijal a obdaroval ostatkami svätých. Gundobad, hoci zostal ariánom, nevyčítal Zikmundovi, že vyznáva katolícku vieru. Zikmund sa usadil v Ženeve, ktorú očistil od bludárstva.

Biskup sv. Maxim ho podporoval v horlivosti pre katolícku vieru a poradil mu, aby obnovil a rozšíril zničený chrám a kláštor sv. Maurícia v Agaune na rieke Rhôna v kraji Valais. Zikmund začal s výstavbou v roku 515 na vlastné náklady. Do nového chrámu uložili ostatky svätých mučeníkov z Tébskej légie: Maurícia, Exupéria, Kandida a Viktora. Kláštor štedro obdaroval a ustanovil, aby mnísi, rozdelení do deviatich zborov, neustále, dňom i nocou, striedavo spievali cirkevné hodinky nad hrobmi mučeníkov.

V roku 517 sa pri posviacke chrámu v Agaune konal cirkevný snem biskupov z celej ríše. V roku 516 zomrel kráľ Gundobad a Zikmund nastúpil po ňom na trón v Burgundsku. Ako panovník sa usiloval slovom i príkladom o šírenie a upevňovanie katolíckej viery a o vykorenenie ariánskych bludov vo svojom národe. Svojim poddaným bol príkladom bohabojného života, úcty k duchovenstvu, štedrej lásky k chudobným a príkladom spravodlivosti.

Nábožný a bohabojný kráľ Zikmund bol vystavený veľkému pokušeniu. Z Božieho dopustenia raz upadol, aby sa potom kajúcnosťou povzniesol na ešte vyššiu úroveň. Po smrti svojej prvej manželky Amalbergy sa druhýkrát oženil s Prokopiou, známou aj ako Konštancia. Táto kráľovná v ňom vzbudila podozrenie, že jeho syn zo staršieho manželstva, Sigerik, plánuje získať korunu a údajne sa usiluje o jeho život. Zikmunda toto podozrenie šokovalo. Uveril svojej manželke a rozhodol sa, že domnelého sprisahanca zlikviduje. Najal dvoch mužov, ktorým prikázal princa zaškrtiť.

Tak bol v roku 522 zavraždený Sigerik. Len čo bola vražda dokonaná, kráľ náhle precitol a veľmi ľutoval svoje prenáhlené konanie. Vrhol sa na telo svojho syna a usedavo plakal. Potom sa, ako kedysi kráľ Dávid, snažil svoju vinu odčiniť prísnym pokáním. Putoval po svojej ríši od chrámu k chrámu, všade prosil Božích služobníkov o príhovor a trestal svoje telo pôstom. Vyčerpaný a oslabený napokon prišiel do kláštora v Agaune, kde vzýval sv. Maurícia a jeho spolumučeníkov, dlho sa postil, získal rozhrešenie a kláštor štedro obdaroval.

Kajúcnik sa horlivo modlil, aby ho Boh potrestal za hriechy už na tomto svete a dal mu milosť odpykať si svoje viny na zemi. Najväčšmi si želal zomrieť mučeníckou

smrťou pre katolícku vieru a tak sa dokonale zmieriť s Bohom. Toto želanie sa mu čoskoro splnilo. V roku 523 vtrhli Frankovia do Burgundska, porazili Zikmundovu armádu a obsadili veľkú časť krajiny. Keď Zikmund videl, že proti mocnému nepriateľovi neobstojí, ostrihal si vlasy a v mníšskom rúchu sa tajne utiahol na vrch Versals pri Lyone, kde sa ukryl v jaskyni. Tam žil ako pustovník, slúžiac Bohu pôstom, modlitbou a zbožnými rozjímaniami. Medzitým Frankovia zajali kráľovnú Konštanciu a jej dvoch synov, Gisklada a Gundobada. Po nejakom čase zradní Burgundi odhalili Zikmundov úkryt a poradili mu, aby pre väčšiu bezpečnosť odišiel do opevneného kláštora v Agaune. Kráľ súhlasil, no počas cesty ho zradní sprievodcovia prepadli, zviazali a vydali Chlodomarovi, kráľovi víťazných Frankov. Chlodomar prikázal previezť zajatca do väzenia v Orléanse, kde už bola jeho manželka i obaja synovia.

Medzitým Zikmundov brat Godomar povstal proti Frankom a vyhnal ich z Burgundska. Nasledujúceho roku sa Chlodomar pripravoval na novú vojenskú výpravu do Burgundska. Opát z Micy ho dôrazne varoval, aby neubližoval Zikmundovi a jeho rodine, inak ho Boh potrestá rovnakým osudom, aký on chystá zajatému kráľovi. Divoký Chlodomar však na túto výstrahu nedbal a 1. mája 524 nechal Zikmunda, jeho manželku Konštanciu i oboch synov popraviť mečom a ich telá hodiť do starej studne vo vidieckej obci Coulmiers pri Orléanse.

Mučenícke telá zostali v studni tri roky, až kým ich v roku 527 opát z Agaune nedal vyzdvihnúť a s úctou preniesť do svojho kláštora. Podľa svedectva sv. Gregora z Tours Boh oslávil hrob sv. Zikmunda zázrakmi, pri ktorých mnohí chorí náhle ozdraveli. Voda zo studne, kde jeho telo ležalo tri roky, zvlášť pomáhala ľuďom postihnutým horúčkami. Úcta k sv. Zikmundovi sa čoskoro rozšírila z kláštora v Agaune do celého Burgundska i do susedných krajín.

Poučenie:

Slová, ktorými opát kláštora v Agaune pohrozil vrahovi sv. Zikmunda, Chlodomarovi, sa naplnili onedlho. Už v roku 524 bol Chlodomar zabitý vo vojne a jeho dvaja synovia boli neskôr zavraždení vlastným lakomým strýkom. Sv. Zikmund sa z unáhlenosti dopustil veľkého hriechu, no hneď po spáchaní vraždy činil prísne pokánie až do svojej smrti. Jeho prísna kajúcnosť, trpezlivosť v nešťastí a krutá smrť mu získali medzi ľuďmi povesť svätca a Božieho mučeníka. Aj jeho manželka Konštancia oľutovala svoj nerozvážny skutok a bola uctievaná ako svätica.

Ostatky sv. Zikmunda spočívali v kláštore v Agaune až do roku 1305. Toho roku v marci cisár a kráľ Karol IV. v sprievode českých pánov vyrazil na cestu k pápežovi Urbanovi V. do Avignonu. Odtiaľ sa presunul do mesta Arles, kde sa nechal korunovať korunou kráľovstva Arelatského (Dolnoburgundského). Na spiatočnej ceste do Čiech sa zastavil vo Valliskom kraji v meste sv. Maurícia a dozvedel sa, že v starobylom kláštornom chráme v Agaune uchovávajú ostatky sv. Zikmunda, burgundského kráľa. V tom čase sa všeobecne verilo, že sv. Zikmund pochádzal z vandalského národa a že Vandalovia boli Slovania. Karol IV., otec vlasti, ktorý usilovne zhromažďoval sväté relikvie do svojej milovanej Prahy, zatúžil získať aj telo sv. Zikmunda, aby ho uložil v

chráme sv. Víta spolu s ostatnými relikviami českých patrónov. Podľa jeho názoru sv. Zikmund ako rodený Slovan patril k českému národu. Keď však cisár prišiel do kláštora v Agaune, opát ani mnísi nevedeli, kde telo sv. Zikmunda spočíva. Karol IV. rozhorčený si dal priniesť svoj zápisník a predčítal mníchom, že telo sv. Zikmunda a jeho synov je pochované mimo kaplnky sv. Maurícia. Dal tam kopať a naozaj na uvedenom mieste našiel hľadané ostatky. Cisár si vyžiadal telo sv. Zikmunda a preniesol ho do Prahy, kam sa vrátil 28. augusta 1305. Tieto ostatky boli slávnostne prijaté duchovenstvom a uložené v katedrále, kde ich dal Karol vložiť do nádhernej rakvy bohato zdobenej zlatom a striebrom. Na cisárovu žiadosť bol sv. Zikmund hneď nato vyhlásený za patróna Čiech. Naši predkovia horlivo uctievali tohto svätca a na jeho príhovor dosahovali u Boha mnohé milosti. Z ďalekých krajín prichádzali veriaci k hrobu sv. Zikmunda v Prahe, kde sa mnohí chorí zázračne uzdravovali. Tieto zázraky boli zapisované do osobitnej knihy uchovávanej v chráme sv. Víta.

Najhorlivejším ctiteľom sv. Zikmunda bol sám Karol IV. V roku 1371, keď otec vlasti v máji prebýval na hrade Karlštejn, na smrť ochorel. Cisárovná Eliška, vidiac, že ľudská pomoc nepomáha, hľadala pomoc u Boha na príhovor sv. Zikmunda. Učinila sľub, že sama pôjde pešo z Karlštejna do Prahy k hrobu sv. Zikmunda a na ozdobu jeho hlavy obetuje osem misiek rýdzeho zlata v hodnote 1650 dukátov, aby svätec vyprosil u Boha cisárovi zdravie. Cisárovná svoj sľub splnila a Karol opäť na príhovor sv. Zikmunda a z Božej milosti nadobudol želané zdravie. Zo zlata obetovaného cisárovnou bola potom vyhotovená vzácna koruna, ktorú položili na hlavu sv. Zikmunda. Tieto cenné ozdoby však 28. júla 1420 ukradol z hrobu sv. Zikmunda syn Karola IV., kráľ Žigmund. Dnes sú ostatky sv. Zikmunda uložené v chráme sv. Víta v jednoduchej drevenej rakve na oltári Čerínskej kaplnky, pričom pod skleneným poklopom sa uchováva aj lebka jeho manželky, sv. Konštancie. Na Karlovom moste v Prahe stojí krásne súsošie sv. Norberta, sv. Václava a sv. Zikmunda, patrónov Čiech, vyhotovené v roku 1853.

II. Sv. Peregrín, Servit (13. stor.)

V druhej polovici trinásteho storočia bolo Taliansko dejiskom divokých občianskych nepokojov. Šľachtická strana a občianska strana súperili o moc a stretávali sa v krvavých bitkách. Aj mesto Forli (na ceste medzi Bolognou a Rimini) bolo zachvátené zúrivými vášňami bojujúcich strán. Okolo roku 1280 zavítal do tohto mesta generálny predstavený rádu Služobníkov Panny Márie sv. Filip Benicius a snažil sa kázaním Božieho slova zmieriť rozhádané strany a uhasiť plameň vášní medzi občanmi. Jeho slová však vo víre občianskej

vojny vyzneli naprázdno. Vodcovia buričov zosmiešňovali kazateľa pokoja a jeden z nich, mladý šľachtic Peregrín Laziosi, zasadil svätcovi úder päsťou do tváre a hanebne ho urážal. Filip mlčky znášal túto krivdu, modlil sa za svojich urážateľov a pokojne odišiel z mesta, kde jeho slová našli neúrodnú pôdu. Táto miernosť a tichosť hlboko zasiahli Peregrína. Náhle pocítil trpkú ľútosť, bežal za svätcom, kľakol si pred ním a s plačom ho prosil o odpustenie a požehnanie.

Peregrín Laziosi, syn zámožnej šľachtickej rodiny z Forli, sa narodil okolo roku 1260. Vyrastal uprostred neustálych občianskych nepokojov a svojou ohnivou povahou sa horlivo zúčastňoval všetkých domácich búrok, pričom nemal zmysel pre vyššie ideály. Avšak Božia milosť si ho hľadala, až ho našla. Stretnutie so sv. Filipom Beniciom ho navždy zmenilo. Peregrín nedokázal na tohto svätca zabudnúť. Začal porovnávať svoj doterajší búrlivý a neužitočný život so svätým životom tých, ktorí opustili svet a v tichu kláštora slúžia Bohu a pracujú na svojej spáse. Raz, keď sa modlil v chráme pred obrazom Božej Matky, náhle počul jej hlas*: „Choď do Sieny, tam nájdeš Bohu milých mužov, mojich služobníkov, pridaj sa k nim!“* Peregrín, osvietený Božou milosťou, poslúchol toto napomenutie; rozlúčil sa so všetkým, čo ho viazalo k svetu, odišiel do Sieny a vstúpil do tamojšieho kláštora Servitov. Peregrín rýchlo napredoval v kresťanskej dokonalosti a stal sa ozdobou svojho kláštora. Po niekoľkých rokoch chceli Serviti založiť kláštor vo Forli a poslali tam Peregrína s nádejou, že sa mu podarí získať dobrodincov medzi príbuznými a známymi. A nesklamali sa. Peregrín našiel vo svojom rodisku mnoho priaznivcov, vďaka ktorým bol čoskoro kláštor dokončený. Vďaka svojej nábožnosti, láskavosti a činorodej láske si získal všeobecnú úctu v meste.

Hoci Peregrín nebol kňazom, veľa učil, napomínal a tešil občanov svojho rodného mesta a pri každej vhodnej príležitosti sa snažil šíriť a upevňovať živú vieru a strach z Boha medzi ľuďmi. Aby v sebe potlačil všetky nezriadené túžby, žil nadmieru prísne. Viac než tridsať rokov si nikdy nesadol, iba ak počas krátkeho spánku, keď kľačal alebo sa opieral o skalu. Svoje modlitby a zbožné rozjímania predlžoval až do noci, denne si spytoval svoje svedomie a často prijímal sväté sviatosti. Pre svoju príkladnú trpezlivosť v utrpení ho nazývali druhým Jóbom.

Božím dopustením mu opuchla noha a objavil sa na nej rakovinový vred, z ktorého vychádzal nepríjemný zápach, takže nikto nevydržal pri jeho lôžku. Nešťastník ležal v hrozných bolestiach opustený, mäso na chorej nohe hnilo až na kosť a nikde nebolo pomoci. V tomto trápení zostal Peregrín príkladne trpezlivý; nikdy sa nesťažoval a neustále sa modlil. Nakoniec lekári vyhlásili, že chorú nohu treba amputovať. Peregrín sa úplne odovzdal do Božej vôle a bol pripravený na všetko. V noci pred plánovanou operáciou sa s veľkými bolesťami doplazil do chrámu k svojmu obľúbenému obrazu ukrižovaného Spasiteľa a vrúcne sa modlil. Prosil o zmiernenie bolesti a o dar sily, aby ich mohol zniesť, a tiež o uzdravenie, ak by to bolo Božou vôľou, pretože pre Boha nie je nič nemožné. Po modlitbe zaspal. Medzitým bola jeho modlitba vypočutá. Keď sa zobudil, pocítil, že je úplne zdravý, a keď prišli lekári, aby mu amputovali nohu, povedal im: *„Dobrotivý Boh vám ušetril prácu. Moja noha je*

zdravá; mocnejší lekár ju vyliečil!" Lekári s úžasom zistili, že Peregrín hovorí pravdu; jeho noha bola úplne uzdravená a zbavená všetkých vredov.

Správa o tomto zázraku sa bleskovo rozšírila po meste i okolí. Nábožný trpiteľ Peregrín, oslavovaný a uctievaný ľuďmi ako druhý Jób, žil potom ešte mnoho rokov a zomrel v Pánovi vo vysokom veku 1. mája 1345. Rád Servitov si jeho pamiatku pripomína 30. apríla. Pre mnohé zázraky, ktorými Boh Peregrína oslávil, ho pápež Pius V. v roku 1609 vyhlásil za blahoslaveného a pápež Benedikt XIII. ho v roku 1726 kanonizoval ako svätého.

Poučenie:

Svätý Peregrín je dôverne vzývaný ako mocný príhovorca u Boha, najmä od chorých, ktorí majú vredy a rany na rukách a nohách. Tento svätec bol známy a uctievaný aj u nás, obzvlášť v krajoch, kde mali Serviti kedysi svoje kláštory. Dodnes sa v mnohých našich kostoloch nachádzajú obrazy a sochy tohto svätého trpiteľa a v niektorých svätyniach sa jeho pamiatka slávi obyčajne prvú nedeľu v máji.

---

2. mája sa tiež koná spomienka na sv. Atanáza Veľkého, alexandrijského patriarchu; sv. Flaminu, mučeníčku; sv. Vindemiála, biskupa a mučeníka a ďalších.

3. MÁJ

I. Sviatok Nájdenia Svätého Kríža (4. stor.)

Miesta posvätené životom vteleného Božieho Syna Ježiša Krista si veriaci v každej dobe uctievali s najväčšou úctou. Osobitne bol nimi uctievaný Pánov hrob v Jeruzaleme miesto mimoriadnej svätosti, ktoré navštevovali s nábožnou úctou. Keď zatvrdnutí Židia v roku 70 vyvolali odbojnú vojnu proti Rimanom, jeruzalemskí kresťania sa so svojím biskupom Simeonom včas presťahovali do Pelly za Jordánom a prečkali tam strašný Boží súd, ktorým bol Jeruzalem v roku 70 zničený tak, že podľa Pánovho proroctva nezostal kameň na kameni. Po vojne sa kresťanskí utečenci vrátili a usadili sa na troskách Jeruzalema.

Za cisára Hadriána sa však Židia opäť vzbúrili v rokoch 117 a 133 proti Rimanom a po porážke boli z Jeruzalema vyhnaní. Spolu s nimi museli opustiť mesto aj kresťania. Cisár osídlil Jeruzalem pohanskými Rimanmi, dal mu nové meno Aelia Capitolina a nariadil zoranie miesta, kde kedysi stál Boží chrám na hore Moria. Neušetril ani posvätné miesta kresťanov. Na Kalvárii dal postaviť pohanský chrám so sochou oplzlej bohyne Venuše, Pánov hrob zasypal a miesto vydláždil, pričom ho označil sochou boha Jupitera. Tým chcel znemožniť kresťanom prichádzať na tieto miesta. Napriek tomu veriaci tieto miesta navštevovali, hoci boli znesvätené, o čom svedčia cirkevní spisovatelia.

Medzitým po celej Rímskej ríši zúrilo krvavé prenasledovanie Cirkvi Kristovej, až napokon za cisára Konštantína dosiahla Cirkev víťazstvo. Konštantín, hoci bol ešte pohan, nekonal voči kresťanom nepriateľsky a podľa príkladu svojho otca Konštancia Chlora ich rešpektoval. Keď sa Konštantín pripravoval na vojnu so silnejším protivníkom Maxenciom, rozmýšľal, ako by získal vyššiu pomoc. Uvažoval, že pohanské modly svojim ctiteľom neprospievajú, zatiaľ čo jeho otec, ktorý uctieval jediného Boha, žil šťastne. Konštantín sa preto obrátil o pomoc k Bohu kresťanov. A Boh jeho prosby vypočul. Keď Konštantín so svojím vojskom tiahli z Francúzska do Talianska, jedného dňa popoludní uvidel nad slnkom žiarivý kríž a okolo neho grécky nápis: *„V tomto znamení zvíťazíš.“* Tento úkaz vydesil cisára aj jeho vojakov, ktorí mu nerozumeli. Nasledujúcej noci sa Konštantínovi vo sne zjavil Spasiteľ, držiac v ruke znamenie, ktoré predtým videl na nebi, a prikázal mu, aby si tento znak umiestnil na svoju vojenskú zástavu. Cisár si na druhý deň zavolal umelcov a dal im príkaz vyhotoviť novú vojenskú zástavu, na ktorej žrdi sa v zlatom venci ligotal znak Krista. Okrem toho dal Konštantín tento znak umiestniť aj na svoju prilbu a na štíty svojich vojakov. Potom tiahli proti Maxenciovi a zvíťazili nad ním 28. októbra 312 v pamätnej bitke pri Mulvijskom moste. Tak sa Konštantín stal hlavným vládcom Rímskej ríše. Na pamiatku tohto víťazstva postavili Rimania na námestí cisárovu sochu s krížom v ruke, ako to Konštantín výslovne požadoval. Na podstavci tejto sochy dal vyryť nápis: *„Týmto spásonosným znamením, pravým dôkazom odvahy, som oslobodil vaše mesto spod jarma utláčateľa, a oslobodiac senát i rímsky ľud, prinavrátil som ich k bývalej veľkosti a sláve.“*

Hneď potom Konštantín v Miláne prinútil svojho švagra Licinia, aby spoločne vydali prvý zákon v prospech kresťanov, ktorým bolo povolené slobodne a neobmedzene vyznávať svoje náboženstvo. Po smrti neverného Licinia v roku 324 sa Konštantín stal jediným cisárom celej Rímskej ríše a verejne sa prihlásil ku kresťanskej viere. Tým sa skončil takmer tristo rokov trvajúci krvavý boj o Božiu pravdu. Od tej chvíle už kríž nemal byť symbolom zločinu a kliatby, ale znamením víťazstva a spásy. Cisár osobitným zákonom zakázal odsudzovať zločincov na smrť na kríži a v roku 325 nariadil jeruzalemskému biskupovi sv. Makariovi, keď sa s ním lúčil po skončení Nicejského koncilu, aby pátral po svätom Pánovom kríži.

Horlivá kresťanka sv. Helena, cisárova matka, hoci mala už 80 rokov, sa sama vybrala do Jeruzalema, aby očistila posvätné miesta znesvätené pohanmi a aby pátrala po Pánovom hrobe. Svätá Helena, ktorá prišla v roku 326 so sprievodom do Jeruzalema, sa za pomoci sv. Makaria pustila do hľadania miest, kde Spasiteľ zomrel na kríži a kde bol jeho oslávený hrob. Na jej príkaz bol zbúraný pohanský Venušin chrám na Golgote, jeho základy vykopané a navezená zem odhrabaná. Najprv bola odkrytá skalná jaskynka Kristovho hrobu a potom opodiaľ miesto, kde bol ukrižovaný.

Podľa židovského zvyku boli všetky mučiace nástroje slúžiace na popravu zakopané na mieste popravy. Preto sa pátralo ďalej a čoskoro boli dôkladným kopaním nájdené neďaleko od Pánovho hrobu na východnej strane tri kríže, klince a tabuľka s nápisom: *„Ježiš Nazaretský, kráľ židovský.“* Prítomní mali z tohto objavu nevýslovnú radosť. Biskup Makarios nariadil pôst a verejné modlitby, aby Boh zjavil, na ktorom

z týchto troch krížov zomrel Kristus Pán. Potom boli všetky tri kríže prenesené do domu jednej ťažko chorej ženy, aby sa ich dotkla. Dotkla sa najprv jedného, potom druhého, no bez účinku. Sotva však položila ruku na tretí kríž, náhle sa uzdravila a vstala. Podľa svedectiev sv. Paulína a Sulpícia Severa bol v Jeruzaleme čoskoro nato oživený aj mŕtvy človek, keď sa ho dotkli Pánovým krížom. Tak Boh zázračne zjavil sv. Helene sväté drevo, na ktorom Spasiteľ prelial svoju krv za ľudské hriechy. Keď sa cisár Konštantín dozvedel o tomto šťastnom náleze, okamžite prikázal v Jeruzaleme nad hrobom a miestom ukrižovania vystavať veľkolepý chrám. Táto svätyňa bola dokončená v roku 335.

V chráme bola uložená veľká časť Svätého kríža, ktorú svätá Helena dala osadiť do striebra. Jedna časť Svätého kríža bola umiestnená v chráme Svätého Kríža v Jeruzaleme, ktorý dal Konštantín vybudovať v Ríme. Iná časť bola poslaná do Konštantínopolu cisárovi, ktorý tento vzácny poklad prijal s najväčšou úctou a jeden z nájdených posvätných klincov dal osadiť do svojej koruny.

Na pamiatku tohto nálezu bola na Západe zavedená slávnosť Nájdenia Svätého Kríža, ktorá sa od šiesteho storočia každoročne slávila 3. mája. V novovybudovanom Chráme Božieho hrobu v Jeruzaleme bola časť Svätého Kríža každoročne vystavovaná k verejnej úcte na Veľký piatok, Veľkonočný pondelok a 14. septembra, kedy grécka Cirkev slávila a dodnes slávi Povýšenie Svätého Kríža. Na túto slávnosť prichádzali do Jeruzalema obrovské zástupy pútnikov zo všetkých kresťanských krajín, ako hovorí svätý Ambróz: *„Klaňať sa nie drevu kríža, ale Spasiteľovi, ktorý na tomto kríži zomrel pre naše vykúpenie.“*

Pri Chráme Božieho hrobu v Jeruzaleme bol ustanovený zvláštny strážca a len s povolením miestneho biskupa mohli byť kúsky Svätého Kríža darované vznešeným osobám alebo významným chrámom kresťanského sveta. Tieto časti boli osádzané do nádherných krížov a monštrancií a na veľké sviatky boli veriacim podávané k bozku.

Aj do našich krajín sa dostali časti Svätého Kríža zásluhou Otca vlasti, Karola IV. Tento panovník získal niekoľko častí Svätého Kríža, dielik jedného klinca a niekoľko tŕňov z Kristovej koruny. Tieto vzácnosti sú uložené v korunovačnom kríži českých kráľov, vyrobenom z rýdzeho zlata a ozdobenom perlami, zafírmi a rubínmi. Karol IV. ich získal v roku 1359 a poslal do Prahy. Tento kríž býval vystavovaný na zvláštnom oltári pri korunovácii českých kráľov a dnes je uložený v pokladnici Katedrály sv. Víta. Okrem toho je v pokladnici ešte jeden kríž zo zlata a krištáľu s relikviou Svätého Kríža, ktorý sa nosieval v korunovačnom sprievode pred kráľom. Vo svätováclavskej korune je v krížiku zloženom z rubínov osadený tŕň z Kristovej koruny.

Poučenie:

Cirkev si Svätý Kríž mimoriadne uctieva ako Bohom vyvolený nástroj nášho vykúpenia. Preto všetky sviatosti udeľuje znamením Svätého Kríža. Preto ho stavia na oltáre, aby pred ním mohla konať nekrvavú obetu Nového zákona – svätú omšu. Preto kríž zdobí koruny kresťanských panovníkov, prsia hodnostárov a je viditeľný

na vežiach kostolov, na vrcholoch hôr, na rázcestiach, námestiach aj cintorínoch. Je hlavnou a najkrajšou ozdobou našich príbytkov.

Ako bola Kristovou smrťou na kríži zlomená moc diabla, tak môžeme Svätým Krížom víťaziť nad zlým duchom a získavať od Boha mnohé milosti. Cez Kristov kríž čerpali apoštoli silu, ktorou prekonali predsudky zatvrdilých Židov, múdrosť Grékov a moc Rimanov. Podrobili milióny ľudí jarmu evanjelia. Mučeníci nachádzali v kríži odvahu, s ktorou znášali utrpenia a hrôzy smrti s trpezlivosťou a radosťou. Kristov kríž je nevyčerpateľným prameňom každého požehnania, všetkej nádeje a spásy kresťanov. Len v tieni Svätého Kríža národy napredujú v mravnosti, pokoji a láske. V hriešnom svete je kríž znakom cnosti, a v zotročenom svete hlása pravú slobodu. Preto si kresťania už od najstarších čias zvykli značiť čelo, ústa aj prsia krížom. Podľa svedectva cirkevného spisovateľa Tertuliána († 220) si starí kresťania značili krížom čelo, keď vychádzali a prichádzali, keď sa obliekali, išli do kúpeľa, zasadali k stolu alebo si líhali spať. Svätý Augustín hovorí: *„Čoho sa bojíš, keď si si ozbrojil svoje čelo znamením kríža?“*

Keď si kresťania značia krížom čelo, vyznávajú svoju vieru v Ježiša Krista, Syna Božieho, ktorý sa vtelením stal človekom a bol ukrižovaný pre našu spásu. Keď si značia krížom svoje ústa, vyjadrujú ochotu túto vieru smelo a verejne vyznávať slovami pred celým svetom. A značiac sa krížom na prsiach, dávajú najavo, že Krista Pána milujú celým svojím srdcom. *„Nechcem sa chváliť ničím iným, iba krížom nášho pána Ježiša Krista, cez ktorý je svet ukrižovaný pre mňa a ja pre svet.“* (Gal 6,14)

II. Sv. Teodózij, kyjevský opát (11. stor.)

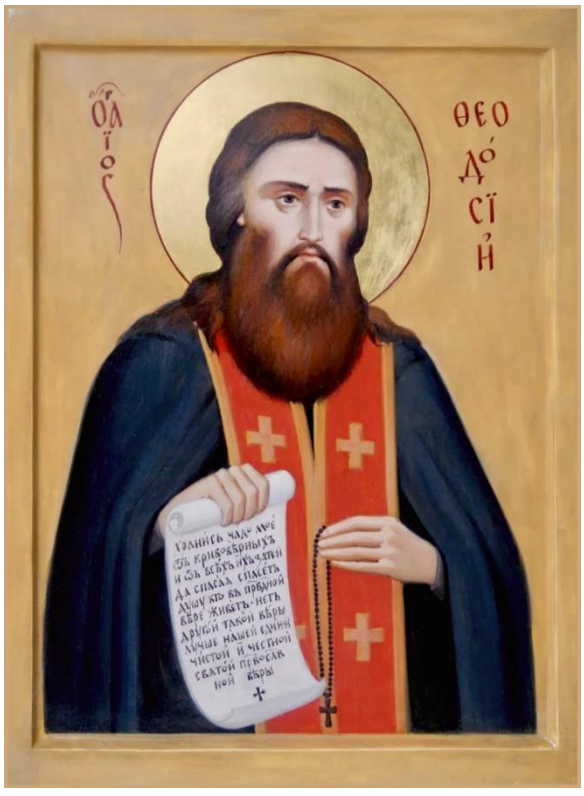

Jaskynný kláštor v Kyjeve na Rusi, založený počas vlády veľkého kniežaťa Jaroslava, prekvital obzvlášť za jeho nástupcu Izjaslava Demetria (1054–1078) ako škola vierozvestcov a sídlo kresťanských vied a umení. Ozdobou tohto kláštora bol v tej dobe opát svätý Teodózij.

Teodózij, syn kresťanských rodičov, sa narodil vo Vasiľove neďaleko Kyjeva, odkiaľ sa jeho rodina čoskoro presťahovala do mesta Kursk. Už od útleho detstva mal najväčšiu radosť z bohoslužieb. Rád navštevoval Pánov chrám, kde sa zbožne modlil, s potešením počúval sväté čítania a cirkevné spevy. Keď dosiahol štrnásť rokov, zomrel mu otec. Teodózij si od tej doby zvolil spôsob života pustovníkov. Vyhýbal sa svetským zábavám a radostiam, trávil čas osamote v modlitbách, prísne sa

postil, nosil chatrné oblečenie a opásaval sa reťazou. Jeho matka, ktorá nesúhlasila s týmto spôsobom života, mu často vyčítala jeho konanie, no márne. Teodózij sa opakovane pokúšal utiecť z domu, aby mohol slobodne slúžiť Bohu podľa svojich predstáv, no matka ho vždy našla a potrestala. Napokon sa mu v roku 1051 podarilo ujsť do slávneho jaskynného kláštora v Kyjeve, kde ho svätý Antonij prijal za svojho učeníka. Obliekol sa do reholného rúcha, osvojoval si kláštorné pravidlá a napredoval v nábožnosti, sebaobetovaní a pokore tak veľmi, že jeho svätý učiteľ sa tomu čudoval. Po štyroch rokoch ho našla zarmútená matka, no bola natoľko dojatá jeho oddanosťou, že sama vstúpila do ženského kláštora.

Teodózij prijal kňazské svätenie a čoskoro bol pre svoje vynikajúce cnosti zvolený za opáta jaskynného kláštora v Kyjeve. V tejto hodnosti zostal príkladne pokorný. Neúnavne slúžil svojim reholným bratom a bol im vzorom svätého života. Postavil novú kláštornú budovu, kde zhromaždil mníchov Kyjevského kláštora, ktorí dovtedy žili v skalných jaskyniach a podzemných komôrkach. Dal im vhodné reholné pravidlá podľa vzoru v tom čase najslávnejšieho kláštora v Konštantínopole, známeho ako Studion.

Svojich mníchov viedol na cestu dokonalosti viac vlastným príkladom než slovami. Pôstne obdobie každoročne trávil mimo kláštornú budovu, osamote v skalnej jaskyni, kde sa modlil, rozjímal, prísne sa postil a zachovával mlčanie aj bdenie. Boh ho obdaril vzácnymi milosťami, a tak sa jeho povesť šírila po celej krajine. Zástupy mužov a mladíkov túžiacich po spáse ho prosili, aby ich prijal do svojho kláštora a ukázal im cestu ku kresťanskej dokonalosti. Kláštor v Kyjeve však už kapacitne nestačil, a tak ho Teodózij v roku 1070 výrazne rozšíril.

Neskôr sa pustil do výstavby nového kamenného chrámu Panny Márie namiesto dovtedajšieho dreveného kláštorného chrámu. Teodózij bol horlivým ctiteľom Panny Márie. Skôr, než bol chrám dokončený, zomrel svätou smrťou 3. mája 1074. Jeho telo bolo najskôr pochované v jeho obľúbenej jaskyni, ale v roku 1091 ho slávnostne preniesli do nového kláštorného chrámu, kde bolo Bohom oslávené zázrakmi. Svätý Teodózij je na Rusi uctievaný ako jeden z popredných národných svätcov a zakladateľ slávneho Kyjevského kláštora.

Jeho horlivé katolíctvo dosvedčujú aj jeho zachované spisy. Grécky rozkol sa v Rusku rozšíril až za kyjevského metropolitu Nikefora (1104–1121), ktorý ako prvý začal oddeľovať katolíckych Rusov od jednoty s Apoštolskou stolicou. Dielo *„Život svätého a ctihodného otca nášho, opáta Pečerského Teodózija“* vzniklo v Kyjevskom kláštore z pera mnícha Nestora – najstaršieho známeho ruského i slovanského historika, autora *„Letopisu“,* ktorý napísal v národnom jazyku. Nestor bol prijatý do Kyjevského kláštora v roku 1073, rok pred Teodózijovou smrťou. Po dokončení a posvätení nového chrámu Bohorodičky v Kyjeve sa mnísi v roku 1091 rozhodli preniesť Teodózijove ostatky, ktoré odpočívali mimo kláštora v jaskyni, do chrámu. Túto úlohu zverili opátovi Nestorovi, ktorý vo svojom *„Letopise“* podrobne opísal priebeh exhumácie i zázrak, ktorý sa pri tom stal. Nestor, horlivý ctiteľ svätého Teodózija, ho nazýval Veľkým a zaznamenával všetky zázraky, ktoré sa stali na jeho hrobe.

V tento deň sa pripomína aj svätý Alexander I., pápež († 119) a rímski spolumučeníci Evencius a Teodulus; svätý Juvenal, biskup z Narny († 376); svätý Alexander, vojak a mučeník z Konštantínopolu a jeho spolumučeníčka svätá Antónia. Časti lebky svätej Antonie daroval v roku 1355 Karol IV. chrámu svätého Víta v Prahe.

4. MÁJ

I. Sv. Florián, mučeník (4. stor.)

Medzi rímskymi vojakmi slúžiacimi v Podunajsku, na území dnešného Rakúska, bolo už od najstarších čias mnoho kresťanov. Cisár Diokleción vydal sériu nariadení proti kresťanom, v roku 301 štvrtý edikt, ktorý prikazoval všetkým kresťanom obetovať pohanským bohom alebo čeliť smrti. Tento edikt na Západe kruto vykonával Maximianus Herkuleus. Cisársky miestodržiteľ v Noriku, Akvilius, začal prenasledovať kresťanov, pričom dorazil do Laureaka (dnešný Lorch v Hornom Rakúsku). Mnohí veriaci utiekli do hôr a lesov, aby sa pred prenasledovateľmi ukryli. Štyridsať kresťanov však bolo chytených, uvrhnutých do temnice v Laureaku a nútených zaprieť svoju vieru.

V tom čase žil v Cetii (dnešný Zeiselmauer v Dolnom Rakúsku) horlivý kresťan Florián, bývalý plukovník rímskej armády. Keď sa dopočul, že v Laureaku väznia a mučia kresťanov, svojich bývalých podriadených, rozhodol sa pridať k nim, povzbudiť ich k vytrvalosti a spoločne s nimi trpieť pre Ježiša Krista. A tak sa Florian vydal na cestu do Laureaka. Keď stretol niekoľkých vojakov, spýtal sa ich, kam majú namierené. Tí odpovedali, že ich vyslal vládca Akvilinus, aby podľa cisárovho rozkazu zatýkali kresťanov, ktorí odmietajú obetovať bohom. Florian im povedal: *„Prečo sa namáhate hľadať utečencov? Pozrite, aj ja som kresťan. Zoberte ma teda a priveďte k vládcovi.“* Keď Akvilinus videl, že k nemu priviedli Floriana, bol veľmi prekvapený jeho otvoreným priznaním viery. Snažil sa ho prehovárať a lichotiť mu, aby obetoval bohom. Keď Florian, bývalý plukovník, jeho návrhy rozhodne odmietol, začal mu hroziť mukami a krutou smrťou. Florian, neohrozene čeliac výhražkám, pozdvihol oči k nebu a hlasno sa modlil: *„Pane Ježišu Kriste, moja nádej a spása všetkých, ktorí v teba dúfajú! V teba vkladám svoju dôveru, nezapriem ťa, ale budem za teba bojovať a obetu chvály ti prinášať. Ochraňuj ma svojou pravicou a udeľ mi trpezlivosť. Prijmi ma medzi svojich bojovníkov, ktorí*

predo mnou vyznávali tvoje sväté meno. Obleč ma do bieleho rúcha svojej sily, utvrď vo mne svojho Ducha a nedopusť, aby diabol obrátil moje zmýšľanie. Dobrý pastier, vezmi štít svojej ochrany a ponáhľaj sa mi na pomoc. Ty si požehnaný na veky vekov!"

Vládca, nechápajúc význam tejto modlitby, nahnevane zvolal: *„Akú bláznivosť hovoríš? Prečo sa protiviš cisárovmu rozkazu?"* Florian odpovedal: *„Kým som slúžil vo vojsku, tajne som sa klaňal svojmu Bohu a diabol ma od neho nemohol odlúčiť. Teraz máš moc len nad mojím telom, ale mojej duše sa nedotkneš. Ako vojak poslúchnem tvoje rozkazy, pokiaľ sú hodné vojaka, ale nikto ma neprinúti, aby som obetoval mŕtvym modlám a falošným bohom."* Na to vládca nariadil, aby Floriana vyzliekli a dvakrát zbičovali. Následne sa ho znova pokúsil prehovoriť, no keďže neuspel, rozkázal katom, aby mu železnými kliešťami trhali mäso z pliec a kruto ho bili obuškom. Napriek týmto mukám si Florian zachoval jasnú a pokojne zmýšľajúcu myseľ, vzdával Bohu chválu a radostne vyznával, že je kresťan. Napokon Akvilinus vydal rozsudok, podľa ktorého mal byť Florian s ťažkým kameňom na krku zhodený z mosta do rieky Enns, aby sa utopil. Mučeník sa rozradostnil a s veselou mysľou kráčal na miesto svojej smrti. Keď mu priviazali na krk veľký kameň, prosil o povolenie pomodliť sa. Svätec sa dlho modlil, obrátený tvárou na východ, a svojou modlitbou tak dojal prítomných vojakov, že sa nikto z nich neodvážil dotknúť sa ho. Nakoniec sa však našiel jeden drzý pohanský mladík, ktorý mučeníka sám zhodil do rieky. Tento bezbožník však okamžite oslepol.

Mučenícka smrť svätého Floriana sa datuje na 4. mája 304. Najstaršia správa hovorí, že rieka odplavila telo svätca na vyčnievajúcu skalu, kde ho podľa povesti orol s rozprestretými krídlami chránil, až kým ho nenašla zbožná žena Valéria, ktorej sa svätec zjavil vo sne. Valéria telo uložila na voz, prikryla vetvičkami stromov a odviezla ho na miesto, kde ho s úctou pochovala. Na tomto hrobe kresťania nachádzali vyslyšanie svojich modlitieb, a tak tam čoskoro postavili svätyňu. Neskôr tam vznikol kláštor, ktorý sa stal základom slávneho opátstva rehoľných kanonikov augustiniánov vo Svätom Florianovi pri meste Linz v Dolnom Rakúsku. Telo svätého Floriana bolo neskôr prenesené do Ríma a v roku 1188 prevezené do Krakova.

Kazimír, syn Boleslava Krivoústeho, ktorý si vyprosoval Božie milosrdenstvo na príhovor svätých mučeníkov, vypravil poslov k pápežovi Luciovi III., aby mu do Poľska poslal relikvie niektorého svätého mučeníka, ktorého by mohol považovať za ochrancu a záštitu svojho kráľovstva. Tejto zbožnej prosbe pápež vyhovel a v roku 1183 prostredníctvom Egidia, biskupa z Modeny, poslal kosti sv. Floriána do Poľska, čo vyvolalo veľkú úctu a radosť celého ľudu. Duchovenstvo vyšlo až sedem míľ na ich privítanie, a samotný Kazimír išiel pešo za týmto drahocenným pokladom. Relikvie boli najskôr uložené v Kleparzi, kde kráľ postavil veľký chrám a obdaroval ho večnými príjmami na bohoslužby a pre kanonikov. Chrám v Kleparzi si ponechal ruku sv. Floriána, zatiaľ čo zvyšok jeho kostí odniesol Kazimír na hrad v Krakove, kde sú dodnes uložené v hlavnom chráme. Odvtedy je sv. Florián považovaný za patróna Poľského kráľovstva. Časť jeho relikvií získal a daroval chrámu sv. Víta v roku 1374 Karol IV. Takisto aj viedenská arcidiecéza uctieva a vzýva sv. Floriána ako svojho patróna. Aj medzi našimi ľuďmi je tento svätec ctený a vyhľadávaný ako mocný

ochranca v nebezpečenstve požiaru. Jeho obrazy a sochy možno vidieť na priečeliach a štítoch domov, na verejných priestranstvách i v početných našich chrámoch. Sv. Florián býva zobrazovaný ako vojak, ktorý držiac vedro s vodou hasí požiar. Táto dôvera ľudí vo sv. Floriána ako ochrancu pred ohňom vychádza z toho, že zomrel mučeníckou smrťou vo vode. Podľa starej tradície sa raz jeden uhliar prepadol do horiaceho miliera, ktorý odkryl vietor. Vzýval sv. Floriána a jeho príhovorom bol zachránený. Táto udalosť údajne podnietila uctievanie tohto svätca ako patróna proti ohňu.

II. Sv. Gotthard, biskup (10. stor.)

Svätý Gotthard, známy svojou požehnanou činnosťou ako opát a biskup, sa narodil v roku 960 v Dolnom Bavorsku v pasovskej diecéze neďaleko starobylého kláštora Altaich pri Dunaji. Jeho otec v tomto kláštore slúžil. Gotthard získal svoje prvé vzdelanie v kláštornej škole, kde už od mladosti prejavoval veľké nadanie a náklonnosť k zbožnosti. Arcibiskup salzburgský Fridrich, ktorý dostal Altaich od bavorského vojvodu do léna, raz navštívil tento kláštor a presvedčiac sa o výnimočných schopnostiach a cnostiach mladého Gottharda, vzal si ho k sebe na dvor. Tam sa staral o jeho ďalšie vzdelanie, vysvätil ho za subdiakona a brával ho so sebou na svoje cesty. Po niekoľkých rokoch si kňazi z Altaichu priali, aby Gotthard zostal u nich. Arcibiskup súhlasil a poslal ho späť. Medzitým Gottharda vysvätil pasovský biskup na diakona.

Kláštor Altaich sa pôvodne riadil regulou sv. Benedikta, no časom sa jeho disciplína uvoľnila a mnísi si osvojili životný štýl podobný kanonikom kolégiových kapitúl. V roku 990 tam vojvoda Henrich obnovil prísnu reholnú disciplínu a za opáta vymenoval Erchanberta, ktorému bolo nariadené, aby kláštor spravoval podľa vzoru starých benediktínskych kláštorov. Niektorí slabší duchovní sa s touto zmenou nedokázali vyrovnať a kláštor opustili. Gotthard však ochotne prijal nový prísny reholný život, nadobro sa zriekol sveta a prijal reholné rúcho sv. Benedikta.

Bol horlivý v práci, neúnavný v rozjímaní a zbožný v modlitbách, prísny k sebe, ale zhovievavý k spolubratom. Vo všetkom, čo konal, prejavoval pokoru a dôstojnú vážnosť, takže si ho všetci mnísi vážili a obdivovali ho ako svoj vzor. Hoci bol ešte

mladý, opát ho ustanovil za priora kláštora a neskôr ho dal sv. Wolfgangovi, biskupovi z Regensburgu, vysvätiť za kňaza. Po niekoľkých rokoch starnúci opát Erchanbert zložil svoj úrad, a na želanie vojvodu Henricha a pasovského biskupa bol Gotthard jednomyseľne zvolený mníchmi za jeho nástupcu. Dva roky sa Gotthard zdráhal prijať tento úrad, no nakoniec podľahol prosbám bratov a naliehaniu biskupa a prevzal vedenie kláštora.

Ako opát dôsledne dbal, aby sa v jeho kláštore svedomito dodržiavali pravidlá sv. Benedikta. Počas jeho vedenia dosiahli v Altaichu veľký rozkvet veda, umenie, nábožnosť i bohabojnosť. Mnísi zušľachťovali okolité pusté kraje, zakladali vinice, sady, rybníky a mlyny. Na neďalekom lesnatom kopci vybudovali pevnosť s krásnym chrámom Panny Márie. Venovali sa vede, písali knihy, vyučovali a vychovávali mládež a boli horliví v bohoslužbách. Gotthard zveľadil kláštorný chrám umeleckými obrazmi, sochami, bohoslužobnými nádobami i rúchami a preslávil svoj kláštor po celej ríši.

V tom čase bola v mnohých bohatých kláštoroch reholná disciplína veľmi uvoľnená. V kláštore Hersfeld v Durínsku, ktorý založil sv. Bonifác, opát dovolil mníchom, aby proti reholným pravidlám bývali vo vlastných domoch a žili svetsky v prepychu. Tento úpadok reholnej disciplíny ťažko znášal zbožný vojvoda Henrich. Po svojom zvolení za kráľa Nemecka v roku 1090 poslal horlivého Gotthardа do Hersfeldu s úlohou obnoviť tam poriadok. Gotthard po príchode do Hersfeldu zhromaždil mníchov a vážne ich napomenul, aby prísne dodržiavali svoje reholné sľuby, inak budú nútení kláštor opustiť. Po jeho rozhodnej reči odišla takmer celá komunita, zostalo iba niekoľko bratov. Gotthard sa však nezľakol a dosiahol, že časom sa takmer všetci nespokojenci vrátili do kláštora a začali horlivo poslúchať nového opáta.

V Hersfelde Gotthard zotrval sedem rokov a za ten čas kláštor značne zveľadil. Neskôr ho poslali do Tegernsee v Hornom Bavorsku, aby aj tam obnovil poriadok a napravil uvoľnenú disciplínu mníchov, čo sa mu s Božou pomocou podarilo. Po ustanovení horlivých opátov v Hersfelde a Tegernsee sa Gotthard vrátil do svojho kláštora v Altaichu, kde mienil stráviť zvyšok svojho života. Tam naďalej podporoval vedu a cirkevné umenie, čím sa kláštor stal známym ako stredisko vzdelanosti a semenište mnohých v tej dobe významných mužov. Vzorná reholná disciplína altaišských mníchov priviedla mnohých šľachticov a vznešených hodnostárov k tomu, aby opustili svet a vstúpili do kláštora, kde sa pod vedením výnimočného opáta Gotthardа učili kresťanskej dokonalosti. V Altajskom kláštore prijal reholný habit aj bývalý durínsky kňaz Vintíř, ktorý sa neskôr stal pustovníkom na Šumave v Čechách.

V roku 1022 zomrel hildesheimský biskup sv. Bernwald, uznávaný pestovateľ a podporovateľ cirkevného umenia. Cisár svätý Henrich II. si želal, aby výnimočného biskupa nahradil jeho priateľ Gotthard. Gotthard márne namietal svoj vysoký vek a žiadal, aby mohol zomrieť vo svojom kláštore. Boh sám ho však povolal do biskupského úradu, keď ho zvláštnym videním povzbudil, aby prijal ponúkanú dôstojnosť. Na prvú adventnú nedeľu roku 1022 bol Gotthard mohučským

metropolitom vysvätený za biskupa a s mladíckou horlivosťou sa v Hildesheime ujal apoštolského úradu, ktorý verne vykonával až do svojej smrti. Jeho jedinou snahou bolo šíriť česť a slávu Božiu a starať sa o večné aj časné blaho zverených. K tomu smerovali jeho každodenné kázania, modlitby a pôsty.

Milujúc ozdobu Božieho domu obnovoval chátrajúce svätyne, staval nové chrámy, nádherne vystaval nový katedrálny chrám a dbal o to, aby bohoslužby boli všade dôstojne slávené. Veľkú pozornosť venoval správnej a nábožnej výchove mládeže. Nešetril na tento účel ani námahu, ani náklady, pričom sám pravidelne navštevoval školy a povzbudzoval rodičov, aby viedli svoje deti k cnosti a svätosti. Nadaných žiakov si osvojil a posielal ich na vyššie školy do zahraničia. Tak si horlivý biskup vychoval vynikajúcich spolupracovníkov vo vinici Pánovej, ktorých neprestával napomínať, aby sa neustále vzdelávali, dôsledne dodržiavali cirkevné zákony a dávali dobrý príklad veriacim.

Žijúc skromne a asketicky, svoje príjmy vynakladal na výchovu mládeže, výstavbu a výzdobu chrámov a na podporu chudobných a chorých, o ktorých hovoril, že sú živým chrámom Božím. S neustále otvorenými rukami pre chudobných vybudoval a financoval rozsiahly ústav pre chorých, chudobných, pocestných a siroty, pričom dbal na to, aby tam neboli prijímaní leniví a daromní ľudia. Aj vo vysokom veku neúnavne pracoval, vstával po polnoci, modlil sa a rozjímal až do rána, slúžil svätú omšu a jedol len skromnú, prevažne rastlinnú stravu. Napriek tomu, že bol ku každému zhovievavý a láskavý, rázne hájil práva svojho biskupstva proti nespravodlivým útokom. Posledné roky svojho života trávil Gotthard prevažne o samote v zbožnom rozjímaní. Hoci mu ubúdali sily, ešte v roku 1038 zachovával štyridsaťdňový pôst veľmi prísne. Na Veľkú noc už len s veľkým úsilím vykonával bohoslužby a kázal ľudu. Predvídajúc svoju smrť dal duchovenstvu aj ľudu posledné napomenutia a dojímavo sa s nimi rozlúčil. Na vigíliu Nanebovstúpenia Pána prijal naposledy sväté sviatosti a modlil sa žalmy, ľutoval svoje hriechy a vzýval Božie milosrdenstvo. O polnoci, keď kňazi v katedrálnom chráme začali spievať ranné hodinky, povolal k sebe štyroch žiakov, aby mu spievali, a umierajúc odriekal s nimi niektoré verše žalmov. Keď žiaci dospievali antifónu: *„Vstupujem k Bohu svojmu a k Otcovi vášmu, k Bohu svojmu a k Bohu vášmu, aleluja,“* svätý biskup 4. mája 1038 odovzdal svoju dušu. Niekoľko hodín po ňom zomrel jeho verný sluha Buno, ktorému svätec nedávno povedal: *„Drahý Buno, čoskoro pôjdeme do svojej vlasti.“* Keď sluha myslel, že biskup plánuje cestu do Bavorska, svojej vlasti, Gotthard mu odpovedal: *„Nie do Bavorska, ale do nebeskej vlasti pôjdeme.“*

Telo biskupa Gottharda bolo slávnostne pochované v katedrálnom chráme v Hildesheime, pričom jeho hrob oslávil Boh mnohými zázrakmi. Preto ho pápež Inocent II. zaradil medzi svätých. Krátko nato bol v Hildesheime na jeho počesť postavený nádherný románsky chrám s benediktínskym kláštorom. Úcta k sv. Gothardovi sa rýchlo rozšírila po celom Nemecku aj v susedných krajinách. Bavorskí vojvodovia založili v priesmyku švajčiarskych hôr medzi kantónmi Uri a Tessin kaplnku sv. Gottharda, pri ktorej neskôr vznikol benediktínsky kláštor, slúžiaci ako útočisko pre cestujúcich v nehostinných a nepriechodných horách. Tento priesmyk,

známy ako Svätogotthardský, dal meno celému hlavnému priesmyku Lepontských Álp vo Švajčiarsku.Aj v našej vlasti sa čoskoro rozšírila úcta k sv. Gotthardovi, čo dokazujú početné starobylé chrámy zasvätené jeho menu. Katedrála sv. Víta sa pýši dvoma kosťami z ostatkov tohto svätca.

Poučenie:

Sv. Gotthard nešetril náklady ani námahu na stavbu a výzdobu Božích chrámov. V časoch živej viery a vrúcnej nábožnosti sa katolíci predbiehali v ušľachtilej snahe pýšiť sa početnými a umelecky zdobenými svätyňami. Dokonca aj pomerne malé a menej bohaté mestá považovali za svoju hlavnú povinnosť postaviť si nádherný Boží chrám, ktorý bol ich najväčšou pýchou a radosťou.

Koľko takýchto pamätníkov a svedkov veľkej viery a zbožnosti starých Čechov nám zostalo, hoci mnohé z nákladných svätýň, ktoré postavili, boli zničené heretickými buričmi počas domácich nepokojov aj cudzích vpádov. Ďalšie pamiatky zničilo známe nekresťanské osvietenstvo koncom minulého storočia. Nech však nikdy nevyhasne v našom národe láska k Božiemu domu a záľuba v jeho ozdobe! *„Tvojmu domu prislúcha svätosť, Pane.“* (Žalm 92, 5.) *„Pane, miloval som krásu tvojho domu a miesto prebývania tvojej slávy.“* (Žalm 25, 8.) *„Aké hrozné je toto miesto! Nie je tu nič iné, iba Boží dom a brána do neba.“* (Gn 28, 17.)

---

4. mája sa taktiež pripomína sv. Monika, matka sv. Augustína; sv. Pelagia, panna a mučeníčka († 290); sv. Silván, biskup a mučeník; sv. Antónia, mučeníčka z Nikomédie, ktorej časť hlavy má katedrála v Prahe a ďalší svätí.

5. MÁJ

Sv. Pius V., pápež (16. stor.)

Počas občianskych vojen v 15. storočí stratila bolonská šľachtická rodina Ghislieriovcov všetok svoj majetok. Niektorí členovia tohto schudobneného rodu sa neskôr usadili v mestečku Bosco neďaleko mesta Alessandria. V roku 1504 sa tam Pavlovi Ghislieremu, šľachticovi, a jeho manželke Dominike Angerii narodil syn Michal. Rodičia ho od detstva viedli k Bohu, vysvetľovali mu pravdy svätej viery a učili ho milovať Krista. Michal sa usilovne učil v domácej škole, rástol v zbožnosti a už v mladom veku zatúžil po reholnom živote.

Raz zavítali do Bosca dvaja dominikáni. Len čo ich Michal zbadal, pripojil sa k nim, vypytoval sa na ich reholu a prosil, aby mohol ísť s nimi a vstúpiť do ich kláštora. Rodičia súhlasili, dúfajúc, že sa Michal po čase vráti. Tak sa Michal dostal do kláštora vo Voghere, kde pomáhal kňazom pri svätej omši, čítal nábožné knihy a svojím správaním si čoskoro získal lásku všetkých reholníkov. S dovolením rodičov bol vo veku štrnástich rokov prijatý za novica a obliekol si reholný habit sv. Dominika. Po zložení slávnostných reholných sľubov bol poslaný na vyššie štúdiá do Bologne, kde

sa výborne vzdelal vo vedách a bol vymenovaný za učiteľa teológie a filozofie, hoci ešte nebol kňazom.

Keď Michal dosiahol 24 rokov, bol v roku 1528 vysvätený za kňaza v Janove. Na želanie svojich predstavených sa vybral do Bosca, aby tam slávil svoju prvú svätú omšu. Medzitým však jeho rodisko postihlo veľké nešťastie; mestečko bolo takmer úplne zničené nepriateľmi a jeho chrám zbúraný. Michal, ktorý nevidel svojich rodičov od chvíle, keď ako chlapec odišiel do kláštora, sa s nimi po rokoch stretol v čase veľkého smútku. Nemal inú možnosť, než odísť spolu s rodičmi a priateľmi do Sevadie, kde slúžil svoju prvú svätú omšu. Po rozlúčke s rodičmi sa mladý kňaz vrátil do kláštora a pokračoval vo svojej učiteľskej činnosti.

Michal, obdarený vzácnymi schopnosťami, dosiahol usilovným štúdiom vynikajúci stupeň teologického vzdelania a bol výnimočným učiteľom. Svojim poslucháčom s veľkým úspechom vysvetľoval posvätné náuky a viedol ich slovom i vlastným príkladom na ceste ku kresťanskej dokonalosti. Ponárajúc svoju myseľ do hĺbok posvätných náuk, neustále sa sám snažil napredovať v svätých cnostiach. Starostlivo čítal životopisy svätých a usiloval sa nasledovať ich cnosti. Svedomito zachovával všetky pravidlá svojho rádu, umŕtvoval svoje telo, pridával si pôsty a z pokory vykonával domáce práce, pričom sa nehanbil zametať chodby a čistiť kuchynský riad.

Neskôr postupne zastával úlohu priora kláštorov vo Vigevane, Soncine a Albe, kde svojim podriadeným rehoľníkom vštepoval lásku k posvätným náukám, zbožnosti a samote. Neúnavne kázal Božie slovo ľudu a bol horlivým spovedníkom. Počas svojich ciest rozjímal o náboženských pravdách a modlieval sa svätý ruženec. Hoci bol pokorný, skromný a mlčanlivý, dokázal byť pevný, keď šlo o česť a slávu Božiu alebo o potrestanie zlých ľudí.

Raz sa skupina francúzskych vojakov pokúsila násilne vtrhnúť do kláštora dominikánok v Albe. Michal, ako prior, sa postavil na prahu kláštora proti nemravným žoldnierom, pohrozil im Božím trestom a zahnal ich.

V tom čase sa Lutherove náboženské bludy začali šíriť aj do Talianska a v mnohých talianskych mestách sa nové kacírstvo nebezpečne rozmohlo, oberajúc ľudí o svätú vieru. Najhoršia situácia bola v Lombardsku. Aby sa zastavil dravý prúd heréz a aby sa ľudia, ktorých bludy zviedli, vrátili na pravú cestu, bol Michal ustanovený za oficiálneho obrancu katolíckej viery (inkvizítora) v Lombardsku. Po nástupe do tejto dôležitej úlohy sa Michal najprv vydal do mesta Como, odkiaľ navštevoval okolité obce. Tam pátral po ľuďoch zvedených heretikmi, učil ich katolíckym pravdám, bojoval proti bludom a ničil kacírsku literatúru, ktorá bola medzi ľuďmi šírená tajne. Odvážny inkvizítor sa nebál ani zatvrdnutých zvodcov, ani zákerných veľmožov a hodnostárov, ktorí herézy tajne či verejne podporovali. V duchu svojich povinností neváhal uplatňovať cirkevné tresty aj na cirkevných hodnostárov, ktorí heretikom nadržovali. Takto napríklad exkomunikoval generálneho vikára a celú kapitulu comskej katedrály za to, že podporovali istého obchodníka šíriaceho heretickú literatúru.

Týmto si Michal znepriatelil zástupy, ktoré ho prenasledovali a na uliciach po ňom hádzali kamene. Michal našiel útočisko na zámku svojho priateľa Bernarda Odescalchiho, ale ani tam nebol v bezpečí. Keď mu nepriatelia hrozili, že ho hodia do studne, pokojne odpovedal: *„Nech sa stane, ako Boh chce!"* Medzitým bol povolaný milánskym miestodržiteľom Ferdinandom Gonzagom, aby sa zodpovedal za to, že údajne svojou horlivosťou podnecuje ľud k nepokojom. Michal sa okamžite vydal pešo do Milána a unikol heretikom, ktorí na neho číhali, aby ho zabili. Po príchode k miestodržiteľovi bol prijatý veľmi nepriateľsky, pričom mu povedali, že bude uväznený, k čomu však nedošlo.

Keďže sa vo svojej službe stretával s veľkými ťažkosťami, v roku 1550 sa Michal vydal do Ríma, aby predstúpil pred kolégium kardinálov a podal správu o svojom pôsobení. Kardinál Caraffa si okamžite všimol Michalove neobyčajné schopnosti a rozoznal v ňom muža povolaného na veľké úlohy. Kardinálsky zbor úplne súhlasil s činnosťou inkvizítora Michala, vyjadril mu spokojnosť a udelil mu plnú moc, aby pokračoval v práci na obrane viery proti kacírom v severnom Taliansku. Medzitým nový horlivý biskup zaviedol v Come opäť poriadok, ale v okolí tohto mesta čelil Michal ťažkým zápasom. Obzvlášť v meste Bergamo sa vďaka úsiliu istého advokáta šírilo heretické učenie. Michal sa snažil tohto muža napraviť láskavosťou, no keď všetky mierne pokusy zlyhali, nechal ho podľa zákona uväzniť. Zarytý heretik sa však v žalári rúhal Bohu, preklínal inkvizítora Michala a s pomocou svojich priateľov ušiel, pričom pokračoval v šírení bludov. Za krátky čas sa však Michalovi podarilo svojimi prosbami a výstrahami presvedčiť podporovateľov tohto kacíra, aby ho opustili, a sami ho priviedli na potrestanie. Mestská rada Bergama spočiatku Michala podporovala, no časom sa nehodný biskup Bergama začal prikláňať ku kacírom a strhol aj mestskú radu na svoju stranu proti Michalovi. Neohrozený inkvizítor sa však nedal zastrašiť a rozhodne vystúpil proti zradnému biskupovi. Ten bol nakoniec odvedený do Ríma, kde ho zbavili úradu a uväznili.

Po týchto úspechoch v službách katolíckej Cirkvi bol Michal na podnet kardinála Caraffu vymenovaný za prvého komisára Svätého úradu pri pápežskom dvore, ktorý dohliadal na ochranu katolíckej viery proti bludárom. Michal sa tak presťahoval do Ríma, kde okrem svojich úradných povinností najradšej navštevoval žaláre, aby povzbudzoval väznených heretikov vo viere, vyvracal ich bludy a privádzal ich späť na správnu cestu. Svojou neúnavnou láskou dosiahol, že mnohí zblúdenci uznali svoje omyly a napravili sa.

Dňa 3. mája 1555 bol kardinál Caraffa zvolený za pápeža, pričom prijal meno Pavol IV. Nový pápež okamžite povýšil Michala na biskupa spojených diecéz Nepi a Sutri. Michal Ghislieri vykonával biskupské povinnosti s veľkou horlivosťou. Ako dobrý pastier neúnavne dohliadal na svoje stádo, navštevoval celú diecézu a chodil aj do najchudobnejších domácností, aby zistil, čo jeho veriaci potrebujú po duchovnej aj telesnej stránke. Napriek tomu sa mu čoskoro zacnelo po kláštornom živote. Preto šiel k pápežovi a na kolenách ho prosil, aby ho zbavil biskupskej funkcie a dovolil mu vrátiť sa do kláštora. Pápež však na jeho žiadosť odpovedal, že ho čoskoro povýši do kardinálskeho zboru.

Michal Ghislieri bol skutočne vymenovaný za kardinála a zároveň za veľkého inkvizítora celého kresťanstva. Napriek tomu si kardinál zachoval pokorný rehoľný spôsob života. Žil jednoducho a chudobne, mal len niekoľko sluhov, ktorých považoval za svojich rehoľných bratov. V čase ich choroby im slúžil, modlieval sa s nimi a viedol ich k dokonalosti.

Po smrti pápeža Pavla IV. v roku 1559 bol na pápežský stolec povýšený Pius IV., ktorý Michala menoval biskupom diecézy Mondov v Piemontsku. Táto diecéza bola vtedy veľmi zanedbaná a zničená, takže Michal tam čelil veľkým výzvam. S apoštolskou horlivosťou kázal Božie slovo, neúnavne navštevoval osady aj neprístupné horské oblasti, odstraňoval staré zlozvyky, zveľaďoval náboženský život a takto povzniesol celú diecézu Mondov.

Vo svojom rodisku Bosco postavil významný kostol a dominikánsky kláštor a zúčastnil sa aj slávneho Tridentského koncilu, kde bol výborným rečníkom a poradcom. Mnohé jeho návrhy na prospech katolíckej Cirkvi boli prijaté. Namáhavá práca mu však oslabila zdravie, a v roku 1564 vážne ochorel. Pripravil si miesto na pohreb a zložil vlastný epitaf, no nečakane sa uzdravil a Božia prozreteľnosť ho povolala do ešte vyššej služby.

V roku 1566 bol zvolený za pápeža Pius V. Niektorí kardináli chceli za jeho nástupcu zvoliť milánskeho arcibiskupa Karola Boromejského, no pokorný svätec sa pričinil o to, aby pápežom bol zvolený kardinál Michal Ghislieri. Keď sa zvolený zdráhal prijať túto voľbu, kardináli ho vzali a takmer násilím priviedli do kaplnky, kde mu vzdali hold. Márne plakal a opakovane namietal svoju nedostatočnosť. Napokon sa podvolil a prijal ako pápež meno Pius V..

Pius V. sa pevnou rukou ujal kormidla Kristovej lode v čase, keď na ňu zúrivo útočili vlny náboženských bludov. Avšak práve vtedy, keď proti katolíckej Cirkvi povstalo množstvo nepriateľov s cieľom ju zničiť, vzbudil Boh apoštolských mužov, ktorí sa podujali podporovať pápeža v jeho veľkých zámeroch, aby poklesnutá cirkevná disciplína bola všade napravená a zveľadená a aby ľud bol upevňovaný v pravej viere a napredoval v svätých cnostiach.

Pius V. začal reformy v samotnom Ríme. Pri pápežskej inaugurácii bývalo zvykom rozhadzovať na uliciach peniaze, z čoho profitovali hlavne lenivci. Pius V. tento zvyk zrušil a rozhodol, že peniaze určené na tento účel sa rozdelia medzi skutočne núdznych. Tiež bolo zvykom pri korunovácii pápeža pripravovať pre vyslancov a hodnostárov honosné hostiny a rozličné zábavy. Nový pápež nariadil, aby sa tieto

peniaze venovali chudobným kláštorom. Rimania sa spočiatku obávali, že Pius V. bude vládnuť príliš prísne, ale čoskoro sa upokojili. Bol totiž v bežnom kontakte láskavý, štedrý k chudobným a vo svojom paláci žil ako jednoduchý rehoľník. Prísne sa postil, pod pápežským rúchom nosil rehoľný odev, často sa modlil až k slzám, venoval sa zbožným rozjímaniam, vstával v noci a chodil do baziliky sv. Petra, kde predkladal Bohu svoje potreby. Aby bol stále nabádaný k pokore, dal okolo kríža, pred ktorým denne kľačal, napísať slová sv. Pavla: *„Ale ja sa nechcem chváliť ničím iným, iba krížom nášho Pána Ježiša Krista.“*

Aby zabezpečil, že pápežský dvor bude pre ľud príkladom svätých cností, Pius V. zakázal v Ríme zvieracie zápasy ako nekresťanskú zábavu, vyhnal z mesta všetky neviestky a postaral sa o to, aby tie, ktoré sa vydali na cestu pokánia, dostali potrebnú podporu. Prísne trestal znesväcovanie sviatočných dní a Židom v Ríme vyhradil osobitnú štvrť na bývanie. Snažil sa tiež obmedziť ich úžernícke praktiky, ktoré mnohé rodiny uvrhli do chudoby, a podporoval kresťanské pôžičkové inštitúcie na boj proti úžere. Na vzdelávanie ľudu v pravdách svätej viery založil bratstvo pod názvom Kresťanská náuka a vyzýval biskupov, aby ho zavádzali v každej diecéze. Členovia tohto bratstva vyučovali v nedeľu a vo sviatočné dni deti aj dospelých v chrámoch katechizmus.

Proti zlodejom a lupičom, ktorí vtedy pôsobili nielen v Taliansku, ale aj priamo v Ríme, Pius V. rázne zakročil a nariadil ich prísne stíhanie a trestanie podľa zákona. Bol prísne nestranný a spravodlivý ku všetkým, svojim príbuzným neudelil žiadne hodnosti ani ich neobdaroval veľkou štedrosťou. Jediného svojho synovca, dominikánskeho kňaza Michala Bonelliho, povýšil na kardinála len na naliehavé prosby kardinálskeho zboru, ktorý veril, že tento výnimočný muž bude Cirkvi vo svojom novom úrade veľmi prospešný.

Pius V. sa staral o to, aby boli dekréty slávneho a dôležitého Tridentského koncilu (1545 – 1563) prijaté a dodržiavané vo všetkých krajinách. Za tým účelom vysielal do jednotlivých krajín zbožných a horlivých vyslancov. Posielal misionárov aj pohanom a s radosťou sledoval, ako počas jeho pontifikátu mnohí neveriaci prijali vieru. V roku 1566 vydal Katechizmus pre duchovných pastierov podľa dekrétov Tridentského koncilu, v ktorom stručne a jasne vyložil články katolíckej viery proti protestantským bludom. V roku 1568 zaviedol reformovaný Rímsky breviár obsahujúci modlitby kňazov a roku 1570 vydal revidovaný Rímsky misál.

Slávny pápež bdelým okom sledoval všetky potreby veriacich v rôznych krajinách a všade sa snažil vhodným spôsobom brániť svätú vieru proti sektárom. V krajinách Českej koruny upadalo staré kališníctvo čoraz viac a jeho stúpenci hromadne prechádzali do nemeckého luteránstva, zatiaľ čo potomkovia niekdajších Táboritov, Českí bratia, prijímali Kalvínove bludy. Syn cisára a kráľa Ferdinanda I., Maximilián, sa očividne prikláňal k protestantskému kacírstvu, a keď po smrti svojho otca v roku 1564 nastúpil na trón, síce opustil sektárstvo, ale toleroval, že sa protestantstvo v jeho krajinách bezohľadne šírilo. Keď potreboval pomoc proti Turkom, v roku 1568 šľachte sľúbil slobodu vyznania luteránskej viery. Pius V. sa márne snažil cisára od tohto úmyslu odvrátiť, pričom k nemu poslal vyslanca, ktorý mu pohrozil aj kliatbou.

Do Čiech poslal Pius V. vyslanca k arcibiskupovi Antonovi Brusovi, aby zvolal provinčný cirkevný snem, na ktorom by boli vyhlásené rozhodnutia Tridentského koncilu. Arcibiskup však nemohol vyhovieť pápežovej žiadosti, pretože protestantská väčšina českých stavov mu robila prekážky, a samotný cisár a kráľ Maximilián II. mu prísne zakázal tento snem zvolať. Až o roky neskôr, v roku 1602, sa v Prahe uskutočnila diecézna synoda, na ktorej boli rozhodnutia Tridentského koncilu vyhlásené.

Španielskeho kráľa Filipa II. Pius V. neprestával povzbudzovať, aby rázne vystupoval proti náboženským bludom, ktoré prenikali do jeho krajiny. Keď bola nešťastná katolícka škótska kráľovná Mária Stuartová uvrhnutá do žalára nehodnou anglickou kráľovnou Alžbetou, pápež sa ju snažil oslobodiť. Keď Alžbeta katolíkov krvavo prenasledovala a verejne odpadla od katolíckej viery, Pius V. ju 25. februára 1570 vyobcoval z Cirkvi.

V tom čase začal belgický teológ Michal Bajus hlásať niektoré bludy, ktorými čiastočne popieral slobodu ľudskej vôle. Pius V. v roku 1567 odsúdil šesťdesiat sedem bludných tvrdení z jeho spisov. Keď sa protestantskí hugenoti vo Francúzsku pripravovali na povstanie, pápež podporil kráľovský dvor proti nim, poslal na pomoc 4.000 mužov a presvedčil flámskeho vojvodu, aby do Francúzska vyslal ďalších 1.200 mužov. Vďaka tejto podpore sa podarilo povstalcov 3. októbra 1569 poraziť v bitke pri Moutoncoure.

Korunou slávneho pontifikátu Pia V. bolo víťazstvo nad Turkami pri Lepante. Keď videl, ako Turci dobýjajú kresťanské krajiny a odvádzajú kresťanov do otroctva, pápež vyzval kresťanských panovníkov, aby sa vojensky spojili proti týmto odvekým nepriateľom. V roku 1570 vyhlásil na tento účel Svätý rok, aby si kresťania vyprosili u Boha víťazstvo nad Turkami. Sám sa zúčastňoval kajúcich procesií v Ríme. Po tom, čo získal podporu Benátčanov, Španielov, Maltézskych rytierov a niektorých talianskych kniežat, vyzbrojil Pius V. svoje vlastné vojsko aj loďstvo a na čelo spojenej kresťanskej armády postavil slávneho hrdinu dona Juana Rakúskeho. Aby Boh pomáhal kresťanom v rozhodujúcej vojne, pápež vyzval najvyšších veliteľov, aby prijali sviatosti a modlili sa svätý ruženec.

A Boh vypočul modlitby veriacich. 6. októbra 1571 sa tristo kresťanských vojnových lodí v Korintskom zálive pri Lepante stretlo s tureckým loďstvom. V tejto pamätnej námornej bitke kresťania zničili 130 nepriateľských lodí a 25.000 Turkov zahynulo na mori. Zatiaľ čo sa bojovalo pri Lepante, Pius V. v Ríme vzýval Matku Božiu o príhovor a vo videní sa dozvedel, že Turci boli úplne porazení. Na pamiatku tohto slávneho víťazstva, ktoré kresťanom vyprosila Panna Mária, zaradil Pius V. do loretánskych litánií prosbu: *„Pomocnica kresťanov, oroduj za nás!“*

Neskôr, v roku 1578, pápež Gregor XIII. na pamiatku víťaznej bitky pri Lepante ustanovil slávnosť svätého Ruženca, ktorá sa slávi prvú nedeľu v mesiaci októbri. Víťazstvo pri Lepante bolo posledným veľkým skutkom slávneho pápeža Pia V. Odvtedy telesne chradol, ale ani v bolestivej chorobe nezanechal prísne pôsty.

Trpezlivo znášajúc svoje utrpenie, v najväčších bolestiach kľačal pred Ukrižovaným a volal: *„Rozmnož, ó Pane, moje bolesti, ale posilni ma v trpezlivosti!“*

Keď bol na smrť chorý, dal sa na Veľkonočnú nedeľu odniesť v nosidlách do Baziliky svätého Petra, kde udelil apoštolské požehnanie zhromaždenému ľudu, čo prinieslo veľké potešenie všetkým prítomným. Jeho posledným želaním bolo, aby mohol počas krížových dní navštíviť ostatky svätých v hlavných rímskych chrámoch. Na túto kajúcu púť sa vybral 21. apríla, napriek radám lekárov. Skutočne sa vydal na cestu v sprievode dvoch služobníkov, ale vrátil sa viac mŕtvy než živý. Na lôžku ešte prijal mnohých anglických katolíkov, ktorí sa prišli sťažovať na krutú kráľovnú Alžbetu, a zvolal: *„Môj Bože, Ty vieš, že som bol vždy ochotný pre blaho toho nešťastného národa vyliať svoju krv.“*

Dňa 30. apríla 1572 prijal posledné sviatosti a na druhý deň, 1. mája, sa skončil jeho záslužný pozemský život. Jeho telo bolo pochované v Bazilike Panny Márie Väčšej v Ríme v honosnej hrobke, ktorú pre neho nechal postaviť pápež Sixtus V. Pápež Klement X. v roku 1672 Pia V., osláveného mnohými zázrakmi, vyhlásil za blahoslaveného a Klement XI. ho v roku 1712 zapísal medzi svätých.

Poučenie:

Osobne skromný, pokorný, nábožný a láskavý svätec Pius V. býval rozhodný a prísny, kedykoľvek išlo o česť a slávu Božiu, o potlačenie nepravostí a o prospech Cirkvi svätej. Slúžiť Bohu, zvelebovať katolícku Cirkev a mariť zámery jej nepriateľov bolo súhrnom všetkých snáh jeho činorodého a požehnaného života. Popierajúc sám seba, umŕtvujúc svoje telo a nedoprajúc si nijakého pohodlia, horlil pre rozkvet Božieho kráľovstva na zemi. Svätý Ján Zlatoústy hovorí*: „Kedy konečne začneme slúžiť Bohu tak horlivo, ako sme slúžili tomuto svetu? Kedy začneme pracovať pre nebo s takou usilovnosťou, akú sme doposiaľ venovali zemi? Kedy sa budeme usilovať o svätosť tak, ako sme sa usilovali o hriech a nepravosť?“*

Dňa 5. mája sa pripomína aj svätá Krescenciána, mučeníčka; svätý Silván, mučeník; svätý Eutymius, diakon; svätý Jovinián, mučeník a ďalší svätci vrátane svätého Hilária, biskupa z Arles († 499).

6. MÁJ

I. Bl. Ján Krstiteľ de La Salle, zakladateľ rehole Školských bratov (17. stor.)

Slávny zakladateľ Školských bratov Ján Krstiteľ de La Salle sa narodil 30. apríla 1651 v historickom korunovačnom meste francúzskych kráľov, Remeši. Jeho vznešení a nábožní rodičia, otec Ľudovít, sudca, a matka, šľachtičná de Brouillet, mali okrem neho šesť detí, z ktorých jedna dcéra vstúpila do kláštora, jeden syn sa stal rehoľným kanonikom a druhý syn kanonikom v Remeši.

Ján Krstiteľ už v detstve prejavoval sklony k zbožnosti, vyhýbal sa obvyklým zábavám mládeže a najväčšie potešenie nachádzal v tom, že mohol miništrovať kňazovi pri svätej omši. Ako mladý muž študoval na vysokých školách v Remeši a vynikal v učení, mravnosti aj zbožnosti. Už ako pätnásťročný bol v roku 1666 vymenovaný za kanonika katedrály v Remeši a neskôr vstúpil do seminára svätého Sulpicia v Paríži, kde študoval teológiu spolu so slávnym Fenelonom, ktorý sa neskôr preslávil ako spisovateľ a arcibiskup Cambraiský. Po smrti rodičov v rokoch 1671 a 1672 sa vrátil do Remeša, aby sa postaral o svojich mladších súrodencov. Tam sa spriatelil s kanonikom Nicolas Rolandom, učiteľom školy pri katedrálnom chráme.

Horlivý Nicolas Roland založil v Remeši spoločnosť školských sestier svätého detstva Pánovho, ktoré vyučovali mládež a starali sa o siroty. S cieľom zabezpečiť túto nádejnú spoločnosť požiadal Rollanda La Salla, aby prevzal jej vedenie, a po jeho smrti sa ujal správy tejto spoločnosti. La Salle vyhovel tejto žiadosti a po tom, čo v roku 1678 prijal kňazské svätenie, rozhodol sa zasvätiť celý svoj život kresťanskej výchove mládeže. Aby mohol svoj zámer ľahšie uskutočniť, bol ochotný na Rolandovu radu vzdať sa svojho výnosného kanonického úradu a prijať funkciu farára pri sv. Petrovi v Remeši, avšak arcibiskup mu na túto nevýhodnú výmenu nedal povolenie.

Krátko nato zomrel kanonik Roland a určil La Salla za vykonávateľa svojej poslednej vôle. Zaviazal ho, aby upevnil a zaistil jeho dielo – spoločnosť školských sestier. Napriek mnohým prekážkam sa La Sallovi podarilo získať od kráľa Ľudovíta XIV. potvrdenie a schválenie tejto spoločnosti, ktorú následne mohol riadne usporiadať a zabezpečiť jej trvalé fungovanie. Toto záslužné dielo však bolo iba prípravou na rozsiahlejšiu činnosť, ku ktorej ho volala Božia Prozreteľnosť.

Školstvo vo Francúzsku bolo v tom čase v úpadku. Učiteľské povolanie nepožívalo vážnosť a vyučovacie metódy boli veľmi slabé. Prezieraví katolíci pochopili, že tento biedny stav školstva sa dá napraviť, až keď bude dostatok nielen vzdelaných, ale aj horlivých a nábožných učiteľov, ktorí by sa s láskou venovali vyučovaniu a riadnej

kresťanskej výchove mládeže. Na tento účel vzniklo vo Francúzsku náboženské združenie, ktorého členovia sa modlili, aby Boh poslal mládeži zbožných učiteľov. Toto združenie malo členov aj v seminári svätého Sulpicia v Paríži, kde La Salle študoval teológiu.

V tom čase založila zbožná vdova Mailleferová pri meste Rouen dievčenskú školu s bezplatným vyučovaním. Plánovala zriadiť podobnú školu aj pre chlapcov a obrátila sa na kanonika Rolanda, avšak ten po nejakom čase zomrel. Vdova sa preto spojila s horlivým obyvateľom mesta Adriánom Nielom a poslala ho s odporúčacími listami do svojho rodiska v Remeši, aby tam našiel podporovateľov. Niel sa zoznámil s La Sallom a v roku 1679 spoločne založili prvú školu pre chlapcov vo farnosti svätého Maurícia v Remeši. Pod vedením miestneho farára tam Niel a jeden mladík vyučovali. Napriek tomu, že škola nemala dostatočné finančné zabezpečenie, Niel krátko nato s pomocou zámožnej vdovy založil druhú školu v Remeši. Následne prestal dbať o školu pri svätom Mauríciovi a po čase opustil aj školu pri svätom Jakubovi, aby zakladal nové školy inde. Podnikavý, ale nestály Niel zanechal všetku zodpovednosť za školy, ktoré narýchlo zakladal, výhradne na La Sallovi.

V roku 1681 bol La Salle na vysokých školách v Remeši povýšený na doktora. Toho istého roku prijal učiteľov oboch svojich škôl v Remeši do svojho domu, aby ich mal stále pod dohľadom. Aby získal priestor, zveril dvoch svojich bratov príbuzným a ponechal si iba najstaršieho brata. Pre tento krok čelil trpkým výčitkám, no nevenoval im pozornosť. Nasledujúceho roku prenajal svojim učiteľom spoločné ubytovanie v meste, stanovil im denný režim a na ich žiadosť sa stal ich spovedníkom. Krátko nato založil spolu s Nielom niekoľko ďalších škôl.

Aby dal svojim učiteľom príklad obetavosti a lásky k chudobe, vykonal La Salle heroický čin. Vzdal sa svojho výnosného kanonického úradu a rozhodol sa, že sa bude výlučne starať o svoje školy a učiteľov. Márne ho priatelia a sám arcibiskup odhovárali. Dôverujúc v Boha, La Salle zamýšľal zakladať svoje školy na evanjeliovej chudobe a pokore, a preto sa zriekol aj svojho dedičstva po rodičoch. V roku 1684, počas hladomoru v Remeši, rozdal svoj majetok v hodnote približne 50.000 frankov chudobným a sám začal žiť z almužien. Týmto činom dal učiteľom a žiakom príklad lásky k chudobe a získal si ich srdcia. Jeho meno sa rozšírilo a čoskoro sa k nemu pridalo niekoľko nádejných mladíkov, ktorí pod jeho vedením vyučovali a vychovávali mládež.

V tom istom roku usporiadal La Salle so svojimi učiteľmi duchovné cvičenia a po spoločnej porade im stanovil oblečenie, ktoré mali nosiť podľa spôsobu svetských duchovných vo Francúzsku. Zároveň im uložil skladať jednoduché sľuby poslušnosti a vytrvalosti, vždy na tri roky. Neskôr sa to zmenilo a tieto sľuby sa skladali len na rok. La Salle nazval svojich učiteľov *„bratia kresťanských bezplatných škôl“* a sám si obliekol ich odev. Spolu s nimi v škole pri sv. Jakubovi vyučoval mládež a denne ju vodil na bohoslužby. Aby sa posilnil pre ďalšiu činnosť a vyprosil si od Boha potrebné milosti, uchýlil sa La Salle do kláštora v Louvriers, kde sa venoval modlitbám a nábožným rozjímaniam. Čoskoro sa však musel vrátiť do Remeša, keď niekoľko bratov ochorelo a jeden z nich zomrel. Po návrate zložil funkciu predstaveného svojej

spoločnosti a požiadal bratov, aby si zvolili nového predstaveného. Zvolený bol zbožný brat Heureux. Pokorný La Salle ho ako ostatní členovia poslúchal, no zakrátko dostal príkaz, aby opäť prevzal vedenie bratov, pretože nebolo vhodné, aby ako kňaz podliehal nekňazovi. Tento príkaz poslúchol a zároveň začal brata Heureuxa pripravovať na kňazstvo, pričom ho sám učil latinčinu.

Pôsobenie bratov kresťanských škôl sa medzitým rozširovalo. La Salle prijal niekoľko mladíkov z vidieka a zriadil pre nich špeciálny seminár pre vidieckych učiteľov, prvý ústav tohto druhu. V roku 1687 zomrel Adrián Niel, zakladateľ kresťanských škôl, a bratia naňho spomínali s vďačnosťou. Bratia boli niekoľkokrát pozvaní do Paríža, aby spravovali tamojšie školy. V roku 1688 im farár pri sv. Sulpiciovi ponúkol svoju farskú školu. La Salle túto ponuku prijal a presťahoval sa do Paríža spolu s dvoma bratmi, aby prevzal správu školy pri sv. Sulpiciovi. Táto škola, napriek mnohým prekážkam, prosperovala natoľko, že La Salle už v roku 1690 mohol založiť v Paríži druhú bratskú školu.

To však vyvolalo pobúrenie medzi svetskými učiteľmi v Paríži, ktorí sa obávali, že bratia ich pripravia o zárobky. Títo učitelia zaútočili na ich obydlie, vyplienili ho, získali na svoju stranu aj scholastika hlavného chrámu a podali proti La Sallovi žalobu. La Salle zvažoval odchod z Paríža, no podporovatelia bratov ho presvedčili, aby zotrval. Pôstom a modlitbami si vyprosil priaznivý výsledok sporu, ktorý s ním svetskí učitelia začali.

Pri vyčerpávajúcej starostlivosti o rozvoj bratstva sa La Salle ocitol niekoľkokrát v ohrození života. V roku 1681, keď sa počas krutej zimy vracal z vidieka do Remeša, takmer zamrzol a len zázrakom sa zachránil. V roku 1690 v Remeši ťažko ochorel a pripravil sa na smrť. Prijal sviatosti, rozlúčil sa so zarmútenými bratmi a očakával posledné chvíle svojho života. Boh mu však vrátil zdravie, aby mohol naďalej pracovať pre blaho mládeže a bratov. Krátko nato brat Heureux zomrel počas príprav na kňazstvo. La Salle to vnímal ako Boží pokyn, aby do bratstva neprijímal kňazov ani bratov nepripravoval na kňazstvo. Zakázal im preto učiť sa latinčinu.

V tom čase niekoľko členov bratstva vystúpilo a jeho doterajší podporovatelia, ovplyvnení klebetami odporcov, prestali bratstvo podporovať, čo La Sallovo dielo dostalo do úpadku. Napriek tomu La Salle, inšpirovaný Bohom, nestrácal odvahu. Získal dvoch horlivých bratov, ktorí spolu s ním v roku 1691 zložili slávnostný sľub, že neopustia dielo kresťanských škôl, ani keby z celej spoločnosti zostali sami a boli nútení žobrať a žiť na suchom chlebe. La Salle následne získal pri mestečku Vaugirard skromný dom, kde zriadil noviciát na vzdelávanie mladých bratov, útulok pre chorých bratov a miesto, kde sa všetci členovia bratstva mali počas prázdnin zúčastňovať duchovných cvičení. Tento útulok bol však mimoriadne chudobný a skromný. Dom bol v zúfalom stave a hrozilo jeho zrútenie. Neboli v ňom ani kachle, bratia spávali na slame, nemohli si variť jedlo a žili výlučne z almužien od okolitých kláštorov. Chodili v obnosenom oblečení. V tejto biede nachádzali bratia útechu a posilu v modlitbe, bohoslužbách a častom prijímaní sviatostí. Boh im pomáhal natoľko, že ich ústav mal zakrátko štyridsať novicov. Počas hladomoru v roku 1693 sa bratia na dlhší čas presťahovali do Paríža, kde bolo ľahšie získať podporu a

živobytie. Neskôr sa La Salle spolu s nimi vrátil do Vaugirardu, kde sa všetci dohodli, že zložia doživotné sľuby a ustanovia pevné pravidlá, ktorých sa všetci členovia ich bratstva budú držať.

Po príprave duchovnými cvičeniami sa 6. júna 1694 vlastnoručnými podpismi i ústnym záväzkom zaviazali, že budú zakladať a spravovať kresťanské bezplatné školy, aj keby boli nútení žobrať a žiť na suchom chlebe. Spolu ich bolo dvanásť. Následne chcel La Salle opäť zložiť funkciu predstaveného bratstva. Keď bratia nesúhlasili, zaviazal ich sľubom, že po jeho smrti nikdy nezvolia za svojho predstaveného kňaza.

O nejaký čas La Salle presťahoval noviciát z Vaugirardu do prenajatého domu blízko Paríža, aby mohol jednoduchšie dohliadať na svoje školy v meste. Medzitým sa mu podarilo založiť tretiu bratskú školu. Vtedy začalo nové prenasledovanie bratov v Paríži. Svetskí učitelia burcovali ľudí proti nim, vyrabovali ich školu pri sv. Placide a podali proti nim ďalšiu žalobu. Úrady však rozhodli v prospech bratov. Z mnohých miest prichádzalo toľko žiadostí, aby sa tam bratia usadili a zakladali školy, že im nebolo možné všetkým vyhovieť. V tomto období La Salle vypracoval vynikajúce pravidlá pre riaditeľov bratských škôl a rozoslal ich do všetkých svojich inštitúcií. Bratstvo kresťanských škôl však stále nemalo cirkevné schválenie. Preto La Salle v roku 1702 vyslal dvoch bratov do Ríma, aby získali pápežské potvrdenie jeho diela a, ak to bude možné, založili v Ríme kresťanskú školu podľa svojich pravidiel. Obaja vyslaní bratia mali na cestu len 100 frankov, znášali biedu a v Ríme čelili takým prekážkam, že jeden z nich sa ihneď vrátil do Francúzska bez úspechu. Druhý, menom Gabriel Drolin, zostal v Ríme, žil tam v núdzi, no zachoval si trpezlivosť a vytrvalosť. Až po 22 rokoch, po smrti La Salla, sa dočkal vo veku 65 rokov potvrdenia bratstva kresťanských škôl od pápeža Benedikta XIII. v roku 1724, po čom sa vrátil do Francúzska.

V roku 1700 sa La Salle presťahoval do mesta Troyes, aby tam zorganizoval miestne školy. Počas jeho neprítomnosti dvaja predstavení novicov nakladali s nimi z nerozvážnej horlivosti až príliš prísne. Jeden novic, ktorý bol za rôzne priestupky pokarhaný, podal na svojich predstavených žalobu. Toho sa chopili pyšní sektári jansenisti i svetskí učitelia a spôsobili, že proti celej družine školských bratov bol parížskemu arcibiskupovi zaslaný známy list plný obvinení. Vec bola vyšetrovaná v neprítomnosti La Sallea a nakoniec arcibiskup rozkázal, aby bratom bol ustanovený nový vrchný predstavený. La Salle, keď sa vrátil, tento príkaz pokorne a s vďakou prijal, čo arcibiskupa ohromilo. Keď však generálny vikár bratom ustanovil nového predstaveného, vyhlásili, že majú svojho vrchného predstaveného a iného si neželajú. Márne ich La Salle presviedčal, aby sa podriadili a prijali nového vrchného, menom Brikota. Bratia vyhlásili, že radšej vystúpia z družiny, než aby sa vzdali svojho milovaného predstaveného. Po dlhých rokovaniach bola táto zložitá záležitosť vyriešená tak, že La Salle zostal skutočným predstaveným bratov, pričom Brikotovi bolo zverené vedenie škôl. Ctižiadostivý muž však čoskoro získal výnosné benefícium a vzdal sa úradu, na ktorý nemal povolanie. Jeho nástupca vo vedení školských bratov sa snažil podkopať La Salleovu autoritu a šíriť v družine

nesvornosť. Medzitým svetskí učitelia v Paríži už po tretíkrát podali sťažnosť proti bratom, že vyučujú podľa svojich pravidiel síce bezplatne, ale do svojich škôl prijímajú žiakov bez rozdielu, nepreverujúc majetkové pomery ich rodičov. La Salleovi bolo nariadené, aby neprijímal do svojich škôl deti, ktoré nemajú potvrdenie o chudobe. Okrem toho mal každý školský brat zaplatiť pokutu 50 frankov a La Salle aj súdne výdavky, ktoré neskôr zvýšili na dvojnásobok. Chudobná družina toľko peňazí nemala. Keď navyše svetskí učitelia v Paríži najali zberbu, ktorá dom bratov vyplienila, La Salle už v tomto meste nemohol zostať a odišiel do mestečka Darnetal pri Rouene, aby tam založil školu. Urobil tak ochotne a rád, pretože práve na tomto mieste zbožná vdova Mailleferová pred rokmi zriadila prvú kresťanskú bezplatnú školu. Nová škola bratov v Darnetale si čoskoro získala takú dobrú povesť, že aj mešťania z Rouenu s arcibiskupom si želali mať školy bratov. Po dlhých rokovaniach prevzali bratia správu mestských škôl. La Salle potom so súhlasom arcibiskupa prenajal v meste rozsiahly dom so záhradou a presťahoval doň noviciát. Rouenskí mešťania zverovali bratom svojich synov na výchovu, najmä neposlušných chlapcov, aby ich polepšili.

Medzitým bratia v Paríži znášali od svetských učiteľov neustále prenasledovanie, avšak Boh im žehnal a škola pri sv. Sulpiciovi, ktorá bola nedávno blízko zániku, rozkvitla a mala dvanásť učiteľov. La Salleovo dielo rástlo a prosperovalo. Po niekoľkých rokoch získala družina školských bratov po celom Francúzsku všeobecnú obľubu, takže nestíhali vyhovieť žiadostiam miest, ktoré si želali ich inštitúcie. Zdalo sa, že La Salleovo požehnané dielo po mnohých útrapách konečne pevne stojí a že zakladateľ kresťanských bratských škôl bude na sklonku svojho obetavého života užívať pokoj. Avšak Boh rozhodol inak. Horlivý La Salle mal svoju družinu posvätiť a jej trvanie zabezpečiť nepretržitým utrpením.

V tom čase vo Francúzsku opäť nastal hlad z neúrody, ktorý školských bratov uvrhol do hroznej biedy. Ešte väčšie trápenie však La Salleovi spôsobil ľahkomyseľný abbé Clement. Tento iba dvadsaťdvaročný mladík prišiel zo St. Calais do Paríža a keď spoznal školy La Salleových bratov, bez rozmyslu si zaumienil, že založí kresťanský výchovný ústav pre vidieckych učiteľov. Požiadal La Sallea o pomoc, ale ten ho odmietal. Až keď ho Clement celý rok neustále prosil a arcibiskup ho povzbudzoval, La Salle mu napokon sľúbil podporu. Clement potom kúpil v Paríži dom za 13.000 frankov a prostredníctvom svojho priateľa Rogiera presvedčil La Sallea, aby na kúpu prispel sumou 2.500 frankov. Hneď nato sa školskí bratia presťahovali do kúpeného domu a prijali niekoľkých vidieckych mladíkov na výchovu.

Po čase bol La Salle predvolaný na súd, kde sa dozvedel, že je obvinený z toho, že nezletilého Clementa zviedol k nevýhodnej kúpe uvedeného domu a túto kúpu sprostredkoval. Táto krivá obžaloba bola zjavne dielom starých nepriateľov školských bratov. Márne sa La Salle bránil; jeho nepriatelia dosiahli, že bol odsúdený, ba úrady vydali na neho zatykač a zmienený dom zabavili. Nevinne prenasledovaný La Salle unikol svojim nepriateľom a utiahol sa do Provence, kde zostal dlhší čas. Neskôr sa však vrátil do Paríža, aby zachránil svoje ústavy pred hroziacim zánikom.

Tam napravil mnoho nedostatkov v školách bratov a dočkal sa zadosťučinenia, keď jeho nepriatelia uznali svoju chybu a prejavili ľútosť.

Na ceste z južného Francúzska do Paríža zažil La Salle mnoho radostí, ale aj nemálo smútkov. V meste Mende mu bratia odopreli poslušnosť, vyhnali ho zo svojho ústavu a získali na svoju stranu tamojšieho biskupa i obecné zastupiteľstvo, čím si svojvoľne zvolili vlastného riaditeľa. Márne sa La Salle snažil týchto neposlušných odštiepencov napraviť. Takmer desať rokov zotrvali v tejto smutnej nezávislosti, žili neusporiadaným životom a vzbudzovali proti sebe všeobecnú nenávisť mešťanov, až sa ich družina hanebne rozpadla.

V tom čase La Salle ochorel na bolestivú dnu, ktorá mu bránila slúžiť svätú omšu. Túto skúšku znášal s trpezlivosťou a odovzdanosťou do Božej vôle. Keď sa mu polepšilo, utiahol sa na majetok svojho priateľa pri Grenobli, kde trávil čas v modlitbách a nábožnom rozjímaní. Vtedy vo Francúzsku vyvolali veľký rozruch bludy pyšných jansenistov. La Salle nezabudol písomne napomenúť svojich učencov, aby sa týchto bludov vystríhali.

Rozjímavý život na vidieku pri Grenobli však nebol v súlade s Božou vôľou. To mu zvestovala bohabojná pastierka Louisa a on sa o tom presvedčil sám. Počas jeho neprítomnosti v Paríži sa nepriatelia snažili podkopať družinu bratov, šíriac medzi bratmi nesvornosť. Niektorí začali zavádzať novoty, ktoré ohrozovali celé dielo kresťanských škôl. Verní bratia v Paríži, Saint-Denise a Versailles však povstali a 1. apríla 1714 mu poslali list, v ktorom ho naliehavo žiadali, aby sa vrátil do Paríža. List končili odvážnymi slovami: *„Pokorne Vás prosíme a žiadame Vás v mene a z poverenia našej družiny, ktorej poslušnosti ste sa zaviazali, aby ste sa okamžite opäť ujali vrchného vedenia nášho zboru.“* La Salle bol týmto listom prekvapený a spočiatku nevedel, či má bratov chváliť, alebo karhať. Nakoniec si povedal: *„Dlho som učil svojich žiakov poslušnosti slovami, teraz je čas, aby som im ju hlásal aj príkladom.“* Opustil svoje útočisko pri Grenobli a po príchode do Paríža povedal bratom: *„Tu som; čo odo mňa chcete?“* Ihneď sa znovu ujal starostlivosti o družinu bratov a ich školy. V roku 1715 presunul noviciát bratov do Saint-Yon a sám sa pustil do prípravy novicov na ich budúce povolanie. Aby upevnil a zabezpečil svoje dielo, zvolal valné zhromaždenie riaditeľov škôl bratov, kde oznámil, že sa vzdáva úradu vrchného predstaveného družiny, aby ešte za svojho života mohol byť zvolený jeho nástupca podľa pravidla: brat, ktorý nie je kňazom. Na zhromaždení v Saint-Yon sa zišlo šestnásť riaditeľov škôl bratov, ktorí najprv vykonali duchovné cvičenia. Potom ich La Salle napomenul, aby zvolili toho, kto najviac vyniká rozvahou, miernosťou, bdelosťou, statočnosťou a milosrdnou láskou k blížnym. Jednomyseľne si zvolili výnimočného brata Bartolomeja, ktorý s plačom prijal ponúkaný úrad. Od toho dňa už La Salle nemal nijakú účasť na správe družiny. Pokladal sa za obyčajného brata a skromne sedával v jedálni na poslednom mieste. Napokon sa ešte raz vybral do Paríža, aby prijal značnú sumu po zomrelom Rogierovi. Rogier, ktorý bol spoluvinníkom ľahkomyseľného Clementa, cítil na smrteľnej posteli výčitky svedomia a odkázal La Salleovi peniaze ako odškodnenie. Tento odkaz prišiel bratom vhod, pretože mohli kúpiť dom v Saint-Yon, v ktorom doteraz bývali v nájme. Stalo

sa to Božím riadením v pravý čas, pretože majiteľka domu čoskoro zomrela a jej dedičia, ktorí bratov nemali radi, by ich boli vysťahovali.

Po úspešnom vyriešení tejto záležitosti sa La Salle pripravoval na smrť. Keď mu to zdravie ešte dovolilo, raz týždenne spovedal svojich spolubratov a novicov. V nedele a sviatky k nim prednášal duchovné povzbudenia, v ktorých im vysvetľoval ich povinnosti a neprestával ich nabádať k pokore a láske. Počas pôstu v roku 1719 sa jeho dlhodobá choroba zhoršila. Jediné, po čom túžil, bolo odslúžiť svätú omšu na sviatok svätého Jozefa, patróna svojho ústavu. Boh mu to umožnil. Na sviatok svätého Jozefa sa La Salle cítil zázračne lepšie, takže dokázal vstať a odslúžiť svätú omšu. Hneď nato ho však zachvátila veľká slabosť. Nábožne prijal Pánovo telo, kľačiac uprostred bratov. Potom im udelil požehnanie, vykonal poslednú modlitbu k Matke Božej a zaspal v Pánovi na Veľký piatok 7. apríla 1719 vo veku 68 rokov. Pochovaný bol vo farskom mestskom chráme svätého Severa, kde jeho telo odpočívalo až do roku 1784. V tom roku si školskí bratia v Saint-Yon postavili vlastný chrám a preniesli doň telo svojho zakladateľa. V roku 1835 boli jeho ostatky prenesené do domácej kaplnky školských bratov v Rouene.

Boh oslávil tohto horlivého kňaza zázrakmi a pápež Lev XIII. ho 19. februára 1880 vyhlásil za blahoslaveného. Jeho pamiatka sa slávi 4. mája.

Poučenie:

Blahoslavený Ján Krstiteľ de La Salle získal pre kresťanské školstvo a výchovu nehynúce zásluhy. Bol prvým, kto urobil základom vyučovania mládeže národný jazyk namiesto starej latinčiny a zakladal školy a výchovné ústavy pre široké vrstvy ľudu, mládež i učiteľov. Jeho systém výučby a výchovy je vynikajúci a všetko dobré, čo dnes nachádzame v školstve, vyrástlo z jeho zásad. Neoceniteľným prínosom pre školstvo bolo, že ho založil na náboženských princípoch.

Vo svojom návode pre bratov zdôrazňoval, že učiteľ by mal považovať za najväčšiu česť svoje povolanie, v ktorom sa môže podobať Kristovi Ježišovi, najdokonalejšiemu učiteľovi a priateľovi detí. Učiteľ naplnený duchom viery vidí vo svojich žiakoch samého Krista, ktorý miloval maličkých, posvätil ich svojou predrahou krvou a povedal: *„Nechajte deti prichádzať ku mne a nebráňte im, lebo ich je kráľovstvo nebeské.“*

Blahoslavený zakladateľ školských bratov zakázal svojim bratom učiť sa latinský jazyk a prikázal, aby ten, kto latinu pozná, sa správal, akoby ju nepoznal. Preto nepriatelia posmešne nazývali bratov *„frères ignorants“ („nevedomí bratia“).* Postupom času sa však ukázalo, že zákaz latinčiny bol veľmi prospešný. Takto zostali bratia navždy viazaní na základné školy, bez možnosti stať sa učiteľmi stredných škôl, čo zabezpečilo v ich spoločenstve zachovanie pokory a skromnosti. Bez týchto vlastností by láska k deťom a nadšenie pre povolanie učiteľa na základných školách neboli mysliteľné.

V roku, keď blahoslavený La Salle zomrel, mala jeho družina 27 ústavov s 274 bratmi. V roku 1724 pápež Benedikt XIII. cirkevne schválil školských bratov La Salleho ako

reholnú kongregáciu. Pred Francúzskou revolúciou mala kongregácia vo Francúzsku 121 ústavov a 1000 bratov. Počas revolúcie bola násilne rozpustená, mnohí bratia boli uväznení, niektorí zavraždení a ďalší utiekli do Talianska. Napoleon v roku 1808 povolil bratom opäť pôsobiť vo Francúzsku, a od tej doby kongregácia prosperovala. V roku 1856 mala vo Francúzsku 828 škôl so 7457 bratmi. V dnešnej dobe sú školskí bratia, hoci majú najlepšie školy, vo Francúzsku kruto prenasledovaní neveriacou slobodomurárskou vládou a už boli násilne olúpení o mnohé svoje ústavy. Zaprisahaní nepriatelia kresťanskej viery, slobodomurári, usilovne vykonávajú svoje diabolské dielo s cieľom zničiť zjavené kresťanské náboženstvo. Na tento účel sa snažia odnábožňovať školy, aby z nich vychádzala neveriaca mládež. Preto vo všetkých krajinách, kde vládnu slobodomurári, najmä vo Francúzsku a v Taliansku, nie je vo verejných školách financovaných štátom povolené vyučovanie kresťanského náboženstva, ani modlitby, ba ani umiestnenie kríža. Takýmto spôsobom vychovávajú generáciu bezbožníkov. Je to pekelné dielo a jeho dôsledky sú priam desivé.

Akú veľkú úrodu má diabol z neveriacich škôl, dokazujú tieto čísla: Od čias, keď bolo vo Francúzsku zo štátnych škôl odstránené náboženstvo, výrazne pribudlo zločinov spáchaných mládežou. Za jediný rok 1892 bolo vo Francúzsku súdne vyšetrovaných a potrestaných 17.000 zločinov, ktoré spáchali školáci. Medzi nimi bolo 30 úkladných vrážd, 39 jednoduchých vrážd, 3 otcovraždy, 3 otravy, 33 detských vrážd, 4.213 ťažkých zranení spôsobených deťmi, 23 prípadov podpaľačstva a 15.852 rôznych zločinov, ktoré boli v rozpore so 6. a 7. Božím prikázaním. Za posledné desaťročie bolo vo Francúzsku násilne odvedených 40.000 chlapcov a 13.732 dievčat povinných chodiť do školy bolo zadržaných za tuláctvo a nemravný život. Toto je ovocie nevereckej výchovy v slobodomurárskych školách vo Francúzsku. Nie je preto divu, že svedomití rodičia vo Francúzsku radšej zverujú svoje deti školským bratom, aj keď to znamená zvýšené náklady. Vo všetkých mestách, kde školskí bratia pôsobia, sú štátne školy poloprázdne. Práve preto slobodomurárska vláda prenasleduje bratov, vyháňa ich, kde sa len dá, a núti rodičov, aby posielali svoje deti do štátnych škôl a tak ich vystavili jedu neviery.

Keď horí u suseda, treba dávať pozor, aby nezhorel aj náš dom. V dnešnej dobe horí oheň neviery a z nej vyplývajúcej morálnej skazenosti aj v našom susedstve. Už aj vo Viedni sa pokúsili odstrániť zo škôl kríže a kresťanské modlitby. V takýchto podmienkach je záslužné podporovať výnimočné dielo školských bratov La Salla, aby aj u nás získali pevné zázemie. Družina školských bratov bola ustanovená vo Viedni v roku 1857 a v Rakúsku má tieto ústavy: C. k. sirotinec vo Viedni so školou, školu v Piatich domoch vo Viedni, sirotinec Norbertinum v Pressbaume, učiteľský ústav v Tisise pri Feldkirchu vo Vorarlbergu, školu v Strebersdorfe, výchovný ústav pre chlapcov tamtiež a útulok pre učňov a študentov vo Viedni. Okrem toho má družina noviciát s prípravkou pre učiteľov v Strebersdorfe. Požehnané dielo blahoslaveného La Salla sa teda ujalo aj v Rakúsku. Nech aj náš národ ocení a ochotne prijme toto dielo!

II. Sv. Ján Damascénsky, učiteľ Cirkvi (7. stor.)

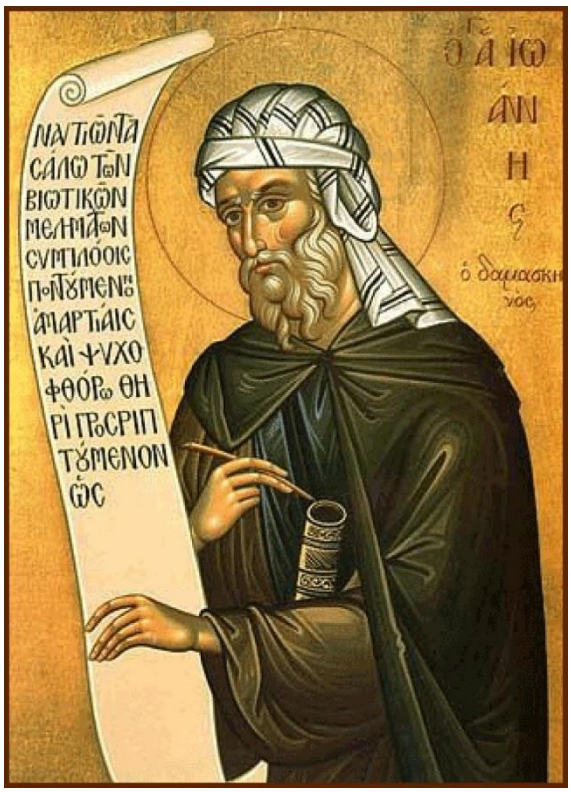

K významným obhajcom katolíckeho učenia o uctievaní posvätných obrazov proti obrazoborcom v 8. storočí patrí učiteľ Cirkvi Ján nazývaný Damascénskym podľa svojho rodiska. Keď sa sýrske mesto Damask v roku 635 dostalo pod vládu mohamedánskych Saracénov, zostali Jánovi predkovia verní svojej kresťanskej viere. Jeho otec Sergius, bohatý a vážený mešťan, mal u Saracénov takú vážnosť, že mohamedánsky kalif Abdul Melek ho povolal do svojej štátnej rady a ustanovil za svojho najvyššieho komorníka. Sergius sa vo svojej funkcii na dvore saracénskeho vládcu v Damasku neohrozene hlásil ku kresťanskej viere a využíval svoju veľkú moc na prospech veriacich. Ako zámožný muž vykupoval kresťanských otrokov a väzňov, pomáhal chudobným kresťanom a všetkým poskytoval príklad bohabojného života. Svojho syna Jána, narodeného v roku 675, vychovával starostlivo a upevňoval ho vo svätej viere i v bázni Božej. Starostlivý otec čoskoro premýšľal, ako by Jánovi zabezpečil vyššie vzdelanie, a horlivo sa modlil, aby mu Boh pomohol tento úmysel uskutočniť. Arabi vládnuci v Damasku boli vtedy nevzdelaní ľudia a kresťanskí Sýrčania, ktorých utláčali, nemali žiadne vyššie školy. Sergius dlho premýšľal, čo má urobiť so synom, ktorý dospieval, až mu pomohol sám Boh.

Jedného dňa Sergius na trhu v Damasku uvidel niekoľko otrokov, ktorých arabskí námorní piráti zajali a ponúkali na predaj. Medzi nimi bol aj mních Kosmas z Kalábrie, známy svojou učenosťou a svätým životom. Sergius ho vykúpil z otroctva a prijal do svojho domu ako vychovávateľa svojho syna Jána. Tento výnimočný muž vyučoval a vychovával zvereného Jána s veľkou starostlivosťou a láskou. Ján, obdarený vzácnymi duchovnými darmi, vynikal nielen vo svetských vedách, ale aj v teológii. Upevnil sa vo viere a dozrel v kresťanských cnostiach. Po rokoch Kosmas opustil Jána a odišiel do kláštora sv. Sáby neďaleko Jeruzalema v Palestíne, kde sa neskôr, v roku 743, stal biskupom v Majume.

Čoskoro po Kosmovom odchode Ján osirel. Kalif Abdul Melek, priaznivec zosnulého Sergia, si vysoko vážil vzdelaného Jánovho syna a povolal ho na miesto jeho otca, do úradu najvyššieho štátneho komorníka. Ján, kráčajúc v šľapajach svojho otca, slúžil mohamedánskemu panovníkovi čestne a verne, zostávajúc horlivým, zbožným a cnostným kresťanom. Vo svojej významnej štátnej funkcii si získal neobmedzenú dôveru kalifa pre svoju obratnosť, učenosť a spravodlivosť, pričom nedovolil, aby boli kresťania v Damasku utláčaní.

Zatiaľ čo kresťania pod vládou mohamedánskych Saracénov v Sýrii pokojne žili, v Byzantskej ríši nastalo strašné prenasledovanie pravoverných katolíkov. Surový vojak, cisár Lev III. Izaurský, v roku 726 zakázal vzdávať posvätným obrazom akúkoľvek náboženskú úctu a nariadil kruto trestať všetkých, ktorí by tento zákaz porušili. Počujúc o tomto násilí, Ján Damascénsky vzplanul svätým hnevom a napísal na obranu posvätných obrazov podrobné dielo v nádeji, že tým cisára poučí a obráti. Keď však cisár pokračoval v krutom postupe proti ctiteľom svätých obrazov a v roku 730 poslal pravoverného konštantínopolského patriarchu Germána do vyhnanstva, Ján Damascénsky napísal ďalšie dve diela na obranu katolíckeho učenia o posvätných obrazoch. V týchto spisoch Ján zdôrazňoval, že Boh síce nemôže byť zobrazený, ale posvätné obrazy poučujú veriacich o Božích vlastnostiach a skutkoch, sú užitočné na vzdelávanie a povzbudenie ľudu. Preto najvýznamnejší cirkevní otcovia správne obhajovali a odporúčali uctievanie obrazov. Tieto obranné spisy sa rýchlo šírili v celej Byzantskej ríši, poskytujúc katolíckemu ľudu poučenie a útechu, a významne prispeli k potlačeniu obrazoborectva.

Hoci si Ján na dvore mohamedánskeho kalifa v Damasku užíval veľkú vážnosť a mohol slobodne vyznávať svoju vieru, zatúžil po inom spôsobe života. Podľa svojho dávneho želania sa chcel zbaviť všetkých svetských starostí a zamestnaní, aby sa výlučne venoval Bohu a starostlivosti o svoju dušu. Vzdal sa svojho úradu v Damasku, prepustil otrokov na slobodu, rozdal otcovské dedičstvo príbuzným, chudobným a chrámom, a rozlúčiac sa so svetom putoval do Jeruzalema, kde si uctil posvätné miesta. Odtiaľ zamieril k svojmu bývalému učiteľovi Kosmovi do kláštora sv. Sáby.

Keď správa o Jánovi dorazila do kláštora, mnísi nechceli prijať takého svätého a učeného muža medzi seba, až kým sa jeden staručký mních nerozhodol ujať sa jeho výučby. Ján sa podriadil prísnym kláštorným pravidlám. Cvičil sa v poslušnosti, obetoval svoje práce Bohu, zanechal spomienky na svet, nikdy sa nevystatoval svojou učenosťou a žil v mlčanlivosti. Ochotne plnil všetko, čo mu kláštor uložil.

Aby ho učiteľ dokonale upevnil v pokore, nariadil mu, aby sa pešo, oblečený v skromnom mníšskom rúchu, vydal do Damasku, kde kedysi zastával vysoký štátny úrad, a tam na trhu predával koše, ktoré uplietli mnísi, za neobyčajne predraženú cenu. Ján sa podrobil tomuto ponižujúcemu úkolu, priniesol koše do Damasku a ponúkal ich na predaj. Keďže však za ne pýtal prehnane veľa, ľudia na trhu sa mu smiali a posmievali sa mu. Až jeden z jeho bývalých sluhov, keď spoznal svojho niekdajšieho dobrotivého pána, sa nad ním zľutoval a odkúpil od neho všetky koše. Potom sa Ján s utŕženými peniazmi vrátil do kláštora a odovzdal ich. Týmto skutkom pokory získal povolenie venovať sa posvätným vedám a písať spisy na obranu svätej viery.

Okolo roku 740 Jeruzalemský patriarcha vysvätil Jána za kňaza, čo bolo medzi mníchmi vtedy veľkou vzácnosťou. V kontakte so svojím bývalým vychovávateľom Kosmom, ktorý sa od roku 743 stal biskupom v Majume v Palestíne, Ján v kláštore študoval spisy svätých Otcov, zhromažďoval životopisy svätých pre potreby Cirkvi, bojoval proti obrazoborcom i iným heretikom a písal vynikajúce diela na obranu katolíckej viery a na vzdelanie veriacich.

Zatiaľ čo v Byzantskej ríši počas panovania syna a nástupcu Leva III. Izaurského, cisára Konštantína V. (741–775), obrazoborci týrali, mučili, vyháňali a vraždili pravoverných mníchov, Ján Damascénsky pracoval v pokoji a bez prekážok pod vládou mohamedánskych Saracénov vo svojom kláštore na prospech svätej Cirkvi. Neskôr začal častejšie vychádzať medzi ľud, ktorého upevňoval v pravej viere, a dokonca sa odvážil ešte počas panovania obrazoborca cisára Konštantína V. odísť do Konštantínopolu, kde kázal proti obrazoborcom, pripravený podstúpiť aj mučenícku smrť za svoju vieru. V Konštantínopole sa mu však vtedy nijaké príkorie nestalo. Keď sa potom vrátil do kláštora sv. Sáby, zomrel tam v Pánovi v roku 780, dosiahnuc vysoký vek. Pochovaný bol pri bráne kláštora.

Poučenie:

Svätý Ján Damascénsky ako prvý z Grékov systematicky spracoval vierouku pravej viery vo svojom teologickom diele *Zdroj poznania*. Okrem troch obrán proti obrazoborcom napísal aj spis *O bludoch*. Obnovil mnohé narušené grécke bohoslužobné knihy a upravil liturgické obrady podľa tradície sv. Sáby. Skladal aj posvätné spevy. Vo svojich spisoch veľmi dôvtipne a obratne bojoval proti heretikom, opierajúc sa o učenie gréckeho filozofa Aristotela. Pre svoje vynikajúce diela je tento svätec v katolíckej Cirkvi uctievaný ako učiteľ Cirkvi.

Jeho pamiatka sa kedysi na Západe slávila 6. mája, ale od roku 1891 sa na príkaz pápeža Leva XIII. pripomína 27. marca. Posvätné obrazy, ktoré svätý Ján Damascénsky obhajoval, učia kresťanov o tajomstvách viery, pripomínajú, čo Spasiteľ a svätí vykonali a vytrpeli, a nabádajú k zbožnosti a nasledovaniu Krista a jeho svätých. *„Tak, ako pôsobí na čitateľov kniha, tak pôsobí na divákov obraz. Na obrazoch aj nevedomí vidia a negramotní čítajú, čo majú nasledovať,“* hovorí sv. Gregor. Preto sú posvätné obrazy najkrajšou ozdobou nielen Božích chrámov, ale aj súkromných príbytkov katolíkov.

Tak, ako posvätné obrazy vzdelávajú a povznášajú ľudskú myseľ, sú necudné obrazy škodlivé. Už pohanskí zákonodarcovia zakazovali nemravné obrazy. Filozof Aristoteles tvrdí, že v obci nemajú byť trpené necudné reči, ktoré zvádzajú k nemravným činom, a rovnako nemajú byť trpené nečisté vyobrazenia. Sv. Augustín vyrozprával príbeh o istom mladíkovi, ktorý bol pohľadom na obraz nemravného výjavu zvádzaný k hanebnému skutku. Svätý Karol Boromejský napomínal hospodárov a správcov domov, aby netrpeli vo svojich príbytkoch nič, čo sa nepatrí kresťanským rodinám, a najmä aby v ohni zničili všetky oplzlé obrazy. Aké biedne remeslo vykonávajú tí zvrhlíci, ktorí sa nehanbia takéto obrazy vytvárať, vystavovať ich na obdiv a ponúkať na predaj! Dokonca sa ešte opovažujú túto nehanebnosť zakrývať pláštikom umenia! Umenie samo o sebe je vznešené; to, čo však v mládeži prebúdza najškodlivejšie vášne, nie je umením, aj keby to bolo dielom zručných rúk. Je to priamym zvádzaním a nabádaním k ohavným činom. Tu platí slovo Pánovo: *„Beda človeku, skrze ktorého prichádza pohoršenie.“* (Mt 18, 7.)

V dome, kde nie sú kresťanské obrazy a kde sú zobrazené iba nemravnosti, nežijú veriaci a bohabojní kresťania. Tam vládne *„žiadosť tela, žiadosť očí a pýcha života, ktoré nie sú od Otca, ale sú zo sveta.“* (1 Jn 2, 16.)

Dňa 6. mája si pripomíname svätého Evodia, biskupa Antiochijského, ktorého ustanovil apoštol svätý Peter; svätého Lucia Cyrenejského, hlásateľa Božieho slova v Antiochii, o ktorom sa zmieňuje svätý Lukáš (Sk 13, 1–2); svätých Heliodora a Veusta, mučeníkov; svätú Benediktu, pannu a ďalších svätých.

7. MÁJ

Sv. Stanislav, biskup a mučeník (11. stor.)

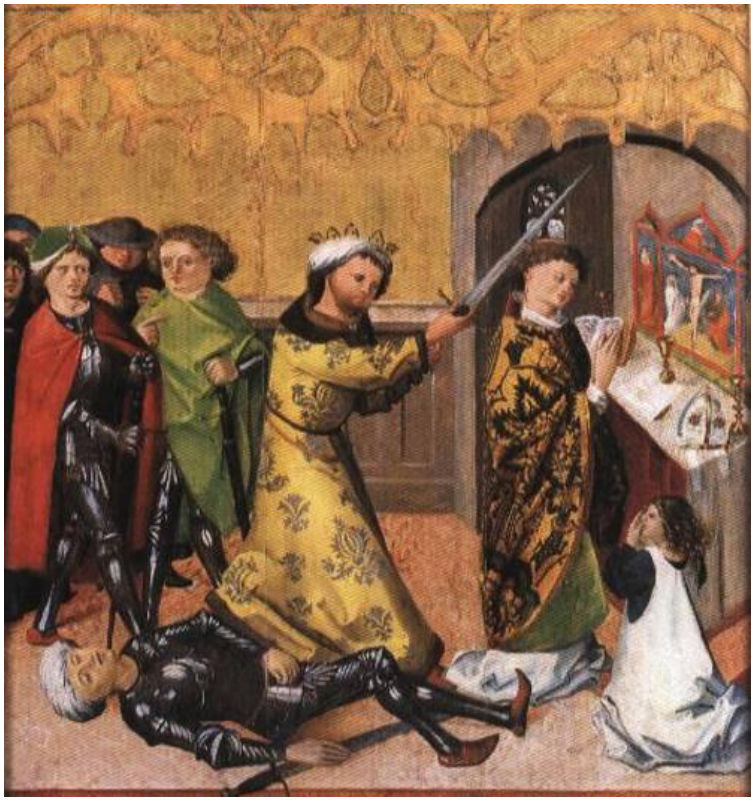

Hlavným mučeníkom a patrónom poľského národa je svätý Stanislav, biskup Krakovský. Jeho rodičia, otec Velislav, šľachtic zo Ščepanowského rodu, a matka Bogna, mali majetok v dedinke Ščepanow neďaleko Bochnie na východnej strane hlavného mesta Krakova. Na vlastné náklady tam postavili a obdarili chrám zasvätený svätej Márii Magdaléne. Boli bohatí na pozemské statky, ale preslávili sa nábožnosťou a čistotou mravov a požívali úctu i lásku ľudu. K úplnému pozemskému šťastiu im však chýbalo jediné – ich manželstvo zostávalo dlho bezdetné. Po celé roky sa modlili, aby Boh požehnal ich zväzok dieťaťom, no zdalo sa, že ich modlitby zostanú nevypočuté. Až po tridsiatich rokoch Boh splnil ich najvrúcnejšiu túžbu. Dňa 26. júla 1030 porodila Bogna syna, ktorému pri krste dali meno Stanislav. Šťastní rodičia ho privítali ako vzácny dar z nebies a už v kolíske ho zasvätili Bohu.

Stanislav už v detstve prejavoval nábožnú myseľ, bystrý rozum a dobré srdce. Keď vyrástol, rodičia ho poslali najprv na arcibiskupskú školu v Hnezdne a potom na univerzitu do svetového mesta Paríža, aby sa dôkladne vzdelal vo vedách. Stanislav sa v Paríži s veľkým úspechom venoval teologickým vedám i cirkevnému právu a vďaka bohabojnej výchove, ktorú dostal od rodičov, zostal nábožný a cnostný aj v cudzine. V Paríži často stretával reholníkov a pojal úmysel vstúpiť do kláštora, aby dosiahol vyššiu kresťanskú dokonalosť. Božia prozreteľnosť mu však medzičasom pripravila iné a dôležitejšie povolanie v Cirkvi.

Po siedmich rokoch vytrvalého štúdia sa Stanislav vrátil do vlasti, obohatený o cnosti svätých a vzácne vedomosti. Rodičia aj krajania ho vo Ščepanowe privítali s veľkou radosťou a hľadeli na neho ako na svoju pýchu. Stanislav si zo štúdií priniesol množstvo kníh a neprestával sa ďalej vzdelávať. Po smrti rodičov sa rozhodol uskutočniť svoj dávny zámer vstúpiť do kláštora. Vedel, že Boh najradšej vlieva svoju milosť do srdca, ktoré sa zbavilo všetkých pozemských statkov, preto predal zdedený majetok a peniaze rozdal chudobným. Už sa pripravoval na rehoľný život, aby v chudobe, čistote a pokore nasledoval Krista a jeho apoštolov. Medzitým však krakovský biskup Lambert Zula spoznal jeho výnimočné cnosti a presvedčil ho, aby prijal kňazské svätenie a vstúpil do zboru kanonikov krakovskej katedrály. Stanislav sa podriadil biskupovej vôli a v roku 1049 bol vysvätený za kňaza, pričom sa stal kanonikom. Vo svojej novej úlohe žil veľmi prísne, ako mních. Pôsty a sebazaprenie udržiavali jeho telo na uzde, horlivo vykonával cirkevné hodinky v katedrále, študoval Sväté písmo a bol obetavým a hľadaným spovedníkom i duchovným radcom. Získal si veľkú úctu a lásku krakovského duchovenstva i ľudu.

Osobitnú pozornosť venoval kázaniu Božieho slova. Bol vzdelaný a výrečný, vedel dojímať ľudské srdcia, a jeho kázne prinášali hojnú úrodu. Zástupy ľudí sa hrnuli, kamkoľvek sa postavil na kazateľnicu, a mnohí hriešnici sa vďaka nemu obrátili na cestu pokánia. Staručký biskup Zula ďakoval Bohu za tak výnimočného spolupracovníka v Pánovej vinici a po niekoľkých rokoch ho ustanovil generálnym vikárom krakovskej diecézy. Po smrti biskupa Lamberta Zulu v roku 1071 bol Stanislav duchovenstvom i šľachtou zvolený za jeho nástupcu. Preľaknutý zodpovednosti, ktorá mu bola ponúkaná, Stanislav úrad odmietol. Až keď ho na žiadosť Boleslava II. Smelého pápež Alexander II. výslovne vyzval, aby voľbu prijal, z poslušnosti sa podrobil a ujal sa biskupského úradu v Krakove.

Stanislav bol dobrým pastierom svojho zvereného stáda. Snažiac sa nasledovať Krista, aj ako biskup žil pokorne a kajúcne. Nosil na tele kajúcu košeľu, veľa sa modlil, rozjímal a obliekal sa jednoducho. Bol milosrdný a súcitný voči chudobným. Jeho dom sa stal útočiskom pre chudobných, siroty, vdovy, chorých a všetkých, ktorí potrebovali pomoc. Mal zoznam všetkých chudobných, vdov a sirôt z Krakova i celej diecézy a štedro im pomáhal. Často hovorieval, že sa najviac obáva toho, aby biskupské príjmy neobohacovali jeho ani jeho príbuzných, a aby jeho služobníci nezneužívali chlieb chudobných, čo považoval za svätokrádež.

Každoročne navštevoval všetky farnosti svojej diecézy, dohliadal na duchovenstvo, staral sa o to, aby viera a bohumilé mravy všade rozkvitali, a aby kňazi konali svoje povinnosti s horlivosťou a dávali dobrý príklad. Sám neúnavne kázal Božie slovo v Krakove i na vidieku. Napomínal k čistote, trpezlivosti a k dôvere v Boha a viedol svojich veriacich na cestu spásy. Vo svojom správaní prejavoval pokoru, no jeho zjav vyžaroval neodolateľnú dôstojnosť. Ľudia ho milovali ako otca a aj šľachta mu prejavovala bezhraničnú úctu. Apoštolský biskup žiaril živou vierou, účinnou láskou, dojímavou skromnosťou, anjelskou čistotou, nezlomnou spravodlivosťou a sebazaprením. Keď mu bolo ublížené, trpezlivo znášal krivdy a vinníkom odpúšťal.

Raz ho šľachtic Ján Březnický požiadal, aby vysvätil nový kostol v Březnici. Stanislav sa do tejto dediny vybral a bol šľachticom úctivo prijatý. Čoskoro sa však prchký a vášnivý muž na svojho hosťa nahneval, potupne ho vyhnal z domu a nechal jeho sluhov zbiť. Biskup bol takto donútený stráviť celú noc pod širym nebom na lúke, kde sa za náruživého šľachtica modlil. Skoro ráno však Ján Březnický pribehol, padol na kolená a prosil o odpustenie. Biskup mu rád odpustil, vrátil sa do dediny a posvätil nový kostol.

Zatiaľ čo Stanislav, podobný jasnej svieci postavenej na vysoký svietnik, žiaril pred Bohom i ľuďmi svojimi vzácnymi cnosťami a viedol svojich zverencov po ceste spásy, prišli naňho časy veľkého utrpenia a krutého prenasledovania. Od roku 1058 vládol v Poľsku syn zbožného a cnostného Kazimíra I., Boleslav II. zvaný Smelý. Tento panovník spočiatku kráčal v šľapajach svojho otca a viedol príkladný život. Založil slávny kláštor v Mohyle v hnezdenskej arcidiecéze, bol udatným bojovníkom, obnovil oslabenú poľskú ríšu a napriek svojmu vazalskému vzťahu k Nemecku sa na sviatok Božieho narodenia v roku 1076 dal korunovať za poľského kráľa, aby tak vyjadril svoju nezávislosť a samostatnosť. Časom sa však tento kráľ skazil. Hoci bol ženatý s ruskou kňažnou Veslavou, oddával sa zhýralosti, páchal násilie na ženách aj pannách, bol krutý a násilnícky, pyšný a neústupný, a svojim nemravným životom spôsoboval veľké pohoršenie medzi ľudom i šľachtou. Šľachtici sa ho báli a duchovenstvo sa neodvažovalo ho napomínať. Biskup Stanislav však nemohol a nesmel ďalej mlčať. Odišiel za kráľom a rozhodnými slovami mu vytkol jeho nezriadený život, zaprisahal ho, aby sa polepšil. Kráľ odpovedal vyhýbavo a ďalej kráčal po svojich nesprávnych cestách. Krátko nato kráľ násilne uniesol krásnu manželku šľachtica Mstislava z Buženína, Kristínu, držal ju uväznenú na svojom hrade a žil s ňou v cudzoložstve. Rozhnevaná šľachta sa obrátila na hnezdenského arcibiskupa, aby ako primas poľského kráľovstva napomenul kráľa a donútil ho prepustiť Kristínu a upustiť od pohoršlivého života. Primas však nemal odvahu apoštola, bál sa kráľa a váhal. Stanislav sa preto rozhodol vykonať to, čoho sa slabý primas neodvážil. Po pôste a modlitbe predstúpil pred kráľa a ako druhý Ján Krstiteľ mu povedal: *„Kráľu, nepatrí sa, aby si mal manželku svojho brata. Ako dlho ešte zotrváš v zatvrdilosti svojho srdca? Prečo nedbáš na Boha ani na spásu svojej duše a duší svojich poddaných? Prečo špiníš kráľovskú dôstojnosť a porušuješ prirodzené aj Božie zákony? Boj sa Božieho hnevu, ktorý ohrozuje teba, tvoje potomstvo a tvoje kráľovstvo!“* Keď kráľ vypočul biskupa, nahnevaný vstal, potupil ho ostrými slovami a rozhnevaný odišiel. Od toho dňa sa Stanislav začal vyhýbať kráľovskému dvoru, aby sa nezdalo, že súhlasí s panovníkovým zhýralým správaním.

Boleslav II. podnikol niekoľko vojenských výprav na Rus. Už v roku 1069 vrátil vyhnaného kniežaťa Izjaslava na veľkokniežacký trón v Kyjeve. Izjaslav sa však čoskoro znepriatelil so svojimi bratmi a bol opäť vyhnaný, pričom vládu v Kyjeve prevzal Svatoslav Jaroslavič (1073–1076). Po jeho smrti, na naliehanie pápeža Gregora VII., Boleslav II. v roku 1077 opäť vytiahol na Rus, aby druhýkrát dosadil Izjaslava, ktorý svoju ríšu ponúkol pápežovi ako léno. Táto výprava bola úspešná; Poliaci dobyli Kyjev. Boleslav II. však zostal v dobytých mestách, zrejme s úmyslom sám sa stať veľkokniežaťom Rusi, namiesto toho, aby podľa pápežovej vôle dosadil

Izjaslava. V Kyjeve viedol kráľ spolu s poľskými šľachticmi zhýralý život. Medzitým mnohé manželky týchto šľachticov v Poľsku nemohli čakať na návrat svojich mužov a žili v cudzoložstve so svojimi služobníkmi. Keď sa o tom poľskí páni v Kyjeve dozvedeli, jeden po druhom sa začali bez kráľovho povolenia vracať domov do Poľska. Boleslav bol nakoniec nútený vydať sa na neslávny ústup so zvyškom svojho vojska do vlasti. Keď sa kráľ vrátil do Krakova, začal ako šialenec zúriť proti šľachticom, ktorých považoval za vojenských zbehov, a kruto zakročoval aj proti ich manželkám. Násilne zabavoval ich majetky, mnohých vypovedal do vyhnanstva, iných uväznil a ďalších dal mučiť a popravovať. Surovo trestal aj množstvo nevinných ľudí a niektorým urodzeným dámam dal odrezať prsia, alebo im odobral dojčatá a namiesto nich im k prsiam prikladal šteniatka. Zároveň ustavične holdoval ohavným žiadostiam, páchal násilie na cnostných ženách a pannách.

Niet divu, že kráľ svojou šialenou krutosťou a hanebným životom vyvolal v celom národe spravodlivý hnev a nenávisť zo strany ľudu i šľachty, takže sa proti nemu v ríši začali nepokoje. Biskup Stanislav, pripravený ako dobrý pastier položiť život za svoje ovce, sa zastával nevinných prenasledovaných a ešte raz kráľovi adresoval otcovské napomenutie s výstrahou, že ak sa nepolepší, bude potrestaný najprísnejšími cirkevnými trestami. Ani táto hrozba však nepomohla. Preto odvážny biskup nakoniec uvalil na nenapraviteľného Boleslava kliatbu a zakázal mu vstup do chrámu Pánovho. Pyšný kráľ však na to nedbal a naďalej verejne navštevoval kostol. Biskup teda vyhlásil, že bohoslužby v Krakove a v celej diecéze budú zastavené, ak sa kráľ postihnutý kliatbou opováži vstúpiť do niektorého chrámu. Zúriaci Boleslav prisahal biskupovi pomstu. Dňa 8. mája 1079 slúžil Stanislav svätú omšu v kaplnke sv. Michala na Skalke pri Krakove. Keď sa to kráľ dozvedel, prirútil sa s niekoľkými žoldniermi ku kaplnke a prikázal, aby bol biskup násilím vyvedený od oltára von zo svätyne. Ozbrojenci, dojatí vážnym pohľadom svätého biskupa, váhali na neho siahnuť a ustúpili. Na to kráľ, strašne preklínajúc, vtrhol do kaplnky, vytasil meč a vrhol sa na svätca, ktorý práve slúžil omšu. Rozzúrený mu mečom rozťal hlavu. Potom dal kráľ telo mučeníka odniesť z kaplnky a prikázal ho rozsekať na kusy a pohodiť na poli dravcom ako korisť. Kanonici krakovskej katedrály však, nedbajúc kráľovho hnevu, telo umučeného biskupa úctivo pochovali v tej istej kaplnke sv. Michala. Ľud ho okamžite začal uctievať ako veľkého svätca a mučeníka a putoval na jeho hrob. Pohrebná kaplnka sv. Michala čoskoro nestačila návalu zbožných pútnikov.

Správa o mučeníckej smrti sv. Stanislava otriasla celým Poľskom. Krakov i celá ríša sa zachveli hrôzou a zdesením. Pápež Gregor VII. uvalil kliatbu na vraha Boleslava a jeho spolupáchateľov, pričom zbavil jeho poddaných povinnosti poslušnosti a vernosti voči nemu. Boleslav, prenasledovaný kliatbou Cirkvi a nenávisťou ľudu, sa nemohol udržať na kráľovskom tróne a hroziace povstanie ho prinútilo k úteku. Sužovaný výčitkami svedomia utiekol do Uhorska ku svojmu strýkovi, kráľovi Ladislavovi. Keď sa Ladislav dozvedel o jeho hroznom zločine, zhrozil sa ho a odmietol ho. Boleslav sa potom potuloval svetom ako Kain.

O jeho smrti existujú rôzne správy. Podľa jednej sa zbláznil a spáchal samovraždu, podľa inej ho zabili Uhri, a podľa ďalšej verzie ho na love roztrhali psy. Najrozšírenejšia, hoci až z neskoršej doby pochádzajúca správa hovorí, že Boleslav II. sa ako pomätený dlho potuloval po cudzích krajinách, až nakoniec prišiel do Korutánska. Jedného večera zaklopal na bránu benediktínskeho kláštora pri jazere Ossiach chudobne oblečený pútnik, ktorý sa vydával za nemého a odovzdal opátovi lístok s prosbou, aby ho prijali za sluhu kláštora, kde si želal žiť a zomrieť v najprísnejšej kajúcnosti. Tento pútnik bol prijatý a plnil všetky uložené povinnosti. Na smrteľnej posteli sa priznal, že je to on – Boleslav II. Smelý, vrah sv. Stanislava.

V bývalom kláštornom, teraz farskom osiašskom chráme sa dodnes zachoval náhrobný kameň osadený v stene, na ktorom je vytesaný osedlaný kôň s nápisom: *„Boleslav, poľský kráľ, vrah sv. Stanislava, biskupa krakovského.“*

Keď brat a nástupca Boleslava, Vladislav (1080–1102), postavil v Krakove nový katedrálny chrám Pánov, boli doň v roku 1088 slávnostne prenesené ostatky sv. Stanislava. Boh na tomto mieste oslávil svätého mučeníka mnohými zázrakmi. Na žiadosť poľského kráľa Boleslava V., zvaného Stydlivý, začlenil pápež Inocent IV. v roku 1254 umučeného Stanislava medzi svätcov katolíckej Cirkvi. Poliaci ho uctievajú ako svojho hlavného patróna, jeho pamiatku slávia 7. mája a dodnes putujú k jeho oslávenému hrobu v krakovskej katedrále na Waweli.

Chrám sv. Víta v Prahe získal v roku 1253 dve vzácne relikvie sv. Stanislava a v roku 1363 poľský kráľ Kazimír III. daroval na prosbu Karola IV. tej istej katedrále jeden zub a prst svätca.

Poučenie:

Boleslav Smelý je odstrašujúcim príkladom zatvrdnutosti v hriechoch. Nedbajúc na napomenutia, prosby a výstrahy otcovského biskupa Stanislava, dával priechod telesným vášňam a svojim rozmarom, pričom upadal stále hlbšie, až sa stal nenapraviteľným zatvrdilcom. Boh nemôže hriešnika na zemi postihnúť väčším trestom, ako keď mu vo svojej spravodlivosti prestane udeľovať svoju milosť a dopustí, aby sa jeho srdce v hriechoch úplne zatvrdilo.

Do tohto hrozného stavu duševného upadá človek vlastnou vinou, keď si navykne na hriechy; jeho zmysly sa otupujú hýrením, svedomie sa ozýva čoraz slabšie, až nakoniec úplne utíchne, a hriešnik už ani pri najväčších neprávostiach nepociťuje výčitky. *„Bezbožný, keď príde na hlbinu hriechu, pohrdne a ide za ním hanba a pohanenie.“* (Prís 18, 3.) Pohŕda aj najhoršími hriechmi, berie ich na ľahkú váhu a nerobí si nič ani z najodpornejších skutkov. *„Jeho srdce je tvrdé ako kameň a pevné ako kováčska nákova.“* (Jób 41, 15.) *„Tvrdé srdce napokon zle dopadne, a kto miluje nebezpečenstvo, zahynie v ňom.“* (Sir 3, 27.) Ak sa chceme vyhnúť hroznému osudu zatvrdnutosti v zle, nezvykajme si na hriechy. Dbajme na napomenutia, ktorými nám Boh i Cirkev dávajú spásonosné výstrahy, neodmietajme Božiu milosť a už v zárodku prekonávajme všetky nezriadené pohnútky. *„Dnes, keď počujete jeho hlas, nezatvrdzujte svoje srdcia.“* (Žalm 94, 8.)

---

7. mája sa zároveň pripomína pamiatka sv. Flavie Domitilly, mučeníčky z čias cisára Domiciána. Niekoľko častí jej lebky priniesol Karol IV. v roku 1370 z Ríma a daroval ich chrámu sv. Víta v Prahe. Taktiež sa v tento deň oslavuje sv. Benedikt II., pápež († 685); sv. Juvenál, mučeník; sv. Albert, roľník († 1190 v Krome); sv. Kvadrát, mučeník a ďalší.

8. MÁJ

Sv. Atanáz Veľký, alexandrijský arcibiskup (4. stor.)

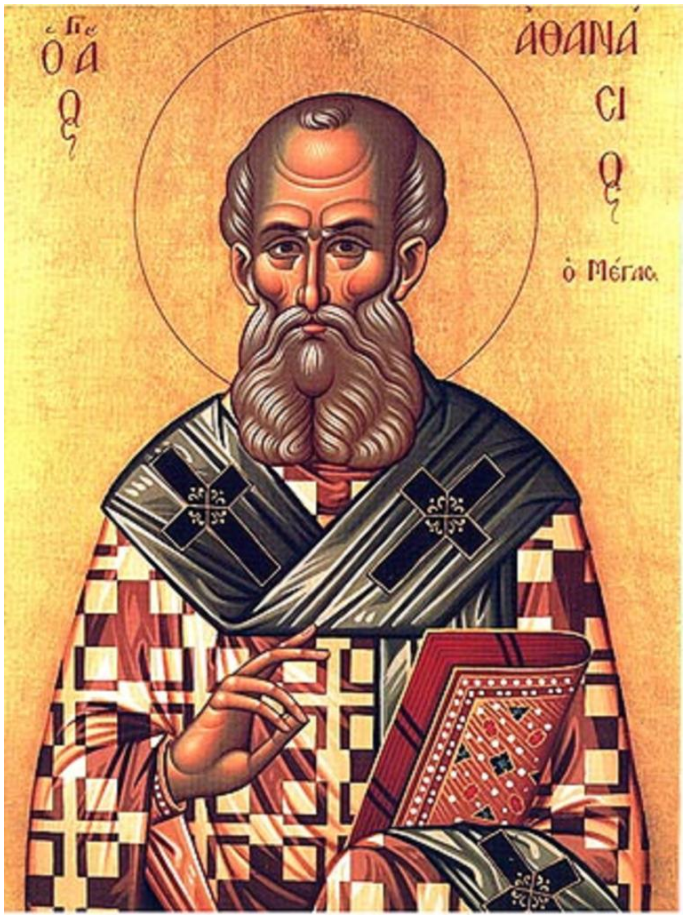

Najslávnejším obrancom pravoverného učenia katolíckej Cirkvi o božskej prirodzenosti Ježiša Krista proti arianskym bludom v štvrtom storočí bol významný alexandrijský patriarcha Atanáz. Právom sa nazýva stĺpom a učiteľom Cirkvi, otcom pravovernosti – Atanázom Veľkým.

Atanáz sa narodil okolo roku 300 niekde v Egypte. Po štúdiách teológie a osvojovaní si svätých cností medzi egyptskými pustovníkmi pod vedením sv. Antona bol v roku 319 vysvätený za diakona a stal sa spoločníkom a pomocníkom sv. Alexandra, alexandrijského arcibiskupa, horlivého obrancu katolíckej viery proti bludárovi Ariovi. Keď sa Alexander v roku 325 vydal na Nicejský koncil, Atanáz mu stál po boku. Na koncile ako mladý diakon so značnou učenosťou a výrečnosťou hájil božstvo Ježiša Krista proti ariánom, odhalil ich podvody a získal nadšený súhlas pravoverných biskupov. Tento prvý všeobecný cirkevný koncil zavrhol Ariovo bludárstvo a slávnostne vyhlásil katolícke učenie o božstve Pána týmito slovami: *„Veríme v jedného Pána Ježiša Krista, jednorodeného Syna Božieho, zrodeného z Otca pred všetkými vekmi: Boha z Boha, Svetlo zo Svetla, pravého Boha z Boha pravého, splodeného, nie stvoreného, jednej podstaty s Otcom. Skrze neho bolo všetko stvorené.“*

Atanáz nazýval tento koncil pravým stĺpom a víťazným znamením proti každému bludu. Hovoril, že to, čo Boh týmto koncilom ustanovil, pretrvá naveky. Svätý Alexander, ktorý sa dožil zavrhnutia Ariovho bludárstva, zomrel už v roku 329. Aby aj do budúcnosti ochránil svoje stádo pred dravými ariánskymi vlkmi, odporučil

vynikajúci patriarcha na smrteľnej posteli za svojho nástupcu na biskupskom úrade učeného a zanieteného diakona Atanáza. Atanáz nebol prítomný pri jeho smrti, keďže bol kvôli cirkevným záležitostiam odcestovaný z Alexandrie. Krátko nato, po niekoľkých dňoch modlitieb, bol jednomyseľnou voľbou duchovenstva i ľudu 8. júna 328 povolaný na biskupský stolec sv. Marka v Alexandrii. Po prijatí kňazskej a biskupskej vysviacky nasledoval kroky svojho slávneho predchodcu.

Zvolením Atanáza na významný alexandrijský arcibiskupský stolec utrpeli ariáni veľkú ranu. Poznali ho z koncilu v Nicei a vnímali ho ako veľmi nebezpečného a neústupného protivníka. Preto proti nemu sústredili všetku svoju nenávisť a divoko naňho útočili. Atanáz, najzdatnejší a najrozhodnejší odporca ariánskeho bludárstva, sa stal už od Nicejského koncilu vodcom všetkých pravoverných katolíkov a zostal ním až do svojej smrti.

Pôvodcovia ariánskeho bludu boli na koncile v Nicei vylúčení z Cirkvi, najmä Arius a dvaja jeho poprední prívrženci, ktorí boli vypovedaní do Ilýrie. Ariáni sa však čoskoro začali snažiť prosbami o to, aby sa ich vodca mohol vrátiť do Alexandrie a bol opäť prijatý do Cirkvi. Atanáz, dobre poznajúc zákerného Aria, odmietal jeho prijatie a nedal sa presvedčiť ani hrozbami, ba ani príhovorom nikomédijského biskupa Eusébia. Eusébius sa preto obrátil na cisára Konštantína s prosbou, aby sa sám ujal Aria, pričom tvrdil, že Arius a jeho prívrženci sú pravoverní a že sa radi podriadia Cirkvi, ak budú opäť prijatí. Cisár, ktorému záležalo na všeobecnom uznaní záverov nicejského koncilu a na jednote v Cirkvi, prijal Aria k sebe a skúmal jeho vieru. Arius predstavil cisárovi dvojzmyselné a zavádzajúce vyznanie viery, ktorým ho chcel oklamať, a skutočne sa mu to podarilo. Cisár, neznalý teológie, neodhalil jeho podvod a od tej doby ho pokladal za pravoverného.

Keď sa však Atanáz zdráhal prijať Aria, cisár ho obvinil z pýchy a žiarlivosti, ba dokonca mu prikázal, aby prijal nielen Aria, ale aj všetkých jeho prívržencov. Atanáz statočne odpovedal cisárovi, že Cirkev sa nikdy nespojí s kacírmi a že on sám nemôže prijať zjavného bludára, ktorý popiera božstvo Krista. Po tejto odpovedi cisár rozhodol, že Ariova viera bude opätovne preskúmaná na cirkevnom sneme.

Eusébius Nikomédijský, ktorý sa úplne pridal na stranu Aria, sa od tej doby stal hlavným organizátorom úkladov proti Atanázovi, s cieľom dosiahnuť jeho vyhnanie z Alexandrie. Spojil sa s ariánskymi meletiánmi v Egypte a na ich radu poslal troch meletiánskych kňazov k cisárovi do Nikomédie, kde krivo obvinili Atanáza z toho, že údajne zaviedol novú kostolnú daň – odvádzanie ľanových rúch na cirkevné potreby. Práve vtedy sa však v Nikomédii zdržiavali dvaja kňazi z Alexandrie, ktorí túto malichernú obžalobu vyvrátili.

Cisár napriek tomu povolal Atanáza k sebe. Ariáni predložili nové obvinenie, že vraj podporoval zlatom akéhosi velezradcu Filumena. Keď sa cisár presvedčil, že všetky tieto obvinenia sú lživé, prepustil Atanáza s poctou a poslal veriacim do Alexandrie list, v ktorom ich vyzýval k jednote a nazval horlivého patriarchu Božím mužom. Atanáz potom nejaký čas pokojne pôsobil a rozvíjal pravú vieru medzi svojím stádom.

Medzitým si však meletiáni vymysleli nové obvinenia proti nemu a udali ho cisárovi ako narušiteľa pokoja v Egypte. Aby tieto spory odstránil, cisár v roku 335 zvolal cirkevný snem do Týru vo Fenícii. Na tomto sneme sa zišlo 60 ariánskych biskupov s cieľom za každú cenu zosadiť a vyhnať Atanáza. Atanáz, vedomý si tohto úmyslu, odmietol prísť na snem bludárov. Až po cisárovom príkaze a hrozbe, vzal so sebou 49 pravoverných egyptských biskupov a vydal sa s nimi do Týru.

Tu sa Ariáni pustili do obviňovania Atanáza z rôznych vymyslených zločinov. Najprv podplatili bezcharakternú ženu, aby svedčila proti Atanázovi, že ju údajne zneužil a zviedol. Táto hanebná obžaloba sa však okamžite ukázala ako lož, keď vyšlo najavo, že žena Atanáza nikdy nevidela a vôbec ho nepoznala. Zhromaždení katolícki biskupi žasli nad bezočivou lživosťou Ariánov, no tí sa nehanbili klamať ďalej.

Priniesli v drevenej schránke ľudskú odťatú ruku a tvrdili, že pred tromi rokmi zmizol ich biskup Arsenius z Hypsaly, ktorého vraj Atanáz dal zavraždiť, rozsekať na kusy a túto ruku používal na čarodejníctvo. Arsenius, podplatený Ariánmi, sa však ukrýval živý a zdravý v jednom kláštore. Keď tento podvod vyšiel najavo, bol zatknutý a tajne dopravený do Týru. Tam ho Atanáz priviedol pred snem, ukázal naňho a spýtal sa svojich nepriateľov: *„Je toto váš biskup, ktorého som vraj zavraždil?“* Zahanbení Ariáni zúrivo vykríkli: *„Ale ruku si mu určite odťal!“* Na to Atanáz odhalil Arseniov plášť a ukázal, že má obe ruky. Bludári, opakovane usvedčení z klamstiev, vytiahli vzápätí ďalšie obvinenie, že Atanáz prikázal svojmu kňazovi Makariovi, aby kňazovi Ischyrovi zlomil posvätný kalich, prevrátil oltár a spálil bohoslužobné knihy. Atanáz však dokázal, že spomínaný Ischyras ani nebol kňazom, a preto nemohol vlastniť žiadny kalich, a že na uvedenom mieste nikdy nestál chrám ani oltár. Napriek tomu sa Ariáni tajne rozhodli Atanáza odsúdiť a zosadiť. Keď sa o tom dozvedeli pravoverní egyptskí biskupi, prinútili Atanáza, aby sa v noci pripravil na útek z Týru a odplával do Konštantínopola k cisárovi. Následne Ariáni odsúdili neprítomného Atanáza a zosadili ho. Potom sa odobrali do Jeruzalema, kde Aria vyhlásili za pravoverného a rozhodli, že všetci jeho prívrženci majú byť povolaní z vyhnanstva a dosadení na svoje miesta. Keď sa dopočuli, že Atanáz je u cisára, poslali do Konštantínopola šesť mužov, aby ho obvinili z velezrady, pretože údajne hrozil, že preruší dodávky obilia z Alexandrie do Konštantínopola. Po toľkých žalobách cisár nakoniec Ariánom uveril a bez ďalšieho vyšetrovania poslal Atanáza do vyhnanstva v ďalekom Trevíre.

Atanáz v roku 335 odišiel do svojho prvého vyhnanstva v Trevíri, kde vládol cisárov syn Konštantín Mladší. Ten sa o svätého vyhnanca postaral vo všetkých potrebách. Aj trevírsky biskup, sv. Maxim, mu preukazoval úctu a všemožne mu pomáhal. Atanáz pracoval aj vo vyhnanstve s láskou a nadšením na prospech katolíckej Cirkvi. Ariáni, tešiac sa, že sa im podarilo Atanáza odstrániť, napísali do Alexandrie, aby tamojší veriaci prijali Aria, ktorého vraj uznal za pravoverného aj cisár. Alexandrijčania však zostali verní svojmu milovanému patriarchovi a Aria neuznali. Keď sa tento arcikacír odvážil vstúpiť do ich mesta, vzbúrili sa proti nemu a donútili ho k rýchlemu úteku. Arius sa potom uchýlil k cisárovi a prisahal, že súhlasí s učením

katolíckej Cirkvi. Cisár, zmätený a neistý, mu odpovedal: *„Ak hovoríš pravdu, dobre, ale ak veríš inak, nech ťa Boh súdi podľa tvojej prísahy.“*

Následne pravoverný konštantínopolský patriarcha Alexander dostal prísny rozkaz, aby Aria prijal do Cirkvi, inak bude zosadený a vyhnaný. Ariáni mu hrozili, že aj proti jeho vôli uvedú Aria nasledujúci deň do chrámu. V tejto tiesni sa patriarcha uchýlil do chrámu, kde sa na kolenách s plačom modlil: *„Ak má byť zajtra Arius uvedený do tohto chrámu, radšej ma, Pane Bože, povolaj odtiaľto skôr a nezahanbi ma pred svojim ľudom týmto bezbožným rúhačom. Ak sa však zmiluješ nad svojou vernou Cirkvou, nevydaj svoje dedičstvo na potupu a záhubu, ale odstráň odtiaľto Aria, aby jeho príchodom do tohto chrámu nevstúpil blud a kacírstvo, a aby bezbožnosť neplatila za nábožnosť!“* Medzitým sa Ariáni tešili na zajtrajšiu slávnosť, avšak Boh ich zámer zmaril. Keď Arius v triumfálnom sprievode svojich stúpencov v pýche kráčal v sobotu mestom do hlavného chrámu, katolícky ľud na to bolestne hľadel. Náhle však bol Arius nútený odstúpiť zo sprievodu kvôli telesnej potrebe. Keď sa dlhší čas nevracal, niektorí zašli za ním a s úžasom ho našli mŕtveho, ležiaceho vo vlastnej krvi na zemi. Mal prasknutú žilu a črevá mu vyšli z tela. Takto v roku 330 skončil nešťastný Arius, pôvodca náboženských bludov a nepokojov, ktoré po storočia otriasali celým kresťanským svetom.

Nečakaná Ariova smrť ohromila jeho stúpencov, zatiaľ čo veriaci ju považovali za Boží trest. Cisár Konštantín bol touto udalosťou šokovaný a s ľútosťou uznal, že Atanázovi ublížil. Nikdy síce nepochyboval o Atanázovej pravovernosti, no keďže nebol teológ, dal sa oklamať Ariánmi, ktorí mu Atanáza vykreslili ako rozvracača pokoja. Domnieval sa, že jeho vyhnanstvo vyrieši spory a prinesie pokoj. V tom sa však cisár sklamal, a preto na smrteľnej posteli v roku 337 prikázal svojmu synovi Konštantínovi, aby povolal Atanáza späť do Alexandrie.

Po smrti cisára sa jeho synovia Konštancius, Konštans a Konštantín Mladší stretli na porade vo Viminaciu v Mýzii. Na stretnutí sa zúčastnil aj Atanáz, ktorý prišiel z Trevíru. Odtiaľ sa po dvoch rokoch a štyroch mesiacoch vyhnanstva vrátil do Alexandrie, kde ho veriaci ľud slávnostne privítal. Na východe však prevzal vládu Konštancius, ktorý ešte nebol pokrstený a čoskoro padol do osídiel Ariánov.

Rozzúrení bludári, neponaučení ani Ariovou náhlou smrťou, osočovali Atanáza novými obvineniami u cisára a dokonca aj u pápeža Júliusa I., avšak neúspešne. Pápež poslal obvinenia Atanázovi, ktorý v roku 339 zvolal snem svojich biskupov, kde boli všetky žaloby vyvrátené. Medzitým cisár povolil Ariánom zosadiť Atanáza a pod ochranou vojska dosadiť na jeho miesto heretika Gregora z Kapadócie. Ešte pred tým, ako k tomu došlo, sa veriaci v Alexandrii zhromaždili vo svojich chrámoch, aby zabránili ich uchváteniu heretikmi. Na Veľkonočnú nedeľu 19. marca 340 vrazili Ariáni s vojskom do hlavného chrámu a začali ľud aj duchovenstvo biť, mučiť a vraždiť. Atanáz sa vyhol zatknutiu len rýchlym útekom z chrámu. Podobné násilie Ariáni páchali aj v ďalších mestských chrámoch, ktoré takto všetky uchvátili. Uchvatiteľ Gregor si uzurpoval alexandrijský arcibiskupský stolec, ale verní katolíci ho ignorovali a uchvátené chrámy zostali prázdne.

Atanáz, druhýkrát vyhnaný zo svojho sídla, odišiel s niekoľkými pravovernými biskupmi a kňazmi do Ríma k pápežovi Júliusovi I., ktorý ho prijal a verejne potvrdil jeho pravovernosť i nevinu. Pápež tiež naliehal na Konštansa, ktorý vládol na Západe, aby prinútil svojho brata Konštancia na Východe zvolať všeobecný cirkevný snem na urovnanie sporov. Konštans, verný katolík a Atanázov podporovateľ, skutočne presvedčil svojho ariánsky zmýšľajúceho brata Konštancia, aby zvolal cirkevný snem do Sardiky v Trácii. Tento snem sa konal v zime na prelome rokov 343–344 a zúčastnilo sa na ňom asi 70 východných biskupov a približne 100 západných biskupov, vedených neohrozeným obhajcom pravovernosti, staručkým biskupom Hosiom z Kordóby v Španielsku.

Ariáni, vidiac prevahu pravoverných biskupov, čoskoro zo Sardiky utiekli do Filippopolisu, kde usporiadali tajný snem. Tam sa opovážili odsúdiť samotného pápeža i všetkých katolíckych biskupov a vyhlásiť proti nim kliatbu. Medzitým sardický snem vyhlásil Atanáza i ostatných vyhnaných biskupov za nevinných, vrátil im ich miesta, vylúčil vodcov Ariánov z Cirkvi a obrátil sa na Konštansa so žiadosťou o ochranu pred bludármi. Konštans potom pohrozil bratovi Konštanciovi vojnou, ak neprijme rozhodnutia sardického snemu a nevráti vyhnaných katolíckych biskupov na ich miesta. Konštancius bol donútený ustúpiť, čo umožnilo Atanázovi návrat z vyhnanstva k svojmu ľudu. Jeho pobyt v Ríme bol tentoraz veľmi prospešný pre život Cirkvi. Atanáz priniesol na Západ prvé správy o egyptských mníchoch a pustovníkoch. Mnohí veriaci sa od neho a jeho spoločníkov, žiakov svätého Antona, nechali poučiť a osvojili si pustovnícky spôsob života. Atanáz sa zo Sardiky odobral najprv k svojmu ochrancovi, cisárovi Konštansovi do Akvileje, a odtiaľ do Antiochie k cisárovi Konštanciovi, ktorý mu povolil návrat do Alexandrie. Navštívil ešte Jeruzalem a po šesťročnom vyhnanstve prišiel 21. októbra 346 do svojho sídla, kde neúnavne pracoval na upevňovaní pravej viery v Egypte.

Utrpenie Atanáza však ešte neskončilo. Jeho ochranca Konštans bol roku 350 zavraždený a nestály Konštancius sa stal samovládcom celej ríše. Tento cisár sa otvorene postavil na stranu Ariánov a na ich žiadosť zvolal roku 353 snem do Arelatu (Arlesu), kde sa mali riešiť cirkevné záležitosti. Spoliehajúc sa na svoje vojsko, Konštancius predložil zhromaždeným biskupom rozhodnutie Ariánov o odsúdení Atanáza a nariadil, aby ho všetci podpísali. Tým, ktorí odmietli, hrozil zosadením, vyhnanstvom, ba aj smrťou. Napokon všetci podpísali, s výnimkou trevírskeho biskupa Paulína, ktorý radšej išiel do vyhnanstva, kde zomrel od hladu.

Po tomto nehoráznom násilí zvolal pápež Liberius nový snem do Milána. Cisár predložil biskupom opäť odsúdenie Atanáza a vyhrážal sa vyhnanstvom, ak neposlúchnu. Keď niektorí biskupi bránili slobodu Cirkvi, cisár ich umlčal slovami: *„To, čo chcem ja, je cirkevný zákon,“* a ohrozoval ich taseným mečom. Pápežovho vyslanca Hilára dal zbičovať a viacerých biskupov, vrátane 100-ročného Hosia z Kordóby, poslal do vyhnanstva. Konštancius sa dokonca snažil podplatiť pápeža Liberiusa, aby odsúdil Atanáza a pridal sa k Ariánom. Keď sa mu to nepodarilo, dal pápeža násilím odviecť z Ríma do vyhnanstva v Beroi v Trácii. V roku 356 cisár vyhlásil ariánske kacírstvo za štátne náboženstvo Rímskej ríše.

Cisár potom zakročil aj proti Atanázovi v Alexandrii. Tento skúšaný patriarcha požíval veľkú priazeň a lásku veriacich, preto sa cisár márne snažil podnietiť ľud proti nemu. V zime roku 356 poslal cisár do Alexandrie úradníkov, aby vojaci Atanáza zatkli a priviedli k nemu. V noci 9. februára, keď sa veriaci zhromaždili v hlavnom chráme na modlitby pred prijímaním, chrám obsadil cisársky veliteľ s 5000 mužmi a vtrhol dovnútra. Atanáz, sediaci na biskupskom stolci, počas zmätku napomínal ľud k modlitbe a trpezlivosti. Aby mu však neublížili, priatelia ho postrannými dverami vyviedli zo svätyne a prinútili k úteku. Suroví vojaci začali v chráme zabíjať ľudí a vraždili diakonov i panny.

Konštancius schválil toto hanebné konanie a nariadil prísne stíhanie verných katolíckych biskupov v Egypte. Na hlavu utečeného patriarchu vypísal odmenu a začal po ňom pátrať. Atanáz utiekol na líbyjskú púšť, kde blúdil z miesta na miesto, bez pokoja a neustále prenasledovaný. Plných šesť rokov strávil v neustálom nebezpečenstve na púšti, v jaskyniach, lesoch, hrobkách a pustovniach, opustený celým svetom. Napriek tejto osamelosti pracoval pre dobro veriacich, písal listy priateľom a skladal učené spisy na obranu pravej katolíckej viery proti bludárom.

Po úteku Atanáza z Alexandrie Ariáni strašne vyčíňali. Katolíkom zabrali všetky chrámy, 90 pravoverných biskupov a kňazov poslali z Egypta v okovách do vyhnanstva a na ich miesta dosadili bludárov. Cisár Konštancius sa usiloval úplne potlačiť katolícku vieru v celej ríši, až napokon neustálym prenasledovaním pravoverných zostalo na Západe iba asi desať biskupov, ktorí sa hlásili k učeniu o božstve Ježiša Krista. Na Východe podľa svedectva svätého Hilára zostal v desiatich krajoch len jediný pravoverný biskup. Podľa slov svätého Hieronyma veriaci v tom čase vzdychali, že celý svet sa stal ariánskym, a svätý Hilár napísal vo svojom vyhnanstve vo Frýgii, že by radšej žil za čias prenasledovania Cirkvi cisárom Nerom.

Napokon sa Boh zmiloval nad kruto skúšanou Cirkvou a povolal roku 361 na večnosť prefíkaného Konštancia, ktorý podporujúc Ariánov viac uškodil Cirkvi než najukrutnejší pohanskí cisári. Jeho nástupca, cisár Julián Odpadlík, si zaumienil zničiť kresťanstvo nenásilnou cestou, dúfajúc, že sa rozpadne pre vnútorné spory. Povolal všetkých vyhnaných biskupov z vyhnanstva, aby Cirkvi spôsobili zmätok. Tak sa po šiestich rokoch tretieho vyhnanstva vrátil Atanáz opäť do Alexandrie. Veriaci ho vítali s veľkou radosťou a vďakou Bohu, že im vrátil bdelého pastiera. Mesto bolo šesť večerov osvetlené, na uliciach sa konali verejné hostiny a spaľovali vonné látky, čo svedčilo o veľkej láske, ktorú k nemu jeho ľud prechovával.

Aj ostatní katolícki biskupi vyhnaní z ich stolcov sa vrátili a niektorí, ktorí zo strachu alebo slabosti prešli na stranu Ariánov, sa kajúcne vrátili do Cirkvi. Atanáz sa znovu horlivo pustil do práce v Alexandrii, aby vyliečil rany spôsobené katolíckej Cirkvi bludármi. Získal si nielen mnohých Ariánmi zvedených ľudí, ale aj mnoho pohanov. To však prefíkaný cisár Julián nečakal. Keď počul, že Atanáz marí jeho plány a upevňuje jednotu i svornosť v Cirkvi, rozkázal mu odísť z Alexandrie. Keď videl, že ľud svojho biskupa miluje a oddane ho nasleduje, nariadil Atanáza úkladne zavraždiť. Keď sa Atanáz o tomto zámere dozvedel, povzbudil svojich verných slovami, že táto búrka čoskoro utíchne. Nastúpil na loď a odplával po Níle z

Alexandrie do Tébaidy. Len čo vyplával, vydali sa za ním vojaci, aby ho zajali a zabili. Atanáz, vidiac ich rýchlo plávajúcu loď, pochopil, že už nemôže uniknúť, pretože prenasledovatelia boli blízko. V rozhodujúcej chvíli rozkázal lodi obrátiť sa a plávať priamo v ústrety prenasledovateľom. Keď sa lode stretli, vodca vojakov, ktorý Atanáza osobne nepoznal, sa ho spýtal: *„Nevidel si Atanáza?“* Atanáz pokojne odpovedal: *„Videli sme ho.“* Vodca sa opýtal: *„Ako ďaleko je?“* Patriarcha odpovedal: *„Nie je ďaleko.“* Nebol spoznaný, a tak plával ďalej smerom k Alexandrii, zatiaľ čo vojaci pokračovali do Tébaidy.

Zachrániac sa takto, Atanáz sa ukrýval v Alexandrii a jej okolí u svojich verných priateľov až do smrti cisára Juliána Odpadlíka roku 364. Jeho nástupca, cisár Jovian, požiadal Atanáza, aby mu vysvetlil pravoverné učenie katolíkov o Ježišovi Kristovi, ako ho stanovil Nicejský koncil. Atanáz to ochotne urobil a poslal mu vieroučný list. Osobne navštívil cisára v Antiochii a požiadal ho o ochranu katolíckej pravdy proti ariánskym bludom. Atanáz sa potom opäť vrátil do Alexandrie a cisár sa nenechal Ariánmi podnietiť proti nemu, rozhodne odmietajúc všetky ich žaloby a úklady. Bohužiaľ, pravoverný Jovian zomrel už po ôsmich mesiacoch vlády. Jeho nástupca, katolícky cisár Valentinian (364 – 375), si zvolil za spoluvládcu na Východe svojho brata Valensa, zarytého Ariána. Ten roku 367 vydal obežný rozkaz, aby všetci katolícki biskupi, ktorí sa za vlády Juliána vrátili do svojich sídiel, opäť odišli do vyhnanstva. Alexandrijskí veriaci márne prosili cisára, aby im milovaného arcibiskupa ponechal. Atanáz, predvídajúc blížiacu sa búrku, sám opustil mesto a štyri mesiace sa skrýval v hrobke svojho otca.

V noci po jeho odchode sa ľud zhromaždil v hlavnom chráme a vytrvalo sa tam modlil. Medzitým k chrámu dorazilo vojsko, obkľúčilo ho a hľadalo Atanáza, aby ho zatkli a zabili. Ich zámer sa však nezrealizoval, ľud sa vzbúril a hlasno žiadal, aby bol Atanázovi povolený návrat. Cisár Valens, obávajúc sa vzbury v Alexandrii, neochotne povolil, aby sa patriarcha po štyroch mesiacoch vrátil.

Po toľkých utrpeniach Boh doprial Atanázovi pokojné dni staroby. Počas 45 rokov svojho biskupského pôsobenia bol päťkrát vo vyhnanstve, kde strávil celkovo dvadsať rokov. Len Boh vie, čo všetko tento apoštolský biskup vytrpel pre vieru v božstvo Ježiša Krista a aké neoceniteľné zásluhy si získal pri záchrane kresťanského náboženstva v najnebezpečnejšom období jeho dejín. Po všetkých nástrahách zo strany svojich prefíkaných nepriateľov sa Atanáz dožil času, keď sa ariánske kacírstvo začalo rozpadávať.

Španieli, Angličania, Frankovia, Taliani, Gréci, Afričania a všetci kresťania na Východe sa čoskoro opäť stali pravovernými katolíkmi. V Konštantínopole, kde 40 rokov všetky chrámy patrili Ariánom a katolíci mali len malú kaplnku, sa situácia rýchlo zmenila a ariánstvo tam úplne zaniklo. To isté sa koncom 4. storočia stalo v celej Východnej i Západnej Rímskej ríši za vlády cisára Theodosia. Ariánske kacírstvo sa potom udržalo len u ne-rímskych polodivokých národov, ako boli Góti, Vandali a Longobardi, až kým v 6. storočí definitívne nezaniklo.

Najväčším zázrakom v dejinách Cirkvi je, že v polovici 4. storočia bol celý svet ariánsky, no na konci toho istého storočia sa svet opäť stal katolíckym. Najväčšie kacírstvo, aké kedy postihlo katolícku Cirkev, časom úplne zahynulo. Najväčšia zásluha na tomto víťazstve patrí Atanázovi, ktorý ani v najhorších búrkach, keď takmer všetci podliehali nátlaku kacírstva, neustúpil ani o piaď od katolíckej pravdy. Nebojácne ju obhajoval, bojoval za ňu a trpel pre ňu, čím sa vyrovnal najslávnejším mučeníkom Krista.

Pamiatka na tohto veľkého svätca zostane požehnaná navždy. Jeho súčasník, svätý Gregor Naziánsky, zanechal o Atanáziovi najkrajšie svedectvo. Píše, že chváliť Atanáza znamená chváliť samotnú cnosť. V pokore sa mu nikto nevyrovnal. Jeho dobrotivé srdce, vždy rovnaké, prejavovalo súcit s každým nešťastníkom. V jeho rečiach bola podivuhodná moc, ktorá si podmaňovala srdcia, ale ešte väčší dojem robil jeho život. Keď niekoho karhal, robil to bez trpkosti; keď niekoho chválil, jeho slová boli najlepším povzbudením k dobru. Karhal ako otec a chválil ako učiteľ, spájajúc lásku s dôstojnosťou. Bol povoľný, no nie slabý, pevný, ale nie tvrdý. V modlitbe vytrvalý a horlivý, v pôstoch prísny, v bdení a speve žalmov neunavený, voči chudobným láskavý, voči ľudu milý a nezlomný, keď šlo o zabránenie nespravodlivosti. Jeho život bol pre všetkých príkladom, ako plniť svoje povinnosti. Jeho slová mali takú moc, že len zriedka musel voči svojim podriadeným postupovať prísne.

Svätý Atanáz ukončil svoj pozemský boj v Alexandrii 2. mája 373, a tento deň sa svätí ako jeho pamiatka. Z jeho diel, vynikajúcich hlbokou učenosťou, bystrým duchom a lahodným štýlom, sa dochovalo tridsať, medzi ktorými sú pozoruhodné štyri reči proti Ariánom, jeho obrana a dejiny ariánskeho kacírstva.

Poučenie:

Po svätom Atanázovi dostalo meno Vyznanie viery, zložené približne sto rokov po jeho smrti, ktoré bolo zaradené do nedeľných modlitieb hodín. V tomto *„Atanázovom vyznaní viery“* je presne a jasne vyjadrené učenie katolíckej Cirkvi o Najsvätejšej Trojici. Časť pojednávajúca o Božom Synovi znie takto: „*Toto je pravá viera, že veríme a vyznávame, že náš Pán Ježiš Kristus, Boží Syn, je Boh i človek: Boh je z podstaty Otca, splodený pred vekmi; a človek je z podstaty matky, narodený v čase. Úplný Boh, úplný človek, zložený z rozumovej duše a ľudského tela. Rovný Otcovi podľa božstva, menší ako Otec podľa ľudstva. A hoci je Boh a človek, predsa nie sú dvaja Kristovia, ale jeden Kristus. Jeden nie tým, že by sa božstvo premenilo na telo, ale že si ľudstvo prijal do Boha. Jeden celkom nie zmiešaním podstaty, ale jednotou osoby. Lebo ako rozumná duša a telo tvoria jedného človeka, tak Boh a človek tvoria jedného Krista.“*

Keď si uvedomíme smutný stav, v akom sa za čias svätého Atanáza ocitla pravá katolícka viera, a ako hlavne jeho úsilím nakoniec zvíťazila nad bludármi, čerpáme z toho povzbudenie a nádej aj v dnešných časoch, keď sa novodobí Ariáni a neveriaci snažia vyhladiť celé náboženstvo Kristovo. Ježiš Kristus nedal svojej Cirkvi zahynúť ani vtedy, keď sa zdalo, že celý svet podľahol ariánskym bludom; a ochraňuje ju i

dnes, keď nad ňou bdie. Zachráni ju pred všetkými nepriateľmi, akokoľvek početnými. Ježiš Kristus včera i dnes, on na veky vekov!

Dňa 8. mája sa zároveň pripomína zjavenie svätého Michala archanjela; svätého Agathia, mučeníka v Konštantínopole za cisára Diokleciána; svätého Viktora, umučeného v Miláne za cisára Maximiána; svätého Desideráta, biskupa Bourgeského; svätého Dionýza, biskupa Vienne a ďalších.

9. MÁJ

Sv. Gregor Naziánsky, biskup a učiteľ Cirkvi (4. stor.)

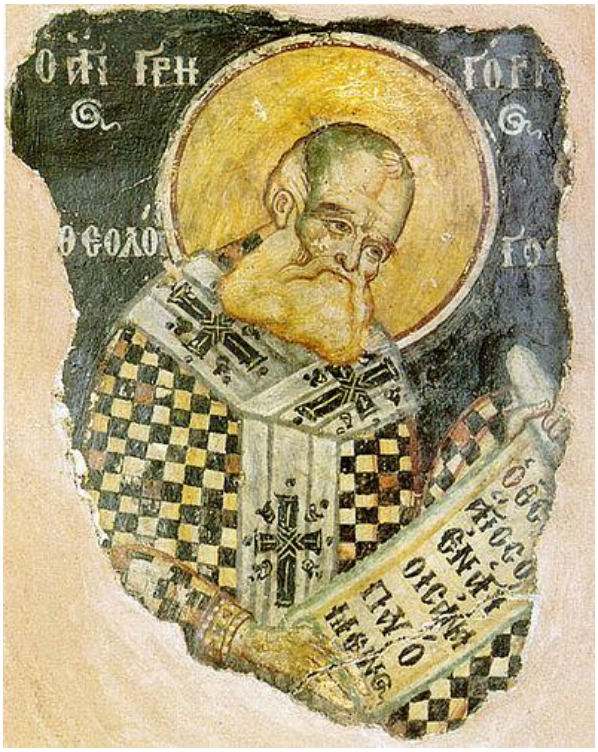

V štvrtom storočí, keď Kristova Cirkev oslavovala víťazstvo nad pohanstvom, ale vzápätí ju ohrozovalo Ariánske kacírstvo, sa najväčším počtom významných svätcov pýšila pohŕdaná Kapadócia v Malej Ázii. Medzi týmito mužmi zanechal v dejinách Cirkvi nesmrteľnú pamiatku zvlášť trojlístok Kapadóckych biskupov: rodní bratia Bazil Veľký a Gregor Nysský a Bazilov priateľ Gregor Naziánsky.

Gregor Naziánsky sa narodil pred rokom 329 v dedinke Arianzus blízko mesta Nazianzus v Kapadócii. Jeho rodičia, biskup Gregor a matka Nonna, vlastnili hospodárstvo. Otec Gregor v mladosti patril k sekte Hypsistariov, ktorá bola zmesou kresťanských, židovských a pohanských prvkov, no neskôr sa obrátil a stal sa horlivým biskupom v Nazianze. Nábožní manželia mali okrem Gregora ešte dcéru Gorgóniu a mladšieho syna Cesária, ktorých starostlivo vychovávali, najmä výnimočná matka Nonna, ktorá ich slovom aj príkladom viedla k svätým cnostiam a k Bohu.

Gregor už v detstve rád čítal Písmo sväté, vyhýbal sa svetu, horlivo sa modlil a dbal na čistotu svojho srdca. Pre ďalšie vzdelanie ho rodičia poslali do hlavného mesta Kapadócie, Cézarey, kde sa zoznámil s výnimočným Bazilom, s ktorým ho až do smrti spájalo najvernejšie priateľstvo. Neskôr pokračoval v štúdiách v Cézarey Palestínskej, kde boli v tom čase známe školy. Túžba po poznaní ho čoskoro priviedla na štúdiá do Alexandrie v Egypte. Plavba po mori počas zimy však bola veľmi nebezpečná. Neďaleko ostrova Cyprus zastihla loď prudká búrka. Sťažeň sa zlomil a všetci námorníci aj cestujúci v úzkosti volali k Bohu o pomoc. Najväčšie obavy mal Gregor, pretože ešte nebol pokrstený a mohol náhle zomrieť. V tejto smrteľnej tiesni

zložil sľub, že ak bude zachránený, zasvätí celý svoj život Bohu. Boh ho nenechal zahynúť; loď sa dostala z nebezpečenstva a šťastne dorazila do Alexandrie.

V Alexandrii spoznal Gregor slávneho biskupa Atanáza a istý čas študoval rétoriku u významného učenca Thespesia. Odtiaľ sa Gregor v roku 350 vydal do Atén, aby pokračoval v štúdiách. Tam sa opäť stretol so svojím priateľom Bazilom. Obaja mladíci žili v Aténach ako bratia. Spoločne bývali a nemali iné želanie, než napredovať vo vedách aj vo svätých cnostiach. Boli ako jedna duša a jedno srdce. Usilovne študovali poéziu, rétoriku, matematiku, filozofiu, hudbu a medicínu, vzájomne sa povzbudzovali k vytrvalej práci i modlitbe a vyhýbali sa všetkým zhýralým spoločenstvám.

V Aténach poznali iba dve ulice: jednu, ktorá viedla do školy, a druhú, ktorou chodili do Pánovho chrámu. Všetky ostatné cesty – do divadiel, závodísk a iných zábavných miest – im zostali neznáme. Obklopení rozmarnými pohanmi si uprostred skazeného mestského života uchovali nábožnú a mravnú neporušenosť. Gregor a Bazil hľadali a nachádzali najúčinnejšiu obranu proti pokušeniam v modlitbe a sebazapieraní.

V tom čase s nimi na aténskych vysokých školách študoval aj Julián Odpadlík. Keď ho Gregor spoznal, prorocky zvolal: *„Akú obludu si v tomto človeku pestuje Rímska ríša!“* Gregor tak správne predvídal, čo z Juliána, ktorý sa neskôr stal cisárom, vyrastie – zaprisahaný nepriateľ Kristovej viery.

V roku 355 opustil Bazil Atény a vrátil sa do vlasti. Gregor dokončil svoje štúdiá a po roku tiež odišiel z mesta. Učitelia aj mnohí spolužiaci ho odprevadili až k prístavu a s plačom sa s ním lúčili. Skromný Gregor si svojou usilovnosťou a mravnosťou získal úctu a lásku všetkých, ktorí ho poznali. Mladý učenec odišiel z Atén najprv do Konštantínopolu za bratom Cesariom, slávnym lekárom, a potom spolu s ním cestoval k rodičom do Nazianzu. Až tam Gregor prijal z rúk svojho otca sviatosť svätého krstu, ako bolo vtedy zvykom – krstiť sa slávnostne až v dospelom veku. Od tej chvíle sa Gregor usiloval naplniť sľub, ktorý zložil počas námornej búrky, a usporiadal svoj život podľa predpisov a rád svätého evanjelia.

Na prianie otca spravoval domáce hospodárstvo a rodinný majetok v Arianzu. Toto bežné zamestnanie sa však nezhodovalo s vysokými túžbami mladého učenca, zvyknutého na hlboké štúdiá, tiché rozjímanie a modlitbu. Gregor však vedel potláčať svoje sklony a z poslušnosti vykonával všetko, čo mu otec prikázal. Uvedomoval si, že je záslužnejšie slúžiť z lásky k Bohu ľuďom, než žiť podľa svojich osobných túžob. Gregor obetoval Bohu všetko, čo mal. Modlil sa neúnavne, bedlivo strážil svoje zmysly, zapieral sa, jedol len chlieb a pil vodu. Žil ako pustovník. Medzitým Bazil, ktorý pohrdol svetom, si neďaleko Novej Cézarey v Ponte založil pustovnícku osadu. Odtiaľ Gregorovi neprestával písať listy a pozývať ho, aby sa k nemu pridal a tiež zasvätil život pustovníckej askéze.

Gregor napokon podľahol týmto naliehaniam a s povolením svojho otca odišiel na púšť. Tam opäť žili Bazil a Gregor spoločne v najprísnejšej disciplíne. Pracovali, modlili sa, spievali žalmy, čítali Písmo sväté, ponárali sa do nábožných rozjímaní a

vzdelávali sa navzájom. Gregor sa cítil na púšti u Bazila nesmierne šťastný a ešte vo vysokom veku na tento čas spomínal s radosťou.

Medzitým však v celej ríši zúrilo ariánske kacírstvo. Na nátlak cisára Konštancia boli v roku 359 biskupi zhromaždení v Rimini nútení prijať ariánske vyznanie viery. Toto vyznanie bolo potom rozoslané všetkým ostatným biskupom, ktorí ho museli pod hrozbou vyhnanstva podpísať. Takisto Nazianský biskup, osemdesiatročný starec Gregor, podpísal dokument, nepochopiac jeho bludy. Keď sa Gregor dozvedel o tomto nerozvážnom kroku svojho otca, rýchlo opustil svoju púšť a ponáhľal sa domov napraviť túto chybu. Podarilo sa mu otca poučiť a presvedčiť ho, aby sa prihlásil k pravovernému vyznaniu viery v zmysle Nicejského koncilu, a zároveň upokojil rozbúrený katolícky ľud v Naziánze, ktorý bol rozhorčený nad konaním starého biskupa. Biskup Gregor, uvedomujúc si, že jeho sily nestačia, naliehal na svojho syna, aby prijal kňazské svätenie a stal sa jeho pomocníkom pri vyučovaní čakateľov na svätý krst a pri ohlasovaní Božieho slova. Mladý Gregor však túžil po priateľovi Bazilovi i po svojej milovanej púšti. Z pokory sa zdráhal prijať kňazský úrad, pretože sa považoval za nehodného takej vznešenej dôstojnosti. Jedného dňa v roku 361 biskup Gregor počas bohoslužieb v chráme v Naziánze prekvapivo pristúpil k synovi a vysvätil ho na kňaza. Mladý Gregor, ťažko nesúci toto zneužitie otcovskej autority, smutný utiekol na púšť k Bazilovi. Tam neskôr napísal dve ohnivé reči proti Juliánovi Odpadlíkovi, v ktorých podľa vzoru starozákonných prorokov vytýkal Juliánovi jeho nespravodlivosti páchané na kresťanoch a hrozil mu Božím súdom.

Naliehavé prosby starého otca i veriacich priviedli Gregora v roku 362 späť do Naziánzu, kde pomáhal otcovi pri duchovnej správe a rýchlo si získal všeobecnú úctu a lásku ľudu ako vynikajúci kazateľ. V tom čase do Naziánzu prišiel mladší brat Gregora, Césarios, ktorý bol osobným lekárom Juliána Odpadlíka. Napriek cisárovmu tlaku Césarios neopustil Krista, radšej sa vzdal svojej funkcie a opustil cisársky dvor v Konštantínopole. Julián sa naňho nahneval, rovnako ako na mladého Gregora, keď sa dozvedel o jeho horlivej činnosti v Naziánze. Napriek tomu nemohol tento odpadlík odoprieť úctu obom výnimočným katolíkom, vyhlásiac: *„Šťastný otec takých synov, šťastní takí synovia!“*

Krátko po Gregorovom návrate z púšte dosiahol jeho priateľ Bazil kňazskú dôstojnosť a v roku 370 sa stal arcibiskupom Cézarey v Kapadócii. Po založení niekoľkých nových biskupstiev, najmä v Sasime, naliehal Bazil na Gregora, aby prijal biskupské svätenie a ujal sa správy tejto novej diecézy. Pokorný a skromný Gregor, ktorý s hrôzou spomínal na to, ako mu otec vnútil kňazstvo, dlhší čas vzdoroval prosbám milovaného priateľa. Avšak Bazil prišiel v roku 372 nečakane do Naziánzu a Gregor bol proti svojej vôli vysvätený na biskupa.

Napriek tomu, že Gregor nerád a so zármutkom vyhovel Bazilovej žiadosti, cesta do neznámej, odľahlej Sasimy ho naplnila obavami. Sasima, nepatrné a chudobné mestečko v najodľahlejšom kúte nehostinnej Kapadócie, kde nebolo ani lesov, ani vody, naňho urobila hrozný dojem. V tejto zapadnutej hornatej oblasti na križovatke troch ciest žili iba hostinskí, povozníci a remeselníci. Miesto sa hemžilo tulákmi a

zločincami, ktorých sem vojaci privádzali do väzenia. Jemnocitný a vzdelaný Gregor, prichádzajúc do Sasimy, sa rozplakal a napísal Bazilovi ostré slová: *„Z nášho priateľstva som sa naučil, že človek nemá nikomu dôverovať.“*

Gregor však bol čoskoro nečakane zbavený úradu v Sasime, ktorý mu Bazil vnútil. Tyánsky arcibiskup si totiž začal robiť nároky na Sasimu proti arcibiskupovi Cézarey. Gregor túto situáciu privítal ako možnosť navždy opustiť nehostinné miesto a vrátiť sa na svoju púšť. Po krátkom čase sa v roku 372 na naliehanie veriacich vrátil do Naziánzu, kde bol takmer storočnému otcovi pomocníkom v biskupskom úrade. Počas tohto obdobia Gregor stratil nábožného brata Césaria († 369) a neskôr aj sestru Gorgoniu. V roku 374 mu zomrel aj staručký otec a napokon aj matka Nonna.

Ponúknuté osirelé Naziánske biskupstvo Gregor odmietol prijať. Keď biskupi Kapadócie úmyselne odkladali voľbu nového biskupa, aby ho k tomu prinútili, Gregor opustil Naziánz a odišiel do hlavného mesta Isaurie, Seleucie, kde žil v samote, slúžil Bohu a písal teologické spisy. V roku 379 ho zastihla správa o smrti priateľa Bazila, arcibiskupa Cézarey, pri ktorej vyjadril svoj zármutok slovami: *„Nemám už ani Bazila, ani Césaria; ani duchovného, ani telesného brata!“* Po smrti ariánskeho cisára Valensa († 378) sa hlúčik verných katolíkov v Konštantínopole obrátil na Gregora, aby ich posilnil vo viere a bránil proti Ariánom. V tom čase mali ariáni pod kontrolou všetky chrámy v Konštantínopole a pravoverní katolíci mali v celom meste iba jednu súkromnú kaplnku. Po dlhom váhaní a naliehavých prosbách svojich priateľov nakoniec Gregor prijal žiadosť konštantínopolských katolíkov, opustil svoju samotu a v roku 379 odišiel do hlavného mesta východnej časti Rímskej ríše, kde prevzal úrad dočasného správcu arcibiskupstva.

Ariáni, keď zistili, že Gregor je starý, zhrbený, plešatý a vyziabnutý, tak ním pohŕdali a nevšímali si ho. Gregor prišiel do Konštantínopolu v skromnom rúchu, nevzbudil zvláštnu pozornosť a ubytoval sa v súkromnom dome, kde sa pravoverní katolíci stretávali na bohoslužbách. Avšak už jeho prvé kázanie malo na poslucháčov mocný účinok. Jediná katolícka kaplnka v Konštantínopole, kde Gregor kázal, čoskoro nestačila návalu veriacich a bola prestavaná na priestranný chrám, ktorý sa stal kolískou nového náboženského života v meste. Gregor prorocky nazval tento chrám *„Anastázia“,* teda *„Vzkriesenie“,* predvídajúc, že katolícka viera, takmer zaniknutá v Konštantínopole, tu oslávi svoje vzkriesenie.

Gregorov príchod znamenal zázračný rozkvet katolíckej obce v Konštantínopole. Stále väčšie zástupy ľudí, ktorí predtým prešli k ariánom, sa vracali do Cirkvi, a aj pohania, poučení Gregorovými kázaniami, sa obracali ku Kristovi. Výrečný rečník Gregor v chráme Anastázia robil skutočné divy, najmä svojimi piatimi slávnymi rečami o božstve Krista a Ducha Svätého, ktoré mu priniesli čestný titul *„Teológ“.* Jeho povestná výrečnosť zasiahla aj svätého Hieronyma zo sýrskej púšte, ktorý prišiel do Konštantínopolu len preto, aby si vypočul veľkého rečníka v Anastasii.

Ariáni čoskoro prestali Gregorom pohŕdať. Keď pozorovali jeho úspechy, vzbĺkol v nich hnev a začali ho osočovať a štvať proti nemu zberbu. Raz rozvášnený dav vtrhol do Gregorovho obydlia, vyplienil ho a prenasledoval Gregora, ktorý sa musel dať na

útek. Inokedy sa najatý vrah od ariánov vkradol do miestnosti, kde chorý Gregor odpočíval na lôžku. Avšak keď ho vrah uvidel, naplnila ho ľútosť, padol na kolená a so slzami prosil o odpustenie. Gregor mu pokojne povedal: *„Nech ti Boh odpustí, tak ako ja ti odpúšťam. Jediné, čo od teba žiadam, je, aby si opustil kacírstvo.“*

Gregorovo trpezlivé znášanie krívd mu získalo úctu dokonca aj medzi jeho nepriateľmi, a mnohí z ariánov a pohanov začali počúvať jeho kázania a prijímali katolícku vieru. Gregor svojou hlbokou znalosťou Písma, gréckych filozofov a neprekonateľnou výrečnosťou uchvacoval všetkých poslucháčov. Keď sa dav nechal uniesť jeho mocnými prejavmi a v chráme mu nadšene tlieskal, Gregor ich prísne napomínal, aby sa zdržali nadmerného obdivu a radšej žili pokorne podľa viery, ktorú Cirkev hlása.

Veľkým sklamaním pre Gregora bol podvodník Maximus z Alexandrie, ktorý sa vydával za prísneho a zbožného muža, aby si získal Gregorovu dôveru. V skutočnosti bol Maximus ctižiadostivý a túžil stať sa konštantínopolským biskupom. Tajne sa dal vysvätiť biskupmi z Egypta a pokúsil sa prevziať biskupský úrad. Keď sa to obyvatelia Konštantínopolu dozvedeli, vyhnali Maximusa z mesta. Táto udalosť Gregora hlboko zarmútila, a keďže bol chorý, chcel sa vzdať svojho úradu a opustiť Konštantínopol. Veriaci ho však prehovorili, aby zostal, pretože jeho odchod by znamenal veľkú stratu pre rozvíjajúcu sa katolícku obec.

V roku 380 prišiel do Konštantínopolu cisár Theodosius, ktorý rázne ukončil ariánsku dominanciu. Na jeho príkaz boli všetky chrámy vrátené katolíkom a ariánsky arcibiskup bol nútený opustiť mesto. V tom istom roku sa v Konštantínopole zišiel druhý všeobecný cirkevný koncil, ktorému Gregor Nazianský istý čas predsedal. Na konštantínopolskom cirkevnom koncile bolo odsúdené bludárstvo alexandrijského Macedónia, ktorý popieral Božstvo Ducha Svätého. Zároveň bolo znovu potvrdené nicejské vyznanie viery, ktoré bolo rozšírené o dodatok: *„Veríme v Ducha Svätého, Pána a darcu života, ktorý vychádza z Otca i Syna, jemu sa spolu s Otcom a Synom vzdáva tá istá poklona a sláva; on hovoril ústami prorokov.“*

Okrem toho bolo vyhlásené biskupské svätenie zmieneného Maxima za neplatné a za riadneho Konštantínopolského arcibiskupa bol zvolený Gregor Naziánsky. Gregor bol s veľkou slávou uvedený cisárom a zhromaždenými biskupmi do hlavného chrámu a dosadený na úrad. Tak sa naplnilo Gregorovo proroctvo, keď svätyňu, v ktorej za ťažkých časov kázal, nazval Anastázia (Vzkriesenie). Katolícka Cirkev v Konštantínopole, najmä vďaka jeho úsiliu, zažila svoje slávne vzkriesenie, zatiaľ čo ariáni stratili svoj vplyv a význam v hlavnom meste.

Gregor prijal hodnosť konštantínopolského arcibiskupa iba na naliehanie cisára Theodosia a biskupov, s nádejou, že ako riadny pastier bude môcť účinne pracovať na jednote a súlade katolíckej Cirkvi. Čoskoro sa však na sneme objavili niektorí biskupi z Egypta a Macedónie, ktorí namietali, že Gregor nemôže byť arcibiskupom Konštantínopolu, keďže už bol právoplatne biskupom Sasy. Preto označili jeho zvolenie za protizákonné. Gregor vstúpil na snem a povedal zhromaždeným

biskupom: *„Milí spolubratia, bolo by zlé, keby ste vy, ktorí máte viesť ostatných k pokoju, sami zostávali v nezhodách. Ak je moja voľba príčinou vašej nesvornosti, hovorím s prorokom Jonášom: ‚Vezmite ma a hoďte do mora, nech sa utíši búrka, hoci nie som jej pôvodcom.‘ Ak sa vám zdá užitočné, aby som ustúpil, odídem opäť do samoty, len nech Cirkev dosiahne pokoj. Nikdy som netúžil po biskupstve, a ak som biskupom, spôsobili to iní.“*

Cisár Theodosius sa ho márne snažil presvedčiť a zahrňoval ho dôkazmi svojej priazne, aby sa úradu nevzdával. Rovnako márne veriaci s plačom prosili, aby z Konštantínopolu neodchádzal. Gregor však neústupne trval na svojom rozhodnutí. Vzdialil sa z úradu arcibiskupa a v záverečnej reči sa rozlúčil s veriacimi hlavného mesta. Do hlavného chrámu sa zhromaždili obrovské zástupy ľudí, aby ešte raz počuli jeho slávne kázanie, v ktorom vyjadril svoj zámer a vyzval ich: *„Zachovajte si, drahé deti, poklad pravej viery a pamätajte, že som medzi vami znášal prenasledovanie za to, že som sa usiloval vštepiť do vašich sŕdc neporušenú vieru. Milosť nášho Pána Ježiša Krista nech je s vami všetkými!“*

Gregor, ktorý raz pochybil tým, že opustil svoje malé a chudobné biskupstvo v Sase, svoj omyl hojne napravil, keď nezištne zložil vysokú a výnosnú hodnosť arcibiskupa hlavného mesta ríše. Keďže Naziánza stále nemala biskupa a jej Cirkev upadala pod vplyvom kacírstva, Gregor sa po odchode z Konštantínopolu vrátil do rodného mesta a dočasne prevzal správu tamojšieho biskupstva.

Na jeho naliehanie kapadóckych biskupov si zvolili nového naziánskeho biskupa, po čom sa Gregor v roku 383 usadil na rodinnom majetku v Arianze. Napokon dosiahol pokoj, po ktorom dávno túžil. Žil tu ako pustovník v pôste, modlitbách a rozjímaní. O svojom živote v Arianze napísal: *„Žijem medzi skalami a divou zverou. Oheň nikdy nevidím a nenosím obuv; slamou je moje lôžko, vrece mojou prikrývkou a jednoduchý plášť mojím odevom.“*

Gregor sa vyznačoval prísnou askézou, ktorou premáhal všetky pokušenia. Radosť mu prinášala jeho záhrada, studnička a les. V odlúčení od sveta usilovne písal duchovné piesne a básne plné mladistvého nadšenia a posvätnej nežnosti. Bol prvým Grékom, ktorý vo svojich básňach oslavoval pravdu a krásu Evanjelia, vznešenosť a šťastie svätých cností, márnosť sveta a túžbu po večnosti.

Na sklonku života trpel ťažkou a bolestivou chorobou. O nej napísal: *„Moja choroba mi spôsobuje mnoho bolesti, ale aj mnoho radosti. Nie preto, že trpím, ale že môžem byť učiteľom trpezlivosti iným. Snažím sa, aby táto telesná bolesť bola pre mňa užitočná a učila ma trpezlivo znášať nepríjemnosti a ďakovať Bohu za trpké chvíle tak ako za radostné dni.“*

Gregor zomrel v roku 389, pričom všetok svoj majetok odkázal chudobným. Jeho telo bolo neskôr prenesené do Konštantínopolu a jeho ostatky sa časom dostali do Ríma a Benátok.

Poučenie:

Sv. Gregor Naziánsky patrí medzi najvýznamnejších cirkevných učiteľov a spisovateľov. Jeho diela, kázania o Božstve Krista a Ducha Svätého, obranné reči, listy, duchovné piesne a básne mu vyniesli čestný titul *Teológ* a sú svedectvom jeho hlbokej učenosti, zbožnosti a horlivosti. Spisy sv. Gregora Naziánskeho sú nezvratným dôkazom, že katolícka Cirkev dodnes hlása pravdy, ktorým verili pravoverní kresťania prvých storočí. Vo svojej pohrebnej reči nad zosnulou sestrou Gorgóniou tento cirkevný učiteľ povedal: *„Keď vo svojej ťažkej chorobe stratila nádej v akúkoľvek medicínu, utiekla sa k inému lekárovi. Hneď ako choroba trochu povolila, išla mlčky v noci k oltáru a volala k Pánovi, ktorého uctievala, pripomínajúc mu jeho staré i nové zázraky, ktoré dobre poznala. V zbožnej odvahe a pevnej dôvere, napodobňujúc ženu, ktorá sa dotkla lemu Kristovho rúcha a bola uzdravená, položila hlavu na oltár a zmáčajúc ho svojimi slzami sa modlila, že neodíde, kým nezíska zdravie. Na oltári boli vtedy uchované prevelebné Telo a Krv Kristova. Zázrak! Odišla uzdravená na tele aj na duši a dostala takto odmenu za svoju nádej.“*

V prvej reči proti Juliánovi Odpadlíkovi sv. Gregor píše, že Najsvätejšia sviatosť oltárna je nekrvavou obetou, vďaka ktorej sa spájame s Kristom a stávame sa účastnými jeho utrpenia a Božstva. O kacíroch hovorí vo svojej druhej reči proti Juliánovi: *„Už viac nebudú vstupovať do našich chrámov, už nebudú poškvrňovať našu najčistejšiu nekrvavú obetu a naše prečisté oltáre svojimi svätokrádežami.“* Pannu Máriu, Božiu Matku, sv. Gregor vzýva takto: *„Trojnásobne blahoslavená Matka, vyslyš a prijmi moje modlitby a buď mojou prostredníčkou u Syna. Ďakujem ti, že si mi preukázala veľké milosti a vyslobodila ma z ťažkostí a nebezpečenstiev.“*

To. ako slávny biskup vnímal úctu k svätým a ich vzývanie, vidíme z toho, že vzýval sv. Atanáza, sv. Cypriána i sv. Bazila, svojho priateľa, hneď po ich smrti. V posmrtnej reči o Bazilovi zvolal: *„Ó svätá hlava, Bazil, pohliadni na nás zhora a odvráť od nás telesné pokušenia zoslané na nás Bohom na skúšku; pomôž nám, aby sme ich mohli statočne premáhať, a polepši celý náš život, aby sme, keď odídeme odtiaľto, mohli byť prijatí do tvojich príbytkov: aby sme opäť spolu žili a mohli hľadieť na svätú a blaženú Trojicu Božiu!“*

Týmto spôsobom je sv. Gregor Naziánsky dodnes obrancom pravoverného katolíckeho učenia proti bludárom, aj tým novodobým.

---

9. mája si pripomíname aj pamiatku sv. Hermasa, učeníka sv. Pavla v Ríme; sv. Geroncia, biskupa a mučeníka vo Francúzsku; sv. Beata, biskupa vo Švajčiarsku a ďalších.

10. MÁJ

I. Sv. Izidor Madridský, roľník (11. stor.)

Dobrotivý Boh, ktorý neuprednostňuje osoby, udeľuje všetkým ľuďom dobrej vôle svoju milosť, aby mohli naplniť jeho vôľu a stať sa svätými v jeho Cirkvi. Dôkazom, že aj chudobný kresťan z prostého stavu môže s Božou milosťou a vlastným úsilím dosiahnuť vysoký stupeň mravnej dokonalosti a svätosti, je roľník sv. Izidor.

V 11. a 12. storočí bol Madrid ešte malým mestečkom v Toledskom arcibiskupstve. Tu sa okolo roku 1070 narodil chudobným roľníckym rodičom Izidor. Otec a matka sa živili namáhavou prácou a nemohli Izidora posielať do škôl, potrebovali ho na prácu. Veriaci rodičia však vložili do vnímavého synovho srdca živú vieru, lásku k Bohu, nežnú nábožnosť a odpor k akémukoľvek hriechu. Izidor sa nenaučil čítať ani písať, no spoznal hlavné pravdy viery a vynikal v najväčšom umení: starostlivo plniť svoje povinnosti, vyhýbať sa hriechu a upevňovať sa vo svätých cnostiach. Otec mu počas sviatočných dní rozprával o Bohu a Kristovi, matka ho učila modliť sa, vodila ho do chrámu a nabádala, aby mal Boha stále pred očami a nikdy nehrešil. Mladý Izidor ochotne počúval slová svojich rodičov, pozorne sledoval kázania a kresťanské cvičenia a takto bez škôl získal dostatočné vzdelanie.

Podľa príkladu rodičov vstával zavčas rána a nikdy nešiel do práce bez vrúcnej modlitby. Keď dospel, stal sa roľníkom v službe zámožného madridského mešťana Jána Vergasa, ktorému slúžil poctivo a verne. Svoju každodennú prácu začínal a končil modlitbou, prosiac Boha o dar trpezlivosti a vytrvalosti, aby bol svojmu hospodárovi užitočný. Pri orbe riadil rukami pluh a povznášal svoju dušu k Bohu a jeho svätým, pričom si namáhavú prácu osladzoval krátkymi, strelnými modlitbami a zbožnými povzdychmi. Svoje povinnosti plnil nie pre časný zisk, ale z presvedčenia, že službou svojmu pánovi napĺňa Božiu vôľu. Kedykoľvek ho počas práce na poli pod spaľujúcim slnkom opúšťali sily, povzbudzoval sa spomienkou na utrpenie a prácu, ktorú Spasiteľ dobrovoľne podstúpil pre naše vykúpenie. Takým spôsobom mu nebola žiadna, akokoľvek namáhavá práca odporná. Žil skromne a pokojne, ochotne poslúchal všetky príkazy a pokyny svojho hospodára a vyhýbal sa všetkým rozmarným zábavám a radovánkam svojich druhov, aby si uchoval čisté srdce. Nikdy z jeho úst nebolo počuť kliatbu, zlorečenie ani neslušné alebo urážlivé slovo, a v jeho

prítomnosti si nikto z služobníkov nedovolil nič, čo by porušovalo cudnosť a kresťanské mravy. Nedele a sviatky venoval Izidor výhradne službe Bohu, modlitbe a dobrým skutkom, a celý týždeň sa tešil na sv. omšu a slovo Božie. Vďaka svojej usilovnosti, svedomitosti, zbožnosti a mravnosti si časom získal neobmedzenú dôveru svojho pána, ktorý ho ustanovil za správcu majetku.

Neskôr sa Izidor oženil so zbožnou pannou Máriou Toribiovou, ktorá sa stala jeho neúnavnou pomocníčkou pri práci, takže podľa zamerania svojho srdca mohol venovať viac času službe Bohu. Každé ráno včasne chodieval do mesta na svätú omšu a potom o to usilovnejšie a starostlivejšie vykonával svoje práce na dvore i na poli. Boh mu žehnal, a tak bol naozaj šťastný a spokojný a práca sa mu výborne darila. Niektorí zlomyseľní služobníci však voči nemu pocítili nenávisť, pretože nechcel prijať ich rozmarný spôsob života. Obvinili ho u hospodára, že sa štíti práce, chodí neskoro na pole a že jeho zbožnosť je iba pretvárkou a zámienkou pre lenivosť. Hospodár uveril týmto ohováraniam a ostro Izidora pokarhal, že prichádza neskoro do práce a zanedbáva svoje povinnosti. Izidor mu skromne odpovedal: *„Je pravda, že som každé ráno chodil na svätú omšu, ale nikdy som nezanedbal svoju prácu. Až príde čas žatvy, ukáže sa, že moje polia boli dobre zorané a zasiate. Ak úroda na týchto poliach nebude taká hojná ako na poliach susedov, nahradím všetky straty; verím však, že Boh moju prácu požehná.“*

Stalo sa, že úroda na poliach, ktoré Izidor obhospodaroval, bola skutočne výnimočná. Podľa legendy sa raz hospodár rozhodol včas ráno nečakane prísť na pole, aby sa presvedčil, či Izidor skutočne mešká. Izidor, ktorý bol predtým na svätej omši, prišiel so svojim pluhom trochu neskôr. Keď sa rozhorčený hospodár chcel k nemu priblížiť a pokarhať ho, uvidel pri ňom dvoch iných oráčov – anjelov odetých v bielom rúchu, ktorí mu pomáhali. Od tej doby si hospodár svojho zbožného služobníka vážil, nikdy ho už nekáral a dovolil mu každodenne chodiť na svätú omšu. Izidorova práca sa naozaj darila, akoby mu pomáhali neviditeľní duchovia, a hospodár sa k nemu správal ako k vlastnému bratovi. Vďaka svojej usilovnosti a šetrnosti pozdvihol Izidor skromné hospodárstvo svojej rodiny na určitý blahobyt, vďaka čomu mohol sám pomáhať chudobným almužnami. Často daroval žobrákom celý svoj obed, pred svitaním pooral pole chudobným vdovám a všemožne sa snažil pomáhať núdznym.

Raz za poludnia počas veľkej horúčavy uvidel starca nesúceho ťažké bremeno. Pribehol k nemu, sňal bremeno z jeho pliec a niesol ho kus cesty. Inokedy nahnal zatúlaný cudzí dobytok späť do stáda a zobudil pastiera, ktorý tvrdo spal, hoci tento ľahkomyseľný človek si z Izidorovej zbožnosti robil posmech. S dobrotivým srdcom sa Izidor správal milosrdne aj k zvieratám, pamätajúc na slová Písma: „*Spravodlivý má ohľad aj na život svojho dobytka.“* (Prís 12,10). V tuhej zime, keď zem pokrýval sneh a ľad, sypal hladnému vtáctvu zrno. V suchej oblasti Madridu založil na všeobecný prospech verejnú studňu. Mesiace sa namáhavo lopotil pri hĺbení hlbokej studne, aby zaistil vodu na občerstvenie pre spotených robotníkov a unavených pocestných. Prísne dodržiaval všetky cirkevné pôsty a sám si ešte ukladal odriekanie v jedle. Často prijímal sväté sviatosti s príkladnou nábožnosťou a posväcoval sa takto prácou, modlitbou a dobrými skutkami až do chvíle, keď sa priblížil koniec jeho

života. Keď naposledy prijal sväté sviatosti, dojímavo sa rozlúčil s plačúcimi priateľmi a známymi a zomrel svätou smrťou vo veku šesťdesiat rokov. Rok jeho smrti nie je presne známy; podľa niektorých zomrel v roku 1130, podľa iných v roku 1170. Jeho manželka Mária ho prežila iba o päť mesiacov a v Španielsku je uctievaná ako svätica.

Telo svätého oráča bolo pochované na obecnom cintoríne v Madride, kde odpočívalo štyridsať rokov. Medzitým ľud začal uctievať Izidora ako svätca a putoval k jeho hrobu, kde ho Boh oslavoval zázrakmi. Po štyridsiatich rokoch bol hrob otvorený a keďže telo bolo nájdené neporušené, bolo slávnostne prenesené s veľkou nábožnosťou do chrámu svätého Ondreja v Madride. Na tomto mieste Boh naďalej potvrdzoval svätosť Izidora zázrakmi. Jeho príhovor vyhľadávali nielen jednoduchí ľudia, ale aj významné osoby zo Španielska, ktoré ho vzývali v rôznych potrebách.

Keď kráľ Filip III. počas cesty z Lisabonu ťažko ochorel, až lekári stratili nádej na jeho uzdravenie, na jeho prosbu boli relikvie svätého Izidora slávnostne prenesené z Madridu k nemu. Kráľ náhle opäť nadobudol zdravie. Na žiadosť tohto kráľa bol Izidor v roku 1619 vyhlásený pápežom Pavlom V. za blahoslaveného a v roku 1622 za svätého. Celé Španielsko, najmä hlavné mesto Madrid, uctieva svätého Izidora ako svojho patróna a každoročne si 15. mája pripomína jeho pamiatku. Jeho relikvie sú uchovávané s veľkou úctou v Madride v striebornej rakve ozdobenej drahokamami, ktorú vytvorili zlatníci a strieborníci hlavného mesta na náklady 16.000 dukátov.

Pamiatka svätej Márie Toribie, manželky svätého Izidora, sa v Španielsku slávi 8. septembra.

Poučenie:

Svätý Izidor sa počas celého života riadil tromi zásadami, ktoré sú vyjadrené vo výrokoch Písma: *„Hľadajte najprv kráľovstvo Božie a jeho spravodlivosť, a toto všetko vám bude pridané“* (Mt 6,33); *„Pracuj vlastnými rukami na tom, čo je dobré*[1]*, aby si mal z čoho pomáhať núdznemu“* (Ef 4,28); a *„Žiadne zlé slovo nech nevyjde z vašich úst.“* (Ef 4,29).

Predovšetkým horlivo slúžil Bohu a posväcoval sa modlitbou a prijímaním svätých sviatostí. Popri tom usilovne pracoval a snažil sa prejavovať skutky milosrdenstva voči núdznym. S láskou k ľuďom vykopal náročnou prácou na poli studňu. Tento zdanlivo nenápadný skutok mal však pred Bohom väčšiu hodnotu ako mnohé veľkolepé činy, ktoré oslavujú dejiny. Záznamy dejín zvyčajne vyzdvihujú víťazstvá slávnych vojvodcov a udalosti zo života mocných panovníkov. Dobyvatelia, ktorí z lakomstva a ctižiadostivosti uvrhli tisíce ľudí do smrti, a panovníci, ktorí svojou márnotratnosťou a pýchou spôsobili záhubu národov, bývajú často svetom oslavovaní. Pred Bohom je to však inak. Oráč Izidor vykopal studňu pre smädných chudobných, a tento skutok milosrdnej lásky k blížnemu má v Božom súde väčšiu hodnotu ako mnohé skutky slávnych víťazov a kniežat.

[1] V novom preklade Písma svätého slová *„čo je dobré“* chýbajú.

Izidor sa napokon vyhýbal každému zlému slovu, najmä kliatbam, hoci jeho druhovia – služobníci – si už vtedy zvykli pri práci kliať a zlorečiť. Pre kresťana je takéto správanie úplne nedôstojné, pretože kliatby vyháňajú Božie požehnanie. *„Hovorím vám: z každého prázdneho slova, ktoré ľudia vyslovia, budú skladať účty v deň súdu.“* (Mt 12,36). *„Žehnajte tým, ktorí vás prenasledujú; žehnajte a nezlorečte.“* (Rim 12,14).

II. Sv. Anton, florentský arcibiskup (14. stor.)

Krásna Florencia v Taliansku dala Cirkvi veľké množstvo vynikajúcich mužov, ktorí si získali nehynúce zásluhy. V tomto *„meste svätých“* sa v roku 1389 narodil slávny svätec Anton, ktorý, keď sa stal arcibiskupom vo svojom rodisku, zanechal po sebe vďaka svojej požehnanej činnosti trvalú pamiatku. Antonov otec Mikuláš Plerozzi, verejný notár, a matka Tomasia už od detstva vštepovali do jeho duše bohabojnosť a nábožnosť a starali sa o jeho dôkladné vzdelanie. Anton, obdarený výnimočnými duchovnými schopnosťami, rýchlo napredoval vo vzdelaní aj vo svätých cnostiach.

Z domu vychádzal len do školy a do chrámu Pána, kde sa najradšej modlieval pred obrazom Matky Božej. Od útleho detstva prejavoval lásku k anjelskej čistote a tú si uchoval neporušenú po celý život. Bol tichej a vážnej povahy a vynikal bystrou mysľou, takže aj najťažšie veci sa učil s ľahkosťou. Pravidelne navštevoval dominikánsky chrám vo svojom rodisku, kde si už ako dieťa obľúbil reholu svätého Dominika. Keď mal štrnásť rokov, požiadal provinciála, kňaza Jána Dominica, aby ho prijal do tejto rehole.

Provinciál, potešený jeho zbožným zámerom, považoval Antona za príliš mladého a telesne slabého, aby zvládol prísnu reholnú disciplínu. Poradil mu, aby ešte niekoľko rokov počkal a medzitým sa usilovne učil. Na otázku, čo najradšej študuje, Anton odpovedal, že ho najviac zaujíma cirkevné právo. Provinciál mu v žarte povedal: *„Nuž, nauč sa naspamäť Graciánov dekrét, a potom ťa prijmem do rehole.“* Provinciál touto prehnanou požiadavkou zamýšľal mladíka odradiť od jeho zámeru. Avšak Anton sa za jediný rok dokonale naučil celý Graciánov dekrét, obsiahlu zbierku cirkevných zákonov s približne 400 stranami.

Keď sa opäť vrátil, provinciál s nemalým úžasom zistil, že Anton skutočne splnil úlohu, ktorá mu bola zadaná žartom. Preto neváhal a tohto neobyčajne nadaného

uchádzača, hoci mal len pätnásť rokov, prijal do rehole. V noviciáte Anton s veľkou horlivosťou plnil všetky reholné predpisy a na základe povolenia predstavených si ukladal aj rôzne dobrovoľné skutky sebazapierania, prísne sa postil a podroboval svoje telo duchovnej službe. Následne neúnavne študoval filozofiu, teológiu a cirkevné právo, prijal kňazské svätenie a stal sa ozdobou svojej rehole.

V tom čase bola reholná disciplína v mnohých dominikánskych kláštoroch oslabená a poklesnutá. Predstavení rehole, všímajúc si svätý život a horlivosť mladého Antona, ho vybrali, aby obnovil a povzbudil disciplínu v týchto kláštoroch. Ako predstavený postupne spravoval kláštory v Ríme, Neapole, Gaete, Cortone, Siene a Florencii, kde zaviedol prísnu reholnú disciplínu podľa pôvodných pravidiel svätého Dominika. Neskôr sa stal generálnym vikárom reholných provincií Toskánska a Neapolska, kde sa mu podarilo svoju reholu pozdvihnúť na vysokú úroveň.

Namáhavé cesty, ktoré podnikal, veľké starosti, stála bdelosť a usilovné štúdium časom oslabili jeho telesné zdravie. Napriek tomu, že bol už od prírody krehkej postavy, jeho duch zostal svieži aj v slabom tele a Boh ho zachoval pre ďalšiu požehnanú činnosť. Vynikajúc hlbokými znalosťami cirkevného práva, bol často pozývaný do pápežskej rady v Ríme a v roku 1439 sa zúčastnil ako pápežský teológ na cirkevnom koncile vo Ferrarare a Florencii.

V roku 1445 sa uvoľnil florentský arcibiskupský stolec. Pápež Eugen IV., rodák z Florencie, chcel, aby sa hlavným pastierom tohto slávneho mesta stal učený, cnostný a horlivý muž. Uchádzačov bolo mnoho, pričom Florenťania si želali, aby im bol za arcibiskupa daný ich rodák. Pápež bol deväť mesiacov na vážkach, až si spomenul na Antona; okamžite sa rozhodol a vymenoval ho za florentského arcibiskupa.

Anton sa o tom dozvedel na ceste z Neapola do Ríma. Zdesený touto správou sa rýchlo vrátil do Neapola a zamýšľal odplávať na Sicíliu, aby sa vyhol ponúkanej hodnosti. Pápež mu však pod prísnym cirkevným trestom nariadil, aby poslúchol, a tak Anton, hoci nechcel, sa podrobil. Prijal biskupské svätenie a v roku 1446 zasadol na arcibiskupský stolec vo svojom rodisku.

Aj vo vysokom cirkevnom úrade žil Anton ako pokorný reholník. Svoj dom usporiadal ako kláštor, odstránil z neho všetok prepych, obliekal sa skromne, mal len niekoľko sluhov a v stajni si ponechal jediného somára. Každý deň spieval o polnoci spolu s kanonikmi cirkevné hodinky v chráme, ranné hodiny venoval svojim obľúbeným štúdiám a po odslúžení svätej omše sa venoval povinnostiam svojho úradu. Bol neustále prístupný všetkým a ochotne prijímal a vypočul bohatých aj chudobných, šľachticov aj roľníkov s rovnakou láskavosťou. Pre svoju spravodlivosť a vynikajúce znalosti práva ho často volali za radcu a rozhodcu aj v čisto svetských záležitostiach a sporoch.

V tom čase vo Florencii prekvitali hazardné hry s kockami, ktoré mnohé rodiny priviedli na mizinu a spôsobovali veľké rozbroje. Okrem toho sa rozmáhalo úžerníctvo; bohatí zneužívali biedu chudobných, a obchodníci zdražovali a falšovali tovar, najmä potraviny. Proti týmto nešvárom arcibiskup rázne zakročil. Na kazateľnici ostro vystupoval proti bezohľadným utláčateľom chudobných aj proti

ľahkomyseľným hráčom, ktorí privádzali seba i svoje rodiny na žobrácku palicu. Toto prísne konanie malo veľký účinok.

Arcibiskup, ktorý mal sám len skromné potreby, používal svoje príjmy na pomoc chudobným a núdznym. Rozdával všetko, čo mal, takže sa neraz stalo, že jeho pokladnica zostala prázdna. Počas moru vo Florencii v roku 1448 osobne vysluhoval chorým sviatosti a zabezpečoval im všetko potrebné. Keď neskôr vypukol hlad, štedro pomáhal chudobným – či už zo svojich príjmov, alebo prostredníctvom almužien získaných od bohatých a najmä od pápeža Mikuláša V., od ktorého vyprosil peniaze a potraviny.

V roku 1453, keď Florenciu postihlo zemetrasenie, opäť pomáhal nešťastníkom, utešoval vydesený ľud na kázaniach a povzbudzoval ich k pokániu. Okrem horlivého kázania Božieho slova sa zameriaval aj na spovedanie. Bol široko-ďaleko obľúbeným spovedníkom a priviedol mnohých zatvrdilých hriešnikov na cestu kajúcnosti. Vedel každému dobre poradiť, potešiť ho a povzbudiť, a preto bol všeobecne nazývaný *„Anton radca.“* Sám pápež Eugen IV. ho povolal k sebe, vyspovedal sa mu na smrteľnej posteli a v roku 1447 zomrel v jeho náručí.

Starostlivý arcibiskup Anton mal bedlivý dohľad nad celým svojím stádom a každoročne konal vizitačné cesty po farnostiach svojej arcidiecézy. Dbal o dôstojný priebeh bohoslužieb, netoleroval v chrámoch žiadnu svetskosť a prísne vystupoval najmä voči ženám, ktoré sa opovážili prísť na bohoslužby nevhodne odeté, čím spôsobovali pohoršenie.

Dobrý pastier stáda Kristovho, Anton, zomrel v Pánovi 2. mája 1459, opakujúc svoje heslo: *„Slúžiť Bohu znamená kraľovať.“* Pohrebu svätého Antona v dominikánskom chráme vo Florencii sa zúčastnil aj pápež Pius II. V roku 1529 ho pápež Hadrián VI., po tom, čo Boh oslávil jeho pamiatku zázrakmi, vyhlásil za svätého.

Jeho pamiatka žije dodnes v požehnaní, najmä vo Florencii, a jeho teologické a historické spisy sú dodnes svedectvom jeho učenosti a horlivosti.

Poučenie:

Svätý Anton netoleroval v Božom chráme žiadnu svetskosť. Chrám Pánov je dom Boží, a kresťan doň vstupuje ako žobrák pred všemohúceho Pána, ako úbohý sluha pred svojho Kráľa, ako hriešnik pred tvár svojho Sudcu. Z tohto je jasné, ako sa má kresťan v Božom chráme správať. Aký veľký hriech páchajú ľahkomyseľné a márnivé ženy, ktoré vstupujú do svätyne len preto, aby svojím odevom vzbudili zvedavosť alebo dokonca podnecovali nezriadené túžby! Svätý Ján Zlatoústy raz povedal žene, ktorá išla do chrámu v neslušnom oblečení: *„Ideš snáď do svätyne tancovať a predvádzať sa zrakom ľudí, alebo chceš Boha prosiť o odpustenie hriechov a zmieriť sa s Ním? Ako môžeš ľutovať svoje hriechy a zbožne sa modliť v takomto oblečení? Odlož tú neslušnú nádheru!“*

---

10. mája si Cirkev pripomína aj pamiatku rímskych mučeníkov sv. Gordiána a Epimacha, ktorých časti ostatkov získal v roku 1354 a daroval pražskému velechrámu Karol IV. Spomína sa tiež sv. Jób,

starozákonný trpiteľ; blahoslavená Beatrice, benediktínska rehoľníčka z Padovy († 1226), rímski mučeníci sv. Kalepodus, Palmácia a ich druhovia. Časť relikvií sv. Palmácie, konkrétne úlomok jej ramena, daroval roku 1355 Karol IV. svätovítskemu chrámu. Tento panovník poctil sv. Palmáciu aj kostolom zasväteným jej menu, ktorý založil pod hradom Karlštejn.

11. MÁJ

Sv. Mamert, arcibiskup z Vienne (5. stor.)

Mesto Vienne na rieke Rhône v južnom Francúzsku sa už v prvých storočiach kresťanstva pýšilo významnými biskupmi, z ktorých mnohí boli prijatí do počtu svätých. V 5. storočí vynikol medzi týmito slávnymi pastiermi svätec Mamert. O jeho pôvode a mladosti sa nezachovali spoľahlivé správy, no traduje sa, že pochádzal zo šľachtickej rodiny a pred tým, než bol vysvätený za biskupa, bol ženatý.

Keď sa stal arcibiskupom vo Vienne, preslávil sa učenosťou, zbožnosťou a horlivosťou pre česť a slávu Božiu a pre večnú spásu svojich veriacich. Vo Vienne postavil chrám na počesť sv. Ferreola, mučeníka, a preniesol doň jeho ostatky. S veľkou horlivosťou vykonával svoj vznešený úrad, pričom dohliadal na to, aby všetci kňazi v jeho diecéze boli dobrými pastiermi veriacich. Volil si najskúsenejších a najvzdelanejších spomedzi nich a radil sa s nimi o duchovných záležitostiach. Jeho hlavným dôverníkom bol jeho rodný brat, kňaz Klaudián, zbožný skladateľ cirkevných spevov.

Arcibiskup Mamert vysvätil biskupa pre mesto Die, v domnienke, že toto mesto patrí pod jeho právomoc. Neskôr sa však ukázalo, že právo voliť a svätiť biskupa pre Die patrí arcibiskupovi z Arles. Z tohto dôvodu sa v Arles konalo zhromaždenie duchovenstva, ktoré Mamerta obvinilo v Ríme z toho, že je panovačným ctižiadostivcom, ktorý zasahuje do práv iných. Pápež Hilár uveril tomuto obvineniu a v roku 464 ho prísnym listom pokarhal. Mamert prijal toto pokarhanie pokojne a bez obrany, tešiac sa vedomím, že ak aj pochybil, išlo iba o nedorozumenie, a že vedome sa ničoho zlého nedopustil.

V tom čase južnú Galiu sužovali krvavé vojny, časté zemetrasenia ničili obydlia, ničivé požiare pohlcovali majetok ľudí, divé šelmy prenikali do dedín i miest a mnohé

oblasti zasiahli neúroda a hlad. Tieto pohromy spôsobili, že obyvatelia Vienne žili v neustálom strachu. Mamert v týchto udalostiach rozpoznal Boží hnev a neprestával svojich veriacich dôrazne napomínať, aby napravili svoj hriešny život a vydali sa cestou pokánia. Sám dňom i nocou prosil Boha o milosrdenstvo, odpustenie a pomoc.

Na Veľkonočnú vigíliu roku 469, keď sa veriaci zhromaždili v chráme, zaznel vo svätyni hlas, že mesto horí. Vystrašený dav sa v panike rozutekal, aby zachránil, čo sa dalo. Len zbožný arcibiskup zostal pri oltári a podobne ako Mojžiš v boji Izraelitov s nepriateľmi, s pozdvihnutými rukami volal k Bohu. S plačom ho prosil, aby utíšil svoj hnev a zastavil oheň, ktorý hrozil zničiť celé mesto a uvrhnúť jeho obyvateľov do zúfalstva. Úpenlivé modlitby Mamerta sa stali kľúčom k pokladnici Božieho milosrdenstva. Jeho vrúcne volanie preniklo do nebies a slzy, ktoré prelial pred oltárom, uhasili požiar. Užasnutý ľud sa vrátil do chrámu, vzdávajúc Bohu vďaku za činy, ktoré sa udiali. Arcibiskup dokončil posvätné obrady a predniesol k ľudu dojímavú reč, v ktorej rozoberajúc slová Pánove: *„Proste a bude vám dané, hľadajte a nájdete, klopte a bude vám otvorené“,* znova vyzýval na pokánie. Na potvrdenie, že nebeský Otec vypočuje prosby svojich detí a zľutuje sa nad nimi, arcibiskup rozhodol, že bude s veriacimi každoročne konať verejné kajúce procesie. Ľud s týmto zámerom radostne súhlasil.

Mamert na tento účel zostavil zvláštnu pobožnosť z litánií, žalmov a modlitieb a tieto kajúce procesie sa konali tri dni pred sviatkom Nanebovstúpenia Pána. Odvtedy sa táto pobožnosť konala každoročne v celej viennskej arcidiecéze a postupne sa rozšírila aj do susedných krajín, až sa stala obľúbenou v celom kresťanstve. Na konci ôsmeho storočia ju pápež Lev III. zaviedol aj v Ríme, a to z dôvodu zemetrasenia, ktoré v tom čase zasiahlo Taliansko. Svätý Mamert usnul v Pánovi roku 475. Jeho ostatky boli neskôr prenesené do Orléansu, kde ich v 16. storočí spálili divokí protestantskí hugenoti.

Poučenie:

Prosebné či krížové procesie, ktoré sa dodnes konajú v našich farnostiach počas troch dní pred sviatkom Nanebovstúpenia Pána, majú za cieľ vyprosiť, aby všemohúci Boh odvrátil od svojho ľudu svoj hnev, požehnal a zachoval úrodu zeme a láskavo vypočul všetky potreby svojich verných. V nedeľu, známou ako krížová alebo prosebná nedeľa, sa pred procesiami číta evanjelium podľa svätého Jána: *„Ak budete o niečo prosiť Otca v mojom mene, dá vám to.“* (Jn 16, 23-30). Tieto kajúce procesie súvisia so sviatkom Nanebovstúpenia Pána. V posledných dňoch, keď vzkriesený Kristus Pán v oslávenom tele zotrvával na zemi, veriaci sa zhromažďujú a volajú k nemu, aby ich neopustil a bol im u svojho Otca prostredníkom a pomocníkom vo všetkých potrebách a ťažkostiach. Tieto prosebné procesie, ktoré sú zbožným katolíckym ľudom veľmi obľúbené, sú zároveň slávnym prejavom živej viery a dôvery v Boha, ktorý napĺňa nebesia i zem (Jer 23, 24), zavlažuje hory dažďom z výsosti (Ž 103, 13), otvára svoju ruku a napĺňa každého tvora svojím požehnaním. (Ž 144, 16). Len neveriaci tvrdia, že všetko, čo sa v prírode deje, je iba náhodou. Veriaci kresťan je presvedčený, že čokoľvek, či už radostné alebo nepríjemné, čo ho stretáva, sa nedeje bez vôle všemohúceho Stvoriteľa a Pána vesmíru, v ktorom žijeme, hýbeme

sa a sme. (Sk 17, 28). Preto zbožný roľnícky ľud počas krížových procesií vzýva Hospodina, aby mu zachoval úrodu na poli a chránil ho pred každým nešťastím.

---

11. mája sa pripomína aj pamiatka sv. Atima a jeho spolumučeníkov; sv. Majola, opáta; sv. Františka Hieronyma, kňaza zo Spoločnosti Ježišovej v Neapole († 1710); sv. Gangulfa, mučeníka, z ktorého časť ostatkov uchováva chrám sv. Víta v Prahe; sv. Uvelliusa, mučeníka a ďalších.

12. MÁJ

I. Sv. Pankrác, mučeník (3. stor.)

Na svätých mučeníkoch Kristových, ktorí už v najútlejšom veku ochotne podstupovali pre svoju vieru muky a smrť, sa krásne osvedčilo slovo sv. Pavla*: „Čo je svetu bláznivé, to si vyvolil Boh, aby zahanbil múdrych, a čo je svetu slabé, to si vyvolil Boh, aby zahanbil silných.“* (1 Kor 1, 27).

Pankrác, jediný syn vznešených pohanských rodičov z mesta Synnada vo Frýgii, skoro osirel. Umierajúci otec Kledonius zveril chlapca svojmu bratovi Dionýzovi, ktorý sa stal sirote milujúcim a starostlivým pestúnom. Pankrác miloval svojho strýka synovskou láskou a vo všetkom ho poslúchal. Strýko sa staral o vzornú výchovu a vzdelanie svojho nadaného zverenca a po troch rokoch sa s ním presťahoval do Ríma, aby mu zaistil vzdelanie u najlepších učiteľov a pripravil ho na skvelú životnú dráhu. Božia prozreteľnosť však obom vymerala iný osud. Bola to doba vlády krutého cisára Diokleciána, keď vo veľkej Rímskej ríši prúdom tiekla krv Kristových mučeníkov. Najväčšie nebezpečenstvo hrozilo kresťanom v Ríme, kde ich neustále sledovali pohania. Z tohto dôvodu sa veriaci starostlivo skrývali a bohoslužby vykonávali v noci na tajných miestach.

Dionýz a Pankrác bývali v Ríme spolu so svojimi sluhami vo veľkom dome na vrchu Coelius a často videli kresťanských mučeníkov umierať. V ich susedstve sa ukrýval pápež Marcelín u verného kresťana, ktorý bol vrátnikom v cisárskom paláci. Pankrác a jeho strýko často v noci pozorovali zahalených mužov a ženy, ktorí sa plazivo a neisto pohybovali popri ich dome a náhle mizli, akoby sa prepadli pod zem. Poháňaní zvedavosťou obaja dlhší čas pátrali, až zistili, že ide o kresťanov, ktorí sa tajne schádzali u svojho biskupa na bohoslužbách. Dionýz, hoci bol pohan, nebol hluchý k správam o svätom živote prenasledovaných vyznávačov Krista a o vzácnych cnostiach pápeža Marcelína, a zatúžil spoznať to náboženstvo, ktoré bolo tak kruto prenasledované. Zaobstaral si základné informácie o Kristovej viere a neustal, kým si nevymohol u pápeža audienciu.

Ako šľachetný človek, milujúci pravdu, Dionýz veril, že náboženstvo, ktoré vedie človeka k najkrajším cnostiam a za ktoré sú jeho vyznávači ochotní podstúpiť muky a smrť, musí pochádzať od Boha. Jeho najvrúcnejším prianím bolo toto náboženstvo dôkladne spoznať. Ctihodný pápež, keď prijal Pankráca a Dionýza, zaplakal od

radosti, keď spoznal ich túžbu po poznaní Kristovej viery a ich žiadosť, aby boli prijatí do Cirkvi. Ďakoval Bohu, že aj v časoch krutého prenasledovania privádza nové ovce do svojho stáda a takto hojne nahrádza tých, ktorí zo slabosti a strachu Cirkev zradili.

Pápež oboch vyučil pravdám Kristovej viery a po troch týždňoch im udelil svätý krst. Horlivý Pankrác chcel hneď verejne vyznávať svoju vieru a brániť ju pred pohanmi, no skúsený pápež mu to neodporúčal, vzhľadom na jeho mladý vek. Radil Dionýzovi, aby s mládencom odišiel z Ríma niekam na vidiek a tam sa v bezpečí ukrýval, kým sa búrka neutíši a Cirkev opäť zažije pokojnejšie časy. Pankrác ďakoval pápežovi za jeho starostlivú radu, no povedal mu, že je dostatočne silný a odvážny a že zostane v Ríme, aby s Božou pomocou zachoval svätú vieru aj uprostred prenasledovania.

Krátko nato Dionýz zomrel nábožnou smrťou. Štrnásťročný Pankrác, ponechaný sám na seba, sa úplne zasvätil Kristovi Pánovi. Z domu vychádzal len zriedka, vyhýbal sa každému kontaktu s pohanmi, pozorne čítal Sväté písmo, rozjímal nad tajomstvami viery, horlivo sa modlil a venoval svoj čas skutkom kresťanského milosrdenstva.

Pohania ho však napokon odhalili a zistili, že je kresťan. Udali ho, zatkli a postavili pred súd. Sudca, ktorému bolo ľúto pekného mladíka, sa ho najprv pokúšal odvrátiť od Krista a prinútiť, aby obetoval modlám. Pripomínal mu jeho vznešený pôvod, veľké bohatstvo zdedené po rodičoch a lákavú životnú dráhu, ktorá sa mu otvárala. Potom tvrdil, že je nerozumné spolčovať sa s nepriateľmi ríše, kresťanmi, a že kresťanstvo bude za každú cenu vykorenené, aby po ňom nezostala ani stopa, pretože vraj podkopáva ríšu. Večný Rím vraj rozšliape kresťanskú poveru a bude vládnuť všetkým národom sveta pod ochranou nesmrteľných bohov. Pankrác však sudcovi pokojne a s úsmevom odpovedal: *„Mýlite sa, keď si myslíte, že ma kresťania zviedli. Hoci som mladý vekom, môj duch je už vyzretý. Stal som sa kresťanom z presvedčenia a zostanem ním naveky. Vaši bohovia boli zvodcovia a podvodníci. Keby sa tvoj sluha dopustil takých zločinov a nerestí, aké podľa pohanských bájí páchali títo vaši domnelí bohovia, nepochybne by si ho dal popraviť mečom. Nebojím sa ničoho, lebo mne je žiť v Kristovi, a zomrieť je zisk!“*

Sudca sa neodvážil podrobiť tohto nadšeného mládenca bežným mučeniam, aby nebol zahanbený jeho trpezlivosťou a odvahou. Preto rozkázal, aby bol Pankrác sťatý mečom. Keď si Pankrác vypočul tento rozsudok, zaradoval sa a smelo kráčal mestom za bránu, kde bol na Aureliovej ceste sťatý. To sa stalo v roku 304.

Ako kedysi na Veľkonočnú nedeľu sväté ženy kráčali k hrobu ukrižovaného Spasiteľa s voňavými masťami, aby pomazali jeho telo a vzdali mu tak poslednú poctu, podobne sa nábožné kresťanské ženy v Ríme starali o pohreb mučeníkov. S nasadením vlastného života chodievali v noci na popravisko, kde telá popravených zavinovali do čistého plátna a odnášali ich buď do katakomb, alebo na svoje statky za mestom. Takúto kresťanskú službu preukázala aj vzácna pani Oktavila, ktorá tajne pochovala telo umučeného Pankráca na svojom statku. Na tomto mieste neskôr vzniklo pohrebisko nazývané *„pri sv. Pankrácovi“.* V piatom storočí dal na tomto mieste pápež Symmachus zasvätiť chrám na počesť tohto svätca. Hrob sv. Pankráca

si získal takú úctu, že podľa svedectva sv. Gregora z Tours boli k nemu privádzaní ľudia podozriví z krivej prísahy. Keď k hrobu pristúpili, krivoprísažníci boli buď zachvátení zlým duchom, alebo náhle potrestaní smrťou, z Božieho dopustenia.

Úcta k sv. Pankrácovi sa postupne rozšírila z Ríma do všetkých kresťanských krajín. Na jeho počesť bolo zasvätených mnoho chrámov vo Francúzsku, Španielsku i Nemecku. Aj u nás bol sv. Pankrác známy už od dávnych čias. V dvanástom storočí bol za Vyšehradskou bránou, v obci Krušina, založený chrám na počesť tohto svätca. Táto obec sa dodnes nazýva Pankrác, podľa tohto chrámu. Chrám sv. Víta uchováva štyri časti ostatkov tohto mučeníka.

Pamiatka sv. Pankráca, ako aj jeho zbožného strýka a pestúna sv. Dionýza, sa slávi 12. mája.

Kostra sv. Pankráca v rytierskej zbroji v kostole svätého Mikuláša v meste Will vo Švajčiarsku.

Poučenie:

Sv. Pankrác obetoval svoj mladý, panenský život Kristovi Pánovi. Aký šťastný je kresťan, ktorý si s Božou milosťou zachoval nevinné srdce v mladosti, niesol Pánovo jarmo už od detstva a venoval prvotiny svojho života Bohu! To, čomu sa človek naučí v mladosti, rastie s ním a ostáva v ňom. Aký nešťastný je však ten, kto sa v mladosti nepokúsil premáhať pokušenia a lákania ku hriechu, a jeho najkrajšie roky boli poškvrnené hrdzou nemravnosti. *„Raduj sa teda, mládenec, vo svojej mladosti, a nech je tvoje srdce šťastné. Kráčaj cestami svojho srdca, ale vedz, že za všetky tieto veci ťa Boh privedie na súd. Odstráň hnev zo svojho srdca a odvráť zlobu od svojho tela, lebo mladosť a rozkoš sú márne veci.“* (Kaz 11, 9-10)

II. Sv. bratia Nereus a Achilleus, mučeníci (1. stor.)

Za čias pápeža sv. Klementa I. (91–100) žila v Ríme vznešená a urodzená panna Flavia Domitilla, neter vládnuceho cisára Domiciána. Medzi jej početným služobníctvom boli aj dvaja rodní bratia, Nereus a Achilleus. Obrátili sa na vieru v Krista a boli pokrstení sv. Petrom apoštolom. Žili bohabojne a svojimi slovami i svätým životom priviedli k viere aj Domitillu, ktorá sa potajomky dala pokrstiť. O jej ruku sa uchádzal Aurelian, syn rímskeho konzula Tita Aurelia. Domitilla mu prisľúbila sobáš v nádeji, že sa jej časom podarí priviesť ho ku kresťanskej viere. Jedného dňa, keď očakávala jeho návštevu a starostlivo sa upravovala, povedal jej jeden z jej kresťanských sluhov: *„Aká šťastná by bola naša pani, keby venovala rovnakú starostlivosť ozdobe svojej duše, aby sa zapáčila nebeskému ženíchovi Kristovi Pánovi, ako venuje telu kvôli smrteľnému ženíchovi!“*

Domitilla sa najskôr nad týmito slovami rozhnevala, no potom o nich vážne premýšľala. Z Božej milosti sa rozhodla, že zruší zasnúbenie a zasvätí sa Kristovi Pánovi sľubom ustavičného panenstva. Obaja sluhovia z toho mali veľkú radosť a zavolali pápeža Klementa. Keď prišiel, povedal Domitille: *„Milá dcéra, tvoje rozhodnutie je chvályhodné, ale zváž dobre, že ťa čaká tvrdý boj. Nedostojíš svojmu sľubu, ak nie si pripravená znášať všetko, čo ťa čaká. Skúmaj sa, či si dosť statočná!“* Kresťanská panna odpovedala: *„Spolieham sa na milosť nebeského ženícha, ktorému sa chcem zasvätiť, a pevne dúfam, že ma neopustí.“* Potom zložila v rukách svätého pápeža sľub doživotného panenstva a prijala od neho posvätný závoj.

Odmietnutý Aurelian sa snažil najprv lichôtkami a prosbami Domitillu presvedčiť, no keď zlyhal, udal Nerea a Achillea ako kresťanov. Obaja bratia sa pred súdom radostne priznali k viere v Ježiša Krista. Boli poslaní do Terraciny, kde nejaký čas strávili vo väzení. Sudca Minucius sa ich pokúsil prinútiť, aby sa zriekli viery, a keď odmietli, dal ich natiahnuť na škripec a páliť. Nereus a Achilleus však zostali pevní a povedali mučiteľom: *„Boli sme pokrstení apoštolom Petrom, preto sa nás márne snažíte prinútiť, aby sme obetovali vašim nepravým bohom.“* Napokon ich oboch popravili sťatím. Ich telá dal kresťan menom Auspicius previezť do Ríma a dôstojne pochovať.

Medzitým Domitillu uväznili, aby si svoje rozhodnutie rozmyslela, a potom ju previezli do Terraciny. Poslali k nej dve bývalé pohanské družky, Eufrosinu a Teodoru, aby ju prehovorili, nech sa vzdá kresťanstva a prijme sobáš s Aurelianom. Obe dievčatá ju vytrvalo presviedčali, vyzdvihovali jej krásu, urodzenosť a bohatstvo Aureliana a zosmiešňovali stav panenstva. Napokon sa však stalo niečo, čo pohania nečakali: Domitilla priviedla obe svoje družky ku Kristovi, a ony sa dali pokrstiť. Rozhodli sa zasvätiť svoj život Bohu v panenstve. Keď sa o tom Aurelian dozvedel, pokúsil sa poslednýkrát Domitillu získať. V Terracine usporiadal honosnú svadobnú hostinu, na ktorú pozval mnoho urodzených hostí, a Domitillu násilím prinútil zúčastniť sa na nej. Po skončení hostiny Aurelian tancoval, akoby už dosiahol svoj cieľ. Domitilla sa však uchýlila do susednej komnaty, kľakla si na kolená a horlivo sa modlila: *„Pane, teraz je ten čas, keď mi musíš pomôcť, aby som ti zostala verná!“* Kým

sa takto modlila, vo večeradle nastal rozruch: Aurelian náhle padol mŕtvy na zem. Domitilla sa vrátila k svojim družkám a spoločne ďakovali Bohu. Rozzúrený brat zosnulého Aureliana obvinil Domitillu z čarodejníctva a vyžiadal si príkaz na jej stíhanie. Postavili ju pred súd, kde neohrozene vyznala Ježiša Krista a nedbala na vyhrážanie mučením. Sudca napokon nariadil podpáliť príbytok, v ktorom bola Domitilla s družkami väznená. V plameňoch spoločne zomreli a získali mučenícku korunu. Ich mŕtve telá boli nájdené bez poškvrny a podľa kresťanského zvyku boli pochované diakonom Cesariom.

Poučenie:

Napomenutia, ktoré Nereus a Achilleus adresovali Domitille, aby venovala rovnakú starostlivosť svojej nesmrteľnej duši, ako venuje smrteľnému telu, sú významné. Jeden z nich povedal: *„Pani moja, prečo sa tak namáhaš a staráš sa o svoje úbohé telo, aby si ho zaodela a nasýtila, a pritom zanedbávaš dušu, ktorú treba rovnako živiť a odievať?“* Sv. Ján Zlatoústy píše: *„Ak zanedbávame svoje duše, neurobíme ani svoje telá šťastnými, ani ich nezachránime, pretože duša nebola stvorená pre telo, ale telo bolo stvorené pre dušu.“* A sv. Tomáš z Villanovy hovorí: *„Človek je zložený z dvoch častí, z ktorých jedna je oveľa vznešenejšia než druhá. Veľmi sa mýli ten, kto venuje viac starostlivosti horšej časti, teda telu, než ušľachtilejšej časti, duši.“*

---

12. mája sa taktiež slávi pamiatka sv. Germana, arcibiskupa Konštantínopolského, obrancu svätých obrazov proti obrazoborcom; sv. Modoalda, biskupa z Trevíru; sv. Richtrudy, opátky.

13. MÁJ

I. Sv. Servác, biskup (4. stor.)

V časoch, keď svätý Atanáz, arcibiskup alexandrijský, neúnavne obhajoval katolícku vieru proti ariánom a trpel pre ňu vyhnanstvami i prenasledovaním, pôsobil v meste Tongres (v dnešnom Belgicku) vynikajúci biskup Servác (Servatius). Podľa tradície bol Servác pôvodom z Arménska a bol biskupom v Tongrese, neskôr aj v Maastrichtu.

Keď bol sv. Atanáz v roku 335 poslaný do vyhnanstva v Trevíre (Trier), Servác sa tam s ním stretol, spriatelil a stal sa jeho podporovateľom a obhajcom pravovernej viery proti ariánskej heréze. Počas 4. storočia, keď zákerní ariáni ovplyvnili a zmiatli mnohých biskupov v západnej Európe, Servác neochvejne chránil svoju diecézu pred bludmi a bol pevnou oporou ortodoxie.

V roku 343 alebo 344 sa Servác pravdepodobne zúčastnil Sarduického koncilu, ktorý sa konal v oblasti dnešnej Trácie (v meste Sardica, dnešná Sofia v Bulharsku). Tam verejne podporil Atanáza a katolícku vieru proti ariánom.

Po zavraždení cisára Konštanta I. v roku 350 poslal uzurpátor Magnencius, ktorý sa chcel stať cisárom, Serváca a niekoľko ďalších biskupov ako poslov k cisárovi Konštanciovi II., v snahe získať jeho uznanie. Misia bola však neúspešná.

V roku 359 sa Servác zúčastnil aj snemu v Rimini, známeho tým, že pod nátlakom cisárskej autority bolo mnoho biskupov donútených pristúpiť na kompromisné znenie vierovyznania blízke ariánstvu. Napriek veľkému tlaku sa Servác odvážne postavil na obranu katolíckej viery.

V tom období už Európa čelila vzostupu nových hrozieb – pohanské kmene ako Huni, ktorí opustili svoje ázijské sídla medzi Volgou a Donom, začínali podnikať vpády smerom na západ, čo neskôr vyvolalo rozsiahle sťahovanie národov a ohrozilo kresťanské spoločenstvá v Galii i Germánii. Biskup Servác, predvídajúc, čo nastane, zdvojnásobil svoje modlitby a kajúce skutky, aby odvrátil od svojho stáda hroziace nebezpečenstvo, a neprestával vyzývať svojich veriacich k pokániu. Boh mu však zjavil, že kresťania pre svoje veľké hriechy budú vydaní do rúk nepriateľských pohanov. Zarmútený týmto zjavením, Servác sa vybral na púť do Ríma v nádeji, že na hroboch apoštolov Petra a Pavla a na ich príhovor Boh vypočuje jeho modlitby a odvráti hroziacu skazu. Po príchode do Ríma strávil svätý Servác tri dni a tri noci pri hrobe svätého Petra, bez jedla, neúnavne a so slzami v očiach vzývajúc apoštolov, aby

sa prihovorili za kresťanov. Keď bol vyčerpaný dlhým modlitbovým bdením a zaspal, zjavil sa mu svätý Peter a povedal: *„Vedz, že je už rozhodnuté: pre veľké hriechy kresťanov budú Gália a susedné krajiny vydané pohanom na spustošenie. Ty sa však vráť do svojej vlasti a priprav svoj dom, lebo čoskoro zomrieš. Tvoje oči však budú ušetrené pohľadu na ohavnosti, ktoré budú páchať Huni.“*

Touto správou bol svätý biskup veľmi zarmútený, no čoskoro sa vzchopil, odovzdal sa úplne do Božej vôle a vydal sa na cestu domov. Tam sa dojemne rozlúčil so svojimi veriacimi, oznámil im hroziaci Boží trest a naposledy ich vyzval k pokániu. Čoskoro nato odišiel do Maastrichtu, kde si dal pripraviť hrob, nábožne sa pripravil na smrť a zomrel v Pánovi 13. mája 384. Jeho hrob sa stal miestom zázrakov a v roku 504 nad ním postavili veľkolepý chrám.

Časť relikvií tohto svätca získal a v roku 1872 venoval velechrám pražský Karol IV..

Poučenie:

To, čo sv. Servác predvídal a čo mu bolo zjavené, sa po jeho smrti skutočne stalo. Divokí Huni zaplavili Nemecko aj Galiu, pričom všade, kde sa pohybovali, pálili, rabovali a hrozne vraždili.

Prečo Boh dopúšťa tieto a podobné utrpenia na kresťanské národy? Sv. Salvian hovorí, že sa to deje preto, aby kresťania boli potrestaní za svoje hriechy. Podľa učenia svätých Otcov sú hriechy pravoverných katolíkov oveľa ťažšie a teda aj hodné prísnejšieho trestu než hriechy pohanov a neveriacich. Kedykoľvek katolík spácha smrteľný hriech, hnevá a uráža Najsvätejšieho Boha oveľa viac, než keď rovnaký hriech spácha človek, ktorý Boha a Krista Pána nepozná, alebo heretik, ktorý nie je členom pravej Cirkvi Pánovej. Pravoverní kresťania dobre poznajú Boha aj svoje povinnosti, vedia, akým strašným zlom je smrteľný hriech, a poznajú aj tresty, ktoré zaň Boh určil.

Pravoverným katolíkom ponúka a udeľuje Boh vo svojej Cirkvi nekonečne viac dobrodení a milostí než ľuďom, ktorí nie sú členmi tejto Cirkvi, teda pohanom, neveriacim a bludárom. Keď katolík, ktorý má vo svätej Cirkvi k dispozícii toľko spásonosných prostriedkov na vyvarovanie sa hriechu a na dôkladné plnenie Božej vôle, napriek tomu ustavične padá do hriechov a tvrdošijne v nich zotrváva, týmto svojím nevďakom ešte viac hnevá Boha a zasluhuje si prísnejší trest než tí, ktorí Boha a pravú Kristovu Cirkev nepoznajú, akokoľvek ťažké sú ich hriechy.

Sv. Bonaventúra hovorí: *„Beda pravoverným, ktorí podľa svojej viery neslúžia Bohu a nectia ho; budú súdení a trestaní prísnejšie než všetci neveriaci.“ „Kto mnoho dostal, od toho sa bude mnoho požadovať, a komu veľa zverili, od toho budú viac žiadať.“* (Lk 12, 48)

II. Sv. Ján Mlčanlivý, biskup a pustovník (5. stor.)

V meste Nikopoli v Arménii sa 8. januára 454 narodil vznešeným a bohatým manželom Enkraciovi a Eufémii syn, ktorému pri krste dali meno Ján. Rodičia ho vychovávali zbožne a dôkladne upevnili v kresťanských cnostiach. Keď zomreli, osemnásťročný Ján pohrdol svetom, venoval svoje dedičstvo na výstavbu nového chrámu a kláštora Panny Márie a spolu s desiatimi zbožnými spoločníkmi doň vstúpil.

Ako predstavený svojich reholných bratov dával príklad krásnych kresťanských cností. Prísne sa postil, vyhýbal sa zaháľaniu ako prameňu všetkého zla, potláčal každé nezriadené žiadosti už v zárodku a bdel nad čistotou svojho srdca. Jeho myseľ bola neustále sústredená a obrátená k Bohu. Neustále rozjímal o duchovných veciach a obľúbil si mlčanlivosť, rozprával len málo, a to len v nevyhnutných prípadoch. Preto bol všeobecne nazývaný Ján Mlčanlivý.

Po desať rokov takto viedol svoj kláštor, až si veriaci z mesta Kolonia v Arménii vyžiadali, aby sa stal ich biskupom. Arcibiskup Sebastijský bez váhania vyhovel tejto žiadosti a v roku 482 vysvätil 28-ročného Jána za biskupa. Ján Mlčanlivý sa nerád lúčil so svojím milovaným kláštorom, no aj ako biskup dodržiaval reholné predpisy, pokiaľ to bolo možné.

Bol láskavým otcom chudobných, utešiteľom zarmútených, rozsieval všade semená zbožnosti a ako jasná hviezda ukazoval svojim zverencom cestu dokonalosti a spásy. Jeho rodný brat Pergamius a synovec Teodor, vysokí cisárski hodnostári v Konštantínopole, boli jeho svätým životom takí dojatí, že svoje domy upravili na spôsob kláštorov a svoje rodiny spravovali prísne podľa Božieho zákona.

Radosť, ktorú Jánovi prinášali brat a synovec, však kalil jeho nehodný švagor Pasinik, cisársky námestník v Arménii. Pasinik utláčal Cirkev už počas života svojej manželky Márie, sestry biskupa Jána, a po jej smrti ešte viac škodil, najmä hlavnému chrámu v Kolonii aj samotnému biskupovi. Keďže Ján nedokázal napraviť zlomyseľného švagra, bol nútený obrátiť sa na samotného cisára Zenóna v Konštantínopole, ktorý sa ho ujal a pomohol mu dosiahnuť spravodlivosť. Medzitým bol Ján ustavičnými ťažkosťami, ktoré mu spôsoboval nepokojný a lakomý švagor, tak rozladený, že po desiatich rokoch spravovania biskupského úradu v Kolonii sa rozhodol tajne odísť niekam do cudziny, kde by ho nikto nepoznal, aby mohol v pokoji slúžiť Bohu a pokračovať na ceste dokonalosti. Vrúcne sa modlil k Bohu o dar rady a osvietenia, či smie bez hriechu odísť. Bol zvláštnym spôsobom poučený, čo má robiť. Počas modlitby videl horiaci kríž a počul hlas: *„Ak chceš byť spasený, choď za týmto*

znamením!“ To bol preňho pokyn z neba, aby sa vydal do Jeruzalema, kde sa uchovával Pánov kríž.

Po vykonaní púte do Jeruzalema a uctení posvätných miest sa odobral do blízkeho kláštora sv. Sáby a prosil, aby ho prijali medzi mníchov. Sv. Sába, nepoznajúc, že ide o biskupa Jána, ho odovzdal správcovi kláštora, aby ho vyučil reholnej disciplíne. Ján, utajil svoju hodnosť, mlčky a ochotne vykonával všetky úlohy, ktoré mu v kláštore uložili.

Kláštorný správca, považujúc ho za nevzdelaného a jednoduchého človeka, mu prikazoval najťažšie a najopovrhovanejšie práce. Ján nosil vodu, štiepal drevo, vozil a podával murárom stavebný materiál, pomáhal v kuchyni a pri všetkej práci mlčal. Považoval všetky príkazy predstavených za Božiu vôľu a s príkladnou pokorou a trpezlivosťou ich plnil. Tieto nádherné cnosti sa zapáčili mníchom, ktorí si mlčanlivého Jána obľúbili a po čase mu zverili starostlivosť o hostí a pútnikov prichádzajúcich do kláštora. Aj v tejto úlohe si Ján počínal pokorne a svojím príkladom vzdelával všetkých, ktorí ho poznali. V kláštore sv. Sáby bolo zvykom, že mladší mnísi po nejaký čas žili spoločne v prísnej reholnej disciplíne. Keď sa osvedčili, dostávali povolenie slúžiť Bohu podľa vlastného uváženia osamote v chyžiach roztrúsených okolo kláštora.

Aj Ján, keď si získal plnú dôveru predstavených, dostal povolenie bývať v pustovni pri kláštore. Bol tam nevýslovne šťastný. Jeho skromná chyžka sa mu zdala ako raj. V nej trávil každý týždeň päť dní pôstom, modlitbami a zbožným rozjímaním. V sobotu a v nedeľu prichádzal do kláštorného chrámu na spoločné bohoslužby, kde povzbudzoval mníchov svojou nábožnosťou, rozplýval sa v láske k Bohu a vďačne i radostne ronil slzy. Takto žil tri roky, zachovávajúc neustále mlčanie.

Potom bol povolaný späť do kláštora ako správca domácich záležitostí. Aj pri rôznych starostiach zostával sústredený na Boha, rozjímal o nebeských veciach a utešoval sa častými strelnými modlitbami a zbožnými povzdychmi, takže sa vlastne neprestajne modlil. Až doteraz nikto v kláštore nevedel, že Ján je biskupom. Po čase si sv. Sába zaumienil, že vzorného mnícha nechá vysvätiť za kňaza, pretože veril, že muž tak svätého života bude ako kňaz pôsobiť ešte požehnanejšie. V roku 497 sa s ním vybral do Jeruzalema a požiadal arcibiskupa Eliáša, aby Jána vysvätil. Arcibiskup s radosťou súhlasil, no cestou do Chrámu Božieho hrobu Ján požiadal arcibiskupa o súkromný rozhovor. Keď boli osamote, Ján povedal: *„Otče, som už vysvätený nielen na kňaza, ale aj na biskupa, a niekoľko rokov som vykonával biskupský úrad. Avšak pre svoje hriechy som uznal za správne vzdať sa biskupstva a rozhodol som sa, že, nepoznaný, budem žiť na púšti a slúžiť bratom, pokiaľ budem zdravý, aby som, keď zostarnem, bol hodný toho, aby bratia slúžili mne.“* Arcibiskup bol ohromený Jánovou pokorou a zaručil sa mu, že jeho tajomstvo nikomu neprezradí. Potom povedal Sábovi, že tento mních z vážnych dôvodov nemôže byť vysvätený za kňaza, a napomenul ho, aby Jána neobťažovali a nechali ho na pokoji. Sv. Sába sa vrátil do kláštora smutný. Domnieval sa, že Ján nemôže byť kňazom pre nejaký tajný hriech z mladosti, a vrhol sa na tvár, modliac sa s plačom k Bohu, aby mu zjavil, prečo Ján, ktorého bratia považovali za vyvolenú nádobu Božej milosti, nemohol byť kňazom.

Boh zjavil Sábovi, že Ján je už dávno biskupom. Sába sa ponáhľal za Jánom, padol pred ním na kolená a povedal: *„Otče, to, čo si pred nami skrýval, mi zjavil Boh sám!“* Ján, zarmútený, že jeho tajomstvo bolo odhalené, sa chystal odísť z kláštora na iné miesto. Až keď mu Sába prisľúbil, že to nikomu neprezradí, Ján zostal. Opäť štyri roky žil vo svojej pustovni osamote a v prísnej mlčanlivosti.

V roku 503 opustil Sába svoj kláštor pre nezhody a rozbroje, ktoré vznikli medzi mníchmi, a odišiel do púšte. Takisto si aj Ján našiel inú pustovňu, kde prebýval spolu s jedným mníchom. Tento však čoskoro znechutene odmietol prísnu disciplínu, ktorú mu Ján ukladal, a obzvlášť mu prekážala strava, zložená najmä z koreňov a bylín. Chcel sa preto vrátiť do svojho kláštora. Ján sa mu pokúsil tento úmysel vyhovoriť, povzbudzujúc ho, že Boh sa určite postará o ich potreby, ak budú najprv hľadať Jeho kráľovstvo, a že ostatné im bude pridané. Vrtkavý mních ho však neposlúchol a odišiel. Hneď po jeho odchode priniesol neznámy človek Jánovi na veľkonočné sviatky hojnú zásobu chutných jedál. Medzitým onen mních blúdil dva dni hladný a smädný po púšti. Keď sa napokon vrátil k Jánovi, podivil sa a hanbil sa, keď mu Ján ponúkol bohatú zásobu jedál, aby si zahnal hlad. Mních sa ospravedlnil a zostal potom u Jána.

V roku 510 bol sv. Sába povolaný mníchmi späť do svojho kláštora. Po návrate vyhľadal Jána a mnohými prosbami ho presvedčil, aby sa vrátil do svojej chyžky pri kláštore. Ján ho poslúchol, opäť sa uzavrel do svojej pustovne a prežil v nej takmer ďalších päťdesiat rokov v modlitbách, zachovávajúc prísne mlčanie. To prerušoval iba vtedy, keď k nemu ľudia prichádzali po radu a poučenie.

Postupne sa jeho meno preslávilo v širokom okolí. Veriaci zblízka i zďaleka prichádzali k nemu, aby našli útechu a učili sa od neho dokonalosti. Mních Cyril, ktorý podľa Jánovej rady už v šestnástich rokoch vstúpil do rehoľného života a potom často k Jánovi prichádzal, aby ho učil svätým cnostiam, napísal neskôr jeho životopis. V ňom zaznamenal, že Ján, hoci mal už 104 rokov, bol stále telesne i duchovne zdravý a ku každému prichádzajúcemu sa správal láskavo.

Raz cestoval z Konštantínopolu istý urodzený muž, ktorý uveril Eutychovým bludom o jedinej prirodzenosti Kristovej. Na prosbu svojej pravovernej príbuznej sa vydal do Jeruzalema a odtiaľ k Jánovi. Ako sprievodcu mal zbožného katolíka Teodora. Keď prišli k Jánovej pustovni, Teodor zaklopal na okienko a zvolal: *„Otče, požehnaj nás!“* Ján odpovedal: *„Teba požehnám, ale tvoj spoločník požehnaný nie je, ani ho nepožehnám, pokiaľ neopustí svoj blud a nevráti sa do Cirkvi.“* Šľachtic bol prekvapený, že Ján poznal jeho kacírstvo, hoci ho nikdy predtým nevidel a nemohol o ňom nič vedieť. Padol na kolená, úpenlivo prosil o požehnanie a sľuboval, že sa zriekne bludu a kajúcne sa vráti do Cirkvi. Ján ho dôkladne poučil o pravde a udelil mu požehnanie. Podobne mnohí ďalší ľudia sa vďaka Jánovým zásluhám a príhovoru stali účastnými Božej milosti.

Poučenie:

Keď v roku 559 biskup-pustovník Ján Mlčanlivý zomrel, mal 105 rokov. Svätý biskup Ján zachovával prísne mlčanie zo strachu, aby sa neprehrešil jazykom. Takéto prísne

mlčanie nie je povinnosťou každého a v bežnom živote ani nie je možné alebo účelné. Kresťan by však mal starostlivo zvažovať svoje slová a byť opatrný v hovorení. Písmo sv. hovorí: *„Mnohé rozprávanie nebýva bez hriechu, kto však krotí svoje pery, je múdry.“* (Prís 10, 19) *„Mnohí padli pod ostrím meča, ale nie toľkí, ako tí, čo zahynuli vlastným jazykom.“* (Sir 28, 22) Lepšie je viac počúvať a menej hovoriť: *„Zlato a striebro pretavuj, a svoje slová váž. Svojim ústam daj uzdu, aby si nepadol jazykom, nezahanbil sa pred nepriateľmi a aby tvoj pád nebol smrteľný.“* (Sir 28, 2. 30)

Dňa 13. mája si tiež pripomíname pamiatku sv. Alexandra, vojaka a mučeníka v Ríme, z ktorého relikvií získal pražský chrám v roku 1303 časť. Ďalej si pripomíname sv. Mucia, kňaza a mučeníka z Konštantínopolu; sv. Dominiku, pannu z Komu; sv. Gemmu, pustovníčku v Taliansku; sv. Glycériu, pannu a mučeníčku z Heraklei a ďalších.

14. MÁJ

Sv. Bonifác, mučeník (4. stor.)

Sväté Písmo hovorí, že almužna vyslobodzuje od smrti, očisťuje hriechy a zabezpečuje človeku milosrdenstvo a večný život. (Tob 12, 9). Tieto slová sa mimoriadnym spôsobom naplnili na Božom mučeníkovi, sv. Bonifácovi, ktorého pamiatku si dnes pripomíname.

Na začiatku 4. storočia, počas vlády krutého cisára Diokleciána, žila v Ríme krásna a bohatá dcéra významného šľachtica, Aglaja. Bola kresťankou, avšak jej mravy pohoršovali ostatných veriacich. Aglaja žila v hriešnom zväzku so správcom svojich rozsiahlych majetkov, Bonifácom, ktorý bol okrem toho aj pijan, hoci sa hlásil ku Kristovi. Títo dvaja zotrvávali dlhé roky v stave smrteľných hriechov, no zároveň boli mimoriadne dobročinní. Aglaja používala svoje veľké bohatstvo na skutky kresťanského milosrdenstva a Bonifác prijímal vo svojom dome chudobných a pocestných. V noci chodil po meste, aby vyhľadával chorých, opustených a biednych, ktorým pomáhal. Pre túto ich lásku k blížnym Boh nedovolil, aby Aglaja a Bonifác zahynuli v hriechu. Pohol ich srdcia k úprimnej ľútosti, takže nakoniec prestali hrešiť a vydali sa na cestu pokánia. Aglaja predala všetky svoje šperky a drahocenné šaty, vzdala sa všetkých rozkoší a zábav a snažila sa modlitbou i odriekaním odčiniť svoje predchádzajúce hriechy. Keď

si uvedomila, že bola príčinou nezriadeného a nekresťanského života svojho správcu Bonifáca, vyzvala ho, aby aj on robil pokánie. Raz si ho zavolala a povedala mu: *„Bonifác, dobre vieš, do akej priepasti hriechov sme my, nešťastníci padli, pretože sme si nepripomínali, že raz budeme stáť pred Bohom, aby sme vydali odpočet zo všetkého zlého, čo sme na svete spáchali. Počula som, že kto vzýva svätých Kristových mučeníkov a ctí si ich ostatky, stane sa v deň súdu účastníkom ich slávy. Vieš, že aj my obaja potrebujeme mocných orodovníkov u Boha. Dozvedela som sa, že vo východných krajinách teraz služobníci Kristovi statočne bojujú proti zlému duchu a radšej znášajú muky i smrť, než by zapreli svoju vieru. Vyber sa do týchto krajín a prines odtiaľ telo niektorého mučeníka. Postavím mu svätyňu a dúfam, že na jeho príhovor získame od Boha odpustenie našich hriechov a spásu.“* Bonifác s radosťou prijal tento príkaz. Vzal so sebou množstvo peňazí, aby mohol kúpiť telo niektorého mučeníka, a aby na cestách hojne podporoval núdznych. Dozvedel sa, že v meste Tarsus v Cilícii sú kresťania mučení, a rozhodol sa ísť tam. Pri lúčení sa s Aglajou jej povedal: *„Ak získam telo niektorého Kristovho mučeníka, prinesiem ho. Čo však, ak by sa Boh nado mnou zmiloval a učinil ma hodným zomrieť pre Ježiša Krista? Prijmeš moje umučené telo, ak ti ho prinesú?“* Aglaja, považujúc tieto slová za žart, vážne odpovedala: *„Koruna mučeníctva nepatrí hriešnikovi. Choď a splň moju žiadosť. Ja, nehodná hriešnica, ťa tu budem čakať. Nech Boh riadi tvoje kroky a milosrdne naplní moju prosbu, nehľadiac na moje hriechy.“*

Bonifác sa vydal na cestu so sprievodom dvanástich služobníkov po mori do Cilície. Počas cesty nejedol mäso ani nepil víno. Uvažujúc o tom, že má priniesť ostatky svätých, úprimne ľutoval svoje hriechy, vrúcne sa modlil a v srdci túžil, aby mohol smrťou mučeníka očistiť svoje viny. Keď prišiel do Tarsu, rodného mesta sv. Pavla apoštola, poslal svojich služobníkov do hostinca a sám vyšiel na námestie. Tam práve podstupovalo dvadsať kresťanov pre Ježiša Krista ukrutné muky. Jeden bol za nohy zavesený na stĺpe, pod jeho hlavou horel oheň. Iného trýznili hákmi a kliešťami, ďalší bol natiahnutý na škripec, iný mal odťaté ruky, a ostatní ležali na zemi prebodnutí. Zástup ľudí s úžasom sledoval toto mučenie. Bonifác pocítil mocnú túžbu trpieť a zomrieť pre Ježiša Krista. Prebil sa cez zástup divákov, začal bozkávať mučeníkov a povzbudzovať ich k trpezlivosti a vytrvalosti slovami: *„Bojujte statočne, udatní hrdinovia, a vytrvajte ešte chvíľku, lebo je vám pripravená nekonečná radosť. Váš boj je krátky, ale vaša odmena bude večná. Prosím vás, Kristovi služobníci, orodujte za mňa, aby som sa aj ja stal hodným byť účastníkom vašich múk i víťazstva!“*

Cisársky námestník Simplicius, pod ktorého dohľadom sa toto mučenie dialo, rozkázal priviesť k sebe Bonifáca a opýtal sa ho: *„Kto si ty?“* Bonifác odvetil: *„Som kresťan a radujem sa, že títo veriaci z lásky ku Kristovi radi pre neho umierajú. Nemám iné želanie, ako to, aby sa aj mne dostalo tejto milosti. Pohŕdam vašimi mŕtvymi modlami a nijaké muky ma nedonútia, aby som zaprel Ježiša Krista.“*

Námestník, rozpálený hnevom, rozkázal katom, aby Bonifácovi ihneď vrážali ostré triesky pod nechty a mučili ho na škripci. Mučeník pozdvihol oči k nebu a modlil sa: *„Vďaka tebe, Pane Ježišu Kriste, Synu Boží, že si ma vyvolil, aby som mohol položiť svoje telo ako obetu pre teba. Posilni ma, aby som tieto muky vedel statočne znášať.“*

Potom ešte raz poprosil zomierajúcich mučeníkov, aby sa za neho u Boha prihovárali a vyprosili mu dar vytrvalosti. Nato mučeníci jednomyseľne zvolali: *„Ježišu Kriste, Pane náš, pošli svojho anjela, aby ho vyslobodil z rúk nespravodlivého sudcu, a pripočítaj jeho meno k svojim vyvoleným. Amen!“* Prítomní pohania boli touto láskou svätých mučeníkov takí dojatí, že začali nadšene volať: *„Veľký si, Bože kresťanov! Veľký si, Kriste, Synu Boží! Aj my veríme v teba a utiekame sa k tebe! Zachráň nás! Preč s modlami!“* Rozvášnený dav, nedbajúc na námestníka ani na jeho vojakov, sa vrhol na modlársky oltár postavený na popravisku, rozbil ho, a napokon sa chopil kameňov a hádzal ich po námestníkovi, ktorý počas tohto všeobecného zmätku rýchlo odišiel.

Na druhý deň povolal námestník Bonifáca a povedal mu: *„Ako môžeš byť taký zaslepený, že dúfaš v ukrižovaného zločinca a klaniaš sa mu?“* Bonifác ho ostro napomenul: *„Zadrž a neodvažuj sa ďalej takto hovoriť o našom Pánovi Ježišovi Kristovi. Kliatba na teba, diabol, had temnoty a starý zločinec, že sa rúhaš Pánovi, ktorý trpel, aby spasil ľudské pokolenie!“* Simplicius dal potom naplniť kotol vriacou smolou a rozkázal Bonifáca vrhnúť po hlave do neho. Mučeník požehnal kotol krížom, a anjel Pánov sa dotkol smoly, takže mu neublížila, hoci blízko stojaci kati sa popálili. Ani tento zázrak však nezmenil pohanského námestníka. Simplicius síce užasol, no napokon odsúdil Bonifáca, aby bol sťatý mečom. Mučeník ešte naposledy oľutoval svoje hriechy a pomodlil sa, aby Boh prijal obeť jeho života a poslal anjela, ktorý by v pokoji odprevadil jeho dušu do zástupu mučeníkov. Nakoniec vzýval Boha, aby osvietil svetlom viery a obrátil prítomný ľud. Potom nastavil svoju hlavu pod katov meč. Dav opäť zvolal: *„Veľký je Boh kresťanov!“* a mnohí z nich uverili v Krista a prijali svätý krst.

Medzitým Bonifácovi sprievodcovia čakali v hostinci, netušiac, čo sa s ich pánom stalo. Keď sa však dlho nevracal, išli ho hľadať po meste. Cestou stretli jedného obyvateľa mesta, ktorý im oznámil, že včera na námestí bol umučený a sťatý akýsi cudzinec z Ríma, pretože vyznal vieru v Krista. Služobníci sa odobrali na námestie a tam našli umučené telo svojho pána. Usedavo plakali, vykúpili telo zlatom, pomazali ho drahocennými masťami, zabalili do plátna a odviezli do Ríma, radujúc sa a ďakujúc Bohu, že ich pán bol oslávený mučeníckou korunou. Aglaja prijala telo mučeníka s najväčšou úctou, slávnostne ho pochovala pri Latinskej ceste, ozdobila hrob nádherným náhrobkom a vystavala nad ním svätyňu, vedľa ktorej si zriadila obydlie. Po tom, čo rozdala všetok svoj majetok chudobným a prepustila svojich otrokov na slobodu, žila trinásť rokov na tomto mieste v kajúcnosti.

Na hrobe sv. Bonifáca vykonal Boh zázraky, obzvlášť na chorých. Bonifácovo umučenie sa datuje do roku 307. Aglaja zomrela svätou smrťou a bola pochovaná vedľa neho. Jej pamiatka sa pripomína 14. mája. Ostatky sv. Bonifáca sa dnes nachádzajú v starobylom chráme na Aventinskom pahorku v Ríme, v mramorovej hrobke pod hlavným oltárom. Tento chrám bol na začiatku 13. storočia znova postavený a zasvätený sv. Alexiovi a sv. Bonifácovi. Vedľa chrámu sa nachádzal kláštor, kde kedysi prebýval aj náš sv. Vojtech. V roku 1370 získal pražský chrám veľkú časť ostatkov sv. Bonifáca.

Poučenie:

Aglaja a Bonifác, veľkí hriešnici, sa úprimne obrátili k Bohu, činili pokánie a dosiahli svätosť. Bonifác sa stal hodným mučeníckej koruny. Takéto obrátenie hriešnikov, najmä tých, ktorí žijú v smilstve, sa však deje len zriedka. Svätí Otcovia ho označujú priam za zázrak. Boh, nekonečne milosrdný, však takýmito zázrakmi ukazuje, že žiadny hriešnik by si nemal zúfať a má byť povzbudený k pokániu. Sv. Augustín hovorí: *„Hriechy ľudí majú svoj počet a mieru, ale Božie milosrdenstvo nemá hraníc. Nech teda žiadny hriešnik nezúfa, ale nech vzhliada k Božiemu milosrdenstvu a činí pokánie.“* Sv. Ján Zlatoústy píše: *„Ak si bezbožný, spomeň si na kajúceho mýtnika. Ak si smilník, pozoruj hriešnicu z evanjelia. Ak si vrah, obráť sa k Pánovi ako kajúci lotor. Ak si veľký hriešnik, pomysli na Pavla, ktorý prenasledoval Krista, ale stal sa jeho apoštolom.“*

Nech teda príklad sv. Bonifáca a sv. Aglaje vzbudí dôveru v Božie milosrdenstvo, najmä u tých, ktorých diabol kvôli množstvu hriechov zvádza k zúfalstvu. Sv. Hieronym hovorí: *„Obrátenie nikdy neprichádza neskoro. Veď kajúci lotor sa priamo z kríža dostal do raja.“* Sv. Augustín píše: *„Boh nikdy nezavrhuje úprimného kajúcnika. Kým sme na tomto svete, pokáním môžeme dosiahnuť odpustenie hriechov.“* Hriešnik však nesmie Božie milosrdenstvo zneužívať a spoliehať sa naň ľahkomyseľne. Nesmie odkladať pokánie, pretože nepozná deň ani hodinu svojej smrti. Sv. Augustín hovorí: *„Boh nám dal bezpečný prístav pokánia, aby sme pre svoje hriechy nezúfali, ale zároveň stanovil neznámy deň smrti, aby sme svoje hriechy nerozmnožovali a opovážlivo nespoliehali na jeho milosrdenstvo.“*

Dňa 14. mája sa pripomína aj pamiatka sv. Paschala I., pápeža († 840); sv. Poncia, mučeníka; sv. Pomponia, biskupa; svätých mučeníkov Justu, Justínu a Henedínu na Sardínii; svätých manželov mučeníkov Viktora a Korony. Z ich ostatkov daroval Karol IV. pražskému chrámu v roku 1355 hlavu a jednu ruku sv. Viktora, ako aj niektoré časti tela sv. Korony.

15. MÁJ

I. Sv. Pachomius, prvý zostavovateľ pravidiel mníšskeho života (3. stor.)

Horný Egypt, bývalá Tébaida, je dnes mŕtvou púšťou, ktorú oživujú len ruiny niekdajšieho hlavného mesta Théb na Níle a rozoklané hrebene vápencových hôr, v ktorých sa nachádza nespočetné množstvo jaskýň a skalných dier, kedysi pohrebísk starých pohanských Egypťanov. Tieto pusté, pieskom zanesené končiny boli v prvých kresťanských časoch husto osídlené. V jaskyniach a skalných dierach Tébaidy sa usadzovali kresťanskí pustovníci a celý Horný Egypt sa zapísal do dejín Cirkvi ako kolíska pustovníckeho a mníšskeho života.

Medzi najslávnejších pustovníkov Tébaidy patrí sv. Pachomius, ktorý sa považuje za hlavného zakladateľa a zákonodarcu kresťanského kláštorného života. Pachomius sa

narodil okolo roku 292 v Tébaide rodičom pohanského vierovyznania, ktorí mu zabezpečili dôkladné vzdelanie v egyptských vedách. Vo svojom dvadsiatom roku bol odvedený do vojska cisára Maximina, ktorý sa vtedy pripravoval na vojnu proti Liciniovi a jeho spojencovi, Konštantínovi. Pachomius a ďalší noví vojaci boli prepravení po Níle loďou. Počas plavby trpeli tvrdým a necitlivým zaobchádzaním od vojenských nadriadených. Jedného dňa loď zakotvila pri väčšom meste, kde zostala dlhšie. Obyvatelia mesta prijali vojenských nováčikov s veľkou láskavosťou: hostili ich bohatými pokrmami a nápojmi, starali sa o chorých, milo sa s nimi rozprávali a prejavovali im bratskú lásku. Pachomius bol touto láskavosťou ohromený a dozvedel sa, že ich štedrí hostitelia sú kresťania, ktorým ich náboženstvo prikazuje pomáhať chudobným, opusteným a nešťastným. Počas niekoľkých dní, ktoré strávil v kresťanskej rodine v tejto osade, mal Pachomius príležitosť zoznámiť sa s učením a životom kresťanov. Bol hlboko dojatý ich obetavou láskou a cnostným životom. Táto milosrdná láska kresťanov sa preňho stala bránou do svätyne Kristovej viery. Pocítil vo svojom srdci náklonnosť k náboženstvu, ktoré vedie človeka k takej krásnej cnosti, a vrúcne sa pomodlil k Bohu kresťanov: *„Pane, osvieť môj rozum a nauč ma, ako ťa mám ctiť; keď opäť získam slobodu, zasvätím ti celý svoj život!“*

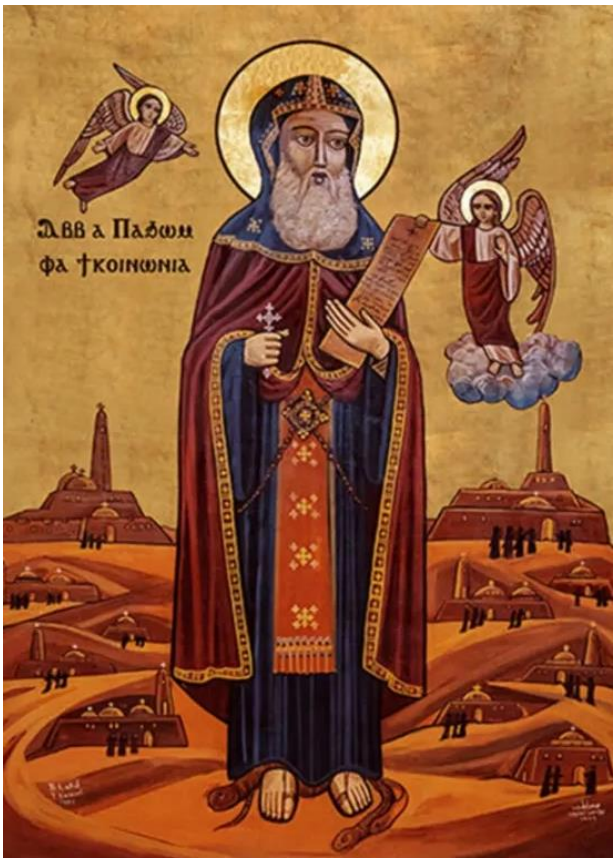

Pachomius neostal dlho vo vojsku, pretože v roku 313, keď cisár Licinius pri Drinopole porazil Maximina, bolo jeho vojsko rozpustené. Po návrate do Tébaidy sa Pachomius nejaký čas učil kresťanskej viere a prijal sviatosť krstu. Po zmätkoch, ktoré v Egypte čoskoro spôsobil bludár Arius, hľadal Pachomius radu a osvietenie u Boha, k nemu sa obracal v modlitbách, a neochvejne sa utvrdil v presvedčení o pravde katolíckeho učenia.

Raz sa Pachomiovi vo sne zdalo, že mu na dlane padá rosa z neba a mení sa na sladký med, pričom bolo počuť hlas: *„Táto rosa, premenená na med, znamená Božiu milosť, ktorú si prijal od Krista pri krste; dávaj si pozor, aby si túto sladkú chuť medu nestratil.“* Po prebudení Pachomius vážne premýšľal o tomto sne. Vo svojom srdci pocítil odpor ku všetkým radostiam a pôžitkom tohto sveta. Po vrúcnej modlitbe sa rozhodol zanechať pozemské veci a odobrať sa na púšť.

Medzi Nílom a Červeným morom žil vtedy staručký pustovník Palémon, známy široko-ďaleko svojou bohabojnosťou. K tomuto starcovi žijúcemu na púšti sa Pachomius odobral. Keď prišiel k jeho chatrči, zaklopal a prosil, aby mu otvoril, hovoriac: *„Otče, Boh ma posiela k tebe, aby som sa stal tvojím učeníkom a naučil sa,*

ako mu mám slúžiť.“ Pustovník mu vážne odpovedal: *„Ťažkú vec chceš podniknúť, o ktorej hovoriť je ľahké, ale vykonať ju nedokážeš. V lete jedávam len chlieb a zeleninu raz denne, v zime len každý druhý deň. Bezprestania pracujem až do západu slnka a potom sa modlím, spievam žalmy, rozjímam a čítam v sväté knihy až do neskorej noci.“* Pachomius odvetil: *„Dúfam, že Boh, ktorý ma k tebe priviedol, mi dá svoju milosť, aby som vytrval.“* Palémon dojatý touto horlivosťou neváhal Pachomia prijať, dal mu pustovnícke rúcho a stal sa jeho učiteľom a sprievodcom na ceste spásy. Pachomius sa dokonale vycvičil v pustovníckej disciplíne a žil dvanásť rokov so svojím majstrom na púšti, pracujúc a modliac sa s ním a podrobujúc svoje telo prísnemu odriekaniu.

Jedného dňa išiel Pachomius zbierať drevo a dostal sa na miesto, kde ležali ruiny niekdajšej osady Tabenny na Níle. Tam počas modlitby dostal od Boha vnuknutie, aby na tomto mieste založil kláštor. Keď to oznámil Palémonovi, staručký pustovník pocítil žiaľ, že jeho milovaný žiak, ku ktorému priľnul ako k synovi, ho chce opustiť. Keď však v tom spoznal Božiu vôľu, odprevadil ho do Tabenny, pomohol mu zriadiť pustovňu, rozlúčil sa s ním a vrátil sa do svojej chatrče, kde čoskoro nato zomrel.

Po nejakom čase prišiel za Pachomiom jeho starší brat Ján, ktorý sa medzičasom stal kresťanom po dlhých rokoch služby v armáde a rozhodol sa, že bude žiť na púšti. Obaja bratia sa spoločne modlili, pracovali a duchovne rástli. Keď sa však Pachomius rozhodol rozšíriť svoju pustovňu, aby poskytla prístrešie aj ďalším pustovníkom, Ján sa nahneval a obviňoval brata ostrými výčitkami a urážkami. Pachomius, vedomý si, že plní Božiu vôľu, znášal tieto urážky pokojne a neodpovedal bratovi ani jediným trpkým slovom. Týmto tichom a pokorou bol prudký Ján hlboko dojatý a s plačom brata odprosil. Čoskoro nato Ján zomrel.

Za krátky čas zhromaždil Pachomius okolo seba sto pustovníkov, s ktorými žil spoločne. Až dovtedy egyptskí pustovníci žili buď osamelo, alebo v malých skupinách, bez akýchkoľvek pevne stanovených pravidiel. Pachomius zorganizoval svojich učeníkov do kláštorného spoločenstva, ktorému predpísal pravidelný a usporiadaný život. Jeho mnísi (cenobiti) žili podľa určitých pravidiel pod spoločnou strechou, čím sa odlišovali od mníchov sv. Antona, ktorí obývali oddelené chatrče vedľa seba.

Počet Pachomiových učeníkov rýchlo rástol. V tom čase bol pustovnícky život v Egypte veľmi obľúbený a zástupy mladých aj starších mužov opúšťali mestá a dediny, aby ďaleko od zhonu a hluku každodenného života slúžili Bohu a zdokonaľovali sa vo svätých cnostiach. Pachomius ochotne prijímal všetkých mužov, ktorí túžili po spáse a boli ochotní podriadiť sa jeho disciplíne. Nával záujemcov bol taký veľký, že čoskoro nestačil kláštor v Tabenne, a Pachomius preto založil ďalších sedem kláštorov v oblasti Tébaidy. Najznámejší z nich bol kláštor v Pabe, kde sa Pachomius neskôr usadil. Tieto kláštory hostili tisíce mníchov a tvorili jednotné spoločenstvo, ktorého vrchným predstaveným bol Pachomius. Každý kláštor mal svojho predstaveného a hospodára. Mnísi sa zaoberali poľnohospodárstvom, záhradníctvom, domácimi prácami a remeslami, ako napríklad výrobou rohoží,

kobercov a košíkov. Týmito činnosťami si zabezpečovali nielen obživu, ale aj prostriedky na kresťanskú dobročinnosť.

Mnísi boli rozdelení do skupín podľa práce, pričom každá skupina obývala spoločný dom s viacerými izbami, kde spolu žili traja bratia. Jedna skupina spravovala spoločnú kuchyňu, iná sa starala o chorých bratov, ďalší boli záhradníci a ostatní sa venovali rôznym remeslám. Mnísi sa ale nevenovali vzdelávaniu vo svetských vedách.

Pachomius prideľoval mníchom ručné práce a ukladali im modlitby i kajúce skutky. Každý pracovný oddiel remeselníkov odovzdával večer svoju dennú prácu svojmu predstavenému, a ten ju raz za týždeň odovzdával hospodárovi hlavného kláštora. Hospodár tieto výrobky predával a za získané peniaze nakupoval potraviny a nové látky, ktoré potom rozosielal do jednotlivých kláštorov.

Okrem ručnej práce ukladal Pachomius svojim učeníkom, aby sa zdokonaľovali a posväcovali modlitbou, čítaním Svätého písma, nábožným rozjímaním, prijímaním sviatostí, pôstom, mlčaním a odriekaním sa telesných pôžitkov. Mnísi sa modlili spoločne po oddieloch a často sa celé zhromaždenie jedného kláštora schádzalo na spoločné pobožnosti, ku ktorým ich zvolávali trúbením na poľnicu.

Dvakrát týždenne, v sobotu a nedeľu, prijímali všetci mnísi najsvätejšiu sviatosť oltárnu. Rovnako tak sa dvakrát týždenne, v stredu a piatok, prísne postili. V ostatné dni jedli spoločne, so zahalenými hlavami a v mlčaní. Mlčanlivosť zachovávali aj pri práci. Ich jedlom bol chlieb, zelenina, strukoviny, solené ryby a ovocie. Po práci sa schádzali k čítaniu Svätého písma, ktoré každý z nich mal poznať, a k modlitbám.

Raz ročne sa mnísi zo všetkých kláštorov schádzali na spoločnú pobožnosť a na voľbu predstavených. V čase keď kláštory pod vedením Pachomia prosperovali, sa v oblasti Tébaidy začali združovať na spoločný život na púšti aj panny a vdovy. Pachomius pre tieto pustovníčky napísal špeciálne pravidlá a za ich predstavenú ustanovil svoju sestru. Podobne sa aj sestra sv. Antona stala predstavenou skupiny egyptských mníšok.

Pachomius bol svojim mníchom pravým otcom, ktorý ich vlastným príkladom viedol na ceste spásy. Riadiac všetky svoje kláštory, často ich navštevoval a dohliadal na zachovávanie disciplíny. Sám dôsledne dodržiaval reholné predpisy a vyzýval bratov, aby si plnili svoje povinnosti a neprestajne pamätali na Boha. Aby medzi bratmi nevzbudzoval závisť a pýchu, nedovolil nikomu z nich prijať kňazské svätenie, a ani sám z pokory túto hodnosť neprijal, hoci mu ju biskup často ponúkal. Bohoslužby v kláštoroch vykonávali kňazi, ktorí sa dobrovoľne prihlásili.

Pachomius mal mimoriadnu znalosť ľudských pováh a všetky svoje skupiny učeníkov spravoval pevnou rukou. Najviac bratstvu zdôrazňoval pokoru a prísne karhal každého, na kom spozoroval akúkoľvek známku namyslenosti. Raz istý mních vyrobil obzvlášť usilovne za deň viac, než mu prikazovala povinnosť – dve rohože – a večer sa touto svojou pracovitosťou chválil. Pachomius ho verejne pokarhal a zahanbil. Inokedy napomenul mnícha, ktorý sa pokúšal vyniknúť mimoriadnym

sebazapieraním, a povedal mu, že jeho hlavnou povinnosťou je pokora, a aby sa uspokojil s bežnými rehoľnými pravidlami a nesnažil sa byť lepší než ostatní.

Pachomius bol Bohom obdarený mimoriadnymi milosťami, proroctvom, divmi a nadprirodzenými zjaveniami, o ktorých sa však z pokory snažil mlčať. Aby nespyšnel, Boh dopúšťal na neho rôzne pokušenia a trápenia. Proti týmto pokušeniam bojoval modlitbou a odriekaním. Raz ho falošne obvinili pred biskupom v Latopole a povolali ho, aby sa zodpovedal. Pachomius sa pokorne dostavil a jeho nevina bola taká očividná, že biskup, vidiac jeho svätosť, nad ním užasol a odvtedy si ho vysoko vážil.

Keď sa Pachomius modlieval za chorých a trpiacich bratov, vždy kládol veľký dôraz na prosbu modlitby Pána: *„Buď vôľa tvoja.“* Nikdy nehovoril o svojich milostiach, a keď mu niekto spomenul jeho zjavenia, odpovedal: *„Najkrajšie a najdojímavejšie zjavenie je pohľad na človeka, ktorý v pokore a jednoduchosti plní Božiu vôľu.“*

Povesť o jeho svätosti a milostiach sa rozšírila po celom Egypte, takže v roku 333 ho navštívil slávny alexandrijský arcibiskup Atanáz, ktorý v ňom našiel výnimočného spojenca v boji za katolícku pravdu proti arianizmu. Aj svätý pustovník Makárius Alexandrijský bol istý čas Pachomiovým učeníkom v kláštore Tabenne.

V roku 348 zasiahla kláštory v Tébaide epidémia moru, ktorá zabila viac ako sto mníchov. Aj Pachomius ochorel, a keď spoznal, že sa blíži jeho koniec, dal mníchom svoje posledné napomenutia a po štyridsiatich dňoch bolestivej choroby zomrel v Pánovi. V tom čase mal jeho rád v Tébaide už približne 7000 bratov.

Poučenie:

Pachomiovo dielo prinášalo stále väčšie ovocie, takže v polovici piateho storočia bolo v jeho reholi v Egypte okolo 50.000 mníchov. Svätý Pachomius viedol svojich učeníkov predovšetkým k pokore. Pýcha spôsobila, že hriešni anjeli boli Bohom zvrhnutí z neba do pekelných hlbín. Ak pýcha dokázala takto premôcť čistých duchov, o čo ľahšie premáha človeka, ktorý proti nej nebojuje odvážne s pokorou! Svätý Augustín hovorí: *„Pokora robí ľudí podobnými anjelom, pýcha však urobila z anjelov diablov. Preto dôrazne hovorím: pýcha je počiatok, príčina a vrchol všetkých hriechov; pýcha nie je len sama o sebe hriechom, ale bez nej by nebol možný žiaden hriech.“* Svätý Bernard hovorí: *„Pýcha zvrhla duchov z neba do pekelných hlbín, ale pokora dvíha zo zeme do neba; anjeli padli z neba do pekiel, človek sa však pokorou dvíha zo zeme do neba.“*

Pravým a jediným prameňom dnešnej odpudzujúcej neviery a jej ovocia, mravného úpadku našej rozorvanej doby, je pýcha. Tento hynúci svet môže byť zachránený iba pokorou, teda kajúcim návratom ku Kristovi Pánovi, inak zahynie úplne. *„Počiatok ľudskej pýchy je odstúpenie od Boha; kto sa jej pridŕža, bude naplnený kliatbou a nakoniec padne. Boh zničil korene pyšných národov a povýšil pokorných z týchto národov.“* (Sir 10, 14–18)

II. Sv. Dympna, panna a mučeníčka (7. stor.)

V siedmom storočí bola časť Británie stále pohanská. V tom čase vládol v jednej časti ostrova pohanský kráľ, ktorého jediná dcéra Dympna spoznala kresťanskú vieru a tajne sa nechala pokrstiť bez vedomia rodičov. Spanilá a ušľachtilá panna si dala jediné predsavzatie: zachovať si čistotu srdca a dokonale slúžiť Kristovi Pánovi. Po smrti svojej matky však čelila strašnému pokušeniu. Jej vlastný otec, surový pohan, k nej zahorel nezriadenou láskou a rozhodol sa, že si ju vezme za manželku. Cnostná kresťanka Dympna sa zdesila tohto ohavného zámeru a povedala otcovi, že od nej žiada niečo, čo je proti Bohu i prírode, a že nikdy nepodľahne takejto hanebnej požiadavke. Keď ju otec najskôr lichôtkami a potom hrozbami tlačil k súhlasu, vyžiadala si štyridsať dní na rozmyslenie. Medzitým sa s plačom modlila k Bohu o dar múdrosti, aby našla spôsob, ako uniknúť nebezpečenstvu. Boh jej poslal starého kňaza Geriberta, ktorý jej poradil, aby utiekla. Ponúkol sa, že jej pri úteku pomôže. Dympna sa potajomky pripravila, nastúpila na loď spolu s Geribertom a jedným verným sluhom a v noci ušla. Loď pristála v Belgicku, neďaleko miesta, kde dnes stoja Antverpy. V lese pri dedine Chelenu si Dympna postavila dve chatrče – jednu pre seba a druhú pre starca Geriberta. Obaja žili v tichej samote, ako anjeli, v modlitbách, svätom rozjímaní a prísnej kajúcnosti. Podobne ako Mária, sestra Lazára, sedávala Dympna pri nohách Božského Spasiteľa a načúvala slovám múdrosti a útechy, ktoré jej hovoril svätý Geribert.

Medzitým kráľ vyslal poslov, aby hľadali jeho dcéru po okolí aj v susedných krajinách. Keď ju nenašli, vydal sa hľadať sám. Po dlhom pátraní prišiel do Antverp. Jeho služobníci našli Dympninu stopu vo Westerle, kde kúpila potraviny. Keď hostinský spomenul, že podobné peniaze dostáva od pustovníčky v neďalekom lese, služobníci informovali kráľa, ktorý sa na uvedené miesto vybral. Našiel svoju dcéru, ktorá pri jeho príchode zbledla hrôzou. Vzchopila sa však a rázne odmietla jeho žiadosť, aby sa vrátila domov. Kráľ sa obrátil na Geriberta, aby Dympnu prehovoril, no ten mu prísne odpovedal: *„Radšej zomriem, než by som radil tvojej cnostnej dcére, aby podľahla diabolskému zlu, ktoré sa snažíš na ňu uvaliť. V mene Božom ti prikazujem, aby si ustúpil od svojho hanebného zámeru a odvrátil od seba Boží hnev!“* Táto ostrá odpoveď vyvolala kráľov hnev. Rozkázal svojim sluhom, aby Geriberta na mieste zavraždili a jeho telo rozsekali na kusy. Potom otec lichotil dcére, aby sa s ním vrátila do vlasti, a keď odmietla, začal jej hroziť. Dympna však nebrala ohľad ani na lichôtky, ani na hrozby. Vytkla svojmu zaslepenému otcovi pohanskú

zarytosť i hriešnu vášeň a vyhlásila, že radšej zomrie, než by svoju dušu zapredala diablovi. Divoký pohan potom nariadil, aby jeho vlastnej dcére sťali hlavu mečom. Následne odišiel spolu so svojimi služobníkmi.

Obyvatelia blízkych dedín s úctou pochovali telá oboch mučeníkov a Boh oslávil ich hroby zázrakmi. Po rokoch boli ich telesné pozostatky slávnostne vyzdvihnuté a prenesené. Ostatky svätého Geriberta boli prevezené do Santenu a neskôr do Sonsbeku v grófstve Kléve. Telo svätej Dympny bolo uložené v nádhernej rakve ozdobenej zlatom a drahokamami v chráme postavenom na jej počesť v Ghele.

Otec vlasti Karol IV. priniesol v roku 1372 z Holandska významnú časť ostatkov svätej Dympny a daroval ich pražskej katedrále.

Poučenie:

Čisté kresťanské srdce sa s hrôzou odvracia od ohavného netvora, akým bol pohanský otec svätej Dympny, ktorý ju lákal k hanebnému životu a zavraždil ju, keď odmietla. Takouto obludou sa stáva každý, kto dáva voľný priebeh telesným žiadostiam. Svätý Ján Zlatoústy hovorí: *„Človek ovládaný telesnou žiadostivosťou je hračkou v rukách svojho nepriateľa diabla a slepo sa ženie podľa jeho vôle do akejkoľvek neresti.“* Rozum takého človeka je natoľko zaslepený a jeho vôľa tak zatvrdnutá, že sa nezaujíma o hrozby, napomenutia ani výstrahy a ľahkovážne pohŕda samotným peklom i jeho mukami. Človek, ktorý podľahne telesným žiadostiam, od nich spravidla neupúšťa ani v starobe a stáva sa korisťou diabla. Preto by mal kresťan neustále strážiť svoje zmysly a bdieť, aby ho diabol nezviedol a nechytil do svojich osídiel, z ktorých je tak ťažké uniknúť.

Svätá Dympna, keď bola zvádzaná k nečestnému životu, najskôr odporovala. Keď to nepomohlo, rozhodla sa utiecť, a napokon radšej zomrela, než by bola súhlasila s hriechom. Každý kresťanský mladík a každá kresťanská panna by sa mali zachovať podobne, keď ich čistota čelí nebezpečenstvu a úkladom. Mali by rozhodne odmietať zvodcov, utiecť pred nimi a ak je to potrebné, radšej položiť život, než sa podvoliť hriechu. Najistejším prostriedkom na zachovanie čistoty je vyhýbanie sa akýmkoľvek príležitostiam k hriechu a rýchly útek pred zvodcami. *„Ako pred hadom utekaj pred hriechmi; ak sa k nim priblížiš, ovládnu ťa.“* (Sir 21, 2.) *„Syn môj, ak ťa budú zvádzať hriešnici, nepristupuj k nim. Nechoď s nimi a zdrž svoju nohu od ich ciest.“* (Prís 1, 10. 15.)

---

15. máj je aj spomienkou na svätého Torkvata a jeho spoločníkov mučeníkov v Španielsku; svätého Mancia, mučeníka v Ebore v Portugalsku; svätého Izidora, mučeníka na ostrove Chios; svätého Hilára, pustovníka v Toskánsku († 568) a ďalších.

16. MÁJ

Sv. Ján Nepomucký, mučeník a hlavný český patrón (14. stor.)

Z neba sa na nás dnes usmieva nádherná hviezda. Už stáročia na ňu hľadí náš katolícky ľud s detinskou dôverou. Spolu s nami vzývajú svätého Jána Nepomuckého milióny katolíkov zo všetkých krajín a národov. Kdekoľvek na svete je šírená svätá katolícka Cirkev, tam všade, aj tam, kde meno českého národa ani nie je známe, katolíci poznajú a vzývajú tohto milého rodáka z našej krvi.

Okrem apoštolov Pána je len málo svätcov, ktorí požívali takú všeobecnú a vrúcnu úctu, ako tento oslávený krajan. Jeho rodiskom bolo mesto Nepomuk, kedysi nazývané aj Pomuk. Narodil sa okolo roku 1340 nábožným manželom Velflinovcom, ktorí boli už vo vyššom veku. Pri krste dostal meno Ján (pravdepodobne podľa Jána Krstiteľa). Podľa tradície si ho vyprosili pred obrazom Matky Božej, a keď vážne ochorel, zverili ho pod ochranu Panny Márie, ktorej príhovorom bol uzdravený.

Ako chlapec prospieval vo veku i zbožnosti a prvé vzdelanie získal v Nepomuckom kláštore, ktorý bol založený v roku 1143 praotcom českých pánov zo Šternberka. Kláštor patril cisterciánskemu rádu, ktorého mnísi si brali príklad zo zakladateľa svätého Bernarda a osobitne si uctievali Matku Božiu. Podobne ako inde, aj cisterciánski rehoľníci v kláštore v Nepomuku viedli školu. Mladý Ján sa na tejto škole učil prvým vedomostiam, náboženstvu a zbožnosti. Podľa tradície mu bolo veľkým potešením, keď mohol v kláštornom chráme miništrovať kňazovi pri svätej omši. Táto zbožnosť a nábožnosť mu zostali aj vtedy, keď ho rodičia poslali na vysokú školu do Prahy.

Mladý Ján prišiel do Prahy ešte za života Otca vlasti Karola IV. Hlavné mesto Českého kráľovstva bolo v tom čase známe po celom svete ako centrum vied, umenia, remesiel a obchodu. Karol IV., ktorý vládol otcovským spôsobom, sa staral predovšetkým o to, aby bola jeho milovaná Praha žiarivým majákom živej katolíckej viery, zbožnosti a nábožnosti. V tomto pre našu vlasť veľmi šťastnom a nezabudnuteľnom období Ján ukončil svoje štúdiá na pražskej univerzite a prijal nižšie svätenia.

Už v roku 1372 sa stal verejným cisárskym notárom v Českom kráľovstve. Na tento úrad ho povolal arcibiskup Ján Očko z Vlašimi, ktorý využil výsadu, ktorú Karol IV. udelil pražským arcibiskupom, aby mohli ustanovovať verejných notárov. Ich povinnosťou bolo spravodlivo a nestranne vypracovávať verejné právne listiny. Zvlášť mali zdarma pripravovať dokumenty v prospech kostolov, dobročinných inštitúcií, vdov, sirôt a chudobných. Na túto funkciu boli obvykle povolávaní vzdelaní duchovní, znalí práva a vynikajúco vzdelaní vo viacerých oblastiach. Z dochovaných listín je zrejmé, že Ján Nepomucký vykonával túto funkciu veľmi svedomito. Jeho bezúhonný charakter a vernosť v plnení povinností si čoskoro získali priazeň učeného a zbožného arcibiskupa Očka, ktorý bol zároveň výnimočným priateľom a radcom Karola IV. Už v roku 1372 poveril arcibiskup Jána Nepomuckého vedením protokolov duchovného súdu a správou cirkevných nadačných kníh pražskej arcidiecézy. V tejto úlohe sa Ján osvedčil natoľko, že v roku 1374 sa stal prvým notárom arcibiskupskej kancelárie. Od roku 1376 bol členom arcibiskupského dvora a ako dôverník svojho duchovného pastiera stoloval s ním pri jednom stole. Pravdepodobne v roku 1379 prijal kňazské svätenie a stal sa oltárnikom kaplnky svätého Erharta a svätej Otílie vo veľkolepom chráme svätého Víta.

Na konci roku 1378 zomrel Karol IV. Ján Očko z Vlašimi, ktorý bol krátko pred cisárovou smrťou menovaný kardinálom, sa v roku 1379 vzdal arcibiskupského úradu a 14. januára 1380 odišiel na večnosť. Jeho nástupcom sa stal jeho synovec, míšeňský biskup Ján z Jenštejna. Svoj úrad v Prahe prevzal s odhodlaním, že radšej stratí svoju hodnosť, než by mal zle spravovať alebo dokonca zničiť Cirkev vo svojej vlasti. Nový arcibiskup si taktiež obľubil Jána z Nepomuku a zvolil si ho za svojho tajomníka. Ján Nepomucký sa medzitým vzdal funkcie verejného cisárskeho notára, keďže povinnosti na arcibiskupskom dvore mu neumožňovali venovať sa tejto funkcii.

Arcibiskupský dvor v Prahe sa vtedy nachádzal na Malej Strane medzi kláštorom svätého Tomáša a mostom. V roku 1380 bol Ján Nepomucký na základe pápežského privilégia menovaný farárom u svätého Havla v Starom Meste. Keďže však bol zaneprázdnený cirkevnými povinnosťami na arcibiskupskom dvore, nechával sa podľa vtedajších zvyklostí zastupovať vikárom. Napriek tomu sa starostlivo venoval zabezpečeniu práv tejto farnosti.

V stredoveku bolo zvykom, že nielen mladíci, ale aj dospelí muži, najmä vysokí cirkevní hodnostári a dokonca biskupi, sa zapisovali na vysoké školy, aby si rozšírili vedomosti a získali doktorskú hodnosť. Aj Ján Nepomucký sa v roku 1381 zapísal na pražskú univerzitu. Po šesťročnom štúdiu zložil prísne skúšky a v roku 1387 bol povýšený na doktora cirkevného práva. Odvtedy bol všeobecne známy ako *„doktor Johánek“,* čo naznačuje, že bol nižšej postavy.

Približne v tom istom roku sa stal členom kolégiovej kapituly pri sv. Egídiovi (Jiljí) v Starom Meste. Túto kapitulu založil v 13. storočí niektorý z pražských biskupov a právo menovať kanonikov patrilo českým duchovným pastierom. Skutočnosť, že arcibiskup Ján z Jenštejna udelil svojmu tajomníkovi Jánovi Nepomuckému kanonikát tejto kapituly, je ďalším dôkazom priazne, ktorú voči nemu prechovával.

Avšak Ján Nepomucký bol členom kapituly sv. Egídia iba jeden rok, pretože už v roku 1388 bol zvolený za člena kolégiovej kapituly na Vyšehrade. Vyšehradská kapitula mala v tom čase právo, spolu s meštianskym rodom pražských Welflovcov, menovať farárov chrámu Matky Božej pred Týnom v Starom Meste. Okrem toho pôsobili pri tomto chráme aj osobitní kazatelia. Podľa starej tradície v tomto chráme kázal Božie slovo aj Ján Nepomucký ako kanonik vyšehradskej kapituly a ako príbuzný rodu Welflovcov, ktorí s Vyšehradskou kapitulou zdieľali právo menovať duchovných Týnskeho chrámu.

Tento chrám bol v 14. storočí preslávený výnimočnými kazateľmi, ako bol Konrád Waldhauser a po ňom Ján Milíč z Kroměříža, ktorí svojimi kázňami proti rozmarnému životu a prepychu mnohých Pražanov mali veľký duchovný vplyv. Po nich, podľa ustálenej tradície, kázal príležitostne aj Ján Nepomucký, nie však ako oficiálne ustanovený kazateľ, ale z vlastnej iniciatívy a horlivosti. Svojimi nadšenými slovami dokázal hýbať srdcami poslucháčov, tak že mnohí sa zriekali prepychu, venovali svoje bohatstvo chudobným, alebo nastúpili cestu úprimného pokánia.

Arcibiskup Ján z Jenštejna bol v mladosti oddaný svetským rozkošiam a aj ako míšeňský biskup mal väčšiu záľubu v svetských zábavách než v náboženských skutkoch. Neskôr sa však zmenil. Keď počas moru v roku 1380 ochorel na ťažkú chorobu, z ktorej sa proti všetkým očakávaniam lekárov zotavil, začal viesť prísny život. Od roku 1382, keď sa dozvedel o náhlej a nešťastnej smrti svetsky zmýšľajúceho magdeburského arcibiskupa Ľudovíta, sa ešte viac utiahol od sveta.

Čas trávil osamote v modlitbách a rozjímaní, k čomu si zriadil malé komôrky na svojich zámkoch v Roudnici a Helfenburku, ako aj v Prahe vo veži arcibiskupského dvora. Tam sa bičoval metlami a tŕňovým prútím, spal málo a to ešte aj na tvrdom lôžku, aj v tuhých mrazoch nosil na tele drôtený pás s ostrými hrotmi, často sa postil a nepretržite sa modlil, aj na cestách. Z Roudnice podnikal nočné púte na vrch Říp, kde sa modlil v kaplnke sv. Juraja. Okrem toho bol štedrým dobrodincom chudobných. Ako prísny a asketický muž arcibiskup zveroval veľkú časť svojich povinností zástupcom, aby sa mohol venovať modlitbám a pokániu. Je pochopiteľné, že svoju dôveru zveroval iba kňazom bezúhonného charakteru, vernosti a horlivosti. Takým mužom bol aj Ján Nepomucký, a preto ho arcibiskup v roku 1389 povýšil do najvyššieho cirkevného úradu v arcidiecéze, keď ho ustanovil generálnym vikárom.

Ján Nepomucký sa v tejto dôležitej funkcii prejavil ako učený, skúsený a zbožný človek. Do svojej smrti bol riaditeľom a správcom pražskej arcidiecézy a jeho hlavným spolupracovníkom bol generálny vikár Mikuláš Puchník. Čím viac sa arcibiskup utiahol z verejného života, tým viac práce mali jeho zástupcovia.

O horlivosti a pracovitosti Jána Nepomuckého ako generálneho vikára sa dochovalo množstvo písomných dôkazov. Pod jeho vedením pokračovali notári v zapisovaní nadačných kníh arcidiecézy. Menom arcibiskupa udeľoval cirkevné potvrdenia kňazom, usiloval sa o riešenie sporov medzi duchovnými, urovnával rozbroje medzi manželmi a bránil práva jednotlivých cirkevných inštitúcií. Z písomných pamiatok vieme, že za jediný deň musel často riešiť niekoľko, niekedy až desať sporov.

V tom čase bola pražská arcidiecéza veľmi rozsiahla, zahŕňajúc, okrem územia litomyšlskej diecézy, všetky ostatné kraje Českého kráľovstva. Len človek s príkladnou miernosťou, nestrannou spravodlivosťou a múdrosťou mohol zastávať úrad najvyššieho duchovného sudcu v takej veľkej diecéze. Výnimočné vlastnosti Jána Nepomuckého boli dôvodom, prečo mu mnohé sporné strany zverovali svoje roztržky ako rozhodcovi a ochotne sa podrobovali jeho rozhodnutiam.

Po nástupe do úradu generálneho vikára zostal Ján Nepomucký aj naďalej členom vyšehradskej kapituly a až do roku 1390 aj farárom u sv. Havla. Až 26. augusta 1390 si s povolením arcibiskupa vymenil túto faru s Linhartom, žateckým arcidiakonom. Týmto sa stal Ján Nepomucký arcidiakonom žateckým a zároveň vstúpil do zboru kanonikov metropolitnej kapituly pri chráme sv. Víta.

V tom čase boli Čechy v cirkevnom ohľade rozdelené na dekanáty, ktorých mala pražská arcidiecéza päťdesiattri. Niekoľko dekanátov tvorilo arcidekanát či arcidiakonát. K žateckému arcidiakonátu patrili dekanáty kadaňský, loketský, tepelský, žatecký a žlutický. Arcidiakoni, stojaci na čele týchto obvodov, žili v starších časoch na vidieku na svojich beneficiách, no od roku 1390 už všetci prebývali v Prahe, odkiaľ vyrážali na kontroly farností svojich obvodov.

Arcidiakoni mali rozsiahle právomoci v manželských záležitostiach a v oblasti disciplíny duchovenstva. Zvolávali duchovných svojho obvodu na stretnutia, kde oznamovali cirkevné zákony a vyhlášky a diskutovali o záležitostiach duchovnej správy. Všetci arcidiakoni boli zároveň členmi kapituly pri sv. Vítovi, pričom podľa poradia nasledovali za sídelnými a beneficiálnymi kanonikmi.

Ján Nepomucký bol svojimi cirkevnými hodnosťami postavený na vysoký piedestál, aby ako jasná svieca žiaril všetkému duchovenstvu i veriacemu ľudu pražskej arcidiecézy svojou múdrosťou, bohabojnosťou a zbožnosťou. Takého osvieteného a zbožného radcu a spolupracovníka potreboval arcibiskup Ján z Jenštejna, pretože jeho doba pastierstva v Prahe bola nesmierne zlá a chaotická. Kráľ Václav IV. sa totiž nevydaril ako nasledovník svojho veľkého otca, Karola IV. Po nástupe na trón ako sedemnásťročný mladík čoskoro podľahol telesným žiadostiam a oddával sa radovánkam a rozkošiam. Najväčšiu záľubu mal v love a loveckých psoch, často sa v noci túlal po pražských uliciach, kde páchal neprístojnosti, a neskôr prepadol opilstvu. V opitosti býval ako besný a dopúšťal sa ohavných krutostí. Jeho prvá manželka Johana, dcéra vojvodu Alberta Bavorského zo Straubingu, žijúc s ním na Karlštejne, bola v noci 31. decembra 1386 zadusená veľkým psom, ktorý spával v kráľovskej spálni. Po niekoľkých rokoch vdovstva sa Václav v roku 1389 oženil s deväťnásťročnou Žofiou, dcérou vojvodu Jana Bavorského z Mníchova. Táto zbožná kráľovná si za spovedníka zvolila Jána Nepomuckého, ktorý sa tak stal aj jej kaplánom a almužníkom. Manželstvo kráľa Václava a Žofie však nebolo šťastné. Kráľ nedodržiaval manželskú vernosť a trápil manželku svojim zhýralým životom, keď navštevoval pražské vykričané kúpele a udržiaval škandalózny vzťah s kúpeľníčkou Zuzanou. To ho dostalo do zlej povesti aj medzi jednoduchým ľudom. Nie je teda divu, že kráľovná mu preto robila trpké výčitky a v tomto smutnom stave hľadala útechu

v náboženských skutkoch, často sa spovedajúc Jánovi Nepomuckému a prijímajúc Najsvätejšiu sviatosť oltárnu.

Ľudia zatvrdnutí v hriechu radi ospravedlňujú svoje poklesky tým, že hľadajú chyby na iných. Tak aj ľahkomyseľný Václav, vedomý si svojej pohoršlivej povesti, pojal voči cnostnej manželke podozrenie, že mu nie je verná a potajomky hreší tak, ako on hrešil verejne. S touto domnienkou chcel trochu upokojiť svoje svedomie. Keď videl, že kráľovná často prijíma sväté sviatosti, pokladal túto nábožnosť za dôkaz jej viny. A tu sa odhodlal impulzívny a podráždený kráľ na neslýchaný skutok. Zavolal k sebe Jána Nepomuckého a žiadal ho, aby mu prezradil, z čoho sa kráľovná tak často spovedá. Václav si zvykol na slepú poslušnosť všetkých, s ktorými mal do činenia, a nezniesol žiadny odpor. To, samozrejme, vedel aj Ján Nepomucký, no ako verný kňaz konal podľa Božích príkazov a posvätného úradu, ktorý vykonával. Kráľovi odpovedal mierne a rozhodne, že žiadny kňaz nesmie vyzradiť, čo mu bolo zverené pod pečaťou svätej spovede, pretože je viazaný spovedným tajomstvom. Dokonca si dovolil kráľa napomenúť, aby zanechal svoj doterajší spôsob života. Václav, keď nedosiahol svoj cieľ dobrou cestou, ani lichotením či sľubmi, začal Jánovi Nepomuckému hroziť. Svedomitý spovedník sa však nenechal zastrašiť a neochvejne zachoval spovedné tajomstvo, aj keď predvídal, že ho čaká veľké prenasledovanie.

To, že kráľ Václav nedal Jána Nepomuckého okamžite mučiť a popraviť, možno ľahko pochopiť. Ako rímsky kráľ a kandidát na cisársku korunu bol podľa vtedajšieho práva hlavným obhajcom katolíckej Cirkvi. Aj napriek svojej prudkej povahe dobre vedel, že by to bol nevídaný čin, a pre neho samotného nebezpečný, ak by Jána dal usmrtiť len preto, že odmietol vyzradiť spovedné tajomstvo. Václav, rozhorčený neposlušnosťou spovedníka, sa rozhodol vyčkať na vhodnú zámienku a príležitosť, aby sa mu mohol pomstiť, pričom pravú príčinu tohto činu zamýšľal pred svetom utajiť.

Podľa tradície sa Ján Nepomucký, predvídajúc svoju mučenícku smrť, posilnil na ňu púťou do Starej Boleslavi, kde sa odporučil pod ochranu Matky Božej. Od chvíle, keď arcibiskup Ján z Jenštejna nastúpil cestu sebazapierajúceho a prísneho života, medzi ním a kráľom vzniklo napätie, ktoré kráľovi dvorania čoraz viac rozdúchavali, až prerástlo do otvoreného konfliktu. Arcibiskup starostlivo bránil svoje právomoci a rázne sa staval proti krivdám, ktorých sa kráľ a jeho dvorania dopúšťali na duchovných osobách. Svetácky Václav z toho dôvodu vzplanul hnevom a považoval arcibiskupa za tvrdohlavého a panovačného muža, ktorý mu zo zlej vôle vzdoruje.

Z kráľových dvoranov najväčšie násilie voči duchovenstvu páchal komorník Sigmund Huler. Využívajúc kráľovu priazeň, beztrestne ubližoval duchovným osobám a dokonca ich nechával súdiť svetskými súdmi. V roku 1392 dal popraviť mečom mladého duchovného a začiatkom roku 1393 dal iného upáliť, napriek tomu, že arcibiskup žiadal, aby bol súdený podľa cirkevného práva. Na pohoršenie veriacich vyhlásil Huler, že židovská viera je lepšia než kresťanská, a údajne zviedol niektorých nedávno pokrstených Židov, aby sa vrátili k judaizmu. Arcibiskup bol povinný proti takémuto násilníkovi zakročiť, aj keď vedel, že tým popudí proti sebe kráľa. Prostredníctvom svojich dvoch generálnych vikárov, Jána Nepomuckého a Mikuláša

Puchníka, predvolal Hulera pred duchovný súd, aby sa zodpovedal zo svojich zločinov proti viere a cirkevným právam. Nadutý kráľov dvoran však arcibiskupovi posmešne odkázal, že pred jeho súd príde iba so sprievodom dvoch stoviek ozbrojených kopijníkov.

Podľa cirkevného práva mal byť každý, kto úmyselne spáchal násilie na duchovnej osobe, exkomunikovaný. Generálni vikári v mene arcibiskupa vylúčili Hulera z Cirkvi. Kráľ sa preto rozzúril aj na nich. Napriek svojmu neusporiadanému životu a násilníckemu správaniu voči arcibiskupovi i kňazom si Václav rád ponechal na svojom dvore niekoľkých cirkevných hodnostárov, ktorí mu vyhovovali. Medzi jeho obľúbencami vynikal Hynek Pluh z Rabštejna, bývalý dekan svätovítskej kapituly, ktorého si kráľ v roku 1379 prial za pražského arcibiskupa. Avšak kapitula svätovítskej katedrály sa postavila proti tomuto zámeru a nezvolila Hynka za arcibiskupa. Navyše, obvinila ho pri pápežskom dvore v Ríme ako prívrženca avignonského vzdoropápeža Klementa VII. Preto bol Hynek zbavený funkcie dekana a namiesto neho bol za dekana zvolený najprv Přibyslav a po ňom Bohuslav. Mladý kráľ Václav spočiatku zamýšľal odmietnuť uznanie arcibiskupa zvoleného kapitulou, no po zvážení nakoniec uznal Jána z Jenštejna. Zosadeného Hynka Pluha menoval svojím dvorným kaplánom a kancelárom, pričom ho stále držal na svojom dvore.

Keď sa uvoľnilo biskupstvo v Kameni v Pomoransku, snažil sa Václav presadiť Hynka Pluha za biskupa tamojšej kapituly, tá ho však odmietla. Hynek Pluh sa odvtedy honosil titulom *„menovaný biskup kamenský“* a neprestával naliehať na kráľa, aby pre neho vytvoril nové biskupstvo v Čechách. Václav, ktorý Hynkovi úplne podliehal, súhlasil a bez porady s arcibiskupom alebo pápežom si na tento účel vybral benediktínske opátstvo v Kladruboch. Po smrti tamojšieho staručkého opáta plánoval toto opátstvo povýšiť na biskupstvo a dosadiť tam Hynka Pluha. Opát Racek zomrel začiatkom roku 1393, čo kráľovi Václavovi poskytlo príležitosť konať. Arcibiskupovi však nechcel brániť mníchom z Kladrub pri voľbe nového opáta. Mnísi si okolo 7. marca zvolili za opáta Olena a podľa cirkevného práva oznámili túto voľbu arcibiskupovi. Ten dal prostredníctvom generálnych vikárov voľbu verejne vyhlásiť a keď v zákonnej lehote nikto nepodal námietky, generálny vikár Ján Nepomucký udelil 10. marca Olenovi cirkevné potvrdenie v mene arcibiskupa.

V tom čase sa Václav zdržiaval na hrade Žebrák. Horliví dvorania mu okamžite priniesli správu o voľbe kladrubského opáta, čo kráľa natoľko rozčúlilo, že sa rozhodol odcestovať do Prahy a vykonať pomstu. Obaja generálni vikári sa medzičasom uchýlili 15. marca na Roudnicu k arcibiskupovi. Následne dostal arcibiskup od niektorých kráľových dvoranov listy, aby sa vrátil do Prahy. Arcibiskup váhal, no na radu generálnych vikárov a hofmajstra Němpra z Roupova sa rozhodol presunúť do blízkosti Prahy, pravdepodobne do Kyjí. Tam sa stretol s dôverníkmi kráľa, Mikulášom, biskupom Labutským, a Jánom Čůchom zo Zásady, ktorí ho ubezpečili o jeho osobnej bezpečnosti a radili mu vrátiť sa do Prahy.

Kráľ však poslal arcibiskupovi výhražný list, že ho dá utopiť, ak sa ešte raz pokúsi konať proti nemu alebo jeho ľuďom. Arcibiskup napriek tomu dôveroval kráľovým dôverníkom, že Václav svoje hrozby nemyslí vážne, a že sa podarí dosiahnuť

zmierenie. Vrátil sa teda 18. marca do Prahy. Na druhý deň, 19. marca, došlo medzi kráľovými dôverníkmi a arcibiskupovými radcami k dohode o mieri, ktorá mala byť potvrdená nasledujúci deň na stretnutí kráľa a arcibiskupa.

Kráľ sa na tento účel odobral do kláštora maltézskych rytierov na Malej strane, kde pred neho so sprievodom predstúpil arcibiskup. Len čo ho kráľ zbadal, zmocnil sa ho hnev a odmietol akékoľvek zmierenie. Pravdepodobne pod vplyvom vína začal kráľ arcibiskupa strašne preklínať. Na hofmajstra Němpra z Roupova zakričal, aby okamžite zmizol, inak mu dá sťať hlavu. Následne prikázal svojim ľuďom zatknúť arcibiskupa, Puchníka, Jána Nepomuckého, míšeňského prepošta Václava a ďalších, aby ich odviedli na hrad a podrobili ostrému výsluchu. Pri tom sa vyhrážal, že niektorých dá utopiť.

Arcibiskup sa pokúsil zmierniť kráľov hnev a niekoľkokrát pred ním pokľakol, no kráľ ho len s posmechom napodobnil. Keď arcibiskupa obkľúčili jeho ozbrojení sluhovia a chránili ho štítmi, podarilo sa im odviesť ho do arcibiskupského paláca. Odtiaľ arcibiskup v priebehu niekoľkých hodín tajne utiekol do svojho zámku Supí hora v Krušných horách. Rozzúrený kráľ čoskoro dorazil za zadržanými dôverníkmi arcibiskupa do kapituly pri chráme sv. Víta a začal proti nim zbesilo vyčíňať. Staručkého dekana Bohuslava niekoľkokrát udrel rukoväťou svojho meča do hlavy, až mu tiekla krv, a následne ho s rukami zviazanými za chrbtom nechal odviesť do purkrabského domu na hrade. Keď výsluchy, ktoré kráľ vykonával, nepriniesli želaný výsledok, rozkázal, aby Ján Nepomucký, Mikuláš Puchník, míšeňský prepošt Václav a staručký hofmajster arcibiskupa Němpr z Roupova boli so zviazanými rukami odvedení z hradu cez most na Staromestskú radnicu a odtiaľ do mučiarne na Staromestskú rychtu. Cestou sa kráľ vypytoval, či zajali aj arcibiskupa, túžiac sa pomstiť aj jemu. Večer toho istého dňa šiel kráľ osobne na Staromestskú rychtu a prikázal katovi, aby všetkých štyroch väzňov spútal na rukách aj nohách a podrobil ich mučeniu. Dvoch z nich, Jána Nepomuckého a Puchníka, dal kráľ mučiť priamo pred svojimi očami, pričom rozkázal, aby ich boky spaľovali horiacimi fakľami a sviecami. Rozzúrený kráľ až natoľko stratil sebaovládanie, že sa sám chopil fakle a osobne pálil Jána Nepomuckého a Puchníka. Najväčšiu zúrivosť však prejavil voči Jánovi Nepomuckému, spovedníkovi svojej manželky, ktorého na jednom boku tak spálil, že jeho telo bolo strašne zohavené a zuhoľnatené. Nakoniec kráľ nariadil, aby všetkých štyroch hodnostárov utopili. V tom sa však krutý kráľ rozpamätal, že takéto zločiny by mohli mať pre neho nepriaznivé dôsledky na pápežskom dvore. Dal preto zavolať notára a žiadal od zmučených obetí, aby mu pod prísahou sľúbili, že o svojom zajatí a mučení nikomu nič nepovedia. Pod touto podmienkou im sľúbil život. Prepošt Václav, rytier Němpr a Puchník sľúbili, že budú mlčať, aby unikli ďalšiemu mučeniu. Po podpísaní listiny, ktorú notár vyhotovil, boli prepustení na slobodu. Jediný Ján Nepomucký, ktorého kráľ nenávidel aj z iných dôvodov, zostal neoblomný a ticho znášal celé strašné mučenie. Rozzúrený kráľ, ktorý sa nemohol nasýtiť pomsty, zostal s Jánom Nepomuckým v mučiarni sám. Polomŕtveho mučeníka strhol na zem, šliapal po ňom a nakoniec prikázal, aby ho utopili. Katovi pomocníci strčili Jánovi šatku do úst, zjavne preto, aby cestou nemohol nikomu prezradiť, čo sa mu stalo, zviazali mu ruky za chrbtom, nohy priviazali k hlave a odvliekli ho zo

Staromestskej rychtárne cez ulice na most. Tam mučeníka Jána Nepomuckého hodili do rieky Vltavy. To sa stalo vo štvrtok 20. marca 1393 okolo deviatej hodiny večer.

Telo Jána Nepomuckého, ktoré sa utopilo v hlbinách rozvodnenej Vltavy, oslávil Boh zázrakmi. Nad jeho telom sa ukázali svetlá, ktoré ako hviezdy plávali po hladine rieky v noci. Podľa týchto svetiel telo Jána Nepomuckého vylovili pražskí rybári pri Františku na sviatok svätých ostatkov 18. apríla. Telo bolo na druhý deň, v sobotu 19. apríla, dočasne pochované v chráme sv. Kríža Veľkého pri kláštore križiakov s červeným srdcom alebo Cyriakov.

Medzitým kráľ Václav IV. ušiel z Prahy na Žebrák. Keď už kanonici chrámu sv. Víta nemuseli mať strach z jeho zúrivosti, vyzdvihli na sviatok Nanebovstúpenia Pána 15. mája telo Jána Nepomuckého z dočasného hrobu pri sv. Kríži a vo veľkolepom sprievode ho preniesli do katedrály sv. Víta. Tam bolo nasledujúci deň, 16. mája 1393, pochované na vysokom chóre, práve pred kaplnkou, kde mučeník kedysi slúžil ako oltárnik. Jeho hrob bol zakrytý mramorovým kameňom s latinským nápisom: *„Ján z Pomuku.“*

Krátko po utopení Jána Nepomuckého v lete 1393 postihli Čechy veľké suchá. Rieka Vltava vyschla tak, že ľudia v Prahe mohli prechádzať cez riečisko suchou nohou. Niektorí kronikári zaznamenali, že český ľud považoval toto sucho za Boží trest za utopenie Jána Nepomuckého. Keď pre nedostatok vody nebolo dosť chleba, ľud začal vyčítať kráľovi tento krutý čin, ktorého sa na Jánovi dopustil.

Poučenie:

Prečo podstúpil Ján Nepomucký mučenícku smrť? V evanjeliách sa dočítame o svätom Jánovi Krstiteľovi, že kráľ Herodes Antipas ho dal popraviť na žiadosť cudzoložnice Herodiady, zatiaľ čo dejepisec Flavius uvádza, že bol sťatý zo žiarlivosti, pretože sa Herodes obával, aby ho Ján nepripravil o trón. Tieto správy sa dopĺňajú v tom zmysle, že Herodes zo žiarlivosti zamýšľal Jána zavraždiť, a svoj úmysel naplnil až v okamihu, keď jeho milenka cez svoju dcéru dosiahla vykonanie vraždy.

Pravú príčinu smrti Jána Krstiteľa zaznamenal Flavius, zatiaľ čo evanjelisti uvádzajú okolnosti, za ktorých bol svätec zavraždený. Niečo podobné nájdeme aj pri Jánovi Nepomuckom. Niektorí dejepisci poznamenali, že kráľ Václav IV. sa naňho nahneval a rozkázal ho mučiť a utopiť kvôli tomu, že potvrdil voľbu kláštorného opáta v Kladruboch. Hoci sa nám zachovalo len pomerne málo historických prameňov o tejto udalosti, je zrejmé, že potvrdenie opáta Olena nebolo hlavnou a pravou príčinou mučeníckej smrti Jána Nepomuckého.

Prečo teda zo všetkých radcov arcibiskupa zúril kráľ najviac proti Jánovi? Prečo s ním zostal v mučiarni sám? Prečo ho sám najviac pálil? Prečo mu dal na ceste z rychtárstva na most vložiť šatku do úst a prečo dal utopiť práve jeho? Napriek nedostatku listinných záznamov o tejto udalosti máme dostatok dôkazov, že Ján Nepomucký podstúpil mučenícku smrť práve preto, že odmietol prezradiť tajomstvo svätej spovede a nechcel kráľovi prezradiť, z akých hriechov sa mu kráľovná spovedala.

Viedenský profesor Tomáš Ebendorfer z Haselbachu, ktorý sa v roku 1433 zdržiaval v Prahe ako vyslanec Bazilejského cirkevného snemu, vo svojej kronike uvádza toto: *„Spovedníka svojej manželky, Jána, ktorý slúžil teológii, prikázal kráľ Václav utopiť vo Vltave nielen preto, že povedal, že mena kráľa je hodný ten, kto dobre vládne, ale aj, ako sa vraví, preto, že odmietol porušiť pečať spovede.“*

Z tejto správy vyplýva, že už v roku 1433, teda 42 rokov po smrti Jána Nepomuckého, keď ešte žilo mnoho jeho súčasníkov a pamätníkov, sa v Prahe všeobecne rozprávalo, že príčinou jeho utopenia bolo zachovanie spovedného tajomstva. Táto vedomosť sa uchovala v ľude aj počas husitských nepokojov a prežila ich. Svedčí o tom aj kanonik chrámu sv. Víta, Pavol Žídek, ktorý sa narodil v Prahe dvadsať rokov po smrti Jána Nepomuckého, v roku 1413. Vo svojej *„Správovni,“* napísanej v roku 1471 a venovanej kráľovi Jurajovi z Poděbrad, o Václavovi IV. píše: *„Keď mal zlé podozrenie voči svojej pani, a ona sa spovedala majstrovi Johánkovi, prišiel za ním kráľ, aby mu povedal, s kým ona hriešne žije. A keď mu nič nechcel prezradiť, rozkázal ho utopiť; potom vyschla rieka, a keď ľudia nemali kvôli mlynom chlieb, začali proti kráľovi reptať.“*

Katolícky kňaz musí zachovať prísnu mlčanlivosť o všetkom, čo mu bolo zverené počas spovede pod sviatostnou pečaťou, a keby bol pokúšaný na prezradenie spovedného tajomstva, mlčí aj o samotnom pokušení. O tom, že sa niekto pokúšal donútiť ho k prezradeniu, môže hovoriť len ten, kto sa o to pokúsil. Ján Nepomucký nemohol a nesmel nikomu prezradiť, že kráľ Václav sa ho pokúšal donútiť k porušeniu spovedného tajomstva. Okrem neho o tom vedel iba kráľ, kráľovná a úzky kruh kráľových dôverníkov, ktorí samozrejme o tejto veci verejne nehovorili, až po smrti svojho pána. Medzitým však v Čechách vypukli strašné husitské búrky, a v tom čase nebolo možné podrobne písať o dôvode, prečo bol v roku 1399 umučený jeden kňaz, keďže v tom období boli všetci verní katolícki kňazi v Čechách vystavení neustálemu nebezpečenstvu mučenia.

Arcibiskup Ján z Jenštejna, ktorý sa v roku 1393 odobral do Ríma, predložil pápežovi Bonifácovi IX. podrobnú písomnú žalobu na kráľa Václava, v ktorej vypočítal všetky útoky kráľa a jeho dvoranov proti arcibiskupovi a ostatnému duchovenstvu. Vo svojej žalobe označuje svojho bývalého generálneho vikára Jána Nepomuckého ako *„už teraz svätého mučeníka“* a opisuje jeho mučenie, ale nespomína dôvod jeho smrti, keďže aj jemu bola táto príčina v tom čase ešte tajomstvom.

Je potrebné vziať do úvahy, že arcibiskup vo svojej žalobe uvádza predovšetkým také útoky na duchovenstvo, ktoré bolo možné riadne preukázať svedkami a inými právnymi prostriedkami, čo sa so spoveďou kráľovnej, aj keby bola arcibiskupovi známa, nemohlo realizovať. Naopak, potvrdenie kladrubského opáta ako verejný úradný akt mohlo byť ľahko uvedené ako vonkajší dôvod. Skutočná príčina, čiže podnet na mučenícku smrť Jána Nepomuckého, bola zatajovaná zo strachu pred kráľom Václavom počas jeho života tými, ktorí o nej vedeli, a až po jeho smrti vyšla najavo prostredníctvom kráľovnej, dôverníkov zosnulého kráľa alebo iných zdrojov. Ak už táto príčina bola verejne známa, ale zo strachu utajovaná, mohlo sa o nej nielen verejne hovoriť, ale aj písať, ako to skutočne urobili Ebendorfer a Žídek.

Ján Nepomucký, generálny vikár arcibiskupa Jána, bol teda v roku 1393 na príkaz kráľa Václava IV. mučený a utopený vo Vltave kvôli zachovaniu spovedného tajomstva. O tom svedčia závažné písomné správy z 15. storočia aj stála tradícia medzi ľuďmi, ktorú nezlomili ani náboženské bludy a nepokoje tohto obdobia.

Mučeník Ján Nepomucký bol už krátko po svojej smrti považovaný za svätého. Už arcibiskup Ján z Jenštejna ho nazýva *„svätým mučeníkom“.* Kaplán a životopisec toho istého arcibiskupa, súčasník Jána Nepomuckého, o ňom hovorí, že sa z Božej milosti stal mučeníkom, keď bol pálený, mučený, napokon utopený a objavený vďaka žiarivým zázrakom (t. j. svetlám na Vltave). Rukopis bývalého kláštora Zlatá Koruna z 15. storočia uvádza, že Ján Nepomucký, pochovaný v pražskom kostole, oplýva zázrakmi, a preto je jeho hrob ohradený mrežou.

Starí českí letopisci nazývajú Jána Nepomuckého slávnym doktorom a kňazom a uvádzajú, že na jeho hrob *„dodnes nikto nechce šliapať nohami,“* čo svedčí o úcte, ktorú ľudia voči tomuto mučeníkovi prejavovali už v 15. storočí. Fragment súdobého rukopisu v knižnici sv. Marka v Benátkach o Jánovi Nepomuckom hovorí, že bol *„muž ctihodný, milý Bohu aj ľuďom, Nemcom aj Čechom.“*

Koncom 15. storočia sa niektorí kronikári omylom domnievali, že Ján Nepomucký bol umučený v roku 1383. Tento rok zaznamenal svätovítsky dekan Ján z Krumlova, ktorý zomrel v roku 1458, a po ňom tento rok prijala aj Žitavská kronika, spísaná okolo roku 1450. Tento omyl pretrvával, najmä keď svätovítsky dekan Václav z Wolfenburku v roku 1530 pridal k mreži na hrobe Jána Nepomuckého novú tabuľu s nápisom: *„Ctihodný majster Ján z Nepomuku, kanonik tohto kostola, spovedník kráľovnin, až do smrti strážca posvätnej pečate spovede, bol na príkaz Václava IV., cisára a českého kráľa, zhodený z pražského mosta, získal svätú korunu mučeníctva a je tu pochovaný, oslávený zázrakmi, roku 1383.“*

Toto mylné zaradenie mučeníckej smrti Jána Nepomuckého do roku 1383, ktoré vzniklo až po roku 1480, spôsobilo, že nesúdny kronikár Václav Hájek z Libočan sa vo svojej Kronike českej z roku 1541 dopustil veľmi osudnej chyby. Nedokázal zosúladiť bežné datovanie smrti Jána Nepomuckého na rok 1383 so staršími a nepochybnými správami, podľa ktorých mučeník zomrel v roku 1393. Preto Hájek uviedol do dejín namiesto jedného utopeného pražského kanonika Jána dve osoby, pričom ich považoval za rozdielnych kanonikov a uviedol dve odlišné príčiny ich smrti. Ján Nepomucký mal byť podľa neho utopený v roku 1383 za zamlčanie spovede a Ján či Johánek z Pomuku v roku 1393 za potvrdenie kladrubského opáta. K tomuto nešťastnému omylu bol Hájek vedený aj tým, že našiel v starších historických prameňoch dve správy – jednu o utopení Jána Nepomuckého kvôli spovednému tajomstvu a druhú o mučení kanonika Jána (Johánka) z Pomuku za potvrdenie kladrubského opáta. Nechápajúc, že ide o tú istú udalosť, a nevediac tieto správy spojiť, vytvoril Hájek dve rozličné udalosti a položil ich do rokov 1383 a 1393. Táto Hájkova fikcia o dvoch Jánoch z Nepomuku sa potom šírila z jedného diela do druhého a dokonca ovplyvnila aj renomovaného vlastenca Bohuslava Balbína z Tovarišstva Ježišovho. Balbín rozlišoval medzi Jánom Nepomuckým, spovedníkom údajne utopeným v roku 1383, a generálnym vikárom Jánom z Pomuku, umučeným

v roku 1393. Na základe tohto omylu Balbín napísal nesprávny životopis svätého Jána Nepomuckého, ktorý sa potom stal hlavným zdrojom informácií o tomto mučeníkovi.

Až dôvtipný kňaz z rádu piaristov, otec českého dejepisu Gelasius Dobner, odstránil z českých dejín Hájkovu fikciu o dvoch Jánoch z Nepomuku, keď v roku 1784 dokázal, že za kráľa Václava IV. žil v Prahe iba jeden Ján Nepomucký. Toho dal kráľ 20. marca 1393 utopiť vo Vltave preto, že odmietol prezradiť spoveď jeho manželky, a to najmä v súvislosti s tým, že proti kráľovej vôli potvrdil voľbu kladrubského opáta Olena. Potvrdenie kladrubského opáta bolo teda pre kráľa iba vítanou zámienkou, pričom skutočnou príčinou bolo zachovanie spovedného tajomstva. S týmto vysvetlením súhlasí aj najvýznamnejší český historik František Palacký, ktorý uznáva, že Dobnerovi nemožno v podstate veci upierať pravdu a že jeho argumenty obstáli pred kritickým skúmaním.

Už v 15. storočí sa mučeník Ján Nepomucký tešil zbožnej úcte katolíckeho ľudu. Jeho hrob v chráme sv. Víta bol obklopený mrežou a nikto sa neodvážil po ňom šliapať. Kronikári uvádzajú, že kto svojvoľne šliapol na tento hrob, ešte v ten istý deň zažil verejné zahanbenie. V 16. storočí bol Ján Nepomucký všeobecne nazývaný svätým. Tak ho označujú napríklad biskup Ján Dubravius a Manlius Hořeický z Lužíc v polovici storočia. Zbožní ľudia, ktorí sa k nemu utiekali, dosahovali na jeho príhovor od Boha rôzne milosti. Cisár a kráľ Ferdinand I. († 1564) pri každej návšteve Prahy navštevoval jeho hrob a obdarúval ho. Podobne ho ctil aj cisár Rudolf II. († 1612), ktorý na jeho hrobe nechal zapaľovať sviece. Doska na mreži jeho hrobu niesla nápis, že Ján Nepomucký je na tomto mieste oslávený zázrakmi.

V 17. storočí sa zbožná úcta k tomuto mučeníkovi rozšírila do takej miery, že na začiatku 18. storočia bolo možné tvrdiť, že nielen v Čechách, na Morave a v Sliezsku, ale ani v katolíckych krajinách celého sveta nebolo takmer žiadneho mesta alebo dediny, kde by Ján Nepomucký nemal buď oltár, obraz alebo sochu. Tak bol Ján Nepomucký všeobecne ctený ako svätec dávno predtým, než ho Cirkev vyhlásila za svätého. Najstaršiu kaplnku na jeho počesť zriadil vo svojom dome na Hradčanoch pán Jaroslav Bořita z Martiníc († 1649). Už v roku 1621 bol v chráme sv. Víta v kaplnke sv. Erharda a sv. Otílie vysvätený nový oltár na počesť Panny Márie a okrem iných svätcov aj *„blahoslaveného Jána Nepomuckého.“* V chráme v Litoměřiciach bol v roku 1693 vysvätený oltár *„na počesť sv. Jána Nepomuckého, ochrancu dobrého mena.“* Prvú verejnú kaplnku zasvätenú sv. Jánovi založili v roku 1691 v Prahe na Skalke, a pri nej vzniklo v roku 1709 známe bratstvo na počesť sv. Jána Nepomuckého, ktoré malo 1100 členov. Na mieste tejto kaplnky bol v roku 1780 postavený súčasný krásny kostol sv. Jána na Skalke. V roku 1708 bol v Hradci Králové na mieste bývalého hradu českých kráľovien položený základný kameň seminárneho kostola sv. Jána Nepomuckého. Slávna kovová socha sv. Jána na Karlovom moste v Prahe bola postavená už v roku 1683.

Cisár a kráľ Ferdinand III. († 1657) sa spolu s kardinálom a pražským arcibiskupom Arnoštom Harrachom snažil o vyhlásenie Jána Nepomuckého za svätého. Nakoniec sa tejto úlohy ujala kapitula pri chráme sv. Víta. Za arcibiskupa Ferdinanda grófa

Khuenburga (1712–1731) sa na pokyn z Ríma uskutočnili v Prahe dve oficiálne vyšetrovania: v roku 1715 ohľadom podkladov o svätom živote, mučeníckej smrti a zázrakoch Jána Nepomuckého a v roku 1719 ohľadom úcty, ktorá mu bola od nepamäti vzdávaná. Pri druhom vyšetrovaní bol 15. apríla 1719 za prítomnosti prisahajúcich svedkov otvorený hrob Jána Nepomuckého po 326 rokoch. Našli sa v ňom jeho kosti a lebka, ktorá bola plná hliny. Keď prítomní lekári opatrne hlinu vysypali, našli v nej na veľké prekvapenie všetkých čerstvý a neporušený jazyk Jána Nepomuckého. Aby si ešte lepšie overili pravdivosť tohto neobyčajného úkazu, lekári tento posvätný jazyk na dvoch miestach ostrým nástrojom narezali, aby preskúmali vnútorné žilky, a presvedčili sa, že jazyk je skutočne neporušený a svieži. Prisahajúci odborníci – Dr. Ján Lev z Erlsfeldu, profesor medicíny a bývalý rektor pražských univerzít, Dr. Ján Puchman, Dr. Sebastián Fuchs, chirurg Ján Schutzbrett a Ferdinand Schober – jednomyseľne uznali, že jazyk, ktorý ležal v hrobe 326 rokov, nemohol zostať neporušený prirodzeným spôsobom, iba zázrakom.

Na základe tohto zrejmého a neslýchaného zázraku, ktorým Boh oslávil Jána Nepomuckého, bola od cisára Karola VI., cisárovnej Alžbety, poľského kráľa Fridricha, mnohých kardinálov, arcibiskupov, biskupov, predstavených kláštorov, všetkých pražských miest a štyroch univerzít odoslaná do Ríma prosba, aby Apoštolská stolica zaradila tohto mučeníka medzi svätých.

Po dôkladnom vyšetrovaní v Ríme vyhlásil 31. mája 1721 pápež Innocent XIII. Jána Nepomuckého za blahoslaveného. Táto udalosť bola v tom istom roku, najmä v Prahe v chráme sv. Víta, slávnostne a radostne oslávená bohoslužbami na počesť blahoslaveného mučeníka Jána, a úcta k nemu sa od tej doby šírila a rástla vo všetkých katolíckych krajinách.

Na príhovor tohto Božieho mučeníka sa medzitým udialo mnoho zázrakov, ktorými rástla jeho sláva a dôvera ľudí k nemu. Z týchto zázrakov boli následne cirkevne preskúmané a uznané dve mimoriadne udalosti: uzdravenie Terézie Krebsovej v roku 1701 v Prahe a záchrana Rozálie Hodánkovej pred utopením v roku 1718 v Strakoniciach. Terézia Krebsová z Mejnova, dcéra kráľovského richtára v Moste, prišla v roku 1701 do Prahy a ubytovala sa u svojej sestry, mníšky v kláštore uršulínok na Hradčanoch, aby hľadala radu a pomoc u popredných pražských lekárov o svojej chorobe. Mala ochrnutú a zapálenú ľavú ruku, ktorú miestni lekári nedokázali vyliečiť. Ani pražskí lekári jej však nepomohli; ruka čoskoro úplne ochrnula, až lekár vyhlásil, že ruku treba čo najskôr amputovať, aby sa pacientka vyhla istej smrti. Terézia, vidiac, že ľudia jej nedokážu pomôcť, obrátila sa na Boha a na príhovor sv. Jána Nepomuckého. Podľa pokynov, ktoré dostala, vykonala deväťdňovú pobožnosť k tomuto mučeníkovi, počas ktorej sa postila a trikrát prijala sväté sviatosti. Na konci tejto pobožnosti, deviateho dňa v noci, keď kvôli bolesti nemohla spať, uvidela pred sebou sv. Jána Nepomuckého v jasnom svetle. Svätý ju povzbudil slovami: *„Terézia, maj odvahu, dostane sa ti pomoci!“* Nasledujúce ráno, 21. novembra, sa s veľkou bolesťou dovliekla do blízkeho kapucínskeho kostola, kde po tretíkrát prijala Telo Pána. Náhle pocítila v chorej ruke teplo, po ktorom sa obväzy a znehybňujúce pomôcky samy uvoľnili. Ochrnuté a scvrknuté prsty sa úplne

narovnali a celá ruka opäť nadobudla pohyblivosť a silu, takže mohla rukou zdvihnúť a niesť pomerne veľkú nádobu s vodou. Tento zázrak následne potvrdili prisahajúci lekári a svedkovia pred cirkevným súdom. Na pamiatku tohto zázraku postavili hradčanské uršulínky v roku 1720 nový kostol pri svojom kláštore na počesť sv. Jána Nepomuckého, na ktorého klenbe Václav Reiner namaľoval Jána Nepomuckého, ako sa zjavuje chorej Terézii Krebsovej.

Druhým cirkevne potvrdeným zázrakom na príhovor sv. Jána Nepomuckého bola udalosť zo Strakoníc. Dňa 22. februára 1718 spadla za tuhých mrazov sedemročná Rozália Hodánková do mlynského splavu Otavy, kde bola po celý čas čiastočne pod ľadom a čiastočne pod mlynským kolesom. Medzitým jej ustráchaná matka vzývala sv. Jána Nepomuckého. Dievča bolo po hodine vytiahnuté z vody stuhnuté a vyše hodiny nevykazovalo žiadne známky života. Náhle však neočakávane ožilo a vypovedalo, že keď spadlo do vody, prišiel k nej sv. Ján Nepomucký a potešil ju, že sa neutopí. Tento zázrak bol tiež prísahou potvrdený a uznaný.

Okrem týchto zázrakov existuje množstvo svedectiev o ďalších prípadoch, kedy sa ľudia presvedčili o silnej ochrane a príhovore sv. Jána Nepomuckého, ktorý sa všeobecne nazýval *„divotvorcom.“* Preto si Česi želali, aby bol tento slávny Boží mučeník uznaný za svätého. Na tento účel bolo nariadené nové vyšetrovanie o jeho mučeníckej smrti a zázrakoch. Dňa 17. januára 1725 bolo jeho telo znovu vyňaté z rakvy a dôkladne preskúmané. Dňa 27. januára bol opätovne skúmaný posvätný jazyk, ktorý bol od roku 1719 uchovávaný v drahocennej schránke opatrenej arcibiskupskou pečaťou. Za prítomnosti arcibiskupa Ferdinanda grófa Khuenburga, celej vyšetrovacej komisie a jedenástich svedkov, významných predstaviteľov Českého kráľovstva, bol jazyk vyňatý zo schránky. Objavil sa na ňom podivuhodný jav – jazyk bol neporušený, napučal a zväčšoval sa, pričom zárezy, ktoré na ňom urobili lekári v roku 1719, sa roztiahli tak, že bolo možné jasne vidieť žilky. Tento jav trval celé dve hodiny, počas ktorých prebiehalo oficiálne vyšetrovanie. Profesor medicíny Dr. Ján František Lev z Belsfeldu opätovne vyhlásil, že *„žiadny smrteľník, ba ani sám diabol, nemôže pochybovať, že zachovanie tohto svätého jazyka je veľkým zázrakom.“* Podobne sa vyjadrili aj ostatní prítomní znalci a prisahajúci svedkovia.

Na hriešnu žiadosť kráľa Václava IV. mal sv. Ján Nepomucký zneužiť svoj jazyk a vyzradiť tajomstvo, ktoré mu bolo zverené vo svätej spovedi. Avšak tento svätec radšej podstúpil muky a smrť na oslavu Božieho a cirkevného zákona, než aby svoj jazyk poškvrnil týmto svätokrádežným činom. Boh mu za to udelil korunu večnej slávy a pred ľuďmi oslávil jeho mlčanlivý jazyk dvojnásobným neslýchaným zázrakom. Práve tieto dva zázraky potvrdili starobylú tradíciu o príčine mučeníckej smrti sv. Jána Nepomuckého a doplnili nedostatok historických správ o jeho smrti nadmieru bohatým zásahom Božej prozreteľnosti. Apoštolský stolec v Ríme, pokračujúc v roku 1726 v procese svätorečenia Jána Nepomuckého, v roku 1728 uznal najmä štyri zázraky, ktoré Boh vykonal na jeho príhovor a na jeho oslavu. Medzi nimi bola neporušenosť jeho jazyka ležiaceho viac ako 300 rokov v zemi, napučanie a zmena farby tohto posvätného jazyka v roku 1725, okamžité uzdravenie úplne ochrnutej ruky Terézie Krebsovej v roku 1701 a záchrana Rozálie Hodánkovej

z nebezpečenstva utopenia v roku 1718. Na základe týchto zázrakov pápež Benedikt XIII. splnil prianie všetkých veriacich katolíkov Čiech a 19. marca 1729 v Lateránskej bazilike v Ríme vyhlásil nášho mučeníka Jána Nepomuckého za svätého. Slávnosť svätorečenia sa konala v Ríme za všeobecného radostného nadšenia. Správa o tejto udalosti naplnila všetkých veriacich Čechov obrovskou radosťou. Ešte v tom istom roku, od 9. do 16. októbra 1729, sa táto udalosť oslavovala v Prahe s nevídanou okázalosťou. Počas týchto dní bolo v katedrále sv. Víta odslúžených niekoľko sto svätých omší a pri hrobe sv. Jána Nepomuckého prijalo sväté prijímanie viac ako 208.000 veriacich. Podobné oslavy sa konali aj v Hradci Králové a v Litoměřiciach.

Na pamiatku týchto slávností bol v roku 1739 v katedrále sv. Víta z dobrovoľných darov veriacich zriadený nádherný náhrobný oltár sv. Jána Nepomuckého z rýdzeho striebra, ktorý dodnes svedčí o nábožnej úcte našich predkov k tomuto svätcovi. Od tých čias katolícky národ vzýva sv. Jána Nepomuckého ako významného patróna a ochrancu u Boha. Kto by dokázal spočítať všetky tie podivuhodné milosti, ktoré si veriaci na jeho príhovor u Boha vyprosili! Všetky chrámy, kaplnky, oltáre, obrazy a najmä sochy na verejných priestranstvách, zvlášť na mostoch, postavené na jeho počesť, nielen u nás, ale aj v iných katolíckych krajinách celého sveta, sú pamätníkmi vďačnosti za dobrodenia, ktoré si veriaci vyprosili na jeho príhovor.

Najvýrečnejšie svedectvo o hlbokej zbožnosti a láske katolíckeho českého ľudu k sv. Jánovi Nepomuckému vydáva každoročne jeho sviatok 16. mája. Žiaden iný katolícky národ na svete nemá taký vznešený sviatok, akým je u nás tento deň. Strediskom tejto úcty je staroslávna Praha a v nej majestátny chrám sv. Víta, kde sú uložené vzácne ostatky i posvätný neporušený jazyk nášho mučeníka. Táto svätyňa je už stáročia každoročne 16. mája cieľom obrovských zástupov pútnikov zo všetkých krajov českých zemí a zo Slovenska, ktorí s túžbou prichádzajú k hrobu sv. Jána Nepomuckého, aby si v núdzi vyprosili jeho mocný príhovor u Boha. Od nepamäti uctievame tohto svätca ako mlčanlivého spovedníka, ako ochrancu vdov, sirôt a chudobných, ako strážcu cti a dobrého mena, a vzývame ho spolu s ostatnými českými patrónmi ako ochrancu vlasti v čase všeobecného súženia, akým sú vojna, neúroda, hlad a mor. Prosme ho v tejto rozorvanej dobe, aby odvrátil od nášho ťažko skúšaného národa najmä mor neviery a vyprosil nám u Boha pokoj a svornosť!

V novšej dobe povstali proti sv. Jánovi Nepomuckému nepriatelia, ktorí sa s horúčkovitou vášňou snažia vymazať jeho meno a zničiť tú stáročnú úctu, ktorú mu náš katolícky národ vzdáva. Títo ľudia, ktorí nachádzajú potešenie v tom, keď môžu ničiť všetko, čo sme zdedili po našich katolíckych predkoch, sa usilujú využiť spomenutý nedostatok historických správ o príčine smrti sv. Jána Nepomuckého, ako aj zmätky spôsobené dvojicou Jánov z Nepomuku, ktorú do kroník zaviedol Hájek. Ten tvrdil, že v roku 1729 bol za svätého vyhlásený nie skutočný Ján Nepomucký, umučený podľa historických svedectiev 20. marca 1393, ale niekto, kto vôbec neexistoval – údajný Ján z Nepomuku, ktorý mal byť podľa Hájka utopený v roku 1383, o ktorom však dejiny nič nevedia. Tento vymyslený Ján mal byť vraj nášmu ľudu podstrčený jezuitmi namiesto nešťastného Jána Husa. Tento útok na sv. Jána Nepomuckého začal s vychvaľujúcou drzou istotou nemecký protestant Dr. Abel

v roku 1855, ktorého spis bol preložený do češtiny. Po ňom v tomto smere útočil istý anglický protestant, ktorého spis bol taktiež vydaný v českom preklade. Odvtedy sa tieto útoky u nás, najmä zo strany protestantov, opakujú. Všetky tieto opovážlivé tvrdenia tých, ktorí popierajú svätosť Jána Nepomuckého, boli však vyvrátené. Medzi najnovšími obrancami pravdy vynikli Dr. Ginzel, Dr. Konst. Höfler, Tomáš Novák, Anton Frind, Dr. Klement Borový, Dr. August Amrhein, Ján Krst. Votka a prof. Jos. Krešnička. Na všetky moderné útoky proti sv. Jánovi Nepomuckému odpovedáme toto: Hoci Hájek a po ňom Balbín a iní nešťastne zamiešali osudnú dvojicu Jánov, už kňaz Dobner túto záležitosť objasnil. Preto nebolo potrebné, aby Abel a jeho nasledovníci *„odhaľovali“* niečo, čo už dávno pred nimi objasnil tento učený katolícky bádateľ.

Na námietku protestantov a ich pomocníkov, že v roku 1729 nebol za svätého vyhlásený skutočný Ján z Nepomuku, utopený v roku 1393, ale nejaký vymyslený Ján údajne utopený v roku 1383, je odpoveď jasná: V chráme sv. Víta sa od konca 14. storočia nachádzal hrob s nápisom *„Ján z Pomuku“.* O tomto hrobe Zlatokorunský rukopis z 15. storočia píše, že je miestom zázrakov, a nikto nepochyboval, že v tomto hrobe odpočíva Ján Nepomucký. Katolícky ľud český tento hrob uctieval natoľko, že nikto sa neodvážil naň stúpiť, preto už v 15. storočí okolo neho postavili mrežu. Správy Ebendorfera z roku 1433 a Židka z roku 1471 o spovedníkovi Jánovi, ktorého utopil kráľ Václav IV. pre zachovanie spovedného tajomstva, sa vzťahovali na toho Jána, ktorý bol pochovaný pri sv. Vítovi. Tohto skutočného Jána Nepomuckého uctieval český ľud, nech už Hájek a jeho nesúdni nasledovníci akokoľvek mýlili ľud svojimi tvrdeniami o dvoch Jánoch. Na hrobe tohto Jána Nepomuckého sa diali zázraky, preto bol v roku 1719 otvorený. Prisahajúci znalci v ňom našli kostru, ktorá podľa ich vyjadrenia bola po stáročia nedotknutá. V lebke tejto kostry bol nájdený neporušený jazyk, ktorý pri novom vyšetrovaní v roku 1725 napučal a zázračne sa zväčšil. Profesor medicíny v prítomnosti ostatných lekárov a svedkov pod prísahou vyhlásil, že zachovanie tohto jazyka je veľký zázrak.

Cirkev teda za svätého vyhlásila toho Jána z Nepomuku, ktorého telo spočívalo od konca 14. storočia pod mramorovým kameňom v chráme sv. Víta a bolo objavené v roku 1719; toho Jána, o ktorom kronikári Ebendorfer a Židek svedčili, že bol spovedníkom manželky kráľa Václava IV. a podstúpil mučenícku smrť pre svätú mlčanlivosť. Toho Jána, ktorého Boh oslávil zázrakmi na jeho jazyku i ďalšími oficiálne potvrdenými divmi. To je jasné a nevyvrátiteľné. Ešte v roku 1729 sa verilo na výmysel Hájkov o dvojici Jánov, a preto bol pri svätorečení Jána Nepomuckého určený chybný rok 1383 ako čas jeho mučeníckej smrti, spolu s inými chybami podľa nesprávneho životopisu tohto svätca od Balbína, no to ničomu neprekáža. O svätom Rupertovi, slávnom biskupovi Salzburgu, dodnes prebieha spor o tom, v ktorej dobe žil, a historici sa v uvádzaní tohto obdobia rozchádzajú takmer o celé dve storočia, 534–548 a 705–718, a predsa sa nikto doteraz neodvážil tvrdiť, že tento svätec je vymyslenou osobou kvôli tejto záhade. Podobné záhady a ťažkosti sa často vyskytujú v cirkevných i svetských dejinách u všetkých národov.

Podstatný obsah listiny, ktorou pápež Benedikt XIII. v roku 1729 vyhlásil Jána Nepomuckého za svätého, je tento: *„Spovedník českej kráľovnej za čias kráľa Václava IV., Ján Nepomucký, utopený pre spovedné tajomstvo, pochovaný v chráme sv. Víta a v roku 1719 exhumovaný, je Božím mučeníkom, ktorý bol zvlášť oslávený svojím neporušeným jazykom, a vyhlasuje sa za svätého.“* A to je nevyvrátiteľná pravda, ktorú žiadne útoky akéhokoľvek druhu nevyvrátia. Cirkev vyhlásila mučeníka Jána z Nepomuku za svätého na základe zázrakov, ktorými Boh potvrdil jeho svätosť. To nám, veriacim katolíkom, úplne stačí. Popierači sv. Jána Nepomuckého síce popierajú aj tieto zázraky, avšak na tom nezáleží, pretože títo ľudia popierajú vo všeobecnosti aj možnosť zázrakov. My katolíci popierame spôsobilosť a schopnosť týchto nepovolancov, aby mohli vysloviť akýkoľvek nestranný súd o nadprirodzených a náboženských veciach, pretože právom neveríme v ich čestnú vôľu, že by vôbec chceli dosiahnuť náboženskú pravdu. O nich platí slovo Svätého písma: *„Neuveria, aj keby niekto z mŕtvych vstal.“* (Lk 16, 31). Pre týchto nepovolancov nie je popieranie sv. Jána Nepomuckého a jeho hanobenie ničím iným než jedným z tých nespočetných prostriedkov, ktorými sa usilujú olúpiť náš národ o všetku katolícku vieru a priviesť ho k osudnému skoku do tmy, teda do neviery, a tým do večnej i časnej záhuby.

Katolíckych svätcov, ktorých náš ľud po stáročia uctieva a ku ktorým sa v časoch útrap obracia, sa títo slepí vodcovia slepých snažia zvrhnúť z oltárov a namiesto nich sa usilujú dať ľudu za vzory osoby, o ktorých platí, že by bolo pre našu vlasť lepšie, keby sa ani nenarodili. Sv. Ján Nepomucký, popredný český svätec, patrí celému katolíckemu svetu. Nedopusťme, aby na nás iné katolícke národy, v ktorých tento mučeník požíva veľkú úctu, ukazovali prstom, že náš národ sa podobá zatvrdnutým a nevďačným Židom, ktorí svojich prorokov kameňovali, vteleného Syna Božieho, podľa krvi svojho brata, ukrižovali a jeho apoštolov prenasledovali! Vážme si svojho svätého rodáka a Božieho mučeníka Jána Nepomuckého, ktorý je známy po celom katolíckom svete, a podľa príkladu nábožných predkov, ako aj podľa príkladu katolíkov zo všetkých národov na svete, ho tým horlivejšie uctievajme, čím vášnivejšie ho popierajú a hanobia nepriatelia katolíckej viery v našom národe!

Sv. Ján Nepomucký, oroduj za nás, svojich rodákov, oroduj aj za svojich nepriateľov!

Dňa 16. mája sa taktiež slávi pamiatka sv. Ubalda, biskupa Eugubijského; sv. Peregrína, biskupa Auxerrského, z ktorého ostatkov časť získal a v roku 1373 daroval chrámu sv. Víta Karol IV.; sv. Felixa a sv. Gennadia, mučeníkov; sv. Maximy, panny, a iných.

17. MÁJ

I. Sv. Paschal Baylon, brat františkán (16. stor.)

Chudobnému roľníkovi Martinovi Baylonovi v meste Torre Formosa v Aragónsku v Španielsku sa na sviatok Zoslania Ducha Svätého v roku 1540 narodil synček, ktorému dali pri krste meno Paschal. Keďže rodičia boli odkázaní na namáhavú prácu na poli, nemohli ho posielať do školy. Paschal už v ranom veku pásol ovce. Bol však bystrého ducha, a tak sa snažil školu nahradiť vlastným spôsobom. Na pastve mával pri sebe knižku a prosil okoloidúcich, aby ho naučili poznávať jednotlivé písmená. Takto sa neúnavnou usilovnosťou naučil dokonale čítať a odvtedy nábožne čítaval knihy, najmä o živote Krista Pána a životopisy svätých. Z nich sa naučil všetko, čo potreboval vedieť, aby mohol žiť cnostne a zbožne. Okrem čítania sa vyznačoval aj horlivou modlitbou.

Kým iní mladí pastieri sa hrali a vyvádzali, Paschal sa modlieval pri poľnej kaplnke, kde najradšej zotrvával so svojim stádom. Kedykoľvek to bolo možné, išiel do chrámu Pána, aby sa poklonil Najsvätejšej Sviatosti a vzdal úctu Božej Matke. Aby sa neustále povzbudzoval k zbožnosti, vyrezal si na konci pastierskej palice obraz Panny Márie a pripevnil naň krížik. Na pastve si túto palicu zapichol do zeme a kľačal pred ňou, keď sa modlil.

Nemal žiadneho učiteľa, a predsa sa v bohabojnosti a nábožnosti stále zlepšoval. Boh sám osvecoval jeho rozum a učil ho pravej múdrosti, ktorá vedie človeka k dokonalosti kresťanského života. Všetko, čo Paschal na pastve pozoroval v prírode, ho pozdvihovalo k Bohu a upevňovalo v láske k nemu.

Keď Paschal dospel, stal sa pastierom u bohatého mešťana Martina Garziasa, ktorého priazeň si rýchlo získal. Hospodár, keď spoznal jeho bohabojnosť, nábožnosť, pracovitosť a čestnosť, nazýval ho *„svätým pastierom.“* Nikdy nebolo počuť, že by Paschal klial, klamal, alebo používal neslušné slová. Nikto na ňom nenašiel ani najmenšie morálne zaváhanie. Ak dobytok, ktorý mu zverili, spôsobil niekomu škodu, aj bez svojej viny to Paschal svedomito nahrádzal zo svojej mzdy alebo pomáhal poškodenému hospodárovi pri žatve. Bol tak poctivý, že sa zdráhal pásť kozy, pretože vedel, že by nedokázal zabrániť týmto zvieratám, aby nespôsobili škody na cudzích vinohradoch a záhradách. Raz ho v horúčave správca požiadal, aby

mu z blízkeho vinohradu odtrhol niekoľko strapcov hrozna na uhasenie smädu. Paschal túto žiadosť rázne odmietol a keď mu správca pohrozil, odpovedal: *„Toto hrozno nie je moje, a radšej sa dám rozsekať na kúsky, než by som ho ukradol a dopustil sa hriechu!“*

O jedlo, ktoré dostával od hospodára, sa Paschal delil s chudobnými a zo svojej skromnej mzdy dával almužnu žobrákom. Starostlivo sa vyhýbal každej príležitosti ku hriechu, krotil a potláčal v sebe akúkoľvek nezriadenú túžbu a horlivou modlitbou si od Boha vyprosoval milosť potrebnú na zachovanie čistého srdca. Nevzdelaných pastierskych spoločníkov na pastve poučoval o Bohu, nabádal ich, aby sa vyhýbali hriechu, a ak urobili niečo zlé, karhal ich prísnymi slovami. Niet sa čo čudovať, že tento svätý pastier mal veľkú úctu medzi všetkými, ktorí ho poznali. Ľudia sa k nemu radi schádzali a dychtivo počúvali jeho slová o Božích veciach a povzbudenia k zbožnému životu. Tak dosiahol Paschal, aj napriek svojej prostote a nevzdelanosti, vysoký stupeň dokonalosti a svojím slovom i príkladom viedol ľudí k Bohu. Jeho hospodár, nábožný muž Martin Garzias, si natoľko obľúbil tohto cnostného pastiera, že mu ponúkol svoju dcéru za manželku a s ňou aj všetok svoj majetok, aby ho navždy pripútal k sebe. Paschal však láskavo odmietol a povedal, že pozemské statky by mu boli prekážkou na ceste k spáse, a preto volí radšej zostať chudobným.

Aby nebol ničím viac pokúšaný a na ceste k dokonalosti zdržovaný, obrátil sa Paschal vo vrúcnej modlitbe k Bohu a prosil o dar rady, čo by mal urobiť. Vo sne ho napomenul sv. František Serafínsky, aby vstúpil do rádu Menších bratov. Paschal poslúchol túto radu, opustil doterajšiu službu a odišiel do Valencie. Neďaleko mestečka Montisfort stál skromný kláštor bosých františkánov zvaný Lorita. Paschal požiadal o prijatie za rehoľného brata, ale pretože ho v kláštore nikto nepoznal, jeho žiadosť nebola prijatá. Zveril teda svoju vec Bohu a v tom kraji si našiel prácu pastiera. Aj keď Paschal zatiaľ nedosiahol to, po čom túžil, usiloval sa žiť ako rehoľník, aj keď bol len ovčiarom. Svoj jednoduchý odev, podobný habitu františkánov, si opásal povrazom, chodil bosý a mal nepokrytú hlavu. Často sa postil a počas pôstu jedol len chlieb a pil vodu. Hovoril málo, vážne a usilovne pracoval, pričom starostlivo bdel nad čistotou svojho srdca. Aby potlačil telesné žiadosti, bičoval sa a vyhýbal sa všetkým zbytočným stretnutiam.

Raz mu jeden pastier zo žartu povedal, že zavolá veselú dievčinu, aby sa s ňou zabával. Paschal rozhorčene odpovedal, že ak taká osoba príde, privíta ju kameňmi, aby ju odradil od pokúšania. Svoju čistú myseľ posväcoval stálou modlitbou a prijímaním svätých sviatostí. Aby bol čo najbližšie k Najsvätejšej Sviatosti, vodieval svoje stádo najradšej ku kláštoru. Ak sa nemohol osobne zúčastniť bohoslužieb, dával pozor na zvonenie z kláštora a duchovne sa zúčastňoval na svätej omši, modlil sa a klaňal Najsvätejšej Sviatosti na poli.

Medzitým františkáni v Lorite spoznali svätého pastiera Paschala a v roku 1564 ho prijali do svojho spoločenstva. Tak Paschal dosiahol svoj vytúžený cieľ. Stal sa rehoľným bratom váženého rádu sv. Františka Serafínskeho a v kláštore vykonával službu vrátnika. Ako rehoľník svedomito dodržiaval všetky kláštorné pravidlá a dobrovoľne si ukladal rôzne kajúce skutky, najmä počas sviatkov Božích mučeníkov.

Spával na holej zemi, ako podhlavník používal kameň, nedopriaval si ani dovolené pohodlie a odpočinok. Jedával len chlieb a pil vodu, bičoval sa, no keď ho predstavení napomenuli, aby bol miernejší, okamžite poslúchol. O skromný pokrm sa delil so žobrákmi a keď im nemal čo dať, trhal kvety zo záhrady a podával im ich so slovami, že ak bude môcť, dá im viac.

Modlil sa aj pri práci a najradšej rozjímal o Najsvätejšej Sviatosti oltárnej, o utrpení Pána a o bolestiach Panny Márie. Spájajúc sa s Bohom a majúc čisté a nevinné srdce, bol vždy radostnej mysle a prežíval blažený pokoj. Trápilo ho jedine to, keď bol chválený, a vtedy rýchlo odchádzal, aby takéto slová nepočúval.

Pannu Máriu prosil najviac o ochranu pred hriechom a sám sa bdelosťou vyhýbal aj tieňu akéhokoľvek hriechu, ešte starostlivejšie než sa iní ľudia chránia pred smrteľným hriechom. Dokonale poslušný rehoľným predstaveným ochotne vykonával aj najťažšie a najnepríjemnejšie úlohy.

Raz dostal od provinciála rozkaz doručiť list generálovi rádu, ktorý sa vtedy nachádzal v Paríži. Cesta cez Španielsko a Francúzsko bola pre rehoľníka nebezpečná, keďže v južnom Francúzsku pôsobili divokí protestantskí hugenoti. Paschal si to uvedomoval, no napriek tomu neváhal a z poslušnosti sa vydal na náročnú cestu. Hugenoti po ňom hádzali kamene, bili ho palicami a dvakrát ho uväznili ako podozrivého špeha, takže len s veľkými ťažkosťami unikol živý. Po splnení úlohy si priniesol z cesty zranenie na ramene, ktoré mu až do smrti spôsobovalo bolesť. Sotva sa unavený vrátil do kláštora, hneď sa pustil do práce a odoprel si akýkoľvek odpočinok.

Paschal, hoci nebol kňazom, ale len jednoduchým rehoľným bratom, prejavoval veľkú horlivosť o spásu blížnych. Kdekoľvek sa mu naskytla vhodná príležitosť, nabádal ľudí k vernosti Božím a cirkevným prikázaniam a k cnostnému životu, pričom priviedol mnohých zatvrdilcov k pokániu.

Istý mešťan z Montisfortu odmietal odpustiť vrahom svojho otca a celá obec ho nedokázala presvedčiť, aby upustil od pomsty. Niekoľkí jeho susedia ho teda na Veľký piatok priviedli do chrámu, kde práve prebiehali sväté obrady, počas ktorých sa kňaz modlí za všetkých ľudí, pretože Spasiteľ v ten deň zomrel za všetkých. Avšak tento zatvrdilý muž odmietal odpustiť svojim vinníkom aj tentoraz. Keď sa mu niektorí kňazi snažili láskavo dohovárať, odohnal ich a vyhrážal sa im palicou. Vtedy k nemu pristúpil Paschal, vzal ho za ruku, vyviedol ho zo svätyne a mierne mu povedal: *„Brat môj, pre lásku Božiu odpusť tú krivdu, ktorá sa ti stala!“* Tieto jednoduché slová obmäkčili rozzúreného muža, takže odpustil vrahom a zmieril sa s nimi. Podobným spôsobom Paschal obmäkčil a obrátil aj mnohých ďalších ľudí.

Keďže sám nemohol hlásať Božie slovo, vrúcne sa modlil za kazateľov, aby ich Boh osvecoval, posilňoval a žehnal ich slovám. Dával im múdre rady, ako svoj úrad vykonávať čo najprospešnejšie. Boh udelil Paschalovi mimoriadne milosti. Predovšetkým ho obdaril darom poznania tajomstiev viery, takže tento jednoduchý brat, ktorý nikdy nezískal školské vzdelanie, vedel vysvetľovať tajomstvá viery tak jasne, že aj vzdelaní teológovia ho obdivovali.

Ďalším Božím darom bola jeho schopnosť poznať ľudské povahy. Dokázal preniknúť do sŕdc svojich blížnych, odhaliť ich najtajnejšie hriechy a zlé úmysly. Dohováral im, aby sa polepšili, a často sa mu podarilo odvrátiť niekoho od uskutočnenia zlého úmyslu, ktorý zamýšľal. Jeho duch dokázal nazerať do budúcnosti a Boh skrze neho vykonal mnohé zázraky, najmä na útechu chudobným a nešťastným.

Preto Paschal požíval v reholi veľkú vážnosť. Často mu zverovali poslania, ktoré inak v ráde vykonávali len kňazi, napríklad vyučovať bratov v rehoľných pravidlách a zavádzať v kláštoroch prísnu disciplínu. Ako rehoľník sa riadil krásnym heslom: *„Človek má mať k Bohu srdce ako dieťa, k blížnym ako otec a matka, a k sebe ako prísny sudca.“* K Bohu pristupoval s detskou láskou a poslušnosťou, blížnym prejavoval materinskú lásku a sám k sebe bol mimoriadne prísny. Posledné roky svojho života trávil často v noci na modlitbách v chráme.

Keď mal 52 rokov, ťažko ochorel v kláštore vo Villa Reale. Keď od lekára počul, že sa už neuzdraví, povedal: *„Nikdy som nedostal radostnejšiu správu.“* Rozlúčil sa s bratmi a priateľmi, udelil im požehnanie, prijal sväté sviatosti a pripravil sa na smrť. Na sviatok Ducha Svätého, v deň svojich narodenín 17. mája 1592, keď sa v kláštornom chráme začala slávnostná omša, upriamil oči na kríž, vzal do rúk ruženec a práve pri pozdvihovaní vyslovil najsvätejšie meno Ježiš a odovzdal ducha.

Po ôsmich mesiacoch bolo jeho telo nájdené neporušené, hoci ležalo v nehasenom vápne. Boh oslávil jeho hrob zázrakmi a pápež Alexander VIII. ho v roku 1690 vyhlásil za svätého.

Poučenie:

Svätý Paschal Baylon mal krásne heslo, ktoré svedčí o jeho kresťanskej múdrosti, aj keď neabsolvoval hlboké štúdiá. Mnohí nedokonalí kresťania sa však riadia opačným heslom. K Bohu majú srdce neposlušného dieťaťa, k blížnym sú ako kati a k sebe sa správajú so slepou zhovievavosťou. Neposlúchajú Boha, bezočivo porušujú jeho prikázania a jeho varovania i hrozby drzo ignorujú. K blížnym sú tvrdí a nemilosrdní, nepomáhajú im, ale ich utláčajú a prenasledujú. Svoje hriechy ospravedlňujú, ba ani si ich nechcú priznať, pokladajú sa za dokonalých a oddávajú sa len zmyselným túžbam. Majú odpor k sebaovládaniu a kajúcnosti. Svätý Paschal, ktorý sa riadil svojím heslom, dosiahol vysoký stupeň mravnej dokonalosti a svätosti. Naopak, tí, ktorí Boha neposlúchajú, sú k blížnym nemilosrdní a k sebe zhovievaví, sa zamotávajú do diablových osídel a určite v nich zahynú.

II. Sv. Andronik, biskup (1. stor.)

Apoštol Pána sv. Pavol píše v liste Rimanom: *„Pozdravte Andronika a Juniáša, mojich pokrvných a spoluväzňov, ktorí sú známi medzi apoštolmi a už predo mnou boli v Kristovi.“* (Rim 16, 7). Andronik a Junius boli teda pokrvnými príbuznými sv. Pavla, pochádzali zo židovského národa, z Benjamínovho kmeňa, rovnako ako on. Prijali Kristovu vieru ešte pred Pavlom a preslávili sa ohlasovaním svätého evanjelia tak, že boli významnými medzi Pánovými učeníkmi. Pre svoju horlivosť boli dokonca uväznení.

Podľa gréckych záznamov bol Andronik, jeden zo sedemdesiatich učeníkov Kristových, spolu so svojím spoločníkom Juniom, príkladným misionárom. Priviedli veľké množstvo pohanov k pravému Bohu, urobili z nich synov svetla, zničili mnohé pohanské chrámy a postavili kresťanské svätyne. Na svojich apoštolských cestách Andronik prišiel až do Panónie (územie na pravom brehu Dunaja, kde sa dnes nachádzajú Dolné Rakúsko, časť Maďarska, Chorvátsko a Slavónsko). Tam hlásal evanjelium miestnym obyvateľom a stal sa ich biskupom.

Ruský kronikár Nestor nazýva sv. Metoda, apoštola Slovanov, nástupcom sv. Andronika na biskupskom stolici v Panónii. Táto biskupská stolica sa nachádzala v oblasti Posávskej Panónie, ktorou preteká rieka Sáva, v meste Sirmium (dnešný Sriem v Srbsku). Na konci 4. storočia bolo toto biskupstvo povýšené na arcibiskupstvo. Keď sa za čias sv. Metoda v Ríme rozhodovalo o tom, kde založiť pevné kresťanské stredisko pre jeho misie medzi Slovanmi, pápež Hadrián II. rozhodol obnoviť starú arcibiskupskú stolicu v Panónii a určiť ju ako hlavné cirkevné sídlo pre celú Panóniu aj Moravu. Sv. Metod sa teda právom nazýva nástupcom sv. Andronika, a tento učeník Pána, príbuzný apoštola Pavla a prvý biskup v Srieme, si zaslúži, aby si Slovania uchovávali jeho meno v úctivej pamäti ako jedného z tých misionárov, ktorí už na úsvite kresťanstva hlásali ich predkom učenie spásy.

O požehnanej činnosti Pánových učeníkov sa zachovali len skromné správy, o niektorých z nich nevieme vôbec nič. Jedine Bohu, ktorý všetko vie, je známe, čo všetko podnikli títo horliví muži pre spásu ľudských duší. Ich hlas sa rozšíril po celej zemi a ich slová plné spásy zaznievali až do najvzdialenejších končín sveta. Semeno Kristovej viery, ktoré pracne zasiali, vzklíčilo a rastie, aj keď svet nepozná mená tých, ktorí mali na tejto sejbe najväčšiu zásluhu.

Poučenie:

Konať dobré skutky pre Boha, z lásky k nemu a k blížnym, a nie pre zisk a slávu sveta – to je výzva aj pre nás. Naše dobré skutky, aj keď sú svetu neznáme, sú zapísané v knihe života a Boh ich na súde spravodlivo odmení.

V pamätný deň 17. mája sa tiež spomínajú: sv. Torpét, mučeník v Pise; sv. Restitúta, panna a mučeníčka; sv. Heraklius a spolumučeníci z Nyónu; sv. Solochon a spolumučeníci z Chalcedónu; sv. Bruno, biskup vo Würzburgu a ďalší.

18. MÁJ

I. Sv. Venanc, mučeník (3. stor.)

Za vlády rímskeho cisára Decia (249–251) žil v talianskom meste Camerino bohabojný mladík menom Venanc Kamers. Decius bol známy svojím ukrutným prenasledovaním kresťanov. Tých, ktorých jeho vyzvedači odhalili, nechal hrozne mučiť a usmrtiť. Napriek tomu sa pätnásťročný Venanc nebál ani mučenia, ani smrti. Odvážne navštevoval tajné zhromaždenia kresťanov, aby sa zúčastnil na svätej omši a iných pobožnostiach. Bol však chytený a postavený pred súd miestodržiteľa Antiocha ako kresťan. Venanc nebojácne vyznal, že je nasledovníkom Ježiša Krista, pravého Syna Boha živého, a že nemá v úmysle obetovať modlám. Antioch, dojatý jeho mladosťou, sa ho snažil presvedčiť, aby obetoval pohanským bohom a zachránil si život. Venanc však odvážne odpovedal: *„Klaniam sa len pravému, živému Bohu. Vašimi vymyslenými a smiešnymi bôžikmi opovrhujem.“* Keď hrozby nezlomili jeho odhodlanie, Antioch rozkázal, aby Venanca zbili, spútali železom a uvrhli do tmavého žalára. Mladík s radosťou znášal svoje utrpenie, ďakoval Bohu za možnosť trpieť za Krista a modlil sa za silu vytrvať. Boh vypočul jeho prosby a zoslal mu anjela, ktorý ho potešil a posilnil na ďalšie skúšky.

Na druhý deň Antioch rozkázal Venanca priviesť pred súd. Keď mladíka nedokázal presvedčiť, nechal ho zavesiť dolu hlavou, zapálil oheň okolo jeho hlavy a snažil sa ho zadusiť dymom. Venanc však ďalej chválil Boha a vzýval Ježiša Krista. Táto neohrozenosť zapôsobila na jedného zo sudcov, Anastása Kornikulára, ktorý sa obrátil na kresťanskú vieru. Neskôr bol on i jeho rodina pokrstení kňazom Porfyriom a zomreli spolu s ním mučeníckou smrťou.

Venanca opäť uväznili a miestodržiteľ poveril istého Attala, aby ho zviedol z prevej viery. Attalus tvrdil, že kedysi tiež veril v kresťanskú náuku, no zanechal ju, lebo viera vo večný život je podľa neho bláznovstvom. Venanc sa však vysmial jeho diabolskému pokusu. Rozhnevaný Antioch nariadil vytrhať mladíkovi zuby, rozbiť mu čeľuste a zbičovať ho. Keď ho opäť uvrhli do žalára, anjel ho uzdravil.

Na druhý deň, keď žalárnik videl, že Venanc je zdravý, oznámil to sudcovi. Venanc bol znovu predvedený pred súd a obvinený z čarodejníctva. Mladík však vyhlásil: *„Milosťou a mocou všemohúceho Boha som uzdravený. A ty stále ospevuješ svojich drevených a kamenných bôžikov?“* Sudca na tieto slová padol zo svojho stolca a umierajúc zvolal: *„Boh Venanca je pravý Boh. Klaňajte sa Jemu a zničte našich ničomných bôžikov!“*

Miestodržiteľ Antioch, premožený zlosťou, nariadil, aby Venanca predhodili levom. Diváci sa však zhrozili, keď videli, že divé šelmy si pred mladíkom ľahli k nohám a správali sa k nemu ako hravé mačiatka. Venanc hlasno vyznával svoju vieru v pravého Boha a oslavoval Ježiša Krista. Tento zázrak priviedol mnohých pohanov k obráteniu, vrátane niektorých úradníkov a sluhov miestodržiteľa, ktorí za svoju novú vieru zaplatili životom. Venanca potom znovu uvrhli do väzenia. Na tretí deň, keď

miestodržiteľ Antioch súdil kňaza Porfyriusa, ten odvážne povedal, že vo sne videl ľudí pokropených Venancovou vodou, ako žiaria jasnou svetlosťou, zatiaľ čo Antioch bol zahalený tmou. Antiocha tieto slová rozčúlili, a preto nariadil Porfyriusovu popravu – dal mu hlavu zoťať.

Venanca sa pokúsil zabiť zhodením z mestských hradieb, no mladík prežil bez ujmy. Rozhnevaný miestodržiteľ nariadil popraviť aj jeho sťatím. Pri tomto čine sa zatmelo slnko, nastalo zemetrasenie a búrka hrozila zničením celého mesta. Antioch v panike utiekol, ale Božia spravodlivosť ho dostihla a o niekoľko dní zomrel ohavnou smrťou.

Svätý Venanc bol sťatý 18. mája roku 250 po Kristovi. Jeho telo spolu s telami ďalších mučeníkov bolo v tichosti pochované v Camerine. Po skončení prenasledovania kresťanov nábožní ctitelia postavili nad jeho hrobom kostol, ktorý sa stal miestom mnohých zázrakov. Pápež Klement X., kedysi biskup Camerina, nechal tento kostol opraviť a vyzdobiť.

Venanc sa vyobrazuje ako mladík s mečom v jednej ruke a s palmovou ratolesťou v druhej.

Poučenie:

Venanc Kamers ukazuje, že pravá viera a odvaha dokážu prekonať aj tie najväčšie skúšky. Jeho život je výzvou pre každého, aby vytrval vo viere a spoliehal sa na Božiu milosť, ktorá je vždy silnejšia než akékoľvek ľudské protivenstvá.

„Svätí a spravodliví, radujte sa v Pánovi. Vás si Boh vyvolil za dedičov svojich,“ spieva svätá Cirkev na pamiatku sv. mučeníka Venanca. Tento svätec znášal obrovské utrpenie neochvejne a prosil Boha o silu vytrvať ako verný služobník a vyznávač. Boh jeho prosby vypočul a posielal anjela, ktorý ho posilňoval a pomáhal pri obrátení pohanov. Keď Venanca zhodili z hradieb a vláčili po skalách a tŕňoch, anjel mu prikázal prežehnať skalu, z ktorej začala vytekať voda. Smädní vojaci sa touto vodou občerstvili a mnohí z nich uverili v Krista.

Svätý Venanc zostal verný až do konca, a Boh ho odmenil večnou slávou. Vytrvalosť v boji proti zlu je zvláštnym darom od Boha. Nikto si nemôže byť istý, že vytrvá až do konca v Božej milosti. Ani sv. Pavol si nebol istý svojím spasením, a Kristus jasne hovorí: *„Kto zotrvá až do konca, ten bude spasený!“*

Kresťan, buď vždy bdelý! Ak stojíš, daj pozor, aby si nepadol. Modli sa neustále a pros o Božiu milosť, aby si vytrval v dobrom až do konca a dosiahol večnú spásu.

II. Sv. Felix z Cantalicia, brat kapucín (16. stor.)

Na úpätí Apenín v Umbrii, kde sa pohorie zvažuje do úrodnej doliny smerom k rovine Rieti, leží mestečko Cantalicio. Tu sa v roku 1513 narodil svätec Felix, ktorý podľa svojho rodiska nesie prímeno Cantalicijský. Kvôli chudobe rodičov vyrastal bez školy a kníh, pričom pomáhal otcovi na poli a pásol ovce. Hoci mu chýbalo školské vzdelanie, od svojej matky sa už v mladosti naučil hlavné náboženské pravdy a

základné modlitby. Od malička bol veľmi nábožný. Každé miesto, kde pásol ovce, bolo pre Felixa ako svätyňa, a všetko, čo videl a počul v prírode, ho povzbudzovalo k zbožnosti. Zatiaľ čo iní pastieri sa hrali, Felix vyhľadával osamelé miesta pod košatým stromom, v lese alebo medzi skalami, kde sa modlieval. Niekedy si postavil z vetvičiek malý prístrešok, ktorý mu slúžil ako modlitebná svätyňa. Inokedy vyrezal do kôry starého duba kríž, pred ktorým kľačal a rozjímal o Kristovom umučení.

Keď mal dvanásť rokov, vstúpil do služby ako pastier u bohatého mešťana v Citta Ducale a neskôr pracoval ako oráč. Každé ráno si privstal, aby mohol byť na svätej omši. Počas dňa si prácu spríjemňoval krátkymi modlitbami, povzdychmi a nábožnými piesňami. V noci, keď jeho spoločníci spali, často vstával k modlitbe, či už na pastve, alebo vo svojej izbičke. Felix si dával veľký pozor, aby sa vyhýbal každej príležitosti k hriechu. Stránil sa veselíc a zábav, hovoril čo najmenej a bol veľmi striedmy v jedle i pití. Jeho spoločníci ho síce prezývali *„modlitebník“* a *„svätúšik“,* často sa mu smiali, no pre jeho poctivosť, ochotu pomôcť a rozvážnosť si ho vážili a neraz ho žiadali o radu či pomoc. Felix pomáhal, ako len mohol, a keď mu niekto ublížil, hovorieval: *„Odteraz ťa budem ešte viac milovať a modliť sa za teba horlivejšie.“*

V nedeľu a počas sviatkov prosieval svojich známych, aby mu čítali z duchovných kníh. Takto spoznal život starých egyptských pustovníkov, ktorí boli šťastní vo svojej chudobe a pokore, spojením s Bohom. Tieto príklady hlboko zapôsobili na mladého Felixa a zrodila sa v ňom túžba stať sa pustovníkom. Čoskoro si však uvedomil, že ako nevzdelaný a neskúsený človek by na ceste dokonalosti potreboval vedenie. Preto sa rozhodol vstúpiť do kláštora, kde by v poslušnosti voči duchovným predstaveným ľahšie dosiahol spásu. Vo veku tridsať rokov sa teda rozhodol skúsiť vstúpiť do rádu kapucínov v Citta Ducale. Kvardián ho prijal chladne, namietajúc, že je mladý a telesne silný, a že by mal radšej pracovať a neklamať sa ilúziami o živote kapucínov, ktorý nie je pohodlný. Potom ho vzal za ruku, zaviedol do chrámu a ukázal na obraz Ukrižovaného, hovoriac: *„Vidíš tohto, koho majú kapucíni nasledovať?“* Felix odpovedal so slzami*: „Boh je mi svedkom, že nehľadám nič iné, len nasledovať Krista.“* Táto odpoveď kvardiána dojala, a tak odporučil Felixa provinciálovi v Anticoli, ktorý ho prijal do rehole.

Felix prijal kapucínske rúcho v roku 1543. Hoci nevedel čítať, naučil sa rýchlo reholné pravidlá a prejavoval výnimočnú horlivosť v modlitbe, práci a poslušnosti. Po roku zložil reholné sľuby. O sebe hovorieval, že pozná iba šesť písmen: päť červených a jedno biele. Piatimi červenými myslel päť rán Kristových, o ktorých najradšej rozjímal, a bielym písmenom označoval Pannu Máriu, ku ktorej mal detinskú úctu a lásku.

Po zložení reholných sľubov bol Felix najprv poslaný do kláštora v Tivoli. Keď sa predstavení rehole presvedčili o jeho poctivosti, horlivosti a vytrvalosti, povolali ho do kláštora v Ríme a poverili ho zodpovednosťou za zbieranie almužien pre kláštor. Tento náročný úrad vykonával Felix 40 rokov až do svojej smrti a modlieval sa, aby mu Boh dal silu plniť túto úlohu vždy verne a na prospech chudobného kláštora.

Každý deň, či už za horúceho slnka, alebo počas nepríjemného daždivého počasia, chodil po rímskych uliciach s vrecom na chrbte a vytrvalo a trpezlivo zbieral almužny. Často niesol ťažké bremená, pod ktorými sa skláňal a potil, no nikdy sa nesťažoval. Svoje bremeno považoval za Kristov kríž a vždy bol veselý, svoje telo nazýval *„kláštorným somárom“.* Všetko, čo ho stretlo – dobro i zlo, radosti i smútky, zdvorilosť i nevľúdnosť ľudí – prijímal ako Boží dar.

S dovolením predstavených často rozdával časť nazbieraných almužien chudobným, ktorí sa hanbili žobrať. Prosil bohatých o pomoc pre nich, pričom to robil tak srdečne, jednoducho a často aj vtipne, že málokedy zostala jeho prosba nevypočutá. Jeho obľúbeným pozdravom boli slová: *„Deo gratias“* (Bohu vďaka). Takto zdravil každého na ulici a ďakoval za almužny. Aj keď mu ľudia odmietli dať almužnu alebo ho odohnali, odchádzal s úsmevom a hovoriac: *„Deo gratias.“* V Ríme ho preto nazývali *„Brat Deo gratias“.*

Tento pozdrav si osvojili aj kňazi a bohoslovci, ktorí naňho na ulici volali *„Deo gratias“* a on im vždy odpovedal rovnakými slovami. Rímske deti si ho veľmi obľúbili. Kdekoľvek ho stretli, volali za ním *„Deo gratias, brat Felix!“,* bozkávali mu ruky, ťahali ho za habit a objímali. On ich zase láskyplne bozkával, pýtal sa ich, či sa radi modlia a učia, a modlil sa s nimi alebo im zaspieval nábožnú pieseň. Pri odchode im s úsmevom hovoril: *„Deo gratias.“*

Pre svoju láskavosť, jednoduchosť a detinskú priamočiarosť bol obľúbený všade, kam prišiel. Aj vznešení páni sa s ním radi rozprávali. Do rozhovorov často vplietal vhodné citáty zo Svätého písma a príslovia, ktorými niekedy duchaplne a vtipne prekvapil aj vzdelaných učencov. Jeho zvláštnym priateľom bol svätec Filip Neri. Títo dvaja duchovne spriaznení muži sa mali radi ako bratia. Kedykoľvek sa stretli, bozkávali si navzájom ruky, kľakali pred sebou, žehnali sa, objímali a žartovali spolu v jednoduchej a svätej radosti.

Hoci Felix väčšinu času trávil na uliciach a v domoch hlučného Ríma, jeho myseľ bola vždy upriamená na Boha. Svojmu spoločníkovi hovorieval: *„Milý brat, ruženec do ruky, oči k zemi, myseľ k nebu!“* Ani mestský ruch ho nedokázal vyrušiť; správal sa, akoby bol vo svojej kláštornej cele. Udalosti dňa, novinky, zábavy či slávnosti ho vôbec nezaujímali. V kláštore si nevšímal nič, čo sa netýkalo jeho povinností. So spolubratmi hovoril málo, hovoriac, že ako nevzdelaný roľník nemá čím prispieť do rozhovorov s učenými kňazmi. Zato ešte usilovnejšie pracoval.

Po návrate zo svojich každodenných obchôdzok odovzdal nazbierané almužny a potom pracoval v kláštornej záhrade alebo vyrábal ružence a krížiky, ktoré rozdával dobrodincom kláštora. Počas nedieľ a sviatkov navštevoval nemocnice, kde sa s láskavosťou rozprával s chorými, potešoval ich, povzbudzoval ich dôveru v Boha a pripravoval ich na prijatie sviatostí. Donášal im ovocie, víno, kvety a obrázky.

Keď Felix stretol mladíka, ktorý žil bezbožne, zastavil sa pri ňom a hovoril: *„Nešťastník, znova ideš hrešiť? Nevieš, že zomrieš a bežíš do pekla?“* Takto mnohých mladíkov priviedol na cestu cnosti. Raz na ulici uvidel dvoch mladých šľachticov, ako sa v hneve bijú päsťami. Felix na nich zvolal: *„Deo gratias, Deo gratias!“* Rozhnevaní súperi, keď počuli známy hlas brata Felixa, prestali a zmierili sa.

Raz navštívil vychýreného právnika Bernardina Biscia. Keď uvidel jeho rozsiahlu knižnicu, spýtal sa ho, na čo potrebuje toľko kníh. Učený muž odpovedal: *„Z týchto kníh sa my právnici učíme zákonom a podľa nich rozhodujeme spory, aby sa každému dostalo spravodlivosti.“* Felix sa usmial a povedal: *„Ja si však myslím, že tieto knihy len živia spory a narúšajú dobrý poriadok. To množstvo kníh ti neosoží, ak nepoznáš Knihu života.“* Ukázal na kríž a dodal: *„Len Kristus učí, čo je pravda a spravodlivosť, a rieši všetky záhady a spory spravodlivo.“*

Inokedy, keď Felix prišiel k sudcovi, niekto mu práve priniesol živé teľa, ktoré začalo bučať. Felix poznamenal: *„Počujete? To teľa vás prosí, aby ste vyniesli spravodlivý rozsudok pre toho, kto vám ho poslal, a aby ste neprijímali úplatky!“*

Istá vznešená dobrodinka kláštora raz požiadala Felixa, aby jej priniesol niekoľko krížikov, ktoré vyrobil. Felix to sľúbil, no cestou všetky krížiky rozdal deťom a chudobným ľuďom. Keď prišiel za dobrodinkou s prázdnymi rukami, ospravedlnil sa slovami: *„Pani, Bohu je milšie, že krížiky skončili v rukách tých, čo ich potrebovali viac.“*

Raz ho pozvala vznešená pani na rozhovor o duchovných veciach. Keď prišiel, zbadal, že je nevhodne oblečená. Sklopil zrak a mlčal. Keď sa ho opýtala, prečo nič nehovorí, odpovedal priamo: *„Obliekate sa na pohoršenie ľuďom. Verte, že Boh vám to bude počítať za hriech.“* Týmito slovami ju presvedčil, a od tej chvíle sa obliekala slušne.

Podobne Felix karhal aj svojich rehoľných bratov, keď sa niečoho dopustili, no vždy im dával príklad cnostného a zbožného života. Po celý život zostal panicom a zároveň si uchovával pokoru, považujúc sa za posledného v kláštore.

Aj vo vysokom veku vykonával svoju náročnú službu. Keď sa ho jeden kardinál opýtal, či nechce odísť na odpočinok, Felix odpovedal: *„Vojak má zomrieť s mečom v ruke a osol pod svojím bremenom. Boh uchovaj, aby som dal svojmu telu, ktoré je na nič iné než na prácu a utrpenie, nejaký odpočinok.“*

K iným bol Felix vždy láskavý a zhovievavý, ale k sebe bol veľmi prísny. Chodil bosý a s nepokrytou hlavou za každého počasia, až kým vo vysokom veku nepristúpil na to, že bude nosiť topánky. Živil sa iba chlebom a vodou a často sa zdržal akéhokoľvek jedla. Spával na holej zemi, pričom používal za vankúš zväzok konárov. Posledných šestnásť rokov svojho života denne prijímal Telo Pánovo.

Vo svojich modlitbách a rozjímaniach sa Felix najčastejšie ponáral do tajomstva vtelenia Božieho Syna. Na Vianoce s veľkou radosťou staval v kláštornom kostole jasličky. Keď ich dokončil, kľačal pred nimi, modlil sa a rozjímal o Božskom Dieťati z Betlehema. Po vzore sv. Františka bol zapálený láskou k Ježiškovi a najväčšiu radosť mal, keď videl deti, ako sa pri jasličkách modlia. Povzbudzoval ich, aby vyslovovali meno Ježiš s najväčšou úctou. Felix sám často so slzami radosti vyslovoval toto meno a s úctou počúval, keď ho deti vyslovovali.

Podobnú úctu a lásku prejavoval aj k Panne Márii. Pred každým mariánskym sviatkom sa postil, denne sa modlil ruženec a každú sobotu recitoval žaltár. Táto láska k Matke Božej ho robila nesmierne šťastným. Legenda hovorí, že raz v noci, keď v posvätnom vytržení rozjímal pred obrazom Panny Márie v chráme o narodení Pána v Betleheme a rozplýval sa láskou k Ježiškovi i k jeho prečistej Matke, bol odmenený zjavením Panny Márie, ktorá mu do náručia položila Božské Dieťa. Vo vytržení mysle si ho privinul k srdcu a bozkával.

Boh ho obdaroval darom proroctva a tešil jeho srdce nebeskou radosťou. Keď dosiahol požehnaný vek, ťažko ochorel na zimnicu. Počas tejto choroby najradšej rozprával o Ježiškovi. Keď sa ho lekár opýtal, prečo neprosí Krista Pána o zmiernenie bolesti a uzdravenie, odpovedal: *„Aj keby som vedel, že by som sa tak uzdravil, neprosil by som o to. Ak ma Boh navštevuje týmito bolesťami, prečo by som ich nemal z lásky k nemu znášať radostne a trpezlivo?“*

Bolo dojímavé počúvať jeho nežné modlitby, ktorými chválil Krista Pána a jeho Matku aj v chorobe. Po nábožnom prijatí svätých sviatostí bol potešený zjavením Panny Márie. Dňa 18. mája 1587, vo veku 74 rokov, vyslovil svoje posledné slová: *„Deo gratias“* a odišiel na večnosť, aby vzdával Bohu vďaky v nebi.

Len čo sa Rím dozvedel o smrti milovaného brata Felixa, ľudia sa hrnuli do jeho izbičky, aby ešte raz videli jeho tvár a získali akúkoľvek pamiatku. Jeho chudobná izba bola úplne vyrabovaná – dokonca si ľudia odstrihovali kúsky z jeho rehoľného rúcha, takže telo museli až trikrát obliecť do nového odevu. Na jeho pohrebe bol taký obrovský dav, že museli nasadiť stráže, aby udržali poriadok a zabránili nešťastiam.

Boh ho oslávil mnohými zázrakmi a pápež Klement XII. ho v roku 1712 zaradil medzi svätých.

Poučenie:

„Deo gratias“ – *„Bohu vďaka“* – bola neustála modlitba a heslo sv. Felixa. Aj my máme Bohu stále vzdávať vďaky, pretože nás zahŕňa nespočetnými dobrodeniami a milosťami. Stvoril nás na svoj obraz a podobu pre večnosť, vykúpil nás vzácnou Kristovou krvou a posväcuje nás Duchom Svätým v svätých sviatostiach. Povolal nás bez nášho pričinenia do spásonosnej Cirkvi, nenechal nás zahynúť v hriechu a stále nám dáva príležitosť a čas na pokánie a zabezpečenie si spásy. Sv. Bernard hovorí: *„Čie srdce, hoci by bolo kamenné, by sa nezmäkčilo pri pohľade na množstvo dobrodení, ktoré nám Boh dáva?“*

„Za všetko ďakujte, lebo to je Božia vôľa v Kristovi Ježišovi pre vás všetkých.“ (1 Sol 5, 18) *„Čím sa odvďačím Pánovi za všetko, čo mi preukázal?“* (Ž 115, 12) *„Dobrorečte Bohu nebeskému a pred všetkými živými ho vyznávajte, lebo vám preukázal svoje milosrdenstvo.“* (Tob 12, 6)

Dňa 18. mája sa pripomína aj pamiatka sv. Venancia, mučeníka; sv. Dioskura, mučeníka; sv. Potamóna, biskupa a mučeníka; sv. Teodóta, mučeníka († 303); sv. Erika IX., švédskeho kráľa a mučeníka († 1160); sv. Širy, panny a mučeníčky v Perzii a ďalších.

19. MÁJ

I. Sv. Peter Celestín, pápež a pustovník (13. stor.)

V celestínskom kláštore v Colmadiu pri meste Aquila v Neapolsku spočívajú telesné ostatky úžasného svätca, ktorého celý život bol vzácnym divadlom pre svet i nebo. Tento svätec, pustovník Peter z Morrone, bol proti svojej vôli povolaný zo samoty na pápežský stolec. Krátko nato sa však vzdal tejto vznešenej dôstojnosti a nemal iné želanie, iba ukončiť svoj život ako človek, ktorý zomrel svetu, zabudnutý a odovzdaný Bohu.

Peter sa narodil v roku 1215 v mestečku Isernia v grófstve Molise v Neapolsku, v rodine roľníkov. Jeho otec čoskoro zomrel, a ovdovenej matke zostalo vychovávať šesť synov z jedenástich detí, ktoré prežili. Druhý syn sa mal pripraviť na duchovný stav, ale stal sa svetským. Keď sa matka nad tým trápila, povedal jej šesťročný Peter: *„Mama, ja sa stanem hodným služobníkom Božím.“* Matka ho teda dala na štúdiá a mala veľkú radosť z jeho učenlivosti, usilovnosti a zbožnosti. Peter vynikal vo svojich štúdiách, a keď ich dokončil, rozhodol sa slúžiť Bohu a pracovať na svojej spáse v úplnej odlúčenosti od sveta. Odmietnuc pozemské statky, uchýlil sa do pustatiny, kde si našiel skalnú jaskyňu. Tam prežil tri roky v modlitbách, zbožných rozjímaniach a prísnej disciplíne, zriekajúc sa všetkých svetských pôžitkov a umŕtvujúc svoje telo.

Časom však miestni obyvatelia objavili jeho úkryt a začali ho vyhľadávať kvôli radám a poučeniu. Niektorí zbožní muži, keď spoznali jeho dary, ho presviedčali, aby sa stal kňazom a využíval svoje schopnosti na spásu blížnych. Tieto návštevy a

presviedčania mu neboli po vôli, no napokon sa nechal prehovoriť, odišiel do Ríma a prijal kňazské svätenie. Krátko nato sa však v ruchu veľkomesta necítil dobre, a tak sa vrátil do Neapolska. Usadil sa na zalesnenom vrchu Morrone pri Sulmone, kde päť rokov žil ako pustovník. Venoval sa rozjímaniu o nebeských veciach, postil sa, nosil okolo bedier železnú reťaz a prekonával všetky pokušenia.

Po istom čase ho však začali trápiť pochmúrne myšlienky a pochybnosti, či skutočne koná podľa Božej vôle, keď žije v samote len pre seba, namiesto toho, aby ako kňaz slúžil blížnym. V tom čase sa k nemu pridali dvaja zbožní muži, ktorým sa stal učiteľom a vodcom na ceste kresťanskej dokonalosti.

Po piatich rokoch začali obyvatelia okolitých dedín rúbať lesy na hore Morrone, a táto pustatina sa rýchlo zmenila. Peter preto odišiel na horu Majella v biskupstve Chieti, kde žil ako starovekí egyptskí pustovníci. Z hlbokej pokory a úzkostlivosti sa bál slúžiť svätú omšu, považujúc sa za nehodného na slávenie tohto najvznešenejšieho tajomstva viery. Až na naliehavé dohováranie svojho spovedníka prekonal tento strach a potom slúžil omšu s najväčšou bázňou, ľutujúc, že sa tak dlho pripravoval o milosti, ktoré z nej plynuli.

V okolitých lesoch vtedy žilo mnoho pustovníkov, ktorí ho často navštevovali, rovnako ako zbožní muži zo susedných krajov, ktorí sa od neho učili žiť podľa Božieho zákona a zabezpečiť si tak spásu. Mnohí z nich prosili Petra, aby im dovolil zostať na jeho pustatine. Najprv to odmietal, pretože túžil žiť v úplnej samote, no napokon ich prosby vypočul a prijal ich za svojich učeníkov.

Tak vznikla na hore Majella v roku 1254 osada pustovníkov, ktorých predstaveným bol Peter. Veľmi prísna disciplína, ktorú svojim učeníkom ukladal, k nemu priťahovala čoraz viac horlivých mužov, ktorým následne zriadil kláštor s kaplnkou. Keď už kláštor na Majelle nestačil, Peter založil v okolí niekoľko ďalších rehoľných domov pre svojich učeníkov. Táto družina pustovníkov bola v roku 1264 potvrdená pápežom Urbanom IV. ako nová vetva rádu sv. Benedikta, a na prosby jej zakladateľa Petra toto potvrdenie v roku 1273 obnovil pápež Gregor X. na lyonskom cirkevnom koncile.

V tom istom roku mal tento rád už šestnásť kláštorov. Peter ho viedol so svätou horlivosťou až do roku 1286, pričom sa snažil, aby jeho mnísi nasledovali príklad starovekých pustovníkov: pracovali, modlili sa, rozjímali a umŕtvovali svoje telo pôstom a prísnou rehoľnou disciplínou. Potom zveril správu svojich kláštorov do rúk iných a odišiel do pustatiny, kde chcel žiť v samote. Keď bol však opakovane vyrušovaný, presťahoval sa na iné miesto, až sa v roku 1294 usadil na hore Murrone. Tam sa dňom i nocou modlil, rozjímal o večnosti, postil sa a odpočíval na holej zemi, pričom si pod hlavu kládol ako vankúš kameň.

Po trinástich mesiacoch bol Murronský pustovník Peter vo svojej samote náhle a nečakaným spôsobom vyrušený. Po smrti pápeža Mikuláša IV. (4. apríla 1292) sa kardináli dlho nedokázali zhodnúť na jeho nástupcovi. V tom čase súperili v Ríme o moc dva významné rody, Orsiniovci a Colonnovci, a ich prívrženci v zbore kardinálov stáli ostro proti sebe. Tak zostal pápežský stolec neobsadený 27 mesiacov. Napokon

jeden z kardinálov upozornil na zbožného pustovníka Petra Murronského a zbor kardinálov ho 5. júla 1294 jednomyseľne zvolil za pápeža.

Okamžite k nemu na pustatinu vyslali poslov. Peter, starec oslabený vekom a prísnym životom, odumretý svetu, bol touto správou tak zmätený, že nevedel, či ide o sen alebo skutočnosť. Keď sa presvedčil, že bol skutočne zvolený za pápeža, rozhodne túto voľbu odmietol s tým, že nechce apoštolský stolec zneuctiť svojou neschopnosťou a vystaviť ho posmechu sveta. Keď opakovane odolával prosbám kardinálov, prišli za ním do pustatiny neapolský kráľ Karol II. a jeho syn Karol, kráľ uhorský, pokľakli pred ním a prosili ho, aby voľbu prijal a Cirkvi prinavrátil pokoj a jednotu. Takému naliehavému nátlaku Peter napokon s plačom podľahol a odišiel do mesta Aquila.

V sprievode dvoch kráľov, kardinálov, prelátov, kniežat a rytierov vstúpil pokorný Peter v pustovníckom rúchu do mesta, sediac na osli, ktorého opraty držali obaja králi. Tento nevídaný sprievod prilákal zástupy ľudí, ktorí prišli obdivovať podivného pápeža – jednoduchého starca a pustovníka, ktorý bol z lesnej samoty povýšený na najvyšší úrad Cirkvi. Po biskupskej vysviacke bol nový pápež 29. augusta 1294 slávnostne korunovaný a prijal meno Celestín V. Na túto slávnosť sa do Aquily zhromaždilo vyše 20.000 pútnikov.

Najväčšiu radosť z jeho zvolenia mali mnísi rádu, ktorý Peter založil. Dovtedy sa nazývali podľa svojho hlavného kláštora *„Murronskí pustovníci,“* alebo tiež *„pustovníci sv. Damiána,“* avšak po povýšení ich zakladateľa na pápežskú dôstojnosť prijali na jeho počesť meno Celestíni. Peter potvrdil nové rehoľné stanovy navrhnuté tretím generálnym opátom a bol ich ochrancom a patrónom, čo umožnilo rádu prekvitnúť a rozšíriť sa.

Celestín V., aby zabránil tomu, že by pápežský stolec v budúcnosti zostal v katolíckej Cirkvi dlho neobsadený, obnovil predpis pápeža Gregora X., že kardináli sa musia zhromaždiť na voľbu nového pápeža do deviatich dní po smrti pápeža a zostať na volebnom mieste uzavretí, kým voľba nebude ukončená. Na jeseň roku 1294 Celestín plánoval presídliť sa do Ríma, no pod vplyvom neapolského kráľa Karola II. sa presťahoval do Neapola.

Pustovník Peter Murronský sa stal pápežom len pod silným nátlakom, s ľútosťou a proti svojej vôli, pretože predvídal, že nebude schopný vykonávať nesmierne ťažké povinnosti najvyššieho biskupa katolíckej Cirkvi. Keďže takmer celý svoj život strávil v najprísnejšom sebaodriekaní a samote na púšti, neovládal umenie potrebné na vykonávanie takého vznešeného úradu. Ako prostomyseľný, detinsky nevinný a dobrotivý človek nedokázal odhaliť úmysly mnohých ľudí, ktorí zneužívali jeho neskúsenosť a klamali ho. Mnohí pohŕdali jeho pokorou a odriekaním, ba robili si z tohto svätého starca neúctivé žarty.

Staručký pápež nevedel, že jeho úradníci a sluhovia ho hanebne podvádzajú, keď pod jeho menom svätokrádežne predávali cirkevné hodnosti a benefíciá, a vydávali falošné pápežské listiny. Napriek tomu bol ustavične znepokojovaný svojím svedomím, že nemá schopnosti a skúsenosti potrebné na úrad, ktorý mu bol vnútený.

Preto sa pevne rozhodol, že sa vzdá svojej dôstojnosti. Márne sa ho kráľ Karol II. snažil odvrátiť od tohto úmyslu. Keď sa neapolskí duchovní a veriaci zhromaždili pred jeho sídlom a prosili ho, aby neopúšťal pápežský trón, v rozpakoch im odpovedal, že sa poradí s kardinálmi.

Dňa 13. decembra 1294 Celestín V. na slávnostnom zhromaždení vyhlásil, že sa dobrovoľne vzdáva pápežskej dôstojnosti a odchádza späť do pustatiny. Bol to uchvacujúci čin, aký svet dovtedy nevidel. Staručký pápež zložil odznaky svojej hodnosti, korunu, berlu a pápežské rúcho s takým pokojom, akoby sa zbavoval ťažkého bremena, a odišiel v skromnom pustovníckom odeve.

O jeho kroku panovali rôzne názory; niektorí to považovali za prejav hrdinskej cnosti, iní za prejav slabosti. Hneď nato bol 24. decembra 1294 v Neapole zvolený nový pápež Bonifác VIII. Celestín ho naliehavo prosil o povolenie, aby mohol zvyšok svojho života stráviť v pustatine. Prezieravý Bonifác sa však obával, aby zlomyseľní ľudia nezneužili dobrotu tohto svätého starca a nespôsobili v Cirkvi rozbroje a rozkol. Preto ho chcel vziať do Ríma.

Objavili sa aj jednotlivci, ktorí tvrdili, že pápež sa svojho úradu nemôže vzdať, a odmietali uznať Bonifáca VIII., pokiaľ Celestín V. ešte žil. Bonifác vedel, že Celestínov krok bude mnohými považovaný za vynútený, a teda neplatný, a že by mohol byť násilím opäť dosadený na pápežský stolec, čo by v Cirkvi spôsobilo ničivý rozkol. Preto nemal na výber a musel mať Celestína pod starostlivým dohľadom.

Márne starček prosil, aby mohol byť prepustený do pustatiny. Keďže nedostal povolenie, rozhodol sa utiecť. Pápežskí notári, ktorí boli za ním vyslaní, ho našli v jeho starej pustovni na hore Murrone a oznámili mu vôľu pápeža Bonifáca, aby išiel s nimi do Ríma. Starček s plačom prosil, aby ho nechali na pokoji v jeho samote, pričom sľuboval, že nebude s nikým iným v kontakte, iba so svojimi rehoľnými bratmi. Poslovia sa tým uspokojili a odišli s prísľubom, že sa za neho prihovoria, aby mohol zostať v pustatine.

Na spiatočnej ceste však dostali nový príkaz, aby Celestína priviedli, aj keby to bolo proti jeho vôli. Vrátili sa na Murronskú púšť, ale medzičasom Celestín odišiel a ukrýval sa v lesoch neapolského regiónu. Neskôr sa presunul k moru a nastúpil na loď s úmyslom odplávať do Dalmácie. Búrka však zahnala loď späť k brehu, kde Celestína spoznali, zadržali a tajne odviedli do Anagni. Odtiaľ ho dal pápež Bonifác odviesť na pevnosť Fumone. Na hrade bol Celestín držaný pod strážou tridsiatich ôsmich mužov. Pápež Bonifác mu dal v pevnosti zariadiť izbičku podľa vzoru jeho pustovne na hore Murrone a pridelil mu dvoch rehoľníkov, ktorí sa s ním modlili a posluhovali mu. Svätý starec znášal toto poníženie s radosťou a nikdy sa nesťažoval, pretože sa mu aj v zajatí preukazovala všemožná úcta a úslužnosť. Hovoril: *„Peter, vždy si túžil po tichej pustovni, a tu ju máš.“*

Keď sa blížila jeho smrť, nechal sa v izbičke položiť na dosku a spolu s bratmi recitoval žalmy. Pri slovách *„Nech každý duch chváli Pána“* odovzdal svoju dušu Bohu 19. mája 1296 vo veku 81 rokov. Pápež Bonifác VIII. nariadil v Ríme zaňho slávnostné zádušné bohoslužby a jeho telo dal pochovať v kláštore sv. Antona pri Ferentine. Boh

potvrdil svätosť tohto pápeža pustovníka zázrakmi, a už jeho druhý nástupca, pápež Klement V., ho v roku 1318 zaradil medzi svätých. Pri tejto príležitosti nariadil preniesť jeho telo do celestínskeho kláštora v Collemadii pri meste Aquila.

Rád Celestínov, ktorý založil pápež Celestín V., pokračoval ako osobitná vetva benediktínskej rehole aj po smrti svojho zakladateľa. Reholníci nosili biely odev s čiernou kapucňou, čiernym škapuliarom a plášťom a zachovávali prísnu kláštornú disciplínu. Všetky kláštory tejto rehole podliehali správe opáta v hlavnom kláštore na hore Murrone. Cisár Karol IV. priviedol z Avignonu do Prahy dvoch mníchov Celestínov, aby si tu vybrali miesto na založenie kláštora. Hlučné cisárske mesto sa im však nezdalo vhodné pre kláštor s prísnou pustovníckou disciplínou. Preto im Karol IV. určil vrch Oybin uprostred hustých lesov pri Žitave v Lužici, kde im vybudoval rozsiahly kláštor a nádherný chrám. Jeho malebné ruiny dodnes obdivujú návštevníci. Neskôr sa však Celestíni predsa len do Prahy dostali. V roku 1387 priviedol pán Konrád Krajíř z Krajku niekoľkých Celestínov z Oybin do kaplnky sv. Michala na Botiči pod Vyšehradom a odovzdal im kaplnku spolu s určitým majetkom kláštoru v Oybine. Na tomto mieste v Prahe pôsobili Celestíni iba 33 rokov, pretože 3. júna 1420 kláštor sv. Michala zničili husiti, a nezostali po ňom žiadne stopy.

II. Sv. Ivo, patrón právnikov (13. stor.)

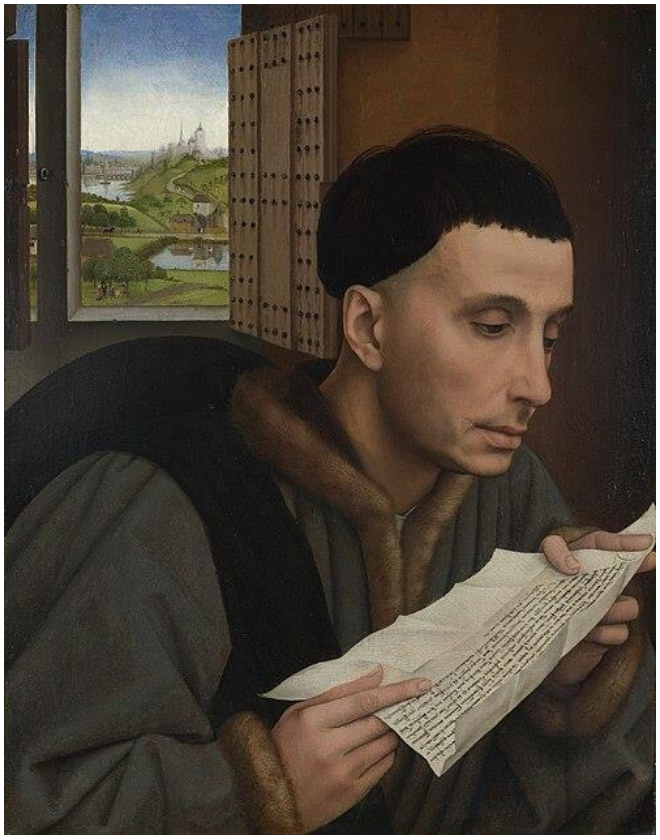

Zbožní manželia urodzeného rodu z Ker-Martin v Bretónsku mali v roku 1253 syna, ktorému na krste dali meno Ivo. Veľmi starostlivo dbali o jeho výchovu, najmä matka ho viedla k Bohu a k cnostnému životu. Často mu hovorievala: *„Ži tak, aby si sa stal svätým.“* Tieto slová si Ivo zapamätal a mal ich až do smrti za svoje životné heslo.

Nadaný mladík bol vo svojich štrnástich rokoch poslaný na vysoké školy do Paríža, kde desať rokov usilovne študoval filozofiu, teológiu a cirkevné právo. Počas štúdií starostlivo dbal na svoje správanie, vyhýbal sa podozrivým spoločnostiam, horlivo sa modlil a konal skutky kresťanskej lásky. Neskôr odišiel do Orléansu, kde sa venoval štúdiu občianskeho práva. Matkine slová *„Máš byť svätým!“* mu neustále zneli v mysli a ochraňovali ho pred mravným skazením. Vyhýbal sa svetu, trávil čas sám vo svojej izbičke a dušu posilňoval častým prijímaním sviatostí.

Po úspešnom ukončení štúdií bol v Rennes vysvätený za kňaza. Od tej chvíle žil ešte prísnejšie. Odmietal mäso a víno, v pôstne dni jedol iba chlieb a pil vodu. Spával na hrubej rohoži, pod hlavou mal knihu alebo kameň, nosil žinený spodný odev, rozjímal nad Písmom svätým a predlžoval si svoje modlitby. Pre svoju učenosť a nábožnosť bol mladý kňaz Ivo vymenovaný arcidiakonom v Rennes za správcu duchovného súdu diecézy.

Na tomto úrade mal Ivo nesmierne rozsiahlu a náročnú činnosť. V stredoveku spadali pod právomoc cirkevných súdov všetky spory medzi duchovnými, žaloby laikov proti kňazom a rehoľníkom, manželské záležitosti, závety, prísahy, spory o desiatky, veci vdov a sirôt a mnohé ďalšie sporné otázky. Ivo bol teda v tomto úrade sudcom, obhajcom, zástupcom a sprostredkovateľom v rôznych záležitostiach občianskeho života. Dokonale poznal právo a vždy konal spravodlivo. Ako priateľ mieru sa snažil sporné strany zmieriť dobrotou, skôr než by voči nim postupoval podľa znenia zákona.

Ako sudca bol nestranný, neprijímal úplatky ani dary a s veľkou horlivosťou a láskou sa zastával najmä nevinných prenasledovaných a opustených ľudí. Nedovolil, aby bohatí a mocní páni ubližovali slabým. Siroty, vdovy a chudobní sa k nemu utiekali ako k otcovi, a on im ochotne pomáhal domôcť sa spravodlivosti voči utláčateľom. Bol nezištným právnym radcom a sprostredkovateľom pre všetkých, ktorí sa naňho obrátili o radu. Takéhoto spravodlivého a dobrotivého sudcu milovali šľachetní ľudia a radi mu zverovali úlohu rozhodcu vo svojich sporoch. Iba podvodníci a násilníci ho nenávideli. Ivo sa však touto nenávisťou nenechal ovplyvniť. Pamätajúc na Boha, vždy spravoval svoj úrad spravodlivo, na prospech nevinných.

Keď vydával rozsudok, neraz plakal, pripomínajúc si Boží súd, ktorý ho raz čaká. Predtým, než prijal nejaký prípad, snažil sa zistiť, či je spravodlivý, a nikdy ho nevzal, kým sa nepresvedčil, že ide o čestnú vec. Súdne prípady chudobných vdov a sirôt viedol zdarma, a keď sa tieto prípady prejednávali na inom súde, ochotne a dobrovoľne zabezpečil všetky právne podklady, ktoré boli potrebné.

Hoci bol zavalený povinnosťami svojho úradu, nezanedbával starostlivosť o vlastnú spásu. Bol urodzený, učený, bystrý, uznávaný, zámožný a telesne príťažlivý, no napriek tomu zostal vždy pokorný, zbožný a mravne čistý. I on však musel zápasiť proti nespočetným pokušeniam sveta, tela a diabla, no s Božou milosťou a vlastným úsilím ich víťazne prekonával. Keď ho pokúšala pýcha, rozjímal o tom, že všetky jeho vedomosti a vlastnosti sú nezaslúženým darom Božím. Keď ho svet a telo lákali, modlil sa a uvažoval, že by bolo nedôstojné stať sa otrokom nízkych vášní, a že jeho povinnosťou je pohŕdať svetom a získať ľudí pre nebo. Ako sudca si stále uvedomoval, že súdi na mieste najspravodlivejšieho Boha a že tak, ako na zemi súdi, bude aj on raz súdený na večnosti. Svoj majetok využíval na pomoc chudobným a na budovanie Božích chrámov. Tak prekonával pýchu pokorou, telesné žiadosti čistotou a lakomstvo štedrosťou.

Po rokoch ho biskup z Tréguier povolal k sebe a ustanovil ho správcom duchovného súdu v diecéze. Ivo horlivo zastával svoj úrad aj v Tréguieri, no po čase sa nasýtil

náročných právnických povinností a zatúžil po pokoji, aby mohol slúžiť výhradne Bohu a starať sa o spásu svojej duše. Biskup ho preto ustanovil farárom v obci Trédrez a po ôsmich rokoch mu zveril duchovnú správu v Louannecu.

Tam Ivo pôsobil na Pánovej vinici až do smrti. Bol verným pastierom svojho stáda, ktorému dával príklad bohabojnosti a zbožnosti svojím vlastným životom. Ustavične sa modlil za svojich veriacich, vyhýbal sa zbytočným stretnutiam, obliekal sa jednoducho, žil skromne, vykonával bohoslužby s dojemnou zbožnosťou a kázal Božie slovo s neodolateľnou výrečnosťou. Snažil sa byť pre svojich osadníkov všetkým: duchovným vodcom, radcom, utešiteľom, oporou a ochrancom. Poznal všetkých svojich osadníkov po mene aj podľa ich povahy a dokázal si každého získať. Navštevoval domy svojich veriacich, dohliadal na to, aby v nich vládla bázeň Božia, vyučoval deti a služobníctvo kresťanským povinnostiam, urovnával spory, napomínal hriešnikov a zatvrdlivcov viedol k pokániu. Kedykoľvek sa mu nepodarilo svojimi slovami zmieriť rozhnevané strany alebo napraviť poblúdených, obetoval za nich svätú omšu.

Hojné príjmy svojej farnosti využíval Ivo na skutky kresťanského milosrdenstva. Odopieral si akékoľvek pohodlie, aby ušetril na pomoc chudobným. Jeho dom bol útočiskom pre žobrákov, siroty a postihnutých, ktorých láskavo prijímal, kŕmil a obliekal. Neraz im umýval nohy a ošetroval rany. Aby sa o chudobných lepšie postaral, postavil vo svojej obci veľký špitál, ktorý sám spravoval. Tomuto ústavu venoval takmer všetky svoje príjmy a živil celé chudobné rodiny vo svojej farnosti. Aby mohol ešte viac dávať chudobným, vždy chodieval pešo.

Po žatve si ponechával iba toľko, koľko nevyhnutne potreboval pre svoj dom, a zvyšok odkladal pre špitál a iné dobročinné účely. Raz mu niekto radil, aby svoje obilie nechal uložené v sýpke, lebo po čase ho predá za vyššiu cenu. Ivo odpovedal: *„Kto vie, či po čase ešte budem živý?“* Po niekoľkých mesiacoch sa mu tento lakomec pochválil, že počkal, kým ceny obilia stúpli, a tým získal o pätinu viac. Ivo, ktorý svoje obilie medzitým rozdal, mu odpovedal: *„Ja som však získal stokrát viac, pretože som nečakal.“* Túto štedrú dobročinnosť mu Boh odmeňoval podivuhodným spôsobom. Ivo, známy svojou dobrotivosťou, neraz nemal pre svoj dom žiadne zásoby. Rozpráva sa, že raz, počas hladu, rozkázal rozkrájať posledný bochník chleba a rozdať ho chudobným. Keď jeho kaplán protestoval, rozdelil bochník na dve polovice, jednu dal kaplánovi a druhú poslal žobrákom, pričom sebe nenechal nič. Hneď potom mu jedna osadníčka poslala tri chleby, ktoré, keď ich krájal, neubúdali a vystačili pre jeho dom i pre chudobných na dlhší čas.

V pôste roku 1303 pocítil Ivo, že sa jeho dni blížia ku koncu. Hoci telesne slabol, nedopriaval si žiadne pohodlie a žil obvyklým spôsobom, chudobne a prísne. Po príprave na svätú smrť zomrel v Pánovi 19. mája toho istého roku. Bol slávnostne pochovaný v katedrálnom chráme v Tréguieri. Ľud oplakával tohto výnimočného pastiera a dobrodinca a pápež Klement VI. ho v roku 1347 vyhlásil za svätého.

Poučenie:

Svätý Ivo, nezištný a spravodlivý sudca a dobrotivý obhajca vdov, sirôt a chudobných, je patrónom právnikov. Slávny Karlov most v Prahe je ozdobený sochou tohto svätca, ktorú v roku 1711 zriadila právnická fakulta Univerzity Karlovej. Táto socha stojí na južnej strane prvého mostného piliera pri Staromestskej mostnej veži. Svätý Ivo je na nej zobrazený ako ochranca chudobných, ktorým ponúka pomoc. Po jeho ľavici sedí vdova s dieťaťom, za ňou prosí sirota so zopätými rukami a v pozadí žiada o ochranu starý muž. Svätý Ivo drží v pravej ruke knihu, ľavou žehná týmto biednym a súcitne k nim skláňa hlavu. Na pravej strane je znázornená postava predstavujúca spravodlivosť so zaviazanými očami a mečom na trestanie zlých. Na podstavci je svätý Ivo zobrazený ako kňaz slúžiaci svätú omšu. Tento pekný pomník vytvoril sochár Matyáš Bernard Braun. Kiežby sa všetci sudcovia a právnici vždy riadili príkladom svätého Iva!

„Toto hovorí Hospodin: Vykonávajte súd a spravodlivosť, vysloboďte utláčaného z ruky násilníka, neutláčajte cudzinca, sirotu ani vdovu a nevylievajte nevinnú krv na tomto mieste.“ (Jer 22, 3) *„Milujte spravodlivosť, vy, čo súdite zem!“* (Múd 1, 1) *„Prekliaty, kto prekrúca právo cudzinca, siroty a vdovy.“* (Dt 27, 19)

---

19. mája sa taktiež slávi pamiatka sv. Dunstana, arcibiskupa z Canterbury v Anglicku († 998); sv. Pudenciany, rímskej panny; blahoslavenej Emiliány, florentskej vdovy († 1246); sv. Potenciány, panny, ktorej rameno uchováva pražská katedrála a sv. Cyrila, biskupa, z ktorého tela daroval veľkú časť tejto katedrále v roku 1372 Karol IV.

20. MÁJ

Sv. Bernardín zo Sieny, františkánsky kňaz (14. stor.)

Medzi významné rody slávneho sienskeho štátu v Taliansku v 14. storočí patrila šľachtická rodina Albiceschiovcov. Z tejto rodiny pochádzal slávny kazateľ a obnoviteľ Serafínskeho rádu sv. Františka, Bernardín. Narodil sa v roku 1380 v meste Massa-Carrara, kde jeho otec zastával vysoký úrad sienskeho štátu. Bernardín osirel vo veku siedmich rokov a dostal sa do výchovy svojej zbožnej tety Diany, ktorá sa oňho starala s materskou láskou a pestovala v jeho srdci bohabojnosť a nábožnosť.

Pekný a duchovne nadaný chlapec si obľúbil modlitbu, rád chodieval na bohoslužby, prejavoval súcitnú lásku k chudobným a nešťastným, nežne si ctil Pannu Máriu a s výbornou pamäťou recitoval

svojim malým kamarátom to, čo počul na kázňach. Keď mal dvanásť rokov, povolal ho strýc Krištof do Sieny a dal ho na štúdiá. Bernardín sa usilovne učil a svojou neporušenou mravnosťou a zbožnosťou si získal takú úctu spolužiakov, že si nikto z nich netrúfol hovoriť pred ním neúctivo. Kedykoľvek mladíci hovorili alebo robili niečo neslušné, hneď sa zľakli, keď zbadali Bernardína, hovoriac: *„Mlčme, Bernardín prichádza!“* Raz začal pred ním cudzí muž nemravne hovoriť. Cudný mladík sa tak rozhneval, že ho okamžite udrel po ústach a prinútil k mlčaniu. Inokedy ho istý nezbedník pokúšal ohavnými rečami k nemravnosti. Bernardín okamžite zvolal niekoľkých kamarátov a podnietil ich, aby drzého človeka vyhnali z mesta kameňmi a blatom.

Po ukončení nižších škôl študoval Bernardín právo a teológiu a vstúpil do zbožného bratstva *„Chovancov Panny Márie“* v Siene, ktorého hlavnou úlohou bolo ošetrovať chorých v špitáli Panny Márie della Scala. Bernardín tu tri roky obetavo slúžil chorým a pritom si odopieral pohodlie prísnou disciplínou. Spával málo, nosil žinený odev, bičoval sa, často sa postil a rozjímal nad Svätým písmom. Hoci žil prísne, nebol mrzutým ani zachmúreným, ale prejavoval stále veselú myseľ a prívetivosť, podľa slov sv. Pavla: *„Ovocie Ducha je láska, radosť, pokoj, trpezlivosť, dobrotivosť.“* (Gal 5, 22). Každý večer chodieval za brány mesta, kde sa v kaplnke Panny Márie pred jej obrazom na kolenách modlil a rozjímal, čo mu prinášalo veľkú radosť. Jeho zbožná sesternica Tobia, ktorú často navštevoval, si ho pre túto nábožnosť vážila a dávala mu dobré rady a výstrahy, aby bol ostražitý a vyhýbal sa spoločnosti žien, pokiaľ to nebolo nevyhnutné.

Raz jej Bernardín pri odchode večer povedal: *„Zbohom, Tobia, je už čas, aby som šiel k svojej najmilšej, bez ktorej by som nevedel zaspať.“* Tobia sa slov zľakla, nevediac si ich vysvetliť. Potajomky ho sledovala a videla, že sa ponáhľa za brány mesta k obľúbenému obrazu Panny Márie, kde sa vrúcne modlil. Dojatá radosťou sa neubránila slzám a povedala mu: *„Drahý synáčik, teraz už môžem pokojne zomrieť, keď som sa presvedčila, akú veľkú lásku chováš k Matke Božej.“*

V roku 1400 pútnici putujúci do Ríma zavliekli do Talianska mor. Aj v Siene zúrila morová epidémia tak silne, že nemocnica bola preplnená domácimi aj cudzími chorými nešťastníkmi. Denne tam zomieralo až dvadsať ľudí a takmer všetci členovia špitálneho bratstva, kňazi, lekári i ošetrovatelia, čoskoro podľahli náročnej službe. Hrôza zachvátila celé mesto, takže nikto nechcel vkročiť do nemocnice, a chorí zostávali bez potrebnej starostlivosti. Jediný Bernardín nestratil odvahu. Keď nebolo ošetrovateľov, ujal sa vedenia špitálu sám a presvedčil dvanástich mladíkov, aby sa nebáli smrti a verne mu stáli po boku pri starostlivosti o chorých. Spolu s nimi pripravoval lieky a pokrmy, čistil miestnosti a slúžil nešťastníkom, pričom si všetci udržali veselú myseľ. Zachránili mnohých chorých a s Božou pomocou ostali pri svojej nebezpečnej práci nažive. Mor ustal, no Bernardín, vyčerpaný nadľudským úsilím, ochorel na zimnicu. Túto chorobu znášal trpezlivo, ďakujúc Bohu za ňu. Len čo sa zotavil, ochorela jeho stará teta, ktorú si obzvlášť vážil, pretože najmä vďaka jej zásluhám bol už v mladosti nasmerovaný na cestu bohabojnosti a nábožnosti. Bernardín sa o ňu staral so synovskou oddanosťou, hoci bol po prekonanej chorobe

sám telesne slabý. Po vyliečení sa rozhodol definitívne opustiť svetský život a vstúpiť do rehole.

Ubytoval sa v odľahlom domčeku na konci mesta, kde sa postil, rozjímal v ústraní a prosil Boha o radu, kam sa má obrátiť. Raz, keď sa modlil pred Ukrižovaným, počul v sebe mocný hlas, ktorý ho vyzýval nasledovať Krista, vzdať sa všetkého vlastníctva a vstúpiť do rádu sv. Františka. Bernardín rozdal svoj majetok po rodičoch chudobným a v roku 1402 vstúpil do františkánskeho kláštora neďaleko Sieny, kde vládla prísna rehoľná disciplína. V kláštore sa s nadšením podriadil všetkým rehoľným pravidlám, cvičil sa v poslušnosti, pokore, láske k chudobe a čistote. Raz, keď na príkaz predstavených spolu s iným rehoľníkom chodil po Siene a zbieral almužny pre chudobný kláštor, hádzali po nich nezbední chlapci blato a kamene. Bernardín mlčal a keď sa jeho spoločník na výtržníkov rozhorčil, pokojne mu povedal: *„Doprajme im túto radosť a nehnevajme sa, veď nám dávajú príležitosť cvičiť sa v trpezlivosti a takto kráčať cestou vedúcou do neba!“*

Inokedy vošiel v Siene do domu bohatej ženy, aby prosil o almužnu. Táto žena, vidiac mladého a pekného rehoľníka, podľahla prudkej telesnej vášni a pokúšala sa ho zviesť k hriechu. Vyhrážala sa mu, že ak ju neposlúchne, urobí krik a obviní ho zo zneužitia. Bernardín však v tejto nebezpečnej situácii nestratil odvahu. Obrátil sa k Bohu a Panne Márii, vzal bičík a drzej pokušiteľke uštedril niekoľko úderov. Táto žena skrotla, prosila o odpustenie a sľúbila, že sa polepší.

V roku 1404 zložil Bernardín rehoľné sľuby, bol vysvätený za kňaza a začal sa svedomito pripravovať na kazateľský úrad. Usilovne sa venoval štúdiám, rozjímaniu a modlitbe, aby splnil vôľu predstavených. Niektorí slabší rehoľníci však reptali, že kazateľstvo nie je v súlade s chudobou rehole, pretože vyžaduje drahé knihy, a že bráni nábožnosti a kláštornému poriadku, pretože je potrebného veľa času na štúdium. Bernardín sa k týmto malicherným výčitkám staval s trpezlivosťou a ohľaduplnosťou. Aby vyhovel bratom, používal iba vypožičané knihy, bol prvým na cirkevných hodinkách v chóre a vykonával všetky bežné kláštorné práce. Bratia však proti nemu reptali aj naďalej, vyčítajúc mu, že nemá potrebné dary a schopnosti pre kazateľský úrad. Jeho hlas bol slabý, chrapľavý a nepríjemný, a jeho kazateľské pokusy sa mu nedarili. Bernardín sa preto obrátil v modlitbe k Bohu a prosil o príhovor Pannu Máriu. Čoskoro sa jeho hlas posilnil, stal sa zvučným, lahodným a príjemným. Od tej chvíle sa hlásanie Božieho slova stalo jeho hlavným poslaním.

V tom čase bolo celé Taliansko zmietané roztržkami a morálnym úpadkom. Medzi mestami a šľachtickými rodmi zúrili krvavé konflikty, v mestách a na vidieku sa beztrestne pohybovali lupiči a vrahovia, najväčšie zločiny ostávali nepotrestané a verejne sa páchali neslýchané hanebnosti. Ľud trpel pod ťažkým bremenom utláčateľov, náboženstvo bolo bez úcty a viery, kostoly a spovednice boli opustené. Za takýchto smutných pomerov sa Bernardín venoval misionárskej činnosti. Prvé roky kázal najmä v okolí mesta Siena, v mestečkách a dedinách, kde dosahoval významné úspechy. Na jar roku 1418 zavítal do Milána. Tam si svojimi kázňami v rôznych chrámoch rýchlo získal priazeň obyvateľstva a následne konal v meste

slávne pôstne kázne, ktorými sa preslávil natoľko, že jeho meno bolo vyslovované široko-ďaleko s veľkou úctou.

Bernardín sa stal výnimočným duchovným rečníkom. Vysoký a pôvabný, s jasným pohľadom a vážnou, výraznou tvárou, a krásnym, prenikavým hlasom, pôsobil na kazateľni neodolateľne. Povesť o jeho výrečnom kázaní sa šírila po celej krajine, a všade si ľudia želali počuť ho. Kniežatá aj občania významných miest ho pozývali, aby svojimi kázňami pomohol napraviť smutné pomery a skazené mravy. Bernardín tieto pozvania ochotne prijímal a kázal v mestách ako Bergamo, Brescia, Verona, Benátky, Vicenza, Florencia, Siena a v nespočetných mestečkách a dedinách.

Jeho slová hlboko zasahovali srdcia poslucháčov a mocne na nich pôsobili. Obrovské zástupy ho počúvali, takmer ani nedýchali. Bez strachu pranieroval všeobecnú skazenosť mravov a nabádal k pokániu, pričom sa vyhýbal menovaniu konkrétnych osôb a dotýkal sa len ich hriechov. Hlásal svätý mier a svojimi nadšenými slovami spôsobil nesmierne množstvo dobra. Zmieril mnoho znepriatelených obcí, utíšil krvavé spory mocných rozvadených rodov, priviedol zarytých nepriateľov k zmiereniu, a hýrivých mladíkov a ľahkomyseľné ženy priviedol k pokániu. Presvedčil opilcov, vášnivých hráčov a márnotratníkov k usilovnému a vážnemu životu, učil boháčov a lakomcov, aby sa uskromňovali a radšej pomáhali chudobným. Zmieroval nesvorných manželov, povzbudzoval márnivé ženy, aby sa vzdali zvodného oblečenia a nadbytočného prepychu, a viedol pánov k láskavosti a poddaných k trpezlivosti. Dosiahol to, že mnohí zlodeji, podvodníci a úžerníci vrátili neprávom nadobudnutý majetok, a všeobecne prispel k náprave morálky a zlepšeniu života ľudí. Na jeho kázne prichádzalo toľko poslucháčov, že ani najväčšie chrámy nestačili, takže často kázal pod holým nebom.

V Siene obzvlášť horlivo kázal proti vášnivým hrám ako boli kocky a karty, ktoré mnohých občanov privádzali na mizinu, zvádzali ich k zločinom a uvrhovali do zúfalstva. Líčil hrozné následky tejto vášne tak presvedčivo, že ľudia nosili svoje karty, kocky, hracie dosky a poháre na hromadu a spievali žalmy, zatiaľ čo ich na námestí pálili. Istý sústružník, ktorý sa živil výrobou hracích dosiek, si sťažoval, že prišiel o zárobok, keď ľudia prestali hrať. Bernardín mu poradil, aby vyrábal iné užitočné veci, napríklad dosky s menom Ježiš, čo mu prinieslo úspech.

Raz kázal Bernardín v Perugii, keď tam opäť vypukli boje medzi nepriateľskými stranami. Na konci kázne vyzval poslucháčov, aby sa rozdelili na dve skupiny: tých, ktorí sú ochotní zmieriť sa, na pravú stranu, a tých, ktorí zmierenie odmietajú, na ľavú. Keď sa tak stalo, povedal: *„Takto budete raz stáť aj pred Božím súdom!“*

V Arezze, kde bolo mnoho poverčivých ľudí zaoberajúcich sa kúzelníctvom a čarodejníctvom, Bernardín kázal proti týmto praktikám s takým úspechom, že ľudia prinášali svoje čarodejné knihy a rôzne poverčivé predmety. Bernardín ich nahádzal na hromadu okolo zástavy s vyobrazeným diablom a spálil ich.

Na svoje kázne sa pripravoval rozjímaním a modlitbou pred obrazom Ukrižovaného, hovoriac, že jeho jediným cieľom je šíriť na kazateľni česť a slávu Božiu. Od mladosti bol horlivým ctiteľom najsvätejšieho mena Ježiš, často hovoril o jeho zázračnej moci

a vznešenosti. Aby poslucháčov podnietil k úcte voči tomuto menu, ukazoval im na kazateľni okrúhlu dosku, na ktorej meno žiarilo zlatou svätožiarou. Výnimčný kazateľ Bernardín, všade slávnostne vítaný a ctený, mal však aj svojich nepriateľov. Zlí a zatvrdnutí ľudia ho nenávideli, pretože poukazoval na ich hriechy, a závistlivci mu nepriali priazeň a slávu, ktorú si užíval po celom Taliansku. Keďže na ňom nemohli nájsť ani najmenšiu morálnu chybu, obvinili ho u pápeža, že vo svojich kázňach zavádza nebezpečné a podozrivé novoty, predovšetkým že vraj nabáda ľudí, aby uctievali zlatom napísané meno Ježiš, čo označili za poverčivú modloslužbu. Okrem toho mu hrozil milánsky vojvoda smrťou, keďže Bernardín bez ohľadu na postavenie karhal a odsudzoval hriechy a rôzne nešváry ľudí. Preto bol Bernardín predvolaný pápežom Martinom V. do Ríma, aby sa očistil od rozličných obvinení. S čistým svedomím a s dôverou v Boha sa Bernardín dostavil do Ríma pred súd, predložil svoje vyznanie viery a odovzdal písomné kázne a ďalšie spisy na úradné preskúmanie. Ukázalo sa, že všetky obvinenia boli bezdôvodné, a Bernardín bol vyhlásený za nevinného. Pápež mu potom slávnostne povolil, aby naďalej všade hlásal Božie slovo.

Krátko nato, v roku 1427, požiadali duchovní a veriaci v Siene, aby im bol Bernardín ustanovený za biskupa. Pápež rád tejto žiadosti vyhovel, avšak Bernardín rozhodne odmietol ponúkanú cirkevnú dôstojnosť. Neskôr, počas pontifikátu pápeža Eugena IV., bol dvakrát vyzvaný, v rokoch 1431 a 1435, aby prijal biskupstvo vo Ferrare a Urbine. Bernardín však obidve ponuky odmietol, pretože bol presvedčený, že nasledovaním Kristovej chudoby a pokory slúži Cirkvi lepšie ako reholník a misionár, než by mohol ako biskup viazaný na jednu diecézu.

Keď mu jeho priatelia vyčítali nadmernú skromnosť a pokoru, odpovedal im s úsmevom: *„Mýlite sa; nie pokora, ale pýcha ma priviedla k tomu, že som odmietol biskupstvo. Veď po celom Taliansku som vítaný ako biskup a vykonávam takto biskupský úrad v celej krajine.“* Hoci sa bránil biskupskej dôstojnosti, keď ho v roku 1438 reholní bratia zvolili za generálneho vikára rádu, tento úrad prijal a s horlivou starostlivosťou sa venoval obnove a rozkvetu svojej milovanej rehole.

V kláštoroch začal zavádzať prísnu disciplínu podľa pravidiel sv. Františka z Assisi a svojou úprimnou láskou, svätou horlivosťou a múdrosťou získaval reholníkov k vernosti reholným zásadám. Vďaka jeho úsiliu bolo založených množstvo nových kláštorov s prísnymi pravidlami. Len v Taliansku obnovil alebo založil okolo 500 kláštorov. Z jeho žiakov, ktorí obnovovali staré františkánske kláštory a zakladali nové reholné domy v Taliansku aj iných krajinách, sa zvlášť preslávil sv. Ján Kapistrán. Bernardín tak priviedol rád sv. Františka k nebývalému rozkvetu na prospech katolíckej Cirkvi.

Po piatich rokoch v úrade generálneho vikára sa Bernardín vzdal tejto funkcie a chcel sa vrátiť k svojmu obľúbenému poslaniu kazateľa, hoci medzitým zostarol. Na svojich predchádzajúcich cestách kázal vo všetkých mestách a oblastiach Talianska, okrem Neapolska. Rozhodol sa preto, že pôjde aj do tohto najjužnejšieho regiónu Talianska, aby tam hlásal Božie slovo, pokým mu Boh poskytne zdravie a život. Predtým sa ešte zastavil vo svojom rodisku, v Masse, a potom v Siene, kde sa na

kazateľni rozlúčil s obyvateľmi. Potom sa vydal do Neapolska, pričom cestou hlásal Božie slovo na všetkých miestach, ktorými prechádzal. Neďaleko mesta Aquila ho však zachvátila horúčka, a sotva sa dokázal dovliecť do mesta. Nasledoval príklad sv. Františka z Assisi, nechal sa položiť na podlahu posypanú popolom, prijal s vrúcnosťou sväté sviatosti a s úsmevom na perách, v očakávaní nebeskej blaženosti, naposledy vydýchol 20. mája 1444 vo veku 64 rokov. Bol pochovaný vo františkánskom chráme v Aquile, kde jeho pozostatky odpočívajú dodnes. Zázraky, ktorými ho Boh oslávil, viedli k tomu, že už po šiestich rokoch ho pápež Mikuláš V. vyhlásil za svätého.

Poučenie:

Bernardín si hlavné zásluhy získal ako rehoľník obnovením svojho rádu a ako jeden z najvýznamnejších duchovných rečníkov, akých pozná cirkevná história. Svätý Bernardín, hoci žil prísne a odopieral si, si vždy zachoval veselú a sviežu myseľ a užíval si vnútornú spokojnosť a pokoj. Pravá cnosť je prameňom najčistejšej radosti. Len cnostný kresťan, ktorého srdce je nepoškvrnené, sa môže tešiť skutočnému šťastiu na tomto svete. To je ten Boží pokoj, o ktorom hovorí sv. Pavol, že presahuje každý rozum. (Flp 4, 7).

Tak, ako po dobytí pevnosti a porazení jej obyvateľov prichádza po bojoch pokoj, tak človek, ktorý s Božou milosťou premohol zhubné vášne, ktoré znepokojovali jeho dušu, dosahuje pokoj a blažený mier. *„Veľký pokoj majú tí, ktorí milujú tvoj zákon, Hospodine, a nič ich nezraní.“* (Ž 119, 165). Naopak, bezbožník nikdy nezažíva pravý pokoj; jeho spokojnosť je klamná a jeho šťastie len zdanie. *„Videli som bezbožníka, ako sa vypína a rastie ako libanonské cédre; prešiel som okolo, a už ho nebolo; ba ani jeho miesto sa už nenašlo.“* (Ž 37, 35–36). *„Chvála bezbožných je krátka a radosť pokrytcov chvíľková.“* (Jób 20, 5).

---

20. máj je tiež dňom pamiatky sv. Basilly, panny a rímskej mučeníčky; sv. Plautilly, učeníčky sv. Petra apoštola; sv. Teodora, biskupa Pavijského; sv. Maximina, biskupa Trevírskeho a mučeníka, ktorého časť ostatkov získal Karol IV. a roku 1372 ich preniesol z Trevíru do pražského chrámu.

21. MÁJ

Sv. Monika, vdova (4. stor.)

„Tí, ktorí sejú so slzami, budú žať s plesaním.“ (Ž 126, 5). Tieto slová sa nádherne naplnili v živote svätej matky slávneho cirkevného učiteľa sv. Augustína, Moniky, ktorá patrí medzi najvznešenejšie ženy raného kresťanského veku.

Monika sa narodila v roku 332 v Tagaste v Numídii (dnešná severná Afrika) z kresťanských rodičov. Vychovala ju stará, bohabojná slúžka, ktorá si dlhoročnou vernou službou získala úplnú dôveru rodiny a bola považovaná za jej členku. Táto šľachetná a nábožná starena vychovala Moniku s veľkou starostlivosťou. Učila ju

poslušnosti, skromnosti a pokore, matersky ju napomínala, kedykoľvek to bolo potrebné, a starostlivo nad ňou bdela ako nad drahocenným pokladom.

Mladá Monika, vychovaná v kresťanských cnostiach, bola nábožná, striedma a tichá. Po dosiahnutí vhodného veku sa vydala za váženého mestského radného, pohana Patrícia z Tagasty. V manželstve musela znášať veľké utrpenie. Hoci mal Patrícius niektoré úctyhodné vlastnosti, ako pohan nepripisoval význam manželskej vernosti a mal ľahkomyseľnú, márnotratnú a výbušnú povahu. Užíval si pominuteľné radosti a Moniku trápil častými záchvatmi svojho hnevu. Monika to všetko znášala s anjelskou trpezlivosťou, potláčala pred ním svoje slzy, nikdy mu neodporovala a po jeho výbuchoch sa mierne a pokorne ospravedlňovala za svoje správanie, kvôli ktorému trpela nevinne. Tak upokojovala a krotila prudkú a vášnivú povahu svojho muža. Susedky, ktoré sa často sťažovali na svojich prchkých manželov, vravievali, že nechápu, ako môže Monika žiť v pokoji so svojím divokým mužom. Monika ich nabádala, aby boli trpezlivé a voči svojim mužom úctivé, čím môžu premôcť ich vášne a zachovať si domácu pohodu.

Spočiatku bola k Monike nevľúdna a nevraživá aj jej svokra, Patríciova matka, ktorá bola proti nej stále popudzovaná rečami služobníctva. Monika jej však preukazovala takú úctu a poslušnosť a znášala jej náladovosť s takým pokojom a trpezlivosťou, že si ju nakoniec naklonila a žila s ňou potom v najlepšom priateľstve. Vo svojich rozhovoroch si Monika vždy počínala veľmi opatrne, aby nedala ani najmenší podnet na spory. Nikdy nehovorila o ohováraniach, ktoré jej donášali susedky, a snažila sa rozvážnym jednaním zmierovať rozhnevané osoby, ktoré sa u nej sťažovali jedna na druhú.

Monika sa neprestávala za svojho muža horlivo modliť, usilovala sa ho obmäkčiť a napraviť svojím múdrym hospodárením, nepoškvrneným životom a trpezlivým znášaním všetkých nezaslúžených krívd. Postupne sa jej to darilo. Prchký a márnotratný Patrícius si začal vážiť svoju výnimočnú manželku, vzdal sa nezriadeného života, prilipol k svojej rodine a stal sa verným a vzorným manželom. Monika sa veľmi radovala z tejto zmeny a usilovala sa priviesť svojho muža k viere v Krista. Počas dôverných chvíľ v domácnosti mu hovorila o Kristovej láske tak dojemne, že jej slová mocne pohli jeho srdcom. Napokon Monika svojou trpezlivosťou, službou a modlitbou úplne zvíťazila nad Patríciom, takže sa tento pohan nechal vyučovať vo viere v Krista a v roku 370 prijal svätý krst. Odvtedy žil kresťansky zbožne a cnostne, až kým v roku 371 zomrel v Pánovi.

Ovdovená Monika sa snažila čo najviac slúžiť Bohu a konať dobré skutky. Každý deň chodila ráno aj večer do chrámu na svätú omšu, na kázne a iné pobožnosti, často navštevovala hroby kresťanských mučeníkov, ktorých prosila o príhovor, bola láskavou matkou svojim sluhom, štedro podporovala chudobných, múdro spravovala svoju domácnosť a pohŕdajúc prepychom a všetkými rozkošami sveta žila tak, že každý, kto ju poznal, vedel, že nosí Boha vo svojom srdci.

Po smrti Patrícia zostali Monike tri siroty – dvaja synovia Augustín a Navigius a jedna dcéra, ktorú už v mladom veku dala zapísať medzi čakateľov na krst (katechumenov)

a ktorú sama starostlivo vychovávala k bázni Božej. Najviac jej ležal na srdci Augustín, ale práve tento syn v nej vzbudzoval bolestné obavy, že všetka námaha na jeho výchovu bude márna. Augustín, povahou prudký a neviazaný, sa už v mladosti odvrátil od cností a oddal sa zhýralému životu a žiadostivosti. Márne ho zarmútená matka prosila, napomínala, karhala a zaprisahávala, aby sa polepšil. Augustín sa výborne učil a túžil po svetskej sláve, no zároveň mravne upadal stále hlbšie. Monike nezostávalo iné, iba plakať a modliť sa k Bohu za svojho nešťastného syna. Sám Augustín neskôr napísal: *„Nemôžem ani vyjadriť, ako ma moja matka milovala a s akými veľkými bolesťami ma duchovne porodila, väčšími, než akými ma porodila telesne.“*

Augustín sa vzdelával najprv v Madaure a potom v Kartágu. Tam sa v devätnástom roku svojho života zaplietol do bludov ohavnej sekty Manichejcov a úplne stratil svätú vieru. Po ukončení štúdií sa vrátil do Tagasty. Monika ho prijala s bolestným plačom a spočiatku mu nedovolila bývať v jej dome, chcela v ňom takto vzbudiť ľútosť. Raz sa jej vo sne zjavil žiarivý mladík, ktorý sa jej s úsmevom spýtal, prečo sa trápi žiaľom a bolesťou. Keď mu povedala, že oplakáva skazu svojho syna, odpovedal: *„Upokoj sa a rozhliadni sa vôkol; kde si ty, tam bude aj tvoj syn.“* Keď svoj sen vyrozprávala Augustínovi, ten ho vykladal tak, že matka sa pridá k Manichejcom. Monika na to povedala: *„Nebolo mi povedané, že ja budem tam, kde si ty, ale že ty budeš tam, kde som ja.“* Týmito slovami bol ľahkomyseľný mladík hlboko dojatý a jeho matka odvtedy dôverovala Bohu, že nedopustí, aby Augustín zahynul vo viere a neprávostiach. Znovu ho prijala do svojho domu a neprestávala plakať a modliť sa za neho.

Jedného dňa sa obrátila na jedného zbožného a učeného biskupa, so slzami ho žiadala, aby sa pokúsil vyslobodiť Augustína z priepasti neviery a mravnej skazenosti. Skúsený biskup, ktorý dobre poznal Augustínovu povahu, povedal: *„Tvojmu synovi ešte nenadišla hodina milosti. Jeho duch sa stále topí v bludoch manicheizmu, nechaj ho teda vytriezvieť, a zatiaľ dôveruj Bohu a modli sa za neho.“*

Keď Monika znova začala plakať a prosiť biskupa, aby s Augustínom prehovoril, odpovedal prorocky: *„Odíď odo mňa a upokoj sa; nie je možné, aby navždy zahynul syn takýchto matkiných sĺz!“* Monika padla pred obrazom Ukrižovaného na kolená a modlila sa: *„Otče na nebesiach, pozri na môj zármutok! Syn, ktorého si mi dal, je stratený, je mŕtvy tebe aj mne. Keby zomrel bez hriechu, mala by som pokoj a útechu, ale on žije v neprávostiach. Spasiteľ, ktorý si povedal mŕtvemu synovi vdovy z Naimu: Mládenec, vstaň, povedz toto slovo aj môjmu*

Augustínovi a daj, aby vstal z hrobu svojich bludov a hriechov. Pozri na moje slzy a zmiluj sa nado mnou!“

Ako voda kvapkajúca na tvrdý kameň ho postupne vyhlbuje, tak modlitby, slzy a nežná láska trpiacej matky pôsobili na zatvrdnuté srdce zblúdeného Augustína. Hnaný ctižiadostivosťou sa na školách v Kartágu začal venovať rétorike a prilákal k sebe mnoho vedomostichtivých žiakov. To však nestačilo jeho duchu, ktorý túžil po sláve. Augustín sa rozhodol stať sa učiteľom v samotnom srdci Rímskej ríše, v Ríme, a oznámil matke, že odcestuje. Monika ho so slzami zaprisahávala, aby neodchádzal z vlasti, obávajúc sa, že by v cudzine mohol byť navždy stratený. Bola dokonca odhodlaná ísť s ním, aby mu bola stále nablízku. Augustín sa však rozhodol oklamať ju. Povedal jej, že odkladá odchod do Ríma na priaznivejšie letné obdobie a že ide do prístavu len rozlúčiť sa s priateľom, ktorý sa chystá vyplávať. Monika ho odprevadila k brehu a šla sa pomodliť do neďalekej kaplnky sv. Cypriána. Kým sa tam modlila, Augustín nastúpil na pripravenú loď a rýchlo odplával, zanechajúc matku v klamstve.

Smrteľne ranená na duši sa opustená Monika potácala späť domov. Trpko nariekala nad klamstvom svojho syna, no neprestajne sa za neho modlila a nevzdávala sa nádeje, že ho Boh zachráni. Jej srdce ho sprevádzalo na jeho cestách a jej myseľ ustavične premýšľala, čo by mohla urobiť, aby ho priviedla späť.

Augustín, keď dorazil do Ríma, ťažko ochorel a bol blízko smrti. Po dlhšom čase sa uzdravil, krátko učil rétoriku v Ríme a potom sa v roku 384 presťahoval do Milána, kde si na vysokých školách čoskoro získal povesť slávneho učenca. Vtedy v Miláne vynikal arcibiskup sv. Ambróz ako významný obhajca kresťanskej viery a vynikajúci kazateľ. Augustín zo zvedavosti často chodieval do hlavného milánskeho chrámu, aby počul jeho kázne a obdivoval jeho rečnícke nadanie. Práve tieto kázne a cnosti sv. Ambróza boli nástrojmi Božej prozreteľnosti, ktoré postupne privádzali Augustína k poznaniu svojich bludov a k zásadnej zmene svojho života.

Monikina materská láska a vytrvalosť sa neštítili žiadnych obetí. Keď sa zarmútená matka dozvedela, že syn je v ďalekom Miláne, vydala sa na cestu za ním. Na mori sa strhla prudká búrka, ktorá naplnila námorníkov strachom, ale Monika nedbala na nebezpečenstvo, stále myslela na syna a modlila sa za neho. Napokon ho v Miláne našla. Aké to bolo stretnutie! Augustín ešte nebol obrátený, no už stál na ceste k zmene. Božia milosť silno klopala na bránu jeho srdca.

Osvietený kázňami sv. Ambróza cítil v sebe nepokoj a túžbu po pravde. Bludy manichejcov, ktorým tak dlho holdoval, mu pripadali ako číre bláznovstvo a učenia pohanských filozofov ho už neuspokojovali. Vtedy k nemu prišla matka. Keď pochopila, čo sa v ňom deje, upokojila sa a povedala, že pevne verí, že skôr než zomrie, uvidí ho ako verného katolíckeho kresťana. Monika v Miláne usilovne navštevovala kázne svätého Ambróza. Keď ju tento svätý arcibiskup spoznal, požehnal Augustína, že má takú vynikajúcu matku. Monika s nevýslovnou radosťou sledovala, že Augustín sa medzitým veľmi zmenil, vzdal sa bludov a svojich hriešnych návykov a svoje srdce ochotne otvára Kristovej pravde.

Napokon modlitby a slzy matky priniesli vytúžené ovocie. Po troch rokoch pobytu v Miláne sa Monika dožila tej najpožehnanejšej chvíle, keď sa Augustín, osvietený Božou milosťou, úplne obrátil. Toto obrátenie zblúdeného syna si svätá matka vyprosila a vyplakala u Boha. Na Veľkú noc v roku 387 prijal Augustín v Miláne sviatosť krstu. Aká to bola radosť pre Moniku! Syn, ktorého ako dieťa zasvätila Bohu a vychovávala v bázni Božej, ktorý však neskôr bol duchovne mŕtvy a pre ktorého preliala prúdy sĺz a za ktorého sa dlhé roky dňom i nocou modlila, tento stratený a mŕtvy syn bol opäť živý, bol nájdený a vrátený Bohu aj jej!

Augustín sa úplne obrátil a svojou nábožnosťou a horlivosťou vo svätých cnostiach bohato odčinil všetky starosti a trápenia, ktoré jeho matka pre neho znášala. Monika potom po jeho boku prežívala najspokojnejšie dni svojho života. Nevýslovne šťastná ďakovala Bohu, rozplývala sa v svätej radosti a slúžila svojmu synovi ako by bola jeho dcérou. Na jeseň roku 388 Augustín opustil Miláno, aby sa s matkou vrátil do vlasti. V Ostii, pri ústí rieky Tiber do mora, kde mali nastúpiť na loď, Monika ochorela, spočiatku ľahko, a preto bol odchod odložený.

Jedného dňa stáli syn a matka pri otvorenom okne svojho príbytku, odkiaľ sa naskytal výhľad na záhradu. Tam spolu hovorili láskavými a sladkými slovami o Bohu, o blaženosti budúceho života a o veľkej hodnote svojich nesmrteľných duší. Monika zatúžila po Kráľovstve nebeskom a povedala synovi, že v Afrike ho čaká veľká práca, ale ona už viac po tejto zemi netúži, lebo tam prežila veľa zármutku. Jej telo vraj bude odpočívať v Taliansku, kde zažila najväčšiu radosť svojho života. Takto hovorila Monika, predvídajúc svoju blízku smrť, a objímajúc syna, sklonila hlavu na jeho hruď. Dlhoročné úmorné starosti a trápenia vyčerpali telesné sily svätej Moniky. Hlavná úloha jej života bola šťastne ukončená, takže sa pokojne a spokojne pripravovala na smrť. Jedného dňa povedala Augustínovi: *„Syn môj, na tomto svete mi už na ničom nezáleží. Čo by som tu ešte robila? Jediná vec, kvôli ktorej som si priala ešte chvíľu žiť, bolo to, aby som sa pred smrťou dočkala, že budeš katolíckym kresťanom. Boh mi túto milosť doprial vo väčšej miere, než som dúfala. Vidím, že si pohŕdol svetom a stal sa služobníkom Božím. Čo by som tu ešte dlhšie robila?“*

Šiesty deň svojej choroby Monika dostala horúčku. Počas choroby upadla do mdlôb, a keď sa z nich prebrala, povedala: *„Pochovajte moje telo kdekoľvek, len vás o jediné prosím, spomínajte na mňa pri oltári Pánovom, kdekoľvek budete.“* Keď sa jej pýtali, či sa nebojí zanechať svoje telo ďaleko od vlasti, odpovedala: *„Bohu nie je nič ďaleko, ani sa nemusíte báť, že by v deň súdu nevedel, kde ma má vzkriesiť.“*

Deviaty deň svojej choroby Monika zomrela svätou smrťou v novembri roku 388, vo veku 56 rokov. Augustín jej zatvoril oči s mnohými slzami, dal za ňu slúžiť omše a pochoval jej telo v Ostii. Už o tri roky po smrti svojej svätej matky sa Augustín stal kňazom, a o štyri roky neskôr bol vo svojej vlasti vysvätený na biskupa. Stal sa významným obhajcom katolíckej viery proti vtedajším bludárom.

Tento veľký svätec a učiteľ Cirkvi s dojímavou úctou spomína na svoju nezabudnuteľnú matku, ktorá mala najväčšiu zásluhu na jeho obrátení. Podľa jeho slov voda, ktorou bol pokrstený, vytryskla z očí jeho matky. V rozvalinách starej Ostie

sa nachádza kaplnka postavená na mieste, kde svätá Monika zomrela v náručí obráteného syna Augustína. Po tisícročí boli jej ostatky prenesené do Ríma, kde ich o päťdesiat rokov neskôr slávnostne uložili v novovybudovanom chráme sv. Augustína. Toto prenesenie svätej Moniky sa slávi 9. apríla. V Rímskom zozname svätcov je jej pamiatka z neznámeho dôvodu umiestnená na 4. mája.

Poučenie:

U pohanských národov boli ženy často považované za otrokyne mužov a zaobchádzalo sa s nimi ako s tovarom na predaj. Kristus Pán oslobodil ženu z tohto ohavného ponižovania, vrátil jej osobnú slobodu a ľudskú dôstojnosť, a povýšil manželský zväzok na sviatosť. To si kresťanské ženy dobre uvedomovali, a preto prejavovali takú horlivosť v zachovávaní a šírení Kristovho učenia. Len Boh vie, koľko kresťanských matiek obrátilo svojich pohanských manželov na svätú vieru a vychovalo katolíckej Cirkvi synov, ktorí sa stali vynikajúcimi učiteľmi a pastiermi veriacich. Z týchto starovekých kresťanských žien a matiek vyniká najmä preslávená svätica Monika. Nech sa podľa jej príkladu usilujú aj naše ženy dobrotou, ochotou, trpezlivosťou a láskou priviesť svojich zblúdených manželov ku kresťanskému životu! Nech sa podarí každej nešťastnej matke, aby modlitbami a slzami obrátila svojho strateného syna a priviedla ho späť na cestu viery a cnosti, tak ako sa to s Božou milosťou podarilo Monike v prípade Augustína!

---

21. mája si pripomíname svätého Godrika, pustovníka v Anglicku; svätého Florentína, opáta; svätého Sekunda, mučeníka; svätého Hospícia, vyznávača a svätého Timoteja, mučeníka a ďalších.

22. MÁJ

I. Sv. Júlia z Kartága, panna a mučeníčka (5. stor.)

V roku 439 dobyl zúrivý kráľ arianských Vandalov, Genserich, Kartágo, ktoré bolo po Alexandrii druhým najväčším mestom severnej Afriky. Uchvátil najvzácnejšie poklady pre seba a dobyté mesto ponechal svojím divokým vojakom na rabovanie. Tí plienili nádherné mesto niekoľko dní bez akejkoľvek úcty, nešetrili ani Pánove chrámy, mučili a vraždili významných občanov, arcibiskupa spolu s množstvom duchovných vsadili na poškodené lode bez potravy a vypustili ich na more. Nakoniec predali veľký počet mužov, žien a panien z kartáginského obyvateľstva do otroctva.

Medzi predanými otrokmi bola aj urodzená a krásna panna Júlia, dcéra vážených kresťanských rodičov, ktorá pre svoju nábožnosť a vznešené cnosti požívala v meste všeobecnú úctu. Predali ju istému obchodníkovi s otrokmi a odviezli do Sýrie, kde ju kúpil pohanský veľkoobchodník Eusébius. Šľachetné dievča, vychované v jemných mravoch a zvyknuté na život v dostatku, bolo nútené v otroctve vykonávať najťažšie a najpodradnejšie práce. Spočiatku to bolo pre Júliu ťažké a bolestivé, časom sa však naučila znášať svoj smutný osud trpezlivo a s odovzdanosťou do Božej vôle.

Kresťanská viera jej dávala silu a útechu v hodinách utrpenia. Bola vždy pokojná, nikdy sa nesťažovala, správala sa ku všetkým láskavo a slúžila svojmu pánovi poctivo a verne. Kedykoľvek ju premáhala únava z ťažkej práce, cítila zármutok a túžila po slobode a vlasti a keď s ňou bolo zaobchádzané ponižujúco, obracala svoje oči a srdce k nebu. Myslela na Krista Pána, ktorý z lásky k ľuďom prijal podobu sluhu a pre našu spásu podstúpil potupnú smrť. Vždy si opakovala: *„Boh dopustil na mňa toto otroctvo, preto sa mu úplne odovzdávam s neochvejnou dôverou a nádejou, že ma bude viesť, chrániť a nakoniec všetko obrátiť na môj úžitok.“*

Eusébius, ktorý Júliu pozoroval, neprestával žasnúť nad jej usilovnosťou, vernosťou, pokojom a neporušenou mravnosťou. Prejavoval jej veľkú úctu, podporoval ju a nebránil jej žiť podľa jej kresťanskej viery. Júlia sa horlivo modlievala, čítala nábožné spisy, ktoré si tajne priniesla z vlasti, každý deň okrem nedele sa postila o chlebe a vode, vykonávala kajúce skutky a bdela, aby si medzi pohanmi uchovala čisté srdce. Opatrne sa vyhýbala každej príležitosti k hriechu, bola mlčanlivá a správala sa tak vážne, že ani tí najnemravnejší ľudia si pred ňou nedovolili vysloviť ani vykonať nič neslušné.

Na krku nosila obraz Ukrižovaného, ktorý, keď bola osamote, bozkávala, kľakala pred ním, rozjímala o nesmiernom utrpení Pána a s plačom prosila Boha o milosť, aby mohla zo svojej lásky k Spasiteľovi znášať čo najväčšie utrpenie. Z týchto zbožných rozjímaní a modlitieb čerpala vo svojom smutnom stave obdivuhodnú silu a vnútorný pokoj. Z lásky ku Kristovi bola pokornou a trpezlivou služobnicou a nemala na tomto svete iné želanie, než pre svoju vieru podstúpiť mučenícku smrť. Tieto vzácne cnosti boli dôvodom, prečo všetci, ktorí Júliu poznali, mali v úcte nábožnenstvo, ktoré táto šľachetná panna vyznávala.

Po niekoľkých rokoch sa Eusébius vydal na obchodnú cestu po mori do Galie. Na tejto ceste ho sprevádzala, okrem iných sluhov, aj Júlia. Po dlhej plavbe dal Eusébius zakotviť pri severnom cípe ostrova Korzika (dnešné Capo Corso) a vystúpil na breh. Obyvateľstvo tohto ostrova bolo v tom čase prevažne pohanské. Práve v deň, keď Eusébiova loď dorazila, obyvatelia ostrova oslavovali hlučnú pohanskú slávnosť na počesť svojich bohov. Eusébius sa spolu so svojimi pohanskými námorníkmi odobral do pohanského chrámu na ostrove, kde bol obetovaný býk a následne sa zúčastnil tradičných pohanských hodov, tancov a spevu. Zatiaľ čo na ostrove prebiehali tieto oslavy, Júlia zostala na lodi, kde kľačala, modlila sa a nariekala nad slepotou a neviazanosťou modloslužobníkov. Po chvíli na loď prišli niektorí sluhovia vládcu ostrova, aby si ju prezreli. Keď uvideli krásnu Júliu, ktorá sa modlila, spýtali sa jej, prečo zostala sama na lodi a nešla so svojím pánom obetovať bohom. Júlia im odpovedala: *„Som kresťanka a obetujem len pravému a živému Bohu, nie falošným modlám.“* Sotva sa o tom dozvedel vládca ostrova Félix, povolal k sebe Eusébia a vyčítal mu, prečo, ak je taký horlivý ctiteľ bohov, trpí, aby jeho otrokyňa nimi opovrhovala a tupila ich. Napomenul ho, aby odvážnu otrokyňu prísne potrestal a prinútil obetovať. Eusébius odpovedal: *„Moja otrokyňa Júlia je kresťanka. Po celé roky som sa ju snažil odvrátiť od kresťanskej viery, ale moje pokusy boli márne. Inak mi slúži verne, múdro spravuje môj dom, je duchaplná, vzdelaná, ochotná, poslušná*

a nesmierne dobrá, takže zo všetkých mojich otrokov je mi najmilšia. Preto som ju prestal nútiť, aby sa svojej viery vzdala.“ Táto chvála vládcu podráždila, a tak povedal: *„Nekonáš správne. Mal by si tú otrokyňu buď prinútiť slúžiť bohom, alebo sa jej zbaviť, aby si odvrátil od seba istú záhubu.“* Eusébius odpovedal: *„Od svojej viery sa nedá nijako odvrátiť a nemôžem ju prepustiť, pretože je mi taká milá, že by som bez jej služby nedokázal žiť.“* Vládca potom požiadal Eusébia, aby mu Júliu predal za akúkoľvek cenu, alebo ak by nechcel prijať peniaze, aby si za ňu vybral štyri otrokyne z jeho služobníctva, ktoré by sa mu najviac páčili. Eusébius túto ponuku rozhodne odmietol a povedal: *„Celý tvoj majetok nestačí na to, aby si Júliu kúpil.“* Keďže vládca zistil, že poctivo nezíska nič, vymyslel lesť. Pozval Eusébia k sebe a nechal ho opiť najsilnejším vínom.

Keď Eusébius upadol do hlbokého spánku, vládca zatiaľ povolal Júliu do svojho domu. Keď videl krásnu pannu, začal jej uhladene a láskavo dohovárať. Vychvaľoval jej cnosti a ušľachtilú krásu, ľutoval jej smutný osud a lichotil jej, že si zaslúži lepší život a nemala by už viac zostať otrokyňou. Sľuboval, že ju vykúpi z otroctva a vráti jej slobodu. Aby ju ľahšie získal, dodal, že bude jej mocným ochrancom, otcom a priateľom, a že ju, ak zostane na ostrove, vydá za dôstojného muža, alebo ju na vlastné náklady nechá sprevádzať, kam len bude chcieť. Všetky tieto lichotivé sľuby dával s podmienkou, že obetuje bohom. Avšak múdra a statočná panna prehliadla jeho zákerný úmysel a odpovedala na jeho úlisné slová: *„Mýliš sa, ak si myslíš, že nie som slobodná. Som šťastná, že slúžim Kristovi. Neprajem si na tomto svete žiadneho ženícha. Nikdy si nevykúpim slobodu zradou svojej viery. Som kresťanka, pohŕdam tvojimi falošnými bohmi a som pripravená pre svoju vieru trpieť i zomrieť.“* Táto rozhodná odpoveď zahanbila a nesmierne rozhorčila sklamaného vládcu, takže náhle zmenil svoju láskavosť na zúrivý hnev a surovo Júliu udrel päsťou do tváre, až jej z úst i nosa vytryskla krv. Júlia zostala pokojná a povedala: *„Kristus, môj Pán, bol kvôli mne bičovaný a potupovaný. Aká česť pre mňa, že môžem byť v potupení a utrpení podobná Jemu!“* Tieto slová vládcu ešte viac rozhnevali, takže rozkázal Júliu natiahnuť na škripec, ťahať ju za vlasy a bičovať. Počas tohto mučenia neohrozene a radostne vyznávala Pána Krista a ďakovala mu za milosť, že bola uznaná za hodnú trpieť pre Neho. Potom na ňu vládca zvolal: *„Tak čo, zriekneš sa teraz svojho Krista a obetuješ bohom?“* Júlia odpovedala: *„Krista, môjho Pána, sa nikdy nezrieknem, ani keby som mala byť pribitá na kríž!“* Rozzúrený Félix zvolal: *„Nech sa teda stane podľa tvojho želania, ale uvidíme, čo si počneš!“* Rozkázal priniesť kríž. Júlia, keď ho uvidela, sa modlila: *„Božský Spasiteľ môj, akú veľkú milosť mi preukazuješ, úbohej hriešnici, že smiem na Tvoju oslavu zomrieť na kríži, ako si Ty ráčil pre nás zomrieť*

na dreve kríža! Bože môj, prijmi dobrotivo obeť môjho života a zmiluj sa nad týmito zaslepenými ľuďmi. Odpusť im a osvieť ich svetlom Ducha Svätého!“

Na rozkaz vládcu kati pribili Júliu na kríž na morskom pobreží, kde ju zadusili. Po vykonaní tohto ukrutného činu rýchlo odišli. To všetko sa stalo, kým Eusébius, opitý vínom, spal. Keď sa prebudil, s hrôzou sa dozvedel, čo sa stalo jeho váženej otrokyne. Keď ju našiel mŕtvu, pod jej krížom veľmi plakal. Mnísi zo susedného ostrova Gorgona (blízko mesta Livorno) sa dozvedeli, čo sa na Korzike stalo, a previezli telo umučenej Júlie do svojho chrámu, kde ho slávnostne pochovali za spevu žalmov a s ratolesťami paliem v rukách.

V roku 763 dal longobardský kráľ Desiderius preniesť ostatky tejto svätice do mesta Brescia, kde ich uložili v kláštore, ktorého predstavenou bola jeho dcéra. Kláštorný chrám bol neskôr prestavaný a zasvätený sv. Júlii.

Pamiatka tejto mučeníčky zostala požehnaná a Boh na jej orodovanie udelil veriacim mnohé milosti. Miesto jej mučeníctva na Korzike je označené svätyňou.

Poučenie:

Svätica Júlia považovala za najväčšiu česť a vyznamenanie, že sa mohla svojím utrpením pripodobniť Kristovi Pánovi a zomrieť pre Neho na kríži. Kresťan, ktorý sa pripodobňuje svojmu Spasiteľovi, môže s istotou veriť, že patrí medzi vyvolených.

Preto sa svätá Júlia radovala, keď bola bičovaná a odsúdená na smrť na kríži. Ježiš Kristus bol poslušný svojej Matke a pestúnovi, poslušný až na smrť na kríži. Bol tichý a pokorný srdcom, celé noci trávil v modlitbách, postil sa, pracoval až do únavy pre spásu všetkých ľudí, trpezlivo znášal prenasledovanie a nevďačnosť svojich krajanov, ticho znášal potupu, posmech a rúhanie, bol opľutý, bičovaný, tŕním korunovaný a ukrižovaný. Odpustil svojim vrahom a zomierajúc sa za nich modlil.

Tým nám vtelený Boží Syn dal najvznešenejší príklad, ktorý máme nasledovať. Keď to činíme, stávame sa mu podobnými a môžeme byť presvedčení o svojom vyvolení. *„Vieme, že tým, čo milujú Boha, všetko slúži na dobré; tým, čo sú povolaní podľa jeho rozhodnutia. Lebo ktorých predpoznal, tých aj predurčil, že sa stanú podobnými obrazu jeho Syna, aby on bol prvorodený medzi mnohými bratmi. A tých, ktorých predurčil, aj povolal, a ktorých povolal, tých aj ospravedlnil, a tých, čo ospravedlnil, aj oslávil.“* (Rim 8, 28–30).

II. Sv. Ján Vladimír, dalmátsky kráľ, mučeník (10. stor.)

V deviatom storočí vládol slovanským Chorvátom na území Dalmácie knieža Dioklejské (Podhorské) a Zetské Pretislav. Po jeho smrti nastúpil na kniežací trón jeho syn Ján Vladimír. V mladom veku sa ujal vlády a bol spravodlivým, mierumilovným, rozvážnym vládcom, ktorý svojmu ľudu dával príklad svätého života. Počas jeho vlády vtrhol do Dalmácie s veľkým vojskom bulharský cár Samuel (967–1015). Mierumilovný a láskavý Vladimír, nechcejúc ohroziť svoj ľud krvavou

vojnou, sa pokojne stiahol so svojimi ozbrojencami do neprístupných hôr. Výbojný Samuel, vidiac, že takto Vladimíra nepremôže, odkázal mu, aby so svojím ľudom zostúpil z hôr a uzavrel mier. Vladimír však vedel, že by týmto mierom vystavil seba i svoju ríšu poddanstvu Bulharov, a preto neuposlúchol cárovo posolstvo. Samuelovi sa však ponúkol susedný lakomý a ctižiadostivý župan, že mu prezradí tajné chodníky do hôr a vydá Vladimíra do jeho rúk. Počujúc o tejto hanebnej zrade, Vladimír sa rozhodol radšej vydať nepriateľom, hoci aj na smrť, než aby jeho ľud ďalej trpel mečom a hladom. Rozlúčil sa s verným sprievodom, zostúpil z hôr a vydal sa k cárovi, ktorý ho poslal do svojho sídla v Prespe, kde ho dal uväzniť. Samuel sa márne pokúšal dobyť opevnené mesto Olgun (Dulcigno), najväčšiu pevnosť v oblasti, ktorú Vladimír spravoval. Keď sa mu to nepodarilo, pustil sa do ničenia celej krajiny až po mesto Zadar, a potom sa vrátil cez Bosnu do Bulharska. Zatiaľ Vladimír trpel vo väzení, kde sa vo dne v noci modlil. Raz bol potešený zjavením anjela, ktorý mu oznámil blízke vyslobodenie. Z tejto správy sa Vladimír veľmi zaradoval a ešte viac sa venoval modlitbám a pôstom. Cár Samuel mal dcéru Kosaru, ktorú veľmi miloval. Jedného dňa ho poprosila, aby jej dovolil navštíviť väzňov a umyť im nohy. Otec jej ochotne vyhovel, a tak Kosara išla do väzenia vykonať skutok milosrdenstva. Keď tam uvidela pekného, nábožného a cnostného Vladimíra v okovách, veľmi ho poľutovala. Zistila, že pochádza zo vznešeného rodu, a tak pokľakla pred otcom a prosila ho, aby jej tohto väzňa dal za manžela. Cár, nechtiac milovanej dcére nič odoprieť, nechal Vladimíra vyviesť z väzenia, obliekol ho do kráľovských šiat, pobozkal ho a pred celým svojím dvorom ho vyhlásil za manžela svojej dcéry Kosary. Po svadobných oslavách vymenoval cár Samuel Vladimíra za kráľa Dalmácie a pridal mu k jeho územiu aj ďalšiu krajinu. Tak sa Vladimír Božím riadením náhle dostal z okov väzenia na kráľovský trón.

Vladimír a Kosara žili nábožne a sväto. Viedli svoj ľud k životu v bázni pred Bohom a stavali početné chrámy po celej ríši. V tom čase sa v Bulharsku a v okolitých slovanských národoch šírili ako mor ohavné bludy Bogomilov. Vladimír, pevný a verný katolík, dôrazne potieral tieto nebezpečné bludy vo svojej ríši. Cár Samuel upevnil svoju rozsiahlu ríšu a od pápeža dosiahol hodnosť bulharského cisára. Úplne sa odlúčil od Konštantínopolu a v Ochride zriadil sídlo vlastného bulharského patriarchu, aby jeho krajiny nemali žiadny kontakt s nevernými Grékmi. Mladý byzantský cisár Bazil II. sa však rozhodol túto bulharskú ríšu zničiť, čo sa mu po tridsaťročnej, nesmierne krutej vojne aj podarilo. Počas tejto vojny bolo bulharské vojsko v roku 1014 porazené a cár Samuel len s námahou unikol smrti. Keď v Prespe uvidel niekoľko tisíc Bulharov oslepených víťaznými Grékmi, omdlel od žiaľu a po dvoch dňoch zomrel. Po ňom nastúpil jeho syn Radomír Gabriel, ktorý bol už po roku zavraždený vlastným synovcom Jánom Vladislavom, údajne na podnet zákerných Grékov.

Ján Vladislav, pretože bol prívržencom Bogomilov, nenávidel zbožného Vladimíra a túžil získať Dalmáciu pre seba. Pozval teda Vladimíra k sebe s úmyslom úkladne ho zavraždiť. Kosara predvídala úklady a nedovolila manželovi, aby išiel k Vladislavovi a sama sa za ním vydala. Ľstivý Vladislav ju naoko prijal srdečne a potom poslal k jej manželovi posolstvo so zlatým krížom a opätovnou výzvou, aby prišiel, uisťujúc ho, že sa jeho manželke nič zlé nestalo. Vladimír odkázal: *„Kristus zomrel na drevenom kríži, nie na zlatom. Ak máš pravú vieru, pošli drevený kríž v rukách duchovných, a potom k tebe prídem s dôverou v Krista.“* Vladislav teda vyslal dvoch biskupov a jedného mnícha, aby Vladimírovi odovzdali drevený kríž a uistili ho, že ich panovník je pravoverný katolík. Vladimír prijal kríž, poklonil sa mu, skryl si ho prsiach a vydal sa k cárovi. Na rozkaz zradného Vladislava mali Vladimíra po ceste úkladne zavraždiť. Boh ho však ochránil, pretože vrahovia uvideli okolo neho anjelov s tasenými mečmi. Vladimír tak šťastne dorazil do Prespy, cárskeho sídla, a okamžite sa utiahol do chrámu k modlitbám.

Keď sa Vladislav dozvedel o jeho príchode, veľmi sa nahneval a rozkázal, aby ho zabili. Chrám, v ktorom sa Vladimír modlil, obkľúčili vojaci, pripravení vykonať ortieľ smrti. Vladimír si vyžiadal, aby sa mohol zmieriť s Bohom, a aby boli biskupi a mních, ktorí ho sprevádzali, svedkami jeho smrti. Keď ich priviedli, zo strachu a hanby sa neodvažovali ani pozrieť mu do očí, pretože vedeli, že z poslušnosti k násilníckemu cárovi zradili nevinnú krv.

Vladimír sa vyspovedal, prijal najsvätejšiu sviatosť, vzal do rúk kríž, ktorý mu poslal Vladislav, a povedal: *„Modlite sa za mňa. Tento kríž aj vy budete mojimi svedkami v deň Pána, že zomieram nevinný.“* Potom sa rozlúčil s prítomnými, vydal sa do rúk nepriateľov a na prahu chrámu bol 22. mája 1015 sťatý mečom.

Telo umučeného Vladimíra bolo pochované v tom istom chráme, kde zomrel. Na jeho hrobe sa začali diať zázraky, ktoré tak vydesili vraha Vladislava, že zarmútenej vdove Kosare dovolil odniesť telo svätého manžela a pochovať ho v chráme Panny Márie v Krajinách (*„Prečista Krajinska“*) v regióne Skadarska Krajina neďaleko Skadarského jazera, na území dnešnej juhovýchodnej Čiernej Hory. Kosara sa potom stala mníškou a po svätom živote bola pochovaná po boku svojho manžela.

Po storočiach bolo telo svätého Vladimíra nájdené neporušené, a ani drevený kríž v jeho rukách nezhnil. Zákerný Vladislav, ktorý uchvátil všetky Vladimírove kraje, čoskoro zahynul. Pri obliehaní pevnosti Drač (Dyrrhachion) roku 1018 ho stihla Božia pomsta. Jeho ríša sa stala korisťou cisára Bazila II. zvaného Bulharobijca, ktorý vojensky vstúpil do Ochridu a ukončil nezávislosť Bulharska.

Bulharskí arcibiskupi a ich podriadení biskupi zostali v spojení s Apoštolskou stolicou v Ríme, až kým prvý ochridský arcibiskup gréckeho pôvodu Lev nezviedol úbohých Bulharov do žalostného Konštantínopolského rozkolu.

---

22. mája sa slávi aj pamiatka sv. Faustína a jeho rímskych spolumučeníkov; sv. Basiliska, mučeníka v Komane v Ponte; sv. Fulka, vyznávača v Akvine; sv. Marciána, biskupa ravenského a afrických mučeníkov sv. Kasta a Emília. Ostatky sv. Kasta boli v roku 1372 prenesené do pražskej katedrály.

23. MÁJ

I. Sv. Dezider, biskup a mučeník (6. stor.)

Svätý Dezider sa narodil v roku 556 neďaleko mesta Autun v Burgundsku, v rodine zámožných rodičov, ktorí sa od jeho útlej mladosti starali o jeho dobrú výchovu. Keď si všimli, že má výnimočné vlohy, poslali ho študovať do mesta Vienne, kde pod vedením biskupa Numacia prekvitali školy. Dezider tu dosahoval vynikajúce výsledky vo vzdelaní a zároveň vynikal aj ušľachtilým spôsobom života. Okrem školských kníh sa usilovne venoval čítaniu Svätého písma a spisov svätých otcov, čím nadobudol hlboké znalosti vo viere. Každý, kto ho poznal, ho povzbudzoval, aby si zvolil kňazské povolanie. Dezider sa celým srdcom oddal teologickému štúdiu a svätý biskup Verus ho neskôr vysvätil za diakona a ustanovil za učiteľa na biskupských školách. Ako učiteľ pôsobil mimoriadne úspešne, jeho vzdelanosť, nábožnosť a mravnosť boli všeobecne obdivované, a preto ho často nazývali vzorom kňazstva. Počas svojho pôsobenia vychoval mnohých významných mužov.

V roku 594 zomrel biskup Verus a Dezider bol jednohlasne zvolený za jeho nástupcu duchovenstvom i veriacimi. S apoštolskou horlivosťou spravoval svoje biskupstvo, vzbudzoval náboženský zápal medzi kňazmi, starostlivo sa staral o svoje stádo a príkladom i učením viedol ľudí k cnostnému životu. Chudobným bol láskavým otcom. Veril, že ušľachtilé vedy môžu naprávať mravy a vychovávať mládež k viere a bohabojnosti, preto ich všemožne podporoval. Sám vyučoval na biskupských školách v meste Vienne latinský jazyk a literatúru. Napriek jeho zásluhám sa našli biskupi zo susedných diecéz, ktorým prekážala Deziderova prísnosť a závideli mu jeho všeobecnú úctu. Obžalovali ho u pápeža Gregora Veľkého, že popri Bohu spomína aj pohanských bohov, ako Jupitera. Pápež však vyšetrovaním zistil, že tieto obvinenia sú nepravdivé, a Dezidera pochválil za jeho horlivosť. Ba čo viac, keď Gregor vyslal misionárov do Anglicka, poveril ich vedením práve Dezidera.

Najväčšie protivenstvá zažil svätý Dezider od Brunhildy, matky kráľa Childeberta, ktorá de facto vládla v Burgundsku. Brunhilda bola známa svojím zvrhlým životom a nábožný biskup ju za jej hriechy verejne karhal. Rozhnevaná Brunhilda zorganizovala cirkevný snem v meste Chalon, kde nepriateľskí biskupi Dezidera zbavili jeho hodnosti. Nemravná kráľovná ho následne roku 603 poslala do vyhnanstva na ostrov Levise. Dezider túto nespravodlivosť znášal s kresťanskou

trpezlivosťou. Počas štyroch rokov vyhnanstva obrátil na ostrove mnohých obyvateľov na vieru, čím sa stali horlivými kresťanmi. Po smrti Childeberta a nástupe jeho syna Teodoricha bol Dezider povolaný späť na svoj biskupský stolec vo Vienne. Jeho návrat bol sprevádzaný veľkou radosťou veriacich, ktorí ho so slzami vítali. Brunhilda však naďalej plánovala Deziderovu záhubu. Nahovorila kráľovských úradníkov, aby ho očierňovali a prenasledovali. Táto zlá žena, prirovnávaná k biblickej Herodiade, pokračovala vo svojich útokoch proti svätému biskupovi, no jeho povesť a úcta medzi veriacimi zostali neotrasiteľné.

Kráľ Teodorich si svätého biskupa Dezidera veľmi vážil a ctil. Túžil sa oženiť, no jeho stará matka Brunhilda sa tomu vzpierala, obávajúc sa, že manželka by sa mohla miešať do kráľovských záležitostí a ona by stratila svoju moc. Keď sa kráľ rozhodol poradiť so svätým biskupom o tom, ktorú princeznú si má vziať za manželku, poslal preň poslov, aby prišiel do jeho sídelného mesta. Dezider odpovedal na kráľovu otázku slovami svätého Pavla: *„Každý muž nech má svoju ženu, a každá žena svojho muža.“* Dodal ešte: *„Boh zatratí cudzoložníkov a znivočí hanobiteľov svojho chrámu.“* Tieto slová prekazili Brunhildine plány a zahanbili ju pred celým dvorom. Rozzúrená Brunhilda sa rozhodla, že Dezidera zničí. Najala troch zločincov, ktorí svätého biskupa napadli na jeho ceste domov pri dedine neďaleko Lyonu. Keď Dezider spoznal ich úmysel, padol na kolená a odovzdal svoju dušu Bohu. Jeden z vrahov hodil do jeho hlavy skalu, a keď omráčený Dezider klesol na zem, druhý mu kyjakom rozdrvil hlavu. Táto tragédia sa stala 23. mája roku 608.

Svätý mučeník bol pochovaný v dedine, ktorá dodnes nesie jeho meno – Saint-Didier. V roku 620 dal biskup Cherius jeho pozostatky preniesť do mesta Vienne, kde ich uložili v chráme svätých Petra a Pavla, kde spočívajú dodnes.

Boh nenechal Brunhildinu zlobu nepotrestanú. Po smrti kráľa Teodoricha ju ľud vydal do rúk jej nepriateľa, kráľa Chlothara. Ten ju nechal hrozne mučiť a priviazať na chvost divokého koňa, ktorý jej telo roztrhal na skalách.

Svätý Dezider býva zobrazovaný v biskupskom rúchu s kyjakom v ruke, symbolizujúcim jeho mučenícku smrť.

Poučenie:

Svätý Dezider bol neohrozeným služobníkom Pána, verne plniacim svoje povinnosti bez ohľadu na protivenstvá. Myšlienka na nesmrteľnosť jeho duše ho posilňovala v boji proti zlobe sveta. Táto myšlienka mu pomohla zabudnúť na svetskú dôstojnosť i majetok. Aj ty, kresťan, si pripomínaj, že tvoja duša je nesmrteľná. Rozjímaj o tom, že Boh, ktorý stvoril svet a všetko v ňom, je nekonečne spravodlivý a musí odmeniť cnosť a potrestať neprávosť. Ak sa niekedy zdá, že hriešnici sú na svete šťastní a cnostní ľudia prenasledovaní, musí existovať iný svet, kde Boh spravodlivo odplatí dobrým a potrestá zlých. Nezúfaj, ak ťa ohovárajú alebo prenasledujú – Boh nespravodlivosť potrestá a ospravedlní spravodlivého. Uvedom si, že nič na tomto svete nemôže uspokojiť ľudské srdce, iba Boh. Čím viac človek má, tým viac túži, no iba Boh môže naplniť túžby srdca a rozumu. Hľadaj Boha a Jeho vôľu, a budeš spokojný nielen na zemi, ale aj vo večnosti.

II. Sv. Ján Krstiteľ de Rossi, kňaz (17. stor.)

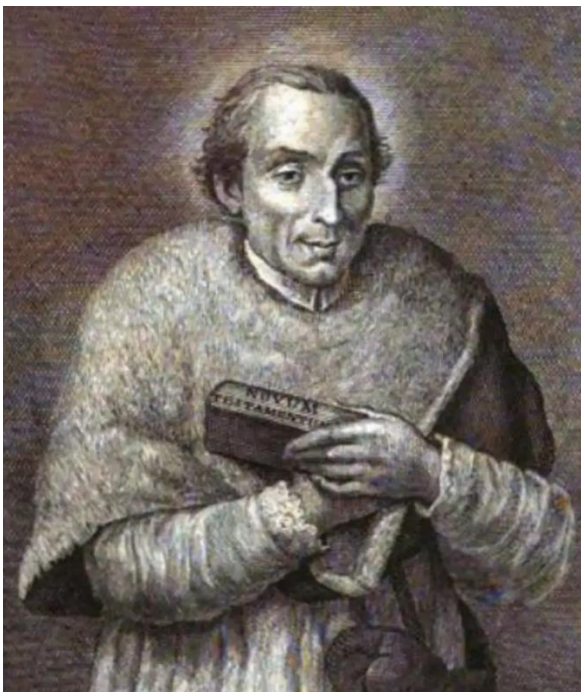

Karol, šľachtic de Rossi z Voltaggia v janovskej diecéze, mal so svojou manželkou Františkou syna, ktorý sa narodil 22. februára 1698 a pri krste dostal meno Ján Krstiteľ. Bohabojní rodičia ho vychovávali s veľkou starostlivosťou, dávajúc mu príklad lásky k Bohu a Cirkvi, nežnej zbožnosti a dobročinnosti. Mladý Ján sa už v útlom veku naučil miništrovať pri oltári, čo robil s príkladnou nábožnosťou. Jedného dňa si ho pri oltári všimla vznešená a zámožná pani Mária Kambiosová z Janova. Veľmi si ho obľúbila a požiadala jeho rodičov, aby si ho mohla vziať do svojho domu a postarať sa o jeho ďalšiu výchovu a vzdelanie. Rodičia súhlasili, hoci s ťažkým srdcom, dúfajúc, že v bohatom a bohabojnom janovskom dome nájde ich syn lepšiu budúcnosť. Mladý Ján sa teda presťahoval do Janova, kde si svojou poslušnosťou, usilovnosťou, nábožnosťou a mravnosťou získal priazeň svojej pestúnky. Po niekoľkých rokoch, keď jeho otec zomrel, povolal ho jeho príbuzný Vavrinec de Rossi, kanonik pri kostole Panny Márii Kosmedinskej v Ríme, k sebe. Matka ochotne súhlasila, dúfajúc, že syn bude môcť študovať na kňaza.

Pod dohľadom svojho príbuzného kanonika Vavrinca študoval Ján de Rossi na jezuitských školách v Ríme s neúnavnou horlivosťou a svojim spolužiakom bol príkladom usilovného a bohabojného mladíka. Ako vzorný člen mariánskej družiny povzbudzoval svojich spolužiakov, aby vstúpili do tohto zbožného bratstva, vyhýbali sa príležitostiam k hriechu, nasledovali život anjelsky čistého svätca Alojza, boli usilovní v modlitbách a obetavo pomáhali chorým. Sám žil veľmi prísne, až si podlomil zdravie a ochorel, čo mu na dlhší čas znemožnilo štúdium. Po uzdravení pokračoval v teologických štúdiách u dominikánov v Ríme a 8. marca 1721 bol vysvätený za kňaza. Pri tejto príležitosti si sľúbil, že neprijme žiadnu cirkevnú hodnosť, iba ak z poslušnosti.

Ako kňaz sa Ján rozhodol venovať najmä chudobným, chorým, zanedbaným a hriešnikom. Začal chodiť na rímske verejné priestranstvá, kde vyučoval náboženstvo prichádzajúcich roľníkov, obchodníkov, trhovníkov a tulákov. Navštevoval staré Forum Romanum, vtedy využívané ako pastvisko, a zhromažďoval zanedbaných pastierov, ktorých pripravoval na prijímanie svätých sviatostí. Okrem toho sa staral o študentov a pre svoju horlivosť pre ich dočasné i večné blaho si vyslúžil titul apoštola mládeže.

Starostlivosť o chorých bola jeho obľúbeným zamestnaním už počas štúdií. Ako kňaz pravidelne navštevoval špitál sv. Gallicana, kde sa obetavo staral o chorých, učil ich

náboženstvu, pripravoval ich na svätú spoveď, modlil sa s nimi a poskytoval im aj hmotnú pomoc. Svoje skromné rodinné dedičstvo venoval na založenie novej nemocnice pri sv. Alojzovi v Ríme. Keď mu nestačili vlastné prostriedky na podporu chorých, neváhal chodiť žobrať o pomoc u bohatých dobrodincov. Okrem toho navštevoval chorých aj v ich súkromných domoch a vysluhoval im sväté sviatosti.

Najväčšiu radosť mával, keď sa k jeho spovednici hrnulo množstvo kajúcnikov, zvlášť nábožensky zanedbaných a chudobných. O sebe hovorieval, že našiel najkratšiu cestu do neba tým, že sa stal horlivým spovedníkom. Často a rád vystupoval aj na kazateľnicu, a ľud, poznajúc jeho svätý život, ochotne prichádzal do chrámu, kde hlásal Božie slovo. Takto trávil všetok svoj čas v spovednici, na kazateľnici, v nemocniciach a medzi opustenými a zanedbanými ľuďmi, ktorým preukazoval skutky duchovného i telesného milosrdenstva.

Podľa svojho sľubu netúžil kňaz Ján po žiadnej cirkevnej hodnosti a zdráhal sa vyhovieť želaniu svojho príbuzného kanonika Vavrinca de Rossi, aby prijal hodnosť kanonika pri chráme Panny Márie Kosmedinskej. Až na príkaz svojho spovedníka z poslušnosti túto hodnosť prijal. Potom sa usadil v blízkosti chrámu v skromnej kôlni, hovoriac, že lepšie bývanie nepotrebuje. Ako kanonik obzvlášť uctieval Matku Božiu každodennými pobožnosťami a svätého Filipa Neriho, ktorého život sa snažil nasledovať. Po deviatich rokoch života v kôlni zoslabol a musel sa presťahovať do kláštora Najsvätejšej Trojice, kde spolu s niekoľkými kňazmi trávil zvyšok svojho života, neprestajne konajúc skutky milosrdenstva. Keď ochorel, každú nedeľu a sviatok prijímal sväté sviatosti. Na smrteľnej posteli pamätal na chudobných, ktorým slúžil celý svoj život. Ján zomrel v Pánovi blaženou smrťou 23. mája 1764. Na jeho pohreb prišlo obrovské množstvo ľudí. Jeho telo bolo uložené v chráme pri nemocnici Najsvätejšej Trojice v Ríme.

Kňaz apoštol Ján de Rossi bol už za svojho života uctievaný ako svätý muž a preslávil sa výnimočnými darmi – vyprosoval u Boha zdravie pre mnohých chorých, predpovedal budúcnosť a mal hlboké poznanie ľudských sŕdc. Mnohým hriešnikom pripomínal tajné hriechy, ktorých sa v minulosti dopustili. Na jeho príhovor sa na jeho hrobe udialo viacero zázrakov, ktoré boli už v roku 1781 oficiálne preskúmané. Keď ho Boh v roku 1859 oslávil ďalšími zázrakmi, pápež Pius IX. ho v roku 1860 vyhlásil za blahoslaveného. Odvtedy sa úcta veriacich k tomuto apoštolskému kňazovi ešte rozšírila. Po ďalších zázrakoch, ktoré sa udiali na jeho hrobe, ho pápež Lev XIII. v roku 1881 zaradil medzi svätých katolíckej Cirkvi.

---

23. mája sa tiež slávi pamiatka svätého Guiberta, zakladateľa kláštora v Lotrinsku († 962), v Španielsku; sv. Epitacia, biskupa a sv. Basilea, mučeníka a ďalších.

24. MÁJ

I. Sv. Rogacian a Donacian, mučeníci (3. stor.)

Ku koncu tretieho storočia rímsky cisár Maximian prenasledoval kresťanov po celej svojej rozsiahlej ríši. V Galii, dnešnom Francúzsku, v meste Nantes, žil mladík menom Donacián, ktorý pochádzal zo vznešeného rodu. Jeho múdrosť bola všeobecne známa. Zriekol sa pohanstva, prijal svätý krst a žil cnostne a nábožne. Veľmi ho trápila zaslepenosť pohanov, a preto sa snažil hlásať im učenie Ježiša Krista, aby ich vytrhol z omylu. Svojimi múdrymi a láskavými slovami priviedol k Božiemu učeniu aj svojho brata Rogaciána, ktorý bol dovtedy pohanom. Rogaciána vyučil v základných pravdách viery a ten si s vrúcnou túžbou želal byť čo najskôr pokrstený. Avšak rozkaz cisára Maximiána, aby kresťania, najmä kňazi, boli pochytaní a potrestaní, dosiahol aj túto vzdialenú krajinu ríše. V meste Nantes už nebolo kňaza, ktorý by mohol Rogaciána pokrstiť, pretože všetci ušli a ukryli sa. Rogaciánova túžba po svätom krste tak zostala nenaplnená.

Cisár Maximian vyslal do Nantes svojho miestodržiteľa, aby súdil kresťanov. Pohania ho privítali s radosťou a veľkou slávou. Už v prvý deň uňho obvinili Donaciána, že opustil bohov, verejne ich uráža a mnohých obrátil na kresťanskú vieru, vrátane svojho brata, ktorý teraz tiež hlása Krista a pohŕda bohmi. Miestodržiteľ nariadil okamžité zatknutie Donaciána, ktorý sa neskrýval. Keď ho pred neho priviedli, miestodržiteľ zvolal: *„Hovorí sa, že nechceš vzdávať úctu našim veľkým bohom, ba dokonca ich urážaš a zvádzaš druhých, aby sa im neklaňali, ale namiesto toho uctievali ukrižovaného Žida.“* Donacián pokojne odpovedal: *„Pravdu hovoríš, hoci proti svojej vôli. Áno, snažil som sa mnohých vyviesť z bludu a priviesť ich k svätej pravde, ktorá si zasluhuje, aby sme sa jej podriadili.“* Rozzúrený miestodržiteľ ho okríkol: *„Mlč! Ty sám si padol do priepasti, ktorú si chcel vykopať iným. Uprednostňuješ tmu pred svetlom!“* Donacián pokojne odpovedal: *„Svetlo pravdy je večné, na rozdiel od tvojej prázdnej slávy.“* Miestodržiteľ sa od zlosti triasol a dal ho uvrhnúť do temného väzenia.

Na druhý deň miestodržiteľ prikázal zatknúť aj Rogaciána. Keď ho vojaci priviedli, miestodržiteľ ho oslovil miernymi slovami: *„Rogacián, počul som, že si zaprel*

nesmrteľných bohov, ktorí ti preukázali mnohé dobrodenia. Dávaj si pozor, aby si namiesto lásky jedného Boha neprivolal ich hnev. Ešte ťa neomyla voda krstu, a preto sa môžeš zmieriť s cisárom aj bohmi a získať česť v ich chrámoch." Rogacián sa s úsmevom ozval*: „Ó, aké šialenstvo! Ako sa môžem klaňať modlám, ktoré sú menšie než ľudia? Vaše modly sú hluché, lebo ich uši sú z mramoru, a nemajú dušu. Pohanskí ctitelia, ktorí sa im klaňajú, nie sú o nič múdrejší. Kamenné modly si zaslúžia len kamenných ctiteľov!"* Rozčúlený miestodržiteľ dal Rogaciána uvrhnúť do väzenia k Donaciánovi. Bratia sa tešili, že môžu trpieť spolu. Rogaciána však zarmucovalo, že musí zomrieť bez krstu. Donacián ho utešoval slovami: *„Brat môj, tvoja krv bude tvojím krstom."*

Nasledujúceho dňa miestodržiteľ oboch predvolal a zvolal: *„Nebudem už k vám hovoriť s umiernenosťou, ale s hnevom! Pohŕdate bohmi úmyselne, nie z nevedomosti."* Bratia odpovedali: *„Sme pripravení trpieť pre meno Krista. Obetujeme svoje životy tomu, kto nám ich daroval, a za túto obetu nás čakajú večné radosti."* Rozzúrený tyran dal bratov natiahnuť na škripec a ukrutne bičovať. Keď ani toto nezlomilo ich vieru, kati im prebodli hrdlá kopijami a sťali ich hlavy sekerami.

K mučeníctvu Donaciána a Rogaciána došlo 4. mája 287. Cirkev ich od tej doby uctieva ako svätých. Zvyčajne sú zobrazovaní s kopijou a sekerou v rukách.

Poučenie:

Svätý Rogacián vrúcne túžil po sviatosti krstu, a nič ho v jeho trápení nezarmucovalo viac než to, že sa nemohol stať Božím dieťaťom skrze túto sviatosť. Keďže vtedy nebol prítomný kňaz, nemohol byť pokrstený vodou. Svätý Donacián ho však utešoval, že bude pokrstený vlastnou krvou, čo sa aj naplnilo. Zatiaľ čo u prvých kresťanov smel krstiť iba kňaz, dnes vieme, že v čase núdze môže krstiť každý človek. Svätý Rogacián svojou mučeníckou smrťou túžiac po krste prijal krst túžby a krst krvi.

V svätej Cirkvi sa rozlišujú tri druhy krstu: 1. Riadny krst vodou – Tento krst, ako ho ustanovil Ježiš Kristus, je opísaný v jeho slovách apoštolom: *„Choďte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého."* (Mt 28, 19). Krst vodou očisťuje človeka od dedičného hriechu a všetkých osobných hriechov spáchaných pred jeho prijatím. Skrze slová *„Ja ťa krstím v mene Otca, i Syna, i Ducha Svätého"* a použitím vody sa človek stáva Božím dieťaťom a členom svätej Cirkvi. Tento krst je nevyhnutný pre spásu, pretože Ježiš povedal: *„Ak sa niekto nenarodí z vody a z Ducha Svätého, nemôže vojsť do Božieho kráľovstva."* (Jn 3, 5).

2. Krst túžby – Ide o vrúcne a úprimné prianie prijať krst vodou, spojené s pevným kresťansko-katolíckym presvedčením a láskou k Bohu. Svätý Rogacián mal túto túžbu a bol teda pokrstený krstom túžby.

3. Krst krvi – Tento krst predstavuje mučenícku smrť za Krista. Svätý Rogacián prelial svoju krv pre Spasiteľa a tak dokázal, že ho miluje nadovšetko. Jeho krv sa stala jeho krstom.

Ty kresťan, si prijal riadny krst a stal si sa Božím dieťaťom. Uvažuj často nad tým, či zostávaš chrámom Ducha Svätého a verným Božím dieťaťom. Ak si hriechom stratil túto milosť, kajaj sa! Len ten, kto vytrvá v Božej milosti až do konca, dosiahne spásu.

II. Sv. Augustín z Canterbury, apoštol Anglicka (6. stor.)

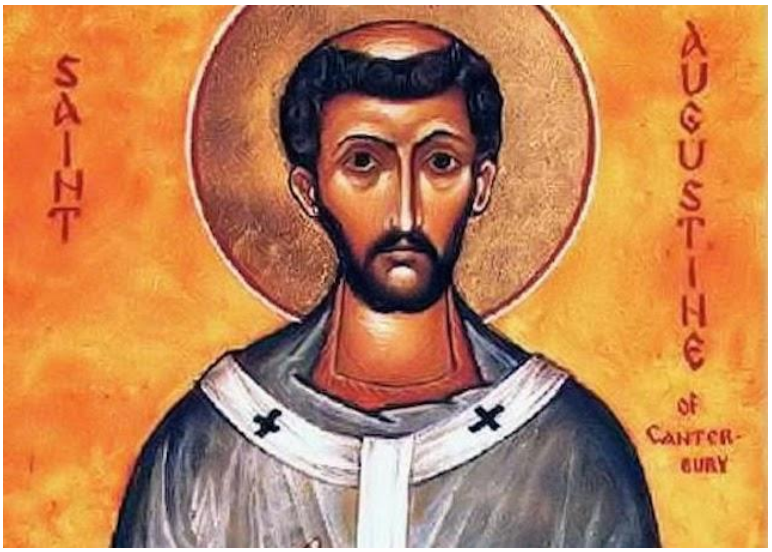

Do Británie preniklo svetlo Kristovho evanjelia už za čias apoštolov a svietilo tam až do 5. storočia, keď pohanskí Anglovia a Sasi ovládli južnú časť ostrova, zatlačili kresťanských Britov do hôr a na dobytých územiach kresťanstvo úplne potlačili. Avšak o 150 rokov neskôr bolo na tomto ostrove kresťanstvo opäť šírené a upevnené zásluhou svätého pápeža Gregora Veľkého.

Svätý Gregor dlho nosil vo svojom srdci vznešenú myšlienku pokresťančenia Anglosasov a sám sa vydal na cestu do Británie, aby tomuto národu ohlásil učenie spásy. Bol však prinútený vrátiť sa do Ríma, kde sa čoskoro stal pápežom. Preto sa rozhodol uskutočniť svoj dávny plán a začal kupovať mladých anglosaských otrokov, ktorých po poučení a pokrstení chcel vyslať ako kresťanských misionárov späť do ich vlasti. Dozvedel sa tiež, že pohanský kráľ z Kentu v Anglicku, Ethelbert, si vzal za manželku kresťanskú princeznú Bertu, dcéru parížskeho panovníka, ktorá zostala na pohanskom dvore horlivou katolíčkou a mala pri sebe biskupa Lindharda ako svojho dvorného kaplána. Pápež usúdil, že prišiel vhodný čas na začiatok veľkého diela pokresťančenia Anglicka.

V roku 596 vyslal Gregor Veľký z Ríma do Anglicka 39 benediktínskych mníchov na čele s opátom kláštora sv. Ondreja Augustínom. Títo misionári sa vydali na cestu do ďalekej, neznámej krajiny s nadšením a odhodlaním, že buď s Božou pomocou obrátia celý veľký národ na kresťanskú vieru, alebo za túto vieru zomrú mučeníckou smrťou. Keď však dorazili do Galie, dozvedeli sa hrozné veci o Anglosasoch – že sú to divokí, neústupní ľudia hovoriaci neznámym jazykom, že všetky pokusy o ich obrátenie budú márne a že plavba do Anglicka je mimoriadne nebezpečná.

Preľaknutí misionári poslali Augustína späť do Ríma, aby tieto prekážky opísal pápežovi a požiadal o radu. Pápež Gregor však zostal pevný vo svojom zámere a povedal Augustínovi, aby nestrácal odvahu, ale dôveroval Bohu, že toto veľké dielo sa podarí, ak sa ho misionári chopia s horlivosťou a odvahou. Pritom mu odporučil, aby si na ceste do Anglicka vzal z Galie niekoľko franských kňazov, ktorí by pôsobili ako tlmočníci a spolupracovníci.

Augustín sa teda vrátil k svojim bratom do Galie, prekonal ich pochybnosti a obavy, posilnil ich vieru a nadšenie. Získal niekoľko franských kňazov a spolu s nimi sa preplavil do Anglicka. Pristál pri ústí rieky Temža na ostrove Thanet. Odtiaľ poslal správu kráľovi Kentu, Ethelbertovi, že prišiel so svojimi druhmi, aby jemu a jeho národu oznámil radostné posolstvo o Božom kráľovstve a večnej radosti, ktorú Boh dáva tým, ktorí v neho veria a poslúchajú ho.

Kráľ odkázal, že misionári majú zostať na ostrove, kým si ich posolstvo premyslí. Po niekoľkých dňoch ich navštívil, ale nechcel s nimi hovoriť v stane, obávajúc sa, že by ho mohli začarovať, a prijal ich pod posvätným dubom. Augustín mu stručne predstavil základné pravdy kresťanskej viery. Kráľ pozorne počúval a odpovedal, že počul krásne slová a sľuby, ale že sú pre neho novotou a nemôže sa hneď vzdať viery svojich predkov v bohov. Povolenie im však dal – môžu sa usadiť v jeho hlavnom meste a slobodne šíriť svoje náboženstvo medzi jeho ľudom.

Misionári, potešení kráľovým láskavým prijatím, vstúpili do mesta Dorovern (Canterbury) v slávnostnom sprievode, nesúc strieborný kríž a tabuľu s krásnym obrazom Spasiteľa, a spievajúc žalmy. V meste stál kostolík sv. Martina, kde sa kráľovná Berta modlievala. Tam sa Augustín so svojimi bratmi usadil a začal svoju apoštolskú prácu. Svojím príkladným životom, horlivým hlásaním Božieho slova a láskavým prístupom si misionári rýchlo získali priazeň ľudu a čoskoro obrátili mnohých pohanských Anglosasov na kresťanskú vieru.

Na Turíce roku 597 sa dal pokrstiť aj kráľ Ethelbert a od toho času sa kresťanské evanjelium šírilo v jeho krajine úspešne a rýchlo. Na pokyn pápeža sa Augustín odobral do Galie, kde bol v Arles vysvätený za biskupa. Po návrate do Anglicka počas Vianoc roku 597 spolu so svojimi spolupracovníkmi pokrstil viac ako 10.000 Anglosasov. Ihneď nato vyslal dvoch kňazov do Ríma s radostnou správou o pokroku viery v Anglicku a požiadal o bohoslužobné nádoby, knihy, rúcha, relikvie a rady, ako má riadiť novokresťanské krajiny. Pápež Gregor prijal túto radostnú správu s nevýslovnou radosťou a vďačnosťou Bohu. Do Anglicka poslal nový zbor misionárov s potrebnými vecami a napísal kráľovi Ethelbertovi a kráľovnej Berte list, v ktorom ich pre ich zásluhy o kresťanskú vieru prirovnal ku Konštantínovi Veľkému a svätej Helene. Pápež zároveň poslal Augustínovi pallium, znak arcibiskupskej hodnosti, a podriadil jeho právomoci všetky biskupstvá, ktoré budú v Anglicku zriadené. Dal mu tiež podrobné pokyny týkajúce sa cirkevnej správy a disciplíny.

Kráľ Ethelbert podporoval katolíckych misionárov ochotne a daroval im svoj palác v Canterbury, aby tam mali svoj domov a už viac neboli v Anglicku cudzincami. Augustín premenil darovaný kráľovský palác na kláštor a vystaval pri ňom metropolitný Chrám Krista. Okrem toho nechal za mestom postaviť druhý kláštor s chrámom zasväteným apoštolom Petrovi a Pavlovi, ktorý bol neskôr rozšírený a premenovaný na Chrám sv. Augustína. Tento chrám sa stal strediskom celého náboženského života Anglicka, slúžil ako pohrebisko anglických kráľov a stal sa jedným z najslávnejších chrámov kresťanstva.

Augustín s pomocou svojich horlivých spolupracovníkov rozširoval kresťanskú vieru po celom Anglicku a zakladal biskupské sídla. Tento úspech bol možný vďaka ich láskavosti a obozretnosti. Augustín, podľa múdrych pokynov pápeža Gregora, postupoval voči Anglosasom citlivo a opatrne, snažiac sa získať si ich lásku prostredníctvom ústretovosti a rešpektovania menej dôležitých zvykov.

Misionári nebúrali pohanské chrámy, ale odstraňovali z nich modly, stavali oltáre so svätými relikviami, posväcovali ich a premieňali na kresťanské svätyne. Ľudia, ktorí boli na tieto chrámy zvyknutí, ich aj naďalej navštevovali, avšak už sa klaňali pravému Bohu. Podobne misionári nerušili národné zvyky a sviatky, ale dávali im kresťanský charakter. Na mieste bývalých pohanských hostín Anglosasi po obrátení organizovali kresťanské hostiny lásky, pri ktorých pamätali na chudobných. Podľa starého zvyku mohli ľudia počas sviatkov mučeníkov stavať okolo chrámov stany a venovať sa obľúbeným zábavám, pokiaľ sa vyhýbali všetkému, čo bolo v rozpore s kresťanskými mravmi.

Dlhoročné vojny medzi Anglosasmi a pôvodnými obyvateľmi ostrova, Britmi, vyvolali hlbokú nenávisť medzi týmito národmi. Zatiaľ čo Briti, zatlačení do západných horských oblastí, si vo väčšine zachovali kresťanskú vieru, Anglosasi sa k nej iba začali obracať. Augustín preto dúfal, že sa mu podarí oba národy zmieriť. Kráľ Ethelbert si tento zmier tiež želal. Augustín preto pozval britských biskupov na spoločné stretnutie a požiadal ich, aby odložili starú nenávisť voči Anglosasom a žili s nimi v pokoji. Zároveň ich vyzval, aby pomohli pri úplnom obrátení Anglosasov na kresťanskú vieru a aby sa vzdali niektorých nesprávnych zvykov, ktoré sa medzi nimi rozšírili pre rozľahlosť ich krajiny – napríklad rozdielneho slávenia Veľkej noci či krstných obradov. Briti však odmietli Augustína poslúchnuť. Po neúspešných rokovaniach prisľúbili len to, že sa zúčastnia druhého, väčšieho stretnutia. Aj tam však odolávali všetkým argumentom a prosbám, neboli ochotní vzdať sa svojich starých zvykov ani nadviazať akékoľvek vzťahy s nenávidenými Anglosasmi. Táto zatvrdnutosť Augustína hlboko zarmútila. Povedal im prorocké slová: „*Ak nechcete žiť s Anglosasmi ako bratia v pokoji, budú vašimi nepriateľmi a povedú proti vám krvavé vojny. Ak mi nechcete pomáhať viesť ich na cestu života, stanú sa vám nástrojom smrti.*“ Tieto slová sa neskôr smutne naplnili na zatvrdnutých Britoch.

Arcibiskup Augustín si svojou horlivou prácou pri zakladaní a šírení katolíckej viery v Anglicku získal nehynúce zásluhy a právom je nazývaný apoštolom tejto krajiny. Boh požehnával jeho apoštolskú činnosť a už za jeho života ho oslávil darom proroctva a zázrakov. Keď predvídal svoju smrť, ustanovil za svojho nástupcu na arcibiskupskom stolci v Canterbury svojho horlivého spolupracovníka Vavrinca. Augustín zomrel 26. mája 605 a jeho telo bolo pochované vo veľkolepom chráme v Canterbury.

Anglický národ, kým bol ešte katolícky, si svätého Augustína, prvého arcibiskupa Canterbury, vážil ako apoštola a patróna. Bohužiaľ, v 16. storočí zasiahla anglickú Cirkev veľká búrka. Čoskoro po Lutherovej reformácii prenikli jeho bludy aj do Anglicka a našli tam mnohých prívržencov. Ohavný kráľ Henrich VIII. zo zlosti, že pápež Klement VII. nemohol a nesmel mu povoliť, aby zapudil svoju riadnu

manželku Katarínu Aragónsku, s ktorou žil sedemnásť rokov, a aby sa oženil s jej dvornou dámou Annou Boleynovou, sa odtrhol od Ríma a vyhlásil sa za hlavu anglickej Cirkvi. Následne vo svojej ríši začal kruto prenasledovať veriacich katolíkov. Na jeho rozkaz podstúpili v Anglicku kvôli svojej katolíckej viere mučenícku smrť 2 kardináli, 2 arcibiskupi, 18 biskupov, 13 opátov, 500 predstavených kláštorov a mníchov, 38 doktorov, 12 vojvodov a grófov, 164 rytierov, 124 mešťanov a 110 žien.

Po smrti tohto tyrana preniklo do Anglicka Kalvínovo učenie. Počas vlády nehodnej kráľovnej Alžbety bol každý katolícky kňaz, ktorý sa v Anglicku odvážil vykonávať bohoslužby, kruto mučený a usmrtený. Tak bola krvavým násilím katolícka viera v Anglicku takmer úplne vyhubená. Avšak Boh nedopustil, aby vinica svätého Augustína, zavlažená potom a krvou toľkých mučeníkov a apoštolov, zostala navždy spustošená a zabudnutá. V tomto storočí nastal v Anglicku veľký a blahodarný obrat. Katolícka Cirkev sa tu už teší úplnej slobode a prospieva tak potešujúco, že je isté, že celá táto krajina bude opäť katolíckou, akou bola po dlhé stáročia.

---

24. mája sa slávi pamiatka svätej Johany, Pánovej učeníčky, o ktorej sa zmieňuje evanjelista Lukáš (Lk 8, 3), že bola vdova po Chúzovi, úradníkovi kráľa Herodesa. Spomíname si tiež na svätú Afro, mučeníčku v Brescii; svätého Šimona Mladšieho, stĺpovníka z Antiochie; svätého Vincenta Lerinského, reholníka († 450) a ďalších.

25. MÁJ

I. Sv. Gregor VII., pápež (11. stor.)

Dňa 21. apríla 1073 zomrel pápež Alexander II. Počas pohrebných slávností v Lateránskej bazilike v Ríme začal zhromaždený ľud mohutne volať: *„Arcidiakon Hildebrand bol svätým Petrom zvolený za biskupa!“* Kardináli sa následne zišli v chráme svätého Petra v okovách a jednohlasne zvolili Hildebranda, arcidiakona, na všeobecnú žiadosť rímskeho duchovenstva i ľudu za pápeža.

Hildebrand, podľa niektorých rodák z Ríma, podľa iných syn chudobného tesára Boniza z Toskánska, bol vychovávaný svojim strýkom, opátom kláštora Panny Márie na Aventíne v Ríme. Ako mladík odišiel do preslávenéhо kláštora Cluny vo Francúzsku, kde prijal reholné rúcho svätého Benedikta

a žil v prísnej disciplíne. Čoskoro sa stal kaplánom pápeža Gregora VI., ktorému verne slúžil aj vo vyhnanstve v Nemecku, kam ho roku 1046 poslal kráľ Henrich III. Po smrti tohto pápeža sa Hildebrand vrátil do kláštora Cluny, kde bol zvolený za predstaveného.

V roku 1048 ho biskup Bruno, ktorému bola ponúknutá pápežská dôstojnosť, požiadal, aby ho sprevádzal do Ríma. Bruno nastúpil na pápežský stolec ako Lev IX. a Hildebrandovi zveril významné úlohy. Vymenoval ho za kardinála a správcu pápežských statkov. Hildebrand, vychovaný v prísnej disciplíne, obdarený vzácnymi darmi ducha a preniknutý úprimnou láskou k Cirkvi, vykonal pre pápežstvo veľké služby. Pomáhal riešiť neporiadky v duchovenstve i medzi ľudom.

V roku 1054 bol vyslaný do Francúzska, aby vyriešil spor s heretikom Berengárom. Počas cesty sa však dozvedel o smrti pápeža Leva IX. a neodkladne sa vrátil do Ríma. Počas pontifikátov svojich predchodcov mal ako arcidiakon hlavný podiel na vedení katolíckej Cirkvi a bol odvážnym obhajcom práv Apoštolského stolca.

Vtedajšia doba bola nadmieru chaotická. Katolícka Cirkev bola v neslýchanom ponížení, podrobená moci lakomých panovníkov a šľachticov, ktorí, hoci mali byť jej ochrancami, snažili sa ju vykorisťovať, obohacovať sa na jej majetkoch a privádzať duchovenstvo do stavu podriadenosti. Biskupi, preláti a ďalší kňazi väčšinou získavali svoje úrady svätokupectvom, boli úplne závislí na svojich svetských patrónoch a žili nepríkladným spôsobom. Apoštolský stolec sa voči mocným a chamtivým panovníkom stal bezmocným. Duchovenstvo v mnohých krajinách sa v týchto smutných pomeroch stalo *„soľou, ktorá stratila chuť“,* a preto v ľude hynula viera, zbožnosť i mravnosť.

Pri tom všetkom kresťanské národy na Východe aj Západe ohrozovali Mohamedáni a v Konštantínopole zúrila neblahá schizma gréckej Cirkvi. Rimania, Longobardi a Normani v Taliansku, s ktorými pápeži najviac prichádzali do styku, boli zdemoralizovaní a horší ako pohania. Tieto neblahé pomery Hildebrand veľmi dobre poznal, a preto váhal prijať ťažké bremeno pápežskej hodnosti, ktoré mu po smrti Alexandra II. kardináli jednomyseľne ponúkli. Požiadal cisára Henricha IV., aby túto voľbu nepotvrdil, no cisár mu nevyhovel, a tak zvolenému nezostávalo iné, než aby sa, hoci aj nechtiac, podrobil.

Po prijatí svätenia nastúpil Hildebrand v roku 1073 na pápežský stolec a prijal meno Gregor VII. Nový pápež si vytýčil úlohu: vykoreniť všetky neporiadky, ktoré v Cirkvi na jej škodu zapustili korene; za každú cenu oslobodiť Apoštolský stolec i celé duchovenstvo z nedôstojného podriadenia a jarma svetskej moci; rázne potlačiť hriešne svätokupectvo a obnoviť kázeň v duchovenstve. Tento obrovský cieľ si Gregor VII. stanovil s ohromnými schopnosťami: nezlomnou dôverou v Boha, neohrozenou podnikavosťou, vytrvalosťou a obetavou trpezlivosťou, nezištnosťou, veľkou skúsenosťou, hlbokou vzdelanosťou a vrúcnou láskou k Cirkvi. Navyše bol Gregor VII. mužom nepoškvrnených mravov a prísneho, svätého života.

Gregor VII. najprv obnovil dôstojnosť pápežského stolca v cirkevnom štáte a potom sa obrátil k riešeniu gréckej schizmy. V tom čase Turci ohrozovali Grécku ríšu a cisár

Michal VII. v Konštantínopole sa ocitol v ťažkostiach. Pápežovi ponúkol zmierenie a cirkevnú jednotu výmenou za pomoc proti Turkom. A skutočne, Konštantínopol opäť uznal pápeža za svoju duchovnú hlavu. Gregor VII. sa potom snažil zorganizovať veľkú križiacku výpravu proti Saracénom, na čelo ktorej sa chcel sám postaviť. Na jeho výzvu sa vo Francúzsku a Taliansku zhromaždilo asi 50.000 kresťanských bojovníkov. Žiaľ, túto zamýšľanú križiacku výpravu zmaril kráľ Henrich IV. a aj neverní Gréci sa čoskoro od pápeža odvrátili a vrátili sa do svojej schizmy.

V Čechách už od roku 1071 prebiehal spor medzi pražským biskupom Jaromírom, z rodu Přemyslovcov, a olomouckým biskupom Jánom, pre ktorý boli na Jaromíra uvalené najťažšie cirkevné tresty. Gregor VII. poslal čoskoro po svojom nástupe na pápežský stolec do Čiech dvoch vyslancov, aby tieto spory upokojili. Napokon sa podarilo dosiahnuť zmierenie a biskup Jaromír, ktorý sa na pápežov príkaz odobral do Ríma, činil pokánie a v roku 1074 bol opäť ustanovený do svojej hodnosti.

Gregor VII. sa prioritne zameral na potlačenie svätokupectva a nedisciplinovanosti duchovenstva. Na pôstnej synode rímskeho duchovenstva v roku 1074 vydal pápež tieto nariadenia:

- Kto dosiahol svätenie alebo duchovný úrad svätokupectvom, nesmie ďalej v Cirkvi slúžiť.
- Kto si za peniaze zaobstaral cirkevné benefícium, stratí ho a v budúcnosti nesmie byť žiadny kostol predaný ani kúpený.
- Nik ženatý nesmie byť vysvätený za kňaza a žiadny kňaz nesmie vstúpiť do manželstva. Ženatí kňazi nech sú ihneď zosadení a nesmie im byť dovolené slúžiť svätú omšu alebo vykonávať akékoľvek cirkevné úkony.

Tieto nariadenia neboli žiadnou novinkou, predchádzajúci pápeži už hrozili prísnymi trestami tým, ktorí ich ignorovali. Gregor VII. však k svojim rozhodnutiam pridal nový dodatok, ktorý sa týkal veriacich: *„Každý veriaci, ktorý by sa zúčastnil cirkevných úkonov, či už svätej omše alebo udeľovania sviatostí, vykonávaných kňazom, ktorý tieto nariadenia nedodržiava, bude exkomunikovaný z Cirkvi.“*

Tí duchovní, ktorí sa nechceli polepšiť z lásky k Bohu a z úcty k svojmu posvätnému úradu, museli byť k tomu donútení samotným ľudom. Zákony o celibáte duchovenstva sa v mnohých krajinách stretli s tuhým odporom. Gregor VII. však na to nedbal a neustával v zasielaní prísnych nariadení, napomínal, prosil, karhal a hrozil trestami. Tam, kde to bolo potrebné, posielal vyslancov, aby zvolávali duchovenstvo na zhromaždenia, na ktorých boli tieto nariadenia vyhlásené. Pápež sa nebál odporu mnohých biskupov a neváhal zosadzovať neposlušných a uvaľovať kliatbu na každého, kto jeho rozhodnutia ignoroval. Najlepším vykonávateľom týchto cirkevných zákonov bol samotný ľud. Veriaci odmietali prijímať sviatosti od ženatých kňazov alebo od tých, ktorí boli usvedčení zo svätokupectva. Štítili sa ich a neodvádzali im desiatky.

Podobne rázne vystúpil Gregor VII. proti svätokupectvu a svetskej investitúre. Časom si svetskí panovníci privlastnili obsadzovanie biskupských stolcov a iných

cirkevných hodností tak, že biskupov buď priamo vymenovali, alebo do ich voľby zasahovali takým spôsobom, že táto voľba bola iba formálna a zdaním voľby. Panovníci odovzdávali biskupom a opátom berlu a prsteň ako symboly ich dôstojnosti, čím ich uvádzali do úradu. Pri tejto investitúre predávali panovníci cirkevné hodnosti tomu, kto ponúkol najviac, plnili si pokladnice a biskupov a opátov považovali za svojich poddaných vazalov. Najohavnejším spôsobom takto kupčil s cirkevnými hodnosťami a majetkami nemecký kráľ Henrich IV.

Proti týmto neprávostiam vydal Gregor VII. v roku 1075 rozhodnutie: *„Kto by prijal biskupstvo alebo opátstvo z rúk nejakého nekňaza, nech nie je považovaný za biskupa alebo opáta a nech ho nikto neposlúcha ako biskupa alebo opáta. Okrem toho mu zakazujeme vstup do kostola, pokiaľ neopustí miesto, ktoré získal zločinom ctižiadosti a neposlušnosti. Rovnaké ustanovenia platia pre nižšie cirkevné hodnosti ... Ak by sa niektorý z cisárov, vojvodov, markgrófov, grófov alebo iných svetských mocností či osôb opovážil udeliť investitúru na biskupstvo alebo akúkoľvek cirkevnú hodnosť, nech je postihnutý rovnakým trestom.“*

Týmito rozhodnutiami pápež, prirodzene, zasiahol do léna kniežat, čím proti sebe vyvolal veľké búrky. Napriek tomu pevne zotrvával na svojom stanovisku, pretože nepoznal iný spôsob, ako oslobodiť Cirkev spod poroby svetských pánov a učiniť duchovenstvo nezávislým. Gregor VII. pevnou rukou nasmeroval sekeru na koreň všetkého vtedajšieho zla v Cirkvi, aby mohol duchovenstvu, oslobodenému z nedôstojných pút svetského poručníctva, ľahšie vštepiť cirkevného ducha. Gregor VII. však nemal v úmysle odnímať svetským panovníkom niektoré ich práva, ktoré im podľa zákona prislúchali pri obsadzovaní cirkevných úradov. Chcel s nimi v tejto veci vyjednávať, no nebolo jeho vinou, že najmä Henrich IV. odmietol s ním o tomto viesť akékoľvek rokovania.

Najväčším odporcom veľkých reforiem Gregora VII. v Cirkvi bol nemecký kráľ Henrich IV. Tento panovník, ktorý osirel vo svojom šiestom roku, mal byť podľa želania svojho zosnulého otca Henricha III. vychovávaný pod dozorom pápeža Viktora II. Žiaľ, pápež čoskoro zomrel, a mladý princ sa dostal do rúk nehodných vychovávateľov, ktorí ho skazili. Keď bol vo svojich pätnástich rokoch vyhlásený za plnoletého, Henrich, známy svojou zhýralosťou, nedokázal ovládať ani seba, ani svoju ríšu. Žil nemravne, konal svojvoľne a násilne. Keď jeho ukrutnosti podnietili Sasov k vzbure, v roku 1075 ich porazil, a v dôsledku tohto víťazstva sa stal ešte pyšnejším. Pápež sa k nemu spočiatku správal s veľkou láskavosťou a zhovievavosťou, dokonca mu vo spore so Sasmi ponúkol svoje sprostredkovanie. Henrich, tiesnený povstaleckými Sasmi, napísal Gregorovi pokorný list, v ktorom ľútostivo priznal, že doteraz žil nehodne, vládol nespravodlivo, siahal na cirkevný majetok a svätokupectvom prideľoval cirkevné hodnosti. Sľúbil, že sa polepší, a prosil o rozhrešenie, otcovskú radu a pomoc. Sotva však Henrich premohol odbojných Sasov, okamžite zrušil svoj priateľský vzťah k pápežovi, povolal späť na svoj dvor exkomunikovaných poradcov a opäť začal svätokupectvom rozdávať biskupstvá a opátstva svojim nehodným obľúbencom, ignorujúc pápežove rozhodnutia.

Gregor ho otcovsky napomínal a vyzýval, aby neutláčal Cirkev a poslúchal Apoštolskú stolicu, ako sa patrí na kresťanského kráľa. Keď pápežskí poslovia s týmto napomenutím prišli ku kráľovi do Goslaru, prijal ich veľmi nemilosrdne a prinútil ich, aby mu predložili pápežský príkaz. Ten znel, že neposlušný panovník sa má počas pôstu dostaviť na budúci snem do Ríma a zodpovedať sa zo zločinov, z ktorých bol obvinený, najmä zo svätokupectva a cudzoložstva. Ak tak neurobí, bude vylúčený z Cirkvi.

Henrich IV., podnecovaný svojimi radcami, zvolal dňa 29. januára 1076 biskupov a opátov z Nemecka do Wormsu. Na tomto zhromaždení obvinili pápeža z rozličných vymyslených zločinov – z čarodejníctva, kacírstva a z údajne nečestného získania svojho úradu. Na základe tejto hanebnej a falošnej obžaloby odsúdili zhromaždení biskupi a opáti, ktorí boli úplne závislí od kráľa, Gregora VII., vypovedali mu poslušnosť a vyzvali ho, aby sa vzdal svojho úradu. Po skončení snemu poslal kráľ poslov do severného Talianska, aby tamojších biskupov odvrátili od pápeža. Zároveň sa snažil podnietiť Rimanov, aby Gregora zosadili. Henrich poslal pápežovi urážlivý a surový list nazvaný *„Hildebrandovi, nie pápežovi, ale falošnému mníchovi.“*

Medzitým Gregor VII. zažíval pre svoju horlivosť v uskutočňovaní cirkevných reforiem veľké ťažkosti aj v samotnom Ríme. Jeho najzúrivejší nepriateľ Cencius, podriadený nemeckému kráľovi, vtrhol na Vianoce roku 1075 s ozbrojencami do chrámu Panny Márie Väčšej, kde pápež práve slúžil omšu, zajal ho a uväznil vo veži. Ľud síce pápeža oslobodil a Cencius ho naoko požiadal o odpustenie, no krátko nato sa zmocnil pevnosti neďaleko Ríma, odkiaľ pápežovi vzdoroval a spôsoboval veľké škody na cirkevnom majetku.

Vo februári 1076 Gregor zvolal v Ríme ohlásený pôstny snem biskupov. Keď kráľov posol na sneme začal pápeža urážať a čítať rozhodnutia z Wormsu, hroziac, že Rimania sa proti nemu vzbúria, prítomní svetskí páni sa tak rozhorčili, že by sa na posla vrhli, keby ich pápež nezastavil. Potom Gregorovi nezostalo nič iné, než tvrdošijného a neverného Henricha IV. spolu s jeho radcami exkomunikovať z Cirkvi.

Exkomunikovaný Henrich okamžite zvolal nemeckých biskupov do Wormsu a pokúsil sa ich donútiť, aby zvolili nového pápeža. Situácia v Nemecku sa však začala vyvíjať inak, ako si pyšný kráľ predstavoval. Spočiatku mnohí biskupi z obavy pred Henrichovou silou hanobili pápeža, no postupne si uvedomovali spravodlivosť Gregorovej veci, najmä keď Henrich neprejavoval žiadne polepšenie. Nakoniec spoznali svoju chybu a prosili pápeža o odpustenie. Nespokojnosť s Henrichovým krutým zaobchádzaním so Sasmi a jeho zlou vládou rástla aj medzi kniežatami, čo prinútilo Henricha dočasne sa vzdať plánu na zvolenie vzdoropápeža.

Gregor neprestával vyzývať kráľa a jeho exkomunikovaných radcov k zmiereniu s Cirkvou. Keď kniežatá začali uvažovať o zosadení Henricha a voľbe nového kráľa, Gregor ich v liste z 3. septembra 1076 vyzval, aby sa neunáhlili a zostali verní Henrichovi, ak sa polepší. Až ak by vo svojej zatvrdilosti zotrval, mali zvoliť nového kráľa.

Henrich, vidiac, že sa proti nemu v ríši dvíha búrka, sľuboval kniežatám, že sa polepší, no oni mu neverili. Preto sa dohodli, že spor predložia na rozhodnutie pápežovi a požiadali ho, aby sa zúčastnil ríšskeho snemu v Augsburgu, plánovaného na Hromnice roku 1077. Henrich, nechtiac, prijal všetky podmienky, sľúbil pápežovi poslušnosť a prepustil svojich exkomunikovaných radcov. Henrich si však od snemu nič dobré nesľuboval. Obával sa, že kniežatá naňho pred pápežom vznesú vážne obvinenia a pravdepodobne ho zosadia. Preto sa rozhodol radšej pápeža predbežne zmieriť a s jeho pomocou si nakloniť nespokojné kniežatá. Tak sa ešte pred Vianocami roku 1076 vydal s manželkou Bertou a synom Konrádom na cestu k pápežovi do Ríma.

Medzitým sa pápež vybral na snem do Augsburgu. Keď sa dozvedel o príchode kráľa Henricha, nedôveroval mu, a preto sa pre svoju bezpečnosť uchýlil na nedobytný hrad Canossa v Modene. Tu sa nečakane, bez pozvania pápeža, objavil Henrich pred bránou hradu. Oblečený v kajúcom vlnenom rúchu stál od rána do večera ako kajúcnik, prosiac, aby bol zbavený kliatby a opäť prijatý do Cirkvi. Takto vytrval tri dni. Na štvrtý deň ukončil svoje pokánie a prisľúbil, že sa podrobí rozhodnutiu pápeža na ríšskom sneme, navždy sa vzdiali od zlých radcov a bude nápomocný pápežovi pri odstraňovaní neporiadkov v Cirkvi, ak mu bude navrátené kráľovstvo. Tento sľub bol prítomnými pánmi spečatený prísahou. Hneď nato bol kráľ spolu s ostatnými exkomunikovanými vpustený do hradu. Tam všetci padli na zem a s plačom prosili o milosť. Pápež, dojatý k slzám, ich rozhrešil, prijal späť do Cirkvi a na znak zmierenia im dal bozk pokoja. Pri svätej omši podal kráľovi Eucharistiu a potom s ním stoloval. Tento pamätný akt zmierenia sa odohral 28. januára 1077.

Henrichovo pokánie však nebolo úprimné. Vrtkavý kráľ sa čoskoro pridal k odbojným Lombardom, pokúsil sa zabrániť pápežovi v ceste do Augsburgu, opäť si k sebe povolal svojich zlých radcov a vôbec neplnil svoje sľuby. Následkom toho nemecké kniežatá na sneme vo Forchheime 13. marca 1078 vyhlásili Henricha za zosadeného z trónu a zvolili za kráľa Rudolfa, vojvodu švábského. Pápež sa napriek tomu usiloval zachovať Henrichovi kráľovskú korunu a váhal uznať Rudolfa, dúfajúc, že sa mu predsa len podarí nastoliť mier a pokoj v Nemecku. Keď však Henrich opäť vystúpil proti pápežovi, vyhrážal sa vzdoropápežom a snažil sa podplácaním povzbudiť Rimanov proti nemu, pápež Gregor VII. ho 7. marca 1080 znovu exkomunikoval, zosadil z kráľovskej hodnosti a potvrdil Rudolfa ako nemeckého kráľa.

Keď sa táto správa dostala do Nemecka, Henrich zvolal lojálnych biskupov z Nemecka a Lombardska do Brixenu. Tam vyhlásil pápeža Gregora za zosadeného a zabezpečil nezákonným spôsobom zvolenie ravenského biskupa Wiberta za vzdoropápeža pod menom Klement III. Po víťazstve nad Rudolfom Henrich v roku 1081 tiahol na Rím, ale Rimania mu neotvorili brány, ako dúfal, a musel odtiahnuť bez úspechu. Podobne neúspešne obliehal tri mesiace Rím aj v roku 1082. Až po treťom, sedemmesačnom obliehaní, 3. júna 1083, dobyl rímsku štvrť Leoninu spolu s chrámom sv. Petra. K tomuto úspechu významne prispelo české knieža Vratislav II., Henrichov spojenec, ktorý mu poslal 4000 hrivien striebra a 300 ozbrojencov

vedených svojím synom Bořivojom a Vyprechtom z Grojského. Česi boli medzi prvými, ktorí zdolali hradby Ríma.

Henrich, hoci bol stále pod kliatbou, chcel prinútiť Gregora, aby ho korunoval za cisára. Pápež však trval na tom, že Henrich sa musí najprv zmieriť s Cirkvou, a tak všetky ďalšie rokovania zlyhali. Gregor sa stiahol do pevnosti Anjelský hrad, zatiaľ čo Henrich usporiadal v Ríme snem, na ktorom dal vyhlásiť vzdoropápeža Klementa III. Tento ho potom v chráme sv. Petra korunoval spolu s jeho manželkou Bertou za cisára.

Na pomoc pápežovi sa vydal normanský vojvoda Robert Guiscard so 60.000 mužmi z južného Talianska. Henrich, ktorý sa nemohol s ním rovnať, rýchlo odtiahol do Nemecka so svojím vzdoropápežom. Guiscard, ktorý podvodom ovládol Rím, vyslobodil pápeža z Anjelského hradu a priviedol ho do Lateránu, kde mu Normani vzdali hold. Tretí deň boli Normani zradne napadnutí Rimanmi, no porazili ich a následne strašne plienili mesto, až ho premenili na ruiny.

Gregor, vidiac, že Rimania sa naňho kvôli Normanom hnevajú, odišiel s Robertom najprv do Monte Cassina, potom do Beneventa a nakoniec do Salerna. Tam začiatkom roka 1085 vážne ochorel a v máji upadol na lôžko, z ktorého už nevstal. Keď prítomní kardináli a biskupi chválili jeho zásluhy o Cirkev, povedal im: *„Nevážim si vysoko svoje práce, teším sa len z toho, že som vždy miloval spravodlivosť a nenávidel neprávosť.“* Keď sa obávali o budúcnosť, utešoval ich a s pohľadom upreným do neba povedal: *„Odchádzam k Bohu a budem mu vás v modlitbách odporúčať.“* Jeho posledné slová boli: *„Miloval som spravodlivosť a nenávidel neprávosť, preto zomieram vo vyhnanstve.“*

Zomrel v Pánovi dňa 25. mája 1085 a bol pochovaný v hlavnom chráme v Salerne. Nad jeho hrobom dal neskôr Ján z Procidy postaviť nádhernú kaplnku. V roku 1577 bolo telo Gregora VII. exhumované a zistené ako neporušené, a v roku 1578 mu salernský arcibiskup Colonna postavil honosný náhrobok s nápisom: *„Gregor VII., najprísnejší obranca a najvytrvalejší ochranca slobody Cirkvi, ktorý horlivo bránil práva rímskeho pápeža proti zrade Henricha, sväto zomrel dňa 25. mája 1085 v Salerne.“* Pápež Pavol V. po preskúmaní jeho života a zázrakov ho v roku 1606 slávnostne vyhlásil za svätého.

Toho istého dňa, 25. mája 1085, kedy Gregor VII. zomrel v Salerne, kresťania víťazne vstúpili do Toleda a nad bránami tohto starobylého hlavného španielskeho mesta opäť vztýčili svätý kríž po porážke moslimských Maurov, ktorí tam dlho vládli. K tomuto úspechu významne prispel aj tento veľký pápež.

Gregor VII. patrí medzi najslávnejších pápežov. Cirkevné hodinky o ňom hovoria: *„Osvietil podivuhodne celú Cirkev. Žiaril ako slnko v dome Božom. Mocný skutkom i slovom usiloval o obnovu cirkevnej disciplíny, šírenie viery a vyhubenie bludov a mravného úpadku s takou horlivosťou, že, ako sa traduje, od apoštolských čias nebolo pápeža, ktorý by pre Cirkev Božiu podstúpil väčšiu námahu a úsilie a ktorý by za jej slobodu bojoval horlivejšie. Bol to muž naozaj svätý, obranca Cirkvi a trestajúci zločincov, známy mnohými zázrakmi za života i po smrti.“*

Gregor vo svojom liste s ľútosťou a strachom, trpiac nad žalostným stavom Cirkvi, napísal: *„Často som prosil Boha, aby ma buď vzal z tohto života, alebo aby ma urobil schopným pomáhať našej matke Cirkvi; no on ma neoslobodil od veľkých súžení, ani som nemohol prospievať Cirkvi tak, ako som túžil. Prežívam každodenné bolesti a márne nádeje, zmietaný tisícimi búrkami, žijúc neprestajne, akoby som umieral.“*

Všetko, čo tento veľký pápež podnikal, smerovalo k zveľadeniu katolíckej Cirkvi a k záchrane vtedajšieho ľudstva, ktoré sa ponáralo do hroznej skazenosti. Presadzujúc svoje veľkolepé myšlienky sa nezľakol žiadneho odporu a pustil sa do boja aj s najmocnejším panovníkom svojej doby, bol mužom nezlomného charakteru a železnej vôle. Podľa jeho presvedčenia mohla hynúcemu kresťanstvu pomôcť iba pápežská moc, pod ktorou mali svetskí panovníci spolupracovať na večnom aj dočasnom blahu národov.

O jeho nezištnosti najlepšie svedčia slová, ktoré napísal anglickej kráľovnej Matilde, keď mu ponúkla, že mu dá, čokoľvek si zažiada. Gregor VII. jej odpovedal: *„Nežiadam od teba zlato, drahokamy ani poklady tohto sveta, ale pohŕdajúc týmito vecami túžim radšej po čistom živote, dobročinnosti k chudobným a láske k Bohu i k blížnym.“*

Gregor VII. prosil dánskeho kráľa, aby nedovoľoval prenasledovanie úbohých žien obviňovaných z čarodejníctva, ktoré ľudia vinili z privolávania búrok a krupobitia.

Chorvátsko-dalmátskemu vojvodovi Demetrovi Zvonimirovi (1076–1089) udelil Gregor VII. kráľovskú hodnosť a poslal k nemu vyslancov, ktorí ho v roku 1076 v Solinskom chráme sv. Petra slávnostne pomazali a korunovali po zložení prísahy vernosti Apoštolskej stolici.

Bohužiaľ, české knieža Vratislav II. stál po boku kráľa Henricha IV. proti Gregorovi VII. Vo všetkých Henrichových bojoch s pápežom tiekla česká krv, bez ktorej by bol Henrich podľahol. Hoci Henrich za tieto služby Vratislavovi v roku 1086 udelil kráľovskú korunu, titul kráľa v stredoveku udeľoval pápež, a preto bolo toto kráľovstvo závislé na milosti nemeckého kráľa a neuznával ho ani Henrichov vzdoropápež Klement III., hoci sa mu Vratislav klaňal. Keby bol Vratislav ostal verný pápežovi Gregorovi VII., bol by mu tento udelil kráľovskú korunu, ako ju udelil chorvátskemu Zvonimirovi; Čechy by sa už vtedy stali samostatným dedičným kráľovstvom a pražské biskupstvo by sa už v tom čase povýšilo na arcibiskupstvo.

Gregor VII. sa nedočkal víťazstva svojich ďalekosiahlych plánov, avšak jeho vznešené myšlienky, smerujúce k oslobodeniu Cirkvi z poroby svetskej moci a k zveľadeniu disciplíny duchovenstva, nezanikli jeho smrťou a boli napokon uskutočnené. Po dlhých sporoch došlo v roku 1122 vo Wormse k dohode medzi pápežom Kalixtom II. a kráľom Henrichom V., podľa ktorej sa biskupi a opáti v ríši mali napokon slobodne voliť kapitulami a kláštormi podľa cirkevných zákonov. Panovník už nemal uvádzať zvolených hodnostárov do ich úradu odovzdaním berly a prsteňa, ale mal im podľa lénneho práva udeľovať iba držbu pozemkov prostredníctvom žezla. Tento pamätný *„Wormský konkordát“* bol v roku 1123 potvrdený Lateránskym cirkevným koncilom.

Poučenie:

Svätý Gregor VII. neúnavne pracoval a nebojácne bojoval za česť a slávu Božiu, zveľadenie Cirkvi, ochranu pravej viery, obrátenie hriešnikov a vykorenenie nepravostí, a preto musel znášať obrovské utrpenie. Bezbožníci a zvrátení ľudia odjakživa nenávideli a prenasledovali tých, ktorí karhali ich neprávosti. *„Poďme, utláčajme spravodlivého, lebo sa protiví našim skutkom, vyčíta nám prestúpenie zákona a obviňuje nás z hriechov nášho života. Jeho život je iný než životy ostatných a jeho cesty sú odlišné. Vyskúšajme ho potupou a trápením a odsúďme ho na tú najpotupnejšiu smrť.“* (Múd 2, 6–20). Takto hovorili bezbožníci už za Starého zákona. A Písmo sväté o nich hovorí: *„Takto uvažujú, lenže blúdia, lebo ich zaslepila ich zloba.“* (Múd 2, 21). Táto zloba je naozaj strašná. Títo ľudia nenávidia cnosť a milujú neprávosť, nechcú strpieť, aby vedľa nich bol niekto, kto miluje cnosť a nenávidí neprávosť.

Nenechajme sa pomýliť týmito zaslepenými a vášnivými ľuďmi a pamätajme na slová Písma svätého o poslednom súde: *„Vtedy sa spravodlivý postaví s veľkou dôverou pred tvárou tých, čo ho sužovali (kedysi) a čo znevažovali jeho námahy. Keď to uzrú, zmocní sa ich strašná hrôza, zmeravejú z nečakanej spásy. Navzájom si budú vravieť s ľútosťou, zo skľúčenej duše horekovať budú: "To tento bol, ktorého sme vysmievali kedysi, zasypávali ho posmechom, my blázni! Nazdávali sme sa, že jeho život je šialenstvom a že jeho koniec je potupný. A hľa, veď ho medzi Božích synov pripočítali a má údel medzi svätými!“* (Múd 5, 1–5).

II. Sv. Urban, pápež a mučeník (3. stor.)

Svätý Urban pochádzal zo staroslávnej rímskej rodiny. Narodil sa vo večnom meste Ríme. Keď v roku 223 zomrel sv. pápež Kalixt, na pápežský trón bol povýšený Urban. Rímskej ríši vtedy vládol cisár Alexander Severus. Bol to tichý a od prirodzenosti kresťanom naklonený cisár, ale svojim vplyvným miestodržiteľom nemohol zabrániť v prenasledovaní kresťanov, lebo ich k tomu podnecoval pohanský ľud. V Ríme mal neobmedzenú moc krutý Almach, ktorý kresťanov brutálne prenasledoval a mučil. Mnohí sa skrývali, aby sa vyhli jeho ukrutnostiam. Almach si preto najal vyzvedačov – medzi nimi aj krutého pohana Karpása, ktorý sa horlivo podieľal na pátraní po kresťanoch.

Pápež Urban svojím príkladným životom a horlivým kázaním obrátil na kresťanstvo mnohých pohanov. Posilňoval mučeníkov a vyznávačov viery – medzi nimi aj slávneho Valeriána, manžela svätej Cecílie, a jeho brata Tiburcia, ktorí obaja položili život za vieru v Ježiša Krista.

Keď Almach začal čoraz zúrivejšie vystupovať proti kresťanom, pápež Urban sa spolu s dvoma kňazmi a troma diakonmi ukryl v jaskyni pri hroboch svätých mučeníkov. Karpás ich úkryt vypátral a s veľkou škodoradosťou to oznámil Almachovi. Ten okamžite poslal vojakov, ktorí Urbana, jeho spoločníkov a viacerých veriacich zatkli a priviedli pred Almacha. Almach sa na pápeža oboril: *„Ty si ten Urban – známy zvodca, ktorého sme už neraz varovali a trestali, a ktorého si kresťania vybrali za svojho vodcu?“* Svätý Urban pokojne odpovedal: *„Áno, som to ja. Učím ľudí opustiť bezbožný a hriešny život a viesť ich po ceste pravdy.“* Miestodržiteľ sa opýtal: *„Tou tvojou pravdou myslíš to, že ľudí navádzaš, aby pohŕdali našimi božstvami, odmietali obety a neposlúchali štátnu moc?“* Urban odvetil: *„Vašich bohov ako kresťan uctievať nemôžem a nesmiem. A nebojím sa takej moci, ktorá sa ma pokúša k tomu násilím prinútiť. Urob so mnou, čo uznáš za vhodné – som pripravený na všetko.“* Almach nariadil, aby Urbana a jeho kňazov odviedli do väzenia za mestom, pri chráme boha Jupitera. Keď sa kresťania dozvedeli, že pápež bol uväznený, spočiatku sa zľakli – no nestratili odvahu. V noci sa potajomky vybrali k väzeniu, kde podplatili žalárnika Anolina, ktorý ich vpustil dovnútra. Keď Urbana uvideli v reťaziach, so slzami padli na kolená a prosili ho o požehnanie. Celú noc až do úsvitu s ním strávili v modlitbe.

Na druhý deň si ho dal Almach znovu predvolať a pokúsil sa ho prinútiť, aby obetoval pohanským bohom. No všetky jeho snahy boli márne. Obvinil ho, že viaceré rodiny priviedol do nešťastia len preto, aby sa zmocnil ich majetku. Urban mu odpovedal: *„Cecília a jej príbuzní nezomreli nadarmo – ich mučenícka smrť im otvorila brány Božieho kráľovstva. Ty nešťastný človek, nauč sa poznať pravého Boha! Cecília zo svojej lásky k Bohu rozdala všetok svoj majetok chudobným a radšej prijala krutú smrť, než by mala žiť v hriechu. Jej smrť nebola koncom, ale začiatkom nového, večného života. Ale hrozný je koniec tých, ktorí vedome zostávajú v duchovnej slepote, žijú v hriechu a náruživosti – tých čaká večné zatratenie.“*

Zahanbený pohan sa obrátil na kresťanov a spýtal sa ich: *„Myslíte si to isté?“* Keď odpovedali, že áno, dal ich nemilosrdne zbičovať. Všetci však ďakovali Bohu, že ich uznal za hodných trpieť pre jeho meno. Rozzúrený Almach sa oboril na svätého otca: *„Ty nehodný starec! Túžiš po smrti, lebo si starý a unavený životom. A týmto mladým mužom závidíš ich mladosť, preto si ich zviedol, aby s tebou prišli o život, keď ty aj tak čoskoro zomrieš.“* Kňaz Ján sa postavil na obranu pápeža Urbana: *„To, čo hovoríš, nie je pravda! Už ako mladík zasvätil náš svätý otec Urban celý svoj život Ježišovi Kristovi a bol vždy pripravený obetovať ho pre Božiu slávu. Prečo si myslíš, že bol toľkokrát postavený pred súd? Prečo toľkokrát trpel pre svoju vieru? Prečo vystavoval svoj život nebezpečenstvu kvôli svojmu stádu?“*

Sudca na to nič nepovedal a rozkázal odviesť všetkých Božích služobníkov do väzenia. Počas cesty sa svätí vyznávači a bojovníci Kristovi hlasno modlili: *„Pane, ty*

si naša sila a naše útočisko po všetky pokolenia." Keď nastala noc, spolu s ďalšími veriacimi prišli k väzeniu traja kresťanskí vojenskí velitelia – Favian, Kallist a Ammon. Diakon Marcial o ich príchode informoval svätého otca. Urban poprosil žalárnika Anolina, aby im dovolil vstúpiť. Anolin ich vpustil do väzenia. Všetci padli na kolená k nohám svätého otca a so slzami ho prosili: *„Požehnaj nás a pros Boha, aby nám dal silu a pomoc."* Urban ich utešoval: *„Deti moje, neplačte, ale radujte sa! Len cez utrpenie a prenasledovanie môžeme vstúpiť do neba."*

Celú noc ich povzbudzoval ohnivými slovami a napomínal ich, aby vytrvali vo viere. Keď to počul Anolin, padol na kolená, vyznal vieru v Krista a prosil o krst. Na druhý deň bol sviatok, a tak pápež Urban zriadil improvizovaný oltár, priniesol nekrvavú obetu, pokrstil Anolina, rozdával Eucharistiu a kázal Božie slovo. Keď sa o tom dozvedeli vyzvedači, oznámili to miestodržiteľovi. Ten si dal Anolina predvolať a prísne mu rozkázal, aby obetoval pohanským bohom. Anolin si smutne povzdychol: *„Aký som bol len nešťastný, že som toľké roky nepoznal všemohúceho a pravého Boha, svojho Stvoriteľa! Z celého srdca mu ďakujem, že mi v posledných dňoch môjho života ukázal pravdu!"* Krutý Almach ho dal okamžite odviesť do chrámu bohyne Diany a prikázal mu, aby jej obetoval. Keď Anolin odmietol, dal mu sťať hlavu.

Rozzúrený miestodržiteľ potom prikázal, aby všetkých kresťanských väzňov priviedli k Diane. Počas cesty svätý Urban so svojimi kňazmi spieval žalmy. Keď boli privedení pred modlu bohyne, padli na kolená, modlili sa k živému Bohu a vyznávali meno Ježiš. Urban vstal, pristúpil k soche a zvolal: *„Nech ťa zničí nesmierna moc nášho Pána Boha!"*Modla sa v tej chvíli zrútila, rozpadla na kusy a zabila pohanských kňazov, ktorí pri nej stáli. Ľudia v panike utekali z chrámu. Almach sa tak bál, že sa celý triasol a utiekol do paláca so slovami, že Urban je čarodejník. Keď sa trochu upokojil, dal si do paláca postaviť novú modlu a znova predviesť väzňov. Vyhrážal sa im, že ak jej neobetujú, čaká ich strašná smrť.

Kresťania však vyznávali živého Boha a obetovali mu svoje srdcia. Rozzúrený Almach rozkázal vojakom, aby ich poviazali, zhodili na zem a kruto zbičovali. Diakon Lucian počas modlitby za svojich mučiteľov napokon zomrel. Počas mučenia Urban povzbudzoval svojich spolutrpiteľov, aby sa úplne odovzdali do Božej vôle a vytrvali až do konca, aby spoločne dosiahli korunu večnej slávy. Almach nakoniec rozkázal, aby ich, krvavých a slabých, ešte raz odviedli do chrámu Diany. Ak ani teraz neobetujú, majú byť popravení.

Cestou Urban povzbudzoval ostatných: *„Deti moje, teraz nás Boh volá k sebe slovami: Poďte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení, a ja vás posilním. Doteraz sme Boha videli len ako v zrkadle, ale teraz prichádza posvätný okamih, keď ho uvidíme tvárou v tvár."* Keď vstúpili do chrámu, všetci jednohlasne povedali katom: *„Vykonajte rozkaz, ale my falošným bohom obetovať nebudeme."* Kati ich vyvliekli von a pred chrámom ich popravili. Telá mučeníkov nechali bez pohrebu ležať na ulici. V noci prišli kresťanskí vojenskí velitelia Favian, Ammon a Kallist, a telá svätých tajne pochovali na kresťanskom cintoríne. Stalo sa to 25. mája roku 230.

Až v roku 821 boli ich pozostatky znovuobjavené – vrátane svätej Cecílie, pápeža Urbana, Tiburcia, Valeriána a ďalších mučeníkov. Pápež Paschalis I. ich preniesol do chrámu svätej Cecílie.

Pápež Lev IV. neskôr daroval hlavu sv. Cecílie a ostatky sv. Sixta a Urbana cisárovnej Irmingarde, manželke Lothara I., ktorá ich v roku 849 uložila v chráme, ktorý založila na ich počesť v Erstaine v Alsasku.

Sv. Urban sa vyobrazuje v pápežskom rúchu, pri jeho nohách je meč a polámaná modla.

Poučenie:

Svätý Urban, pápež, žil ako apoštoli. Od čias, keď svätý Peter viedol Cirkev v Ríme, neuplynulo ešte ani dvesto rokov. Za Urbanových čias bolo Petrove učenie stále živé v srdciach a ústach rímskych kresťanov. Ľudia vtedy žili ako v dobách apoštolov – bohatí sa starali o chudobných, ako to robila aj svätá Cecília. Majetok považovali za spoločný a o živobytie kresťanskej obce sa starali diakoni. Každý kresťan sa tešil, keď mohol trpieť pre meno Ježiša Krista. Svätý Urban neohrozene chránil svoje duchovné stádo. Keď ho miestodržiteľ krivo obviňoval, nereagoval hnevom ani pomstou. Pokojne a trpezlivo obhajoval pravdu. Kresťan, nasleduj jeho príklad! Neprechovávaj v srdci hnev. Nežiadaj pomstu voči tým, ktorí ťa osočujú. Bráň svoju česť s pokojom a miernosťou. Veci tohto sveta nie sú hodné toho, aby si pre ne strácal pokoj duše. Zamysli sa: ak sa hneváš, keď ťa urazí blížny – prečo sa nehneváš na seba, keď urazíš Boha? Ak ťa niekto raní, odpusť mu zo srdca a zmier sa s ním.

Svätý Urban chránil kresťanskú vieru aj pred pohanskými tyranmi – no prehovoril iba vtedy, keď to bolo naozaj potrebné. Veľa počúval, ale málo a múdro hovoril. Riadil sa slovami svätého apoštola Jakuba: *„Buďte rýchli v počúvaní a pomalí v hovorení.“* Toto pravidlo platí aj pre nás. Boh k tebe prehovára, kresťan, ústami tvojich duchovných predstavených – cez nich ti oznamuje svoju vôľu. Počúvaj ich a poslúchaj. Boh k tebe prehovára aj cez priateľov i nepriateľov – keď ťa upozorňujú na tvoje chyby, vnímaj ich slová s pokorou. Boh prehovára aj cez tvoje vlastné svedomie – a ty ho máš počúvať. Ak si úprimne prehľadáš svoje svedomie, zistíš, že najviac chýb robíš práve rečou – preto buď zdržanlivý v slovách, ako bol svätý Urban.

Dňa 25. mája sa spomínajú aj svätý Bonifác IV., pápež († 615); svätý Zenobius, biskup Florencie; svätý Adelmus, biskup v Anglicku, a ďalší.

26. MÁJ

Sv. Filip Neri, zakladateľ rehole oratoriánov (16. stor.)

Práve v čase, keď bola katolícka Cirkev v 16. storočí najviac ohrozovaná náboženskými bludmi a nepokojmi, vzbudil Boh pre Cirkev nezvyčajne veľa výnimočných mužov, ktorí s apoštolskou horlivosťou napravovali úpadok mravov duchovenstva i ľudu a zavádzali nové, vtedajším pomerom primerané zriadenie. Týmito opatreniami bol čoskoro cirkevný život obnovený a zveľadený. Medzi týmito slávnymi katolíckymi reformátormi obzvlášť vynikol svätec Filip Neri.

Filip sa narodil 21. júla 1515 vo Florencii zo vznešených a bohabojných rodičov. Už v detstve prejavoval bystrý rozum, jemnú myseľ, nežnú zbožnosť a dobrotu srdca. Celý jeho zjav bol mimoriadne milý a jeho učitelia ho preto nazývali *„dobrým Filipom“.* Svoje prvé vzdelanie získal na domácich školách dominikánov, o ktorých neskôr hovorieval, že im vďačí za všetko dobré, čo v sebe má. Najradšej počúval kázania slávneho kazateľa P. Balduina, ktorý bol v tom čase uznávaný ako muž žijúci v povesti svätosti. Už ako mladík sa vyhýbal nielen každému hriechu, ale aj veciam inak dovoleným, ktoré sa mu zdali byť prekážkou na ceste k dokonalosti. Raz mu bol doručený jeho rodokmeň ako dôkaz, že pochádza zo vznešeného šľachtického rodu. Filip však listinu roztrhol a povedal: *„Bude pre mňa lepšie, ak sa budem snažiť, aby som bol zapísaný v knihe večného života!“*

Keď mal pätnásť rokov, jeho otec, ktorý už nebol zámožný, prišiel o všetok majetok kvôli požiaru. Čoskoro nato Filip ochorel. Aby svojim rodičom nepridával starosti a zármutok, zachovával pokoj mysle a chorobu tajil, až kým jeho stav nebol spozorovaný, po čom sa mu dostalo starostlivého ošetrovania.

V roku 1533 si dospievajúceho Filipa zobral k sebe jeho bezdetný strýko, zámožný obchodník v mestečku St. Germano pri Monte Cassino v Neapolsku. Strýko, ktorý ho povolal k sebe, plánoval naučiť ho obchodovať a odkázal by mu raz všetok svoj majetok. V St. Germane Filip istý čas pociťoval túžbu po svetských radostiach, no zároveň v jeho duši horela láska k Bohu a silná túžba po duchovnej dokonalosti. V tomto vnútornom boji často chodieval, kedykoľvek mal chvíľu voľna, na vysokú horu

medzi St. Germanom a prístavným mestom Gaeta. Na tejto hore, v kostolíku pred milostným obrazom Spasiteľa, trávil čas v modlitbách a zbožných rozjímaniach. Z vrchu sa mu naskytoval pohľad na rozkošnú krajinu – pravú záhradu Božiu – a v diaľke sa leskla strieborná hladina mora. Filip však odvracal zrak od tohto krásneho pozemského raja k svetu lepšiemu. V Bohu nachádzal potechu, premáhal všetky pozemské myšlienky a túžby a napokon sa rozhodol, že bude žiť prísne kresťanským životom a zasvätí sa výlučne Bohu.

Dobrosrdečný strýko sa ho pokúšal od tohto úmyslu odradiť, predkladajúc mu rôzne námietky a ponúkajúc mu celý svoj majetok. Filip však zotrval na svojom rozhodnutí, vyhlásil, že nemá povolanie pre obchod, poďakoval sa strýkovi za jeho dobrotu, odmietol dedičstvo a rozhodol sa, že bude žiť ako Kristus Pán a jeho apoštoli – v chudobe, pokore a čistote. Rozlúčil sa so strýkom a odišiel do Ríma, aby sa pripravil na duchovný stav.

Filip mal práve dvadsať rokov, keď prišiel do Ríma. Tam čoskoro zistil, že náboženské bludárstvo, ktoré v tom čase hrozne zúrilo v strednej a severnej Európe, už preniklo aj do Talianska. To spôsobilo, že mravy ľudí veľmi upadli a vzdelané vrstvy podľahli čistému pohanstvu. Filip sa rozhodol, že s Božou pomocou prispeje k náprave mravov ľudí a bude pracovať na zveľadení cirkevnej disciplíny a náboženského života. Hoci sa tento plán mohol zdať márny, keďže Filip vtedy ešte nemal potrebné vzdelanie a bol bez peňazí, nevediac, kde v Ríme nájde prístrešie, obrátil sa na zámožného Florenťana Galeotta Cacela. Poprosil ho o útulok vo svojom dome. Šľachtic ho z útrpnosti prijal za učiteľa svojich dvoch synov, poskytol mu skromnú izbu a ročne mu dával dva vrecia obilia a stravu. Filip u neho strávil celých šestnásť rokov. Obilie, ktoré dostával, odnášal pekárovi, za čo denne dostával kúsok chleba, ktorý spolu so skromným ovocím tvoril jeho jedinú potravu. Často si ukladal úplný pôst, počas ktorého tri dni nič nejedol. Zato však nachádzal dostatok duchovného pokrmu v Bohu. Počas dňa študoval a učil svojich zverencov, v noci si doprial len krátky odpočinok na holej podlahe a väčšinu času trávil v modlitbách v predsieňach chrámov a v katakombách svätého Sebastiána.

Prvé tri roky svojho pobytu v Ríme študoval najprv filozofiu a potom teológiu. Postupne však strácal chuť k vedeckému bádaniu, keď videl, ako učenosť vedie k ctižiadosti, a ako mnohí učenci pohŕdajú Cirkvou a zbožňujú pohanstvo. Vtedy nadobudol presvedčenie, že milovať Boha je lepšie než venovať sa vede. Často počas prednášok v škole obracal zrak od knihy a učiteľa k obrazu Ukrižovaného, až sa zamyslel a rozplakal. Predal svoje knihy, peniaze rozdal chudobným a rozhodol sa, že namiesto učenosti bude Cirkvi prospievať účinnou láskou. Aby sa na túto službu pripravil, ešte viac sa venoval modlitbám a zbožným rozjímaniam. Najradšej rozjímal o umučení Pána a o posledných veciach človeka. Už vtedy ho láska k Bohu napĺňala takou sladkou radosťou, že pri modlitbách vo svätom vytržení volával: *„Zastav, ó Pane, prúd týchto svojich útech, ktoré moje malé a úzke srdce neznesie!“* Popri tom sa vzďaľoval od sveta a prísne krotil svoje telo. Takto pripravený Filip v roku 1538 vystúpil zo svojho doterajšieho ústrania a začal v Ríme pomáhať miestnym i prichádzajúcim ľuďom v ich rozličných duchovných i telesných

potrebách. Často navštevoval nemocnice, kde chorým ustielal postele, čistil izby, nosil im vyžobrané jedlo a nápoje, tešil ich, povzbudzoval k trpezlivosti a modlil sa s nimi. Zároveň sa staral o opustené a zanedbané deti, hľadal chudobným dievčatám prácu v dobrých rodinách, vybavoval pomoc pre núdzne vdovy a viedol cudzích pútnikov do slušných útulkov.

Rimania s úctou a obdivom hľadeli na tohto mladého muža a pokladali ho za vzor. Filip mal z toho veľkú radosť a odvážil sa na ďalšie kroky na svojej ceste. Keďže ešte nebol kňazom a nemohol kázať v chrámoch, chodil na námestia, do tržníc, obchodov, dielní či kancelárií – skrátka všade, kde bolo veľa ľudí. Hovoril s nimi dojemné slová o Bohu a o kresťanských povinnostiach. S osobitnou horlivosťou vyhľadával zatvrdilých hriešnikov, napomínal ich, plakal nad nimi a snažil sa obmäkčiť ich srdcia k ľútosti a pokániu, čo sa mu často darilo.

Jeho príklad nasledovalo mnoho mladíkov i mužov, ktorí sa zriekali sveta a oddávali sa službe Bohu a ľuďom. Filip svojou milosrdnou láskou priviedol množstvo hriešnikov na cestu pokánia, obrátil mnohých bludárov späť do lona Cirkvi a inšpiroval mnohých svetákov, aby venovali svoj život Bohu. Svätý Ignác z Loyoly, ktorý v tom čase tiež prebýval v Ríme, si Filipa veľmi vážil a hovorieval o ňom, že: *„tak ako zvon zvoláva ľudí do kostola, zostávajúc na veži, tak aj Filip žijúc vo svete privádza mnohých k svätému životu.“*

Svätý Felix z Kantalície, jeho duchovný spriaznenec, ho jemne miloval, bozkával ho pri stretnutiach a dával mu požehnanie. Filip, ktorý slúžil ľuďom, nezanedbával ani vlastný duchovný život. Horlivo sa modlil, rozjímal dlho do noci a počas modlitieb dosahoval veľkú útechu. Túžil, aby mohol pre Boha čo najviac trpieť. Aby sa vyzbrojil proti pokušeniam, umŕtvoval svoje telo pôstami, bičovaním a spaním na tvrdom lôžku. Skupina zhýralých mladíkov sa raz rozhodla, že ho za každú cenu zvedú. Nastražili mu rôzne pasce a napokon ukryli do jeho izby dve nemravné ženy, aby ho zviedli. Filipova čistota však tieto útoky víťazne prekonala a vyšla z nich ešte jasnejšia a vznešenejšia. Jeho anjelská cnosť, vyžarujúca z jeho mocnej lásky k Bohu, dodávala jeho očiam, tvári a celej osobnosti osobitné posvätenie a čaro, ktoré hlboko dojíma srdcia dobrých ľudí.

Filip zostal po celý život neporušeným panicom, čo vysvetľuje jeho nežnú lásku k deťom. Deti ho s radosťou obkolesovali, kdekoľvek sa objavil, a Filip, nachádzajúc v nich sám seba, sa im priateľsky venoval, učil ich a modlil sa s nimi. S deťmi sa stával dieťaťom, aby ich priviedol k Bohu, a deti ho milovali neopísateľnou láskou. Po desiatich rokoch takejto služby blížnym v Ríme Filip v roku 1548 spolu s niekoľkými zbožnými mužmi založil známe Bratstvo najsvätejšej Trojice. Jeho cieľom bolo starať sa o pútnikov prichádzajúcich do Ríma. Toto bratstvo bolo v tom čase novinkou a čoskoro si získalo všeobecnú priazeň. Dokonca aj urodzení a bohatí hodnostári, duchovní i svetskí, kardináli, biskupi, preláti, panovníci a kniežatá sa k nemu pridávali. Pápeži osobne navštevovali dom bratstva a slúžili pútnikom. Filip tak mohol čoskoro postaviť rozsiahly pútnický dom, kde členovia bratstva pod jeho vedením prijímali pútnikov, poskytovali im jedlo, nápoje, starali sa o nich v chorobe a konali rozličné skutky duchovného milosrdenstva. Filip sám slúžil pútnikom,

umýval im nohy, obväzoval rany a učil ich náboženským pravdám. Nejeden urodzený cudzinec, vidiac jeho nesmiernu lásku k blížnym, sa prihlásil za člena tohto bratstva a vrátil sa do lona katolíckej Cirkvi. Chudobným pútnikom slúžili v susednom dome aj rímske ženy a dievčatá. Bratstvo najsvätejšej Trojice, podporované dobrodincami, neskôr tak prosperovalo, že počas jubilejného roku 1650 mohlo pohostiť viac ako 334.000 pútnikov a každému z nich poskytnúť príspevok na cestu späť do vlasti.

Filip zvolával členov bratstva na prvú nedeľu každého mesiaca na spoločnú pobožnosť a sväté prijímanie, pričom k nim mával dojímavé príhovory, ktorými ich vyzýval k pokániu a kresťanskému životu. Týchto náboženských stretnutí sa zúčastňovali aj nečlenovia, z ktorých mnohí boli na nich privedení na cestu spásy. Raz sa na jednom takomto stretnutí tridsať zhýralých mladíkov zrieklo svojho dovtedajšieho nemravného života.

Filip neobmedzoval svoju kresťanskú lásku len na činnosť v bratstve. Naďalej pomáhal aj chudobným v meste, najmä tým, ktorí sa hanbili žobrať. Týmto ľuďom v noci potajomky nosil peniaze, šaty, palivo a jedlo. Nikto neodchádzal od Filipa bez almužny, a najmä chudobní študenti od neho dostávali štedrú podporu. Raz, keď v tmavej noci niesol almužnu chudobnému človeku, spadol do hlbokej jamy, ale zázračne sa mu nič nestalo.

Na naliehavé odporúčanie svojho spovedníka sa Filip v roku 1551 dal vysvätiť za kňaza. Ihneď nato začal uvažovať o tom, že by podľa príkladu svätého Františka Xaverského podnikol apoštolskú cestu do Východnej Indie, aby tam hlásal Krista Ježiša a ak by to bolo Božou vôľou, zomrel mučeníckou smrťou. Avšak vážení muži ho presvedčili, aby tento úmysel zanechal a zostal v Ríme.

Filip ako kňaz povzbudzoval veriacich k častému prijímaniu sviatostí. Denne, niekedy až neskoro do noci, sedával v spovednici a svojimi slovami, modlitbami i slzami obmäkčoval aj najzatvrdilejších hriešnikov. Tým, ktorí mali zlozvyky, ukladal za pokánie, aby každý večer rozjímali o smrti, o nestálosti hriešnych rozkoší a o hrozných trestoch zatratených. Jednému mladíkovi, ktorý prepadol nemravnému životu, uložil, aby sa denne sedemkrát pomodlil *„Zdravas, Kráľovná“* a po modlitbe pobozkal zem so slovami: *„Zajtra už možno budem mŕtvy.“* Týmto spôsobom ho napravil. Inému kajúcnikovi, ktorý nechcel odpustiť svojmu nepriateľovi, ukázal obraz Ukrižovaného a povedal: *„Pozri sa a uvedom si, že Kristus umierajúc na kríži odpustil svojim vrahom a modlil sa za nich. Nešťastník, nevieš azda, že kedykoľvek sa modlíš Otčenáš, privolávaš na seba Božiu pomstu?“* Tieto slová kajúcnikovi tak dojali srdce, že kľakol pred krížom, prosil o zmilovanie a odpustil svojmu nepriateľovi.

Aby upevnil obrátených hriešnikov v pokání a posilnil ich v dobrom, denne ich pozýval k sebe a dával im spásonosné rady a pokyny. Súčasne sa neprestával starať o pútnický dom a v meste vyhľadával ľudí, ktorí potrebovali duchovnú alebo telesnú pomoc, pričom im pomáhal slovom aj skutkom. Za účelom svojho poslania často navštevoval pápežský dvor, paláce šľachticov, domy prelátov a mešťanov, ale aj chudobné izby a chatrče úbohých ľudí. S každým spoločenským stavom vedel

komunikovať tak, že mu nikto nič neodoprel. Aj keď žil v hlučnom meste plnom ľudí milujúcich bohatstvo, pohodlie, prepych a zmyselné rozkoše, zostával stále skromným, pokorným a chudobným, spokojný s vyžobraným chlebom a obuvou, ktorú mu darovali iní. Pozemské majetky pre neho nemali žiadnu hodnotu. Čokoľvek mu jeho učeníci a obdivovatelia darovali, predal a peniaze použil na pomoc chudobným.

Náboženské besedy, ktoré Filip viedol vo svojej skromnej izbe v hospici pri svätom Hieronymovi della Carità, sa tešili čoraz väčšej účasti mladíkov i mužov zo všetkých spoločenských vrstiev. Niektorí z nich sa pod jeho vedením pripravovali na kňazský stav. Z jeho žiakov vynikol najmä César Baronius, ktorý spolu s ďalšími dvoma spoločníkmi v roku 1569 prijal kňazské svätenie a výrazne pomáhal Filipovi pri vedení náboženských besied. Na týchto večerných stretnutiach sa konali modlitby, poučné prednášky a rozhovory o rôznych náboženských témach, najmä o jednotlivých častiach Svätého písma a životoch svätých. Filip pri tom vyzýval prítomných, aby milovali Boha, pohŕdali svetom a boli pokorní. V nedele a sviatky boli všetci členovia tejto skupiny povinní pristúpiť k sviatostiam a potom slúžiť chorým a chudobným v niektorom špitáli.

V roku 1558 Filip presunul svoje náboženské stretnutia do osobitnej modlitebne (oratória) v chráme sv. Hieronyma della Carità. Odvtedy bolo jeho spoločenstvo nazývané Oratórium a jeho členovia Oratoriáni. V oratóriu zaviedol pravidelné pobožnosti na povzbudenie katolíckeho povedomia, ktoré priťahovali množstvo veriacich zo všetkých vrstiev rímskeho obyvateľstva. Kardináli, biskupi, preláti, kňazi, rehoľníci aj šľachtici navštevovali tieto stretnutia a Filipa oslovovali *„otec“.* Veľkú zásluhu na rozkvete týchto pobožností mal aj Baronius, ktorý na Filipovu žiadosť zasvätil svoj život štúdiu cirkevných dejín. V oratóriu prednášal o rôznych témach z tejto oblasti a jeho prednášky neskôr vyšli aj tlačou. Filip si Baronia natoľko vážil, že si zaobstaral kľúč od jeho izby, aby mu ju potajme upratoval, kým učenec pracoval vo svojej knižnici.

Filip mal ešte pred kňazskou vysviackou vo zvyku niekoľkokrát do roka navštevovať so svojimi učeníkmi sedem hlavných rímskych chrámov. V každom z nich sa modlili a rozjímali o tajomstvách, ktoré tieto svätyne pripomínali. Tento chvályhodný zvyk si udržal aj ako kňaz. Keď videl, že počas fašiangov ľudia hrešia viac ako inokedy, rozhodol sa v tomto čase organizovať procesie so svojimi druhmi a všetkými, ktorí sa k nemu pridali. So spevom a modlitbami navštevovali chrámy, čím najmä mladým mužom odoberal príležitosti k hriechom. Tieto procesie si čoskoro získali veľkú obľubu, takže sa na nich zúčastňovali tisíce ľudí, niekedy až 12.000. Účastníci sa stretávali zavčas rána v chráme sv. Pavla. Odtiaľ sa v skupinách vedených vodcami presúvali z chrámu do chrámu, pričom sa modlili a spievali. V každom chráme zaznelo krátke kázanie, a v chráme sv. Štefana bola slúžená slávnostná omša, pri ktorej všetci pristúpili k svätému prijímaniu. Po bohoslužbách sa procesia presunula za mesto, kde účastníci strávili obed v prírode, doplnený hudbou, spevom a poučnými rozhovormi. Popoludní navštívili ďalšie chrámy a večer sa rozišli.

V jarných a letných dňoch viedol Filip svojich mladých učeníkov a iných chlapcov na výlety do okolia Ríma, najčastejšie na vrch kláštora sv. Onufria. Tu ich zamestnával spevom, modlitbami, krátkymi katechetickými prednáškami a rôznymi hrami, na ktorých sa sám podieľal. Večer ich viedol späť do oratória na pobožnosti. Rímski chlapci ho mali radi, radi boli v jeho spoločnosti a nasledovali ho, kamkoľvek šiel.

Raz sa chlapci hrali vedľa jeho príbytku a robili veľký hluk, za čo ich domáci prísne pokarhali. Keď to Filip počul, vyšiel von a povedal*: „Nebojte sa, deti, hrajte sa veselo ďalej, len nehrešte!“* Inokedy, keď sa niekto sťažoval, že mládež je príliš hlučná, odpovedal: *„Nech tí chlapci aj drevo na mne štiepajú, len nech nehrešia!“*

Filip odmietal akúkoľvek rozmarnosť a nevychovanosť mládeže, ale zároveň zavrhoval pochmúrnosť a sklúčenosť. Študentom radil, aby sa vyhýbali nečinnosti a popri modlitbách a usilovnej práci si spríjemňovali život vhodnými zábavami a hrami.

Jeho všestranná činnosť mu však priniesla aj nepriateľov a závistníkov. Niektorí ho obviňovali z ctižiadosti a lakomstva. Tvrdili, že zavádza podozrivé novoty do pobožností a že chce založiť nebezpečnú náboženskú sektu. Tvrdili, že Filip slúži Bohu len naoko a že jeho starostlivosť o spásu ľudí je len zámienkou na uspokojenie jeho vášní. Tieto obvinenia Filip znášal pokojne. Pokorne sa podrobil rozhodnutiu cirkevnej vrchnosti, ktorá mu na istý čas zakázala spovedať a stretávať sa so svojimi druhmi. Jeho nevina sa však čoskoro ukázala, takže bol očistený od všetkých obvinení a dostal povolenie pokračovať vo svojej činnosti. Aj prísny pápež Pavol IV. (1555–1559), keď sa presvedčil o Filipovej nezištnosti, pokore, zbožnosti a horlivosti, ho zahrnul svojou priazňou. Neďaleko Anjelského mosta v Ríme si florentskí mešťania postavili nádherný chrám sv. Jána Krstiteľa a ponúkli ho svojmu krajanovi Filipovi. Svätý Filip tento dar prijal s radosťou a aj keď naďalej býval v chudobnej izbe pri chráme sv. Hieronyma, presunul do tohto chrámu pobožnosti a stretnutia svojho spoločenstva. Správcom chrámu bol v rokoch 1564–1577 slávny Baronius. Pod jeho vedením spoločenstvo Oratoriánov značne rozkvitlo.

V roku 1575 pápež Gregor XIII. schválil vnútorné pravidlá tejto kongregácie, vymenoval Filipa za jej doživotného predstaveného a daroval jej kostolík Panny Márie vo Vallicelle (v údolíčku). Keď Filip videl, že tento kostol nestačí návalu Oratoriánov a veriacich, rozhodol sa ho zbúrať a na jeho mieste postaviť nový, priestrannejší chrám, hoci nemal žiadne peniaze. Baronius bol touto odvahou prekvapený a pochyboval, či sa podarí získať dostatok prostriedkov. Filip však už za jediný deň vyzbieral od dobrodincov viac než 20.000 toliarov, a vďaka ďalším darom dokázal do dvoch rokov postaviť veľkolepý chrám, ktorý patrí medzi najkrajšie svätyne Ríma. Vedľa chrámu postavil priestranný dom s modlitebňou, kde Oratoriáni neskôr zriadili svoje hlavné sídlo. Filipovo Oratórium sa stalo časom tepnou a centrom náboženského života v Ríme. Rovnako aj v ďalších mestách v Taliansku, vo Francúzsku a v Anglicku boli zakladané reholné domy Oratoriánov, ktoré významne prispeli k obnoveniu a rozkvetu náboženského života. Podľa svojich pravidiel sa Oratoriáni venovali najmä posvätnej hudbe. V Ríme sa počas sviatočných dní od Sviatku všetkých svätých do Kvetnej nedele konali v Oratóriu spevácke vystúpenia,

ktorých texty čerpali z udalostí zo Starého a Nového zákona. Prestávky medzi piesňami vypĺňali kázania a modlitby. Odtiaľ pochádza názov pre hudobné diela s biblickými námetmi – oratóriá.

Filip spolu s Baroniom spravoval rehoľný dom, no neprestajne sa staral aj o svoje milované bratstvo Najsvätejšej Trojice. Každý rok s ním trávil Svätý týždeň v pútnickom dome bratstva. Počas dňa kázal a spovedal v rôznych kostoloch, navštevoval nemocnice a príbytky chudobných. Večer sa vracal do Oratória, kde ho už čakali zástupy mužov a mladíkov, aby pod jeho vedením vykonávali obľúbené pobožnosti.

Celý Rím si Filipa vážil a nazýval ho novým apoštolom. Pápeži Pius V., Gregor XIII., Sixtus V. a Klement VIII. si pýtali jeho múdre rady pri vedení Cirkvi a riadili sa nimi. Jeho veľkým obdivovateľom bol aj milánsky kardinál arcibiskup sv. Karol Borromejský, ktorý ho považoval za svojho učiteľa na ceste k dokonalosti.

Z Filipových učeníkov a nasledovníkov sa najviac preslávil César Baronius, ktorý sa v posledných rokoch Filipovho života stal predstaveným spoločenstva Oratoriánov a v roku 1596 získal hodnosť kardinála. Najvýznamnejší mužovia vtedajšieho Ríma si Filipa vážili ako svätca a volili si ho za svojho spovedníka.

Filip mal zvláštny dar rozpoznávať, čo prospeje Cirkvi, a zároveň bol obdarený odvahou a vytrvalosťou, aby uskutočnil to, čo považoval za užitočné. Keď pápež Gregor XIV. (1590–1591) exkomunikoval francúzskeho kráľa Henricha IV. z Cirkvi ako priateľa protestantských hugenotov, a pápež Klement VIII. (1592–1606) sa zdráhal zrušiť túto exkomunikáciu, Filip predvídal veľké nebezpečenstvo, ktoré by táto neústupnosť mohla priniesť katolíckej Cirkvi vo Francúzsku. Spolu s Baroniom sa za tento problém modlil a postil, aby odvrátil pohromu. Nakoniec povedal Baroniovi: *„Dnes ťa pápež zavolá k sebe, aby sa ti vyspovedal. Predtým, než mu dáš rozhrešenie, povedz mu: Otec Filip mi prikázal, aby som Vašej Svätosti rozhrešenie odoprel, ak nedáte rozhrešenie francúzskemu kráľovi.“* Pápež, vystrašený týmito slovami, okamžite prijal Henricha IV. späť do Cirkvi, čím zachránil Francúzsko pred upadnutím do bludárstva.

Filipova pokora bola dojímavá. Aj keď ho všeobecne považovali za svätca, on sám sa považoval za hriešneho a nedokonalého človeka. Často volal: *„Môj Bože, sám nedokážem nič, len konať zlé, ak mi nepomôžeš.“* Keď bol raz chorý, jeho bratia ho prosili, aby sa modlil podľa príkladu sv. Martina: *„Pane, ak som potrebný tvojmu ľudu, rád budem ďalej pracovať.“* Filip im však odpovedal: *„Neurobím to, lebo si nemyslím, že som niekomu nevyhnutný. Nikdy som sa nepovažoval za nenahraditeľného; inak by som ani nebol hoden Božej milosti.“*

Filip odmietol aj hodnosť kardinála, ktorú mu ponúkli trikrát, a nechcel byť nazývaný predstaveným spoločenstva Oratoriánov, ale len jeho otcom. Rovnako ako pokoru miloval aj chudobu a odporúčal ju svojim učeníkom. Zvykol hovorievať: *„Keby sa mládež vyhýbala telesným rozkošiam a starci lakomstvu, všetci by boli svätí.“* A tiež: *„Dajte mi desať mužov, ktorí skutočne opovrhujú pozemskými vecami, a verím, že obrátime celý svet ku Kristovi Pánovi.“*

Raz prišiel za Filipom mladý František Zazzero, plný radosti, že bude študovať právo. Svätý mu povedal: *„Ó, prešťastný človek, teraz budeš študovať, pravdepodobne sa staneš doktorom, zbohatneš, povýšiš svoj rod, dosiahneš vysokú hodnosť a budeš všade vážený a oslavovaný a budeš nosiť hlavu vysoko.“* Filipove slová mladíka potešili, keďže skutočne mal podobné ambície. Potom ho však svätec objal a dodal: *„Františku, a čo potom?“* Tieto slová mladíka zasiahli, opakovane o nich premýšľal a uvedomil si, že raz zomrie. Vzdal sa svojich svetských plánov a vstúpil do spoločenstva Oratoriánov.

Filip mal obdivuhodnú lásku a úctu k Najsvätejšej sviatosti oltárnej. Keď slúžil omšu, často zažíval mystické vytrženie a niekedy stál celé hodiny s rukami zdvihnutými k nebu ako nehybná socha. Jeho tvár sa pri tom menila a vyžarovala nebeskú slávu, ktorá dojatých veriacich privádzala k slzám. Aby sa vyhol zvedavým pohľadom, nechal si vo svojom pokročilom veku zariadiť vedľa izby malú kaplnku, kde slúžil sv. omšu. Tam sa Filip oddával modlitbám, rozjímaniu a mystickým zážitkom, akoby už viac nežil na zemi, ale v nebi.

Aj keď mu choroba bránila slúžiť omšu, prijímal každý deň Eucharistiu a často pri tom ronil slzy radosti. S veľkou láskou si ctil Pannu Máriu, Matku Božiu, a prostredníctvom nej dostával od Boha mnohé milosti. Často, keď začal na kazateľnici hovoriť o Božom milosrdenstve alebo o Kristovom utrpení, neubránil sa slzám. Bol natoľko dojatý a zaplavený nábožnými myšlienkami, že sa mu lámal hlas a nedokázal pokračovať.

Svätý Filip bol často ťažko chorý a štyrikrát prijal posledné sviatosti. Počas svojich chorôb sa modlieval: *„Pane, zväčši moje bolesti, ale zároveň rozmnož moju trpezlivosť!“* V apríli 1595, unavený dlhoročnou námahou, začal znovu vykašliavať krv. Baronius mu priniesol Eucharistiu, na čo Filip zvolal: *„Hľa, moja láska! On je jediný, v ktorom sa moja duša raduje! Pane, nie som hoden, a nikdy som nebol hoden, aby som ťa prijal, ale príď, prosím, príď!“* Potom plakal tak úpenlivo, že aj prítomní bratia boli dojatí a plakali spolu s ním. Keď lekári márne skúšali zastaviť krvácanie, Filip im povedal: *„Odíďte s vašimi liekmi, nepotrebujem ich, veď som už prijal lepší liek!“* Na druhý deň sa jeho stav trochu zlepšil, takže mohol pokračovať v obvyklých pobožnostiach a slúžiť omšu.

Na sviatok Božieho Tela, 25. mája 1595, sa Filip vyspovedal, pomodlil cirkevné hodinky, odslúžil omšu, dal si predčítať život svätého Bernarda Sienského a večer usnul v Pánovi vo veku 80 rokov. Boh, ktorý ho oslavoval už za jeho života, potvrdil jeho svätosť aj zázrakmi, ktoré sa udiali na jeho príhovor. Pápež Pavol V. ho preto už v roku 1600 vyhlásil za blahoslaveného. Pri tejto príležitosti bolo telo blahoslaveného prenesené do kaplnky, ktorá bola vystavaná na jeho počesť. V roku 1622 bol Filip Neri vyhlásený za svätého pápežom Gregorom XV.

Poučenie:

Spoločenstvo Oratoriánov sa spočiatku riadilo súkromnými pravidlami, ktoré stanovil zakladateľ sv. Filip Neri a ktoré v roku 1575 schválil pápež Gregor XIII. Tieto predpisy kládli dôraz na tri hlavné povinnosti: často prijímať sväté sviatosti, pričom

sa odporúčalo častejšie chodiť na spoveď než k Eucharistii, aby tak v sebe prebúdzali živú túžbu po Spasiteľovi; zachovávať panenskú čistotu; a vyhýbať sa zaháľke, pričom mali pestovať lásku k práci. César Baronius, druhý predstavený kongregácie, neskôr napísal oficiálne pravidlá, ktoré sv. Filip za svojho života ústne odovzdával bratom. V roku 1612 ich predložil pápežovi Pavlovi V. na schválenie.

Kongregácia Oratoriánov bola založená na kresťanskej láske a získala si v Cirkvi také uznanie, že sv. František Saleský ju nazval *„anjelským životom“.* Do spoločenstva mohli vstúpiť len kňazi a seminaristi pripravujúci sa na svätenie. Členovia neskladali žiadne osobitné sľuby a mohli slobodne zo spoločenstva vystúpiť. Žili síce spoločne, ale na vlastné náklady, pričom mali zabezpečeného iba lekára a ubytovanie zdarma. Nemali žiadnych sluhov, sami si čistili izby a spoločný dom. Nevyhľadávali cirkevné hodnosti a podľa príkladu svojho zakladateľa pestovali pokoru. Aj predstavený bol povinný vykonávať rovnaké práce ako ostatní bratia.

Oratoriáni horlivo kázali, spovedali, zaopatrovali chorých svätými sviatosťami, pestovali sakrálnu hudbu a venovali sa štúdiu teológie. Ich odev sa nelíšil od odevu svetských kňazov. Kongregácia sa rozšírila po celom Taliansku a Francúzsku, avšak jednotlivé domy neboli vzájomne prepojené a nemali spoločného predstaveného. V roku 1847 bola kongregácia zavedená do Anglicka, kde pôsobila s veľkým požehnaním.

V roku 1705 prišlo niekoľko Oratoriánov do Prahy s cieľom usadiť sa aj v našej vlasti. Gróf Anton Hallweil plánoval zriadiť rehoľný dom pre toto spoločenstvo na svojom Malešovskom panstve pri kaplnke, ktorú dal predtým vystavať gróf František Špork. Avšak tento úmysel sa nenaplnil, pretože panstvo v roku 1711 prešlo do iných rúk. Na najvyššom mieste nových zámockých schodov na kráľovských Hradčanoch v Prahe stojí na zábradlí krásna socha sv. Filipa Neriho, ktorú v roku 1715 zhotovil slávny sochár Ferdinand Brokoff na náklady grófa Františka Voračického z Paběnic. Socha zobrazuje svätca v kňazskom rúchu, ktorý si pritláča k hrudi kríž, s tvárou obrátenou k stovežatej Prahe, ktorá sa z tohto miesta ukazuje v celej svojej kráse. Na podstavci je nápis: *„Hľa, sv. Filip Neri, zakladateľ spoločenstva Oratoriánov, patrón šťastnej smrti, príklad pokory, čistoty a lásky! Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha.“*

Dňa 26. mája si Cirkev pripomína aj sv. Eleutera, pápeža a mučeníka († 192), sv. Kvadráta, aténskeho biskupa; sv. Zachariáša, viennského biskupa a mučeníka a ďalších.

27. MÁJ

Sv. Magdaléna de Pazzi, karmelitánka (16. stor.)

Vo Florencii sa v 16. storočí preslávil šľachtický rod de Pazzi, príbuzný so slávnym rodom Mediciovcov. Z tohto rodu pochádzala svätica Magdaléna de Pazzi. Narodila sa 14. apríla 1566 a pri krste dostala meno sv. Kataríny Sienskej, ktorú po celý život hlboko uctievala. Už od útleho veku prejavovala povolanie k mimoriadnej svätosti. Bola príkladne skromná, pokorná, tichá a svojím vystupovaním tak milostivá, že k sebe priťahovala deti. Tie ju s nadšením počúvali, keď im rozprávala o Bohu, napomínala ich k zbožnému životu a modlila sa s nimi. Pomáhala chudobným a nešťastným, robila si tajné odriekania v jedle a obľubovala samotu. Vyhľadávala skryté miesta, kde trávila celé hodiny v modlitbách. Rada rozjímala najmä o utrpení Pána a túžila pre svojho milovaného Spasiteľa veľa trpieť, aby sa mu pripodobnila. Raz si uplietla veniec zo sietí, preplietla ho tŕním, nasadila si ho na hlavu a tak si ľahla. V noci často opúšťala lôžko a líhala si na holú zem.

S hlbokou láskou k Najsvätejšej sviatosti oltárnej mohla už v deviatom roku života pristúpiť k svojmu prvému svätému prijímaniu. Od tohto dňa sa jej láska k Bohu podivuhodne rozmáhala a čoskoro dostala povolenie prijímať Eucharistiu každý týždeň. Kedykoľvek počula hriešne slovo, zachvela sa hrôzou a z ľútosti preplakala celú noc. Vo svojej detskej láske k Bohu bola nevýslovne šťastná a už vo veku 12 rokov sa mu zasvätila sľubom panenstva. Keď mala Katarína 14 rokov, otec ju zveril do starostlivosti reholných sestier v kláštore sv. Jána vo Florencii, keďže sa chystal na dlhú obchodnú cestu do zahraničia. Pokojný kláštorný život Katarínu veľmi oslovil. Nerušene sa mohla venovať modlitbám a zbožným rozjímaniam. Vďaka svojej rozvahe a zrelosti, ktorá presahovala jej vek, inšpirovala ostatné reholníčky svojou zbožnosťou, ochotou a láskou. Usilovne čítala duchovné knihy, obzvlášť spisy sv. Augustína, rozprávala sa s reholníčkami o nebeských veciach, obetavo sa starala o choré sestry a získala si obdiv i lásku všetkých sestier. Nemala vrúcnejšie želanie, než zostať v kláštore navždy.

Keď sa po 15 mesiacoch otec vrátil, povolal Katarínu späť domov s úmyslom ju vydať. Nábožná panna, posilnená modlitbou, oznámila rodičom, že sa nikdy nevydá, pretože sa zasvätila ustavičnému panenstvu a rozhodla sa vstúpiť do kláštora. Rodičia sa jej to najprv snažili vyhovoriť, no na jej úpenlivé prosby nakoniec súhlasili.

Šestnásťročná Katarína požiadala o prijatie do karmelitánskeho kláštora sv. Frigidiana vo Florencii, ktorý si obľúbila najmä preto, že tamojšie sestry často pristupovali k svätému prijímaniu. Podľa pravidiel rehole mala ešte istý čas zostať vo svete, aby sa dôkladne preskúmalo jej povolanie. Tri mesiace teda zotrvala u rodičov, kde sa horlivo modlila, rozjímala a často prijímala Eucharistiu. Potom sa s rodičmi rozlúčila, navždy opustila svet, vstúpila do kláštora a 30. januára 1583 prijala rehoľný odev karmelitánskej rehole. Počas obliečky, keď jej kňaz vložil do rúk kríž, a rehoľníčky spievali slová sv. Pavla: *„Ale ja sa nechcem chváliť ničím iným, iba krížom nášho pána Ježiša Krista, cez ktorý je svet ukrižovaný pre mňa a ja pre svet“* (Gal 6,14), pocítila vo svojej duši sladkú rozkoš a zapálila sa posvätnou láskou ku Kristovi, ktorému sa rozhodla navždy slúžiť. Pri tejto príležitosti prijala rehoľné meno Mária Magdaléna.

Ako novicka v kláštore rýchlo napredovala v cnostiach a v Božej milosti. Poslušne plnila všetky príkazy predstavených, pracovala usilovne, správala sa vľúdne ku všetkým spolusestrám, snažila sa od každej naučiť niečo dobré a vždy si zachovávala veselú a spokojnú myseľ. Keď takto prešiel jej skúšobný rok, rozhodli sa rehoľníčky, že má ešte nejaký čas počkať, než bude pripustená k zloženiu rehoľných sľubov. Medzitým však mladá novicka ochorela na kŕčovitý kašeľ, ktorý hrozil poškodiť jej pľúca, takže nemohla prijímať žiadnu potravu, a zakrátko zoslabla a upadla do stavu ohrozujúceho jej život. Počas tejto choroby zostávala duchom svieža, rozjímala o Pánovom utrpení a znášala svoje bolesti pokojne a trpezlivo. Tak trpela tri mesiace, až lekári vyhlásili, že všetka ľudská pomoc je márna a že chorá čoskoro zomrie, ak jej sám Boh nepomôže. Vtedy sa rehoľníčky rozhodli, že Magdaléna zloží rehoľné sľuby ešte pred smrťou, aby jej splnili jej najvrúcnejšie prianie. Na sviatok Najsvätejšej Trojice, 27. marca 1584, ju vyniesli do chóru, kde smrteľne chorá Magdaléna s nevýslovnou radosťou zložila slávnostné rehoľné sľuby, ktorými sa naveky zasnúbila Kristovi Pánovi. Potom ju opäť odniesli do kláštornej nemocnice, kde si priala chvíľu odpočívať o samote. Keď k nej sestry po niekoľkých hodinách pristúpili, našli ju v extáze a podivne zmenenú. Jej tvár, nedávno ešte bledá, žiarila spanilou krásou, líca boli sčervenané a jej žiarivé oči boli upreté na kríž. Magdaléna takto nehybne ležala na svojom lôžku.

Od tej doby upadala takmer každý deň do podobnej extázy, najmä keď prijala Telo Pánovo. V tomto stave bola jej duša úplne ponorená v Bohu, zmysly stratili akúkoľvek vládu a neprejavovali známky života. Tento stav často trval niekoľko hodín, niekedy s malými prestávkami celé dni. Počas týchto videní Magdaléna nahlas rozprávala s Bohom Otcom, s Kristom Pánom, s Pannou Máriou a so svätými. Trpela veľké telesné bolesti, ale oplývala nevýslovnou duševnou rozkošou a útechou. Neraz bola touto extázou zachvátená aj pri práci a raz v tomto stave priznala všetky svoje, hoci nepatrné, poklesky, ktorých sa toho dňa dopustila. Po prvej extáze sa Magdaléna postupne uzdravila zo smrteľnej choroby, čo rehoľníčky pripisovali všemohúcnosti Božej. Chceli ju oslobodiť od obvyklého dozoru a dať jej slobodu, aby mohla slúžiť Bohu podľa vlastného uváženia. Ona však prosila, aby sa aj naďalej mohla riadiť kláštorným poriadkom ako ostatné sestry, bez osobitných výsad. Plná posvätného ohňa lásky k Bohu, nemala Magdaléna vrúcnejšie prianie, než aby všetci ľudia na

svete tiež milovali Boha. V zápale tejto túžby si želala mať vtáčie krídla, aby mohla lietať po svete a všade spievať pieseň svätej lásky k Bohu. Neraz zvonila kláštorným zvonom, zvolávajúc sestry slovami: *„Poďme milovať večnú Lásku, ktorá nás tak veľmi miluje! Ó, môj Ježišu, daj mi hlas, ktorý by bolo počuť po celom svete, aby ťa všetci ľudia milovali! Ó, akú bolesť cítim, že tvoja láska je ľuďmi tak málo opätovaná!“*

Magdaléna žila takmer bez telesných potrieb, živila sa chlebom a vodou, okrem sviatočných dní, keď prijímala pôstne jedlá. Nosila žinené rúcho a bila sa bičom, aby umŕtvila telesnosť. Rok po zložení rehoľných sľubov prešla ťažkou skúškou. Naraz stratila pokoj a blažený mier, myšlienky na Boha ju prestali tešiť a zdalo sa jej, že je opustená a Bohom zavrhnutá. Upadla do hlbokého smútku a jej srdce zaplavili neznáme telesné túžby a pokušenia k rúhaniu a zúfalstvu. Plných päť rokov zápasila s touto skúškou, znášajúc ju trpezlivo. Zintenzívnila svoje modlitby, prísnejšie krotila svoje telo, odovzdávala sa do Božej vôle a každý deň rozjímala o Pánovom utrpení. Počas najprudších pokušení upierala pohľad na Ukrižovaného a hovorila: *„Nech sa stane tvoja vôľa!“* Po piatich rokoch, na Turíce v roku 1590, sa jej vrátil bývalý pokoj a jej srdce opäť pocítilo sladkú útechu.

Len čo prijala Telo Pánovo, úplne sa zmenila a plná radosti stískala sestrám ruky so slovami: *„Búrka prešla! Ďakujte milosrdnému Stvoriteľovi a velebte ho!“* Za veľké utrpenia, ktoré zbožná panna znášala počas piatich rokov, ju Boh odmenil a oslávil vzácnymi milosťami. Od tej chvíle už nikdy nezažívala vnútorné boje ani pokušenia. Jej duša bola úplne očistená a nezvratne upevnená v láske k Bohu. Mala schopnosť nazerať do budúcnosti, prenikať do sŕdc a myšlienok ľudí, a v extázach opäť hovorila s Bohom Otcom, Kristom Pánom, Pannou Máriou a svätými. Oplývala sladkou útechou a Božími milosťami.

Nemajúc zmysel pre tento svet a jeho pôžitky, napomínala Magdaléna svoje sestry, aby z lásky k Bohu pohŕdali pominuteľnými vecami a zriekali sa akéhokoľvek pohodlia. Bola príkladne pokorná a modlila sa k Bohu, aby jej znásobil utrpenia. Poslúchala predstavených so vzornou oddanosťou. Keď sa jej raz opýtali, či veľké milosti, ktoré od Boha dostáva, v nej nevzbudzujú márnivosť alebo pýchu, odpovedala: *„Ako by som sa mohla vyvyšovať niečím, čo nie je moje? Ako by som sa mohla chváliť darmi, ktoré mi Boh dáva bez akejkoľvek mojej zásluhy?“* Túžila zomrieť pre Boha a spásu blížnych.

Jej najväčšou bolesťou bolo počuť, že ľudia urážajú Boha hriechmi. Zdalo sa jej nepochopiteľné, ako môže človek vedome a dobrovoľne hrešiť a tak uvrhnúť svoju dušu do večnej záhuby. Za hriešnikov, bludárov a neveriacich sa horlivo modlila a umŕtvovala svoje telo, aby im vyprosila obrátenie, najmä počas fašiangového obdobia. Raz vzala do ruky kríž a modlila sa*: „Ty, Pane, si ráčil zomrieť na kríži a vyliať svoju krv za hriešnikov. Aj ja som pripravená preliať svoju krv, aby sa obrátili. Trestaj radšej mňa a dopusti na mňa akékoľvek bolesti!“* Inokedy povedala: *„Keby sa ma Boh opýtal, ako sa raz opýtal svätého Tomáša Akvinského, akú odmenu si prajem, odpovedala by som: Spasenie ľudských duší.“*

Voči svojim sestrám prejavovala hlbokú lásku. Tíšila zarmútené, ošetrovala choré a povzbudzovala ich, aby dôverovali Bohu. Napomínala všetkých, aby všetko, čo robia alebo trpia, obetovali na slávu a česť Božiu. V roku 1598 bola Magdaléna zvolená za predstavenú noviciek a po šiestich rokoch za podprioru kláštora, v ktorom slúžila až do smrti. Vďaka svojej znalosti ľudskej povahy vedela s každou sestrou zaobchádzať individuálne a bola im pravou matkou. Hovorila: *„Ak chcete rýchlo dosiahnuť dokonalosť, zvoľte si Ukrižovaného za učiteľa a pozorne ho počúvajte, lebo on ustavične hovorí k nášmu srdcu. Buďte s ním v modlitbách, otvárajte mu svoju dušu a neželajte si nič okrem neho. Potom nad vami žiadny nepriateľ nezvíťazí.“*

Pred modlitbou sestry napomínala: *„Doteraz ste sa zaoberali pozemskými vecami, teraz sa však chystáte na anjelskú prácu – hovoriť so Stvoriteľom. To je taká vznešená činnosť, že ani čistí nebeskí duchovia si ju nedovolia konať bez bázne a chvenia. O čo viac sa máme chvieť my, ľudia, keď predstupujeme pred tvár Boha Najvyššieho!“* Takto a podobne učila sestry milovať Boha, slúžiť mu, pohŕdať svetom, umŕtvovať sa a pripravovať sa na svätú smrť.

Posledné tri roky svojho života Magdaléna trpela bolestivou chorobou. Keď ju spovedník utešoval, že bolesti pominú, odpovedala: *„Nežiada sa mi úľavy, ale prajem si trpieť až do konca. Chcem trpieť, nie zomrieť.“* Jej jedinou útechou v tejto chorobe bola Najsvätejšia sviatosť oltárna, ktorú prijímala denne. Pred smrťou povedala: *„Odchádzam z tohto sveta a stále nemôžem pochopiť, ako môže človek súhlasiť so smrteľným hriechom proti Bohu.“* Po prijatí posledných sviatostí prosila sestry, aby jej odpustili, ak im niekedy ublížila, a napomenula ich, aby milovali Boha. Zomrela svätou smrťou 25. mája 1607 vo veku 41 rokov.

Hneď po smrti Boh oslávil túto omilostenú pannu zázrakmi. Jej telo, vysilené umŕtvovaním a chorobou, získalo pôvabný vzhľad, až kláštorné sestry neverili, že zomrela. Do kláštora sa zišlo množstvo obyvateľov Florencie, aby si uctili jej pozostatky a odniesli si nejakú pamiatku. Pri úradnom skúmaní jej života v roku 1663 sa zistilo, že jej telo zostalo neporušené a vydávalo príjemnú vôňu, čo sa pokladalo za odmenu za jej panenskú čistotu.

Magdaléna de Pazzi bola pápežom Alexandrom VII. v roku 1669 slávnostne vyhlásená za svätú.

Poučenie:

Táto nevinná svätica nechápala, ako môže kresťan vedome a dobrovoľne hrešiť. Keby každý kresťan častejšie premýšľal o tom, aký ohavný je pred Božou tvárou hriech a aké strašné sú jeho následky, určite by horko oplakával svoje doterajšie hriechy a už by viac nehrešil. Hriechom sa človek zapredáva diablovi, stáva sa jeho biednym otrokom, pripravuje sa o Božiu milosť a lásku, stráca nádej na večný život a upadá do pekla. Spasiteľ povedal: *„Každý, kto pácha hriech, je otrok.“* (Jn 8, 34). *„to pácha hriech, je z diabla, pretože diabol hreší od počiatku.“* (1 Jn 3, 8). *„Cesta bezbožných je temná; nevedia, kde zakopnú.“* (Prís 4, 19).

Na deň 27. mája pripadá aj pamiatka svätého Jána I., pápeža a mučeníka († 526); svätého Júlia, mučeníka; svätej Restituty, panny a mučeníčky; svätého Eutropia, biskupa, významného učenca a mnícha Bédu Ctihodného († 735), otca anglického dejepisu a ďalších.

28. MÁJ

I. Sv. German, biskup (5. stor.)

Neďaleko mesta Autun v Burgundsku sa v roku 496 nábožným manželom Eleutériovi a Eusébií narodil synček, ktorý pri krste dostal meno German. Vďaka výnimočným schopnostiam bol už v mladosti poslaný na školy v Avalone, kde dosahoval vynikajúce výsledky. Medzitým mu obaja rodičia zomreli a zanechali mu značné dedičstvo. Jeho lakomá teta však chcela tento majetok uchmatnúť pre svojho syna Stratida, a preto si zaumienila Germana otráviť. Naplnila dve čaše vínom, pričom do jednej pridala jed, určený pre Germana. Boh však tento ohavný úmysel zmaril – otrávený nápoj omylom vypil Stratid a zomrel, zatiaľ čo German sa vyhol smrti.

Po odhalení zlomyseľného plánu tety German utiekol do Lazy k svojmu strýkovi, kňazovi Skopiliovi, ktorý sa ho ujal a postaral sa o jeho ďalšie vzdelanie. German nielenže výborne študoval, ale pestoval aj zbožnosť. Po pätnástich rokoch u strýka sa stal v roku 530 kňazom a následne ho autunský biskup svätý Nektarius ustanovil za opáta kláštora svätého Symforiána na predmestí Autunu.

Ako opát bol German príkladom nábožnosti a lásky k blížnym. Počas noci vstával, aby sa modlil v chráme, a ráno povzbudzoval bratov k ranným modlitbám. K chudobným bol mimoriadne štedrý – niekedy rozdal aj posledné zásoby kláštora, pričom dôveroval Bohu, že ich nahradí. A Boh skutočne posielal dobrodincov, ktorí včas zabezpečili kláštor. Jedného dňa, keď rozdával posledné zásoby chleba, mnísi reptali, no čoskoro sa objavili dary od dobrodincov, ktorými ich zásobili na dlhší čas. Odvtedy mnísi už nikdy nereptali proti jeho štedrosti.

Opát German mal od Boha zvláštne dary, medzi ktoré patrilo predvídanie budúcnosti a uzdravovanie chorých. Raz údajne uhasil požiar stodoly posvätenou vodou a modlitbou, čím ochránil aj ostatné kláštorné budovy. Raz sa mu prisnil sen, v ktorom mu vážny starec odovzdal kľúče od brán Paríža a nabádal ho, aby ich strážil. Tento

sen sa naplnil, keď v roku 554 zomrel parížsky biskup Eusébius a kráľ Childebert I. vymenoval Germana za jeho nástupcu. Ako biskup Paríža si German zachoval skromnosť a pokoru, pričom sa horlivo staral o spásu svojich veriacich.

Väčšinu nocí trávil v modlitbách a v zbožných rozjímaniach v chráme. Bol štedrým dobrodincom chudobných, ktorých pozýval k svojmu stolu, jedával jednoduché jedlá, v lete aj v zime nosil ten istý hrubý odev, nikdy si nedával vykurovať svoju izbu a krotil svoje telo prísnou disciplínou. Horlivo kázal Božie slovo a čoskoro obrátil celý Paríž k bohabojnému životu, takže obyvatelia mesta sa vzdali pôžitkárskeho života, odložili akýkoľvek prepych a žili cnostne a zbožne. Aj kráľ Childebert I. rád počúval kázne výrečného biskupa a veľmi si ho vážil.

Germán, ako dobročinný muž, podnietil kráľa k tomu, aby sa stal štedrým dobrodincom chudobných, dokonca venoval aj svoje drahocenné stolové náčinie na pomoc chudobným, hovoriac, že dúfa, že Kristus mu tieto poklady nahradí nevyčerpateľným bohatstvom. Biskup Germán využil kráľovu priazeň na dokončenie pokresťančenia Frankov, vyhubil medzi nimi posledné zvyšky pohanstva a v krajine zakladal mnohé chrámy a kláštory. Na podporu cirkevnej disciplíny medzi kňazmi aj ľudom usporiadal Germán v roku 557 v Paríži zhromaždenie duchovenstva svojej diecézy, na ktorom vyhlásil rôzne cirkevné nariadenia.

Medzitým sa kráľ Childebert I. vydal na vojenskú výpravu do Španielska a obkľúčil mesto Zaragoza na rieke Ebro. Obliehané mesto, nemajúc pomoc, vzývalo svojho patróna, mučeníka svätého Vincenta, a jeho relikvie nosili vo veľkom sprievode po mestských hradbách, modliac sa a spievajúc nábožné piesne. Táto zbožnosť hlboko dojala Childeberta, takže prisľúbil zaragozskému biskupovi, že obliehanie ukončí a odtiahne so svojím vojskom, ak dostane nejakú relikviu svätého Vincenta. Biskup mu daroval štólu svätého Vincenta, ako aj niekoľko drahocenných kalichov a zlatý kríž. Keď sa kráľ vrátil s týmto pokladom do Paríža, začal stavať nádherný chrám na počesť svätého Vincenta, ktorý venoval biskupovi Germánovi. Ten pri chráme založil kláštor a za jeho prvého opáta ustanovil svojho žiaka Droktovea z kláštora v Autune.

Po čase kráľ Childebert smrteľne ochorel a keď mu lekári nedokázali pomôcť, povolal k sebe Germána. Biskup strávil celú noc v modlitbách pri jeho lôžku a napokon položil ruky na jeho hlavu. Kráľ zázračne ozdravel a z vďačnosti daroval kláštoru svätého Vincenta jeden zo svojich hradov. Nový chrám svätého Vincenta bol slávnostne vysvätený v roku 558, práve keď kráľ Childebert zomrel, a hneď nato sa v ňom konali zádušné bohoslužby za jeho štedrého zakladateľa.

Nástupcom zosnulého kráľa Childeberta I. sa stal jeho brat Chlothar I., ktorý spočiatku pristupoval k biskupovi Germánovi chladne a povýšene. Keď Germán prišiel za ním, nechal ho stáť pred dverami a nevšímal si ho, takže odmietnutý biskup odišiel naprázdno. O niečo neskôr však Chlothar ochorel, povolal Germána k sebe, ospravedlnil sa mu a pokorne pobozkal lem jeho plášťa. Biskup sa nad ním pomodlil a keď sa ho dotkol svojím rúchom, kráľ sa náhle uzdravil. Odvtedy si Chlothar Germána veľmi vážil.

Po smrti kráľa Chlothara I. nastali v krajine ťažké časy. Jeho synovia Charibert, Guntram, Sigebert a Chilperich si rozdelili jeho ríšu, no okrem Guntrama žili v nesvároch a nemravnosti. Najmä parížsky kráľ Chilperich pohoršoval ľud tým, že zapudil svoju zákonitú manželku a žil v cudzoložstve. Navyše odoberal svojim poddaným majetky a páchal na nich kruté násilie. Biskup Germán ho otcovsky napomínal, aby si uvedomil svoju veľkú zodpovednosť pred Bohom, vrátil sa k svojej manželke, vzdal sa nemravného života, prestal utláčať a pohoršovať svoj ľud a žil ako kresťan. Keď biskup nemohol s rozmarným kráľom nič dosiahnuť po dobrom, uvalil na neho cirkevnú kliatbu. Chilperich, zasiahnutý kliatbou, sa Germánovi vysmieval, ale čoskoro ho stihol Boží trest –a v nekajúcnosti náhle zomrel.

Biskup Germán sa usilovne snažil, aby v jeho diecéze bolo pohanstvo úplne vykorenené, aby rozkvitali sväté cnosti, vládla cirkevná disciplína a rozširovala sa účinná láska. Počas krvavých sporov medzi kráľovskými bratmi udržiaval Germán v rozvrátenej Franskej ríši spoločenský poriadok a chránil veriacich pred násilnosťami pyšných veľmožov.

Súčasník Germána, Venantius Fortunatus, napísal o ňom, že keby sa hlasy celého národa spojili do jedného hlasu, nestačili by dostatočne osláviť dobré skutky, ktoré Germán preukazoval chudobným. Ako láskavý otec a ochranca ľudu sa neúnavný Germán staral o ich večné aj časné blaho. Zvlášť sa staral o úbohých väzňov, zajatcov a nevoľníkov, ktorých vyslobodzoval z väzenia a vykupoval zo zajatia. Kedykoľvek nemal na to peniaze, prosil svojich hostí, ba aj sluhov, aby prispeli aspoň toľko, koľko bolo potrebné na vykúpenie jedného zajatca.

Preslávil sa aj ako Bohom požehnaný uzdravovateľ chorých, ktorým navracal zdravie modlitbami, vkladaním rúk, svätým olejom a krizmou. Až do neskorého veku horlivo hlásal Božie slovo. V mrazoch a za nepriaznivého počasia vykonával cirkevné hodinky s nepokrytou hlavou a aj počas jazdy na koni spieval žalmy a zbožne sa modlil. Predpovedal deň svojej smrti a dňa 28. mája 576, vo veku 80 rokov sa skončil Germánov pozemský život. Boh ho oslávil aj po smrti zázrakmi, zvlášť väzni svedčili o jeho mocnom príhovore.

Telo svätého biskupa bolo spočiatku pochované v kaplnke pri chráme sv. Vincenta v Paríži, kde neskôr slávny zlatník sv. Eligius, biskup z Noyonu, zhotovil pre neho skvostný náhrobok. Za kráľa Pipina boli roku 754 jeho ostatky prenesené do samotného chrámu sv. Vincenta, ktorý bol následne premenovaný na jeho meno a dodnes ohlasuje jeho slávu. Podľa tohto chrámu je dodnes pomenovaná jedna z parížskych štvrtí, St. Germain.

Poučenie:

Aká odpudzujúca je nezriadená túžba po svetských majetkoch – lakomstvo! Judáš bol touto zhubnou vášňou tak oslepený a zlákal ho diabol, že spáchal hanebnú zradu na svojom Božskom Učiteľovi, keď ho predal jeho nepriateľom za biednych tridsať strieborných. Dokonca aj teta svätého Germána chcela zo ziskuchtivosti otráviť svojho synovca, aby si uchmatla jeho dedičstvo. Lakomec si vo svojom srdci, ktoré má byť chrámom Ducha Svätého, stavia pohanský chrám a zasväcuje ho modle

mamone, ktorej otrocky slúži a klania sa jej. Vo svojej zaslepenosti túžbou po bohatstve sa neštíti nijakých prostriedkov, ani tých najhorších, aby dosiahol svetské majetky. Chladnokrvne pácha aj tie najstrašnejšie hriechy, nedbá na Boha, pohŕda nebom a nebojí sa pekla.

Právom hovorí Sväté Písmo: *„Nič nie je nespravodlivejšie ako lakomec.“* (Sir 10, 9) *„Tí, ktorí túžia po bohatstve, upadajú do pokušenia, osídiel diabla a do mnohých neužitočných a škodlivých žiadostí, ktoré vedú ľudí k záhube a zatrateniu.“* (1 Tim 6, 9) *„Nič sme si na tento svet nepriniesli a bezpochyby si ani nič neodnesieme. Ak máme jedlo a odev, buďme s tým spokojní.“* (1 Tim 6, 7-8)

II. Sv. Viliam, vojvoda a mních (8. stor.)

O mladosti sv. Viliama nemáme mnoho správ, vieme len, že sa narodil v polovici 8. storočia z otca šľachtica Teodoricha a čoskoro prišiel na dvor kráľa Karola Veľkého, kde pod jeho dozorom získaval vzdelanie. Ako mladík sa stal vojakom a svojou obratnosťou, poctivosťou, priamočiarosťou a mužnou odvahou si získal priazeň a lásku panovníka. Pre svoju ušľachtilú povahu a jemné mravy, ktorými vynikal, si získal aj veľkú vážnosť medzi mladými šľachticmi slúžiacimi na kráľovskom dvore.

Karol Veľký ho povýšil do grófskeho stavu, udelil mu vysokú vojenskú hodnosť a po rokoch ho povolal do svojej štátnej rady. Viliam slúžil kráľovi oddane a verne a popritom bol mužom živej viery a úprimnej zbožnosti. V roku 786 vtrhli moslimskí Saracéni zo Španielska cez Pyreneje do Akvitánie (južné Francúzsko), porazili slabé kresťanské vojská, odvliekli mnoho zajatcov a usadili sa v dobytých mestách. Karol Veľký proti nim zhromaždil vojsko a povolal znamenitú kresťanskú armádu, ktorej za hlavného veliteľa ustanovil Viliama. Viliam čoskoro v niekoľkých víťazných bitkách zdrvujúco porazil votrelcov a vyhnal ich zo zeme. Za tieto hrdinské činy ho kráľ vymenoval za vojvodu Akvitánie, čo bolo v roku 790 potvrdené na zhromaždení stavov Akvitánie.

Po nastúpení vlády v Akvitánii sa Viliam snažil liečiť rany, ktoré krajine spôsobili Saracéni, zavádzal poriadok a spravodlivosť, zveľaďoval chrámy a kláštory a ako pravý kresťanský hrdina sa ujímal nevinných utláčaných, opustených, chudobných a biednych. Bol láskavým otcom svojich poddaných a staral sa o ich časné i večné

blaho. Podľa príkladu iných zbožných kniežat tej doby sa vojvoda Viliam rozhodol založiť kláštor, aby jeho snahy boli podporované modlitbami a kajúcimi skutkami mníchov. Na tento účel si vybral divokú pustatinu na hraniciach Lodévskeho biskupstva, rovinu Gellonskú (v Languedoku), obklopenú kolmými skalnými stenami a hlbokými lesmi. V tomto opustenom a zabudnutom kúte zeme na vlastné náklady postavil krásny chrám s kláštorom a so všetkým potrebným, najmä domom pre hostí, pútnikov a chudobných. Kláštor štedro obdaroval a uviedol do neho mníchov benediktínov, pričom ich podriadil vrchnej správe známeho svätca Benedikta Anianského.

Viliam mal dve sestry, ktoré si zamilovali reholný život. Na ich naliehavú prosbu im dal postaviť neďaleko Gellonského opátstva kláštor pre panny a uviedol ich doň. Sám sa rozhodol, že sa po rokoch rozlúči so svetom a zvyšok svojho života zasvätí Bohu v kláštornom ústraní. Keď videl, že jeho krajina v bázni Božej, spokojnosti a blahobyte prekvitá, považoval svoje poslanie za splnené. Keď jeho dobre vychované deti dospeli, necítil už nijaké puto k svetskému životu. V roku 806 sa odobral na dvor Karola Veľkého, kde vybavil svoje úradné záležitosti a oznámil, že sa vzdá svojho postavenia a vstúpi do kláštora. Karol ho s ľútosťou prepustil a daroval mu triesku z kríža Spasiteľa, ktorú získal od jeruzalemského patriarchu.

Viliam musel prekonať tuhý boj s príbuznými a známymi, ktorí jeho zámeru odporovali. Po ich prekonaní daroval svojim nevoľníkom slobodu, naložil so svojím majetkom podľa práva, zvyšok rozdal chudobným, odložil meč, zobliekol drahocenné vojvodské rúcho a ako chudobný pútnik bosý a v hrubom rúchu vstúpil do Gellonského kláštora. Na sviatok sv. Petra a Pavla, 29. júna 806 si obliekol reholné rúcho sv. Benedikta, úplne sa odlúčil od sveta a zabudol na to, čím bol.

Bývalý slávny vojvoda a vojvoda Viliam si neprial mať v kláštore, ktorý sám založil a obdaril, nijaké prednosti ani výsady. Z pokory sa podriadil všetkým reholným pravidlám a povinnostiam ako každý iný mních. Spával na tvrdom lôžku, prísne sa postil, s príkladnou zbožnosťou vykonával všetky predpísané modlitby a kláštorné cvičenia, pracoval v záhrade i v kuchyni a dôsledne si všímal starších mníchov, ktorých cnosti sa snažil horlivo nasledovať.

Po niekoľkých rokoch mu mnísi zriadili pri kláštornej kaplnke osobitnú pustovňu, aby sa mohol v úplnom pokoji venovať modlitbám a zbožnému rozjímaniu. V tejto pustovni prebýval tri roky, až kým v roku 812 blažene nezomrel v Pánovi.

Poučenie:

Svätec Viliam podstúpil veľkú obeť, keď zišiel z trónu do kláštornej cely, opovrhol bohatstvom, slávou, nádherou a pohodlím, aby zasvätil svoj život Kristovi a spáse duše. Takéto odrieknutie je schopný uskutočniť iba ten, kto je preniknutý duchom Kristovým a celý svoj pozemský život považuje za prípravu na život večný. Spasiteľ hovorí: *„A každý, kto pre moje meno opustí domy alebo bratov a sestry alebo otca a matku alebo deti alebo polia, dostane stonásobne viac a bude dedičom večného života.“* (Mt 19, 29)

---

28. mája sa tiež pripomína pamiatka sv. Senatora, biskupa Milánskeho († 480); sv. Lanfranca, arcibiskupa Canterbury († 1089); sv. Ubaldesky, panny z rytierskeho rádu sv. Jána Krstiteľa; sv. Emília a spoločníkov-mučeníkov zo Sardínie a ďalších.

29. MÁJ

Sv. Cyril z Cézarey, mučeník (3. stor.)

Starí kresťania znášali pre svoju vieru kruté zápasy nielen s pohanskou štátnou mocou, s modloslužobnými kňazmi a surovým davom, ale často aj s vlastnými pohanskými príbuznými a domácimi. Podľa predpovede Pána sa evanjelium stalo mečom, ktorý v jednej rodine rozdeľoval ženu od muža, deti od rodičov, brata od sestry. Kristovi učeníci, nenávidení, potupovaní a prenasledovaní celým pohanským svetom, nemali pokoj ani vo vlastných domácnostiach a často trpeli od svojich pokrvných príbuzných rovnako kruto ako od pohanských úradníkov. Takýmto trpiteľom bol aj mladík Cyril.

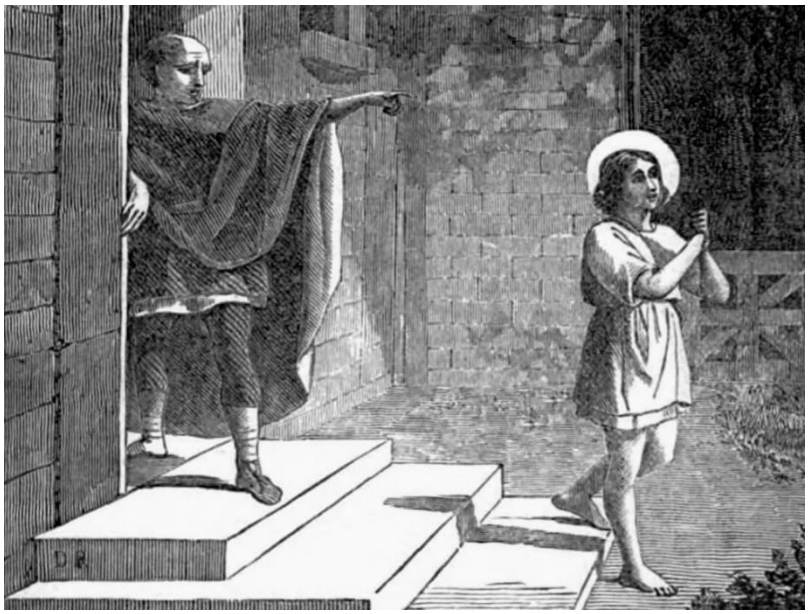

Narodil sa v druhej polovici 3. storočia v hlavnom meste Kapadócie, Cézarey, z pohanských rodičov. Už v detstve si obľúbil kresťanskú vieru. Opovrhnúc prázdnymi modlárskymi bájami, celou svojou dušou priľnul ku Kristovi Pánovi a snažil sa ho nasledovať vo svätých cnostiach. Rodičia, nechápajúc, odkiaľ pramení jeho náklonnosť k nenávidenému kresťanstvu, mu vyčítali, že sa z detskej nerozumnosti vydáva na zlú cestu, a napomínali ho, aby zostal verný pohanským bohom a vyhýbal sa kresťanom. Dvanásťročný Cyril však už dôkladne poznal Kristovo učenie, upevnil sa v ňom milosťou Božou a tajne prijal sviatosť krstu. Keď sa to dozvedel jeho otec, ostro mu to vyčítal a prísne mu zakázal vyznávať Krista. Cyril však pevne stál vo viere, aj keď ho otec preklínal a bil. Čím krutejšie s ním zaobchádzal, tým radostnejšie sa Cyril hlásil ku Kristovi Ježišovi. Jedného dňa ho otec opäť do krvi zbil a spýtal sa ho, či konečne prestane vzdorovať, poslúchne svojich rodičov a zriekne sa kresťanstva. Cyril trpezlivo znášal bolestivé rany a odpovedal otcovi, že ho bude poslúchať vo všetkom dovolenom a prejavovať mu detinskú úctu, ale od viery v Ježiša Krista neodstúpi. To otca natoľko rozzúrilo, že sa syna navždy zriekol a vyhnal ho z domu. Vydedený Cyril, nemajúc prístrešie, žil z milosrdenstva cudzích ľudí. Pozemský otec ho zavrhol, ale nebeský Otec napĺňal jeho

srdce útechou a posilňoval ho, aby pokojne a radostne niesol svoj kríž. Pohania schvaľovali otcovo konanie a potupovali syna, zatiaľ čo kresťania obdivovali mladého trpiteľa, velebiac jeho vytrvalosť vo viere, a brali si z neho príklad.

Cézarejský miestodržiteľ, keď sa dozvedel o Cyrilovom osude, dal ho predviesť a prísnymi slovami ho napomínal, aby sa vrátil k otcovi, odprosil ho a bol mu poslušný, inak bude postavený pred súd. Keď videl, že tým chlapca nevystraší, začal s ním hovoriť láskavo: *„Synáčik, odpustím ti tvoju vinu a určite ti odpustí aj tvoj otec a prijme ťa späť do svojho domu, ak sa spamätáš a polepšíš.“* Cyril odpovedal: *„Otec ma vyhnal zo svojho domu, ale Boh ma prijme do lepšieho domu v nebi. Rád budem znášať chudobu, aby som mohol požívať večné bohatstvo. Nebojím sa smrti, lebo ma čaká lepší život.“* Miestodržiteľ sa ho potom pokúsil zastrašiť tým, že ho dal zviazať, ako bývali spútaní odsúdenci na smrť. Keď ani tým Cyrila nevystrašil, nariadil, aby ho viedli na popravu.

Tu mučitelia ukázali Cyrilovi rôzne nástroje mučenia, zapálili pred ním hranicu, aby ho vydesili smrteľnou úzkosťou, a nakoniec ho chytili, akoby ho chceli hodiť do ohňa. Keď sa však mladík ničoho nebál, nebedákal ani neplakal, vojaci ho opäť odviedli k miestodržiteľovi. Ten sa nemálo podivil nad jeho odvahou a pokúsil sa ho ešte raz presvedčiť slovami: *„Vidíš meč aj oheň, rozmysli si to, zmúdrej, vráť sa domov a poslúchni otca.“* Cyril odpovedal: *„Pane, ty si mi nepreukázal nijaké milosrdenstvo, že si ma ušetril meča a ohňa, ale skôr si mi uškodil, keď si ma opäť privolal k sebe. Už sa predo mnou otvárala brána nebeská, už ma čakalo omnoho krajšie dedičstvo vo večnosti. Prečo si rozkázal zapáliť hranicu a načo si dal nabrúsiť meč, keď som ešte nemal zomrieť? Ó, nechaj ma konečne zomrieť, aby som ihneď dosiahol spásu!“*

Miestodržiteľ vyhovel tejto Cyrilovej túžbe a odsúdil ho na smrť. Prítomní diváci žasli nad nezlomnou odvahou tohto kresťanského mládenca, obdivovali jeho túžbu po smrti i jeho dôveru v Boha a nemohli zadržať slzy. Cyril im povedal: *„Prečo plačete? Radujte sa so mnou a vyprevádzajte ma na smrť s radosťou. Vy nepoznáte tú lásku, ktorá ma ťahá k Otcovi na nebesiach; nepoznáte, čo ma očakáva; nepoznáte tú krásnu krajinu, do ktorej smerujem. Ó, doprajte mi to šťastie!“*

Potom Cyrila odviedli na popravu, kde radostne a odvážne podstúpil mučenícku smrť mečom na oslavu Spasiteľovho mena a na povzbudenie veriacich kresťanov v Cézarey. Jeho mučeníctvo sa kladie do rokov 259–260, za vlády cisárov Decia alebo Valeriána.

Poučenie:

Nech je nám svätý mládenec Cyril príkladom, ako si máme vážiť svoju katolícku vieru nad všetky poklady tohto sveta, ochotní pre ňu znášať akúkoľvek obetu a radšej sa vzdať všetkého, čo nás viaže k tejto zemi, než by sme ju mali zaprieť. Ako len zahanbuje tento mladý mučeník tých rozmaznaných, pohodlných, vrtkavých a ľahostajných kresťanov, ktorí kvôli krátkemu telesnému potešeniu, pominuteľným majetkom, márnej ľudskej chvále, pohodliu alebo zo strachu pred posmechom neveriacich zapierajú svoju vieru, zanedbávajú ju, nežijú podľa nej alebo sa jej dokonca verejne zriekajú!

„Pridávajte k svojej viere cnosť, k cnosti poznanie, k poznaniu zdržanlivosť, k zdržanlivosti trpezlivosť, k trpezlivosti nábožnosť, k nábožnosti bratskú lásku, a k bratskej láske lásku ku všetkým.“ (2 Pt 1, 5-7)

---

29. mája si spomíname aj na sv. Restituta, rímskeho mučeníka; sv. Konóna, mučeníka; sv. Theodosiu a jej spoločníčky mučeníčky; sv. Maximina, biskupa, súčasníka sv. Atanáza Veľkého, ktorého dve kosti daroval v roku 1372 pražskej katedrále Karol IV. a iných svätcov.

30. MÁJ

Sv. Ferdinand, španielsky kráľ (12. stor.)

Na začiatku 8. storočia sa moslimskí Mauri zmocnili takmer celého Španielska a vládli tam celé stáročia. Až v 13. storočí ich nadvládu zvrhol a kresťanov oslobodil sv. Ferdinand III., kráľ Leónu a Kastílie. Ferdinand, syn kráľa Leónu Alfonza IX. a kastílskej princeznej Berengárie, sa narodil v roku 1198. Berengária, vynikajúca žena a sestra Blanky, matky francúzskeho kráľa sv. Ľudovíta, vychovávala Ferdinanda s veľkou starostlivosťou a materinskou láskou. Mladý Ferdinand a jeho matka však čoskoro čelili tragédii. Vyšlo najavo, že Berengária, ako neter Alfonza IX., uzavrela manželstvo bez cirkevného povolenia, ktoré by mohlo zrušiť prekážku pokrvného príbuzenstva. Pápež Inocent III. preto toto manželstvo anuloval. Zarmútená Berengária odišla v roku 1204 k svojmu otcovi do Kastílie, pričom jej deťom boli zachované všetky práva legitímneho manželského zväzku a šesťročný Ferdinand bol vyhlásený za dediča trónu Leónu.

Ferdinand vyrastal bez matky pod dohľadom kráľovského otca, ktorý sa k nemu zo žiarlivosti správal chladne. Mladý princ však pokojne znášal svoj trpký osud a už v mladosti sa vyznačoval nábožnosťou a cnosťami. Ferdinand miloval čítanie duchovných kníh a rozjímanie o Bohu a večnosti, zachovával si čistotu srdca, vyhýbal sa hlučnému životu na dvore, bol poslušný, skromný, tichý, prísny k sebe a láskavý a zhovievavý k iným, čo mu prinášalo úctu a lásku všetkých, ktorí ho poznali. Už v mladom veku prejavoval pevnú vôľu a rozhodnosť vo svojich skutkoch.

Medzitým zomreli Berengáriin otec i neplnoletý brat, čím ona získala kráľovskú korunu Kastílie. Aby zabezpečila svoje práva, kráľovná presvedčila Alfonza IX., aby dovolil Ferdinandovi navštíviť svoju matku. Berengária privítala syna s plačom a odišla s ním do Valladolidu, kde ich nadšene prijali. Na tomto zhromaždení sa stretli preláti, šľachtici a vyslanci miest z celej Kastílie, aby prisahali vernosť Berengárii. Po niekoľkých mesiacoch však kráľovná matka na sneme zložila korunu v prospech svojho syna Ferdinanda, ktorý bol následne v roku 1217 slávnostne pomazaný a korunovaný. Tak sa osemnásťročný Ferdinand stal kráľom Kastílie.

Alfonz IX. sa veľmi nahneval, že Ferdinand bol bez jeho povolenia povýšený na kastílsky trón, po ktorom sám túžil. Podnecovaný mocnou stranou zemských pánov, na čele s grófom Alvarezom z Lary, vpadol nepriateľsky do Kastílie a dostal sa až k mestu Burgos. Ferdinand, váhajúc, či má použiť zbrane proti svojmu otcovi, videl, že verná kastílska šľachta sa sama postavila na obranu mladého kráľa, a tak bol Alfons IX. nútený ustúpiť a vrátiť sa domov s neúspechom.

Krátko nato však gróf Alvarez z Lary podnietil Alfonza k ďalšej vojnovej výprave proti synovi. Kastílski páni sa zhromaždili na obranu až pri Medine del Campo, kde sa obe nepriateľské vojska priblížili k sebe. Ferdinand, zhrozený predstavou vojny proti vlastnému otcovi a prelievania krvi svojich budúcich poddaných, vyslal k otcovi posolstvo, žiadajúc ho, aby sa vzdal hnevu a prijal ponúkaný mier. Poslal mu odkaz: *„Prečo sa na mňa hneváš a privádzaš vojnové nešťastie na môj ľud? Je možné, že ťa moje šťastie mrzí, keď by si sa mal z neho radovať? Veď je to aj tvoja česť, že tvoj syn vládne v Kastílii! Nebojím sa žiadneho nepriateľa v poli, ale teba nemôžem pokladať za nepriateľa. Milujem a ctím ťa ako svojho otca a pána a som pripravený všetko zniesť, kým neuznáš krivdu, ktorú mi robíš.“* Nevrlý kráľ Alfonz bol týmto synovým konaním hlboko dojatý. Keď jeho hlavný radca, gróf Alvarez z Lary, nešťastnou náhodou smrteľne ochorel, neváhal uzavrieť s Ferdinandom mier, ktorý už nikdy nebol porušený.

Na radu svojej matky sa Ferdinand v roku 1219 oženil s dcérou nemeckého kráľa Filipa Švábskeho, s ktorou žil vo veľmi šťastnom manželstve. Hoci bol mladý, vládol múdro, snažiac sa urobiť svojich poddaných šťastnými a neustále si pripomínal, že zo svojho panovania raz zloží účty Bohu. Svedomito zachovával práva a výsady zemských stavov a miest, nakláňal si ľud láskavosťou a štedrosťou a šľachticov povyšovaním do hodností. Za svojich radcov si vyberal iba cnostných a rozvážnych mužov, ktorí mali dôveru ľudu. Jeho hlavným dôverníkom a radcom bol významný arcibiskup Toleda Rodriguez.

Ferdinand bol poslušný a oddaný svojej zbožnej matke Berengárii, ktorú si ctil ako svojho strážneho anjela. Pred každým svojím konaním sa modlil, prosil Boha o radu a osvietenie. Po prekonaní odporu niektorých spurných šľachticov začal Ferdinand vojnu proti moslimským Maurom, aby oslobodil svoju kresťanskú vlasť spod ich nadvlády. Už v roku 1222 vyjadril pevné odhodlanie viesť boj za Kristov kríž proti neveriacim. Na tento účel si nechal biskupom Burgosu posvätiť meč a vojenskú zástavu. Nebola to však ctižiadosť ani chamtivosť, čo ho hnalo do boja, ale posvätná túžba šíriť kresťanskú vieru a pracovať na duchovnom aj časnom blahu veriacich. Vo

svojich vojenských ťaženiach sa modlil: *„Pane, ty skúmaš vnútro i srdcia ľudí a vieš najlepšie, že nehľadám svoju česť, ale iba tvoju slávu a že netúžim zväčšiť svoje pominuteľné kráľovstvo, ale šíriť tvoju kresťanskú vieru.“* Ferdinandove vojska sprevádzali biskupi a kňazi, ktorí vojakom hlásali Božie slovo, udeľovali sviatosti a udržiavali dobrú disciplínu.

V krajinách oslobodených od Maurov Ferdinand obnovoval biskupstvá a kláštory, staval nové chrámy a staral sa o upevnenie viery a kresťanskej morálky. V rokoch 1224–1250 uskutočnil sedem veľkých vojenských výprav proti Maurom, pričom vždy s Božou pomocou zvíťazil. Najprv porazil maurského kráľa Valencie, a potom dosahoval jedno víťazstvo za druhým, až nakoniec oslobodil takmer celé Španielsko spod moslimského jarma.

Kráľ Alfons IX. zomrel v roku 1230, pričom v rozpore so zákonom ustanovil za dedičky svojho kráľovstva dve dcéry. Kastílske stavy však povstali na obranu Ferdinandových práv, čím hrozila občianska vojna. Tu sa ušľachtilá Berengária pustila do vyjednávania o mieri a dosiahla, že obe dcéry zosnulého kráľa sa vzdali svojich údajných práv, uspokojac sa s ročným dôchodkom. Ferdinand následne spojil kráľovstvá Leonské a Kastílske pod svojím žezlom do jedinej ríše, čím položil základ budúcej veľkosti a slávy Španielska. Po získaní podpory Aragónska, Navarry a Portugalska podnikol v roku 1236 útok na Maurov v Andalúzii a dobyl nádherné mesto Córdoba, ktoré bolo po stáročia hlavnou baštou moslimov v Španielsku.

Keďže Maurovia kedysi zničili slávny pútnický chrám v Compostele a jeho zvony nechali na ramenách kresťanov odniesť do Córdoby, kde slúžili ako lampy v hlavnej mešite, víťazný Ferdinand rozkázal, aby porazení Maurovci tieto zvony opäť na svojich ramenách odniesli späť do Compostely. Hlavnú moslimskú modlitebňu v Córdobe dal Ferdinand upraviť a vysvätiť za katolícku katedrálu a zúčastnil sa prvých kresťanských bohoslužieb v tejto svätyni, vzdávajúc Bohu vďaky za dosiahnuté víťazstvo nad neveriacimi.

V nasledujúcich rokoch pokračoval vo svojich víťazných ťaženiach proti Maurom, podmanil si všetky moslimské územia v Murcii a prinútil granadského kráľa k mieru a poplatnosti. Ferdinandovo meno sa stalo postrachom všetkých Maurov, takže mnohé mestá mu otvárali svoje brány bez odporu a podrobovali sa jeho vláde. Napokon sa odhodlal na dobytie Sevilly, významného mesta považovaného za centrum španielskych moslimov a za nedobytnú pevnosť. Ferdinand obliehal Sevillu dva roky a v roku 1248 ju nakoniec dobyl. Toto víťazstvo vzbudilo všeobecný úžas a samotní moslimovia vyhlásili, že také pevné a ľudnaté mesto mohol s pomerne malým vojskom dobyť len svätý človek s Božou pomocou. Aj v Seville premenil Ferdinand hlavnú moslimskú modlitebňu na biskupskú katedrálu, ktorú dal slávnostne vysvätiť.

Porazeným Saracénom, ktorí chceli pokojne zostať v krajine, Ferdinand udelil náboženskú slobodu a nenútil ich násilím ku kresťanstvu. Ostatným umožnil, aby pod ochranou jeho vojska pokojne opustili Sevillu. Aby znovu zaľudnil toto mesto, povolal doň kresťanských remeselníkov, učencov a umelcov z celého Španielska. K

Saracénom i k Židom sa Ferdinand správal tolerantne a zhovievavo, iba voči zjavne nebezpečným nepriateľom katolíckej viery, zatvrdilým albigénskym kacírom, vystupoval rázne a prísne.

Po celý svoj život bol Ferdinand mužom hlbokej viery. Matke bol vďačným a oddaným synom, manželke verný manželom, deťom vzorným otcom a svojmu ľudu múdrym a spravodlivým panovníkom. So svojimi kresťanskými susedmi žil vždy v mieri, nikdy im neubližoval, a o svojich poddaných sa staral ako otec. Hoci viedol nákladné vojny, nezaťažoval ľud nadmernými daňami. Keď mu počas vojny s Maurami radili, aby zaviedol novú daň, odpovedal: *„Nech ma Boh ochráni pred tým! Viac sa bojím kliatby jedinej chudobnej ženy než celého maurského vojska. Boh mi pomôže iným spôsobom.“* Raz mu tiež navrhli, aby na vojenské výdavky využil cirkevné poklady a bohoslužobné predmety, keďže bojuje za kresťanskú vieru. Odpovedal: *„Od duchovenstva nechcem ani zlato, ani striebro, iba aby sa za mňa modlili. Ten, kto ma povolal na trón, je dostatočne bohatý a poskytne mi, čo potrebujem.“*

Počas núdze štedro pomáhal chudobným rozdávaním obilia a peňazí. Na svojich cestách po Španielsku osobne viedol súdy a zabezpečoval spravodlivosť. Aby sa právo zachovalo v celej krajine, zriadil kráľovskú osobnú radu – najvyšší súd, na ktorý sa mohol obrátiť každý, kto sa cítil byť ukrivdený.

V dobytých krajinách staval kostoly, dobročinné ústavy a podporoval biskupov i šľachticov, aby na slávu Božiu, na rozkvet kresťanskej viery a na prospech obyvateľov zakladali kláštory, svätyne, školy a inštitúcie kresťanského milosrdenstva. Najvýznamnejším pamätníkom jeho vlády je nádherná gotická katedrála v Tolede, ktorú nechal vybudovať ako poďakovanie Bohu za víťazstvá nad Maurmi. Ferdinand nikdy neporušil svoje slovo a zachovával ho aj voči nepriateľom. Keď si podmanil tri hlavné maurské územia – Córdobu, Jaén a Sevillu, v rukách Maurov v Španielsku zostala už len Granada. Ferdinand by ju mohol ľahko dobyť, ale pretože uzavrel s granadským kráľom mier a vstúpil s ním do priateľského spolku, vojnu proti nemu neviedol.

Aj po všetkých svojich slávnych víťazstvách zostal Ferdinand pokorným mužom. Prísne dodržiaval cirkevné pôsty, pod kráľovským plášťom nosil kajúcne rúcho s krížom, pred svojim vojskom dal v bojoch niesť obraz Panny Márie a na krku nosil medailón s obrazom Bohorodičky. Horlivo sa modlil a svoje víťazstvá pripisoval výlučne Božej milosti. Spolu so svojou výnimočnou matkou Ferdinand povzniesol svoje krajiny na vysokú úroveň prosperity a upevnil v nich vieru i bázeň Božiu. Jeho súčasník, biskup Lukáš de Tuy, napísal: *„Aké šťastné časy prišli pre Španielsko! Králi víťazne bojujú za vieru, biskupi a opáti stavajú chrámy a kláštory, ľud v pokoji obrába polia. Všetci sú štedro podporovaní Ferdinandovým a Berengariinym vedením.“*

Keď sa Ferdinand pripravoval na vojenské ťaženie proti Seville, zomrel jeho najmilší priateľ a poradca, arcibiskup Rodriguez. Čoskoro nato zomrela aj jeho výnimočná matka Berengaria. Po ovdovení sa Ferdinand druhýkrát oženil s Johanou, dcérou grófa Šimona z Ponthieu. Boh ho požehnal mnohými synmi a dcérami, ktorým sa starostlivo venoval a dobre ich vychovával.

Na sklonku života mal Ferdinand veľkolepý plán – zničiť ešte moslimskú ríšu v severnej Afrike, odkiaľ prichádzala pomoc španielskym Maurom. Vyslal mocné vojenské loďstvo na marocké pobrežie, ktoré čoskoro dosiahlo víťazstvo v námornej bitke proti Arabom. Keď sa Ferdinand dozvedel o tomto víťazstve, pripravoval sa na cestu do Afriky, aby tam zničil vládu polmesiaca a vztýčil svätý kríž. Medzitým ho však čakala iná cesta. Ferdinand v Seville ochorel na vodnatieľku a začal sa pripravovať na smrť. Rozkázal odstrániť všetky znaky svojej kráľovskej dôstojnosti, kajúcne prijal sviatosť zmierenia a keď arcibiskup zo Sevilly v sprievode duchovenstva a dvoranov priniesol do jeho izby Telo Pána, kráľ vstal z lôžka, dal si na krk povraz, pokľakol, pobozkal kríž a modlil sa: *„Pane Ježišu Kriste, ako si zasluhujem, že prichádzaš ku mne? Čo som ja, úbohý hriešnik, urobil pre teba, ktorý si z lásky niesol ťarchu kríža? Nehľaď na to, že skladám tak biedne účty zo všetkého, čo si mi zveril, a zmiluj sa nado mnou!“* Vyjadril túžbu zomrieť v katolíckej viere, za ktorej rozšírenie celý život bojoval.

Po prijatí Eucharistie sa obrátil na svoju manželku a deti, dával im duchovné rady. Najstaršiemu synovi a nástupcovi, Alfonzovi X., odporúčal ctiť si kráľovnú Johanu, byť otcom svojim bratom a sestrám, šíriť kresťanstvo, stále myslieť na Boha, vládnuť spravodlivo a získať si lásku poddaných. V povznesení nebeským videním povedal: *„Pane, dal si mi kráľovstvo, ktoré som predtým nemal. Udelil si mi väčšiu moc a slávu, než som si zaslúžil. Za všetko ti vzdávam vďaky a teraz odovzdávam svoje kráľovstvo, ktoré som rozšíril, do tvojich rúk.“* Napokon prosil všetkých prítomných o odpustenie za všetky možné krivdy. Keď sa priblížila jeho posledná hodina, prijal sviatosť posledného pomazania, vzal do ruky sviecu a modlil sa: *„Pane Ježišu Kriste, môj Vykupiteľ! Nahý som prišiel na tento svet a nahý sa vraciam do lona zeme. Prijmi moju dušu pre zásluhy svojho horkého umučenia do zboru svojich svätých služobníkov.“* Prítomným prikázal, aby spievali litánie a hymnus *Te Deum laudamus* (Teba, Bože, chválime). Za jeho zvukov zomrel nábožný kráľ 30. mája 1252 vo veku 54 rokov po 35 rokoch vlády.

Jeho telo bolo s plačom ľudu slávnostne pochované v kráľovskej kaplnke sevillskej katedrály. Boh oslávil tohto výnimočného kresťanského kráľa zázrakmi a ľud ho čoskoro začal uctievať ako svätca. V roku 1671 ho pápež Klement X. vyhlásil za svätého katolíckej Cirkvi.

Poučenie:

Svätý kráľ Ferdinand vždy zvíťazil, kedykoľvek bojoval so svojimi nepriateľmi, ktorí boli zároveň nepriateľmi Kristovej viery. Bojoval nezištne za svätú vec, vynakladal všetko úsilie na dosiahnutie víťazstva a modlil sa o Božiu pomoc i ochranu Panny Márie. Aj my máme celý svoj život bojovať. Pri krste sme prisahali vernosť zástave Ježiša Krista a stali sme sa jeho vojakmi. Pod touto zástavou máme bojovať proti nepravosti, nezriadeným túžbam a proti zlým duchom, ktorí sú nepriateľmi Boha i nás. Najtvrdší boj nás čaká na konci života, keď náš nepriateľ diabol zmobilizuje všetky svoje sily, aby nás premohol. Ak však v tomto zápase zvíťazíme, získame korunu večného života. Zvykajme si teda statočne bojovať proti nepriateľom našej spásy!

„Trp ako dobrý vojak Krista Ježiša“ (2 Tim 2, 3) a *„Bojuj dobrý boj viery“* (1 Tim 6, 12), pretože *„nikto nezíska korunu, ak nebojuje podľa pravidiel.“* (2 Tim 2, 5). Popri boji prosme Boha o pomoc a vzývajme Pannu Máriu o jej mocnú ochranu. Ak Boh bojuje s nami a Panna Mária nás ochraňuje, čo zmôže proti nám celé kráľovstvo temnoty? *„Aj keby sa proti mne postavili vojenské tábory, moje srdce sa nebude báť.“* (Žalm 26, 3)

---

30. máj je taktiež dňom spomienky na sv. Felixa I., pápeža a mučeníka († 274); rodičov sv. Bazila Veľkého – sv. Bazila († 330) a sv. Emériu († 372); ako aj sv. Anastázia, biskupa Papijského a ďalších.

31. MÁJ

I. Sv. Angela Merici, zakladateľka rádu (15. stor.)

Na južnom brehu Gardského jazera, medzi Veronou a Bresciou, leží mesto Desenzano. V roku 1470 sa tam narodila zo stredostavovských rodičov Angela Merici, svätica a zakladateľka rádu uršulínok. Angela prežila prvé šťastné roky svojho detstva v otcovskom dome, kde pod ochranou výnimočných rodičov rástla v zbožnosti a v bázni voči Bohu. Skoro však prišla o otca i matku, a tak sa osirelá dievčina dostala so svojou sestrou pod opateru bohatého strýka v meste Salo na západnom brehu Gardského jazera. Obe sestry mali k sebe veľmi blízko, povzbudzovali sa ku všetkému dobrému, vyhýbali sa svetu a venovali sa modlitbám a rozjímaniu. Raz sa však, vedené túžbou po prísnom asketickom živote, rozhodli z nevedomosti k nerozvážnemu činu. Tajne opustili strýkov dom a putovali krajinou, až sa usadili v jaskyni niekoľko hodín od Salo, aby tam žili ako pustovníčky. Strýko, veľmi znepokojený ich zmiznutím, ich však nakoniec vypátral. Otcovsky ich pokarhal za nerozvážnosť, vysvetlil im ich omyl a vzal ich späť domov.

Obe dievčatá potom žili spokojne u strýka, venovali sa pobožnostiam a boli pre svoju vzájomnú lásku nazývané *„salské hrdličky“.* Tento vrúcny zväzok však čoskoro prerušila smrť – Angela stratila nielen rodičov, ale aj svoju milovanú sestru. Keď už na svete nebolo nič, čo by ju viazalo, vstúpila do Tretieho rádu sv. Františka.

Odvtedy sa oddala prísnej disciplíne – spávala na holej zemi, bičovala sa, nosila drsné rúcho, prísne sa postila, vyhýbala sa svetu a horlivo sa modlila. Vzdala sa dedičstva

po rodičoch a štedro podporovala chudobných a chorých. Dosiahla veľký stupeň dokonalosti a vynikala múdrosťou, predvídavosťou a poznaním ľudskej povahy, takže sa stala známou nielen vo svojom meste, ale aj v širšom okolí. Dokonca aj milánsky vojvoda, keď navštívil Bresciu, ju vyhľadal a rozprával sa s ňou. Angela sa však nenechala oslniť poctami a neohrozene vojvodovi pripomenula, aby mal Boha na pamäti, správal sa spravodlivo k poddaným a bol im láskavým otcom.

Po smrti svojho strýka sa Angela presťahovala do Desenzana. Jednej noci počas modlitby mala zvláštne videnie. Videla rebrík, ktorý siahal od zeme až po nebo, a po ňom stúpali panny ozdobené korunami, ktoré držali v rukách ľalie. Toto videnie jej naznačilo, že má založiť spoločenstvo panien, ktoré by skutkami kresťanskej lásky smerovalo k nebu. Spojila sa s niekoľkými rehoľnými sestrami a spoločne začali vyučovať dievčenskú mládež. Neskôr sa presunula do Brescie, kde pokračovala vo vyučovaní a v duchu Kristovho učenia vychovávala mladé dievčatá.

Angela sa rozhodla vykonať púť do Svätej zeme, aby navštívila a uctila miesta posvätené životom Spasiteľa. Vybrala sa do Benátok a nastúpila na loď, ktorá ju odviezla do Palestíny. Počas cesty však náhle oslepla. Napriek tomu dosiahla cieľ svojej púte, hoci ho nevidela. Odhodlaná nasledovať Božiu vôľu, nechala sa v Jeruzaleme a Betleheme viesť po posvätných miestach, kde sa s veľkou vrúcnosťou modlila a zalievala ich svojimi slzami. Na spiatočnej ceste sa loď, na ktorej cestovala, dostala kvôli búrke na ostrov Kréta, kde zakotvila. Neďaleko prístavu stál kríž, ku ktorému miestni obyvatelia prichádzali s veľkou dôverou v čase svojich potrieb. Aj Angela, stále slepá, sa dala k tomuto krížu doviesť. Horlivo sa modlila ku Kristovi, ktorý je svetlom sveta, aby ju zbavil temnoty duchovnej aj telesnej. Boh jej modlitbu vypočul a náhle jej vrátil zrak, aby mohla pokračovať v službe Bohu a spáse ľudí.

Po návrate do Talianska Angela navštívila Rím, aby získala plnomocné odpustky počas jubilejného roka 1525. Pápež Klement VII. ju prijal na audiencii a obdivoval jej múdrosť a zbožnosť. Chcel, aby zostala v Ríme a prevzala vedenie jedného náboženského ústavu. Angela však uviedla také závažné dôvody, že ju pápež s požehnaním prepustil späť do vlasti, kam ju volala Božia prozreteľnosť. Po návšteve rôznych pútnických miest v Taliansku žila niekoľko rokov v Cremone a potom sa vrátila do Brescie.

K Angele sa pridalo dvanásť panien, ktoré boli ochotné podľa jej pokynov slúžiť Bohu a ľuďom. Na sviatok svätej Kataríny, 25. novembra 1525, prijali spoločne Telo Pánovo v chráme svätej Afry v Brescii, čím sa posilnili na svoj nadchádzajúci úkol. Ešte v ten deň sa k nim pripojilo ďalších pätnásť dievčat, takže spoločenstvo, okrem Angely, malo na začiatku dvadsaťsedem členiek. Zaväzovali sa konať skutky kresťanskej lásky, predovšetkým výchovou dievčenskej mládeže a starostlivosťou o chorých. Angela, zakladateľka tohto spoločenstva panien, pomenovala svoje sestry *„Spoločnosťou svätej Uršule“* na počesť svätej panny a mučeníčky Uršule.

V tej dobe sa po celej Európe z Nemecka a Švajčiarska šírili náboženské bludy. Vplyv odpadlíka Luthera a jeho sobáša s odpadlou mníškou Katarínou z Boru viedol mnohých mníchov a mníšky k opusteniu svojich reholí a katolíckej Cirkvi. Tento

morálny úpadok sa rozšíril aj do Talianska, kde niektorí odpadlíci našli prívržencov a nasledovníkov. V tomto období náboženského zmätku Angela zostavovala pravidlá pre spoločenstvo svojich duchovných sestier. Panny mali podľa jej zámeru zostať vo svojich rodinách a pracovať slovom i skutkom pre duchovné aj časné blaho svojich blízkych a iných ľudí, zvlášť dievčenskej mládeže a chorých. Mali vyučovať a v katolíckom duchu vychovávať dievčatá, pomáhať podľa možností chudobným, tešiť nešťastníkov a ošetrovať chorých. Popri tom sa mali uršulínky posväcovať nábožnosťou, čistotou mravov, pokorou a sebazapieraním. Angela nemala v úmysle zakladať osobitný kláštorný rád s obvyklými sľubmi, ale založila voľné spoločenstvo zbožných panien, ktorým uložila iba to, aby sa denne modlili určité modlitby, zúčastňovali sa na svätej omši, na začiatku každého mesiaca prijímali Eucharistiu a na konci mesiaca sa stretávali, aby si vypočuli pravidlá a ich výklad.

Poslušnosť, panenská čistota a dobrovoľná chudoba im boli odporúčané ako evanjeliové rady, no nebolo im nariadené zaväzovať sa k ich dodržiavaniu sľubmi. Angela svoje pravidlá nadiktovala kňazovi Gabrielovi Kazzanovi, ktorý ich spísal, a biskup z Brescie ich schválil v roku 1536. Angela následne zvolala všetky svoje družky do svojho domu pri chráme svätej Afry v Brescii. V tom čase mala družina 76 členiek, z ktorých sa stretlo 59. Tie si za svoju prvú predstavenú zvolili Angelu, hoci ona sa tomu bránila.

Angela viedla svoje spoločenstvo múdro tri roky. Na základe získaných skúseností doplnila stanovy družiny vo svojej poslednej vôli. Keď cítila, že sa blíži jej smrť, posilnila sa svätými sviatosťami, dojímavo sa rozlúčila so svojimi duchovnými sestrami a chváliac Boha, pokojne ukončila svoj pozemský život 27. januára 1540 vo veku sedemdesiat rokov. Jej telo zostalo 30 dní neporušené a bolo pochované v chráme svätej Afry v Brescii, kde ju Boh oslávil zázrakmi. Ľud začal Angelu čoskoro uctievať ako sväticu. Pápež Pius VII. ju v roku 1807 vyhlásil za svätú a nariadil, aby sa jej pamiatka slávila 31. mája.

Spoločenstvo svätej Angely, podporované talianskymi biskupmi, sa úspešne rozrastalo. Svätý Karol Boromejský vzal uršulínky pod svoju ochranu, rozšíril ich do všetkých 15 diecéz svojej metropoly a vybavil pre ne nové schválenie a zvláštne výsady od pápeža Gregora XIII. V roku 1612 povýšil pápež Pavol V. toto spoločenstvo na vlastný rád a pridal k trom obvyklým reholným sľubom ešte štvrtý sľub – vyučovať a vychovávať dievčenskú mládež.

Do Prahy prišli uršulínky v roku 1655 a postupne si zriadili kláštory pri svätej Uršuli na Novom Meste a pri svätom Jánovi Nepomuckom na Hradčanoch. V súčasnosti má tento ženský rád štyri kláštory so školami: v Prahe, v Kutnej Hore, v Brne a v Olomouci.

II. Sv. Petronela, panna (1. stor.)

Pamiatka smrti tejto blahoslavenej panny bola uctievaná už v prvých storočiach kresťanstva. O jej narodení a mladosti až do čias svätého Augustína bolo známe len málo. Podľa svedectiev svätých Otcov bola dcérou svätej Perpetuy, ktorú Pán spolu so svätým apoštolom Petrom oslávil mučeníckou korunou. Svätí otcovia dokonca tvrdia, že Perpetua bola manželkou svätého Petra ešte predtým, než bol povolaný Kristom za apoštola. Z toho by vyplývalo, že Petronela sa narodila v prvej polovici prvého storočia po Kristovi.

Keď svätý apoštol Peter prišiel do Ríma, osobne vyučoval mladú Petronelu vo viere v Krista a čoskoro ju pokrstil. Preto ju nazývali aj dcérou svätého Petra. V jej dome sa zhromažďovali prvotní rímski kresťania. Sväté slová, ktoré apoštol Peter k veriacim prednášal, hlboko ovplyvnili srdce tejto vznešenej panny. Už v mladosti sa rozhodla zasvätiť svoj život Ježišovi Kristovi, ktorého si vyvolila za nebeského ženícha. Túžila znášať kríže a utrpenie podobne, ako trpel On. Pán vypočul jej modlitby – ťažká choroba ju pripútala na bolestné lôžko. Roky niesla svoje trápenie s nebeskou trpezlivosťou a oslavovala Boha.

Raz, keď kresťania boli zhromaždení v jej dome, prosili svätého Petra, aby túto bohumilú trpiteľku uzdravil, tak ako už uzdravil mnohých iných. Svätý Peter však povedal: *„Táto choroba slúži mojej dcére ku spáse, je dobrým liekom pre jej dušu.“* Aby však prítomní nepochybovali o jeho schopnosti uzdravovať, obrátil sa k Petronele a povedal: *„Vstaň, Petronela, a obsluhuj nás.“* Panna okamžite vstala zdravá, aby posluhovala zhromaždeným. Keď splnila svoje povinnosti, opäť si ľahla na bolestné lôžko.

Po ukrižovaní svätého Petra bola Petronela úplne uzdravená. Jej život sa stal príkladom svätosti a cnosti. Bola ozdobou kresťanských panien, jej láska k blížnym si získala obdiv kresťanov i pohanov. Jej krása, dobrota a nevinnosť oslovili mnohých mládencov, ktorí sa uchádzali o jej ruku. Najvytrvalejší bol bohatý Riman menom Flakkus, avšak jeho snaha bola márna. Jedného dňa prepadol jej dom s priateľmi, aby ju násilím uniesol do svojho paláca. Petronela mu však povedala: *„Nerozvážny mladík, prečo používaš násilie proti bezbrannému dievčaťu? Panenské srdce si nemožno získať hrozbami, ale tichou a úprimnou láskou. Ak ma chceš za manželku,*

daj mi tri dni na prípravu. Potom pošli cnostné panny, aby ma odprevadili do tvojho paláca.“ Flakkus, upokojený jej slovami, súhlasil a odišiel.

Petronella si pokľakla a tri dni sa spolu s priateľkou Felikulou modlila k Pánu Ježišovi, ktorému zasvätila sľub večnej panenskej nevinnosti. Úpenlivo ho prosila, aby ju povolal do svojej nebeskej vlasti. Ježiš, ochranca a strážca čistých duší, jej modlitbu vypočul. Na tretí deň ju navštívil kňaz Nikomedes, spieval s ňou žalmy, slúžil svätú omšu, vyspovedal ju a dal jej prijať Božie Telo. Potom si Petronela ľahla na svoje lôžko, obrátila oči k nebu a jej čistá duša odletela k nebeskému Ženíchovi.

Krátko nato prišli ozdobené panny so spevom, aby ju odprevadili do ženíchovho paláca. Keď ju však našli mŕtvu, s bledými tvárami utekali za Flakkom, aby mu oznámili smutnú správu. Namiesto svadby musel Flakkus usporiadať pohreb. Petronelino telo bolo pochované na cintoríne, ktorý dostal meno po nej. V ôsmom storočí dal pápež Gregor III. nad jej hrobom postaviť kaplnku. Čoskoro nato pápež Pavol I. preniesol jej pozostatky do chrámu svätého Petra a Pavla vo Vatikáne, kde sa jej pamiatka každoročne oslavuje 31. mája. Petronela je zobrazovaná ako panna v bielom rúchu, ležiaca na lôžku, obklopená ovenčenými pannami.

Poučenie:

Svätá Petronela znášala dlhú chorobu s veľkou pokorou, vytrvalosťou a úplnou oddanosťou do svätej vôle Božej. Ako povedal svätý Peter: *„Táto choroba slúži mojej dcére ku spáse!“* Kresťan, aj ty dokážeš trpezlivo znášať bolesti svojej choroby, keď pochopíš jej hlboký význam. Boh vo svojej vševedúcnosti zosiela choroby, aby ľudí zachránil pred hriechmi, dal im príležitosť činiť pokánie a získavať si zásluhy, aby im pripomínal smrť alebo ich v tomto živote trestal za spáchané hriechy.

Nasleduj Krista v jeho modlitbe v záhrade Olivovej: *„Otče môj, ak je možné, nech odíde odo mňa tento kalich, ale nie ako ja chcem, ale ako Ty chceš!“*

Dňa 31. mája sa zároveň slávi pamiatka svätého Hermia, mučeníka; svätého Lupicina, biskupa z Verony; svätého Silvia, biskupa z Toulonu a svätej Mechtildy (Matildy), opátky z Diessenu (†1160) a ďalších.

JÚN

1. JÚN

Sv. Pamfil a jeho spoločníci, mučeníci (4. stor.)

Cisár Maximin Daja, ktorý od roku 305 vládol vo východnej časti Rímskej ríše, bol jedným z najväčších nepriateľov Kristovej Cirkvi. Na jeho rozkaz boli kresťania v Palestíne kruto mučení. Každý, kto odmietol obetovať modlám a odpadnúť od Krista, bol vydaný katovi, ktorý mu vylúpil pravé oko, vypálil očnú jamku žeravým železom a ochromil ľavú nohu ohňom. Takto zmrzačení kresťania boli posielaní do baní na ťažbu medi, aby tam pracovali, a mnohí ďalší veriaci zomierali na popraviskách.

V tom čase sa mučeníckou smrťou v Cézarey Palestínskej preslávil najmä učenec a kňaz Pamfil a jeho spoločníci. Pamfil, syn vážených rodičov z Bejrútu, študoval najprv vo svojom rodisku a potom na slávnej kresťanskej škole v Alexandrii. Mal výnimočné nadanie a usilovnou prácou nadobudol rozsiahle vedomosti, ktoré mu mohli zabezpečiť vynikajúcu štátnu kariéru. Jeho čistá duša však netúžila po hodnostiach a majetkoch skazeného pohanského sveta. Keď spoznal Ježiša Krista, našiel v ňom všetko, čo márne hľadal vo svete a zasvätil sa kresťanskej teológii. Už v Alexandrii sa intenzívne venoval štúdiu Svätého písma a zostal mu verný až do svojej smrti.

Keď sa Pamfil zriekol sveta, presťahoval sa do Cézarey Palestínskej, kde prijal kňazské svätenie a natrvalo sa tam usadil. Tam horlivo zhromažďoval diela svätých otcov a iných cirkevných autorov, opísal veľkú časť spisov významného teológa Origena, ktorého si veľmi vážil a zabezpečil nové, presné prepisy Svätého písma Starého aj Nového zákona. Týmto spôsobom založil pri cézarejskom chráme jednu z najslávnejších ranokresťanských knižníc, ktorá obsahovala približne 30.000 kníh.

Pamfil bol v kontakte s významnými kresťanskými učencami svojej doby, pričom niektorých z nich priviedol do Cézarey, kde ich ubytoval vo svojom dome. V jeho dome tak vzniklo učené spoločenstvo, akýsi druh kresťanskej akadémie. Zvlášť úzko spolupracoval s cézarejským biskupom Eusébiom, ktorý jeho úsilie nadšene

podporoval. Spoločne s biskupom Eusébiom opravili grécky preklad Svätého písma Starého zákona nazývaný Septuaginta podľa veľkolepého Origenovho diela, ktoré získali pre svoju knižnicu.

Popri knižnici Pamfil založil v Cézarey slávnu teologickú školu, kde spolu s biskupom Eusébiom prednášal Sväté písmo. Do tejto školy prichádzalo mnoho snaživých mužov a mladíkov, ktorým Pamfil poskytoval duchovné vzdelanie, ako aj materiálnu podporu. Učený kňaz okrem toho svojím slovom a príkladom vyučoval veriacich a priviedol mnohých pohanov ku Kristovi.

Túto tichú a požehnanú činnosť horlivého učiteľa kresťanskej pravdy si však pohania všimli. V roku 307 bol Pamfil na rozkaz miestodržiteľa Urbana spolu s ďalšími cézarejskými kresťanmi zajatý a uväznený. Pred miestodržiteľom obhajoval svoju vieru s veľkou výrečnosťou. Hoci miestodržiteľ obdivoval jeho učenosť a bol jeho výrečnosťou dojatý, vyzval ho, aby sa zriekol kresťanstva a obetoval modlám. Pamfil túto výzvu rozhodne odmietol a znova začal obhajovať svoju vieru. Za to bol odsúdený na mučenie. Kati ho natiahli na škripec a roztrhávali jeho boky železnými hákmi, no on vo svojej viere vytrval. Neskôr ho znova zavreli do žalára, kde bol uväznený aj biskup Eusébius a ďalší kresťania. Po čase sa Pamfil zotavil z utrpených rán a v žalári sa opäť venoval svojmu obľúbenému štúdiu – najmä písal učenú obhajobu Origena, ktorého diela poznal už v Alexandrii.

Origenes, najslávnejší učiteľ tretieho storočia, šíril okrem kresťanskej pravdy aj niektoré bludy, čím vyvolal veľké spory medzi učencami. Jeho žiaci a stúpenci sa snažili ho ospravedlniť a očistiť jeho meno. Pamfil, vychovaný Alexandrijskou školou, kde mal Origenes veľkú autoritu, sa počas týchto sporov postavil na jeho stranu. Viac si cenil Origenove zásluhy na rozvoji kresťanských vied, než aby sa sústredil na jeho skutočné chyby. Pamfil strávil jeden a pol roka vo väzení.

Medzitým bol cisársky námestník Urban zosadený z úradu za svoje zločiny a potupne popravený. Jeho nástupca v Palestíne, Firmilián, prenasledoval kresťanov ešte krutejšie. Sotva nastúpil do úradu, priviedol si z väzenia Pamfila spolu s Valensom, diakonom jeruzalemskej Cirkvi, šedovlasým starcom, ktorý poznal celé Písmo naspamäť a duchaplným a odvážnym Pavlom, ktorý už predtým trpel pre Kristovu vieru mučením rozžeraveným železom. Z neznámych dôvodov bol v tom čase biskup Eusébius prepustený z väzenia na slobodu.

K tejto udalosti prispelo päť egyptských kresťanov, ktorí na spiatočnej ceste z dolov, kam odprevádzali odsúdených spolubratov, prišli do Cézarey. Pri mestskej bráne ich zastavila stráž, spýtala sa ich, kto sú a odkiaľ prichádzajú. Odpovedali, že sú kresťania, a preto boli zajatí, predvedení pred vládcu a po priznaní svojej viery uväznení. Na druhý deň, 16. februára 309, ich podrobili hroznému mučeniu a až potom sa ich spýtali na mená. Prvý odpovedal, že sa volá Eliáš, čím chcel vyjadriť svoju vieru v toho, o kom písali proroci Starého zákona. Po jeho príklade si ostatní štyria zvolili mená prorokov Jeremiáša, Izaiáša, Daniela a Samuela. Keď sa ich Firmilián opýtal, odkiaľ pochádzajú, Eliáš odpovedal, že ich vlasťou je Jeruzalem, pričom mal na mysli Kristovu Cirkev v nebesiach. Vládca nepoznal názov Jeruzalem,

keďže na troskách bývalého Jeruzalema stálo už 200 rokov rímske mesto Aelia Capitolina, a starý názov sa u pohanov úplne vytratil. Preto rozkázal, aby mužov znova mučili, aby zistil, kde sa nachádza neznámy Jeruzalem. Eliáš napokon odpovedal, že Jeruzalem je vlasťou tých, ktorí uctievajú pravého Boha, a nachádza sa na východe, kde vychádza svetlo sveta. Firmilián ich podozrieval, že ide o sprisahanie kresťanov s cieľom zničiť rímsky štát a založiť nový kresťanský štát, a preto rozkázal všetkých päť cudzincov popraviť mečom.

Potom si spomenul na kňaza Pamfila a jeho spoločníkov Valensa a Pavla, ktorých dal predviesť. Vyčerpaný dlhým výsluchom a rozladený sa ich ostro opýtal, či sú ochotní poslúchnuť cisársky rozkaz a obetovať bohom. Keď všetci traja neohrozene vyznali Krista, boli odsúdení na smrť a dočasne vrátení späť do väzenia. Medzi divákmi súdneho procesu stál aj Porfyrios, osemnásťročný pekný služobník kňaza Pamfila, ktorý ho vychoval a vzdelával s otcovskou láskou. Keď Porfyrios počul, že jeho pán bol odsúdený na smrť, vystúpil a požiadal, aby mu boli vydané telá mučeníkov, aby ich mohol dôstojne pochovať. Nemohol zniesť predstavu, že telo jeho vzácneho pána bude vydané divej zveri. Firmilián, rozhorčený touto prosbou, sa spýtal: *„Si kresťanom?“* Porfyrios bez váhania odpovedal: *„Som kresťan!“* Vládca okamžite rozkázal, aby ho roztrhali železnými pazúrmi a upálili na hranici. Mladý mučeník sa ochotne nechal priviazať ku kolu, a keď pod ním zapálili oheň, ešte stihol naznačiť pozdrav svojim známym, vyslovil sväté meno Ježiš a udusil sa dymom.

Medzi svedkami tohto povznášajúceho divadla bol aj Seleuk, muž výnimočnej sily a krásnej postavy, ktorý predtým slúžil v armáde a dosiahol vysokú hodnosť. Počas prenasledovania veriacich bol však kvôli svojej viere v Krista Ježiša zbičovaný a vylúčený z armády. Odvtedy neúnavne prejavoval svojim spolubratom skutky duchovného a telesného milosrdenstva. Tento šľachetný kresťan sa ihneď vybral za Pamfilom do väzenia, aby mu oznámil správu o požehnanej smrti Porfyria. Keď Seleuk prišiel a vyrozprával, čo videl na popravisku, väzni sa rozplakali a dali mu bozk pokoja. To si všimli strážni vojaci, chytili Seleuka a predviedli ho pred vládcu, ktorý okamžite rozkázal, aby ho popravili mečom. Hneď nato zavítal za Pamfilom do väzenia ďalší kresťan, Theodul, starý služobník prokonzulovej rodiny, ktorý sa tešil veľkej úcte pre svoju vernosť a poctivosť. Pamfil ho s radosťou objal, ale len čo sa o tom dozvedel vládca, odsúdil Theodula na smrť ukrižovaním.

Potom boli Pamfil, Valens a Pavol vyvedení na popravisko a zomreli pod mečom kata. Toho dňa sa nebeská brána otvorila dokorán. Jedenásť Kristových mučeníkov vstúpilo cez ňu do večnej slávy, pričom k naplneniu posvätného počtu dvanástich apoštolov chýbal už len jeden. Vtedy prišiel do Cézarey cudzinec z Kapadócie, Julián, zbožný a učený kresťan. Keď sa dozvedel, čo sa stalo, ponáhľal sa na popravisko. Keď uvidel telá mučeníkov, úctivo ich pobozkal a prelial mnoho sĺz. Aj jeho okamžite zajali, predviedli pred vládcu a odsúdili na smrť upálením. Po vypočutí rozsudku sa Julián radostne potešil, že získa mučenícku korunu, a blažený zomrel v plameňoch.

Telá týchto dvanástich Kristových mučeníkov zostali podľa vládneho rozkazu ležať na popravisku ako korisť pre divú zver. Keď však ani po štyroch dňoch neboli poškodené, stráž odišla a kresťania ich s úctou pochovali.

Rímsky zoznam mučeníkov pripomína pamiatku svätého Pamfila a jeho spoločníkov 1. júna a ostatných mučeníkov 10. februára. Z aktov mučeníkov však vyplýva, že všetkých dvanásť spomínaných svätcov zomrelo v ten istý deň, 16. februára 309. Tento deň slávi ako výročnú pamiatku aj grécka Cirkev.

Poučenie:

Život svätého Pamfila a jeho spolumučeníkov opísali cézarejský biskup Eusébios a svätý Hieronym. Svätý Pamfil zasvätil celý svoj život štúdiu Svätého písma, vykladal ho svojim učeníkom a odporúčal jeho čítanie veriacim. Sväté písmo Starého a zvlášť Nového zákona je hlavnou a najdôležitejšou studnicou kresťansko-katolíckej viery. Avšak nie je dovolené, aby si každý vykladal Písmo sv. podľa vlastnej vôle a rozumu, lebo toto právo prináleží iba Cirkvi, ktorá jediná môže neomylne stanoviť jeho význam.

Podobne ako písané ľudské zákony môžu správne vykladať len úrady a osoby na to určené, aj Sväté písmo má byť vykladané iba tými, s ktorými je Kristus Pán po všetky dni až do skonania sveta, ktorým sľúbil pomoc Ducha Svätého a ktorým povedal: *„Vám je dané poznať tajomstvá Božieho kráľovstva.“* (Lk 8,10). Kto sa nepridržiava výkladu, aký podáva neomylná učiteľka Božskej pravdy, učiteľská Cirkev, ten sa iste mýli. Dôkazom sú takzvaní reformátori 16. storočia, ktorí pohrdli katolíckou Cirkvou a každý si Písmo vysvetľoval podľa svojej chuti a vášní, čím sa zamotali do hrozných náboženských bludov. Beza obviňoval Oekolampada z nesprávneho výkladu Písma. Castalio zavrhol výklad Bezu, a Mohneus zavrhol oboch, Bezu i Castalia. Zwingli vyčítal Lutherovi, že prekrútil Božie slovo, a Luther zas obviňoval Muenzera z toho istého. Dokázalo sa, že Luther zmenil list svätého Jakuba a iné časti Písma, ktoré sa nehodili do jeho kacírstva. Týmto spôsobom sa odpadlíci navzájom obviňovali z chybných výkladov Písma a vytýkali si bludy, čím sami dokázali, že ani jedni, ani druhí Písmo správne nevyložili, ale všetci poblúdili.

Ak chceme správne rozumieť Svätému písmu, musíme sa držať katolíckej Cirkvi, ktorá jediná dokáže správne a náležite vyložiť túto posvätnú knihu, zapečatenú siedmimi pečaťami.

Dňa 1. júna sa taktiež pripomína pamiatka svätého Fortunáta, kňaza; svätého Juvencia, mučeníka; svätého Firma, mučeníka; svätého Prokula, biskupa a mučeníka a svätého Kaprasia, opáta z Lerins.

2. JÚN

I. Sv. Blandína a lyonskí spolumučeníci (2. stor.)

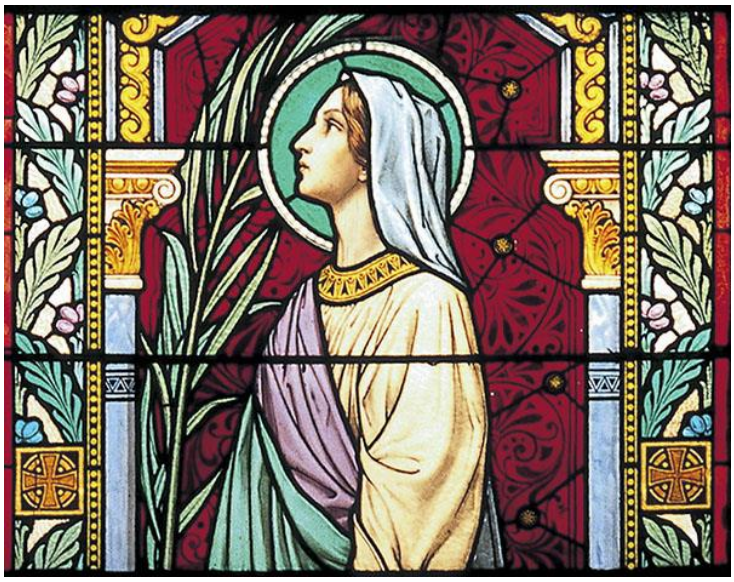

V polovici druhého storočia prišli do južnej Galie učeníci slávneho biskupa zo Smyrny, svätého Polykarpa – Fotinus a Irenej, sprevádzaní niekoľkými ďalšími kresťanmi. V tejto krajine bolo Kristovo evanjelium šírené už v apoštolskej dobe a vďaka týmto novým kazateľom sa šírilo veľmi úspešne. Najmä v mestách Lyon (Lugdunum) a Vienne sa kresťanské obce neobyčajne rozvíjali. Fotinus sa stal prvým biskupom Lyonu.

Za vlády cisára Marka Aurélia (160–180) vypuklo nové prenasledovanie kresťanov, ktoré si po celej Rímskej ríši vyžiadalo nespočetné množstvo mučeníkov. Aj v Lyone roku 177 povstala pohanská lúza proti kresťanom – urážali ich, vyháňali ich z domov, z kúpeľov a z iných verejných miest, kameňovali ich, vliekli po uliciach, bili ich a násilím im brali majetok. Veľké množstvo veriacich bolo uväznených počas neprítomnosti cisárskeho námestníka. Keď však námestník dorazil do Lyonu, namiesto očakávanej ľudskej spravodlivosti sa voči kresťanom správal kruto. Predvolal si uväznených kresťanov a dal ich mučiť. Vtedy z prítomného davu vystúpil mladík Epagatus, horlivý kresťan, ktorý svojím bezúhonným životom a skutkami lásky pomáhal spolubratom. Rozhorčený nespravodlivosťou, požiadal námestníka, aby smel obhájiť nevinnosť kresťanov. Pohania naňho však začali zúriť a námestník sa ho opýtal, či je kresťanom. Mladík bez váhania odpovedal kladne, a tak ho okamžite uväznili spolu s ostatnými veriacimi.

Nasledovali ďalšie zatýkania a každodenné mučenia kresťanov. Nie všetci zajatí mali dostatok odvahy a vytrvalosti; hrôzy a bolesti premohli niekoľkých z nich, zapreli Krista a odpadli k pohanstvu, čo spôsobilo ostatným veriacim nevýslovný zármutok. Mnohí stratili sebadôveru a obávali sa, či im Boh poskytne dostatok sily, aby vo viere vytrvali až do konca. Veriacim, či už na slobode alebo vo väzení, dodávali odvahu spoločné modlitby dňom i nocou – za seba i za svojich odpadlých bratov.

Keď bolo uväznených mnoho kresťanov, pohania zatkli aj ich pohanských sluhov a prinútili ich, aby proti svojim pánom svedčili. Zo strachu pred mučením a smrťou falošne vypovedali, že kresťania vo svojich zhromaždeniach vraždia deti, jedia ich mäso a pijú ich krv, a že sa dopúšťajú krvismilstva a iných ohavností. Tieto lživé obvinenia vyvolali všeobecnú nenávisť, a aj tí pohania, ktorí s kresťanmi vychádzali mierumilovne, sa od nich odvrátili.

V meste zavládla všeobecná nenávisť voči kresťanom bez ohľadu na vek a pohlavie. Žaláre sa naplnili, kati pracovali do úmoru a všetky pekelné sily sa snažili zničiť Kristovo stádo. Naplnili sa tak slová Pána: *„Prichádza hodina, keď sa každý, kto vás zabije, bude domnievať, že slúži Bohu“* (Jn 16,2).

Najväčšia nenávisť pohanov sa sústredila na štyroch kresťanov: Sankta, diakona Cirkvi vo Vienne; Matura, nového kresťana, ktorý bol vo viere pevnejší než mnohí starší; Attala, považovaného za oporu Cirkvi v Lyone; a mladú pannu Blandínu. Tá ukázala, že tí, ktorých ľudia považujú za slabých a bezvýznamných, bývajú Bohom obdarovaní veľkou slávou, ak mu zostanú verní.

Blandína bola tak útla, že kresťania, vrátane jej veliteľky, sa obávali, že ju ukrutné mučenie premôže. Ich obavy sa však ukázali ako neopodstatnené – slabá panna znášala od rána do večera všetky bolesti s obdivuhodnou trpezlivosťou a vytrvalosťou, čo všetkých napĺňalo úžasom a nútilo velebiť Boha.

Blandína zostávala pokojná aj keď jeden kat za druhým vykonával svoje ukrutné remeslo na jej tele, až sa napokon unavili a odstúpili. Všetci nakoniec vyhlásili, že už nevedia, akým novým mučením by zlomyseľnú kresťanskú hrdinku zlámali, hoci si mysleli, že osoba taká slabá neprežije ani prvé mučenie. Telo mladej mučeníčky bolo strašne zohavené, ale jej duch zostal svieži a jej viera nezlomná. Kedykoľvek ju na mučidlách pohanský sudca vypočúval, odpovedala stále rovnako: *„Som kresťanka; medzi nami sa nedeje nič neslušné,“* a týmto vyznaním si prinášala úľavu v bolestiach a nové posilnenie.

Podobne s nadprirodzenou trpezlivosťou znášal nepredstaviteľné muky aj Sanktus. Pohania si mysleli, že ho krutým mučením prinútia priznať sa k údajným ohavnostiam, ktoré kresťania vraj tajne páchajú. On však pretrpel všetku ich zúrivosť a na všetky otázky odpovedal len: *„Som kresťan.“* Ani rozžeravené medené platne, ktorými mu mučili boky, ho nezlomili vo svätej viere. Jeho telo bolo ranami tak znetvorené, že sa už na človeka nepodobalo; iba Kristus mohol byť v ňom rozpoznaný, pretože jeho trpezlivosť premáhala moc nepriateľov a povzbudzovala ostatných kresťanov k vytrvalosti a statočnosti.

O niekoľko dní podrobili Sankta novému mučeniu, pretože pohania sa domnievali, že ho tým buď premôžu, alebo že jeho smrťou v mukách zastrašia ostatných vyznávačov Krista. Ale aj tentokrát sa stalo inak, než bezbožníci dúfali. Nové muky pôsobili na zničené a roztrhané telo Sankta ako liek, a mocou Všemohúceho Boha bol opäť zdravý a svieži.

Aj Blandína bola opäť mučená, a hoci už bola takmer polomŕtva, zrazu sa v mukách prebrala z omračujúcej driemoty, pripomenula si nebeskú slávu a prehovorila k ľudu: *„Kresťania sa nedopúšťajú vecí, ktoré o nich zlomyseľní ľudia hovoria.“* Keď pohania videli, že takto mučeníkov nepremôžu, všetkých znova uvrhli do temného žalára a zatvorili ich do klád. Mnohí z uväznených zomreli na tieto útrapy.

Medzi tými, ktorí v žalári zahynuli, bol aj ctihodný viac než deväťdesiatročný starý muž Fotinus, lyonský biskup. Tohto vetchého starca žoldnieri dovliekli pred vládcu,

pričom sotva dýchal. Nesmierny dav ho sprevádzal s krikom a rúhaním. Keď sa ho vládca opýtal, kto je Boh kresťanov, Fotinus odpovedal: *„Ak si toho hoden, skoro ho spoznáš.“* Po týchto slovách sa naňho vrhli kati, vláčili ho, ostatní pohania doňho strkali, bili ho päsťami do tváre, kopali ho a hádzali po ňom kamene. Sotva dýchajúceho ho uvrhli do žalára, kde po dvoch dňoch odovzdal svoju dušu Bohu.

Medzitým vo väzení zostávali aj slabí kresťania, ktorí zo strachu pred mučením zapreli svoju vieru. Pohania ich považovali za zločincov, pohŕdali nimi a zaobchádzali s nimi ešte horšie než s vernými vyznávačmi Krista. Medzi týmito dvoma skupinami väzňov bol veľký rozdiel. Verní kresťania sa vo svojich utrpeniach tešili myšlienke, že ich znášajú pre svojho drahého Spasiteľa, a navzájom sa posilňovali nebeskou útechou. Odpadlíci však nariekali v žalári bez akejkoľvek útechy, trápení výčitkami svedomia.

Nakoniec vládca určil deň, kedy mali byť kresťania verejne mučení a zabití na posmech ľudu. Pohania sa zhromaždili v divadle, akoby išlo o slávnosť. Najprv boli Maturus a Sanktus zbičovaní a vydaní divokej zveri, ktorá im však neublížila. Nato ich posadili na železný rošt, pod ktorým horel oheň. Obaja mučeníci sa počas týchto múk neprestávali modliť a vyznávať svoju vieru, až kým ich napokon nesťali.

Potom prišla na rad Blandína. V divadle ju priviazali na kôl s rozpaženými rukami v podobe kríža a vydali ju šelmám. Mučeníčka sa hlasno modlila a svojou vytrvalosťou posilňovala ostatných kresťanov v nádeji, že každý, kto trpí pre Ježiša Krista, sa stane účastníkom jeho slávy. Keď jej šelmy neublížili, odviedli ju späť do žalára. Po nej prišiel rad na Attala. Vodili ho po divadle s tabuľkou na krku s nápisom: *„Tento je kresťan.“* Dav, vidiac tento nápis, zúrivo vrieskal. Keď však malo dôjsť k mučeniu, vládca zistil, že Attalus a iní uväznení kresťania sú rímski občania, a tak ich nateraz opäť odviedli do žalára, až kým dostanú cisárov rozkaz, ako s nimi naložiť.

Kým prišla odpoveď od cisára, zotrvávali mučeníci v žalári v pokoji. Dňom i nocou spievali chvály Bohu, odporúčali sa do jeho svätej vôle, povzbudzovali sa a potešovali navzájom. Modlili sa tiež za odpadlíkov, svojich druhov a dodávali im odvahu, aby svoje zapretie viery kajúcne napravili.

Práve keď nadišiel čas výročného trhu a slávnych hier, dostal vládca od cisára rozkaz, aby tí kresťania, ktorí vytrvajú vo viere, boli usmrtení – rímski občania mečom, ostatní divou zverou – a odpadlíci aby boli prepustení na slobodu. Všetkých väzňov priviedli do divadla pred veľký dav ľudí a znova ich vypočúvali. Všetci, ktorí sa prihlásili ku Kristovi, boli odsúdení na smrť; rímskych občanov popravil kat, ostatní boli vydaní dravej zveri.

Potom priviedli aj odpadlíkov, aby ešte raz verejne zapreli svoju vieru a boli prepustení. Trápení výčitkami svedomia a uvedomujúc si svoje previnenie, hanbili sa ako zbabelci a kráčali nesmelo, so sklonenými hlavami, pred súdnu stolicu vládcu. Sudca i dav pohanského ľudu však onemeli úžasom, keď títo ľudia namiesto zapierania odvolali svoje predošlé slová, hojne ľutovali, že zo slabosti a strachu zapreli svoju vieru, rozhodne vyznali Ježiša Krista a prehlásili, že sú ochotní zaňho

zomrieť! Za divokého kriku davu boli títo kajúcnici okamžite odsúdení, mučení a usmrtení.

Boh vypočul modlitby verných mučeníkov a osvietil i posilnil svojou milosťou týchto odpadlíkov, aby aj oni dali prednosť mučeníckej korune a večnej sláve pred pominuteľným životom. Toto mučenie a vraždenie trvalo niekoľko dní, a denne bola do divadla privádzaná aj Blandína spolu s pätnásťročným mládencom Pontikom, aby neustálym pohľadom na hrozné muky kresťanov bola vo svojej viere zlomená a privedená k odpadnutiu od viery. Avšak táto panenská hrdinka zostala neochvejná.

Kedykoľvek sa mladý Pontik, vidiac desivé mučenie Kristových vyznávačov, zachvel hrôzou a omdlieval, Blandína mu vravela sladké slová nebeskej útechy a posilnila ho natoľko, že po slávnom vyznaní viery znášal všetky muky statočne, mlčky, až kým nevypustil svoju nevinnú dušu. Napokon zostala len Blandína, ktorá s dychtivosťou očakávala chvíľu, keď jej bude dané zomrieť mučeníckou smrťou.

Posledný deň verejných hier, keď mládenec Pontik blažene skonal, prišiel rad aj na ňu. Najprv bola zbičovaná, potom posadená na rozžeravenú stolicu, a nakoniec bola zabalená do siete a predhodená divokému býkovi, ktorý ju vyhadzoval do výšky, vláčil, bodal a šliapal. Blandína pri tomto útoku, ktorý ukončil jej dlhé a hrdinské utrpenie, zomrela. Pohania žasli nad statočnosťou tejto hrdinskej mučeníčky, uznávajúc, že žiadna žena doteraz netrpela toľko a tak strašne ako ona.

Mŕtve telá kresťanov, ktorí zahynuli v žalári, boli vydané psom. Zvyšky tiel ostatných mučeníkov – čiastočne usmrtených šelmami, čiastočne spálených a zohavených katmi – boli zhromaždené na kopu, kde zostali pod vojenskou strážou šesť dní na výstrahu ľudu. Siedmy deň boli tieto ostatky spálené a popol z nich vysypaný do rieky Róny. Až vtedy sa pohania nasýtili svojej krvilačnosti, mysliac si, že tým nielen povraždili kresťanov, ale tiež podľa svojej pochabej predstavy zničili ich nádej na vzkriesenie k večnému životu.

Podľa správy sv. Gregora z Toursu bolo v roku 177 v Lyone umučených 48 mučeníkov, okrem tých, ktorí zomreli v žalári. Ich utrpenie je známe z rozsiahleho listu, ktorý kresťanské obce v Lyone a Vienne poslali veriacim v Ázii a vo Frýgii. Prostredníctvom biskupa Fotina a jeho nástupcu Ireneja boli s nimi v spojení, aby ich vznešeným príkladom týchto slávnych mučeníkov Kristových posilnili vo viere. Tento pamätný list zachoval cirkevný historik Eusébius.

Poučenie:

„Som kresťan!“ Tak odpovedal mučeník Sanktus na všetky otázky pohanského sudcu, ktorý sa ho vypytoval na údajné zločiny jeho spolu veriacich. *„Som kresťanka; medzi nami sa nedeje nič zlého,“* povedala pred sudcom Blandína. *„Sme kresťania,“* týmito slovami sa mučeníci Kristovi bránili proti zlomyseľným ohováraniam nevedomého a zúrivého pohanského davu. *„Sme kresťania,“* to bola najväčšia pýcha veriacich. Vážme si toho, že sme kresťania, teda učeníci Ježiša Krista, ktorý nás svojou krvou vykúpil, posvätil a urobil chrámami Ducha Svätého a dedičmi nebeského kráľovstva. Ďakujme Pánovi za túto nezaslúženú milosť, neznesväcujme kresťanské meno

svojimi hriechmi a žime podľa svojej viery tak, aby sme aj my mohli o sebe povedať: *„Sme kresťania, a preto sa medzi nami nedeje nič zlého a hriešneho.“*

„Boh je svetlo a tma v ňom nie je nijaká. Ak hovoríme, že máme s ním spoločenstvo, ale chodíme v tme, klameme a nekonáme pravdu. Ale ak chodíme vo svetle, ako je on vo svetle, máme spoločenstvo medzi sebou a krv Ježiša Krista, jeho Syna, nás očisťuje od každého hriechu.“ (1 Jn 1, 6–7)

II. Sv. Erasmus, biskup a mučeník (3. stor.)

Na konci tretieho storočia žil neďaleko mesta Antiochia svätý biskup Erasmus, ktorý svojím životom a činnosťou prinášal veľa dobra. Počas prenasledovania kresťanov cisárom Diokleciánom sa uchýlil do vrchov Libanonu, kde učil kresťanov, posilňoval ich vo viere a podľa dôveryhodných svedectiev vykonal mnohé zázraky. Po čase sa Erasmus vrátil do Antiochie, kde neohrozene hlásal slovo Božie. Jeho pôsobenie priviedlo mnohých pohanov ku krstu. Dokonca aj kresťania, ktorí zo strachu pred ukrutnými mukami odpadli od viery, sa vrátili do Cirkvi svätej a činili pokánie.

Keď sa Dioklecián dopočul o jeho činnosti, nariadil Erasma zatknúť a predviesť pred seba. Cisár sa ho pokúšal presvedčiť lichôtkami aj hrozbami, aby zaprel Krista a obetoval modlám. Keďže Erasmus zostal pevný vo viere, dal ho cisár mučiť – bili ho kyjmi a polievali vriacou smolou zmiešanou so sírou. Napoly mŕtveho ho potom zavliekli do väzenia. V noci sa však vo väzení zjavil anjel Boží, uzdravil ho a vyviedol na slobodu.

Sv. Erasmus pokračoval vo svojej misii, cestoval a všade hlásal evanjelium. Prišiel aj do Neapolska, kde sa zastavil v meste Forni a opäť neohrozene hlásal pohanom slovo Božie. Následne mnohí pohania prijali kresťanskú vieru. Keď sa o tom dozvedel cisár Maximian, dal Erasma zatknúť, bičovať a hodiť do vriacej smoly. Svätý zázračne zostal nezranený. Po ďalšom uväznení sa mu opäť zjavil sv. Michal archanjel, ktorý ho vyslobodil a odprevadil do Kampánie. Tam obrátil na vieru mnohých pohanov a napokon usnul v Pánovi vo vysokom veku 2. júna 303.

Telo sv. Erasma bolo pôvodne pochované v meste Forni, kde sa nachádzalo až do roku 840. Keď Saracéni vtrhli do stredného Talianska, jeho ostatky boli prenesené do Gaety. Sv. Erasmus je jedným zo štrnástich svätých pomocníkov. Osobitnú úctu mu vzdávajú námorníci v Stredozemnom mori, kde je známy pod menom sv. Elmo. Táto úcta vznikla vďaka zázraku, ktorý sa stal počas jedného z jeho kázaní na morskom brehu. Keď začala hrozná búrka sprevádzaná silným dažďom, krupobitím a

bleskami, nad sv. Erasmom a jeho poslucháčmi zostalo nebo jasné a ani kvapka dažďa ich nezmohla.

Sv. Erasmus sa zvyčajne zobrazuje v biskupskom rúchu, s kyjom a prevráteným kotlom pri nohách, pripomínajúcim jeho utrpenie a zázraky.

Poučenie:

Sv. Erasmus je vznešeným príkladom kresťanskej trpezlivosti a neohrozenej vytrvalosti v plnení svojich biskupských povinností. Svojou vierou a oddanosťou si vydobyl kráľovstvo nebeské.

Kresťanská trpezlivosť je cnosť nevyhnutná pre každého človeka. Cesta života nie je vždy posiata ružami a fialkami, ale často je plná tŕňov a prekážok. Práve trpezlivosť je často jediným prostriedkom, prostredníctvom ktorého človek nájde útechu vo svojich trápeniach a skúškach. Kde niet trpezlivosti, tam sa strácajú aj iné cnosti. Ak je život bojom, trpezlivosť je základnou podmienkou víťazstva. Ak je cesta životom posiata tŕním, potom je trpezlivosť štítom, ktorý nás chráni pred ranami a zraneniami. Len kresťanská trpezlivosť otupuje ostrie tŕňov a šípov života, dáva človeku možnosť ovládnuť svoje žiadosti a zachovať pokoj duše. Pokoj a vyrovnanosť sú prvým ovocím kresťanskej trpezlivosti. Len táto cnosť dokáže utíšiť povstávajúce vášne, zahnať hnev a odpor. Kresťan, koľko nepríjemností by si si ušetril a koľkým hriechom by si sa vyhol, keby si mal viac kresťanskej trpezlivosti!

Aj keď trpezlivosť nemusí vždy odzbrojiť nepriateľov, oslabí ich zlobu a zmarí ich zlé úmysly, tak ako sme to videli v živote sv. Erasma. Trpezlivosť je základnou cnosťou všetkých pokorných duší a Božích svätých. Preto, kresťan, chráň sa netrpezlivosti, ktorá je zdrojom mnohých nepríjemností a nešťastí! Len v trpezlivosti nájdeš silu vytrvať na ceste k večnému životu.

III. Sv. Fotinus, biskup a mučeník a spoločníci (2. stor.)

V roku 86 po Kristovi sa v Malej Ázii narodil sv. Fotinus, známy aj ako Pothinus. Vďaka svojmu pôvodu mohol poznať apoštola Jána, počuť jeho učenie a byť považovaný za jedného z apoštolských učeníkov. Spolu so sv. Irenejom opustil svoju vlasť a prišiel do južnej Galie, dnešného Francúzska, aby medzi pohanmi šíril Evanjelium. Čoskoro boli založené kresťanské obce v mestách Lugdunum (dnešný Lyon) a Vienne, kde sa sv. Fotinus stal biskupom lyonským. Jeho pôsobenie bolo požehnané: chudobní i bohatí, vznešení i jednoduchí ľudia prijímali vieru v Krista.

V roku 177, za vlády rímskeho cisára Marka Aurélia, vypuklo v celom rímskom cisárstve kruté prenasledovanie kresťanov, vyvolané nenávisťou pohanského ľudu. V Lyone, kde pod vedením sv. biskupa Fotina a jeho spolupracovníka, kňaza Ireneja, kresťanská Cirkev prekvitala, sa rozhorela zvlášť prudká nenávisť. Najnižšie vrstvy obyvateľstva zaútočili na kresťanské domy, podpaľovali ich a ničili, vyháňali kresťanov z mesta, mučili ich a zabíjali. Rímsky veliteľ lyonskej posádky namiesto toho, aby potlačil násilnosti, začal nevinných kresťanov zatýkať a zatvárať do

väzenia. Keď sa miestodržiteľ vrátil do Lyonu a dozvedel sa, čo sa stalo, rozhneval sa a rozhodol sa všetkých kresťanov vyhubiť.

Kresťanských väzňov predviedli pred súdnu stolicu, zatiaľ čo pohanský dav zúrivo vykrikoval a dožadoval sa ich mučenia a smrti. Miestodržiteľ začal kresťanov urážať a hrozil im. Vtedy z ich radov vystúpil mladý muž, Vettius Epagatus, ktorý smelo bránil nevinných. Pohania ho však nenechali prehovoriť, a sudca mu skočil do reči: *„Kto si ty?“ „Ja som kresťan,“* odpovedal neohrozene. Na sudcov príkaz ho vojak strčil medzi ostatných kresťanov. Sv. Fotinus a jeho nasledovníci svojou vierou a obetou vydali svedectvo o kresťanskej odvahe a oddanosti Bohu aj napriek ukrutnému prenasledovaniu. Miestodržiteľ nariadil kresťanov podrobiť krutému mučeniu, čo ešte viac roznietilo pohanský hnev. Niektorí zo strachu zapreli svoju vieru, no mnohí zostali neohrození. Tí, ktorí vytrvali, boli po mučení uvrhnutí do väzenia, kde sa dňom i nocou modlili k Bohu o silu, aby ich udržal vo viere. Boh ich vypočul a posilnil.

Počas prenasledovania bolo do väzenia privážané stále viac kresťanov. Nenávisť voči nim podnecovali klamlivé obvinenia, ktoré vzniesli pohanskí sluhovia a otroci uväznených kresťanov. Tí, aby si zachránili vlastný život, obviňovali svojich kresťanských pánov z ohavných činov, ako zabíjanie detí, jedenie ľudského mäsa či nečisté skutky. Takéto zvesti ešte viac rozdúchali hnev pohanov. Aj tí, ktorí sa predtým zdráhali schvaľovať násilie, sa pridali k zúrivému davu.

Medzi mučeníkmi vynikali sv. Sanktus, diakon z Vienny, novopokrstený Maturus, ktorý horlivo obhajoval Kristovo učenie, Attalus z Pergama, významný stĺp lyonskej Cirkvi, a Blandína, skromná a zbožná slúžka, na ktorej sa prejavila Božia moc.

Blandína bola drobného a krehkého tela, a kresťania sa obávali, že nevydrží muky. No Božia milosť ju posilňovala. Prešla celodenným mučením, pričom kati sami vyčerpane skonštatovali, že už nedokážu vymyslieť ďalšie trápenia. Celé jej telo bolo zohavené ranami, no napriek tomu Blandína neprestávala vyznávať: *„Som kresťanka; medzi nami sa nedeje nič neslušné.“* Táto vytrvalosť ju zázračne posilňovala.

Diakon **Sanktus** čelil nepredstaviteľným mukám. Na každú otázku odpovedal iba: *„Som kresťan.“* Pohanský miestodržiteľ v zúrivosti nariadil prikladať na jeho telo žeravé železá. Jeho telo sa stalo jednou veľkou ranou, no Sanktus vytrval. Bol hodený do väzenia, kde jeho rany hnili a spôsobovali strašné bolesti. Keď ho opäť predviedli na mučenie, jeho telo sa zázračne zahojilo. Tento prejav Božej moci však pohanov nezastavil – vrátili Sanktusa späť do väzenia.

Staručký biskup **Fotinus** mal deväťdesiat rokov, bol chorľavý a sotva dýchal, no túžba svedčiť o Kristovi mu dodala silu. Pohanský dav ho sprevádzal s nadávkami a urážkami. Miestodržiteľ sa ho spýtal: *„Kto je kresťanský Boh?“* Sv. Fotinus odpovedal: *„Ak si toho hoden, skoro ho spoznáš!“* Zúrivý dav ho vláčil po zemi, bil, kopal a kameňoval, až kým ho vojaci neodviedli do väzenia. Vo väzení sv. Fotinus povzbudzoval kresťanov k vytrvalosti, modlil sa za svojich prenasledovateľov a odovzdal svoju dušu Pánovi po dvoch dňoch.

Aj odpadlí kresťania, ktorí zo strachu zapreli svoju vieru, boli hodení do toho istého smradľavého žalára, kde sa nachádzali svätí vyznávači. Ich položenie bolo žalostné. Pohania ich považovali za zradcov a zločincov, kým samotní mučeníci sa tešili z viery a neochvejného odhodlania. Zatiaľ čo svätí vyznávači boli radostní a pokojní, odpadlíci prežívali zúfalstvo. Pohania sa im vysmievali za ich slabosť a zbabelosť, čo ich vnútorné trápenie ešte znásobilo. Napriek tomu mnohí z týchto poklesnutých kresťanov práve v tejto chvíli našli pevnejšiu vieru a obrátili sa späť k Bohu.

Miestodržiteľ určil deň, keď mali byť kresťania mučení. Pohania sa zhromaždili na popravisku, ako keby išlo o veľkolepú slávnosť. Krvavé divadlo sa začalo mučením sv. Sanktusa, Matura, Blandíny a Attala.

Sanktus a Maturus boli najprv neľudsky zbičovaní a následne predhodení divým zverom. Levy ich doranili a vláčili po aréne, no ani tieto utrpenia nezlomili ich ducha. Pohania, plní nenávisti, kričali, aby boli obaja mučeníci posadení na železné stolce. Kati ich priviazali na rozžeravené stolce, pod ktoré nakládli uhlie a začali pražiť ich telá. V týchto nepredstaviteľných bolestiach sa mučeníci modlili nahlas a volali: *„Sme kresťania. Len jeden je pravý Boh!“* S modlitbou za svojich nepriateľov pokojne zomreli, aby sa prebudili k večnému životu.

Miestodržiteľ rozkázal priviazať **Blandínu** ku stĺpu a vypustiť na ňu levy. Divé šelmy sa však správali zvláštne – priskočili k nej, no namiesto útoku si ľahli k jej nohám a vľúdne na ňu hľadeli. Táto udalosť zmiatla pohanov, a tak miestodržiteľ nariadil vrátiť Blandínu späť do žalára.

Nasledovalo mučenie **Attala**, váženého muža a stĺpu kresťanskej komunity. Na jeho hruď zavesili tabuľku s nápisom: *„Tento je Attalus, kresťan.“* Kati ho viedli po aréne, aby ho všetci pohania videli. Keď ho privádzali k mučidlám, niekto z davu zvolal, že Attalus je rímsky občan. Miestodržiteľ, obávajúc sa dôsledkov, ho nariadil poslať späť do väzenia a písal cisárovi, aby rozhodol, čo má urobiť s ním a ostatnými kresťanmi. Po tomto incidente sa bývalé väzenie kresťanov zmenilo na chrám Boží. Miesto, ktoré bolo naplnené trápením a zúfalstvom, sa stalo centrom viery, modlitby

a pokánia. Mnohí, ktorí zo strachu odpadli od viery, sa vrátili do lona svätej Cirkvi, upevnení príkladom svätých mučeníkov a Božou milosťou.

V tom čase, keď sa rímskemu ľudu dávali verejné hry a zábavy, prišla odpoveď od cisára, ktorý nariadil, že všetci, ktorí nechcú zradiť svoju kresťanskú vieru, majú byť usmrtení. Pred začiatkom hier dal miestodržiteľ priviesť kresťanov pred súdnu stolicu, aby ich pred zhromaždeným ľudom odsúdil na smrť. Každého sa pýtal, či je kresťanom, a keď všetci prisvedčili, odsúdil rímskych mešťanov na sťatie, ostatných však nariadil hodiť divokým zverom.

Miestodržiteľ sa zarazil, keď zistil, že aj tí, ktorí predtým zapreli vieru, teraz slávnostne vyznávajú, že sú kresťania! Kresťania boli hrozne mučení, niektorí sťatí, iní predhodení hladným levom a tigrom. Na konci hier pripravil ukrutný miestodržiteľ dve obete, ktorými sa chcel pohanskému ľudu špeciálne zavďačiť. Divadlo bolo preplnené roztrhanými mŕtvolami a zaliate krvou; divoké šelmy sa nasýtili vraždením a ľudskou krvou, no pohanská divokosť stále nebola nasýtená!

Na pokyn miestodržiteľa priviedli kati mladú Blandínu a pätnásťročného kresťanského mládenca Pontika, syna jej pani Biblisty. Mučili ich všetkými možnými spôsobmi, aby ich prinútili vrátiť sa k pohanstvu. Mládenec trpel bez slova, až zomrel, pričom mal oči obrátené k nebu. Blandínu najprv zbičovali do krvi, potom ju posadili na železný stôl a na ňom ju pražili. V najväčších mukách neprestávala volať: *„Ja som kresťanka; my nepáchame žiadne neprávosti!“* Potom rozkázal vladár, aby svätú mučeníčku zabalili do čierneho plášťa a hodili ju divokému býkovi, ktorý ju zabil, pričom ju najprv kopal a neskôr rozšliapal.

Títo svätí mučeníci, ktorí boli umučení v Lyone v roku 177 spolu so svojím biskupom svätým Fotinom, zahynuli a podľa svätého Gregora Túrskeho ich bolo 48, okrem tých, ktorí zomreli v žalároch po hroznom mučení. Ani po smrti nezískali pokoj. Ich telá dal miestodržiteľ spáliť a popol pohodil do rieky Rhony.

Sv. Fotinus je zobrazený ako ctihodný starec v biskupskom rúchu.

---

2. júna sa taktiež pripomínajú svätí rímski mučeníci Marcelín a Peter z čias cisárov Diokleciána a Maximiana. Niektoré ich relikvie uchováva pražská katedrála.

3. JÚN

Sv. Klotilda, kráľovná (5. stor.)

Franský kráľ Chlodovik I. prevzal vládu po smrti svojho otca Childericha v roku 481 ako pätnásťročný mladík. V roku 486 porazil pri Soissons rímskeho vojvodu Syagriusa, zničil posledné zvyšky rímskej nadvlády v Galii a založil mocný štát, ktorý siahal od Meusy až po Pyreneje. Franský ľud bol vtedy ešte pohanský, ale kresťanských poddaných galského a rímskeho pôvodu neprenasledoval a vážil si aj ich biskupov. Kráľ Childerich, hoci pohan, prejavoval veľkú úctu k svätej Genovéve a na jej prosbu prepustil väzňov odsúdených na smrť.

Na dvore burgundského kráľa Gundobalda žila jeho neter Klotilda, dcéra jeho zavraždeného brata Chilpericha. Bola milostivá, cnostná a krásna, no jej život bol veľmi ťažký. Strýko Gundobald zavraždil jej rodičov, aby získal vládu nad Burgundskom, jej staršiu sestru Chromu zatvoril do kláštora a Klotildu držal na svojom dvore v polovičnom zajatí. Navyše bol Gundobald zarytým ariánom, zatiaľ čo Klotilda zostávala verná katolíckej viere svojich nešťastných rodičov.

Na Gundobaldov dvor prichádzali často poslovia franského kráľa Chlodovika I. Keď spoznali múdru, cnostnú a pôvabnú Klotildu, s nadšením o nej rozprávali svojmu pánovi. Chlodovik požiadal o jej ruku. Klotilda spočiatku váhala uzavrieť manželstvo s pohanom, no zakrátko v nej vzplanula nádej, že s Božou pomocou privedie Chlodovika ku kresťanskej viere, keďže ho opisovali ako rozumného a ušľachtilého bojovníka. Preto súhlasila a odkázala Chlodovikovi, že je ochotná stať sa jeho manželkou. Gundobald ju podľa miestneho zvyku poslal na voze ťahanom štyrmi volmi a s početným sprievodom rytierov na dvor kráľa Chlodovika do Soissons. Tu sa v roku 493 konala slávna svadba katolíckej princeznej s pohanským kráľom Frankov.

Mladá kráľovná si získala lásku a dôveru svojho manžela a snažila sa ho obrátiť ku Kristovi, pričom sa za tento úmysel úpenlivo modlila. Jej snahy však dlho zostávali márne. Keď mu vysvetľovala, že pohanskí bohovia, vyrobení z dreva, kameňa a kovu, nemajú život ani moc, Chlodovik odpovedal: *„Vôľa našich bohov riadi všetky veci na svete. O Bohu kresťanov však ani nevieme, či pochádza z dávneho rodu bohov.“* Povzbudzovaná biskupom Remigiom však Klotilda nestrácala trpezlivosť ani nádej, že Chlodovika obráti. Pri každej príležitosti ho poučovala o pravdách kresťanskej viery. Rozprávala mu, ako Boh svojím všemohúcim slovom stvoril všetko z ničoho, ako múdro riadi svet, a ako poslal na svet svojho jednorodeného Syna, ktorý z nesmiernej lásky k ľuďom prijal smrť na kríži.

O Kristovi Pánovi hovorila tak dojímavo, že si jej slová získali kráľovo uznanie a obdiv. Chlodovik však nerozumel, ako sa môže niekto klaňať Ukrižovanému ako Bohu. Vtedy mu Klotilda povedala: *„Keby ti niektorý z tvojich dvoranov z lásky k tebe zachránil život a trón tým, že by obetoval vlastný život, či by si si ho nevážil a nevzdával úctu i nástroju, ktorým bol pre teba zavraždený?“* Takto mu kráľovná

vysvetľovala Kristovu obetu na kríži a snažila sa ho priviesť ku krstu. Chlodovik si však stále myslel, že jeho pohanskí bohovia sú mocnejší než Boh kresťanov, keďže podľa jeho názoru mu pomohli k víťazstvám nad kresťanmi. Keď sa Klotilda stala matkou, dosiahla aspoň to, že Chlodovik súhlasil s pokrstením ich syna Ingomera. Keď však dieťa čoskoro zomrelo, Chlodovik sa nahneval a vyčítal manželke: *„Keby bol pod ochranou mojich bohov, zostal by nažive. Krst ho zabil.“* Zbožná kráľovná vedela, že jej dieťa, posvätené pri svätom krste, dosiahlo nebeskú slávu. Preto nesmútila a pokojne, podriadená Božej vôli, znášala výčitky svojho muža.

Keď Klotilda porodila druhého syna Chlodomera, kráľ po mnohých pochybnostiach a nerád dovolil, aby bol pokrstený. Keď však aj toto dieťa ochorelo, Chlodovik predpovedal, že určite zomrie, pretože bohovia sú vraj nahnevaní, že bolo pokrstené. Vtedy sa matka vrúcne modlila, aby Boh vrátil jej synovi zdravie a udržal ho pri živote na svoju česť a slávu medzi pohanmi, pretože na tom závisela jej nádej na obrátenie pohanského kráľa a jeho poddaných ku Kristovi. Boh tieto modlitby vypočul; Chlodomer sa uzdravil a rástol na potešenie svojich rodičov.

Aj keď Chlodovik zostával pohanom, nemohol sa ubrániť silnému dojmu, ktorý na neho pôsobila kresťanská viera, ktorú mu Klotilda neprestávala zvestovať. Aj významní katolícki biskupi jeho ríše sa ho snažili priviesť ku kresťanstvu. Obzvlášť si vážil svätého biskupa Remigia, ktorému daroval v roku 486 vzácnu liturgickú nádobu, ktorú jeho vojaci ukoristili v chráme v Remeši. Okrem toho na neho silno pôsobili zázraky, ktoré sa vtedy diali na príhovor svätého Martina pri jeho hrobe v Tours. Tak bol kráľ, či už chcel alebo nie, vedený ku kresťanstvu, až sa k nemu napokon úplne pripojil.

V roku 496 požiadal kráľ ripuárskych Frankov na dolnom Rýne Chlodovika o vojenskú pomoc proti Alemanom, ktorí vtrhli do jeho krajiny. Chlodovik tejto žiadosti vyhovel a osobne sa s vojskom vybral na Rýn. Na rozlúčku mu Klotilda povedala: *„Aby si zvíťazil nad nepriateľmi, vzývaj Boha, ktorému sa klaňajú kresťania, lebo len on jediný je vládcom vesmíru a Pánom zástupov. Ak sa k nemu obrátiš s plnou vierou a dôverou, dosiahneš víťazstvo a nič ti neodolá, aj keby nepriateľské vojsko bolo stokrát mocnejšie ako to tvoje. Pamätaj si moje slová.“*

Pri Zülpichu neďaleko Kolína nad Rýnom sa strhla krvavá bitka medzi oboma vojskami. Frankovia bojovali statočne, ale víťazstvo sa prikláňalo na stranu Alemanov. Márne Chlodovik vzýval svojich bohov Odina a Donara; jeho vojsko ustupovalo a zdalo sa, že bitka je stratená. V tejto tiesni si Chlodovik spomenul na Klotildine slová, pozdvihol oči i ruky k nebu a začal volať: *„Ježišu Kriste, o ktorom Klotilda hovorí, že si Syn živého Boha a že dávaš víťazstvo tým, čo sú skľúčení a dúfajú v teba, pomôž mi, ak môžeš. Vzýval som svojich bohov, ale opustili ma, z čoho usudzujem, že nemajú žiadnu moc. Preto volám k tebe, a ak mi dáš víťazstvo, uverím v teba a prijmem krst.“*

Po tejto modlitbe Chlodovik opäť zaútočil so svojimi bojovníkmi na Alemanov a bitka náhle zmenila priebeh. Kráľ Alemanov padol a jeho vojaci, keď videli jeho smrť, sa vzdali na milosť Chlodovikovi. Tak skončila rozhodujúca bitka pri Zülpichu, po ktorej

víťazný Chlodovik pripojil podmanených Alemanov k svojej ríši. Hneď po bitke vyslal Chlodovik rýchlych poslov ku Klotilde s radostnou správou o víťazstve a o sľube, ktorý dal v bitke – že sa dá pokrstiť. Kráľovná o tom informovala svätého Remigia a vyšla mu v ústrety. Svätý biskup ju prijal s radosťou a povedal: *„Chlodovik premohol Alemanov, ale ty si premohla Chlodovika.“* Klotilda pokorne odpovedala: *„Hospodin, Boh zástupov, to vykonal; jemu nech je česť a sláva za toto dvojnásobné víťazstvo.“*

Klotilda nariadila, aby sa vo všetkých chrámoch konali ďakovné bohoslužby, sama niekoľko dní a nocí vzdávala Bohu vďaky a rozdávala almužny chudobným. Svätý Remigius potom vyučoval kráľa vo viere Kristovej a pripravoval ho na krst. Chlodovik, obávajúc sa odporu svojho ľudu, keby sa bez ich vedomia odvrátil od svojich bohov, na radu svätého Remigia zvolal veľké zhromaždenie, aby sa poradil so svojimi poddanými. Frankovia poznali kresťanstvo už dávno a keďže vo vojne zažili moc kresťanského Boha, neodporovali Chlodovikovi a povedali: *„Aj my zavrhneme smrteľných bohov a prijmeme nesmrteľného Boha, ktorého nám hlása Remigius!“*

Na Vianoce roku 496 prijal Chlodovik s veľkou slávou v chráme Panny Márie v Remeši svätý krst. Na túto slávnosť pozval viacerých biskupov a popredných šľachticov svojej ríše, ktorí ho do chrámu sprevádzali. Biskup Remigius viedol kráľa a za ním kráčala šťastná Klotilda s jeho dvoma sestrami. Keď Chlodovik vstúpil do krstnej kaplnky a žiadal, aby bol prijatý do Cirkvi, Remigius mu povedal: *„Skloň svoju hlavu a znič to, čo si doteraz uctieval, a uctievaj to, čo si doteraz ničil!“* S kráľom prijalo v ten deň v Remeši krst asi 3000 mužov z jeho vojska, nepočítajúc ženy a deti. Jeho sestra Albofleda bola tiež pokrstená, zatiaľ čo druhá sestra, ariánka, sa zriekla bludov a prijala katolícku vieru. Chlodovik prepustil zajatcov a väzňov na slobodu, štedro obdaroval mnohé chrámy a kláštory a osem dní nosil biele krstné rúcho, počas ktorých ho Remigius ďalej vyučoval. Keď mu raz čítal o umučení Ježiša Krista, kráľ sa rozhorlil a zvolal: *„Keby som tam bol býval so svojimi Frankmi, pomstil by som ho.“*

Najväčšiu radosť z obrátenia kráľa mala nábožná Klotilda, ktorá k tomu sama významne prispela. Aj naďalej povzbudzovala svojho manžela k šíreniu a upevňovaniu Kristovej viery medzi Frankmi. Na jej radu a prosby nechal Chlodovik boriť pohanské chrámy, staval kláštory a kresťanské chrámy a preukazoval milosrdenstvo chudobným, chorým, vdovám a sirotám. Pokrstením Chlodovika a niekoľkých tisíc jeho vojakov sa síce celý národ Frankov okamžite na vieru neobrátil, avšak odvtedy sa kresťanské náboženstvo šírilo medzi nimi bez prekážok veľmi rýchlo, k čomu prispelo aj staršie, domorodé obyvateľstvo Galie rímskeho pôvodu.

Pápež Anastáz II., keď sa dopočul o tom, čo Chlodovik robí pre šírenie svätej viery vo svojej krajine, mu poslal list, v ktorom ho nazýva svojim milovaným, slávnym a vznešeným synom. Požiadal ho, aby bol železným pilierom a helmou spásy katolíckej Cirkvi proti úkladom nepriateľov. V tom čase bol Chlodovik jediným katolíckym panovníkom, keďže ostatné vládnuce kniežatá vo východných i západných krajinách buď zostávali pohanmi, alebo boli nakazení jedom rozličných kacírstiev. Preto viennský biskup svätý Avitus vyzval Chlodovika, aby sa staral aj o večnú spásu susedných pohanských a kacírskych národov.

Kráľ Chlodovik I. sa Božím riadením stal nástrojom svetového významu. Germánske kmene, ktoré boli kresťanmi, sa do tej doby pridŕžali ariánskych bludov, zatiaľ čo Románi zostávali verní katolíckej Cirkvi. Medzi týmito dvoma skupinami bola hlboká priepasť. Prozreteľnosťou Božou sa Frankovia stali sprostredkovateľmi medzi oboma národmi. Chlodovik založil najmocnejší štát svojej doby, ktorý bol katolícky a stal sa pevnou oporou a štítom pravej Kristovej Cirkvi, pričom jeho vplyvu nakoniec podľahli všetky pohanské a kacírske nemecké kmene a vstúpili do katolíckej Cirkvi.

V roku 509 Chlodovik so svojimi Frankmi porazil pri Vouillé kráľa ariánskych Gótov Alaricha II. a zmocnil sa celej Akvitánie. Pred touto vojenskou výpravou sľúbil Chlodovik svojej manželke Klotilde, že ak zvíťazí, postaví chrám na počesť svätého Petra a Pavla v Paríži, kde už od roku 493 sídlil so svojím dvorom. Tento sľub potom verne splnil. Napriek všetkým zásluhám, ktoré Chlodovik získal pre katolícku Cirkev, sa Klotilde nepodarilo úplne zmeniť tohto bývalého pohana podľa Kristovej viery. Kráľ sa nevzdával svojich vášní a predovšetkým sa sústredil na rozširovanie svetskej moci, pričom sa často dopúšťal násilností, ba dokonca nechal z chamtivosti zavraždiť svojich príbuzných, aby sa zmocnil ich majetku a územia. To hlboko trápilo nábožnú kráľovnú.

Kráľ Chlodovik I. zomrel v roku 511 a bol pochovaný v parížskom chráme svätého Petra a Pavla. Ovdovelá Klotilda sa zriekla kráľovského rúcha, všetkej slávy a pozemských pôžitkov a uchýlila sa k hrobu svätého Martina v Tours, kde žila v ústraní, v modlitbách, pôstoch a prísnej disciplíne. Postavila tam ženský kláštor, v ktorom potom žila. Okrem toho na vlastné náklady vybudovala chrámy a kláštory v Rouene, Auxerre, Calais a Andele a preukazovala hojnú pomoc chudobným a nešťastným. Na kráľovský dvor do Paríža prichádzala len zriedka a nemala iné želanie, ako pokojne tráviť vdovské roky v nábožnosti a konaní skutkov milosrdenstva.

Medzitým ju však postihli veľké trápenia, ktoré jej znepríjemnili život. Jej synovia Chlodomer, Childebert a Chlotar si rozdelili ríšu a vzájomne proti sebe bojovali, čím matke spôsobili mnoho utrpenia. Keď Chlodomer padol vo vojne s Burgundskom, Klotilda prijala jeho troch neplnoletých synov k sebe a s materskou láskou ich vychovávala v bohabojnosti. Chamtiví bratia Childebert a Chlotar však tieto siroty vylákali od Klotildy, zmocnili sa ich podvodom a dvoch z nich zavraždili. Nešťastná kráľovná vdova pochovala telá svojich zavraždených

vnukov s plačom v chráme sv. Petra a Pavla v Paríži. Aspoň sa dočkala tej radosti, že jej tretí vnuk Chlodoald, ktorý unikol úkladom svojich strýkov, sa v roku 533 stal kňazom a neskôr založil na Seine pri Paríži kláštor, ktorý bol na jeho počesť nazvaný St. Cloud. Tieto utrpenia, ktoré Klotildu postihli, však neboli posledné. Jej dcéra, vydatá za surového ariánskeho kráľa Vizigótov Amalricha, znášala pre svoju katolícku vieru mnohé príkoria a bola ním do krvi zbitá. V roku 531, 3. júna, zomrela v utrpení.

Aj jej synovia, Childebert a Chlotar, ktorí boli vrahmi dvoch synov svojho brata Chlodomíra, pokračovali v spôsobovaní matkinho trápenia a v roku 537 opäť medzi sebou bojovali. Klotilda sa všemožne snažila týchto nepodarených synov zmieriť a polepšiť, no keď videla, že jej úsilie neprináša ovocie, úplne sa odovzdala Božej vôli. Odvrátila sa od sveta, rozjímala o večnosti, postila sa, konala skutky milosrdenstva a hľadala útechu v modlitbách pri hrobe sv. Martina. Napokon sa jej podarilo dosiahnuť, že jej synovia aspoň prestali bojovať a uzmierili sa.

Klotilda, ktorá znášala také veľké utrpenie od vlastných príbuzných, často ochorela, ale aj v týchto trápeniach ďakovala za skúšky, ktorými ju navštevovala Božia ruka. Raz, keď sa modlila pri hrobe sv. Martina, bolo jej zjavené, že zomrie o tridsať dní. Nábožná vdova sa toho nezľakla a povolala k sebe svojich synov. Vrúcne ich napomenula, aby sa polepšili, žili v svornosti, milovali Boha, vážili si katolícku Cirkev, poslúchali ju, spravodlivo vládli a pomáhali chudobným. Potom prijala sväté sviatosti, rozdala svoj majetok chudobným a pokojne sa pripravovala na smrť. Jej posledné slová boli: *„K tebe, Hospodine, pozdvihla som svoju dušu. Bože môj, v teba dúfam, nech nie som naveky zahanbená.“*

Zomrela v Pánovi 3. júna 545 v kláštore v Tours. Telo svätej kráľovnej vdovy bolo pochované vedľa jej manžela v parížskom chráme sv. Petra a Pavla, ktorý bol neskôr nazvaný chrámom sv. Genovévy.

Poučenie:

Sv. Klotilda sa usilovala obrátiť svojho pohanského manžela na kresťanskú vieru nielen učením a horlivými modlitbami, ale aj trpezlivosťou a neochvejnou vytrvalosťou. Hoci jej úsilie dlho neprinášalo ovocie, nezúfala, verila, že to, čo sa jej nepodarí dnes, sa podarí neskôr a že Boh, v ktorého rukách sú ľudské srdcia, dokoná, čo ona nedokázala. Tak sa naplnilo slovo sv. Pavla, že *„neveriaci muž je posvätený skrze veriacu ženu.“* (1 Kor 7, 14).

Aké šťastné by boli všetky manželstvá, keby si manželia svoje chyby trpezlivo a zhovievavo znášali, navzájom sa povzbudzovali k dobru, boli k sebe úctiví a láskaví a vyhýbali sa hriechu! Dokonalosť jedného by sa stala dokonalosťou druhého, jeden by zo svojho života odstránil chyby a hriechy z lásky a podľa príkladu druhého a obaja by sa takto posväcovali. *„Blažený je muž, ktorý má dobrú ženu, jeho dni sa zdvojnásobia. Žena statočná potešuje svojho muža a roky jeho života napĺňa pokojom.“* (Sir 26, 1–2). *„Milosť nad milosťou je svätá a cudná žena.“* (Sir 26, 19). *„Múdra žena buduje svoj dom, bláznivá ho svojimi rukami rúca.“* (Prís 14, 1). *„Muži, milujte svoje manželky, ako aj Kristus miloval Cirkev a vydal seba samého za ňu. Tak aj muži majú*

milovať svoje manželky ako vlastné telá.“ (Ef 5, 25.28). *„Podobne aj ženy nech sa podriaďujú svojim mužom, aby, ak niektorí neveria slovu, boli bez slov získaní správaním svojich žien.“* (1 Pt 3, 1).

Dňa 3. júna sa tiež slávi pamiatka sv. bratov mučeníkov Percentína a Laurentina, sťatých pre vieru za cisára Decia; sv. Olivy, panny v Anagni v Taliansku; blahoslaveného Izáka mnícha, umučeného v Kordóve v Španielsku, ktorého jednu kosť daroval v roku 1370 veľkému chrámu pražskému Karol IV. a ďalších.

4. JÚN

I. Sv. Kvirín, biskup a mučeník (3. stor.)

Rímska provincia Panónia (Uhorsko, Chorvátsko, Slavónsko a Krajina) mala už koncom tretieho storočia množstvo rozkvitajúcich kresťanských obcí a početné biskupské sídla. Veľmi dôležitou rímskou pevnosťou bolo vtedy mesto Sisak pri ústí rieky Kupy do Sávy v Chorvátsku. Nezmazateľnú slávu tomuto mestu priniesol jeho biskup a mučeník sv. Kvirín.

V roku 305 sa cisári Dioklecián a Maximian vzdali vlády. Nástupca Diokleciána na Východe a v Ilýrii, Galérius, začal prenasledovať kresťanov ešte krutejšie ako jeho krvilačný predchodca. Ctihodný biskup mesta Sisak, Kvirín, ktorý dlhé roky spravoval svoje stádo s veľkou láskou a horlivosťou, prežil zázračne krvavé prenasledovanie Kristovej Cirkvi za Diokleciána. Za Galéria však prišiel rad aj na neho. Na príkaz cisára dal správca mesta Sisak, Maxim, pátrať po Kvirínovi. Staručký biskup, keď sa o tom dozvedel, tajne ušiel z mesta, majúc na pamäti Pánove slová: *„Keď vás budú prenasledovať v jednom meste, utečte do iného.“* (Mt 10, 23). Na úteku však bol čoskoro vojakmi chytený a predvedený k správcovi. Na otázku, prečo ušiel z mesta, biskup odpovedal: *„Nie som zbabelý, ani si nie som vedomý nijakého zločinu. Ušiel som z mesta nie zo strachu, ale preto, že Pán a náš Majster Kristus, ktorý je pravým Bohom, prikázal svojim učeníkom, aby tak konali.“* Správca mu namietol: *„Vieš dobre, že cisárske zákony ťa všade dostihnú a že ten, ktorého nazývaš svojím Bohom, ti nepomôže.“* Kvirín odvetil odvážne: *„Myliš sa, pretože môj Boh, ktorého uctievam, je všade s nami a môže nám pomôcť kdekoľvek sme. Bol so mnou, keď ma chytili, a je so mnou aj teraz; on ma posilňuje a odpovedá ti mojimi ústami.“*

Správca sa snažil presvedčiť biskupa, aby sa podriadil cisárskym zákonom a obetoval pohanským bohom, hovoriac: *„Hovoríš nadarmo, len aby si získal čas a vyhovoril sa. Prestaň a poslúchni rozkaz cisára.“* Kvirín odpovedal: *„Nedbám na cisársky zákon, pretože je rúhavý, keď prikazuje obetovať modlám, ktoré nie sú ničím. Vaši bohovia sú výmysly a bájky. Pánom neba i zeme je môj Boh, ktorého uctievam. On je všadeprítomný a povýšený nad všetky viditeľné veci; skrze neho je všetko stvorené a všetko v ňom žije a pretrváva.“* Sudca potom povedal: *„Za svoj dlhý život si sa naučil mnohým rozprávkam, nuž nauč sa konečne uctievať našich nesmrteľných bohov, ktorých si doteraz nepoznal. Vezmi kadidlo a obetuj im. Ak ma poslúchneš, polepšíš si. Ak neposlúchneš, čaká ťa bolestivý trest a strašná smrť.“* Kvirín odvetil: *„To, čím mi hrozíš, považujem za česť. Smrť, ktorou ma zastrašuješ, mi získa večný život. Nikdy nebudem sypať kadidlo na oltár diablov. Poznám jediný oltár živého Boha, na ktorom som po dlhé roky prinášal čistú a ľúbeznú obetu.“* Správca vyhlásil: *„Obávam sa, že tvoja šialenosť ťa zabije. Vzchop sa a zachráň si život.“* No staručký biskup opäť vyhlásil, že nikdy nebude obetovať falošným bohom, pretože by tým slúžil diablom, ako hovorí Sväté písmo, že všetci pohanskí bohovia sú démoni a tí, ktorí im obetujú, budú vyhubení.

Po tomto dlhom vypočúvaní vznikol medzi prítomnými pohanmi veľký krik. Správca, vidiac, že Kvirína nezíska ani hrozbami, ani prosbami, a keďže pohanský ľud bol rozrušený, rozkázal odvážneho vyznávača Krista nemilosrdne zbiť palicami. Počas tohto mučenia sa sudca ešte raz pokúsil donútiť biskupa k poslušnosti a povedal mu: *„Zanechaj svoj omyl a uznaj moc nesmrteľných bohov Rímskej ríše. Učiním ťa kňazom najvyššieho boha Jupitera. Inak ťa pošlem k správcovi Hornej Panónie Amanciovi, ktorý ťa odsúdi na smrť.“* Kvirín, znášajúc muky trpezlivo, odpovedal pokojne: *„Som kňazom, a práve teraz vykonávam kňazský úrad, keď seba samého prinášam ako obetu pravému Bohu. Radujem sa z tohto utrpenia a necítim nijakú bolesť. Ochotne sa podrobím ešte väčším mukám, aby som dal príklad tým, ktorých som biskupom, aby ma nasledovali do večného života touto cestou, ktorá k nemu vedie najrýchlejšie.“*

Správca teda rozkázal spútať biskupa okovami a uvrhnúť ho do žalára, mysliac si, že ho tým prinúti k poslušnosti. Ctihodný starec, celý zranený a spútaný, sa v žalári posilňoval modlitbou. Ďakoval Bohu, že mu udelil milosť trpieť za neho, a vrúcne sa modlil za svojich nepriateľov i spoluväzňov, aby aj oni poznali Ježiša Krista a v ňom našli večný život.

Táto pokorná modlitba bola vypočutá. O polnoci vstal Kvirín a náhle jeho hlava zažiarila podivným svetlom, ktorého lesk osvetlil temný žalár. Tento úkaz tak dojal žalárnika Marcela, že padol k nohám svätého biskupa a so slzami v očiach povedal: *„Pane, modli sa aj za mňa k svojmu Bohu, lebo teraz verím, že niet iného Boha okrem toho, ktorému slúžiš ty.“* Svätý biskup, naplnený radosťou, objal žalárnika, poučil ho o hlavných pravdách kresťanskej viery a prijal ho do Cirkvi.

Po troch dňoch bol Kvirín vyvedený zo žalára a poslaný v sprievode vojakov do Hornej Panónie, kde mal byť opätovne vypočutý a popravený. Staručkého biskupa, spútaného okovami, viedli ďalekou cestou, najprv po súši a potom po Dunaji až do

mesta Sabaria (dnešný Szombathely), kde sídlil cisársky miestodržiteľ Hornej Panónie. Vo všetkých podunajských prístavných mestách bol ctihodný svätec kresťanmi úctivo vítaný a zásobovaný jedlom a nápojmi.

Za ich pomoc sa im odplácal Božím slovom a modlitbou. Keď konečne prišiel do Sabarie, bol predvedený do divadla pred miestodržiteľa Amancia, ktorý po preštudovaní listu od Maxima zo Sisaku položil väzňovi otázku: *„Je pravda všetko, čo sa v tomto liste proti tebe uvádza?“* Kvirín odpovedal: *„Vyznal som v Sisaku svoju vieru v pravého Boha a Ježiša Krista, ktorého nosím vo svojom srdci. Nič na svete ma od neho neodlúči.“* Miestodržiteľ, vidiac dôstojnú tvár svätého starca, mu povedal: *„Je mi ťa ľúto pre tvoj vysoký vek a nerád by som ťa vydal na muky. Poslúchni preto moju rozumnú radu; obetuj bohom a ži ďalej v pokoji.“* Biskup odpovedal: *„Tvoje slová sú príjemné a mohli by pohnúť mladou mysľou, ktorá túži po tomto pozemskom živote. Ja som sa však naučil túžiť po večnom živote, ktorý nepodlieha smrti. Tento večný život som kázal veriacim a rád zaň položím svoj časný život.“*

Amancius potom odsúdil odvážneho vyznávača Krista na smrť utopením, aby zastrašil kresťanov a donútil ich k poslušnosti voči cisárskym zákonom. Mučeníka viedli uprostred veľkého zástupu kresťanov i pohanov na most cez rieku Güns. Tam mu kati priviazali na krk ťažký kameň a zhodili ho do vody. Po chvíli sa však svätec vynoril z hlbiny a istý čas zostal na hladine rieky. Pánova ruka ho držala nad vodou, aby mohol ešte v posledných chvíľach svojho života vydať svedectvo o Ježišovi Kristovi. Umierajúci mučeník vyzval prítomných kresťanov, aby sa nedali zastrašiť jeho smrťou a vytrvali verne až do konca vo viere. Potom bol stiahnutý kameňom do hlbiny a dosiahol tak korunu mučeníctva. To sa stalo v roku 309.

Telo mučeníka bolo s úctou pochované v chráme na mieste dnešného mesta Čepreg. Keď koncom štvrtého storočia vpadli do Panónie divokí nájazdníci, kresťania preniesli ostatky sv. Kvirína do Ríma a uložili ich v katakombách pri Appiovej ceste. Neskôr boli tieto ostatky presunuté do chrámu sv. Vincenta v Miláne.

Poučenie:

Svätý Kvirín, stojac pred pohanským miestodržiteľom, čerpal útechu z kresťanskej myšlienky, že Boh o ňom vie a je s ním všade. Myšlienka na Božiu všadeprítomnosť je pre kresťana sladkou útechou v protivenstvách, štítom proti pokušeniu a mocnou pohnútkou k cnostnému životu. Ak je Boh všade s nami, nie sme nikdy opustení ani zabudnutí a nemusíme sa ničoho báť. *„Neboj sa, lebo ja som s tebou; nestrachuj sa, lebo ja som tvoj Boh. Posilnil som ťa, pomohol som ti a podoprel som ťa pravicou svojej spravodlivosti.“* (Iz 41, 10)

Keďže všadeprítomný Boh vidí všetky naše skutky, počuje naše slová a pozná aj naše myšlienky a city, buďme opatrní, aby sme pred jeho tvárou nikdy nezhrešili. V prítomnosti váženej osoby starostlivo vážime každé slovo, kým ho vyslovíme, a dávame si záležať na tom, čo konáme. Prečo nie sme rovnako opatrní pred tvárou

všadeprítomného Boha? *„Ja som všemohúci Boh; kráčaj predo mnou a buď dokonalý.“* (Gn 17, 1)

II. Sv. František Caracciolo, zakladateľ rádu (16. stor.)

V meste Santa Maria de Villa, na severovýchode bývalého Neapolského kráľovstva, sa v roku 1561 narodil nábožným manželom z váženého rodu Caracciolovcov synček, ktorému pri krste dali meno Askánius. Už ako dieťa vynikal príkladnou zbožnosťou. Keď dospel do mladíckeho veku, vážne ochorel a zložil sľub, že ak sa uzdraví, zasvätí celý svoj život Bohu a službe blížnym. Po uzdravení začal v Neapole študovať teológiu, prijal kňazské svätenie a vstúpil do nábožného bratstva, ktorého cieľom bolo rozjímať o svätých veciach, starať sa o spásu ľudských duší a najmä pripravovať odsúdencov na kajúcnu smrť.

V tom čase chcel vznešený muž Ján Augustín Adorno z Janova založiť nový duchovný rád. Na tento účel poslal kanonikovi Fabriciovi Caracciolovi, príbuznému kňaza Askánia, list, v ktorom žiadal radu a pomoc pri uskutočnení svojho zámeru. List sa omylom dostal k Askániovi, ktorý, sotva ho prečítal, sa rozhodol pripojiť k obom mužom a pomôcť pri založení nového rádu. Po vzájomnej dohode sa všetci traja odobrali do kamaldulenského kláštora pri Neapole, kde sa pôstom a modlitbami pripravovali na svoje dielo. Tam zostavili pravidlá nového rádu, ktoré potom predložili pápežovi Sixtovi V. v Ríme. Pápež schválil túto reholu *„Menších reholných duchovných“* 1. júla 1588. Reholníci sa okrem obvyklých troch sľubov zaviazali aj štvrtým sľubom, že nebudú túžiť po hodnostiach a úradoch. Dňa 9. apríla 1589 všetci traja zakladatelia slávnostne zložili reholné sľuby v Neapole, pričom Askánius z úcty k sv. Františkovi Serafínskemu prijal kláštorné meno František.

Prvým predstaveným rádu sa stal Adorno, ale už po dvoch rokoch zomrel a jeho nástupcom bol zvolený František Caracciolo. Nový rád sa medzitým v Taliansku rýchlo rozvíjal. František neúnavne pracoval na jeho zveľaďovaní a svojim duchovným bratom bol príkladom svätých kresťanských cností, najmä čistoty, zbožnosti, pokory, sebazapierania, trpezlivosti a vytrvalosti. Trikrát sa vybral do Španielska, aby tam založil a rozšíril svoj rád. Počas týchto ciest chodil pešo v jednoduchom pútnickom odeve, živil sa almužnami a trpezlivo znášal mnohé prekážky a ťažkosti. Jeho skvelé cnosti si nakoniec získali priazeň španielskych

kráľov Filipa II. a Filipa III., s podporou ktorých bolo v Španielsku založených mnoho kláštorov *„Menších rehoľných duchovných“.*

Podľa pravidiel svojej rehole si František pestoval najmä pokoru a odmietol cirkevné hodnosti, ktoré mu ponúkal pápež Pavol V. Pri jednej návšteve Ríma sa ubytoval v útulku pre chudobných a staral sa o malomocného. Po celý život si zachoval dokonalú čistotu, aj napriek útokom drzých žien, ktorým následne ukázal cestu kajúcnosti.

Horel vrúcnou láskou a úctou k Najsvätejšej Sviatosti oltárnej, pred ktorou trávil celé noci v modlitbách, rozjímaní a so slzami radosti. Svojim duchovným bratom uložil za povinnosť nepretržitú adoráciu Sviatosti, pri ktorej sa striedali dňom i nocou. Podobnú lásku a úctu prechovával aj k Panne Márii.

Aby si podmanil telo a chránil sa pred hriechom, prísne sa postil a bičoval. Boh ho obdaril vzácnymi milosťami, najmä darom proroctva a hlbokým poznaním ľudských sŕdc. Raz počas plavby do Španielska zachránil svojimi modlitbami loď, na ktorej sa plavil, pred strašnou búrkou a veľkým nebezpečenstvom.

Vo svojom štyridsiatom štvrtom roku sa František vybral na púť do Loreta, aby si uctil Pannu Máriu. Na tomto posvätnom mieste, hlboko pohrúžený do modlitby, pochopil, že dni jeho života sa chýlia ku koncu. Na spiatočnej ceste ochorel v kláštore Oratoriánov v meste Agnone, tam prijal aj sviatosti a 4. júna 1608, na vigíliu sviatku Božieho Tela, blažene zomrel v Pánovi. Jeho telo bolo prevezené do Neapola a bolo pochované v chráme Panny Márie Väčšej, kde jeho rád vznikol. Boh potvrdil jeho svätosť zázrakmi, a tak ho pápež Pius VII. v roku 1807 vyhlásil za svätého.

Poučenie:

Sv. František Caracciolo nikdy netúžil po hodnostiach a odmietal ich, keď mu boli ponúknuté. Považoval ich za zbytočnú ťarchu, ktorá by ho mohla odviesť od cesty nasledovania Krista. Jeho najväčšou cťou bolo byť kňazom, slúžiť Bohu vo svojej reholi, zdokonaľovať sa v svätých cnostiach a ukazovať ľuďom cestu k večnému životu. Táto milá skromnosť a pokora je jednou z najkrajších ozdôb Božích vyvolencov.

„Márnosť je hľadať pominuteľné bohatstvo a skladať v ňom nádej. Márnosť je túžiť po hodnostiach a povyšovať sa. Márnosť je vyhovieť žiadostiam tela a túžiť po tom, čo je prísne trestané. Márnosť je žiadať si dlhý život a málo dbať o život cnostný. Márnosť je starať sa len o život pozemský a nestarať sa o život budúci. Márnosť je milovať to, čo rýchlo pominie, a neponáhľať sa tam, kde radosť trvá večne.“ (Tomáš Kempenský)

Dňa 4. júna sa taktiež pripomína svätý Optát, biskup; svätí mučeníci Arecius a Dacian v Ríme; sv. Saturnina, panna a mučeníčka; sv. Alexander, biskup Veronský; sv. Metrofan, biskup a iní.

5. JÚN

Sv. Bonifác, apoštol Nemcov, arcibiskup a mučeník (7. stor.)

Kresťanstvo sa v Germánii, tam kde siahal vplyv výbojných Rimanov, rozšírilo už v 2. a 3. storočí, a to pomerne významne. Počas búrlivého sťahovania národov však bolo v mnohých oblastiach vyhubené a tieto krajiny osídlili pohanské nemecké a čiastočne aj slovanské kmene. Neskôr prichádzali do Nemecka misionári, najmä z Írska a Anglicka, a šírili kresťanstvo v Bavorsku, Švajčiarsku, Porýní a iných oblastiach. Napriek tomu zostávali mnohé nemecké kraje v pohanstve a v už pokrstených oblastiach neexistovalo pevné a jednotné cirkevné zriadenie. Misionári často pracovali nezávisle a osamotene, bez toho, aby novopokrstených Nemcov spojili s ústredím katolíckeho života – Apoštolskou stolicou. Tak bolo kresťanstvo v Nemecku len slabou vetvičkou, ktorá mohla byť každou búrkou ľahko zlomená.

Až svätý Bonifác upevnil v Nemecku kresťanskú vieru. Bonifác, pôvodným menom Winfrid, sa narodil okolo roku 680 v Kirtone blízko mesta Exeter v Anglicku, v anglosaskej zemianskej rodine. Už od útleho veku prejavoval vážnosť a zbožnosť, vyhýbal sa detským hrám, najradšej trávil čas v domácom ústraní, venoval sa modlitbe a zatúžil po reholnom živote. Na želanie rodičov bol poslaný na výchovu do benediktínskeho kláštora v Exeteri, kde strávil trinásť rokov, dosahujúc úspechy v učení aj zbožnosti. Neskôr odišiel do kláštora v Nutscelle v grófstve Southampton, kde prijal reholné rúcho sv. Benedikta a dostal kláštorné meno Bonifác. Študoval teológiu, dôkladne sa vzdelával a stal sa učiteľom latinského jazyka a básnického umenia v kláštornej škole, kde si svojou učenosťou čoskoro získal veľkú povesť.

Vo veku tridsiatich rokov bol vysvätený za kňaza a horlivo pôsobil nielen ako učiteľ, ale aj ako kazateľ a spovedník. Všestranným vzdelaním, múdrosťou, zbožnosťou, neúnavnou horlivosťou a čistými mravmi si Bonifác získal lásku a úctu ľudu, ako aj dôveru predstavených, ktorí mu zverovali významné úlohy. Takto bol poverený kráľom Wessexu Inom, aby ako vyslanec wessexského cirkevného snemu predložil jeho uznesenia arcibiskupovi v Canterbury na schválenie.

Horlivému a výrečnému Bonifácovi však nestačila jeho vlasť, kde kresťanstvo už bolo pevne zakorenené a úspešne rástlo. Keď počul o pohanských poverách a ohavnostiach, v ktorých mnohé nemecké kmene ešte žili, hlboko ho to zarmútilo.

Zatúžil odísť ako misionár na apoštolskú cestu do Nemecka, obrátiť tamojších modloslužobníkov ku Kristovi a dokončiť veľké dielo, ktoré pred ním započali mnohí významní krajania – misionári z Anglicka a Írska.

S povolením svojho opáta sa v roku 716 vydal spolu s niekoľkými rehoľnými bratmi na cestu do Nemecka. Po preplavení mora pristál v Dorstedte na frízskom pobreží. Bonifác dúfal, že sa mu podarí úspešne pôsobiť medzi Frízmi, ktorí kresťanstvu stále odolávali. No doba bola jeho zámerom veľmi nepriaznivá, keďže Frízovia vtedy bojovali o nezávislosť proti kresťanským Frankom a pociťovali veľkú nenávisť voči viere v Krista.

V Utrechte sa stretol s ich kráľom Radbodom a márne sa ho snažil získať pre kresťanstvo. Po nejaký čas zostal vo Frísku, skúmal mravy ľudu a pochopil, že za vtedajších okolností tam nedosiahne žiaden pokrok. Smutný, no nestrácajúc nádej, sa vrátil do svojho kláštora v Anglicku. Veril, že s Božou pomocou neskôr uskutoční, čo sa mu na prvý pokus nepodarilo.

V roku 717 zomrel opát kláštora v Nutscelle a mnísi zvolili za jeho nástupcu Bonifáca, ktorý však túto hodnosť odmietol. S myšlienkou na obrátenie pohanských nemeckých kmeňov na kresťanskú vieru získal súhlas winchesterského biskupa, aby za opáta bol ustanovený mních Štefan. Bonifác sa potom vybral do Ríma, aby získal od pápeža poverenie a požehnanie na šírenie kresťanskej viery v Nemecku. Pápež Gregor II. ho srdečne prijal, nechal ho v Ríme cez zimu a po presvedčení sa o jeho pravovernosti, horlivosti a zbožnosti mu 15. mája 719 udelil plnomocenstvo na šírenie evanjelia v celom Nemecku. Pápež ho požehnal, odporučil ho kniežatám všetkých krajín, ktorými mal prechádzať, a daroval mu relikvie, bohoslužobné knihy a nádoby. Na ceste z Ríma do Nemecka sa Bonifác zastavil v Pavii, kde ho priateľsky privítal langobardský kráľ Liutprand. Potom prešiel Alpy, zavítal do už kresťanského Bavorska a odtiaľ do Durínska.

V Durínsku kedysi šíril kresťanstvo sv. Kilián, no pohanskí Sasi ho postupom času takmer úplne vyhubili. Bonifác si čoskoro uvedomil, že jeho práca by tu zatiaľ bola márna. Najradšej by sa bol obrátil k Sasom, ktorí stále tvrdohlavo zotrvávali pri svojich modlách a pohanských zvykoch. Rozhodol sa však najprv šíriť evanjelium medzi ich susednými kmeňmi, dúfajúc, že keď budú Sasi na juhu a západe obklopení kresťanskými susedmi, ľahšie prijmú Kristovu vieru. Preto odišiel do ríše Frankov na Rýne. Po smrti pohanského kráľa Radboda v roku 719 sa vrátil do Fríska, kde sa pripojil k svojmu krajanovi, biskupovi Willibrordovi z Utrechtu. Pod ochranou franských zbraní kázal evanjelium pohanom tri roky, až do roku 722.

Vo Frísku začali miznúť pohanské bludy, surové mravy ľudu sa zušľachťovali a kresťanské spoločenstvo rástlo. Staručký Willibrord si želal, aby bol Bonifác jeho pomocníkom a nástupcom v biskupskej službe v Utrechte. Bonifác to však odmietol, argumentujúc, že ešte nedosiahol vek 50 rokov, že vo Frísku pôsobí len dočasne a bez pápežského vedomia, a že jeho úlohou je najprv šíriť evanjelium vo východných častiach Nemecka. Medzitým Karol Martel vyhnal pohanských Sasov z Durínska a túto krajinu pripojil k Franskej ríši. Bonifác sa preto vydal k Durínčanom, začal im

hlásať evanjelium a čoskoro dosiahol požehnané ovocie svojej práce. Pokrstil množstvo pohanov a s pomocou dvoch miestnych zemanov postavil kláštor Amanaburg pri prameňoch rieky Lahn. Tento kláštor sa stal úrodnou pôdou a pevnou oporou kresťanskej viery pre celú krajinu.

Následne sa vydal k Hesom, ktorí boli do tej doby stále pohanmi. Bonifác šíril evanjelium až po hranice so Sasmi a priviedol tisíce pohanov do Kristovej Cirkvi. Tešiac sa z tohto veľkého úspechu svojej apoštolskej práce, poslal o tom správu do Ríma. Pápež Gregor II., naplnený veľkou radosťou, povolal Bonifáca do Ríma, kde ho hostil a 30. novembra 722 ho vysvätil za biskupa. Dal mu právomoc vykonávať biskupský úrad vo všetkých národoch, ktoré už obrátil, i v tých, ktoré s Božou pomocou ešte obráti. Bonifác prísahou prisľúbil pápežovi vernosť jemu aj jeho nástupcom, zachovanie cirkevnej jednoty, hlásanie pravého katolíckeho učenia a záväzok, že nevstúpi do spoločenstva s biskupmi či kňazmi, ktorí by odporovali cirkevným zákonom. Od pápeža dostal knihu cirkevných zákonov, relikvie svätých do oltárov a odporúčacie listy pre Karola Martela, durínske kniežatá a všetkých kresťanov v Nemecku.

Na začiatku roku 723 sa Bonifác vrátil z Ríma do Franskej ríše. Karol Martel sa k nemu spočiatku správal nepriateľsky, a franskí biskupi mu v apoštolskej práci nepomáhali. Ich záujem bol skôr rozširovať svoje diecézy cez Bonifácovu prácu. Neskôr však Karol Martel naklonil svoje sympatie k horlivému misionárovi, vzal ho pod ochranu a vydal mu ochranný list, čo Bonifácovi veľmi pomohlo.

Mnohí z tých, ktorých predtým Bonifác obrátil na vieru, opäť odpadli k pohanstvu, venovali sa vešteniu, čarodejníctvu a prinášali obety modlám. V tomto prostredí pracoval na šírení svätej viery s veľkými ťažkosťami a protivenstvami, často trpiac aj hladom. Starí pohanskí Nemci uctievali svojich bohov na vrcholkoch hôr, v lesoch, pri prameňoch a riekach, v jaskyniach a pod starými stromami. Neďaleko Fritzlaru, pri dedine Geismar, stál starobylý obrovský dub zasvätený Thorovi, ktorého Nemci uctievali ako boha búrky a vojny. Bonifác si zaumienil tento posvätný strom zoťať, aby pohanom dokázal, že Thor je nepravým bohom. Okolo stromu sa zhromaždili zástupy ľudí – niektorí s bázňou, iní s odporom a hnevom – očakávajúc, čo sa stane. Bonifác nariadil, aby bol posvätný dub zoťatý sekerou. Strom sa zrútil a rozpadol na kusy, čo vyvolalo u ľudu hrôzu z pomsty Thora. Keď sa však domnelý boh nepomstil, mnohí zo zhromaždených stratili vieru v pohanských bohov, uverili v pravého Boha a prijali kresťanstvo. Zo zrúteného dubového dreva postavil Bonifác na tom mieste prvú kresťanskú svätyňu v Hesensku – kaplnku zasvätenú sv. Petrovi apoštolovi.

Z Hesenska sa presunul do Durínska, kde musel čeliť veľkým prekážkam. Na mnohých miestach tam našiel nevzdelaných kňazov, ktorí ani nepoznali cirkevné predpisy, žili pohoršlivo a niektorí dokonca otvorene hlásali bludy. Iní miešali kresťanstvo s pohanstvom. Bonifác rázne karhal týchto zvodcov ľudu, šíril v krajine pravú katolícku vieru, potláčal pohanstvo a zakladal chrámy a kláštory ako centrá viery a kresťanskej vzdelanosti. Založil významný kláštor Ohrdruf na rieke Ohre a kláštory pre mníšky v Kitzingene a Bischofsheime, kde mládež dostávala kresťanskú výchovu.

Úroda v Nemecku bola hojná, ale pracovníkov bolo málo. Preto sa Bonifác v roku 725 vrátil do svojej vlasti, Anglicka, aby požiadal opáta svojho kláštora o kňazov a iných horlivých mužov, ktorí by mu pomohli pracovať na Pánovej vinici. Jeho prosba mala veľký úspech; početná skupina kňazov, mníchov a rehoľníc prišla z Anglicka do Nemecka pomáhať pri šírení a upevňovaní Božieho kráľovstva. Bonifác tak získal zdatných spolupracovníkov, ktorí ako kňazi, učitelia, umelci či remeselníci hlásali Božie slovo, vychovávali mládež, stavali chrámy a kláštory, zveľaďovali neobývané kraje a všestranne vzdelávali ľud.

Najvýznamnejšími z jeho spolupracovníkov v Nemecku boli bratia Vilibald a Vunibald, Vitta, Lullus, Sturm, Vigbert a Burchard. Z rehoľníc vynikli Valburga, Lioba, Tekla, Kunitruda a Kunigilda, ktoré spravovali novo založené ženské kláštory v Nemecku a vychovávali ženskú mládež. V roku 732 pápež Gregor III. vymenoval Boniface za arcibiskupa a udelil mu právo podľa potreby vysväcovať biskupov v Nemecku. Medzitým neustával zakladať chrámy a kláštory v krajoch obrátených na vieru, vysielať učiteľov a spolupracovníkov do pohanských krajov a horlivo hlásať Božie slovo.

Keď kvôli vojnovým ťažkostiam Karla Martela nemohol zakladať biskupstvá v Durínsku a Hesensku, vydal sa do Bavorska. Navštívil mnoho chrámov, dôkladne preskúmal stav cirkevných záležitostí, kázal na mnohých miestach a potom sa vrátil do Durínska.

Na jeseň roku 738 sa Bonifác v sprievode niekoľkých svojich žiakov tretíkrát vydal do Ríma, aby pápežovi predložil správu o svojej práci. Bol slávnostne privítaný námestníkom Krista a v Ríme zostal celý rok. Potom sa vrátil do Nemecka s mocou pápežského legáta a s pápežskými príkazmi a listami pre biskupov, opátov, kňazov a novo obrátené nemecké kmene. V sprievode bavorských poslov zavítal do Regensburgu, kam ho pozval vojvoda Odilo. Bavorsko bolo vďaka pôsobeniu svätcov Ruperta, Emmeráma a Korbiniána už kresťanskou krajinou, ale Bonifác tam našiel mnoho neporiadkov. Biskupstvá a opátstva neboli riadne spojené so Svätou stolicou a jasne ohraničené. Mnohí duchovní šírili bludy, žili nemravne, a niektorí kazatelia dokonca nemali ani kňazské svätenie. Bonifác zosadil týchto nehodných služobníkov a na ich miesto ustanovil zodpovedných a horlivých kňazov. Napravil cirkevnú disciplínu a usporiadal krajinu tým, že ju rozdelil na štyri presne vymedzené diecézy – Salzburgskú, Freisingskú, Regensburgskú a Pasovskú, ktorým určil vynikajúcich mužov za biskupov. Vojvoda Odilo ho pri tom výdatne podporoval. Z Bavorska sa Bonifác presunul do stredného Nemecka, kde založil nové biskupstvá vo Würzburgu, Erfurte, Eichstätte a Buraburgu.

Po smrti Karla Martela v roku 741 nastúpil vládu vo východnej franskej ríši horlivý katolík Karloman, ktorý apoštolskú činnosť Bonifáca výdatne podporoval. Aby v novozaložených biskupstvách vládla cirkevná disciplína a odstránili sa neporiadky, zvolal Bonifác v roku 742 prvú biskupskú synodu v Nemecku, na ktorú prišlo šesť biskupov. Druhú synodu zvolal v nasledujúcom roku do Liftinu (v Henegavsku), kde sa rokovalo o vykorenení pohanských obyčajov a povier a zaviedli sa prísne tresty pre duchovných, ktorí by nedodržiavali cirkevnú disciplínu. Potom nasledovali

každý rok ďalšie synody na rôznych miestach Nemecka, ktoré riešili potreby Cirkvi. V roku 744 zvolal Bonifác synodu biskupov západnej franskej ríše do Soissons, kde vládol Pipin. Pipin vyhlásil uznesenia tejto synody za ríšsky zákon.

K rozkvetu svätej viery v Nemecku najviac prispeli početné benediktínske kláštory založené neúnavným Bonifácom. Najslávnejším jeho kláštorom bola Fulda. Tak ako Monte Cassino v Taliansku, kláštor sv. Havla v južnom Nemecku a neskôr Corvey medzi Sasmi, tak sa opátstvo Fulda stalo duchovným centrom stredného Nemecka.

Jeden z najmilších žiakov Bonifáca, bavorský mních Sturm, ktorý bol vychovaný a vysvätený za kňaza v kláštore vo Fritzlare, na radu svojho učiteľa založil kláštor v pustej oblasti pri prameňoch rieky Fulda v Hessensku. Sturm sa spolu s dvoma spoločníkmi vybral na cestu do Talianska, aby spoznal život tamojších významných kláštorov. Zdržal sa najmä v Monte Cassine na dlhší čas. Po návrate zaviedol v kláštore vo Fulde prísnu disciplínu podľa pôvodných pravidiel svätého Benedikta. Sturm ako prvý opát kláštora vo Fulde preslávil svoj kláštor po celom Nemecku, takže pri jeho smrti v roku 799 mal kláštor viac ako 400 mníchov. Opátstvo bolo v roku 751 potvrdené pápežom Zachariášom a podriadené priamo Apoštolskej stolici.

Usilovnosťou reholníkov z Fuldy sa divoké okolie rýchlo premenilo na úrodnú krajinu a kláštor sa stal centrom vzdelanosti a vysokou školou v Nemecku. Vychovávali sa tu vynikajúci kňazi a z kláštora vychádzali horliví katolícki misionári, najmä medzi pohanských Frízov a Sasov, ktorých obrátenie na kresťanskú vieru dokončili.

Bonifác často nachádzal potešenie v kláštore vo Fulde a na tomto obľúbenom mieste dlhšie pobýval. Korunou jeho veľkého diela pokresťančenia nemeckých kmeňov bolo zriadenie arcibiskupského stolca pre celé Nemecko. Bonifác si želal, aby cirkevným centrom Nemecka bol Kolín nad Rýnom, ako mesto ležiace uprostred novopokrstených krajín a Frízska, ktoré plánoval ešte priviesť do lona katolíckej Cirkvi. Kvôli rôznym prekážkam sa to však neuskutočnilo. Na veľkom sneme franského národa v roku 747 bola za sídlo nemeckého arcibiskupa ustanovená Mohuč, a prvým arcibiskupom či primasom celého Nemecka sa stal Bonifác. Pápež Zachariáš s týmto krokom v roku 751 súhlasil, čím bola cirkevná jednota vo všetkých nemeckých krajinách upevnená.

Na konci roku 751 Bonifác ťažko ochorel. Chcel zabezpečiť svoje apoštolské dielo v Nemecku, preto napísal dva listy kráľovi Pipinovi a jeho kancelárovi, v ktorých ich prosil, aby po jeho smrti nebolo ubližované jeho žiakom, ktorí boli väčšinou cudzincami z Anglicka, a aby títo muži mohli pod ochranou kráľa naďalej pracovať na Pánovej vinici. Navyše odporučil kráľovi za svojho nástupcu na arcibiskupskom stolci v Mohuči svojho výnimočného žiaka Lulla. Pipin sľúbil tieto žiadosti splniť. Bonifác sa však uzdravil a pokračoval v ďalšej požehnanej činnosti na prospech katolíckej Cirkvi.

Pri práci na Pánovej vinici v Nemecku myslel Bonifác aj na svoju vlasť, Anglicko. Svedčí o tom list, ktorý poslal nemravnému anglickému kráľovi Ethibaldovi, v ktorom mu napísal: *„Pamätaj, aká je to hanba podliehať zvieracím vášňam a urážať*

Bohom dané panstvo nad svojím národom nečistými činmi. Zmiluj sa nad svojou dušou a nad dušami svojich poddaných, za ktoré raz budeš skladať účty. Aj pohanskí Sasi majú takú úctu k čistote, že usmrcujú panny, ktoré sa dopustili smilstva, a ženy pristihnuté pri cudzoložstve spaľujú. Ich zvodcov vešajú. A Slovania chránia manželskú vernosť tak dôrazne, že žena odmieta žiť, keď zomrie jej muž. Ak teda pohania, ktorí nepoznajú pravého Boha, tak milujú čistotu, ako na ňu máš hľadieť ty, ako kresťan a kráľ?"

Bonifác bol v blízkom kontakte s arcibiskupom z Canterbury, svätým Kuthbertom. V jednom liste mu napísal: *„V týchto časoch plných trápenia a strasti bojujme za meno Božie. Ak je to Božia vôľa, zomrime radi za svätý zákon našich otcov, aby sme s nimi dosiahli večné dedičstvo. Nebuďme nemými psami, ospalými strážcami a najatými pastiermi, ktorí utekajú pred vlkom, ale bdejme a stojme na stráži ako verní pastieri."* Obaja svätci, Bonifác a Kuthbert, si navzájom posielali uznesenia cirkevných snemov, ktoré zvolávali a riadili, a povzbudzovali sa v zachovávaní prísnej disciplíny medzi duchovenstvom aj veriacimi.

Keď Bonifác zostarol pri práci na Pánovej vinici v Nemecku, rozhodol sa zvyšok života venovať apoštolskej práci vo Frízsku, kde pred rokmi hlásal Kristovu vieru a kde ešte stále prevládalo pohanstvo. S povolením pápeža a kráľa Pipina zložil Bonifác v roku 753 svoj arcibiskupský úrad do rúk svojho žiaka Lulla a odišiel do Frízska. Tam kázal evanjelium v odľahlých krajinách a obrátil mnoho pohanov. Po tejto misii sa opäť vrátil do Nemecka. V roku 754 sa rozlúčil s Lullom a naliehavo mu odporúčal dokončiť stavbu chrámov v Durínsku, najmä kláštora vo Fulde, a aby jeho telo bolo po smrti pochované práve tam. Okrem toho zavolal svoju príbuznú, rehoľníčku Liobu, a vyzval ju, aby zostala v Nemecku a zariadila, aby aj jej telo bolo pochované v kláštore vo Fulde. S predtuchou blízkej smrti sa Bonifác vydal na lodi po Rýne do Frízska, sprevádzaný jedným biskupom, tromi kňazmi, tromi diakonmi, štyrmi mníchmi a jedným služobníkom. Plavil sa ďalej po rieke Yssele až k zálivu Zuiderzee, kde na východnom pobreží začal horlivo kázať evanjelium Kristovo tamojším pohanom. Pokrstil niekoľko tisíc ľudí, pokračoval ďalej na sever k mestu Leeuwarden, ničil pohanské modly a namiesto nich staval oltáre. Na mnohých miestach založil kresťanské svätyne, až nakoniec dorazil k riečke Bordne. Tu sa so svojimi spoločníkmi utáboril v malom háji, kde plánoval dlhšie pobudnúť a udeľovať sviatosť birmovania. Na tento účel si pozval novopokrstencov z okolitých krajín na deň po Turícach. V určený deň však namiesto spevu birmovancov začul Bonifác divý lomoz a bojové výkriky. Do tábora vtrhli ozbrojení pohania a zaútočili na apoštola. Mladí kresťania, ktorí boli už pri ňom, sa chceli brániť, ale svätý starec im zakázal použiť násilie a povedal: *„Synáčikovia, zanechajte boj, lebo Písmo sväté učí, že nemáme oplácať zlé zlým. Hľa, prišiel dávno očakávaný deň a čas mojej smrti nastal. Posilnite sa v Pánovi a dúfajte v prisľúbenú milosť; on vyslobodí vaše duše."* K prítomným duchovným prehovoril*: „Bratia, radujte sa v Pánovi a upevnite v ňom kotvu svojej nádeje. Hľa, Pán vám čoskoro udelí večnú odmenu. Trpezlivo znášajte muky, aby ste s Kristom kraľovali naveky."*

Len čo Bonifác skončil svoju reč, pohania sa na neho vrhli. Sedemdesiatštyriročný Bonifác, držiac knihu svätého evanjelia nad hlavou a modliac sa, dostal smrteľný úder. Spolu s ním boli zabití všetci jeho spoločníci a prítomní kresťania, celkovo 52 osôb. Stalo sa to 5. júna 754. Pohania po vraždách vyrabovali stany, ale našli len ostatky svätých, bohoslužobné predmety a knihy, ktoré rozhádzali a zničili.

Telá niektorých mučeníkov boli pochované na mieste činu, kde neskôr na ich počesť postavili chrám, okolo ktorého vzniklo dnešné mesto Dokkum v severnom Holandsku. Telo svätého Bonifáca bolo spolu s telami niektorých jeho spoločníkov prevezené najprv do Utrechtu, potom do Mohuča a nakoniec do kláštora vo Fulde. Tam ich 4. júla 754 Lullus a Sturm s veľkou slávou pochovali.

V chráme vo Fulde sa dodnes uchováva kniha svätého evanjelia, posvätená krvou svätého Bonifáca, ktorú držal v rukách pri svojej smrti.

Už v roku 756 sa anglickí biskupi uzniesli, že každoročne 5. júna budú oslavovať výročnú pamiatku svojho krajana svätého Bonifáca a jeho spolumučeníkov. Nemci oprávnene pokladajú svätého Bonifáca za svojho hlavného apoštola a najväčšieho dobrodinca.

V roku 1842 bol vo Fulde postavený Bonifácovi nádherný pomník. Ešte významnejší pamätník mu vybudoval bavorský kráľ Ľudovít I. v Mníchove v podobe nádherného chrámu v štýle starých bazilík, ktorý je zasvätený tomuto svätcovi. Veľkolepým spôsobom si nemeckí katolíci pripomenuli pamiatku sv. Bonifáca v roku 1853. Nemeckí biskupi si obľúbili stretávať sa na hrobe tohto apoštola vo Fulde, kde v pohnutých časoch rokovali o cirkevných záležitostiach a posilňovali sa v boji za ochranu katolíckej viery, najdrahšieho odkazu sv. Bonifáca.

Niekoľko ostatkov sv. Bonifáca sa uchováva v chráme sv. Víta v Prahe. Najväčší z nich priniesol z Holandska v roku 1372 cisár Karol IV.

Poučenie:

Apoštolské dielo sv. Bonifáca a cirkevná jednota v Nemecku však boli v 16. storočí zničené rozkolom. Do *„ovčinca“* sv. Bonifáca prenikli vlci a rozprášili jeho stádo. Protestantská reformácia, ktorá vznikla v Nemecku, spustošila *„vinicu“* sv. Bonifáca a svojimi dravými prúdmi zaplavila aj ďalšie katolícke krajiny. Dodnes sú dve tretiny nemeckého národa odlúčené od katolíckej Cirkvi. Reformátori ako Luther, Zwingli, Kalvín a ich spoločníci zavrhli neomylnú apoštolskú učiteľskú autoritu katolíckej Cirkvi a za jediný zdroj viery vyhlásili Písmo sväté, ktoré každý interpretoval podľa vlastného rozumu. Ich žiaci postupovali rovnako, vykladajúc Písmo podľa svojej chuti, čím vzniklo množstvo siekt. Dnes ich je údajne až okolo tisíc. Tieto sekty sa navzájom potierali a postupne sa z *„neobmedzenej slobody“* a subjektívneho výkladu Písma zrodil náboženský racionalizmus a nakoniec úplný ateizmus.

V súčasnosti v protestantskom Nemecku niektorí kazatelia a profesori teológie popierajú nadprirodzené pravdy a udalosti z Písma. Podobne ako starí ariáni popierajú božskú prirodzenosť Ježiša Krista a zavrhujú Apoštolské vyznanie viery. Protestantizmus sa tak dostal na šikmú plochu, ktorá vedie k čistému pohanstvu. Zdá

sa však, že Božia prozreteľnosť týmto spôsobom jedného dňa privedie obete reformácie späť do ovčinca sv. Bonifáca, teda katolíckej Cirkvi.

Kým sa dielo Luthera rozpadá, nemeckí katolíci si s nadšením obnovujú dedičstvo sv. Bonifáca – svoju svätú vieru. Statočne ju obhajujú a sú pripravení za ňu všetko obetovať a trpieť. O náboženské potreby katolíkov v prevažne protestantských oblastiach Nemecka sa stará horlivý Spolok sv. Bonifáca, ktorý podporujú aj katolíci z iných krajín.

Z Nemecka k nám však preniklo aj protestantské bludárstvo. Česi, zaslepení reformáciou, obetovali kvôli nej svoju vlasť i národnosť. Bohužiaľ, dodnes sa v Čechách vítajú a šíria všetky zlé veci, ktoré vznikajú v Nemecku, či už protestantizmus, ateizmus alebo iné škodlivé smery. Prečo si radšej neberieme príklad z toho, čo je v Nemecku dobré a výnimočné? Nech sú pre nás nemeckí katolíci príkladom pevnej viery, oddanosti Cirkvi a obetavosti za to, čo by pre nás malo byť najdrahšie – naše sväté náboženstvo!

---

5. júna sa zároveň spomína aj sv. Ferdinand, portugalský kráľovič († 1443); sv. Sancio, mučeník z Córdoby; sv. Dorotej, kňaz a mučeník z Tyru a sv. Gregor Utrechtský, apoštol Frízska, spolu s ďalšími svätými.

6. JÚN

Sv. Norbert, zakladateľ rádu, arcibiskup, patrón Česka (11. stor.)

Milosrdný Boh privádza podľa svojich nevyspytateľných rozhodnutí ľudí rôznymi spôsobmi k spáse. Jedného oslobodzuje z otroctva hriechov a postupne privádza na cestu cnosti, iného uchvacuje mocnou rukou náhle, rýchlo ho vyslobodzuje z priepasti záhuby, posväcuje ho svojou milosťou a stavia ho na vysoký svietnik vo svojej Cirkvi. Tak ako náhle bol obrátený Šavol, tak rýchlo bol zmenený a posvätený milosťou Božou aj Norbert.

Norbert sa narodil okolo roku 1082 v mestečku Santen (Xanten) v kniežatstve Kleve v Porýní, v urodzenej rodine. Otec Heribert z rodu grófov Genepských bol príbuzným cisára Henricha IV., matka Hedviga pochádzala z vojvodského rodu Lotrinského.

Norbert dostal starostlivú výchovu a podľa vtedajšieho zvyku sa naučil jazde na koni a zaobchádzaniu so zbraňou. Bol štíhlej postavy, mal peknú tvár a vynikal duchaplnosťou, všestranným vzdelaním i uhladeným správaním do takej miery, že bol všade vážený a obľúbený.

V stredoveku bývalo zvykom, že mladší synovia šľachtických rodov vstupovali do duchovného stavu nie z povolania, ale aby si zabezpečili výnosné cirkevné benefíciá, pohodlný život a kariérny postup. Tak aj Norbert v mladom veku prijal nižšie svätenie a bol hneď potom vymenovaný za kanonika pri cisárskej katedrále vo svojom rodisku. Čoskoro získal kanonické benefícium pri dóme v Kolíne nad Rýnom a stal sa dvoranom tamojšieho arcibiskupa Bedřicha. Vďaka svojim príbuzným si čoskoro získal priazeň cisára Henricha V. a stal sa jeho almužníkom a dvorným kaplánom. Bol obľúbencom cisára i jeho dvoranov, žil v bohatstve a sláve, no zanedbával svoju nesmrteľnú dušu. Púšťal uzdu svojim vášňam, hľadal zábavy a telesné rozkoše. Jeho svedomie ho občas napomínalo a aj kolínsky arcibiskup mu radil, aby žil, ako sa patrí na duchovného, a pripravoval sa na vyššie svätenia. Norbert však potláčal každý lepší podnet a zostával hluchý ku každému dohováraniu. A tak klesal čoraz hlbšie do osídiel sveta a jeho rozkoší.

Po smrti biskupa z Cambrai mohol Norbert s cisárovou podporou získať biskupský úrad, túto hodnosť však odmietol, aby nebol nútený vzdať sa svojho pohodlného a zhýralého života. Zaiste by zahynul v hriechoch, keby sa nad ním Boh nezmiloval. Jedného krásneho letného dňa v roku 1115 sa Norbert vydal na koni, sprevádzaný starým sluhom, do dediny Vreden, kde sa mala konať hlučná zábava mladých šľachticov. Náhle sa obloha zatiahla čiernymi mrakmi, začal prudký lejak a strhla sa búrka. Hromy burácali a blesky križovali oblohu. Norbert poháňal koňa vpred, aby sa rýchlo dostal pod strechu. Sluha ho márne volal: *„Pane, čo robíte? Otočte sa, lebo mocná ruka Božia je proti vám!“* Náhle blesk udrel priamo pred jazdca, kôň sa vzopäl a zhodil Norberta, ktorý zostal takmer hodinu ležať v bezvedomí. Keď sa prebral, začal vážne premýšľať o svojom doterajšom ľahkomyseľnom a hriešnom živote. Blesk, ktorý ho omráčil, mu otvoril oči a osvetlil jeho dušu. Pociťoval hlbokú ľútosť a vzdychnúc vyslovil slová, ktoré kedysi vyriekol Šavol na ceste do Damasku: *„Pane, čo chceš, aby som učinil?*“ Akoby v srdci počul odpoveď: *„Prestaň konať zlo a rob dobro, hľadaj pokoj a usiluj sa oň!“* Norbert sa okamžite zmenil. Akoby mu spadli šupiny z očí, uvidel márnosť tohto sveta a znechutil si rozkoše, za ktorými sa doteraz naháňal. Božia milosť sa ho mocne dotkla a on jej ochotne otvoril svoje srdce. To bola požehnaná hodina jeho obrátenia! Hneď sa vrátil domov a odvtedy sa vyhýbal svetu a prísne sa kajal. Po nejakom čase odišiel do benediktínskeho kláštora v Siegburgu pri Kolíne, kde si za duchovného radcu a vodcu zvolil váženého opáta Kuna. Pod jeho vedením sa učil ovládať svoje túžby a kráčať cestou cnosti. Oplakával svoje hriechy, postil sa, nosil pod vrchným odevom žinené plátno, vytrvalo sa modlil a pripravoval sa na prijatie svätých sviatostí.

Keď pochopil, že Boh ho vo svojej nevyspytateľnej milosti obrátil tak, ako kedysi Šavla, rozhodol sa podľa príkladu veľkého apoštola horlivo hlásať Božie slovo a viesť hriešnikov na cestu pokánia. Po dvoch rokoch prísneho pokánia požiadal Norbert

kolínskeho arcibiskupa, aby mu udelil svätenie. Ihneď potom odložil svoje drahé šaty, obliekol si jednoduchý odev z ovčích koží, opásal sa povrazom a takto chodil tri roky.

Keď v Kolíne prijal diakonské a kňazské svätenie, vrátil sa do kláštora v Siegburgu, kde sa štyridsať dní modlil a postil, aby sa pripravil na svoju prvú omšu. Prvú svätú omšu slúžil Norbert v kolegiálnom chráme v Santene, kde bol kanonikom. Po prečítaní evanjelia sa obrátil na prítomných kanonikov a veriacich a hovoril o márnosti tohto sveta, krátkosti ľudského života a potrebe pokánia tak dojímavo, že poslucháči boli hlboko pohnutí.

Na druhý deň sa zúčastnil zhromaždenia kanonikov, kde nabádal dekana, aby zastavil neprístojný život kanonikov a zaviedol v kapitule cirkevnú disciplínu podľa pravidiel sv. Gregora a sv. Izidora. Starší kanonici s Norbertom súhlasili, no mladší mu odporovali. Keď však Norbert vytrvalo naliehal na nápravu poklesnutej disciplíny, začali ho nenávidieť a zosmiešňovať. Jeden z nich mu dokonca verejne napľul do tváre. Norbert tieto urážky trpezlivo znášal ako zaslúžený trest za svoje predošlé hriechy. Nenávisť a osočovanie svojich druhov znášal s modlitbou a rozjímaním. Aby sa upevnil v trpezlivosti, často sa uchyľoval do kláštora v Siegburgu alebo do rehole v Rode, kde trávil dlhé časy na duchovných cvičeniach. Popri tom vytrvalo a nadšene kázal Božie slovo.

Medzitým ho santenskí kanonici obvinili z rozvratníctva, tvrdili, že šíri svár, znevažuje duchovný stav a bez povolenia káže. Sťažovali sa tiež na jeho nezvyčajné oblečenie z ovčích koží, akoby bol chudobným pustovníkom. Táto žaloba bola predložená v roku 1118 na cirkevnom sneme vo Fritzlare pápežskému legátovi kardinálovi Konónovi z Preneste. Norbert bol povolaný, aby sa obhájil.

S čistým svedomím sa odobral do Fritzlaru, kde pokojne vyvrátil všetky obvinenia, až jeho žalobcovia mlčali zahanbení. Po návrate do Santenu dospel k presvedčeniu, že akékoľvek ďalšie úsilie o nápravu poklesnutej disciplíny kanonikov by bolo márne. Preto sa dobrovoľne vzdal svojho kanonického úradu, predal dedičstvo po rodičoch a výnos z neho rozdal chudobným, ponechajúc si len desať hrivien striebra, omšové náčinie a oslíka na prenášanie vecí. Zbavený všetkého, čo ho viazalo k svetu, sa v sprievode dvoch mužov vydal do francúzskeho mesta Saint-Gilles, kde sa práve zdržiaval pápež Gelasius II., ktorý utiekol z Ríma pred nepriateľmi. Norbert vykonal túto dlhú púť peši, bosý a v hrubom odeve, živiac sa almužnami. Keď prišiel k pápežovi, kajúcne a s plačom prosil o odpustenie, že sa ako nedostatočný človek odvážil prijať kňazské svätenie. Pápež, keď spoznal jeho učenosť, horlivosť a apoštolskú pokoru, si ho obľúbil a chcel si ho ponechať pri svojom dvore. Norbert však túto ponuku odmietol a vyžiadal si iba plnomocenstvo na slobodné kázanie.

Odo dňa, keď získal pápežské povolenie, sa Norbert venoval misijnému úradu. Bez domova a prístrešia chodil bosý a v chatrnom odeve po Francúzsku, hlásajúc Božie slovo. Často sa brodil snehom až po kolená a mnohokrát nemal ani kúsok chleba, aby zahnal hlad. Jedával len raz denne, večer, a to len pôstne jedlo, ktoré si vyžobral.

V meste Orléans sa k nemu pripojil subdiakon s dvoma druhmi. Spolu prišli roku 1119 do Valenciennes, kde Norbert horlivo kázal. Keď jeho sprievodcovia ochoreli a zomreli, rozhodnutý zostať dlhšie v meste, neustále kázal ľuďom Božie slovo a staral sa o chorých. Medzitým prišiel do Valenciennes bývalý Norbertov priateľ a dvoran cisára Henricha V., Burkard, biskup z Cambrai. Keď Norberta uvidel v kajúcom rúchu, veľmi sa zarazil, objal ho so slzami a zvolal: *„Ó, Norbert, kto by to bol o tebe predpokladal!“* Kaplán biskupa, dvadsaťšesťročný Hugo, sa opýtal svojho pána, prečo sa správa tak dôverne k neznámemu a chudobne oblečenému mužovi. Biskup mu dojatý odpovedal*: „Ten muž, ktorého si videl, bol spolu so mnou na cisárskom dvore. Pochádza z bohatej šľachtickej rodiny, vyniká neobyčajnou učenosťou a výrečnosťou a odmietol biskupský úrad, ktorý som dostal ja, hoci mu ho cisár ponúkol skôr ako mne. Bol najbohatším a najvýznamnejším z kanonikov v Kolíne, a teraz si ho videl v najväčšej chudobe, pokorne a kajúcne hľadajúceho Boha a jeho milosrdenstvo!“*

Hugo bol tým hlboko pohnutý. Zahrnul Norberta láskou a úpenlivo ho prosil, aby sa k nemu mohol pripojiť a stať sa jeho nasledovníkom. Norbert s radosťou súhlasil, vzdávajúc vďaky Bohu za horlivého žiaka. Spolu s Hugom prechádzal Norbert rozsiahle oblasti Francúzska a Nemecka, neúnavne hlásajúc Božie slovo pastierom na samote, ľuďom na hradoch, v dedinách aj mestách, kadiaľ kráčal. Povesť o tomto apoštolskom mužovi sa šírila, a všade bol dychtivo očakávaný a slávnostne vítaný. Pastieri opúšťali svoje stáda a oznamovali ľuďom jeho príchod. Duchovenstvo spolu s veriacimi mu išlo v ústrety a v slávnostnom sprievode za hlaholu zvonov ho uvádzalo do Božích chrámov, kde zástupy ľudí dychtivo počúvali jeho slová. Norbert výrečne karhal hriechy, vášnivo nabádal na pokánie a často kázal o spovedi, najsvätejšej sviatosti oltárnej, o budúcom súde a večnom živote.

Jeho presvedčivé kázne mali neobyčajný účinok. Najzarytejší hriešnici opúšťali cestu skazy a konali pokánie, nepriatelia rozhádaní na smrť sa zmierovali, zlodeji, podvodníci a úžerníci vracali nespravodlivo získaný majetok. Dokonca aj učenci vyhľadávali nadšeného kazateľa, aby od neho získali poučenie a útechu. Ľudia sa hrnuli za ním v zástupoch a cítili sa šťastní, keď sa mohli dotknúť jeho rúcha.

Ako milovník pokoja sa Norbert usiloval zmierovať spory a sváry medzi rozhádanými ľuďmi a Boh mu na to dal výnimočný dar. Neraz dosiahol zmierenie medzi nepriateľmi, u ktorých sa vyrovnanie zdalo nemožné. V belgickom mestečku Fosses vznikli krvavé spory medzi obyvateľmi, pri ktorých bolo zabitých viac než šesťdesiat ľudí. Keď tam Norbert prišiel, ľudia k nemu priviedli mladíka, ktorý sršal túžbou po pomste za smrť svojho brata. Norbert mladíka objal a požiadal ho o nejakú službu. Mladík s úctou odpovedal: *„Ctihodný otče, ako by som ti mohol niečo odmietnuť?“* Nato ho Norbert poprosil, aby odpustil nepriateľom, ktorí mu zabili brata, a zmieril sa s nimi. Mladík, akoby zázrakom zmenený, to sľúbil a dodal, že sa postará, aby sa ďalším sporom v obci zabránilo. Na dohodnutý deň sa sporné strany zišli a Norbert ich presvedčil, aby si odpustili a rozišli sa v bratskej láske.

V brabantskom mestečku Gembloux žili dvaja šľachtici v neustálom konflikte, ktorý sužoval celý kraj. Ľudia s plačom prosili Norberta, aby týchto nepriateľov zmieril, a

on ich prosbu prijal. Jeden zo šľachticov poslúchol a sľúbil, že prestane prenasledovať svojho protivníka a zmieri sa s ním. Druhý, človek hrubý a zatvrdený, to však odmietol. Norbert mu predpovedal blízku smrť, a proroctvo sa naplnilo. Po niekoľkých dňoch bol tento muž usmrtený svojimi nepriateľmi.

Norbert mal vo zvyku začínať svoje kázne Pánovým príkazom apoštolom, aby pri vstupe do domu pozdravili: *„Pokoj vám a tomuto domu.“* Potom rozprával o svornosti a mieri tak dojímavo, že poslucháči ihneď sľubovali, že sa budú riadiť jeho slovami.

V novembri roku 1119 zvolal pápež Kalixt II. cirkevný snem do mesta Remeš, aby sa rokovalo o dôležitých duchovných otázkach. Norbert sa tiež vybral do tohto mesta, aby od pápeža opäť získal plnomocenstvo na slobodné hlásanie Božieho slova. V Remeši, ktorá bola preplnená prichádzajúcimi, márne hľadal chudobný Norbert počas troch dní uprostred zimného nečasu prístrešie. Bol nútený so svojím sprievodcom Hugom živiť sa almužnou a odpočívať pod bránou jedného chrámu. Keďže sa mu tam nepodarilo nič dosiahnuť, opustil mesto. Cestou stretol biskupa Bartolomeja z Laonu, ktorý so slávnostným sprievodom smeroval na snem do Remeša. Biskup, vidiac oboch chudobných pocestných, sa ich súcitne spýtal, kto sú a kam idú. Keď sa všetko dozvedel, ujal sa ich, priviedol ich späť do Remeša, poskytol im prístrešie a výživu a vymohol Norbertovi u pápeža audienciu na sneme. Pápež Kalixt II. aj zhromaždení biskupi a svetskí páni boli Norbertovým zjavením a výrečnosťou hlboko dojatí a pápež mu s radosťou potvrdil výsadu slobodného kázania bez akýchkoľvek prekážok.

Medzitým biskup Bartolomej z Laonu spoznal, že by Norbert mohol podľa apoštolských zásad zreformovať jeho duchovenstvo. Presvedčil ho, aby sa s ním odobral do Laonu. Tam Norberta ustanovil za prepošta kolegiálneho chrámu sv. Martina na predmestí, aby napravil miestnych kanonikov a priviedol ich k dodržiavaniu cirkevných predpisov. Horlivý mravokárca však v Laone dopadol podobne ako kedysi v Santene. Laonskí kanonici nechceli ani počuť o pohŕdaní svetom a apoštolskej chudobe, a urputne odolávali všetkým výzvam aj prosbám nového prepošta. Norbert aj tu pochopil, že jeho ďalšie úsilie by bolo márne. Zostal však dočasne na mnohé prosby biskupa Bartolomeja v Laone, modliac sa spoločne s ním a vedúc duchovné rozhovory.

Biskup si ho tak obľúbil, že ho nechcel pustiť a naliehal naňho, aby si v jeho diecéze vybral vhodné miesto, kde by mohol trvalo pôsobiť ku cti a sláve Božej a k spáse ľudí. Norbert poslúchol a s biskupom prechádzal diecézou, až prišli do divokého a močaristého údolia v lese pri Coucy, nazývaného Vois, dve hodiny od Laonu. Tam stál kostolík sv. Jána Krstiteľa. Keď Norbert uvidel túto nehostinnú krajinu, zvolal: *„To je miesto, ktoré nám vyvolil Boh!“* a spolu s Hugom zostal v kostolíku cez noc na modlitbách. Tu mal Norbert videnie. Zjavila sa mu Panna Mária so zborom anjelov, ktorí mu oznámili, že toto miesto si vyvolil Boh na založenie kláštora, a poučili ho, aby seba i svojich žiakov obliekol do bieleho rehoľného rúcha. Miesto sa už oddávna nazývalo *„Prémonstré“* (Praemonstratum, čo znamená *„vopred ukázané územie“*), a význam tohto mena bol týmto zjavením potvrdený. Z tohto miesta pochádza názov premonštrátskeho rádu a preto členovia tohto rádu nosia biele rehoľné rúcho.

Vďaka podpore laonského biskupa dostal Norbert údolie *Prémonstré* s kostolíkom sv. Jána Krstiteľa a jeho blízkym okolím, aby tu podľa svojich zásad založil nový rád a kláštor. Čoskoro sa k nemu pripojilo niekoľko horlivých žiakov, ktorí spolu s ním a Hugom na sviatok Obrátenia sv. Pavla 25. januára 1120 prijali z rúk biskupa Bartolomeja biele rehoľné rúcho. Na jar roku 1120 sa Norbert vybral k svojmu priateľovi, cambraiskému biskupovi Burkardovi. Tu získal nového učeníka, mladého Evermoda, ktorý sa neskôr stal jedným z najhorlivejších členov nového rádu a preslávil sa svätosťou života. V brabantskom meste Nivelles sa k Norbertovi pridal ďalší spoločník, Antonius. Títo dvaja muži boli spolu s Hugom Norbertovými najdôležitejšími pomocníkmi pri zakladaní premonštrátskeho rádu a významne prispeli k jeho upevneniu a rozšíreniu.

V Laone získal Norbert ešte sedem mladíkov, takže jeho spoločenstvo tvorilo trinásť mužov. Spolu sa pustili do stavby nového chrámu a kláštora v Prémonstré. Pre tento chrám získal Norbert v Kolíne nad Rýnom významnú časť relikvií sv. Uršule a jej spolumučeníčok, ako aj sv. Gereóna, mučeníka z Tébenskej légie. Vo videní bol poučený, kde sú tieto sväté ostatky uložené. S týmito vzácnymi pokladmi sa Norbert vracal z Kolína do Prémonstré za víťazoslávneho prijatia veriacim ľudom. Počas cesty získal ešte relikvie svätých bratov Evaldov.

Spoločenstvo premonštrátov sa čoskoro rozrástlo prijatím nových členov, medzi ktorými boli aj horliví kanonici. Vznikla potreba ustanoviť rehoľné pravidlá pre nový rád. Všetci sa na to pripravovali pôstom a modlitbami. Norbert, poučený zjavením sv. Augustína, dal svojim učeníkom pravidlá tohto svätého otca. Na Vianoce roku 1121 všetci bratia slávnostne zložili rehoľné sľuby. Podľa týchto pravidiel sa Premonštráti pôvodne nazývali aj Augustiniáni.

Kláštorný chrám v Prémonstré bol dokončený a 4. mája 1122 ho biskupi z Laonu a Soissonsu slávnostne posvätili na počesť Panny Márie a sv. Jána Krstiteľa. Tento chrám sa stal kolískou premonštrátskeho rádu.

Norbert svojim bratom kládol na srdce tri hlavné veci: starať sa o čistotu Pánovho chrámu a všetkého, čo slúži na posvätné obrady, neustálym pokáním napravovať svoje nedbalosti a prehrešky a starať sa o chudobných a pocestných. Okrem toho od nich žiadal úplnú chudobu, najhlbšiu pokoru, mlčanlivosť, poslušnosť, nepoškvrnenú čistotu a stály pôst. Požadoval, aby usilovne študovali a aby slovom i príkladom viedli veriacich k Bohu a učili ich kresťanskej dokonalosti.

Norbertove rehoľné pravidlá si obľúbili aj mnohé zbožné panny a vdovy, čím vzniklo ženské odvetvie premonštrátskeho rádu. Ešte za Norbertovho života malo vyše 10.000 členiek, z ktorých mnohé boli uznávané za svätice.

Norbert podnikal časté cesty z materského kláštora v Prémonstré, aby šíril informácie o tomto ráde. Na týchto cestách zmieroval rozhnevaných protivníkov a obracal svoj záujem na šľachtu, z ktorej mnohých hriešnikov priviedol k pokániu a bohabojnému životu. Získal aj šľachtických bratov Bohumíra a Ota z hradu Kappenberg vo Vestfálsku, ktorí vstúpili do rádu, premenili svoj hrad na kláštor a ich sestra Blažena a Bohumírova manželka Jitka sa stali premonštrátkami.

Norbertovo meno získalo veľkú slávu a rád sa stal tak obľúbeným, že popredné šľachtické rody zakladali premonštrátske kláštory. Obzvlášť veľkým podporovateľom bol bohatý veľmož Theobald, ktorý vlastnil štyri grófstva v Champagne. Theobald chcel podľa príkladu Bohumíra darovať svoje majetky v prospech rádu a vstúpiť doň, no keď mu to Norbert z rozumných dôvodov neodporučil, ostal svetským pánom. Napriek tomu nosil biely rehoľný škapuliar a žil podľa premonštrátskych pravidiel.

Veľa urodzených a bohatých ľudí oboch pohlaví považovalo za česť nosiť premonštrátsky škapuliar a prispievať k šíreniu rádu. Veľkým priateľom tejto rehole bol aj Norbertov súčasník, známy svätec a opát Bernard. V tom čase zúrila v Holandsku strašná heréza, ktorej hlavným šíriteľom bol zarytý kacír Tanchelm z Brabantska. Tento šialenec o sebe vyhlasoval, že je rovnocenný s Kristom Pánom a že v ňom prebýva plnosť Ducha Svätého. Nosil mníšske rúcho, opovrhoval duchovenstvom, útočil na Pánove chrámy a všetky bohoslužby a znevažoval Najsvätejšiu Sviatosť Oltárnu. Vďaka svojej výrečnosti a trikom očaril nevedomé zástupy a nahovoril im, že sa zasnúbi s Pannou Máriou, čím si od nich vymámil množstvo snubných darov. Ľudia ho slepo nasledovali a matky sa považovali za šťastné, keď mu mohli dať svoje dcéry, aby s nimi páchal ohavné činy. Tento podvodník mal dvoch rovnako zvrátených pomocníkov, a keďže ho ľudia zbožňovali, vystupoval s veľkou okázalosťou, organizoval honosné hostiny a cestoval s ozbrojeným sprievodom 3000 mužov.

Zdesený šírením tejto herézy a hrôzostrašnými činmi tohto zločinca, poslal cambraiský biskup Burkard do Antverp dvanásť kanonikov, aby obrátili zvedený ľud. Tí však nedosiahli nič. Biskup sa preto obrátil na Norberta s prosbou o pomoc. Norbert neváhal a spolu s dvoma rehoľnými bratmi, Evermodom a Valdmanom, prišiel do Antverp. Horlivo kázal a otváral zmámenému ľudu oči. Čoskoro sa im s Božou pomocou podarilo vykoreniť kacírstvo v Antverpách a v celej krajine, a donútili Tanchelma hanebne utiecť. Ten čoskoro na to zomrel, keď bol v hádke zabitý sekerou.

Norbert zvíťazil nad Tanchelmom a priviedol kajúcich ľudí k úcte Najsvätejšej Sviatosti Oltárnej, ktorú predtým znevažovali. Preto sa sv. Norbert zobrazuje s monštranciou v ruke a mohutným kacírskym Tanchelmom pri nohách. Ovocím tohto víťazstva bolo aj to, že cambraiský biskup zveril Norbertovi kolegiálny chrám sv. Michala v Antverpách. Prvým opátom tohto premonštrátskeho kanonického domu sa stal rehoľník Valdman, ktorý sa tiež zaslúžil o vyhubenie Tanchelmovho kacírstva.

Norbert sa chcel usilovať o potvrdenie rozkvitajúceho rádu pápežskou stolicou, a preto sa spolu s Evermodom vybral do Ríma. Pápež Honorius II. ich láskavo prijal a 16. februára 1126 listinou potvrdil premonštrátsky rád aj všetky jeho pozemky. Na spiatočnej ceste sa Norbert zastavil vo Würzburgu, kde počas veľkonočných sviatkov slúžil slávnostné bohoslužby za prítomnosti kráľa Lothara II. Počas týchto obradov zázračne uzdravil slepé dievča. Po podaní Najsvätejšej Sviatosti jej dýchol na oči a ona okamžite nadobudla zrak. Tento zázrak pohol troch bohatých bratov k tomu, aby založili vo Würzburgu chrám a kláštor premonštrátov nazvaný *„Cella superior.“*

Po návrate do Prémonstré s pápežským schválením rádu sa Norbert usiloval o jeho ďalší rozkvet a rozšírenie. Medzitým ho zo všetkých kútov Francúzska, Holandska a Nemecka zaplavovali žiadosti o zakladanie kláštorov a ich obsadzovanie rehoľníkmi. Norbert sotva stíhal odpovedať na všetky prosby. Premonštráti si získali veľkú obľubu a vážnosť vo všetkých katolíckych krajinách, a to ako rehoľníci prísneho a čistého života, ale aj ako horliví kazatelia a misionári. Nestačilo im len dôstojne vykonávať bohoslužby vo svojich kláštorných chrámoch; usilovne vychádzali medzi ľud a vzdelávali ho Božím slovom a vlastným príkladom.

V roku 1126 sa Norbert odobral k štedrému podporovateľovi rádu, grófovi Theobaldovi v Champagne, aby ho pripravil na prijatie sviatosti manželstva a sprevádzal ho do Nemecka, kde sa mal sobáš konať. Skôr než sa vydal na túto ďalekú cestu, zvolal Norbert v Prémonstré svojich duchovných bratov a dojímavo sa s nimi rozlúčil, akoby vedel, že sa už nevráti. Dal im pokyny, ako sa majú starať o chudobných. Na ceste s Theobaldom sa Norbert zastavil v meste Špýr, kde sa práve konal ríšsky snem za prítomnosti kráľa Lothara II. Tu sa rokovalo aj o obsadení arcibiskupského stolca v Magdeburgu. Na tento stolec sa po smrti arcibiskupa Rudgera neoprávnene dostal Arnold, ktorý bol vzbúreným ľudom zavraždený. Duchovenstvo Magdeburgu následne vyslalo posolstvo ku kráľovi Lotharovi II. so žiadosťou, aby sa postaral o voľbu nového arcibiskupa. Na radu pápežského vyslanca a ďalších cirkevných i svetských hodnostárov zvolil ríšsky snem jednomyseľne Norberta, hoci on z pokory túto voľbu odmietal. Kráľ Lothar II. voľbu ihneď potvrdil a pápežský vyslanec vysvätil Norberta v Špýri za biskupa.

V auguste roku 1127 Norbert cestoval zo Špýru do Magdeburgu s dvoma biskupmi. Keď uvidel mesto, zosadol z osla, vyzul si obuv a vošiel bosý a v chudobnom odeve do katedrály, kde ho nadšene vítali zástupy veriacich. Keď ho potom priviedli ku dverám arcibiskupského sídla, vrátnik ho nechcel vpustiť, pretože ho pokladal za žobráka. Po pokarhaní a poučení sprievodcami, že ten *„žobrák“* je nový arcibiskup, sa vrátnik zľakol a dal sa na útek. Norbert ho prikázal priviesť späť a vľúdne mu povedal: *„Neboj sa, milý brat, a neskrývaj sa predo mnou. Ty si ma spoznal lepšie ako všetci tí, ktorí ma donútili prijať túto dôstojnosť, ktorej ja, úbohý a chudobný, vôbec nie som hoden.“*

Ako arcibiskup zostal Norbert verný životu rehoľníka a aj vo svojej vysokej hodnosti žil podľa pravidiel premonštrátov. Mal len jednoduchý nábytok, uspokojil sa s kláštornou stravou a nosil rehoľný odev. Arcibiskupstvo Magdeburg bolo v tom čase veľmi zanedbané. Norbert zistil, že jeho majetky boli čiastočne premrhané predchádzajúcimi arcibiskupmi a rozdané ich favoritom, a čiastočne neoprávnene uchvátené chamtivými šľachticmi. Norbert sa snažil tieto majetky získať späť a neohrozene vyžadoval ich vrátenie, nehľadiac na odpor a hnev nespravodlivých držiteľov.

Rovnako rozhodne sa postavil proti nemravnému životu sekularizovaných duchovných, usiloval sa o zveľadenie bohoslužieb a svojimi múdrymi príkazmi, napomenutiami, kázňami, modlitbou i vlastným príkladom pracoval na náprave mravov duchovenstva a veriacich. Keď jeho snahy o reformu kanonikov pri

kolegiálnom chráme Panny Márie v Magdeburgu zostali márne, vyhnal ich. Zabezpečil im obživu inde a na ich miesto, so súhlasom pápeža Honoria II. a kráľa Lothara II., priviedol premonštrátskych kňazov zo svojho rádu. Proboštom tohto premonštrátskeho kanonického domu sa stal kňaz Evermod. Premonštráti dostali okrem toho ešte štrnásť vidieckych farností v magdeburskej arcidiecéze.

Zatiaľ čo Norbert takto zveľaďoval cirkevný život vo svojej arcidiecéze, narazil na odpor mnohých nepriateľov. Jeho apoštolská chudoba, pokora, horlivosť a prísnosť vzbudili nenávisť rozmarných duchovných hodnostárov i chamtivých šľachticov, ktorých prinútil vzdať sa ulúpeného cirkevného majetku. Títo nepriatelia sa odvážili najať vraha, aby odstránili nepohodlného arcibiskupa. Vrah sa na Zelený štvrtok roku 1129 priblížil k Norbertovi v kaplnke katedrály pod zámienkou spovede. Norbert, inšpirovaný Božím vnuknutím, ho zastavil slovami *„Stoj!“* a prikázal, aby mu odhrnuli plášť. Našli u neho dýku. Ľud sa zhromaždil a žasol nad ohavným zločinom, ktorý sa chystal spáchať. Norbert povedal*: „Prečo sa čudujete, že nepriateľ Krista dvíha ruku na jeho verné údy? Veď v tejto noci sa odvážil vztiahnuť ruku i na Krista samého!“* Darujúc vrahovi život, prikázal ho uväzniť, aby mohli vypátrať pôvodcov zločinu.

Ešte toho istého roku bol na Norberta spáchaný druhý atentát. Vrah na neho číhal v noci, keď šiel s duchovenstvom na ranné hodinky do chrámu. Z Božieho dopustenia však omylom zaútočil na arcibiskupského ceremoniára a zranil ho dýkou, potom ušiel. Norbert zakázal atentátnika prenasledovať. Keď nepriatelia videli, že ich úklady zlyhávajú, rozhodli sa za každú cenu zničiť horlivého arcibiskupa iným ohavným spôsobom. Katedrála v Magdeburgu bola ich zločinom znesvätená. Keď Norbert spolu s dvoma biskupmi v noci pred sviatkom apoštolov Petra a Pavla v roku 1129 vykonával obrad zmierenia tohto chrámu, vzbúrený ľud s tasenými zbraňami zaútočil na túto svätyňu. Arcibiskup, dokončiac posvätný obrad, uchýlil sa pred vzbúrencami do susednej pevnej veže. Na druhý deň vzbúrenci zaútočili na vežu; jedni strieľali do jej otvorov a iní sa šplhali po rebríkoch. Vtedy Norbert, pohŕdajúc nebezpečenstvom, odvážne vystúpil a zvolal: *„Hľadáte istého človeka; tu som! Ušetrite ostatných, lebo vám nič zlé neurobili!“* Medzitým jeden zo vzbúrencov zranil arcibiskupského komorníka na krku a vzápätí zaútočil na Norberta, niekoľkokrát po ňom mával zakrvaveným mečom. Boh však napadnutého arcibiskupa zachránil, a len jeho biskupská koruna bola postriekaná krvou z útočníkovho meča. Vzbúrenci sa trochu upokojili a odišli, no čoskoro sa opäť sprisahali a zaútočili na arcibiskupov dom. Norbert chcel zostať v meste, ale na naliehavé prosby svojich verných odišiel do blízkeho benediktínskeho kláštora sv. Jána. Odtiaľ sa uchýlil na svoj hrad v Dobrosoli (Halle), no keď zistil, že hrad je v rukách vzbúrencov, našiel útočisko v premonštrátskom opátstve v Petersbergu. Tam sa odovzdal do Božej vôle a neprestajne sa modlil za svoj rád aj za svojich nepriateľov, aby im bol Boh milostivý a obmäkčil ich zatvrdené srdcia. Jeho modlitby boli vypočuté.

Obyvatelia Magdeburgu čoskoro oľutovali zlé skutky, ktorých sa voči výbornému arcibiskupovi dopustili, a vyslali k nemu početný poslov, ktorí ho úpenlivo prosili o odpustenie ich strašných vín a sľubovali poslušnosť. Norbert, velebiaci Boha,

všetkým odpustil a vrátil sa k svojim kajúcim veriacim. Po slávnostnom privítaní v Magdeburgu predniesol v katedrále dojímavú reč v duchu apoštolskej lásky a za hlasitého plaču prítomných zrušil cirkevnú kliatbu, ktorou bolo mesto za svoju vzburu postihnuté. Od tej doby Norbert v Magdeburgu žil v pokoji a nerušene pracoval na rozvoji svojho rádu aj na zveľadení cirkevnej disciplíny a mravov duchovenstva i veriacich.

Svojimi veľkými cnosťami si získal všeobecnú lásku a oddanosť veriacich, ktorí ho ctili ako svätca, dychtivo počúvali jeho kázne a vo svojich potrebách sa na neho obracali ako na otca. Norbert ich zahŕňal láskavosťou, štedro podporoval chudobných, vdovy a siroty, a len proti škodcom Cirkvi a zatvrdilým hriešnikom neprestával rozhodne a prísne vystupovať. Veľkú vážnosť si horlivý arcibiskup získal aj u zbožných veľmožov a kniežat ríše, pričom kráľ Lothar II. mal k nemu takú dôveru, že ho vymenoval za svojho kancelára a každoročne z jeho rúk prijímal Telo Pánovo.

Keď sa Norbert stal arcibiskupom v Magdeburgu, záležitosti materského kláštora rádu v Prémonstré dočasne spravoval jeho odchovanec Hugo. Norbert, uvedomujúc si, že už nemôže spravovať rozrastajúci sa rád, pozval na konci roku 1128 Huga a niekoľkých ďalších horlivých bratov z Prémonstré do Magdeburgu. Po presvedčení sa, že sú odhodlaní verne dodržiavať jeho pravidlá a posvätné sľuby, im dal plnú moc, aby si zvolili nového opáta a zároveň hlavného predstaveného celého rádu. Jednomyseľne zvolili Huga. Pred odchodom bratov z Magdeburgu Norbert ešte nariadil, aby sa všetci opáti a predstavení rádu každoročne na sviatok sv. Dionýza schádzali v Premonštrátskom arciopátstve na prerokovanie dôležitých záležitostí rádu.

Magdeburské arcibiskupstvo, založené v roku 968 cisárom Otom I., malo podriadené biskupstvá Míšenské, Merseburské, Žíčské (Zeitzské), Brandenburské a Havelberské. Rozsiahle územia týchto diecéz boli pôvodne čisto slovanské. Nemeckí králi si tieto krajiny krvavo podmanili a zneužívali vznešené náboženstvo Kristovo ako prostriedok na zotročovanie a odnárodňovanie pohanských Slovanov na Polabí. Dokonca ešte počas Norbertovho pôsobenia v Magdeburgu žilo medzi polabskými Slovanmi množstvo pohanov. Norbert venoval pozornosť aj im a posielal im horlivých misionárov svojho rádu, najmä k Luticiam vyslal kňaza Vicelina. Premonštráti šírili evanjelium aj medzi Bodríciami. Okrem toho Norbert založil na slovanských územiach niekoľko kláštorov bieleho rádu a staral sa o to, aby boli na biskupské stolce dosadzovaní vzdelaní a zbožní Premonštráti.

Po smrti pápeža Honoria II. bol roku 1130 jeho nástupcom riadne zvolený Inocent II. Proti nemu však vystúpil vzdoropápež Anaklet II., ktorý si podplácaním Rimanov zabezpečil ich podporu a donútil riadneho pápeža k úteku. Prenasledovaný Inocent II. utiekol do Janova a neskôr na radu sv. Bernarda odišiel do Francúzska. Tam zvolal roku 1131 do Remeša cirkevný snem, na ktorom bol uznaný za riadneho Kristovho zástupcu, pričom vzdoropápež Anaklet II. bol uvrhnutý do kliatby. Norbert sa ako zástupca a kancelár kráľa Lothara II. zúčastnil tohto snemu v Remeši a výrečne obhajoval jednotu Cirkvi proti rozkolníkom. Zároveň dosiahol od nového pápeža

potvrdenie svojho rádu a získal preň nové výsady, najmä povolenie uviesť Premonštrátov do dómu v Magdeburgu, kde dovtedy pôsobili svetskí kanonici.

Po skončení snemu podnikol kráľ Lothar II. so spojencami a mnohými biskupmi výpravu do Talianska, aby ukončil rozkol v Cirkvi a nastolil pápeža Inocenta II. na Petrov stolec. Norbert sa tejto výpravy zúčastnil. Kráľ vypudil z Ríma Anakleta II. a bol Inocentom II. slávnostne korunovaný cisárskou korunou. Pri tejto slávnosti bol prítomný Norbert menovaný za primasa Nemecka, čo bola hodnosť, ktorá podľa zakladacej listiny cisára Ota I. patrila magdeburským arcibiskupom.

Po návrate z Ríma do Magdeburgu Norbert ťažko ochorel. Nábožne sa pripravil na smrť a 6. júna 1134 pokojne zomrel. Jeho telo bolo po deviatich dňoch slávnostne pochované v premonštrátskom kolegiálnom chráme Panny Márie v Magdeburgu. Pre svoje hrdinské cnosti, veľké zásluhy a zázraky, ktorými Boh oslávil jeho hrob, bol Norbert, ktorému už za života Boh prepožičal dar prorockého ducha a zázrakov, pápežom Inocentom III. (1198–1216) vyhlásený za svätého.

Sv. Norbert zanechal niekoľko spisov, z ktorých sa zachovala iba jediná reč, ktorú adresoval svojim bratom; tá sa dodnes číta v premonštrátskych kláštoroch. Pôvodne nemal v úmysle zakladať nový cirkevný rád; snažil sa len priviesť kanonikov stolíc a kolegiálnych kapitol k dodržiavaniu všetkých cirkevných pravidiel a disciplíny podľa ich regúl. Až keď tieto snahy o nápravu upadajúcich kanonických zborov zlyhali, založil Norbert v Prémonstré reholný zbor kanonikov, z ktorého vznikol slávny premonštrátsky rád.

Svätý zakladateľ dal rádu pravidlá sv. Augustína, ku ktorým pripojil prísne predpisy, najmä o ustavičnom pôste. Tieto ustanovenia však neskôr Apoštolská stolica zmiernila. Rád bielych kňazov sa po smrti sv. Norberta rozšíril po všetkých kresťanských krajinách, pričom jeho stredisko zostalo v materskom opátstve v Prémonstré, kde sa raz ročne konalo valné zhromaždenie opátov. Rád bol rozdelený na cirkárie (obvody), ktorých bolo v 13. storočí 30. V období svojho najväčšieho rozkvetu mal rád 1000 opátstiev, 300 probošstiev a 500 ženských kláštorov.

Poučenie:

Aj v Čechách a na Morave si rád bielych kňazov získal veľkú obľubu a rýchlo sa rozšíril. Mužské kanonie premonštrátov boli založené v Strahove (1140), Želive (1149), Litomyšli (1145), Milevsku (1187), Teplej (1193), Louke pri Znojme (1190), Hradišti pri Olomouci (1151), Zábrdoviciach pri Brne (1200) a v Novej Říši (1211). Ženské kláštory premonštrátov vznikli v Doksanoch (1141), Louňoviciach (1149), Chotěšove (1196) a Kouniciach na Morave (1181). Z uvedených kláštorov sa dodnes zachovali opátstva Strahovské, Želivské, Teplé a Novorišské.

Ostatky sv. Norberta odpočívali v Magdeburgu v chráme Panny Márie 492 rokov. V roku 1598 tento chrám obsadili protestanti a vypudili z neho premonštrátskych kanonikov. Už vtedy sa rád bielych kňazov snažil o prenesenie tela svojho svätého zakladateľa z Magdeburgu inam, čo sa podarilo až strahovskému opátovi Kašparovi z Questenberka. Po mnohých neúspešných pokusoch a prekonaní veľkých prekážok

tento opát 3. decembra 1626 vyzdvihol ostatky sv. Norberta z jeho hrobu v Magdeburgu a previezol ich do kláštora v Doksanoch v Čechách.

Medzitým bol sv. Norbert 30. apríla 1627 kardinálom a pražským arcibiskupom Harrachom vyhlásený za patróna Čiech. Jeho sväté ostatky boli potom 1. mája toho istého roku s nevídanou slávou prevezené do Prahy a uložené v opátskom chráme na Strahove. Tam ostatky slávneho zakladateľa bieleho rádu odpočívajú v nádhernom sarkofágu na hlavnom oltári kaplnky sv. Uršule. Strahovská kanónia postavila v roku 1853 sv. Norbertovi krásnu sochu na Karlovom moste v Prahe a v roku 1890 na jeho počesť vybudovala nový farský kostol na Andělke pri Prahe.

Apoštolský svätec Norbert, ktorý sa svojím obrátením a horlivosťou podobá apoštolovi sv. Pavlovi, bol osobitným milovníkom pokoja a zmierovateľom rozvadených protivníkov. Nech tento svätý patrón Čiech vyprosí u Boha pre našu vlasť, rozdelenú ničivými spormi, blažený mier a svornosť! Božia prozreteľnosť nám umožnila pýšiť sa vzácnymi ostatkami sv. Norberta. Nasledujme jeho príklad v úprimnej horlivosti pre katolícku vieru a v cnostnom a bohumilom živote!

---

6. júna sa pripomína aj sv. Filip, diakon; sv. Klaudius, biskup z Besançonu († 696); sv. Gilbert, premonštrátsky opát († 1152); sv. Eustorgius, biskup z Milána; sv. Artemius, jeho manželka Kandida a ich dcéra Paulína, mučeníci, z ktorých ostatkov získala pražská katedrála roku 1370 časť lebky sv. Paulíny.

7. JÚN

I. Sv. Filip, prvý diakon (1. stor.)

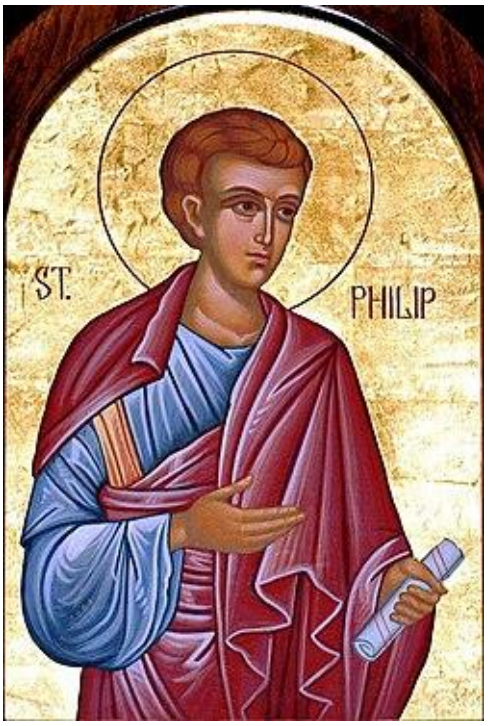

Prvá kresťanská obec v Jeruzaleme bola krásnym obrazom bratskej lásky, ktorú Pán Ježiš zvlášť kládol na srdce svojim učeníkom. Veriaci v Jeruzaleme boli jedného ducha a srdca, boli ako jedna rodina bratov a sestier, ktorí sa úprimne milovali. Ich živá viera bola posilnená svätou láskou natoľko, že všetky pozemské majetky považovali za spoločné. Táto dobrovoľná spoločnosť majetku však bola možná len na začiatku, keď ešte obec veriacich nebola veľká.

Mnohí horliví Pánovi učeníci predávali svoj majetok a výnosy kládli k nohám apoštolov, ktorí ich rozdeľovali podľa potrieb jednotlivých členov. Keď počet veriacich rástol, apoštoli sa už nemohli venovať všetkým pozemským záležitostiam, hlavne rozdeľovaniu majetku. Preto, keď sa grécky

hovoriaci veriaci sťažovali, že ich vdovy sú pri rozdeľovaní zanedbávané oproti židovsky hovoriacim, apoštoli zvolali celú obec a povedali: *„Nie je správne, aby sme opúšťali Božie slovo a slúžili pri stoloch. Preto si vyberte spomedzi seba sedem mužov dobrej povesti, plných Ducha Svätého a múdrosti, ktorých ustanovíme pre túto prácu. My sa budeme venovať modlitbe a službe slova.“* (Sk 6, 2–4) Táto reč sa všetkým páčila, a tak vybrali sedem mužov, medzi nimi prvých Štefana a Filipa. Týchto mužov postavili pred apoštolov, a oni sa modlili a vkladali na nich ruky. (Sk 6, 1–6). Títo muži dostali označenie diakoni, teda služobníci. Ich úlohou bolo starať sa o časné záležitosti Cirkvi, o vdovy a chudobných, ktorým rozdeľovali dary. Popri tom tiež hlásali Božie slovo, krstili a pomáhali apoštolom aj v duchovnej práci.

Filip, druhý z týchto siedmich diakonov, ktorých vysvätili apoštoli, pochádzal z Cézarey v Palestíne, kde mal svoj dom. Bol ženatý a mal štyri dcéry, ktoré, žijúc v panenstve, boli obdarované prorockým duchom. (Sk 21, 8–9). Preslávil sa svojou horlivosťou v hlásaní evanjelia natoľko, že mu bolo udelené čestné označenie *„evanjelista.“* (Sk 21, 8).

Po ukameňovaní prvého diakona svätého Štefana vypuklo v Jeruzaleme veľké prenasledovanie Cirkvi a mnohí veriaci sa rozutekali do rôznych častí Judska a Samárie, okrem apoštolov, ktorí zostali v meste. Aj diakon Filip opustil Jeruzalem a odišiel do mesta Samárie. Obyvatelia tohto mesta, ľudia jednoduchí a prostí, neboli zaťažení farizejskými predsudkami, túžili po Mesiášovi a boli pripravení prijať jeho učenie. Filipa privítali srdečne a dychtivo počúvali jeho slová. Filip im hlásal Ježiša Krista a svoje slová potvrdzoval zázrakmi, ktoré s Božou pomocou konal na chorých a posadnutých zlými duchmi. V meste zavládla veľká radosť a zástupy mužov i žien, ktoré uverili, sa dali Filipom pokrstiť. V tom čase očaroval ľudí v Samárii kúzelník Šimon, ktorý sa vydával za proroka a divotvorcu, a všetci ho počúvali hovoriac: *„Toto je moc Božia, ktorá sa nazýva veľká.“* (Sk 8,10.)

Keď Filip prišiel do Samárie, ľudia spoznali márnosť čarodejníka Šimona a odvrátili sa od neho. Sám Šimon, vidiac zázraky, ktoré Filip konal v mene Ježiša Krista, bol nimi ohromený. Domnievajúc sa, že zázračná moc prejde aj na neho, pripojil sa k Filipovi, dal sa ním vyučovať a pokrstiť. Keď apoštoli v Jeruzaleme počuli, že pôsobením diakona Filipa Samaritáni uverili v Ježiša Krista, zaradovali sa a poslali do Samárie dvoch najvýznamnejších zo svojho zboru, Petra a Jána, aby dokončili šťastne začaté dielo, najmä aby pokrsteným udelili Ducha Svätého.

Filip ako diakon mohol iba krstiť, no nemal plnú apoštolskú moc a nemohol udeľovať iné sviatosti. Preto bolo potrebné, aby do Samárie prišli apoštoli. Peter a Ján, keď zhromaždili veriacich v Samárii, modlili sa nad nimi a vkladali na nich ruky, a oni prijali Ducha Svätého. Tu čarodejník Šimon ponúkol apoštolom peniaze, aby mu tiež dali moc udeľovať Ducha Svätého. Za túto svätokupeckú bezočivosť ho apoštol Peter prísne pokarhal a napomenul, aby robil pokánie. Obaja apoštoli potom hlásali evanjelium aj v okolitých krajoch a nakoniec sa vrátili do Jeruzalema.

Vtedy hovoril anjel Pánov Filipovi: *„Vstaň a choď na juh, na cestu, ktorá vedie z Jeruzalema do Gazy.“* Filip vstal a šiel. Na ceste stretol muža z Etiópie, mocného

komorníka kráľovnej Kandaky. Tento muž prišiel do Jeruzalema, aby sa tam modlil, a vracal sa na svojom voze, pričom čítal proroka Izaiáša. Duch povedal Filipovi: *„Pristúp a pridrž sa tohto voza.“* Keď Filip prišiel k vozu, počul, ako muž číta proroka Izaiáša, a spýtal sa ho: *„Rozumieš tomu, čo čítaš?“* On odpovedal: *„Ako môžem, keď mi to nikto nevysvetlí?“* A poprosil Filipa, aby vystúpil a sadol si s ním. Miesto Písma, ktoré čítal, znelo: *„Ako ovca bol vedený na zabitie, a ako baránok nemý pred tým, kto ho strihá, tak neotvoril svoje ústa. V pokore mu bol odňatý súd. Kto bude hovoriť o jeho pokolení? Lebo jeho život bol vzatý zo zeme“* (Iz 53, 7–8).

Komorník sa opýtal Filipa: *„Prosím ťa, o kom to prorok hovorí? O sebe alebo o niekom inom?“* Filip otvoril ústa a začal od tohto Písma hlásať Ježiša. Keď prišli k vode, komorník povedal: *„Pozri, voda! Čo bráni tomu, aby som bol pokrstený?“* Filip odpovedal: *„Ak veríš celým srdcom, môžeš byť.“* Komorník odpovedal: *„Verím, že Ježiš je Kristus, Boží Syn.“* Potom zastavili voz, obaja zostúpili do vody a Filip ho pokrstil. Keď vystúpili z vody, Duch Pánov uchopil Filipa a komorník ho už viac nevidel. Ten odišiel svojou cestou plný radosti. Filip bol však nájdený v Azote, kde kázal evanjelium všetkým mestám, kým neprišiel do Cézarey. (Sk 8, 5–40). Neskôr sa v jeho dome ubytoval apoštol Pavol počas svojich ciest a zostal u neho niekoľko dní. (Sk 21, 8). Toľko vieme o diakonovi Filipovi zo Skutkov apoštolov. O jeho ďalšom pôsobení sa nezachovali žiadne správy, iba že zomrel v Cézarey, kde bol aj pochovaný. Jeho pamiatka sa slávi 6. júna.

Poučenie:

Apoštoli Peter a Ján udeľovali veriacim v Samárii, ktorých pokrstil diakon Filip, Ducha Svätého modlitbou a vkladaním rúk. To znamená, že im odovzdávali posväcujúcu milosť Božiu prostredníctvom sviatosti birmovania. Birmovať (latinsky firmare) znamená upevňovať, utvrdzovať. Táto sviatosť sa nazýva birmovanie, pretože v nej pokrstený človek dostáva zvláštnu Božiu milosť, ktorá ho posilňuje vo viere, aby v nej pevne stál, vyznával ju celý život a podľa nej žil.

Boh vlieva človeku cnosť viery pri krste a pokrstený sa k nej prihlási. Aby si však mohol zachovať túto svätú vieru aj vo svete plnom zla a neverectva, aby ju dokázal brániť, neohrozene vyznávať pred akýmkoľvek nepriateľom a podľa príkladu svätých mučeníkov za ňu trpieť či dokonca radšej zomrieť, než by ju zradil, kresťan potrebuje zvláštnu milosť sviatosti. Túto milosť udeľuje Duch Svätý prostredníctvom sviatosti birmovania. Aby však táto milosť kresťanovi prospievala, je nevyhnutné, aby s ňou verne spolupracoval. Milosť Božia nie je na osoh tým, ktorí si nevšímajú svätú vieru a sú k nej ľahostajní, nesnažia sa ju ani spoznať. Úplne zmarí túto milosť ten, kto sa viery zrieka, pohŕda ňou, tupí ju alebo ju zaprie. Podobne bola zničená posväcujúca Božia milosť v zradcovi Judášovi, ktorý ju prijal počas Poslednej večere, keď z rúk svojho Božského Majstra prijal sviatosť Tela a Krvi.

Preto nezanedbávajme vznešenú milosť, ktorou sme boli obdarení v sviatosti birmovania. Často si obnovujme posvätné sľuby, ktoré sme zložili pri krste i birmovaní. Zachovajme si vieru v Ježiša Krista, vyznávajme ju slovami, dokazujme skutkami a bojujme pod jeho zástavou dobrý boj proti svetu, telu a diablovi. Takto,

keď skončíme svoj pozemský boj, môžeme s apoštolom Pavlom dúfať, že nás čaká víťazná koruna večného života.

II. Sv. Juliata, mučeníčka (3. stor.)

Za čias krutého prenasledovania kresťanov cisármi Diokleciánom a Maximiánom žila v meste Ikónia, v maloázijskej Lykáonii, zbožná kresťanka Juliata. Po krste zasvätila svojho jediného syna Cyrila Bohu a rozhodla sa vychovať ho ako horlivého a verného vyznávača kresťanskej viery.

Keď miestodržiteľ Ikónie začal tvrdo prenasledovať kresťanov, Juliata opustila mesto a so synom a dvoma služobnicami odišla do Seleucie. Ani tam však nenašla bezpečie a prenasledovanie ju prinútilo utiecť až do Tarzu v Cilícii, rodného mesta apoštola Pavla. No ani tu sa nezachránila pred pohanskými prenasledovateľmi. Čoskoro ju odhalili ako kresťanku a spolu s trojročným synom bola uväznená. Nasledujúci deň ju predviedli pred súd miestodržiteľa Alexandra. Jej služobnice, ktoré najprv utiekli, neskôr nabrali odvahu a vrátili sa, aby zistili, čo sa stane s ich pani. Juliata predstúpila pred sudcu s malým Cyrilom v náručí. Na otázky odpovedala pevne: *„Som kresťanka a nikdy nebudem obetovať pohanským modlám.“* Sudca sa ju pokúšal presvedčiť lichôtkami aj výstrahami, no Juliata opakovane trvala na svojom. Nahnevaný miestodržiteľ jej dieťa vytrhol z rúk a nariadil, aby ju mučili. Juliatu zavesili na škripec a nemilosrdne ju bičovali, až kým jej telo nebolo úplne doráňané. Malý Cyril, vidiac utrpenie svojej matky, začal plakať a snažil sa k nej dostať. Sudca si ho posadil na kolená, aby ho upokojil, a lichotil mu. Chlapček však chytil sudcu za fúzy, poškriabal mu tvár a odhodlane volal: *„Som kresťan!“* Rozzúrený sudca, vidiac, že chlapca nedokáže utíšiť, rozhodol sa pre hrozný čin. Chytil malého Cyrila za nohu a surovo ho hodil o zem. Chlapčekova hlava sa rozbila a zem nasiakla jeho krvou. Pohľad na túto nevýslovnú krutosť zhrozil všetkých prítomných. Aj pohanskí diváci odsúdili sudcov čin a reptali proti jeho bezcitnosti. Napriek tejto strašnej tragédii Juliata zostala pokojná. Prekonala svoj prirodzený materský smútok a nahlas sa modlila: *„Vzdávam ti vďaky, Bože, že si môjmu synovi doprial nesmrteľnú korunu skôr, než mne!“* Sudca, uvedomujúc si, že Juliatu nemožno zlomiť, prikázal ju natiahnuť na škripec a na jej nohy liali vriacu smolu. Jej boky trhali rozžeravenými železnými hrebeňmi. Pri týchto mukách sa jej sluha snažil hovoriť: *„Zľutuj sa nad sebou a obetuj našim bohom, aby si nezomrela biednou smrťou ako tvoje dieťa.“* Mučeníčka, posilnená Božou milosťou, statočne znášala ukrutné trápenie a vyhlásila: *„Nebudem obetovať slepým a nemým modlám. Klaniam sa jednorodenému Synovi Božiemu, Ježišovi Kristovi, a ponáhľam sa, aby som slávnou mučenníckou smrťou bola spojená v nebeskom kráľovstve so svojím synčekom!“* Sudca, zahanbený neotrasiteľnou vierou tejto kresťanskej ženy, napokon rozkázal katom, aby jej sťali hlavu. Nariadil tiež, aby telo Juliaty i jej umučeného syna Cyrila odniesli na miesto, kde sa odkladali mŕtvoly popravených zločincov.

Na popravisku Juliata pokľakla a modlila sa: *„Hospodine, Bože, ktorý si prijal môjho syna skôr než mňa; Ježišu Kriste, ktorý si ho na oslavu svojho mena oslobodil od bied*

tohto sveta a prijal ho medzi svojich svätých, pohliadni milostivo aj na mňa, svoju nehodnú služobnicu, a dopraj mi miesto medzi múdrymi pannami, ktoré ti spievajú chvály a klaňajú sa ti!" Po tejto modlitbe Juliatu sťali. Jej telo aj telo jej malého syna Cyrila tajne v noci odniesli dve verné služobnice. S úctou ich pochovali na skrytom mieste, kde mohli kresťania vzdávať hold ich pamiatke. Táto tragická udalosť sa stala v roku 305.

Poučenie:

Svätá Juliata podstúpila jednu z najťažších skúšok, aké môžu človeka postihnúť. Táto láskyplná matka sa mohla zachrániť, ak by odpadla od kresťanskej viery. Mohla tiež uchrániť život svojho jediného syna Cyrila. Napriek tomu obetovala seba aj dieťa, pretože jej vernosť Ježišovi Kristovi bola silnejšia než láska k pozemskému životu. Jej odvaha napĺňa slová Pána: *„Kto miluje otca alebo matku viac ako mňa, nie je ma hoden; kto miluje syna alebo dcéru viac ako mňa, nie je ma hoden."* (Mt 10, 37)

Obetavosť svätých mučeníkov, akou bola Juliata a jej syn Cyril, je príkladom dokonalého oddania sa Bohu. Starovekí kresťania považovali všetko pozemské, vrátane svojho života, za bezcenné v porovnaní so slávou Božieho kráľovstva: *„Všetko pokladám za stratu pre vznešenosť poznania Ježiša Krista, môjho Pána..."* (Flp 3, 8).

Ako však obstojí pred Božím súdom ten, kto pre vieru nebol ochotný priniesť ani najmenšiu obeť? Je smutné vidieť, že mnohí dnes kvôli svetským záujmom alebo vzťahom opúšťajú svoju vieru. Juliatina obeta nás vyzýva, aby sme premýšľali nad vlastnou vernosťou: *„Ak sme spolu s Kristom zomreli, spolu s ním budeme aj žiť; ak s ním budeme trpieť, budeme s ním aj kraľovať; ak ho zaprieme, aj on nás zaprie."* (2 Tim 2, 11–12)

Juliatina mučenícka smrť a príbeh jej syna Cyrila nás povzbudzujú k hlbokej viere a dôvere v Božie prisľúbenia.

III. Sv. Pavol, biskup a mučeník (4. stor.)

Obdivuhodná trpezlivosť, odvaha a neochvejná viera charakterizovali svätého Pavla, biskupa Konštantínopolu, ktorý bol celoživotným mučeníkom pre čistotu svätej viery. Neúnavne bojoval proti bludu ariánov a za svoju vernosť pravde nakoniec obetoval život.

Svätý Pavol sa narodil okolo roku 304 v Solúne (dnešné Thessaloniki). Už ako mladík prišiel do Konštantínopolu, kde sa preslávil cnostným životom a hlbokými vedomosťami. Neskorší biskup Alexander si ho vybral za tajomníka a poslal ho ako diakona na Prvý nicejský koncil v roku 325. Tam Pavol smelo vystúpil proti Ariovmu bludárstvu, ktoré popieralo božstvo Ježiša Krista. Po návrate do Konštantínopolu Alexander vysvätil Pavla za kňaza. Od tej chvíle neúnavne bránil záujmy Cirkvi a vystupoval proti ariánom. Po Alexandrovej smrti v roku 340 ho veriaci s radosťou

zvolili za jeho nástupcu. Pavol bol výrečný kazateľ, nadšený obhajca katolíckeho učenia a postrach ariánov.

Jeho pôsobenie na biskupskej stolici však trvalo len krátko. Mocní nepriatelia, medzi nimi Macedon a Eusébius, usilovali o jeho zosadenie. Eusébius, ariánsky biskup Nikomédie, obvinil Pavla z nezákonnej voľby, keďže sa vraj uskutočnila bez súhlasu cisára a východných biskupov. Cisár Konštantín zvolal cirkevný snem, ktorý pod nátlakom ariánskych biskupov zosadil Pavla z biskupskej hodnosti a na jeho miesto dosadil ctibažného Eusébia.

Zosadený Pavol odišiel na západ do Trevíru k cisárovi Konštantovi, ktorý ho s úctou prijal. V roku 341 sa zúčastnil všeobecného cirkevného snemu v Ríme, ktorý zvolal pápež Július. Snem nariadil, aby sa Pavol vrátil na svoju biskupskú stolicu v Konštantínopole, a pápež mu dal listy pre východných biskupov, v ktorých pranieroval zásahy ariánov do Cirkvi.

V roku 342, po smrti Eusébia, bol Pavol opäť povolaný na biskupskú stolicu v Konštantínopole. Súčasne však ariáni zvolili na tento post Macedona. Vznikol ostrý konflikt medzi podporovateľmi oboch strán. Nepokoje v Konštantínopole dosiahli vrchol, keď obyvatelia mesta povstali na obranu svojho biskupa, svätého Pavla. Cisár Konštantín, vtedy sídliaci v Antiochii, sa veľmi rozhneval a poslal svojho vojvodu Hermogena s rozkazom potlačiť vzburu a vyhnať biskupa Pavla. Hermogen však nedokázal zaviesť poriadok a sám prišiel o život. Nahnevaný cisár prišiel v zime osobne do Konštantínopolu, kde rozohnal buričov, vyhnal svätého Pavla z mesta a hrozil prísnymi trestami. Mestská rada však prosila o milosť pre obyvateľov, a tak sa cisár zdržal krutých opatrení. Macedona, ktorý sa podieľal na nepokojoch, tiež neustanovil za biskupa.

Až v roku 344 sa svätý Pavol na naliehanie západného cisára Konštansa mohol vrátiť na svoju biskupskú stolicu v Konštantínopole. Avšak ariáni a cisár Konštantín mu neustále strpčovali život. Na cirkevnom zhromaždení bol znovu zosadený a spolu s ďalšími obrancami viery, vrátane svätého Atanáza a pápeža Júliusa, uvrhnutý do kliatby.

Rok 350 priniesol ďalší úder. Po smrti cisára Konštansa sa Konštantín otvorene pridal k ariánom. Svojmu miestodržiteľovi Filipovi v Konštantínopole prikázal vyhnať Pavla a na jeho miesto ustanoviť Macedona. Filip, vedomý si náklonnosti ľudu k Pavlovi, nechcel použiť násilie. Tajne predložil Pavlovi cisárov rozkaz, a svätý biskup poslušne odstúpil. Odišiel do svojho rodiska, Solúna, kde istý čas žil v pokoji.

Ariáni však stále tlačili na cisára, až nariadil Pavla vyhnať aj zo Solúna. Svätého biskupa chytili, spútali a odviedli do vzdialenej provincie. Neskôr ho uväznili v tmavom žalári v Kukuse, na púšti pod Tauridskými horami, kde bol týraný a vystavený hladu. Po šiestich dňoch bez jedla a vody ho kati našli ešte živého, no zahrdúsili ho a rozšírili falošnú správu, že zomrel na nákazlivú chorobu.

Svätý Pavol zomrel mučeníckou smrťou v roku 351. Tridsať rokov po jeho smrti, za vlády cisára Theodosia, boli jeho pozostatky prenesené do Konštantínopolu a uložené vo veľkolepom chráme svätého Pavla.

V roku 1226 boli jeho relikvie prenesené do Benátok a uložené v chráme svätého Vavrinca (San Lorenzo), kde sa uctievajú dodnes. Takmer 280 rokov spočívalo telo sv. Pavla v tomto chráme, no postupne upadlo do zabudnutia. Počas tohto obdobia sa o jeho prítomnosti v chráme takmer vôbec nevedelo.

Až 10. apríla 1500 (približný dátum podľa správ legiend) došlo k znovuobjaveniu jeho relikvií. Opátka kláštora, Elisabeta Molino, jedného dňa spolu s kostolníčkou diskutovala o prestavbe jedného z oltárov v chráme. Keď začali demontovať oltár, našli mramorový hrob. Po jeho otvorení objavili telo zabalené v plachte a schránku zo slonovej kosti, ktorá obsahovala len trochu popola. Nebolo tam žiadne označenie, nápis či iný znak, ktorý by odhalil identitu pochovaného. Opátka sa obrátila na benátskeho patriarchu Tomáša Donata s otázkou, kto by mohol byť v hrobe pochovaný.

Chorý patriarcha vyslal svojho vikára Jakuba od sv. Daniela spolu s niekoľkými mníchmi, aby prípad preskúmali. Tí ihneď rozpoznali, že ide o pozostatky svätého. Ostatky boli prenesené na vhodnejšie miesto, a Jakub poveril mníšky, aby pátrali v kláštorných knihách po záznamoch o svätcovi. Mníšky sa horlivo modlili a prehľadávali staré spisy, avšak bez výsledku.

Jedného dňa sa bohabojná mníška úpenlivo modlila a jej pohľad padol na starú, zaprášenú omšovú knihu. Otvorila ju a našla na prvej strane zoznam pozostatkov svätých a miest, kde sa nachádzajú. Podľa tejto knihy sa pri oltári, ktorý sa mal prestavať, nachádzalo: *„V prednom oltári, pri zábradlí, leží telo sv. Pavla, biskupa a mučeníka.“* Ostatky sv. Pavla boli následne uložené do iného oltára, kde odpočívajú dodnes.

Sv. Pavol sa zvyčajne zobrazuje v biskupskom rúchu s povrazom na hrdle, symbolizujúc jeho utrpenie a mučenícku smrť.

Poučenie:

Na svätom biskupovi Pavlovi sa naplnili slová Ježiša Krista: *„Amen, hovorím vám: Vy budete plakať a nariekať, ale svet sa bude radovať. Vy budete smútiť, no váš smútok sa premení na radosť.“* Sv. Pavol bol štyrikrát vyhnaný z Konštantínopolu, pretože neochvejne bránil pravé Kristovo učenie. Počas celého života čelil prenasledovaniu, urážkam a hrozbám. Napriek tomu vytrval ako neohrozený bojovník za pravdu a neporušenosť viery.

Kresťan, zamysli sa: Ako je na tom tvoja odvaha brániť svätú vieru proti útokom neveriacich? Si ochotný s pokorou a trpezlivosťou znášať prenasledovania pre spravodlivosť, tak ako to robil sv. Pavol?

Sv. Hieronym raz povedal: *„Pri kresťanoch sa nikto nepýta na začiatok ich života, ale na ich koniec.“* Sv. Pavol začal svoj život v omyle, no dokončil ho ako verný služobník

Boží. Naopak, Judáš mal sľubný začiatok, no jeho zrada ho priviedla k zatrateniu. Sv. Pavol smútil počas svojho života, no jeho smútok sa smrťou mučeníka premenil na večnú radosť.

Dňa 7. júna sa tiež pripomína pamiatka sv. Roberta, opáta z Morpethu v Anglicku († 1159); sv. Likariona, egyptského mučeníka a ďalších.

8. JÚN

Sv. Medard, biskup (5. stor.)

Neďaleko mesta Noyon na severe Francúzska, na hrade Salency, žil v 5. storočí bohatý šľachtic Nektard, pôvodom Frank. Jeho manželka Protagia, pochádzajúca z galského národa, mu okolo roku 459 porodila synčeka, ktorému pri krste dali meno Medard. Obaja kresťanskí manželia vychovávali svojho syna veľmi starostlivo.

Medard už v detstve prejavoval dobrosrdečnosť a súcit s chudobnými. Keď chodil s pastiermi a služobníkmi svojho otca na polia a lúky, rozdával žobrákom jedlo a sám sa postil. Raz, keď videl na pastve chudáka, ktorý bol úboho oblečený a triasol sa od zimy, bez váhania mu daroval svoj nový vrchný odev. Keď potom prišiel domov premožený zimou a hladný, ospravedlnil sa rodičom, že nemohol odoprieť nasledovníkovi Krista časť svojho oblečenia. Inokedy daroval pocestnému, ktorému zlodeji ukradli koňa, iného koňa zo stajne svojho otca. Keď to služobníci ohlásili otcovi, Medard ich ubezpečil, že nič, čo bolo darované z lásky ku Kristovi, nevyjde nazmar, a že Boh to určite bohato nahradí. Otec bol z jeho kresťanského súcitu a milosrdnej lásky nadšený a dovolil mu, aby mohol podľa svojej vôle dávať almužnu zo svojho majetku. Keď dospel, rodičia ho poslali študovať najprv do mesta Vermandois a potom do Tournay, vtedajšieho kráľovského sídla. Tu sa usilovne vzdelával vo vedách a prospieval v bázni Božej. Aj v cudzine zostal zbožným mladíkom, milosrdným priateľom chudobných a nešťastných. Nemal záľubu v hlučných zábavách a pominuteľných radovánkach, vyhýbal sa svetu a žil skromne v ústraní, venujúc sa štúdiu a modlitbe.

Na školách v Tournayi sa v tom čase nachádzal aj šľachetný a bohabojný mladík Eleutherius, ku ktorému Medard prechovával úprimnú lásku. Obaja mladíci boli ako jedna duša, vzdelávali sa navzájom, rozjímali, učili sa a modlili spoločne. Zatiaľ čo ich

spolužiaci súťažili o priazeň márnotratného kráľovského dvora, trávili čas hrami, lovom, rytierskymi súbojmi a hodovaním, Medard a Eleutherius sa venovali vyšším cieľom.

Tournayský biskup, spoznajúc výnimočné vlastnosti týchto dvoch mladíkov, im vyhovel a prijal ich do duchovného stavu. Medard sa potom venoval štúdiu posvätných vied a vo veku 33 rokov bol vysvätený za kňaza. Ako kňaz bol Medard ozdobou duchovenstva a vynikajúcim pastierom veriacich. Neúnavne kázal, učil veriacich o vznešených kresťanských pravdách, povzbudzoval ich srdcia k nebeským veciam a vlastným príkladom ukazoval, ako sa zapierať, pohŕdať svetom, hľadať neporušiteľné poklady, vyhýbať sa hriechom a v súženiach dúfať v Boha. Zároveň konal skutky telesného milosrdenstva. Pomáhal chorým, vdovám, sirotám a chudobným, pričom svoje dobré skutky vykonával najradšej potajomky, nehľadajúc ľudskú chválu.

Veľkú časť svojho kňazského pôsobenia strávil Medard v rodisku Salency. Obyvatelia si ho obľúbili ako svojho dobrodinca a kňaza podľa Božieho srdca. Apoštolská práca Medarda prinášala hojné ovocie.

Jedného dňa zlodej v noci ukradol hrozno z jeho vinice. Keď sa ho ráno podarilo chytiť, Medard ho otcovsky pokarhal, daroval mu ukradnuté hrozno a prepustil ho. Inokedy zlodej chcel ukradnúť včely, no tie ho strašne doštípali. Medard ho netrestal, iba mu dohovoril, takže zlodej svoj čin oľutoval a polepšil sa.

Keď Medard zostarol vo vinici Pánovej medzi svojimi rodákmi, bol povolaný k úradu biskupa. Po smrti biskupa Vermandoiského v roku 530 bol Medard jednomyseľne zvolený duchovenstvom a ľudom za jeho nástupcu. Sedemdesiatročný Medard sa tejto voľbe bránil, ale prijal ju až po naliehavých prosbách duchovných i veriacich. Kráľ s radosťou potvrdil túto voľbu a arcibiskup sv. Remigius z Remeša vysvätil staručkého Medarda za biskupa. V novej biskupskej hodnosti sa Medard usiloval byť všetkým všetko, aby priviedol všetkých k spáse. Pokračoval v jednoduchom a prísnom živote, zapieral sa a slovom i príkladom viedol svojich veriacich na cestu kresťanskej dokonalosti.

Vermandois, jeho biskupské sídlo, bolo v tom čase spustošené divokými nájazdníkmi a obyvateľstvo trpelo pod neustálymi útokmi. Medard sa snažil ako mohol zmierniť tieto rany svojich veriacich. Keď však videl, že život v zničenom meste Vermandois nie je bezpečný, v roku 531 presunul svoje sídlo do opevneného mesta Noyon, kde mal väčšie bezpečie.

V roku 532 zomrel známy Tournayský biskup Eleutherius, Medardov blízky priateľ z mladosti. Medard sa odobral do Tournay, kde odslúžil zádušné bohoslužby a s plačom pochoval telo svojho druha. Ihneď po pohrebe sa začalo s voľbou nového Tournayského biskupa, a do tohto úradu bol zvolený Medard. Podľa cirkevných zákonov však jeden biskup nemohol spravovať dve diecézy, preto Medard túto voľbu neprijal, keďže už bol biskupom Vermandoiským. Kráľ Chlotar I., arcibiskup sv. Remigius a ostatní franskí biskupi však s ohľadom na Medardove zásluhy dosiahli u pápeža, aby boli obe diecézy – Tournayská a Vermandoiská – zjednotené pod jeho

správu. Odvtedy mali tieto dve diecézy viac než 590 rokov spoločného biskupa, hoci si každá ponechala svoje vlastné výsady a vlastný katedrálny chrám.

V Tournayi našiel Medard nové pole pre svoju apoštolskú činnosť. V tejto diecéze žilo mnoho pohanských Frankov. Staručký biskup neúnavne prechádzal diecézou a hlásal pohanom Krista. Bolo obdivuhodné, ako tento svätý starec s nevyčerpateľným úsilím učil, napomínal a potešoval, nedbajúc na ťažké cesty či hroziace nebezpečenstvá. Mnohí pohania sa mu vzpierali, kládli mu rôzne prekážky, ba mu hrozili smrťou a pokúšali sa ho zabiť a obetovať svojim modlám. Boh však Medarda ochránil pred všetkými úkladmi a požehnal jeho obetavú prácu. S Božou pomocou priviedol Medard väčšinu pohanov svojej diecézy do lona katolíckej Cirkvi. Najmä vo Flámsku obrátil veľké množstvo modloslužobníkov. Divokí a hrdí bojovníci sa pod Kristovým jarmom zmenili na trpezlivých, pokojných a milosrdných kresťanov.

Franský kráľ Chlotar I. po podrobení Durýnska zajal mladú dcéru tamojšieho kniežaťa, Radegundu, a priviedol ju do Franskej ríše. Požiadal Medarda, aby ju vyučil kresťanskej viere a pokrstil. Keď Radegunda dospela, Chlotar si ju proti jej vôli vzal za manželku. Po krátkom čase ju však zavrhol a dovolil jej vstúpiť do kláštora. Medard jej odovzdal rehoľné rúcho a Radegunda sa usadila v Poitiers, kde založila kláštor a žila tam sväto až do svojej smrti v roku 587.

Vo veku 86 rokov Medard ťažko ochorel. Kráľ Chlotar I., keď sa dozvedel o jeho chorobe, prišiel k nemu a s úctou ho požiadal o jeho požehnanie. Medard sa následne pripravil na svoju smrť svätými sviatosťami a vrúcnou modlitbou a pokojne zomrel v Pánovi v roku 545.

Medard si prial byť pochovaný v biskupskej katedrále v Noyone, medzi svojimi veriacimi. Kráľ Chlotar I. ho však presvedčil, aby súhlasil s uložením jeho tela v Soissons, vtedajšom kráľovskom sídle. Tam boli Medardove telesné pozostatky slávnostne uložené za účasti veľkého množstva duchovenstva i veriacich.

Na jeho hrobe dal kráľov syn a nástupca Sigibert postaviť nový chrám a založil tam prekvitajúce opátstvo. Ľud začal Medarda okamžite uctievať ako svätca a na jeho hrobe boli uchovávané okovy zajatcov, ktorí jeho príhovorom u Boha zázračne dosiahli slobodu.

V roku 1356 získal Karol IV. jednu z Medardových rúk a daroval ju hlavnému chrámu v Prahe. Tento svätec býva zobrazovaný ako biskup rozdávajúci almužny alebo s tromi bielymi holubicami – dvoma letiacimi zhora a jednou stúpajúcou nahor. Tento výjav údajne nastal pri jeho pohrebe.

Svätý Medard zanechal vo Francúzsku po stáročia krásnu pamiatku. Zo svojho dedičstva daroval dvanásť jutár pôdy na večné časy s cieľom, aby z výnosov každoročne dostávala najctnostnejšia panna zo zbožnej a nábožnej rodiny v jeho rodisku Salency 25 livrov (12 toliarov). Táto suma sa odovzdávala počas veľkej slávnosti, pri ktorej bola vyvolená panna korunovaná vencom z bielych ruží. Svätý biskup sa dožil tej radosti, že mohol jeden rok korunovať vlastnú sestru, ktorú panny

tohto majetku uznali za najhodnejšiu, ako *„ružovú kráľovnú“.* Tento výjav bol zobrazený na obraze v kaplnke sv. Medarda, ktorá stála pri obci Salency.

Až do Francúzskej revolúcie sa v obci Salency každoročne na sviatok sv. Medarda (8. júna) konala *„ružová slávnosť“.* Mesiac predtým boli z osady vybrané tri cnostné panny, dcéry vážených rodín, ktoré boli predstavené pánovi veľkostatku. Ten zvolil jednu z nich za najhodnejšiu. Jej meno bolo následne oznámené z kazateľnice vo farskom kostole, aby sa dievčatá z osady mohli vyjadriť, či voľba bola spravodlivá. Ak neboli žiadne námietky, zvolená panna sa na sviatok sv. Medarda obliekla do bieleho rúcha, rozpustila si vlasy a bola v sprievode svojej rodiny a dvanástich družičiek odetých v bielom a ozdobených modrými stuhami vedená na zámok. Tam poďakovala pánovi za voľbu a on ju v slávnostnom sprievode uviedol do farského kostola, kde mala čestné miesto.

Po bohoslužbách sa všetci prítomní spevom odobrali do kaplnky sv. Medarda na konci dediny. Tam farár na oltári posvätil veniec z bielych ruží omotaný modrou stuhou so strieborným kruhom. Následne predniesol kázeň a položil posvätený veniec na hlavu *„ružovej kráľovnej“,* ktorá kľačala pred oltárom. Potom jej odovzdal čestnú cenu – dvanásť toliarov z nadácie sv. Medarda. Z kaplnky sa sprievod vrátil do farského kostola, kde sa spieval hymnus *„Teba, Bože, chválime“* a piesne na počesť sv. Medarda. Celá slávnosť sa ukončila hostinou a slušnými zábavami na nádvorí zámku. Táto nádherná slávnosť mala blahodarný vplyv na mravy mládeže.

Podobné slávnosti sa rozšírili aj do iných francúzskych osád a pretrvali až do búrlivého obdobia v minulom storočí. Na Sicílii sa napríklad pri *„ružových slávnostiach“* zdobili sochy patrónky sv. Ruženy kvetmi. Na Morave bola v roku 1795 na panstve Mikulovice založená nadácia, z ktorej každoročne dostávala najhodnejšia chudobná panna 150 zlatých, ktoré jej boli uložené na úroky a odovzdané pred svadbou spolu s úrokmi. Táto panna bola slávnostne ozdobená bielymi ružami.

Poučenie:

Škoda, že takéto kresťanské a národné slávnosti a zvyky, ktoré kedysi významne prispievali k zachovaniu čistých mravov v obciach, zanikli. V súčasnosti sa vzdelaný svet zameriava na pôvodné obyčaje ľudu, ktoré sú výnimočným znakom jeho osobitosti, podobne ako národný jazyk. Je zaujímavé, že na našom území sa najlepšie zachovali starobylé mravy, zvyky, kroje, piesne a všetko, čo dáva nášmu ľudu slovanský a český ráz, práve v tých krajoch, kde si ľud najlepšie uchoval vieru, zbožnosť a mravnosť svojich katolíckych predkov. Z toho vyplýva, že náboženstvo je najvýdatnejším prostriedkom na zachovanie všetkého dobrého a ušľachtilého, čím naši predkovia vynikali a čo odkázali svojim potomkom.

Ľud, ktorý si prestáva vážiť náboženstvo a takto pohŕda najdrahším dedičstvom svojich predkov, čoskoro stráca s láskou k ich viere aj zdedenú zbožnosť, čestnosť a mravnosť, a týmto spôsobom sa odnárodňuje. Jazyk je iba jednou stránkou osobitosti národa a nestačí na to, aby národ ako taký zostal svojský a jedinečný. Bohužiaľ, toto sa u nás nedoceňuje. Aké krásne piesne spieval náš ľud, aké čisté mal mravy, aký bol úprimný a dobrý, keď verne kráčal v šľapajach svojich zbožných

otcov! A aký žalostne zvrátený sa stal v mnohých našich krajoch, takže keby naši predkovia vstali z hrobov, ani by ho nespoznali! Ako škodca ničí vinice, tak náboženská ľahostajnosť a nevera kazí a demoralizuje náš ľud, zotiera z neho jeho jedinečnú slovanskú povahu a robí z neho korisť budúcich svetových prevratov.

Tí ľudia, ktorí v svojej strašnej zaslepenosti veria, že urobia náš ľud šťastným a zaistia mu lepšiu budúcnosť, keď ho prostredníctvom neverectva podnecujú k láske k vlasti a národnému jazyku, sú ničiteľmi a zradcami nášho národa. Ak si náš ľud nezachová svoju svätú vieru, všetka snaha o zachovanie jeho národnosti bude márna. Nadšená láska k vlasti a národu, ak je posvätená kresťanstvom, je ušľachtilou cnosťou; tam, kde však bolo kresťanské náboženstvo zavrhnuté, môže byť láska k vlasti iba dočasnou vášňou a národnosť idolom. Táto vášeň sa však časom vyčerpá a idol sa zrúti a rozbije. Toto sa, žiaľ, už deje aj u nás. Mnohí slepí vodcovia a zvodcovia ľudu snívali, že keď tento ľud prestane lipnúť na viere svojich katolíckych otcov, tým viac sa bude celým a nerozdeleným srdcom pripájať k svojej vlasti a národnosti. Medzitým však tento zvodmi oklamaný, viery zbavený a morálne upadajúci ľud začína často pohŕdať aj svojou vlasťou a národnosťou a prikláňa sa k masám medzinárodných nevercov, ktorí, nepoznajúc Boha ani kresťanskú morálku, ani vlasť, by najradšej násilím prevrátili celý svet a všetky spoločenské poriadky naruby. V týchto hlboko žalostných a nebezpečných zmätkoch nezostáva úprimným vlastencom nič iné, než s celou svojou silou pracovať na záchrane nášho národa pred neverectvom a usilovať sa znova ho priviesť do šľapají katolíckych, zbožných a bohabojných predkov.

Dňa 8. júna si pripomíname aj sv. Maximína, biskupa Aixského vo Francúzsku; sv. Kaliopu, grécku mučeníčku; sv. Annu Garciu, španielsku karmelitánku († 1025); sv. Fortunata, biskupa Fanského v Taliansku († 620); sv. Heraklia, biskupa; sv. Genéziu, pannu a mučeníčku a ďalších svätých.

9. JÚN

Sv. Primus a sv. Felicián, bratia mučeníci (3. stor.)

U starých Rimanov bol celý národný a štátny život preniknutý a ovládaný modloslužbou. Pri verejných slávnostiach, na začiatku dôležitých porád a zhromaždení, najmä na začiatku vojenských výprav, bývali bohovia vzývaní a žiadaní o radu. Keď modloslužobní kňazi a veštci nevedeli, ako vysvetliť záhadné veci a dať ľudu zdanlivú radu od bohov, vyhovárali sa, že bohovia mlčia a odmietajú odpovedať, pretože ich vraj rozhnevali kresťania. Takto bol modloslužobný ľud podnecovaný proti kresťanom, ktorí boli obviňovaní z bezbožnosti a zo spôsobenia všetkých nešťastí, ktoré doliehali na štát a ľud.

Dvaja urodzení Rimania, rodní bratia Primus a Felicián, sa vo vysokom veku obrátili ku Kristovi a stali sa jeho horlivými vyznávačmi. Žili zbožne a bohabojne, rozdávali almužny chudobným spolubratom vo viere, potešovali zarmútených, navštevovali

väzňov a konali skutky duchovného i telesného milosrdenstva voči všetkým trpiacim. V časoch prenasledovania Cirkvi neustále povzbudzovali veriacich k vytrvalosti, chodili do mučiarenských ciel a dodávali odvahu mučeníkom. Mnohých slabých, ktorí zo strachu pred smrťou zapreli vieru, priviedli k pokániu, a tí potom radostne obetovali svoj život za Ježiša Krista. Takto po mnoho rokov napomáhali prenasledovanej Kristovej Cirkvi v Ríme.

Pohanskí kňazi, vidiac, že vďaka horlivému pôsobeniu bratov Prima a Feliciána kresťanská viera v Ríme napriek prenasledovaniu neustále rastie, naplnili sa nenávisťou a obvinili ich ako čarodejníkov a bezbožníkov. Tvrdili, že sú zodpovední za hnev bohov, ktorí vraj odmietajú odpovedať na prosby, pretože ich kresťania urazili. Na rozkaz cisára Diokleciána a jeho spoluvládcu Maximiana boli obaja bratia vojakmi odvlečení zo svojho domu do väzenia a spútaní okovami.

S Božou milosťou sa vo svojej svätej viere upevnili natoľko, že ich nezastrašilo ani väzenie, ani okovy, ani blížiace sa súdne vypočúvanie. Radostne chválili Boha za to, že sa im dostalo príležitosti trpieť pre jeho meno, modlili sa za dar vytrvalosti a vzájomne sa povzbudzovali k statočnosti. Po niekoľkých dňoch ich predviedli pred cisára a vyzvali ich, aby obetovali kadidlo Jovišovi a Herkulovi, ochranným bohom cisárov. Bratia odpovedali: *„Obetujeme výlučne živému Bohu; vašim dreveným a kamenným modlám sa nikdy klaňať nebudeme. Oni nám nemôžu pomôcť, lebo sú mŕtvi a nehybní. Ani stáť by nemohli, keby ich nepodopierali železné tyče a klince.“*

Keď cisár Dioklecián počul túto rozhodnú odpoveď, prikázal vojakom, aby bratov násilím odviedli do chrámu Herkula a tam ich prinútili obetovať modle. Primus a Felicián sa však ani pod hrozbami, ani pod nátlakom nedali presvedčiť k modlosluţbe. Za svoju neochvejnosť vo viere boli kruto zbičovaní, znovu uvrhnutí do väzenia a neskôr odvlečení do Nomenta, mesta niekoľko míľ od Ríma, kde sa cisár medzičasom zdržoval.

Po dlhšom pobyte vo väzení ich vypočúval cisárov miestodržiteľ Promotus. Bratia mu pokojne a dôstojne odpovedali, že veria v Ježiša Krista, jednorodeného Božieho Syna. Sudca im márne lichotil a presviedčal, aby ich odvrátil od viery; obaja stále dávali rovnakú odpoveď a povzbudzovali sa navzájom k vytrvalosti. Promotus preto nariadil ich oddelenie, aby sa nemohli navzájom posilňovať.

Staršieho, takmer osemdesiatročného Feliciána, povolal z väzenia a povedal mu: *„Šetri svoj vysoký vek, poslúchni cisárske rozkazy a neuvaľuj na seba hrozné muky.“* Felicián odpovedal: *„Pripomínaš mi moju šedivú hlavu. Boh ju zachová a ochráni, ak to bude jeho svätá vôľa, alebo ju ozdobí korunou blaženej nesmrteľnosti. Som už starý, a prešlo päťdesiat rokov, odkedy som poznal pravdu a rozhodol sa za ňu bojovať. Tomuto sľubu zostanem verný a verím, že Kristus ma posilní a vyslobodí z tvojich rúk. Prestaň s márnymi hrozbami a vedz, že smrť, ktorou mi hrozíš, ma privedie k Bohu.“* Tu dal sudca statočného vyznávača Krista natiahnuť na škripec a zbičovať olovenými bičmi, pričom tento trest podstupovali iba zločinci z radov otrokov. Felicián znášal bolestivé a potupné mučenie pokojne a volal: *„Dúfam v Boha a nebojím sa, čo mi môže urobiť človek. Vzdávam ti vďaky, Pane Ježišu Kriste, že si*

ma uznal hodným, aby som bol pripočítaný k zástupu tvojich vyvolených, ktorí pre tvoje meno dosiahli korunu mučeníkov!" Keď mal telo pokryté ranami, mučeník bol odvlečený do väzenia a tam priviazaný k stĺpu. Tak visel v temnej cele opustený, bez jedla, bez úľavy a ľudskej útechy. V týchto mukách sa neprestával modliť a vzdychať: *„Buď mojím pomocníkom, neopúšťaj ma a príď mi na pomoc, ó Bože, moja spása a jediná nádej!"*

Zakrátko sudca povolal Prima z väzenia a pokúšal sa ho oklamať, hovoriac: *„Tvoj brat si to konečne rozmyslel; poslúchol cisárske príkazy a vzdal poctu nesmrteľným bohom. Nuž, nasleduj jeho príklad a získaš si priazeň cisárov, a bohovia ťa za to odmenia."* Avšak Primus, odhaľujúc túto lesť, odpovedal: *„Felicián slúžil verne Kristovi viac ako päťdesiat rokov a nestane sa mu na sklonku života neverným. Viem z Božieho milosrdenstva, že nehovoríš pravdu. Rozdelil si nás podľa tela, ale naše duše si nedokázal oddeliť. Duch môjho brata je so mnou a varuje ma, aby som neveril tvojej lži, ktorú ti vnukol zlý duch. Môžeš mi brata vziať a usmrtiť, ale ja ho znovu nájdem u Krista a budem s ním naveky šťastný."* Sudca, neuspejúc so svojím podvodom, prikázal Prima mučiť.

Kým kati mučili mučeníka železnými tyčami, povedal sudcovi*: „Nebojím sa tvojej krutosti. Máš moc iba nad mojím telom, ale nad mojou dušou nevládneš. Obetuj si svojim mŕtvym bohom, ja však budem uctievať iba živého Boha a jemu prinášať obetu chvály a vďaky."* Nato sudca rozkázal jeho rany vypaľovať ohňom. V hroznom utrpení sa Primus modlil: *„Skúšal si nás, ó Bože, a očistil nás ohňom, ako sa čistí striebro. Nezomriem, ale budem žiť a rozprávať o skutkoch Pánových."*

Medzitým bol privlečený zmučený a polomŕtvy Felicián, aby bol svedkom bratových múk. Primus, keď ho uvidel, povedal sudcovi: *„Hľa, môj brat neobetoval modlám, ako si klamal, ale vytrval pevne vo viere. Trpíme obaja pre Krista a on nás vyslobodí z týchto múk. Všetko, čo je na svete, potrvá iba krátko, ale to, čo nám pripravil Boh, potrvá naveky. Žiadny nepriateľ nám nevezme Spasiteľa, v ktorého obaja veríme, ktorého milujeme a ctíme. S radosťou znášame bolesti, aby sme boli hodní jeho prisľúbenia."* Rozhnevaný sudca potom prikázal oboch bratov vydať napospas dravcom. Boli odvlečení do arény, kde sa medzičasom zišlo veľké množstvo divákov, a tam na nich vypustili divé šelmy. Avšak šelmy im neublížili. Mučeníci chválili za to Boha a volali k prítomným pohanom: *„Hľa, divé šelmy poznávajú svojho Stvoriteľa, a vy zotrvávate vo svojej zaslepenosti a nepoznávate Boha, ktorý vás stvoril na svoj obraz!"* Toto mocne otriaslo zástupmi divákov. Zázračné zachránenie oboch starých bratov malo podivuhodný následok. Päťsto rodín, čiže 1500 osôb oboch pohlaví, naraz uverilo v Krista.

Toho sa sudca Promotus zľakol a chcel zabrániť vzbure ľudu, preto rozkázal obom mučeníkom sťať hlavy sekerou. Tak sa duše bratov Prima a Feliciána, ktorí boli za života spojení, spoločne vzniesli do neba, ozdobené nevädnúcim vencom slávy Kristových mučeníkov. To sa stalo roku 287. Veriaci z mesta Nomentum zabalili umučené telá mučeníkov do plátna, pochovali ich s úctou a tridsať dní i nocí bdelí strážili na ich hrobe, modliac sa a spievajúc chválospevy.

Neskôr boli ostatky týchto mučeníkov prenesené do Ríma a uložené v chráme sv. Štefana. V deviatom storočí boli tieto sväté ostatky nemeckým biskupom odnesené do Korutánska a odtiaľ sa dostali do Kraňska, kde sú dodnes uchovávané v meste Kamnik.

Poučenie:

Svätí bratia Primus a Felicián sa navzájom povzbudzovali k vytrvalej odvahe v mukách a k pevnosti vo viere. Tým preukazovali pravú bratskú lásku a prejavovali kresťanskú lásku k Bohu. Podobne sa usilujme povzbudzovať svojich príbuzných, priateľov a známych k zbožnému a bohabojnému životu. Tým im preukážeme kresťanskú lásku, ktorá im pomáha na ceste k spáse, a zároveň tak osvedčíme svoju lásku k Bohu.

Podľa slov sv. Jána Zlatoústeho nemôžeme Bohu preukázať príjemnejšiu službu, než keď odvraciame svojich blížnych od hriechu a učíme ich slúžiť Bohu. Sv. Augustín hovorí: *„Milujete Boha? Usilujte sa o to, aby ho milovali aj vaši blížni, najmä vaši domáci a známi. Preto ich napomínajte, povzbudzujte a proste ich, pokiaľ len môžete.“* Beda však tomu, kto svojich blížnych odvracia od konania dobrých skutkov a dokonca ich zvádza na hriech. Takýto zvodca pomáha ľuďom na ceste do pekla, a samozrejme, bude s nimi aj sám zatratený.

Mučeníci Primus a Felicián vyčítali pohanom, že nepoznávajú Boha, ktorý ich stvoril na svoj obraz, zatiaľ čo divé šelmy svojho Stvoriteľa poznávajú. Podobné výčitky by sa dali adresovať aj mnohým ľahkovážnym kresťanom. Sväté písmo nádherne opisuje, ako celé stvorenie chváli a poslúcha svojho Stvoriteľa, ktorý *„vypúšťa svetlo, a ono ide; volá naň, a ono poslušne prichádza; hviezdy dávajú svetlo na svojich strážach a radujú sa; sú povolané a hovoria: ‚Tu sme,‘ a s radosťou žiaria tomu, kto ich stvoril.“* (Bar 3, 33–35).

A jedine človek, stvorený na Boží obraz, obdarený rozumom a slobodnou vôľou, povolaný k svätosti a večnej blaženosti, sa zdráha poslúchať svojho Boha a vzpiera sa jeho zákonom! *„Vetry i more ho poslúchajú“* (Mt 8, 27), a človek, najviac poctený a

milovaný, sa mu protiví! *„Synov som vychoval a pozdvihol, ale oni mnou pohrdli. Vôl pozná svojho hospodára a osol jasle svojho pána. Izrael však mňa nepoznal a môj ľud nerozumel.“* (Iz 1, 2–3).

---

9. júna sa pripomínajú aj svätý Vincenc, učeník z Agauna vo Francúzsku; svätá Pelágia, panna a mučeníčka z Antiochie; svätý Maximian, biskup zo Syrakúz; svätý Richard, biskup z Apúlie; svätý Kolumba, kňaz zo Škótska; svätý Julián, mních z Edessy v Sýrii a ďalší.

10. JÚN

Sv. Margaréta, kráľovná Škótska (11. stor.)

Anglický kráľ Edmund, prezývaný *„Železné rameno“,* bol v roku 1016 úkladne zavraždený. Jeho nástupca, dánsky kráľ Knut Veľký, poslal Edmundových nedospelých synov Edmunda a Eduarda k svojmu nevlastnému bratovi Olafovi do Švédska, aby sa ich zbavil. Olaf ich však nechcel ponechať u seba, obávajúc sa možných komplikácií, a preto ich poslal do Uhorska. Tam sa ich ujal svätý kráľ Štefan a dal ich starostlivo vychovať. Mladší z bratov, Eduard, sa v Uhorsku oženil s Agátou, neterou sv. Štefana a blízkou príbuznou cisára Henricha II. Svätého. Z ich manželstva sa narodili tri deti: Edgar, Margaréta a Kristína.

Medzitým sa na anglický trón znovu dostal kráľ z anglosaského rodu, Eduard Vyznávač, ktorý bol bezdetný. Podarilo sa mu vyžiadať od cisára Henricha II., aby po jeho smrti mohol na trón nastúpiť jeho bratranec Eduard, žijúci vo vyhnanstve v Uhorsku. Eduard sa teda s manželkou a deťmi v roku 1054 vrátil do Anglicka, kde ho ľud radostne prijal. Avšak Eduard zomrel v Londýne už v roku 1057. Po smrti panujúceho kráľa Eduarda Vyznávača sa na trón násilím dostal jeho švagor, mocný gróf Harald, porušujúc právo korunného dediča, desaťročného Edgara. Vtedy povstal normanský vojvoda Viliam, ktorý si nárokoval anglickú korunu. So svojou vojenskou flotilou priplával k brehom Kentu, zvíťazil v krvavej bitke pri Senlaku nad Haraldom, podmanil si Anglicko a dal sa v Londýne korunovať za kráľa.

Mnohí anglosaskí páni zostali verní princovi Edgarovi a pripravovali sa na odpor proti uchvatiteľovi Viliamovi Normanskému na severe krajiny, no ich snahy boli neúspešné. Za týchto okolností vdova po Edgarovi, Agáta, spoznala, že jej rodine hrozí v Anglicku veľké nebezpečenstvo, a rozhodla sa, že sa so synom a dcérami Margarétou a Kristínou vráti do svojej vlasti v Uhorsku. Nastúpila s deťmi na loď smerujúcu k pevnine. Avšak morská búrka zahnala loď na škótske pobrežie, kde bola Agáta s deťmi nútená vystúpiť. Našťastie, škótsky kráľ Malcolm III. sa nad nimi zľutoval, vzal skúšanú Agátu a jej siroty pod svoju ochranu a prijal ich na svoj kráľovský dvor, kde im preukazoval rôzne služby.

Z Agátiných detí vynikala Margaréta už v útlom veku skvelými darmi ducha, dobrotou srdca a nežnou zbožnosťou. Narodená vo vyhnanstve a skoro osirotená o

otca, prežila s matkou, bratom a sestrou veľké utrpenie, až bol jej život v ohrození. Práve v týchto skúškach sa Margaréta naučila pohŕdať prelietavým svetom a hľadať pravé šťastie v Bohu. Utrpenie sa pre ňu stalo školou kresťanskej múdrosti a upevnilo jej povahu. Už na dvore sv. Štefana v Uhorsku si obľúbila modlitbu a bohabojný život, a neskôr sa v Škótsku, s pomocou Božej milosti, dokonale upevnila v kresťanských cnostiach. Jej jedinou snahou bolo prehlbovať svoju lásku k Bohu a páčiť sa mu. Svet, jeho poklady a rozkoše považovala za márnosť a uchovávala si v srdci posvätný pokoj, ovocie lásky k Bohu, bez ohľadu na to, či sa osudy jej rodu zlepšovali alebo zhoršovali.

Margaréta sa rozvíjala ako spanilá ruža a vynikala krásou; ešte viac však žiarila panenskými cnosťami, horúcou láskou k Bohu, neunavenou vrúcnosťou v modlitbe a rozjímaní, nepoškvrnenou čistotou srdca, pokorou, skromnosťou, láskavosťou a milosrdenstvom k chudobným. Keď Margaréta vyrástla na pôvabnú mladú ženu, škótsky kráľ Malcolm III. ju požiadal o ruku, čo ju veľmi prekvapilo a znepokojilo. Malcolm bol totiž surový bojovník, na ktorého rukách spočívala nevinná krv mnohých nešťastných ľudí. Počas výpravy Viliama Normanského na sever Anglicka boli obyvatelia niektorých oblastí patriacich k Škótsku násilne prinútení podriadiť sa anglickému kráľovi. Sotva však Viliam so svojím vojskom odtiahol, kráľ Malcolm na tieto oblasti zaútočil, aby kruto potrestal obyvateľov za ich podriadenosť anglickému kráľovi. Škóti pritom zúrili s ešte väčšou ukrutnosťou ako Normani. Pustošili dediny, chrámy a kláštory, zabíjali starcov i deti a odvádzali mužov, ženy a mládencov do otroctva.

Práve po tejto lúpežnej výprave sa Malcolm uchádzal o ruku Margaréty, ktorá bola anjelsky čistá a nábožná. Povzbudzovaná matkou a bratom k sobášu si Margaréta vyžiadala čas na rozmyslenie a vrúcne prosila Boha o radu. Nakoniec sa rozhodla, z lásky k matke, bratovi a sestre, podstúpiť veľkú obetu, ktorá sa od nej žiadala, a v roku 1070, vo veku dvadsaťštyri rokov, vstúpila do manželstva s kráľom Malcolmom.

Manželstvo Margaréty a kráľa Malcolma III. bolo dielom Božej prozreteľnosti. Pôvabná, duchaplná a cnostná kráľovná si svojou milou povahou čoskoro získala prevahu nad kráľom, zmierňovala jeho drsné spôsoby, zušľachťovala jeho ducha,

krotila jeho vášne, odvracala ho od násilia a nespravodlivosti a viedla ho k šľachetným skutkom. Ako anjel strážny ho všade sprevádzala a bdela nad ním. Drsný bojovník nakoniec úplne podľahol moci veľkých darov ducha a žiarivých cností svojej manželky a úplne sa zmenil.

S kráľom sa radila vo všetkých štátnych záležitostiach a získala plnú slobodu v správe niektorých kráľovských majetkov. Margaréta sa stala neobmedzenou vládkyňou na kráľovskom dvore a svoju moc využívala na česť a slávu Boha, ako aj na časné a večné blaho ľudí. Starala sa o rozkvet náboženstva v krajine, o zveľadenie Božích služieb a vybudovala či obnovila mnoho chrámov Pána a kláštorov. Neustále zamestnávala niekoľkých umelcov a remeselníkov, ktorí vyrábali oltáre, posvätné obrazy, sochy, kríže a bohoslužobné nádoby. Kráľovské komnaty sa stali skladiskom kostolného textilu a bohoslužobných rúch, ktoré Margaréta spoločne so svojimi zbožnými dvornými dámami tkala a vyšívala.

Po práci sa vrúcne modlila, rozjímala o náboženských pravdách, čítala Sväté písmo a diskutovala s kňazmi o cirkevných záležitostiach. Každý deň sa zúčastňovala na sv. omši, dychtivo počúvala Božie slovo, počas sviatkov sa zúčastňovala na ranných chválach, ktoré kňazi spievali v noci, a často prijímala sväté prijímanie. Prísne dodržiavala cirkevné pôsty, v advente a počas štyridsaťdňového pôstu jedla iba chlieb a pila vodu. Od svojho spovedníka žiadala, aby k nej bol prísny a bez obalu jej vytýkal každú chybu, hovoriac, že lepšie sú rany karhajúceho priateľa ako bozky lichotivého nepriateľa.

Na svojom dvore netolerovala žiadne osoby, na ktoré padalo podozrenie z nečestnosti, a za komorné a dvorné dámy si vyberala iba cudné panny a ženy, ktoré svojím slovom a príkladom nabádala k horlivému plneniu Božích a cirkevných prikázaní, najmä k častejšiemu prijímaniu Oltárnej sviatosti. Spánku venovala iba málo času a počas nocí sa oddávala modlitbám a rozjímaniu o utrpení Pána. Počas týchto modlitieb a rozjímaní prijímala od Boha sladkú útechu a slzy radosti. Vo svojej reči bola opatrná a aj v kráľovskom rúchu zostávala skromnou a pokornou služobnicou Kristovou.

V Škótsku v tom čase vládli rôzne neporiadky. Ľudia zanedbávali sväté sviatosti, znesväcovali nedele a sviatky prácou, nedodržiavali cirkevné pôsty, oddávali sa poverám, úžerníci zdierali ľud a páni často žili v neusporiadaných manželstvách a dopúšťali sa svätokupectva. Kráľovná Margaréta sa neúnavne zasadzovala o nápravu týchto neporiadkov a o zveľadenie kresťanských mravov a cirkevnej disciplíny v krajine. Na tento účel nabádala biskupov, aby zvolávali cirkevné snemy. Na jednom z týchto snemov bola osobne prítomná a odporučila zhromaždeným duchovným aj šľachticom prísne dodržiavanie cirkevných prikázaní.

Nábožná kráľovná bola štedrou dobrodinkou chudobných a nešťastných. Považovala celé Škótsko za jednu rodinu a seba za matku všetkých svojich poddaných, o ktorých večné aj časné blaho sa s láskou starala. Kedykoľvek šlo o pomoc nešťastníkom, neváhala rozdávať ani svoje klenoty, ba ani drahocenné šaty. Neraz rozdala všetko, čo mala, a musela požiadať manžela o podporu. Keď sa objavila na ulici, hrnuli sa k

nej siroty, vdovy, starci a chorí, ktorí od nej nikdy neodchádzali naprázdno. Jej palác bol cez deň plný chudobných žiadateľov, ktorým rozdávala oblečenie, peniaze a jedlo. Starala sa o sedem sirôt, ktoré sama vychovávala, obliekala a živila, a nikdy nezasadla k svojmu kráľovskému stolu, kým tieto deti nenasýtila. Vo svojich komnatách denne kŕmila množstvo chudobných, ktorým niekedy sama posluhovala a umývala nohy. Navštevovala chudobných chorých v ich domoch a nemocniciach, nosiac im jedlo, peniaze a útechu. Kráľ si milosrdné skutky svojej manželky vysoko cenil a často ju sprevádzal pri rozdávaní almužny a návšteve chorých.

Osobitnú pozornosť Margaréta venovala anglosaským zajatcom, ktorých bolo v tom čase v Škótsku mnoho. Po celej krajine rozosielala poslov, aby ich našli, a vykupovala ich zo zajatia. Tým, ktorých nebolo možné vykúpiť, poskytovala štedrú podporu.

Bystrému oku Márie neušlo žiadne bezprávie, ktorým ľud trpel. V tom čase bolo v Škótsku, ako aj v iných krajinách, bežným zvykom, že vždy, keď kráľ niekam cestoval, jeho sprievod sužoval ľudí, vydieral ich a okrádal. Margaréta svojou láskavosťou presvedčila kráľa, aby týmto neporiadkom urobil koniec. Manželstvo Margaréty bolo požehnané šiestimi synmi a dvoma dcérami. Bohabojná matka sa o ich výchovu starala s veľkou starostlivosťou. Zabezpečila im zbožných a svedomitých učiteľov a sama dohliadala na to, aby deti napredovali nielen vo vzdelaní, ale aj v bázni Božej a kresťanských mravoch. Aby sa pre deti nestali pohoršením, dbala na to, aby na kráľovský dvor neprišiel nikto, kto by nebol bezúhonný.

Starostlivá matka opakovala s deťmi, čo sa naučili od svojich učiteľov, a keď sa niektoré z nich dopustilo poklesku, neváhala ho potrestať. Vodila ich do chrámu Pána, modlila sa s nimi a vštepovala im do sŕdc lásku k Bohu a k blížnym, horlivosť v službe Bohu a nenávisť k hriechu. Často im hovorila: *„Milé deti, bojte sa Pána Boha, lebo kto sa ho bojí, nebude mať nedostatok, a ak ho budete milovať, obdarí vás šťastím na tomto svete a po smrti večnou blaženosťou so všetkými svätými.“* Okrem toho sa neprestávala modliť za svoje deti, aby ich Boh zachoval nevinnými a posvätil ich duše svojou milosťou.

Boh tejto výnimočnej matke požehnal. Traja z jej synov neskôr slávne vládli v Škótsku a jeden z nich, kráľ Dávid, zomrel ako svätec. Z dcér sa Matilda stala kráľovnou Anglicka a je taktiež uctievaná ako svätica. Počas dvadsiatich dvoch rokov šírila kráľovná Margaréta požehnanie v Škótsku. Napokon ochorela na ťažkú chorobu, ktorá ju sužovala pol roka. Zbožná kráľovná znášala túto skúšku trpezlivo, opakujúc stále tú istú modlitbu: *„Pane Ježišu Kriste, ktorý si svojou smrťou daroval svetu život, vysloboď ma zo všetkého zlého!“*

Keď cítila, že sa jej život chýli ku koncu, dala sa preniesť do chrámu Pána. Tam vykonala celoživotnú spoveď, prijala Telo Pána a sviatosť posledného pomazania. Potom povedala svojmu spovedníkovi: *„Dve veci vám, ctihodný otče, kladiem na srdce: Po prvé, aby ste na mňa pamätali v modlitbách počas svätej omše, kým budete žiť, a po druhé, aby ste sa ujali mojich synov. Bdejte nad nimi, aby sa báli Boha a milovali ho. Ak sa stane, že niektoré z mojich detí bude povýšené, neprestávajte mu*

byť učiteľom a dbajte na to, aby sa nestalo pyšným, aby Boha nehnevalo lakomosťou a nezanedbávalo svoju spásu. Prosím vás, sľúbte mi to pred Bohom.“

Štyri dni pred jej smrťou padol kráľ Malcolm III. a ich najstarší syn v bitke s Anglickom. Kráľovná sa o tejto smutnej správe dozvedela, keď už umierala. Pozbierala zvyšok svojich síl, pozdvihla oči k nebu a nahlas sa modlila: *„Chválim ťa a vzdávam ti vďaky, všemohúci Bože, že si ma v poslednej hodine môjho života navštívil touto skúškou, aby som ju trpezlivo znášala a takto odčinila svoje hriechy.“* Potom sa ďalej modlila: *„Pane Ježišu Kriste, Synu Boží, ktorý si z vôle svojho Otca pôsobením Ducha Svätého dal svetu život, vysloboď ma!“* Po týchto slovách dňa 16. novembra 1093 vo veku 40 rokov vypustila dušu.

Jej tvár, zoslabnutá pôstmi a dlhou chorobou, po smrti zažiarila krásou a Boh potvrdil jej svätosť mnohými zázrakmi. Pápež Inocent IV. ju v roku 1251 vyhlásil za svätú, pápež Klement X. ju ustanovil za patrónku Škótskeho kráľovstva a pápež Inocent XII. nariadil, aby sa jej pamiatka slávila v katolíckej Cirkvi 10. júna.

Poučenie:

Svätá kráľovná Margaréta dáva kresťanským rodičom dokonalý príklad, ako majú správne vychovávať svoje deti. Táto vzorná matka učila svoje deti svätej viere a Božím zákonom, dôsledne bdejúc nad ich mravmi. Trestala ich, keď sa previnili, a svojím svätým životom im ukazovala, ako majú milovať Boha, vyhýbať sa hriechu a dosiahnuť spásu. Akú hroznú vinu si na seba privolávajú ľahostajní rodičia, ktorí sa vôbec nestarajú o náboženskú a mravnú výchovu svojich detí a svojou ľahostajnosťou vo viere a svetským duchom ich kazia! Takíto zaslepení rodičia dávajú svoje deti zdokonaľovať v tanci, rôznych hrách a iných márnivostiach, no zanedbávajú starostlivosť o to, aby ich deti poznali Boha a svoje náboženské povinnosti. Vodievajú ich do hostincov, divadiel, na plesy a výlety, ale nikdy ich neberú do chrámu Pána na svätú omšu či na kázne. Dovoľujú deťom čítať oplzlé a protináboženské knihy, no nezabezpečia im ani modlitebné knihy, ani akékoľvek náboženské či vzdelávacie spisy. Nemodlia sa s nimi, nenapomínajú ich k mravnosti, dovoľujú im všetko a nekarhajú ich za poklesky, ani nepripustia, aby ich niekto zaslúžene pokarhal.

Skúsenosť ukazuje, do akých smutných koncov vedie takéto svetské vychovávanie mládeže. *„Kto šetrí palicu, nenávidí svojho syna, ale kto ho miluje, včas ho tresce“* (Prís 13, 24). Nevydarení mladíci sú právom považovaní za *„nešľahaných“,* pretože ich rodičia netrestali a takto sami zapríčinili ich mravnú zvrhlosť. Takíto bez náboženstva a svetsky vychovaní nešľachetníci sú zaslúženým trestom pre svojich zaslepených rodičov, sú postrachom všetkých šľachetných ľudí, hrozným bremenom pre svojich krajanov a hanbou svojej vlasti. *„Neskrotený kôň bude tvrdohlavý a rozmarný syn bude opovážlivý. Nedávaj mu voľnosť v mladosti a neprehliadaj jeho nerozvážnosti. Zohýbaj jeho šiju od mladosti a tresci jeho boky, kým je malý, aby sa nezatvrdil, neveril ti a nespôsobil ti bolesť duše. Vychovávaj svojho syna a usiluj sa o neho, aby ťa jeho nerozumnosť neurazila.“* (Sir 30, 8–13)

Dňa 10. júna si pripomíname sv. Getulia, rímskeho mučeníka; sv. Bazilida a jeho spolumučeníkov v Ríme; sv. Zachariáša, mučeníka v Nikomédii; sv. Krispula a sv. Restituta, mučeníkov v Španielsku; sv. Maurina, opáta a mučeníka v Kolíne nad Rýnom; sv. Olíviu, pannu a mučeníčku v Palerme na Sicílii a iných.

11. JÚN

I. Sv. Barnabáš, apoštol Pána (1. stor.)

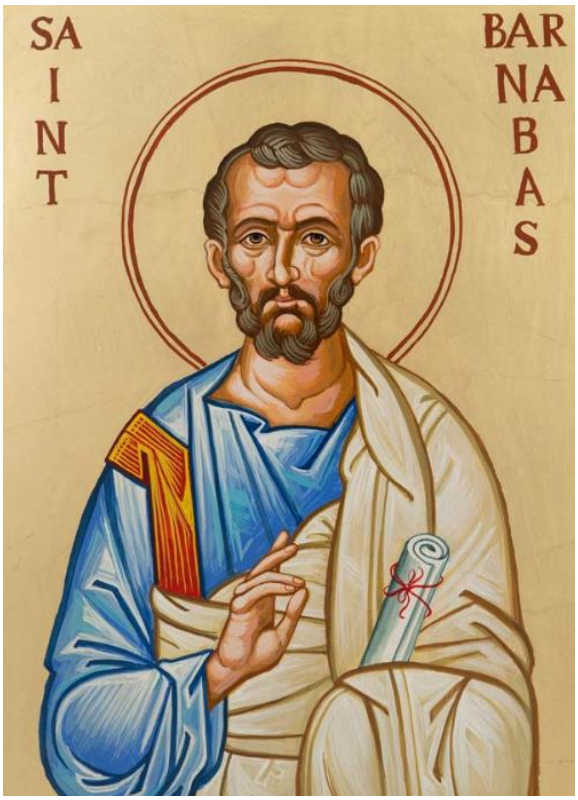

Okrem dvanástich Kristových apoštolov, ku ktorým neskôr pripojili Pavla, bol v počiatkoch kresťanstva čestný titul apoštol udeľovaný aj niektorým horlivým pomocníkom vyvolených pilierov Cirkvi, ktorí spolu s nimi šírili evanjelium. Medzi nimi bol najvýznamnejší Barnabáš. Rodným menom Jozes alebo Jozef, pochádzal z kňazského rodu Lévi. Narodil sa na ostrove Cyprus a podľa tradície prišiel do Jeruzalema, aby sa u múdreho Gamaliela učil Starý zákon. Keď Kristus Pán zázračne uzdravil pri rybníku Bethesda človeka chorého 38 rokov, Barnabáš v neho uveril a stal sa jedným zo sedemdesiatich učeníkov.

Pre svoju milú povahu a rečnícky dar, ktorým bol obdarený, dostal od apoštolov meno Barnabáš, čo sa vykladá ako *„syn proroctva, syn Božej inšpirácie, syn útechy“.* Po nanebovstúpení Pána zostal v Jeruzaleme, predal svoj majetok a výťažok položil k nohám apoštolov, aby bol rozdelený medzi chudobných veriacich. Keď Pavol tri roky po svojom obrátení, okolo roku 40, prvýkrát prišiel do Jeruzalema, učeníci Pána mu nedôverovali a báli sa ho. Vtedy sa ho ujal Barnabáš, priviedol ho k apoštolom Petrovi a Jakubovi a vyrozprával im, ako Pavol na ceste do Damasku videl Pána, rozprával s ním, obrátil sa a v Damasku smelo konal v mene Ježiša. (Sk 9, 26–27).

Keď za čias prvého prenasledovania Cirkvi bol diakon Štefan ukameňovaný, mnohí učeníci opustili Jeruzalem a rozišli sa po susedných krajinách, kde horlivo kázali evanjelium. Niektorí muži z Cyreny a Cypru, ktorí vtedy prišli z Jeruzalema do Antiochie, priviedli v tomto meste mnohých ľudí k viere. Keď apoštoli v Jeruzaleme počuli o šírení evanjelia v Antiochii, poslali tam Barnabáša, aby riadil tamojší zbor veriacich a pracoval na jeho rozkvete.

Keď Barnabáš prišiel do Antiochie, svojou požehnanou činnosťou čoskoro rozmnožil počet veriacich v tomto meste. (Sk 11, 24). Barnabáš, muž dobrý, plný Ducha Svätého a

viery, rýchlo pochopil veľkú dôležitosť ľudnatého mesta Antiochie pre šírenie kresťanskej viery medzi pohanmi. Keď sa počet veriacich v Antiochii neustále zvyšoval, Barnabáš sám už na túto úlohu nestačil. Preto sa vybral do Tarsu, kde vyhľadal Pavla, vedomý si toho, že Pán ho vyvolil za apoštola pohanov. Pavol s radosťou prijal jeho výzvu, aby sa presunul do Antiochie a spolu s ním pracoval na Pánovej vinici. Obaja pôsobili v Antiochii vyše roka a s veľkým požehnaním hlásali evanjelium.

Antiochijská Cirkev rástla a rozkvitala natoľko, že Kristovi učeníci boli v tomto meste prvýkrát nazvaní kresťanmi. (Sk 11, 25–26). V tom čase, za vlády cisára Klaudia, vypukol v Palestíne hlad spôsobený neúrodou. Veriaci v Antiochii sa preto rozhodli, každý podľa svojich možností, pomôcť bratom v Judei. Urobili zbierku a tieto prostriedky poslali do Jeruzalema prostredníctvom Pavla a Barnabáša. (Sk 11, 29–30). Keď apoštoli túto službu vykonali, pripojil sa k nim Barnabášov príbuzný Marek a spolu sa vrátili do Antiochie. (Sk 12, 25).

Veriaci v Antiochii, žijúci podľa Kristovho zákona, sa denne schádzali na bohoslužby. Raz, keď slúžili Pánovi a postili sa, povedal im Duch Svätý: *„Oddeľte mi Šavla a Barnabáša na dielo, ku ktorému som ich povolal.“* Po modlitbách a pôste na nich vložili ruky a vyslali ich. Duch Svätý povolal oboch mužov na šírenie evanjelia medzi pohanmi. (Sk 13, 1–3). Spolu s Markom sa vydali z Antiochie do prístavného mesta Seleukia a odtiaľ sa plavili na Cyprus. V meste Salamis kázali Božie slovo v židovských synagógach. Prešli celý ostrov od východu na západ a prišli do mesta Pafos, kde Pavol z moci Božej potrestal slepotou klamára Elymasa. Keď vládca ostrova Sergius videl tento Pavlov zázrak, ohromený uveril učeniu Pána.

Z Pafosu sa apoštoli plavili na pobrežie Malej Ázie a prišli do Pergy v Pamfýlii. Tu sa Marek od nich odlúčil, lebo nevládal znášať útrapy apoštolskej cesty, a vrátil sa do Jeruzalema. Pavol a Barnabáš pokračovali a hlásali evanjelium najprv Židom v Antiochii Pisídskej. Keď ich Židia odmietali, obrátili sa k pohanom, ktorí ich slová ochotne počúvali a mnohí uverili. Keď to videli zatvrdnutí Židia, tak apoštolov z oblasti vyhnali. Tí si striasli prach zo svojich nôh na znamenie svedectva a odišli do Ikónie v Lykaónii. (Sk 13, 4–52).

V Ikónii sa apoštoli utiahli do synagógy a so zanietením tam kázali, takže veľké množstvo Židov aj pohanov uverilo. Ale neveriaci Židia vedení závisťou poštvali pohanov proti veriacim. Apoštoli tam zotrvali dlho, odvážne kázali v Pánovom mene, ktorý potvrdzoval ich slová zázrakmi. Mesto sa však rozdelilo: niektorí boli so Židmi, iní s apoštolmi. Keď sa Židia a pohania rozhodli apoštolov potupiť a ukameňovať, dozvedeli sa o tom a utiekli do Lykaónskych miest, do Lystry a Derby, kde ďalej kázali evanjelium.

V Lystre počúval Pavla chromý muž od narodenia. Pavol, vidiac jeho vieru, ho zázračne uzdravil, takže muž vstal a chodil. Pohania, ohromení zázrakom, pokladali Pavla a Barnabáša za bohov – Barnabáša za Jupitera a Pavla za Merkúra. Kňaz Jupitera chcel apoštolom obetovať zvieratá, ale tí si roztrhli svoje šaty a naliehavo ich od tohto bláznovstva odhovárali. Aj tam však prišli zo susedných miest Židia,

ktorí podnietili zástupy proti apoštolom. Pavla kameňovali a vytiahli ho za mesto, mysliac si, že zomrel. Keď ho však obkolesili veriaci, vstal a vrátil sa do mesta. Na druhý deň odišiel spolu s Barnabášom do Derby.

Keď obaja apoštoli hlásali evanjelium v tom meste a priviedli mnohých k viere, vrátili sa do Lystry, Ikónie a Antiochie Pisídskej. Posilňovali mysle učeníkov a povzbudzovali ich, aby zostávali vo viere a trpezlivo znášali všetky súženia na ceste k Božiemu kráľovstvu. Po mnohých nebezpečenstvách sa napokon opäť vrátili do Antiochie v Sýrii, odkiaľ sa pôvodne vydali na túto apoštolskú cestu. Zhromaždenej Cirkvi s radosťou rozprávali o veľkých veciach, ktoré Boh skrze nich vykonal, a o tom, ako otvoril pohanom dvere viery. (Sk 14, 1–27).

Medzi kresťanmi však vznikol spor o to, či veriaci z pohanstva sú viazaní Mojžišovými obradnými predpismi, najmä či sa musia dať obrezať. Preto v roku 51 Cirkev v Antiochii vyslala Pavla a Barnabáša na apoštolský snem do Jeruzalema, kde sa mal tento spor vyriešiť. Apoštoli cestovali cez Feníciu a Samáriu, kde všade oznamovali radostnú správu o obrátení pohanov. Po príchode do Jeruzalema ich prijala Cirkev, apoštoli aj starší. Rozprávali o tom, aké veľké veci Boh skrze nich vykonal. Na sneme najskôr vystúpil Peter, a potom Barnabáš a Pavol, ktorí hovorili o zázrakoch a skutkoch, ktoré Boh vykonal medzi pohanmi prostredníctvom ich služby. Snem rozhodol, že veriaci z pohanstva nie sú povinní podriadiť sa obrezaniu. Pavol a Barnabáš sa vrátili do Antiochie, kde zhromaždili kresťanskú obec a prečítali im list o rozhodnutí snemu, ktorý poslali apoštoli z Jeruzalema. (Sk 15, 1–30).

O rok neskôr sa Pavol a Barnabáš rozhodli opäť vydať na apoštolskú cestu. Barnabáš chcel, aby s nimi šiel aj jeho príbuzný Marek, ale Pavol to odmietol, pretože Marek sa počas prvej cesty neosvedčil. Vznikol medzi nimi spor. Pavol, známy svojou prísnosťou, nechcel prijať spoločníka, ktorý nepreukázal vytrvalosť, zatiaľ čo miernejší Barnabáš chcel Markovi poskytnúť príležitosť na nápravu. Keď sa v tejto veci nedohodli, Pavol si vybral za spoločníka Sílasa a vydal sa s ním na cestu. Barnabáš sa so svojím príbuzným Markom vydal na Cyprus. (Sk 15, 36–40).

Od chvíle, keď sa Barnabáš oddelil od Pavla a samostatne hlásal evanjelium, už v Písme svätom nie sú správy o jeho pôsobení. Pavol sa o ňom však ešte zmieňuje vo svojom prvom liste Korinťanom ako o horlivom služobníkovi evanjelia, ktorý sa živil prácou vlastných rúk, podobne ako on sám. (1 Kor 9, 6). Niet pochýb, že Barnabáš ďalej horlivo hlásal Božie slovo na rôznych miestach a priviedol k viere mnohých pohanov. Podľa tradície sa napokon vrátil do svojej vlasti na Cyprus, kde neúnavne pracoval na Pánovej vinici. Táto činnosť proti nemu podnietila nenávisť zatvrdnutých Židov, ktorí ho v roku 60 ukameňovali.

Jeho hrob pri meste Salamis bol v 5. storočí za vlády cisára Zenóna objavený svätým Athemiom. Cisár dal na tomto mieste postaviť chrám a uložil doň jeho relikvie.

Poučenie:

Svätý Barnabáš, podobne ako mnohí ďalší prvotní kresťania, dal svoj majetok apoštolom, aby ho rozdelili medzi chudobných veriacich. Tak z lásky k chudobnému

Spasiteľovi dobrovoľne prijal chudobu. Takáto dobrovoľná chudoba je hrdinskou cnosťou, ktorú Kristus odporúča ako výnimočný prostriedok na dosiahnutie dokonalosti, no neukladá ju všetkým veriacim ako povinnosť.

Boh dovolil kresťanom usilovať sa o čestné nadobudnutie majetku a jeho spravovanie. Majetok by však mal slúžiť na osobné potreby iba do tej miery, ako je to nevyhnutné; zvyšok by mal byť uložený *„na úrok u Boha“*, na Božiu slávu a pre dobro blížnych. Nadmerné naháňanie sa za bohatstvom je však nebezpečné, pretože človeka ľahko zvádza do pokušenia, škodlivých túžob a záhuby. (1 Tim 6, 9). Bohatstvo môže zaslepiť myseľ človeka, otráviť jeho dušu a viesť ho k márnotratnosti, nezriadeným rozkošiam, pýche, duchovnému zanedbávaniu a zabúdaniu na Boha. Preto sa radšej snažme nadobudnúť *„bohatstvo dobrých skutkov“* a uspokojme sa s tým, že máme jedlo a odev. (1 Tim 6, 8).

II. Sv. Félix a sv. Fortunát, bratia mučeníci (3. stor.)

Za vlády krutých cisárov Diokleciána a Maximiana prišiel do mesta Akvilea v severnom Taliansku miestodržiteľ Eufémius. Ten vstúpil do chrámu zasväteného Jupiterovi, kde obetoval, a následne vydal rozkaz, aby všetci obyvatelia mesta bezodkladne prišli a obetovali pohanským bohom. Mnohí slabosi v strachu pred trestami udávali skrytých kresťanov, bez ohľadu na priateľské či rodinné väzby, čím sa naplnilo Kristovo proroctvo: *„Brat vydá brata na smrť, a otec syna; deti povstanú proti rodičom.“* (Mt 10, 21).

K miestodržiteľovi prišiel úradník Apamius s oznámením, že do Akviley prišli dvaja cudzinci, rodní bratia, ktorí sa hlásia ku kresťanstvu. Okamžite boli vyslaní vojaci, aby ich zatkli a priviedli pred súd. Našli ich v hostinci na modlitbách, zviazali ich za ruky a krk a odviedli k súdnemu tribunálu. Keď bratia vstupovali do súdnej siene, bili sa do pŕs, potichu sa modlili a značili si čelá krížom. Na otázku, ako sa volajú a odkiaľ pochádzajú, odpovedal starší brat Félix: *„Moje meno je Félix (šťastný) a môj brat sa volá Fortunát. Sme kresťania a pochádzame z neďalekého mesta Vicenza. Videli sme, ako u nás pohania obetujú nečistým modlám, a radšej sme odišli, aby sme žili medzi divokou zverou v lese, než s modloslužobníkmi.“* Eufémius sa ich spýtal: *„Či ste nepočuli, že naši cisári nariadili prísne trestať každého kresťana, ktorý sa klania Kristovi?“* Obaja bratia vyznali, že nespravodlivým a bezbožným cisárskym zákonom sa nepodrobia. Sudca nariadil natiahnuť ich na škripec a biť ich kyjakmi. Uprostred múk sa obaja bratia modlili: „*Pane Ježišu Kriste, chválime a oslavujeme teba, že si ráčil dobrotivo vykonať na nás to, čo Duch Svätý povedal ústami Dávida: ‘Aké dobré a utešené je, keď bratia spolu žijú v jednote.’ Prosíme ťa, udeľ nám milosť, aby sme vytrvali v povolaní, v ktorom si nás vyvolil na slávu svojho mena a na posilnenie sŕdc veriacich v teba. Nech pohania poznajú, že okrem teba niet iného Boha, ktorému anjeli slúžia.“*

Keď vládca počul túto modlitbu, vykríkol: *„Neviete, že cisári nenávidia Kristovo meno?“* Félix mu odpovedal: *„Čím viac sa hneváte a zúrite proti nám, tým väčšia bude*

naša sláva.“ Vládca sa zasmial: *„Bedári, akú slávu budete mať, keď vás pripravím o život?“* Fortunát odpovedal*: „Tento svet a jeho sláva pominú, ale sláva, ktorú Boh pripravil pre tých, čo v neho veria, bude trvať naveky.“* Eufémius nariadil znova ich natiahnuť na škripec, páliť fakľami, liať na nich horúci olej a biť ich olovenými palicami po tvári. Napriek ukrutnostiam bratia trvali vo viere a na výzvy, aby obetovali pohanským bohom, odpovedali: *„Naša spása je v Kristovi a vaše mŕtve modly sa nedokážu ani samy zachrániť, keď ich rozbijeme na kusy. Vymýšľajte na nás muky, aké len chcete; s pomocou Boha sa nedáme zastrašiť, lebo Pánov anjel nám pomáha a posilňuje naše údy.“*

Keď Félix a Fortunát zostali pevní vo viere, jeden zo sudcov poradil Eufémiovi: *„Títo muži sa chvália všetkým, čo ich postihlo, a považujú to za česť a slávu; radšej ich odsúď na smrť.“* Miestodržiteľ ho poslúchol a nariadil ich popraviť mečom.

Bratia boli odvedení za mesto na popravu. Na popravisku pokľakli, pobozkali sa a začali sa spoločne modliť Otčenáš. Pre meno Ježiša Krista boli sťatí mečom dňa 11. júna 296.

Kresťania z Akviley v noci preniesli telá oboch svätých mučeníkov a tajne ich s najväčšou úctou pochovali. Keď sa kresťania z Vicenzy dopočuli o umučení svojich rodákov, svätého Felixa a Fortunáta, prišli do Akviley a požiadali o ich telá. Akvilejskí veriaci sa spočiatku zdráhali ich vydať, no nakoniec, obávajúc sa pohanov, dospeli k dohode. Telo sv. Fortunáta spolu s hlavou sv. Felixa zostalo v Akvileji, zatiaľ čo Vicenzskí kresťania získali telo sv. Felixa a hlavu sv. Fortunáta. Veriaci oboch miest si tieto relikvie vážili viac než zlato a drahé kamene. Dva kúsky týchto svätých ostatkov daroval v roku 1370 cisár Karol IV. pražskému katedrálnemu chrámu.

Poučenie:

„Naša spása je v Kristovi,“ zvolali svätí bratia Félix a Fortunát, keď ich počas mučenia presviedčali, aby obetovali klamným bohom a tak si zachránili život. Svätý Bernard hovorí: *„Kresťan, vedz, že Ježiš Kristus je tvoj Pán, tvoj Vykupiteľ a Spasiteľ. V ňom nájdeš všetko, po čom túžiš. Ak si chorý, on je lekár; ak blúdiš, on je vodca; ak bojuješ s nepriateľmi, on bojuje s tebou; ak si smädný, on je tvoj nápoj; ak si zarmútený, on je tvoja útecha; ak je tvoja duša zahalená temnotou, on je svetlo; ak si chudobný a opustený, on je tvoj Otec.“*

„V nikom inom niet spásy, lebo niet pod nebom iného mena, daného ľuďom, v ktorom by sme mali byť spasení.“ (Sk 4, 12).

Dňa 11. júna sa tiež pripomína pamiatka sv. Parízia, mnícha rádu kamaldulských; sv. Meinverka, biskupa Paderbornského († 1036); sv. Flory, panny rádu sv. Jána Krstiteľa; blahoslavenej Jolanty (Heleny), dcéry uhorského kráľa Bela IV., kňažnej kališskej a abatiše v Hnezdne († 1298) a ďalších.

12. JÚN

Sv. Ján z Fakunda, augustiniánsky kňaz (15. stor.)

V španielskom meste Sahagun v niekdajšom kráľovstve León žili zbožní manželia Ján Consalvi z Castrilla a Sancia Martínezová. Dlho nemali deti, až si v roku 1419 vyprosili modlitbami a dobrými skutkami syna, ktorému dali meno Ján. Ten pod starostlivým dohľadom rodičov prejavoval už v detstve vážnu povahu a záľubu v modlitbe. Často prerušoval hry so svojimi rovesníkmi, aby ich napomínal k zbožnosti a svornosti, ako by už bol kazateľom.

Jeho otec veril, že Ján sa raz stane kňazom, a preto mu podľa vtedajšieho neblahého zvyku zaobstaral faru. Túto faru spravoval dočasne ustanovený kňaz, keď Ján študoval u benediktínskych rehoľníkov vo svojom rodisku. Keď Ján dospel, odmietol prijímať výnosy zo svojej fary a príbuzným, ktorí mu dohovárali, odpovedal*: „Nenúťte ma ku hriechu; nechcem robiť nič, čo by ťažilo moje svedomie.“*

Keď mal Ján dvadsať rokov, otec ho zveril burgoskému biskupovi Alfonzovi. Biskup si obľúbil zbožného mladíka a často sa s ním modlieval cirkevné hodinky. Po šiestich rokoch ho vysvätil za kňaza a prisľúbil mu kanonikát. Ján však najradšej vykonával svoje modlitby v kostole augustiniánskeho kláštora, kde bol kríž, ktorý veriaci veľmi uctievali. Raz počas modlitieb videl, ako sa pred týmto krížom zázračne uzdravil muž sužovaný dnou. Táto udalosť hlboko dojala mladého kňaza, ktorý si uvedomil, že pre množstvo povinností na biskupskom dvore nemôže tak sústredene slúžiť Bohu, ako by si želal. Požiadal biskupa o uvoľnenie a oznámil mu, že sa vzdáva všetkých cirkevných príjmov, aby sa v chudobe a pokore mohol lepšie venovať svojej spáse. Biskup ho márne prehováral a ponúkal mu kanonikát. Ján vytrval a požiadal, aby si mohol ponechať len chudobné kaplánstvo pri kostole sv. Agáty v Burgose, čo biskup napokon schválil.

Od tej doby kňaz Ján každý deň s príkladnou nábožnosťou slúžieval v kostole sv. Agáty svätú omšu a kázal Božie slovo. Po krátkom čase však dospel k presvedčeniu, že ak sa chce stať dokonalým kazateľom, potrebuje ešte dôkladnejšie štúdium teológie. Preto sa v roku 1450 odobral na vysoké školy do mesta Salamanca, kde sa štyri roky usilovne venoval posvätným vedám. Po ukončení štúdií začal kázať v rôznych mestských chrámoch, najmä v kostole sv. Šebastiána, a čoskoro si získal povesť výnimočného duchovného rečníka. Veriaci k nemu prichádzali s túžbou

počúvať ho a vyhľadávali ho pre rady, útechu a príhovory vo svojich potrebách. Túto dôveru si získal najmä svojím prísnym a sebazapieravým životom. Spával len málo, a to na tvrdej posteli, pričom ako vankúš používal kameň, predlžoval si svoje modlitby a rozjímania až do noci a cez deň neúnavne pracoval pre spásu blížnych.

V tom čase bola Salamanca dejiskom krvavých občianskych nepokojov. Dvaja mladí šľachtici v hádke zabili dvoch súperov a následne ušli. Matka zabitých mladíkov prisahala pomstu a s niekoľkými ozbrojenými sluhami ich prenasledovala až do Portugalska, kde ich dostihla a dala zabiť. Tento čin vyvolal medzi rodmi oboch zabitých mladíkov krvavé nepriateľstvo, ktoré rozdelilo celé mesto na dva znepriatelené tábory, bojujúce medzi sebou. Počas týchto nepokojov kňaz Ján z kazateľnice vyzýval na pokoj a zmierenie, modlil sa a podroboval svoje telo kajúcim skutkom, aby vyprosil dar zmierlivosti a mieru pre znepriatelené strany. Často sa dokonca na uliciach staval medzi bojujúcich nepriateľov, aby ich zmieril. Boh požehnal jeho ušľachtilé snahy, a postupne sa vášne medzi občanmi upokojili a v meste opäť zavládol pokoj.

Keďže žil veľmi prísnym spôsobom života a neúnavne pracoval pre dobro ľudí, ochorel a na odporúčanie lekárov sa mal podrobiť bolestivej a nebezpečnej operácii. Súhlasil a sľúbil Bohu, že ak prežije, vstúpi do kláštora. Operácia dopadla úspešne a Ján sa úplne uzdravil. Vďačný Bohu premýšľal, ako najlepšie splniť svoj sľub. Jedného dňa, keď opäť uvažoval o tejto veci a prosil Boha o radu, stretol polonahého žobráka. Daroval mu svoj najlepší odev a vedený vnútorným hlasom, vstúpil do kláštora augustiniánov v Salamanke, kde panovala prísna rehoľná disciplína.

S pokorou a príkladnou poslušnosťou absolvoval noviciát, 28. augusta 1404 zložil slávne rehoľné sľuby a čoskoro bol duchovnými bratmi zvolený za priora. Rehoľník Ján viedol svojich bratov k dokonalosti slovom aj príkladom, bol horlivým spovedníkom a neúnavným kazateľom. Ku kajúcnikom pristupoval s najväčšou láskou a svedomitosťou, snažiac sa v nich vzbudiť dokonalú ľútosť a priviesť ich k úprimnému pokániu, aby napravili svoje správanie, vyhýbali sa príležitostiam ku hriechu, nahradili škody spôsobené blížnym a vrátili neprávom privlastnený majetok.

Na kazateľnici s apoštolskou prísnosťou neohrozene kritizoval hriechy, ktoré vtedy v Salamanke prevládali. Obzvlášť horlivo sa vyjadroval proti pohoršlivému odievaniu žien, proti útlaku chudobných zo strany pánov, proti svárom a zanedbávaniu kresťanských povinností v rodinách zámožných mešťanov. Zbožní ľudia si pre tieto slová priora Jána veľmi vážili a zhromažďovali sa na jeho kázaniach. Tí, ktorých sa jeho výčitky a varovania týkali, však na neho zanevreli, vyhrážali sa mu, a dokonca sa odvážili pripravovať mu úklady.

Raz Ján kázal v meste Alba. Keď vojvoda Don Garcia počul jeho kázeň, pohrozil mu pomstou. Ján mu pokojne odpovedal: *„Nechodím na kazateľnicu, aby som lichotil ľuďom, ale aby som hovoril pravdu. Vedz, pane, že kazateľ musí byť v srdci vždy pripravený hlásať pravdu, aj keby mal za ňu podstúpiť smrť!“* Neskôr, keď sa Ján s jedným sprievodcom, rehoľným bratom, vracal z Alby do Salamanky, rozhnevaný

vojvoda poslal za ním dvoch jazdcov, aby ho prenasledovali a zabili. Keď sa prenasledovatelia blížili, sprievodca sa zohol pre kameň, aby sa bránil. Ján mu však povedal: *„Ešte si nedokonalý, keď chceš zlé oplácať zlým. Vari nevieš, že musíme znášať protivenstvá trpezlivo? Neboj sa, Boh je s nami!“* Len čo Ján dohovoril, priblížili sa jazdci, no ich kone sa náhle zastavili a nedali sa prinútiť, aby išli ďalej. Ozbrojenci zahanbení zosadli z koní, pokľakli, prosili o odpustenie a vrátili sa k vojvodovi, ktorému oznámili, čo sa stalo. Vojvoda nato vážne ochorel. Pokladajúc chorobu za Boží trest, poslal poslov k Jánovi do Salamanky s prosbou, aby prišiel. Ján, zabudnúc na krivdu, okamžite odišiel za ním, odpustil mu, zmieril ho s Bohom a svojimi modlitbami mu vyprosil uzdravenie.

Podobným spôsobom sa aj iní bezbožníci snažili pripraviť Jána o život, pretože karhal ich hriechy. Boh ho však zakaždým ochránil. Táto Božia ochrana bola odmenou za jeho neustálu modlitbu, zbožné rozjímanie, prísne pôsty a iné kajúce skutky. Každý deň sa po krátkom odpočinku modlieval o polnoci spolu s duchovnými bratmi ranné hodinky, a potom zostával bdieť na modlitbách až do rána. Pripravoval sa tak na svätú omšu, ktorú slúžil s takou vrúcnosťou, že neraz slzil a prežíval vytrženie mysle, v ktorom rozjímal o Kristovi a Panne Márii.

Aby si zachoval čisté svedomie, spovedal sa takmer denne. Keď mu to vyčítali, pokorne odpovedal: *„Neviem dňa ani hodiny, kedy ma Pán povolá, aby som skladal účty. Vidím, ako rýchlo zomiera ten či onen, zbavený zmyslov. Preto sa snažím byť pripravený na osudnú chvíľu. Spovedám sa často, pretože aj často hreším.“*

Boh obdaril kňaza Jána zvláštnym darom predvídať budúcnosť a nazerať do ľudských sŕdc. Raz, počas zimy, sa za mostom sv. Lazara konala hlučná národná slávnosť. Ján, predvídajúc, že v zhromaždení dôjde k nebezpečným sporom a krvavým výtržnostiam, nechal pri moste postaviť kazateľnicu. Stojac na nej neustále napomínal ku svornosti a láske a vyhlásil: *„Kto z vás sa opováži prvý tasiť meč, zaplatí za to životom. Buďte opatrní, aby dnes nikto z vás nezahynul a neupadol do pekla!“* Jeden mladík však jeho výstrahu ignoroval a počas slávnosti sa dostal do hádky, pri ktorej tasil meč. Hneď sa splnilo, čo svätec predpovedal – mladíka počas potýčky zabili.

Raz sa istá žena pokúsila pobozkať Jánovi ruku, no on jej to nedovolil so slovami: *„Nepodám svoju ruku osobe, ktorá má v srdci diabla.“* Keď sa ho žena spýtala, prečo s ňou takto hovorí, odpovedal: *„Viem, že máš v úmysle zavraždiť svoju slobodnú dcéru, ktorá sa stala matkou.“*

Neúnavne pracujúc na spáse zblúdilých duší, vyslobodil Ján jedného mladíka z osídel hriešnej zvodkyne a obrátil ho na správnu cestu. Tento mladík nielenže prerušil všetky styky s hriešnicou, ale vstúpil do kláštora a viedol veľmi prísny kajúci život. To natoľko rozhnevalo zvodkyňu, že Jánovi pohrozila, že do roka zomrie. A naozaj, Ján po niekoľkých mesiacoch ochorel.

Lekári zistili, že bol otrávený. Svätý Ján, chradnúc a znášajúc neznesiteľné bolesti, zostal trpezlivý, odovzdával sa do Božej vôle a modlil sa za svojich nepriateľov. Po prijatí sviatostí sa rozlúčil s reholnými bratmi, odprosil ich a 11. júna 1479, práve

keď zaznelo zvonenie na večerné modlitby, odovzdal svoju dušu Pánovi. Po jeho smrti sa jeho tvár rozžiarila podivuhodnou krásou, čo prítomných naplnilo úžasom.

Boh, ktorý Jána oslávil už za jeho života, dokázal jeho svätosť aj po smrti skrze zázraky.

Pápež Alexander VIII. ho zaradil medzi svätých katolíckej Cirkvi, a pápež Benedikt XIII. ustanovil jeho sviatok na 12. júna.

Poučenie:

Svätý Ján už v mladosti odmietol, hoci ešte nebol kňazom, užívať výnosy z cirkevného benefícia, ktoré mu nanútil jeho otec, lebo vedel, že to odporuje Božím i cirkevným zákonom. Kiež by každý kresťan pozorne načúval hlasu svojho svedomia, keď ním Boh k nemu prehovára*: „To nie je dovolené!“* Ján sa svojmu protivníkovi Garciovi za pokus o vraždu *„pomstil“* tým, že mu odpustil, zmieril ho s Bohom a vyprosil mu zdravie. Takto sa svätci *„mstia“* svojim nepriateľom. Modlia sa za tých, čo ich nenávidia a prenasledujú, žehnajú tým, ktorí ich preklínajú, a preukazujú im dobrodenie, ako to robil a svojim učeníkom prikazoval Kristus Pán.

Svätý Ján, majúc citlivé svedomie a vedomý si neistoty svojej hodiny smrti, sa denne spovedal. Svätý Bernard hovorí: *„Ak si želáš dobre zomrieť, neprestajne očakávaj smrť, lebo ona neprestajne očakáva teba.“* Najlepšou prípravou na kresťanskú smrť je, keď sa človek bedlivo vyhýba hriechu, ľutuje spáchané hriechy, s pokorou sa z nich spovedá a svedomito plní Božiu vôľu. *„Buďte pripravení, lebo Syn človeka príde v hodine, o ktorej neviete.“* (Lk 12,40). *„S bázňou a chvením pracujte na svojej spásee.“* (Flp 2,12). *„Vo všetkých svojich skutkoch pamätaj na svoje posledné veci a nikdy nezhrešíš.“* (Sir 7,40).

---

12. júna sa spomína aj pamiatka svätých vojakov Bazilida, Cyrina, Nabora a Nazária, umučených v Ríme za cisára Diokleciána; sv. Antony, mučeníčky v meste Nicea v Bithýnii; sv. Olympa, biskupa v Trácii; sv. Amfiona, biskupa v Cilícii; sv. Leva III., pápeža († 816); sv. Onufria, egyptského pustovníka, z ktorého ostatkov vlastní pražská katedrála prst a ďalších.

13. JÚN

Sv. Anton z Paduánsky (12. stor.)

Na strome slávneho rádu sv. Františka Serafínskeho vyrástlo množstvo nádherných kvetov, medzi ktorými bol najvzácnejší Anton, nazývaný Paduánsky podľa mesta Padova, kde sa nachádza jeho oslávený hrob. Tento významný svätec sa narodil v roku 1195 v hlavnom meste Portugalského kráľovstva, Lisabone, a pri krste dostal meno Ferdinand. Jeho rodičia, otec Martin Bullones a matka Mária Trevera, ho slovom i vlastným príkladom viedli k svätým kresťanským cnostiam. Ferdinand, kráčajúc v ich šľapajach, bol už v detstve nadmieru vážny. Usilovne navštevoval

bohoslužby v chráme, štedro dával almužny chudobným a úzkostlivo sa vyhýbal každej príležitosti k hriechu.

Základné vzdelanie získal na škole pri katedrálnom chráme v rodnom meste. Uvedomujúc si márnosť tohto sveta, zatúžil ničím nerušený a neznepokojovaný slúžiť výhradne Bohu. Už v pätnástich rokoch vstúpil do kláštora rehoľných kanonikov augustiniánov pri sv. Vincentovi neďaleko Lisabonu. Keď ho však časté návštevy príbuzných a známych vyrušovali v jeho štúdiách a náboženských cvičeniach, po dvoch rokoch požiadal o preloženie do iného, vzdialenejšieho kláštora. Predstavení ho poslali do kláštora sv. Kríža v meste Coimbra. Tam mal vytúžený pokoj a sústredil sa na štúdium Svätého písma a diel cirkevných Otcov. Každodenne zotrvával v modlitbách a svätom rozjímaní a s horlivosťou plnil rehoľné povinnosti, stávajúc sa vzorom poslušnosti, pokory, čistoty, tichosti a nábožnosti.

V roku 1220 priniesol portugalský kráľovič Don Pedro do Coimbry telá piatich misionárov z rádu sv. Františka, ktorí boli v Maroku pre svoju vieru umučení neveriacimi Maurami. Telá boli vystavené v chráme sv. Kríža u augustiniánov na úctu veriacich. Keď Ferdinand tieto telá mučeníkov uvidel, zaplavila ho ohnivá túžba ísť hlásať evanjelium mohamedánom a ak by to bola Božia vôľa, podstúpiť pre Ježiša Krista aj mučenícku smrť. Keďže práve rýchlo rastúci rád sv. Františka posielal misionárov k mohamedánom, Ferdinand sa rozhodol vstúpiť do tohto rádu.

Zatiaľ čo o tom premýšľal a v modlitbách sa radil s Bohom, prišli do Coimbry niekoľkí františkáni zbierať almužny. Ferdinand sa im zveril so svojím úmyslom a keď ho v ňom povzbudili, požiadal o uvoľnenie z rádu sv. Augustína, aby mohol vstúpiť do prísnejšej rehole Františkánov. Augustiniánski kanonici sa ho snažili od jeho úmyslu odvrátiť, no Ferdinand odolal prosbám i výčitkám úprimných bratov a posmechu zlomyseľných. Bol prepustený z rádu sv. Augustína a v kaplnke sv. Antona Pustovníka v malom františkánskom kláštore pri Coimbre si obliekol rehoľný odev Menších bratov sv. Františka z Assisi. Pri tejto príležitosti prijal rehoľné meno Anton podľa svätca, ktorému bola kaplnka zasvätená.

Po skončení prípravného roka Anton požiadal predstavených o dovolenie cestovať do Afriky, aby hlásal evanjelium mohamedánskym Maurom. Po nalodení dorazil k africkým brehom. Avšak Boh, spokojný s jeho dobrou vôľou, dopustil na neho chorobu, ktorá ho prinútila vrátiť sa do vlasti. Počas plavby späť došlo k búrke, ktorá loď, na ktorej chorľavý Anton cestoval, zaviala až k brehom Sicílie. Anton vystúpil v prístavnom meste Messina. Sklamaný vo svojich nádejach sa odovzdal do Božej vôle. Keď sa dozvedel, že sv. František zvolal na Turíce v roku 1221 veľké zhromaždenie bratov svojho rádu do Assisi, rozhodol sa tam ísť, aby uvidel milovaného otca a zakladateľa svojho rádu, prijal jeho požehnanie a našiel povzbudenie k dokonalosti.

Tejto radosti sa mu dostalo a vznešená, jednoduchá povaha sv. Františka a jeho bohumilý život ho podnietili k rozhodnutiu navždy zostať v Taliansku. Po ukončení zhromaždenia bratov v Assisi sa jednotliví členovia rádu vracali do svojich kláštorov. Anton márne žiadal, aby bol prijatý do niektorého talianskeho kláštora. Kvardiáni váhali prijať ho, pretože po chorobe bol bledý a veľmi zoslabnutý. Zo skromnosti tajil svoj pôvod aj vzdelanie a ponúkol sa na najťažšie manuálne práce. Bol však považovaný za človeka neužitočného a neschopného plniť rehoľné povinnosti. Takto Boh skúšal jeho pokoru a vytrvalosť.

Napokon sa nad ním zľutoval predstavený rehole rímskej provincie Gracián a poslal ho do malého kláštora sv. Pavla neďaleko Bologne. Tu Anton žil v pustovni a podroboval sa prísnym skutkom sebazapierania a pokánia. Slúžil bratom v kláštore, vykonával najťažšie a najpodradnejšie domáce práce, postil sa, bdel v modlitbách a zbožnom rozjímaní. Pri tom bol nevýslovne šťastný, starostlivo tajac svoj pôvod, vzdelanie i iné prednosti. Nakoniec sa vzácne dary, ktorými ho Boh obdaroval, ukázali. Vo františkánskom kláštore v meste Forli na pápežskom území sa zišli viacerí duchovní synovia sv. Františka a sv. Dominika, aby od miestneho biskupa prijali sväté svätenia. Aj Anton bol na tento účel vyslaný svojim kvardiánom spolu s niekoľkými mladšími bratmi. Jedného večera vyzval kvardián kláštora prítomných hostí z rádu Dominikánov, aby niektorý z nich predniesol zhromaždeným bratom duchovnú reč. Keď sa však všetci jeden po druhom vyhovárali a odmietli, obrátil sa nakoniec na Antona, nepoznajúc ho, aby sa ujal tejto úlohy. Pokorný Anton namietal svoju neskúsenosť a nedostatočnú pripravenosť, no kvardián a ostatní bratia na neho neprestávali naliehať, až sa nakoniec z poslušnosti podvolil.

Začal hovoriť spočiatku nesmelo a jednoducho, no čoskoro rozprával ako dokonalý kazateľ, presvedčivo, jasne, plynulo a s takou učenosťou a skúsenosťou, že všetci žasli. Tak sa ukázal duchovný oheň, ktorý v jeho vnútri dlho tlel. Neskôr bol Anton vysvätený za kňaza. Sv. František, obávajúc sa, aby sa s učenosťou v ráde neobjavila ctižiadostivosť a pýcha, spočiatku nechcel, aby sa jeho bratia venovali štúdiu. Keď sa však dozvedel o veľkých daroch brata Antona, rozhodol sa, že tento poklad nesmie zostať nevyužitý, a poslal mladého kňaza do slávnych škôl vo Vercelli, aby si prehĺbil vedomosti a mohol vyučovať mladších rehoľníkov v kláštoroch.

Anton študoval teológiu s vynikajúcimi výsledkami a potom mu František zveril úlohu učiteľa. Napísal mu list tohto znenia: *„Milovanému bratovi Antonovi, brat František posiela pozdrav v Kristovi Ježišovi. Uznávam za dobré, aby si bratov*

vyučoval teológii, ale tak, aby horlivosť v štúdiu neuhasila ani v tebe, ani v bratoch horlivosť v modlitbe, ako to prikazuje naša reholá, ku ktorej sa hlásime.“

Anton postupne vyučoval teológiu v rôznych kláštoroch rádu, najmä v Bologni, Toulouse, Montpellieri, Padove a inde. Hoci vynikal hlbokou učenosťou, zostal pokorný. Okrem učiteľskej činnosti každý deň venoval niekoľko hodín starostlivosti o spásu obyčajných ľudí. Neskôr zložil učiteľský úrad a venoval sa výhradne kazateľskému poslaniu, ku ktorému bol najviac povolaný.

V teológii bol dôkladne vzdelaný, Písmo sväté ovládal naspamäť, mal zvučný a silný hlas a jeho dôstojný a ušľachtilý zjav vzbudzoval úctu. Preslávil sa ako vynikajúci kazateľ s ohnivou a neodolateľnou výrečnosťou. Jeho kázne sa podobali rozvodnenej rieke, ktorá všetko strháva, burcovali hriešnikov zo spánku hriechu, osvecovali rozum a zahrievali srdcia poslucháčov. Tým, ktorí sa Bohu kajali, poskytovali útechu a povzbudenie.

S nadšením pre Boha Anton opísal krásu a šťastie svätých cností a biedu i následky hriechu tak silno a presvedčivo, že poslucháči boli hlboko dojatí. Tisíce veriacich prichádzali, aby ho počuli, často až 30.000 ľudí, čo presahovalo kapacitu najväčších chrámov. Preto často kázal na námestiach, cintorínoch alebo poliach. Aby sa predišlo nebezpečnej tlačenici, museli jeho kazateľský priestor strážiť silní muži.

Veriaci prichádzali už v noci, aby si zabezpečili miesto na počúvanie jeho kázne. S knihou svätého evanjelia pod pazuchou, krížom v ruke a s nadšenou túžbou po oslave Boha a spáse duší precestoval Anton ako misionár celé Taliansko a južné Francúzsko. Svojimi kázňami obrátil nespočetné množstvo hriešnikov i kacírov. Podobne ako Ján Krstiteľ hlásal pravdu bez strachu, a to aj mocným tohto sveta. Jeho evanjelium nebolo len v slovách, ale aj v sile, v Duchu Svätom a v celej plnosti. (1 Sol 1,5). Po kázni mu ľudia padali k nohám, bozkávali jeho jednoduchý rehoľný odev a prosili o svätú spoveď či radu a útechu.

Na začiatku trinásteho storočia si krvilačný násilník knieža Ezzelin podmanil Florentské vojvodstvo spolu s Padovou a Veronou a strašne sužoval tamojšie obyvateľstvo. Keď sa mesto Padova proti nemu vzbúrilo, dal povraždiť 10.000 obyvateľov, tešil sa z ich múk, znesväcoval svätyne a vysmieval sa kliatbe, ktorou bol postihnutý. Nikto sa neodvážil odporovať mu, až sa napokon rozhodol Anton ísť za ním a pohroziť mu. Keď pred neho predstúpil, svätec s posvätným rozhorčením zvolal: *„Ako dlho budeš ešte vzdorovať nebesiam? Myslíš si, že Boh nepočuje plač a krik nevinného, trpiaceho ľudu, ktorý na teba zvoláva pomstu? Hľa, miera tvojich ohavných neprávostí je už naplnená a trestajúca ruka Hospodinova ťa rozdrví, ak neprestaneš. Počuj moje slová, lebo sú to slová Božie!“* Divoký násilník sa neodvážil dotknúť Božieho služobníka. So škrípajúcimi zubami a zlosťou v očiach sa krotil ako skrotená šelma pod bičom svojho pána a sľuboval polepšenie, no svoj sľub nesplnil.

Boh obdaril Antona milosťou zázrakov a schopnosťou nazerať do tajomstiev prítomnosti i budúcnosti. V jednom francúzskom meste žil úradník, ktorý viedol zhýralý život. Keď Anton počas svojich misionárskych ciest zavítal do tohto mesta, zdržiaval sa tam dlhší čas a vždy, keď úradníka stretol na ulici, hlboko sa mu poklonil.

Úradník si to všimol a nahneval sa, mysliac si, že sa mu Anton vysmieva. Svätec mu však povedal: *„Nečuduj sa, že ti vzdávam takú poctu. Dlho som sa modlil k Bohu o milosť, aby som mohol za vieru zomrieť mučeníckou smrťou, a táto milosť mi bola odopretá. Ty však tejto milosti dosiahneš, a preto si ťa hlboko vážim.“* Úradník sa usmial a z podivného proroctva si robil žarty. Po nejakom čase však cestoval s biskupom toho mesta do Svätej zeme, kde ho zajali Saracéni a nútili ho zaprieť kresťanskú vieru. Keď zostal vo viere pevný, mučili ho a zabili. Tak sa Antonovo proroctvo naplnilo.

Legenda uvádza mnoho nadprirodzených udalostí zo života Antona, najmä takých, ktorými boli zarytí kacíri a hriešnici zahanbení a obrátení. Jeho otec, kráľovský komorník v Lisabone, požičal niekoľkým úradníkom z kráľovskej pokladnice väčší obnos peňazí bez písomnej zmluvy, iba na ich sľub, že peniaze v určený deň vrátia. Títo podvodníci však neskôr popierali, že by si nejaké peniaze požičali, a komorník sa ocitol v hrozných problémoch, obávajúc sa trestu smrti. Horlivo sa modlil k Bohu a spomenul si na svojho syna Antona, ktorý vtedy pôsobil v Taliansku. Hovorí sa, že v deň, keď mali podvodní dlžníci peniaze vrátiť, sa im v Lisabone zjavil Anton, prísnymi slovami im dohovoril a pohrozil Božím trestom, ak neprestanú klamať a peniaze nevrátia. Tí ho poslúchli, a tak bol nevinný komorník zachránený pred hanbou a nezaslúženým trestom.

Sv. František vo svojej milovanej prostoduchosti kázal vtákom, a jeho učeník Anton hovoril rybám. V prístavnom meste Rimini sa raz priblížil k zástupu ľudí, pozdravil ich a začal kázať. Tí ho však vysmiali a s odporom sa od neho odvrátili. Anton sa preto odobral k ústiu rieky Marecchia na morské pobrežie a zvolal: *„Poďte, ryby, a počúvajte Božie slovo, keď ním ľudia pohŕdajú!“* Vtedy sa more zaplnilo množstvom rýb, a svätec k nim pokračoval: *„Chváľte Pána, vy vodné tvory! Hospodin vás zachránil pred ostatnými stvoreniami počas potopy, rybu poslal na záchranu proroka Jonáša, a aj na uzdravenie slepého Tobiáša použil rybu...“* Antonovo jemné kázanie, hoci adresované rybám, zasiahlo ľudské srdcia. Ľudia zahanbení prišli naspäť, sadli si k nohám podivuhodného kazateľa, prosili o odpustenie a sľubovali polepšenie. Odvtedy sa hovorilo, že výrečnosť Antona bola taká, že aj ryby sa zhromažďovali pri brehoch, aby ho počúvali.

Anton získal veľké zásluhy pre svoj milovaný rád. Zastával rôzne úrady v reholi a po smrti sv. Františka (1226) sa stal vrchným predstaveným Rímskej provincie Menších bratov. V roku 1227 prišiel do mesta Padova, ktoré sa stalo hlavným miestom jeho pôsobenia. Nástupca sv. Františka, druhý generálny predstavený celého rádu Menších bratov Eliáš z Cortony, nenapodobnil svätca v apoštolskej chudobe a pokore. Zhromaždiac od kniežat a celého kresťanstva veľké množstvo peňazí, postavil v Assisi nádherný kláštorný chrám, spravoval majetky reholných domov podľa svojej vôle, obklopil sa služobníctvom ako preláti a zabezpečil bratstvu rôzne výsady. Zavádzal novoty a zmeny, ktoré odporovali zásadám chudoby a pokory sv. Františka. Horliví nasledovníci a učeníci svätého zakladateľa rádu Menších bratov nariekali nad tým, že rád sa týmto spôsobom zosvetštil a blíži sa k záhube.

Vtedy sa Anton spolu s bratom Adamom odvážili prísť za Eliášom a dôrazne ho vyzvať, aby nasledoval sv. Františka, rešpektoval svoje posvätné sľuby a napravil všetko, čo svojím konaním spôsobil na škodu rádu. No Eliáš, zaslepený pýchou, odmietol toto napomenutie a urazil horlivých bratov, pričom im pohrozil, že ich ako buričov dá uväzniť. Keď Anton nevidel inú možnosť, rýchlo odišiel s Adamom do Ríma, kde požiadali pápeža Gregora IX. o pomoc pri záchrane rádu pred neverným generálom. Pápež dôkladne preskúmal celú záležitosť a povolal Eliáša k sebe, pričom ho roku 1230 zosadil z úradu. Po vyriešení tejto záležitosti si pápež želal, aby Anton zostal pri ňom v Ríme, no on, nehľadajúc vysoké cirkevné hodnosti, prosil, aby mohol ďalej pôsobiť v chudobe a pokore vo svojom ráde. Zároveň si vyžiadal uvoľnenie z úradu reholného provinciála rímskej provincie. Po získaní toho, o čo prosil, sa Anton stiahol do samoty, kde sa pripravoval na pôstne kázanie, ktoré zamýšľal vykonať v Padove.

V pôste roku 1231 kázal v Padove pred obrovskými zástupmi poslucháčov s veľkým požehnaním, pričom mravy obyvateľstva sa razom zmenili a zlepšili. Tieto pôstne kázania boli jeho posledným veľkým dielom na zemi. Po veľkonočných sviatkoch z vyčerpania vážne ochorel. Aby si odpočinul, odišiel do samoty nazývanej sv. Peter, no jeho choroba sa tam zhoršila. Predvídajúc svoju smrť pripravil sa na poslednú chvíľu svojho života. Keď jeho stav bol kritický, preniesli ho do obydlia spovedníka panenského kláštora na predmestí Padovy. Tam prijal s nábožnou oddanosťou sväté sviatosti, pomodlil sa sedem kajúcich žalmov a svoju obľúbenú modlitbu k Bohorodičke. Upierajúc pohľad na nebo, odpovedal priateľom, ktorí sa ho pýtali, čo vidí*: „Už vidím svojho Pána.“* V tej chvíli jeho duša odišla do nebeskej vlasti. Usnul v Pánovi 13. júna 1231 vo veku 36 rokov.

Blažená smrť Antona spôsobila v Padove veľký rozruch. Malé deti behali po uliciach a volali: *„Svätec zomrel!“* Zástupy ľudí prúdili na predmestie, aby ešte raz videli tvár zosnulého a vzdali mu úctu. Boh, ktorý Antona už za života vyznamenal darom proroctiev a zázrakov, ho po smrti oslávil zázrakmi na jeho hrobe. Už o rok ho pápež Gregor IX. s veľkou slávou vyhlásil za svätého. Po tridsiatich rokoch začali v Padove stavať nádherný gotický chrám na jeho počesť. Pri tejto príležitosti vyzdvihli jeho telo z pôvodného hrobu a zistili, že jeho jazyk, ležiaci 32 rokov v zemi, zostal úplne neporušený. Sv. Bonaventúra, deviaty generál rádu Menších bratov sv. Františka, zobral tento posvätný jazyk do rúk a s pohnutím zvolal: *„Ó požehnaný jazyku, ktorý si vždy oslavoval Boha a učil ľudí ho velebiť! Aj teraz sa ukazuje, aké veľké sú tvoje zásluhy u Boha!“*

Keď bol nový veľkolepý chrám v Padove dokončený, v roku 1307 doň uložili ostatky sv. Antona spolu s jeho osláveným jazykom. Nespočetné zázraky, ktoré sa tam udiali, dodnes svedčia o veľkých zásluhách a hrdinských cnostiach tohto svätca, obľúbeného v celom katolíckom svete.

Sv. Anton Paduánsky po sebe zanechal množstvo písomných diel, najmä početné kázania, výklady väčšej časti Písma svätého a prvú biblickú konkordanciu, a preto ho v ráde sv. Františka nazývajú *„učiteľom Cirkvi“.*

Poučenie:

Svätý Anton Paduánsky je znázorňovaný v reholňom rúchu s ľaliou v ruke, ktorá je symbolom panenskej čistoty, a s Ježiškom, buď ako sa mu zjavuje, alebo ako ho drží v náručí. Legenda to vysvetľuje nasledovne: Anton, hosťujúci v istom súkromnom dome, bdel jednu noc na modlitbách a svätom rozjímaní. Pri úvahe o evanjeliu, ktoré hovorí o Božom Synovi, dieťati Márie Panny, ho zaplavila túžba po Kristovi. V posvätnom roznietení sa k nemu modlil. Zrazu sa izba naplnila podivuhodným svetlom a Ježiško sa mu zjavil s blaženým úsmevom. Anton, onemený úžasom, ho vzal do náručia a horlivo si ho pritisol k srdcu. Tak bola odmenená jeho nábožná túžba po Vykupiteľovi.

Ak aj my úprimne túžime po Ježišovi Kristovi a pripravujeme vo svojom srdci čistý a dôstojný príbytok pre neho, určite nás poteší svojou prítomnosťou. Príde k nám a odmení našu lásku svojou milosťou a požehnaním, ako sám povedal: *„Ak ma niekto miluje, bude zachovávať moje slovo; a môj Otec ho bude milovať, prídeme k nemu a urobíme si uňho príbytok.“* (Jn 14, 23).

Zbožní veriaci vzývajú sv. Antona o príhovor najmä pri strate nielen hmotných vecí, ale aj duchovných hodnôt, ako sú dôvera, náklonnosť či láska medzi manželmi, rodičmi a deťmi. Nespočetné svätyne, oltáre, sochy a obrazy na počesť tohto svätca, rozšírené po celom katolíckom svete, svedčia o veľkej dôvere, ktorú k nemu veriaci prechovávajú a o hojnom ovocí tejto dôvery.

---

13. júna sa taktiež pripomínajú sv. Felikula, panna a rímska mučeníčka; sv. Akvilipa, panna a mučeníčka z Byblosu vo Fenícii († 293); sv. Fandila, kňaz a mučeník z Cordoby († 853); sv. africkí mučeníci Fortunát a Lucián; sv. Peregrín, biskup a mučeník; sv. Gerhard, mních z Clermontu a iní.

14. JÚN

Sv. Bazil Veľký, arcibiskup Cézarey, učiteľ Cirkvi (4. stor.)

Najvýznamnejšou osobnosťou *„rodiny svätých“* z hlavného mesta Cézarea v Kapadócii bol Bazil. Jeho rodičia, sv. Bazil starší a sv. Emélia (Eumélia), mali desať detí, z ktorých okrem Bazila vynikli: sv. Gregor, biskup z Nyssy, sv. Peter, biskup zo Sebaste, sv. Makrína, ich sestra.

Traja bratia z jednej rodiny, všetci svätí a biskupi, predstavujú jedinečný jav v dejinách Cirkvi, ktorý sa už nikdy neopakoval. Bazil sa narodil koncom roku 329 v Cézarey Kapadóckej. O jeho náboženskú výchovu sa starali jeho matka Emélia a stará mama sv. Makrína staršia, ktorá bola žiačkou sv. Gregora Divotvorcu a žila na svojom statku v Ponte. Tieto ženy vštepovali Bazilovi už od útleho detstva nábožnosť, pokoru a lásku k čistote. Bazil si na ne spomínal s úctou a vďačnosťou, píšuc: *„Blahoslavená moja stará mama Makrína ma vyučila slovám blaženého Gregora, ktoré uchovávala v pamäti a vštepila mi ich do mysle už ako dieťaťu.“* Rovnako si

vážil svoju matku aj sestru Makrínu, ktorá po otcovej smrti prebrala starostlivosť o mladších súrodencov, keďže matka Emélia ochorela.

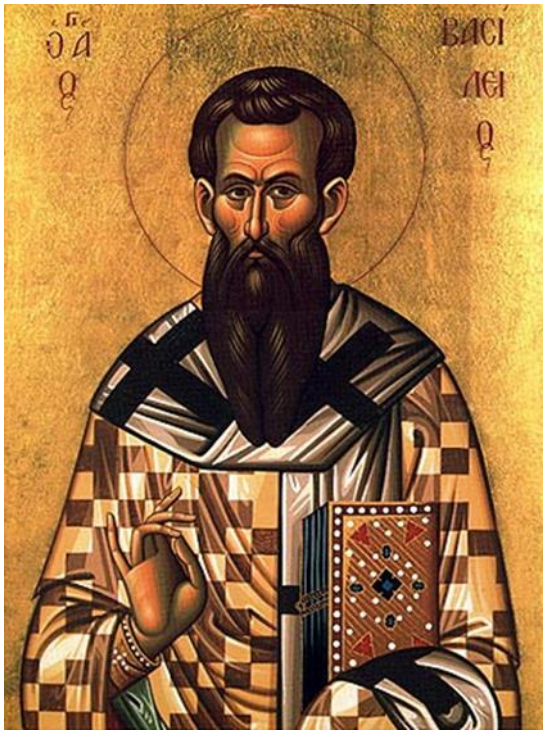

Prvé základy vzdelania získal Bazil od svojho otca, významného právnika a učiteľa rétoriky v Cézarey. Neskôr odišiel študovať na vysoké školy do Konštantínopolu, kde navštevoval prednášky slávneho rétora Libania, ktorý si Bazila veľmi vážil. Odtiaľ pokračoval do Atén, centra gréckej vzdelanosti, kde sa stretol so svojím priateľom sv. Gregorom Naziánzskym, ktorého poznal už z domova. Obaja žili v Aténach v úzkom priateľskom zväzku, povzbudzujúc sa k zbožnosti a usilovnosti. Vyhýbali sa svetu, navštevovali len dve ulice – jednu vedúcu do chrámu a druhú do školy – a usilovali sa byť dokonalými kresťanmi.

Bazil študoval v Aténach s Juliánom Odpadlíkom. Vynikal v rétorike a filozofii, a keď asi po štyroch rokoch dokončil štúdiá, v roku 350 sa vrátil do vlasti. Ocitol sa však vo vážnych pochybnostiach, akú životnú cestu si má zvoliť. Jeho srdce ho ťahalo k životu v odriekaní a sebaobetovaní, no jeho ambiciózny duch túžil po verejnej činnosti. Nakoniec sa rozhodol pre právnickú kariéru a čoskoro sa stal známym rečníkom. Táto práca mu priniesla veľkú česť a slávu, no časom sa cítil vyčerpaný nepokojom a stresom spojeným so súdnymi spormi. Navyše, jeho zbožná sestra Makrína mu neustále pripomínala, aby svoje vzácne schopnosti využil na vznešenejšie povolanie a vyšší cieľ. Bazil ju poslúchol, prijal sviatosť krstu a s rovnakou usilovnosťou, akú venoval štúdiu svetských vied v Konštantínopole a Aténach, sa pustil do štúdia svätých vied. Postupne si obľúbil tichý, zbožný a asketický život. Neskôr podnikol cesty po Egypte, Palestíne a Sýrii, kde navštívil pustovníkov a mníšske kláštory, aby sa od nich naučil jednoduchosť a múdrosť bohabojného kresťanského života. Na posvätných miestach v Palestíne konal pobožnosti. Život mníchov a pustovníkov, ich prísne pôsty, bdenia, horlivosť v modlitbe a rozjímaní, pokora, apoštolská chudoba, bratská láska a radosť z Boha Bazila hlboko dojali. Cítil sa ako nový človek, akoby precitol z tvrdého spánku. Horko ľutoval, že svoje mladé roky venoval dychtivosti po svetskej múdrosti. Po dvoch rokoch putovania a získavania skúseností sa vrátil do vlasti. Premýšľal nad tým, čo sa naučil, a rozhodol sa nasledovať to, čo ho uchvátilo.

Medzitým sa jeho chorľavá, ovdovelá matka Emélia presťahovala s dcérou Makrínou na svoj statok v Ponte pri rieke Iris, neďaleko Novej Cézarey. Tam Makrína založila kláštor pre panny a žila tam s matkou a družkami v nábožnosti, askéze a dobročinnosti. Bazil sa usadil neďaleko, v krásnom údolí na opačnom brehu rieky Iris, kde si zriadil pustovňu. Čoskoro k nemu na púšť prišiel jeho milý priateľ Gregor Naziánzsky a obaja žili ako bratia v prísnej disciplíne, slúžiac Bohu modlitbami,

čítaním Svätého písma, rozjímaním a spevom žalmov. Gregor si ešte v starobe s radosťou spomínal na šťastné dni strávené s Bazilom na púšti, a napísal: *„Kto mi vráti tie šťastné dni, keď sme spolu pracovali a ja som prežíval blaženosť? Kto mi vráti tie spevy žalmov, nočné bdenia a modlitby, ktoré nás oddeľovali od zeme a povznášali k nebu, k životu, ktorý nemá nič spoločné s týmto svetom?“*

Postupne Bazil zhromaždil okolo seba skupinu pustovníkov z okolia, aby žili spoločne, a založil pre nich kláštor. Týmto bratom bol nedostižným vzorom askézy. Jedával iba chlieb, byliny a pil vodu. Spával na tvrdom lôžku a umŕtvoval sa telesnou prácou a nočným bdením v takej miere, že podľa svedectva Gregora Naziánskeho vyzeral ako mŕtvola. Podľa jeho príkladu sa mnísi modlili, rozjímali, čítali Sväté písmo i spisy cirkevných Otcov, skladali hymny, obrábali pôdu a budovali cesty v okolí.

Bazil, čerpajúc zo svojich bohatých skúseností, napísal podrobné kláštorné pravidlá – veľkú a malú regulu – a stal sa zákonodarcom mníšskeho života na Východe. Hoci bol na púšti nesmierne šťastný, Boh ho povolal k vyšším úlohám. Jeho veľké cnosti, hlboké vzdelanie a neúnavná horlivosť nemohli zostať skryté. V roku 364 ho biskup Cézarey, Eusébius, povolal k sebe a ustanovil ho za lektora, čitateľa Svätého písma v katedrálnom chráme. O dva roky neskôr bol Bazil, proti svojej vôli, vysvätený na kňaza.

V tom čase sa cisár Valens usiloval šíriť a upevňovať v ríši ariánske bludy. Aj v Kapadócii hrozilo katolíckej viere veľké nebezpečenstvo, najmä preto, že cézarejský biskup Eusébius, ktorý bol nedávno povýšený z laika do biskupského úradu, bol úplne neschopný brániť pravoverné učenie pred bludármi. V tomto nebezpečnom období bol Bazil staručkému a slabému biskupovi výnimočným pomocníkom, radcom a dušou jeho pastoračnej činnosti. Neúnavne kázal Božie slovo, bojoval proti bludom, posilňoval vieru katolíkov a urobil z Cézarey mocnú pevnosť na obranu katolíckej pravdy proti útokom ariánov.

V rokoch 367 a 368 postihol Kapadóciu hlad v dôsledku neúrody. Cézarea zvlášť trpela nedostatkom potravín, pričom úžerníci zamykali svoje sýpky a tým spôsobovali zvyšovanie už aj tak vysokých cien obilia. Bazil ich prinútil sýpky otvoriť a zastaviť zdražovanie obilia. Na kazateľnici neprestával vyzývať chudobných k trpezlivosti a bohatých k štedrosti, aby zmiernil všeobecnú biedu. Sám bol príkladom – denne sýtil veľké množstvo hladných, a to nielen kresťanov, ale aj židov, ktorí sa k nemu schádzali z mesta a okolia. Touto dobročinnosťou si získal všeobecnú úctu a lásku ľudí.

V roku 370 zomrel staručký cézarejský arcibiskup Eusébius a Bazil bol zvolený za jeho nástupcu. Ariáni sa tejto voľbe vzpierali, no pokora a dobrota nového arcibiskupa ich čoskoro odzbrojili. Bazil si aj po dosiahnutí tejto vysokej cirkevnej hodnosti zachoval prísny, chudobný a jednoduchý život, na aký bol zvyknutý na púšti. Veľké príjmy z rozsiahlych arcibiskupských majetkov používal na podporu Cirkvi a verejné dobročinné účely. Najvýznamnejším prejavom jeho lásky k blížnym bol rozsiahly kresťanský milosrdný ústav, ktorý bol po ňom pomenovaný *„Basilias.“*

Tento komplex budov za mestskou bránou prijímal bez rozdielu viery chudobných, starých, práceneschopných, chorých, najmä malomocných, pocestných, opustených a siroty, ktorým poskytoval pomoc. Nachádzali sa tam aj školy, dielne a ubytovne pre kňazov, lekárov a opatrovateľov. Tento staroveký špitál, založený a udržiavaný Bazilom, bol v tom čase považovaný za div sveta.

Bazil venoval veľkú pozornosť výchove a vzdelaniu duchovenstva, zveľaďovaniu náboženského života a potláčaniu neporiadkov a nerestí, ktoré sa kvôli ariánom rozšírili medzi ľudom. Neúnavne navštevoval rozsiahle oblasti svojho arcibiskupstva v Kapadócii aj Ponte, povzbudzoval duchovenstvo k zodpovednému plneniu pastoračných povinností a k bohabojnému životu, upevňoval veriacich vo viere, viedol ich k svätosti a snažil sa bludárov priviesť späť do Cirkvi. Ako arcibiskup neprestal podporovať mníšsky život a založil množstvo nových kláštorov.

V úzkom písomnom kontakte s pápežom sv. Damazom a alexandrijským arcibiskupom sv. Atanáziom Veľkým Bazil spoločne s nimi bránil katolícku pravdu proti ariánom. Po smrti sv. Atanáza († 373) sa stal na Východe hlavnou oporou proti týmto heretikom. Založil niekoľko nových biskupstiev a presvedčil aj svojho priateľa Gregora Naziánzskeho, aby prijal biskupské svätenie a stal sa biskupom v novozriadenom sídle v Sasime. Taktiež presvedčil svojho brata Gregora, aby sa venoval službe Cirkvi a stal sa biskupom v Nyssách.

Bazil sa preslávil ako výrečný duchovný kazateľ. Jeho kázania vynikali bohatstvom myšlienok, jasnosťou, vznešenosťou a ušľachtilým štýlom. Jeho svätá horlivosť ho viedla aj za hranice cézarejského arcibiskupstva a jeho úsilie priviedlo späť do Cirkvi mnohých bludárov z radov macedoniánov, ktorí popierali Božstvo Ducha Svätého. Presvedčil tiež mnoho ariánov, aby opustili svoje bludy a kajúcne sa vrátili do lona katolíckej Cirkvi.

Keď sa cisár Valens dopočul o tomto výnimočnom Bazilovom pôsobení, rozhneval sa a nariadil, aby tento požehnaný obranca katolíckej viery buď bol prinútený pridať sa k ariánom, alebo aby bol vyhnaný z Cézarey. Na tento účel bol do Cézarey poslaný náčelník cisárskej telesnej stráže Modest. Ten si Bazila zavolal a naliehal naňho, aby poslúchol cisára, inak ho čaká trest. Povedal mu: *„Ako sa opovažuješ ako jediný vzdorovať cisárovi a mať inú vieru než on?“* Zároveň mu pohrozil zhabaním majetku, vyhnanstvom, ba aj smrťou. Bazil sa však tejto hrozbe len pousmial a pokojne odpovedal: *„Čo mi môže cisár vziať? Kto nič nemá, tomu nič nemožno vziať. Okrem niekoľkých kníh, kúska chleba a biedneho odevu na tomto svete nič nepotrebujem. Vyhnanstvo ma nezraní, pretože na žiadne miesto tohto sveta nie som viazaný, a Boh bude so mnou, kdekoľvek budem, tam budem jeho hosťom. Mučeníctvo ma tiež nemôže zasiahnuť, pretože sotva mám nejaké telo. Smrť privítam, pretože ma privedie skôr k Bohu, pre ktorého žijem a ktorému slúžim. Povedz teda cisárovi, že sa ho nebojím!“*

Modest bol touto odpoveďou ohromený a povedal: *„Naozaj, takúto reč som od nikoho ešte nepočul.“* Bazil na to odvetil: *„To preto, že s tebou ešte nikdy nehovoril katolícky biskup!“* V tej chvíli sa do rozhovoru vložil hlavný cisársky kuchár, ktorý chcel pred

ostatnými dvoranmi ukázať svoju údajne veľkú učenosť. Bazil však jeho reč náhle prerušil poznámkou, že jeho povinnosťou je starať sa o kuchyňu, a nie o teológiu, ktorej nerozumie.

Keď cisár Valens čoskoro potom zavítal do Cézarey, Modest mu oznámil, že u Bazila nič nezmohol. Nezlomná statočnosť, dôstojnosť a hlboká učenosť svätého arcibiskupa cisára dojali a vzbudili v ňom takú úctu, že sa neodvážil vykonať rozkaz na jeho vyhnanie, hoci už bol podpísaný. Cisár potom zakázal Bazila obťažovať, poslal mu mnoho darov na rozdelenie pre chudobným a dokonca počas Vianoc prišiel do katedrály na bohoslužby. Tam, vidiac vrúcnu nábožnosť katolíckeho ľudu, ktorý zaplnil chrám, počúvajúc posvätné cirkevné spevy a sledujúc svätého arcibiskupa vážne vykonávajúceho bohoslužby, sa zachvel a takmer omdlel. Cisár sa zatackal k oltáru s obetnými darmi, no nikto ich od zjavného kacíra neprijal.

Po nejakom čase sa arianom podarilo presvedčiť cisára, aby vydal rozkaz na Bazilovo vyhnanie. V noci deň pred tým, keď mal byť arcibiskup odvlečený, vážne ochorel cisárov šesťročný syn a cisárovná sa veľmi sužovala. Cisár, vidiac v tom Boží trest, rýchlo povolal Bazila. Hneď ako arcibiskup prišiel, chlapcovi sa uľavilo. Bazil z Božieho vnuknutia povedal, že syn zostane nažive, ak bude pokrstený podľa katolíckeho obradu. Cisár však odmietol a dal ho pokrstiť po ariánsky. Chlapec však znova ochorel a zomrel.

Cisár sa chystal opäť podpísať príkaz na Bazilovo vyhnanstvo, ale keď si sadol, ruka sa mu triasla, pero sa zlomilo a listinu roztrhol. Cisár upustil od ďalšieho prenasledovania horlivého arcibiskupa. Bazil usilovne a neúnavne pracoval pre dobro katolíckej Cirkvi, šírenie a obranu pravej viery, pozdvihnutie náboženského života a večné i časné blaho svojich zverencov. To všetko konal, hoci bol takmer neustále chorý. Jeho telo chradlo pôstami, bdením a chorobou a bolo úplne bez sily.

Krátko pred smrťou vysvätil ešte niekoľko kňazov na biskupov a potom si ľahol, aby sa pripravil na smrť. Vyslovil svoju poslednú modlitbu: *„Do rúk tvojich, ó Pane, porúčam svojho ducha,“* a zomrel v Pánovi 1. januára 379, nemajúc ani 50 rokov.

Jeho smrť neoplakávali iba katolíci, ale aj Židia a pohania, spomínajúc najmä na jeho štedrú dobrotu k chudobným. Na jeho pohreb sa zbehli státisíce ľudí z mesta i celej Kapadócie, pričom v tlačenici bolo niekoľko osôb ušliapaných na smrť. Títo ľudia boli považovaní za šťastných, že takto zomreli v deň pohrebu tak svätého muža. Všetky priestranstvá, kadiaľ sa pohrebný sprievod uberal, boli preplnené zástupmi plačúcich ľudí. Veriaci sa hrnuli k rakve svätého arcibiskupa, aby sa dotkli jeho odevu alebo aby na nich aspoň padol jeho tieň.

Poučenie:

Výročná pamiatka svätého Bazila bola stanovená na 14. júna, pretože na jeho úmrtný deň pripadá sviatok Obrezania Pána. Hlavu tohto svätca získal a pražskej katedrále daroval Karol IV. Vďačné kresťanstvo dalo svätému Bazilovi právom prívlastok *„Veľký“.* Gregor Naziánsky, dôverný Bazilov priateľ, o ňom hovorí, že bol vynikajúcim rečníkom a štylistikom, že ovládal dejepis, medicínu a matematiku, no predovšetkým

vynikal čistotou mravov. Katolícka Cirkev sa týmto svätcom pýši ako významným teologickým učiteľom, slávnym obhajcom jej pravoverného učenia proti ariánom, horlivým pastierom ľudu a jeho vodcom na ceste spásy. Tento slávny cirkevný učiteľ zanechal po sebe významné diela: päť kníh o Božstve Krista Pána a o Božstve Ducha Svätého, výklad prvej knihy Mojžišovej a žalmov, rozličné duchovné úvahy, dve pravidlá pre rehoľný život a mnoho listov, z ktorých sa zachovalo 366. Tieto listy podávajú verný obraz vtedajšej rozbúrenej doby.

Všetky tieto spisy vynikajú hlbokou učenosťou, jasnosťou myšlienok a ladnosťou štýlu. Obdivovali ich a vážili si ich aj vzdelaní pohania. Svätý Bazil je nimi dodnes obhajcom katolíckej viery aj proti novodobým bludárom, najmä čo sa týka učenia o ústnom podaní, o posvätných obradoch a o rehoľných sľuboch.

Vzácnou pamiatkou po svätom Bazilovi je jeho liturgia (obrady a modlitby svätej omše), ktorú grécka Cirkev dodnes používa na všetky nedele pôstneho obdobia okrem Kvetnej nedele, na Zelený štvrtok, Veľký piatok, Bielu sobotu, vigíliu sviatku Narodenia Pána, na sviatok Zjavenia Pána a na slávnosť tohto svätého cirkevného učiteľa. V ostatné dni grécka Cirkev používa obrady a modlitby svätého Jána Zlatoústeho. Všetci Slovania gréckeho obradu, katolíci aj pravoslávni, majú liturgie týchto dvoch svätých otcov preložené do staroslovienčiny.

Ďalšou významnou pamiatkou po svätom Bazilovi je jeho rehoľa, ktorá sa rozšírila po celom Východe, podobne ako na Západe rehoľa svätého Benedikta. Dodnes vo východných krajinách pretrváva mníšsky rád svätého Bazila, podobne ako bol na Západe až do stredoveku jediný rád svätého Benedikta. Mnísi baziliáni sa časom rozšírili aj do niektorých západných krajín, najmä do južného Talianska a Španielska, kam utiekli pred obrazoboreckými nepokojmi a neskôr pred nájazdmi moslimov. Na území benediktínskeho opátstva Monte Cassino vo Valliluce stál baziliánsky kláštor, kde istý čas pobýval aj náš svätý Vojtech, ktorý si prial doň vstúpiť. Priamo v Ríme mali baziliáni kláštor svätého Sábu na Aventíne.

Z Grécka prišli baziliáni s kresťanstvom aj na Rus, kde sa Kyjevsko-pečerská lavra stala kolískou všetkých ostatných kláštorov v tejto krajine. Najslávnejšou osadou gréckych baziliánskych mníchov je Svätá Hora Athos v Macedónsku, známa svojimi pustovňami a kláštormi. Bohužiaľ, všetky grécke baziliánske kláštory boli prepadli cirkevnému rozkolu a mnohé kláštory katolíckych baziliánov, zjednotených s Apoštolskou stolicou na Rusi, boli násilne potlačené a zrušené.

V našej dobe majú katolícki slovanskí baziliáni v Haliči štrnásť kláštorov, v Uhorsku sedem, a katolícki rumunskí baziliáni jeden kláštor v Sedmohradsku. Baziliánky, ženská vetva rádu svätého Bazila, majú v Haliči dva kláštory – vo Ľvove a v Přemyšli.

Dňa 14. júna sa zároveň pripomína pamiatka svätého Elizea, starozákonného proroka; svätého Marciána, biskupa Syrakúz; svätých mučeníkov z Córdoby – kňaza Anastasia, mnícha Felixa a panny Digny († 893); svätého Metoda, Konštantínopolského arcibiskupa († 847); mučeníkov z čias cisára Diokleciána – Valéria a Rusina, z ktorých relikvie získal roku 1370 Karol IV. a daroval ich pražskej katedrále a ďalších.

15. JÚN

I. Sv. Vít, mučeník, český patrón a jeho spolumučeníci sv. Modest a sv. Krescencia (3. stor.)

Je dojímavé, akú pevnú vieru a vytrvalosť preukazovali počas krutého prenasledovania Cirkvi rímskymi cisármi aj nedospelé deti, mladí chlapci a krehké dievčatá. Medzi týmito mladými mučeníkmi Kristovými vyniká chlapec svätý Vít, ktorého meno je známe v našich krajoch už od čias svätého Václava.

Vít, syn urodzeného pohanského Rimana Hylasa z prístavného mesta Mazara na západnom pobreží ostrova Sicília, bol tajne pokrstený a vychovaný vo viere v Krista svojou kresťanskou pestúnkou Krescenciou a jej zbožným manželom Modestom. Semeno svätej viery zapustilo v jeho srdci korene a pekne sa rozvíjalo. Zbožní pestúni ho viedli slovom i príkladom na cestu svätých cností. Aj keď ho mohli vyučovať iba tajne, práve táto skutočnosť spôsobila, že Vít celým srdcom priľnul k Ježišovi Kristovi. Už v detskom veku bol duchovne zrelý a žil ako dokonalý kresťan a nasledovník Božského Spasiteľa.

Keď mal Vít dvanásť rokov, rozšírila sa správa, že cisár Diokleián zamýšľa kresťanstvo vyhubiť, aby vraj nezničilo Rímsky štát. Vtedy Hylas, horlivý modloslužobník, zistil, že jeho syn je tajným kresťanom. Zdesený sa ho pokúšal presvedčiť, aby sa vzdal tohto *„bláznivého“* náboženstva. Vít však pevne zotrval vo viere a odpovedal otcovi: *„Kiežby si aj ty poznal pravého Boha, Ježiša Krista, a klaňal sa mu, ako sa klaniam ja! On sa vydal na smrť a bol ukrižovaný pre naše vykúpenie a večnú spásu. Žiadne protivenstvo ma od neho neodlúči.“*

Hylas, zarmútený a nahnevaný, neprestával naliehať, prosil ho aj mu hrozil, ale neúspešne. Správa o Vítovom kresťanstve sa dostala až k cisárskemu miestodržiteľovi Valeriánovi, ktorý Hylasa vyzval, aby syna prinútil vzdať sa svojej viery, inak bude celá rodina vystavená veľkému nebezpečenstvu. Hylas, obávajúc sa, požiadal miestodržiteľa, aby Vítovu *„tvrdohlavosť“* zlomil svojou mocou.

Keď si Valerián predvolal Víta a nariadil mu obetovať pohanským bohom, Vít odvážne odpovedal: *„Nikdy nebudem slúžiť diablom a mŕtvym modlám. Klaniam sa a slúžim jedine pravému Bohu Kristovi.“* Hylas zúfalo volal: *„Ach, ľutujte ma a plačte so mnou, lebo môj syn sa rúti do záhuby!“* Vít však odpovedal: *„Neženiem sa do záhuby, ale ponáhľam sa do spoločenstva spravodlivých Božích vyvolených.“*

Miestodržiteľ nariadil Víta surovo zbičovať a potom ho odovzdal späť otcovi. Medzitým vypuklo na cisárov rozkaz veľké prenasledovanie kresťanov. Keďže Hylas nevedel Víta odvrátiť od viery, obával sa, že sám upadne do podozrenia, že podporuje kresťanov. Rozhodol sa preto vydať syna súdu.

Medzitým Modest a Krescencia, obávajúc sa, že aj oni budú prenasledovaní, ušli spolu s Vítom. V noci tajne nastúpili na loď a preplavili sa na pobrežie Lukánie v južnom Taliansku. Tam sa bez strachu verejne hlásili ku Kristovi a šírili svätú vieru.

Nakoniec boli zajatí, uväznení a odsúdení na smrť. Vít bol ponorený do kotla s vriacou smolou a roztaveným olovom, no Boh ho zázračne zachránil, podobne ako zachránil troch mládencov v ohnivej peci v Babylone. Pohania, ktorí to videli, žasli a velebili Boha kresťanov. Potom bol v divadle na Víta poštvaný lev, ale dravec si ľahol k jeho nohám a neublížil mu. Týmto novým zázrakom boli diváci ešte viac dojatí.

Aby sa zabránilo rozbrojom medzi ľuďmi, sudca nakoniec rozkázal všetkých troch mučeníkov odviesť do väzenia. Tam boli Vít, Modest a Krescencia natiahnutí na škripec a ukrutne mučení, až v nevýslovných bolestiach zomreli a tak dosiahli slávnu korunu mučeníctva. Ich roztrhané telá v noci odniesla vzácna kresťanka Florencia a tajne ich s nábožnou úctou pochovala, čo sa stalo roku 303.

V ôsmom storočí, za kráľa Pipina, priniesol opát kláštora sv. Diviša (St. Denis) ostatky sv. Víta do Paríža. Odtiaľ boli tieto ostatky v roku 830 slávnostne prenesené opátom Varinom do benediktínskeho kláštora v Korvei na rieke Wesere v Sasku. Náš milý knieža sv. Václav, keď dostal od nemeckého kráľa Henricha I. darom rameno sv. Víta, postavil na jeho počesť nový chrám na Pražskom hrade, kde toto rameno uložil ako vzácny poklad. Keď sa táto svätyňa čoskoro stala biskupským chrámom, meno sv. Víta sa preslávilo v celých Čechách a od tej doby je tento svätec považovaný za patróna vlasti.

V roku 1355 sa cisár a kráľ Karol IV. zdržiaval kvôli svojej korunovácii na kráľa Lombardie v Miláne. Dozvediac sa, že v benediktínskom kláštore sv. Marina v Pavii sa od čias longobardského kráľa Aistulfa uchováva telo sv. Víta, českého patróna, ktorého jedno rameno sa nachádzalo v Prahe už od čias sv. Václava, vyslal do tohto kláštora troch talianskych biskupov spolu s Bohušom, litoměřickým prepoštom, a Jánom, litoměřickým kanonikom, aby si jeho ostatky vyžiadali. Opát, predstavení a obyvatelia mesta, keď počuli prosbu cisára, si netrúfli jej odporovať. Vydali ostatky sv. Víta, ale preliali pri tom mnoho sĺz nad stratou svojho najväčšieho pokladu. Karol o tejto udalosti radostne informoval arcibiskupa, duchovenstvo a pražský ľud osobitným listom, v ktorom nariadil, aby bol tento list čítaný vo všetkých pražských chrámoch. Ostatky sv. Víta si cisár ponechal pri sebe a priniesol ich osobne, keď sa

vracal z Talianska do Prahy. Uložil ich vo veľkolepom chráme na Pražskom hrade spolu s mnohými inými telami svätých, ktoré zhromaždil na svojej ceste do Talianska k oslave českého kráľovstva.

V novom nádhernom katedrálnom chráme v Prahe, ktorý Karol IV. založil, sa nachádzal hrob sv. Víta pod veľkým oltárom vo východnej časti chrámu. Deň sv. Víta bol v Čechách zasväteným sviatkom, ako to uvádzajú štatúty arcibiskupa Arnošta z Pardubíc vydané v roku 1319. Na vigíliu tejto slávnosti aj počas ranných hodín, pri slávnostnej omši a procesiách v tento sviatok, sa v chóre pražského chrámu sypali ruže.

Súčasný náhrobný oltár sv. Víta v tejto svätyni, stojaci v zadnej časti chóru, je ozdobený sochou tohto svätca od Jozefa Maxa. Sv. Vít patrí medzi štrnástich svätých pomocníkov, ku ktorým sa veriaci v rozličných potrebách úprimne utiekajú. Kohút na jeho obraze symbolizuje kresťanskú bdelosť a ostražitosť, ktorými ochraňoval svoj najcennejší poklad – vieru v Krista, aby ju nikdy nestratil.

Na jeho počesť bolo po celom svete zasvätených množstvo chrámov, pričom najvýznamnejší z nich je chrám na Pražskom hrade, ktorý už viac než deväťsto rokov hlása slávu tohto Božieho mučeníka a nášho patróna.

II. Sv. František Regis, kňaz Spoločnosti Ježišovej (16. stor.)

Bohabojným manželom zo vzácneho šľachtického rodu Regis v dedine Foncouverte v narbonskej diecéze na juhu Francúzska sa 31. januára 1597 narodil syn, ktorému dali pri krste meno Ján František. Už v detskom veku si František obľúbil modlitbu, bohoslužby, duchovné čítanie a pokojný život v ústraní. Keď dospel na mládenca, bol poslaný na štúdiá do Bézier, kde vyučovali jezuiti. Tam sa spriatelil so šiestimi zbožnými spolužiakmi a spolu s nimi žil podľa určitých pravidiel, akoby v kláštore. Títo usilovní mladíci sa podľa týchto pravidiel modlili, študovali, počas obeda čítali poučné knihy, každý večer si spytovali svoje svedomie, často prijímali sväté sviatosti, vyhýbali sa nevhodným a zbytočným rečiam a opúšťali dom len z nevyhnutných dôvodov, aby sa čo najmenej stýkali so svetom.

František sa už v mladosti upevnil v bohabojnosti s Božou milosťou natoľko, že si po celý život zachoval panenskú čistotu a vedome nikdy nepovedal nepravdivé slovo. V

roku 1616 František vstúpil v Toulouse do Spoločnosti Ježišovej. Po dvojročnom noviciáte bol poslaný na ďalšie štúdiá do Toursu, kde sa usilovne učil a počas nedieľ a sviatkov sa pridával k misionárom, ktorí navštevovali okolité obce, a ochotne im pomáhal vykonávať ich záslužnú službu.

Neskôr vyučoval mládež v nižších školách a vďaka otcovským napomenutiam a vlastnému príkladu vynikali jeho žiaci v nábožnosti a mravnosti. V roku 1630 bol vysvätený za kňaza práve v čase, keď sa v Toulouse objavila morová epidémia. František sa s povolením svojich predstavených hneď pustil do služby chorým. Podobne konal roku v 1640 v meste Montefalco, hovoriac, že kňaz, ktorý denne slúži svätú omšu, má obetovať aj seba samého za spásu svojich bratov.

František túžil nasledovať príklad sv. Františka Xaverského a iných horlivých kňazov Spoločnosti Ježišovej a ísť hlásať evanjelium pohanom v ďalekých krajinách. Predstavení mu však určili pôsobisko vo vlasti, kde sa naplno venoval misionárskej činnosti až do smrti. Pôsobil najmä v Languedocu a susedných oblastiach. V lete kázal, učil, spovedal, navštevoval nemocnice a žaláre a zbieral almužny pre chudobných v mestách. V zime, keď mali vidiečania viac voľného času, sa venoval misiám na dedinách. Nedbal na žiadne ťažkosti, často podnikal náročné a nebezpečné cesty po horách zaviatych snehom a pokrytých ľadom. Počas misií si nedoprial odpočinok – hlásal Božie slovo denne až trikrát, spovedal do vyčerpania, tak, že ho niekoľkokrát museli odniesť z kazateľnice či spovednice na smrť unaveného. Každý deň spovedal mnoho hodín až do noci a pri tejto náročnej práci jedol len skromné večere, ktoré si vyžobral. Spával málo, na holej zemi, nosil na sebe drsný chlpatý odev a bičoval sa do krvi, aby premáhal telesné žiadosti.

Jeho apoštolská činnosť vyvolávala veľkú úctu veriacich a dokonca ho obdivovali aj nekresťania. Jeden cirkevný hodnostár o ňom napísal: *„Pre jeho neporušené mravy som ho vždy považoval za anjela. Ctil som si ho pre jeho horlivosť za spásu duší ako vznešený vzor a pravého nasledovníka sv. Františka Xaverského. Považoval som ho za otca chudobných a pre jeho cnosti za svätého muža.“* Obyvatelia mesta Anizy ho nazývali nielen svätcom, ale aj svojím apoštolom, ktorý ich svojimi kázňami, napomenutiami a príkladom priviedol na cestu svätosti.

Viacerí biskupi potvrdili, že tam, kde František pôsobil, sa mravy obyvateľov náhle zmenili. Svojou horlivou prácou sa mu podarilo obrátiť množstvo kalvinistov a zatvrdilých hriešnikov. Medzi jeho najvýraznejšie cnosti patrila nesmierna láska k Bohu i k ľuďom a nezlomná trpezlivosť. Z lásky k Bohu sa úzkostlivo vyhýbal aj tým najmenším hriechom a snažil sa zabrániť tomu, aby ľudia hrešili. Modlitby a zbožné rozjímania predlžoval hlboko do noci a túžil čo najviac trpieť a zomrieť pre Ježiša Krista. Svoju lásku k blížnym prejavoval skutkami duchovného aj telesného milosrdenstva. Zakladal spolky vážených dám na podporu chudobných, pomoc a útechu väzňov, a zriaďoval útulky pre skazené ženy, aby im pomohol polepšiť sa a uchránil ich od ďalšieho pádu. Bol pravým otcom chudobných. Jeho trpezlivosť bola nevyčerpateľná. Keď sa snažil napraviť neusporiadané manželstvá alebo priviesť ženy oddané nečistému životu na cestu pokánia, čelil mnohým príkoriam. Raz ho istý muž, ktorý žil v hriešnom vzťahu so ženou, ktorú František usiloval priviesť k

pokániu, udrel do tváre. Svätý František mu pokojne nastavil druhé líce a povedal, že je ochotný položiť aj svoj život, ak tým dokáže zabrániť ďalšiemu hrešeniu a urážaniu Boha. Iný muž, zapletený do nepravostí, zhodil Františka do kaluže a šliapal po ňom, kým sa k nemu nepridali ďalší jeho kumpáni a surovo ho zbili až takmer František zomrel. Niekoľkokrát sa na neho vrhli nenapraviteľní hriešnici, pritláčali mu dýku na hruď a vyhrážali sa smrťou, ak neprestane zasahovať do ich obľúbených nepravostí. František tieto útoky trpezlivo znášal, zostával pokojný, pohŕdal vyhrážkami a pokračoval v tom, čo považoval za prospešné pre Božiu slávu a pre večnú spásu svojich blížnych. Nikdy sa na tieto príkoria nesťažoval a svojich útočníkov neudal. Keď niektorému z nich hrozil zaslúžený trest, prihováral sa, aby mu bol odpustený.

Celých desať rokov takto pracoval v Pánovej vinici. Na konci roka 1640 sľúbil ešte vykonať svätú misiu v dedine Lalouvesc, ležiacej v horách v diecéze Vienne. Cítiac z Božieho vnuknutia blízky koniec svojho života, odišiel najprv do kolégia v Annesy, kde vykonal generálnu spoveď. Dňa 22. decembra sa vydal na cestu cez neprístupné horské chodníky pokryté snehom a ľadom. Počas cesty sa spotil a mrazivá noc ho donútila prenocovať v polozrúcanom salaši v horách. Tu prechladol, dostal zimnicu a na druhý deň sa len s veľkou námahou dostal do Lalouvesc, kde ho už v chráme očakával zástup veriacich túžiacich po jeho slovách.

Hoci chorý a slabý, vystúpil na kazateľnicu a začal svoju misionársku činnosť. Celý deň a noc spovedal. Na Božie narodenie a sviatok sv. Štefana kázal trikrát denne a spovedal, až kým neomdlel a bol odnesený na faru. Sotva sa prebral z mdloby, ešte vyspovedal niekoľkých kajúcnikov. Keď ho opäť premohla slabosť, prijal sväté sviatosti a pripravil sa na smrť.

Dňa 31. decembra sa prebral z mdloby a radostne povedal prítomnému farárovi: *„Ako šťastne a radostne zomieram! Vidím Ježiša a Máriu, už zostupujú ku mne, aby ma priviedli do vlasti vyvolených!“* Potom obrátil oči k nebu a vyslovil svoje posledné slová: *„Ježišu Kriste, Vykupiteľu, odporúčam Ti svoju dušu a odovzdávam ju do Tvojich rúk!“* A blažene zomrel v Pánovi vo veku 43 rokov.

Na pohrebe tohto apoštolského kňaza sa zúčastnilo nesmierne množstvo vďačných veriacich a Boh čoskoro oslávil jeho hrob zázrakmi, ktorými slepí, hluchí, chromí a iní chorí náhle ozdraveli. V roku 1737 ho pápež Klement XII. vyhlásil za svätého a pápež Benedikt XIV. ustanovil jeho sviatok na 16. júna.

Poučenie:

Svätý František Regis horlil láskou k Bohu a z tejto lásky sa neštítil žiadnych obetí, aby ľudí odvrátil od hriechu a priviedol ich na cestu svätých cností. Nech je nám tento apoštolský kňaz príkladom svätej lásky k Bohu! Kto úprimne miluje Boha, zachováva jeho prikázania, vyhýba sa hriechu a usiluje sa zabrániť tomu, aby ľudia hrešili. Spasiteľ hovorí: *„Ak ma milujete, zachovávajte moje prikázania.“* (Jn 14,15). Svätý Cyprián napísal: *„Kto teba, ó Bože, miluje, nepozná hriech.“* Svätý František Saleský povedal: *„Kto miluje Boha, snaží sa, aby ho ľudia neurážali, a ak to nemôže dosiahnuť,*

trápi sa žiaľom, ako hovorí Písmo: ‚Sklátil som sa pre hriešnikov, ktorí opúšťajú tvoj zákon, Hospodine.' (Žalm 118,53).

Trpezlivosť, ktorou svätý František Regis znášal všetky utrpenia a príkoria od zatvrdených ľudí, bola dojímavá. *„Skrze mnohé súženia musíme vojsť do Božieho kráľovstva."* (Sk 14,21). Svätý Ján Zlatoústy povedal: *„Chceš-nechceš, musíš trpieť. Ak to znášaš rád, získaš mnoho. Ak však svoj kríž nesieš nerád a netrpezlivo, tvoje utrpenie sa nezmenší, naopak, zväčší. Preto keď vieš, že trpieť je nevyhnutné, znášaj svoje súženia pokojne a trpezlivo."*

V roku 1826 bol v Paríži založený *„Spolok svätého Františka Regisa",* ktorý sa duchovnými aj hmotnými prostriedkami usiluje o to, aby ľudia žijúci v hriešnych vzťahoch boli cirkevne zosobášení. Tento spolok bol v roku 1881 založený aj vo Viedni a čoskoro sa mu podarilo prekaziť množstvo hriešnych známostí a umožniť mnohým ľuďom vstúpiť do riadneho sviatostného manželského zväzku. Tento spolok, ktorý stojí pod ochranou svätého Františka Regisa, je Cirkvou obohatený hojnými odpustkami.

---

15. júna si Cirkev pripomína aj svätého Hesychia, vojaka a mučeníka; svätú Benildu, mučeníčku z Córdoby, svätého Taciána, sluhu a mučeníka v Cilícii; svätú Libiu a jej spolumučeníčky z Palmýry; blahoslaveného Jisfrida, biskupa Ratibořského z premonštrátskeho rádu, nástupcu blahoslaveného Evermoda, ktorý sa usiloval obrátiť slovanských Polabanov na kresťanskú vieru († 1205) a ďalších.

16. JÚN

I. Sv. Benno, biskup a vierozvestca polabských Slovanov (11. stor.)

Dejiny niekdajších polabských a pobaltských Slovanov sú smutné. Od najstarších čias k nim prichádzali kresťanskí vierozvestovia z Nemecka, ale ich práca medzi Slovanmi dlho neprinášala ovocie. Nebolo to prekvapivé. Títo muži prichádzali ako vyslanci nemeckých panovníkov bažiacich po moci. Za nemeckým kňazom často nasledovalo vojsko a tam, kde kazateľ zapichol do zeme kríž, vrazili cisárski vojaci meč a okamžite si prisvojili právo na vládu, výber daní a ukladanie ďalších bremien.

Takto chamtiví nemeckí králi zneužívali vznešené Kristovo náboženstvo na rozširovanie a upevňovanie svojej moci. Preto pohanskí Slovania na kresťanských vierozvestcov hľadeli s nedôverou,

keďže ich vysielal dobyvačný národ, s ktorým Slovania viedli dlhé a kruté vojny za svoju samostatnosť.

Podľa tradície navštívil svätý Metod, apoštol Slovanov, aj Lužických Srbov, hlásal evanjelium v okolí mesta Zhorelec a v kráľovskom háji pri Javorníku postavil na mieste pohanského obetiska kresťanskú svätyňu. Učeníci svätého Metoda ďalej šírili kresťanskú náuku v tejto oblasti, no ďalší rozvoj svätej viery bol zadržaný a zmarený vojnami, ktoré proti Slovanom podnikali králi Henrich I. a Oto I.

Počas týchto vojen postihlo Slovanov nesmierne utrpenie. Henrich I. si krvavo podmanil polabských Slovanov a spustošil Lužicu. V roku 928 založil na ľavom brehu rieky Labe pevnosť a mesto Míšeň (v nemčine Meißen), aby si podrobené obyvateľstvo udržal pod kontrolou. Míšeň sa odvtedy stala postrachom okolitých Slovanov. Z tohto miesta cisárski markgrófi podnikali lúpežné výpravy do slovanských území, kde sa dopúšťali ukrutností.

Preto mali všetky pokusy o pokresťančenie polabských Slovanov len nepatrné výsledky. Samotný cisár Oto I. na sneme v Ravenne priznal, že aj keď s veľkým úsilím obrátil istú časť Slovanov žijúcich na Labe na kresťanstvo, títo boli vo viere slabí, a že bude potrebné veľké úsilie, aby sa opäť nevrátili k pohanstvu. Z tohto dôvodu cisár založil biskupstvá uprostred slovanského obyvateľstva: v Stargrade (Oldenburgu), Havelbergu (946) a Brandenburgu (949). Dielo medzi polabskými Slovanmi dovŕšil založením arcibiskupstva v Magdeburgu (968) a troch nových biskupstiev – Meziborského, Žičského a Míšenského – v roku 968.

Napriek tomu bolo mnoho nemeckých biskupov a kňazov, ktorí sa usilovali priviesť utláčaných Slovanov ku Kristovej viere apoštolskou cestou. Medzi týmito nezištnými a opravdivou kresťanskou láskou a horlivosťou za spásu pohanských Slovanov nadchnutými vierozvestcami najviac vynikol apoštolský biskup Míšenský, svätý Benno.

Benno sa narodil v roku 1010 počas vlády kráľa Henricha II. Sväteho v Hildesheime ako druhý syn grófa Bedřicha z Bullenburgu, ktorý vlastnil rozsiahle majetky v Dolnom Sasku. Už v detstve si hlboko vážil svoju výnimočnú matku Bezelu, ktorá mu vštepovala základy nábožnenstva a zbožnosti. Keď mal päť rokov, prijal ho k sebe jeho príbuzný, hildesheimský biskup svätý Bernwald, ktorý ho dal vychovávať a vzdelávať prevorovi kláštora svätého Michala v Hildesheime, Vigerovi.

Nadaný chlapec sa rýchlo rozvíjal v zbožnosti i múdrosti a získal si veľkú priazeň biskupa, ktorý ho počas posledných piatich rokov svojho života, strávených prevažne na lôžku, často volal k sebe, aby mu dával otcovské rady a tešil sa jeho prítomnosti. Z tohto vzťahu so svätým kňazom mal Benno nesmierny úžitok. Jeho múdre slová mu zostali navždy v pamäti, najmä posledné slová umierajúceho biskupa, ktoré v roku 1020 zaprisahali mladého Benna, aby nikdy neodbočil z cesty cnosti.

Po smrti svojho otca vstúpil dvadsaťročný Benno s matkiným súhlasom do benediktínskeho kláštora svätého Michala v Hildesheime. Dodržiaval prísne rehoľné pravidlá, potláčal v sebe svetské sklony a stal sa dokonalým mníchom. Bol vzorom

pokory, poslušnosti, láskavosti a trpezlivosti, dbal na čistotu svojho srdca, konal pokánie pôstom a inými skutkami a horlivo študoval posvätné vedy.

Keď mal 25 rokov, bol vysvätený za diakona a o päť rokov neskôr za kňaza. V roku 1042 zomrel opát kláštora svätého Michala a mnísi si zvolili Benna za jeho nástupcu. Benno sa zdráhal prijať túto hodnosť, pretože sa stal mníchom, aby unikol akejkoľvek dôstojnosti a mohol v pokoji slúžiť Bohu. Keď však bratia naliehali, podrobil sa z poslušnosti. Po troch mesiacoch však túto funkciu opáta zložil a opäť sa stal obyčajným mníchom, rozhodnutý zostať ním do smrti.

Boh však mal s Bennom iný plán. V tom čase založil cisár Henrich III. v Goslare na rieke Gose významnú kolégiovú kapitulu, do ktorej povolával najvzdelanejších a najzbožnejších kňazov, čím sa tento kanonický zbor stal centrom duchovného života v Nemecku a školou budúcich biskupov. Cisár si prial, aby Benno vstúpil do tejto kapituly, avšak Benno to odmietal, až kým pápež Lev IX. nedal pokyn, aby poslúchol a prevzal vedenie škôl pri kolégiovom chráme v Goslare. Tak sa Benno stal, hoci proti svojej vôli, kanonikom a po sedemnásť rokov spravoval slávne Goslarské školy, na ktorých pod jeho vedením vyrástlo mnoho výnimočných osobností. Kapitulným prepoštom v Goslare bol v tom čase Hanno, s ktorým mal Benno blízky priateľský vzťah. V roku 1055 sa Hanno stal arcibiskupom v Kolíne nad Rýnom a po smrti cisára Henricha III. počas neplnoletosti kráľoviča Henricha IV. zastával funkciu poručníka a správcu ríše.

Hanno sa zaslúžil o to, že Benno bol v roku 1066 zvolený za míšenského biskupa. Po prijatí biskupskej vysviacky v Magdeburgu Benno slávnostne vyhlásil, že všetky svoje sily venuje zveľadeniu Cirkvi, neštítiac sa žiadnej námahy ani nebezpečenstva, a že bude vždy pripravený položiť za spásu svojich zverencov život ako dobrý pastier. Po týchto slovách sa odobral do Míšně, kde ho ľudia nadšene privítali. Pri jeho prvej omši v katedrálnom chráme a udeľovaní biskupského požehnania prítomní plakali od radosti, že im Boh zoslal takého vynikajúceho biskupa.

Verný svojmu sľubu Benno spravoval míšenskú diecézu štyridsať rokov s apoštolskou horlivosťou. Veľkú pozornosť venoval zveľadeniu bohoslužieb, najmä cirkevného spevu. Neúnavne obchádzal mestá a dediny svojej diecézy, hlásal slovo Božie a bystrým okom skúmal život duchovenstva aj ľudu, napomínal duchovných, aby verne vykonávali svoj pastiersky úrad; a veriacich, aby ich poslúchali. Aby nebol svojimi častými návštevami na ťarchu duchovenstvu a obciam, zriadil si Benno na rôznych miestach domy, kde počas svojich apoštolských ciest s družinou prebýval.

Žijúc prísne a jednoducho vynikal štedrosťou voči chudobným, ktorým rozdával svoje príjmy, a právom bol nazývaný otcom chudobných. Všetkým svojim zverencom dával príklad živej viery a lásky k Bohu a k blížnym.

Míšenská diecéza bola napriek stáročnému útlaku a germanizácii stále prevažne slovanská, rovnako ako jej susedné územia. Severozápadne od Míšně žili Glomačovia alebo Daleminci, na severe Bodrkovia, na východ medzi Labe a Odru Lutici alebo Vilkovia a na juhovýchode v Lužici Milčania. Mnohí z týchto Slovanov boli už predtým násilím donútení prijať kresťanstvo, no časom sa takmer všetci vrátili k

starému pohanstvu. Práve v roku 1066, keď Benno nastúpil do biskupského úradu v Míšni, zavraždili polabskí Slovania v Lončine kresťanského kráľa Gotšalka, pretože mu vyčítali, že sa podriadil nadvláde ich úhlavných nepriateľov, Sasov. Títo pritom zradne zavraždili jeho otca Pribigna už v roku 1031. Vzbura Slovanov proti nemeckej nadvláde sa rozšírila od Labe až po Baltické more. Povstanie malo národnopohanský charakter – chrámy a kláštory boli všade ničené, kresťania vyháňaní, mnísi a kňazi kameňovaní, a dokonca biskup Ján z Rarože bol v Lutici na počesť modly Radigasta brutálne zavraždený.

Biskup Benno, vidiac, čo sa deje v jeho susedstve, sústredil svoju pozornosť na to, aby si získal svojich slovanských zverencov dobrotou a miernosťou a priviedol ich poučením ku kresťanskej viere. Naučil sa plynulo slovanský jazyk a s neúnavnou trpezlivosťou hlásal pohanským Slovanom evanjelium, staval u nich chrámy, podporoval chudobných a neustále svojimi prosbami a dohovormi obmäkčoval ich srdcia.

Slovania spočiatku Bennovi nedôverovali a vyhýbali sa mu, ale horlivý biskup sa tým nedal zastrašiť a neúnavne pracoval na ich spáse. Postupne si však Slovania k nemu začali získavať dôveru, keď videli, že sa k nim správa úplne inak, než boli zvyknutí od Nemcov – hovoril s nimi ich rodným jazykom, nepoužíval voči nim násilie, ale ako pravý otec sa k nim skláňal a prejavoval im úprimnú lásku. Vďaka tomu jeho apoštolské dielo medzi Slovanmi prinášalo čoraz väčšie ovocie.

Zatiaľ čo Benno takto požehnane pôsobil medzi polabskými Slovanmi, v roku 1075 vypukla vojna medzi kráľom Henrichom IV. a saskou šľachtou. Slovania povstali proti kráľovi, aby zhodili neznesiteľné jarmo, ktorým ich utláčal. Benno, pôvodom Sas, zostal počas tejto vojny neutrálny a nezúčastnil sa na nej. To mu však kráľ Henrich IV. vyčítal, pretože mu neprišiel na pomoc proti odbojníkom. Henrich sa zmocnil Míšně, spustošil celé biskupstvo, zajal Benna, uvrhol ho do väzenia a zbavil ho všetkého. Toto utrpenie Benno znášal s trpezlivosťou, odovzdane do Božej vôle, trápilo ho však, že jeho stádo zostalo bez pastiera a jeho nádejné dielo medzi Slovanmi bolo vojnou prerušené či úplne zničené. Po roku bol Benno prepustený na slobodu a začal napravovať škody spôsobené vojnou.

Počas konfliktu medzi Henrichom IV. a pápežom Gregorom VII. Benno, ako verný katolícky biskup, stál na strane pápeža. Keď Henrich IV. v roku 1076 zvolal do Wormsu nemeckých biskupov, aby zosadili pápeža, Benno sa tam nedostavil. Namiesto toho cestoval do Ríma, nebál sa hnevu kráľa ani akéhokoľvek nebezpečenstva. Pápež Gregor VII. ho prijal láskavo, vyznamenal ho a túžil ho mať na svojom dvore. Benno však túžil vrátiť sa do Míšně, kde ho čakali naliehavé a dôležité úlohy. Keď bol Henrich IV. donútený podriadiť sa pápežovi, Benno opustil Rím, vrátil sa do svojho biskupstva a od tej doby sa vyhýbal politickým záležitostiam, pričom sa venoval výlučne duchovnému blahu svojich zverencov. Osobitnú pozornosť venoval veľkému dielu obrátenia polabských Slovanov a jeho apoštolská horlivosť prinášala požehnané výsledky. Slovania, ktorí v ňom spoznali dobrého pastiera, ochotne prijímali jeho slová. Tisíce z nich prinášali k nemu svoje modly,

rozbíjali ich a prijímali z jeho rúk svätý krst. Tak si Benno právom zaslúžil označenie apoštola polabských Slovanov.

Horlivý biskup, hoci preťažený apoštolskými povinnosťami, si vždy našiel čas na osamelé miesta, kde sa ako pútnik venoval modlitbám, nábožným rozjímaniam a rôznym skutkom pokánia. Takto sa posilňoval vo vernom plnení svojich povinností a vyprosoval si u Boha potrebné milosti. V posledných rokoch svojho života si Benno zriadil príbytok v Naumburgu, kde často prebýval. Po štyridsiatich rokoch spravovania biskupského úradu a vo veku 96 rokov sa pripravil na smrť. Zvolal kanonikov katedrálneho chrámu, dal im posledné napomenutia, rozlúčil sa s nimi, prijal sväté sviatosti a 16. júna 1106 usnul v Pánovi.

Jeho telo bolo pochované v hlavnom míšenskom chráme. Tento chrám, ktorý sa stal Bennovým pohrebiskom, bol v rokoch 1266–1400 na náklady míšenských biskupov prestavaný v gotickom slohu. Počas tejto prestavby otvoril biskup Vitiko I. Bennov hrob, vyzdvihol jeho telo, umyl ho vínom, znovu ho uložil na pôvodné miesto a nad ním zriadil nádherný náhrobok s oltárom. Už vtedy bol Benno uctievaný ako svätec a k jeho hrobu putovali zástupy veriacich z Míšenska i okolitých krajín, kde boli ich prosby na jeho príhovor vypočuté. Pápež Hadrián VI. ho po dlhom skúmaní v roku 1523 vyhlásil za svätého. To však podráždilo odpadnutého mnícha Luthera, ktorý sa práve vtedy, tešiac sa ochrane svojich mocných priaznivcov, divoko búril proti katolíckej Cirkvi a proti pápežovi. Vydal proti sv. Bennovi a proti pápežovi svojím zvyčajným surovým spôsobom ohavný a rúhavý pamflet. Medzitým sa vo velechráme v Míšni na oslavu svätorečenia sv. Benna konali veľké slávnosti a ľudia sa na ne hrnuli vo veľkých zástupoch. Avšak po niekoľkých rokoch bolo Lutherovo bludárstvo zavlečené aj do Míšne. Dňa 14. júla 1539 vošiel do tohto mesta protestant-vojvoda Henrich, ktorý proti vôli biskupskej kapituly vyhlásil stoličný chrám za luteránsku modlitebňu a *„zreformoval“* túto svätyňu tak, že dal z nej povyhadzovať všetky oltáre a náhrobok sv. Benna dal rozbiť.

V takto zneuctenej a znesvätenej budove nemohli byť vzácne ostatky sv. Benna ponechané. Míšenský biskup dal jeho telo najskôr odviezť na hrad Stolpen, potom do mesta Wurzen, a neskôr si ho vyprosil bavorský vojvoda Albrecht V., ktorý ho v roku 1576 odviezol do svojho sídelného mesta Mníchova, kde ho s veľkou slávou uložil v hlavnom chráme Matky Božej. Odvtedy je sv. Benno patrónom mesta Mníchova a arcidiecéza Mníchov-Freising slávi jeho pamiatku každoročne 10. júna.

Neďaleko starého hradu a mesta Míšne sa tiahne zelené údolie, nazývané Svätodol. Toto tiché údolie je oživené spomienkami a povesťami zo života sv. Benna. Tu rozbíjali okolití Slovania svoje modly a prijímali z rúk svätého biskupa krst. Tu počúvali jeho apoštolské kázania. Raz, keď svätec na tomto mieste hlásal Božie slovo veľkým zástupom slovanského ľudu a udeľoval svätý krst, bolo neznesiteľné teplo, až ľudia omdlievali od smädu. Vtedy sa svätý biskup pomodlil, zatĺkol svoju pastiersku palicu do zeme a na tom mieste vytryskol prameň sviežej vody. Dodnes sa tam nachádza *„Bennova studnička“* s výbornou vodou.

Keď sa sv. Benno, utekajúc pred zradným kráľom Henrichom IV., vydal na cestu do Ríma, odovzdal kľúč stoličného chrámu svojim kanonikom s príkazom, aby tento chrám ihneď zamkli a kľúč hodili do Labe, len čo sa dopočujú, že Henrich bol uvrhnutý do kliatby, aby cisárovi prívrženci nemohli vstúpiť do svätyne. Kanonici tento rozkaz splnili. Keď neskôr Henrich v Canosse činil pokánie, sv. Benno sa vracal do Míšne nesúc mnoho svätých ostatkov z Ríma. Aby sa vyhol uvítacím slávnostiam, priblížil sa k Míšni ako prostý pútnik a odpočinul si v hostinci na brehu Labe. Tu v rieke ulovili veľkú rybu, a keď ju v hostinci pripravovali, našli v nej kľúč stoličného chrámu. Odvtedy je sv. Benno zobrazovaný ako biskup s rybou a kľúčom.

Podobných príbehov zo života sv. Benna sa v Míšeňsku zachovalo mnoho. Jeho pamiatku si v úcte uchovávajú aj súčasní protestantskí vidiečania z okolia Míšne. Nech im tento svätec znovu vyprosí dar svätej katolíckej viery, o ktorú ich predkov pred troma storočiami olúpil odpadlík Luther!

Poučenie:

Z veľkého národa slovanských Polabanov, ktorým bol sv. Benno apoštolom, sa dodnes zachoval len malý zvyšok. Sú to dolnolužickí a hornolužickí Srbi, ktorých je asi 166.000. Žiaľ, len menšina z nich si zachovala tú svätú vieru, ktorú ich predkom hlásal sv. Benno. Celé Míšeňsko je veľkým cintorínom vyhubených polabských Slovanov, na ktorom je pochovaná aj stará katolícka viera, ktorá v tejto krajine kedysi kvitla. Velechrám v Míšni, uprostred starého hradu na skalnatom ostrohu nad Labe, svojou odsvätenosťou, prázdnotou a opustenosťou robí na katolíka veľmi smutný dojem. Katolícka viera bola z neho násilne vypudená a svätec Benno sa z neho odsťahoval ďaleko až do Bavorska. Len Boh všemohúci vie, kedy tam prestane ohavnosť na mieste kedysi svätom a kedy sa v tejto pamätnej budove opäť bude sláviť nekrvavá obeta Nového zákona.

II. Sv. Lutgarda, panna cisterciánskej rehole (12. stor.)

V cisterciánskom ráde je meno svätice Lutgardy veľmi známe. Táto svätica sa pre podivuhodné milosti, ktorými ju Boh obdaril, radí medzi vzácne javy stredovekého rozjímavého kláštorného života. Lutgarda (Luitgardis) sa narodila v roku 1182 v meste Tongeren v Brabantsku (v dnešnom Belgicku) v rodine meštianskeho pôvodu. Matka sa snažila vychovávať ju k nábožnosti a bohabojnosti a vštepovala jej lásku k skromnosti a k pokojnému životu v domácom ústraní. Otec však zmýšľal svetsky. Zaslepený prevráteným obdivom k pôvabne sa rozvíjajúcej dcére, povoľoval jej rozmarnosti, prehliadal jej chyby a poklesky a tešil sa, keď si márnivá dievčina užívala zábav a svetských rozhovorov, a keď sa pekne obliekala, aby sa páčila ľuďom.

Otec, ktorý chcel dcére zabezpečiť budúcnosť, zveril priateľovi obchodníkovi jej veno, keď bola ešte dieťaťom, aby ho zúročoval a časom zveľadil. S takto zameraným otcom Lutgarda zmýšľala svetsky, rada počúvala lichotivé slová mladých ľahkomyseľníkov a snívala o manželskom raji ako vrchole pozemského šťastia, ktoré chcela dosiahnuť. Avšak obchodník, ktorému bolo veno zverené, skrachoval a

Lutgarde zostala z vena len jedna hrivna. Napriek tomu, spoliehajúc sa na svoju krásu a bystrosť, dúfala, že si nájde urodzeného a bohatého ženícha. Jej naivný otec ju utvrdzoval v tejto márnej nádeji. Rozumná matka však dcére radila, aby sa vzdala svetských plánov a zamerala sa na kláštorný život, kde by mohla spokojne žiť a slúžiť Bohu, namiesto toho, aby sa bez vena vydala za chudobného muža a žila v biede a starostiach. Tieto materské rady Lutgardu časom prebudili. Prestala sa zaujímať o svetské radosti, našla záľubu v pokojnom živote v domácnosti, bola zdržanlivá v reči a zvážnela. Kedykoľvek premýšľala o svojom doterajšom živote, cítila ľútosť a často plakala.

Jedného večera, keď bola opäť ponorená do myšlienok o svojich sklamaných nádejach, mala víziu: pred sebou videla Krista Pána, ktorý jej ukazoval ranu na svojom boku a láskavými slovami jej hovoril: *„Vzdať sa márnej pozemskej lásky. To je znak pravej a svätej lásky, zdroj nepominuteľnej radosti a blaženosti!“* Táto vízia sa jej hlboko vryla do duše a od tej chvíle bola Lutgarda zamyslená a vzdialila sa od radostí sveta. Neustále videla ranu v Spasiteľovom boku, modlila sa a rozjímala.

Čím viac sa vzďaľovala svetu, tým viac svet doliehal na ňu. Istý mladý vojak sa do nej vášnivo zamiloval a uchádzal sa o jej ruku. Lutgarda ho najprv skromne odmietla, no keď neprestával, rozhodne ho zavrhla. Jedného dňa, keď cestovala so sluhom na návštevu k sestre, prepadol ju odmietnutý nápadník s úmyslom uniesť ju. Lutgarda mu unikla, ukryla sa v lese a rozhodla sa úplne prerušiť všetky putá so svetom. So súhlasom matky vstúpila do kláštora benediktínok sv. Kataríny v Sint-Truiden.

Po prijatí rehoľného rúcha sa s veľkým nadšením venovala všetkým kláštorným duchovným cvičeniam, rozjímala o utrpení Pána, zapierala seba samú a prísne sa umŕtvovala nad obvyklú mieru. Rozhodla sa, že bude hovoriť a počúvať len o Bohu. Jej rehoľné sestry považovali jej horlivosť za mladícke nadšenie, ktoré časom pominie, no Lutgarda bdelosťou nad sebou dokázala, že je vytrvalá. Stala sa dokonalou rehoľníčkou a vo veku 18 rokov, v roku 1200, zložila slávne rehoľné sľuby.

Lutgarda žila v ustavičnom dôvernom spojení s Kristom Pánom. V horlivých rozjímaniach a zbožných modlitbách ho mala pred očami, videla ho, počula a rozprávala sa s ním. V sladkých chvíľach tohto svätého spoločenstva s Kristom Pánom pociťovala nevýslovné šťastie a vytrženie mysle. S plačom ľutovala svoju predošlú ľahkomyseľnosť, hovorila s Pánom ako s vyvoleným miláčikom svojho srdca, predkladala mu svoje potreby a rozplývala sa vďačnosťou. Bola v tých chvíľach ako dieťa, a keď musela kvôli domácim povinnostiam prerušiť svoje rozjímanie, jednoducho a úprimne prosila Spasiteľa: *„Počkaj chvíľu, miláčik mojej duše, čoskoro budem zase s tebou!“*

Lutgarda často vídala Spasiteľa oslnivého nadpozemskou krásou, čo ju napĺňalo blaženosťou. Inokedy ho videla trpieť, a zármutok ju natoľko ovládal, že na jej spánkoch a rukách sa objavoval krvavý pot. Tieto časté vytrženia a videnia jej však neprekážali v plnení domácich povinností. Starostlivo vykonávala všetky práce, ktoré jej v kláštore zverili, a s láskou sa starala najmä o choré rehoľné sestry.

Vo veku 23 rokov si ju sestry zvolili za predstavenú kláštora, hoci bola mladá a v reholi bola iba päť rokov. Lutgarda však túto funkciu čoskoro zložila, a s cirkevným povolením opustila kláštor v Sint-Truiden, aby vstúpila do cisterciánskeho kláštora v Aywières neďaleko Bruselu. Aj keď bola Flámka a neovládala francúzštinu, ktorou sa tam hovorilo, prijala tam život jednoduchej reholnej sestry.

V kláštore sa naďalej zapierala, oddávala sa zbožným modlitbám a horlivému rozjímaniu o utrpení Krista, s ktorým zostávala v neustálom láskyplnom spojení, tak akoby Kristus žil skôr v nej, než ona sama. Z veľkej lásky k nemu túžila čo najviac trpieť a zomrieť. Trikrát podstúpila sedemročný mimoriadny pôst, počas ktorého prijímala iba chlieb, zeleninu a vodu – prvýkrát za obrátenie heretikov Albigéncov, druhýkrát za ľudí žijúcich v smrteľnom hriechu, a tretíkrát za odvrátenie prenasledovania, ktoré hrozilo katolíckej Cirkvi.

Čím horlivejšie prejavovala lásku k Bohu prostredníctvom kajúcich skutkov, tým väčšie milosti dostávala. Bola obdarená darom uzdravovania chorých, poznania sŕdc ľudí a schopnosťou nahliadať do budúcnosti. Modlila sa za živých i za mŕtvych, a mnohé duše vyslobodila z očistca.

Istý šľachtic, ktorý bol bohaprázdny, poprosil cez svoju dcéru, ktorá bola v kláštore v Aywières, Lutgardu, aby sa za neho modlila. Vyprosila mu milosť skutočnej kajúcnosti. Boh dovolil, aby muž postupne prišiel o všetok svoj majetok, čo ho priviedlo k poznaniu svojich hriechov. Kajal sa, začal cnostne žiť a zomrel v bázni Božej.

V čase vpádu divokých Mongolov do Európy, keď šírili strach, Lutgarda, obdarovaná prorockým duchom, predpovedala, že títo pohania nepreniknú do Nemecka. Jej proroctvo sa splnilo – Mongoli boli porazení pri Olomouci na Morave, odtiaľ sa stiahli do Uhorska a západná Európa zostala ušetrená.

Jedenásť rokov pred smrťou oslepla, no jej duša, naplnená milosťou, ustavične videla Krista Pána. V jeho svätých ranách nachádzala útechu a posilu vo všetkých utrpeniach. Keď ju postihla prudká horúčka, vrúcne sa modlila, aby sa už mohla rozlúčiť so svetom a spojiť sa s Božským Spasiteľom. Keď očakávaný deň neprichádzal, zvolala plná horlivosti: *„Pane, kedy prídeš?“* A Pán si prišiel po svoju vernú služobnicu a vzal jej dušu do neba 16. júna 1246.

Život svätej Lutgardy opísal jej súčasník, dominikán Tomáš z Cantimpré, ktorý uvádza, že jej videnia a zjavenia boli také výnimočné, že ich ani nebolo možné všetky vyrozprávať. Na jej počesť dal opát cisterciánskeho kláštora v Plasoch, Eugen Tyttl, v roku 1710 postaviť na Karlovom moste v Prahe slávne súsošie, ktoré podľa návrhu Petra Brandla vytvoril sochár Matyáš Braun. Na ňom je majstrovsky zobrazené jedno z videní tejto svätice.

Slepá Lutgarda kľačala pred bránou kláštorného chrámu v Aywières pri kríži, objala nohy Ukrižovaného a v extáze rozjímala o jeho trpkom umučení, ponárajúc sa do svätej túžby po ňom. Spasiteľ jej udelil novú milosť: oddelil svoju pravicu od kríža, objal ju a pritisol jej ústa na ranu vo svojom boku. Tento nežný výjav je nádherne

zobrazený v sochárskom diele, ktoré sa pokladá za najcennejší umelecký pamätník zo všetkých sôch Karlovho mosta.

Slová na podstavci sochy sú nasledovné: Na prednej strane: *„Sv. Lutgarda z rehole cisterciánskej.“* Na pravej strane: *„Objatá ramenom Ukrižovaného Krista.“* Na ľavej strane: Slová z breviára cisterciánskej rehole: *„Srdce srdcom zamieňajúc saje ranu životodarnú.“* Na zadnej strane: *„Na počesť sv. Lutgardy postavil kláštor v Plasoch rádu cisterciánskeho za Eugena Tyttla, opáta a probošta pri sv. Márii Magdaléne v Českej Lípe.“*

---

16. júna sa taktiež slávi pamiatka sv. Ferreola a Ferruciona, mučeníkov z Vesontionu vo Francúzsku; sv. Tychóna, biskupa z ostrova Cyprus; sv. Aureliana, biskupa lyonského; sv. Aureka a jeho sestry sv. Justíny, umučených Húnmi v Mohuči. Karol IV. získal roku 1354 relikvie ich ramena a časti hlavy a daroval ich pražskej katedrále.

17. JÚN

Sv. Marcian a Nikander, mučeníci (3. stor.)

Hlavným pôvodcom krvavého prenasledovania kresťanov za vlády cisára Diokleciána (284–305) bol jeho spoluvládca Galerius. Tento muž, pôvodom z Dácie, bol ako mladík pastierom. Po vstupe do vojska sa vďaka svojej udatnosti vypracoval na spoluvládcu cisára Diokleciána, ktorý mu dal za manželku svoju dcéru Valériu. Galerius zdedil nenávisť voči kresťanom od svojej matky, pohanskej modlárky, ktorá ho neustále podnecovala k prenasledovaniu tých, ktorí odmietali obetovať pohanským bohom.

Hoci bol Dioklecián spočiatku naklonený ku kresťanom, Galerius postupne dosiahol, že cisár zahájil najkrvavejšie prenasledovanie Cirkvi Kristovej. V roku 302 sa mala sláviť desiata výročná pamiatka ich vlády. Niekoľko mesiacov pred touto slávnosťou dvaja kresťanskí dôstojníci, Marcian a Nikander, predvídajúc, že budú nútení obetovať modlám, opustili vojsko a vrátili sa domov, pravdepodobne do Dorostorumu v dnešnom Bulharsku. Tu ich čakali ich manželky, ktoré ich po dlhej dobe radostne privítali. Asi po roku boli Marcian a Nikander predvolaní cisárskym miestodržiteľom v Moesii, Maximom, aby sa dostavili na súd. Maxim ich prijal zdvorilo a povedal: *„Zákony našich pánov, cisárov, vám sú iste známe. Poďte teda obetovať bohom.“* Nikander odvetil: *„Tieto zákony platia iba pre vojakov a netýkajú sa nás, ktorí sme z vojska vystúpili.“* Keď sa miestodržiteľ spýtal, prečo opustili vojsko a vzdali sa zaslúženej mzdy, Nikander odpovedal: *„Keby sme zostali vo vojenskej službe a prijímali mzdu, boli by sme neustále v nebezpečenstve, že sa poškvrníme modloslužbou. Dobrovoľne sme sa vzdali vojenskej mzdy a našli sme nehynúce poklady. Zložili sme svoju hodnosť a u Boha získame hodnosť nekonečne vzácnejšiu.“* Maxim na to odpovedal: *„Teda aspoň zapáľte kadidlo na počesť bohov.“*

Nikander odvetil: *„Kresťan sa klania iba všemohúcemu Bohu a nemôže obetovať kamenným a dreveným modlám.“*

Pri tomto výsluchu bola prítomná aj Nikandrova zbožná manželka Daria. Tá po desať rokov žila ako opustená vdova, pretože nemohla nasledovať svojho muža, ktorý slúžil vo vojsku. Len čo sa jej drahý manžel vrátil, musela čeliť tomu, že ho opäť stratí. Avšak táto statočná žena, plná živej a pevnej viery, nemyslela na seba ani na svoje dojča. Jej duša sa upierala do neba, k večnému životu, kde nie je rozdelenie ani rozlúčenie, a kde dúfala, že sa opäť spojí so svojím mužom. Pristúpila k manželovi a s láskyplnými slovami mu dohovárala: *„Nehľaď na mňa, zostaň statočným bojovníkom Kristovým a upieraj svoj zrak i srdce k nebu. Pamätaj, čo hovorí Spasiteľ: ‚Kto mňa vyzná pred ľuďmi, aj ja ho vyznám pred svojím Otcom.‘“*

Tieto slová, svedčiace o nadľudskom sebaobetovaní, boli miestodržiteľovi nepochopiteľné. Maxim sa na Dariu rozčúlil a zvolal: *„Mlč, zlá žena! Či si snáď praješ, aby tvoj muž zomrel?“* Daria pokojne odpovedala: *„Prianím mi je, aby môj muž žil u Boha a nikdy nezomrel.“* Miestodržiteľ sa na ňu znova osopil: *„Určite sa chceš zbaviť svojho muža a bažíš po nejakom milencovi!“* Daria sa začervenala od hnevu nad touto ohavnou urážkou, ale hneď sa ovládla. Vedomá si svojej nevinnosti, pokojne povedala: *„Ak si o mne myslíš toto a máš také podozrenie, rozkáž, aby som bola pre Ježiša Krista usmrtená ako prvá*.“ Rozhodná odpoveď zarazila a zahanbila Maxima. Prestal ju urážať a dal ju zatvoriť do väzenia, keďže nemal príkazy na potrestanie žien.

Keď bola Daria odvedená, miestodržiteľ sa obrátil na Nikandra: *„Nedbaj na prázdne slová svojej ženy ani na márne reči priateľov. Dávam ti tri dni na rozmyslenie, čo je lepšie: sladký život alebo trpká smrť.“* Nikander bez váhania odpovedal: *„Si ku mne láskavý, ale zaobchádzaj so mnou tak, ako keby už táto tvoja lehota uplynula. Som rozhodnutý vykonať to, čo ma zachráni.“* Maxim, mysliac si, že Nikander hovorí o záchrane pozemského života, radostne zvolal: *„Vďaka bohom!“* Nikander odvetil: *„Vďaka Bohu!“* a nadšene dodal: *„Verím pevne v Boha, Otca všemohúceho, aj v Ježiša Krista, Syna jeho, a v Ducha Svätého. Dúfam, že jeho milosťou budem zachránený a spasený.“* Miestodržiteľ, nahnevaný, zvolal: *„Čo si mám o tebe myslieť? Pred chvíľou si chcel byť zachránený, a teraz sa vrháš do záhuby a praješ si zomrieť!“* Nikander odvetil: *„Zvolil som si večný život a pohŕdam časným životom. Dávam ti plnú moc nad mojim telom. Čiň s ním, čo uznáš za vhodné. Som kresťan.“* Potom sa Maxim obrátil na Marciana a spýtal sa ho: *„Čo na to povieš ty?“* Marcian odpovedal krátko: *„Úplne súhlasím so svojím priateľom Nikandrom.“*

Maxim rozkázal, aby oboch kresťanských vyznávačov odviedli do žalára. Po dvadsiatich dňoch ich opäť povolal na súd a povedal im: *„Iste ste už zmúdreli a rozmysleli ste si to. Dúfam teda, že teraz uposlúchnete cisárove príkazy.“* Marcian odpovedal: *„Nebojíme sa múk a bolesti a túžime po odmene a sláve Božích mučeníkov. Prosíme teda, aby si neodkladal a rýchlo nás odsúdil na smrť, aby sme boli už čoskoro s Kristom, ktorého milujeme a ktorému sa klaniame.“*

Maxim, hoci vykonával rozkazy pohanských cisárov, bol mierny a dobromyseľný muž. Súcitil s oboma kresťanskými vyznávačmi a ospravedlňoval sa im, hovoriac: *„Nemám voči vám žiadnu zášť ani nenávisť a neprenasledujem vás, pretože nie ste mojimi nepriateľmi. Vy však odmietate cisárske rozkazy a mojou povinnosťou je zabezpečiť, aby boli splnené. Ak sa domnievate, že konáte správne, nuž, zomrite. Prajem vám k tomu šťastie. Budete sťatí mečom, a nech sa naplnia vaše nádeje na budúci život. Ja však som nevinný vašej krvi!“* A tak ich odsúdil na smrť. Obaja mučeníci mu poďakovali slovami: *„Pokoj s tebou, dobrý sudca!“*

Marcian a Nikander kráčali cestou na popravisko ako do víťazného boja, jasajúci svätou radosťou, že im bolo umožnené zomrieť za milovaného Spasiteľa Ježiša Krista mučeníckou smrťou. Vedľa Nikandra kráčala jeho statočná a spokojná manželka Daria, akoby išla na svadbu, a jeho priateľ Papian niesol jej nemluvňa.

Marcian však čelil inej situácii. Po jeho boku šla jeho manželka, nesúc ich malého synčeka, a za nimi kráčali príbuzní z manželkinej strany. Tí boli zdrvení žiaľom a horko plakali. Nešťastná žena sa chytila manželovho rúcha a volala v zúfalstve: *„Beda nám! Utešoval si ma vo väzení, aby som sa nebála o teba, a dnes nemáš so mnou žiadne zľutovanie. Ach, pohliadni na svojho syna! Prečo opúšťaš a zavrhuješ svoju ženu a dieťa a ponáhľaš sa ako baránok na zabitie? Vráť sa k nám! Beda nám, úbohým!“* Marcian na ňu súcitne pozrel a obrátil sa k priateľom, ktorí ju sprevádzali: *„Prosím vás, držte túto úbohú ženu, aby som mohol svoju obetu dokončiť v pokoji.“*

Jeden z prítomných kresťanov, menom Zotikus, uchopil Marciana za ruku, úctivo ju pobozkal a zvolal: *„Buď dobrej mysle, pane! Dobrý boj si bojoval a slávne si dokončil svoj beh. Kiežby sme aj my slabí mali takú pevnú vieru. Vy ste naozaj dokonalí a blažení kresťania.“* Marcian mu odpovedal: *„Nechaj ma a radšej sa ujmi mojej ženy, poteš ju a odveď domov, pretože je slabá a nezniesla by pohľad na moju smrť.“*

Potom k nemu opäť pristúpila jeho manželka, položila ich dieťa pred neho na zem a s nárekom zvolala: *„Kam ideš a prečo sa ponáhľaš na smrť?“* Marcian ju naposledy objal, zdvihol a pobozkal svoje dieťa, a premohol nával prirodzených citov. Pozdvihol oči k nebesiam a povedal: *„Hospodine, Bože všemohúci, ty sám sa postaraj o moju ženu a dieťa.“*

Zotikus pustil Marcianovu ruku a zadržal omdlievajúcu ženu. Na popravisku si Marcian a Nikander naposledy vymenili bozk pokoja a pripravili sa na smrť. Marcian si v zástupe všimol Dariu, ktorá sa márne snažila predrať k svojmu manželovi. Pristúpil k nej, vzal ju za ruku a priviedol k Nikandrovi. Nikander pobozkal svoju manželku a povedal: *„Daria, Pán s tebou!“* Tá statočná žena a horlivá kresťanka, hoci nedokázala potlačiť slzy, zvolala pevným hlasom: *„Miláčik môj a môj pán, dokonči udatne svoj slávny boj! Desať dlhých rokov som po tebe vzdychala a túžila. Boh nás na chvíľu spojil tu na zemi, on nás spojí naveky v nebi. Blahoželám tebe aj sebe, pretože pokladám za najväčšiu česť, že som manželkou mučeníka. Buď dobrej mysle a obetuj svoje mučeníctvo aj za mňa, aby som bola zachránená od večnej smrti!“*

Kat potom obom mučeníkom zaviazal oči a sťal im hlavy mečom. Kresťania pochovali ich mučenícke telá neďaleko miesta, kde zomreli za Ježiša Krista. Pravdepodobne sa

to stalo 17. júna roku 302. Miesto, kde boli títo svätci umučení, zostáva neznáme. Nikandrova manželka, hrdinská kresťanka Daria, sa tiež považuje za svätú. Podľa tradície aj ona neskôr zomrela mučeníckou smrťou, čo sa však nedá potvrdiť.

Poučenie:

Aký rozdiel medzi statočnou kresťankou Dariou a pozemsky zmýšľajúcou, slabou manželkou Marcianovou. Daria, ozbrojená štítom pevnej viery, naplnená kresťanskou nádejou a svätou láskou k Bohu, nedbala na seba ani na svoje nemluvňa. Myslela len na večnú spásu milovaného manžela. Neplakala nad tým, že ho má stratiť, ale povzbudzovala ho, aby sa ochotne a radostne vydal na smrť za Ježiša Krista. Jej pohľad bol upriamený na nebo, podľa slov apoštola sv. Pavla: *„Hľadajte, čo je hore, kde Kristus sedí po pravici Boha. Myslite na to, čo je hore, nie na to, čo je na zemi.“* (Kol 3, 1-2).

Na príklade Darie vidíme, čo dokáže živá viera a víťazná Božia milosť aj v slabom človeku. Na druhej strane, manželka Marciana je verný obraz človeka, ktorý je ponechaný sám na seba, bez Božej milosti.

Nikto vlastnými silami nedokáže ani pomyslieť, ani vykonať nič, čo by viedlo k spáse, bez Božej milosti. *„Nik nemôže povedať: ‚Ježiš je Pán,‘ ak nie v Duchu Svätom.“* (1 Kor 12, 3). Kristus Pán hovorí: *„Nik nemôže prísť ku mne, ak ho nepritiahne Otec, ktorý ma poslal.“* (Jn 6, 44).

Svätý Marcian hrdinsky zvíťazil nad veľkým pokušením a volaním vlastnej manželky. *„Ak je Boh za nás, kto je proti nám?“* (Rim 8, 31). *„Všetko môžem v tom, ktorý ma posilňuje.“* (Flp 4, 13).

---

17. júna si pripomíname aj pamiatku svätých bratov Adolfa, biskupa, a Botulfa, mnícha († 605) v Anglicku; svätého Montana, vojaka, umučeného za cisára Hadriána v Ríme; svätého Avita, arcibiskupa Vienne († 523); svätého Rainera, pustovníka v Toskánsku († 1160); svätej Eufémie (Ofty), opátky v Bavorsku († 1180); svätej Aleny, panny a mučeníčky v Belgicku a iných.

18. JÚN

Sv. Leontios a jeho spolumučeníci (1. stor.)

Za vlády cisára Vespaziána (69–79) žil v Tripolitánskej Afrike horlivý kresťan Leontios. Bol to muž statnej postavy, vznešeného vzhľadu a ušľachtilej povahy. Vynikal vzdelanosťou a vrúcnou láskou k Pánovi Ježišovi Kristovi. Po vstupe do armády sa čoskoro stal plukovníkom. Napriek svetskej vojenskej službe zostal pevný, cnostný a nábožný vyznávač Krista. Svoje vojenské povinnosti vykonával svedomito, správal sa k podriadeným spravodlivo a láskavo, bol milosrdný k chudobným a trpiacim a poskytoval veriacim dokonalý príklad svätého života.

V tom čase bol cisárskym miestodržiteľom Tripolitánskej Afriky pohan Adrian, zaprisahaný nepriateľ kresťanov, ktorý si predsavzal vykoreniť kresťanskú vieru v tejto oblasti. V Ríme si vyžiadal plnú moc na prenasledovanie všetkých, ktorí by odmietali obetovať pohanským bohom. Po návrate začal pátrať po kresťanoch. Keď sa dozvedel, že Leontios opovrhuje bohmi, poslal dôstojníka Hypacia a dvoch vojakov, aby ho zatkli. Cesty Božej prozreteľnosti sú však nevyspytateľné. Hypacius cestou do mesta Tripolis (Oea) vážne ochorel na prudkú zimnicu. Ako pohan považoval túto chorobu za trest bohov za to, že im pred odchodom z domu nepriniesol obeť. Na tretí deň, keď ležal utrápený, mal zvláštny sen. Zjavil sa mu nebeský muž v bielom rúchu a povedal mu: *„Ak chceš vyzdravieť, trikrát zavolaj: ‚Bože Leontiov, pomôž mi!‘“*

Hypacius o tomto sne porozprával svojim spoločníkom. Na druhý deň ráno, keď nad jeho slovami uvažoval jeden z vojakov menom Theodul, Hypacius náhle trikrát vyslovil slová zo sna. Milostivý Boh mu okamžite vrátil zdravie. Tento zázrak nielenže posilnil Hypaciovu vieru, ale viedol aj Theodula k obráteniu. Oboch táto skúsenosť povzbudila, aby pokračovali v ceste a vyhľadali Leontia, ktorého ale osobne nepoznali.

Keď vstúpili do mesta, stretli Leontia. Ten ich pozdravil a opýtal sa, prečo prišli. Oni odpovedali, že majú príkaz navštíviť múdreho a váženého ctiteľa bohov Leontia, a že čoskoro príde aj námestník Adrian, aby ho osobne spoznal a poctil. Z týchto slov Leontios pochopil, že obaja vojaci sa boja priznať skutočný dôvod, prečo ho hľadajú. Pozval ich do svojho domu a prisľúbil, že im ukáže toho, koho hľadajú.

Po pohostení vstal a povedal: *„Ja som Leontius, ktorého hľadáte, ja som ten vyznávač Krista, ktorého Adrian prenasleduje!“* Keď Hypacius a Theodul počuli tieto slová, padli na tvár a radostne vyznali, že aj oni uverili v Ježiša Krista. Prosili Leontia, aby sa za nich modlil. Leontios bol týmto obrátením prekvapený, ďakoval Bohu, pomodlil sa za nich a upevnil ich vo svätej viere.

Keď sa táto správa rozšírila po meste, pohania sa vzbúrili proti Leontiovi a začali vykrikovať: *„Nech zahynie ohňom ten, kto opovrhuje našimi bohmi!“* O dva dni prišiel do rozbúreného mesta námestník Adrian. Dozvedel sa, že Leontios akýmsi čarodejníctvom zvádza ctiteľov bohov, aby sa klaňali Kristovi, ktorého Židia zbičovali a ukrižovali. Vraj dokonca zviedol aj dvoch cisárskych vojakov a ukrýva ich vo svojom dome. Adrian nariadil zatknúť Leontia, Hypacia a Theodula.

V žalári Leontios vyučoval Hypacia a Theodula pravdám svätej viery a povzbudzoval ich, aby pre Ježiša Krista ochotne a trpezlivo znášali protivenstvá a podstúpili mučenícku smrť.

Na druhý deň boli traja vyznávači Krista predvedení pred súd. Adrian obvinil Leontia, že čarami presviedča cisárskych vojakov, aby opovrhovali bohmi a klaňali sa kresťanskému Bohu. Leontios neohrozene vyznal svoju vieru a povedal: *„Hypacius a Theodul spoznali pravého Boha, preto opustili mŕtvych pohanských bohov, ktorí nie sú ničím.“* Adrian po týchto slovách prikázal Leontia zbiť palicou a odviesť späť do väzenia. Potom sa obrátil k Hypaciovi a Theodulovi a vyčítal im, že

zradili bohov, zneuctili vojenskú prísahu a zarmútili cisára. Oni však radostne vyznali svoju vieru v Ježiša Krista a povedali, že sú pripravení podstúpiť akúkoľvek obeť pre neho. Adrian sa ich pokúšal odvrátiť od Krista sľubmi aj hrozbami. Keď neuspel, nariadil, aby Hypacia mučili ostrými hrebeňmi a Theodula zbičovali. Keď ani týmto spôsobom nedosiahol svoj cieľ, rozkázal oboch kresťanov sťať.

Potom bol opäť predvolaný Leontios. Adrian mu lichotil sľubmi a vyhrážal sa prísnym trestom, no márne. Leontios pevne zotrval vo viere a povedal: *„Akú bláznivú radu mi dávaš! Myslíš, že zapriem pravého Boha a milosrdného Spasiteľa, aby som sa klaňal diablom? Radšej ty opusti svoj blud, hľadaj všemohúceho Stvoriteľa tohto sveta, spoznaj ho, pristúp k nemu a obetuj mu.“*

Adrian sa rozzúril a s hnevom prikázal katom, aby Leontia opäť zbičovali. Mučeník sa počas bolestí modlil: *„Neopúšťaj ma, Pane, a neodvracaj svoju tvár od svojho služobníka. Radostne trpím pre teba, ktorý si sa pre mňa vtelením ponížil a podstúpil potupnú smrť. Kiež môžem pre teba trpieť ešte viac, aby som od teba dostal väčšiu odmenu!“*

Na ďalší deň sa konal posledný výsluch. Leontios opäť vyznal, že nikdy neopustí Boha, Stvoriteľa sveta, a Pána Ježiša Krista, ktorý zomrel na kríži pre spásu ľudí. Svoju nádej vkladal v jeho meno a očakával od neho milosrdenstvo. Keď sa Adrian pokúsil zlomiť ho sľubmi, Leontios odpovedal: *„Podnikáš márnu vec. Žiadna svetská hodnosť, akokoľvek vznešená, ktorú mi sľubuješ, nie je taká veľká a vzácna, aby som pre ňu zaprel svojho Boha.“* Nakoniec Adrian nariadil, aby Leontia vyzliekli, priviazali k štyrom stĺpom a došľahali na smrť. Tak zomrel Leontios mučeníckou smrťou za Ježiša Krista.

Časť jeho ostatkov získal vo Francúzsku Karol IV. a v roku 1373 ich daroval pražskej katedrále.

Poučenie:

Svätý Leontios opovrhol lákavými sľubmi pohanského sudcu a nezlomil sa ani pod najkrutejším mučením. Mal pevnú a živú vieru a horúcu lásku k Bohu, a tým bol bohatý, nevýslovne spokojný a šťastný. Čo by mu mohol svet namiesto týchto nehynúcich pokladov ponúknuť?

Svet je klamlivým podvodníkom – sľubuje ľuďom bohatstvo, slávu a rozkoše, ale tieto veci človeka skutočne nečinia šťastným. Naopak, otravujú jeho dušu. Kto tieto veci okúsil, často až neskoro zistí, že sú trpké a škodlivé. Kto však miluje Boha, je touto láskou skutočne blažený, a čím viac v ňom rastie táto svätá láska, tým horlivejšie sa snaží Boha milovať.

Večná Múdrosť k nám hovorí v Písme svätom: *„Pristúpte ku mne všetci, ktorí po mne túžite, a nasýťte sa z mojich plodov! Lebo môj duch je sladší ako med a mať mňa je (sladšie) ako plást medu. Spomienka na mňa pretrvá večné pokolenia. Ktorí ma požívajú, budú väčšmi lačnieť, a ktorí ma pijú, budú väčšmi smädiť.“* (Sir 24, 26-29).

Svätý Augustín dodáva: *„Stvoril si nás, ó Bože, pre seba, a naše srdce nenachádza pokoja, kým nespočinie v tebe.“*

Kiež by sme mali aspoň iskru tej horúcej lásky k Ježišovi Kristovi, ktorá horela v srdciach svätých mučeníkov! Kiež by sme nepremýšľali o ničom inom a neusilovali sa o nič iné, iba o to, aby sme Boha nadovšetko milovali a našli v ňom odpočinok svojich duší!

Dňa 18. júna sa tiež slávi pamiatka svätých mučeníkov Marka a Marceliána, o ktorých sa obšírne zmieňuje životopis sv. Sebastiána 20. januára, a z ktorých ostatkov získala pražská katedrála dve časti. Ďalej sv. Cyriaka a sv. Pauly, umučených v Španielsku; sv. Amáda (Miloša, Miloty), biskupa v Bordeaux; sv. Maríny, panny a mučeníčky z Alexandrie; sv. Kalogera, pustovníka na Sicílii a iných.

19. JÚN

I. Sv. Juliána Falconieri, zakladateľka rádu (13. stor.)

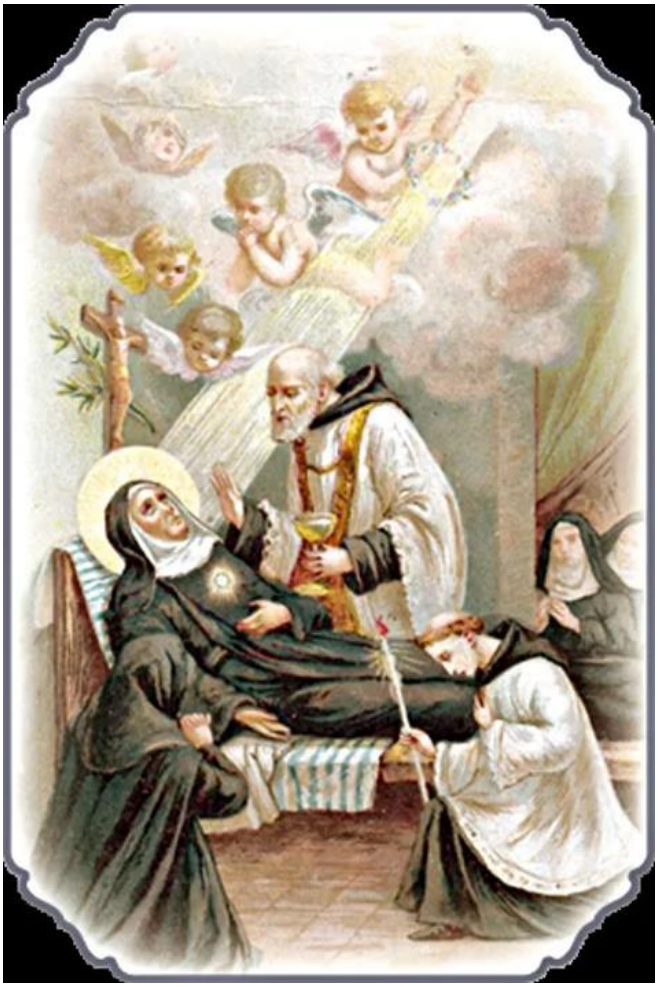

V spoločenstve siedmich blahoslavených zakladateľov rádu Služobníkov Panny Márie (Servitov) vo Florencii bol aj šľachtic Alexius Falconieri. Tento zbožný muž, vedený pokorou, si ako jediný z tejto družiny nezvolil kňazstvo, ale prežil plných 77 rokov ako jednoduchý kláštorný brat. Zomrel v roku 1310 vo veku 110 rokov, odíduc blažene k Pánovi.

Svätica Juliána Falconieri, jeho príbuzná, sa narodila v roku 1274 vo Florencii. Jej otec postavil na vlastné náklady v tomto meste nádherný chrám Zvestovania Panny Márie a venoval ho novovznikajúcemu rádu Servitov. Po jeho predčasnej smrti Juliánu vychovávala ovdovená matka Reguardata spolu so strýkom Alexiom, rehoľníkom. Juliána už v detstve prejavovala veľkú zbožnosť a pociťovala sladkú radosť, kedykoľvek vyslovila alebo počula presväté mená Ježiš a Mária. Čoskoro si zvolila Božiu Matku za svoj vzor, nachádzala zaľúbenie v samote a modlitbách a prehlbovala svoju lásku ku Kristovi, ktorému chcela slúžiť po celý život v nevinnosti a pokore.

Z lásky k nemu mala odpor ku každému hriechu a bedlivo sa strážila, aby sa nedopustila ani ľahkého prehrešku. Keď počula zmienku o akomkoľvek hriechu, triasla sa od hrôzy. Matka sa snažila, aby sa mladá Juliána naučila ženským prácam a starala sa o domácnosť, ale rýchlo si uvedomila, že jej dcéra je povolaná k vyšším veciam. Juliána si mimoriadne chránila panenskú čistotu. Bola taká cudná, že nikdy žiadnemu mužovi nepozrela do tváre a pohŕdala márnosťou sveta do takej miery, že strýko Alexius mohol jej matke povedať: *„Nepriviedla si na svet ženu, ale anjela.“*

Keď mala Juliána 15 rokov, uchádzalo sa o jej ruku viacero vznešených nápadníkov. Nebolo to prekvapujúce, pretože Juliána, krásna panna, bola šľachtického pôvodu, bohatá a plná ušľachtilých cností. Matka si priala, aby sa dcéra vydala, ale Juliána odmietla všetkých nápadníkov a vyhlásila, že si za ženícha zvolila nebeského i pozemského Kráľa, Ježiša Krista. Strýko Alexius ju za toto rozhodnutie pochválil a matka, vidiac, že dcéra neustúpi, jej napokon dovolila nasledovať svoje srdce.

Mladá Juliána zložila sľub trvalého panenstva v chráme Zvestovania Panny Márie vo Florencii a prijala reholné rúcho z rúk generála rádu Servitov, sv. Filipa Benícia. Počas života matky žila Juliána v otcovskom dome, kde verne dodržiavala reholné pravidlá. Po matkinej smrti okolo seba sústredila skupinu zbožných panien a vdov z popredných florentských rodín, ktoré sa podľa jej príkladu zriekli sveta a prijali reholný odev. Tak vznikla ženská vetva servitského rádu.

Juliána, zakladateľka a prvá predstavená *„Služobníc Panny Márie,“* sama napísala duchovné pravidlá pre svoje sestry, ktoré neskôr schválil pápež Martin V. V Taliansku boli tieto reholníčky známe ako *„Mantellaty.“* Nový reholný rád rýchlo rástol a vynikal svätými cnosťami. Služobnice Panny Márie žili v láske a jednote, povzbudzovali sa k zbožnosti a sebazapieraniu a podľa svojich pravidiel sa starali aj o chudobných a chorých.

Juliána bola príkladom dobrých skutkov, prinášajúc ušľachtilé ovocie lásky k Bohu a blížnym. Ako predstavená rádu zostala vždy pokorná, považovala sa pred Bohom za veľkú hriešnicu, ochotne slúžila sestrám a neúnavne vykonávala aj tie najpodradnejšie domáce práce. Veľká láska svätej Juliány ku Kristovi jej pomáhala prekonávať všetky ťažkosti, takže sa neštítila slúžiť ani osobám postihnutým nákazlivými chorobami. Horlivo sa modlila za dobro všetkých ľudí, najmä za svoje zverenkyne, a pri modlitbách a nábožných rozjímaniach často upadala do extázy. Okrem svojich duchovných sestier mala na pamäti aj svoje bývalé priateľky a spoločníčky. Presviedčala ich tak dojemne, že mnohé z nich neskôr celým srdcom priľnuli k Bohu a verne mu slúžili.

Kedykoľvek Juliána počula, že niektorá známa osoba zablúdila na cestu hriechu, nemala pokoja, kým ju nepriviedla späť na cestu pokánia. Keď v meste vypukli hádky a rozbroje, usilovala sa zmieriť znepriatelené strany a udusiť všetku nevraživosť. Ako pravá učeníčka Kristova a služobnica Panny Márie bola Juliána voči blížnym zhovievavá a láskavá, no k sebe bola mimoriadne prísna. Väčšiu časť nocí trávila v modlitbách a spávala len krátko, a to navyše na holej zemi. Na umŕtvovanie svetských túžob nosila drsný odev, opásavala sa reťazou a často sa bičovala.

V jedle a pití bola veľmi zdržanlivá. Na počesť Kristovho umučenia v stredu a v piatok neprijímala žiadne jedlo a posilňovala sa iba prijímaním Tela Pána. V sobotu, na počesť bolestnej Panny Márie, jedla len suchý chlieb s vodou. Jej najmilším pokrmom bol však chlieb anjelský, Najsvätejšia sviatosť oltárna, ktorá jej dodávala silu na ceste kresťanskej dokonalosti až k bráne nebeskej.

Sv. Filip Benicius, generálny predstavený servitského rádu, si Juliánu vážil pre jej veľké cnosti natoľko, že pred smrťou vyhlásil, že by jej mala byť zverená správa nielen ženského, ale aj mužského odvetvia rádu. Vo vysokom veku 70 rokov Juliána ochorela na ťažkú žalúdočnú chorobu, ktorá jej znemožnila prijímať akékoľvek jedlo či nápoj.

Zvyknutá už od detstva prijímať z Božích rúk nielen príjemné, ale aj trpké veci, znášala túto chorobu trpezlivo. Trápilo ju jedine to, že už nemohla prijímať Najsvätejšiu sviatosť oltárnu. Aj v tom sa však utíšila a prijímala ju aspoň duchovne.

Keď sa pripravovala na smrť, kňaz jej priniesol do izby Telo Pána. Juliána, túžiac po Božskom Spasiteľovi, poprosila, aby jej hostiu položil aspoň na srdce, pretože ju pre chorobu nemohla prijať ústami. Kňaz vyhovel jej prosbe a svätá panna s blaženým úsmevom odovzdala svoju nevinnú dušu Bohu. Po jej smrti našli na jej srdci ako pečať odtlačený obraz svätej hostie s podobou ukrižovaného Spasiteľa.

Boh ju po smrti oslávil mnohými zázrakmi a povesť o jej svätosti sa z Florencie rýchlo rozšírila do celého kresťanského sveta. Juliána zomrela v roku 1344 a bola pochovaná v ústrednom chráme servitského rádu vo Florencii, ktorý postavil jej otec. Pápež Benedikt XIII. nariadil na jej počesť sláviť v ráde Servitov cirkevné hodinky a pápež Klement XII. ju zapísal medzi svätých a ustanovil jej sviatok na 19. júna.

Poučenie:

Svätica Juliána horlivo túžila pred smrťou prijať Najsvätejšiu sviatosť a Boh túto túžbu splnil zázračným spôsobom. Je to veľká Božia milosť, keď môže kresťan na smrteľnej posteli dôstojne prijať Telo Pána a posilniť sa v poslednom boji proti pokušeniam zlého ducha. Modlime sa, aby sme nezomreli skôr, než prijmeme túto Najsvätejšiu sviatosť. Aby sme sa stali hodnými tejto milosti, majme nábožnú túžbu a často a dôstojne pristupujme k Pánovmu stolu, pokiaľ sme ešte živí a zdraví.

„Ó, najsladší Pane Ježišu, akú veľkú blaženosť zakúša zbožná duša, keď hoduje s Tebou pri Tvojom stole, kde jej nepodávaš nič iné, iba seba samého, svojho najmilšieho, ktorý presahuje všetky túžby srdca!“ (Tomáš Kempenský).

II. Sv. Gervázius a sv. Protázius, bratia mučeníci (2. stor.)

Prekvitajúca kresťanská obec v ľudnatom meste Miláne sa už od skorých čias pýšila množstvom slávnych Kristových mučeníkov. Podľa svedectva sv. Ambróza boli prvými z nich rodní bratia Gervázius a Protázius. Ich otec, svätý Vitalis, bol pre vieru v Ježiša Krista umučený v Ravenne, a ich matka, svätá Valéria, zomrela v Miláne tiež slávnou mučenníckou smrťou.

Synovia svätých rodičov žili cnostným životom. Otcovské dedičstvo predali, väčšinu získaných peňazí rozdali chudobným a otrokom, ktorým zároveň darovali slobodu. Uprostred pohanského Milána si uchovali nepoškvrnenú čistotu srdca. Plných desať rokov žili v jednom dome, kde sa venovali modlitbám, čítaniu Svätého písma a rozjímaniu. Súčasne prejavovali svojim spolubratom skutky milosrdenstva a horlivou modlitbou, poučovaním i vlastným príkladom sa snažili privádzať pohanov k viere.

Táto ich horlivosť vzbudila nenávisť u pohanských kňazov, ktorí čakali na príležitosť ich zničiť. Tá sa im naskytla, keď do Milána prišiel vojvoda Astasius počas vojenskej výpravy na sever. Ako bývalo zvykom, Astasius vyzval pohanských kňazov, aby sa spýtali bohov, či jeho výprava dopadne šťastne. Kňazi mu oznámili, že bohovia sa zdráhajú odpovedať, pretože v meste žijú dvaja bratia, ktorí im neobetujú a pohŕdajú nimi. Poradili mu, že ak chce dosiahnuť víťazstvo, musí donútiť Gervázia a Protázia, aby sa zriekli Krista, obetovali bohom a zmierili ich.

Astasius si teda povolal bratov pred seba a vyzval ich, aby prestali bohov hnevať, obetovali im a vyprosili preňho víťazstvo. Gervázius mu odpovedal: *„Víťazstvo môžeš dosiahnuť iba od všemohúceho Boha, a nie od nemých a márnych bohov, ktorí majú oči, no nevidia, uši, no nepočujú, ústa, no nehovoria, nohy, no nechodia, a sú bez dychu a života.“* Astasius sa rozzúril a nariadil, aby Gervázia ukrutne ubili palicami na smrť. Potom obrátil svoju zúrivosť na Protázia*: „Nešťastník, chceš zomrieť rovnako ako tvoj brat, alebo budeš rozumný a zachrániš si život?“* Protázius mu odvetil bez váhania: *„Kto je tu nešťastný? Ja, ktorý sa ťa nebojím, alebo ty, ktorý máš strach zo mňa, že vo vojne neuspeješ, ak nebudem obetovať tvojim bohom? Keby si nemal tento strach, určite by si ma nenútil obetovať. Ja sa však nebojím teba ani tvojich bohov a klaniam sa jedinému pravému Bohu, ktorý kraľuje v nebi.“*

Keď Astasius počul tieto rozhodné slová, dal Protázia biť palicami a spýtal sa: *„Prečo si taký tvrdohlavý? Chceš naozaj zomrieť tak biedne ako tvoj brat?“* Protázius odpovedal: *„Nehnevám sa na teba, lebo viem, že si zaslepený neverou. Môj Pán Ježiš*

Kristus nezlorečil tým, ktorí ho ukrižovali, ale sa za nich modlil, aby im bolo odpustené, lebo nevedeli, čo robia. Preto ani ja nemám hnev voči tebe, lebo nevieš, čo činíš. Dokonaj teda, čo si začal, aby som mohol čím skôr dosiahnuť milosť svojho Spasiteľa!“

Na Astasiov rozkaz bol potom Protázius sťatý mečom a slávnou mučeníckou smrťou nasledoval svojho otca, matku i brata. Telá oboch bratov tajne v noci pochoval horlivý kresťan menom Filip.

Ich hroby upadli v nasledujúcich búrlivých časoch do zabudnutia, objavené boli až v 4. storočí. Svätý Ambróz, milánsky biskup (374–397), po Božom napomenutí preniesol ich ostatky do nového chrámu. Pri vykopávkach našli kostry dvoch mužov vysokého vzrastu a zvitok, kde Filip zaznamenal ich život a mučeníctvo. Svätí Gervázius a Protázius sú odvtedy uctievaní ako významní milánski mučeníci. Tieto sväté ostatky boli so slávnostným sprievodom najprv prenesené do chrámu sv. Fausta, kde boli tri dni vystavené k verejnej úcte. Potom ich sv. Ambróz nechal preniesť do hlavného chrámu.

Sv. Augustín, ktorý v tom čase prebýval v Miláne, zaznamenal vo svojich spisoch zázrak, ktorý sa stal počas prenášania týchto svätých tiel. Istý mešťan a bývalý milánsky mäsiar menom Severus, ktorý bol niekoľko rokov slepý, keď počul o dianí v meste, prosil, aby ho priviedli k schránke, v ktorej boli kosti svätých mučeníkov prenášané do hlavného chrámu za veľkého jasotu veriacich. Len čo sa nábožne dotkol rukou tejto schránky, okamžite nadobudol zrak. Tento zázrak opisuje aj sv. Ambróz, očitý svedok udalosti.

Tento zázrak naplnil veriacich katolíkov v Miláne veľkou radosťou a nádejou, že Boh nedopustí, aby pravá viera v meste bola potlačená arianským bludom. V tom čase totiž Ariáni, podporovaní cisárovnou Justinou, získavali v Miláne prevahu nad pravovernými katolíkmi. Justina sa chystala zosadiť sv. Ambróza, poslať ho do vyhnanstva a namiesto neho dosadiť na biskupský stolec bludára Auxencia. Božia prozreteľnosť však viedla k tomu, že sv. Ambróz vtedy objavil ostatky svätých mučeníkov Gervázia a Protázia. Zázraky, ktorými Boh oslávil týchto svätcov počas prenášania ich tiel a ich uloženia v hlavnom chráme, povzbudili skľúčených katolíkov k novej dôvere. Rozohnili v nich náboženskú horlivosť, ktorá nakoniec viedla k tomu, že všetky úklady ariánov boli zmarené a ich kacírstvo v Miláne postupne upadlo, až úplne zaniklo.

Časti nájdených ostatkov týchto mučeníkov boli rozdané rôznym chrámom na ich počesť vo viacerých krajinách kresťanského sveta. Sv. Augustín, keď sa stal biskupom v Hippo v Afrike, rozširoval úctu k svätým Gerváziovi a Protáziovi a na ich počesť nechal postaviť chrám vo svojej diecéze.

V roku 1355 priniesol Karol IV. z Milána dva vzácne kúsky ich ostatkov a daroval ich svätovítskemu chrámu v Prahe. Neskôr, v roku 1372, získal v Cáchach ďalšie dve časti týchto ostatkov a tiež ich venoval rovnakému chrámu. Mená sv. Gervázia a sv. Protázia sa spomínajú aj v litániách ku všetkým svätým.

Poučenie:

Z príbehu o nájdení a prenesení tiel svätých mučeníkov Gervázia a Protázia je zrejmé, že pravoverní kresťania už v najstarších dobách, v prvých storočiach, nábožne uctievali ostatky svätých mučeníkov. Len neveriaci ariáni túto úctu odmietali, podobne ako ju odmietajú moderní bludári a neverci dnes. Ostatky svätých boli pre starých kresťanov drahšie než zlato a striebro.

Sv. Ambróz píše, že veriaci *„Uctievali na tele mučeníka jazvy a rany prijaté pre Krista, uctievali prach posvätený vyznaním Pána, ctili telo, ktoré im ukazovalo, ako milovať Pána, učilo ich nebáť sa smrti pre Pána, a ktoré bude spolu s Kristom kraľovať v nebi.“* Prorok Elizeus robil Božou mocou veľké zázraky, a táto moc neopustila jeho telo ani po smrti. V Písme svätom čítame, že mŕtvy, položený do hrobu, bol vzkriesený len dotykom jeho kostí. (2 Kr 13, 21).

Aj veci patriace svätým, ako šatky a opasky sv. apoštola Pavla, uzdravovali chorých. (Sk 19, 11). Veriaci vynášali svojich chorých na ulice, aby sa aspoň tieň sv. Petra dotkol ich tiel, a mnohí boli jeho tieňom uzdravení. (Sk 5, 15). Preto nezabudnuteľný otec vlasti, svätý cisár a kráľ Karol IV., počas svojich ciest hľadal sväté ostatky a prinášal ich do Čiech, kde ich ukladal predovšetkým v hlavnom chráme sv. Víta na Pražskom hrade a na Karlštejne, na útechu a radosť seba i verného katolíckeho ľudu.

---

19. júna si Cirkev pripomína aj sv. Ursicína, mučeníka v Ravenne; sv. Sozima, mučeníka z čias cisára Trajána; sv. mučeníkov Gaudencia, biskupa, a Kulmácia, diakona z čias cisára Valentiniana; sv. Zenóna, egyptského pustovníka a ďalších svätých.

20. JÚN

Sv. Silver, pápež a mučeník (6. stor.)

Rozličné kacírstva, ktoré vznikali v gréckej Cirkvi, nachádzali najväčšiu podporu na cisárskom dvore v Konštantínopole. Ten sa zvyčajne usiloval zasahovať do cirkevných záležitostí všemožnými spôsobmi. V zmätkoch spôsobených bludným učením monofyzitov, ktorí tvrdili, že v Ježišovi Kristovi je iba jedna, a to Božská prirodzenosť, otvorene podporovala kacírstvo cisárovná Teodora, manželka Justiniána I. (527 – 565).

Táto panovačná a prefíkaná žena ustanovila, proti cirkevným zákonom, za arcibiskupa v Konštantínopole trapezuntského biskupa Antimusa, ktorý sa prikláňal k monofyzitizmu. V roku 536 navštívil Konštantínopol pápež sv. Agapet. Po vybavení svojho poslania u cisára Justiniána zistil, že Antimus je bludár. Preto zvolal stretnutie gréckych biskupov a kňazov, prijal od nich sľub poslušnosti, zosadil Antima i jeho stúpencov a na jeho miesto dosadil pravoverného Mennu, ktorého osobne vysvätil za biskupa v Konštantínopole.

Krátko nato však sv. Agapet náhle ochorel a zomrel 22. apríla 536 v Konštantínopole. Teodora sa usilovala zabezpečiť, aby na pápežský stolec nastúpil muž ochotný znovu vymenovať Antima za Konštantínopolského arcibiskupa. Z tohto dôvodu tajila smrť pápeža Agapeta a snažila sa, aby bol za pápeža zvolený jej chránenec, diakon Vigil, pápežský vyslanec v Konštantínopole. Svoj plán zosnovala tak, aby voľba nového pápeža v Ríme prebehla až po tom, čo tam dorazí telo zosnulého Agapeta spolu s Vigilom. Cisársky vojvoda Belisar, ktorý v tom čase pôsobil v južnom Taliansku, mal zabezpečiť zvolenie Vigila za pápeža.

Rimania sa však o smrti pápeža Agapeta dozvedeli skôr, než Vigil dorazil. Kráľ Gótov Theodahad, ktorý v tom čase bojoval s Belisarom a nachádzal sa neďaleko Ríma, rýchlo zorganizoval voľbu nového pápeža. V roku 536 bol za pápeža zvolený subdiakon Silver. Silver, pochádzajúci z mesta Frosinone blízko Ríma, bol synom pápeža Hormisdasa (514–523), ktorý v mladosti, ešte pred kňazstvom, vstúpil do manželstva a po ovdovení sa stal duchovným.

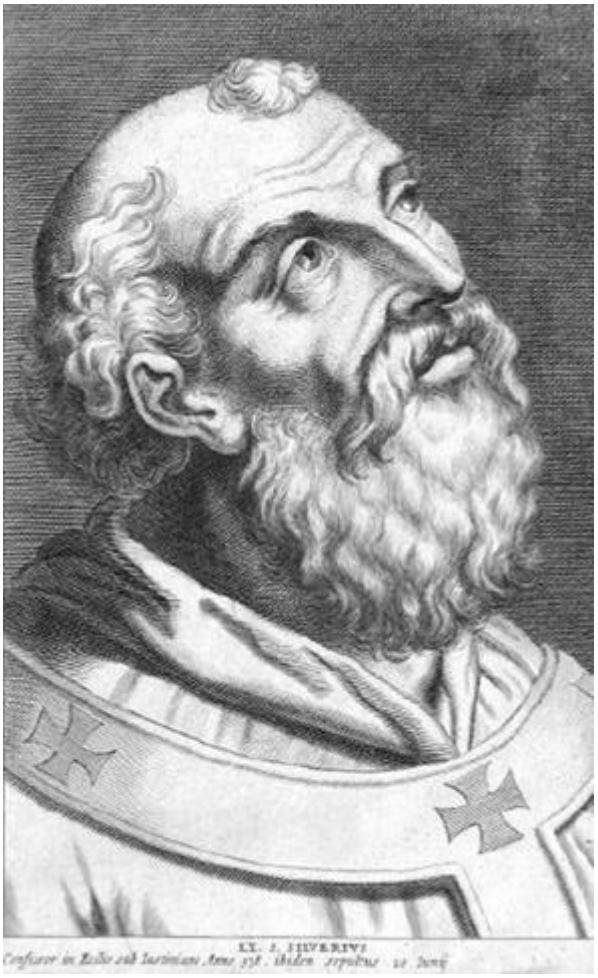

Nový pápež Silver viedol Cirkev pevne a múdro s jasným úmyslom nikdy nedopustiť, aby sa svetská moc miešala do biskupských záležitostí a dosadzovala bludárov. Chránenec Teodory, Vigil, prišiel do Ríma neskoro, keď už bola voľba nového pápeža dokončená. Po pohrebe pápeža Agapeta 17. septembra nezostávalo Vigilovi nič iné, len sa vrátiť do Konštantínopolu a oznámiť cisárovnej, že jej plán zlyhal.

Čoskoro nato Belisar so svojím vojskom dobyl Rím. Gótovia, slabší než cisárske vojsko, sa z mesta stiahli. Silver prísne pokarhal Belisara za ukrutnosti, ktorých sa dopustil počas ťaženia v južnom Taliansku, a uložil mu nahradiť škody spôsobené plienením. Keď Belisar prijal uložené pokánie, pápež ho prijal s láskavosťou.

Cisárovná Teodora, sklamaná zo svojho neúspechu, sa nevzdávala nádeje, že sa jej plán podarí uskutočniť. Napísala pápežovi list, v ktorom ho lichotivo pozývala do Konštantínopolu a prosila ho, aby opäť vymenoval jej chránenca za Konštantínopolského arcibiskupa. Silver si uvedomoval, že odmietnutie mocnej panovníčky mu prinesie veľké trápenie, no napriek tomu jej odvážne odpovedal: *„Nikdy neodvolám a nepotvrdím zjavných bludárov. Radšej obetujem svoj život, než by som zradil katolícku pravdu a schválil to, čo Cirkev zavrhla.“*

Táto rozhodná odpoveď Teodoru natoľko rozčúlila, že sa rozhodla zosadiť Silvera a dosadiť Vigila na pápežský stolec za každú cenu. A rozkázala Belisarovi, aby pod nejakou zámienkou zosadil Silvera a na pápežský stolec dosadil Vigila, ktorý jej sľúbil, že povolá späť Antima. Belisar sa ocitol v ťažkej situácii. Presvedčený o šľachetnosti pápeža Silvera sa obával, že nespravodlivým činom proti nemu na seba uvalí Boží hnev. Na druhej strane sa však bál pomsty tvrdohlavej cisárovnej, ak by jej rozkaz neuposlúchol.

Medzitým Góti opäť pritiahli k Rímu a chystali sa vytlačiť cisárske vojsko z mesta. Teodora túto situáciu využila ako zámienku na prenasledovanie pápeža Silvera a spojila sa na tento účel s manželkou Belisara, Antoninou. Prefíkaná Antonina najala podplateného advokáta, ktorý sfalšoval list, údajne dokazujúci, že pápež sa spriahol s Gótmi proti cisárovi a sľúbil im, že otvorí brány Ríma a vydá Belisara. Tento podvrhnutý list odovzdal veliteľ cisárskej telesnej stráže Julián Belisarovi, pričom tvrdil, že ho zachytil.

Belisar rýchlo prehliadol tento podvod, no donútený svojou ženou predvolal pápeža k sebe a naliehal naňho, aby poslúchol cisárovnú. Silver odmietol, a keď si uvedomil nebezpečenstvo, ktoré mu hrozí, hľadal útočisko v chráme sv. Sabiny. Cisársky veliteľ za ním poslal svojho syna Fotisa so žiadosťou, aby prišiel za ním ešte raz. Sprievodcovia pápeža varovali a zaprisahávali ho, aby neveril ľstivým Grékom, no on sa zveril do Božej ochrany a predsa išiel za veliteľom. Belisar ho znova presviedčal, ale keď neuspel, prepustil ho.

O krátky čas bol Silver povolaný k Belisarovi tretíkrát. Pápež už tušil, čo ho čaká. Po vrúcnej modlitbe vošiel do paláca cisárskeho vojvodu, kde vedľa Belisara sedela Antonina. Tá sa na Silvera prudko oborila a obvinila ho zo zrady, že vraj zamýšľal vydať cisárske vojsko Gótom. Skôr ako pápež stihol odpovedať a tieto obvinenia vyvrátiť, pristúpili k nemu žoldnieri, odviedli ho do susednej miestnosti, kde mu strhli pápežské rúcho a obliekli ho do mníšskeho odevu. Následne oznámili ľudu, zhromaždenému pred palácom, že pápež bol zosadený a stal sa mníchom.

Verní veriaci boli touto správou zdrvení a smutne sa rozišli. Po tomto násilnom čine dal Belisar zvoliť za pápeža Vigila a Silvera v marci 537 poslal do vyhnanstva na južné pobrežie Malej Ázie, do mesta Patara v Lýkii. Verní Rimania smútili nad prenasledovaním statočného obhajcu katolíckej pravdy a obávali sa, že bludári zvíťazia.

Silver však pevne dôveroval Bohu a šiel do vyhnanstva s radosťou, že je mu dané nevinne trpieť pre spravodlivosť, podľa slov apoštola: *„Ak trpíte pre meno Kristovo, budete blahoslavení.“* (1 Pt 4,14). Pravoverný biskup z Patary prijal vyhnanca pápeža s najväčšou úctou a čoskoro sa vybral do Konštantínopolu. Tam pred cisárom Justiniánom neohrozene obhajoval pápeža, dokazoval jeho nevinnosť, poukazoval na nespravodlivosť, ktorú voči nemu spáchali, a pripomenul cisárovi spravodlivý Boží súd, pričom dodal: *„Na svete je mnoho kráľov, ale iba jeden pápež nad celou Cirkvou, a ten bol zo svojho stolca vyhnaný.“* Cisár, nevedomý si intríg svojej manželky, sa po slovách biskupa zľakol a nariadil, aby Silvera okamžite odviezli späť do Talianska. Ak

by sa potvrdilo, že list bol podvrhnutý, mal byť znova dosadený na apoštolský stolec. Prefíkaná Teodora však tento rozkaz svojho manžela zmarila. Na jej pokyn dal Belisar zadržať pápeža po jeho návrate do Talianska a poslal ho do vyhnanstva na opustený ostrov Palmarola v Tyrénskom mori. Tam Silver znášal veľké utrpenie. Ako napísal, jeho pokrmom bol chlieb útrap a nápojom voda úzkosti. Ani vo vyhnanstve však neprestával bdieť nad katolíckou Cirkvou a starať sa o jej blaho. Zvolal niekoľko biskupov, pred ktorými uvalil cirkevnú kliatbu na uchvatiteľa Vigila a jeho podporovateľov. Vydal múdre nariadenia na odstránenie neporiadkov a upevnenie disciplíny v duchovenstve.

Napriek pokusom zlomiť jeho odpor proti bludárom nikdy neodvolal ani nezmenil to, čo urobil na prospech pravej katolíckej viery. Nikdy sa nesťažoval, ale neprestajne ďakoval Bohu za všetko, čo pretrpel, a pokorne sa podroboval jeho nevyspytateľným rozhodnutiam.

Po mnohých útrapách pápež Silver zomrel vo vyhnanstve 20. júna 540. Podľa niektorých správ zomrel od hladu, podľa iných bol násilne zavraždený. Po jeho smrti uznal chránenec cisárovnej Teodory, Vigil, s ľútosťou svoju chybu, že sa nezákonnou cestou dostal na pápežský stolec. Preto sa dal riadne zvoliť za pápeža a namiesto toho, aby plnil vôľu cisárovnej, statočne hájil pravoverné učenie katolíckej Cirkvi proti bludárom, bránil práva Apoštolskej stolice proti svetskej moci a múdro a požehnane riadil Kristovu Cirkev v rokoch 540–555.

Poučenie:

Niekoľko ostatkov svätého Silvera sa dostalo aj do hlavného chrámu v Prahe. Svätý Silver, trpiac nevinný pre spravodlivosť, zomrel vo vyhnanstve. Medzitým žila bezbožná Teodora v bohatstve a sláve, užívajúc si rozkoše a ovládajúc ríšu svojou pýchou. Silver sväto skonal po dlhých útrapách mučeníckou smrťou, zatiaľ čo Teodora ukončila svoj hriešny život v nekajúcnosti.

Aký šťastný je ten, kto verne slúži Bohu a trpí protivenstvá pre spravodlivosť! Jeho utrpenie potrvá len krátko a odmenou mu bude večná radosť. A aký je nešťastný ten, kto žije bezbožne v bohatstve, cti, sláve a zmyselných rozkošiach! Jeho časné pôžitky rýchlo pominú a odplatou jeho života bude večná smrť.

„Niet väčšieho nešťastia ako blaženosť hriešnikov, pretože hriešnici sa týmto utvrdzujú vo svojej zlobe a smerujú do pekla,“ hovorí svätý Augustín. A svätý Bonaventúra píše: *„Je smutným znamením, ak hriešnik žije v stálom blahobyte.“* Preto svätý Peter Damiani napomína: *„Nezávidľte bezbožníkom časné šťastie, ale skôr ich ľutujte, pretože sa kŕmia ako nerozumné zvieratá a idú na porážku.“*

Dňa 20. júna sa tiež slávi spomienka na sv. Nováta, rímskeho kňaza († 151); mučeníkov sv. Pavla a Cyriaka v Ponte; sv. Florencie, abatišu, sestru sv. Izidora, sevillského biskupa a sv. Fulgencia, biskupa Kartagenského v Španielsku; sv. Gemmu, pannu a mučeníčku v Akvitánii a iných.

21. JÚN

Sv. Alojz Gonzaga (16. stor.)

Starobylý kniežací rod Gonzagovcov z horného Talianska sa v priebehu storočí rozdelil na niekoľko vetiev. K tomuto slávnemu rodu patrili vojvodovia z Mantovy, markgrófi z Guastaly, zo Sabbionetty, z Castiglione a z Novellary. Najvznešenejším kvetom tohto starobylého kniežacieho kmeňa bol svätec Alojz, najstarší syn Ferdinanda Gonzagu, rímskeho kniežaťa a markgrófa z Castiglione.

Alojz sa narodil 9. marca 1568 na otcovskom zámku v Castiglione, v mantovskom vojvodstve. Jeho nábožná matka Marta Tana, keď sa ocitla pri pôrode v nebezpečenstve smrti, zložila v tejto tiesni sľub, že ak jej Boh daruje dieťa, zasvätí ho aj seba Panne Márii Loretánskej. Považujúc synčeka za Boží dar, už od útleho veku ho viedla k zbožnosti a svätým cnostiam. Malý chlapec, majúc vnímavú myseľ, ochotne prijímal učenie svojej starostlivej matky. Len čo sa naučil hovoriť, osvojil si modlitbu Zdravas Mária a rád ju opakoval. Keď sa ho raz spýtali, či miluje Pannu Máriu, odpovedal: *„Ona je moja matka.“* Často ho bolo vidieť, ako niekde kľačí a modlí sa. Ešte nechápal Boha rozumom, ale cítil ho vo svojom detskom srdci a horel k nemu vrúcnou láskou. Táto jeho náklonnosť robila jeho matke veľkú radosť.

Markgróf Ferdinand Gonzaga chcel svojho prvorodeného syna a dediča Alojza vychovať pre vojenský stav. Aby v ňom vzbudil záujem o toto povolanie, so záľubou mu rozprával o slávnych vojakoch a obdaroval ho malými zbraňami a inými vojenskými nástrojmi na hranie. Neskôr ho brával do vojenských táborov, kde sa konali prehliadky nováčikov. Keď markgróf najímal talianskych mladíkov do španielskej armády, vzal so sebou Alojza. Malý Alojz sa hral so zbraňami a často sa nachádzal medzi vojakmi, čo otca napĺňalo nádejou, že z neho vyrastie odvážny vojak. Raz však tajne zobral vojakovi z vaku strelný prach a vypálil z dela. Tento detinský kúsok ho takmer stál život, keď sa neopatrne postavil k delu, ktoré mu po výstrele mohlo kolesami vážne ublížiť. Od tej chvíle stratil všetku náklonnosť k vojenskému stavu. Navyše ešte ako dieťa počul od vojakov neslušné a oplzlé reči, ktorým nerozumel, a opakoval ich. Keď mu však vychovávateľ vysvetlil, že sú nevhodné, nikdy ich už viac nevyslovil. Odvtedy sa vyhýbal ľuďom, ktorí hovoria neslušne.

Keď markgróf Ferdinand odišiel na tri roky s vojskom do cudziny, jeho manželka viedla Alojza k zbožnosti a bázni Božej, a táto jej snaha priniesla v spolupráci s

vychovávateľom bohaté ovocie. Alojz rástol vo vedomostiach, veku i milosti pred Bohom a ľuďmi. Vo svojom siedmom roku sa úplne odvrátil od svetských záležitostí k Bohu a tento rok nazýval rokom svojho obrátenia.

Keď sa Ferdinand vrátil, prekvapila ho synova premena. Alojz, osemročný chlapec, už nechcel ani počuť o vojenskom stave a vyhlásil, že sa zriekne sveta a zasvätí sa výlučne službe Bohu. Táto túžba v ňom dozrievala čítaním života Krista Pána. Prechovával nežnú lásku k Panne Márii, denne sa pred jej obrazom modlieval niekoľko hodín a jedného dňa sa jej zasvätil sľubom ustavičnej čistoty, hoci tento sľub ešte plne nechápal.

Keď mal Alojz desať rokov, otec ho spolu s mladším bratom a vychovávateľom poslal na vojvodov dvor do Florencie, aby sa v ušľachtilej spoločnosti naučil dvorným spôsobom a získal vzdelanie primerané jeho postaveniu. Na dvore preslávenom nádherou, prepychom a rozkošníctvom zotrval Alojz dva roky a zachoval si srdce detsky nevinné a zbožné. Aby sa vyhol akémukoľvek pokušeniu, urobil si pravidlo, že sa nikdy nepozrie žiadnej žene, ani príbuznej, do tváre. Nikdy nehovoril ani nekonal nič, čo by mohlo niesť čo i len náznak hriechu. Vo Florencii prvýkrát pristúpil k svätej spovedi. V rozrušení a strachu zabudol priznať, že ako dieťa raz zopakoval neslušné slová, ktorým nerozumel. Keď si to však neskôr uvedomil, zachvátila ho taká úzkosť a ľútosť, že v spovednici plakal a omdlel.

Po dvoch rokoch sa Alojz vrátil na rodný zámok Castiglione k rodičom. Hodiny trávil pred obrazom Ukrižovaného v modlitbe a rozjímaní. Tri razy do týždňa sa postil len o chlebe a vode, najradšej bol osamote vo svojej komnate, vstával v zime o polnoci na modlitbu a spával na rohoži na holej zemi. V tom čase sa mu dostali do rúk životy svätých od Suriusa, spisy Petra Kanisia a listy niektorých jezuitov, ktorí pôsobili na misiách medzi pohanmi v Indii. Čítajúc tieto texty, bol hlboko dojatý a predsavzal si, že bude verne nasledovať príklad svätých a s Božou pomocou zasvätí svoj život hlásaniu evanjelia medzi pohanmi. Aby sa na to pripravil, začal učiť chudobné deti náboženstvo a viesť ich k zbožnému životu.

V roku 1580 zavítal milánsky arcibiskup sv. Karol Boromejský ako pápežský legát do Brescie. Alojz ho navštívil, aby si vyžiadal radu a požehnanie. Svätý arcibiskup, ohromený jeho zbožnosťou a pokorou, pripravil Alojza na prvé sväté prijímanie a sám mu podal Telo Pána. Prípravu na tento okamih Alojz bral s nesmiernou vážnosťou. Pri prijímaní prelieval slzy radosti a od tej chvíle choval k Najsvätejšej sviatosti oltárnej najhlbšiu úctu. Prijímal ju každú nedeľu a sviatok, pričom ostatné dni venoval buď príprave na prijímanie, alebo ďakovaniu. Každodenne sa zúčastňoval svätej omše, pri ktorej počas pozdvihovania nedokázal zadržať slzy.

Na jeseň roku 1581 sprevádzal markgróf Ferdinand Gonzaga so svojou rodinou cisárovnú Máriu, manželku Maxmiliána II., do Španielska. Na kráľovskom dvore v Madride bol mladý Alojz pridelený ako panoš princovi Jakubovi. Jedného dňa, keď princ počas prudkej búrky stál pri otvorenom okne a nahnevane zvolal: *„Vetre, prikazujem ti, prestaň ma obťažovať!“* Alojz mu povedal: *„Najjasnejší pane, môžete rozkazovať ľuďom, a tí vás poslúchnu, ale rozkazovať živlom môže len Boh, ktorému*

sú podriadení aj najmocnejší panovníci sveta." Keď to počul kráľ Filip, pochválil Alojza a veľmi si ho obľúbil.

Na španielskom dvore rozkvital Alojz ako čistý kvet v pokore, zbožnosti a čistote srdca. Jeho myšlienky boli čisté od všetkého, čo uráža cudnosť, kalí nepoškvrnené city a vzďaľuje dušu od túžob oslobodených od pozemských vášní. Prísne strážil svoje zmysly a starostlivo si zachovával svoju čistotu. Vyhýbal sa všetkým dvorným hrám a zábavám, odmietal pozvania na tance a nočné oslavy. Čas trávil modlitbami a rozjímaním vo svojej komnate. Vyhýbal sa aj dôvernému styku s príbuznými ženského pohlavia. Keď denne sprevádzal princa k návšteve kráľovnej, nikdy sa jej nepozrel do tváre a ani ju podľa tváre nespoznal.

Pre túto zdržanlivosť ho mnohí nazývali *„nenávistníkom žien"* a žartovali, že *„ani nemá ľudské telo".* V pätnástich rokoch sa pevne rozhodol, že úplne opustí svet a vstúpi do kláštora. Dlho váhal, ktorú reholu si zvoliť. Modlil sa za Božie osvietenie, aby sa rozhodol správne, a napokon si vybral Tovarišstvo Ježišovo, v ktorom videl najviac príležitostí pracovať na spáse duší, obracať pohanov a z lásky ku Kristovi sa obetovať a podstúpiť aj mučenícku smrť.

Aby sa ešte lepšie presvedčil, či je jeho rozhodnutie Božou vôľou, pristúpil k svätému prijímaniu a obetoval ho na tento úmysel. Zároveň prosil Pannu Máriu o príhovor. Po svätom prijímaní sa mu zdalo, akoby počul jej hlas: *„Vstúp do Tovarišstva môjho Syna a poraď sa o tom so svojím spovedníkom!"* Naplnený radosťou oznámil toto rozhodnutie svojmu spovedníkovi, matke a otcovi. Matka ochotne súhlasila, no otec sa na neho rozkričal a prikázal mu, aby sa takých bláznivých myšlienok vzdal a viac o podobných veciach nehovoril.

Markgróf Ferdinand, náruživý hráč, práve v tom čase prehral veľkú sumu peňazí – v kockách stratil za jedinú noc 6000 dukátov. Keď sa na kráľovskom dvore rozšírila správa, že Alojz požiadal otca o dovolenie vstúpiť do rehole, šírili sa reči, že to bol iba úskok, aby markgróf zmiernil svoju márnotratnosť a vášeň pre hazard. Alojz, hoci bol otcom odmietnutý, ostal svojmu zámeru verný. Kedykoľvek mu otec opisoval život plný slávy, bohatstva, pohodlia a radosti, ktorý ho čaká, Alojz odpovedal: *„Čo mi to osoží pre večný život?"*

Nádej vkladal do Boha a čakal na priaznivejšiu chvíľu. Aby sa vo svojej cnosti upevnil, prísne sa zapieral. Keď mu matka prikázala, aby nespával na holej zemi, ale na mäkkej posteli, podložil si pod periny kusy dreva. Postil sa, v noci bdel na modlitbách a tajne sa bičoval až do krvi. Raz si matka na šatke, ktorou si utieral telo, všimla stopy krvi. Prosila ho, aby prestal byť k sebe taký krutý a netýral sa. Alojz jej odpovedal: „*Milá matka, dovoľte mi aspoň toto, aby som mohol odčiniť svoje hriechy!"* Tými hriechmi myslel drobné detské pochybenia, ktorých sa dopustil ešte predtým, než sa stal rozumným. V skutočnosti počas svojho života nespáchal žiadne iné hriechy.

Po trojročnom pobyte v Madride sa Alojz v roku 1584 vrátil s rodičmi do vlasti a obnovil svoju žiadosť o vstup do rehole. Markgróf Ferdinand, vidiac, že jeho prvorodený syn, na ktorom spočívali všetky nádeje na budúcu slávu rodu, sa svojho zámeru nevzdáva, ho zamestnával rôznymi úlohami, aby mu vnukol iné myšlienky.

Posielal ho so skvelou družinou na kniežacie dvory do Milána, Mantovy a iných miest, pričom mu ukladal rozličné úlohy. Cestovanie a styk s aristokraciou mali zmeniť jeho názory. Alojz z poslušnosti vykonával všetko, čo mu bolo prikázané, no zostával neoblomný. Jedného dňa povedal otcovi: *„Boh ma volá a musím ho poslúchnuť. Milý otče, odporovali by ste Božej vôli, keby ste sa ďalej stavali proti môjmu úmyslu.“*

Raz, keď mu otec opäť odmietol dať súhlas, poslal za ním komorníka, aby zistil, čo syn robí. Komorník nazrel do Alojzovej izby kľúčovou dierkou a ohromený uvidel, ako mladík kľačí pred krížom a bičuje sa. Dojatý k slzám to oznámil pánovi. Markgróf, ktorý bol v tom čase chorý a neschopný chodiť, sa dal doniesť do synovej izby. Keď sa presvedčil, že komorník hovorí pravdu, zachvel sa, až takmer omdlel. Povedal Alojzovi: *„Synu, bol som k tebe prísny, pretože ťa milujem a chcem tvoje šťastie. Ak ťa však skutočne volá Boh, nuž choď, a nech ťa sprevádza Božie požehnanie!“*

Napokon Alojz zvíťazil. Otec mu so slzami dovolil vstúpiť do Tovarišstva Ježišovho a napísal svojmu príbuznému Scipionovi Gonzagovi do Ríma, aby sa prihovoril u generála jezuitov Klaudia Acquavivu, aby prijal jeho prvorodeného syna do rádu. Aj Alojz napísal generálovi prosebný list a čoskoro dostal odpoveď, že ho radi prijmú. Kniežatstvo Castiglione, na ktoré mal Alojz po otcovi nárok, ako ríšske léno podliehalo cisárovi. Alojz sa tohto práva vzdal v prospech svojho mladšieho brata Rudolfa. Úradné rokovania trvali istý čas, a až keď cisár Rudolf II. súhlasil s prenesením nároku na druhorodeného syna, Alojz sa rozlúčil s rodičmi, bratmi a rodným domom a vydal sa na cestu do Ríma.

Dňa 25. novembra 1585 vstúpil Alojz do Tovarišstva Ježišovho, pričom mal ešte len necelých osemnásť rokov. Tento mladý novic rádu sv. Ignáca z Loyoly už počas noviciátu preukázal, že je majstrom žiarivých cností, najmä podivuhodnej pokory. Nikdy nehovoril o sebe nič, čo by mohlo vzbudzovať pýchu. Usiloval sa, aby jeho vznešený pôvod upadol do zabudnutia, a zakaždým, keď sa niekto zmienil o jeho prednostiach, červenal sa hanbou. Vzdal sa vlastnej vôle a s dokonalou poslušnosťou plnil všetko, čo mu bolo v ráde nariadené. Rád vykonával akékoľvek služby a bol šťastný, keď mu prikázali, aby na dôkaz pokory zbieral almužny s vrecom na chrbte po uliciach Ríma. Jeho otec, markgróf Ferdinand Gonzaga, zomrel už dva mesiace po rozlúčke s Alojzom. Alojz túto bolestnú ranu znášal statočne, tešiac sa, že jeho otec odišiel zo sveta zbožne a zmierený s Bohom. Takto utešoval aj zarmútenú matku.

V Alojzovej duši sa vzácne spájala anjelská nevinnosť s podivuhodnou kajúcnosťou. Lesk jeho krásneho srdca nikdy nezakalil žiadny nečistý duch a jeho čistotu nepoškvrnila žiadna vina. Napriek tomu sa podroboval najprísnejším skutkom kajúcnosti a svoje telo kruto bičoval. Predstavení ho často napomínali, aby sa uspokojil s bežnou reholnou disciplínou a krotil svoju nadmernú horlivosť. Od detstva planul láskou k Bohu, ktorá sa v ňom neustále prehlbovala. Bol stále spojený s Bohom, a keď sa o ňom hovorilo, rozplýval sa v slzách nábožného nadšenia. Predstavení, znepokojení o jeho zdravie, mu občas prikázali, aby svoje myšlienky odvrátil od Boha a zmiernil svoju horlivosť, no Alojz to dokázal len s veľkým úsilím

a bez úspechu. Keď sa pokúšal poslúchnuť príkaz, niekedy volal: *„Pane, odíď odo mňa,“* no volal márne.

Každý deň sa spovedal a prijímal Telo Pánovo, pričom zvyšok dňa venoval príprave na sväté prijímanie a vzdávaniu vďaky, ako to bolo jeho zvykom už od detstva. Obavy predstavených, že mladý novic si svojou nadmernou horlivosťou podlomí zdravie, sa čoskoro naplnili. Alojz už po roku ochorel a bol poslaný na zotavenie do kolégia v Neapole. V miernom južnom podnebí sa posilnil, vrátil sa do Ríma, dokončil filozofické štúdiá, 20. novembra 1587 zložil jednoduché rehoľné sľuby a prijal štyri nižšie svätenia. Potom začal študovať teológiu.

Medzitým vznikli medzi jeho bratmi vo vojvodstve Mantova nezhody, ktoré mohli prerásť do krutého nepriateľstva. Generál Tovarišstva Ježišovho mu prostredníctvom kňaza Roberta Bellarmina nariadil, aby odišiel do Mantovy a pokúsil sa bratov zmieriť. Alojz, sprevádzaný jedným spolubratom, sa teda vydal na cestu domov. Jeho príbuzní ho prijali s radosťou, a zbožná matka, keď po rokoch uvidela svojho milovaného syna v rehoľnom rúchu, padla s plačom k jeho nohám. Rozhnevaní bratia, ktorí mali k Alojzovi rovnakú lásku a dôveru, sa mu ochotne podriadili a zmierili sa. Po urovnaní rodinných sporov odišiel Alojz v marci 1590 do Milána, kde pokračoval v štúdiu teológie, a v novembri toho istého roku sa vrátil do Ríma, aby štúdium dokončil.

Začiatkom roku 1591 vypukla v Ríme epidémia moru. Jezuiti narýchlo zriadili verejnú nemocnicu pre chudobných a opustených chorých, o ktorých sa starali. Alojz prosil, aby mohol pomáhať v tejto nemocnici. Predstavení, obávajúci sa, že mladý bohoslovec by náročnú a nebezpečnú službu nezvládol, jeho žiadosti dlho odolávali. Až po jeho opakovaných prosbách mu to nakoniec povolili.

Alojz sa obetavo staral o chorých – umýval im nohy, ošetroval rany, pripravoval jedlo a nápoje, žobral po meste pre ich potreby a prenášal chorých z ulíc do nemocnice. Čistil izby a ustielal postele chorým. Alojz nepoznajúc odpor k nákazlivým chorobám ani obavy z nebezpečenstva, poznal iba účinnú lásku k blížnym. Tam, kde bola ľudská pomoc márna, povzbudzoval chorých chudákov k trpezlivosti a dôvere v Boha, pripravoval ich na kajúcnu smrť a zachraňoval ich duše. Postupne sa niektorí jezuiti nakazili od chorých a zomreli. Alojza naplnila veľká radosť pri pomyslení, že by aj on mohol podľahnúť. Už od mladosti si želal zomrieť pre Ježiša Krista medzi pohanmi ako mučeník, a nádej, že položí svoj život z kresťanskej lásky k blížnym, ho napĺňala šťastím.

Skutočne sa čoskoro nakazil a musel si ľahnúť na lôžko. Hneď požiadal o sviatosť zmierenia a prijal sväté sviatosti. Na ôsmy deň dostal zimnicu a choroba ho sužovala tri mesiace. Počas tohto času rozjímal o umučení Pána, čítal duchovné knihy a modlil sa s veľkou nábožnosťou. Aj v chorobe pokračoval vo svojich obvyklých kajúcnych cvičeniach – vstával o polnoci na modlitbu a bičoval sa. S tým prestal až na príkaz predstavených. V tomto období poslal matke dva listy, v ktorých ju utešoval, aby neplakala, keď sa dozvie o jeho predčasnej smrti, ale aby sa radovala z jeho večnej blaženosti.

Keď ho požiadali, aby Bohu niečo prisľúbil a vyprosil si predĺženie života, odpovedal: *„Je lepšie byť oslobodený.“* Lekári nakoniec vyhlásili, že bude žiť už len asi osem dní. Keďže videli, že Alojz sa na smrť teší, oznámili mu to. Alojz sa z tej správy zaradoval a požiadal kňaza, ktorý mu ju priniesol, aby s ním zaspieval chválospev Teba, Bože, chválime. Po skončení spevu zvolal so žalmistom: *„Zaradoval som sa, keď mi povedali: Pôjdeme do domu Pánovho!“* Keď prišiel iný kňaz, Alojz mu povedal: *„Milý otče, pôjdem rád odtiaľto.“* Na otázku, kam, odpovedal: *„Do neba, k Pánovi Bohu.“*

Jedného dňa upadol do extázy a zostal v nej celú noc. Po prebudení predpovedal, že zomrie v oktáve sviatku Božieho Tela. Od toho dňa ho denne navštevoval kňaz, ktorému osobitne dôveroval. Kládol mu na lôžko kríž a spolu sa modlili. Počas týchto modlitieb Alojz upieral pohľad na kríž a slzil láskou k Bohu. V oktáve Božieho Tela sa mu trochu polepšilo, no vyhlásil: *„Túto noc zomriem.“* Celý deň strávil v nábožnom rozjímaní a rozlúčil sa so všetkými, ktorí ho navštívili. Pápež Gregor XIV., keď sa dozvedel o jeho blízkej smrti, udelil mu apoštolské požehnanie s plnomocnými odpustkami. Keď sa o tom Alojz dozvedel, povzdychol si: *„Ach, kto som ja, že si na mňa spomenul aj Svätý Otec?“*

Krátko pred smrťou si odkryl hlavu so slovami: *„Pán Kristus nezomrel s prikrytou hlavou.“* Rektor jezuitského seminára prišiel so 150 rehoľnými bratmi, aby mu podal Telo Pánovo. Všetkých prítomných dojalo k slzám jeho nežné nábožné zanietenie. Po svätom prijímaní sa Alojz rozlúčil s bratmi, objímal ich, a oni ho s plačom prosili o príhovor. Po hodine odišli, pričom pri ňom zostali traja kňazi. Alojz opakoval modlitby, ktoré mu predriekali, a zbožne povzdychol: *„Do tvojich rúk, Pane, porúčam svojho ducha.“*

Pred polnocou prestal hovoriť, a na jeho bledých spánkoch sa objavil studený pot. Prítomní kňazi zaňho nahlas odriekali modlitby. Umierajúc držal v ľavej ruke horiacu sviecu, pravú mal obtočenú ružencom položeným na kríži visiaceho na jeho hrdle. Upieral hasnúci pohľad na obraz Ukrižovaného. Krátko po polnoci tichým hlasom vyriekol najsvätejšie mená *„Ježiš, Mária“* a odovzdal dušu 21. júna 1591 vo veku 23 rokov, z ktorých necelých šesť prežil v Tovarišstve Ježišovom. *„Dokonajúc v krátkom čase naplnil dlhé časy.“* (Múd 4, 13).

Alojz bol náhle zlomený ako krehká ľalia, aby sa v Božej záhrade v nebesiach rozvinul do väčšej krásy a naveky kvitol. Slávny učenec, jezuita a neskorší kardinál Robert Bellarmin, ktorý Alojza dôkladne poznal, dosvedčil, že Boh tomuto panictvu udelil mimoriadne a takmer neslýchané milosti. Medzi jeho podivuhodnými cnosťami zdôraznil najmä to, že napriek životu vo svete plnom hluku a ľudskej rozmarnosti si vždy zachoval čistotu, nepokazil si nevinnosť ani všedným hriechom a nepoznal roztržitosť v modlitbe. Svätica Magdaléna de Pazzi vo Florencii, keď vo vytržení mysle uzrela Alojza osláveného v nebi, zvolala: *„Akú slávu požíva syn Ignácov, Alojz! Kiež by som mohla celému svetu rozhlásiť, že je veľkým svätcom! Svojou láskou k Bohu bol aj skrytým mučeníkom. Preto teraz požíva v nebi dokonalú lásku k Bohu!“* Telo anjelskeho mladíka bolo uložené v kaplnke seminára Tovarišstva Ježišovho v Ríme, zasvätenej jeho menu. Boh preukázal jeho svätosť mnohými zázrakmi. Pápež

Gregor XV. vyhlásil Alojza za blahoslaveného v roku 1621 a pápež Benedikt XIII. v roku 1726 zapísal jeho meno do zoznamu svätcov katolíckej Cirkvi.

Poučenie:

Kiež by sa sv. Alojz podľa zámeru tohto pápeža stal pre katolícky svet vzorom nevinnosti a čistoty, a kiež by ho nasledovala najmä študujúca mládež ako svojho patróna v tejto nádhernej cnosti! *„Čo mi to prospeje pre večný život?“* povedal Alojz svojmu otcovi, keď mu tento vykladal, aké pocty, hodnosti, slávu, pôžitky a bohatstvo by mohol vo svete získať. Skutočne, boli to slová hodné kresťanského mudrca. *„Čo osoží človeku, keby aj celý svet získal, a svojej duši by uškodil?“ „Svet prechádza aj so svojou žiadosťou, ale kto plní Božiu vôľu, zostáva naveky.“* (1 Jn 2, 17).

Na ochranu čistoty a nevinnosti srdca si panic Alojz odriekal telesné pohodlie, starostlivo sa vyhýbal každej príležitosti k hriechu a neustále sa posilňoval nábožnými spomienkami na Boha, modlitbou a prijímaním najsvätejšej Eucharistie. Nevinnosť a panenská čistota sú jemnou a citlivou kvetinou, ktorá si vyžaduje nesmiernu starostlivosť, aby náhle nezvädla a nebola zlomená. *„Ó, aké krásne je čisté pokolenie vo svojej žiare, nesmrteľná je jeho pamiatka, lebo je známe u Boha i u ľudí.“* (Múd 4, 1).

Sv. Bernard hovorí: *„Iba panenská čistota aspoň trochu zobrazuje na tomto svete a v čase našej smrteľnosti blažený stav večnej slávy.“* V Cirkvi víťaznej požívajú svätí panici vznešenú prednosť, ktorú opisuje sv. Ján evanjelista: *„To sú tí, čo sa nepoškvrnili so ženami, lebo sú panici. Tí nasledujú Baránka, kamkoľvek ide.“* (Zjv 14, 4). Na zemi nasledovali Ježiša Krista panenským životom, a preto sú mu v nebi najbližšie. Táto cnosť robí kresťana nielen podobným Kristovi Pánovi, ale robí ho aj chrámom Ducha Svätého, ktorý najradšej prebýva v čistých dušiach, zbavených všetkej telesnej žiadostivosti.

Preto aj Boží Syn tak veľmi miloval panenskú čistotu, že sa z Ducha Svätého vtelil v lone čistej Panny a narodil sa z nej bez porušenia jej panenstva. (Ľudovít Granadský). Kto by nebol hlboko dojatý a povzbudený, keď číta, akou krásnou smrťou sv. Alojz zomrel! *„Drahá je v očiach Hospodinových smrť jeho svätých.“* (Ž 115, 15). *„Blahoslavení mŕtvi, ktorí umierajú v Pánovi.“* (Zjv 14, 13). Ak by sme nedokázali nasledovať tohto anjelského svätca životom dokonale bezhriešnym a cnostným, snažme sa aspoň napodobniť jeho kajúcnosť, aby sme aj my raz umierali pokojne a bez hrôzy, osvetlení zorou vychádzajúceho slnka večného života.

---

21. júna sa taktiež koná pamiatka sv. Albána, mučeníka († 296), z ktorého relikvií časť získal Karol IV. v Mohuči a daroval ich v roku 1354 pražskej katedrále; sv. Demetrie, panny umučenej za Juliána Odpadlíka; sv. Rufina a sv. Marcie, mučeníkov zo Syrakúz; sv. Eusébia, biskupa zo Samosaty, mučeníka († 380) a ďalších.

22. JÚN

Sv. Paulín, biskup z Noly (4. stor.)

V 4. a 5. storočí preslávil kresťanské krajiny Západu významný biskup z Noly v Kampánii – sv. Paulín, súčasník cirkevných otcov sv. Ambróza a sv. Augustína.

Pontius Meropius Paulinus sa narodil v roku 353 v meste Burdigala (Bordeaux) v Galii. Jeho otec, významný a bohatý Riman, bol vysokým štátnym úradníkom (praefectus protaerio). Paulín, obdarený veľkými schopnosťami, dostal veľmi starostlivú výchovu. Učiteľom mu bol slávny básnik Decius Magnus Ausonius, ktorý bol neskôr povolaný na dvor cisára Valentiniana I. ako vychovávateľ následníka trónu Graciána. Pod vedením tohto uznávaného muža si Paulín obľúbil básnické umenie a stal sa zručným rečníkom.

Po ukončení štúdií vstúpil do štátnej služby a oženil sa s cnostnou španielskou pannou Terezou, ktorá mu priniesla značné veno. Čoskoro bol povolaný do Ríma, kde sa vo verejnom živote preslávil ako právnik a rečník, pričom rýchlo postupoval v hodnostiach, čiastočne aj vďaka priazni svojho bývalého učiteľa Ausonia. Už vo svojich 25 rokoch bol vymenovaný za zástupcu jedného chorého konzula a krátko nato sa stal cisárskym miestodržiteľom v Kampánii. Ako bohatý a urodzený muž si vo svojej vysokej funkcii získal uhladenými spôsobmi, širokou vzdelanosťou, spravodlivosťou, láskavosťou a horlivou starostlivosťou o blaho poddaných výnimočné meno a všeobecnú obľubu medzi ľudom.

Paulín, keďže mal rozsiahle majetky na rôznych miestach, často cestoval – či už v rámci svojich úradných povinností, alebo súkromných záležitostí. Počas týchto ciest sa osobne zoznámil s najslávnejšími mužmi svojej doby, ktorí, spoznajúc jeho výnimočné vedomosti a ušľachtilé vlastnosti, sa stali jeho obdivovateľmi a dôvernými priateľmi. Tak sa stretol aj s milánskym arcibiskupom sv. Ambrózom a tourským biskupom sv. Martinom. Tí s ním hovorili o náboženských veciach a povzbudzovali ho, aby premýšľal o márnosti tohto sveta a hľadal pravé šťastie a pokoj v Bohu. K duchovným veciam ho viedla aj jeho výborná manželka, ktorá ho inšpirovala na ceste ku kresťanskej dokonalosti.

Paulín však vtedy ešte miloval svet, užívajúc si bohatstvo a vysoké postavenie. Žil síce bezúhonne, no nemal pravú lásku k Bohu. Postupom času sa mu jeho zamestnanie znechutilo, keďže v ňom zažil mnohé sklamania. Jeho láskavosť bola často považovaná za slabosť, spravodlivosť mu priniesla množstvo nepriateľov a časté náročné cesty po súši aj po mori mu podlomili zdravie. Preto sa vzdal svojej funkcie a presťahoval sa z Talianska do Bordeaux.

Tam sa upevnil v presvedčení o márnosti slávy a pôžitkov tohto sveta a naučil sa dokonale milovať Boha, hľadajúc v ňom pravé šťastie a pokoj. Podľa neblahého zvyku tej doby odkladal svoj krst na neskorší vek. Od sv. Delfína, biskupa z Bordeaux sa dal dôkladne poučiť o pravdách kresťanskej viery a v roku 389 prijal z jeho rúk svätý krst. Následne predal svoje majetky v Galii, veľkú časť získaných peňazí rozdal chudobným a rozhodol sa žiť v ústraní, jednoducho a skromne. Svetsky zmýšľajúci ľudia nechápali jeho rozhodnutie a vyčítali mu, že ľahkovážne pohŕda vznešenými hodnosťami, zakopáva svoj výnimočný rečnícky talent a básnické nadanie a bláznivo sa vzdáva veľkých nádejí do budúcnosti. Tieto výčitky mu adresoval najmä Ausonius.

Paulín si však z týchto výčitiek nič nerobil. Odišiel z Galie na svoj majetok v Španielsku. Po dlhom čase mu manželka porodila prvého syna, no ten zomrel už po ôsmich dňoch. Táto rana ho ešte viac utvrdila v rozhodnutí definitívne opustiť svet a slúžiť výhradne Bohu. Rozhodol sa vstúpiť do služieb Cirkvi a ako duchovný najnižšieho stupňa (ostiár) sa stať strážcom jednej svätyne. Dočasne odložil svetský odev, ktorý nosil podľa svojho stavu, predal svoje majetky v Španielsku a ponechal si len malé množstvo peňazí na obživu. Väčšinu rozdal chudobným a chrámom Pánovým.

Aj jeho manželka Therasia sa zriekla nádherných šiat a šperkov, opustila svetský život a rozhodla sa, že s manželom budú žiť v zdržanlivosti ako brat so sestrou a slúžiť Bohu a ľuďom prostredníctvom zbožnosti, kajúcnosti a dobročinnosti.

Táto hrdinská obetavosť, s akou sa Paulín vzdal vysokého štátneho úradu aj kniežacieho majetku, vzbudila veľký obdiv. Najvýznamnejší muži tej doby, najmä sv. Ambróz a sv. Augustín, ho oslavovali a nazývali tento jeho čin prejavom najvyššej kresťanskej dokonalosti. Paulín však túto chválu odmietal a skromne tvrdil, že nevykonal nič zvláštne ani záslužné, iba zložil zo seba ťažké bremeno a odložil odev, ktorý mu bránil rýchlo kráčať cestou k večnému životu a bojovať proti svetu, telu a diablovi.

Inak však Paulínovo konanie vnímali svetsky zmýšľajúci ľudia. Tí jeho rozhodnutie považovali za nedôstojnú a výstrednú nerozvážnosť. Príbuzní sa za neho hanbili a prerušili s ním priateľské vzťahy, jeho bývalí obdivovatelia a známi sa mu vyhýbali ako nakazenému morom. Dokonca aj jeho služobníci odmietli ďalej pre neho pracovať. Paulín sa tým však nedal znechutiť. Túžiac byť kvôli Božiemu kráľovstvu malým a pohŕdaným, utešoval sa slovami apoštola: *„Keby som sa ešte chcel páčiť ľuďom, nebol by som Kristovým služobníkom.“* (Gal 1,10)

V meste Nola v Kampánii bol v tom čase známy hrob sv. Felixa, kňaza a mučeníka. Paulín vlastnil neďaleko tejto svätyne pozemok so záhradou. Keď počas svojho pôsobenia v Kampánii často navštevoval tento majetok, začal si hlboko ctiť sv. Felixa a na jeho príhovor dosiahol od Boha mnohé milosti. Preto sa rozhodol presťahovať zo Španielska do Noly, aby sa mohol starať o svätyňu sv. Felixa. Túžil žiť v pokore a zbožnosti, obrábať svoju záhradu a pokojne raz zomrieť.

Boh však s Paulínom zamýšľal niečo iné. Nemal zostať na najnižšom stupni duchovenského stavu, ale mal byť postavený na vysoký svietnik v Cirkvi. Na Vianoce

roku 393, keď sa zúčastnil bohoslužieb v hlavnom chráme v Barcelone, zhromaždený ľud náhle povstal a žiadal, aby ho biskup vysvätil za kňaza. Paulín sa márne zdráhal a nakoniec súhlasil, ale pod podmienkou, že ako kňaz nebude viazaný na barcelonský chrám, ale bude môcť odísť, kamkoľvek si bude priať.

Nasledujúceho roku opustil Paulín Španielsko a cestoval cez južnú Galiu do Talianska. Vo Florencii sa stretol so svojím dávnym priateľom sv. Ambrózom, ktorý sa ho márne snažil presvedčiť, aby zostal v jeho Miláne. Paulín túto ponuku s vďakou odmietol a odišiel do Ríma. Tam vzbudil bývalý významný senátor a konzul vo svojom skromnom pútnickom odeve veľký rozruch. Ľud ho pozdravoval s veľkou úctou a označoval ho za zázrak sveta. To však vyvolalo voči nemu žiarlivosť, takže pápež Siricius mu nevľúdne odmietol audienciu. Paulín zostal pokojný, rýchlo opustil Rím a odišiel do Noly.

V Nole zhromaždil na svojom majetku skupinu zbožných mužov a založil kláštorné spoločenstvo, v ktorom ožili veľké cnosti starých egyptských pustovníkov. Členovia tohto spoločenstva nosili jednoduché ľanové rúcho, prísne sa postili, pracovali v záhrade, zotrvávali v modlitbách, v noci spievali žalmy a v sebazapieraní nachádzali šťastie a pokoj v Pánovi.

Povesť o Paulínovi a jeho pustovníckom spoločenstve v Nole sa rozšírila po celej západnej Európe. Významní súčasníci vyhľadávali jeho priateľstvo, osobne ho navštevovali alebo mu písali listy, na ktoré Paulín odpovedal. Starostlivo sa staral o svätyňu sv. Felixa, ktorú čistil a zveľaďoval. Zástupy veriacich zďaleka putovali k tejto svätyni v takom počte, že budova nestačila pojať všetkých pútnikov. Paulín sa rozhodol, že zo zvyšku svojho majetku postaví na počesť sv. Felixa nový priestranný chrám. Tento zbožný zámer aj uskutočnil a chrám dal vyzdobiť mramorom, mozaikami na klenbe a maľbami zo Starého a Nového zákona, čo bolo vtedy nezvyčajné.

V roku 409 bol Paulín zvolený za biskupa Noly. Jeho súčasník a spisovateľ Uranius o ňom napísal: *„Keď bol povýšený na najvyššiu duchovnú hodnosť, nechcel byť pastierom, ktorého by sa ľudia báli, ale túžil byť všetkými milovaný. Láskavo sa ujímal každého, a preto ho všetci milovali.“* Ako radca, pomocník, tešiteľ a otec svojich veriacich sa neúnavne staral o ich časné aj večné blaho. Spravoval cirkevný majetok opatrne a rozdával svoj majetok chudobným kresťanom aj pohanom, až rozdal všetko, čo mu zostalo z jeho niekdajšieho veľkého bohatstva.

Jeho meno sa preslávilo natoľko, že ľudia zo všetkých spoločenských vrstiev, nielen z Talianska, ale aj z Galie, Španielska a Afriky, putovali do Noly, aby uzreli a uctili si druhého apoštola Jána, ako si zvykli Paulína nazývať. V roku 410 Góti, ktorí vyplienili Rím, zaplavili Kampániu, dobyli mesto Nola a zajali Paulína aj najvýznamnejších občanov, aby ich donútili vydať údajne ukryté poklady. Paulín, odovzdaný do Božej vôle, sa v zajatí modlil: *„Nedopusť, ó Pane, aby ma mučili pre zlato a striebro, veď vieš, že som ich rukami chudobných uložil v tvojej pokladnici!“* Jeho modlitba bola vypočutá; Paulín bol čoskoro prepustený bez výkupného, keď Góti po prehľadaní jeho domu nenašli nič iné než najväčšiu chudobu.

V tom čase priniesla blahoslavená Melania z púte do Jeruzalema čiastočku svätého kríža Pána a darovala ju chrámu sv. Felixa v Nole. Tento posvätný relikviár uchovával Paulín s veľmi nábožnou úctou. Pred novým chrámom sv. Felixa stáli vtedy dve chatrče, ktoré budove veľmi prekážali a hyzdili ju. Ich majitelia sa zdráhali chatrče predať, a mierumilovný biskup, nechcejúc sa púšťať do súdnych sporov, krotil všeobecnú nespokojnosť ľudu, ktorý žiadal, aby chatrče zbúrali. Raz v noci vypukol v jednej z chatrčí požiar, ktorý ohrozil aj susednú svätyňu. Paulín vstúpil do chrámu, pomodlil sa, vzal relikviár sv. kríža a požehnal oheň. Požiar ihneď zhasol. Majitelia oboch chatrčí sa ich potom dobrovoľne vzdali.

Paulín vykonával svoj pastoračný úrad v Nole plných dvadsaťdva rokov s veľkou horlivosťou pre Božiu česť a slávu a pre dobro ľudu. Napokon na smrť ochorel. Počas tejto choroby ho navštívili dvaja susední biskupi. Ctihodný starec sa z ich návštevy potešil a požiadal ich, aby bola v jeho komnate slúžená svätá omša. Pri nej sa odovzdal Bohu a s nábožnou úctou prijal Eucharistiu. Po omši oznámil kňaz Posthumián chorému biskupovi, že na šaty, ktoré nedávno objednali pre chudobných, už v pokladnici nie sú žiadne peniaze. Paulín pokojne odpovedal: *„Upokoj sa, syn môj, niekto tento dlh za chudobných zaplatí.“* O chvíľu prišiel k biskupovi kňaz z Lukánie a priniesol mu dar – päťdesiat strieborných mincí. Dlh bol ihneď zaplatený a to, čo zostalo, Paulín rozkázal rozdať.

Nasledujúce dni sa chorý biskup spolu s kňazmi modlil. Na tretí deň sa s nimi rozlúčil a utíchol. Večer, keď sa rozsvietili svetlá, recitoval tichým hlasom žalm a opäť zmĺkol. Pred polnocou sa komnata zatriasla ako pri zemetrasení. Prítomní v úžase padli na zem a začali sa modliť. V tej chvíli svätý starec vydýchol dušu – bolo 22. júna 431. Obyvatelia z blízka i z ďalekého okolia sa v zástupoch hrnuli do Noly, aby ešte naposledy uzreli tvár nezabudnuteľného biskupa. Jeho telo bolo pochované v novom chráme sv. Felixa v Nole. Dnes sú ostatky sv. Paulína uložené v chráme sv. Bartolomeja v Ríme.

Z jeho diel sa zachovalo 50 listov a 30 nábožných piesní, v ktorých sa odráža jeho čistá, Bohu oddaná duša aj básnický talent. Jeho cnosti a veľké zásluhy opísali vo svojich spisoch významní učitelia Cirkvi a svätci: Ambróz, Augustín, Hieronym a Gregor Veľký.

Poučenie:

Svätý Paulín pohŕdol veľkým bohatstvom, vzdal sa svojej vznešenej hodnosti a opustil svet. Jeho jedinou túžbou bolo byť jednoduchým strážcom chrámu Pána a venovať sa práci v záhrade. Bohu nezáleží na tom, aké povolanie kresťan vykonáva, ale na úmysle, ktorý v ňom má. Rovnako si pred Bohom môže získať zásluhy roľník svojou prácou na poli, remeselník, robotník alebo slúžka pri svojich každodenných povinnostiach, ako aj kňaz či biskup vo svojej duchovnej službe.

Nech teda každý kresťan spokojne prijme svoje povolanie, plní svoje povinnosti s pravým úmyslom podľa Božej vôle, vyhýba sa hriechu, je trpezlivý a koná toľko dobra, koľko je len možné. Ako hovorí sv. Pavol: *„Prosím vás, aby ste žili dôstojne*

povolania, ktorým ste boli povolaní.“ (Ef 4,1) *„Každý nech zostane v tom povolaní, v ktorom bol povolaný.“* (1 Kor 7,20) *„Každý dostane odmenu podľa svojej práce.“* (1 Kor 3,8)

---

22. júna sa tiež pripomína pamiatka sv. Kristíny, rehoľníčky v Kolíne nad Rýnom († 1312); sv. Konsorcie, panny; sv. Jána, biskupa Neapolského a ďalších.

23. JÚN

I. Sv. Eberhard, salzburský arcibiskup (11. stor.)

Na biskupskom stolci sv. Ruperta v Salzburgu sa vystriedalo mnoho významných arcibiskupov, z ktorých svätosťou vynikol v 12. storočí Eberhard (staroslovienský Habart). Narodil sa v roku 1090 v Regensburgu ako syn grófa z Hipoldsteinu. Jeho urodzená matka, známa zbožnosťou a dobročinnosťou, spolu s manželom vychovávala syna v bázni k Bohu. Obaja manželia postavili na svojom majetku významný chrám na počesť Panny Márie, ku ktorému sami prinášali základné kamene.

Keď Eberhard dorástol, otec ho poslal na výchovu do biskupskej školy v Bambergu a podľa vtedajšieho zvyku mu zaobstaral kanonické prebendy pri miestnej katedrále. Keď dospel, rozhodol sa vzdať kanonikátu a vstúpil do benediktínskeho kláštora na Michelsbergu, kde požiadal, aby ho prijali za mnícha. Jeho želaniu bolo vyhovené, ale keď sa o tom dozvedel otec, presvedčil bamberských kanonikov, aby mladého Eberharda takmer násilím z kláštora odviedli.

Eberhard bol následne so svojím vychovávateľom poslaný na cesty do Francúzska, aby získal skúsenosti a zabudol na kláštorný život. Poslušný syn sa podriadil otcovej vôli a na svojich cestách po cudzine zostal zbožný, čestný a čistý, vytrvalo prekonával pokušenia a vyhýbal sa hriechu. Po návrate domov neustále prosil otca, aby mu dovolil zanechať svet a vstúpiť do kláštora. Bamberskí kanonici sa tomu však bránili a nechceli ho prepustiť zo svojho zboru, až kým ich odpor nezlomil sv. Oto, biskup bamberský.

V roku 1130, po získaní povolenia, prijal Eberhard v benediktínskom kláštore v Prüfingu nad Dunajom rehoľné rúcho. Vynikal svätými cnosťami a svojich rehoľných bratov povzbudzoval príkladom pokory, poslušnosti, čistoty, nábožnosti a

sebazaprenia. Medzitým jeho bratia Konrád a Erbo spolu so sestrou Bertou začali stavať dva kláštory v Biburgu medzi Ingolstadtom a Regensburgom – jeden mužský a druhý ženský. Po troch rokoch bola stavba mužského kláštora dokončená a zakladatelia požiadali Eberharda, aby sa stal predstaveným tohto reholného ústavu. Pokorný Eberhard by najradšej zostal obyčajným mníchom, ale na naliehanie bratov a biskupa Ota prijal túto úlohu. Spolu s biskupom potom cestoval do Ríma, kde ho pápež potvrdil ako opáta nového kláštora a osobne ho vysvätil do tejto dôstojnosti.

Opát Eberhard múdro a otcovsky spravoval svoj kláštor, získavajúc si lásku a dôveru svojich bratov. Sám k sebe bol mimoriadne prísny, pričom sa podroboval kajúcim skutkom, ale voči blížnym bol mierny a zhovievavý. Raz, keď cestoval do Ríma, stretol v Alpách chudobnú ženu, ktorá sa z posledných síl vliekla cestou. Zosadol z koňa, ponúkol jej možnosť na ňom ísť a štedro ju obdaroval.

V roku 1147 zomrel salzburský arcibiskup Konrád a jeho nástupcom bol zvolený opát Eberhard. Po vypočutí tejto správy sa vydesil a utiekol, no bol čoskoro nájdený a takmer násilím uvedený do Salzburgu, kde ho duchovenstvo aj veriaci slávnostne privítali. Neochotne prijal vysviacku a usadol na arcibiskupský stolec. Aj po povýšení na arcibiskupa však naďalej žil jednoducho a pokorne ako mních. Svoje príjmy využíval na stavbu a zveľaďovanie chrámov a na skutky kresťanského milosrdenstva. Uspokojil sa s jednoduchou stravou a pohŕdal akýmkoľvek prepychom. Nikdy sa nezúčastňoval svetských zábav a neraz trávil celé noci v chráme Pánovom na modlitbách a v zbožnom rozjímaní, ležiac tvárou na zemi. Výrečne hlásal Božie slovo a pre svoje ušľachtilé cnosti bol milý Bohu aj ľuďom. Obchádzal chatrče chudobných, štedro im pomáhal, tešil zarmútených a napomínal hriešnikov k pokániu.

Jedného dňa našiel biedneho človeka postihnutého nákazlivou chorobou. Tento si želal prijať svätú sviatosť. Arcibiskup sa ihneď odobral do chrámu, aby mu ju priniesol, no keď sa vrátil, biedny človek už zomrel, odchádzajúc z tohto sveta s veľkou útechou, že sa mu v poslednej chvíli dostalo takej vzácnej návštevy.

Boh obdaril Eberharda milosťou zázrakov. Svätý biskup vyprosil mnohým ťažko chorým náhle uzdravenie a mnohým ľuďom, ktorí boli v ťažkých pokušeniach, vyprosil pokoj a zmierenie v Pánovi. Na sklonku svojho záslužného pôsobenia v Kristovej vinici bol Eberhard z Božieho dopustenia podrobený ťažkej skúške a veľkému utrpeniu. Jeho príbuzný, cisár Fridrich I. Barbarossa, povstal proti právoplatnému pápežovi Alexandrovi III. (1159–1181) a spôsobil v Cirkvi neblahý rozkol. Eberhard zostal verný pápežovi a preto bol prenasledovaný. V roku 1164 cisár zvolal ríšsky snem do Würzburgu. Tam prisahal, že nikdy neuzná pápeža Alexandra III., a žiadal, aby sa aj všetky prítomné kniežatá a biskupi prísahou zriekli tohto pápeža a pridali sa k nepravému pápežovi Paschalovi III.

Biskupi radšej plánovali útek, než by sa dopustili tejto svätokrádeže, no boli násilím zadržaní a donútení cisára poslúchnuť. Iba mohučskému arcibiskupovi Konrádovi sa podarilo tajne uniknúť z mesta. Neprítomní biskupi mali do troch nedieľ prisahať vernosť nepravému pápežovi, a kto by sa zdráhal, mal byť zosadený a vyhnaný. Toto

rozhodnutie bolo vykonávané veľmi kruto, najmä mohučský arcibiskup Konrád bol zosadený a na jeho miesto dosadený laik, gróf Kristián z Buschu.

Eberhard, predvídajúc, čo sa bude diať na ríšskom sneme, do Würzburgu nešiel; a keď mu bolo prikázané podriadiť sa vôli cisára a odvrátiť sa od pápeža Alexandra III., statočne odpovedal: *„Radšej budem mať za nepriateľa cisára ako pápeža.“* Keď to cisár počul, nariadil prenasledovať salzburského arcibiskupa, hoci bol jeho strýkom, a dal pustošiť jeho územie, podpáliť mesto Salzburg, vyrabovať kláštory, zhabať arcibiskupské majetky a rozdeliť ich laikom. Napriek všetkému tomuto násiliu cisár nedokázal zlomiť apoštolskú vernosť a statočnosť tohto veľpastiera.

V tomto ťažkom rozpoložení sa 22. júna 1104 v cisterciánskom kláštore Rein skončil pozemský život arcibiskupa Eberharda, vykonávajúc apoštolský úrad sedemnásť rokov. Jeho telo bolo prevezené do Salzburgu a pochované v katedrálnom chráme.

Poučenie:

Zásluhy, ktoré si získal svojou nábožnosťou, dobročinnosťou, sebazapieraním a horlivosťou pre Božiu česť a slávu a pre spásu ľudských duší, ako aj protivenstvá, ktoré statočne znášal pre spravodlivosť, ho preslávili, a Boh ho oslávil zázrakmi. Preto ho katolícka Cirkev uctieva a vzýva ako svätého muža. Svätý Eberhard radšej volil mať za protivníka pozemského panovníka, než všemohúceho Boha, pamätajúc na slová apoštolov, že treba viac poslúchať Boha ako ľudí.

Kto prestupuje Božie prikázanie a hreší kvôli ľuďom, buď aby si získal ich priazeň, alebo odvrátil ich hnev, váži si viac ľudské priateľstvo ako Božie a robí si z Boha nepriateľa. Najmocnejší ľudia sú smrteľní, iba Boh je večný a všemohúci. *„Kto sa bojí človeka, upadne; kto dúfa v Hospodina, bude povýšený.“* (Prísl 29, 25.) *„Ja, ja sám vás poteším; kto si ty, že by si sa bál smrteľného človeka, syna človeka, ktorý uschne ako tráva?“* (Iz 61, 12.) *„Ktože vám uškodí, ak budete horliví v dobrom?! Ale ak aj trpíte pre spravodlivosť, ste blahoslavení. Neľakajte sa ich hrozieb a neplašte sa, ale uctievajte sväto Krista, Pána, vo svojich srdciach.“* (1 Pt 3, 13–15.)

II. Sv. Ediltruda, opátka (7. stor.)

V siedmom storočí vládol nad East Angliou v Británii horlivý katolícky kráľ Ána, ktorého celý rod vynikal neobyčajnou svätosťou. Z jeho detí sa zvlášť preslávila dcéra Ediltruda. Narodila sa v Ermingu v grófstve Suffolk a bola nábožnými rodičmi vychovaná v bázni Božej. Už v útlom veku sa Bohu zasvätila sľubom ustavičného panenstva. Keď sa o tomto sľube dozvedel otec, prinútil ju vydať sa za mocného kniežaťa Girvirov, Tondberta. Ediltruda sa vtedy obrátila na Boha s vrúcnou modlitbou, prosila o dar vytrvalosti a sily, aby svoj sľub dodržala. Bohabojný Tondbert, presvedčiac sa o jej vzácnych cnostiach, sa neodvážil nútiť ju porušiť to, k čomu sa cítila vo svedomí viazaná. Žil s ňou v zdržanlivosti ako brat so sestrou a ctil si ju ako svätiku.

Po niekoľkých rokoch Tondbert zomrel a panenská Ediltruda sa utiahla na ostrov Ely, ktorý po ňom zdedila, aby tam v ústraní slúžila výlučne Bohu. Jej najväčšou radosťou bolo spievať žalmy, modliť sa a rozjímať o Božej láske, o večnosti a pominuteľnosti statkov i pôžitkov tohto sveta. Päť rokov zotrvávala vo svojej pustovni na ostrove Ely, užívajúc sladký pokoj a blaženosť v Pánovi. Jedného dňa však mocný kráľ Northumbrie Oswi požiadal jej rodičov, aby ju dali jeho synovi Egfridovi za manželku. Rodičia súhlasili a Ediltruda bola proti svojej vôli druhýkrát donútená vydať sa.

Nevediac, ako situáciu riešiť, Egfrida vrúcne prosila, aby manžel rešpektoval jej svätý sľub. Spočiatku súhlasil, no časom sa snažil o to, aby si sľub nahradila inými dobrými skutkami. Keď nepochodil, naliehal na yorského biskupa sv. Wilfrida, aby jeho manželku presvedčil, nech sa vzdá svojho sľubu, a sám ju od neho oslobodil. Za túto službu mu sľuboval veľkú odmenu. Egfrid, ktorý sa roku 670 stal po smrti svojho otca kráľom Northumbrie, veril, že jeho želanie bude splnené.

Svätý Wilfrid, poznajúc výnimočné povolanie panenskej Ediltrudy k vyššiemu stavu kresťanskej dokonalosti, ju vo svojom zbožnom úmysle podporil. Poradil jej, aby žiadala o zrušenie manželstva, ktoré bolo síce podľa cirkevného práva platne uzavreté, ale nikdy nebolo zavŕšené. Šľachetný Egfrid nakoniec súhlasil so zrušením manželstva a rozlúčil sa s ňou.

Bývalá kráľovná vstúpila v roku 671 do panenského kláštora rádu sv. Benedikta v Coldinghame a z rúk sv. Wilfrida prijala rehoľný závoj. Po dvoch rokoch založila v pustatine na ostrove Ely nový panenský kláštor a stala sa jeho opátkou. Svätý Wilfrid ju sám uviedol do tohto úradu. Kláštor sa čoskoro preslávil nábožnosťou i vzornou disciplínou a stal sa známym po celom Anglicku.

Ediltruda bola svojim duchovným zverenkyniam vzorom svätých cností. Milovali ju ako starostlivú matku a nasledovali ju na ceste ku Kristovi. Svätá opátka prísne zachovávala rehoľnú disciplínu a navyše si ukladala rôzne skutky odriekania. Okrem veľkých sviatkov jedla iba raz denne, a to iba skromný pokrm. Každú noc zotrvávala od polnoci až do rána v chráme Pánovom na modlitbách a zbožnom rozjímaní.

V roku 679 vypukla v Anglicku morová epidémia, ktorá zasiahla aj panenský kláštor na ostrove Ely. Ediltruda ochorela a mala opuch na krku. Keď jej lekári ranu rozrezali, zostala pokojná a povedala: *„Čo trpím, si zasluhujem, lebo som nosila na krku márnivé ozdoby zo zlata a drahokamov. Bola to mladistvá márnivosť. Teraz ďakujem Bohu a chválim jeho milosrdenstvo, že ma navštívil bolesťou práve na tom mieste, ktoré som ľahkomyseľne zdobila.“*

Dňa 23. júna 679 zomrela a odišla k svojmu nebeskému ženíchovi Ježišovi Kristovi v rúchu nevinnosti a v Božej milosti. Na vlastnú pokornú žiadosť bola pochovaná na obecnom cintoríne. Ľud ju začal ihneď uctievať ako svätú.

Po šestnástich rokoch dala opátka svätá Sexburga hrob svojej sestry Ediltrudy slávnostne otvoriť za spevu modlitieb a náboženských piesní. Ukázalo sa, že jej telo je úplne neporušené, dokonca aj plátna, ktorými bolo zabalené, zostali nezmenené v

rovnakom stave, ako boli v deň pohrebu. Podľa svedectva ctihodného Bedy Boh oslávil Ediltrudu mnohými zázrakmi, ktoré sa udiali na chorých, čo sa dotkli jej tela a rúcha. Preto sa povesť o tejto svätici rozšírila po celom Anglicku aj ďalších kresťanských krajinách.

Poučenie:

Hrdinská cnosť svätej Ediltrudy, ktorá si vďaka Božej milosti dokázala zachovať panenstvo aj v manželskom stave, ktorý jej bol nanútený, je mimoriadnym prejavom obetavosti a sebaovládania, vzbudzujúcim obdiv a úžas. Taká výnimočná obeta a sebazaprenie však nie sú ukladané kresťanským manželom ani Božími, ani cirkevnými prikázaniami. Podľa slov svätého Františka Saleského Boh ustanovil manželský stav na to, aby sa na zemi rozmnožovali verní robotníci Pánovi a aby bol na nebesiach doplnený zbor vyvolených.

Katolícka morálka však vyžaduje od manželov, aby žili čestne podľa poriadku, ktorý stanovil Boh a ktorý je v zhode s cirkevnými zákonmi. Zvlášť sa od nich očakáva, že počas zasvätených sviatkov a v dňoch, keď prijímajú sväté sviatosti, budú podľa slov svätého Pavla *Apoštola „so vzájomným súhlasom na čas zdržanliví a budú sa venovať modlitbe.“* (1 Kor 7, 5). *„Manželstvo nech majú všetci v úcte a manželské lôžko nepoškvrnené.“* (Hebr 13, 4). *„Sme synovia svätých a nemôžeme žiť ako pohania, ktorí nepoznajú Boha.“* (Tób 8, 5).

---

23. júna sa tiež pripomína kňaz Ján, ktorý bol umučený v Ríme za vlády cisára Juliána Odpadlíka; svätá Agripína, panna a mučeníčka z Ríma; svätý Zenón, dôstojník, a jeho sluha svätý Zéna, ktorí boli umučení za vlády cisára Galéria Maximiána vo Filadelfii v Arábii a ďalší.

24. JÚN

Sv. Ján Krstiteľ, predchodca Pána (1. stor.)

Podľa predpovedí starozákonných prorokov bolo od vekov určené, že pred príchodom Vykupiteľa, ktorý bol očakávaním národov, bude poslaný Boží posol, ktorý pripraví cestu pred jeho tvárou. (Mal 3, 1; Iz 40, 3). Týmto vyvoleným predchodcom Pána bol Ján Krstiteľ. Objavil sa ako ranná hviezda, oznamujúca, že po dlhej, smutnej noci čoskoro nastane jasný deň. V izraelskom národe zažiaril ako ranná zora vychádzajúceho slnka spásy. Sám Kristus Pán vyhlásil o tomto svojom predchodcovi, že medzi ľuďmi nepovstal nikto väčší než on. (Mt 11, 11).

V dňoch Herodesa, kráľa Judei, žil v judských horách (podľa tradície v Hebrone, podľa novších výskumov v mestečku Karem, dnes Ain-Karim) zbožný kňaz Zachariáš. Jeho manželka Alžbeta pochádzala z rodu Árona a bola takisto z kňazskej rodiny. Po matke bola z rodu Dávidovho a teda príbuzná Panny Márie. Oboch ich Boh uznal za spravodlivých, pretože vo všetkých prikázaniach a nariadeniach Pánových žili bez

úhony. Nemali však syna, pretože Alžbeta bola neplodná, a obaja už boli vo vysokom veku. (Lk 1, 6-8).

Starozákonní kňazi boli rozdelení do dvadsiatich štyroch skupín, ktoré sa striedali v službe v jeruzalemskom chráme. Keď prišiel rad na Abijovu skupinu, ku ktorej patril aj Zachariáš, odišiel do Jeruzalema vykonávať svoju službu. Počas nej bol vyžrebovaný, aby vošiel do chrámu Pána a priniesol zápal kadidla. Vonku v predsieni sa v tom čase modlilo mnoho ľudí. Vtedy sa mu ukázal Pánov anjel, stojaci po pravej strane oltára. Keď ho Zachariáš uvidel, zľakol sa a padla na neho bázeň. Anjel mu však povedal: *„Neboj sa, Zachariáš, lebo tvoja prosba bola vyslyšaná. Tvoja manželka Alžbeta ti porodí syna a dáš mu meno Ján. Budeš mať radosť a plesanie a jeho narodenie poteší mnohých. Lebo bude veľký pred Pánom; víno a opojný nápoj nebude piť a už v matkinom lone bude naplnený Duchom Svätým. Mnohých synov Izraela obráti k Pánovi, ich Bohu. Sám pôjde pred ním v duchu a moci Eliáša, aby obrátil srdcia otcov k synom a neveriacich k zmýšľaniu spravodlivých, a pripravil Pánovi dokonalý ľud.“* Zachariáš, preľaknutý, povedal anjelovi*: „Podľa čoho to poznám? Veď ja som starec a moja manželka je v pokročilom veku." Anjel mu odpovedal: "Ja som Gabriel. Stojím pred Bohom a som poslaný hovoriť s tebou a oznámiť ti túto radostnú zvesť. Ale onemieš a nebudeš môcť hovoriť až do dňa, keď sa toto stane, lebo si neuveril mojim slovám, ktoré sa splnia v svojom čase.“* (Lk 1, 13-20)

Ľud čakal vonku na Zachariáša a divil sa, že sa v chráme tak dlho zdržiava. Keď vyšiel, nemohol hovoriť a nebolo možné, aby nad ľudom predniesol obvyklú modlitbu. Vtedy ľudia pochopili, že mal v chráme videnie. Zachariáš im dával znamenia, ale zostal nemý. Keď sa dni jeho služby naplnili, odišiel do svojho domu.

Po týchto dňoch Alžbeta počala a päť mesiacov to tajila, hovoriac: *„Toto mi urobil Pán v čase, keď zhliadol na mňa, aby ma zbavil hanby pred ľuďmi.“* (Lk 1,25)

Šesť mesiacov potom poslal Boh anjela Gabriela do galilejského mesta Nazaret k panne zasnúbenej s mužom menom Jozef z domu Dávidovho. Panna sa volala Mária. Gabriel jej oznámil, že Božou mocou počne z Ducha Svätého a porodí Ježiša, Božieho Syna, prisľúbeného Vykupiteľa sveta. Mária sa vydala na cestu a ponáhľala sa do istého judejského mesta (Karem) v hornatom kraji. Vošla do domu Zachariáša a pozdravila svoju príbuznú Alžbetu. Tieto dve sväté ženy si ihneď porozumeli. Keď Alžbeta začula Máriin pozdrav, dieťa v jej lone radostne poskočilo a Alžbeta bola naplnená Duchom Svätým. Zvolala veľkým hlasom: *„Požehnaná si medzi ženami a požehnaný je plod tvojho života! Čím som si zaslúžila, že matka môjho Pána prichádza ku mne? Blahoslavená je tá, ktorá uverila, že sa splní, čo jej povedal Pán.“*

Mária potom velebila Pána a radovala sa v Bohu, svojom Spasiteľovi, ktorý vzhliadol na poníženie svojej služobnice a urobil jej veľké veci. Zostala v dome Zachariáša asi tri mesiace a potom sa vrátila domov do Nazareta.

Keď nadišiel čas, Alžbeta porodila syna. Narodenie tohto dieťaťa vyvolalo veľký rozruch medzi susedmi aj príbuznými Zachariáša. Všetci vedeli, že Alžbeta bola neplodná, a tento pôrod bol jasným znamením Božieho zásahu. Keď susedia a

príbuzní počuli, že Hospodin preukázal na Alžbete svoje milosrdenstvo, radovali sa s ňou.

Na ôsmy deň prišli obrezať dieťa a nazvali ho Zachariášom, po jeho otcovi. Alžbeta však povedala: *„Nie, bude sa volať Ján.“ Ľudia namietali: „Nikto z tvojho príbuzenstva nenosí toto meno.“* Opýtali sa teda otca, ako chce dieťa pomenovať. Zachariáš si vyžiadal tabuľku a napísal: *„Ján je jeho meno.“* V tom okamihu sa mu vrátila reč a začal hovoriť, chváliac Boha. Na všetkých ich susedov padol strach a správa o týchto udalostiach sa rozšírila po celých judských horách. Každý, kto to počul, si to ukladal do srdca a pýtal sa: *„Čím len bude tento chlapec?" A vskutku Pánova ruka bola s ním.“*

Zachariáš, naplnený Duchom Svätým, prorokoval: *„A ty, chlapček, budeš sa volať prorokom Najvyššieho: pôjdeš pred tvárou Pána, pripravíš mu cestu a poučíš jeho ľud o spáse, že mu náš Boh z hĺbky svojho milosrdenstva odpustí hriechy. Tak nás Vychádzajúci z výsosti navštívi a zažiari tým, čo sedia vo tme a v tôni smrti, a naše kroky upriami na cestu pokoja.“* (Lk 1, 76-79)

Ján rástol a posilňoval sa v duchu a už v mladosti odišiel podľa tradície na púšť, neďaleko Betlehema. Tam, v drsnej samote, žil nesmierne asketickým a zdržanlivým spôsobom života, pripravujúc sa na svoje budúce poslanie. Nasledujúc Boží hlas bol pustovníkom, podobne ako kedysi proroci Eliáš a Izaiáš. Býval v jaskyni skalnatej púšte, nosil kajúcny odev z ťavej srsti a okolo bedier mal kožený pás. Jeho pokrmom boli pražené kobylky a med divých včiel, ktorý zbieral v skalných štrbinách. Víno nepil, ale iba pramenitú vodu. Celý jeho život bol živým kázaním. (Mk 1, 6.)

Izraelský národ vtedy prežíval veľmi smutné časy. Podľa proroctva patriarchu Jakuba bolo žezlo odňaté Júdovi a synovia Božieho národa sa ocitli pod nadvládou pohanských Rimanov. Tí im ukladal dane a svojvoľne odstraňovali a menovali veľkňazov. Túžba po prisľúbenom Mesiášovi rástla a ľud nedočkavo kládol svojim učiteľom a vodcom otázku: *„Kedy už príde Spasiteľ?“*

V pätnástom roku vlády rímskeho cisára Tibéria, keď Judeu spravoval Pontský Pilát, za veľkňazov Annáša a Kajfáša, prišlo slovo Pánovo k Jánovi, synovi Zachariášovmu, na púšti. Bol to sobotný rok – každý siedmy, keď sa poľnohospodárske práce prerušovali, pôda zostávala ladom a ľudia si odpočinuli. Synagógy boli počas sviatočných dní a modlitebných chvíľ častejšie navštevované a na cestách vedúcich do jeruzalemského chrámu sa objavovalo viac pútnikov než obyčajne.

Tento čas bol pre Jána príhodný. Začal chodiť po celom kraji okolo Jordánu a kázal tým, ktorí tadiaľ prechádzali. Ľudia pozorne počúvali jeho slová, a keď sa vracali domov hlboko dojatí, rozprávali ostatným, čo ich tak zasiahlo. Čoskoro sa v Judei, Samárii, Galilei a Zajordánsku nehovorilo o nikom inom ako o pustovníkovi Jánovi a jeho dojímavom kázaní. Hlásal, že sa priblížilo Božie kráľovstvo, že Pán prichádza, aby vládol svojmu ľudu, ako sudca, ktorý má v ruke vejačku, aby vyčistil humno, oddelil zrno od pliev a zhromaždil pšenicu do sýpky, zatiaľ čo plevy uvrhne do neuhasiteľného ohňa. (Mt 3, 12.)

Vo svojej obraznej reči opisoval Božské vlastnosti Mesiáša so striedavo potešujúcimi a hroznými výrokmi: potešujúcimi pre tých, ktorí sa podobajú zrnu; hroznými pre prázdne a neužitočné duše, ktoré prirovnával k plevám. Občas hovoril o Mesiášovi, že On je Božie spasenie: *„a každé telo uvidí Božiu spásu.“* (Lk 3, 6.) Keď sa ho ľudia zvedavo pýtali: *„Kde je?“* odpovedal: *„Medzi vami stojí ten, ktorého nepoznáte. On prichádza po mne a ja nie som hoden rozviazať mu remienok na obuvi.““* (Jn 1, 26–27)

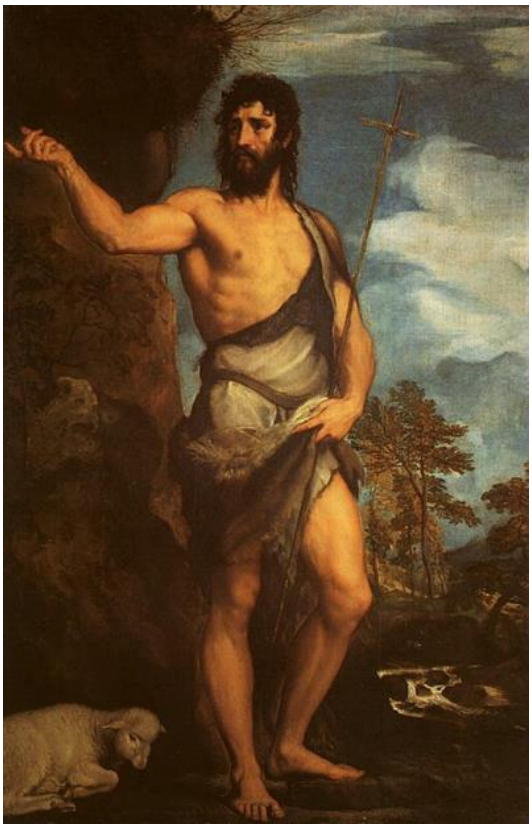

Ján Krstiteľ varoval svojich poslucháčov, aby sa nespoliehali na formálne obrady či pôvod, ale na skutočné pokánie. Zdôrazňoval, že Mesiáš nepríde podľa ľudských očakávaní či vzbúr, ale v čase, ktorý určil Boh — a ten čas sa už priblížil. Na základe Božieho vnuknutia pridal Ján ku svojmu učeniu obrad krstu, ktorý mal byť obrazom vnútorného očistenia a čistoty duše. Bez nej nemohlo byť Božie kráľovstvo prijaté. Tak Ján istý čas chodil po púšti, rozsievať svoje učenie a volať ľud ku krstu. Potom zostúpil k Jordánu, kde opäť kázal: *„Pripravte cestu Pánovi!“*

Dušu prirovnával k púšti: Tvrdil, že do neúrodnej a pustej duše chce vstúpiť Boh, a preto ju majú všetci pripraviť. Volal: *„Pripravte cestu Pánovi, vyrovnajte mu chodníky! Každá dolina sa vyplní a každý vrch a kopec zníži. Čo je krivé, bude priame, a čo je hrboľaté, bude cestou hladkou.“* (Lk 3, 4–5.)

K Jánovi sa čoskoro pridal okruh učeníkov, ktorí mu pomáhali v jeho službe. Učil ich modliť sa, ukladal im prísne pôsty a nabádal ich k pokániu. Väčšina jeho poslucháčov pochádzala z nižších vrstiev – vojaci, sluhovia, colníci, roľníci. Chodili k nemu aj saduceji, farizeji a zákonníci, tí však neprijali jeho krst. Saduceji pohŕdali týmto kajúcim obradom, pretože neuznávali Jánovo poslanie, zatiaľ čo farizeji a zákonníci, spoliehajúci sa na svoju domnelú svätosť podľa litery Zákona, sa cítili urazení Jánovou neústupnou prísnosťou. Ľud však jeho slová prijímal ochotne a dychtivo.

Prísny kazateľ pri Jordáne zjemňoval svoj tón, keď hovoril k poníženým, a rady, ktoré im dával, prejavovali jeho dobré srdce. Colníkom a vyberačom daní hovoril o spravodlivosti: *„Nevymáhajte viac, ako vám určili.“* Vojakom odporúčal, aby boli láskaví a mierumilovní, aby nepoužívali násilie, nikomu nekrivdili a uspokojili sa so svojím platom. Všetkým hovoril, aby niesli dobré ovocie*: „Kto má dve košele, nech dá jednu tomu, kto nemá. Kto má jedlo, nech sa oň podelí s tým, kto ho nemá“* (Lk 3, 10–14).

Voči pokrytectvu a pýche prejavoval Ján nekompromisnú prísnosť. Raz, keď v zástupe svojich poslucháčov zazrel mnohých farizejov a saducejov, poznal, že v srdciach farizejov je málo pravej zbožnosti a v srdciach saducejov sa ukrýva veľa pochybností a telesných žiadostí. Nemohol sa zdržať. V týchto ľuďoch videl jedovaté

jazyky, ktoré šírili bludné učenie o Božom kráľovstve. Jeho svedomie sa vzbúrilo, takže s rozhorčením zvolal: *„Hadie plemeno, kto vám ukázal, ako uniknúť nastávajúcemu hnevu!? Prinášajte teda ovocie hodné pokánia a nepokúšajte sa nahovárať si: "Naším otcom je Abrahám!" - lebo vravím vám: Boh môže Abrahámovi vzbudiť deti aj z týchto kameňov. Sekera je už priložená na korene stromov. A každý strom, ktorý neprináša dobré ovocie vytnú a hodia do ohňa.“* (Lk 3, 7–9).

Svojou prísnosťou voči pokrytcom a pyšným si Ján získal úctu medzi ľudom a jeho vplyv rástol. Mnohým sa zdalo, že v ňom vstal z mŕtvych prorok Eliáš, keďže bola rozšírená viera, že v časoch Mesiáša znovu ožijú veľkí proroci. Niektorí sa dokonca zamýšľali, či Ján nie je sám Kristus.

Silný vplyv Jordánskeho kazateľa vzbudil podozrenie veľrady v Jeruzaleme, ktorá sa považovala za strážkyňu Zákona a súdila každého, kto sa odvážil hovoriť o náboženských otázkach bez jej povolenia. Priama výrečnosť a odvaha, ktorou Ján Krstiteľ odhaľoval neprávosti zákonníkov a veľmožov, vyvolali proti nemu otvorené úklady. Ak by Ján prišiel do Jeruzalema, určite by ho zajali a odsúdili. Veľrada preto poslala za ním na púšť poslov s úlohou vypočuť si ho a zistiť jeho poslanie.

Poslovia z najprísnejšej farizejskej strany sa ho spýtali: *„Kto si? Za koho sa pokladáš? Si Eliáš?“* Ján odpovedal úprimne: *„Nie som Eliáš.“* Ďalej sa ho pýtali: „*Kto teda? Si prorok, ktorého predpovedal Mojžiš?“* Ján odpovedal*: „Nie som.“ „Kto si teda, aby sme dali odpoveď tým, ktorí nás poslali?“* Ján odpovedal: „*Som hlas volajúceho na púšti: ‚Pripravte cestu Pánovi,‘ ako predpovedal prorok Izaiáš.“* (Iz 40, 3).

Poslovia neboli s touto odpoveďou spokojní a opýtali sa znovu: *„Prečo teda krstíš, keď nie si ani Kristus, ani Eliáš, ani prorok?“* Ján odpovedal: *„Ja krstím vodou, ale uprostred vás stojí ten, ktorého nepoznáte. Ten, čo príde po mne, je väčší než ja. Nie som hoden rozviazať remienky na jeho obuvi; on bude krstiť Duchom Svätým“* (Jn 1, 19–30; Mk 1, 8).

Ján ďalej kázal pokánie a krstil, nedajúc sa rušiť zásahmi jeruzalemskej veľrady. Vedel, že jeho dielo nebude ukončené, kým sám neuvidí a neukáže ľudu očakávaného Mesiáša. Jeho oči hľadali Mesiáša a jeho túžba smerovala k nemu. Osobne ho nepoznal, ale vnútorný hlas Ducha Božieho, ktorý v ňom prebýval od narodenia, mu povedal: *„Na koho uvidíš zostupovať Ducha a spočinúť na ňom, to je ten, čo krstí Duchom Svätým.“* (Jn 1, 33).

Medzitým Ježiš Kristus, keď dosiahol tridsiaty rok svojho pozemského života, vyšiel z Nazareta, kde žil doteraz v ústraní, a zostúpil k Jordánu. Skrytý v zástupe ľudu prišiel na miesto, kde Ján kázal, a požiadal ho o krst v rieke. Raz uzrel Ján nad Ježišovou hlavou otvorené nebo a Duch Svätý v podobe holubice zostúpil na neho a spočinul na ňom. (Jn 1, 32.) Nevýslovne dojatý sa Ján sklonil k Ježišovi Nazaretskému a snažil sa ho odradiť od krstu slovami: *„Ja by som mal byť pokrstený od teba, a ty prichádzaš ku mne.“* Ježiš mu však odpovedal: *„Len to nechaj, lebo sa patrí, aby sme splnili všetko, čo je spravodlivé.“* Vtedy Ján súhlasil a pokrstil ho. Hneď ako Ježiš vystúpil z Jordánu, videl opäť to isté videnie: otvorené nebo a Ducha Božieho

zostupujúceho ako holubica na neho. Z neba zaznel hlas: *„Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie.“* (Mt 3, 13–17.)

Potom Ježiš odišiel na púšť, kde sa štyridsať dní a nocí postil a pripravoval na svoje poslanie, pričom prekonal trojaké pokušenie zlého ducha. Po týchto dňoch sa vrátil k Jordánu, kde Ján od jeho krstu neustával svedčiť o ňom. Jedného dňa, keď Ján medzi prichádzajúcimi spozoroval Ježiša, ukázal na neho a zvolal: *„Hľa, Baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta; a ja som to videl a vydávam svedectvo, že toto je Boží Syn.“* (Jn 1, 29. 34.) Na druhý deň, keď Ježiš kráčal popri rieke, Ján znovu zvolal: *„Hľa, Baránok Boží!“* Počuli to dvaja jeho učeníci, ktorí potom šli za Ježišom. Boli to Ondrej, brat Šimona Petra, a Ján, ktorý sa takto stali prvými učeníkmi Ježiša. (Jn 1, 35–37.)

Neskôr Ján odišiel z Judska do oblasti Samárie, aby tam tiež pripravoval cestu Spasiteľovi. V Enone pri Sálime, kde bolo veľa vody, k nemu prichádzali zástupy ľudí a dávali sa krstiť. Niektorí slabší učeníci, žiarliví na rastúci počet Ježišových stúpencov, prišli za Jánom a povedali mu: *„Ten, ktorý bol u teba za Jordánom a ktorému si svedčil, teraz krstí, a všetci idú za ním.“* Ján pokorne odpovedal: *„Človek si nemôže prisvojiť nič, ak mu to nebolo dané z neba. Vy sami ste svedkami, že som povedal: Ja nie som Mesiáš, ale som poslaný pred ním. Ženích je ten, kto má nevestu. A ženíchov priateľ, ktorý je pri ňom a počúva ho, veľmi sa raduje zo ženíchovho hlasu. Táto moja radosť je teraz úplná. On musí rásť, a zo mňa musí ubúdať. Kto prichádza zhora, je nad všetkých. Kto je zo zeme, patrí zemi a hovorí pozemsky.“* Napokon povzbudil svojich slabých učeníkov, aby verili v Ježiša, poslaného od Boha, ktorý hovorí Božie slová. Nebeský Otec miluje svojho Syna a zveril mu všetko: *„Kto verí v Syna, má večný život, ale kto Synovi neverí, neuzrie život a spočinie na ňom Boží hnev.“* (Jn 3, 23–36.)

Týmito poslednými slovami vyzval Ján svojich učeníkov, aby sa pripojili k Ježišovi. Jeho úloha bola naplnená a mlčky sa radoval, že Spasiteľ, ktorému pripravoval cestu, začal svoje poslanie. Verejná činnosť Jána Krstiteľa však netrvala dlho. Jedného dňa ho navštívil Herodes Antipas, vládca Galiley a Perey, ktorý chcel vidieť kazateľa, o ktorom sa v celej krajine veľa hovorilo. Tento vládca žil v hriešnom zväzku s Herodiadou, manželkou svojho brata Filipa, ktorý býval v Ríme. Pyšná a ctižiadostivá Herodiada sa nechala zviesť Herodesom, ktorý pre ňu zapudil svoju zákonitú manželku, dcéru arabského kráľa. Ján Krstiteľ o tomto pohoršení vedel a nebojácne napomenul Herodesa slovami: *„Nie je ti dovolené mať manželku svojho brata!“* Herodiada bola týmto výrokom nadmieru urazená a chcela sa pomstiť. Herodes sám na Jána žiarlil a najradšej by ho dal zabiť, ale zo strachu pred ľudom ho namiesto toho na radu Herodiady dal zatknúť a uväzniť v pevnosti Machéras pri Mŕtvom mori. (Mt 14, 3–5.)

Medzitým Ježiš Kristus učil a konal zázraky. Správa o tom sa dostala aj k Jánovi do väzenia, kde ho navštevovali jeho učeníci. Nemohol sa však zbaviť smútku, že nemôže Pánovi pomáhať v jeho diele. K tomu sa pridala úzkosť oveľa väčšia než táto nútená nečinnosť a predtucha blízkej smrti. Verný predchodca Pánov nemal vrúcnejšie želanie, než aby všetci jeho učeníci uverili vo vykupiteľské poslanie Ježiša

Nazaretského a nasledovali ho; zatiaľ však videl, že slabí mužovia sa pohoršujú nad chudobou a pokorou Božského Majstra a zdráhajú sa uznať ho za prorokmi predpovedaného Mesiáša.

V úzkosti pojal Ján zvláštny zámer. Zavolal si do väzenia dvoch svojich učeníkov a povedal im: *„Choďte k Ježišovi a doneste mu tento odkaz: Ty si ten, ktorý má prísť, alebo máme čakať iného?“* (Mt 11,3; Lk 7,19) Týmto posolstvom chcel Ján dať Pánovi príležitosť, aby verejne potvrdil svoje vykupiteľské poslanie a sám presvedčil Jánových slabých učeníkov. Jánovi poslovia prišli k Ježišovi práve vo chvíli, keď bol obklopený zástupmi, uzdravoval chorých, vyháňal zlých duchov a slepým vracal zrak. Keď sa predrali cez zástupy, povedali mu, čo im Ján odkázal. Ježiš odpovedal: *„Choďte a oznámte Jánovi, čo ste počuli a videli. Slepí vidia, chromí chodia, malomocní sú očisťovaní, hluchí počujú, mŕtvi vstávajú a chudobným sa hlása evanjelium.“* Potom dodal výstrahu tým, ktorí sa pohoršovali nad jeho chudobou a jednoduchosťou a zaslepení predsudkami nechceli rozumieť jeho zázrakom: *„A blahoslavený je ten, kto sa na mne nepohorší.“* (Mt 11,6; Lk 7, 23)

Táto krátka a zdržanlivá odpoveď bola jasná. Prorok Izaiáš predpovedal: *„Boh sám príde a spasí nás; vtedy chromý poskočí ako jeleň a jazyk nemého sa rozviaže.“* (Iz 35, 5–6.) Podľa proroka Izaiáša boli znamením pravého Mesiáša zázraky. Kristus poukázal Jánovým učeníkom na svoje skutky. Z týchto zázrakov mohli a mali spoznať, že Ježiš je naozaj ten, ktorý má prísť; že je prorokmi predpovedaný Mesiáš.

Keď poslovia odišli, Ježiš začal hovoriť zástupom o Jánovi. Medzi nimi boli aj farizeji a zákonníci, ktorí pokrytecky tvrdili, že Jánovo posolstvo naznačuje pochybnosti o Ježišovom poslaní. Preto Pán bránil svojho predchodcu mocnými slovami a vyzdvihol jeho pevnosť, vernosť a veľkosť. *„Čo ste vyšli na púšť vidieť?“* spýtal sa zástupov. *„Trstinu, ktorú vietor kláti?“* Nie, Ján nebol trstinou; jeho neochvejná odvaha, neporušiteľná povaha, horlivosť a láska k spravodlivosti ho robili podobným dubu, ktorý sa nezohne. *„Alebo,“* pokračoval Ježiš, *„čo ste vyšli vidieť? Človeka odetého jemným rúchom? Hľa, tí, čo nosia jemné rúcho, bývajú v kráľovských palácoch.“ „Alebo,“* volal ďalej, *„čo ste vyšli vidieť? Proroka? Áno, hovorím vám, viac než proroka. Toto je ten, o ktorom je napísané: ‚Hľa, posielam svojho anjela pred tebou, ktorý ti pripraví cestu.‘“* (Mal 3, 1.) *„Veru, hovorím vám, medzi tými, čo sa narodili zo ženy, nepovstal väčší nad Jána Krstiteľa.“* (Mt 11,11; Lk 7, 28)

Napokon Ježiš napomenul zástupy: *„Nehovorte, že Božie kráľovstvo nemôže prísť, kým nepríde Eliáš, ako predpovedal prorok Malachiáš; ak však chcete pochopiť zmysel tohto proroctva, vedzte, že Eliášom, ktorý má prísť, je Ján. Kto má uši na počúvanie, nech počúva.“* (Mt 11, 2–15.)

Ozvena Ježišových slov sa dostala až do Herodesovho väzenia a naplnila Jána nevýslovnou radosťou, keď sa dozvedel, čo o ňom Božský Majster povedal. Medzitým Herodiada, poháňaná nenávisťou, plánovala Jánovu smrť. Spolupracovala tajne s farizejmi a herodiánmi, ktorých Ján rovnako ako ju ostro kritizoval, a čakali na príležitosť ho zničiť. Hoci mala Herodiada veľký vplyv na Herodesa, nedokázala ho presvedčiť, aby spáchal ďalší zločin. Herodes sa Jána obával a neodvážil sa vyvolať

hnev ľudu, ktorý by určite prepukol pri správe o násilnej smrti obľúbeného kazateľa. Spravodlivosť a prísnosť tohto svätého muža silne pôsobila na svedomie rozmarného vládcu Herodesa, takže sa s ním často radil a rád ho počúval. Avšak Herodiada sa svojho zámeru nevzdala a dúfala, že ľstou nakoniec zvíťazí. Očakávaná a vyhľadávaná príležitosť napokon prišla. Herodes, pobývajúci so svojím dvorom v pevnosti Machairus, usporiadal na výročie svojej korunovácie hostinu pre kniežatá z Galiley. Počas týchto osláv vošla na podnet svojej matky Herodiady do sály dcéra Salome a začala tancovať pred zhromaždenými hosťami. Tanečnica si získala ich obdiv, a Herodes, pod vplyvom vína a žiadostivosti, jej povedal: *„Žiadaj si odo mňa, čo chceš, a dám ti to.“* Prisahal jej: *„Čokoľvek si zažiadaš, dám ti, aj keby to bola polovica môjho kráľovstva.“* Salome odišla za matkou a spýtala sa jej: *„Čo si mám žiadať?“* Herodiada bez váhania odpovedala: *„Hlavu Jána Krstiteľa.“*

Salome sa ponáhľala späť do sály a povedala kráľovi: *„Chcem, aby si mi ihneď dal na mise hlavu Jána Krstiteľa.“* Herodes sa tejto hroznej požiadavky zľakol, ale kvôli svojej prísahe a prítomným hosťom sa neodvážil jej odporovať. Okamžite poslal kata do žalára, aby Jánovi sťal hlavu a priniesol ju na mise. Kat splnil rozkaz, priniesol hlavu Jána Krstiteľa na mise a odovzdal ju dievčaťu, ktoré ju odovzdalo svojej matke. Podľa sv. Hieronyma Herodiada, opojená svojou pomstou, prebodla jazyk Jána Krstiteľa ihlou, aby umlčala jeho karhanie jej hriechov, a rozkázala, aby jeho telo hodili do priekopy pri pevnosti Machairus napospas šelmám. Učeníci Jána Krstiteľa však prišli, vzali jeho telo a pochovali ho v hrobe, o čom išli informovať Ježiša.

Herodiada sa tešila zo splnenia svojej pomsty, no Herodes, ktorého prenasledovali výčitky svedomia za túto vraždu, zostal smutný a plný strachu. Medzitým sa sláva o Ježišovi šírila a Herodes, ktorý bol voči nemu doteraz ľahostajný, začal pociťovať strach. Vo svojej pomätenosti povedal svojim sluhom: *„To je Ján Krstiteľ! Vstal z mŕtvych, a preto v ňom pôsobia zázračné sily.“* (Mt 14,2)

Šesť rokov po týchto udalostiach vypukla vojna medzi Herodesom a arabským kráľom Aretom, otcom jeho zapudenej manželky. Herodesovo vojsko utrpelo zdrvujúcu porážku a ľudia tvrdili: *„Boh sa pomstil na Herodesovi za vraždu Jána Krstiteľa!“*

Poučenie:

Už v prvých storočiach kresťanstva sa 24. júna slávil sviatok narodenia sv. Jána Krstiteľa, šesť mesiacov pred sviatkom Narodenia Pána, a neskôr bol ustanovený 29. august ako pamätný deň jeho sťatia. Sv. Augustín píše: *„U iných svätcov a vyvolených Božích sa v Cirkvi oslavuje deň, keď sa narodili pre večnosť, zavŕšiac tento pozemský život a zvíťaziac nad svetom.“* Sviatok narodenia sv. Jána Krstiteľa sa však oslavuje preto, že tento veľký predchodca Pána bol naplnený Duchom Svätým už v živote svojej matky.

Podľa tradície bolo telo sv. Jána Krstiteľa pochované v Samarskej Sebaste. Počas vlády cisára Juliána Odpadlíka pohania znesvätili jeho hrob, no niektorí kresťanskí pustovníci zachránili aspoň niektoré jeho relikvie, ktoré získal sv. Atanáz v Alexandrii. Cisár Teodosius potom nechal na jeho počesť postaviť chrám.

V našich krajoch sa tiež nachádzajú relikvie sv. Jána Krstiteľa. V roku 1146 získal olomoucký biskup Henrich Zdík z Ríma tri úlomky jeho hlavy a Karol IV. roku 1355 a 1370 daroval ďalšie relikvie katedrále sv. Víta v Prahe.

Sv. Ján Krstiteľ, pevný vo viere, neústupný povahou, prísny životom, mocný v reči a bohatý milosťou Božou, prevyšoval všetkých prorokov Starého zákona. Čo oni videli len v ďalekej budúcnosti a predpovedali zahalenými slovami, on videl vlastnými očami. Proroci hovorili o prichádzajúcom Mesiášovi, on však zvestoval, že už prišiel, a ukázal naň: *„Hľa, Baránok Boží!“*

Bol ako *„hraničný stĺp medzi starou a novou dobou“* a prorokom blížiaceho sa dňa vykúpenia a spásy ľudstva. Za ním ležala temnota Starého zákona a pred ním už vychádzalo slnko Nového zákona. Stál ešte na pôde Starého zákona, a preto *„kto je menší v kráľovstve nebeskom, je väčší ako on“* (Mt 11, 11), lebo už skutočne má účasť na tom, na čo Ján Krstiteľ iba pripravoval. Ako ranná zora bledne, čím vyššie na oblohe stúpa slnko, tak sa musel Ján umenšovať, ako rástol ten, ktorému pripravoval cestu – Spasiteľ sveta Ježiš Kristus.

Katolícka Cirkev podľa príkladu Jána Krstiteľa neprestáva napomínať hriešnikov k pokániu a varovať zatvrdilých neľutujúcich pred Božím trestom, opakujúc jeho vážne a prísne slová: *„Prinášajte ovocie hodné pokánia! Sekera je už priložená ku koreňu stromov, a každý strom, ktorý neprináša dobré ovocie, bude vyťatý a hodený do ohňa!“* Sv. Bernard píše o predchodcovi Pána: *„Ján karhá a umŕtvuje svoje nevinné telo, a vy si želáte svoje hriešne telo zdobiť hodvábom a sýtiť drahými jedlami!“*

Do kráľovstva Božieho je možné vojsť len s veľkým úsilím, a len tí, ktorí sa snažia, prekonávajúc svet, telo a diabla, ho dosiahnu. Úzka je cesta a tesná brána, ktorá vedie do neba. Širokou cestou, životom pohodlným, labužníckym a rozmarným, sa do neba nikto nedostane. Preto sv. Bernard napomína, aby sme podľa príkladu Jána Krstiteľa krotili svoje telo a trestali ho pokáním, aby sme unikli strašnému Božiemu súdu.

---

24. júna si Cirkev pripomína aj sv. Fausta a jeho spolumučeníkov v Ríme; sv. Orencia a jeho šiestich bratov, vojakov umučených za cisára Maximiána v Arménii; sv. Simplicia, biskupa; sv. Teodulfa, biskupa v Belgicku; sv. Lupina, pustovníka z oblasti Bourges vo Francúzsku, súčasníka sv. Gregora z Tours a ďalších.

25. JÚN

I. Sv. Ivan, pustovník (9. stor.)

Sv. Ivan, známy aj ako Ján alebo Jovan, pochádzal zo vznešeného rodu. Jeho otcom bol chorvátsky kráľ Hostimil a matkou Alžbeta. Nábožní rodičia ho od malička vychovávali v bázni Božej. Už v mladom veku zatúžil z vnuknutia Spasiteľa opustiť svet a zasvätiť svoj život jedine Bohu. Vzdal sa svojho vznešeného postavenia i bohatstva, rozlúčil sa s rodičmi a odišiel do cudziny. Počas svojich ciest prechádzal

Uhorskom, kde hlásal Božie slovo pohanom, žil pustovníckym životom a mnohých priviedol k svätej viere Kristovej.

Okolo polovice deviateho storočia prišiel do Čiech, kde vládol knieža Neklan. Usadil sa pri potoku Lodenica, kde si vyhľadal jaskyňu ako svoj príbytok. V tomto odľahlom mieste podstúpil sv. Ivan ťažké zápasy s pokušeniami. Znepokojený uvažoval o opustení pustovne, avšak zjavil sa mu sv. Ján Krstiteľ, ktorý ho povzbudil a obdaroval krížom. Odvtedy sv. Ivan statočne premáhal všetky pokušenia. Žil spokojne vo svojej pustovni, obklopený Božou prírodou, kde sa povetrie zdalo čistejšie a nebesá jasnejšie, a kde sa mohol venovať úprimnej modlitbe a rozjímaniu.

Sv. Ivan prežil v tejto pustovni štyridsať rokov v najväčšej chudobe a prísnej kajúcnosti. Modlitba a sväté rozjímanie boli jeho každodennou činnosťou. Tak často kľačal na tvrdej skale, že na nej zostali odtlačené jeho kolená. Živil sa lesným ovocím, korienkami a mliekom, ktoré mu prinášala krotká laň. Okolitý ľud k nemu prichádzal, aby počúval jeho slová o Bohu. Mnohí, inšpirovaní jeho svätým životom, zanechali uctievanie modiel a dali sa pokrstiť.

Na sklonku života sv. Ivana vládol v Čechách prvý kresťanský panovník - knieža Bořivoj. Pri jednej loveckej výprave Bořivoj zasiahol šípom laň, ktorá patrila pustovníkovi. Z jej rany namiesto krvi tieklo mlieko. Ranená laň ušla k jaskyni sv. Ivana, pričom ju Bořivoj sledoval. Pri jaskyni ho prekvapil pohľad na muža, ktorý bol zoslabnutý vekom, s tvárou zarastenou a odetý do dlhého hrubého rúcha. Sv. Ivan prísnymi slovami napomenul knieža za jeho čin. Bořivoj, otrasený týmto stretnutím, sa spýtal: *„V mene Pána Ježiša Krista, kto si a čo tu robíš, Boží muž?“* Sv. Ivan mu odpovedal: *„Som služobník Boží, Ivan.“* Pokorný Bořivoj prosil sv. Ivana o odpustenie za svoj čin a pozval ho na svoj hrad Tetín. Sv. Ivan, ktorý sa zriekol paláca svojho kráľovského otca a utiahol sa na púšť, aby mohol vzdialený od svetského ruchu slúžiť Bohu, odmietol toto pozvanie. Miloval pokoj svojho pustovníckeho života a nebol ochotný ho opustiť ani vo vysokom veku.

Svätá Ľudmila a jej spovedník, Pavol Kaich, učeník sv. Metoda, navštívili sv. Ivana a prosili ho, aby posledné dni svojho života strávil na ich hrade Tetín. Sv. Ivan nakoniec na ich prosby pristal a odišiel s nimi na Tetín. Jeho pobyt medzi nimi bol však krátky, pretože túžil zomrieť vo svojej pustovni, kde strávil väčšinu svojho života v oddanosti Bohu. Keď cítil blížiacu sa smrť, vrátil sa do svojej jaskyne, aby sa tam pripravil na svoju poslednú hodinu.

V čase jeho smrti bola sv. Ľudmile zjavená správa, že sv. Ivan zomiera. Pavol Kaich, nábožný učeník sv. Metoda, prišiel do pustovne a poskytol sv. Ivanovi sviatosti zomierajúcich. Bol prítomný, keď Boh povolal dušu svojho verného sluhu do večnosti. Telo sv. Ivana bolo pochované v jeho jaskyni. Neskôr knieža Bořivoj nechal nad jeho hrobom postaviť kostol zasvätený Panne Márii.

Sv. Ivan sa zvyčajne vyobrazuje v pustovníckom rúchu, s palicou a krížom v ruke, ako káže ľudu slovo Božie.

Poučenie:

Sv. Ivan, pustovník, je neustálym kazateľom Kristovej pravdy: *„Čo osoží človeku, keby aj celý svet získal, ale svojej duši by uškodil?“* Tak ako kedysi sv. Ján Krstiteľ na rieke Jordán, aj sv. Ivan svojím prísnym životom pri potoku Lodenici učil pokániu a sebazapieraniu. Príkladom ukazoval, ako slúžiť Bohu a žiť podľa Jeho vôle. Nasledoval radu Spasiteľa a osvojil si Jeho učenie. Vedel, že sebazapieranie je podmienkou dokonalosti a zárukou spásy.

Sv. Gregor Veľký píše: *„Žijeme vo svete ako mŕtvi v hrobe, keď navonok žijeme umŕtvení, ale vo vnútri sme živí pre rozjímanie.“* Nestačí žiť len ako človek; ako kresťania musíme žiť s jediným cieľom – zaľúbiť sa Bohu. Nemôžeme robiť nič len pre vlastné zmyslové uspokojenie. Musíme potláčať svoje zlé náklonnosti, pretože tak žijú skutoční kresťania.

II. Sv. Febronia, panna a mučeníčka (3. stor.)

Na konci 3. storočia, za vlády cisára Diokleciána, sa v jednom meste v Sýrii narodila sv. Febronia. Jej pokrvná príbuzná Bryena, predstavená kláštora, vychovávala Febroniu od jej tretieho roku v prostredí nábožnosti a prísnosti. Až do svojich sedemnástich rokov nebola krásna panna nikdy videná žiadnym mužom.

Do kláštora raz prišla bohatá vdova Hieria, aby sa naučila niečo o kresťanskej viere a aby prijala krst. Keď počula o Febroniinej kráse, prosila Bryenu, aby ju mohla uvidieť. Bryena nakoniec súhlasila a Hieria bola stretnutím s Febroniou tak dojatá, že v jej srdci vzplanula láska k Spasiteľovi. Opustila myšlienky na vydaj a rozhodla sa kráčať cestou dokonalosti. Po rozhovore s Febroniou sa vrátila domov a obrátila všetkých svojich vznešených príbuzných na vieru Kristovu.

Správy o tom, že vznešené rodiny prijímajú kresťanstvo, rozčúlili rímskeho miestodržiteľa v Sýrii. Rozhodol sa, že kresťanstvo v meste Sibapolise vykorení. Do Sibapolisu prišiel vojenský vodca Lysimachus so svojím synom, prinesúc rozkaz od miestodržiteľa, aby všetci kresťania, ktorí odmietajú obetovať modlám, boli usmrtení. Bryena dovolila niektorým mníškam utiecť pred prenasledovaním, ale sama v kláštore zostala spolu s Febroniou a niekoľkými sestrami.

Kresťanov mal súdiť Selenus, ktorý predtým v Palmyre usmrtil mnohých z nich. Vojaci pod vedením Lysimacha mladšieho vtrhli jedného dňa do kláštora. Lysimachus, ktorého matka bola kresťankou, nenávidel prenasledovanie kresťanov. Keď niektorí vojaci chceli zavraždiť Bryenu, Febronia padla na kolená a prosila, aby zabili radšej ju. Dôstojník Primus však zakázal vojakom ubližovať mníškam. Po opustení kláštora Primus povedal mladému Lysimachovi: *„V kláštore som videl tú, ktorú ti nebo určilo za manželku. Je mladá, z dobrého rodu, krásna a vzdelaná.“* Lysimachus odpovedal: *„Ako som počul od svojej matky, mníšky sú nevestami Kristovými, a preto si nedovolím žiadnu z nich pojať za manželku.“* Tieto slová sa však dostali k sudcovi Selenovi, ktorý ihneď nariadil zajatie Febronie. Keď Febronia

bola odvádzaná, Bryena jej povedala: *„Preukáž sa ako hodná nevesta Ježiša Krista. Poteš ma pred mojou smrťou, aby som ťa mohla ctiť ako mučeníčku.“*

Febronia potom odvážne predstúpila pred sudcu. *„Ako sa voláš?“* spýtal sa Selenus. *„Febronia,“* odpovedala panna. *„Si slobodná?“* *„Som služobnica Ježiša Krista, môjho Spasiteľa, ktorému som sa zasvätila od detstva,“* odpovedala. Selenus jej povedal: *„Je škoda, že si sa dala omámiť týmto bludom. Odlož predpojatosť. Môj pokrvný príbuzný Lysimachus by si ťa vzal za manželku, a stala by si sa vzácnou a ctenou paňou v celom cisárstve.“* Dal jej sňať putá, ale Febronia si ich zobrala späť do rúk a povedala: *„Prosím ťa, pane, neber mi túto najkrajšiu ozdobu, akú som kedy nosila. Už som zasnúbená Pánovi nebies a zeme. Nevšímam si pozemských mužov, ale hnevá ma, že nám rozkazujete klaňať sa modlám, ktoré sú obrazom diablov. Aj keď som slabá panna, nemysli si, že sa bojím mučenia. Som kresťanka, a to ti musí stačiť. Viem, že čím viac ma budeš trápiť pre moju vieru, tým väčšia bude moja sláva a víťazstvo.“*

Selenus, rozčúlený jej odvahou, nariadil svätú pannu bičovať. Keď ju kati priviedli naspäť, povedala mu: *„Presvedčil si sa, Selenus, že som nepremožiteľná.“* Rozzúrený sudca ju nechal znova mučiť. Febronia sa modlila: *„Príď mi na pomoc, Pane môj, a neopúšťaj ma v tejto hodine. Pohliadni na moje bolesti a prijmi moju dušu do svojich rúk.“* Napokon Selenus prikázal sťať jej hlavu.

Keď sv. Febronia zomrela, Selenus sa zbláznil a rozbil si hlavu o kamenný stĺp. Ľud, zhrozený jeho koncom, preklínal tých, ktorí mučili nevinných kresťanov. Lysimachus povedal Primovi: *„Vezmi telo mučeníčky a spolu s krvou nasiaknutou zemou ulož do rakvy. Ak to niektorý z vojakov odmietne, povedz, že som to rozkázal ja.“* Telo sv. Febronie odovzdali vojaci Bryene, ktorá zvolala: *„Ach, dcéra moja Febronia! Dnes si zišla z očí svojej matky. Kto bude teraz čítať Sväté písmo našim sestrám? Čie ruky budú opatrovať tvoje knihy?“*

Telo Febronie bolo slávnostne pochované a na jej hrobe sa začali diať mnohé zázraky. Lysimachus a Primus prijali kresťanskú vieru a dali sa pokrstiť. Na jej pamiatku, ktorá sa slávi 25. júna, nad jej hrobom postavili kostol.

Sv. Febronia sa zobrazuje ako panna s mečom v ruke.

Okrem toho sa 25. júna spomína aj svätý Viliam, opát zo Salerna v Taliansku († 1142); svätá Lucia, panna a mučeníčka z Ríma; svätý Galikan, vojvoda a mučeník v Alexandrii; svätí Jazon a Sopater, učeníci apoštola Pavla; svätý Antidius, biskup a mučeník vo Vesonciu; svätý Prosper, cirkevný spisovateľ († 460) a ďalší.

26. JÚN

I. Sv. Ján a Pavol, bratia a mučeníci (4. stor.)

Bohabojná a dobročinná dcéra cisára Konštantína Veľkého, Konštancia, mala vo svojom dvore dvoch horlivých kresťanov, bratov Jána a Pavla. Ján pôsobil ako dvorný správca a Pavol ako jej tajomník. Obaja boli príkladom čistoty mravov, pokory a dobrotivosti. Požívali neobmedzenú dôveru svojej panovníčky a veľkú úctu ľudu. Konštancia im zverovala veľké sumy na dobročinné účely, ktoré využívali na pomoc chudobným a vykonávali aj duchovné skutky milosrdenstva, ako potešovanie zarmútených a usmerňovanie blúdiacich na ceste k bohumilému životu.

Po smrti cisára Konštantína a jeho dcéry zostali obaja bratia v dvorných službách. Keď však na trón nastúpil Julián Odpadlík, vzdali sa svojich úradov, pretože nechceli spolupracovať s týmto zradcom kresťanskej viery. Julián ich presviedčal, aby sa vrátili na cisársky dvor, no Ján a Pavol mu odpovedali, že slúžili kresťanským kniežatám, jemu však slúžiť nebudú, pretože odpadol od Krista. Julián im dal desať dní na rozmyslenie.

Počas tejto doby rozdali svoje majetky a peniaze chudobným a cirkevným chrámom. Spolu s kňazom Krispinom, diakonom Krispinianom a nábožnou ženou Benediktou sa venovali modlitbám a pripravovali sa na mučeníctvo prijatím Eucharistie. Keď uplynula stanovená lehota, poslal k nim cisár vojenského veliteľa Terencia s pohanskou modlou boha Jupitera. Terencius ich vyzval, aby mu aspoň v súkromí obetovali kadidlo, inak budú popravení. Bratia pevne odpovedali: *„Sme ochotní poslúchať cisára vo všetkých pozemských veciach, nemôžeme ho však poslúchať, keď nám rozkazuje obetovať modlám. Klaniame sa jedinému pravému Bohu a Ježišovi Kristovi, Božiemu Synovi, a sme pripravení za neho zomrieť.“*

Terencius, obávajúc sa nepokojov medzi ľudom, ktorý bratov pre ich dobrotu miloval, dal ich tajne v noci v ich dome sťať mečom. Ich telá boli zakopané a medzi ľudom rozšírili fámu, že boli poslaní do vyhnanstva. Avšak vražda, spáchaná tajne, sa predsa len dostala do povedomia ľudu.

Keď Terenciov jediný syn ťažko ochorel a šírili sa chýry, že je posadnutý zlým duchom, jeho otec sa zľakol. Učinil pokánie, uveril v Krista a prijal svätý krst. Jeho syn, ktorý bol pri hrobe mučeníkov Jána a Pavla zázračne uzdravený, nasledoval

príklad svojho otca a dal sa taktiež pokrstiť. Od tej doby obaja obrátení chodievali k hrobu týchto svätých mučeníkov, aby sa tam modlili. Podľa legendy Terencius sám spísal ich životopis.

Už za pontifikátu pápeža sv. Damaza (366 – 384) bol dom svätých bratov Jána a Pavla v Ríme, kde podstúpili mučenícku smrť za Krista, prestavaný na chrám zasvätený ich pamiatke. Neskôr dostal tento chrám názov sv. Pammachia, podľa priateľa sv. Hieronyma, ktorý svätyňu rozšíril a významne vyzdobil. Svätí mučeníci Ján a Pavol požívali veľkú úctu v Cirkvi už od najstarších čias. Svedčí o tom omšová kniha, v ktorej sú ich mená spomenuté medzi zborom svätých, ktorých kňaz vzýva pri každej svätej omši pred pozdvihovaním. Rovnako sa ich mená objavujú aj v litániách ku všetkým svätým, kde sa prosí o ich príhovor.

Dva kúsky z ich ostatkov získal z Milána pražský biskup Daniel a v roku 1159 ich daroval Chrámu sv. Víta. V roku 1370 získal cisár Karol IV. ďalšie dva významné kúsky ich relikvií a uložil ich tiež v Chráme sv. Víta.

II. Sv. Vigil, tridentský biskup a mučeník (4. stor.)

Svätý Vigil si získal nehynúce zásluhy o upevnenie katolíckej viery v meste Trident a v celom južnom Tirolsku počas štvrtého storočia. Narodil sa okolo roku 365 v Tridente zo vznešených rímskych rodičov. Študoval na slávnych vysokých školách v Aténach, kde získal dôkladné vzdelanie v duchovných i svetských vedách. Po vysvätení na kňaza v Ríme sa vrátil do svojho rodného mesta, kde pracoval na Pánovej vinici s veľkou horlivosťou.

Po smrti tridentského biskupa bol Vigil zvolený za jeho nástupcu vo veku len 24 rokov. V tom čase bolo v Tridente len málo kresťanov, väčšina obyvateľov boli pohania a ariánski bludári. V meste nebol ani jeden katolícky chrám. Pred Vigilom stála ohromná úloha. Uvedomujúc si svoju mladosť a neskúsenosť, obrátil sa o radu a usmernenie k slávnemu milánskemu biskupovi sv. Ambrózovi. Povzbudený jeho radami sa pustil s nadšením do práce. Ľuďom hlásal Božie slovo, napomínal, varoval a prosil svojich krajanov, čím dosiahol, že Trident sa v krátkom čase stal čisto katolíckym mestom. Následne sa zameral na širšie okolie, kde šíril Kristovo učenie v nehostinných horách a údoliach Álp, kam ešte nevkročil žiadny kresťanský misionár. Prekonávajúc všetky prekážky a nebezpečenstvá, prenikal neprebádanými cestami a lesmi až do odľahlých horských osád, aby priviedol blúdiace duše do Kristovej Cirkvi. Horali sa zo zvedavosti zhromažďovali okolo neho a on k nim prehováral tak mocne a vrúcne, že mnohí ochotne prijali svätý krst z jeho rúk. Vigil neúnavne pokračoval vo svojej práci, pričom si dopriaval len málo jedla a krátky odpočinok. Svojou neúnavnou činnosťou priviedol do Cirkvi mnoho pohanov v tomto regióne.

Potom ako si vyžiadal súhlas od biskupov z Brescie a Verony, pokračoval vo svojej misii aj v ich diecézach, kde ešte prevládal pohanský život. Na svojich apoštolských cestách založil 30 chrámov a zabezpečil pre nich duchovných pastierov. Po návrate

do Tridentu priviedol z Milána troch pomocníkov – Sisinia, Alexandra a Martyria – a spolu s nimi sa vydal do oblasti Anagnes (Nonsberg), obývanej prevažne pohanmi.

Tu horlivým hlásaním Božieho slova získal množstvo modloslužobníkov pre vieru v Krista, pokrstil ich, postavil im chrám Pána a zanechal im svojich spolupracovníkov na dokončenie požehnaného diela. Potom sa vrátil do Tridentu. Sisinius, Alexander a Martyrius naďalej pracovali na vinici Pánovej v oblasti Anagnes, aj keď časť tamojších obyvateľov tvrdošijne lipla na svojich starých bohoch a na kresťanských misionárov sa dívala s nevôľou. Jedného dňa roku 397 konali pohania v tejto oblasti každoročnú slávnosť na počesť bohyne Ceres. Keď sa noví kresťania odmietli zúčastniť na tejto modloslužobnej slávnosti, pohania sa vzbúrili a ukrutne zavraždili hlásateľov evanjelia – Sisínia, Alexandra a Martyria. Ich mŕtve telá potom hodili do ohňa.

Keď sa Vigil dopočul o mučeníckej smrti svojich spolupracovníkov, ponáhľal sa s jedným diakonom na miesto, kde boli zabití. Starostlivo zozbieral ich ostatky a slávnostne ich uložil do chrámu, ktorý na ich počesť postavil v Tridente. O týchto mučeníkoch poslal podrobnú správu nástupcovi sv. Ambróza, biskupovi Simpliciánovi do Milána, a sv. Jánovi Zlatoústemu do Konštantínopola, ktorému poslal aj niekoľko častí ich relikvií.

Krv mučeníkov sa v oblasti Anagnes stala semeniskom nových kresťanov. Vďaka biskupovi Vigilovi a jeho pomocníkom pohanstvo nakoniec úplne ustúpilo svetlu Kristovej viery. Jediní, ktorí zostávali verní modloslužobníctvu, boli obyvatelia odľahlej doliny Randene. V tejto doline stávala stará modla boha Saturna, pri ktorej sa pohania zhromažďovali na svoje obradné slávnosti. Keď sa o tom Vigil dozvedel, vybral sa s troma duchovnými na toto miesto, nehľadiac na veľké nebezpečenstvo, ktoré mu hrozilo od pohanov. Počas cesty sa k nemu pridávali na vieru obrátení kresťania, ktorým kázal Božie slovo. Keď prišiel na miesto, kde stála modla, rozhodol sa rázne konať. Sochu Saturna zvrhol, rozbil ju na kusy a hodil ich do blízkej rieky. Potom vystúpil na podstavec zničenej modly a začal zhromaždenému ľudu ohlasovať jediného, pravého Boha, ktorý neprebýva v sochách zhotovených ľudskými rukami a ktorého ani nebesia nebies nemôžu obsiahnuť. Medzitým sa tam zhromaždil rozhorčený dav pohanov a začal zúriť. Biskup, uvedomujúc si, že prišla jeho hodina smrti, pozdvihol ruky k modlitbe. V tej chvíli - dňa 26. júna roku 400 - ho pohania zabili kyjakmi a kameňmi. Jeho spoločníci utiekli a až keď sa pohania rozišli, vzali jeho telo a preniesli ho do Tridentu, kde ho pochovali v katedrálnom chráme.

Poučenie:

Svet, vykúpený a posvätený preliatou krvou vteleného Božieho Syna Ježiša Krista, bol získaný pre svätú Cirkev aj krvou nespočetných mučeníkov. Každá kresťanská krajina je posvätená krvou misionárov Kristových. Aké nevýslovne veľké obete boli prinášané, aby evanjelium zvíťazilo nad starým pohanstvom! Majme stále na pamäti, že sme boli vykúpení za veľkú cenu. (1 Kor 6, 20; 7, 23). S vďačnosťou si pripomínajme svätých mučeníkov, ktorí ochotne položili svoje životy za šírenie a upevnenie našej katolíckej viery. Posilňujme sa ich príkladom proti útokom tých, ktorí chcú ľudstvu

vyrvať zjavené náboženstvo Kristovo a podkopať neotrasiteľné základy katolíckej Cirkvi. Akí biedni a malicherní sú títo hlásatelia a žoldnieri novodobého pohanstva v porovnaní s mučeníkmi Kristovými, týmito duchovnými velikánmi a hrdinami, pre ktorých bolo najväčšou radosťou a slávou obetovať svoju krv za Božiu pravdu! Buďme hodnými nasledovníkmi a duchovnými synmi týchto slávnych bojovníkov Kristových. Odmietajme a statočne bojujme proti útokom neveriacich za naše sväté náboženstvo a nebojme sa o Cirkev Božiu. Ona vyšla z krvavých a stáročných prenasledovaní neporušená a posilnená, a rovnako víťazne prekoná aj útoky novodobých pohanov, pretože je dielom Božím a má záruku Ježiša Krista, že ani brány pekelné ju nepremôžu.

---

26. júna si pripomíname aj pamiatku sv. Pelágia, mladíka umučeného moslimami v Cordóbe v roku 926; sv. Salvija, biskupa Valenciánskeho a mučeníka; sv. Antelma, biskupa Belleyského; sv. Perseverandy, panny a ďalších.

27. JÚN

Sv. Ladislav, uhorský a chorvátsky kráľ (11. stor.)

Po smrti prvého uhorského kráľa, sv. Štefana († 1088), bola jeho ríša zmietaná vnútornými rozbrojmi v kráľovskom rode. Štefanov bratranec Peter bol pre svoju nemravnosť a krutosť čoskoro zosadený z trónu a vyhnaný. Jeho nástupca Ondrej dal svojho sedemročného syna Šalamúna slávnostne korunovať, aby mu zabezpečil nástupníctvo. Onedlho však Ondreja zabil jeho vlastný brat Belo I.

Po Belovej smrti sa s pomocou Nemcov dostal na trón Šalamún a dal sa po druhýkrát korunovať za uhorského kráľa. Čoskoro však vypukla nová vojna o trón, v ktorej bol ukrutný a márnotratný Šalamún porazený. Za kráľa bol následne vyhlásený Belov najstarší syn Gejza a po jeho smrti mladší brat Ladislav.

Ladislav, syn bratovraha Bela I., sa narodil okolo roku 1040 v Poľsku, kam sa jeho otec utiahol počas vlády kráľa Petra. Keď sa Ondrej dostal k moci, povolal Bela späť do vlasti a udelil mu tretinu kráľovstva ako léno. Ladislav strávil svoje detstvo v Poľsku a mladosť v Uhorsku, kde ho jeho zbožná matka, rodáčka z Poľska, výborne vychovala. Vďaka tomu si získal povesť zbožného a dobrotivého muža, ktorý si svojou spravodlivosťou a štedrosťou získal priazeň

šľachty aj ľudu. V čase mieru vynikal rozvážnosťou, a vo vojne odvahou. Napriek tomu, že ako kráľovský princ bol obklopený pochlebovačmi a pokušiteľmi, zostal pokorný a mravne neporušený. Po smrti kráľa Gejzu v roku 1077 sa Šalamún pokúsil dvakrát získať trón späť, avšak duchovní aj svetskí páni, unavení jeho ukrutnou a nespravodlivou vládou, zvolili za kráľa Ladislava.

Ladislav, muž mohutnej postavy, udatnej mysle, ušľachtilej tváre a jemného správania, ozdobený zbožnosťou, čistotou srdca a spravodlivosťou, bol mimoriadne schopný nosiť kráľovskú korunu a stať sa nástupcom apoštolského šíriteľa Kristovej viery v Uhorsku, sv. Štefana. Jeho jemná povaha mu nedovolila nechať sa korunovať, pokiaľ sa Šalamún nevzdal svojich nárokov na trón. Preto zvolal ríšsky snem a naliehal, aby sa ukončili všetky ďalšie rozbroje a aby v krajine zavládol mier a poriadok. Šľachetný kráľ, ochotný priniesť akúkoľvek obeť na zachovanie pokoja, ponúkol Šalamúnovi polovicu kráľovstva, aby v nej mohol samostatne vládnuť. Dokonca bol pripravený vzdať sa trónu, ak by to ukončilo vnútorné vojny. Šalamún spočiatku odmietal všetky tieto zmierovacie návrhy, ale keď videl, že v Uhorsku už nemá podporu, navonok sa podvolil a sľúbil, že bude žiť v ústraní, spokojný s kráľovskými dôchodkami a poctami, ktoré mu Ladislav zaručil.

Avšak tento ničomník sa šľachetnému bratancovi odplatil podlým spôsobom. Neprestával proti nemu spriadať zradné intrigy a plánoval ho zavraždiť. Na tento účel pozval Ladislava pod zámienkou priateľského stretnutia k sebe. Božím riadením sa však Ladislav včas dozvedel o tomto hanebnom úmysle a prišiel k Šalamúnovi v sprievode ozbrojených veľmožov, ktorí Šalamúna usvedčili zo zamýšľanej vraždy, zajali ho ako vlastizradcu a uväznili na Vyšehradskom hrade nad Dunajom. Ladislav opäť prejavil svoju šľachetnosť. Neustával sa modliť za svojho väzneného bratranca, aby ho Boh obmäkčil a napravil. Po krátkom čase ho prepustil z väzenia a ponúkol mu pohostinstvo na kráľovskom dvore. Avšak zlomyseľný Šalamún sa ani týmto veľkodušným skutkom nezmenil a opäť začal proti Ladislavovi spriadať intrigy. Najprv hľadal proti nemu spojencov medzi Nemcami, a keď neuspel, spolčil sa s kniežaťom divokých Kumánov v Multanoch a podnikal s ním lúpežné výpravy do Uhorska. Nakoniec boli však Kumáni v roku 1086 v krvavej bitke pri Užhorode úplne porazení. Zradný Šalamún sa z tejto bitky zachránil len útekom a odvtedy o ňom nebolo počuť. Podľa povesti sa potuloval po svete a žil ako pustovník až do svojej smrti.

Po smrti slávneho chorvátskeho kráľa Demetra Zvonimira (1075–1087), keď jeho nástupca Štefan II., posledný z kráľovského rodu Držislavovcov, onedlho zomrel, nastalo v Chorvátsku úplné bezvládie. V tomto všeobecnom zmätku jedna strana povolala mocného a cnostného Ladislava na chorvátsky trón. Ladislav toto pozvanie prijal a v roku 1090 podnikol vojenskú výpravu do Chorvátska, kde ovládol krajinu až po rieky Sávu a Kupu a začal zavádzať poriadok.

Medzitým však lúpežní Kumáni opäť vtrhli do Uhorska, pustošili, vraždili a odvláčali ženy a deti do otroctva. Ladislav sa rýchlo obrátil z Chorvátska proti nim, obkľúčil ich pri rieke Temeš a mnohí z nich, ktorí sa pokúsili prebiť, padli pod mečmi. Tí, ktorí boli zajatí, sa podrobili kresťanskému učeniu, prijali krst a Ladislav im daroval

územia, kde sa mohli usadiť v pokoji. Keď sa však ich knieža Kutesko pokúsil násilím priviesť ich späť do Multan, Ladislav zhromaždil vojsko, porazil ho a zničil.

Potom sa Ladislav vrátil do Chorvátska a dokončil vnútorné usporiadanie tohto kráľovstva. V roku 1091 založil a štedro obdaroval slovanské biskupstvo v Záhrebe, ktorého prvým biskupom sa stal český mních Duch z kláštora sv. Prokopa v Sázave. Múdry a spravodlivý kráľ Ladislav nepripojil Chorvátsko k Uhorskému kráľovstvu ako podriadenú krajinu, ale ponechal mu vnútornú samostatnosť a za vládcu ustanovil svojho synovca Álmaša. Odvtedy sa Chorvátsko, Slavónia a Dalmácia spájajú s Uhorským kráľovstvom v personálnej únii (forma spojenia dvoch alebo viacerých samostatných regiónov pod jedným panovníkom, pričom si každý z nich zachováva svoju vlastnú vládu, zákony, jazyk, administratívu a samostatnosť).

Keď sa zbavil nepokojného súpera a porazil všetkých svojich nepriateľov, venoval Ladislav všetku svoju starostlivosť blahu svojej ríše. V roku 1092 zvolal duchovných a svetských veľmožov na snem, kde obnovil kresťanské zvyklosti a zákony sv. Štefana. Nariadil, aby chrámy, ktoré boli počas predchádzajúcich nepokojov a vojen zničené, boli znovu postavené, aby sa nedele a sviatky nesvätili poľovačkami, trhmi a služobnými prácami, a prísne zakázal všetky pohanské obete a slávnosti.

Zbožný kráľ sám vystaval a štedro obdaroval množstvo kostolov, najmä nádherný chrám Panny Márie vo Veľkom Varaždíne, a neúnavne sa staral o to, aby katolícka viera v Uhorsku zapustila korene a rozkvitala. Ako panovník vynikal spravodlivosťou a otcovskou láskou k ľudu. Každý poddaný mal k nemu voľný prístup a nachádzal v ňom vľúdneho a láskavého pána. Kráľ osobne zmieroval rozvadené strany, dohliadal, aby nikomu nebolo krivdené, štedro pomáhal chudobným, podporoval vdovy i siroty a utešoval zarmútených a nešťastných.

Vo vojnách bol udatný a k nepriateľom veľkorysý a milosrdný. Sám žil jednoducho a podroboval svoje telo prísnej disciplíne, aby sa nepoddávalo svetu. Navždy sa zriekol vína, v jedle bol vždy striedmy a často si ukladal mimoriadne pôsty. Prísne dbal na panenskú čistotu, nemiloval svetské radovánky a svojou úprimnou zbožnosťou dával dojemný príklad šľachte aj ľudu. Každodenne sa kľačiac zúčastňoval na svätej omši a venoval niekoľko hodín modlitbám, nech mal akokoľvek veľa povinností a naliehavej práce. Všetko, čo podnikal, robil na česť a slávu Božiu a na večné aj časné blaho svojich poddaných. Boh požehnával všetky jeho kroky a jeho meno sa stalo slávnym po celom kresťanstve.

V tom čase pustovník Peter z Amiensu kázal úchvatnými slovami o hroznom postavení kresťanov v Palestíne, trpiacich pod surovou mocou mohamedánskych Seldžukov. Peter na vlastné oči videl, ako Turci vo Svätej zemi ničili svätyne, ničili oltáre, znásilňovali kresťanské ženy a panny, týrali duchovenstvo a kládli pútnikom na ceste k Božiemu hrobu v Jeruzaleme množstvo prekážok. Jeho nadšené slová vyvolali v celom kresťanstve obrovský rozruch a všeobecné volanie po veľkej výprave na oslobodenie posvätných miest v Palestíne z rúk pohanov.

Pápež Urban II. zvolal na tento účel v roku 1095 cirkevný snem do Piacenzy, na ktorý prišlo 4000 duchovných a 30.000 laikov. Tí zložili slávnostnú prísahu, že sa

zúčastnia na svätej vojne proti mohamedánom. Kráľ Ladislav oznámil pápežovi, že sa tejto plánovanej križiackej výpravy rád osobne zúčastní. V tom istom roku ho navštívili poslovia anglického, francúzskeho a španielskeho kráľa, ktorí mu ponúkli vrchné velenie križiackeho vojska, ktoré sa podľa rozhodnutia cirkevného snemu v Clermonte pripravovalo na výpravu na Východ. Ladislav toto čestné povolanie prijal s radosťou, s nádejou, že sa mu azda podarí s Božou vôľou preliať svoju krv za svätú vieru. Začal s prípravami na tento posvätný čin. Avšak Boh rozhodol inak. Ešte predtým, než sa uskutočnila plánovaná križiacka výprava, Ladislav ochorel a uvedomil si, že už mu nebude dopriate putovať s mečom v ruke k hrobu Pána v Jeruzaleme. Uvedomil si, že ho čaká cesta do vlastného hrobu.

Zvolal do Nitry veľmožov svojej ríše, odporučil im za svojho nástupcu na tróne syna Gejzu Kolomana, dojímavo sa s nimi rozlúčil, zanechal štedré dary chrámom a chudobným, nábožne prijal sväté sviatosti a zomrel v Pánovi 28. júla 1095. Telo slávneho kráľa bolo prevezené do Veľkého Varaždína a pochované v chráme Panny Márie, ktorý sám vybudoval. Ľud plakal nad jeho telesnými pozostatkami, nechcel veriť, že ich otcovský panovník zomrel.

Poučenie:

Boh oslávil Ladislava zázrakmi, a už v roku 1198 ho pápež Celestín III. vyhlásil za svätého. Jeho sviatok sa slávi 27. júna, v deň, keď boli prenesené jeho pozostatky. Povesť o spravodlivosti tohto svätého kráľa sa v Uhorsku dlho zachovávala. Jeden zeman, ktorý dostal od sv. Ladislava strieborný pohár, bol neskôr donútený chudobou ponúknuť túto vzácnu vec na predaj. Šľachtic, ktorému bol pohár ponúknutý, vyhlásil, že je to jeho majetok, ktorý mu bol vraj ukradnutý. Prípad sa dostal na súd, a sudca nariadil položiť pohár na hrob sv. Ladislava so slovami: *„Nebožtík svätý kráľ Ladislav konal na zemi spravodlivosť a učiní ju aj v nebi. Kto z vás dvoch má na pohár nárok, ten ho dostane.“* Pohár sa náhle pohol a spadol k zemanovi, zatiaľ čo šľachticova pravica ochromela mŕtvicou. Zeman si vzal svoj majetok a všetok ľud, ktorý o tom počul, velebil Boha a oslavoval sv. Ladislava.

V Sedmohradsku sa ctí sv. Ladislav ako patrón krajiny.

Sv. Ladislav, napriek svojim povinnostiam v čase mieru i vojny, každý deň venoval niekoľko hodín modlitbe a zúčastňoval sa na svätej omši. Mnohí katolíci, ktorí nenesú také ťažké bremeno povinností a starostí ako sv. Ladislav, ospravedlňujú svoju náboženskú vlažnosť tým, že vraj nemajú čas na modlitbu a účasť na svätej omši. Títo ľudia však majú dostatok času na jedlo a pitie, na spánok, na zbytočné návštevy, rozhovory a malicherné zábavy. Keby mali živú vieru, našli by si určite čas na modlitbu a bohoslužby.

Sv. Ladislav, mocný kráľ, sa vždy modlieval a pokorne kľačal na kolenách počas svätej omše. Aký a pokorný príklad dáva tento slávny panovník pyšným a vlažným kresťanom, ktorí odmietajú pokľaknúť v Pánovom chráme počas pozdvihovania alebo pred vystavenou Najsvätejšou oltárnou sviatosťou!

Pán hovorí: *„Ako že žijem, predo mnou sa zohne každé koleno a každý jazyk sa bude vyznávať Bohu.“* (Rim 14,11; Iz 45,24). Sv. Ján Zlatoústy, poukazujúc na túto vlažnosť pred všemohúcim Bohom na posvätnom mieste, hovorí: *„Tu je prítomný Kráľ a sú tu prítomní aj anjeli, a ty sa opovažuješ v ich prítomnosti stáť? Aká drzosť! Ako môžeš očakávať pomoc a zmierenie s rozhorčeným Bohom?“*

---

27. júna sa taktiež slávi pamiatka sv. Krescencia, učeníka sv. Pavla apoštola (2 Tim 4, 10); sv. Zoila, mučeníka z Cordoby; sv. Anecta, umučeného za cisára Diokleciána v Cézarey Palestínskej; sv. Sampsona, kňaza z Konštantínopolu a veľkého dobrodinca chudobných a chorých († 520); sv. Potamiony, panny a mučeníčky a spolumučeníkov alexandrijských; blahoslaveného Benvenuta z Apúlie z rádu sv. Františka a iných.

28. JÚN

I. Sv. Irenej, lyonský biskup a mučeník (2. stor.)

Medzi najslávnejších spisovateľov prvých storočí patrí lyonský biskup sv. Irenej, obhajca pravoverného katolíckeho učenia proti rôznym bludárom svojej doby. Irenej bol pôvodom Grék z Malej Ázie, pravdepodobne zo Smyrny alebo z jej blízkeho okolia, kde sa narodil okolo roku 140 v kresťanskej rodine. Jeho učiteľmi boli niektorí apoštolskí učeníci, najmä smyrnenský biskup sv. Polykarp, učeník sv. Jána evanjelistu, o ktorom sám povedal, že jeho slová si zapísal do srdca. U tohto učiteľa získal Irenej hlboké poznanie kresťanskej náuky a naučil sa vrúcne milovať katolícku Cirkev.

Okrem toho sa Irenej usilovne venoval aj svetskému vzdelaniu. Študoval filozofov a básnikov, najmä spisy Platóna, nie z márnej zvedavosti, ale s cieľom vyvracať a potierať pohanské i kacírske bludy. Po dôkladnej výchove vo viere a vedách ho sv. Polykarp poslal do Lyonu v Galii, aby pomáhal tamojšiemu biskupovi Pothinovi šíriť a upevňovať kresťanskú vieru v tomto kraji.

Vtedy boli maloázijskí Gréci v úzkom kontakte s gréckymi osadníkmi v Galii, ktorí z Massilie obchodovali na všetky strany až po mesto Lugdunum (Lyon) a zakladali početné osady. Keď Irenej prišiel do Lyonu, bol biskupom Pothinom vysvätený za kňaza a s nadšenou horlivosťou pracoval v meste i v celom okolí na prospech veriacich, medzi ktorými sa tešil veľkej úcte, dôvere a láske.

Obdobie za vlády cisára Marka Aurélia (161–180) však nebolo priaznivé pre katolícku Cirkev, a zvlášť pre kresťanskú obec v Lyone. Do mesta preniklo bludárstvo extrémistu Montána z Myzie, ktorý sa vydával za Boží nástroj a hlásal blúznivé reči proti cirkevným zvyklostiam a apoštolským ustanoveniam, pričom chcel, aby sa celý kresťanský život premenil na akési výstredné mníšstvo. Práve keď sa sekta montanistov začala šíriť v Lyone, postihlo kresťanskú obec hrozné prenasledovanie zo strany pohanov. Mnoho kresťanov, ktorí boli povolaní pred súd a odmietli zaprieť Krista, bolo na príkaz cisárskeho miestodržiteľa uväznených. V tejto tiesni hľadali lyonskí veriaci pomoc a útechu u pápeža Eleutheria. Poslali mu list prostredníctvom Irenea, žiadajúc vysvetlenie a rozhodnutie sporov vzniknutých z Montánových bludov. Zároveň pápežovi odporúčali Irenea slovami*: „Požiadali sme svojho brata a spoločníka Irenea, aby ti odovzdal tento náš list, a prosíme, aby si ho prijal ako horlivého milovníka zákona Kristovho.“*

Medzitým v Lyone zúrilo krvavé prenasledovanie kresťanov. Deväťdesiatročného biskupa sv. Pothina zajali, do krvi zbili a polomŕtveho vrhli do žalára, kde po dvoch dňoch zomrel. Jeho nástupcom na biskupskom stolci v Lyone sa v roku 178 právom stal Irenej. Vďaka svojej horlivosti, vytrvalosti a hrdinskej láske bol jediný schopný prijať také ťažké bremeno v mimoriadne vážnej dobe a zastávať tento významný úrad v Cirkvi. Jeho hlavnou starosťou bolo vyliečiť rany, ktoré utrpela lyonská Cirkev a v dôsledku krutého prenasledovania sa takmer dostala na pokraj zničenia.

Irenej sa snažil slovom i skutkom obnoviť vieru, upevniť nádej a roznietiť lásku k Bohu. Jeho apoštolská činnosť priniesla priam zázračné výsledky, takže podľa svedectva sv. Gregora Tourského sa Lyon vďaka nemu za krátky čas opäť stal kresťanským mestom. Výrazne mu pomáhalo vynikajúce duchovenstvo, ktoré sám vychoval a dôkladne vzdelal, a ktorému zveroval kresťanské osady v okolí. Takto poslal do Besançonu kňaza Ferreola a diakona Ferutiona a do Valencie kňaza Felixa s diakonmi Fortunátom a Achileom. Medzi jeho ďalšími žiakmi neskôr vynikli sv. Hippolyt, biskup a mučeník, a kňaz Gaius, ktorý prepísal umučenie sv. Polykarpa podľa vlastnoručného rukopisu svojho učiteľa Ireneja.

Kvôli tejto činnosti bol Irenej už od staroveku nazývaný apoštolom a svetlom západných Galov, ktorí vďaka jeho učeniu prijali vzdelanie a osvietenie. Už dávno predtým niektorí maloázijskí biskupi slávili veľkonočné sviatky vždy 14. dňa prvého jarného mesiaca (židovský Nisan), v súlade so židovským zvykom pripomínať si odchod z Egypta. Rímska Cirkev však slávila pamiatku umučenia Pána vždy v piatok a pamiatku jeho vzkriesenia vždy v nedeľu po splne prvého jarného mesiaca. Mnohé východné Cirkvi sa v tom zosúlaďovali s Rímom. Na urovnanie sporu o tom, kedy by sa mali veľkonočné sviatky sláviť v celej Cirkvi, prišiel už sv. Polykarp v roku 162 do Ríma, aby spolu s pápežom sv. Anicétom tento problém vyriešil. Hoci sa v pokoji rozišli, spor sa nevyriešil. V roku 170 sa rozhorel opäť, čo viedlo k zvolaniu viacerých cirkevných krajinských snemov, ktoré sa viackrát vyslovili proti východnému zvyku. Pápež Viktor, spoliehajúc sa na tieto uznesenia, prikázal maloázijským biskupom, aby sa prispôsobili rímskemu spôsobu. Keď však pod vedením efezského biskupa Polykratesa odmietli poslúchnuť, pápež na nich uvalil cirkevnú kliatbu.

Tento krok sa však mnohým biskupom zdal príliš prísny a unáhlený, najmä keď hrozilo, že tento spor spôsobí rozkol v Cirkvi. Vtedy vystúpil Irenej, aby tomuto nebezpečenstvu zabránil. Irenej napísal a poslal vo svojom mene i v mene všetkých galských cirkví pápežovi Viktorovi varovný list, v ktorom ho s úctou a primeranou dôstojnosťou, ale aj vážne napomínal, aby upustil od svojej prísnosti voči bratom, ktorí v otázkach týkajúcich sa iba cirkevnej disciplíny zotrvávajú na svojich tradíciách, pričom však v podstatných otázkach cirkevnej jednoty zostávajú verní. V rovnakom duchu písal Irenej aj iným cirkvám, a tak dosiahol, že medzi pápežom Viktorom a maloázijskými biskupmi bol opäť nastolený mier, hoci obe strany zotrvali pri svojich zvyklostiach.

Hlavná starosť Ireneja spočívala v obrane pravoverného katolíckeho učenia proti rôznym bludárskym sektám, najmä proti gnostikom. Títo kacíri, chvastajúci sa dokonalým poznaním nadprirodzených vecí (tzv. gnózou), sa objavili už v apoštolských časoch. Proti nim vystupoval sv. Ján evanjelista a sv. Pavol ich spomína v liste Timotejovi*: „Opatruj, čo ti bolo zverené, a vyhýbaj sa svetským prázdnym rečiam a protikladným tvrdeniam falošnej vedy; veď niektorí, čo sa k nej hlásili, zblúdili od viery.“* (1 Tim 6, 20-21).

Gnostické sekty, vychádzajúce z rôznych židovských fantázií a skazených pohanských bájí, podkopávali vieru i mravy kresťanov. Popierali božskú prirodzenosť Krista alebo jeho skutočné človečenstvo. Sami seba považovali za dokonalých a predurčených na spásu, tvrdili, že nepotrebujú konať dobré skutky, a dopúšťali sa najohavnejších hriechov proti mravnosti. Tento mor sa postupne rozšíril po celom kresťanskom svete. Najhorlivejším jeho šíriteľom v druhej polovici 2. storočia bol blúznivec Valentín, pôvodom Egypťan, ktorý gnostické bludy usporiadal do akejsi sústavy a pod rúškom učenosti a predstieranej kresťanskej zbožnosti ich šíril.

Toto bludárstvo preniklo aj do južnej Galie, kde niektoré bohaté a vznešené ženy podľahli jeho zvodom, nepoznajúc, že obsahuje otrávený med. Jeden priateľ požiadal Ireneja, aby mu objasnil tajné učenie prívržencov Valentína. Irenej, chcejúc vyhovieť tejto žiadosti, ukázať, ako sa majú útoky gnostikov na Cirkev odrážať, chrániť svojich veriacich pred touto nákazou a zároveň napraviť už spôsobené škody, napísal slávne dielo *Odhalenie a vyvrátenie falošne nazvaného poznania (Proti herézam).* Toto obranné veľdielo zasadilo gnosticizmu smrteľnú ranu.

Irenej spravoval biskupstvo v Lyone 24 rokov, neúnavne pracujúc pre blaho svojich veriacich a na prospech celej katolíckej Cirkvi. Nakoniec mu bolo umožnené spečatiť svoju vieru, ktorú tak výnimočne bránil proti bludárom, aj svojou mučeníckou krvou. Cisár Septimius Severus (193–211) nariadil, aby jeho víťazstvo nad súpermi bolo v celej Rímskej ríši oslávené pohanskými obeťami a hrami. Keď kresťania v Lyone odmietli účasť na týchto pohanských slávnostiach, cisár ich rozkázal kruto potrestať. V Lyone začalo hrozné vraždenie, pri ktorom ulicami tiekli potoky kresťanskej krvi a množstvo mučeníkov bolo také veľké, že ich mená sa nezachovali. Podľa tradície bolo v tomto jedinom meste umučených 19.000 kresťanov. Aj biskupa Irenej vtedy zomrel. 28. júna 202 bol pre vieru v Ježiša Krista sťatý mečom.

Poučenie:

Jeho telo odpočívalo 1360 rokov v lyonskom chráme sv. Jána pod oltárom. V roku 1562 vzbúrení kalvíni posvätný hrob sv. Ireneja znesvätili a jeho ostatky rozmetali po uliciach. Zachránila sa len lebka, ktorá sa dodnes uchováva s úctou v tomto chráme. Dva úlomky z kostí svätca sa však už predtým dostali do hlavného chrámu v Prahe, pričom jeden z nich získal cisár a kráľ Karol IV.

Hlavné dielo sv. Ireneja, *Odhalenie a vyvrátenie falošne nazvaného poznania*, napísané v gréčtine, jeho materinskom jazyku a vtedajšej svetovej reči, sa dochovalo iba v latinskom preklade pod názvom „*Proti herézam*“. Toto slávne dielo bolo vydané v češtine v roku 1876 pod názvom*: „Svätého otca Ireneja biskupa a mučeníka Pätoro kníh proti herézam“.* Z ostatných spisov tohto svätého Otca sa zachovali len útržky, ba z niektorých iba názvy. Tieto písomné pamiatky sv. Ireneja poskytujú jasný obraz viery prvých kresťanov z druhého storočia a zároveň slúžia ako vynikajúca zbraň proti novodobým kacírom, ktorí sa márne snažia vydávať svoje bludy za učenie veriacich z apoštolskej doby. Proti týmto odštiepencov od katolíckej Cirkvi a bludárom sv. Irenej učí, že prameňom poznania Kristovho učenia okrem Svätého písma Nového zákona je aj ústna cirkevná tradícia. Píše: *„Ak by v nejakej otázke nastal spor, či by nebolo vhodné obrátiť sa na najstaršie cirkvi, v ktorých pôsobili apoštoli, a od nich prijať, čo je isté a skutočne zjavené? A čo keby nám apoštoli nezanechali žiadne spisy, neboli by sme vtedy nútení držať sa tradície, ktorú odkázali tým, ktorým zverili cirkvi? A tejto tradície sa držia mnohí z pohanských národov, ktorí uverili v Krista, hoci nemajú papier ani atrament – teda Sväté písmo. Majú však v srdciach zapísanú svoju spásu od Ducha Svätého a verne zachovávajú starobylé podanie. Títo veriaci, ktorí prijali pravú vieru bez Písma, hoci sú nám rečou cudzí a nevzdelaní, v zmýšľaní, správaní i živote sú pre svoju vieru veľmi múdri a milí Bohu – kráčajú v spravodlivosti, čistote a múdrosti. Preto neprijímajú nič z obludného tárania heretikov.“* (Proti herézam, kniha III, 4, 1–2)

Z toho vyplýva jednak klamstvo protestantského princípu, že Sväté písmo je jediným zdrojom viery, jednak márnosť a neúčelnosť snáh protestantských biblických spoločností šíriť vieru rozširovaním Svätého písma medzi pohanov.

Irenej, pôvodom a jazykom Grék, vyhlasoval rímsku Cirkev za najväčšiu, najstaršiu a všetkým známu, založenú najslávnejšími apoštolmi Petrom a Pavlom, a jasne hovoril, že je potrebné, aby každá cirkev, teda veriaci zo všetkých strán, súhlasili s touto Cirkvou pre jej vynikajúcu nadradenosť. (Kniha III, 3, 2).

Svätý Irenej dôrazne varoval pred akýmkoľvek odštiepením sa od katolíckej Cirkvi slovami: „*Kde je Cirkev, tam je aj Duch Boží; a kde je Duch Boží, tam je Cirkev a všetka milosť; lebo Duch je pravda! Preto tí, čo nebudú mať podiel na Duchu Svätom, nebudú ani z pŕs matky (Cirkvi) k životu dojčení, ani piť z čistého prameňa, ktorý prúdi z tela Kristovho, ale vykopávajú si deravé cisterny v jamách zeme* (Jer 2, 13)*, a pijú kalnú a smradľavú vodu, vyhýbajúc sa viere Cirkvi, aby neboli obrátení, a odmietajúc Ducha, aby neboli poučení. Odcudzení pravde, zaslúžene sa váľajú v bahne všetkých bludov, sú nimi zmietaní a o náboženských otázkach rozmýšľajú*

raz tak a inokedy inak, nemajú pevné presvedčenie a sú radšej učiteľmi hádok než žiakmi pravdy. Nie sú totiž postavení na skale, ale na piesku.“ (Kniha III, 24, 1.2). Týmito slovami svätý Irenej majstrovsky vystihol márnosť všetkých kacírskych skupín odštiepených od Apoštolského stolca v Ríme.

O Najsvätejšej sviatosti oltárnej Irenej píše, že Kristus Pán je v nej skutočne a opravdivo prítomný a že je pravou a čistou obetou Tela a Krvi Pánovej, ktorú Cirkev prijala od apoštolov a podľa rozkazu Krista prináša Bohu na celom svete. (Kniha IV, 27, 1).

Svätý Otec Irenej dôkladne obhajuje neporušené panenstvo Bohorodičky Márie, ktorá svojou poslušnosťou rozviazala putá, ktorými Eva spútala ľudstvo. Panna Mária sa stala príčinou spásy celého ľudstva; jej poslušnosť vyrovnala neposlušnosť Evinu; jednoduchosť holubice zvíťazila nad úkladmi hada. (Kniha III, 21, 4; 22, 4).

Z uvedeného vidíme, že naša katolícka viera je neporušeným dedičstvom apoštolov a prvých kresťanov. Nedajme sa teda zmiasť ani neveriacimi, ani heretikmi, ani sa od tejto viery odviesť, vediac, že podľa slov sv. Ireneja všetky sekty odštiepené od Cirkvi zmýšľajú o náboženských otázkach vždy inak, sú odcudzené pravde a zmietajú sa v bahne bludov, zatiaľ čo jedine svätá katolícka apoštolská Cirkev uchováva učenie Kristovo nezmenené.

II. Sv. Lev II., pápež (7. stor.)

Sv. Lev sa narodil v meste Cetelle na Sicílii. Jeho otec Pavol bol lekár. Už od útleho veku prejavoval Lev výnimočné duchovné dary. Vyrastal v starostlivom a nábožnom prostredí, čo v ňom prebudilo túžbu po kňazskom povolaní. Bohabojný otec ho v tomto úmysle podporoval a zabezpečil mu kvalitné vzdelanie. Po dokončení teologických štúdií bol Lev vysvätený za kňaza. Ako horlivý a učený duchovný sa intenzívne venoval štúdiu diel svätých otcov a cirkevných spisovateľov, čo z neho čoskoro urobilo vynikajúceho kazateľa.

Vo všetkých vedách bol hlboko vzdelaný, pričom obzvlášť vynikal v hudbe. Svoje hudobné umenie využíval na obohatenie cirkevného spevu. Kňazské povinnosti vykonával s príkladnou zodpovednosťou a žil prísnym a svätým životom. Vždy, keď mohol, pomáhal chudobným a chorým. Jeho zbožnosť a obetavosť neunikli pozornosti ani cisára, ani pápeža. V Ríme bol vymenovaný za almužníka a poverený správou dobročinných nadácií, kde sa stal vzorom kresťanskej lásky.

Po smrti pápeža Agatha 10. januára 682 bol Lev jednohlasne zvolený za pápeža. Na začiatku svojho pontifikátu potvrdil uznesenia šiesteho všeobecného cirkevného

koncilu v Konštantínopole, ktorý odsúdil monoteletizmus, bludné učenie Cyra, Sergia a Pyrrha o jednej vôli v Ježišovi Kristovi. Napriek tomu, že niektorí, ako patriarcha Makárius z Antiochie, naďalej zastávali tento blud, Lev ich prijal v Ríme s láskavosťou. Usiloval sa ich poučiť, ale Makárius zotrval vo svojom omyle a bol zbavený úradu. Ostatní, ako kňaz Anastás a diakon Leontín, svoj blud uznali a ostali v Ríme. Vďaka Levovmu úsiliu sa tento blud podarilo úplne vykoreniť.

Ešte v roku 568 cisár Justín, ktorý sídlil v Konštantínopole, ustanovil exarchu (hlavného miestodržiteľa) pre Taliansko so sídlom v Ravenne. Tento úrad spravoval celé západné cisárstvo. Následkom toho si biskupi v Ravenne začali nárokovať niektoré výsady, ktoré patrili výlučne pápežskej stolici. Aby predišiel rozkolu v Cirkvi, pápež Lev II. napísal cisárovi list, v ktorom ho požiadal, aby exarchovi zakázal podporovať biskupa v Ravenne v jeho nárokoch proti pápežskej stolici. Cisár vyhovel tejto žiadosti a vydal dekrét, vďaka ktorému sa biskup v Ravenne podriadil pápežovi.

V čase svojho pontifikátu dal Lev II. vystavať chrám sv. Pavla Apoštola v Ríme, kam preniesol ostatky sv. Simplicia, Faustina, Beatrice a ďalších svätých. Veľkú pozornosť venoval skrášleniu liturgie – zriadil a pozdvihol slávnostnú chrámovú bohoslužbu, zaviedol takzvaný gregoriánsky spev a napísal množstvo duchovných piesní, ktoré boli určené pri každodenných modlitbách. Tradícia mu pripisuje aj zavedenie zvyku kropenia veriacich svätenou vodou počas svätej omše.

Lev II. žil skromne a prísne, ako to mal vo zvyku už od mladosti. Svoje príjmy využíval na skrášlenie chrámov a podporu chudobných a chorých. Jeho požehnané pôsobenie na pápežskom stolci trvalo len desať mesiacov a sedemnásť dní. Dňa 28. júna 683 pokojne zomrel k Pánovi. Jeho telo bolo pochované vo veľchráme sv. Petra v Ríme. Sv. Lev II. sa zobrazuje v pápežskom rúchu.

Poučenie:

Sv. apoštol Pavol predstavuje Ježiša Krista ako dokonalý vzor kňaza, keď v Liste Hebrejom (7,26) píše: *„Veď bolo aj vhodné, aby sme mali takého veľkňaza: svätého, nevinného, nepoškvrneného, oddeleného od hriešnikov, povýšeného nad nebesia“* Sv. pápež Lev II. sa usiloval nasledovať tohto najvyššieho kňaza – Ježiša Krista – a dosiahol korunu večnej slávy. Kristus je svätý, lebo je samou svätosťou; nevinný, lebo úplne naplnil vôľu nebeského Otca; nepoškvrnený, pretože hoci mal ľudské telo, nezostal na ňom ani tieň hriechu; oddelený od hriešnikov, pretože hoci za všetky hriechy trpel, nemal na nich účasť. Preto je povýšený nad nebesia a sedí po pravici Boha Otca. Toto je vzor, ktorý máme nasledovať aj my.

Kresťan, vedz, že nie je prejavom bázne Božej, ak dnes obraciaš myseľ k Bohu, ale zajtra k radostiam života. Nie je cnosťou, ak túžiš, aby ťa svet za ňu chválil, a pritom sa vyhýbaš utrpeniu a zanedbávaš plnenie Božích zákonov. Ani tvoja vonkajšia nábožnosť nemá hodnotu, ak nemáš pokoru, opravdivú lásku k Bohu a blížnemu, ak nezapieraš seba samého a nemáš úprimnú túžbu slúžiť jedine Bohu.

Dňa 28. júna sa tiež slávi pamiatka sv. Plutarcha a spolumučeníkov Alexandrijských; sv. Benigna, biskupa Utrechtského, mučeníka; sv. Argimira, mnícha a mučeníka Kordovského; sv. Techildy, panny, francúzskej kráľovskej princeznej a ďalších.

29. JÚN

Sv. Peter, apoštol Pána (1. stor.)

Dnes slávime sviatok kniežat apoštolov, svätého Petra a Pavla, ktorí oplývali Božou milosťou a nesmrteľnými zásluhami o katolícku Cirkev. Práve v tento deň dosiahli v Ríme mučenícku korunu.

Na začiatku stvoril všemohúci Boh dve nebeské svetlá: jedno väčšie, aby vládlo nad dňom, a jedno menšie, aby vládlo nad nocou. (Gn 1,16). Tak na nebeskej oblohe Božieho kráľovstva žiaria dve veľké svetlá – Peter a Pavol. Väčším denným svetlom je Peter, ktorý bol povolaný, aby priniesol plné denné svetlo evanjelia Kristovho Židom, ktorí kráčali v rannom úsvite starozákonného zjavenia Božieho. Ako hlavný apoštol a vodca všetkých veriacich riadil celú Božiu Cirkev. Menším nočným svetlom je Pavol, ktorý bol vyvolený za apoštola pohanov, ponorených do tmy bludov a hriechov.

Mená týchto dvoch apoštolov Pánových znejú nehynúcou slávou na nebi i po celom kresťanskom svete. Katolícka Cirkev neuznala jeden sviatok za dostatočný na ich oslavu, preto ustanovila ďalšie sviatky: sv. Petra vo väzení v okovách (1. augusta), jeho ustanovenie na biskupský stolec v Antiochii (22. februára) a nastolenie na pápežský stolec v Ríme (18. januára). Na počesť sv. Pavla stanovila Cirkev sviatok jeho obrátenia (25. januára) a 30. júna oslavuje jeho pamiatku ako veľkého apoštola pohanov.

Peter, pôvodným menom Šimon, pochádzal z mesta Betsaida v Galilei na pravom brehu Genezaretského jazera. Narodil sa otcovi Jonášovi (alebo Jánovi) a mal brata Ondreja (Jn 1, 41. 44; 21, 15). Obaja bratia sa živili rybárstvom. Neskôr sa Šimon oženil (podľa tradície s Perpetuou) a usadil sa v Kafarnaume na severnom brehu toho istého jazera, kde pokračoval v rybárskej živnosti. O jeho manželke evanjeliá nehovoria (tradícia uvádza, že zomrela mučenníckou smrťou), no spomínajú jeho svokru, ktorá s ním žila v Kafarnaume. (Mt 8, 14).

Keď Ján Krstiteľ hlásal blížiace sa Božie kráľovstvo a krstil v Jordáne, Ondrej sa stal jeho učeníkom (Jn 1,40). Počujúc, že Ján nazval Ježiša Baránkom Božím, Ondrej šiel za Ježišom, strávil s ním deň a uveril, že je to prisľúbený Mesiáš. Plný nadšenia vyhľadal brata Šimona a oznámil mu radostnú správu: *„Našli sme Mesiáša!“* Šimon uveril a bez váhania šiel s ním k Ježišovi. Ježiš, ktorý svojím vševediacim pohľadom spoznal Šimonovu povahu, mu povedal: *„Ty si Šimon, syn Jonášov; budeš sa volať Kéfas,“* čo v preklade znamená Peter, čiže Skala. (Jn 1,42). Toto nové meno naznačovalo Šimonovu budúcu úlohu.

Peter bol istý čas Ježišovým učeníkom, bol prítomný pri prvom zázraku v Káne Galilejskej a pri divoch, ktoré Ježiš vykonal počas Veľkej noci v Jeruzaleme. Potom sa vrátil s Ondrejom k svojej rybárskej práci do Kafarnaumu. Na konci prvého roka Ježišovej verejnej činnosti sa Pán zjavil na brehu Genezaretského jazera. Keď za ním prišli veľké zástupy, vstúpil na Petrovu loď a požiadal ho, aby trocha odrazil od brehu. Odtiaľ Ježiš učil zástupy. Po skončení kázania povedal Šimonovi: *„Zatiahni na hlbinu a spusti siete na lov!“* Šimon odpovedal*: „Učiteľ, celú noc sme sa namáhali, ale nič sme nechytili; no na tvoje slovo spustím sieť.“* Keď to urobili, ulovili toľko rýb, že sa im trhali siete a lode sa takmer potápali. Keď to Šimon Peter videl, padol Ježišovi k nohám a povedal: *„Pane, odíď odo mňa, lebo som hriešny človek.“* Hrôza totiž opanovala jeho i všetkých, ktorí boli s ním, nad tým, čo sa stalo pri love rýb, ktoré ulovili. Ježiš mu povedal: *„Neboj sa; odteraz budeš loviť ľudí.“* Keď priplavili lode k brehu, všetko opustili a išli za Pánom (Lk 5, 1-11). Takto dal Ježiš Petrovi a jeho spoločníkom najavo ich veľké povolanie. Doteraz lovili ryby, no od tej chvíle mali rozprestierať sieť na ľudí a zhromažďovať ich do Božieho kráľovstva, ktoré Spasiteľ zakladal na zemi. Peter opustil svoje zamestnanie a chodil s Ježišom, bol svedkom jeho učenia a zázrakov.

Jedného dňa prišiel Pán do Petrovho domu v Kafarnaume. Keď uvidel jeho svokru, ktorá ležala s horúčkou, dotkol sa jej ruky; horúčka ju opustila, vstala a začala im posluhovať (Mt 8, 14).

Šimon Peter bol Pánom výnimočným spôsobom vyznačený spomedzi všetkých učeníkov. Ježiš k nemu prechovával osobitnú náklonnosť a osobitne sa usiloval viesť ho v raste a vzdelávaní. Keď si Pán z učeníkov vyvolil dvanásť apoštolov, Peter bol medzi nimi na poprednom mieste. (Mt 10, 2).

Po zázračnom nasýtení piatich tisíc mužov (nepočítajúc ženy a deti) piatimi chlebmi a dvoma rybami (Mt 14, 15-21) poslal Pán učeníkov, aby vstúpili na loď a preplavili sa na druhý breh, zatiaľ čo on rozpustil zástupy. Potom odišiel na vrch modliť sa. Keď prišiel večer, loď bola zmietaná vlnami uprostred mora, pretože fúkal protivietor. Za nočného bdenia, keď svitalo, prišiel Ježiš k učeníkom, kráčajúc po mori. Keď ho uvideli kráčať po vode, naľakali sa a kričali od strachu, mysliac si, že je to prízrak. Ježiš im však hneď povedal*: „Vzchopte sa, to som ja, nebojte sa!“* Peter mu odpovedal*: „Pane, ak si to naozaj ty, rozkáž mi, aby som prišiel k tebe po vode.“* Ježiš mu povedal: *„Poď!“* Peter vystúpil z lode a kráčal po vode, aby prišiel k Ježišovi. Ale keď zbadal silný vietor, preľakol sa a začal sa topiť. Volal: *„Pane, zachráň ma!“* Ježiš hneď vystrel

ruku, chytil ho a povedal: *„Maloverný, prečo si pochyboval?“* Keď vošli do lode, vietor utíchol. (Mt 14, 22-32).

Keď Ježiš v synagóge v Kafarnaume sľuboval svojim poslucháčom, že im dá svoje telo za pokrm a svoju krv za nápoj, dodal: *„Ak nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe život.“* Mnohí z učeníkov sa pohoršili a povedali: *„Tvrdá je to reč, kto to môže počúvať?“* Keď viacerí odišli, Ježiš sa spýtal dvanástich: *„Aj vy chcete odísť?“* Peter s nadšením odpovedal: *„Pane, ku komu by sme šli? Ty máš slová večného života. My sme uverili a spoznali, že ty si Kristus, Syn Boží.“* (Jn 6, 67-70).

Jedného večera v krajoch Cézarey Filipovej sa Ježiš spýtal svojich učeníkov: *„Za koho ľudia pokladajú Syna človeka?“* Pán chcel touto otázkou priviesť učeníkov k vyznaniu pravdy o ňom a ukázať im rozdiel medzi nimi a neveriacimi Židmi. Odpovedali mu: *„Jedni hovoria, že si Ján Krstiteľ, iní, že Eliáš, ďalší, že Jeremiáš alebo niektorý z prorokov.“* Ježiš sa ich opýtal: *„A za koho ma pokladáte vy?“* Peter odpovedal: *„Ty si Kristus, Syn živého Boha.“* Táto odpoveď Ježiša dojala a povedal: *„Blahoslavený si, Šimon, syn Jonášov, lebo ti to nezjavilo telo a krv, ale môj Otec, ktorý je na nebesiach. Ja ti hovorím: Ty si Peter, Skala, a na tejto skale postavím svoju Cirkev a brány pekelné ju nepremôžu. Tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva. Čo zviažeš na zemi, bude zviazané v nebi, a čo rozviažeš na zemi, bude rozviazané v nebi.“* (Mt 16, 13-19).

Peter nadšene vyznal vieru v Krista, Syna Božieho, a za túto vieru ho Pán ustanovil základom a strážcom svojej svätej Cirkvi. Od tej chvíle Ježiš začal oznamovať učeníkom, že musí ísť do Jeruzalema, veľa trpieť, byť zabitý a na tretí deň vstať z mŕtvych. Peter, ktorý ešte nechápal tajomstvo vykúpenia, zo svojej lásky k Pánovi sa ho snažil od tohto úmyslu odvrátiť a povedal: *„Nech sa ti to, Pane, nikdy nestane!“* Ale Ježiš ho prísne pokarhal, poukazujúc na to, že nerozumie Božím veciam a zmýšľa iba ľudsky. Potom Pán vysvetlil učeníkom, že nestačí len veriť v neho, ale je potrebné mať účasť na jeho bolestnom osude; musia zaprieť samých seba, vziať svoj kríž a nasledovať ho. (Mt 16, 21-24.)

Krátko pred svojím utrpením vzal Ježiš Petra, Jakuba a Jána so sebou na osamelé miesto na vrchu, kde im zjavil svoju večnú slávu. Premenil sa pred nimi; jeho tvár žiarila ako slnko a jeho odev bol belší než sneh. A hľa, ukázali sa im Mojžiš a Eliáš, ktorí rozprávali s Ježišom o jeho nastávajúcom odchode zo sveta. Učeníci však boli unavení a driemali. Keď sa prebudili, uvideli Pána spolu s prorokmi, a keď títo zmizli, povedal Peter Ježišovi: *„Pane, dobré je, že sme tu; ak chceš, postavme tu tri stánky: jeden tebe, jeden Mojžišovi a jeden Eliášovi.“* V tej chvíli ich zastrel žiarivý oblak a ozval sa hlas hovoriaci: *„Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie; jeho počúvajte.“* Keď učeníci počuli ten hlas, padli na tvár a veľmi sa báli. Ježiš k nim pristúpil, dotkol sa ich a povedal: „*Vstaňte, nebojte sa.“* Keď zdvihli oči, nevideli nikoho iného, len samotného Ježiša. (Mt 17, 1-8; Lk 9, 28-36.)

O tejto vznešenej udalosti napísal Peter: *„Nie podľa vymyslených bájí sme vám ohlásili moc a príchod nášho Pána Ježiša Krista, ale boli sme očitými svedkami jeho velebnosti. Veď prijal česť a slávu od Boha Otca, keď k nemu zaznel hlas z velebnej*

slávy: ‚Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie.‘ A tento hlas, ktorý prišiel z neba, sme počuli, keď sme boli s ním na svätom vrchu.“ (2 Pt 1, 16-18.)

Peter bol tiež svedkom zázraku, keď Ježiš uzdravil ženu trpiacu dvanásť rokov na krvotok. (Lk 8, 45). Mal aj výsadu byť spolu s Jánom a Jakubom prítomný pri vzkriesení Jairusovej dcéry v Kafarnaume. (Lk 8, 51). Keď výbercovia požadovali chrámovú daň, pristúpili k Petrovi a opýtali sa: *„Či váš učiteľ neplatí chrámovú daň?“* Keď Peter vstúpil do domu, Pán ho poučil, že ani on, ani jeho učeníci nie sú povinní túto daň platiť, ale aby nevyvolali pohoršenie, povedal Petrovi, aby šiel k moru, hodil udicu, vytiahol prvú rybu a našiel v jej ústach mincu. Tú mal odovzdať výbercom za seba i za Pána. (Mt 17, 24-27.)

Na Petrovu otázku, koľkokrát má odpustiť bratovi, ktorý proti nemu zhreší – či až sedemkrát – odpovedal Ježiš, že nie sedemkrát, ale až sedemdesiatkrát sedemkrát, čo znamená vždy. (Mt 18, 21-22.) A keď Peter povedal: *„Pozri, my sme opustili všetko a išli sme za tebou. Čo z toho teda budeme mať?“* Ježiš mu odpovedal: *„Veru, hovorím vám: Pri obnovení sveta, keď Syn človeka zasadne na trón svojej slávy, aj vy, čo ste išli za mnou, zasadnete na dvanásť trónov a budete súdiť dvanásť kmeňov Izraela.“* (Mt 19, 27-29.)

Keď sa blížili posledné veľkonočné sviatky, počas ktorých mal Ježiš trpieť, poslal Petra a Jána do Jeruzalema, aby mu pripravili baránka. (Lk 22, 8.) Oni, dôverujúc Pánovi, poslúchli a splnili jeho príkaz, šťastní, že boli k tejto úlohe vyvolení.

Pri poslednej večeri, počas ktorej Ježiš svojimi všemohúcimi slovami premenil chlieb a víno na svoje Telo a Krv a ustanovil nekrvavú obetu Nového zákona, sedel Ján po jeho pravici a Peter po ľavici. Po večeri vstal Ježiš a začal umývať nohy učeníkom. Tento úkon bol typický pre sluhov a nikdy ho nevykonával pán. Keď Ježiš prišiel k Petrovi, ten pokorne zvolal: *„Pane, ty mi chceš umyť nohy?“* Ježiš mu odpovedal: *„To, čo robím, teraz nechápeš, ale neskôr pochopíš.“* Peter riekol: *„Nikdy mi neumyješ nohy!“* Ježiš mu však odvetil: *„Ak ťa neumyjem, nebudeš mať podiel so mnou.“* Peter vtedy ustúpil a povedal: *„Pane, nielen nohy, ale aj ruky a hlavu!“* (Jn 13, 4-9.)

Hneď potom Ježiš predpovedal, že jeden z jeho učeníkov ho zradí. Peter sa preto obrátil na Jána a spýtal sa ho: *„Kto je to, o kom hovorí?“* Ježiš potom jasne označil Judáša, ktorý okamžite odišiel. (Jn 13, 24-30.)

Keď potom Ježiš dával svojim učeníkom posledné poučenie a vedel o ich slabosti, pretože Duch Boží ešte nezmenil ich duše, oslovil Petra: *„Šimon, Šimon, hľa, satan si vás vyžiadal, aby vás preosial ako pšenicu (t. j. aby vás pokúšal, aby ste padli, ako pšenica padá cez sito), ale ja som prosil za teba, aby tvoja viera nezahynula. Ty však, keď sa raz obrátiš, posilňuj svojich bratov.“* Tieto prorocké slová jemne napomínali Petra, že ešte nie je natoľko silný, aby nepodľahol zápasu, ktorý ho čaká. No Peter si príliš dôveroval a namiesto toho, aby si priznal svoju slabosť, ako mu ju Pán naznačil, sebavedome povedal: *„Pane, aj keby sa všetci pohoršili nad tebou, ja sa nikdy nepohorším; som pripravený ísť s tebou aj do väzenia, aj na smrť!“* Ale Ježiš mu odpovedal: *„Amen, hovorím ti, ešte tejto noci, skôr ako kohút zaspieva, trikrát ma zaprieš.“* (Mt 26, 33–35; Lk 22, 31–34.) Tieto slová Petra zasiahli.

Peter spolu s ostatnými učeníkmi sprevádzal Pána na Olivovú horu, kde ho Ježiš vzal s Jakubom a Jánom, aby bdeli a boli svedkami jeho modlitby a smrteľného zápasu v Getsemanskej záhrade. Ale učeníci zaspali, zatiaľ čo sa Ježiš modlil opodiaľ. Keď sa Pán po prvej modlitbe vrátil a našiel ich spať, napomenul ich, aby bdeli a modlili sa, aby nepadli do pokušenia. No oni opäť zaspali a prebrali sa až vtedy, keď Pán po tretíkrát prišiel a povedal, že nastala hodina, kedy bude vydaný do rúk hriešnikov.

Keď prišiel Judáš s ozbrojeným zástupom a zradil Ježiša bozkom, učeníci sa spýtali: *„Pane, máme udrieť mečom?“* Peter siahajúc po meči uťal ucho služobníkovi veľkňaza. Ale Ježiš mu povedal: *„Schovaj svoj meč na jeho miesto, lebo všetci, ktorí siahajú po meči, mečom zahynú. Myslíš si, že by som nemohol poprosiť svojho Otca a on by mi hneď poslal viac ako dvanásť légií anjelov? Ale ako by sa potom naplnili Písma, ktoré hovoria, že to tak musí byť?“* (Mt 26, 37–54; Lk 22, 49–51.) Ježiš sa dobrovoľne vydal do rúk nepriateľov, a slabí učeníci ho opustili a utiekli. Peter však z diaľky sledoval tých, ktorí Ježiša odvádzali. Miloval svojho Majstra a pocit nezadržateľnej túžby ho poháňal ísť za ním, aby zistil, čo sa s ním stane. Vstúpil do Kaifášovho domu, čo sa mu stalo osudným. Tu Petra trikrát oslovili, že bol s Ježišom, a on ho trikrát zaprel, dokonca s prísahou, že ho nepozná. (Mt 26, 69–74.)

Božie zámery sú nevyspytateľné. Na Petrovi, ktorý z ľudskej slabosti zaprel Ježiša Krista, mal byť ako na nezničiteľnom základe založený pevný pilier Cirkvi, ktorú ani brány pekelné nepremôžu. Boh použil to, čo bolo slabé, aby uskutočnil svoje dielo. Peter zo slabosti zaprel Majstra, ktorému predtým prisľúbil, že za ním pôjde aj na smrť. Ale prišiel čas, keď sa obrátil a jeho strach pominul, keď naňho zostúpil Duch Svätý. Peter podľahol len na chvíľu, no čoskoro sa spamätal, nadobudol nezlomnú vieru a posilňoval svojich bratov. Keď Ježiša odsúdila veľrada na smrť, vyšiel na miesto, kde ho Peter zaprel. Ježišov bolestný pohľad prenikol Petrovo srdce. Peter sa zhrozil, vyšiel von a horko zaplakal. (Mt 26, 75.)

Keď nábožné ženy oznámili učeníkom, že Ježiš vstal z mŕtvych, ich slová sa zdali ako nezmysel. Ale Peter a Ján bežali k hrobu, našli ho prázdny a videli tam len plachty. (Lk 24, 10–12; Jn 20, 2–10.) Vzkriesený Pán sa Petrovi ukázal. (Lk 24, 34.)

Na Pánov príkaz sa učeníci po Veľkej noci odobrali do Galiley. Jedného dňa boli Peter a piati ďalší učeníci spolu v Kafarnaume. Peter povedal: *„Idem loviť ryby.“* Ostatní odpovedali: *„Ideme s tebou.“* Vyšli, vstúpili na loď, ale tú noc nič neulovili. Keď sa ráno priblížili k brehu, uvideli niekoho, kto akoby na nich čakal. Bol to vzkriesený Ježiš, no oni ho nepoznali, lebo boli ešte asi 200 lakťov od brehu. Ježiš na nich zavolal: *„Deti, máte niečo na jedenie?“* (Jn 21,5) Odpovedali: *„Nie.“* Povedal im: *„Spustite sieť z pravej strany lode a nájdete.“* Keď to urobili, sieť sa naplnila toľkými rybami, že ju sotva vládali vytiahnuť. Vtedy Ján poznal Pána a povedal Petrovi: *„To je Pán!“* Keď to Peter počul, v radosti sa vrhol do mora a plával k brehu, zatiaľ čo ostatní učeníci ťahali sieť plnú rýb. Keď došli, pripravili raňajky a po jedle sa Ježiš obrátil k Petrovi a spýtal sa: *„Šimon, syn Jonášov, miluješ ma viac ako títo?“* Odpovedal mu: *„Áno, Pane, ty vieš, že ťa mám rád.“* Ježiš mu povedal: *„Pas moje baránky.“* Opýtal sa ho druhýkrát: *„Šimon, syn Jonášov, miluješ ma?“* Odpovedal mu: *„Áno, Pane, ty vieš, že ťa milujem.“* Povedal mu: *„Pas moje ovečky.“* A po tretíkrát sa ho Pán spýtal: *„Šimon,*

syn Jonášov, miluješ ma?“ Peter sa zarmútil, že sa ho po tretíkrát spýtal: *„Miluješ ma?“* a odpovedal: *„Pane, ty vieš všetko; ty vieš, že ťa milujem.“* Ježiš mu povedal: *„Pas moje ovečky.“*

Peter trikrát Ježiša zaprel, a preto od neho Pán vyžadoval trojnásobné vyznanie lásky. Ako odmenu za túto lásku ustanovil Pán kajúceho Petra hlavným pastierom svojich baránkov aj oviec. Tento úrad však nebude bez veľkého utrpenia. Peter bude nútený pre svojho Majstra podstúpiť mučenícku smrť. Pán mu presne predpovedal túto smrť a povedal: *„Amen, amen, hovorím ti: Keď si bol mladší, sám si sa opásal a chodil si, kade si chcel. Ale keď zostarneš, vystrieš ruky, iný ťa opáše a povedie, kam nechceš.“* Keď Peter ukázal na Jána a zvedavo sa spýtal na jeho osud, Pán ho jemne pokarhal slovami: *„Čo je teba do toho?“* (Jn 21, 1–22).

Pánova predpoveď Petrovi, akou smrťou zomrie, mu zostala v pamäti; vo svojom liste napísal: *„Viem, že čoskoro zložím svoj stánok, ako mi to aj zjavil náš Pán Ježiš Kristus.“* (2 Pt 1, 14). Po Pánovom nanebovstúpení Peter všade vystupoval ako hlava a vodca apoštolského zboru. On zariadil, aby bol namiesto zradcu Judáša za apoštola zvolený Matúš. (Sk 1, 15–20). A na slávny deň zoslania Ducha Svätého Peter povstal a mocným hlasom hovoril zhromaždenému židovskému ľudu o Ježišovi Nazaretskom, mužovi potvrdenom Bohom mocnými skutkami, zázrakmi a znameniami, ktorého Židia skrze nespravodlivých ukrižovali a zabili, ale Boh ho vzkriesil a ustanovil za Pána a Krista. Keď zástupy vystrašené týmito slovami povedali: *„Čo máme robiť, bratia?“* Peter odpovedal: *„Robte pokánie a nech sa dá každý z vás pokrstiť v mene Ježiša Krista na odpustenie hriechov, a dostanete dar Ducha Svätého.“* Po týchto slovách sa nechalo pokrstiť približne tritisíc ľudí a pridali sa k apoštolom. (Sk 2, 14–41). Tak vznikla prvá kresťanská Cirkev v Jeruzaleme, ktorú Peter ako zástupca Krista viedol.

Krátko na to, keď Peter a Ján o desiatej hodine vstupovali do chrámu na modlitbu, pri bráne chrámu sedel od narodenia chromý žobrák. Ten, keď ich zazrel, prosil o almužnu. Peter mu povedal: *„Striebro a zlato nemám, ale čo mám, to ti dávam: V mene Ježiša Krista Nazaretského vstaň a choď!“* Chytil ho za pravú ruku, zdvihol ho a hneď sa mu spevnili kĺby a nohy. A vyskočiac stál, vošiel do chrámu a chválil Boha. Keď sa ľudia zhromaždili a žasli nad tým, čo sa stalo, Peter im povedal: *„Prečo sa divíte a pozeráte na nás, akoby sme vlastnou silou alebo mocou urobili, že tento chodí? Boh našich otcov oslávil svojho Syna, ktorého ste vydali a zabili, ale Boh ho vzkriesil z mŕtvych, čoho sme svedkami. Viera v neho dala tomuto človeku dokonalé zdravie pred očami vás všetkých. Preto robte pokánie, aby boli vaše hriechy zotreté.“* Mnohí z tých, ktorí počuli Petrovu reč, uverili, a počet veriacich mužov stúpol na päťtisíc (Sk 3).

Keď apoštoli skončili, prišli kňazi, úradníci chrámu a saduceji, chytili ich a vsadili do väzenia. Na druhý deň sa zhromaždili kňazi, starší a zákonníci, povolali apoštolov a pýtali sa: *„Akou mocou alebo v akom mene ste to urobili?“* Peter, naplnený Duchom Svätým, pokojne a neohrozene odpovedal: *„Nech je známe vám aj celému izraelskému ľudu: V mene nášho Pána Ježiša Krista Nazaretského, ktorého ste ukrižovali a ktorého Boh vzkriesil z mŕtvych, tento človek stojí pred vami zdravý. V*

nikom inom niet spásy, lebo niet pod nebom iného mena, daného ľuďom, v ktorom by sme mali byť spasení!" Kňazi, zákonníci a starší sa poradili a prikázali Petrovi a Jánovi pod hrozbou, aby viac nehovorili a neučili v Ježišovom mene. Ale apoštoli odpovedali: *„Posúďte sami, či je správne pred Bohom viac poslúchať vás ako Boha; nemôžeme nehovoriť o tom, čo sme videli a počuli."* (Sk 4, 1–23).

Obec veriacich v Jeruzaleme sa množila a rozkvitala, a všetci boli jedno srdce a jedna duša. Všetko mali spoločné, a bohatí predávali svoj majetok a výťažok prinášali k nohám apoštolov, ktorí potom peniaze rozdeľovali každému podľa potreby. Aj manželia Ananiáš a Safira predali svoje pole, ale prefíkane si nechali časť peňazí a Petrovi priniesli iba zvyšok, pričom klamali, že ide o všetky peniaze. Takto klamali Duchu Svätému, a Peter nad nimi vyniesol prísny Boží súd, takže obaja náhle zomreli. (Sk 5, 1-11) Počet veriacich v Pána neustále rástol, a ľudia vynášali chorých na lôžkach a nosidlách na ulice, aby aspoň Petrov tieň pri jeho prechode padol na niektorého z nich a uzdravil ho.

Vtedy znova povstali veľkňazi a s nimi aj saduceji; chopili sa apoštolov a dali ich uväzniť. Ale anjel Pánov v noci otvoril dvere väzenia a vyviedol ich von. Na svitaní vošli do chrámu a učili tam. Keď ich znovu priviedli pred radu a spýtali sa ich, prečo kážu v Ježišovom mene, hoci im to prísne zakázali, Peter odpovedal: *„Viac sa patrí poslúchať Boha ako ľudí."* Na radu múdreho Gamaliela ich rada nedala zabiť, hoci to niektorí navrhovali. Apoštolov však dali zbiť a opäť im zakázali hovoriť v Ježišovom mene. Apoštoli však odišli z rady s radosťou, že mohli trpieť pre meno Ježišovo, a neprestávali každý deň učiť a ohlasovať Krista Ježiša v chráme aj po domoch. (Sk 5)

Keď po ukameňovaní diakona Štefana zasiahlo jeruzalemskú Cirkev veľké prenasledovanie a veriaci sa rozpŕchli, diakon Filip prišiel do Samárie a hlásal tam Krista. Obyvatelia mesta uverili a dali sa pokrstiť. Keď apoštoli v Jeruzaleme počuli túto radostnú správu, poslali do Samárie Petra a Jána, ktorí na pokrstených vkladali ruky a udeľovali im Ducha Svätého. Vtedy sa pokúsil mág Šimon, ktorý svojimi kúzlami zvádzal obyvateľov mesta, kúpiť od Petra za peniaze moc, aby každý, na koho by položil ruky, prijal Ducha Svätého. Peter však túto opovážlivú a svätokrádežnú požiadavku odmietol a prísne ho napomenul. (Sk 8, 14–28)

Potom sa Peter vrátil do Jeruzalema a podnikol cestu po mestách v Samárii, Galilei a Judei, kde boli veriaci. V Lyddi, na okraji Saronskej roviny, našiel Eneáša, ktorý bol osem rokov ochrnutý a pripútaný na lôžko. Peter mu povedal: *„Eneáš, Pán Ježiš Kristus ťa uzdravuje, vstaň a usteľ si."* Hneď vstal, a všetci, ktorí ho videli, uverili v Pána.

V blízkom meste Joppe pri Stredozemnom mori zomrela vtedy učeníčka Pána, dobročinná Tabita. Veriaci z Joppe povolali Petra do mesta. Keď prišiel, obkolesili ho plačúce vdovy a ukazovali mu šaty a rúcha, ktoré Tabita urobila. Peter si kľakol, pomodlil sa a obrátiac sa k mŕtvej povedal: *„Tabita, vstaň."* Ona otvorila oči a posadila sa. Keď sa zvesť o tom rozšírila po meste, mnohí uverili v Pána. Peter potom zostal v Joppe dlhšiu dobu. (Sk 9, 31–43)

V tom čase bohabojný stotník Kornélius v Cézarey, ktorý sa obrátil z pohanstva k židovstvu, bol vo videní napomenutý anjelom, aby si povolal Petra z Joppe a dozvedel sa od neho, čo má robiť. Na druhý deň, keď sa Peter modlil na plochej streche domu, v ktorom býval, mal zvláštne videnie. Videl otvorené nebo a akúsi nádobu ako veľké prestieradlo, ktorá sa spúšťala z neba na zem. V tej nádobe boli rôzne nečisté zvieratá a vtedy zaznel hlas: *„Vstaň, Peter, zabíjaj a jedz.“* Peter však odpovedal: *„Nie, Pane, nikdy som nejedol nič nečisté alebo nehodné.“* Hlas sa ozval znova: *„Čo Boh očistil, ty nepovažuj za nečisté.“* Keď precitol, uvažoval, čo toto videnie znamená. Medzitým k nemu prišli Kornéliovi poslovia s odkazom, že ich pán ho pozýva. Peter sa teda odobral do Cézarey a v dome Kornélia pochopil význam svojho videnia: aj pohania, ktorých symbolizovali nečisté zvieratá, majú byť prijatí do Kristovej Cirkvi bez potreby dodržiavania Starého zákona. Peter vyhlásil: *„Skutočne som pochopil, že Boh nehľadí na osobu, ale v každom národe je mu milý ten, kto sa ho bojí a koná spravodlivo.“* Potom Kornéliovi a jeho domácim ohlasoval radostnú zvesť o Ježišovi Kristovi. Kým ešte hovoril, na všetkých poslucháčov zostúpil Duch Svätý. Petrových sprievodcov prekvapilo, že aj pohania dostali milosť Ducha Svätého. Peter povedal: *„Môže niekto zabrániť, aby títo, ktorí prijali Ducha Svätého ako my, neboli pokrstení vodou?“* A tak ich rozkázal pokrstiť v mene Pána Ježiša Krista. Týmto Peter priviedol prvých pohanov do Cirkvi a potvrdil svoje vedúce postavenie medzi apoštolmi. (Sk 10)

Keď sa v Jeruzaleme rozšírila správa o pokrstení Kornéliovej rodiny, niektorí židovskí veriaci Petrovi vyčítali, že vošiel do domu pohanov, jedol s nimi a pokrstil ich. Peter sa však obhájil slovami: *„Keď im teda Boh dal taký istý dar ako nám, čo sme uverili v Pána Ježiša Krista, ktože som ja, aby som mohol prekážať Bohu?“* Po týchto slovách sa veriaci upokojili a oslavovali Boha: *„Teda aj pohanom Boh dal pokánie vedúce k životu.“* (Sk 11, 1–18)

Obrátený Šavol prišiel po troch rokoch do Jeruzalema, aby sa stretol s Petrom, a zostal u neho pätnásť dní. (Gal 1, 18) V roku 42 po narodení Pána vztiahol kráľ Herodes Agrippa ruku na celú Cirkev a mečom dal usmrtiť Jakuba, Jánovho brata. Keď videl, že sa to Židom páči, rozhodol sa uväzniť aj Petra. Petra strážilo šestnásť vojakov a Herodes ho chcel po Veľkej noci vydať na smrť. Cirkev sa za neho neprestajne modlila. V noci pred tým, ako ho mali popraviť, prišiel do žalára Pánov anjel, zobudil Petra, tomu spadli okovy z rúk a vyviedol ho von. Peter prešiel popri strážach, až prišli k železnej bráne, ktorá sa im sama otvorila. Zázračne uniknúc z Herodesovej moci, odišiel do domu matky učeníka Marka, kde sa veriaci modlili, a vyrozprával im, ako ho Pán oslobodil zo žalára. (Sk 12, 1–17)

Podľa svedectva cirkevného historika Eusébia sa Peter po svojom vyslobodení z jeruzalemského žalára presťahoval do hlavného mesta ríše do Ríma. Tam prišiel v prvých rokoch vlády cisára Klaudia, v roku 42. V tomto centre pohanského sveta Peter hlásal Ježiša Krista a založil prekvitajúcu kresťanskú obec, ktorú až do svojej smrti viedol ako biskup.

Ako najvyšší pastier Kristovho stáda mal Peter starosť o celú Cirkev, a preto občas opúšťal Rím a cestoval do rôznych krajín. Predovšetkým navštívil Jeruzalem, kde

bola jeho prítomnosť veľmi potrebná na vyriešenie nebezpečného sporu, ktorý ohrozoval jednotu a svornosť veriacich. Niektorí horliví kresťania zo židovstva, nadmieru trvajúci na starozákonných zvykoch, začali hlásať, že pohania nesmú byť pokrstení a prijatí do Kristovej Cirkvi, pokiaľ sa nepodrobia starozákonnej obriezke, a že všetci kresťania musia dodržiavať obradné predpisy Mojžišovho zákona. Proti tomu sa postavila cirkev v Antiochii, ktorú podľa svedectva sv. Jána Zlatoústeho založil Peter. V tom čase tam pôsobili Pavol a Barnabáš. Na urovnanie tohto sporu bol v roku 51 v Jeruzaleme zvolaný všeobecný apoštolský snem.

Peter, ako viditeľná hlava celej Cirkvi, snem otvoril a vysvetlil, že otázku už rozriešil samotný Boh tým, že očistil neobrezaných pohanov vierou a dal im Ducha Svätého. Preto sú všetci veriaci, bez ohľadu na pôvod – či zo židovstva alebo pohanstva – rovní a budú spasení skrze milosť Pána Ježiša Krista. Zdôraznil, že veriaci z pohanstva nie sú povinní zachovávať obradné predpisy Mojžišovho zákona (Sk 15, 6–29).

Z Jeruzalema sa Peter odobral do Antiochie, kde žil *„ako kresťania z pohanov“,* nezachovávajúc Mojžišove obradné predpisy. Čoskoro však prišli z Jeruzalema do Antiochie niektorí horliví židokresťania, ktorí začali spochybňovať uznesenia jeruzalemského apoštolského snemu a nútiť pohanokresťanov, aby dodržiavali starozákonné predpisy. Peter, nechcejúc byť považovaný Židmi za odporcu Zákona, sa oddelil od pohanokresťanov a pridal sa k židokresťanom, domnievajúc sa, že ako rodený Žid na to má právo. Pavol však usúdil, že Peter týmto konaním tlačí na pohanokresťanov, aby zachovávali židovské predpisy, čím oslabuje kresťanskú slobodu. Pavol mu v tejto veci odporoval, pričom Peter pokorne prijal jeho bratské napomenutie (Gal 2, 11–14).

Podľa svedectiev Origena a sv. Hieronyma Peter kázal evanjelium aj v Ponte, Galácii, Kapadócii, Ázii a Bitýnii, čo vyplýva aj z jeho listov adresovaných kresťanom v týchto krajoch. (1 Pt 1, 1; 2 Pt 3, 1). Po mnohých apoštolských cestách sa Peter v roku 54, na začiatku vlády cisára Nera, vrátil do Ríma, kde spravoval Kristovu Cirkev. V Ríme mal istý čas pri sebe Marka, ktorého nazýva svojím duchovným synom. Marek neskôr na Petrov podnet a na žiadosť rímskych veriacich spísal svoje evanjelium. Z Ríma Peter poslal veriacim na Východe dva listy. V prvom píše: *„Pozdravuje vás cirkev, vyvolená ako vy, ktorá je v Babylone, aj môj syn Marek.“* (1 Pt 5, 13). Židia i kresťania nazývali pohanský, skazený Rím Babylonom; tak ho nazýva aj sv. Ján evanjelista (Zjv 16, 19; 17, 5; 18, 2), pretože Rím, centrum modloslužby a pohanských ohavností, prenasledoval svätú Cirkev rovnako, ako kedysi starobylý chaldejský Babylon utláčal izraelský národ. Peter prišiel do Ríma po prvýkrát v roku 42 a podľa najstarších záznamov, ktoré uvádzajú Eusébius a sv. Hieronym, bol prvým rímskym biskupom po dobu dvadsiatich piatich rokov.

Spolu s Pavlom pracoval na rozvoji Božieho kráľovstva v Ríme, kde obaja apoštoli zomreli mučeníckou smrťou v ten istý deň. Krutý cisár Nero začal prenasledovať Cirkev. Na jeho rozkaz boli kresťania odetí do zvieracích koží a vydaní dravcom, ukrižovaní alebo natieraní smolou, aby v noci horeli ako pochodne a osvetľovali ulice pre pohanskú zábavu. Taký osud postihol aj Petra a Pavla. Obaja boli zajatí a uvrhnutí do Mamertínskeho žalára v Ríme, kde strávili deväť mesiacov.

Dňa 29. júna roku Pána 67 boli obaja apoštoli umučení. Peter, verný nasledovník svojho Božského Majstra vo vyučovaní i živote, ho nasledoval aj v smrti. Ako rodený Žid bol odsúdený na potupnú smrť na kríži. Hoci sa z toho veľmi radoval, považoval sa za nehodného zomrieť rovnakým spôsobom ako Spasiteľ. Preto prosil, aby bol ukrižovaný hlavou dolu. Jeho želanie bolo splnené. Sv. Augustín hovorí o Petrovej smrti: *„Obávajúc sa na kríži napodobniť obetu nášho vykúpenia, zvolil si byť ukrižovaný hlavou dolu, sklonený k zemi. Ó, aká to nesmierna pokora! Nebojí sa Pánových múk, ale ostýcha sa byť poctený rovnakým spôsobom smrti ako Pán.“*

Tak dokončil Peter svoj pozemský život zasvätený Ježišovi Kristovi a jeho Cirkvi. Starý pohanský Rím už dávno leží v troskách, ale hrob niekdajšieho rybára Šimona, ktorého Spasiteľ povýšil do úradu najvyššieho pastiera katolíckej Cirkvi, je stále známy. Nad ním sa na Vatikánskom návrší v Ríme vypína najväčší chrám sveta, ktorého kopula je ozdobená zlatými slovami Pána: *„Ty si Peter, na tejto skale postavím svoju Cirkev a brány pekelné ju nepremôžu.“*

Poučenie:

Apoštolská stolica sv. Petra v Ríme stojí neporušená. Počas dvadsiatich storočí sa na nej vystriedalo už viac ako 260 pápežov. Ako Peter podľa slov Pána po obrátení posilňoval bratov vo viere, tak aj jeho nástupcovia, rímski pápeži, boli a sú mocnou baštou katolíckej viery. Preto proti pápežstvu vždy najzúrivejšie útočili neveriaci a heretici. Keby pápežstvo bolo ľudským dielom, dávno by týmto útokom podľahlo. Keďže je však dielom Božím, vždy premáhalo nepriateľov Kristových aj svojich vlastných nepriateľov, a pretrvá víťazne aj súčasné a budúce útoky pekelných brán.

Pozostatky sv. Petra sú uložené v podzemnej hrobke pod veľkolepou kopulou baziliky sv. Petra v Ríme. Niektoré časti jeho pozostatkov uchováva aj katedrála sv. Víta v Prahe, z ktorých jednu dostal v roku 1370 cisár Karol IV. v Ríme. Kapitulný chrám na Vyšehrade sa kedysi pýšil kamennou doskou, ktorú Karol IV. priniesol z Talianska a na ktorej slúžil sv. Peter svätú omšu.

Podľa známej legendy svätý Peter na prosbu veriacich ušiel z väzenia v Ríme, aby si zachránil život na osoh Cirkvi, ktorej bol hlavou. Pri mestskej bráne mu však vstúpil do cesty Pán Ježiš Kristus. Peter sa ho prekvapene spýtal: *„Pane, kam ideš?“* A Spasiteľ odpovedal*: „Idem do Ríma, aby som sa dal znova ukrižovať.“* Peter pochopil význam týchto slov a vrátil sa ochotne podstúpiť smrť na kríži. Krvou Božieho Syna bol vykúpený svet a krvou jeho námestníka Petra bola upevnená katolícka Cirkev.

Pád apoštola Petra bol bolestný, keď z ľudskej slabosti trikrát zaprel svojho Majstra. Len čo si toto veľké previnenie uvedomil, horko plakal a neprestával to ľutovať, kým žil, aj keď mu milosrdný Pán tento hriech úplne odpustil. Nasledujme Petra v pokání a plačme nad svojimi hriechmi, kým sme nažive. Kristus Pán nás prijme na milosť. Sv. Ján Zlatoústy hovorí: *„Peter zhrešil počas jedinej noci, ale oplakával tento hriech počas všetkých nocí.“* Sv. Didakus píše: *„V našich časoch mnohí ľudia trávia noci v hriechoch a myslia si, že stačí jediná hodina na ich oplakanie. Aký to omyl! Je potrebné ustavičnými slzami zmývať aj ten najmenší hriech.“*

---

29. jún je aj dňom pamiatky sv. Marcela, mučeníka; sv. Syrusa, janovského biskupa; sv. Kasia, biskupa na ostrove Cyprus; sv. Márie, matky evanjelistu sv. Marka, do ktorej domu v Jeruzaleme sa uchýlil sv. Peter po svojom vyslobodení z väzenia (Sk 12, 12) a ďalších.

30. JÚN

Sv. Pavol, apoštol Pána (1. stor.)

Zo všetkých Kristových apoštolov vykonal pri šírení evanjelia sv. Pavol najväčšie dielo a získal si najväčšie zásluhy za upevnenie Cirkvi medzi pohanmi. Pavol (Šavol) sa narodil v slávnom meste Tarsus v Cilícii v zámožnej hebrejskej rodine z pokolenia Benjamínovho, ktorá sa podľa tradície presťahovala do tohto mesta z Giskaly v Galilei. Ako rodák slobodného rímskeho mesta Tarsus mal významné právo rímskeho občianstva. V Tarse boli v tom čase výnimočné školy, kde sa Šavol vzdelával v gréckych vedách. Neskôr sa presťahoval do Jeruzalema, kde bola jeho staršia sestra vydatá, a študoval u renomovaného Gamaliela Starý zákon a jeho výklady, ktoré predkladala sekta farizejov. (Sk 22, 3; Gal 1, 14). Podľa vtedajšieho zvyku sa Šavol okrem iného vyučil aj remeslu výroby stanov. Ako horlivý farizej zahorel nenávisťou proti Kristovmu učeniu i jeho vyznávačom, pokladajúc ich za novú rúhavú a nebezpečnú židovskú sektu. Keď bol diakon Štefan ukameňovaný, Šavol strážil odev tých, ktorí mučeníka kameňovali. Potom, planúc nenávisťou proti Pánovým učeníkom, ich prenasledoval a so súhlasom úradov ich dával zatvárať do väzenia. Keď boli odsúdení na smrť, prinášal im rozsudok. (Sk 8, 3; 22, 10; 1 Kor 15, 9.)

Nemajúc dosť, navštevoval synagógy a sužoval veriacich, nútiac ich, aby sa rúhali Kristovi. Keď sa títo rozutekali do iných miest, získal od veľkňazov plnomocenstvo, aby mohol v sýrskom meste Damask pátrať po Kristových učeníkoch a privádzať ich v okovách do Jeruzalema na potrestanie. No cestou do Damasku bol Šavol zázračne obrátený Pánom Ježišom Kristom a stal sa jeho *„vyvolenou nádobou, aby niesol jeho meno pred pohanov, kráľov i synov Izraela.“* (Sk 9, 15.)

Keď bol oslepený, jeho spoločníci ho odviedli do mesta, kde k nemu po troch dňoch prišiel Pánov učeník Ananiáš, ktorý na neho podľa Božieho vnuknutia položil ruky a povedal: *„Šavol, brat môj, Pán Ježiš, ktorý sa ti zjavil na ceste, ma poslal, aby si znova videl a bol naplnený Duchom Svätým.“* Zo Šavlových očí hneď spadli akoby lupiny a Šavol nadobudol zrak; vstal a dal sa pokrstiť. Obrátený Šavol zostal niekoľko dní v Damasku, kde v židovských synagógach kázal o Ježišovi Kristovi, Synovi Božom. Židia sa toho zhrozili a začali mu strojiť úklady o jeho život. Keď to zbadal, utiekol do Arábie, kde tri roky v samote pripravoval svoje veľké apoštolské dielo, na ktoré ho povolal Pán. (Gal 1, 17-18.)

V tom čase bol Šavol ešte mladý a podľa izraelského zvyku nemohol nastúpiť učiteľský úrad, kým nedosiahol tridsať rokov. Po troch rokoch sa vrátil do Damasku a znova začal hlásať Krista Ježiša. Židia sa rozhodli, že ho zabijú, a preto strážili mestské brány vo dne i v noci, aby nemohol utiecť. Veriaci ho však jednej noci vyslobodili a spustili ho v koši cez hradby. (Sk 9, 25; 2 Kor 11, 33.)

Prvýkrát po svojom obrátení prišiel Šavol do Jeruzalema, aby sa stretol s apoštolom Petrom a porozprával sa s ním. Zdržal sa tam pätnásť dní a z apoštolov videl len Petra a Jakuba mladšieho. Neprišiel, aby sa od Petra alebo apoštolov nechal poučiť o pravdách kresťanskej viery alebo aby získal ich osvedčenie a poverenie, pretože bol sám mimoriadnym spôsobom vyvolený Kristom Pánom za apoštola. (Gal 1, 12. 19; 1 Kor 11, 23; Sk 26, 16.)

V Jeruzaleme sa Šavol snažil pripojiť k apoštolom, no všetci sa ho báli a neverili, že je Pánovým učeníkom. Nakoniec sa ho ujal Barnabáš, priviedol ho k apoštolom Petrovi a Jakubovi a presvedčil ich, že Šavol na ceste do Damasku videl Pána, bol ním vyvolený a v tomto meste výrečným spôsobom hlásal jeho meno. Šavol potom spolu s Petrom a Jakubom kázal v Jeruzaleme slovo Božie Židom aj pohanom a sporil sa s grécky hovoriacimi Židmi, ktorí ho chceli zabiť. Keď sa o tom dozvedeli bratia, odprevadili Šavla do Cézarey, odkiaľ odišiel do svojho rodného Tarsu. (Sk 9, 26-30.)

V Tarze zostal Šavol celý rok, pripravujúc sa v tichosti na ďalšie dielo. Medzitým sa v sýrskom meste Antiochia Kristovo učenie značne upevnilo. Apoštoli tam poslali Barnabáša, aby spravoval tamojšiu cirkev. Barnabáš, keďže sám nestačil, šiel do Tarsu, aby našiel Šavla. Keď ho našiel, priviedol ho do Antiochie. Tam spolu celý rok učili zástupy s takým úspechom, že antiochijská cirkev výrazne rozkvitla a Kristovi vyznávači boli v Antiochii po prvý raz pohanskými Rimanmi nazvaní kresťanmi. (Sk 11, 26.)

Po roku veriaci v Antiochii vyzbierali almužny pre chudobných bratov v Judei a poslali ich po Barnabášovi a Šavlovi do Jeruzalema. (Sk 11, 30.) Po splnení tejto úlohy

sa Barnabáš a Šavol vrátili z Jeruzalema a vzali so sebou učeníka Marka. Ako bol Jeruzalem centrom šírenia kresťanskej viery medzi Židmi, tak sa Antiochia v Sýrii stala centrom a východiskom šírenia Kristovej viery medzi pohanmi. Odtiaľ podnikal Šavol svoje apoštolské cesty, na ktoré ho Pán poslal, aby otváral oči pohanom, aby sa odvrátili od temnoty k svetlu, od moci satana k Bohu, aby získali odpustenie hriechov a účasť medzi svätými skrze vieru. (Sk 26, 17-18.) Keď starší a veriaci z Antiochie slúžili Pánovi a postili sa, povedal im Duch Svätý: *„Oddeľte mi Šavla a Barnabáša na dielo, ku ktorému som ich povolal.“* Potom sa postili, modlili a položili na nich ruky a prepustili ich. Hneď nato, v roku 45, Šavol s Barnabášom a Markom vyrazili z Antiochie na svoju prvú veľkú apoštolskú cestu. Plavili sa riekou Orontes do prístavného mesta Seleucie a odtiaľ na ostrov Cyprus. Keď dorazili do Salamíny, kázali v židovských synagógach, a po prechode celým ostrovom prišli do Páfu.

Tam vládol rímsky miestodržiteľ Sergius Paulus, rozumný muž, ktorý úprimne túžil poznať pravého Boha. Preto pozval apoštolov, aby mu ohlasovali Božie slovo. Židovský falošný prorok a čarodejník Barjezu (Elimas), ktorý bol pri miestodržiteľovi, sa tomu však protivili a snažil sa odvrátiť ho od viery. Šavol, naplnený Duchom Svätým, mu povedal: *„Ó, plný všetkej ľsti a každej podlosti, syn diabla, nepriateľ všetkej spravodlivosti, neprestaneš prevracať priame cesty Pánove?“* (Sk 13,10) a pohrozil mu, že bude potrestaný slepotou. Vtedy na miestodržiteľa hneď padla tma a slepota. Keď videl, čo sa stalo, bol Pánovým učením ohromený a uveril. Podľa tradície Šavol na počesť obrátenia Sergia Paula prijal jeho meno a odvtedy sa nazýval Pavlom.

Z Páfu sa Pavol so svojimi spoločníkmi plavil na pobrežie Pamfýlie a dorazili do Perge. Tam sa Marek rozhodol vrátiť do Jeruzalema a opustil oboch apoštolov. Pavol a Barnabáš pokračovali ďalej a prišli do Pisidskej Antiochie. V sobotu vošli do synagógy, kde Pavol predniesol pozoruhodnú reč. Hovoril o vyvolení izraelského národa a poukázal na to, že Boh podľa zasľúbenia z jeho potomstva vzbudil Spasiteľa – Ježiša. Pripomenul, že pred jeho príchodom Ján krstil ľud krstom pokánia. Židia však Ježiša nepoznali, odsúdili ho a vydali na smrť. Boh ho však na tretí deň vzkriesil a každý, kto v neho verí, získava odpustenie hriechov – to, čo nebolo možné dosiahnuť prostredníctvom Mojžišovho zákona.

Mnohí Židia ich prosili, aby prišli kázať aj nasledujúcu sobotu. Keď sa však na druhý týždeň zišlo takmer celé mesto, neveriaci Židia boli naplnení závisťou a odporovali Pavlovým slovám, dokonca sa rúhali. Nato apoštoli povedali: „*Predovšetkým vám sa malo hlásať Božie slovo, ale preto, že ho odmietate a sami sa pokladáte za nehodných večného života, obraciame sa k pohanom.“* (Sk 13, 46) Pohania to prijali s radosťou a chválili Pána, a mnohí uverili. Božie slovo sa šírilo po celej oblasti. Židia však vyvolali odpor medzi miestnymi ženami a mužmi a podnietili prenasledovanie Pavla a Barnabáša, takže ich vyhnali. Apoštoli si striasli prach z nôh a odišli do mesta Ikónia v Lykaónii.

V Ikónii zostali dlhší čas a hlásali Božie slovo, pričom mnoho Židov aj Grékov uverilo. Neveriaci Židia však podnecovali pohanov proti nim, takže apoštoli utiekli do okolitých miest Lystry a Derbe, kde pokračovali v kázaní. V Lystre Pavol uzdravil

človeka chromého od narodenia, ktorý počúval jeho slová. Pavol mu povedal: *„Postav sa na nohy!“* Muž vstal a začal chodiť. Zástupy boli touto udalosťou ohromené a volali: *„Bohovia k nám zostúpili v ľudskej podobe!“* Barnabáša nazvali Jupiterom a Pavla Merkúrom. Miestny kňaz priniesol apoštolom na obetu býkov, ale tí si roztrhli svoje rúcha a poučili ich, že sú len smrteľní ľudia a že všetci sa majú obrátiť k živému Bohu.

Neskôr prišli Židia z Antiochie a Ikónie, poštvali dav proti Pavlovi a kameňovali ho, pričom ho vytiahli za mesto v domnienke, že je mŕtvy. Keď ho však učeníci obstúpili, Pavol vstal a vrátil sa do mesta. Na druhý deň odišiel s Barnabášom do Derby. Odtiaľ sa vrátili do Lystry, Ikónie a Pisidskej Antiochie, kde povzbudzovali učeníkov, aby vytrvali vo viere. V každej cirkvi zriadili starších, modlili sa a postili. Prešli cez Pisídiu a Pamfýliu, v Pergách ohlasovali Božie slovo, odtiaľ išli do Attálie a napokon sa plavili späť do Antiochie v Sýrii, kde svoju cestu začali. Po návrate zhromaždili cirkev a rozprávali, aké veľké veci Boh cez nich vykonal, a že otvoril dvere viery pohanom. (Sk 14)

Medzitým, čo sa kresťanstvo v Malej Ázii úspešne šírilo, vznikol v Antiochii spor medzi veriacimi pochádzajúcimi zo židovstva a z pohanstva, či majú obrátení pohania zachovávať obrady Starého zákona, najmä obriezku. Na vyriešenie tohto sporu sa konal apoštolský snem v Jeruzaleme, kam boli z Antiochie vyslaní Pavol a Barnabáš. Na sneme bolo rozhodnuté, že pohania vstupujúci do Cirkvi nemajú byť zaťažení inými bremenami, ale majú sa vyhýbať tomu, čo je poškvrnené modlami, smilstvu, zadusenému a krvi. S týmto rozhodnutím sa Pavol vrátil do Antiochie spolu s Barnabášom a Silasom. (Sk 15.)

Krátko nato Pavol vyrazil z Antiochie na svoju druhú apoštolskú cestu. Oddelil sa od Barnabáša a pripojil k sebe Silasa. Spoločne prechádzali Sýriou a Cilíciou, posilňujúc bratov vo viere. Prišli do Derby a odtiaľ do Lystry, kde sa k nim pripojil Timotej, ktorého Pavol ustanovil za svojho učeníka. Potom cestovali cez Frýgiu a Galáciu a po prechode cez Mýsiu zostúpili do Troady. Tam mal Pavol videnie: muž z Macedónie ho prosil, aby prišiel a pomohol im. Pavol a jeho spoločníci sa teda plavili z Troady na ostrov Samotráciu, potom do macedónskeho prístavného mesta Neapole a nakoniec do Filíp.

Vo Filipách nebola židovská synagóga, a tak sa Židia a židovskí konvertiti zhromažďovali za mestom pri rieke. Pavol sa tam vybral v sobotu a hovoril k ženám, ktoré sa zišli. Medzi nimi bola aj Lýdia, predavačka purpuru a ctiteľka Boha, ktorej Pán otvoril srdce, aby prijala Pavlove slová. Po tom, ako bola pokrstená ona aj jej domácnosť, presvedčila apoštolov, aby bývali u nej. Jej dom sa stal centrom vznikajúcej cirkvi vo Filipách. V tom meste žila otrokyňa, ktorá mala ducha veštby a predpovedala budúcnosť, čím prinášala svojim pánom veľký zisk. Táto otrokyňa chodila za Pavlom a otravovala ho, až kým ju Pavol v mene Ježiša Krista nezbavil veštieckého ducha. Keď si páni otrokyne uvedomili, že prišli o svoj zdroj príjmu, chytili Pavla a Silasa a priviedli ich pred mestských úradníkov, obviňujúc ich, že búria mesto a vyučujú zvyky, ktoré nie sú Rimanom dovolené prijať. Ľud sa na nich vrhol,

úradníci ich dali zbičovať a uväzniť. Boli uväznení v najhlbšom žalári, pričom nohy mali pevne spojené kladou.

O polnoci, keď sa Pavol a Silas modlili a spievali Bohu chvály, nastalo veľké zemetrasenie, ktoré otvorilo všetky dvere žalára a uvoľnilo ich okovy. Strážca, vidiac otvorené dvere, chcel spáchať samovraždu, mysliac si, že väzni utiekli, ale Pavol ho uistil, že všetci zostali na mieste. Strážca si vyžiadal svetlo, padol pred Pavla a Silasa a spýtal sa: *„Páni, čo mám robiť, aby som bol spasený?“* Oni mu odpovedali: *„Ver v Pána Ježiša a budeš spasený ty aj tvoj dom.“* Strážca ich vzal do svojho domu, postaral sa o nich, a celá jeho domácnosť prijala vieru a bola pokrstená.

Na druhý deň úradníci Pavla a Silasa prepustili, ale Pavol, ako rímsky občan, odmietol odísť tajne. Upozornil, že ich verejne zbičovali bez riadneho súdu, hoci sú Rimanmi, čo bolo protizákonné. Vystrašení úradníci sa Pavlovi a Silasovi ospravedlnili a prosili ich, aby odišli z mesta. Apoštoli navštívili Lýdiu, povzbudili bratov vo viere a pokračovali ďalej cez Amfipolis a Apolóniu do Solúna. V Solúne Pavol, podľa svojho zvyku, navštívil židovskú synagógu a tri soboty tam kázal, dokazujúc z Písma, že Mesiáš mal trpieť, vstať z mŕtvych a že týmto Mesiášom je Ježiš Kristus. Niektorí Židia aj pohania uverili, ale iní vzbúrili ľudí v meste. Bratia preto v noci Pavla a Silasa odviedli do Beroje, kde boli ich slová ochotne prijaté. Keď sa však Židia zo Solúna dozvedeli, že Pavol káže aj v Beroji, prišli tam a rozvášnili zástupy. Pavol zanechal v Beroji Silasa a Timoteja a odišiel do Atén.

Atény boli centrom gréckej vzdelanosti, umenia a duchovného života pohanského sveta. Do tohto pyšného mesta zavítal prostý apoštol Pavol, nepatrný postavou, no vznešený svojím povolaním, veľký duchom a vyzbrojený neodolateľnou výrečnosťou a Božou mocou. Očakávajúc svojich spoločníkov, ktorí zostali v Macedónii, prechádzal mestom a vidiac nespočetné pohanské chrámy, oltáre a modly, prebudil sa v ňom veľký zápal. Podľa svojho zvyku sa najprv obrátil na Židov a židovských konvertitov a diskutoval s nimi v synagóge aj na námestí. Jeho učenie vzbudilo zvedavosť aj u pohanov; niektorí epikurejskí a stoickí filozofi sa s ním hádali a vraveli: *„Čo chce tento táraj povedať?“* Iní zas povedali: *„Zdá sa, že je ohlasovateľom nových bohov,“* lebo hovoril o Ježišovi a o zmŕtvychvstaní. Chytili ho teda a priviedli na Areopág, vyvýšené miesto na námestí, kde zasadal najvyšší súd, riešili sa štátne záležitosti a verejne oznamovali noviny, a povedali mu: *„Môžeme vedieť, aké je to nové učenie, ktoré prinášaš?“* Aténčania sa totiž radi zaoberali rozprávaním alebo počúvaním niečoho nového. Pavol, stojac uprostred Areopágu, začal hovoriť: *„Muži aténski! Prechádzajúc sa a všímajúc si vaše modly, našiel som aj oltár s nápisom: Neznámemu Bohu. Toho, ktorého ctíte, hoci ho nepoznáte, ja vám zvestujem. Boh, ktorý stvoril svet a všetko, čo je v ňom, Pán neba a zeme, nebýva v chrámoch postavených rukami. Ani nie je uctievaný ľudskými rukami, akoby niečo potreboval, keďže on dáva všetkým život, dych a všetko. Z jedného človeka stvoril celé ľudstvo, aby prebývalo na celej tvári zeme, a určil im stanovené časy a hranice ich bývania, aby hľadali Boha a možno ho nahmatali alebo našli, hoci nie je ďaleko od nikoho z nás. Lebo v ňom žijeme, hýbeme sa a sme, ako povedali aj niektorí z vašich básnikov: Jeho potomkami sme. Keď sme teda Božím potomstvom, nemáme sa domnievať, že*

Božstvo je podobné zlatu, striebru alebo kameňu vyrytému ľudským umením alebo fantáziou. Boh prehliadal časy nevedomosti, ale teraz prikazuje všetkým ľuďom, všade, aby činili pokánie, lebo stanovil deň, keď bude spravodlivo súdiť svet prostredníctvom muža, ktorého ustanovil, a všetkým o tom poskytol dôkaz tým, že ho vzkriesil z mŕtvych.“

Keď Aténčania počuli o zmŕtvychvstaní, niektorí sa mu vysmievali, no iní povedali: *„Vypočujeme si ťa o tom neskôr.“* A tak Pavol odišiel spomedzi nich. Niektorí ľudia sa však k nemu pripojili a uverili, medzi nimi Dionýz Areopagita, ktorý sa neskôr stal prvým biskupom Atén, a žena menom Damaris a iní. (Sk 17.)

Potom Pavol pokračoval do Korintu. Tam našiel žida-kresťana pôvodom z Pontu menom Akvila a jeho manželku Priscillu, ktorí nedávno prišli z Talianska, pretože cisár Klaudius vyhnal všetkých Židov z Ríma. Pavol sa u nich ubytoval. Akvila bol stanár, a keďže Pavol toto remeslo ovládal, pomáhal mu. Každú sobotu však hlásal slovo Božie v židovskej synagóge.

Keď do Korintu prišli Silas a Timotej, Pavol ešte horlivejšie presviedčal Židov, že Ježiš je Mesiáš. Keď mu však odporovali a rúhali sa, Pavol si otriasol si rúcho a povedal*: „Vaša krv nech je na vašich hlavách! Ja som čistý. Od tejto chvíle pôjdem k pohanom.“* Odišiel do domu spravodlivého Justa, pohanského konvertitu, ktorého dom bol pri synagóge. Medzitým predstavený synagógy Krispus uveril spolu s celým svojím domom, a mnohí Korinťania nasledovali jeho príklad a boli pokrstení.

Pavol, povzbudený videním od Pána, že mu nikto neublíži a že mnohí v tomto meste uveria, zostal v Korinte rok a šesť mesiacov a učil slovo Božie. Počas pobytu v Korinte napísal oba listy Solúnčanom. Svojou horlivou činnosťou založil v tomto meste významnú kresťanskú obec. Nakoniec neveriaci Židia proti nemu povstali a priviedli ho pred súd miestodržiteľa Galióna, hovoriac: *„Tento človek nabáda ľudí, aby uctievali Boha v rozpore so zákonom.“* Keď im však Gallio povedal, že ak by išlo o nejaký zločin alebo neprávosť, ochotne by ich vypočul, dodal, že ide o spory týkajúce sa ich zákona, a že si to majú vyriešiť sami. Nato ich vyhnal od súdnej stolice. Pavol tam potom zostal ešte mnoho dní, rozlúčil sa s bratmi a plavil sa do Sýrie, pričom ho sprevádzali Priscilla a Akvila. Prišli spolu do Efezu, kde ich Pavol zanechal, a sám diskutoval so Židmi v synagóge. Keď ho prosili, aby zostal dlhšie, nesúhlasil, ale rozlúčil sa slovami: *„Vrátim sa k vám, ak to bude Božia vôľa.“* Potom sa plavil do Cézarey a odtiaľ putoval podľa sľubu do Jeruzalema, aby v chráme vzdal Bohu vďaku za veľké veci, ktoré z Jeho milosti vykonal. Potom sa vrátil do Antiochie, čím zavŕšil svoju druhú misijnú cestu. (Sk 18.)

Krátko nato sa Pavol vydal z Antiochie na svoju tretiu apoštolskú cestu. Prešiel Galáciou a Frýgiou, upevňujúc vo viere všetkých učeníkov, a prišiel druhýkrát do Efezu, kde strávil dva roky a tri mesiace. Pokrstil tam dvanásť učeníkov Jána Krstiteľa a vkladaním rúk im udelil sviatosť birmovania. Spočiatku kázal tri mesiace v synagóge, no keď niektorí Židia odmietli uveriť, odišiel od nich a ďalšie dva roky učil v Tyrannovej škole. Mal taký úspech, že všetci Židia aj pohania v celej provincii Ázii a Jónskej oblasti počúvli slovo Božie. Boh konal skrze Pavla veľké zázraky, takže aj

šatky a opasky z jeho tela prinášali na chorých, ktorí boli uzdravovaní, a zlí duchovia z nich vychádzali.

Niektorí židovskí potulní zaklínači sa pokúsili vzývať meno Pána Ježiša nad tými, ktorí boli posadnutí zlými duchmi, no neuspeli. Keď sa to roznieslo, všetkých, Židov i pohanov, naplnil veľký strach a meno Pána Ježiša bolo oslavované. Mnohí veriaci prichádzali, vyznávali svoje skutky a tí, ktorí sa zaoberali poverčivými praktikami, priniesli svoje knihy a verejne ich spálili. Takto mocne rástlo a silnelo Božie slovo v Efeze.

Počas svojho pobytu v Efeze napísal Pavol okolo roku 55 list Galaťanom a svoj prvý list Korinťanom. Potom si zaumienil prejsť Macedóniou a Achájsko, vrátiť sa do Jeruzalema a potom ísť do Ríma. Medzitým v Efeze vypuklo proti nemu veľké povstanie. Toto obchodne významné a bohaté mesto sa pýšilo nádherným chrámom pohanskej bohyne Diany. Mnohí remeselníci, umelci a modloslužobní kňazi z toho mali veľký zisk. Zlatník Demetrios, ktorý vyrábal strieborné modely chrámu Diany, zhromaždil remeselníkov podobného zamestnania a povedal: *„Muži, viete, že týmto remeslom máme zisk. Vidíte a počujete, že tento Pavol nielen v Efeze, ale v celej Ázii presviedča mnohých ľudí, hovoriac, že bohovia, ktorí sú vytvorení ľudskými rukami, nie sú bohovia. Preto hrozí nielen to, že naše remeslo stratí úctu, ale aj chrám veľkej Diany prestane byť uznávaný a jej majestát, ktorú ctí celá Ázia aj celý svet, bude znevažovaný.“* Keď to počuli, naplnil ich hnev a kričali: *„Veľká je Diana Efezská!“* V celom meste vypukli nepokoje, a ľudia unáhlene vtrhli do divadla, pričom zajali Pavlových spoločníkov. Pavol chcel ísť medzi ľudí, ale učeníci mu to nedovolili. Rozvážny štátny úradník nakoniec utíšil vzbúrený dav slovami, že nikto nepopiera, že mesto Efez si ctí veľkú bohyňu Dianu a jej obraz, ktorý spadol z neba. Ak má niekto spor, môže sa obrátiť na riadny súd, kde sa mu dostane spravodlivosti. Nato sa dav rozišiel. (Sk 19.)

Po utíšení tejto búrlivej situácie sa Pavol rozlúčil s efezskými veriacimi a odišiel do Macedónie. Tam sa stretol s Títom, ktorý mu priniesol správu o stave korintského cirkevného spoločenstva. To ho podnietilo k napísaniu druhého listu Korinťanom. Potom Pavol zamieril do Ilýrie a čakal na Títa, ktorého poslal s listom do Korintu. Čoskoro však sám vycestoval do Korintu a keďže nemohol zatiaľ uskutočniť svoj zámer ísť do Ríma, napísal list Rimanom, v ktorom sa snažil zjednotiť židovských a pohanských kresťanov v Ríme do jednej Božej rodiny.

Pavol zostal v Korinte tri mesiace. Keď sa však chystal odplávať do Sýrie, Židia proti nemu zosnovali úklady, a tak sa rozhodol vrátiť cez Macedóniu. Z Filíp sa plavil do Troady, kde so svojimi sprievodcami strávil sedem dní. Keď sa tam veriaci v prvý deň po sobote zhromaždili na lámanie chleba, Pavol k nim hovoril až do polnoci, pretože na druhý deň chcel odísť. Mládenec Eutychos, ktorý sedel na okne, tvrdo zaspal, spadol z tretieho poschodia a bol nájdený mŕtvy. Pavol však zostúpil k nemu, objal ho a povedal: *„Nezarmucujte sa, jeho duša je v ňom.“* A mládenca priviedli živého, čo všetkých veľmi potešilo. Pavol potom kázal až do svitania a následne odišiel do Milétu v Kárii.

Z Miléte dal zavolať starších cirkvi z Efezu. Keď prišli, na rozlúčku im povedal: *„Viete, ako som od prvého dňa, čo som prišiel do Ázie, bol stále s vami. Slúžil som Pánovi s pokorou, s mnohými slzami a skúškami, ktoré na mňa prišli z úkladov Židov. Nič som nevynechal z toho, čo by bolo pre vás užitočné; učil som vás verejne aj po domoch, svedčiac Židom i pohanom o obrátení k Bohu a viere v Pána Ježiša Krista. A teraz, vedený Duchom Svätým, idem do Jeruzalema, nevediac, čo ma tam čaká, ibaže mi Duch Svätý všade dosvedčuje, že ma očakávajú okovy a súženie. Nič z toho ma však nezastaví, ani si nevážim svoj život viac ako službu, ktorú som prijal od Pána Ježiša, aby som dokončil svoje poslanie a vydával svedectvo o evanjeliu Božej milosti. A teraz viem, že už neuvidíte moju tvár, vy všetci, medzi ktorými som chodil a kázal o Božom kráľovstve. Preto vám dnes dosvedčujem, že som čistý od krvi všetkých, lebo som vám nezamlčal nič z Božej rady. Starajte sa o seba a o celé stádo, v ktorom vás Duch Svätý ustanovil za biskupov, aby ste spravovali Božiu Cirkev, ktorú získal svojou krvou. Viem, že po mojom odchode prídu medzi vás draví vlci, ktorí nebudú šetriť stádo. Dokonca aj spomedzi vás povstanú muži, ktorí budú hovoriť prevrátené veci, aby odvrátili učeníkov za sebou. Preto bdejte a pamätajte, že som tri roky neprestával dňom i nocou s plačom napomínať každého z vás. A teraz vás porúčam Bohu a slovu jeho milosti.“* (Sk 20, 18-32)

Po týchto slovách si kľakol na kolená a modlil sa so všetkými. Všetci plakali, Pavla objímali a bozkávali ho, zarmútení najmä jeho slovami, že už neuvidia jeho tvár. Potom ho odprevadili k lodi.

Z Milétu sa Pavol plavil na ostrovy Kos a Rhodos, odtiaľ do Patary na pobreží Lycie a ďalej priamo do Týru vo Fenícii, kde strávil sedem dní. Tam ho učeníci varovali, aby nešiel do Jeruzalema, no on sa s nimi rozlúčil a preplavil sa do Ptolemaidy a na druhý deň do Cézarey. Tu zostal s učeníkmi v dome diakona Filipa. Po niekoľkých dňoch prišiel prorok z Judska menom Agabus, ktorý vzal Pavlov pás, zviazal si ním ruky aj nohy a prorokoval: *„Muža, ktorému tento pás patrí, takto zviažu Židia v Jeruzaleme a vydajú ho pohanom.“* V Cézarey sa kresťania Pavla snažili odradiť od cesty do Jeruzalema, no on odpovedal: *„Čo robíte, keď plačete a trápite moje srdce? Ja som pripravený nielen byť zviazaný, ale aj zomrieť v Jeruzaleme pre meno Pána Ježiša.“* Keď ho nevedeli odradiť, povedali: *„Nech sa stane Pánova vôľa!“*

Potom Pavol odišiel do Jeruzalema, kde ho bratia prijali s radosťou. Na druhý deň sa stretol s apoštolom Jakubom a staršími, ktorým vyrozprával všetko, čo Boh vykonal medzi pohanmi skrze jeho službu. Tí vzdali chválu Bohu, no niektorí mladší veriaci zo židovstva sa pohoršovali, že Pavol učí Židov medzi pohanmi, aby sa vzdali Mojžišovho zákona. Aby ukázal svoju úctu k židovským zvykom, podrobil sa sľubu Nazarejcov, ktorý zahŕňal sedemdňový pôst ukončený obetovaním v chráme.

V chráme ho však niektorí Židia z Jónie spoznali a podnietili vzburu, pričom Pavla zajali. Keď sa o tom dozvedel veliteľ rímskeho vojska, poslal vojakov, ktorí Pavla zachránili pred davom a odviekli ho na hrad Antonia. Keď prišli k schodom pevnosti a dav kričal: *„Zabi ho!“,* Pavol povedal veliteľovi: *„Prosím ťa, dovoľ mi prehovoriť k ľudu.“*Keď mu to dovolil, Pavol si stúpol na schody, pokynul rukou davu a keď nastalo ticho, začal po hebrejsky hovoriť o tom, kde sa narodil, ako bol vychovávaný, čo robil

pred svojim obrátením a ako ho obrátil Kristus Ježiš. Ticho ho počúvali, až kým nepovedal: *„Pán mi povedal: Choď, lebo ťa pošlem ďaleko medzi pohanov.“* Vtedy dav začal kričať: *„Preč s takýmto zo sveta, lebo nie je hoden žiť!“* (Sk 22, 22)

Pretože ľudia kričali, odhadzovali šaty a vyhadzovali prach do vzduchu; veliteľ rozkázal odviesť ho do pevnosti a nariadil bičovať ho a vypočúvať, aby sa dozvedel, prečo naň tak kričia. Pavol však povedal vojakovi, ktorý stál pri ňom: *„A smiete bičovať rímskeho občana, a ešte bez súdu?“* Keď to stotník počul, oznámil to veliteľovi: *„Čo chceš urobiť, veď je to rímsky občan!“* Veliteľ sa zľakol, že ho dal spútať, a keď chcel zistiť, prečo naňho Židia žalujú, rozviazal ho a prikázal zvolať veľkňazov a celú radu. Pavol stojac pred veľradou povedal: *„Bratia, ja som si počínal podľa najlepšieho svedomia pred Bohom až do dnešného dňa.“* Velekňaz Ananiáš prikázal tým, čo stáli pri Pavlovi, aby ho udreli do úst. Pavol na to odpovedal: *„Boh udrie teba, ty obielená stena! Sedíš tu, aby si ma súdil podľa zákona, a proti zákonu ma kážeš biť?“*Vzhľadom na Ananiášovu surovosť si Pavol uvedomil, že obhajovanie seba samého by bolo márne. Poznajúc rozdelenie medzi saducejmi a farizejmi vo veľrade, vyhlásil: *„Bratia, som farizej, syn farizejov. Pre nádej a vzkriesenie mŕtvych som súdený!“* Jeho slová vyvolali veľkú roztržku, keďže saduceji popierali vzkriesenie, ktoré farizeji uznávali. Vznikol veľký krik a niektorí farizeji začali Pavla brániť. Veliteľ sa bál, že Pavla roztrhajú, a preto rozkázal vojakom odviesť ho späť do pevnosti. V noci sa Pavlovi zjavil Pán a povedal*: „Buď pevný, lebo ako si svedčil o mne v Jeruzaleme, tak musíš svedčiť aj v Ríme.“*

Nasledujúce ráno sa viac ako štyridsať Židov zaprisahalo, že nebudú jesť ani piť, kým Pavla nezabijú. Keď sa o ich úkladoch dozvedel Pavlov synovec, oznámil to Pavlovi, ktorý to nechal oznámiť veliteľovi. Veliteľ, obávajúc sa o Pavlov život a svoje dobré meno, rozkázal eskortovať Pavla pod silnou ochranou sedemdesiatich jazdcov a dvesto kopijníkov do Cézarey k vladárovi Felixovi. Felixovi poslal list, v ktorom mu vysvetlil situáciu a aj to, že Pavol je rímsky občan bez viny hodnej smrti alebo väzenia.

Po piatich dňoch prišiel veľkňaz Ananiáš s niekoľkými členmi veľrady a právnikom Tertullom do Cézarey. Tertullus žaloval na Pavla: *„Tento muž rozsieva svár medzi Židmi po celom svete a je vodcom sekty Nazaretčanov.“*Pavol odpovedal: *„Vyznávam pred tebou, že podľa cesty, ktorú Židia nazývajú kacírstvom, slúžim Bohu našich otcov, veriac všetkému, čo je napísané v Zákone a Prorokoch, a majúc nádej vo vzkriesenie spravodlivých aj nespravodlivých. Preto sa snažím mať vždy čisté svedomie pred Bohom aj ľuďmi.“*

Felix rozpoznal, že Pavol je nevinný, a odložil vyšetrovanie na neskôr. Medzitým prikázal, aby sa s Pavlom zaobchádzalo mierne a jeho priateľom nebránili posluhovať mu. Po niekoľkých dňoch si Felix zavolal Pavla, aby si vypočul jeho učenie. Pavol hovoril o spravodlivosti, čistote a budúcom súde. Felix sa zľakol, keďže Pavlove slová smerovali proti nemu, jeho chamtivosti, lakomstvu a cudzoložnému zväzku s Drusillou, dcérou Herodesa Agrippu, ktorá bola nevernou manželkou emeského kráľa Aziza. Preto Pavlovu reč prerušil a povedal: *„Dosť, odíď! Zavolám ťa inokedy.“* Neskôr ho niekoľkokrát povolal, naznačujúc, že očakáva úplatok. Pavol

však tieto náznaky lakomého vládcu ignoroval a zostal dva roky vo väzení v Cézarey (Sk 24).

Po dvoch rokoch vypukli v Cézarey pouličné nepokoje, ktoré Felix krvavo potlačil. Kvôli tejto krutosti bol zbavený úradu. Jeho nástupca, Porcius Festus, muž spravodlivý, prišiel do Jeruzalema, kde ho veľkňazi a starší židovského ľudu žiadali, aby Pavla vydal na súd veľrade. Medzitým Židia plánovali Pavla zabiť cestou do Jeruzalema. Festus však odpovedal, že Pavol zostane v Cézarey a bude súdený tam. Po niekoľkých dňoch v Jeruzaleme odišiel Festus do Cézarey, kde na druhý deň zasadnutia rozkázal predviesť Pavla. Židia z Jeruzalema Pavla obvinili z mnohých závažných priestupkov, ktoré však nevedeli dokázať. Pavol sa bránil, hovoriac, že neporušil ani židovský zákon, ani chrámový, ani zákon cisára. Festus, túžiac si nakloniť Židov, sa spýtal Pavla: *„Chceš ísť do Jeruzalema a tam byť súdený?“* Pavol však rozhodne odpovedal: *„Stojím pred cisárskou súdnou stolicou a tu mám byť súdený. Židom som neublížil, ako dobre vieš. Ak som spáchal niečo hodné smrti, nebránim sa smrti. Ak však nič z toho, čo proti mne žalujú, nie je pravda, nikto ma nemôže vydať im. Odvolávam sa na cisára!“*

Ako rímsky občan mal Pavol právo byť súdený rímskym úradníkom a odvolať sa na cisára. Zároveň týmto spôsobom naplnil svoje dlhodobé želanie dostať sa do Ríma a hlásať tam evanjelium. Festus odpovedal: *„Na cisára si sa odvolal, k cisárovi pôjdeš!“*

Po niekoľkých dňoch prišiel do Cézarey kráľ Herodes Agrippa II. so sestrou Berenikou, aby pozdravil Festa. Na druhý deň, keď Agrippa, Berenika, Festus a ich dvorania vstúpili do súdnej siene, priviedli Pavla (Sk 25). Apoštol pred Agrippom predniesol významnú reč, v ktorej hovoril o svojom predošlom živote, obrátení, viere v Ježiša Krista, svojej misii medzi pohanmi a o vzkriesení. Povedal, že nehlása nič iné, než čo predpovedali Mojžiš a proroci. Pohan Festus pozorne počúval, ale keď Pavol začal hovoriť o vzkriesení, zvolal: *„Blázniš, Pavol!“* Pavol mu však odpovedal: *„Nebláznim, úžasný Festus, hovorím slová pravdy a zdravého rozumu.“* Potom sa obrátil na Agrippu a spýtal sa: *„Veríš prorokom, kráľ Agrippa? Viem, že veríš.“* Agrippa odpovedal: *„Takmer ma presviedčaš, aby som sa stal kresťanom.“*Tak mocne naňho zapôsobila Pavlova reč. Pavol, zdvihnúc ruku v okovách, povedal: *„Dal by Boh, aby si sa nielen ty, ale aby sa všetci títo, čo ma dnes počúvajú, stali v malom i veľkom takými, akým som ja, okrem týchto pút!“*Všetci vstali a odišli, hovoriac medzi sebou: *„Tento človek nič neurobil, čo by si zaslúžilo smrť alebo väzenie.“* Agrippa povedal Festovi: *„Tento človek mohol byť prepustený, keby sa nebol odvolal k cisárovi.“* (Sk 26)

Keď bolo rozhodnuté, že Pavol sa má plaviť do Talianska, bol vydaný spolu s inými väzňami stotníkovi cisárskej stráže menom Július, ktorý k nemu prejavoval priazeň. Plavili sa do Sidonu, odkiaľ sa za nepriaznivého vetra plavili okolo Cypru po cilíckom a pamfýlskom mori a pristáli v Myre v Lýcii, kde prestúpili na alexandrijskú loď smerujúcu do Talianska. S veľkým nebezpečenstvom sa dostali k Salmoné a odtiaľ k miestu zvanému Dobrý prístav na ostrove Kréta. Pavol radil, aby sa počas búrlivého jesenného obdobia neplavili ďalej, ale stotník viac dôveroval lodníkovi. Plavili sa teda ďalej, dúfajúc, že sa dostanú do prístavu vo Fénicii na juhozápadnom pobreží ostrova, aby tam prezimovali. Keď ich však zachytil prudký vietor, vyhadzovali na

ostrove Klauda všetku lodnú záťaž aj batožinu, no ani to im nepomohlo. Po mnoho dní nevideli slnko ani hviezdy, a všetka nádej na záchranu sa zdala márna. Pavol povedal lodníkom: *„Mali ste ma poslúchnuť a zostať na Kréte. Teraz vás však povzbudzujem, aby ste boli dobrej mysle, lebo nikto z vás nezahynie, len samotná loď bude stratená. Tejto noci totiž prišiel ku mne anjel Boha, ktorému slúžim, a povedal: ‚Neboj sa, Pavol, musíš stáť pred cisárom, a hľa, Boh ti daroval všetkých, ktorí sa s tebou plavia.‘ Preto buďte dobrej mysle, lebo verím Bohu, že sa tak stane, ako mi bolo povedané. Máme sa však dostať na nejaký ostrov.“*

Na lodi bolo 276 ľudí. Pri ostrove Malta loď narazila na skalu a začala sa rozpadávať. Vojaci chceli zabiť väzňov, aby neutiekli, ale stotník, ktorý chcel zachrániť Pavla, im to nedovolil. Rozkázal tým, ktorí vedeli plávať, aby skočili do mora, a ostatným, aby sa držali dosiek a trosiek lode. Tak sa všetci dostali na breh. Obyvatelia Malty prejavili zachráneným veľkú láskavosť, zapálili im oheň, aby sa mohli zohriať a usušiť, keďže pršalo a bolo chladno.

Pavol tiež nazbieral chrastie, a keď ho vložil na oheň, prikrčila sa mu k ruke zmija, ktorá sa tam plazila. Keď obyvatelia videli hada na jeho ruke, povedali: *„Tento človek je určite vrah; hoci sa zachránil z mora, pomsta mu nedovolí žiť.“* Ale Pavol striasol hada do ohňa a nič sa mu nestalo. Očakávali, že opuchne alebo zomrie, ale keď videli, že sa mu nič nestalo, povedali, že je bohom. (Sk 28)

V tých miestach sa nachádzali majetky kniežaťa ostrova menom Publius, ktorý tri dni priateľsky hostil zachránených. Stalo sa, že Publiov otec ležal chorý na zimnicu a úplavicu. Pavol k nemu prišiel, modlil sa, položil na neho ruky a uzdravil ho. Po tejto udalosti prichádzali všetci chorí z ostrova a Pavol ich uzdravoval. Po troch mesiacoch pokračovali v plavbe, zastavili na tri dni v Syrakúzach na Sicílii, odtiaľ plávali do Rhegia, a o deň neskôr prišli do Puteol na kampánskom pobreží. Tam našli bratov a zostali s nimi sedem dní, potom pokračovali v ceste pešo.

Veriaci z Ríma vyšli Pavlovi naproti až k Appiovmu fóru a ku Trom krčmám, blízko dnešného mesta Velletri. Tak sa Pavol na jar v roku 61 po dlhej a nebezpečnej ceste dostal do hlavného mesta ríše. Keď ho uvidel, poďakoval Bohu a nabral odvahu. Vďaka priaznivej správe od Festa a dobrému svedectvu od stotníka Júlia bolo Pavlovo väzenie v Ríme veľmi mierne. Július odovzdal Pavla náčelníkovi cisárskej stráže, ktorý mu dovolil bývať v súkromnom dome, pričom mal pri sebe vojaka, ku ktorému bol pripútaný reťazou na ruke, ako bolo vtedy u väzňov zvykom.

V určený deň prišlo mnoho Židov bývajúcich v Ríme k Pavlovi do jeho domu. Pavol im svedčil o Božom kráľovstve a od rána až do večera im dokazoval na základe Mojžišovho zákona a prorokov, že Ježiš je Kristus. Niektorí uverili, iní však neverili. Keďže sa nezhodli, Pavol im povedal: *„Dobre Duch Svätý hovoril vašim otcom skrze proroka Izaiáša: ‚Choď k tomuto ľudu a povedz: Budete počúvať, ale nepochopíte; budete hľadieť, ale neuvidíte. Lebo srdce tohto ľudu stvrdlo.‘ Buďte si teda vedomí, že toto Božie spasenie bolo poslané pohanom, a tí ho budú počúvať.“*

Pavol potom zostal celé dva roky vo svojom prenajatom dome a prijímal všetkých, ktorí k nemu prichádzali, kázal o Božom kráľovstve a učil o Pánovi Ježišovi Kristovi

s úplnou odvahou a bez prekážok. (Sk 28.) Apoštolova činnosť počas týchto dvoch rokov zasahovala aj do vzdialených kresťanských obcí, ktorým z Ríma posielal listy. Najmä list Efezanom, ktorým sa snažil posilniť ich kresťanské zmýšľanie; list Kolosanom, ktorý napísal ako varovanie pred nebezpečnými bludmi; list Filemonovi, zbožnému kresťanovi z Kolos, aby sa ujal svojho utečeného a kajúceho otroka Onezima; a list Filipanom, ktorí Pavla v jeho zajatí podporovali.

Pavlove väzenie v Ríme veľmi prospelo evanjeliu, pretože sa správa o jeho okovách, ktoré znášal pre Krista, rozšírila po celom cisárskom dvore i mimo neho, a mnohí veriaci, povzbudení jeho odvahou, hlásali Božie slovo bez strachu. Dokonca aj niektorí z dvoranov cisára Nera prijali vieru v Krista. (Fil 1,12-13; 4,22.) Pavlova väzba v Ríme sa pretiahla, buď preto, že žalobcovia z Jeruzalema prišli neskoro, alebo vôbec neprišli, a tak bol apoštol koncom roku 63 prepustený na slobodu, čím sa splnila jeho nádej, že bude darovaný veriacim. (Flm 22.)

Krátko po svojom prepustení napísal Pavol, ešte v Ríme alebo v inom talianskom meste, list Hebrejom, teda veriacim zo židovstva, ktorí bývali v Palestíne a hovorili hebrejsky. Títo znášali veľké útrapy od zatvrdilých neveriacich krajanov a hrozilo im, že zaprú kresťanskú vieru a vrátia sa k judaizmu. Apoštol sa to snažil odvrátiť, keď v liste dokazoval, že kresťanstvo nesmierne prevyšuje judaizmus. Ako je Kristus, Boží Syn, vyvýšený nad anjelov, Mojžiša a Árona, tak je evanjelium povýšené nad Starý zákon.

Potom sa Pavol vydal na apoštolskú cestu *„až na západné hranice“,* teda do Španielska, ako sľúbil v liste Rimanom. (Rim 15,24.28.) Odtiaľ sa plavil na Krétu, kde nechal svojho sprievodcu Títa, vysvätiac ho za biskupa, aby dokončil začaté dielo. Chcejúc ho povzbudiť a dať mu rady k správnemu vykonávaniu pastoračnej služby, čoskoro mu z Nikopolu v Macedónii poslal list. V tom čase poslal Pavol z mesta Filipy v Macedónii svoj prvý list aj Timotejovi, ktorého ustanovil biskupom v Efeze.

Potom navštívil cirkvi v Kolosách vo Frýgii (Flm 22), v Miléte (2 Tim 4, 20), v Troade (2 Tim 4, 13), v Efeze, Korinte a iných mestách. Nakoniec sa vrátil do Ríma, kde pôsobil spolu s apoštolom Petrom. Keď v roku 66 Židia v Palestíne povstali proti Rimanom, rozpútali sa nepokoje takmer vo všetkých mestách nielen proti neveriacim Židom, ale aj proti nevinným kresťanom, ktorých pohania považovali za rozkolnícku židovskú sektu. V tom čase boli zajatí aj Peter a Pavol a uvrhnutí do Mamertínskeho väzenia v Ríme.

V druhom rímskom väzení napísal Pavol Timotejovi do Efezu svoj druhý list. Apoštol, vedomý si svojej blížiacej sa mučeníckej smrti, v liste vyzýval Timoteja, aby prišiel za ním do Ríma, pričom mu dával napomenutia a rady o kresťanskej pastoračnej službe.

Po deviatich mesiacoch väzenia boli obaja apoštoli, Peter a Pavol, 29. júna roku 67 popravení. Pavol, ako rímsky občan, bol sťatý mečom za mestom na ceste k Ostii pri Solfarských prameňoch. Na tomto mieste dal pápež Anaklet postaviť kaplnku, ktorú cisár Konštantín prestaval na chrám. Neskôr ho ďalší pápeži rozširovali a zveľaďovali, avšak táto starobylá svätyňa v roku 1829 zhorela.

Dnes tam stojí veľkolepá bazilika sv. Pavla, ktorej výstavbu začal pápež Lev XII. a v roku 1854 ju dokončil pápež Pius IX. za prítomnosti dvoch stoviek biskupov. Pri chráme stojí kláštor benediktínskych mníchov. Telo sv. Pavla bolo spočiatku uložené v katakombách sv. Luciny, neskôr prenesené do chrámu postaveného na mieste jeho umučenia. Tam sa dodnes pod krížovou loďou oltára uchovávajú relikvie apoštola pohanov. Z tohto miesta získal cisár a kráľ Karol IV. pre pražský chrám dva kusy Pavlových relikvií a kúsok jeho palice, ktorý dal vložiť do pastierskej berly pražského arcibiskupa.

Poučenie:

Svätý Pavol je najvýznamnejšou postavou v dejinách Kristovej Cirkvi. Takého dobyvateľa sveta a víťaza nebolo ani pred ním, ani po ňom. Právom o ňom hovorí sv. Ján Zlatoústy: *„Ako pri východe slnka ustupuje tma a všetko, čo miluje temnotu, tak Pavlovým kázaním bol blud zapudený, modloslužba, nečistota, nestriedmosť a ostatné neprávosti boli zo svojho panstva vyhnané, zahnané a spálené, ako sa vosk roztápa plameňom a plevy v ohni.“*

Boh obdaril Pavla skvostnými darmi ducha a učinil ho vyvolenou nádobou na rýchle šírenie Kristovho evanjelia od Východu až po najvzdialenejšie končiny Rímskej ríše na Západe. Pavol podnikol veľký boj proti Židom i pohanom a víťazne ho dokončil. Židom, ktorí sa považovali za jediný vyvolený národ, za miláčikov Boha a korunu ľudstva, dokázal silnými slovami, vyvrátiť všetky predsudky, že v Ježišovi Kristovi neplatí rozdiel medzi národmi ani obriezka, ale jedine viera pôsobiaca láskou. Grékom, ktorí sa pýšili vzdelanosťou, umením a vedami, ukázal, že ich múdrosť je pred Bohom bláznovstvom. Hrdým rímskym vládcom dokázal, že ich moc nemá skutočný význam v Božích očiach. Ako apoštol povolaný *„o jedenástej hodine“* do vinici Pánovu pracoval a trpel viac ako všetci ostatní apoštoli. Pre Ježiša Krista vykonal s úžasnou vytrvalosťou rozsiahle cesty po Ázii a Európe, často pešo na nerovných cestách alebo po mori na nebezpečných moriach.

Vždy sa najprv obracal k svojim krajanom Židom, ale tí ho často vyháňali ako malomocného zo synagóg, domov priateľov či z miest. Sám hovorí: *„Od Židov som, päť ráz dostal štyridsať bez jednej, tri razy ma bičovali, raz kameňovali, trikrát som stroskotal na lodi, noc a deň som bol na morských hlbinách; často na cestách, v nebezpečenstvách na riekach, v nebezpečenstvách od zbojníkov, v nebezpečenstvách od vlastného rodu, v nebezpečenstvách od pohanov, v nebezpečenstvách v meste, v nebezpečenstvách na púšti, v nebezpečenstvách na mori, v nebezpečenstvách v námahe a lopote, často v bdení, o hlade a smäde veľa ráz v pôstoch v zime a nahote.“* (2 Kor 11, 24–27). Ani tieto prekážky a protivenstvá ho však neodradili od jeho povolania.

Jeho neoblomná vôľa neochabovala, kým nedokončil, čo mu Boh zveril. Ohlasovať Kristovu slávu a usilovať sa o spásu všetkých ľudí bolo túžbou jeho srdca a cieľom všetkého, čo podnikal. *„Ani smrť, ani život, ani anjeli, ani kniežatstvá, ani mocnosti, ani prítomné veci, ani budúce, ani sila, ani výška, ani hĺbka, ani nijaké iné stvorenie nás nemôže odlúčiť od Božej lásky, ktorá je v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi.“* (Rim 8, 38–39).

Ježiš Kristus bol pre neho všetkým; pre neho žil a túžil umrieť. Jeho krížom sa chválil; skrze neho bol svet ukrižovaný jemu a on svetu. (Gal 6, 11). *„Už nežijem ja, ale žije vo mne Kristus.“* (Gal 2, 20). *„Pre mňa žiť je Kristus a zomrieť zisk.“* (Flm 1, 21). *„Kto nemiluje nášho Pána Ježiša Krista, nech je prekliaty.“* (1 Kor 16, 22).

Z vrúcnej lásky k Pánovi Kristovi pramenila jeho láska k bratom. *„Stal som sa slabým, aby som získal slabých. Stal som sa všetkým pre všetkých, aby som všetkých priviedol k spáse.“* (1 Kor 9, 22). K svojim krajanom Izraelitom horlil takou obetavou láskou, že si prial, ak by to bolo možné, byť zavrhnutý od Krista kvôli nim, aby ich získal pre Krista. (Rim 9, 3).

Pri tom všetkom mal úprimnú pokoru a skromnosť. Všetko, čím bol a čo konal, pripisoval výlučne Božej milosti, uvedomujúc si svoju slabosť a nedostatočnosť. Hoci na ceste do Damasku videl Pána a bol vytrhnutý do tretieho neba, nevyvyšoval sa tým. Naopak, chválil sa svojimi slabosťami a nachádzal záľubu v prenasledovaniach a protivenstvách pre Krista. (2 Kor 12, 2–10).

Pracoval viac ako iní apoštoli, no nazýval sa najmenším z nich, nehodným byť apoštolom, lebo kedysi prenasledoval Božiu Cirkev. *„Milosťou Božou som to, čo som, a jeho milosť vo mne nebola márna.“* (1 Kor 15,10) Kde šlo o Božiu slávu, vystupoval odvážne a horlivo, a ak bola ohrozená jeho apoštolská autorita alebo jeho dielo hatené, preukazoval rozhodnosť a pevnosť. Nikdy nehľadal svoj osobný prospech, ale vždy usiloval o blaho blížnych; a hoci mal právo žiadať, aby ho veriaci živili, nechcel im byť na ťarchu a na živobytie si zarábal remeslom (vyrábal stany). (Sk 20, 31; 1 Sol 2, 9; 2 Sol 3, 8). Jeho vzdelanie bolo vynikajúce; poznal diela gréckych spisovateľov a dôkladne sa vyznal vo Svätom písme Starého zákona aj v učeniach farizejov. Vďaka tomu mohol účinne kázať Židom aj vysoko vzdelaným pohanom. Jeho duch bol veľký, no telo slabé a jeho prítomnosť pôsobila nevýrazne. (2 Kor 10, 10).

Trpel akousi neustálou chorobou, ktorá ho často veľmi sužovala; preto vo svojich listoch na viacerých miestach hovorí o krehkosti a slabosti svojho tela. Okrem toho bolo jeho telo pokryté ranami a jazvami, ktoré utrpel pre Ježiša Krista. A hoci oplýval Božou milosťou, neprestajne sa obával o svoju spásu, a preto trestal svoje telo a podroboval ho službe, aby sa nestalo, že by kázal iným a sám by bol zavrhnutý. (1 Kor 9, 27).

Svojím životom aj učením apoštol národov, svätý Pavol, dodnes napomína všetkých kresťanov: *„Buďte mojimi nasledovníkmi, bratia!“* (Flp 3, 17).

REGISTER (JANUÁR – DECEMBER)

Bl. Anežka Česká (2. mar.)
Bl. Ján Krstiteľ de La Salle, zakladateľ rehole Školských bratov (6. máj)
Bl. Ján Sarkander, kňaz a mučeník (17. mar.)
Bl. Peter Gonzalez, dominikán (15. apr.)
Bl. Peter Kanízius zo Spoločnosti Ježišovej (17. apr.)
Deväťnásť svätých gorkumských mučeníkov (21. júl)
Pamiatka svätých Neviniatok (28. dec.)
Pamiatka všetkých verných zosnulých (2. nov.)
Sedem svätých bratov-mučeníkov, synov sv. Felicity, mučeníčky (10. júl)
Sv. Abdon a sv. Sennen, mučeníci (30. júl)
Sv. Adela, cisárovná (16. dec.)
Sv. Afra, mučeníčka (5. aug.)
Sv. Agáta, panna a mučeníčka (5. feb.)
Sv. Agathon, pustovník (22. okt.)
Sv. Achác, biskup (30. mar.)
Sv. Albert, jeruzalemský patriarcha (8. apr.)
Sv. Albín, biskup (1. mar.)
Sv. Alexander, alexandrijský patriarcha (26. feb.)
Sv. Alexius, žobrák (17. júl)
Sv. Alfonz Liguori, biskup, zakladateľ rádu a učiteľ Cirkvi (2. aug.)
Sv. Alfonz Rodriguez, pokorný kláštorný brat (30. okt.)
Sv. Alfréd Veľký, anglický kráľ (28. okt.)
Sv. Alojz Gonzaga (21. jún)
Sv. Alžbeta, durínska kňažná (19. nov.)
Sv. Amand, biskup (26. okt.)
Sv. Amát, biskup (13. sept.)
Sv. Ambróz, milánsky biskup a učiteľ Cirkvi (7. dec.)
Sv. Ammon, pustovník (3. okt.)
Sv. Anaklet, pápež a mučeník (13. júl)
Sv. Anastáz z Perzie, mučeník (22. jan.)
Sv. Anastázia, mučeníčka (24. dec.)
Sv. Andrej Svorad, pustovník (30. nov.)
Sv. Andronik, biskup (17. máj)
Sv. Anežka Rímska, panna a mučeníčka (21. jan.)
Sv. Anežka z Montepulciana, panna (20. apr.)
Sv. Angela Merici, zakladateľka rádu (31. máj)
Sv. Anna, matka Panny Márie (26. júl)
Sv. Anzelm, arcibiskup a učiteľ Cirkvi (21. apr.)
Sv. Ansgar, apoštol severu (3. feb.)
Sv. Anton Paduánsky (13. jún)
Sv. Anton Veľký, praotec mníchov (17. jan.)
Sv. Anton, florentský arcibiskup (10. máj)
Sv. Apolinár, biskup a mučeník (23. júl)
Sv. Apolónia, panna a mučeníčka (9. feb.)
Sv. Apolonius, mučeník (18. apr.)
Sv. Aretas a jeho spoločníci, arabskí mučeníci (25. okt.)
Sv. Arkadius, mučeník (12. jan.)
Sv. Arsenij, srbský arcibiskup (29. okt.)
Sv. Atanáz Veľký, alexandrijský arcibiskup (8. máj)
Sv. Augustín Gažotič, záhrebský biskup (3. aug.)
Sv. Augustín z Canterbury, apoštol Anglicka (24. máj)
Sv. Augustín, biskup a učiteľ Cirkvi (28. aug.)
Sv. Baldomer, subdiakon (27. feb.)
Sv. Barbora, panna a mučeníčka (4. dec.)
Sv. Barlám, pustovník a sv. Jozafat, indický kráľ (27. nov.)
Sv. Barnabáš, apoštol Pána (11. jún)
Sv. Bartolomej, apoštol Pána (24. aug.)
Sv. Bávo, pustovník (2. okt.)
Sv. Bazil Veľký, arcibiskup Cézarey, učiteľ Cirkvi (14. jún)
Sv. Benedikt a bratia, mučeníci a patróni českí (12. nov.)
Sv. Benedikt Jozef Labre (16. apr.)
Sv. Benedikt z Anianu, opát (12. feb.)
Sv. Benedikt, patriarcha rehoľného života na Západe (21. mar.)
Sv. Benedikt, mučeník (30. nov.)
Sv. Benjamín, mučeník (31. mar.)
Sv. Benno, biskup a vierozvestca polabských Slovanov (16. jún)

Sv. Bernard, druhý zakladateľ cisterciánskeho rádu, učiteľ Cirkvi (20. aug.)
Sv. Bernardín Sienský, františkánsky kňaz (20. máj)
Sv. Bibiana, panna a mučeníčka (2. dec.)
Sv. Blandína a lyonskí spolumučeníci (2. jún)
Sv. Blažej, biskup a mučeník (3. feb.)
Sv. Bonaventúra, učiteľ Cirkvi (14. júl)
Sv. Bonifác, apoštol Nemcov, arcibiskup a mučeník (5. jún)
Sv. Bonifác, mučeník (14. máj)
Sv. bratia Kozma a Damián, lekári a mučeníci, patróni českí (27. sept.)
Sv. bratia Nereus a Achilleus, mučeníci (12. máj)
Sv. Brigita, vdova (8. okt.)
Sv. Bruno Veľký, kolínsky arcibiskup (11. okt.)
Sv. Bruno, apoštol Prusov (14. feb.)
Sv. Bruno, zakladateľ kartuziánskeho rádu (6. okt.)
Sv. Burkard, biskup (24. okt.)
Sv. Cecília, panna a mučeníčka (22. nov.)
Sv. Celestín I., pápež (6. apr.)
Sv. Cyprián, biskup, cirkevný Otec a mučeník (15. sept.)
Sv. Cyprián, kňaz a mučeník (26. sept.)
Sv. Cyriak, sv. Largus a sv. Smaragd, rímski mučeníci (8. aug.)
Sv. Cyril a Metod, apoštoli Slovanov (5. júl)
Sv. Cyril Cézarejský, mučeník (29. máj)
Sv. Cyril, alexandrijský patriarcha (28. jan.)
Sv. Cyril, jeruzalemský biskup a patriarcha (23. mar.)
Sv. Damas, pápež (11. dec.)
Sv. Dezider, biskup a mučeník (23. máj)
Sv. Dionýz, alexandrijský biskup (3. okt.)
Sv. Dionýz, parížsky biskup a mučeník (9. okt.)
Sv. Dismas, kajúcnik (25. mar.)
Sv. Dominik, zakladateľ rádu (4. aug.)
Sv. Dorota, panna a mučeníčka (6. feb.)
Sv. Dympna, panna a mučeníčka (15. máj)
Sv. Eberhard, salzburský arcibiskup (23. jún)
Sv. Ediltruda, opátka (23. jún)
Sv. Edmund, anglický arcibiskup (16. nov.)
Sv. Eduard, mučeník, anglický kráľ (18. mar.)
Sv. Eduard, vyznávač, anglický kráľ (13. okt.)
Sv. Efrém Sýrsky, učiteľ Cirkvi (15. feb.)
Sv. Efrém, kyjevský arcibiskup (28. jan.)
Sv. Egídius, pustovník a opát (1. sept.)
Sv. Eleazar, gróf z Ariana a jeho manželka blahoslavená Delfína (27. sept.)
Sv. Eleonóra, kráľovná (21. feb.)
Sv. Eligius, biskup (1. dec.)
Sv. Emerám, misionár a bavorský mučeník (23. sept.)
Sv. Emerenciána, panna, mučeníčka (23. jan.)
Sv. Emygdius, biskup a mučeník (9. aug.)
Sv. Engelbert, kolínsky arcibiskup, mučeník (7. nov.)
Sv. Engracia, panna a mučeníčka (16. apr.)
Sv. Epipod a sv. Alexander, mučeníci (22. apr.)
Sv. Erasmus, biskup a mučeník (2. jún)
Sv. Eudoxia, mučeníčka (1. mar.)
Sv. Eufrázia, panna (13. mar.)
Sv. Eufrozína, panna (11. feb.)
Sv. Eugen, kartáginský biskup (13. júl)
Sv. Eucherius, biskup (20. feb.)
Sv. Eulália, panna a mučeníčka (12. feb.)
Sv. Eulogius (11. mar.)
Sv. Eusebius, kňaz a mučeník (14. aug.)
Sv. Eusebius, vercelský biskup (15. dec.)
Sv. Eustach, mučeník (20. sept.)
Sv. Eustach, opát (29. mar.)
Sv. Fabián, mučeník (20. jan.)
Sv. Faustín a Jovita, bratia mučeníci (15. feb.)
Sv. Febronia, panna a mučeníčka (25. máj)
Sv. Félix a sv. Fortunát, bratia mučeníci (11. jún)
Sv. Felix z Cantalicia, brat kapucín (18. máj)
Sv. Felix z Valois, spoluzakladateľ rehole (20. nov.)
Sv. Felix z Noly, kňaz a mučeník (14. jan.)
Sv. Ferdinand, španielsky kráľ (30. máj)
Sv. Fidelis zo Sigmaringenu, mučeník (26. apr.)
Sv. Filip a svätý Jakub mladší, apoštoli Pána (1. máj)

Sv. Filip Benicius z rehole Servitov (23. aug.)
Sv. Filip Neri, zakladateľ rehole oratoriánov (26. máj)
Sv. Filip, heraklejský biskup a jeho spolumučeníci (22. okt.)
Sv. Filip, prvý diakon (7. jún)
Sv. Firmus a sv. Rustik, mučeníci (9. aug.)
Sv. Flavián, konštantínopolský patriarcha (17. feb.)
Sv. Flavián, mučeník (22. dec.)
Sv. Flora, panna a španielska mučeníčka (29. nov.)
Sv. Florián, mučeník (4. máj)
Sv. Fokas, záhradník a mučeník (3. júl)
Sv. Fotinus, biskup a mučeník a spoločníci (2. jún)
Sv. František Borgia zo Spoločnosti Ježišovej (10. okt.)
Sv. František Caracciolo, zakladateľ rádu (4. jún)
Sv. František Regis, kňaz Spoločnosti Ježišovej (15. jún)
Sv. František Saleský, biskup a učiteľ Cirkvi (29. jan.)
Sv. František Solano, kňaz minorita (24. júl)
Sv. František Xaverský, apoštol Indie a Japonska (3. dec.)
Sv. František z Assisi, zakladateľ rádu (4. okt.)
Sv. František z Paoly, zakladateľ rehole (2 apr.)
Sv. Františka Rímska (9. mar.)
Sv. Fridolín, vierozvestca Alemanov (6. mar.)
Sv. Fridrich, biskup a mučeník (18. júl)
Sv. Frumenc, apoštol Etiópčanov (27. okt.)
Sv. Fulgencius, biskup (1. jan.)
Sv. Gabriel, archanjel (24. mar.)
Sv. Gallus, opát (16. okt.)
Sv. Genesius, mučeník (26. aug.)
Sv. Genesius, právnik a mučeník (2. sept.)
Sv. Genovéva Parížska, panna (3. jan.)
Sv. Gerard, biskup a mučeník (24. sept.)
Sv. German, biskup (28. máj)
Sv. Gertrúda, mníška rádu sv. Benedikta (15. nov.)
Sv. Gertrúda, opátka (20. mar.)
Sv. Gervázius a sv. Protázius, bratia mučeníci (19. jún)
Sv. Godelieva (6. júl)
Sv. Godfrey, amienský biskup (8. nov.)
Sv. Gordius, mučeník (4. jan.)
Sv. Gorgónia Nazianska (9. dec.)
Sv. Gorgonius a sv. Dorotheus, mučeníci (9. sept.)
Sv. Gotthard, biskup (4. máj)
Sv. Gregor Divotvorca, biskup (17. nov.)
Sv. Gregor Naziánsky, biskup a učiteľ Cirkvi (9. máj)
Sv. Gregor Nysský, biskup (27. mar.)
Sv. Gregor Veľký, pápež a učiteľ Cirkvi (12. mar.)
Sv. Gregor VII., pápež (25. máj)
Sv. Gregor, kňaz a mučeník (24. dec.)
Sv. Guido z Anderlechtu, kostolník (12. sept.)
Sv. Guido, opát (31. mar.)
Sv. Guntram, burgundský kráľ (29. mar.)
Sv. Hadrián a spolumučeníci (8. sept.)
Sv. Haštal, mučeník (26. mar.)
Sv. Hedviga, vojvodkyňa a patrónka Sliezska (17. okt.)
Sv. Helena, cisárovná (18. aug.)
Sv. Heliodor, biskup (3. júl)
Sv. Henrich, cisár (15. júl)
Sv. Heribert, arcibiskup (18. mar.)
Sv. Hermagoras a sv. Fortunát, mučeníci z Aquileie (12. júl)
Sv. Herman Jozef (7. apr.)
Sv. Hermenegild, mučeník (13. apr.)
Sv. Hieronym Emiliani, zakladateľ rádu (20. júl)
Sv. Hieronym, učiteľ Cirkvi (30. sept.)
Sv. Hilár, biskup, učiteľ Cirkvi,
Sv. Hilarion, pustovník (21. okt.)
Sv. Hildegarda, opátka (18. sept.)
Sv. Homobon (14. nov.)
Sv. Honorát, biskup (16. jan.)
Sv. Hubert, lutyšský biskup (3. nov.)
Sv. Hugo, biskup (1. apr.)
Sv. Hyacint, kňaz dominikán, patrón Poľska (16. aug.)

Sv. Hypolit, kňaz a mučeník (13. aug.)
Sv. Ida, pustovníčka (30. okt.)
Sv. Ignác z Loyoly, zakladateľ Spoločnosti Ježišovej (31. júl)
Sv. Ignác, konštantínopolský patriarcha (24. okt.)
Sv. Ignác, mučeník (1. feb.)
Sv. Imrich, uhorský princ a vyznávač (5. nov.)
Sv. Innocent I., pápež (28. júl)
Sv. Irena, panna (21. feb.)
Sv. Irenej, biskup a mučeník zo Sirmia (24. mar.)
Sv. Irenej, lyonský biskup a mučeník (28. jún)
Sv. Ivan, pustovník (25. jún)
Sv. Ivo, patrón právnikov (19. máj)
Sv. Izabela, kráľovná Portugalska (8. júl)
Sv. Izidor Madridský, roľník (10. máj)
Sv. Izidor Sevillský, biskup a učiteľ Cirkvi (4. apr.)
Sv. Jakub starší, apoštol Pána (25. júl)
Sv. Jakub, perzský mučeník (20. nov.)
Sv. Ján a Pavol, bratia a mučeníci (26. jún)
Sv. Ján Almužník, alexandrijský patriarcha (30. jan.)
Sv. Ján Bernard Olivetský, zakladateľ rádu (22. aug.)
Sv. Ján Damascénsky, učiteľ Cirkvi (6. máj)
594
Sv. Ján Gualbert, zakladateľ rádu (12. júl)
Sv. Ján Kapistrán, františkán (23. okt.)
Sv. Ján Kentský, patrón Poľska (20. okt.)
Sv. Ján Krstiteľ de Rossi, kňaz (23. máj)
Sv. Ján Krstiteľ, predchodca Pána (24. jún)
Sv. Ján Mlčanlivý, biskup a pustovník (13. máj)
Sv. Ján Nepomucký, mučeník a hlavný český patrón (16. máj)
Sv. Ján Vladimír, dalmátsky kráľ, mučeník (22. máj)
Sv. Ján z Boha (8. mar.)
Sv. Ján z Fakundy, augustiniánsky kňaz (12. jún)
Sv. Ján z Kríža, kňaz karmelitánskeho rádu (24. nov.)
Sv. Ján z Mathy, zakladateľ rádu (8. feb.)
Sv. Ján Zlatoústy, konštantínopolský patriarcha (27. jan.)
Sv. Ján, apoštol a Pánov evanjelista (27. dec.)
Sv. Január, biskup a mučeník (19. sept.)
Sv. Joachim, vyznávač (16. apr.)
Sv. Jodok, pustovník (12. dec.)
Sv. Johanna Františka de Chantal, zakladateľka rádu (21. aug.)
Sv. Jonáš a Barachísus, mučeníci (29. mar.)
Sv. Jozafat Kuncevič, poľocký arcibiskup, mučeník (28. nov.)
Sv. Jozef Kalasanský, zakladateľ rehole (27. aug.)
Sv. Jozef Kupertínsky, kňaz františkán (18. sept.)
Sv. Jozef, pestún Pána, ochranca katolíckej Cirkvi (19. mar.)
Sv. Júlia z Kartága, panna a mučeníčka (22. máj)
Sv. Julián, kňaz a mučeník (16. mar.)
Sv. Julián, mučeník a sv. Basilissa, panna (9. jan.)
Sv. Juliána Falconieri, zakladateľka rádu (19. jún)
Sv. Juliána, panna a mučeníčka (16. feb.)
Sv. Juliata, mučeníčka (7. jún)
Sv. Július I., pápež (12. apr.)
Sv. Juraj, mučeník (24. apr.)
Sv. Justín, kňaz a rímski spolumučeníci (17. sept.)
Sv. Justín, mučeník (13. apr.)
Sv. Justína Paduánska, panna a mučeníčka (7. okt.)
Sv. Justína, panna a mučeníčka (26. sept.)
Sv. Justus, biskup (2. sept.)
Sv. Kajetán, zakladateľ rehole (7. aug.)
Sv. Kalixt, pápež a mučeník (14. okt.)
Sv. Kamil de Lellis, zakladateľ rehole (18. júl)
Sv. Kanut, dánsky kráľ, mučeník (19. jan.)
Sv. Karol Boromejský, kardinál, milánsky arcibiskup (4. nov.)
Sv. Kasián, mučeník (13. aug.)
Sv. Kasilda, panna (9. apr.)

Sv. Katarína Alexandrijská, panna a mučeníčka (25. nov.)
Sv. Katarína de Ricci, panna (13. feb.)
Sv. Katarína Janovská, vdova (13. sept.)
Sv. Katarína Sienská, panna (30. apr.)
Sv. Katarína švédska, panna (22. mar.)
Sv. Kazimír, poľský princ (4. mar.)
Sv. Kilian, biskup a mučeník (8. júl)
Sv. Klára z Montefalca, opátka (18. aug.)
Sv. Klára, zakladateľka rádu (12. aug.)
Sv. Klement I., pápež a mučeník (23. nov.)
Sv. Kleofáš, učeník Pánov (25. sept.)
Sv. Klotilda, kráľovná (3. jún)
Sv. Koloman, mučeník (13. okt.)
Sv. Kolumbán, opát (21. nov.)
Sv. Konrád, kostnický biskup (26. nov.)
Sv. Konrád, pustovník (19. feb.)
Sv. Korbinián, biskup (20. nov.)
Sv. Kornélius, mučeník (2. feb.)
Sv. Kornélius, pápež a mučeník (14. sept.)
Sv. Krispín a Krispinián, bratia mučeníci (25. okt.)
Sv. Kristiana, panna (15. dec.)
Sv. Kristína, panna a mučeníčka (24. júl)
Sv. Krištof, mučeník (25. júl)
Sv. Kunhuta, cisárovná (3. mar.)
Sv. Kvirín, biskup a mučeník (4. jún)
Sv. Kvirín, mučeník (30. mar.)
Sv. Ladislav, uhorský a chorvátsky kráľ (27. jún)
Sv. Lambert, biskup a mučeník (17. sept.)
Sv. Lazar, mních a maliar (22. feb.)
Sv. Leander, biskup (27. feb.)
Sv. Leodegar, biskup (2. okt.)
Sv. Leokádia, panna a mučeníčka (9. dec.)
Sv. Leonard, pustovník (6. nov.)
Sv. Leonhard z Porta Mauricia, františkán (26. nov.)
Sv. Leontios a jeho spolumučeníci (18. jún)
Sv. Leopold, rakúsky markgróf (15. nov.)
Sv. Lev II., pápež (28. jún)
Sv. Lev IX., pápež (19. apr.)
Sv. Lev Veľký, pápež a cirkevný učiteľ (11. apr.)
Sv. Liberát a spolumučeníci z Kartága (17. aug.)
Sv. Libor, biskup (23. júl)
Sv. Lidwina, panna (14. apr.)
Sv. Longin, mučeník (15. mar.)
Sv. Lucia, panna a mučeníčka (13. dec.)
Sv. Lucián a sv. Marcián, mučeníci (26. okt.)
Sv. Lucián, antiochijský kňaz a mučeník (7. jan.)
Sv. Ludger, biskup (26. mar.)
Sv. Ľudmila, prvá mučeníčka, matka českého národa (16. sept.)
Sv. Ľudovít Bertrán z rádu sv. Dominika (11. okt.)
Sv. Ľudovít IX., francúzsky kráľ (25. aug.)
Sv. Ľudovít, biskup z Toulouse (19. aug.)
Sv. Lukáš, evanjelista Pána (18. okt.)
Sv. Lutgarda, panna cisterciánskej rehole (16. jún)
Sv. Magdaléna de Pazzi, karmelitánka (27. máj)
Sv. Magnus, opát (6. sept.)
Sv. Makarius Alexandrijský, pustovník (2. jan.)
Sv. Malachiáš, arcibiskup (5. nov.)
Sv. Malchus, pustovník (22. okt.)
Sv. Mamert, arcibiskup z Vienne (11. máj)
Sv. manželia Timotej a Maura, mučeníci (19. dec.)
Sv. Marcel a jeho synovia, mučeníci (30. okt.)
Sv. Marcel I., pápež (16. jan.)
Sv. Marcian a Nikander, mučeníci (17. jún)
Sv. Marek, evanjelista Pána (25. apr.)
Sv. Margaréta, kráľovná Škótska (10. jún)
Sv. Margita, panna (28. jan.)
Sv. Margaréta, panna a mučeníčka (13. júl)
Sv. Margita Kortonská, kajúcnica (22. feb.)
Sv. Mária Egyptská, kajúcnička (8. apr.)
Sv. Mária Kleofášova (9. apr.)
Sv. Mária Magdaléna (22. júl)
Sv. Mária z Mallye (28. mar.)
Sv. Mária, služobnica, panna a mučenica (1. nov.)
Sv. Marius a jeho spoločníci, mučeníci (19. jan.)

Sv. Marta, panna, učeníčka Pána (29. júl)
Sv. Martin, biskup z Tours (11. nov.)
Sv. Martin, pápež a mučeník (12. nov.)
Sv. Martina, panna a mučeníčka (30. jan.)
Sv. Matej, apoštol Pánov (24. feb.)
Sv. Matilda, kráľovná (14. mar.)
Sv. Matúš, apoštol a evanjelista Pána (21. sept.)
Sv. Maurícius a spoločníci mučeníci (21. sept.)
Sv. Maurus, opát (15. jan.)
Sv. Maximilián, biskup a mučeník (12. okt.)
Sv. Medard, biskup (8. jún)
Sv. Mechtilda, panna (10. apr.)
Sv. Melánia Mladšia (30. dec.)
Sv. Meletius, biskup (12. feb.)
Sv. Melchiades, pápež a mučeník (10. dec.)
Sv. Melor, mučeník (3. okt.)
Sv. Menas a alexandrijskí spolumučeníci (10. dec.)
Sv. Michal archanjel (29. sept.)
Sv. Mikuláš Tolentinský, kňaz pustovníckeho rádu sv. Augustína (10. sept.)
Sv. Mikuláš, myrský biskup (6. dec.)
Sv. Mikuláš, vojak a vyznávač (24. dec.)
Sv. Modest, apoštol Korutánska (9. feb.)
Sv. Monika, vdova (21. máj)
Sv. Narcis, biskup a mučeník (18. mar.)
Sv. Narcis, jeruzalemský biskup (29. okt.)
Sv. Nestor, biskup a mučeník (26. feb.)
Sv. Nicefor (13. mar.)
Sv. Nikefor, mučeník (20. feb.)
Sv. Nilus, pustovník a opát (26. sept.)
Sv. Nonna, matka troch svätcov (6. aug.)
Sv. Norbert, zakladateľ rádu, arcibiskup, patrón Česka (6. jún)
Sv. Notburga, panna (14. sept.)
Sv. Odo, opát (18. nov.)
Sv. Oľga, prvá ruská kresťanská kňažná (10. júl)
Sv. Olympias, vdova (17. nov.)
Sv. Ondrej Avellin, kňaz rádu Teatínov (10. nov.)
Sv. Ondrej Corsini, biskup (4. feb.)
Sv. Ondrej, apoštol Pána (30. nov.)
Sv. Onesimus, biskup a mučeník (16. feb.)
Sv. Osita, panna a mučeníčka (7. okt.)
Sv. Osvald, anglický kráľ (5. aug.)
Sv. Osvald, biskup (29. feb.)
Sv. Otília, opátka (13. dec.)
Sv. Otto, biskup, apoštol Pomoranských Slovanov (3. júl)
Sv. Pacifik, kňaz františkán (25. sept.)
Sv. Pafnuc, biskup (11. sept.)
Sv. Pachomius, prvý zostavovateľ pravidiel mníšskeho života (15. máj)
Sv. Pambo, pustovník (1. júl)
Sv. Pamfil a jeho spoločníci, mučeníci (1. jún)
Sv. Pankrác, mučeník (12. máj)
Sv. Pantaleon, mučeník (27. júl)
Sv. Paschal Baylon, brat františkán (17. máj)
Sv. Patrik, apoštol Írska (16. mar.)
Sv. Paulín, biskup z Noly (22. jún)
Sv. Pavla, vdova (26. jan.)
Sv. Pavol Tébsky, prvý pustovník (15. jan.)
Sv. Pavol z Kríža, zakladateľ rehole (28. apr.)
Sv. Pavol, apoštol Pána (30. jún)
Sv. Pavol, biskup a mučeník (7. jún)
Sv. Pavol, pustovník (10. jan.)
Sv. Pelagia, kajúcnička (19. dec.)
Sv. Peregrín, Servit (2. máj)
Sv. Perpetua a sv. Felicita, mučeníčky (5. mar.)
Sv. Peter Celestín, pápež a pustovník (19. máj)
Sv. Peter Damiani, biskup a učiteľ Cirkvi (23. feb.)
Sv. Peter Chryzológ, učiteľ Cirkvi (5. dec.)
Sv. Peter Klaver, misionár (20. dec.)
Sv. Peter Nolaskus, zakladateľ rádu (31. jan.)
Sv. Peter z Verony, mučeník (29. apr.)
Sv. Peter z Alkantary (19. okt.)
Sv. Peter, apoštol Pána (29. jún)
Sv. Petronela, panna (31. máj)
Sv. Pius I., pápež (11. júl)
Sv. Pius V., pápež (5. máj)
Sv. Placid, opát a jeho spolumučeníci (5. okt.)
Sv. Polykarp, biskup a mučeník (26. jan.)
Sv. Porfyr, biskup (28. feb.)
Sv. Praxeda, panna (21. júl)

Sv. Primus a sv. Felicián, bratia mučeníci (9. jún)
Sv. Priska, panna a mučeníčka (18. jan.)
Sv. Prokop, Sázavský opát, patrón český (4. júl)
Sv. Pulcheria, cisárovná (9. sept.)
Sv. Radegunda, kráľovná (14. aug.)
Sv. Rafael, archanjel (24. okt.)
Sv. Rajmund Nonnatus, kardinál (31. aug.)
Sv. Rajmund Pennafortský (23. jan.)
Sv. Regina, panna a mučeníčka (7. sept.)
Sv. Remaklus, biskup (3. sept.)
Sv. Remígius, apoštol Frankov (1. okt.)
Sv. Richard, biskup (3. apr.)
Sv. Robert, opát, zakladateľ rádu (29. apr.)
Sv. Rogacian a Donacian, mučeníci (24. máj)
Sv. Rochus, patrón proti moru (17. aug.)
Sv. Roman, diakon a mučeník (18. nov.)
Sv. Roman, mučeník (9. aug.)
Sv. Roman, opát (28. feb.)
Sv. Romuald, opát (7. feb.)
Sv. Rozália, panna a pustovníčka (4. sept.)
Sv. Rudolf a sv. Verner, mučeníci (18. apr.)
Sv. Rupert, biskup (27. mar.)
Sv. Ružena Limská, panna (30. aug.)
Sv. Ružena z Viterba, panna (4. sept.)
Sv. Sabas, opát (5. dec.)
Sv. Sabinus, biskup a mučeník a jeho spoločníci (30. dec.)
Sv. Saturnin, biskup a mučeník (29. nov.)
Sv. Sáva, arcibiskup a patrón Srbov (27. apr.)
Sv. Sebastián, mučeník (20. jan.)
Sv. Serapia a sv. Sabina, mučeníčky (29. aug.)
Sv. Serapion, pustovník (23. mar.)
Sv. Servác, biskup (13. máj)
Sv. Servulus, žobrák (22. dec.)
Sv. Severín, norický apoštol (8. jan.)
Sv. Scholastika, opátka (10. feb.)
Sv. Silver, pápež a mučeník (20. jún)
Sv. Silvester, pápež (31. dec.)
Sv. Silvín, biskup (17. feb.)
Sv. Simeon Jeruzalemský, biskup a mučeník (18. feb.)
Sv. Sisoes Veľký, pustovník a vzor pokory (6. júl)
Sv. Spiridion, biskup (14. dec.)
Sv. Stanislav Kostka (13. nov.)
Sv. Stanislav, biskup a mučeník (7. máj)
Sv. Symforián, mučeník (22. aug.)
Sv. Symforosa a jej sedem synov, mučeníkov (17. júl)
Sv. Šimon a sv. Júda, apoštoli Pána (28. okt.)
Sv. Šimon Stylita (Stĺpnik) (5. jan.)
Sv. Štefan Mladší, opát a mučeník (28. nov.)
Sv. Štefan Nemanja, srbský kráľ (13. feb.)
Sv. Štefan, diakon a prvý mučeník (26. dec.)
Sv. Štefan, uhorský kráľ (20. aug.)
Sv. Tarachus, Probus a Andronikus, mučeníci (11. okt.)
Sv. Tekla, panna a mučeníčka (23. sept.)
Sv. Teobald, pustovník (1. júl)
Sv. Teodor, kňaz a mučeník (23. okt.)
Sv. Teodor, mučeník (9. nov.)
Sv. Teodora, panna a mučeníčka (28. apr.)
Sv. Teodózij, kyjevský opát (3. máj)
Sv. Teodózius Veľký, opát (11. jan.)
Sv. Terenc a jeho spoločníci, mučeníci (10. apr.)
Sv. Terézia, panna karmelitánskej rehole (15. okt.)
Sv. Thais, kajúcnica (7. okt.)
Sv. Tiburcius, mučeník (11. aug.)
Sv. Timotej, biskup a mučeník (24. jan.)
Sv. Timoteus, mučeník (22. aug.)
Sv. Títus, biskup (4. jan.)
Sv. Tomáš Akvinský, učiteľ Cirkvi (7. mar.)
Sv. Tomáš Morus, anglický kancelár, mučeník (30. nov.)
Sv. Tomáš z Villanovy, arcibiskup vo Valencii (22. sept.)
Sv. Tomáš, apoštol Pána (21. dec.)
Sv. Tomáš Becket, canterburský arcibiskup, mučeník (29. dec.)
Sv. Toribio, arcibiskup (23. mar.)
Sv. Ulrich, biskup (4. júl)
Sv. Urban, pápež a mučeník (25. máj)
Sv. Uršula, panna a spolumučeníčka (21. okt.)
Sv. Václav, mučeník a patrón Čiech (28. sept.)
Sv. Valburga, panna (25. feb.)

Sv. Valentín, kňaz a mučeník (14. feb.)
Sv. Vavrinec Justiniani, patriarcha Benátok (5. sept.)
Sv. Vavrinec z Brindisi, kapucínsky kňaz (9. júl)
Sv. Vavrinec, diakon a mučeník (10. aug.)
Sv. Venanc, mučeník (18. máj)
Sv. Vendelín, opát (20. okt.)
Sv. Verena, panna, 414
Sv. Veronika (4. feb.)
Sv. Veronika z Milána (13. jan.)
Sv. Veronika, panna (9. júl)
Sv. Vigil, tridentský biskup a mučeník (26. jún)
Sv. Viktória, panna a mučeníčka (23. dec.)
Sv. Viktorín, biskup a mučeník (5. sept.)
Sv. Viliam, arcibiskup (10. jan.)
Sv. Viliam, opát (6. apr.)
Sv. Viliam, vojvoda a mních (28. máj)
Sv. Vilibald, biskup (7. júl)
Sv. Vincent de Paul, zakladateľ rádu (19. júl)
Sv. Vincent Ferrerský (5. apr.)
Sv. Vincent, diakon a mučeník (22. jan.)
Sv. Vincent, sv. Sabina a sv. Kristeta, mučeníci (27. okt.)
Sv. Virgil, salzburský biskup (27. nov.)
Sv. Vít, mučeník, český patrón a jeho spolumučeníci sv. Modest a sv. Krescencia (15. jún)
Sv. Vitál, biskup (23. okt.)
Sv. Vladimír, ruské knieža (15. júl)
Sv. Vojtech, biskup, mučeník a patrón českého národa (23. apr.)
Sv. Vunibald, opát (18. dec.)
Sv. Wolfgang, regensburgský biskup (31. okt.)
Sv. Zefirín, pápež a mučeník (26. aug.)
Sv. Zenón, biskup (12. apr.)
Sv. Zikmund, kráľ a mučeník, patrón český (2. máj)
Sv. Zita, panna (27. apr.)
Sv. Zuzana, panna a mučeníčka (11. aug.)
Sviatok 26 svätých japonských mučeníkov (13. feb.)
Sviatok Božieho narodenia (25. dec.)
Sviatok Mena Panny Márie (14. sept.)
Sviatok Nájdenia Svätého Kríža (3. máj)
Sviatok Nanebovzatia Panny Márie (15. aug.)
Sviatok Narodenia Panny Márie (8. sept.)
Sviatok Navštívenia Panny Márie (2. júl)
Sviatok Nepoškvrneného Počatia Panny Márie (8. dec.)
Sviatok Obrátenia svätého Pavla, apoštola (25. jan.)
Sviatok Očisťovania Panny Márie (Hromnice) (2. feb.)
Sviatok Panny Márie Karmelskej (16. júl)
Sviatok Premenenia Pána (6. aug.)
Sviatok Siedmich blahoslavených zakladateľov rádu Služobníkov Panny Márie (11. feb.)
Sviatok sv. Petra v okovách (1. aug.)
Sviatok Ustanovenia svätého Petra (18. jan.)
Sviatok Všetkých svätých (1. nov.)
Sviatok Zasnúbenia blahoslavenej Panny Márie (23. jan.)
Sviatok Zjavenia Pána alebo svätých Troch kráľov (6. jan.)
Sviatok Zvestovania Panny Márie (25. mar.)
Štedrý deň (24. dec.)
Štyridsať svätých mučeníkov zo Sebastie (10. mar.)